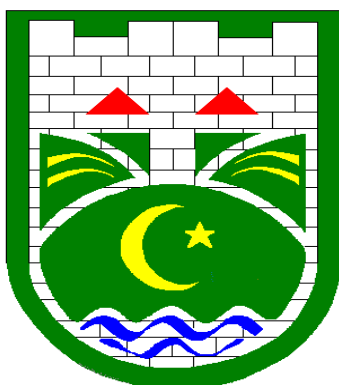

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA SAPNA**

S A P N A

Službeni glasnik Općine Sapna

Godina: XVIII

Datum izdavanja:

05.12.2016. godine

Broj: 4/2016.

S A D R Ž A J

I. AKTI OPĆINSKOG VIJEĆA

1. Odluka o usvajanju Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033.godinu.
2. Prostorni plan općine Sapna za period 2013-2033.godina.
3. Odluka o provođenju Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033.godina.
4. Odluka o usvajanju Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni.
5. Regulacioni plan za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni.
6. Odluka o provođenju Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni.
7. Odluka o usvajanju Regulacionog plana za stambeno-poslovnu zonu „Centar“ u Sapni.
8. Regulacioni plana za stambeno-poslovnu zonu „Centar“ u Sapni.
9. Odluka o provođenju Regulacionog plana za stambeno-poslovnu zonu „Centar“ u Sapni.
10. Odluka o stipendiranju redovnih studenata sa prostora općine Sapna i učenika generacije Osnovne škole Sapna i Mješovite srednje škole Sapna u akademskoj/školskoj 2015/2016.godini.
11. Odluka o davanju potpore Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna za izgradnju komunalne infrastrukture.
12. Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o povjeravanju komunalnih djelatnosti JKP „Sapna“ d.o.o. Sapna.
13. Odluka o povjeravanju na upravljanje i korištenje vodovoda Goduš i Handželići.
14. Zaključak kojim se povlači sa dnevnog reda Prijedlog Odluke o određivanju prostora za mirno okupljanje bez prijave.
15. Zaključak o usvajanju Informacije o radu Općinskog suda Kalesija za 2015.godinu.
16. Zaključak kojim se ne podržava inicijativa Gradskog vijeća Tuzla, a koja se odnosi na izmjenu i dopuni Zakona o porezu na imovinu, naslijeđe i poklon.

II. AKTI OPĆINSKOG NAČELNIKA

1. Odluka o davanju saglasnosti za imenovanje v.d. direktora JU Centra za socijalni rad Sapna.
2. Odluka o davanju saglasnosti za imenovanje direktora JU Centar za socijalni rad Sapna.
3. Odluka o raspisivanju Javnog konkursa za dodjelu sredstava za pomoć u obnovi stambenih objekata fizičkim licima čiji su stambeni objekti oštećeni u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području općine Sapna.
4. Odluka o odobravanju izdvajanja sredstava iz tekuće budžetske rezerve Budžeta općine Sapna za 2016.godinu.
5. Odluka o odabiru korisnika sredstava i iznosima dodjeljenih sredstava za pomoć u obnovi stambenih objekata, oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području općine Sapna.
6. Odluka o usvajanju Programa zimskog održavanja lokalnih i nekategorisanih puteva na području općine Sapna u zimskom periodu 2016-2017.godine.

7. Odluka o izmjeni spesimena deponovanih potpisa osoba ovalštenih za potpisivanje naloga na žiro-račun općine Sapna.
8. Odluka o usvajanju izmjena i dopuna Programa zimskog održavanja lokalnih i nekategorisanih puteva na području općine Sapna u zimskom periodu 2016-2017.godine.
9. Odluka o odbravanju izdvajanja sredstava iz tekuće rezerve Budžeta općine Sapna za 2016.godinu.
10. Rješenje o imenovanju Prvostepene komisije za provođenje Javnog konkursa za ostvarivanje prava za pomoć u obnovi stambenih objekta, oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području općine Sapna.
11. Rješenje o imenovanju Drugostepene komisije za rješavanje prigovora na objavljene rang liste za ostvarivanje prava za pomoć u obnovi stambenih objekta, oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području općine Sapna.
12. Rješenje o imenovanju Komisije za izlaganje na javni uvid podataka premjera i katastarskog klasiranja zemljišta izgrađenog dijela katastarske općine Međeđa u površini od 102 ha.
13. Rješenje o imenovanju Komisije za katastarsko klasiranje zemljišta izgrađenog dijela katastarske općine Međeđa u površini od 102 ha.
14. Rješenje o imenovanju Komisije za provođenje konkursa i utvrđivanje liste za dodjelu stipendija redovnim studentima sa prostora općine Sapna i učenicima generacije Osnovne škole Sapna i Mješovite srednje škole Sapna u akademskoj/školskoj 2015/2016.godini.
15. Rješenje o imenovanju Komisije za izvršenje primopredaje mjesnih vodovoda Goduš i Handelići.
16. Rješenje o imenovanju Komisije za kontrolu namjenskog utroška dodjeljenih sredstava Odlukom o odabiru korisnika sredstava i iznosima dodjeljenih sredstava za pomoć u obnovi stambenih objekta, oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području općine Sapna broj 01-44-1813/16 od 27.10.2016.godine.
17. Rješenje o imenovanju Savjetnika Općinskog načelnika- Omerović Ismeta.
18. Rješenje o imenovanju Savjetnika Općinskog načelnika- Latifović Benama.

„SLUŽBENI GLASNIK OPĆINE SAPNA“

Uređuje: Ljubinka Bodirola - sekretar Općinskog vijeća

Broj: 4 /2016.

Datum: 05.12.2016.godine

Općinsko vijeće Sapna na osnovu člana 16. i 29. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH („Službeni glasnik Federacije BiH“, broj 2/06, 72/07, 32,08, 4/10, 13/10 i 45/10), člana 28 i 34. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 6/11, 4/13, 15/13 i 2/16) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), na sjednici održanoj dana 05.08.2016. godine donosi

ODLUKU
o usvajanju Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033.godinu

Član 1.

Usvaja se Prostorni plan općine Sapna za period 2013 -2033.godinu.

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj: 02-02-1446-1/16
Datum, 05.08.2016. godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

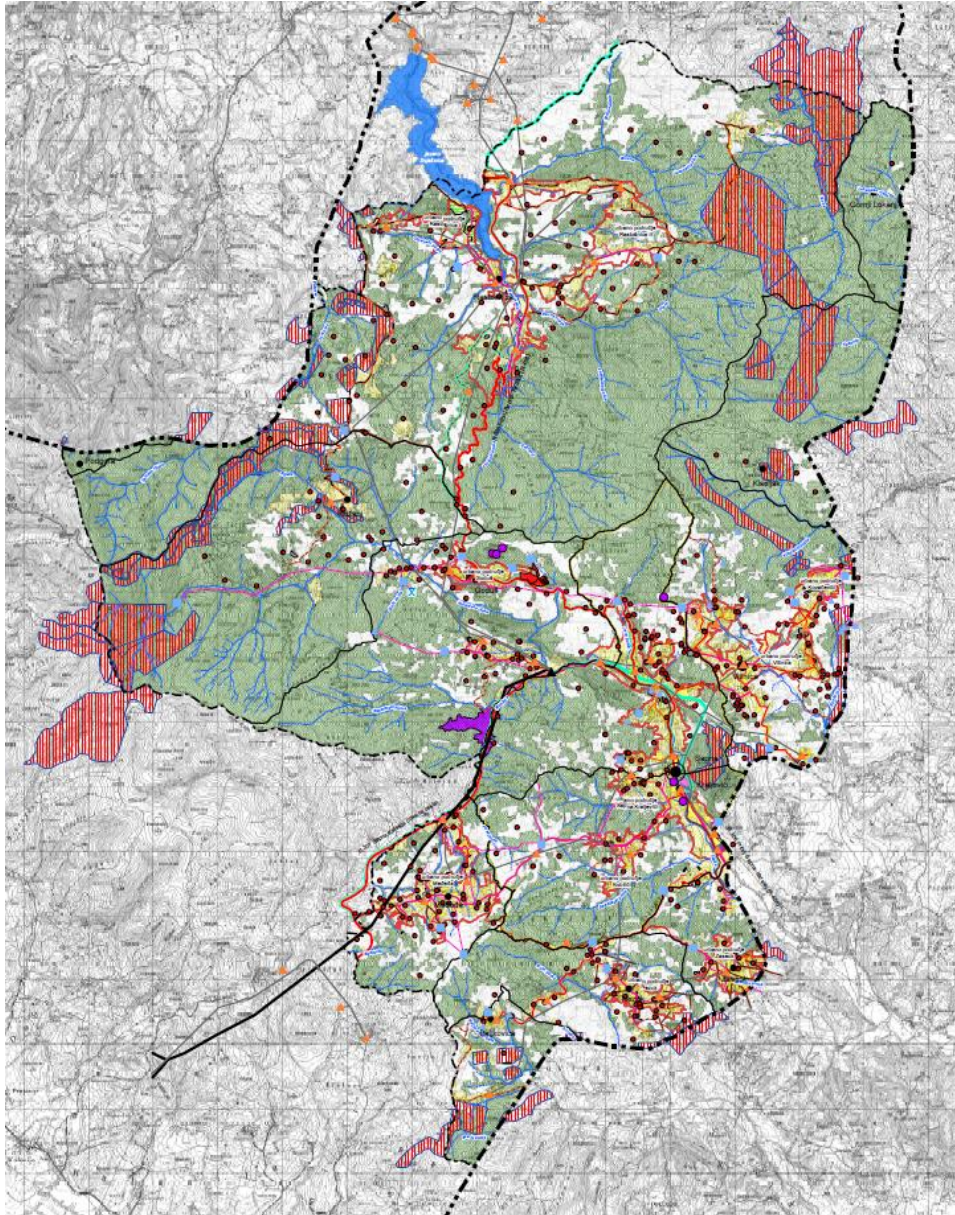
Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. Upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Bijeljina

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

PROSTORNI PLAN OPĆINE SAPNA ZA PERIOD 2013-2033.

Banja Luka, jul 2016. g.

*Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće*

PROSTORNI PLAN OPĆINE SAPNA ZA PERIOD 2013 – 2033.

Nosilac pripreme

OPĆINA SAPNA

SLUŽBA ZA URBANIZAM, STABENO KOMUNALNE, IMOVINSKO-PRAVNE I GEODETSKE
POSLOVE

Nosilac izrade

INSTITUT ZA GRAĐEVINARSTVO „IG“, D.O.O. BANJALUKA

Direktor:

mr Slobodan Stanarević, dipl. inž.građ.

Banjaluca, 2016. godine

NOSILAC PRIPREME: SLUŽBA ZA URBANIZAM, STAMBENO-KOMUNALNE,
IMOVINSKO-PRAVNE I GEODETSKE POSLOVE

NOSILAC IZRADE : "INSTITUT ZA GRAĐEVINARSTVO – IG", d.o.o. BANJA
LUKA

Rukovodilac plana: GORDANA JEVTIĆ, master pr. planer

Radni tim:

Urbana i ruralna područja,
društvene djelatnosti, sintezna
projekcija korištenja prostora,
posebno zaštićeni prostori: DRAGANA KUZMANOVIĆ, master pr.planer

Stanovništvo i stanovanje: DRAGANA KUZMANOVIĆ, master pr.planer
DIJANA MILANOVIĆ, master pr.planer

Sistem naseljenih mjesta: DIJANA MILANOVIĆ, master pr.planer
DRAGANA KUZMANOVIĆ, master pr.planer

Poljoprivredno zemljište: ŽELJKA STOJANOVIĆ, dipl.inž.polj.

Šume i šumsko zemljište: BOJANA IVIĆ, dipl.inž.šum.

Vode i vodno zemljište: MILAN ĐURĐEVIĆ , dipl.inž.građ.
BRANKO IVANKOVIĆ, dipl.inž.geol.

Vodna infrastruktura: MILAN ĐURĐEVIĆ , dipl.inž.građ.

Mineralna nalazišta-geologija: BRANKO IVANKOVIĆ, dipl.inž.geol.
GOJKO SAVIĆ, dipl.inž.geol.

Proizvodnja i prijenos energije: BOŠKO MIJATOVIĆ, dipl.inž.el.

Saobraćaj: MILAN TEŠANOVIĆ, dipl.inž.saob.

Telekomunikacije: BOŠKO MIJATOVIĆ, dipl.inž.el.

Termoenergetika: DRAGAN ANTUNOVIĆ, dipl.inž.maš.

Privreda: DRAGANA POPOVIĆ, master pr.planer

Zaštita i unapređenje okoliša: SINIŠA CUKUT, dipl.inž.tehn.

Kulturno-
historijsko i prirodnog
nasljeđe:

DRAGANA KUZMANOVIĆ, master pr.planer
ALEKSANDRA TEŠIĆ, dipl.pr.planer

Geodezija:

SLOBODAN GARAČA, dipl.inž.geod.

Odluka o provođenju
prostornog plana:

DRAGANA DUBRAVAC, dipl.pravnik
DRAGANA KUZMANOVIĆ, master pr.planer
GORDANA JEVTIĆ, master pr.planer

BORIS BADŽA, dipl.inž.arh.
VESNA JEGDIC, dipl.pr.planer
MARKO KNEŽEVIĆ, dipl.pr.planer

D I R E K T O R
mr SLOBODAN STANAREVIĆ, dipl.inž.građ.

SADRŽAJ:

OPŠTA DOKUMENTACIJA	10
UVODNI DIO	13
PRVI DIO.....	32
I. OPĆI I POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA.....	33
I.1. OPĆI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA	33
I.1.1. Evropska perspektiva prostornog razvoja i Vodeći principi za održivi prostorni razvoj evropskog dokumenta.....	33
I.1.2. Ciljevi iz Prostornog plana za područje Tuzlanskog kantona 2005-2025	34
I.1.3. Opći ciljevi organizacije, uređenja i korišćenja prostora općine Sapna	37
I.2. POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA.....	39
I.2.1. Ciljevi razvoja prirodnih resursa	39
I.2.2. Ciljevi razvoja stvorenih resursa	42
DRUGI DIO	60
II. PROJEKCIJA PROSTORNOG RAZVOJA	61
II.1. STANOVNIŠTVO.....	61
II.1.1. Brojčani razvoj stanovništva	61
II.1.2. Struktura stanovništva	62
II.1.3. Vitalne karakteristike	63
II.1.4. Broj, veličina i karakteristike domaćinstava	64
II.1.5. Gustoća naseljenosti.....	64
II.2. SISTEM NASELJENIH MJESTA PO ZNAČAJU, KARAKTERU I DOMINANTNOJ PRIVREDNOJ DJELATNOSTI	65
II.2.1. Konceptija razvoja sistema/mreže naseljenih mjesta	65
II.2.2. Organizacija prostora, prostorne cjeline	67
II.2.3. Sadržaj i funkcije centara	68
II.3. URBANA I RURALNA PODRUČJA.....	69
II.3.1. Urbana područja.....	69
II.3.2. Namjene površina urbanih područja – bilansi	73
II.3.3. Građevinsko zemljište unutar urbanih područja.....	78
II.3.4. Građevinsko zemljište izvan urbanih područja	79
II.3.5. Režimi građenja	82
II.3.6. Urbano – ruralni odnos	82
II.4. POLJOPRIVREDNA ZEMLJIŠTA	83
II.4.1. Kategorizacija poljoprivrednog zemljišta	83
II.4.2. Obradiva i neobradiva zemljišta po namjeni	87
II.4.3. Bilansi poljoprivrednog zemljišta po upotrebnoj vrijednosti	92
II.5. ŠUME I ŠUMSKA ZEMLJIŠTA.....	92
II.5.1. Kategorizacija šumskog zemljišta	92
II.5.2. Bilansi šumskog zemljišta	93
II.5.3. Šumsko-privredna područja	95
II.5.4. Područja predviđena za pošumljavanje	95

II.5.5.	Korištenje šuma i šumskog zemljišta	96
II.6.	VODE I VODNO ZEMLJIŠTE	97
II.6.1.	Bilans voda.....	97
II.6.2.	Izvorišta po vrstama voda sa zaštitnim zonama i pojasevima.....	98
II.6.3.	Akumulaciono jezero Snježnica	100
II.7.	VODNA INFRASTRUKTURA	102
II.7.1.	Sistemi snabdjevanja vodom	102
II.7.2.	Sistemi odvođenja otpadnih voda i sistem zaštite voda	103
II.7.3.	Zaštita od voda i uređenje voda	104
II.8.	MINERALNA NALAZIŠTA	105
II.8.1.	Rude i druge mineralne sirovine	105
II.9.	PROIZVODNJA I PRIJENOS ENERGIJE	107
II.9.1.	Izvori energije sa potrebama u planskom periodu	107
II.10.	SAOBRAĆAJ	109
II.10.1.	Sistem saobraćaja i veza	109
II.10.2.	Povezanost sistema sa saobraćajem u širem okruženju.....	112
II.10.3.	Saobraćajna infrastruktura sa zaštitnim pojasevima	113
II.10.4.	Telekomunikacije	113
II.11.	TERMOENERGETIKA.....	114
II.12.	PRIVREDA	114
II.12.1.	Razvoj privrede i osnovni faktori razvoja	114
II.12.2.	Orijentacija i razmještaj privrede u prostoru	119
II.12.3.	Ocjena privrednih aktivnosti sa stanovišta uticaja na okoliš	122
II.13.	DRUŠTVENE DJELATNOSTI	123
II.13.1.	Zdravstvo	124
II.13.2.	Obrazovanje.....	127
II.13.3.	Kultura i fizička kultura	130
II.13.4.	Uprava.....	132
II.13.5.	Vjerski objekti	132
II.13.6.	Prostorni razmještaj društvenih djelatnosti	133
II.14.	OSTALA INFRASTRUKTURA.....	134
II.14.1.	Mezarja-groblja	134
II.14.2.	Pijace	134
II.14.3.	Deponije	134
II.15.	POSEBNO ZAŠTIĆENI PROSTORI	134
II.15.1.	Zaštićena prirodna područja	135
II.15.2.	Posebno vrijedna područja kulturno – historijskog nasljeđa.....	135
II.15.3.	Područja namjenjena turizmu, rekreaciji.....	137
II.16.	ZAŠTITA I UNAPREĐENJE OKOLIŠA	138
II.16.1.	Ugrožena područja.....	138
II.16.2.	Spriječavanje negativnih uticaja na okoliš	139
II.16.3.	Mjere zaštite od zagađivanja vode, vazduha i tla	140

II.16.4.	Područja i mjere sanacije	144
II.16.5.	Procjena stanja do kraja planskog perioda	145
II.17.	ZAŠTITA I REVITALIZACIJA KULTURNO – HISTORIJSKOG I PRIRODNOG NASLJEĐA I NJIHOVA EKONOMSKA VALORIZACIJA	146
II.17.1.	Zaštita prirodnog naslijeđa	146
II.17.2.	Zaštita kulturno – historijskog naslijeđa	147
II.17.3.	Revitalizacija i ekonomska valorizacija prirodnog naslijeđa	150
II.17.4.	Revitalizacija i ekonomska valorizacija kulturno – historijskog naslijeđa.....	150
II.18.	MINSKA POLJA.....	151
II.18.1.	Područja i mjere sanacije	151
II.18.2.	Etape realizacije deminiranja	151
II.19.	UGROŽENOST PODRUČJA	151
II.19.1.	Procjena ugroženosti područja od ratnih dejstava, elementarnih nepogoda i tehničkih katastrofa do kraja planskog perioda	152
II.19.2.	Mjere za ograničavanje negativnih efekata prirodnih i ljudskim djelovanjem izazvanih nepogoda i katastrofa	154
II.20.	OSNOVNA NAMJENA PROSTORA I POJEDINIH PODRUČJA – SINTEZNA PROJEKCIJA 155	
II.20.1.	Sintezna projekcija korištenja prostora	155
II.20.2.	Obavezni prostorni pokazatelji	165
TREĆI DIO	.....	167
III.	PROJEKCIJA RAZVOJA PROSTORNIH SISTEMA.....	168
III.1.	OSNOVA PROSTORNOG SISTEMA NASELJENIH MJESTA.....	168
III.1.1.	Koncept razvoja naseljenih mjesta	168
III.1.2.	Smjernice za razvoj urbanih područja.....	169
III.1.3.	Smjernice za razvoj i oblikovanje naseljenih mjesta.....	169
III.1.4.	Smjernice za opremanje građevinskog zemljišta.....	170
III.2.	OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA PRIVREDNE JAVNE INFRASTRUKTURE	171
III.2.1.	Smjernice za razvoj saobraćajnog sistema	171
III.2.2.	Smjernice za razvoj telekomunikacione infrastrukture.....	172
III.2.3.	Smjernice za razvoj energetske infrastrukture.....	172
III.2.4.	Smjernice za razvoj komunalne infrastrukture	173
III.3.	OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA OKOLINE	175
III.3.1.	Smjernice za razvoj vanurbanih područja	175
III.3.2.	Smjernice za razvoj poljoprivrede, stočarstva i šumarstva	175
III.3.3.	Smjernice za razvoj privrednih zona	177
III.3.4.	Smjernice za razvoj turizma	177
ČETVRTI DIO	.....	179
I	OPĆE ODREDBE.....	180
II	PROGRAM MJERA PROSTORNOG UREĐENJA I AKTIVNOSTI ZA PROVOĐENJE PROSTORNOG PLANA.....	182
III	USKLAĐIVANJE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA	184
IV	UREĐENJE PROSTORA I NAMJENA POVRŠINA.....	184
V	USLOVI IZGRADNJE OBJEKATA I KORIŠTENJA PROSTORA.....	201

VI	USLOVI SMJEŠTAJA PRIVREDNIH SADRŽAJA U PROSTORU	211
VII	USLOVI SMJEŠTAJA DRUŠTEVNIH DJELATNOSTI U PROSTORU	212
VIII	USLOVI KORIŠTENJA PROSTORA NA ZAŠTIĆENIM INFRASTRUKTURNIM POJASEVIMA I ZONAMA I NA ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA	215
IX	MJERE OČUVANJA KULTURNO-HISTORIJSKOG NASLJEĐA.....	217
X	MJERE OČUVANJA ZAŠTIĆENIH PODRUČJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI.....	218
XI	POSTUPANJE SA OTPADOM	220
XII	GROBLJA.....	220
XIII	MJERE SPREČAVANJA NEGATIVNIH UTICAJA NA OKOLIŠ	221
XIV	MJERE ZAŠTITE PRAVA LICA SA SMANJENIM TJELESNIM SPOSOBNOSTIMA	222
XV	MJERE ZAŠTITE STANOVNIKA I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I LJUDSKIM DJELOVANJEM IZAZVANIH NEPOGODA I KATASTROFA I RATNIH DJELOVANJA	222
XVI	MJERE PROVEDBE	226
XVII	NADZOR I UPRAVNE MJERE.....	226
XVIII	PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE.....	226
	PRILOG.....	228

GRAFIČKI PRILOZI

razmjer

I. Izvod iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona do 2025. godine	1:25 000
II. Sintezni prikaz postojećeg stanja uređenja	1:25 000
III. Gustoća naseljenosti (2033. godina)	1:25 000
IV. Sistem naseljenih mjesta	1:25 000
V. Urbana područja i građevinsko zemljište unutar i van urbanih područja sa režimima građenja	1:25 000
Va. Građevinsko zemljište van urbanih područja	1:25 000
VI. Poljoprivredno zemljište	1:25 000
Vla. Poljoprivredno zemljište - upotrebna vrijednost	1:25 000
VII. Šumsko zemljište	1:25 000
VIII. Vode i vodne površine	1:25 000
VIIIa. Izvorišta i zaštitne zone	1:25 000
IX. Mineralne sirovine	1:25 000
X. Površine za proizvodnju i prijenos energije i telekomunikacije	1:25 000
XI. Saobraćajne infrastruktura	1:25 000
XII. Vodna infrastruktura	1:25 000
XIII. Privredne zone sa razmještajem i značajem	1:25 000
XIV. Društvena infrastruktura	1:25 000
XV. Zaštićene površine i objekti kulturno-historijskog i prirodnog nasljeđa	1:25 000
XVI. Područja namjenjena turizmu	1:25 000
XVII. Neplodna i druga zemljišta koja se ne mogu koristiti	1:25 000
XVIII. Sintezni prikaz korištenja prostora u planskom periodu	1:25 000
XIX. Osnova prostornog razvoja sistema naselja	1:25 000
XX. Osnova prostornog razvoja privredne javne infrastrukture	1:25 000
XXI. Osnova prostornog razvoja okoline	1:25 000

OPŠTA DOKUMENTACIJA

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERAL MINISTRY OF PHYSICAL PLANNING

Broj: UPI-02-23-1-104/11 F.Š.
Sarajevo, 06.06. 2016. godine

Federalno ministarstvo prostornog uređenja u Sarajevu rješavajući zahtjev poduzeća Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka, ul. Kralja Petra I Karađorđevića br.92, za produženje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata, na osnovu člana 3. i 4. Uredbe o posebnim uslovima koja moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrirati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08) i člana 200. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98 i 48/99), Federalni ministar za prostorno uređenje donosi

R J E Š E N J E

1. Daje se ovlaštenje poduzeću **Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka, ul. Kralja Petra I Karađorđevića br.92**, sa rokom od pet godina od dana izdavanja istog, za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata :
  - a) Prostornih i urbanističkih planova,
  - b) Detaljnih planskih dokumenata (zoning planovi, regulacioni planovi i urbanistički projekti),
2. Poduzeće Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka, je dužno da u roku od 15 dana od dana nastale promjene, zatražiti izmjenu ovlaštenja, ako su se naknadno promijenili podaci na temelju kojih je ovlaštenje izdato,
3. Poduzeće Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka, može podnijeti zahtjev za produženje ovlaštenja najranije godinu dana, a najkasnije dva mjeseca prije isteka roka važenja ovlaštenja.

O b r a z l o ž e n j e

Dana 05.04.2016. godine Federalno ministarstvo prostornog uređenja je zaprimilo zahtjev poduzeća Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka, za produženje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.

Dana 09.05.2016. godine Federalno ministarstvo prostornog uređenja je zatražilo dopunu podneska, u svrhu uplate administrativne takse i naknade za izdavanje ovlaštenja. U ostavljenom roku podnosilac zahtjeva je dopunio podnesak, na način da je dostavio kopije uplatnica za administrativnu taksu i naknadu za izdavanje ovlaštenja.

Rješavajući zahtjev poduzeća Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka za produženje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata, Federalno ministarstvo prostornog uređenja je izvršilo uvid u zahtjev podnosioca, kompletan spis predmeta sa priloženim dokazima, te nakon ocjene svakog dokaza pojedinačno i svih dokaza u međusobnoj uslovljenosti i povezanosti, utvrdilo da poduzeće Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka, ispunjava uslove za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.

Naime odredbom člana 3. i 4. Uredbe o posebnim uslovima koja moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrirati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08), propisano je da ovlaštenje za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata, na

zahtjev privrednog društva ili drugog pravnog lica izdaje Federalno ministarstvo prostornog uređenja, ako isto ispunjava uslove u članu 3. i 4. Uredbe, a koji se odnose na broj uposlenih lica po strukama, na staž ostvaren u struci, položen stručni ispit, te računarske programe kojim podnosilac zahtjeva raspolaže.

Kako je podnosilac zahtjeva dostavio ovom Federalnom ministarstvu ovjerenu dokumentaciju o broju uposlenih stručnih lica, ovjerene kopije diploma, ovjerenu dokumentaciju o radnom stažu uposlenih stručnih lica, te ostale dokaze propisane članom 3. i 4. Uredbe, to je donesena odluka da se zahtjevu podnosioca udovolji i izda rješenje kojim se daje ovlaštenje za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.

Na temelju utvrđenog činjeničnog stanja a u skladu sa članom 26. stav 3. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/06 , 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10), članom 3. i 4. Uredbe o posebnim uvjetima koja moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08), i člana 200. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98 i 48/99) doneseno je rješenje kao u dispozitivu.

Taksa u iznosu 7,00 KM pada na teret podnosioca zahtjeva u smislu člana 3. i tarifnog broja 55. Zakona o Federalnim upravnim pristojbama i tarifi Federalnih upravnih pristojbi („Službene novine Federacije BiH“, broj 6/98 i 8/00). Naknada za izdavanje ovlaštenja u iznosu 600, 00 KM pada na teret podnosioca zahtjeva u skladu sa rješenjem Federalnog ministra za prostorno uređenje broj 02-14-3-341/09 od 08.05.2014. godine.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU

Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor, podnošenjem tužbe nadležnom sudu u roku od 30 dana od njegovog prijema.

Dostaviti :

1. Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka, ul. Kralja Petra I Karađorđevića br.92
2. Evidenciji
3. Arhivi x 2

UVODNI DIO

1. PODACI O PLANIRANJU

U skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i građenju, izradi prostornog plana pristupilo se na osnovu odluke Općinskog vijeća Općine Sapna br. 01-02-422-4/08 (Odluka o pristupanju izradi Prostornog plana Općine Sapna za period 2008.-2028.), br. 01-02-2091/10 (Odluke o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2008.-2028.) i br 01-02-1298-5/13 (Odluke o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana Općine Sapna za period 2011.-3031 godine).

1

29.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće
Broj:01-02-422-4/08
Datum,29.04.2008.godine

Općinsko vijeće Sapna, na osnovu člana 16. i 23. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/06 i 72/07), člana 19. i 22. Zakona o prostornom uređenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 3/05) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 6/07), na sjednici održanoj dana 29.04.2008. godine, donijelo je

ODLUKU

o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2008.-2028. godine

Član 1.

Pristupa se izradi Prostornog plana općine Sapna za period od 2008.-2028. godine.

Član 2.

Područje općine Sapna čine naseljena mjesta :Baljkovica,Donji Zaseok, Goduš, Kobilići, Kovačevići, Kraljevići, Mededa, Nezuk, Rastošnica, Sapna, Skakovica, Vitinica i Zaseok, Žuje-Šarci.

Granica općine Sapna počinje sa k.č. broj 4220 (ide šumskim putem) granicom parcela k.č. broj 4216, 4219,4212,4211, presijeca sljedeće parcele dejtonska linija i to : k.č. 4198, 4199, 4197, 4196, 4193, (presijeca Prelevački potok), presijeca dejtonska linija k.č. broj 4255, 4252, 4258, 4250, 4259, 4261 (presjeca makadamski put Završje-Goduš) siječe parcele –dejtonska linija 4648, 4646, 4645, 4652/2, 4654, 4657, 4658, 4660,(presjeca makadamski put Završje-Rastošnica), siječe dejtonska linija parcele k.č. 4566/1, 4562, 4561, 4553, 4543, 4542 i 4541, prati Završku rijeku, presjeca dejtonska linija parcele k.č. broj 4756, 4754, 4757, 4792, 4794, 3908, 3905, 3904, 3894, 3883, 3891, 3892, 3881, 3880 i 3920 K.O. Rastošnica, ide granicom parcela 3879, 3878, 3876, 3871,prati Završku rijeku i presjeca istu, zatim ide granicom parcela k.č. 3699, 3698, 3697, 3688, 3686, 3682, 3681, 3680/1, 3680/2, 3680/3,3680/4, 3679, 3678 prati makadamski put (k.č. 6260 k.o. Rastošnica), zatim prati Jelin potok koji je granica parcela označenih sa k.č. broj 3336, 3335, 3334, 3333, 3332, 3331, 3330, 3329, 3321, 3316, 3315, 3311, 3308,prati Jusića potok koji je granica parcela k.č. broj 2590/1 (presjeca Snježničko jezero) sa parcelama 3287/1, 3282, 3281, prati potok Brzava (k.č. 6278), ide makadamskim putem presjeca regionalni put Karakaj- Sapna-Prilboj-Teočak, nastavlja istim makadamskim putem Rastošnica-Snježnica, isti prati k.č. 8865 K.O. Teočak odnosno granicom parcele 2046/1, 2028, 35/1, ide do parcele k.č. 27/5 i presjeca makadamski put označen sa k.č.6258 k.o. Rastošnica i dalje prati makadamski put označen sa k.č. 8865

K.O. Teočak sa parcelama k.č. 10, 9, 3/1, 1, 117, 153, 217, 234 ko. Rastošnica, presjeca stari put Snježnica- Laze označen sa k.č. broj 6249 K.O. Rastošnica, ide granicom puta k.č. broj 8865 K.O. Teočak sa parcelama označenim kao k.č. 236, 583, 648, 649/1, 656, 660, 657, 667, 673, 674, 675, 676 i 677 K.O. Rastošnica, prati put (k.č. broj 2) produžava putem k.č. broj 5328 u K.O. Lokanj, sječe put dejtonska linija i parcelu k.č. 6 K.O. Lokanj, presjeca parcele k.č. 4226, 4227, 4229, 4248, presjeca put za Lazareviće, presjeca parcele k.č.4729, 5089/1, 4769, 4770, 4783, 5100, 5105, presjeca put (k.č. broj 5792 k.o. Lokanj), sječe dejtonska linija sljedeće parcele : k.č. broj 101, 103, 105, 106, 45, 172, 176, 177, presjeca potok Kosarija k.č. broj 9, 936, 934, 935, 927, 928/1, presjeca Duboki potok, put k.č. broj 1151 K.O. Vitinica, sječe parcele 1175, 1174, 1168, 1195, 1196, presjeca put Spasojevići-Gaj, presjeca parcele 1236, 1259, 1554, 1538, presjeca potok Škrilj (k.č. broj 5789 K.O. Vitinica), presjeca sljedeće parcele :k.č. 1660, 1659, 1648,2797, presjeca put Kovačevići – Kiseljak (k.č. 5810 K.O. Vitinica), presjeca parcele k.č. 2897,3325, 3381, 3764, 3837, 3832, 4113, 4150, 4151, 4220, 4223, 4222, 4225, 4238, 4240, 4210, 5493, presjeca put Handelići- Vitinica (k.č. broj 5488 K.O. Vitinica), presjeca parcele 5580, 5623, presjeca put Handelići- Boškovići (k.č. 3805 K.O. Vitinica), presjeca parcele dejtonska linija 2902, 2903, 2911/1, 2911/2, 2957, 2954, 2983, 2984, 3014, 3005, 3012, 3543, 3546, 3547, 3548/4, 3533/1, 3533/2, 3548/1, 3529/1, 3602, 3601, 3599, 3593, 3594, 3596, 3595, 3597/2, 3597/1 k.o. Sapna, presjeca regionalni put Lopare-Sapna- Karakaj (k.č. 4618 k.o. Šetići), dalje dejtonska linija sječe parcele k.č.394/2, 395, 393, 392, 391/2, 390, 384, 382, 369, 368, 366, presjeca rijeku Sapna (k.č. 4623 K.O. Šetići), presjeca parcele dejtonska linija k.č.325, 326, 327, 342/1, 342/2, 280, 279, 278, 277/2, presjeca put Zaseok-Donji Šetići k.č. broj 4619 K.O. Šetići, dalje cijepa parcele k.č.3916, 3917, 3920, presjeca put Zaseok-Šetići preko klanca, presjeca parcele 3952/2, 3954, 3939, 3977, 3999, 3986, presjeca put Zaseok-Šetići i prati seoski put i presjeca makadamski put kroz selo k.č. broj 4622 k.o. Šetići. Dejtonska linija presjeca sljedeće parcele : k.č.4301, 4302, 4303, 4502, 4604/1, presjeca potok Kremenjaš k.č. broj 2615 K.O. Šetići. Dalje dejtonska linija sječe sljedeće parcele:k.č. 2038, 2034, 2050/1, 2050/2, presjeca stari put Nezuk-Dugi Dio k.č. broj 2617 K.O. Nezuk i presjeca sljedeće parcele: k.č. 2059/3, 2059/10, 2083, 2114, presjeca put Nezuk-Baljkovica-Križevići k.č. broj 2614 K.O. Nezuk, siječe sljedeće parcele k.č. 2146/1, 2149, 2166/1, 2165, 2172, 2171, 2180, 1325/1, 582/1, 588, 569/1, 569/2, 610/1, 625, presjeca put Baljkovica – Gavrići (k.č. broj 486/1 K.O. Nezuk), presjeca dejtonska linija k.č. broj 633, 639, 1003, 1009, presjeca put Tijanići – Bojići (k.č. broj 2616 K.O. Nezuk), presjeca parcele k.č. broj 956, 954, 1179, prati put k.č. broj 2609 K.O. Nezuk, dalje ide granicom parcela 1155/1, 1135, 1134/1, 1132/1, 1133, 1128/1, 1126, 1122/2, 1121, presjeca put Durakovići – Pasji Grobovi (k.č. broj 1109 K.O. Međeđa), nastavlja granicom parcele 1262, prati put Međeđa-Pasji Grob k.č. broj 1160, produžava Duvakovića potokom od k.č. broj 254 do 175, dalje produžava rijekom Munjača od parcele k.č.174 do parcele k.č.533/1 K.O. Međeđa, dalje prati rijeku Munjača do k.č. broj 3598 u K. O. Goduš i ide granicom iste do parcele k.č. 3504, 3503 K.O. Goduš, ide granicom parcele k.č.3088/1 i presjeca k.č. broj 6244, put Stolice K.O. Rastošnica.

Član 3.

Prostorni plan se donosi za period od 20 godina, odnosno za period od 2008. do 2028. godine.

Član 4.

Prostorni plan općine Sapna izradit će se u skladu sa sadržajem koji je za ovu vrstu planova utvrđen Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/06 i 72/07), Zakonom o prostornom uređenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 3/05) i Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja („Službene novine Federacije BiH“, broj 63/04) i mora biti usaglašen sa dokumentom prostornog uređenja šireg područja.

Član 5.

Program aktivnosti i Plan aktivnosti za pripremu i izradu Prostornog plana izradit će Nosilac pripreme u saradnji sa Nosiocem izrade Prostornog plana. Smjernice za izradu Prostornog plana će donijeti Općinsko vijeće Sapna posebnom odlukom, na osnovu Strategije razvoja općine Sapna i Prostornog plana Tuzlanskog kantona.

Član 6.

Nosilac pripreme za izradu Prostornog plana je Općinski načelnik i Općinska služba za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije (u daljem tekstu : Nosilac pripreme Prostornog plana)
Nosilac pripreme je dužan osigurati saradnju i usaglašavanje sa svim subjektima planiranja. Nosilac izrade Prostornog plana bit će odabran putem javnog oglasa.

Član 7.

Rok za izradu Prostornog plana je 1 (jedna) godina od stupanja na snagu ove odluke. Plan će se raditi po fazama izrade Prostornog plana, kako slijedi :

I FAZA – PRIPREMA IZRADE PLANA

- Donošenje Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna
- Izrada Programa i Plana aktivnosti za pripremu i izradu Prostornog plana koji će biti usvojen na sjednici Općinskog vijeća
- Donošenje smjernica za pripremanje i izradu Prostornog plana- Priprema i izrada Prostorne osnove

II FAZA – Izrada prednacrt, nacrt i prijedloga Prostornog plana

III FAZA – Donošenje Prostornog plana čiji je sastavni dio Odluka o provođenju Prostornog plana općine Sapna za period od 2008. do 2028. godine

Rokovi izrade po fazama će se utvrditi u Programu i planu aktivnosti za pripremu i izradu Prostornog plana.

Član 8.

Sredstva za troškove izrade Prostornog plana obezbjedit će se iz budžeta općine Sapna.

Član 9.

Nosilac pripreme Prostornog plana će posebnim aktom formirati Savjet Prostornog plana, sastavljen od stručnih, naučnih, javnih i drugih lica za potrebe stručnog praćenja, usmjeravanja i utvrđivanja koncepta prostornog uređenja Prostornog plana i druge aktivnosti u ime nosioca pripreme za izradu Plana.

Član 10.

Nosilac pripreme je obavezan izraditi Program uključivanja javnosti u proces pripreme i izrade. Program uključivanja javnosti je dio Programa i Plana aktivnosti za pripremu i izradu Prostornog plana. Programom uključivanja javnosti definisat će se način uključivanja javnosti u svim fazama pripreme i izrade Prostornog plana.

Nosilac pripreme Prostornog plana će Nacrt Prostornog plana staviti na javni uvid i raspravu. Detalje javnog uvida i javne rasprave Nosilac pripreme će oglasiti putem sredstava javnog informisanja.

Nakon sumiranja rezultata javne rasprave Nosilac pripreme će putem Nosioca izrade pripremiti prijedlog Prostornog plana i dostaviti Općinskom vijeću radi donošenja.

Član 11.

Nosilac pripreme za izradu Prostornog plana će obezbjediti uslove da se Nosiocu izrade Prostornog plana stavi na raspolaganje sva dokumentacija relevantna za izradu Prostornog plana.

Nosilac pripreme je dužan osigurati saradnju i usaglašavanje stavova sa subjektima planiranja odnosno sa relevantnim učesnicima u njegovoj izradi te pribaviti mišljenja i saglasnosti na koje ih zakon obavezuje.

Član 12.

Nosilac izrade Prostornog plana je dužan svaku fazu Prostornog plana izraditi u skladu sa podacima koji su mu stavljeni na raspolaganje i pribavljeni od nadležnih organa i organizacija u toku rada na Prostornom planu, a od značaja su za prostorno uređenje općine Sapna.

Član 13.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Dostaviti:

1. Općinskoj službi za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije;
2. U 31.RSOV.

25.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski Kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj : 01-02-2091/10
Datum, 24.11.2010.godine

Na osnovu člana 16. i 23. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/06, 72/07 i 32/08), člana 19. i 22. Zakona o prostornom uređenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 3/05) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 6/07 i 9/08), Općinsko vijeće Sapna na sjednici održanoj dana 24.11.2010. godine, donosi

ODLUKU
o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana
općine Sapna za period 2008.-2028. godine

Član 1.

U nazivu Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2008.-2028. godine („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 4/08), iza riječi „period“ broj „2008.-2028.“ zamjenjuje se brojem „2011.-2031.“.

Član 2.

U članu 1. stav 1. iza riječi „od“, broj „2008.-2028.“ zamjenjuje se brojem „2011. do 2031.“.

Član 3.

U članu 3. stav 1. iza riječi „od“, broj „2008. do 2028.“ zamjenjuje se brojem „2011. do 2031.“.

Član 4.

U članu 7. stav 1. iza riječi „ove odluke“ se zamjenjuju rječima „Odluke o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana Općine Sapna za period 2008. do 2028. godine, zatim se u tački III, iza riječi od, broj „2008. do 2028.“ zamjenjuje brojem „2011. do 2031.“.

Član 5.

Ostali članovi Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2008.-2028. godine („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 4/08), ostaju nepromjenjeni.

Član 6.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Dostaviti:

1. Općinskom načelniku;
2. Općinskoj službi za PUGIPPIF;
3. U 19.RSOV.

Predsjedavajući
Općinskog vijeća
Camil Ahmetović

27.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj : 01-02-1298-5/13
Datum, 28.11.2013.godine

Općinsko vijeće Sapna, na osnovu člana 16. i 23. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10), člana 41. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj 6/11 i 4/13) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), na sjednici održanoj dana 28.11.2013.godine donijelo je

ODLUKU

o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2011.-2031.godine

Član 1.

U nazivu Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2011.-2031. godine („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 4/08 i 1/11), riječi „2011.-2031. godine“ zamjenjuju se riječima „**2013.-2033. godine**“.

Član 2.

U članu 1. i članu 3. riječi „2011.-2031. godine“ zamjenjuju se riječima „**2013.-2033. godine**“.

Član 3.

U članu 7. stav 1. riječi „ove odluke“ zamjenjuju se riječima „**Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2013.-2033.godine**“.

U članu 7. stav 1. (III faza) riječi „2011.-2031. godine“ zamjenjuju se riječima „**2013.-2033. godine**“.

Član 4.

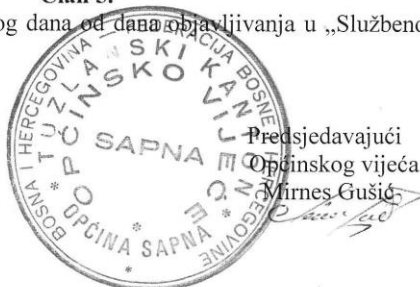
Ostale odredbe ove Odluke ostaju nepromijenjene.

Član 5.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Dostaviti:

1. Općinskom načelniku;
2. Općinskoj službi za PUGIPPIF;
3. U 10. RSOV.

Nosilac pripreme Plana je Načelnik općine, Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove.

Nosilac izrade Plana je Institut za građevinarstvo „IG“, d.o.o. Banja Luka.

Između Općine Sapna kao naručioca Plana i Instituta za građevinarstvo „IG“ d.o.o. Banjaluka zaključen je Ugovor o javnoj nabavci usluga za izradu Prostornog plana Općine Sapna, 23.08.2013. godine (broj 02-23-850/13).

Vremenski period za koji se donosi Plan je 2013.-2033. godina.

Član 9. i 41. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 02/06, 72/07, 32/08, 4/10), Uredba o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenta prostornog uređenja („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br 63/04, 50/07, 84/10) kao i Zakon o prostornom uređenju i građenju Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“ br 6/11, 4/13,15/13,3/15) definiše metodološki okvir prostornog plana općine.

Metodologija izrade prostornog plana općine Sapna-hronološki prikaz:

- Savjet Prostornog plana općine Sapna, na osnovu člana 22. Poslovnika o radu Savjeta Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033. godine, na sjednici održanoj dana 30.11.2015. godine donio je Odluku o usvajanju Prostorne osnove Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033. godine;
- Savjet Prostornog plana općine Sapna, na osnovu člana 45. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 6/11, 4/13,15/13, 3/15) i člana 22. Poslovnika o radu Savjeta Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033. godine, na sjednici održanoj dana 20.01.2016. godine donio je Odluku o usvajanju Prednacrt Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033. godine;
- Na osnovu člana 22. i 124. Statuta Općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 6/07,8/09, 3/12), te člana 100. i 107. Poslovnika Općinskog vijeća („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 7/07 i 9/08), Općinsko vijeće Sapna na sjednici održanoj dana 24.02.2016. godine, razmatrajući Nacrt Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033. i Nacrt Odluke o provođenju Prostornog plana Sapna za period 2013-2033., donjelo zaključak o usvajanju istih, te iste uputilo na Javni uvid u trajanju od 30 dana. Materijal je postavljen na zvaničnu web stranicu Općine Sapna, te je upućen svim javnim ustanovama, institucijama, mjesnim zajednicama, udruženjima, a putem radija „Glas Drine“ obavještavali su se građani da svakim danom mogu posjetiti Općinsku salu i pogledati izloženi materijal, te dati svoje prijedloge, primjedbe i sugestije.
- Centralna Javna rasprava održana je 25.03.2016. godine, gdje je prezentovan Nacrt Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033. godine.
- Nakon provedene Javne rasprave i uvida u Nacrt Prostornog plana općine Sapna, pristigle su primjedbe, sugestije i prijedlozi od: Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona, „Izgradnja“ d.o.o. Teočak, za građevinsko komunalne poslove Teočak, Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine, podružnica „Elektrodistribucija“ Tuzla, te sugestija građana. Nakon njihove analize i obrade, određene primjedbe su prihvaćene u potpunosti, a određene su odbijene. Na primjedbe koje su odbijene data su pismena obrazloženja.
- Saglasnost na Prostorni plan općine Sapna za period 2013.-2033. godine dalo je Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona aktom broj 12/05-23-8539-1/16 od 19.07.2016. kojom se potvrđuje da je Prostorni plan općine Sapna za period 2013.-2033. godine usaglašen s Prostornim planom za područje Tuzlanskog kantona 2005.-2025. godine (Službene novine Tuzlanskog kantona, broj 9/06), te da je isti urađen u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i građenju i Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 63/04, 50/07, 84/10)

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

TUZLANSKI KANTON
ТУЗЛАНСКИ КАНТОН
MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA I ZAŠTITE OKOLICE
МИНИСТАРСТВО ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ОКОЛИЦЕ

TUZLA CANTON
MINISTRY OF PHYSICAL PLANNING
AND ENVIRONMENT PROTECTION

Broj: 12/05 -23-8539-1/16
Tuzla, 19.07.2016.godine

TUZLANSKI KANTON
OPĆINA SAPNA

*Služba za urbanizam, stambeno- komunalne,
imovinsko-pravne i geodetske poslove*

Predmet: Saglasnost na Prostorni plan općine Sapna za period 2013 - 2033. godine

Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice, rješavajući po zahtjevu općine Sapna, Službe za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove broj: 03-23-1377/16 od 08.07.2016. godine za davanje saglasnosti na Prostorni plan općine Sapna za period 2013-2033. godine, na osnovu člana 34. stav 5. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 6/11, 4/13, 15/13, 3/15 i 2/16), daje

SAGLASNOST

kojom se potvrđuje da je **Prostorni plan općine Sapna za period 2013-2033. godine** usaglašen sa **Prostornim planom za područje Tuzlanskog kantona 2005-2025.godine** („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj 09/06), te da je isti urađen u skladu sa **Zakonom o prostornom uređenju i građenju i Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata** („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 63/04, 50/07 i 84/10).

Obrazloženje

Atom broj 03-23-1377/16 od 08.07.2016. godine općina Sapna - Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove zatražila je od Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice, da u skladu sa odredbama člana 34. stav 5. Zakona o prostornom uređenju i građenju, izda saglasnost na Prostorni plan općine Sapna za period 2013-2033.godine.

U prilogu akta dostavljeni su:

- Prostorni plan općine Sapna za period 2013-2033. godine – Prijedlog plana, Banja Luka, juli 2016. godine, u analognoj formi - uvezana knjiga sa tekstualnim i grafičkim dijelom plana (24 grafička priloga u razmjeri 1:25000), te knjiga 2 sa uvezanim grafičkim dijelom Odluke o provođenju Prostornog plana (22 grafička priloga u razmjeri 1:5000);
- Prostorni plan općine Sapna za period 2013-2033. godine – Prijedlog plana, Banja Luka, juli 2016. godine u digitalnoj formi - DVD sa kompletnim sadržajem plana i GIS bazom podataka;
- Prostorni plan općine Sapna za period 2013-2033. godine – Prostorna osnova, Banja Luka, novembar 2015. godine, u analognoj formi (uvezana knjiga sa tekstualnim dijelom i

- grafičkim dijelom plana: 26 grafičkih priloga u razmjeri 1:25000), te u digitalnoj formi (DVD sa kompletnim sadržajem i GIS bazom podataka);
- Odluka o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2008-2028. godine, broj:01-02-422-4/08 od 29.04.2008.godine („Službeni glasnik općine Sapna“ broj: 4/08);
  - Odluka o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2008-2028. godine, broj:01-02-2091/10 od 24.11.2010.godine (izmjena perioda za koji se radi planski dokument), („Službeni glasnik općine Sapna“ broj: 1/11);
  - Odluka o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2011-2031. godine, broj:01-02-1298-5/13 od 28.11.2013.godine (izmjena perioda za koji se radi planski dokument), („Službeni glasnik općine Sapna“ broj: ../13);
  - Zaključak Općinskog vijeća Sapna o usvajanju Nacrta Prostornog plana općine Sapna broj: 02-02-387-1/16 od 24.02.2016.godine;
  - Zaključak Općinskog vijeća Sapna o usvajanju Nacrta Odluke o provođenju Prostornog plana općine Sapna broj: 02-02-387-2/16 od 24.02.2016.godine;
  - Izveštaj sa centralne javne rasprave, Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove općine Sapna, broj: 03-23-1086-50-1/16, od 30.06.2016.godine;
  - Odgovori na primjedbe na nacrt Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033.godine, Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka, juli 2016. godine.

Nosilac pripreme Prostornog plana općine Sapna je Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove općine Sapna, a **Nosilac izrade** istog je Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka (posjeduje propisano Rješenje Federalnog ministarstva prostornog uređenja kojim se daje ovlaštenje preduzeću Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata).

Uvidom u dostavljenu plansku dokumentaciju, Prostorni plan za područje Tuzlanskog kantona za period 2005-2025. godine, te važeću zakonsku regulativu, utvrđeno je slijedeće:

- Kompletan postupak pripreme i izrade Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033. godine proveden je u skladu sa važećim zakonskim propisima;
- Izrada Prostornog plana općine Sapna je otpočela na osnovu Odluka o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2008-2028. godine (Službeni glasnik općine Sapna“, broj: 4/08 i 1/11), a izrada plana je završena u skladu sa Odlukom o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2011-2031. godine, broj:01-02-1298-5/13 od 28.11.2013.godine („Službeni glasnik općine Sapna“ broj: ../13), kojom je izmijenjen vremenski period za koji se plan donosi, na 2013-2033. godine;
- Za potrebe izrade Prostornog plana općine Sapna korištene su sve studije izrađene za potrebe Prostornog plana Tuzlanskog kantona, a takođe, u skladu sa zakonskim odredbama, u prvoj fazi plana urađena je Studija ranjivosti prostora općine Sapna (Institut za građevinarstvo „IG“, Naučno istraživački institut Banja Luka, oktobar 2014.), kojom su analizirani specifični faktori koji mogu utjecati na uređenje prostora općine, urađene su procjene opšte i specifično ranjivosti prostora općine, kao i procjene rizika, a rezultati istraživanja su bili osnova za dalji rad na planskom dokumentu, odnosno za izradu same koncepcije korištenja i uređenja prostora općine u planskom periodu. Navedenu Studiju ranjivosti prostora je potrebno dodati u članu 3. Odluke o provođenju prostornog plana, jer je ista sastavni dio Prostorne osnove Prostornog plana općine, odnosno dokumentacije Prostornog plana općine;
- U postupku izrade Prostornog plana općine Sapna, u skladu sa zakonskim propisima, osigurano je učešće javnosti u predlaganju i odlučivanju o koncepciji prostornog razvoja i to kroz organizovanje javne rasprave i javnog uvida o nacrtu planskog dokumenta u trajanju od 30 dana, a isti je takođe bio postavljen na web stranicu općine Sapna, te upućen svim

javnim ustanovama, institucijama, mjesnim zajednicama i ostalim zainteresovanim subjektima;

- Prostorni plan općine Sapna **urađen je u potpunosti u skladu sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata**, odnosno kompletan sadržaj koji je za navedeni planski dokument propisan Uredbom obrađen je u analognoj i digitalnoj formi po metodologiji GIS sistema, što znači da su svi podaci zapisani u prihvatljivom GIS -formatu koji omogućava razmjenu ili unos u različite softverske platforme;
- Prostorni plan općine Sapna najvećim dijelom je **usaglašen sa Prostornim planom Tuzlanskog kantona za period 2005-2025. godine**, mada su utvrđene i određene razlike u površinama osnovnih vidova korištenja zemljišta – šumsko, poljoprivredno i građevinsko zemljište, te saobraćajne površine, koje su proistekle iz detaljnije obrade planskog dokumenta, što je u skladu sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata i sa Odlukom o provođenju Prostornog plana Tuzlanskog kantona (član 14., član 20. i član 24.). Naime, prema iskazanim bilansima, površine poljoprivrednog, šumskog i građevinskog zemljišta su sa manjim odstupanjima u odnosu na iste utvrđene Prostornim planom Tuzlanskog kantona, što bitno ne utiče na planska opredjeljenja iz navedenog prostornog plana. Utvrđene razlike se odnose na slijedeće:
  - Osnovni vidovi korištenja zemljišta, poljoprivredno, šumsko i građevinsko zemljište, prema iskazanim bilansima su sa manjim odstupanjima u odnosu na Prostorni plan Tuzlanskog kantona. Međutim, uočene su razlike u odnosu šumskog i poljoprivrednog zemljišta kako slijedi: u Prostornom planu Tuzlanskog kantona utvrđene površine poljoprivrednog zemljišta iznose 4163,42 ha, a šumskog 6429,47 ha, dok u Prostornom planu općine Sapna iste iznose 2540,07 ha, odnosno 8336,30 ha. Daljom provjerom podataka konstatovano je da su podaci prezentirani u Prostornom planu općine Sapna tačni, jer su proistekli iz aktualizacije poljoprivrednog zemljišta novom Studijom upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna urađenom od strane Poljoprivredno - prehrambenog fakulteta, Univerziteta u Sarajevu, oktobra 2015. godine, a šumskog zemljišta usvojenim Šumsko - gospodarskim osnovama, te provjerom poljoprivrednog i šumskog zemljišta na orto-foto snimcima. U svakom slučaju, zbirna površina poljoprivrednog i šumskog zemljišta koju je potrebno maksimalno zaštitu u Prostornom planu općine Sapna iznosi 10876,37 ha i veća je od iste u Prostornom planu Tuzlanskog kantona koja iznosi 10592,89 ha, tako da se navedeni podaci mogu prihvatiti.
  - Ukupno građevinsko zemljište utvrđeno Prostornim planom općine Sapna iznosi 1256,925 ha, što je manje za cca 249,685 ha u odnosu na iste površine utvrđene Prostornim planom Tuzlanskog kantona (1506,61 ha). Površina građevinskog zemljišta sa pretežnom namjenom stanovanja, uključujući i vikend naselje, iznosi 1226,56 ha, što ukazuje na maksimalnu zaštitu ostalih vidova korištenja zemljišta (šumsko i poljoprivredno). Naime, bitno je istaći, da je navedeno građevinsko zemljište ažurirano na osnovu orto-foto snimaka koji su urađeni 2008.godine za potrebe izrade Prostornog plana Federacije BiH i koji su putem ovog Ministarstva dati na korištenje svim općinama Tuzlanskog kantona za potrebe izrade planskih dokumenata, prije svega prostornih planova općina.
  - Građevinsko zemljište sa namjenom privrede po iskazanim bilansima površina u Prostornom planu općine Sapna iznosi 30,36 ha. Prostornim planom za područje Tuzlanskog kantona jedino za područje općine Sapna nisu definisane zone za izgradnju privrednih objekata a obzirom da je u ovoj općini predviđena izgradnja hladnjača, zatim pratećih sadržaja koji prate poljoprivrednu proizvodnju i slično, te se nisu mogle, u fazi izrade Prostornog plana Kantona, precizno definisati pojedine lokacije za privredne komplekse. Zbog navedenog je u Prostornom planu Kantona utvrđeno, da će se tačne lokacije privrednih zona, u skladu sa stvarnim iskazanim potrebama, utvrditi i precizirati

u Prostornom planu općine Sapna, što je i utvrđeno u navedenom planskom dokumentu. Pri tome se vodilo računa da su se privredne zone locirale u već formiranim zonama sa potrebnim proširenjima, kao i tamo gdje to infrastruktura omogućava.

- Urbana područja i građevinska zemljišta izvan urbanih područja koncipirana su u skladu sa principima i smjernicama iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona s tim da postoje izvjesna manja odstupanja u granicama i nazivima istih, koja su rezultat detaljnije analize naseljenih mjesta na području općine, te korištenja orto-foto snimaka i geodetskih podloga – kartografskih prikaza u razmjer 1:6000 što je u skladu sa važećim zakonskim odredbama;
  - Granice, kao i nazivi naseljenih mjesta, se donekle razlikuju u odnosu na iste u Prostornom planu Tuzlanskog kantona, ali je navedeno urađeno u skladu sa statističkim podacima i važećim odlukama. U skladu sa navedenim, promjena naziva i granica naseljenih mjesta može se prihvatiti i biće ugrađeno u Prostorni plan Tuzlanskog kantona kroz izmjene i dopune istog;
  - Prostornim planom općine planirana je površina jednog kamenolom (Goduš) u površini od 5.96 ha, što nije bilo utvrđeno Prostornim planom Tuzlanskog kantona. Međutim, Prostornim planom Tuzlanskog kantona je utvrđeno da će se otvaranje novih eksploatacionih polja nemetalnih sirovina razmatrati pojedinačno nakon izrade projekata istražnih radova, a Odlukom o provođenju Prostornog plana navodi se da će se isto definisati kroz prostorni plan općine.
  - Površina općine Sapna prema Prostornom planu Tuzlanskog kantona iznosi 121,991 km², dok ista površina u Prostornom planu općine Sapna iznosi 122,35 km². Navedena površina općine Sapna izračunata je na osnovu dobivenih podataka (digitalna verzija) od strane Federalne uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove.
- U Prijedlogu Prostornog plana općine utvrđene su određene neusaglašenosti između tekstualnog i grafičkog dijela planskog dokumenta, a takođe su uočene tehničke greške na printanim grafičkim priložima plana (analogna forma), što je potrebno usaglasiti i ispraviti u konačnom dokumentu Prostorni plan općine Sapna za period 2013-2033.godine. Navedeno se odnosi na slijedeće: granicu aglomeracije Sapna Kraljevići prezentirati kao u nacrtu planskog dokumenta, nazivi vodotoka nisu uočljivi (anotaciju prilagoditi razmjeri), označiti akumulaciju Sniježnica na svim priložima, uz oznake lokalnih puteva napisati i nazive pravaca, napisati nazive kaptiranih izvorišta, prilagoditi debljine linija infrastrukture (optički kabl, dalekovodi, saobraćajnice), dodati kamenolom Goduš na karti sinteznog prikaza korištenja prostora, dodati oznake za razvoj rekreativnog turizma na lokalitetima Rožajske rijeke i predjelu Vrela (karta XXI), ispraviti simbole koje se ne vide zbog preklapanja površina, prikazati različitom obradom građevinsko zemljište – stanje od građevinskog zemljišta - plan, itd..
  - Odluka o provođenju Prostornog plana općine Sapna uvezana je, u skladu sa Uredbom, u dokument Prostorni plan općine Sapna za period 2013-2033. godine, kao njegov sastavni – IV dio, dok je grafički dio Odluke kvalitetno prezentiran na grafičkim priložima u razmjeri 1:5000. Međutim, uočeno su određeni nedostaci i neusaglašenosti između tekstualnog i grafičkog dijela, što je potrebno usaglasiti. Naime, na grafičkim priložima potrebno je u konačnom dokumentu uraditi određene ispravke koje se odnosi na slijedeće: prikazati sve namjene površina – sintezni prikaz korištenja prostora (dodati kamenolom, nestabilne i uslovno stabilne terene, razdvojiti građevinsko zemljište - stanje od građevinskog zemljištu plan), dodati oznake građevinskog zemljišta van urbanih područja (član 25 Odluke), označiti sve režime građenja i površine sa prelaznim odredbama, dodati granicu regulacionog plana Vikend naselja (2 površine građevinskog zemljišta), označiti područja za razvoj izletničkog i rekreativnog turizma, prilagoditi debljine linije infrastrukturnih pravaca razmjeri karata (optički kabl, dalekovodi).

Zakonom o prostornom uređenju i građenju, članom 28. stav 3. definirano je da se planski dokumenti međusobno usklađuju, odnosno da planski dokumenti užeg područja moraju biti u skladu sa planskim dokumentima šireg područja, a da se ukoliko to nije slučaj, primjenjuje planski dokument užeg područja. Stavom 4. istog člana se navodi da se izuzetno od stava 3., planski dokument užeg područja može primjenjivati ako se tim planom ne mijenja osnovna koncepcija prostornog uređenja šireg područja, te uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva. Naprijed navedene neusaglašenosti sa Prostornim planom za područje Tuzlanskog kantona proistekle su iz detaljnije analize prostora općine što je skladu sa Uredbom i Odlukom o provođenju Prostornog plana (karte u razmjeri 1:5000), zatim aktualizacije stanja u prostoru na osnovu izrađenih orto-foto snimaka iz 2008. godine, te na osnovu uočenih izmjena namjena korištenja zemljišta u prostoru koje su nastale u proteklom vremenskom periodu od 2006. godine kada je usvojen Prostorni plan Kantona, te će iste biti otklonjene kroz postupak Izmjena i dopuna Prostornog plana Tuzlanskog kantona čija izrada je u toku.

Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice posebno ističe da je općina Sapna obavezna, nakon donošenja Prostornog plana Federacije Bosne i Hercegovine, te obaveznog usaglašavanja Prostornog plana za područje Tuzlanskog kantona sa istim, da izvrši usklađivanje Prostornog plana općine Sapna sa Izmjenama i dopunama Prostornog plana za područje Tuzlanskog kantona, kao plana šireg područja. O izvršenom usklađivanju općina Sapna mora pribaviti konačnu saglasnost na Plan od ovog Ministarstva.

S poštovanjem,

MINISTAR
Hasan Fehratović

DOSTAVITI:
1x Naslovu
1x Evidenciji
1x Arhivi

- Općinsko vijeće Sapna na osnovu člana 16. i 29. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH („Službeni glasnik Federacije BiH“, broj 2/06, 72/07,32/08,4/10, 13/10,45/10), člana 28 i 34. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 6/11, 4/13, 15/13, 2/16) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), na sjednici održanoj dana 05.08.2016. godine donio Odluku o usvajanju Prostornog plana općine Sapna za period 2013.-2033. godine (akt broj 02-02-1446-1/16 od 05.08.2016.)

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj: 02-02-1446-1/16
Datum, 05.08.2016.godine

Općinsko vijeće Sapna na osnovu člana 16. i 29. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH („Službeni glasnik Federacije BiH“, broj 2/06, 72/07, 32,08, 4/10, 13/10 i 45/10), člana 28 i 34. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 6/11, 4/13, 15/13 i 2/16) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), na sjednici održanoj dana 05.08.2016. godine donosi

ODLUKU
o usvajanju Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033.godinu

Član 1.

Usvaja se Prostorni plan općine Sapna za period 2013 -2033.godinu.

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna.

- Dostaviti:
1. Općinskom načelniku;
  2. Općinskoj službi za urbanizam.....;
  3. U 30.RSOV.

Prostorni plan općine se radi na osnovu prostornog plana Kantona.

Težnja u izradi Plana je da se obezbijedi dovoljna fleksibilnost prema planovima nižeg reda, tako da se njihovom izradom, prilikom koje se ostvaruje detaljniji uvid u pogodnosti određene lokacije i

adekvatnijeg odgovara na zahtjeve koje društvena situacija postavlja, ne naruše osnovni principi i koncept Plana.

Metodologija izrade planskog dokumenta koncipirana je na metodama analize i sinteze, principima održivog razvoja i principima komunikacionog planiranja. Metodologija izrade Plana usaglašena je sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja.

Takođe, planiranje prostora se zasniva i na načelima: zaštita integralnih vrijednosti prostora, te zaštita i unapređenja stanja okoliša; usaglašenosti planskih dokumenata, kako na nivou kantona, tako i usaglašenosti sa planskim dokumentima susjednih država; javnosti i slobodnog pristupa podacima i dokumentima značajnim za planiranje.

Na osnovu člana 9. Odluke o pristupanju izradi prostornog plana Općine Sapna i člana 41. Statuta Općine Sapna, općinski načelnik je donio Rješenje o imenovanju Savjeta prostornog plana Općine Sapna (broj 02-23-492/13).

Savjet ima zadatak da prati, usmjerava i utvrđuje koncept prostornog uređenja Prostornog plana i druge aktivnosti u ime nosioca pripreme za izradu Plana.

U toku izrade Plana, a u skladu sa Zakonom o uređenju prostora i građenju održane su sjednice Savjeta i sprovedene stručne rasprave prilikom razmatranja i utvrđivanja osnovne koncepcije Plana, prednacrt i nacrt Plana.

Zadatak Savjeta prostornog plana je da pomaže nosiocu pripreme Plana, daje mišljenje o primjedbama i sugestijama prikupljenim u toku komunikacija sa javnošću, prema programu uključivanja javnosti i u toku razmatranja nacrt, odnosno prijedloga Prostornog plana u nadležnim organima i učestvuje u ostalim aktivnostima.

Prostorna osnova Prostornog plana općine Sapna usvojena je 30.11.2015. godine. Prednacrt Prostornog plana općine Sapna, usvojen je 20.01.2016. godine

IZVORI PODATAKA I INFORMACIJA

- Prostorni plan Tuzlanskog kantona 2005-2025, „Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 9/06
- Strategija razvoja Tuzlanskog kantona 2008.-2013. godine, nacrt, Sarajevo decembar 2008;
- Strategija razvoja općine Sapna 2009-2014.godine, Sapna 2014.;
- Strategija razvoja poljoprivrede u Tuzlanskom kantonu za period 2009.-2013. godina, nacrt dokumenta, Ekonomski fakultet Tuzla, Agenore doo Brčko distrikt, Institut za ekonomiku poljoprivrede Beograd, juni 2008. godine
- Saopćenja Federalnog Zavoda za statistiku (po godinama)
- Mogućnost i perspektiva razvoja općine Sapna i općine Teočak na bazi prirodnih mineralnih resursa, Sarajevo 1998. godina;
- Tuzlanski kanton u brojkama, Federalni zavod za statistiku (po godinama);
- Rezultati popisa stanovništva 1971.-1991. godine, Statistički zavod Jugoslavije, državni Zavod za statistiku Republike BiH;
- Studija ranjivosti prostora Tuzlanskog kantona, Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice;
- Urbanistički plan Sapna-Analitičko dokumentaciona osnova, Urbanistički zavod BIH. Sarajevo, 1997. godine;
- Urbanistički plan Sapna, Urbanistički zavod BIH, Sarajevo 1998. godina;
- Urbanistički plan naselja Sapna, Zvornik 1985. godina;
- Strategija razvoja općine Sapna za period 2014.-2020., Sapna juni 2015.
- Gender akcioni plan općine Sapna, Sapna 2012. godine;
- Strateški pravci razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini sa planom impelmentiranja, 2008.-2015. godine
- Strateški plan razvoja zdravstva u Federaciji Bosne i Hercegovine u periodu od 2008. do 2018. godine;
- Sistematski/sustavni spisak općina i naseljenih mjesta u Federaciji BiH, Sarajevo 2013. godine;

- Brojanje saobraćaja na magistralnim cestama FBiH u 2012. godini, Sarajevo, 2013.
- Strategija upravljanja čvrstim otpadom BiH, 2002;
- Begović P, 2009: Hidrogeološke podloge u prostornom planiranju na primjeru Opštine Laktaši u Republici Srpskoj, Magistarska teza, fondovski materijal Rudarsko-geološkog fakulteta, Beograd;
- Mijović D, 2003: Metodologija hidrogeoloških istraživanja u prostornom planiranju i upravljanje podzemnim vodama, doktorska disertacija, fondovska literatura RGF Beograd
- Jusuf Omerović, Munir Kahrimanović (2012.): "Očuvane nekropole stećka u Sapni", Baština sjeveroistočne Bosne, V, Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, Tuzla
- Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna, Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli, Tuzla mart 2015. godine
- Elaborat o inženjerskoj prospekciји klizišta na općini Sapna, Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli, decembar, 2014. godine
- Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine
- „Leader program Europske unije i njegova funkcija u ruralnom razvoju“, Udruženje Vesta, ECAS Belgium, Tuzla februar 2012.
- Dopunjeni plan aktivnosti za hidroakumulaciju „Snježnica“, podružnica Elektrodistribucija Tuzla, Tuzla 2010
- Digitalne karte Tuzlanskog kantona, Federacija BiH, 1:200000;
- Ortofoto snimak područja općine Sapna 2008;
- Topografske karte 1:25 000;
- Katastarske podloge 1:5000;

Osim prikupljene dokumentacione osnove, korištene su detaljne informacije iz stručnih organizacija iz oblasti infrastrukture, geodezije, privrede, šumarstva, statistike, kao i podaci iz općinskih službi.

Takođe, korišteni su Zakoni, Propisi, Uredbe i Pravilnici Federacije Bosne i Hercegovine, tj. Bosne i Hercegovine, te različite općinske odluke.

2. OCJENA STANJA ORGANIZACIJE, UREĐENJA I KORIŠTENJA PROSTORA

Prostor predstavlja izuzetno složenu kategoriju koja u sebi sadržava potpuno različite komponente (prirodna, socio – ekonomska, tehnička). Promjene u jednoj komponenti povlače promjene u ostalim komponentama. Međusobna povezanost i interakcije između komponenti daju osnovno obilježje prostoru.

Granica Općine utvrđena je federalnim zakonom i drugim federalnim popisima. Obuhvat plana graniči se sa Republikom Srpskom sa istoka, juga i sjeverozapada, općinom Teočak sa sjevera, općinom Tuzla (mali dio) sa zapada, općinom Kalesija sa zapada i jugozapada.

Najdužu granicu ima sa općinom Zvornik, koja pripada Republici Srpskoj, dužine 21,68km, a najkraću sa općinom Tuzla, dužine svega 0,38 km. Ukupna dužine granice iznosi 62,99 km.

Od ukupne površine Kantona (2649 km²), općina Sapna zauzima 122,35 km² (cca 4%). Smještena u perifernom dijelu Kantona (između 18°53' do 19°03' istočne geografske dužine i 44°26' do 44°35' sjeverne geografske širine) graniči sa općinama Zvornik i Lopare u Republici Srpskoj i Kalesijom, Tuzlom i Teočakom u FBiH.

Površina općine Sapna od 122,35 km² (sa 13 naseljenih mjesta) izračunata je na osnovu podataka (digitalna verzija) dobijenih od strane Federalne uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove. Prema Prostornom planu Tuzlanskog kantona 2005.-2025., površina općine Sapna iznosi 121,991 km². Takođe, spisak naseljenih mjesta dobijen je od strane Federalne uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove. Ova naseljena mjesta za općinu Sapna vode se i u Sistematskom/Sustavnom spisku općina i naseljenih mjesta u Federaciji Bosne i Hercegovine, koju izdaje Federalni zavod za statistiku.

Općina Sapna obuhvata istočne obronke planine Majevice i gornji tok rijeke Sapne, sa njenim pritokama Rožanjkom i Munjačom. U morfološkom pogledu područje je pretežno brdsko-planinsko sa

rijetkim ravničarskim predjelima. Centralni dio općine smješten je uz rijeku Sapnu i regionalni put Zvornik-Priboj na nadmorskoj visini od 147 m, a ostala naseljena mjesta u odnosu na centralni dio pružaju se ka sjeveru i jugozapadu.

Prema rang listi o nivou razvijenosti općina u Federaciji BiH iz 2012. godine općina Sapna se ubraja u grupu nedovoljno razvijenih općina.

Prosječna gustina naseljenosti na prostoru obuhvata iznosi 99,2 st/km². Najgušća naseljena mjesta su Kraljevići, Sapna, Međeđa, Nezuk, Zaseok i Vitinica sa preko 200st/km², s tim da naseljeno mjesto Zaseok ima najveću gustinu naseljenosti sa 503,9 st/km².

Prostor sa najvećom koncentracijom stanovništva karakteriše i koncentracija društvenih objekata ali i zadovoljavajuća razvijenost u infrastrukturnom i privrednom smislu.

Analizom podataka o kretanju broja stanovnika općine Sapna uočava se sljedeće:

- poredeći podatak iz 1998. sa podatkom iz 1991., uočava se apsolutan rast od 2414 stanovnika;
- naredni period (1998.-2013.) karakteriše opadanje broja stanovnika i smanjenje procentualnog učešća stanovništva općine u Tuzlanskom kantonu.
- poredeći demografsko kretanje općine po naseljenim mjestima za period 1991.-2013. (naselja koja su u cjelosti pripala općini)¹, jasno se uočava da su Kraljevići, Sapna, Međeđa i Goduš ostvarila rast, a Rožanj i Rastošnica pad (cca 87%)

Dakle, period 1998.-2013. karakteriše demografski pad, koji je prvenstveno posljedica negativnog migracionog salda, a statistički pokazatelji ukazuju da se stanovništvo većim djelom odseljava u druge gradove Federacije BiH ali i u inostranstvo.

Što se tiče stanja prirodnih resursa (poljoprivredno zemljište, šumsko zemljište) oni su u periodu 1992 – 2013. pretrpjeli određene promjene (okvirna procjena na osnovu prostornih analiza) .Poljoprivredno zemljište obihvata cca 26,04 % teritorije općine.

Najzastupljenija bonitetna kategorija poljoprivrednog zemljišta na području općine Sapna je V kategorija sa gotovo 47,5% udjela (u odnosu na ukupno poljoprivredno zemljište), odnosno možemo reći da polovina poljoprivrednih površina pripada V bonitetnoj kategoriji.

V i VI bonitetna kategorija zajedno čine cca 82,49% ukupnog poljoprivrednog zemljišta općine.

Najbolje kategorije, odnosno podkategorije poljoprivrednog zemljišta evidentirane na području općine su III, IVa i IVb, ali su one neznatnog udjela u ukupnim poljoprivrednim površinama. Donekle, izuzetak je IVb podkategorija sa 15% udjela. Bonitetne kategorije I i II nisu evidentirane.

Na teritoriji općine Sapna egzistira oko 70,21% površine pod šumama, što je iznad prosjeka šumovitosti koji za Federaciju Bosne i Hercegovine iznosi 48%

Distributivna mreža na području općine Sapna obuhvata naponske niveoe 35kV, 20kV i 0,4kV, a napajanje se vrši uglavnom iz transformatorske stanice 35/10 kV "Sapna". Na području općine Sapna ne postoji distribuirana proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora. Uz izgrađenu infrastrukturu fiksne telefonije, postoji i šest baznih stanica mobilne mreže GSM/UMTS, operatera BH Telecom, HR Eronet i Mtel. Postoji magistralni optički vod u vlasništvu BH Telecom-a, kao i dva optička voda elektroenergetskim vodovima u vlasništvu EP BiH. Na području općine postoje sljedeće centrale (čvorišta fiksne mreže) BH Telecoma: Međeđa i Sapna. Navedene fiksne mreže omogućavaju korisnicima praktično sve širokopojasne usluge iz ponude BH Telecom-a.

Pokrivenost općine mobilnom mrežom (GSM signal) je preko 99,5%, a pokrivenost 3G signalom koji omogućava brži pristup Internetu putem mobilne mreže iznosi oko 80% za ukupnu površinu, odnosno nešto više od 90% za naseljena područja.

U domenu energetike-elektroenergetike i telekomunikacija ističe se potreba, između ostalog, za povećanjem kvaliteta i pouzdanosti snabdjevanja potrošača električnom energijom, za osuvremenjivanjem telekomunikacionih sistema i infrastrukture elektronskih medija.

¹ Komparativna analiza kretanja broja stanovnika (1991.-2013.) na nivou naseljenih mjesta prikazana je za samo ona naselja koja nisu mjenjala svoju površinu (u odnosu na površinu 1991. godine). Razlozi zbog čega se ovo istraživanje ograničava samo na navedeni prostor, leži u već navedenoj činjenici, da Federalni zavod za statistiku nije davao procjene (1991.) za dijelove naselja koja su linijom razgraničenja pripala Općini Sapna.

Kada govorimo o stanju u oblasti hidrotehnike, treba naglasiti da se vodosnabdjevanje stanovništva na teritoriji općine Sapna se vrši uglavnom preko tri općinska vodovoda (vodovod Vitinica, vodovod Sapna – Interventno snabdjevanje općine Sapna i vodovod PB1), dok se manji broj snabdijeva vodom iz vlastitih izvorišta. Odvođenje fekalija i otpadnih voda uglavnom je rješavano na različite načine, a najčešće odvođenjem istih izgrađenim sistemom kanalizacije, bez ugrađenih uređaja za prečišćavanje, u slivove rijeka i manjih riječica .

Općina Sapna, je kao i mnoge druge općine u Federaciji Bosne i Hercegovine, suočena sa velikim problemima u pogledu razvoja privrede, što doprinosi normalanom razvoju i prosperitetu ove općine. Nedovoljno razvijena infrastruktura, velika stopa migracija, velika stopa nezaposlenosti, ne postojanje strateških privrednih subjekata, ne razvijena ekonomija, obrazovna struktura i sl. su karakteristike općine Sapna koje su uveliko doprinijeli njenom razvoju kako u prošlosti tako i u sadašnjosti. U privrednoj aktivnosti općine Sapna dominantno učešće u ukupnom broju malih i srednjih poduzetnika pripada uslužnim djelatnostima (86,41%), dok kada su u pitanju proizvodne djelatnosti postotak je značajno manji 13,59%. Na osnovu demografsko-statističkih kriterijuma, na području općine su zastupljena seoska naselja. Upavo na osnovu ove činjenice općina Sapna svoj privredni razvoj može temeljiti na poljoprivredi kao jednoj od vodećih privrednih grana. Međutim, analizom stanja u ovoj privrednoj djelatnosti uočeno je da je potrebno raditi na stvaranju pretpostavki za intenzivnijim razvojem i većim ulaganjima.

Iako općina Sapna ima relativno razvijenu mrežu puteva (jednim dijelom modernizovana-asfaltirana), treba istaći da u osnovi ovaj tip infrastrukture karakteriše nerazvijenost-veoma nizak broj kilometara puteva viših kategorija po km², mala propusna moć i nepovoljna struktura, ali i loš kvalitet mreže.

Opremljenost društvenom infrastrukturom na teritoriji Općine može se ocjeniti kao zadovoljavajuća pod uslovom da se radi na realizaciji postavljenih ciljeva. Prostornim planom se ističe potreba izgradnje predškolskih ustanova, ali i adaptacija, izgradnja, dogradnja postojećih objekata za osnovno i srednjoškolsko obrazovanje, a sve sa ciljem usklađivanja sa normativima koji tretiraju određenu oblast. Kvalitet treba da bude primarni razvojni cilj u okviru razvoja svakog nivoa obrazovanja (od predškolskog do srednjeg obrazovanja) na teritoriji općine Sapna. U domenu zdravstva i socijalne zaštite ističe se potreba za poboljšanjem uslova za pružanje specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite kao i za obavljanje djelatnosti Centra za socijalni rad i Crvenog križa. Situacija u domenu kulture i sporta ukazuje da je potrebno raditi na stvaranju pretpostavki za veća ulaganja.

Provedena analiza postojećeg stanja na području općine dala je opću sliku stanja životne sredine posmatrajući pojedine segmente, njihovu međusobnu povezanost i uslovljenost kao što su voda, tlo, vazduh, te negativni uticaji koji se manifestuju u većem ili manjem obimu kao što su otpadne vode, emisije čestica gasova u vazduh, devastacija zemljišta, pojava buke i čvrsti otpad. Općinu Sapna karakteriše čist vazduh, a potencijalnu opasnost od zagađivanja pored individualnih kućnih kotlarnica predstavlja i tvornica glinice iz Karakaja, termoelektrana Ugljevika ali i Fabirika celuloze iz Loznice. Što se tiče zbrinjavanja otpada, na teritoriji općine Sapna ne postoji lokalna deponija, te se otpad odlaže na deponiju u Kalesiji i Osmacima. Rijeka Sapna, koja protiče središnjim dijelom općine, Uredbom o klasifikaciji voda, svrstana je u II kategoriju-klasu voda.

Značajan resurs na teritoriji općine predstavlja i jezero Snježnica čija skorištenost nije na zadovoljavajućem nivou. Ovo vještačko jezero formirano je početkom osamadesetih godina (1982. godine), za potrebe rudnika i Termoelektrane Ugljevik, na riječici Brzavi. Jednim dijelom jezero pripada općini Sapna (31,77ha), a jednim dijelom općini Teočak. Dužina je oko 5 km, a najveća dubina je 62 m. Jezero se puni vodom iz Rastošničke rijeke, a voda se ispušta u rijeku Janju.

PRVI DIO

I. OPĆI I POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

I.1. OPĆI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

Prilikom definisanja općih ciljeva za potrebe prostornog razvoja, potrebno je poći od evropskih opredjeljenja sadržanih u smjernicama ESDP-a (Evropske perspektive prostornog razvoja) i vodećih principa za održivi razvoj evropskog kontinenta kao i strateških opredjeljenja šireg okruženja, državnih i razvojnih dokumenata.

I.1.1. **Evropska perspektiva prostornog razvoja i Vodeći principi za održivi prostorni razvoj evropskog dokumenta**

ESDP-Evropska perspektiva prostornog razvoja (European Spatial Development Perspective je dogovorena na neformalnom Savjetu ministara odgovornih za prostorno planiranje u Potsdamu u maju mjesecu 1999. godine) zasniva se na cilju EU da postigne uravnotežen i održiv razvoj, naročito putem jačanja ekonomske i socijalne kohezije. Prema definiciji sadržanoj u Brantlenskom izvještaju Ujedinjenih nacija/United Nations Brundtland Report, održivi razvoj ne podrazumjeva samo ekološki zdrav ekonomski razvoj, koji čuva postojeće resurse za buduće generacije, već obuhvata i uravnotežen prostorni razvoj. To posebno znači usaglašavanje socijalnih i ekonomskih zahtjeva prostornog razvoja neke oblasti sa njenim ekološkim i kulturnim funkcijama, doprinoseći tako održivom, i u većoj razmjeri uravnoteženom teritorijalnom razvoju. Čuvajući regionalnu raznolikost, EU će na takav način, iz Ekonomske unije postepeno prerasti u Ekološku i socijalnu uniju.

To se ogleda u trouglu ciljeva koji povezuje tri sljedeća osnovna cilja evropske politike:

- ekonomska i socijalna kohezija;
- očuvanje prirodnih resursa i kulturnog nasljeđa;
- uravnoteženija konkurentnost evropske teritorije.

Dakle, politike prostornog razvoja promovišu održivi razvoj EU kroz uravnoteženu prostornu strukturu. Još 1994. godine, ministri odgovorni za prostorno planiranje usvojili su tri političke smjernice prostornog razvoja EU:

- razvoj uravnoteženog i policentričnog urbanog sistema i novog odnosa urbana-ruralna sredina;
- obezbjeđenje jednakog pristupa infrastrukturi i znanju;
- održivi razvoj, racionalno upravljanje i zaštita prirodnog i kulturnog nasljeđa.

Vodeći principi za održivi prostorni razvoj evropskog kontinenta (usvojeno na 12. zasjedanju Evropske konferencije ministara odgovornih za regionalno planiranje, 7-8 septembra 2000. godine u Hanoveru)

- I. Doprinos Vodećih principa implementaciji politike socijalne kohezije Savjeta Evrope
  - Vodeći principi imaju za cilj harmonizaciju ekonomskih i socijalnih zahtjeva teritorije sa njenim ekološkim i kulturnim funkcijama, te njihovo sprovođenje zahtjeva blisku saradnju između prostornog planiranja i sektorskih politika koje svojim mjerama utiču na politike prostornog razvoja,
- II. Politike prostornog razvoja u Evropi: nov kontinent-veliki izazovi i mogućnosti
  - međukontinentalne veze kao strateški elementi evropske politike prostornog razvoja

- raznovrsnost kultura (kulturni diverzitet Evrope, koji je u prošlosti bio izvor tenzija i konflikata, danas predstavlja neprocjenjiv potencijal za održivi prostorni razvoj)
- veliki evropski regioni kao osnova uzajamne podrške i saradnje
- integracija starih i novih država članica

III. Specifična uloga privatnog sektora u prostornom razvoju

Jedan od najznačajnijih zadataka politike prostornog planiranja sastoji se u privlačenju privatnih investicija u skladu sa ciljevima politike planiranja, očekivanim perspektivama i planiranom sigurnošću. Zajedno sa relevantnim sektorskim politikama, politika prostornog razvoja treba da doprinose porastu privlačnosti općina i regiona za privatna ulaganja na regionalnom i lokalnom nivou na način koji je u skladu sa javnim interesima.

Jedan od ključeva za uspjeh javno-privatnog partnerstva je djelotvorna administrativna struktura ne samo na nacionalnom već i na regionalnom i lokalnom nivou. Ona mora biti sposobna da uspostavi okvir za privatna ulaganja i efikasno prati sprovođenje projekata. Ugovorna pravila moraju stoga biti jasno postavljena.

IV. Principi planske politike održivog razvoja u Evropi

Razvoj politike održivog prostornog razvoja treba bazirati na sledećim principima regionalno uravnoteženijeg razvoja:

- promovisati teritorijanu koheziju kroz uravnoteženiji društveni i ekonomski razvoj (prostorno-planske odluke i investicije bazirati na modelu policentričnog razvoja; povećati učešće građana i društvenih grupa u planiranju prostornog razvoja)
- podsticati razvoj koji je generisan urbanim funkcijama i poboljšati veze između grada i seoskog okruženja;
- promovisati uravnoteženiju dostupnost;
- razvijati pristup informaciji i znanju;
- smanjivati štetne uticaje na životnu sredinu;
- povećati i zaštititi prirodne resurse i prirodno nasljeđe;
- povećati fond kulturnog nasljeđa kao razvojnog faktora;
- razvijati energetske resurse i pri tom očuvati bezbjednost;
- podsticati visoko kvalitetni, održivi turizam;
- ograničiti uticaje prirodnih nepogoda.

V. Mjere za prostorni razvoj različitih tipova evropskih regiona

VI. Jačanje saradnje između država članica Savjeta Evrope i učešća regiona, općina i građana.

I.1.2. **Ciljevi iz Prostornog plana za područje Tuzlanskog kantona 2005-2025**

Opći ciljevi:

U kreiranju općih ciljeva prostornog razvoja, pošlo se od analize stanja razvoja ali i od općeprihvaćenih smjernica budućeg globalnog razvoja:

- tendiranje ka održivom razvoju;
- uvođenje potpuno novih tehnologija;
- humanizacija življenja;
- razvoj lokalne samouprave i veća uloga pojedinca;
- uvođenje tržišnih odnosa i povećanje efikasnosti;
- globalizacija i regionalizacija društva.

Od općih ciljeva izdvajaju se oni, čije dostizanje stvara povoljne mogućnosti za dalji razvoj i dostizanje specifičnih ciljeva prostornog uređenja, kao:

- unapređenje efikasnosti državnih organa i institucija;
- donošenje propisa iz oblasti korištenja zemljišta i prostornog uređenja i zaštite prostora;
- unapređenje prostornog informacionog sistema (GIS-a) na svim nivoima;
- donošenje Odluke o naknadi za devastirano zemljište;
- razriješene pitanja vlasništva nad zemljištem;
- afirmacija javnog interesa i obezbjeđenje demokratskog učešća građana;
- donošenje normativa za fizičke i prostorne strukture u skladu sa standardima EU;
- obezbjeđenje povrtaka prognanih i raseljenih lica;
- definisanje tuzlanske regije u novim uslovima, njenog uticaja na razvoj unutar regije i na šire područje;
- alokacija budućih privrednih investicija u skladu sa prostornim uslovima i ciljevima održivog razvoja, a prema planovima prostornog uređenja.

Dodatni opći ciljevi su:

- plansko usmjeravanje prostornog razvoja u skladu sa prirodnom i radom stvorenom podobnošću, a sve u cilju stvaranja uslova u kojima će se ostvarivati maksimalni efekti u privređivanju i humanizirati uslovi življenja i privređivanja;
- ujednačavanje stepena prostornog, urbanog i komunalnog razvoja urbanih područja;
- stvaranje uslova za ravnomjerniji raspored privrednih i drugih funkcija u prostoru;
- stvaranje lokacionih pretpostavki za prostornu distribuciju privrednih kapaciteta, a sa ciljem ravnomjernijeg razvoja gradskog područja i regionalnog okruženja;
- poboljšanje saobraćajne povezanosti u cilju ravnomjernijeg prostornog rasporeda stanovništva i ublažavanja demografskog pritiska na gradove;
- usklađivanje prostorne organizacije privrede sa funkcijom stanovanja, tj. kombinovanje radnih i stambenih zona;
- organizacija i razvoj saobraćaja;
- obezbjeđenje uslova za brzi razvoj turizma;
- očuvanje prirodnih i kulturno-istorijskih vrijednosti i objekata ali i usklađivanje interesa zaštite vrijednosti sa razvojem i razmještajem privrede i izgradnjom infrastrukturnih sistema;
- zaštita izvorišta i očuvanje podzemnih i otvorenih vodnih tokova, zaštita od erozije i racionalnije korišćenje voda;
- racionalno korišćenje svih vidova energije;

Posebni ciljevi:

1. Prirodni uslovi i izvori

- kantonalne vlasti treba da utvrde strategiju i dugoročnu politiku u oblasti zemljišne politike, i važno je istražiti varijante zemljišne rente;
- maksimalno čuvanje površine poljoprivrednog zemljišta, podizanje kvaliteta istog;
- inteziviranje poljoprivredne proizvodnje u povrtlarstvu i voćarstvu;
- usmjeravanje izgradnje ili korištenja prostora u vanpoljoprivredne svrhe izvan kvalitetnih poljoprivrednih površina;
- na svim nivoima (državni, kantonalni, općinski) pomagati razvoj intenzivne poljoprivrede (posebno na zemljištima I-IV kategorije)
- uvesti zemljišni informacioni sistem i monitoring;
- pošumljavanje područja ugroženih sječom ali i onih koji nisu poljoprivredno atraktivna ili su devastirana na različite načine (koristiti četinare)
- ozelenjavanje u urbanim područjima kao i u blizini saobraćajnica;
- donošenje Šumsko-privredne osnove;
- unaprijediti tehnologiju u postojećim rudnicima i površinskim kopovima (uskладiti sa zahtjevima i propisima o zaštiti životne sredine);
- privesti namjeni turizma ili posebno zdravstvenog turizma, izvorišta mineralnih i termomineralnih voda;

2. Infrastrukturni sistemi

- integracija pojedinih područja unutar Kantona i Kantona sa susjednim područjima putem razvoja transportne infrastrukture;
- razvoj ekonomične transportne infrastrukture i regulacija na bazi evropskih standarda;
- integriranje sa transportnim sistemima BiH i EU;
- modernizacija i poboljšanje kvaliteta lokalnih puteva tamo gdje su potrebe izraženije;
- propisati i ozakoniti zaštitne pojase-koridore za sve saobraćajnice koje se tretiraju Prostornim planom;
- regulacija iskoristivog obalnog pojasa jezera Modrac, Snježnica, Vidara, Hazna za turističku privredu;
- vodoopskrbna infrastruktura-pažnju bi, između ostalog, trebalo usmjeriti na vodozahvat u jezeru Snježnica;
- dogradnja prenosne mreže i visokonaponskih postrojenja radi uvezivanja u jeinstven sistem BiH, i omogućavanje izvoza u druge zemlje;
- izgradnja prenosne mreže i energetskih postrojenja do mjesta koncentracije stanovništva i privrede;
- utvrđivanje potreba i izgradnja gasovodnog sistema;
- pažnju posvetiti istraživanjima geotermalnih nalazišta;
- osavremenjivanje telekomunikacionih sistema i infrastrukture elektronskih medija;
- kabliranje urbanih prostora;
- kontrolirano lociranje, gradnja i nadzor odlagališta krutih otpadaka;
- izgradnja kanalizacionih cjevovoda;

3. Naselja

- usmjeravanje i podržavanje ukupnog razvoja preko razvojnih osovina:

Gračanica-Lukavac-Tuzla-Zvornik
Kladanj-Živinice/Banovići-Tuzla-Brčko
Tuzla-Bijeljina

- intenzitet demografskog rasta grada Tuzle neophodno je postepeno smanjivati;
- težiti unapređenju naseobinske strukture i mreže naselja kroz povećanje stepena urbanizacije i policentričnog razvoja preko razvoja općinskih i subregionalnih centara;

4. Društvena infrastruktura

- povećanje prostora u UKC Tuzla i u domovima zdravlja gdje je to neophodno;potrebno je uskladiti lokacije i prostore punktova sa potrebama građana (porodična medicina);
- značajno povećati obuhvat djece predškolskog vaspitanja i obrazovanja na području cijelog Kantona, a naročito tamo gdje ne postoje takve institucije;
- u većim naseljima, sa većim brojem djece, prooširivati postojeće i garditi nove prostore za pedijatrijske potrebe;
- na što je moguće manju mjeru i što je moguće u kraćem roku svesti ratne i postratne sindrome siromaštva;
- u naseljima gdje se veliki broj lica nalazi u stanju potrebe socijalne zaštite, obezbjediti prostore i otvoriti narodne kuhinje;
- na prostoru gdje se iskazuju potrebe za vaninstitucionalnim smještajem djece i odraslih, obezbjediti prostore za otvaranje smještajnih kapaciteta;
- u pogodnim naseljima obezbjeđivati prostore i organizovati posebne vidove socijalne zaštite;
- u planskom periodu, sadašnji deficit od 0,5 m² prostora po učeniku (osnovno obrazovanje) eliminirati adaptacijom, dogradnjom ili izgradnjom; takođe, doći će i do potrebe povećanja prostora škola srednjeg obrazovanja (deficit na prostoru Kantona je oko 85 000m²)
- potrebno je povećati kako broj, tako i vrste ustanova i organizacija u oblasti kulture;
- sanirati postojeće objekte i izgraditi (oblast fizičke kulture) nove ukoliko postoji potreba;
- potrebno je obezbjediti radne uslove za općinske sudove za prekršaje (u svim općinama);

5. Životna sredina

- težiti planskom korištenju zemljišta;
- deminiranje miniranih prostora;
- rekultivacija degradiranih i oštećenih poljoprivrednih zemljišta sa ciljem povećanja površina poljoprivrednog zemljišta;
- primjenom aktuelnih propisa iz oblasti okoliša, uticati na smanjenje kontaminacije zemljišta preko otpadnih gasova, voda iz industrije i rudarstva i raznih deponija;
- regulacijom klizišta uticati na smanjenje degradacije i uništavanje zemljišta, te regulacijom vodotoka pospješiti intenzivnije korištenje poljoprivrednog zemljišta;
- u svim urbanim naseljima uvesti sistem selektivnog prikupljanja otpada te zabraniti „divlje i neplanske deponije“;
- izvršiti rekonstrukciju i unapređenje sistema prkupljanja, odvoza i odlaganja krutog otpada u naseljima;
- vaspitno-obrazovnim sistemom podizati kulturu očuvanja, zaštite i unapređenja kvaliteta okoliša, naročito zemljišta;
- striktno provoditi u djelo aktualne propise o vodama i zaštiti voda i od voda;
- svi aktuelni i budući industrijski i drugi korisnici voda moraju provesti rigorozne mjere očuvanja što višeg kvaliteta voda, kako onih koje upotrebljavaju u procesu, tako i onih koje ispuštaju iz procesa;
- onemogućiti direktno ispuštanje fekalnih ili industrijskih zagađujućih voda u vodotoke ili stajaće vode bez prethodnog tretmana za povećanje kvaliteta ispusnih voda;
- onemogućiti ispuštanja zagađujućih tečnosti u vodotokove, a uklanjanjem zagađujućih sredstava i otpada sa zemljišta uticati na poboljšanje kvaliteta podzemnih voda;
- iznaći mogućnosti da se kroz regionalni sistem vodosnabdjevanja poveća količina i kvaliteta vode za piće i tako obezbjedi snabdjevanje stanovništva;
- kao i kod voda, primjenom aktualnih propisa o zaštiti kvaliteta vazduha onemogućiti ispuštanje zagađujućih plinova, bez prethodnog filterskog i pročišćavajućeg tretmana;
- smanjiti prisustvo štetnih materija u vazduhu, te redovno voditi Katastar zagađivača;

6. Kulturno-istorijsko i prirodno nasljeđe

- čuvanje, revitalizacija ili rekonstrukcija najzačajnijih objekata kulturno-istorijskog nasljeđa i njihovo privođenje pogodnim namjenama;
- starim gradovima ili njihovim monumentalnim ostacima pokloniti posebnu pažnju, privesti ih prigodnoj namjeni;
- prirodne rijetkosti, pejzaže i zaštićene objekte maksimalno čuvati i njegovati;

7. Prostorno planiranje i GIS

- izrada i donošenje prostornih planova općina i prostornih planova posebnih područja;
- revizija postojećih urbanističkih planova gradova i druge urbanističke i prostorno-projektne dokumentacije za ostala naselja ili prostorne cjeline, kao i izrada nove dokumentacije za područja gdje je to neophodno;
- kadrovsko i tehničko osposobljavanje Ministarstva i općinskih službi za pripremu prostorno-planske dokumentacije, te praćenje realizacije iste (formiranje institucija u lokalnim zajednicama koje će se baviti implementacijom i praćem realizacije prostorno-planerske dokumentacije);
- unapređenje geografskog-informacionog sistema;

Sve navedeno predstavlja osnovu za razradu općih i posebnih ciljeva Prostornog plana općine Sapna.

I.1.3. Opći ciljevi organizacije, uređenja i korišćenja prostora općine Sapna

OSNOVNI CILJ prostornog razvoja općine jeste: unapređenje prostornog razvoja, odnosno usaglašenost ekonomskog, ekološkog, fizičkog i socijalno-kulturnog razvoja, do nivoa kojim će općina biti konkurentna u širim republičkim i perspektivno, evropskim okvirima.

Opći ciljevi prostornog razvoja, racionalne organizacije i uređenja prostora područja općine Sapna jesu:

- **ravnomjeran razvoj područja općine** (teritorijalna kohezija) i unaprijeđenje socijalne kohezije - aktivirati potencijale teritorijalnih jedinica koje za to imaju odgovornost i kapacitet, što podrazumijeva i jačanje institucija, kadrova, strateških planova, kulture, obrazovanja i sl. u djelovima općine koji nemaju odgovarajući kapacitet, kao i smanjenje razlika u stepenu razvijenosti i jačanje teritorijalne konkurentnosti općine i njenih dijelova. Ovo podrazumijeva unapređenje kvaliteta življenja i privređivanja lokalnog stanovništva stimulisanjem postojećih i razvojem novih dijelatnosti.
- **teritorijalna konkurentnost i pristupačnost općine** – rast (privredne) konkurentnosti će biti omogućen razvojem mreže naselja, jačanjem funkcija i uređenjem centara razvoja (općinskog i lokalnih), očuvanjem i revitalizacijom seoskih naselja i razvoja turizma. Konkurentna privreda u specifičnom prostornom okruženju, omogućit će veći privredni rast i standard stanovništva. Centri razvoja, a prije svega općinski centar kao nosioc razvoja, uticaće na prostornu i funkcionalnu integrisanost sa ruralnim okruženjem, što podrazumijeva povećanje saobraćajne dostupnosti i otvorenosti područja općine kroz razvoj i modernizaciju svih mogućih vidova transportnih sistema, unaprijeđenje kvaliteta mreže vodoprivredne, energetske i telekomunikacione infrastrukture, kao i mreže usluga i objekata javnih službi.
- **prostorno-funkcionalna integrisanost područja općine** sa regionalnim okruženjem - jačanje privrednih, saobraćajnih i drugih veza. Funkcionalni uticaji razvoja prelaze administrativno utvrđene granice na svim nivoima, pa je prema tome neophodno sistematsko plansko sagledavanje mogućnosti za implementaciju projekata iz oblasti zaštite životne sredine, zaštite i povezivanja prirodnog i kulturnog naslijeđa, razvoja tehničke infrastrukture i saobraćaja, poljoprivrede, turizma i dr.
- **zaštićena i unapređena životna sredina** - zasniva se na racionalnom korišćenju prirodnih resursa, racionalnom korišćenju obnovljivih izvora energije, unaprijeđenje mjera zaštite životne sredine, uređenju predjela i pošumljavanju, uređenju javnih prostora i zelenih površina u naseljima i drugim mjerama koje će unaprijediti kvalitet življenja na području općine. Održivi razvoj područja općine je moguć samo ako je usklađen sa principima i kriterijumima zaštite životne sredine, tj. režimima i mjerama zaštite prirodnih resursa, što pretpostavlja uspostavljanje efikasnog sistema upravljanja zaštitom i razvojem područja, uz uključivanje lokalnih zajednica i stanovništva u aktivnosti i poslove na zaštiti životne sredine, obezbjeđenje kompenzacija za sprovođenje režima zaštite prirodnih resursa i resursne rente.
- **zaštićeno i održivo korišćeno prirodno i kulturno naslijeđe** - čini osnov identiteta regionalnog okruženja, ali i temelj budućeg privrednog/turističkog razvoja općine. Ovo podrazumijeva dalji razvoj mreža vrijednih/zaštićenih prirodnih celina i kulturnih predjela, uz zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa i predjela prema evropskim i svetskim standardima, konvencijama, deklaracijama i sl., sa posebnim zadatkom da se poveća površina zaštićenih prirodnih cjelina i izvrši sistematizacija kulturnog naslijeđa. Takođe, predpostavlja stvaranje uslova za edukaciju lokalnog stanovništva o prirodnim i kulturnim vrijednostima područja, kao i uslova za održivo korišćenje ovih vrijednosti (uz adekvatnu prezentaciju).

I.2. POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

Do kraja planskog horizonta, općina Sapna treba da postane općina koja se skladno razvija na način usklađen sa interesima životne sredine i sa privredom zasnovanom na znanju (rast produktivnog i održivog zapošljavanja), sa prijatnim društvenim i kulturnim okruženjem orijentisanim na održiv razvoj, i da se dokaže kao poslovni (privlačenje investicija), turistički i obrazovno-kulturni centar, sa građanskim društvom, aktivno uključenim u proces odlučivanja (uz komunikaciju sa općinskom upravom) i sa kontinuiranim rastom dohotka građana.

Posebni ciljeva prostornog razvoja su:

- jačanje funkcionalnih veza sa okruženjem: transgranična saradnja sa općinama u okruženju, razvoj transregionalne saradnje, unutrašnja povezanost na području obuhvata Plana;
- podsticanje razvoja na svim djelovima teritorije općine;
- zaustavljanje negativnih demografskih trendova (depopulacija, starenje stanovništva);
- dostupnost sistema javnih službi svim građanima;
- povećanje dostupnosti na svim djelovima teritorije općine razvojem mreže općinskih puteva i tehničke infrastrukture;
- aktiviranje i održivo korišćenje lokalnih resursa;
- racionalno korišćenje zemljišta;
- poboljšanje kvaliteta i strukture šume;
- zaštita i uređenje prirodnih i kulturnih dobara i njihovo korišćenje u funkciji uređenja kulturnog predjela i održivog razvoja turizma (valorizacija potencijala ruralnih područja);
- problema deponovanja otpada rješavati u skladu sa Strategijom upravljanja otpadom u BiH;
- zaštita kvaliteta sredine i kvaliteta življenja (obezbjeđenje, u skladu sa realnim društvenim mogućnostima, prihvatljivih ekoloških i ambijentalnih standarda, kao i općeg nivoa društvenog standarda, dostupnosti javnih servisa i dr., kako na užem tako i na širem području); i
- obezbjeđenje sigurnosti od prirodnih i stvorenih destruktivnih uticaja (ugrađivanje u planske koncepcije i rješenja kriterijuma sigurnosti koji će doprinjeti smanjivanju rizika u vanrednim okolnostima, kao i smanjenju povredivosti stanovništva, naselja, tehničkih i komunalnih sistema, prirodne sredine i dr.).

I.2.1. Ciljevi razvoja prirodnih resursa

I.2.1.1. Poljoprivredno zemljište

Kao opći cilj u oblasti prostornog uređenja, a time i poljoprivrede definiše se obezbjeđivanje racionalnog korištenja zemljišta i zadovoljavanja svih potreba za zemljištem u okviru raspoloživih površina, na bazi utvrđenih površina, na bazi utvrđenih potreba i mogućnosti po namjenama /poljoprivreda, šumarstvo, naselja, industrija, infrastruktura/, uz uslov da prioritet u namjeni i korišćenju kvalitetnijeg zemljišta ima poljoprivreda, a zemljišta lošijeg kvaliteta za ostale namjene.

Poljoprivredno zemljište predstavlja jednu od najvrednijih kategorija u razvoju, te njegovom očuvanju i unapređenju treba poklanjati posebnu pažnju, pa odatle i posebni ciljevi:

- maksimalno čuvanje površine poljoprivrednog zemljišta i njegovo čuvanje u što je moguće većem obimu i kvalitetu;
- podizanje kvaliteta poljoprivrednog zemljišta, posebno obradivih površina i oranica, osobito onih koja su prikladna za kultiviranje, kroz razne oblike unapređenja (meliorativne agrotehničke i hidrotehničke mjere, arondacije i dr.);

- intenzivirati poljoprivrednu proizvodnju u povrlarstvu i voćarstvu;
- maksimalno usmjeravanje izgradnje ili korištenja prostora u vanpoljoprivredne svrhe izvan kvalitetnih poljoprivrednih površina;
- državnim, kantonalnim i općinskim politikama maksimalno pomagati razvoj intenzivne poljoprivrede, naročito na zemljištima I – IV kategorije;
- uvesti zemljišni informacijski sistem i monitoring;
- provesti program uređenja i rekultivacije zemljišta.

Na području općine na površinama poljoprivrednog zemljišta zastupljene su bonitetne kategorije III, IVa, IVb, V, VI, VII. Dakle, agrozona i bonitetne kategorije zemljišta na teritoriji općine Sapna su:

- prva agrozona (III, IVa, IVb)
- druga agrozona (V, VI)-zemljišta neprikladna za kultivisanje (ograničena u upotrebi)
- treća agrozona (VII)- zemljišta neprikladna za kultivisanje (ograničena u upotrebi).

I.2.1.2. Šume i šumsko zemljište

Na osnovu stanja šuma i šumskog zemljišta, ekoloških specifičnosti područja, ali i potreba općine Sapna, definišu se opći planski ciljevi u oblasti šumarstva, kojima će se povećati doprinos sektora šumarstva u ukupnom društveno-ekonomskom razvoju općine i Federacije.

Navedeni ciljevi su usklađeni sa drugim planovima i programima (dugoročni program gazdovanja šumama, šumskoprivredne osnove, lovne osnove, vodoprivredni planovi, i dr.), što je i propisano Zakonom o šumama (Službene novine TK 92/12 I 17/13).

Opći ciljevi:

- Ostvarivanje trajno što većeg prinosa šuma koji će zadovoljavati potrebe društva, odnosno tržišta, kako u pogledu vrste drveta, tako i u pogledu asortimana glavnih šumskih proizvoda
- Očuvanje jačanje i potrajno korištenje (upotreba) komponenata biološke raznolikosti (biodiverziteta) šume, po načinu i intenzitetu, koji ne vode njezinom dugoročnom smanjenju, a čime se održava njezin potencijal za ispunjavanje potreba sadašnjih i budućih generacija.
- Rehabilitacija i obnavljanje degradiranih šumskih ekosistema i potsticanje revitalizacije ugroženih vrsta kroz razvoj i implementaciju planova gospodarenja
- Obezbjedešenje uvjeta za veću produktivnost rada u oblasti uzgajanja, iskorištavanja i zaštite šuma primjenom adekvatnih sistema gospodarenja
- Ostvarivanje što boljih ekonomskih efekata sada i u budućnosti primjenom suvremenih metoda i sredstava rada u skladu sa prethodno navedenim ciljevima
- Gazdovanje šumama i šumskim zemljištem po kriterijumima i principima održivog gazdovanja;
- Deminiranje površina pod šumama;
- Rekonstrukcija degradiranih staništa i njihovo pretvaranje u viši uzgojni oblik;
- Formiranje strukture šuma u one iz kojih će se moći dobivati ujednačeni prinosi po količini i kvalitetu,
- Ostvarivanje što većeg prinosa šuma u skladu sa potrebama tržišta,
- Ostvarivanje što povoljnije profitne funkcije,
- Pošumljavanje površina obraslih sukcesivnim vegetacijskim stadijima, šibljacima i šikarama;
- Održavanje i odgovarajuće poboljšanje šumskih ekosistema i njihov doprinos globalnom ciklusu ugljenika;
- Održavanje i odgovarajuće poboljšanje zaštitnih funkcija u upravljanju šumom (posebno zemljišta i voda);

- Održavanje zdravlja i vitalnosti šumskih ekosistema;
- Održavanje, čuvanje i odgovarajuće poboljšanje biološke raznovrsnosti u šumskom ekosistemu;
- Održavanje drugih socijalno-ekonomskih funkcija šuma;
- Održavanje i podsticanje proizvodnih i opštekorisnih funkcija šuma
- Gazdovanje u skladu sa odredbama zakonskih dokumenata;
- Aktivnosti u cilju unapređenja stanja šumskog fonda u privatnom vlasništvu;
- Povećanje stepena korišćenja sporednih šumskih proizvoda i ostvarivanje rente od strane sektora vezanog za ovu oblast;
- Sanacija divljih deponija u šumama;
- Unapređenje stanja lovišta i lovne divljači.
- Zaštita i očuvanje ugroženih i rijetkih biljnih i životinjskih vrsta, te njihovih staništa;
- Zaštita i očuvanje prirodnih dobara, predjela, ambijentalnih cjelina, pejzaža i staništa;
- Kontrolisano, racionalno i održivo korišćenje šumskih resursa, usklađeno sa principima zaštite životne sredine uz privrednu provodljivost i društvenu prihvatljivost;

Opći cilj razvoja šuma i šumskog zemljišta je zaštita i održivo upravljanje šumom i razvijanje pozitivnih razvojnih funkcija šuma.

Posebni ciljevi održivog korišćenja i očuvanja šumskog zemljišta i šuma su:

- održivo gazdovanje šumama u funkciji očuvanja sveukupnog biodiverziteta,
- očuvanje potencijala šuma kako bi se zadovoljile odgovarajuće ekološke, ekonomske i socijalne potrebe i današnje i budućih generacija,
- unapređenje sveopšteg stanja šuma,
- obezbjeđenje i trajno jačanje i razvoj korisnih funkcija šuma, povezivanjem šuma, vanšumskog zelenila i zelenila naselja,
- usaglašavanje interesa šumarstva i razvoja turizma i lova, vodoprivrede i drugih delatnosti,
- zaštitu i očuvanje šuma zaštićenih područja i fragmenata endemičnih vrsta biljaka i životinja kao posebnih ekosistema, predjela i područja od izuzetnog značaja.
- Pošumljavanje područja ugroženih sječom i onih koja nisu poljoprivredno atraktivna,
- Pošumljavanje područja koja su devastirana na razne načine, uz zadržavanje sadašnjeg godišnjeg obima sječe ili njegovog smanjivanja
- Pošumljavanje vršiti više četinarima, nego lišćarima, kako bi se povećalo učešće šuma sa četinarima u ukupnim šumskim površinama;
- Težiti ozelenjavanju što više površina u urbanim područjima i u blizini saobraćajnica sa visoko rastućim stablima
- Odabir vrsta drveća kreće se u smjeru domaćih autohtonih vrsta, radi proizvodne potrajnosti, socijalne funkcije šume i očuvanja biodiverziteta,
- Kontrolirano korištenje (sječa) šuma, strogo prema dugoročnim planovima (šumsko – gospodarske osnove),
- Kontrolirano korištenje sporednih šumskih proizvoda,
- Putem pošumljavanja i drugih šumsko uzgojnih mjera izdanačke šume prevoditi u srednje i visoke.
- Zabrana smanjenja površina pod šumom (krčenje);
- Zabrana sječe, uklanjanja i ugrožavanja zaštićenih, rijetkih i ugroženih biljnih vrsta i njihovih staništa;
- Gazdovanje šumama u skladu sa Zakonom o šumama;
- Sistemi gospodarenja šumama kroz prijeborne sječe, skupinasto-prijeborne sječe i skupinaste sječe,
- Sistemi golih sječa ne smiju se koristiti bez obzira na uvjete sastojina i šumskih površina,

- Zaštita i unapređenje šumskih ekosistema u cjelini;
- Zaštita i očuvanje posebno vrijednih sastojina, grupa stabala, pojedinačnih stabala i staništa;
- Zaštita, konverzija, rekonstrukcija i restitucija degradiranih, devastiranih, izmjenjenih i ugroženih sastojina i ekosistema;
- Trajno povećanje prirasta, a samim tim i prinosa, te postizanje optimalne strukture prinosa koja će da obazbijedi trajnost produkcije
- Prelazak sa monofunkcionalnog na multifunkcionalni način korišćenja šumskih potencijala;
- Sve aktivnosti na korišćenju šuma i šumskog zemljišta moraju biti u funkciji zaštite prirodnih vrijednosti;
- Uspostavljanje trajnog monitoringa zdravstvenog stanja šuma;
- Uvođenje savremenih informacionih tehnologija (GIS) u procesu planiranja u šumarstvu;
- Zabrana prekomjernog unošenja alohtonih vrsta na ovo područje.

I.2.1.3. Rude i drugi mineralni resursi

Opći cilj budućih istraživanja u oblasti ruda i drugih mineralnih resursa treba da se zasniva na planskim, održivim i ekonomskim principima.

Posebni ciljevi:

- stvaranje uslova za potpunu informisanost o svim rezervama mineralnih sirovina – sprovesti detaljne istražne radove;
- usklađivanje eksploatacionih ciljeva sa ciljevima zaštite prirodnih predjela i vrijednosti;
- stimulisanje i promovisanje korišćenja obnovljivih izvora energije;

I.2.2. Ciljevi razvoja stvorenih resursa

I.2.2.1. Prostor

Razvoj regionalnih veza sa okruženjem

Prostorno-funkcionalna, ekonomska i kulturna integracija ostvariva je na četiri nivoa modela i to :

- transgranično - kooperacija susjednih graničnih regiona (međudržavno);
- interregionalno - saradnja sa općinama u okruženju unutar regiona;
- transregionalno - saradnja susjednih regiona i
- transdržavno - saradnja regiona oko velikih prostornih sistema.

Regionalne veze i prostorni odnosi sa susjednim općinama

Elemente razvoja regionalnih veza treba bazirati na:

- zajedničkom razvoju turizma povezivanjem cjelina u jedinstvenu turističku ponudu;
- funkcionalnom povezivanju infrastrukturnih sistema;
- koordinaciji programa zaštite i unapređenja načina korišćenja kulturnih i istorijskih dobara i formiranju zajedničkih kulturnih programa;

- koordinaciji i zajedničkom rješavanju problema zaštite životne sredine i drugih elemenata zaštite i
- formiranju zajedničkog interaktivnog monitoring centra za praćenje korišćenja i zaštite životne sredine.

Interregionalni nivo pruža šansu za saradnju sa općinama (ili oblastima, odnosno djelovima oblasti), koje u pogledu ciljeva i mogućnosti za razvoj turizma imaju slične potencijale. Veze između općina potrebno je zasnivati na široj saradnji i komplementarnom razvoju.

U cilju ostvarivanja ovih veza potrebno je obnoviti i poboljšati infrastrukturnu opremljenost, koja danas predstavlja prag razvoja, a sutra preduslov veza, trgovine, transporta i komunikacije sa okruženjem.

Razvoj regionalnih veza sa općinama unutar Tuzlanskog kantona

Prioritet u razvoju regionalnih veza je usklađivanje planskih rješenja u kontaktnom području, u cilju povećanja prostorne integracije. Potrebna usklađivanja se prije svega odnose na:

- namjene prostora u kontaktnim zonama;
- zaštitu poljoprivrednog zemljišta od neplanske i neadekvatne izgradnje, kao i ukрупnjavanje poljoprivrednih površina;
- racionalno korišćenje resursa i njihovu adekvatnu upotrebu u funkciji razvoja privrede, prije svega turizma;
- zadržavanje i podsticanje naseljavanja stanovnika i podizanje kvaliteta življenja u naseljima na teritoriji svih općina kao i na cjelokupnoj teritoriji općine Sapna;
- intenziviranje funkcionalne i infrastrukturne veze između susjednih seoskih naselja u različitim općinama;
- usklađivanje razvoja i unapređenja putne mreže;
- zajedničko održavanje, razvoj i unapređenje elektroenergetskih i drugih infrastrukturnih sistema na teritoriji općina;
- razvoj komplementarnih djelatnosti i efikasnije korišćenje postojećih privrednih kapaciteta;
- povezivanje turističkih potencijala i kapaciteta općina tj. povezivanje turističko-rekreativnih zona u cilju zajedničke, jedinstvene ponude seoskog, poslovnog, tranzitnog, izletničkog, vikend, stacionarnog, sportskog i rekreativnog turizma;
- stalni monitoring životne sredine teritorije općina i preduzimanje neophodnih mjera zaštite ukoliko su potrebne;
- rješavanje problema divljih deponija i zaštitu voda i vodotokova i
- zaštitu, obnovu i unapređenje prirodne i životne sredine i čuvanje i poboljšanje prirodnih i kulturnih vrijednosti i specifičnosti teritorija općina.

Razvoj regionalnih veza sa okruženjem

Zajednički interesi općina se mogu definisati u sledećim oblastima:

- uspostavljanju dobrih saobraćajnih komunikacija i infrastrukturnih veza;
- definisanju kompatibilnih privrednih sadržaja, radi zajedničkog nastupanja na tržištu;
- uspostavljanju socioloških, socijalnih, istorijskih i kulturoloških veza;
- razmjeni iskustava u realizaciji istih ili sličnih programa, kao i rješavanja istih ili sličnih problema i
- uspostavljanju ekonomsko-finansijskih odnosa u vidu partnerskih veza i zajedničkog ulaganja u inovaciju tehnoloških i tehničkih dostignuća.

U cilju daljeg razvoja potrebno je u pravcu predloženih regionalnih veza, duž razvojnih osovina, obezbjediti infrastrukturnu opremljenost svih naselja (modernizovati infrastrukturne mreže), naročito onih koji će u sistemu naselja imati značajne integracione funkcije.

Razvoj unutrašnjeg prostora općine

Razvoj općinskog centra

Posebni ciljevi:

- korišćenje komparativne lokacione prednosti za razvoj, planiranje i lociranje specifičnih lokaciono podstičućih urbanih sadržaja;
- baziranje sopstvenog razvoja na bazi komparativnih prednosti i procjenjene konkurentnosti,
- jačanje identiteta općinskog centra na osnovu kulturne, prirodne i privredne matrice;
- zabrana izgradnje na javnim, zelenim, otvorenim i zaštitnim površinama i strogo i racionalno kontrolisanje izgradnje na poljoprivrednom zemljištu;
- rad na usaglašavanju prostorno-funkcionalne matrice naselja sa kapacitetima sredine,
- razrješavanju konfliktnih interesa i razvojnih problema u prostoru i podizanju kvaliteta fizičkog prostora;
- razvijanje radnih zona na bazi "zelenih" pristupa, "zelenih" tehnologija – tehnoloških rješenja odgovornih prema okruženju, u sadejstvu sa ekonomskim kriterijumima i procjenom efekata na prostorni razvoj;
- tretiranje prirodnog i kulturnog nasljeđa kao razvojnog resursa općinskog centra i zalaganje za njegovo održivo planiranje i korišćenje.

Ruralni razvoj

Opći cilj: očuvanje biološke vitalnosti ruralnih područja, kroz povećanje kvaliteta života, obnovu i razvoj njihovog ekonomskog i socijalnog nivoa, kao rezultat decentralizacije općine.

Posebni ciljevi:

- poboljšanje konkurentnosti sektora poljoprivrede, šumarstva, prehrambenog i prerađivačkog sektora i sektora usluga;
- poboljšanje kvaliteta života i promovisanje diverzifikacije djelatnosti u ruralnim područjima;
- priprema i promovisanje lokalnih inicijativa za poboljšanje konkurentnosti i podizanje kvaliteta života u ruralnim oblastima;
- poboljšanje lokalne putne mreže što će imati za uticaj na dostupnost javnim službama, upravnim i drugim institucijama, zapošljavanje, i sve oblasti gdje povećanje mobilnosti stanovništva ima uticaja, a time se kao ishod postiže i sprečavanje devastacije ruralnih područja;
- očuvanje i poboljšanje prirodne sredine i obezbeđenje održivog korišćenja prirodnih resursa;
- stvaranje infrastrukturnih uslova za obezbeđenje potrebnog broja stanovnika odgovarajuće strukture (starosne i obrazovne);
- stimulativnim mjerama poreske politike podsticati otvaranje proizvodnih pogona u ruralnim krajevima sa ciljem upošljavanja ženske radne snage;
- održavanje fizičkog i mentalnog zdravlja stanovništva u ruralnim područjima;
- obrazovanje i podizanje kapaciteta ključnih učesnika na afirmaciji timskog, zajedničkog i partnerskog rada;
- obezbeđenje lakšeg pristupa uslugama i razviti sektor usluga. To zahtjeva veću koncentraciju na susjedna područja (npr. u programima rekreacije, turizma i pratećim

djelatnostima), obezbjeđenje lakog dostupa edukaciji, zdravstvenim uslugama itd. Za lokalnu populaciju i podizanje atraktivnosti lokalnih područja na bazi specifičnosti koje se mogu razvijati;

- obezbjeđenje poštovanja vlasničkih prava, kao i unapređenje preduzetništva;
- edukacija u cilju podizanja kapaciteta ključnih učesnika za afirmaciju timskog, zadružnog i partnerskog rada;
- sprovođenje decentralizacije socio-ekonomskog sistema uz primjenu savremenog koncepta ruralne regionalizacije (po uzoru na razvijene zemlje Evrope);
- razvoj i/ili unapređenje odgovarajućih sekretarijata, agencija, fondova i finansijskih institucija za podsticanje i unapređenje ruralnog razvoja.

I.2.2.2. Građevinsko zemljište

Opći cilj: racionalno korišćenje i uspostavljanje održivog, ekonomski efikasnog i socijalno pravednog sistema upravljanja građevinskim zemljištem.

Posebni ciljevi:

- radikalno usporavanje konverzije poljoprivrednog u građevinsko zemljište;
- ograničavanje fizičkog širenja građevinskih područja naselja i intenzivnije korišćenje već definisanih površina;
- koordinacija i sinhronizacija - planiranja korišćenja prostora, upravljanja građevinskim zemljištem i politike komunalnog opremanja i uređenja naselja.
- definisanje budućih koncesionih područja;
- ostvarivanje planskih namjena prostora efikasnijom sinhronizacijom svih aktera – od planerskih do upravljačkih, kao kontrolom realizacije planskih rješenja.
- stvaranje kompaktne forme i strukture gradskih naselja pogođavanjem građevinskih reiona;
- sprečavanje bespravne izgradnje kao neusmjerene i nekontrolisane urbanizacije kontrolom zemljišta;
- sanacija substandardnih naselja (izbjeglička naselja);
- nastavak obezbjeđenja komunalne opremljenosti ;
- kreiranje novog, drugačijeg (u skladu sa novim okolnostima) ambijenta, sentimenta i slike naselja;
- poboljšanje sistema odstranjivanja otpadaka, i sl.

I.2.2.3. Mreža naseljenih mjesta

Opći cilj razvoja mreže naseljenih mjesta ravnomerniji prostorni razvoj općine kroz restrukturiranje postojeće mreže, decentralizaciju urbanih funkcija i formiranje lokalnog centra , sa osavremenjavanjem objekata javnih službi i diverzifikacijom sadržaja u općinskom centru. Preko sistema mreže naselja, usmjeravaju se: procesi urbanizacije: razvoj urbane opreme naselja, adekvatno korišćenje zemljišta i prirodnih potencijala, uz demografski razvoj koji je osnov razvoja javnih i drugih funkcija i ravnomjernog funkcionisanja teritorije općine.

Posebni ciljevi:

- Razvoj sistema centara i njihovo međusobno povezivanje;
- Preusmjeravanje spontanog razvoja, koji je vodio koncentraciji stanovništva i privrednih kapaciteta općinskog centra, ka razvoju više centara na osnovu odabranog modela hijerarhijske strukture (policentričan razvoj);

- Privredna specijalizacija naselja sa osloncem na lokalne razvojne resurse;
- Postizanje optimalnog nivoa urbanog i ruralnog življenja po naseljima, koji motivišu ostanak i doseljavanje, a destimulišu iseljavanje, naročito mlađih starosnih grupa stanovništva;

I.2.2.4. Stanovništvo

Opći cilj: održavanje vitalnosti stanovništva i zaustavljanje i smanjenje negativnih trendova u demografskim procesima kroz povećanje udjela mlađih kontingenata stanovništva, obezbjeđenjem uslova za zadržavanje i povratak mladih i radnosposobnog stanovništva na ruralna područja.

Uvažavajući demografsku sliku područja općine, ovim planom definišu se sljedeći posebni ciljevi:

- Postizanje optimalnog općeg kretanja stanovništva- rast nataliteta, zaustavljanje odliva mladog stanovništva ali stvaranje uslova za povratak stanovništva iz inostranstva. Navedeno je moguće ostvariti kroz:
  - poboljšanje privrednog ambijenta-potrebno je raditi na privlačenju domaćih i stranih investitora, kao i ljudi na privremenom radu u inostranstvu, koji bi sigurno svoj stečeni kapital uložili u razvoj svog zavičaja;
  - uspostavljanje dobrih saobraćajnih veza;
  - stvaranje što boljih ekonomskih i socijalnih uslova (odgoj, obrazovanje, socijalna zaštita, zdravlje, zapošljavanje, stanovanje);
- Obezbeđenje uslova za očuvanje naseljenosti u ruralnim područjima (poboljšanje komunalnog i socijalnog standarda i kvaliteta življenja);

I.2.2.5. Stanovanje

Efektivna stambena potražnja predstavlja sublimat stambene potrebe i stambene potražnje, odnosno, realne potražnje koja je izraz individualnih potreba zasnovanih na ekonomskoj moći ili afinitetima stanovništva.

Standardi i norme za proračun potreba za stambenim prostorima su utemeljeni na društvenoj moći, kulturi stanovanja, urbanom potencijalu i sl. Na prostoru općine Sapna, kao i za čitav naš prostor, taj proračun iznosi 15-20 m² po stanovniku.

Posebni ciljevi u oblasti stanovanja su:

- poboljšanje kvaliteta stambenog fonda (struktura stambenih jedinica, prosječna veličina stana, opremljenost instalacijama, starost stambenog fonda, itd.);
- obnavljanje dotrajalog stambenog fonda;
- izgradnja u cilju podizanja standarda u pogledu broja soba i površine po članu domaćinstva;
- kreiranje nove stambene politike.

I.2.2.6. Ciljevi razvoja privrede

U planiranju prostornog razvoja polazi se od pretpostavke promjene strukture i postupne transformacije privrede na području općine Sapna. Za očekivati je umjereni rast industrije (prerađivačke), prvenstveno drvoprerađivačke, poljoprivredne proizvodnje, preduzetništva i uslužnih djelatnosti.

Izgrađena privredna struktura nije usklađena sa raspoloživim prirodnim uslovima i resursima. Vodeću ulogu u privredi ima uslužna djelatnost, sa visokim udjelom trgovine.

Nizak stepen zaposlenosti stanovništva Općine ukazuje na ograničene mogućnosti da zaposli veći dio radno sposobnog stanovništva, pa se kao nepovoljna posljedica ispostavlja činjenica da veći dio tog stanovništva zapošljava izvan općine. Ta činjenica ukazuje na potrebu ubrzanijeg razvoja radno intenzivnijih djelatnosti zasnovanih na prirodnim resursima i uslovima, uključujući poljoprivrednu djelatnost, koja je samo djelimično usklađena sa osnovnim prirodnim resursima općine.

Prostorni razmještaj privrednih djelatnosti na području općine rezultat je dosadašnje orijentacije na koncept monocentričnog privrednog razvoja, koji u uslovima izrazite nerazvijenosti područja općine, može djelimično shvatiti i kao nužan iz niza objektivnih razloga, ali sa stanovišta analize i ocjene stanja prostornog uređenja cjelokupne općine, takav osnovni koncept privrednog razvoja se ne može smatrati prihvatljivim, prije svega zbog toga što neposredno utiče na izrazito velike razlike, ne samo u privrednom nego i u opštem razvoju i prostornom uređenju pojedinih dijelova jedinstvenog područja Općine, sa svim negativnim posljedicama.

U skladu sa raspoloživim prirodnim potencijalima uskladiće se i ciljevi razvoja privrede. S tim da su uslovi za privredni razvoj općine u direktnoj vezi sa sveukupnim privrednim uslovima koji vladaju na prostoru Federacije, ali isto tako i šire regije.

U okviru osnovnog koncepta razvoja i prostornog uređenja u oblasti privrede formulisani su osnovni ciljevi:

- Integralni ruralni razvoj
- Ubrzanje ekonomskog razvoja i unapređenje konkurentnosti privrede
- Povećanje zaposlenost.

Pristup **integralnom ruralnom razvoju** treba da omogući brži razvoj ukupne poljoprivredne proizvodnje, kao i jaču vezu sa ostalim srodnim privrednim granama kao što su prerađivačka industrija, turizam i zanatstvo kroz donošenje mjera ekonomske politike kojima će se podsticati brže aktiviranje prirodnih i ljudskih resursa. Jedan od ključnih faktora razvoja poljoprivrede ovog područja jeste proizvodnja zdrave hrane i pića što joj omogućava zdrava prirodna sredina. Razvoj poljoprivrede kao perspektivne privredne grane, realizovaće se uz korištenje komparativnih prednosti i pogodnosti za određene grane (povrtlarstva, voćarstva, stočarstva i proizvodnju meda) i stvaranja uslova za ostankom i naseljavanjem seoskog područja prvenstveno mlađom populacijom uz povećanje zapošljavanja.

Mjere koje bi se trebale poduzeti po ovom pitanju su:

- formiranje agrarnog fonda koji bi podržavao sve aktivnosti u vezi sa razvojem poljoprivrede sa fokusom na voćarstvo i proizvodnju meda;
- edukacija voćara i pčelara u cilju intenziviranja proizvodnje;
- stvaranje uslova za doradu i brendiranje voća i pčelinjih proizvoda;
- poboljšanje veze poljoprivredne proizvodnje i finansijskih institucija;
- intenziviranje proizvodnje kornišona,
- formiranje otkupno-prerađivačkih i skladišnih prostora;
- pridobijanje strateških partnera, donatora i drugih investitora;
- transformacija individualnih gazdinstava u porodičnu farmu;
- posebnim mjerama stimulisati organsku poljoprivrednu proizvodnju;
- stimulisati domaće prerađivače za prelazak na viši stepen finalizacije u proizvodnji u oblasti drvoprerađivačke industrije,
- stimulisati zapošljavanje kroz plansko korištenje sporednih šumskih proizvoda – zapošljavanje ruralne populacije i žena.

Ubrzanje ekonomskog razvoja i unapređenje konkurentnosti privrede - podrazumijeva postizanje uravnoteženog, balansirano, kao i ekonomski, ekološki, socijalno i tehnološki održivog razvoja. Jedan od koraka ka realizaciji ovog cilja jeste i racionalno raspolaganje i upravljanje prirodnim resursima i unapređenje postojeće infrastrukture – odnosno racionalno korišćenje primarnih raspoloživih resursa Općine u cilju privrednog razvoja područja (tj. geografskog položaja, zemljišta, raspoloživih sirovinskih osnova, stanovništva, kao i postojećih privrednih resursa).

Mjere koje bi se trebale poduzeti po ovom pitanju su:

- jačanje službe za pomoć privrednicima i poljoprivrednicima;
- kreditna politika u funkciji podsticaja razvoja malih i srednjih preduzeća;
- razvoj sektora malih i srednjih preduzeća koji će biti održiv, konkurentan i okrenut izvozu;
- ulaganje u nove tehnologije, zasnovane na znanju;
- jačanje javnog-privatnog partnerstva;
- planirano proširenje i infrastrukturno opremanje stambeno-poslovne zone "Centar";
- planirano proširenje i infrastrukturno opremanje industrijsko-poslovne zone 1 u "Sapni";
- izgradnja i infrastrukturno opremanje industrijsko-poslovne zone na granici naseljenih mjesta Sapna i Goduš;
- stvaranje prepoznatljivog brenda domaćih proizvoda;
- stvaranje pozitivnog poslovnog okruženja za industrijska preduzeća (uvođenjem jednostavne procedure za otvaranje novih preduzeća, usavršavanjem i distribucijom informacija, finansijskom podrškom u obliku start-up kredita, poreske olakšice i olakšice prilikom otvaranja novih radnih mjesta, razvojem preduzetničke kulture, razvojem i edukacijom kadrovskog potencijala);
- razvoj trgovinskih djelatnosti i njihovo integralno uvezivanje sa domaćim proizvođačima.

Povećanje zaposlenosti - analiza stanja nezaposlenosti pokazala je da nisu iskorištene sve komparativne prednosti i pogodnosti koje općina pruža. Složena problematika tržišta rada zahtijeva mjere dugoročnog karaktera. Mjere koje bi se trebale poduzeti po ovom pitanju su:

- Stvaranje uslova za samozapošljavanje - korišćenje vlastitih radno-kreativnih potencijala;
- Jačanje javno-privatnog partnerstva;
- Stimulisati zapošljavanje u sektoru poljoprivedne i stočarske proizvodnje (stimulisati razvoj porodičnih gazdinstava i farmerske proizvodnje, te usmjeravanje manjih industrijskih kapaciteta u seoska područja, subvencije, organizovani otkup, i sl.).

I.2.2.7. Saobraćajna infrastruktura

Opći cilj: povećanje saobraćajne dostupnosti i povezanosti centara u mreži naselja, privrednih kapaciteta i turističkih sadržaja, rekonstrukcijom, dogradnjom i izgradnjom puteva na lokalnom, regionalnom i širem nivou.

Prilikom definisanja planskog rješenja postavljeni su posebni ciljevi u formiranju primarne putne mreže, koja je predmet ovog Prostornog plana, a to su:

- Modernizacija regionalnih puteva R-306 i R-307, odnosno brzih saobraćajnica koji predstavljaju vezu sa susjednim općinama,
- ostvariti dobru saobraćajno – transportnu povezanost svih dijelova teritorije općine međusobno, kao i sa susjednim teritorijama, a time i sa širim okruženjem,
- modernizacija i poboljšanje kvaliteta lokalnih puteva tamo gdje su potrebe izraženije,
- definisati raskrsnice (kružne, četvorokrake i trokrake) i njihove buduće drumske veze sa putevima koji su od državnog značaja,

- propisati i ozakoniti zaštitne pojase-koridore za sve saobraćajnice koje se tretiraju Prostornim planom.

I.2.2.8. Telekomunikacije

Opći cilj: postizanje ravnomjerne pokrivenosti svih djelova općine, modernizacijom postojećeg stanja i izgradnjom novih objekata i mreže.

Posebni ciljevi:

- osuvremenjivanje telekomunikacionih sistema i infrastrukture elektronskih medija;
- uključivanje u jedinstveni evropski sistem telekomunikacija,
- maksimalno stvarati ambijent za uvođenje i omasovljivanje novih vrsta usluga (GSM, BIHNET, BIHPAK, Internet.....)
- kabliranje urbanih prostora gdje postoji interes građana i uvođenje kablovske televizije.

I.2.2.9. Energetika – elektroenergetika

Opći cilj: uspostavljanje efikasnog sistema planskog upravljanja i eksploatacije izgrađenih energetske resursa, uz primjenu savremenih rješenja i modernizacije postojećih sistema prenosa, izgradnje novih i distribucije energije prema međunarodnim standardima.

Posebni ciljevi:

- Povećanje kvaliteta i pouzdanosti snabdijevanja potrošača električnom energijom i smanjenja tehničkih gubitaka;
- Smanjenja trajanja beznaponskog stanja kod krajnjih potrošača uslijed kvarova i intervencija na SN vodovima.

I.2.2.10. Vodna infrastruktura

Opći cilj: obezbjediti sigurnost, količinu i kvalitet vode za piće na cijelom području kroz faznu realizaciju, te stvoriti bezbjedan i ekonomičan sistem odvođenja i tretmana otpadnih i atmosferskih voda, u cilju podizanja nivoa komunalne higijene, a ne ugrožavajući podzemne vode.

Dugoročno gledano, općina Sapna želi smanjiti emisiju štetnih tvari iz industrijskih i komunalnih otpadnih voda u vodne resurse za 50 %. Za ostvarenje ovog plana u narednom periodu, općina Sapna treba dostići sljedeće operativne ciljeve :

VODOSNABDIJEVANJE

Da bi se ostvarilo adekvatno korištenje, zaštita i upravljanje vodnim resursima potrebno je preduzeti sljedeće mjere:

- Čišćenje i uređenje korita rijeka i vodotoka cijelim tokom, a naročito u zaštitnoj zoni vodozahvata;
- Izrada programa uređenja i zaštite svih izvorišta;
- Dovršiti izgradnju sistema vodosnabdijevanja MZ gdje postoji urađena projektna dokumentacija;
- Rekonstrukcija stare vodovodne mreže (ako se pokaže da ima potrebe);
- Uspostaviti svakodnevnu kontrolu vode (laboratorija);

- Uraditi procjenu uticaja privrednih i drugih subjekata u zonama zaštite izvorišta i vodozahvata na kvalitet voda;
- Izvršiti uklanjanje svih divljih deponija;
- Snimiti stanje postojećih vodovoda;
- Uspostaviti prioritetne zone zaštite izvorišta;
- Riješiti vodosnabdijevanje u svim mjesnim zajednicama;
- Izraditi plan zaštite od poplava općine Sapna u skladu sa planom upravljanja vodama sliva rijeke Save za FBiH;
- Zaštititi naseljena mjesta od bujičnih poplava u skladu sa Strategijom o zaštiti od poplava općine Sapna, ako postoji;
- Povećati količinu vode u sistemu vodosnabdijevanja općine Sapna za 5 %;
- Usvojiti Studiju dugoročnog vodosnabdijevanja na području općine Sapna;
- Uspostaviti sistem kontrole svih lokalnih vodovoda i izvorišta pitke vode kroz uspostavljanje Registra lokalnih vodovoda i izvorišta pitke vode i mjera za kontrolu kvaliteta.

Za rješenje vodosnabdijevanja kao i kvaliteta voda iz postojećih vodovoda potrebna je:

- Izrada projekta vodovoda u Mjesnim zajednicama koje nemaju vodovodnu mrežu niti projektnu dokumentaciju (MZ Skakovica);
- Proširenje vodovoda i pojačavanje kapaciteta u MZ Vitinica;
- Proširenje vodovoda i pojačavanje kapaciteta u MZ Rastošnica;
- Spajanje više vodovoda u cijelinu, ako postoji mogućnost.

Da bi se zaštitila i očistila izvorišta, potrebno je:

- Uspostaviti prioritetne zone zaštite izvorišta i njihovo uređenje;
- Rješavanje imovinsko - pravnih odnosa.

Praćenje ispunjenja navedenih ciljeva će biti osigurano:

- praćenjem broja zaštićenih vodozahvatnih područja;
- praćenjem broja realizovanih projekata zaštite od poplava;
- praćenjem količine vode u sistemu vodosnabdijevanja općine Sapna;
- praćenjem finalizacije Studije dugoročnog vodosnabdijevanja na području općine Sapna.

Pored navedenih ciljeva, potrebna je:

- regulacija vodotoka Sapne, Munjače, Rožanjke, Brzave i Tavne do najvišeg mogućeg nivoa, uz povećanje nivoa vode (naročito Sapne) i, eventualnim, prevođenjem voda iz drugih izvora;
- regulacija iskoristivog obalnog pojasa jezera Snježnica;
- izgradnja objekata za odbranu od voda na svim mjestima gdje je neophodno, te regulacija i izgradnja sistema odvodnje i na ugroženim područjima.

KANALIZACIJA

Usljed nepostojanja razdvojenog sistema fekalne i oborinske kanalizacione mreže, a u nekim Mjesnim zajednicama nepostojanje nikakvih sistema kanalizacije, izgraditi fekalni i oborinski kanalizacioni sistem sa prečištačima i spriječiti direktno ispuštanje fekalnih voda u vodotoke.

Zbog toga je potrebno:

- Spriječiti ispuštanje industrijskih i fekalnih voda od domaćinstava u vodotoke;
- Izraditi projekat oborinske kanalizacije;
- Izraditi projekat fekalne kanalizacije;

- Izraditi projekat prečištača otpadnih voda i obezbijediti prečišćavanje otpadnih voda na području općine (prečištača);
- Riješiti kvalitetno upravljanje kanalizacionim sistemima;
- Donijeti odluke o upravljanju sistema za odvod otpadnih i oborinskih voda sa prečištačem;
- Izraditi plan korištenja, održavanja i kontrole upotrebe sistema za odvod otpadnih i oborinskih voda sa prečištačem kao i septika (koje ne mogu biti spojene na sistem);
- Izrada plana korištenja, održavanja i kontrole upotrebe kanalizacionih sistema i septika u ruralnim područjima;
- Snimiti stanje izgrađenih septika na području cijele općine;
- Obezbijediti adekvatan kapacitet za prijem otpadnih voda unutar postojeće kanalizacione mreže;
- Svo stanovništvo koji nije obuhvaćeno sistemom javne kanalizacije upoznati sa isplativim i tehnicki prihvatljivim rješenjima odvodnje i tretmana otpadnih voda.

Praćenje ispunjenja navedenih ciljeva će biti osigurano:

- Praćenjem broja novopriključenih objekata na sistem javne kanalizacije;
- Praćenjem povećanja kapaciteta za prijem otpadnih voda unutar postojeće kanalizacione mreže;
- Praćenjem broja održanih sastanaka, posjeta, konsultacija nadležnih općinskih službi;
- Praćenjem broja direktnih ispusta u vodne resurse.

Strateški cilj projektnih prijedloga je smanjenje emisije štetnih tvari iz industrijskih i komunalnih otpadnih voda u vodne resurse, a da bi se to uradilo potrebno je :

- Izraditi strategije prikupljanja i prečišćavanja komunalnih i oborinskih otpadnih voda na području općine Sapna;
- Izgradnja kanalizacione mreže u MZ Međeđa;
- Izgradnja kanalizacione mreže u MZ Skakovica;
- Izgradnja kanalizacione mreže u MZ Rastošnica;
- Izgradnja kanalizacione mreže u MZ Donji Zaseok;
- Izgradnja kanalizacione mreže u MZ Žuje - Šarci;
- Izrada projektne dokumentacije za izgradnju postrojenja za tretman i prečišćavanje komunalnih otpadnih voda.

Opravdanost, kao i kratak opis Izrade strategije prikupljanja i prečišćavanja komunalnih i oborinskih otpadnih voda na području općine Sapna i izrade projektne dokumentacije za izgradnju postrojenja za tretman i prečišćavanje komunalnih otpadnih voda se sastoji u sledećem:

Tačkasti izvor zagađenja na području općine Sapna podrazumjeva otpadne vode iz sistema javne kanalizacije. Treba naglasiti da je samo dio domaćinstva ili privrednih i javnih subjekata svih Mjesnih zajednica u kojima ima izrađen kolektor spojen na sistem odvodnje otpadnih voda putem kanalizacione mreže. Ne postoji sistem za prečišćavanje otpadnih voda iz bilo kog naselja. Iste se izljevaju u slivove rijeka.

Ruralne otpadne vode iz svih Mjesnih zajednica općine Sapna koja nemaju sistem javne kanalizacije i otpadne vode iz domaćinstava, ispuštaju u septičke jame, prelive, kanale koji vode do najbližih vodnih tijela vrše pritisak i zagađenje rijeka.

Prvi korak u poboljšanju stanja vodnih resursa koji su zagađeni netretiranim komunalnim i oborinskim otpadnim vodama je izrada projektne dokumentacije za isti odnosno izrada strategije prikupljanja i prečišćavanja komunalnih i oborinskih otpadnih voda na području općine Sapna.

I.2.2.11. Termoenergetika

Opći cilj: predložena rješenja za snabdijevanje objekta toplotnom i rashladnom energijom za zagrijavanje i rashlađivanje prostorija treba da budu tehno-ekonomski optimalna i prilagodljiva promjenama.

Postojeći i planirani objekti za gradnju, po svojoj namjeni, moraju zagrijavati prostorije zimi i eventualno rashlađivati ljeti. Za ovo je moguće obezbijediti toplotnu energiju iz različitih energenata (drvo i drvni otpaci, bio masa, ugalj, tečna goriva, prirodni i tečni naftni gas, sunčeva energija i slično) i na različite načine (loženje po prostorijama, kotlovnice za centralno i etažno grijanje), dok je za rashladnu energiju uglavnom potrebna električna energija za rad toplotnih pumpi.

Posebni ciljevi u ovoj oblasti su:

- što veće učešće i upotreba alternativnih izvora energije za grijanje (biomasa, sunčeva energija);
- modernizacija i rekonstrukcija postojećih objekata;
- rješavanje termoizolacije postojećih objekata kako bi se prosječna specifična potrošnja energije za grijanje objekata približila potrošnji u savremenim objektima, sa težnjom ka daljnjem smanjivanju.

I.2.2.12. Društvena infrastruktura

I.2.2.12.1. Obrazovanje

Opći ciljevi

Strateškim pravcima razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini, definišu se između ostalog, sljedeći pravci-ciljevi:

- razvoj obrazovnog sektora-podizanje nivoa obrazovanosti stanovništva i kompetentnosti radne snage, poboljšanje efektivnosti sistema obrazovanja i obuke i proširivanje prilika za obrazovanje i obuku odraslih;
- modernizacija i razvoj poučavanja i učenja na svim nivoima obrazovnog sistema;
- jednakost pristupa i pravičnost u obrazovanju;
- razvijanje veza između obrazovanja i tržišta rada;
- podsticanje trajnog profesionalnog razvoja nastavnika, direktora i drugih uposlenika u odgojno-obrazovnim sistemima;
- koordinacija javne uprave u sektoru obrazovanja;
- osiguranje kvaliteta i podrška razvoju obrazovanja;

Posebni ciljevi:

Predškolsko obrazovanje

- izgradnja objekata za predškolski odgoj i obrazovanje i osiguranje kvalitetnog prosvjetnog kadra;
- usklađivanje sa normativima koji važe za oblast predškolskog obrazovanja.
- shvatanje predškolskog odgoja i obrazovanja kao integralnog dijela cjelokupnog sistema odgoja i obrazovanja;

- zadaća odgoja predškolske djece je vaspitanje i socijalizacija djece ali i stvaranje uslova za rano učenje;
- osigurati povezanost predškolske ustanove i osnovne škole;

Prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju² Bosne i Hercegovine, u predškolskim ustanovama realiziraju se programi odgojno-obrazovnog rada namijenjeni djeci od rođenja do polaska u školu, kao i programi namijenjeni drugim korisnicima koji su zainteresovani za razvoj, odgoj, obrazovanje i opću dobrobit djece.

Osnovno obrazovanje

- shvatanje osnovnog obrazovanja kao temelja cjelokupnog sistema obrazovanja;
- usklađivanje sa normativima koji važe za oblast osnovnog obrazovanja, što znači dogradnju-izgradnju, sanaciju, adaptaciju objekata u skladu sa normativima
- obogaćivanje nastavnog i vannastavnog sadržaja;
- jačanje saradnje škole i lokalne zajednice;

Srednjoškolsko obrazovanje

- prilagoditi obrazovanje učenika u srednjim školama potrebama zajednice;
- ostvariti dobru povezanost škole, službe za društvenu djelatnost i Biroa za zapošljavanja, sa ciljem planiranja budućih kadrova;
- usklađivanje sa normativima koji važe za oblast srednjoškolskog obrazovanja.

Kvalitet treba da bude primarni razvojni cilj u okviru razvoja svakog nivoa obrazovanja (od predškolskog do srednjeg obrazovanja) na teritoriji općine Sapna.

I.2.2.12.2. Zdravstvena, socijalna i dječija zaštita

Strateškim planom razvoja zdravstva u Federaciji BiH (2008.-2018.) definisani su sljedeći strateški i specifični ciljevi:

- poboljšati dostupnost, kvalitet i efikasnost zdravstvene zaštite stanovništva vođenog povećanjem solidarnosti i smanjenjem nejednakosti;
- jačanje mehanizama neophodnih za uspostavljanje efikasnog i savjesnog upravljanja u zdravstvu;
- usklađivanje zakonodavnog okvira sa reformskim ciljevima i propisima EU;
- jačanje zaštite prava pacijenata i zdravstvenih profesionalaca;
- unapređenje upravljanja zdravstvenim sistemom;
- jačanje primarne zdravstvene zaštite orjentisane ka obitelji i zajednici baziranoj na promociji zdravlja i prevenciji bolesti;
- racionalizacija specijalističko-konsultativne i bolničke zdravstvene zaštite;
- jačanje uloge javnog zdravstva;
- jačanje ljudskih resursa u sistemu zdravstvene zaštite;
- unapređenje farmaceutskog sektora kako bi se osigurala optimalna dostupnost djelotvornim, sigurnim, kvalitetnim i ekonomičnim lijekovima;
- unapređenje upravljanja tehnologijama u zdravstvu;
- unapređenje sistema ugovaranja i plaćanja zdravstvenih usluga;
- udruživanjem rizika, povećanjem solidarnosti-unaprijediti pravičnost u finansiranju zdravstvene zaštite;
- povećanje obuhvata stanovništva zdravstvenim osiguranjem;

² Okvirni Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini, godina XI, 2007. godina

Posebni ciljevi:

Zdravstvo

- unapređenje zdravstvene zaštite;
- zaštita stanovništva starije životne dobi;
- diferencirana specifična zdravstvena zaštita majke i djeteta;
- zaštita stanovništva od zaraznih bolesti;
- edukacija stanovništva o zdravim načinima života;
- obezbjeđenje finansijskih sredstava za podizanje nivoa zdravstvene usluga;
- poboljšanje uslova za pružanje specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite;
- proširenje postojećeg objekta, sa ciljem obezbjeđenja nedostajućih usluga zdravstvene zaštite;

Socijalna zaštita

- smanjenje siromaštva i socijalno uključivanje (razvijati programe koji preveniraju nastanak i generacijski prenos socijalnih problema);
- razvoj socijalne zaštite na lokalnom nivou-definisanje modela integralne socijalne zaštite;
- unaprijeđenje zaštite građana kojima je potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite;
- jačanje profesionalnih kapaciteta zaposlenih u socijalnoj zaštiti (kontinuirana edukacija);
- obezbjeđenje finansijskih sredstava za rad i razvoj ustanova socijalne zaštite;
- poboljšanje uslova za obavljanje djelatnosti Centra za socijalni rad i Crvenog križa;
- isticanje značaja Crvenog križa za pojedinca i cijelo društvo;

I.2.2.12.3. Kultura i sport

Opći cilj: zaštićena i očuvana kulturna baština.

Posebni ciljevi:

- razvoj kulturnog i umjetničkog stvaralaštva;
- uključivanje djece i mladih ali i starije populacije u kulturne aktivnosti;
- jačanje kompatibilnih usluga (saobraćaja, lokalne putne mreže i slično) kao uslova za povezivanje korisnika i intenzivnije korišćenje kulturnih sadržaja;
- razvoj i njegovanje multikulturalnosti, kulturnog identiteta i teritorijalne prepoznatljivosti.
- stvaranje pretpostavki za veća ulaganja u kulturni razvoj općine;
- decentralizacija radi stvaranja jednakih uslova u dostupnosti za sve građane;
- program obilježavanja manifestacije „Sapanjsko ljeto“

Proteklih decenija cjelokupna kulturna dešavanja održavaju se isključivo u ljetnom periodu, na platou Osnovne škole ili u fiskulturnoj sali. Shodno tome, potrebna je izgradnja Doma kulture i gradske biblioteke. Nedostajući Dom kulture objedinio bi djelovanje društava i subjekata koji se bave kulturnim radom i omladinskim aktivizmom na prostoru općine.

Sport

Opći cilj: poboljšanje uslova i ravnomjeran raspored sportskih objekata.

Posebni ciljevi:

- obezbjeđenje uslova (rekonstrukcija, adaptacija izgradnja sportskih objekata/terena) kao temelj za unapređenje sporta;
- intenzivnije uključivanje populacije u aktivnosti fizičke kulture;

- povećanje broja stručno osposobljenog kadra za rad u sportu;
- osiguranje finansijskih sredstava za sistem sporta;
- izgradnju, dogradnju, adaptaciju prilagođavati normativima koja tertiraju ovu oblast

I.2.2.12.4. Uprava i administracija

Opći cilj: pružanje dobre usluge građanima, te efikasan i transparentan rad administracije.

Posebni ciljevi:

- potreba rekonstrukcije, sanacije, izgradnje ili dogradnje objekata;
- usklađivanje sa prostornim normativima koji važe za javne službe;
- podizanje kvaliteta usluga javnih službi;
- poboljšanje prostornog rasporeda javnih službi, radi povećanja njihove dostupnosti stanovništvu;
- razvijanje NVO;

I.2.2.12.5. Vjerski objekti

Opći cilj: očuvanje vjerske tradicije i običaja.

Posebni ciljevi:

- očuvanje i razvoj tolerancije različitih vjera;
- izgradnja, obnova i zaštita vjerskih objekata;

I.2.2.13. Zaštita okoline (voda, vazduh, tlo, otpad)

Osnovni dugoročni opći ciljevi zaštite životne sredine na području Prostornog plana su:

- očuvanje i unapređenje kvaliteta životne sredine, usklađeno sa održivim razvojem područja;
- upravljanje kvalitetom životne sredine, zasnovano na procjeni i monitoringu uticaja postojećih i planiranih aktivnosti, te industrijskih i infrastrukturnih sistema i objekata na životnu sredinu, prirodne i kulturne vrijednosti i održivi razvoj lokalnih zajednica na Planskom području;
- unapređenje životne sredine preduzimanjem aktivnosti i mjera na sanaciji i sprečavanju zagađivanja vazduha, voda i zemljišta (iz industrije, energetike, domaćinstava i poljoprivrede), uticaja buke, kao i aktivnosti na organizovanom prikupljanju i odlaganju čvrstog komunalnog i industrijskog otpada i zaštiti od udesa opasnim materijama; i
- popularizacija, jačanje ekološke svijesti i uključivanje javnog i privatnog sektora, kao i lokalnog stanovništva u aktivnostima na zaštiti prirodne i životne sredine.
- Postojeća legislativa u oblasti zaštite okoline mora biti dosljedno i bez izuzetaka primjenjivana, obveze i norme se moraju poštovati, a oni koji ih se ne drže, moraju biti sankcionisani;

Opći ciljevi zaštite voda na području općine su:

Vodotok Sapna zadovoljava propisane kategorije kvaliteta voda. Izliv otpadnih voda iz kanalizacija na teritoriji općine Sapna odvija se direktno ili indirektno u vodotoke, što znači da ni jedna kanalizacija nema ugrađene kolektore, što propisuje zakon o vodama.

Imajući u vidu sadašnje stanje kvaliteta voda na području općine Sapna, osnovni ciljevi zaštite voda bi bili da se:

- Sačuvaju površinske i podzemne vode koje su još čiste,
- Zaustavi dalji trend pogoršanja kvaliteta voda (tekućica i stajaćica),
- Obezbjedi upravljanje vodnim resursima na principima održivog razvoja i jedinstva vodnog režima.
- Omogućiti svim korisnicima voda da je koriste na održiv način, a u skladu sa raspoloživim količinama vode.
- Uspostaviti sistem praćenja kvaliteta površinskih voda na razmatranom području.
- Saniraju i uklone izvori zagađenja prvenstveno na postojećim i planiranim izvorima pitke vode, kao i drugim mjestima gdje se voda koristi za namjene za koje je potrebno osigurati kvalitetnu vodu,
- Odgovarajućim mjerama zaštite, i kvalitet svih površinskih voda dovede u klasu voda u skladu sa zakonskim propisima,
- obzirom da se na području oko jezera Snježnica planira vikend naselje (područje za razvoj izletničko-rekreativnog i vikend turizma), u planskom periodu potrebno je raditi na očuvanju ekološke stabilnosti, bioraznolikosti i osobitosti područja, te očuvanju hidrogeološki i geomorfoloških karakteristika prostora;

Mjere za očuvanje kvaliteta voda obuhvataju:

- zabranu izgradnje na područjima gdje se ugrožava kvalitet voda izvorišta i podzemnih voda koje se koriste ili planiraju koristiti za vodosnabdijevanje,
- zabranu ili ograničenje izgradnje na posebno zaštićenim područjima i vrijednim vodnim ekosistemima,
- ograničenje izgradnje i obavljanja djelatnosti na vodotocima gdje ispuštanje otpadnih voda može imati uticaj na kvalitet voda i pored primjene potrebnih mjera zaštite,

Za uspješnu realizaciju postavljenih ciljeva za zaštitu voda na području općine Sapna, imajući u vidu sadašnje stanje kvaliteta voda i postavljene zahtjeve za kvalitetom voda, trebalo u što kraćem roku napraviti slijedeće:

- donijeti planove zaštite područja za riječne slivove i podslivove na području općine;
- utvrditi ciljeve kvaliteta voda u skladu sa planovima zaštite područja riječnih slivova i zakonskih propisa,
- uspostaviti informacijski sistem o vodama (vodnom bogatstvu i kvalitetu voda) i stvarati uvjete za informiranje javnosti o kvalitetu voda

Zaštita vazduha (atmosfera)

Osnovni problem zagađenja atmosfere je postojanje zastarjelih i energetski neefikasnih i neprihvatljivih objekata i sistema grijanja stambenog, poslovnog i javnog prostora. Potencijalna opasnost od zagađivanja vazduha na ovim prostorima predstavljaju individualne kućne kotlarnice, a njihova gradnja je u većem porastu. Procjena je da se u posljednjih nekoliko godina sagradilo više od 200 ovakvih objekata. Posebno treba napomenuti da se ove mini kotlane, najviše, grade u sjedištu općine Sapna.

Takođe postoji potencijalna opasnost od zagađivanja od deponijskog gasa zbog nepostojanja tehničko-tehnoloških i organizacionih mjera kojim bi se onemogućila emisija deponijskog gasa, jer se na području općine Sapna nalazi veći broj manjih odlagališta komunalnog otpada.

Zagađenju vazduha može doprinjeti i klimatsko-meterološki uslovi područja, npr. slabi vjetrovi, pravac vjetra, nepodobna temperaturna inverzija i dr.

Na području općine Sapna ne postoji monitoring kvaliteta vazduha za praćenje osnovnih zagađujućih materija, izuzev praćenja kvaliteta zraka mobilnom imisionom stanicom, na zahtjev nadležnih općinskih službi.

Imajući u vidu sadašnje stanje kvaliteta zraka na području općine Sapna, osnovni cilj zaštite zraka bi bio:

- da se u područjima gdje se ima visok kvalitet zraka teži očuvanju takvog kvaliteta, odnosno kvalitetu zraka gdje bi pokazatelji kvaliteta zraka bili ispod utvrđenih ciljanih vrijednosti kvaliteta zraka,
- da se u područjima gdje se ima umjereno zagađen zrak teži da se dostigne kvalitet zraka gdje će pokazatelji kvaliteta zraka biti između utvrđenih ciljanih i graničnih vrijednosti kvaliteta zraka,
- da se u područjima gdje se ima zagađen zrak, povremeno i prekomjerno zagađen, nastoji dostići kvalitet zraka na nivou graničnih vrijednosti.
- striktno i djelotvorno provoditi donesene zakonske propise iz oblasti zaštite zraka, posebno propise koji se odnose na monitoring emisija zagađujućih materija u zrak i granične vrijednosti emisija zagađujućih materija u zrak,
- kod manjih kotlovnica i domaćinstava nastojati da se koristi niskosumporno gorivo, u pravilu ispod 1% sumpora u gorivu.

Zaštita tla

Najveći zagađivači tla su neadekvatno odloženi otpad iz privrede i domaćinstava, otpadne vode septičkih jama, preliva i direktnih izlivanja u tlo, neadekvatno i nekontrolisano korištenje hemijskih sredstava u poljoprivredi (na području općine Sapna poljoprivredna djelatnost u određenim segmentima ima obilježja intenzivne poljoprivredne proizvodnje), kao i postojanje minskih polja.

Dakle, osnovni problem u oblasti poljoprivrede je da se zbog neprimjenjivanja standarda zaštite životne sredine na gazdinstvima i nepostojanja sistema za monitoring korištenja količina i vrsta pesticida, đubriva i stajnjaka nekontrolisano zagađuje tlo.

Posebno specifičan vid zagađenja zemljišta se ogleda kroz identifikaciju površina na kojima se nalaze zaostala minsko eksplozivna sredstva. Zaštitu tla moguće je postići:

- sprovođenjem stručnih primjena pesticida i mineralnih đubriva i stroga kontrola njihove upotrebe od strane stručnih službi (umanjivanje njihovog štetnog dejstva na izmjene hemijskog sastava tla).
- Uklanjanje zaostalih minskih eksplozivnih sredstva;

Otpad

Ciljevi upravljanjem otpadom

- Povećati broj stanovništva koje je obuhvaćeno sistemom sakupljanja i odvoza komunalnog otpada.
- Na nivou općine uspostaviti održivi integralni sistem upravljanja otpadom koji će se bazirati na principima održivog razvoja - izbjegavanje nastanka otpada, razvrstavanje, smanjenje, ponovno korišćenje i reciklažu otpada.

- Planirati i uspostaviti organizaciju informacionog sistema u oblasti upravljanja otpadom, kao baze za planiranje i stalno unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom.
- Uključiti općinu Sapna u regionalni koncept upravljanja otpadom, što znači da se po izgradnji regionalne sanitarne deponije u Tuzlanskom kantonu, odlaganje otpada vrši na regionalnoj deponiji.
- U saradnji sa ovlaštenim operaterom za upravljanje otpadom koji vrši sakupljanje, transport i odlaganje komunalnog otpada formirati „zelena ostrva“ na urbanom području općine, gdje bi građani mogli da izvrše razdvajanje otpada.
- Izvršiti uklanjanje divljih deponija i sanaciju lokacije gdje su bile divlje deponije.
- Planirati i sprovesti edukativnu kampanju sa ciljem upoznavanja stanovništva sa potrebom pravilnog odlaganja i upravljanja otpadom.

I.2.2.14. Zaštita prirodno i kulturno historijskog naslijeđa

Opći cilj:

Očuvanje prirodnih i kulturno-historijskih vrijednosti i objekata, putem konzervacije i revitalizacije, stavljajući ih u funkciju ukupnog razvoja i potreba stanovništva i privrede.

Zaštićeno i održivo korišćeno prirodno i kulturno naslijeđe čini osnov identiteta regionalnog okruženja, ali i temelj budućeg privrednog/turističkog razvoja općine. Ovo podrazumijeva dalji razvoj mreža vrijednih/zaštićenih prirodnih cjelina i kulturnih predjela, uz zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa i predjela prema evropskim i svjetskim standardima, konvencijama, deklaracijama i sl., sa posebnim zadatkom da se poveća površina zaštićenih prirodnih cjelina i izvrši sistematizacija kulturnog naslijeđa. Takođe, predpostavlja stvaranje uslova za edukaciju lokalnog stanovništva o prirodnim i kulturnim vrijednostima područja, kao i uslova za održivo korišćenje ovih vrijednosti (uz adekvatnu prezentaciju)

Posebni ciljevi koji se nameću u pogledu prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa su:

- utvrđivanje sistemske evidencije svih objekata kulturno-istorijskog naslijeđa (uključujući i arheološka dobra), odnosno izrada registra kulturno-historijskih spomenika na području općine Sapna;
- podići nivo svijesti stanovništva o bogatstvu kulturno-historijske baštine općine Sapna;
- predlaganje i provođenje mjera tehničke i fizičke zaštite svih objekata kulturno-historijskog naslijeđa;
- hitna sanacija oštećenja i konstrukcija na nacionalnim spomenicima koji su na listi ugroženih nacionalnih spomenika;
- obezbjeđenje monitoringa ukupnog kulturno-historijskog naslijeđa;
- uključivanje kulturnih dobara u planove razvoja (prije svega turizam);
- kulturno-istorijsko-prirodno naslijeđe općine Sapna staviti u funkciju održivog razvoja;
- preduzimanje mjera da objekti kulturno - historijsko naslijeđa steknu status zaštićenog spomenika kulture;
- čuvanje, revitalizacija ili rekonstrukcija najznačajnijih objekata kulturno-historijskog naslijeđa i njihovo privođenje pogodnim namjenama (sačiniti plan konzervatorskih radova na svim lokalitetima srednjovjekovnih nadgrobnih stećaka, a potom projekte sanacije, restauracije i konzervacije)
- starim gradovima ili njihovim monumentalnim ostacima pokloniti posebnu pažnju i eventualno ih privesti prigodnoj namjeni;
- revitalizacijom, rekonstrukcijom i privođenjem nekoj namjeni, obogatiti i proširiti kulturnu baštinu;
- zaštićene objekte, pejzaže i prostore prirodnih rijetkosti maksimalno čuvati i njegovati;

- vaspitno-obrazovnim sistemom podizati nivo kulture čuvanja i zaštite kulturno - historijskih i prirodnih vrijednosti i rijetkosti.

Realizaciju navedenih ciljeva moguće je ostvariti kroz:

- praćenje broja identifikovanih kulturno-historijskih objekata, proizašlih iz registra;
- praćenjem broja objekata kulturno-historijskog naslijeđa koji su stekli status zaštićenog spomenika kulture;
- praćenjem broja područja koja su stekla status zaštićene zone.

DRUGI DIO

II. PROJEKCIJA PROSTORNOG RAZVOJA

II.1. STANOVNIŠTVO

II.1.1. Brojčani razvoj stanovništva

Projekcije stanovništva, najopćine rečeno, odnose se na budući period i ono šta će se eventualno desiti po pitanju veličine i strukture date populacije u budućnosti. Projekcije stanovništva ne znače onaj obim i strukturu stanovništva koje će se stvarno i desiti, već onu koja je manje ili više vjerovatna u zavisnosti od pretpostavljenih promjena nataliteta, mortaliteta i migracija.

Projekcija broja stanovnika i domaćinstava određene teritorije predstavlja veoma važan polazni element u procesu prostornog planiranja. Prema broju stanovnika dimenzionišu se i ostale komponente prostora kao što su stambeni fond, privredni kapaciteti, tehnička i društvena infrastruktura itd. Dakle, u projekcijama brojčanog razvoja stanovništva, osnovicu čine dvije bitne komponente:

- procjena kretanja vitalnih komponenti stanovništva-natalitet i mortalitet,
- procjena migracionog faktora i njegov uticaj na brojčani i strukturni razvoj stanovništva.

Ove vitalne komponente su sučeljene sa drugim komponentama razvoja:

- projekcijama razvoja baznih infrastrukturnih sistema,
- projekcijama razvoja strukture privrede,
- te, mogućnostima situiranja stanovništva u naseobinskom sistemu, odnosno u postojećim naseljima (prije svake razvojne odluke, strateške ili operativne, mora se računati sa konzumom koji će koristiti konkretan predmet investiranja, visinom ulaganja i očekivanim efektima tog ulaganja)

Nužan korak ka poboljšanju demografske strukture, prije svega, predstavljaju podsticajne mjere za rađanje i ostanak stanovništva u mjestu stanovanja. Iz tako definisanog cilja demografskog razvoja proističu različite socio-ekonomske mjere od kojih su najvažnije finansijski podsticaji, poreske olakšice, posebna socijalna i zdravstvena zaštita, zapošljavanje, organizacija radnog i slobodnog vremena i dr..

U posredne mjere spadaju sva planska rješenja koja vode opštem poboljšanju uslova života, bilo da je riječ o infrastrukturnom opremanju, unapređenju usluga u objektima javnih službi, funkcionalnom povezivanju naselja, razvoju perspektivnih privredno-radnih zona i djelatnosti u okviru njih, zaštiti i valorizaciji prirodnog i kulturnog nasljeđa.

Na osnovu toga, planske propozicije su definisane u pravcu:

- poboljšanje kvaliteta stambenog fonda (struktura stambenih jedinica, prosječna veličina stana, opremljenost instalacijama...)
- unapređenje kvaliteta infrastrukture (saobraćajne, telekomunikacije, energetika, hidrotehnika, termogenetika)
- unapređenje kvaliteta javnih službi;
- određivanja neophodnih obrazovnih profila za lokalnu privredu (obrazovni sistem potrebno je izmijeniti iz sistema vođenog vođenog ponudom u sistem koji bi bio vođen potražnjom)
- angažovanja neuposlene radne snage
- dodatne obuke stanovništva za rad u poljoprivredi, šumarstvu, turizmu i ugostiteljstvu, prema utvrđenim potencijalima;
- razvoj socijalne zaštite na lokalnom nivou-definisanje modela integralne socijalne zaštite;

Ukoliko navedena planske propozicije budu realizovane, imaće za rezultat povećanje nataliteta, doseljavanje novog stanovništva, kao i smanjenje smrtnosti. U tom smislu, u narednoj tabeli je data realno-optimistična prognoza broja stanovnika za naredni period.

Tabela br. 1.: Broj stanovnika općine Sapna po naseljenim mjestima za 2013. godinu i projekcija broja stanovnika za period 2013.-2033. godine

red. br.	naseljeno mjesto	2013.	2020.	2030.	2033.
1.	Kraljevići	1712	1756	1854	1886
2.	Sapna	2073	2136	2243	2277
3.	Međeđa	1368	1408	1499	1528
4.	Goduš	1214	1249	1339	1368
5.	Rožanj	29	36	53	61
6.	Rastošnica	277	293	341	357
7.	Baljkovica	151	161	199	213
8.	Nezuk	1054	1087	1140	1159
9.	Zaseok	1154	1187	1246	1265
10.	Kiseljak	0	0	0	0
11.	Vitinica	3104	3164	3265	3297
12.	Gornji Lokanj	0	0	0	0
13.	Podgora	0	0	0	0
ukupno općina		12136	12477	13179	13410

(Izvor: Za 2013. godinu: Preliminarni rezultati o broju popisanih osoba, dmačinstava/kućanstava i stanova po naseljenim mjestima; projekcija 2020,2030,2033. godinu: Nosilac izrade plana)

Na području općine u 2033. godini planira se 13410 stanovnika. Broj stanovnika će se povećati po stopi od oko 0,49%, odnosno uvećaće se za oko 1274 u odnosu na 2013. godinu. Ukupno stanovništvo imaće kontinuiran porast do 2033. godine.

Analizirajući kretanje broja stanovnika u periodu od 2013. do 2020. godine, uočava se porast od 341 stanovnika. U narednom planskom periodu, od 2020 do 2033. godine broj stanovnika bi se povećao za 702 stanovnika. 2033. godine broj stanovnika će iznositi 13410, što je za 231 stanovnika više u odnosu na 2030. godinu.

Dakle, rast stanovništva se očekuje od sredine prvog demografsko-planskog perioda, uz kontinuiran rast do kraja planskog perioda.

Dakle, uz poboljšanje privrednog ambijenta, stvaranje boljih ekonomsko-socijalnih uslova tj. boljih uslova i kvaliteta života, za očekivati je navedeni pozitivni demografski trend na prostoru općine.

II.1.2. Struktura stanovništva

Kao polazna osnova svakog prostornog plana, kako bi bio što realniji i imao primjenu, čine promjene demografskih tokova i strukture, kao i projekcije tih tokova u planskom periodu. Za potrebe potpunije analize i projekcije, neophodna je kvalitetna, ažurna i sistematizovana informaciona osnova, koja reprezentuje pojave i procese koji su predmet posmatranja, a vezani su za određenu, konkretnu, tj. prostorno definisanu cjelinu.

U baznom stanju mogu se koristiti pouzdani, zvanični statistički podaci, dok se kretanja i tokovi do planskog horizonta procjenjuju, tačnije planiraju na osnovu statističkih metoda.

Kada se ima u vidu svrha demografskih projekcija - ulazni podaci za planiranje prostornog plana općine Sapna, uobičajeno je da se u planiranju potreba uzimaju maksimalne veličine. To je opravdano polazište iz razloga što se formiraju trajna dobra visokih investicionih vrijednosti, ili da se namjeni i sačuva prostor za buduća pokoljenja.

Starosna struktura stanovništva sastoji se u grupisanju cjelokupnog stanovništva po starosnim grupama.

Na osnovu projekcija starosne strukture i funkcionalnih dobnih grupa, do planskog horizonta 2033. godine, na području Općine, očekuje se blago povećanje mlađih dobnih grupa, blagi porast radnosposobnog kontigenta stanovništva i smanjenje starije populacije.

Tabela br. 2.: Planirana starosna struktura

godina	starosne grupe				starosne grupe %			
	ukupno	0-14	15-64	> 65	ukupno	0-14	15-64	> 65
2013.	12721	2214	9030	1477	100	17.40	70.98	11.61
2033.	13410	2344	9524	1542	100	17.48	71.02	11.50

(Izvor: Za 2013. godinu: Tuzlanski kanton u brojkama, Federalni zavod za statistiku, Sarajevo 2015. godina, stanje na dan 30.06.2013.; projekcija 2033. godina: Nosilac izrade plana)

II.1.3. Vitalne karakteristike

Brojčani razvoj stanovništva rezultat je prirodnih karakteristika razvoja stanovništva, odnosno kretanja nataliteta, mortaliteta i prirodnog priraštaja, sa jedne strane i migracionog kretanja stanovništva sa druge strane.

Prirodno kretanje, prirodni razvoj, odnosno kretanja vitalnih događaja stanovništva je u uslovima mirnodopskog stanja od najvećeg značaja za demografski razvoj u svakom području. U analizi dosadašnjeg demografskog razvoja, konstatovano je da su vrijednosti prirodnog priraštaja u periodu 1998.-2012. godine konstantno opadale, uz zadržavanje pozitivnog predznaka. Ovo je posljedica smanjenja broja rođenih, i neznatnog rasta i stagnacije broja umrlih lica.

Tabela br. 3.: Prirodno kretanje broja stanovnika općine Sapna u periodu 1998.-2012. godine

godina	živorođeni	umrli	prirodni priraštaj
1998.	301	46	255
1999.	152	51	101
2000.	131	41	90
2001.	125	52	73
2002.	128	62	66
2003.	110	57	53
2004.	125	73	52
2005.	120	49	71
2006.	86	61	25
2007.	114	71	43
2008.	116	52	64
2009.	88	76	12
2010.	112	82	30
2011.	100	82	18
2012.	81	64	17

(Izvor: Statistički godišnjak/ljetopis Federacije Bosne i Hercegovine, 2006., 2008., 2013.)

Činjenica da se stopa nataliteta, iako u padu, zadržala se na relativno visokom nivou, te vjerovatnoća je da je stopa mortaliteta već dostigla svoj maksimum i da će u narednom periodu imati tendenciju smanjenja, upućuje da se buduće kretanje vitalnih komponenti stanovništvu u planskom periodu može projicirati optimističnije.

Na osnovu prednjih situacija i ocjena, projekcije kretanja vitalnih komponentata stanovništva u planskom periodu se temelje na pretpostavkama:

- da će se tendencija pada stope nataliteta zaustaviti i stabilizovati, a potom je i za očekivati blagi, a kasnije i značajni porast;
- da će tendencija rasta mortaliteta biti zaustavljena, a potom i stabilizovana uz kasniju tendenciju smanjenja.

II.1.4. Broj, veličina i karakteristike domaćinstava

Podlogu za planiranje i usmjeravanje niza aktivnosti u prostoru čini i procjena broja domaćinstava na području općine.

Domaćinstva, kao okosnica prostornih jedinica, na području općine su, po Popisu 2013. godine brojala 3164 domaćinstva, sa prosječnim brojem 3,84 člana.

Tabela br. 4.: Projekcija broja domaćinstava do kraja planskog perioda

godina	2013.	2033.
broj domaćinstava	3164	3600

(Izvor: Za 2013. godinu: Preliminarni rezultati o broju popisanih osoba, domaćinstava/kućanstava i stanova po naseljenim mjestima; projekcija 2033. godina: Nosilac izrade plana)

Polazeći od utvrđenih kvantifikacija o brojčanom razvoju i strukturama stanovništva, a uz uvažavanje ekonomskih i socijalnih aspekata, u planskom periodu, procjene ukazuju:

- da će u planskom periodu do 2033. godine, preovlađujuća struktura domaćinstva biti 3,72 člana domaćinstava;
- da će se i dalje zadržati patrijarhalan oblik oblik domaćinstva, sa više članova, ali će taj broj biti minoran.

II.1.5. Gustoća naseljenosti

Gustoća naseljenosti je jedno od najznačajnijih obilježja u prostornom planiranju, jer spaja prostor i stanovništvo, tj. prirodne i ljudske resurse.

Tabela br. 5.: Gustoća naseljenosti općine Sapna za period 2013.-2033. godine

red. br.	naseljeno mjesto	Površina naseljenog mjesta km ²	gustoća naseljenosti			
			2013	2020	2030	2033
1	Kraljevići	8,24	207,8	213,1	225	228,9
2	Sapna	9,34	221,9	228,7	240,1	243,8
3	Međeđa	4,66	293,6	302,1	321,7	327,9
4	Goduš	11,58	104,8	107,9	115,6	118,1
5	Rožanj	14,94	1,9	2,4	3,5	4,1
6	Rastošnica	44,33	6,2	6,6	7,7	8,1
7	Baljkovica	2,61	57,9	61,7	76,2	81,6
8	Nezuk	5,25	200,8	207	217,1	220,8
9	Zaseok	2,29	503,9	518,3	544,1	552,4
10	Kiseljak	6,64	0	0	0	0
11	Vitnica	9,56	324,7	331	341,5	344,9
12	Gornji Lokanj	2,59	0	0	0	0
13	Podgora	0,32	0	0	0	0
ukupno općina		122,35	99,2	102	107,7	109,6

Procjene su da će povećanje broja stanovnika na teritoriji općine uticati na povećanje stepena gustine naseljenosti, pa se može očekivati da će se gustina naseljenosti na teritoriji općine sa 99,2 stanovnika na 1 km² prostora u 2013. godini povećati na 109,6 stanovnika na 1 km² površine u 2033. godini.

II.2. SISTEM NASELJENIH MJESTA PO ZNAČAJU, KARAKTERU I DOMINANTNOJ PRIVREDNOJ DJELATNOSTI

II.2.1. Konceptcija razvoja sistema/mreže naseljenih mjesta

Razvoj mreže naseljenih mjesta predstavlja podršku razvoju svakog mjesta, naselja, lokacije, koje se prepoznaju od strane bilo pojedinca, bilo države, kao nosioc pozitivnih promjena kroz kvalitetno i opravdano valorizovane programe.

Polazeći od faktora koji utiču na urbanizaciju i razvoj mreže naseljenih mjesta (demografski, ekonomski, socijalni, tehničko-tehnološki i drugi), osnovno strateško opredjeljenje je preporod mreže naseljenih mjesta, uspostavljanjem policentričnog modela mreže naseljenih mjesta.

Ova strategija zasniva se na strateškim razvojnim opredjeljenjima pojedinačnih faktora i međusobnom uticaju navedenih faktora na razvoj mreže naseljenih mjesta u planskom periodu. Dosadašnja saznanja o potencijalima i mogućnostima za razvoj pokazuju da općina raspolaže realnim uslovima da se neke, blaže, negativne tendencije demografskih, ekonomskih, socijalnih, tehničko-tehnoloških, saobraćajno-komunikacionih i drugih faktora ne samo zaustave već krenu pozitivnim uzlaznim-ubrzanim trendovima. Strategija preporoda mreže naseljenih mjesta zasniva se na sledećim faktorima i njihovoj međusobnoj povezanosti i uslovljenosti:

- demografski – zaustavljanje emigracionih kretanja, povratak stanovništva, prije svega onog djela koji živi i radi u drugim centrima zemlje i u inostranstvu, porast stope prirodnog priraštaja do stope koja obezbjeđuje normalnu reprodukciju stanovništva;
- ekonomski – brži privredni razvoj;
- socijalno - ekološki – kako kvalitet života postaje sve značajniji faktor lokacije stanovanja i rada određene komparativne prednosti područja općine (ekološke i dr.) mogu doći do punog izražaja uz blagovremeno preduzimanje akcija (markentiških, edukativnih, podsticajnih i drugih) na stvaranju potrebnog ambijenta.

Koncept policentričnog modela sagledan je kroz više različitih nivoa i prema više kriterijuma kao što su:

- projektovani broj stanovnika u naseljenom mjestu i gravitacionom području,
- gustina naseljenosti,
- opremljenost - disperzija/koncentracija sadržaja i aktivnosti (javne službe sa objektima društvenog standarda, privredne aktivnosti/djelatnosti, kapaciteti, uslužne i tercijarne djelatnosti),
- saobraćajna povezanost i intenzitet međusobne povezanosti,
- stepen urbanizovanosti,
- centralitet i tipovi naseljenih mjesta,
- infrastrukturna opremljenost,
- prirodno - morfološke karakteristike naseljenih mjesta,
- funkcionalna usmjerenost i specifičnost naseljenih mjesta,
- smjernice i vizije razvoja lokalne samouprave.

Dakle, planirana mreža naseljenih mjesta, koja se bazira na policentričnom modelu, temeljiće se na izdvajanju novog ali i unapređenju postojećeg centra, a sve sa ciljem ostvarivanja bržeg društveno-ekonomskog razvoja, postizanja optimalnog nivoa urbanog i ruralnog življenja po naseljenim mjestima, aktiviranja prostora, boljoj dostupnosti funkcijama te integracije općine.

Povezivanje i umrežavanje polifunkcionalnih veza unutar planskog područja predstavlja veoma važan faktor ublažavanja i eliminisanja prostorno-funkcijskih razlika između dijelova teritorije i povećanja stepena unutrašnje teritorijalne kohezije.

Sagledavajući činioce prirodnih i stvorenih dobara, njihove međusobne veze, ograničenja i pogodnosti, a u cilju uspostavljanja i unapređivanja postojećeg sistema naseljenih mjesta, identifikovana je vertikalna/funkcionalna i horizontalna/prostorna hijerarhija u mreži naseljenih mjesta. U tom smislu na prostoru općine Sapna razlikujemo tri kategorije naseljenih mjesta i to:

- Centar I kategorije-aglomeracija Sapna-Kraljevići
- Centar II kategorije (lokalni centar)-Vitinica
- Ostala naseljena mjesta (Baljkovica, Goduš, Gornji Lokanj, Kiseljak, Međeđa, Nezuk, Podgora, Rastošnica, Rožanj, Zaseok)

Funkcionalne veze između centara i između centra i naseljenih mjesta koja mu gravitiraju su utvrđena na dva hijerarhijska nivoa, u skladu sa kategorijom i funkcijom centra. Tako, funkcionalne veze prvog reda označavaju vezu između centara najviše kategorije, odnosno centar II kategorije direktno gravitira aglomeraciji Sapna-Kraljeviću, kao centru I kategorije, a funkcionalne veze drugog reda označavaju vezu između ostalih naseljenih mjesta kao najniže kategorije i centra kojem neposredno gravitiraju (centar I kategorije).

Osnova budućeg razvoja mreže naseljenih mjesta temelji se na sljedećim postavkama:

- jačanje aglomeracije Sapna-Kraljevići kao centra I kategorije;
- aglomeracija da treba da ima najviši stepen centraliteta;
- snažniji socio-ekonomski razvoj lokalnog centra;
- jačanje ostalih naseljenih mjesta, te njihovo kvalitetno povezivanje sa centrima, u cilju poboljšanja kvaliteta života građana;

To bi dalje doprinjelo stvaranju ujednačenih uslova prostornog razvoja općine što bi imalo za cilj privlačenje investicija. Da bi se to ostvarilo, potrebno je pažnju usmjeriti na razvoj saobraćajne, energetske i telekomunikacione mreže.

Iako je do sada koncentracija aktivnosti i njihov prostorni razmještaj stimulisao razvoj općinskog centra značajnije u odnosu na razvoj ostalih djelova općine, jačanje aglomeracije Sapna-Kraljevići, kao centra I kategorije, će se nastaviti u planskom periodu obzirom da centar I kategorije treba da ima najviši nivo centraliteta.

Aglomeracija Sapna-Kraljevići, kao centar prve kategorije će u svom sastavu do kraja planskog perioda imati: institucije zdravstva (dom zdravlja, apoteku), fizičke kulture (sportsku dvoranu, sportski poligon, gradski stadion...), kulture (Dom kulture, Gradsku biblioteku sa čitaonicom), institucije obrazovanja (osnovnu školu, srednju školu, područna škola, predškolsku ustanovu), socijalne zaštite (Centar za socijalni rad, Crveni križ), uprave (općinsku upravu, policijstu stanicu, Odjel za odbranu, Zavod za zapošljavanje, veterinarsku stanicu, PIO/MIO...), a lokalni centar Vitinica, kao centar druge kategorije: institucije zdravstva (ambulantu, apoteku), fizičke kulture (sportski poligon, sportski-poligon-igralište), kulture (omladinski dom), obrazovanja (školu, objekat predškolskog obrazovanje), uprave (društvene objekte).

Dakle, centar I kategorije će u svom sastavu imati sve funkcije koje su tipične za općinski centar, sa ciljem zadovoljenja potreba cjelokupnog stanovništva općine, dok će se u Vitinici nalaziti značajne funkcije nižih nivoa.

Formiranje aglomeracije na teritoriji općine, opravdano je jer ovaj prostor karakteriše kontinualna izgradnja- prostorno je teško odrediti gdje završava jedno, a počinje drugo naseljeno mjesto, tj. naseljena mjesta Sapna i Kraljevići, naslanjaju se jedno na drugo i čine gotovo neprekidnu linearnu naseobinsku strukturu uz regionalni put.

Formiranje lokalnog centra opravdano je iz sljedećih razloga:

- demografski i teritorijalno, radi se o većem naseljenom mjestu (do kraja planskog perioda, ovo naseljeno mjesto će biti populaciono najveće);
- smanjen je „pritisak“ na aglomeraciju Sapna-Karljevići, u smislu zadovoljenja svakodnevnih potreba (naime, sva ostala naseljena mjesta gravitiraju aglomeraciji)
- opremljenost društvenom i tehničkom infrastrukturom je na zadovoljavajućem nivou;
- prevazilazi karakteristike „ostalih naseljenih mjesta“.

Dakle, populaciono veliko naseljeno mjesto-Vitinica, veliki dio svojih potreba može i moći će obavljati u svom naseljenom mjestu, a otvara mogućnost da mu gravitiraju ostala okolna naseljena mjesta (u planskom ili postplanskom periodu, ukoliko dođe do gradnje na teritoriji Kiseljaka i Gornjeg Loknja, ova naseljena mjesta imaju preduslove –(blizina, prirodni uslovi) za gravitiranje lokalnom centru Vitinica). Navedeno plansko usmjeravanje mreže naseljenih mjesta, tj. razvoj centara različitog nivoa, razvoj ostalih naselja, razmještaj proizvodnih i uslužnih aktivnosti, jačanje veza između aglomeracije, lokalnog centra i ostalih naseljenih mjesta, ima za cilj poboljšanje uslova života stanovništva općine.

Opremljenost saobraćajnom i komunalnom infrastrukturom svih naseljenih mjesta je na zadovoljavajućem nivou, s tim što je potrebno raditi na rekonstrukciji, adaptaciji i modernizaciji istih.

II.2.2. Organizacija prostora, prostorne cjeline

Koncept mreže i sistema naseljenih mjesta prati i odgovarajući koncept organizacije prostora i prostornih cjelina (gravitacionih područja) različitog hijerarhijskog nivoa.

Demografsko – prostornom analizom utvrđeni su prostorni međuodnosi centara u pojavnim oblicima gravitacije, dominacije, kontinuiteta i diskontinuiteta ili izrazite periferne odvojenosti. Krajnji rezultat ove analize predstavljaju grupacije naseljenih mjesta, formiranje gravitacionih područja, u čijim centrima bi se planskim intervencijama u segmentu koncentracije privrednih subjekata, društvene i tehničke infrastrukture, omogućio ravnomjeran razvoj svih dijelova općine.

Tabela br. 6.: Prostorne cjeline (gravitaciona područja) na prostoru općine Sapna

Pozicija u sistemu	Područje	Gravitaciono područje	Površina (km ²)	Broj stanovnika 2033. godine	Gustina naseljenosti 2033. godine (st/km ²)
Centar I kategorije	Aglomeracija Sapna-Kraljevići	Sapna, Kraljevići, Baljkovica, Nezuk, Zaseok, Međeđa, Goduš, Rožanj, Rastošnica	103,24 km ²	10114	97,97 st/km ²
Centar II kategorije (lokalni centar)	Vitinica	Vitinica ³	9,56 km ²	3297	344,87st/km ²

U planskom periodu lokalna zajednica treba populacijski i funkcionalno jačati sadašnje i buduće centre gravitacijskih područja. U ovim centrima treba razvijati funkcije na bazi prirodnih i stvorenih resursa.

³ u planskom ili postplanskom periodu, ukoliko dođe do gradnje na teritoriji Kiseljaka i Gornjeg Loknja, ova naseljena mjesta imaju preduslove (blizina, prirodni uslovi) za gravitiranje lokalnom centru Vitinica.

II.2.3. Sadržaj i funkcije centara

Planirana mreža naseljenih mjesta se bazira na organizovanju mreže centara (centre I, II, kategorije). Njihov funkcionalni sadržaj treba da direktno utiče na poboljšanje životnih i radnih uslova stanovništva u tim naseljenim mjestima, a indirektno kroz funkcionalni uticaj na smanjivanje odliva stanovništva. Gravitacioni uticaj funkcionalnog sadržaja tih centara treba da utiče na okolna naseljena mjesta u smislu njihovog vezivanja za centralno naseljeno mjesto. Krajnje povoljni rezultat bi predstavljalo formiranje relativno samostalnih jedinica u zajednici međusobno gravitirajućih naseljenih mjesta.

1. Centar I kategorije (aglomeracija Sapna-Kraljevići)

Sve funkcije centralnih naseljenih mjesta (aglomeracija Sapna-Kraljevići) treba razvijati i dimenzionirati u skladu sa razvojem općine i njenog okruženja, povezano sa njegovim brojem stanovnika i onom stanovništvu koje gravitira i posjećuje centar općine i koristi njegove usluge uključujući tu i putnike i turiste. Planirani intenzivni razvoj privrede je bitan činitelj dimenzioniranja usluga centralnih naseljenih mjesta (aglomeracija Sapna-Kraljevići) općine. Da bi se omogućilo dalje jačanje aglomeracije, neophodno je najprije unapređenje postojeće infrastrukture, a potom i dalji razvoj planirane društvene, privredne, saobraćajne i komunalne infrastrukture na principima održivog razvoja.

2. Centar II kategorije (lokalni centar-naseljeno mjesto Vitinica)

Ovo naseljeno mjesto postaje središte urbanizacije na teritoriji općine. Dakle, u planskom periodu postaće kvalitetna ispostava upravnih, privrednih, uslužnih i društvenih djelatnosti (područna škola, predškolska ustanova, društveni objekat, omladinski dom, sportski tereni, ambulante...) što će dovesti do neposrednije veze građana sa lokalnom upravom, sistemom organizacije poljoprivredne proizvodnje i poslovanja, usluga, javnih funkcija.

3. Ostala naseljena mjesta (Baljkovica, Goduš, Gornji Lokanj, Kiseljak, Međeđa, Nezuk, Podgora, Rastošnica, Rožanj, Zaseok)

Ostala naseljena mjesta-podrazumjevaju sva ostala naseljena mjesta u općini koja nemaju funkcije višeg stepena. Sve funkcije višeg stepena (obrazovanje-osnovna i srednja škola, banke, javne ustanove, Dom zdravlja...) ostvarivaće u centru I kategorije (aglomeracija Sapna-Kraljevići). Ova naseljena mjesta su opremljena tj. moraju biti opremljena sadržajima koji zadovoljavaju dnevne potrebe.

Uopćeno govoreći, za njih je karakteristično da, u zavisnosti od položaja u okviru općine i prirodnih uslova, imaju različit stepen razvijenosti i potencijale za budući razvoj. Naseljena mjesta, bolje saobraćajno povezana i bliža općinskom centru (južni dio općine-Zaseok, Međeđa, Nezuk, Baljkovica), realno, imaju bolje uslove za razvoj i značajniji demografski potencijal.

Osnovne karakteristike ovog područja su:

- očuvan okoliš;
- raznolikost krajolika;
- kulturno-historijsko naslijeđe;
- šumska područja sa potencijalom za izletničko-rektreativni i lovni turizam ali i ;
- raznovrsnost poljoprivredne proizvodnje.

Shodno navednom, za ova područja u planskom periodu planira se razvoj turizma-Rastošnica, šumarstva, poljoprivrede, (značaj ekološki proizvedene hrane biljnog i životinskog porijekla, mogućnost korišćenja šumskog voća i ljekovitog bilja kao dodatnog izvora prohoda, otvaranje malih preduzeća iz oblasti šumarstva)-Goduš, Međeđa, Rožanj...uz potenciranje adaptacije saobraćajne, komunalne i vodne infrastrukture kao temelja za razvoj svakog područja.

II.3. URBANA I RURALNA PODRUČJA

II.3.1. Urbana područja

Urbana područja predstavljaju prostorno funkcionalnu cjelinu ili više međusobno povezanih cjelina, koje na osnovu planskih pretpostavki imaju uslove za dalji razvoj. Urbano područje obuhvata izgrađene i neizgrađene površine namijenjene za stanovanje, rad i odmor, objekte urbane opreme, infrastrukture i posebne namjene, zelene površine, kao i površine rezervisane za budući razvoj, a pored građevinskog mogu obuhvatati i druga zemljišta.

Urbana područja na prostoru općine Sapna planirana su na površinama predviđenim za izgradnju sa funkcijom stanovanja, rada, rekreacije i komunalne infrastrukture, a u cilju racionalnijeg organizovanja urbanih struktura, ekonomičnijeg opremanja naseljenih mjesta sadržajima komunalne i društvene infrastrukture.

Na osnovu prostornog plana Tuzlanskog kantona iz 2006. godine izvršeno je definisanje urbanih područja. Međutim, s obzirom na postojeće stanje, prirodne karakteristike, kao i planirani broja stanovnika ali i prepostavke budućeg razvoja izvršena je djelimična izmjena urbanih područja definisana Prostornim planom Tuzlanskog kantona.

Definisana urbana područja čine cca 8% površine općine. Učešće urbanih područja je dato u sljedećoj tabeli:

Tabela br. 7.: Urbana područja na teritoriji općine Sapna

redni broj	urbano područje	naseljena mjesta koja obuhvata (dio)	površina ha	struktura % ⁴
1.	Sapna-Kraljevići	Sapna, Kraljevići, Goduš	289,55	2,37
2.	Kobilići	Kraljevići	24,48	0,2
3.	Međeđa	Međeđa	131,60	1,08
4.	Rastošnica I	Rastošnica	150,87	1,23
5.	Rastošnica II	Rastošnica	173,14	1,42
6.	Kovačevići	Vitinica	38,23	0,31
7.	Goduš	Goduš	35,47	0,29
8.	Zaseok	Zaseok	46,93	0,38
9.	Nezuk	Nezuk	41,14	0,34
10.	Vitinica	Vitinica, Sapna	137,26	1,12
ukupno urbana područja			1068,67	8,73
ukupno općina			12235	100

Izvor: Nosioc izrade plana

⁴ učešće u ukupnoj površini općine

Prilikom planiranja urbanih područja posebna pažnja je posvećena ograničavajućim faktorima razvoja kao što su klizišta i drugo. U dosadašnjim istraživanjima registrovano je ukupno 435 klizišta⁵⁶. Rizik od klizanja zavisi u prvom redu od litoloških članova, nagiba terena, korišćenja zemljišta, padova slojeva te, najčešće zanemarenog faktora, antropogenog uticaja.

Za kategorizaciju terena prema stabilnosti izdvojene su tri kategorije: stabilni, uslovno stabilni i nestabilni tereni⁷.

- 1 Stabilni tereni odnosno padine su takvi tereni gdje ne postoje preduslovi za pojavu i razvoj geoloških procesa. Koeficijent stabilnosti je uvijek veći od jedinice. Ukoliko zbog morfo-genetskih procesa dođe do radikalnih promjena u prirodnoj morfologiji uslovi stabilnosti mogu se promijeniti. Kao stabilni tereni na ovom terenu su izdvojeni grebeni i nizine oko rijeka.
- 2 Uslovno stabilni tereni-u prirodnim uslovima je stabilan teren ali pri neznatnoj promjeni opštih uslova (pri izvođenju inženjerskih radova) ili nepovoljnog djelovanja geoloških faktora može doći do stvaranja štetnih geoloških procesa i pojava.
- 3 nestabilan teren (padine)-sa brojnim konstatovanim pojavama gravitacionih procesa ili područja gdje se na osnovu opštih inženjerskogeoloških uslova može očekivati pojava osulina, odrona i velikih klizišta. Izvođenjem inženjerskih radova, inteziviraju se procesi koji uzrokuju i proširuju područje nestabilnosti.

Tabela br. 8.: Kategorizacija terena prema stabilnosti

Općina Sapna	Stabilne površine (ha)	Stabilne površine (%)	Uslovno stabilne površine (ha)	Uslovno stabilne površine (%)	Nestabilne površine (ha)	Nestabilne površine (%)
	7852,247	64,17	970.97	7,94	3379,94	27,67

Izvor: Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna, Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli, Tuzla mart 2015

Stabilan teren

Stabilan teren prožima cijelu teritoriju, s tim da je najviše zastupljen u zapadnom dijelu, a posmatrajući po naseljenim mjestima, zaključuje se sljedeće:

- stabilni tereni u okviru naseljenog mjesta Rožnja obuhvataju cca 76 % površine naseljenog mjesta;
- stabilni tereni u okviru naseljenog mjesta Vitinice obuhvataju cca 71 % površine naseljenog mjesta;
- stabilni tereni u okviru naseljenog mjesta Rastošnice obuhvataju cca 64 % površine naseljenog mjesta;
- stabilni tereni u okviru naseljenih mjesta Sapna, Goduš,Zasok, Kraljevići obuhvataju cca 61% površine naselejenih mjesta;
- stabilni tereni u okviru naseljenih mjesta Gornji Lokanj i Nezuk obuhvataju cca 61% površine naseljenih mjesta;
- stabilni tereni u okviru naseljenih mjesta Baljkovica, Međeđa, Kiseljak obuhvataju cca 55% površine naselejenih mjesta;
- naseljeno mjesto Podgora u cjelosti pripada stabilnom terenu.

Izgradnja infrastrukturnih građevina i drugih zahvata na stabilnom terenu može se planirati i izvesti bez posebnih uslova. Prema vrsti građevine i nivou projektne dokumentacije nadležni organ uprave

⁵ Prema podacima iz „Elaborat inženjerskoj prospekciiji klizišta“, Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli, Tuzla , decembar 2014. godine i podaci opštinske uprave.

⁶ U prilogu Prostornog plana, nalazi se spisak klizišta sa koordinatama.

⁷ Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna, Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli, Tuzla mart 2015., str. 9

odlučuje o potrebi izrade Elaborata o geomehaničkim ispitivanjima tla (prema važećem Zakonu o geološkim istraživanjima i Pravilniku o geotehničkim istraživanjima i ispitivanjima te organizaciji i sadržaju misija geotehničkog inženjerstva). Takođe, određivanje načina izvođenja i dubine temelja građevine i uređenja terena potrebne uslove propisat će nadležni organ za izdavanje urbanističke saglasnosti i odobrenja za građenje, s obzirom na vrstu građevine, veličinu, namjenu i sl.

Uslovno stabilan teren

Uslovno stabilan teren prožima u manjim površinama cijelu teritoriju, a posmatrajući po naseljenim mjestima, zaključuje se sljedeće:

- uslovno stabilni tereni u okviru naseljenog mjesta Baljkovica obuhvataju cca 14 % površine naseljenog mjesta;
- uslovno stabilni tereni u okviru naseljenog mjesta Međeđa obuhvataju cca 12% površine naseljenog mjesta;
- uslovno stabilni tereni u okviru naseljenih mjesta Nezuk i Kraljevići obuhvataju cca 9 % površine naseljenih mjesta;
- uslovno stabilni tereni u okviru naseljenih mjesta Kiseljak i Goduš obuhvataju cca 9 % površine naseljenih mjesta;
- uslovno stabilni tereni u okviru naseljenih mjesta Zaseok, Sapna i Rastošnica obuhvataju cca 7 % površine naseljenih mjesta;
- uslovno stabilni tereni u okviru naseljenog mjesta Vitinica obuhvataju cca 6 % površine naseljenog mjesta;
- uslovno stabilni tereni u okviru naseljenog mjesta Rožanj obuhvataju cca 5% površine naseljenog mjesta;
- uslovno stabilni tereni u okviru naseljenog mjesta Gornji Lokanj obuhvataju cca 4 % površine naseljenog mjesta;

Na ovim površinama obavezno je provođenje geomehaničkih istraživanja, kao i detaljnog inženjerskogeološkog kartiranja tla sa davanjem uslova temeljenja i izgradnje građevina i prijedloga sanacionih mjera za pretvaranje uslovno stabilnog terena u stabilan teren. Potrebna je izrada Elaborata o inženjerskogeološkim i geomehaničkim ispitivanjima terena, u kojem će se utvrditi uslovi i sanacione mjere za prilagođavanje uslova izgradnje građevina i uređenja terena lokalnim geološkim uslovima.

Nestabilan teren

Nestabilni tereni nalaze se na cijeloj teritoriji općine, u manjim i većim površinama, a analizirajući po naseljenim mjestima zaključuje se sljedeće:

- nestabilni tereni u okviru naseljenog mjesta Gornji Lokanj obuhvataju cca 37% površine naseljenog mjesta;
- nestabilni tereni u okviru naseljenih mjesta Sapna, Kraljevići, Baljkovica, Nezuk, Zaseok, Međeđa, Kiseljak obuhvataju od cca 30-35 % površine naseljenih mjesta
- nestabilni tereni u okviru naseljenih mjesta Rožanj, Vitinica, Rastošnica i Goduš obuhvataju od cca 18-30 % površine naseljenih mjesta.

Gradnja se može odobriti samo ukoliko se za kompletno područje izvrše detaljna inženjerskogeološka i geomehanička ispitivanja i uradi Elaborate, kao i projekat sanacije eterna, koji treba prilagoditi planiranoj namjeni prostora. Izgradnju objekata koncipirati tako da bude u funkciji sanacionih mjera.

Mjere na sanaciji klizišta

Mjere na sanaciji klizišta mogu biti interventne i trajne. Interventne mjere se provode za potrebe smirivanja aktivnosti klizišta, odnosno „držanja“ klizišta pod odgovarajućem tehničkom kontrolom, a sve u cilju smanjenja materijalnih šteta. Trajne mjere sanacije klizišta podrazumjevaju provođenje adekvatnih mjera sanacije za konačnu i potpunu sanaciju klizišta, takođe se razlikuju po vrsti i obimu u

zavisnosti od toga kakva će biti buduća namjena saniranog zemljišta (rekreaciona zona, mogućnost izgradnje infrastrukturnih objekata ...) U zavisnosti buduće namjene prostora i vrste sanacije zemljišta, zavisi obim geološko-geomehaničkih istraživanja i obim građevinskih sanacionih mjera. Za izgradnju građevina u zoni klizišta, moraju se provesti odgovarajuća i zakonski propisana geološko-geomehanička istraživanja kao i adekvatne građevinske sanacione mjere koje će omogućiti privođenje zemljišta planiranoj ili eventualno zahtjevanoj budućoj namjeni zemljišta.

Stabilnost terena je prikazana na grafičkom prikazu br.V-Urbana područja i građevinsko zemljište unutar i van urbanih područja sa režimima građenja.

Opremljenost urbanih područja saobraćajnom, elektroenergetskom, vodovodnom i ostalom (mezarja, pijace) infrastrukturom

Saobraćajna infrastruktura

Urbanim područjima prolaze kategorisani i nekategorisani putevi. Tu spadaju regionalni, lokalni, nekategorisani i zemljani putevi. Centralnim dijelom urbanog područja Sapna-Kraljevići prolazi regionalni putni pravac R-306 Priboj-Sapna-Karakaj (R-456), a manjim dijelom, na sjeverozapadnom dijelu i regionalni putni pravac R-307 Sapna-Kalesija (lokalna cesta). Takođe, regionalni putni pravac R-306 (R-465) prolazi i kroz urbano područja Goduš, Rastošnica 1, a R-307 (lokalni put) prolazi spoljnim pojasom urbanog područja Međeđa. Kroz ostala urbana područja prolaze lokalni, nekategorisani i zemljani putevi.

Elektroenergetska i telekomunikaciona infrastruktura

Distributivna mreža obuhvata naponske nivoe 35 kV, 20kV, 0,4 kV. Napajanje potrošača uglavnom se vrši iz transformatorske stanice 35/20 kV „Sapna“, a dio iz općine Teočak. Pokrivenost cijele opštine mobilnom mrežom je preko 99,5%, a pokrivenost 3G signalom koji omogućava brži pristup internetu putem mobilne mreže iznosi nešto više od 90% za naseljena područja.

Vodovodna infrastruktura

Vodosnabdjevanje stanovništva urbanih područja vrši se preko tri općinska vodovoda: vodovod Vitinica, vodovod Sapna-Interventno snabdjevanje općine Sapna i vodovod PB1. Urbana područja koja imaju izgrađen sistem kanalizacije su : Sapna-Kraljevići, Nezuk, Zaseok, Međeđa.

Ostala infrastruktura

U oblasti pogrebnih djelatnosti , na cijeloj teritoriji općine postoji 57 groblja, obuhvatajući površinu od cca 14,77 ha. Sva urbana područja u okviru svojih granica imaju groblja. Mješovita pijaca koja je smještena uz regionalni put R-306 (R-456), nalazi se u okviru urbanog područja Sapna- Kraljevići.

Na osnovu prethodne analize, može se zaključiti da je opremljenost saobraćajnom, elektroenergetskom, telekomunikacionom, vodovodnom i ostalom infrastrukturom na zadovoljavajućem nivou. Obzirom na trenutne probleme, postavke budućeg razvoja, planirani demografski, privredni razvoj, u planskom periodu potrebno je:

- ostvariti još bolju saobraćajno-transportnu poveznost svih dijelova teritorije općine kroz modernizaciju kako regionalnih tako i lokalnih putnih pravaca;
- izvršiti sanaciju dotrajalog dijela distributivne nadzemne SN i NN mreže radi povećanja kvaliteta i pouzdanosti snabdjevanja potrošača električnom energijom i smanjenja tehničkih gubitaka;
- prelazak na optičku kablovsku infrastrukturu;
- dovršiti izgradnju sistema vodosnabdjevanja;
- rekonstrukcija stare vodovodne mreže;
- izraditi kanalizacionu mrežu u onim područjima gdje ista ne postoji;

II.3.2. Namjene površina urbanih područja – bilansi

U sklopu urbanih područja planirane su površine za različite namjene, a struktura tih planiranih površina prikazana je u tabeli za svako urbano područje pojedinačno i u cjelini. U strukturi površina urbanih područja najviše je zastupljeno građevinsko zemljište sa 6,93 % zatim poljoprivredno sa 0,78% i šumsko zemljište sa 0,69%.

Tabela br. 9.: Namjene površina urbanih područja

URBANA PODRUČJA	NAMJENA	UKUPNO ha	% OD POVRŠINE OPĆINE
	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	94,897	0,78
	ŠUMSKE POVRŠINE	84,854	0,69
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-STANJE	271,11	2,21
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-PLAN	569,56	4,66
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-STANJE	5,4402	0,04
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-PLAN	1,8475	0,02
	VIKEND NASELJE	12,533	0,10
	VODENA POVRŠINA	0	0,00
	stalni površinski tokovi (l,km)	18,86	0,00
	KAMENOLOM	0	0,00
	GROBLJA	6,849	0,06
	REGIONALNI PUT	10,362	0,08
	LOKALNI PUT	11,509	0,09
	UKUPNO	1068,962	8,73

Tabela br. 10.: Namjena površina urbanog područja Goduš

URBANA PODRUČJA	NAMJENA	UKUPNO ha	% OD POVRŠINE OPĆINE
	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	0,572	0,00
	ŠUMSKE POVRŠINE	0,592	0,00
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-STANJE	14,442	0,12
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-PLAN	18,251	0,15
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-STANJE	0	0,00
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-PLAN	0	0,00
	VIKEND NASELJE	0	0,00
	VODENA POVRŠINA	0	0,00
	stalni površinski tokovi (l,km)	0	0,00
	KAMENOLOM	0	0,00
	GROBLJA	0,451	0,00
	REGIONALNI PUT	0,763	0,01
	LOKALNI PUT	0,391	0,00
	UKUPNO	35,462	0,29

Tabela br. 11.: Namjena površina urbanog područja Kobilici

URBANA PODRUČJA	NAMJENA	UKUPNO ha	% OD POVRŠINE OPĆINE
	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	4,521	0,0370
	ŠUMSKE POVRŠINE	3,27	0,0267
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-STANJE	8,207	0,0670
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-PLAN	8,341	0,068
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-STANJE	0	0,0000
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-PLAN	0	0,0000
	VIKEND NASELJE	0	0,0000
	VODENA POVRŠINA	0	0,0000
	stalni površinski tokovi (l,km)	0,21	0,0000
	KAMENOLOM	0	0,0000
	GROBLJA	0	0,0000
	REGIONALNI PUT	0	0,0000
	LOKALNI PUT	0,14	0,0011
	UKUPNO	24,479	0,200

Tabela br. 12.: Namjena površina urbanog područja Kovačevići

URBANA PODRUČJA	NAMJENA	UKUPNO ha	% OD POVRŠINE OPĆINE
	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	5,43	0,0444
	ŠUMSKE POVRŠINE	0	0,0000
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-STANJE	16,478	0,13
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-PLAN	15,031	0,123
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-STANJE	0	0,0000
	GRAĐEVINSKO PRIVREDA-PLAN	0	0,0000
	VIKEND NASELJE	0	0,0000
	VODENA POVRŠINA	0	0,0000
	stalni površinski tokovi (l,km)	0	0,0000
	KAMENOLOM	0	0,0000
	GROBLJA	0,483	0,0039
	REGIONALNI PUT	0	0,0000
	LOKALNI PUT	0,811	0,0066
	UKUPNO	38,233	0,3079

Tabela br. 13.: Namjena površina urbanog područja Međeđa

URBANA PODRUČJA	NAMJENA	UKUPNO ha	% OD POVRŠINE OPĆINE
	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	5,77	0,05
	ŠUMSKE POVRŠINE	0,258	0,00
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-STANJE	34,086	0,28
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-PLAN	88,31	0,72
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-STANJE	0	0,00
	GRAĐEVINSKO PRIVREDA-PLAN	0	0,00
	VIKEND NASELJE	0	0,00
	VODENA POVRŠINA	0	0,00
	stalni površinski tokovi (l,km)	4,33	0,00
	KAMENOLOM	0	0,00
	GROBLJA	0,968	0,01
	REGIONALNI PUT	0,245	0,00
	LOKALNI PUT	1,968	0,02
	UKUPNO	131,605	1,08

Tabela br. 14.: Namjena površina urbanog područja Nezuk

URBANA PODRUČJA	NAMJENA	UKUPNO ha	% OD POVRŠINE OPĆINE
	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	0,0209	0,000
	ŠUMSKE POVRŠINE	0	0,000
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-STANJE	16,777	0,137
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-PLAN	23,192	0,19
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-STANJE	0	0,000
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-PLAN	0	0,000
	VIKEND NASELJE	0	0,000
	VODENA POVRŠINA	0	0,000
	stalni površinski tokovi (l,km)	0,033	0,000
	KAMENOLOM	0	0,000
	GROBLJA	0,79	0,006
	REGIONALNI PUT	0	0,000
	LOKALNI PUT	0,361	0,003
	UKUPNO	41,1409	0,336

Tabela br. 15.: Namjena površina urbanog područja Rastošnica 1

URBANA PODRUČJA	NAMJENA	UKUPNO ha	% OD POVRŠINE OPĆINE
	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	12,662	0,103
	ŠUMSKE POVRŠINE	49,474	0,404
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-STANJE	20,222	0,165
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-PLAN	51,142	0,42
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-STANJE	0	0,000
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-PLAN	0	0,000
	VIKEND NASELJE	12,533	0,102
	VODENA POVRŠINA	0	0,000
	stalni površinski tokovi (l,km)	3	0,000
	KAMENOLOM	0	0,000
	GROBLJA	0,305	0,002
	REGIONALNI PUT	2,812	0,023
	LOKALNI PUT	1,718	0,014
	UKUPNO	150,868	1,233

Tabela br. 16.: Namjena površina urbanog područja Rastošnica 2

URBANA PODRUČJA	NAMJENA	UKUPNO ha	% OD POVRŠINE OPĆINE
	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	35,246	0,288
	ŠUMSKE POVRŠINE	23,762	0,194
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-STANJE	14,787	0,12
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-PLAN	95,777	0,78
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-STANJE	0	0,000
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-PLAN	0	0,000
	VIKEND NASELJE	0	0,000
	VODENA POVRŠINA	0	0,000
	stalni površinski tokovi (l,km)	2,02	0,000
	KAMENOLOM	0	0,000
	GROBLJA	0,114	0,001
	REGIONALNI PUT	0,83	0,007
	LOKALNI PUT	2,618	0,021
	UKUPNO	173,134	1,411

Tabela br. 17.: Namjena površina urbanog područja Sapna

URBANA PODRUČJA	NAMJENA	UKUPNO ha	% OD POVRŠINE OPĆINE
	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	8,901	0,073
	ŠUMSKE POVRŠINE	5,807	0,047
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-STANJE	83,549	0,68
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-PLAN	175,186	1,43
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-STANJE	5,44	0,044
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-PLAN	1,8	0,014
	VIKEND NASELJE	0	0,000
	VODENA POVRŠINA	0	0,000
	stalni površinski tokovi (l,km)	7,43	0,000
	KAMENOLOM	0	0,000
	GROBLJA	2,097	0,017
	REGIONALNI PUT	5,711	0,047
	LOKALNI PUT	1,011	0,008
	UKUPNO	289,51	2,367

Tabela br. 18.: Namjena površina urbanog područja Vitinica

URBANA PODRUČJA	NAMJENA	UKUPNO ha	% OD POVRŠINE OPĆINE
	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	21,768	0,178
	ŠUMSKE POVRŠINE	1,687	0,014
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-STANJE	42,258	0,345
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-PLAN	67,865	0,55
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-STANJE	0	0,000
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-PLAN	0	0,000
	VIKEND NASELJE	0	0,000
	VODENA POVRŠINA	0	0,000
	stalni površinski tokovi (l,km)	1,59	0,000
	KAMENOLOM	0	0,000
	GROBLJA	1,395	0,011
	REGIONALNI PUT	0	0,000
	LOKALNI PUT	2,281	0,019
	UKUPNO	137,254	1,11

Tabela br. 19.: Namjena površina urbanog područja Zaseok

URBANA PODRUČJA	NAMJENA	UKUPNO ha	% OD POVRŠINE OPĆINE
	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	0	0,000
	ŠUMSKE POVRŠINE	0	0,000
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-STANJE	20,307	0,17
	GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE-PLAN	26,176	0,22
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-STANJE	0	0,000
	GRAĐEVINSKO-PRIVREDA-PLAN	0	0,000
	VIKEND NASELJE	0	0,000
	VODENA POVRŠINA	0	0,000
	stalni površinski tokovi (l,km)	0,26	0,000
	KAMENOLOM	0	0,000
	GROBLJA	0,244	0,002
	REGIONALNI PUT	0	0,000
	LOKALNI PUT	0,206	0,002
	UKUPNO	46,933	0,39

Namjene površina unutar urbanih područja su različite, s tim da je u svim urbanim područjima u strukturi površina najviši procent građevinskog zemljišta. Poljoprivredno i šumsko zemljište koje je ostalo u sklopu urbanih područja je maksimalno zaštićeno, odnosno na račun ovih površina nije moguće proširenje površina za građenje.

II.3.3. Građevinsko zemljište unutar urbanih područja

Prostornim planom predviđeno je proširenje postojećih izgrađenih površina – građevinskog zemljišta koja se nalaze unutar urbanih područja.

U narednoj tabeli prikazana je površina građevinskog zemljišta i građevinskog zemljišta-privreda u odnosu na površinu općine.

Tabela br. 20.: Građevinsko zemljište-stanje i plani građevinsko zemljište-privreda stanje i plan unutar urbanih područja

Urbano područje	Površina građevinskog zemljišta-stanje unutar urbanog područja (ha)	Struktura % ⁸	Površina građevinskog zemljišta-plan unutar urbanog područja (ha)	Struktura %	Površina građevinskog zemljišta-privreda-stanje unutar urbanog područja (ha)	Struktura %	Površina građevinskog zemljišta-privreda-plan unutar urbanog područja (ha)	Struktura %
Goduš	14,442	0,12	18,251	0,15	0	0	0	0
Kobilići	8,207	0,067	8,341	0,068	0	0	0	0
Kovačevići	16,478	0,13	15,031	0,123	0	0	0	0
Međeđa	34,086	0,28	88,31	0,72	0	0	0	0
Nezuk	16,777	0,137	23,192	0,19	0	0	0	0
Rastošnica 1	20,222	0,165	51,142	0,42	0	0	0	0
Rastošnica 2	14,787	0,12	95,777	0,78	0	0	0	0
Sapna-Kraljevići	83,549	0,68	175,186	1,43	5,44	0,044	1,8	0,014
Vitinica	42,258	0,345	67,865	0,550	0	0	0	0
Zaseok	20,307	0,17	26,176	0,22	0	0	0	0
Ukupno	271,113	2,214	569,271	4,651	5,44	0,044	1,8	0,014

⁸ strukture su računane u odnosu na površinu općine

II.3.4. Građevinsko zemljište izvan urbanih područja

Analiza postojećeg stanja i planskih odrednica je ukazala na postojanje velikog broja manjih površina sa izgrađenim objektima na cijelom području općine. Sva ova područja nisu mogla biti obuhvaćena urbanim područjima zbog njihove rasutosti i male gustine naseljenosti. Obzirom da postoji potreba da se zaštiti prostor, što se može postići usmjeravanjem izgradnje, Prostornim planom su definisana građevinsko zemljište van urbanih područja. Odnosno, izvan urbanih područja pored već izgrađenih površina (građevinsko zemljište), koja se zadržavaju u postojećim površinama, planirane su nove površine građevinskog zemljišta (građevinsko zemljište planirano). To je neophodno u cilju racionalnijeg korištenja raspoloživog zemljišta.

Na području općine Sapna utvrđeno je građevinsko zemljište-stanje i plan, te građevinsko zemljište-privreda-stanje i plan izvan urbanih područja, u granicama sljedećih naseljenih mjesta:

Tabela br. 21.: Građevinsko zemljište i građevinsko zemljište-privreda van urbanih područja

Naseljeno mjesto	Oznaka	Površina građevinskog zemljišta-stanje van urbanog područja (ha)	Površina građevinskog zemljišta-plan van urbanog područja (ha)	Površina građevinskog zemljišta-privreda – stanje van urbanog područja (ha)	Površina građevinskog zemljišta-privreda – plan van urbanog područja (ha)	X	Y
Bajkovicica	Uk.	6,77	31,47	-	-		
	B1	3,05	10,48	-	-	6577258,56	4924406,529
	B2	0,14	1,28	-	-	6577770,48	4924433,539
	B3	0,36	10,49	-	-	6577032,291	4923867,329
	B4	3,22	9,22	-	-	6576968,791	4923142,37
Godus	Uk.	13,97	52,81	-	18,66		
	G1	2,07	11,97	-	-	6575731,332	4931365,548
	G2	0,18	-	-	-	6576392,444	4931634,63
	G3	0,15	-	-	-	6577346,186	4930901,07
	G4	10,1	38,91	-	-	6577765,635	4930036,014
	G5	1,13	1,93	-	-	6578109,417	4931055,191
	G6	0,18	-	-	-	6578705,882	4930527,226
	G7	0,16	-	-	-	6576347,393	4929605,356
	G8	-	-	-	18,66	6577102,676	4928955,586
Kraljevići	Uk.	6,35	18,33	-	-		
	K1	0,48	-	-	-	6579104,272	4928198,175
	K2	0,31	-	-	-	6578009,341	4927136,121
	K3	0,35	-	-	-	6578890,108	4926849,984
	K4	0,51	-	-	-	6577515,097	4926524,261
	K5	0,11	-	-	-	6580520,571	4927758,55
	K6	3,15	17,38	-	-	6580566,994	4926734,74
	K7	1,44	0,95	-	-	6578459,647	4925536,337
Kiselj ak	Uk.	0,46	-	-	-		
	KI1	0,41	-	-	-	6581904,375	4933228,658
	KI2	0,05	-	-	-	6582976,064	4935226,203
Međe đa	Uk.	1,86	11,26	-	-		
	M1	0,07	4,87	-	-	6575833,352	4927109,478
	M2	0,43	4,17	-	-	6576203,77	4927357,525

	M3	0,15	2,22	-	-	6576785,854	4927704,791
	M4	0,25	-	-	-	6576712,451	4925804,796
	M5	0,44	-	-	-	6575891,907	4925752,84
	M6	0,25	-	-	-	6576167,695	4926703,016
	M7	0,27	-	-	-	6577405,326	4926399,263
Nezruk	Uk.	11,40	24,04	-	-		
	N1	0,38	2,97	-	-	6577102,517	4924537,63
	N2	1,59	5,96	-	-	6578086,438	4924768,347
	N3	2,86	3,45	-	-	6579485,425	4924235,872
	N4	0,28	0	-	-	6580340,693	4924544,774
	N5	1,59	4,39	-	-	6579720,561	4924891,868
	N6	4,7	7,27	-	-	6578810,392	4925379,443
Rožanj	Uk.	2,26	43,34	-	-		
	R1	1,14	36,41	-	-	6574671,772	4932536,437
	R2	0,82	-	-	-	6576670,126	4932268,34
	R3	0,23	-	-	-	6574423,109	4931626,839
	R4	0,04	-	-	-	6571472,944	4931318,044
	R5	0,03	6,93	-	-	6574511,478	4931007,455
Rastošnica	Uk.	11,3	58,26	-	-		
	RA1	1,9	20,51	-	-	6581085,591	4938204,494
	RA2	0,35	-	-	-	6577761,633	4937994,306
	RA3	0,48	-	-	-	6576710,387	4937048,086
	RA4	0,44	-	-	-	6577716,458	4936971,019
	RA5	0,77	3,23	-	-	6577792,671	4935698,99
	RA6	0,97	-	-	-	6579202,903	4935434,075
	RA7	0,45	-	-	-	6578678,762	4935241,194
	RA8	0,39	-	-	-	6576647,614	4933682,412
	RA9	0,66	6,56	-	-	6575876,554	4933551,297
	RA10	1,06	-	-	-	6574751,494	4933537,841
	RA11	2,39	19,71	-	-	6575317,316	4934293,481
	RA12	1,12	8,25	-	-	6575618,712	4936061,751
	RA13	0,09	-	-	-	6579964,05	4936724,608
	RA14	0,08	-	-	-	6577083,757	4932152,381
	RA15	0,05	-	-	-	6577935,055	4931787,784
RA16	0,1	-	-	-	6582029,98	4936427,812	
Sapna	Uk.	1,66	4,87	-	4,41		
	S1	0,11	4,61	-	-	6577801,207	4929641,213
	S2	0,85	0,26	-	-	6579833,872	4930588,29
	S3	0,45	-	-	-	6578467,561	4928643,123
	S4	0,25	-	-	-	6580282,717	4931917,789
	S5	-	-	-	4,41	6577220,128	4928776,361
Vitinica	Uk.	21,07	27,94	-	-		
	V1	9,18	18,96	-	-	6581109,989	4929431,953
	V2	2,85	-	-	-	6581496,509	4928787,919
	V3	4,86	0,36	-	-	6581972,787	4928505,593
	V4	1,44	-	-	-	6582525,948	4929852,046
	V5	1,29	8,51	-	-	6580762,59	4930184,661
	V6	0,87	-	-	-	6582539,882	4931442,012
	V7	0,58	0,11	-	-	6580643,389	4931347,27
Z	Uk.	7,65	16,27	-	-		

	Z1	6,73	12,88	-	-	6580783,884	4926452,98
	Z2	0,77	3,39	-	-	6580407,117	4925515,295
	Z3	0,15	-	-	-	6581396,396	4925439,359
UKUPNO:		84,75	288,59	-	23.07		

Ukupna površina građevinskog zemljišta izvan urbanih područja iznosi 396,43 ha, što čini 3,23 % površine općine.

Opremljenost građevinskog zemljišta van urbanih područja saobraćajnom, elektroenergetskom, vodovodnom infrastrukturom

Saobraćajna infrastruktura

Građevinskim zemljištem van urbanog područja prolaze najvećim dijelom nekategorisani i lokalni putevi. U okviru građevinskih zemljišta vanurbanog područja na teritoriji naseljenih mjesta Goduš i Međeđa prolazi R-307 (lokalna cesta), a na teritoriji naseljenih mjesta Sapna, Goduš i Rastošnica R-306 (R-456). Sa ciljem što kvalitetnijeg saobraćajnog povezivanja potrebno je raditi na modernizaciji kako nekategorisanih tako i kategorisanih putnih pravaca.

Elektroenergetska i telekomuniaciona infrastruktura

Distributivna mreža obuhvata naponske nivoe 35 kV, 20kV, 0,4 kV. Napajanje potrošača uglavnom se vrši iz transformatorske stanice 35/20 kV „Sapna“, a dio iz općine Teočak. Pokrivenost cijele opštine mobilnom mrežom je preko 99,5%, a pokrivenost 3G signalom koji omogućava brži pristup internetu putem mobilne mreže iznosi oko 80 % za ukupnu površinu.

Vodovodna infrastruktura

Kao što je već napomenuto, vodosnabdjevanje stanovništva vrši se preko tri općinska vodovoda. Na teritoriji građevinskog zemljišta van urbanih područja naseljenih mjesta Sapna, Nezuk i Zaseok postoji izgrađen kanalizacioni sistem. U okviru ostalih građevinskih zemljišta vanurbanih područja kanalizacioni sistem nije izgrađen.

Shodno postavkama budućeg razvoja, planiranom demografskom, privrednom razvoju, u planskom periodu potrebno je ostvariti još bolju saobraćajno-transportnu poveznost na teritoriji građevinskih zemljišta koja se ne nalaze u okvirima utvrđenih urbanih područja, kroz modernizaciju kako regionalnih tako i lokalnih putnih pravaca sa posebnim akcentom na lokalne puteve. Ovome svakako treba pridodati i potrebu za sanacijom dotrajalog dijela distributivne nadzemne SN i NN mreže, prelazak na optičku kablovsku infrastrukturu, završetak izgradnje ali i rekonstrukcije vodovodne mreže, te izgradnja kanalizacione mreže u onim područjima gdje ista ne postoji.

II.3.5. Režimi građenja

U cilju racionalne organizacije prostora, njegovog pravilnog korištenja i definiranja namjena, za pojedina područja utvrđuje se obaveza donošenja određenih dokumenata prostornog uređenja.

Kroz Odluku o provođenju plana utvrđuju se uslovi korištenja i zaštite prostora, te će se na taj način obezbijediti realizacija plana. Implementacija plana u znatnoj mjeri zavisi od izrade detaljnijih dokumenata prostornog uređenja

Naglašava se obaveza izrade Regulacionog plana (režim građenja prvog stepena) za :

- **središte općine:**
- stambeno poslovnu zonu "Centar" (u izradi) (4,845 ha)

- **industrijsko-poslovne zone:**
- industrijsko poslovnu zonu 1 (u izradi), (2,434 ha)
- industrijsko-poslovnu zonu 2 (23,076 ha)

- **društveno – opslužni centar-Vitinica**
- **vikend naselje (područje za razvoj izletničko-rekreativnog i vikend turizma) (12,534 ha)**

Za građevinsko zemljište unutar urbanih područja uvjeti za odobravanje građenja utvrđuju se na temelju Prostornog plana općine (režim građenja IV stepena). Izuzetak čine urbana područja, odnosno građevinska zemljišta za koja je predviđena izrada regulacionog plana.

Za sva ostala građevinska zemljišta, koja se nalaze van urbanih područja utvrđuje se režim građenja četvrtog stepena, odnosno uvjeti za odobravanje građenja vrše po postupku koji je utvrđen zakonom.

Režimi građenja prikazani su na grafičkom prilogu broj V: Urbana područja i građevinska zemljišta van urbanih područja sa režimima građenja, tako da su definirani sljedeći režimi građenja:

- Režim građenja prvog stepena - za sva područja gdje se predviđa izrada detaljnih dokumenata prostornog uređenja – regulacionog plana;
- Režim građenja četvrtog stepena- utvrđuje se za područja građevinskih zemljišta unutar i van urbanih područja izuzev građevinskih zemljišta gdje je utvrđen režim građenja prvog stepena.

II.3.6. Urbano – ruralni odnos

Ruralni koncept može postati jedan od bitnih elemenata sveukupnog razvitka općine. Neke ruralne karakteristike općine mogu biti temelj tog koncepta. To su prije svega očuvan okoliš i ogromni potencijali za formiranje sportsko rekreacijskih prostora unutar turističkih zona koje mogu biti temelj razvoja ruralnog turizma. Uz već rečeno bogatstvo istorijskih spomenika i tradicionalnog oblika življenja snažan potsticaj ovoj djelatnosti mogu dati kvalitetni kapaciteti stambenih objekata u ruralnom prostoru čiji viškovi kapaciteta mogu biti početni podsticaj.

U koncept ruralnog razvitka prostora može se uklopiti puno stvari, kao što su očuvanje tradicionalno formiranih zemljišnih parcela, u kombinaciji sa poljoprivrednim aktivnostima koje nisu invazivne prema prirodnoj flori i fauni kraja, kao što je pčelarstvo, povećanje broja vrsta biljaka koje se uzgajaju na nekoj površini, uz minimalno korištenje hemikalija, uvođenje nekih davno zaboravljenih kultura, njihova

obrada, proizvodnju gotovih proizvoda, sve ovo u kombinaciji sa sajmovima gdje bi ljudi prodavali rukotvorine, usluge itd.

Bilo bi zanimljivo, zajedno sa vjerskim zajednicama, obnoviti neke davno zaboravljene vještine ili dizajn svakodnevnih predmeta, te ovo iskombinovati sa turističkim programima. Mogućnosti su neograničene, samo treba imati vizije i znati kako ih pretvoriti u konkretne projekte. Naravno, da bi sve to imalo smisla i potrebnu ozbiljnost, vrlo je važno temeljno i studiozno proučiti sve prirodne i istorijske prednosti i slabe strane kraja, te se na osnovu toga koncentrisati na grupu programa koji bi ljudima mogli donijeti najviše koristi. Isto tako u Federaciji postoji potpora za ruralni razvoj, a stvari koje su definitivno najzanimljivije u EU su očuvanje biodiverziteta, forsiranje poljoprivrednih i šumarskih praksi koje ne oštećuju tlo i vodu, tradicionalni zanati itd.

Mogućnosti ruralnog razvitka na prostoru općine Sapna potrebno je uskladiti s politikom EU ulaganja novca iz razvojnih fondova u programe ruralnog razvoja koji su namijenjeni stvaranju izvora prihoda za ljude u krajevima koji su prirodno u nepovoljnijoj poziciji za intenzivniju poljoprivredu ili neki drugi oblik proizvodnje.

II.4. POLJOPRIVREDNA ZEMLJIŠTA

II.4.1. Kategorizacija poljoprivrednog zemljišta

Na području općine na površinama poljoprivrednog zemljišta zastupljene su bonitetne kategorije III, IVa i IVb, V, VI i VII i to u površinama, odnosno procentualnom udjelu u poljoprivrednom zemljištu prema sljedećoj tabeli⁹.

Tabela br. 22.: Agrozone i bonitetne kategorije zemljišta na području općine Sapna

Agrozona	Bonitet	Poljoprivredne površine po kategorijama (ha)	Udio kategorije u poljoprivrednim površinama (%)	Udio kategorije u ukupnoj površini općine (%)
Prva agrozona	III	20,01	0,79	0,16
	IVa	4,9	0,19	0,04
	IVb	344,25	13,55	2,81
	Ukupno	369,16	14,53	3,01
Druga agrozona	V	1199,329	47,22	9,8
	VI	942,004	37,09	7,69
	Ukupno	2141,33	84,30	17,50
Treća agrozona	VII	29,59	1,16	0,24
	Ukupno	29,59	1,16	0,24
Ukupno poljoprivredno zemljište		2540,08	1000	20,76

Izvor: Obrada nosioca izrade plana na osnovu podataka Studije upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine i Ortofoto podloga iz 2008. godine

Najzastupljenija bonitetna kategorija poljoprivrednog zemljišta na području općine Sapna je V kategorija sa gotovo 47,2% udjela, odnosno možemo reći da polovina poljoprivrednih površina pripada V bonitetnoj kategoriji.

V i VI bonitetna kategorija zajedno čine cca 84,30% ukupnog poljoprivrednog zemljišta općine.

⁹ Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Najbolje kategorije, odnosno podkategorije poljoprivrednog zemljišta evidentirane na području općine su III, IVa i IVb, ali su one neznatnog udjela u ukupnim poljoprivrednim površinama. Donekle, izuzetak je IVb podkategorija sa 13,55% udjela. Bonitetne kategorije I i II nisu evidentirane.

III Bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

Obuhvata, prema definiciji, zemljišta srednje duboka i duboka, preko 60 cm, po teksturi ilovače i glinuše, propusna do teže propusna, dobro do nepotpuno drenirana, od slabo alkalne do srednje kisele reakcije, sa podzemnom vodom ispod 80 cm, u ravnici i nagibu do 16% (na nagibu izložena blažim oblicima erozije), izložena povremenim i kratkotrajnim poplavama, za obradu laka do teška uz izvjesna ograničenja u pogledu primjene mehanizacije i za koja su potrebne mjere zaštite od erozije, odnosno plavljenja.

Tla treće bonitetne kategorije koncentrisana su na nešto nižim ravnijim površinama u dolinama rijeka Rastošnice i Brzave. To su zaravnjeni aluvijalni (riječni) nanosi uz lijevu i desnu obalu pomenutih vodotoka na kojima su se razvila nešto lakša karbonatna i beskarbonatna zemljišta. Po obodu ovih dolina na valovitim površinama deluvijalno aluvijalnih nanosa, smještenim na nešto većim hipsografskim nivoima nalaze se glinovito ilovasta srednje duboka i duboka smeđa zemljišta koja dijelom, također, pripadaju III bonitetnoj kategoriji. Kada govorimo o tipološkoj pripadnosti zemljišta pod III kategorijom, ovu kategoriju uglavnom čine antropogenizirani (ljudskim radom oblikovani) Fluvisoli koji su povremeno kratkotrajno plavljeni. Tla ove kategorije imaju veoma mala ograničenja za biljnu proizvodnju. To su slabo kiselu do neutralna, umjereno humozna slabo obezbijedena pristupačnim fosforom i dobro obezbijedena pristupačnim kalijem. U sadašnjem stanju, produktivnost ovih tala vezana je za stepen intenziteta iskorištavanja, ali s obzirom na njihove povoljne fizičko-hemijske karakteristike, te prije svega u kontekstu mogućnosti primjene pune agrotehnike raspolažu znatnim potencijalima koji se mogu lako aktivirati.

IV Bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

Obuhvata zemljišta u okviru sljedećih svojstava: srednje duboka od 40-60 cm, po teksturi ilovače i glinuše koja mogu da imaju 30% skeleta, a kod pjeskuša do 10% gline, alkalne do vrlo kisele reakcije, slabije drenirana, propusna do teže propusna, sa podzemnom vodom, kratkotrajno prevlažna, u ravnici i na nagibu do 30% (na nagibu-izložena svim oblicima erozije), u ravnici su srednje duboka i redovno kratkotrajno plavna, potrebne su mjere zaštite od erozije i poplava, te melioracione mjere.

IVa Bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

To su zemljišta dobro i slabo drenirana, slabo skeletoidna do 10% na ravnom reljefu, pretežno plavljena i pod uticajem stagnirajuće vode. To su tla ilovasto glinovite teksture, slabo kiselu do neutralna. Relativno su manjih nagiba što ih čini zemljištima pogodnim za primjenu, uz uslovna ograničenja za poljoprivrednu proizvodnju. Uski pojas IVa podkategorije nalazimo i uz vodotok Sapne na antropogeniziranom Fluvisolu, zemljištu formiranom na recentnom riječnom nanosu uz samu obalu. To je zemljište nešto lakše teksture, beskarbonatno, umjereno humozno siromašno fosforom i srednje obezbijedeno pristupačnim kalijem. To su hidromorfna tla, odnosno tla koja su izložena povremenom prekomjernom vlaženju uslijed periodičnog plavljenja, kao i uslijed visokog nivoa podzemne vode, te su uslovno pogodna za poljoprivrednu proizvodnju. Zbog neregulisanog vodnog režima, prirodna nekultivisana zemljišta su prekrivena hidrofилnom livadskom vegetacijom. Kao poljoprivredne površine pretežno se koriste kao livade i pašnjaci, ali i kao plodne oranice za proljetne kulture sa kraćim vegetacijskim periodom, te kao vrtna tla. Daju veliku količinu sijena i uopće su plodnija tla na području općine. Uslijed visokog nivoa podzemne vode, ova tla su fiziološki plitka. Predstavljaju poljoprivredno zemljišni potencijal općine ukoliko se investira u hidromeliorativne popravke ovih zemljišta.

IVb Bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

Ova zemljišta su slabije drenirana, na manje nagnutom reljefu nagiba do 30%, srednje skeletoidna do 30% skeleta.

Sa stajališta pogodnosti, zemljišta IVb podkategorije dobra su tla s umjerenim ograničenjima najčešće u dubini (do 60 cm) i nagibu terena. Dakle, ovdje dolaze srednje duboka do plitka tla, povoljne propusnosti jer su strukturirana, glinasto-ilovaste teksture, povoljnih vodozračnih odnosa. Nalaze se na nagibima 3-12°, pa je moguća slabija erozija. Obradu treba obavljati konturno ili uz blago naorane šire terase. Tla ove kategorije koriste se uglavnom kao oranice, voćnjaci i livade. Tipološki ih većinom predstavljaju Eutrični i Distrični kambisoli na glini i flišu. Ovdje je u okviru meliorativne gnojidbe potrebno dodati fosfora i do 300 kg P₂O₅ po hektaru. Jednako tako, u cilju održavanja i povećanja nivoa humusa, potrebno je đubriti zgorjelim stajnjakom i to u količini od 25 do 40 t/ha. Od pedomeliorativnih mjera na površinama pod Distričnim kambisolima, u okviru ove bonitetne kategorije, preporučuje se kalcizacija sa humizacijom u cilju neutralizacije jake kiselosti, te popravke vodno fizičkih i bioloških osobina tla. Prije provedbe kalcizacije sa humizacijom potrebno je izvršiti laboratorijsku analizu fizičkih i hemijskih osobina zemljišta svake pojedinačne parcele. Na površinama sa glinovitom teksturom za kalcizaciju treba koristiti mljeveni krečnjak, a na lakšim teksturama (pjeskovitim ilovačama) laporoviti materijal.

Zemljišta neprikladna za kultivisanje (ograničena u upotrebi)

V bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

U V bonitetnu kategoriju spadaju zemljišta koja su po svojim karakteristikama srednje duboka i plitka, ispod 40 cm, koja sadrže do 50% skeleta do ekstremno kisele reakcije, dugo prevlažena, redovno i dugotrajno poplavna, a nalaze se u ravnici i na nagibu do 45%, preko 20° (na nagibu-izložena svim oblicima površinske i jaružne erozije). Neophodne su mjere zaštite od erozije i izvođenja meliorativnih mjera.

Zemljišta ove kategorije imaju veća ograničenja koja sprečavaju „normalnu“ obradu. O Kao najzastupljenija kategorija poljoprivrednog zemljišta, površine V bonitetne kategorije nalazimo na svim pedosistematskim jedinicama evidentiranim na području općine.

Ipak, ova kategorija, zajedno sa IV bonitetnom kategorijom, prekriva najveće površine sjeveroistočnog dijela općine, odnosno područje Rastošnice.

Najčešća ograničenja, kada su u pitanju poljoprivredne površine općine Sapna, su nagib terena koji je najčešće veći od 12° i dubina tla, te s tim povezana ograničenja u primjeni agrotehnike, izboru kultura, te vodno zračnom režimu tla. Pomjeranja tla u raznim fazama su vidljiva na velikom broju uzorkovanih površina. Iz tog razloga, na ovim površinama neophodne su mjere zaštite i to u pravcu stabiliziranja zemljišta i odvodnjavanja ugroženih površina. Obradom po izohipsama, odnosno konturnom obradom zemljišta ili terasiranjem tla površine ove bonitetne kategorije mogle bi se značajno unaprijediti za korištenje u poljoprivredi. Na blaže inkliniranim zemljištima i prisojnim stranama manjih nadmorskih visina mogu se koristiti kao oranične površine, dok se na jače inkliniranim površinama, višim nadmorskim visinama i na manje stjenovitim terenima mogu koristiti kao vještačke livade, a njihovim oplemenjivanjem produkcija zelene mase mogla bi se znatno povećati. Također, obradom po izohipsama i formiranjem terasa, na osunčanim stranama tla, ova kategorija može se koristiti i za podizanje voćnjaka, gotovo na svim nadmorskim visinama. Izuzetak je zapadni dio općine, odnosno visoki planinski masiv Majevice sa nadmorskim visinama preko 600 m. Kako se na području općine generalno radi o zemljištima siromašnim pristupačnim fosforom i ovdje je u okviru meliorativne gnojidbe potrebno dodati i do 40 kg/ha aktivnog fosfora (P₂O₅) radi sigurnije proizvodnje. Jednako tako, u cilju održavanja i povećanja nivoa humusa, potrebno je đubriti zgorjelim stajnjakom i to u količinama i do 40 t/ha. Također, od pedomeliorativnih mjera na površinama pod Distričnim kambisolom ove bonitetne kategorije, preporučuje se kalcizacija i humizacijom u cilju neutralizacije jake kiselosti, poboljšanja

stabilnosti strukture i općenito popravke vodno fizičkih i bioloških osobina tla. Prije provedbe kalcizacije i humizacije potrebno je izvršiti laboratorijsku analizu fizičkih i hemijskih osobina zemljišta svake pojedinačne parcele. Na površinama sa glinovitom teksturom za kalcizaciju treba koristiti mljeveni krečnjak, a na lakšim teksturama (pjeskovitim ilovačama) laporoviti materijal.

VI bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

Prema definiciji, ovu kategoriju karakterišu zemljišta uglavnom plitka, koja sadrže i do 70% skeleta ili dugotrajno ležanje vode, karakterističnog procesa oglejavanja skoro do površine, redovno i dugotrajno plavljena u ravnom dijelu terena, a na nagibu do 45% mogu biti jako skeletna (na nagibu-ugrožena svim oblicima površinske i jaružne erozije), alkalne do vrlo kisele pH reakcije, srednje oštećena i degradirana. Zbog dugotrajnog prevlaživanja sa visokim nivoom podzemnih voda, neophodne su mjere zaštite od erozije i poplava.

Tla ove kategorije imaju izrazita ograničenja koja ih čine neprikladnim za kultivisanje u intezivnoj poljoprivrednoj proizvodnji. Glavna ograničenja, koja se ne mogu ili se djelimično mogu ublažiti, su: nagib terena (do 30°), vrlo mala dubina tla (do 25 cm), vrlo izražena erozija, plitka zona zakorjenjivanja biljaka, mali kapacitet za vodu i dr. Također, mjestimična pojava klizišta na istraživanim zemljišnim površinama upućuje na neophodnost provedbe mjera njihove prevencije i sanacije. Zbog jednog ili više ovih nedostataka, ova se tla najčešće upotrebljavaju za pašnjake i slabe livade, a njihova produktivnost je dosta niska. Međutim, ukoliko bi se na ovim zemljištima željela ostvariti voćarska proizvodnja neizostavno je prethodno uređenje zemljišta obradom po izohipsama i formiranjem terasa, na osunčanim stranama.

Tipološki ovu kategoriju čine Distrični kambisoli na pješčarima i flišu, te u nešto manjoj mjeri Eutrični kambisoli na glinama

VII bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

Prema definiciji, zemljišta u ovoj bonitetnoj kategoriji su pretežno vrlo plitka, sadrže više od 70% skeleta, na nagibu od 60% (na nagibu-ugrožena jakim jaružnom erozijom), zahvaćena procesima degradacije, alkalna do jako kisela. Na ovim zemljištima neophodne su mjere zaštite od erozije, pri čemu se ona isključivo mogu koristiti kao livade, pašnjaci i potencijalna zemljišta za pošumljavanja.

Sa aspekta poljoprivrednog korištenja, površine VII kategorije nemaju nekog značaja. Ova kategorija obuhvata uglavnom zemljišta sa vrlo velikim ograničenjima za širu poljoprivrednu proizvodnju. Prema tipu zemljišta, to su uglavnom vrlo plitki Kalkokambisoli i Distrična smeđa tla. Ograničavajući faktori su: veliki nagib, skeletnost, stjenovitost, erodibilnost.

U prirodnom stanju to su lošije kategorije pašnjaka i livada. To su vrlo plitka zemljišta (do 15 cm) sa nagibom (do 40°), stjenovita (stjenovitost se mjestimično kreće i do 80%) skeletoidnog soluma. Ove zemljišne površine treba pošumiti i prepustiti šumskom gospodarenju.

II.4.2. Obradiva i neobradiva zemljišta po namjeni

Studijom upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna (2015. godine)¹⁰, utvrđene su površine poljoprivrednog zemljišta i voćnjaci. Naime, površina poljoprivrednog zemljišta obuhvata 2465,894 ha, a voćnjaci 74,18 ha.

Strateška orijentacija za razvoj poljoprivrede

Zemljišni resursi područja općine Sapna su po kvalitetu veoma heterogeni ali u cjelini predstavljaju značajan proizvodni faktor.

Poljoprivredno zemljište predstavlja jednu od najvrednijih kategorija u razvoju, te njegovom očuvanju i unapređenju treba poklanjati posebnu pažnju, pa je potrebno:

- maksimalno čuvanje površine poljoprivrednog zemljišta i njegovo čuvanje u što je moguće većem obimu i kvalitetu;
- podizanje kvaliteta poljoprivrednog zemljišta, posebno obradivih površina i oranica, osobito onih koja su prikladna za kultiviranje, kroz razne oblike unapređenja (meliorativne agrotehničke i hidrotehničke mjere, arondacije i dr.);
- intenzivirati poljoprivrednu proizvodnju u povrларstvu i voćarstvu (šljiva, jagodasto voće-malina), intenzivirati stočarstvo, sakupljanje ljekobilja, instaliranje hladnjača za zamrzavanje voća, uzgoj kornišona...;
- maksimalno usmjeravanje izgradnje ili korištenja prostora u vanpoljoprivredne svrhe izvan kvalitetnih poljoprivrednih površina;
- državnim, kantonalnim i općinskim politikama maksimalno pomagati razvoj intenzivne poljoprivrede, naročito na zemljištima III-IVb kategorije;
- uvesti zemljišni informacijski sistem i monitoring;
- provesti program uređenja i rekultivacije zemljišta.

Oslanjajući se na Strategiju razvoja poljoprivrede Tuzlanskog kantona¹¹, Studiju upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna¹², a shodno uslovima na teritoriji općine Sapna definišu se sljedeći strateški ciljevi za razvoj poljoprivrede:

Strateški cilj 1.: POVEĆATI KONKURENTNOST I ODRŽIVOST POLJOPRIVREDNOG SEKTORA, ZASNOVANU NA PRIRODNIH RESURSIMA I PRILAGOĐENOSTI POTREBAMA TRŽIŠTA

-Specifičan cilj: **Intenzivirati ratarsku i povrларsku proizvodnju prema zahtjevima tržišta**

- Unapređenje biljne proizvodnje prema potrebama tržišta i drugih industrija,
- Standardizacija proizvodnje sjemena i rasada,
- Standardizacija proizvodnje povrларskog sjemena i rasada,
- Podrška proizvodnji u zaštićenim prostorima, plastenicima

¹⁰ Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

¹¹ Strategija razvoja poljoprivrede u Tuzlanskom kantonu za period 2009.-2013. godina, nacrt dokumenta, Ekonomski fakultet Tuzla, Agenore doo Brčko distrikt, Institut za ekonomiku poljoprivrede Beograd, juni 2008. godine

¹² Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Ratarska i povrtlarska proizvodnja na teritoriji općine Sapna najviše je zastupljena u dolinama rijeka gdje su zastupljena aluvijalna tla sa velikim potencijalom proizvodnih mogućnosti. Intenzivna povrtlarska proizvodnja na teritoriji općine zabilježena je u proizvodnji kornišona. Broj poljoprivrednika koji se bave uzgojem kornišona, ima tendenciju povećanja. Preko 90% proizvedenih kornišona odlazi za industrijsku preradu, što ujedno ukazuje na postojenje tržišta za ovu vrstu povrtlarske kulture. Obzirom da je biljna proizvodnja veoma značajna grana poljoprivrede (kako izvora hrane za ishranu ljudi, tako i za industrijsku preradu i ishranu stoke), potrebno je uvođenje sorti kultura koje ostvaruju veće prinose i otpornije su na nepovoljne prorođne uslove (prije svega sušu), kao i osavremenjavanje tehnologije proizvodnje i uvođenje savremene mehanizacije u poljoprivrednu proizvodnju na području općine Sapna. Realizacija ovog cilja omogućilo bi općini izlazak na tržište Kantona, kojeg uglavnom karakterišu uvozne sirovine.

Takođe, standardizacijom proizvodnje sjemena može se povećati konkurentnost i održivost poljoprivrednog sektora.

Proizvodnja povrća na teritoriji općine Sapna, može biti ekonomski isplativa. Međutim, uslijed globalnih promjena klime na Zemlji, ozbiljno je ugrožena poljoprivreda kako na lokalnom tako i na globalnom nivou. Zbog promjena klime na Zemlji sa jedne, i zbog neodgovornog ponašanja ljudi prema prirodi i njenim resursima sa druge strane, proizvodnja povrća postaje rentabilna samo u zaštićenim uslovima (plastenici, staklenici) u kontroliranim uslovima proizvodnje, a uvođenje navodnjavanja omogućava sigurne, visoke i stabilne prinose. Aktivnosti koje prate odvijanje povrtlarske proizvodnje u plastenicima, nameću permanentnu potrebu za kapitalom, Novčana izdvajanja treba da budu relizovana u formi koja će osigurati maksimalnu efektivnost eksploatacije.

Specifičan cilj :Intezivirati voćarsku proizvodnju tradicionalnih vrsta uz uvođenje novih vrsta, na prinipima integralne proizvodnje, prema zahtjevima tržišta i mogućnostima prerade

- Povećanje obima proizvodnje voća uz uvođenje novih sorti i tradicionalne kulture (šljiva, jabuka, kruška, jagodičasto voće) kao i autohtone vrste,
- Razvoj kvantitativnih i kvalitativnih kapaciteta rasadničke proizvodnje uz certifikaciju i standardizaciju i podršku izgradnji hladnjača za voće.

U pogledu voćarstva na teritoriji općine, može se reći da je odlikuje ekstenzivnost, sa dosta malim brojem vrsta voća. Shodno tome, u pogledu novointrođukovanih vrsta poseban akcenat treba dati na obimnu grupu jagodastog voća. To podrazumijeva uvođenje u proizvodnju uizmeđu ostalog: maline borovnice, brusnice, savremenih genotipova maline, hibride maline i kupine, kakav je tajberi, te ribizle (crna, crvena, bijela) i ogrozda (crveni i bijeli). U tom smislu, obzirom da se radi o apsolutno nepoznatim kulturama, potrebno je prenijeti i cjelokupnu tehnologiju, a koja je za date kulture standard u voćarski najrazvijenijim zemljama. Ovo takođe podrazumijeva težnju omasovljenja uzgoja datih kultura.

Najpovoljnije uslove za uzgoj maline odlikuju zemljišta na teritoriji sljedećih naseljenih mjesta:

- Baljkovica
- Vitinica (zapadni dio)
- Sapna (centralni i istočni dio)
- granično područje Goduša i Sapne
- granično područje Rožnja i Rastošnice
- Rastošnica (sjeverni i sjeverozapadni dio).

Cjelokupnu proizvodnju voća, tradicionalnih i novointrođukovanih vrsta, treba organizirati u konceptu apsolutno standardnom, i dominantno zastupljenom u zemljama EU, a koji podrazumijeva aplikaciju zaštitnih sredstava u najmanjoj mogućoj mjeri da se uništi štetočina i suzbije bolest, a da se ne zagadi čovjekova okolina i sam potrošač-konzument, što omogućava daleko niža ulaganja u proizvodnju, te

zdravstveno sigurniji, na tržištu prepoznatljiviji i cjenjeniji proizvod. Standardizacija produkcije voća podrazumijeva primjenu kvantitativnih i kvalitativnih principa koji važe za date vrste voća u zemljama EU, a ista obuhvata podjelu na klase sa detaljnim pojašnjenjima podjele unutar istih, te raspodjelu kvalitativnih i kvantitativnih osobina kod usmjeravanja plodova za stono tržište, ili pak preradu.

Izgradnja adekvatnih skladišnih kapaciteta za voće podrazumijeva dva pravca, i to: izgradnju hladnjača sa ultraniskim sadržajem oksigena za jabučaste vrste voćaka, sa cjelokupnom linijom za kalibražu i pakovanje, u kojima plodovi ostaju svježi i nakon perioda čuvanja; i izgradnju hladnjača sa dubokim zamrzavanjem i normalnom atmosferom za jagodasto voće uz cjelokupnu liniju prerade i pakovanja, u kojima konačni proizvod predstavlja smrznute plodove u različitim oblicima. Sve to, treba obuhvatiti adekvatnu ambalažu, kao i tehnike postupanja i standardizaciju za vrijeme perioda skladištenja i prerade. Izgradnja hladnjače planirana je u okviru industrijsko poslovne zone na granici naseljenih mjesta Goduš i Sapna.

Specifičan cilj: Unaprijediti stočarsku proizvodnju prema trendovima tržišta, posebno: govedarstva, ovčarstva, peradarstva, pčelarstva

Obzirom na činjenice da stočarska proizvodnja zauzima i da će zauzimati značajnu poziciju u poljoprivredi općine Sapna, i da je potrebno unapređenje istog, postavljeni su sljedeći podciljevi:

- Organizovanje uzgojno-seleksijskih službi sa edukacijom farmera i uvođenje programa zaštite autohtonih pasmina
- Unaprjeđenje govedarske proizvodnje
- Ulaganja u intenzivan/farmski uzgoj ovaca
- Unaprjeđenje peradarske proizvodnje
- Unaprjeđenje pčelarske proizvodnje
- Unaprjeđenje svinjogojstva

U cilju intenziviranja stočarske proizvodnje potrebno je obezbijediti sljedeće:

- veći broj uslovnih grla po jedinici površine, proizvodnje mesa, mlijeka, jaja i meda po hektaru;
- veća koncentracija broja stoke po uzgajivaču;
- povećanje produktivnosti po grlu u proizvodnji mlijeka, mesa i jaja, kao i kvaliteta navedenih proizvoda;
- primjena novih metoda i postupaka u pripremi stočne hrane i smanjenje utroška stočne hrane za jedinicu proizvoda.

Program intenzivnog ovčarstva treba realizirati kao prateću granu stočarstva zato što nije biološki konkurent niti jednoj vrsti domaćih životinja u pogledu ishrane. Proizvodni pravci u ovčarskoj proizvodnji su meso, mlijeko i vuna. U ovčarskoj proizvodnji protežirati farmski uzgoj koji nosi manji rizik od pojave bolesti, što nije slučaj sa nomadskim uzgojem.

Moguće je i intenziviranje peradarske proizvodnje putem uvođenja kvalitetne opreme i poboljšanja uslova držanja, zatim potpune primjene kompletne savremene tehnologije u ishrani i zdravstvenoj zaštiti.

U daljem radu je veoma bitno tehničko unaprjeđenje pčelarstva, kontinuirana edukacija pčelara, proširivanje zasada sa medonosnim biljem kao i poboljšanje nivoa zdravstvene zaštite pčela, kreditiranje članova u nabavci opreme i pribora za pčelarstvo.

Intenziviranje tova svinja je moguće ostvariti kroz podršku svinjarskim farmama i poduzimanju akcija na unaprjeđenju svinjarske proizvodnje, kroz jačanje seleksijskog rada i organizaciji otkupa.

Obzirom da je područje općine Sapne pretežno brdsko-planinsko, uslovi su veoma pogodni i pogodni za razvoj stočarstva. Međutim, ograničavajući element za ubrzaniji razvoj je usitenjnost posjeda, zastarjela mehanizacija i skup repromaterijal. Dosadašnjom analizom, uočeno je da je govedarstva

proizvodnja najznačajnija, sa zastupljenošću krava i steonih junica što doprinosi proizvodnji mlijeka i povećanju stočnog fonda. Po broju poljoprivrednih gazdinstava izdvaja se Vitinica, Međeđa, Sapna i Kraljevići.

Specifičan cilj: **Upotpuniti i modernizirati proizvodne procese i tehnologije u poljoprivrednoj proizvodnji**

- Unaprijeđenje tehnologija poljoprivrednih proizvodnji i mehanizacije
- Edukacija i jačanje vještina i znanja svih aktera u poljoprivredi

Neke od mjera koje treba poduzeti u oblasti unaprijeđenja poljoprivrednih proizvodnji i mehanizacije u općini Sapna, mogu biti slijedeće:

- unaprijeđenje rasnog sastava stoke putem nabavke rasne priplodne stoke iz uvoza;
- nabavku mehanizacije (traktori, motokultivatori, berači, prese, kosačice i ostale priključne mašine) i opreme za ratarsku, hortikulturnu i stočarsku proizvodnju;
- popravka, dogradnja ili adaptacija objekata za smještaj i uzgoj stoke; nabavke opreme i izgradnje objekata za skladištenje poljoprivrednih proizvoda i unaprijeđenje plasmata (hladnjače, sušare, skladišni prostori, pakerice, kalibratori, vakumirke i drugo).

Edukacija poljoprivrednih proizvođača polazna pretpostavka jačanja poljoprivrede. Na ulaganje u ljudske resurse treba gledati kao na investiciju sa visokom dugoročnom stopom prinosa. Edukacija podrazumijeva osposobljavanje poljoprivrednika da odgovore rastućim tehnološkim inovacijama koje svakodnevno nalaze primjenu u poljoprivrednoj proizvodnji.

Strateški cilj 2.: IZRADITI KONKURENTAN PREHRAMBENI SEKTOR ZA STVARANJE VEĆE DODAJNE VRIJEDNOSTI I PROMOVIRATI KVALITET DOMAĆIH PROIZVODA

Shodno trenutnom stanju ali i planiranom razvoju na teritoriji općine u pogledu prehrambenog sektora, definišu se sljedeći ciljevi:

Specifičan cilj: **Unaprijediti povezivanje prehrambenog sektora sa poljoprivrednom proizvodnjom-najslabijom karikom u lancu proizvodnje hrane**

- Organiziranje otkupnih stanica i povezivanje sa zadrugama i udruženjima (potrebno je formiranje istih) poljoprivrednih proizvođača. Prednost navedenog ogleda se u obezbjeđenju egzistencije za stanovništvo koje proizvodi i ono koje se vraća na područje općine Sapna (bogaćenju tržišta novim zdravstveno-sigurnim proizvodima, mogućnost izvoza sa ovog područja, iskorištavanje do sada neiskorištenih poljoprivrednih i šumskih resursa i dr.)

Specifičan cilj: **Podržati modernizaciju kroz uvođenje standarda i povećanje kvaliteta u prehrambenoj industriji**

- Uvođenje novih tehnologija u prehrambenoj industriji i standardizacija u skladu sa EU standardima
- Unaprijeđenje marketinških standarda u prehrambenoj industriji za promociju izvoza.

U prehrambenoj/prerađivačkoj industriji općine Sapna, treba uvoditi nove tehnologije u proizvodnji prehrambenih/prerađivačkih proizvoda, koji će biti tržišno sposobni i konkurentni kako na domaćem, tako i na inostranom tržištu.

Specifičan cilj: **Podržati razvoj prerađivačkih kapaciteta prema raspoloživim strateškim sirovinama i zahtjevima tržišta**

- Povećanje broja malih i srednjih poduzeća uz zapošljavanje u prehrambenoj industriji
- Poticanje proizvodnje autohtonih prehrambenih proizvoda za domaće i inostrano tržište i zaštita u saradnji sa državnim institucijama

Strateški cilj 3.: AFIRMIRATI RAZVOJ RURALNIH PODRUČJA NA PRIRODNIM I TRADICIONALNIM VRIJEDNOSTIMA ZA UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA U RURALNIM SREDINAMA

Specifičan cilj: **Unaprijediti seosku socijalnu i fizičku infrastrukturu**

- Uvođenje LEADER pristupa kod lokalnog ekonomskog razvoja
- Edukacija lokalnih donosioca odluka i razvoj posebnih kantonalnih i općinskih programa za unapređenje socijalne i fizičke infrastrukture u selima

Ruralni razvoj nije samo problem općine Sapna, Tuzlanskog kantona, već i cijele Bosne i Hercegovine. LEADER¹³ je kratica za "Veze između akcija u ruralnom razvoju". LEADER potiče ruralna područja da otkriju nove načine kako da postanu ili ostanu konkurentna, iskoriste svoje prednosti, te kako da uspješno prebrode sve prepreke sa kojima se susreću-sve starije stanovništvo, manjak uslužnih djelatnosti ili nedostatak radnih mjesta. Na ovan način, LEADER doprinosi poboljšanju kvaliette života u ruralnim područjima, kako za porodice na vlastitim poslovima, tako i za šire seosko područje. On kroz svoje djelovanje koristi holistički pristup i na taj način odgovara na ruralne probleme¹⁴.

Predviđena podrška edukaciji lokalnih donosioca odluka odnosi se na dodatno obučavanje za one koji učestvuju u donošenju odluka razvojnih programa (kantonalnih ili općinskih). Kroz obuke u formi kurseva, višednevnih seminara, radionica i slično donosiocima odluka treba osposobljavati za korištenje savremenih tehnika i vještina u projektovanju razvojnih programa, za aplikacije za kandidiranje projekata i slično.

Specifičan cilj: **Podržati diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima i kreirati nove mogućnosti zapošljavanja**

Za realizaciju ovog cilja na teritoriji općine Sapna, predlaže se edukacija seoskog stanovništva o mogućnostima diverzifikacije ekonomskih aktivnosti i zapošljavanje mladih, podrška razvoju malih i srednjih preduzeća, osposobljavanje ruralne populacije za iskorištavanje postojećih lokalnih potencijala (voćarstvo, izrada predmeta kućne radinosti, rukotvorina, suvenira od vune, kože, drveta, prerada, sušenje i pakovanje šumskog i livadskog, samoniklog ljekovitog i eteričnog bilja, proizvoda pčelartstva-medu propolisa, matične milječi, voska...), te podržavanje projekata koji imaju za cilj obezbjeđenje plasmana za lokalne proizvode ali i stvaranje osmišljene turističke ponude.

Strateški cilj 4.: RAZVITI POLITIKE ODRŽIVOSTI PRIRODNIH RESURSA ZA POLJOPRIVREDU KROZ ISPUNJAVANJE EKOLOŠKIH ZAHTJEVA

Specifičan ciljevi: **Uspostavljanje sistema monitoringa ispunjavanja ekoloških zahtjeva u poljoprivredi te razvijanje politike očuvanja zemljišnih resursa**

¹³ kratica s francuskog „Liaison entre action de developement rural“

¹⁴ prema „Leader program Europske unije i njegova funkcija u ruralnom razvoju“, Udruženje Vesta, ECAS Belgium, Tuzla februar 2012.

Za realizaciju navedenih ciljeva potrebno je uspostaviti sistem monitoringa zemljišta i voda od poljoprivrednih aktivnosti, te izvršiti prikupljanje podataka i sistematizaciju u pogledu agrohemijskih osobina, potom korekciju zemljišta u smislu sadržaja pojedinih važnih nutrijenata kao što su humus, azot kalijum, fosfor koji su neophodni biljci da bi se bolje razvila i time obezbjedila bolji prinos.

II.4.3. Bilansi poljoprivrednog zemljišta po upotrebnoj vrijednosti

Pod zoniranjem se podrazumijeva grupisanje bonitetnih kategorija zemljišta u jedinstvene cjeline koje se međusobno razlikuju, ne samo prema proizvodnoj sposobnosti zemljišta, nego i uslovima proizvodnje i načina korištenja. Bonitetna karta, prikazana je sa aspekta korištenja zemljišta, čini kartu zoniranja.

- **I agrozona** – zemljišta namijenjena isključivo za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju;
- **II agrozona** – zemljišta namijenjena za poluintenzivnu poljoprivrednu proizvodnju;
- **III agrozona** – zemljišta za ekstenzivnu poljoprivrednu proizvodnju;

Na području općine Sapna identifikovane su tri agrozone.

Prva agrozona zahvata površinu od 369,16 ha ili 3,01% ukupne površine općine Sapna. Sa aspekta zemljišnih potencijala ova zona se smatra najvrijednijim područjem općine. Predstavljena je III kategorijom i IVa i IVb bonitetnom podkategorijom.

Druga agrozona zahvata površinu od 2141,33 ha ili 17,50% ukupne površine općine. U ovu zonu grupisana su zemljišta osrednjih potencijala, koja posjeduju ograničenja i uglavnom su manje prikladna za kultiviranje, tako da se manje koriste kao oranična tla, a pretežno se koriste kao livade i voćnjaci. U okviru druge agrozone svrstana su zemljišta V i VI bonitetne kategorije.

Treća agrozona zahvata površinu od svega 29.59 ha ili 0.24% ukupne površine općine. U ovu zonu grupisana su zemljišta VII bonitetne kategorije. Sa aspekta zemljišnih potencijala, ona predstavljaju najslabije područje općine.

Prema Studiji upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna i ortofoto podloge iz 2008. godine, voćnjaci obuhvataju cca 74.18 ha

Danas se u svijetu uzimaju kao granične vrijednosti za poljoprivredne površine 0,44 ha/stanovniku, a u općini Sapna iznosi 0,20 ha/st.

II.5. ŠUME I ŠUMSKA ZEMLJIŠTA

II.5.1. Kategorizacija šumskog zemljišta

Na području općine Sapna utvrđene su sljedeće kategorije šuma:

ŠIRA KATEGORIJA

1. Visoke šume sa prirodnom obnovom (1000)
2. Degradirane visoke šume (2000)
3. Šumske kulture (3000)
4. Izdanačke šume (4000)
5. Goleti ispod gornje granice privredne šume (5000)
6. Neproduktivne površine u šumarskom pogledu (6000)

7. Sporno šumsko zemljište (7000)

UŽA KATEGORIJA

1. Visoke šume bukve (1100)
2. Mješovite šume bukve i jele, mješovite šume bukve i jele sa smrčom, čiste mješovite šume jele i smrče (1200)
3. Visoke šume hrasta (1400)
4. Degradirane visoke šume bukve (2100)
5. Kulture na staništu brdskih šuma bukve (3100)
6. Kulture na staništu šuma bukve, jele i smrče (3200)
7. Izdanačke šume bukve (4100)
8. Ostale izdanačke šume (4500)
9. Šibljaci (5100)
10. Goleti (5200)
11. Šume nepodesne za gazdovanje (6100)
12. Krš i goleti nepodesne za pošumljavanje (6200)
13. Stalne šumske čistine (6300)
14. Šumske komunikacije (6400)
15. Uzurpacije (7100).

Prostorne uređajne jedinice su:

1. Šumsko–gospodarsko područje
2. Gospodarska jedinica
3. Područje općina
4. Odjeljenja
5. Odsjeci

II.5.2. Bilansi šumskog zemljišta

Prema podacima dostavljenim od strane J.P. „ŠUME TK“ D.D. Kladanj za šumsko gospodarsko područje „Majevičko“ i šumsko gospodarsko područje ŠGP „Vlaseničko“ površine u državnom vlasništvu po širim kategorijama šuma su sljedeće:

Tabela br. 23.:Površine šuma i šumskog zemljišta u državnom vlasništvu po širim kategorijama šuma na teritoriji općine Sapna

ŠIFRA KATEGORIJE ŠUMA	NAZIV KATEGORIJE ŠUMA	ŠGP MAJEVIČKO POVRŠINA ha	ŠGP VLASENIČKO POVRŠINA ha	UKUPNA POVRŠINA ha
1000	visoke šume sa prirodnom obnovom	59,00	925,70	984,70
2000	visoke degradirane šume	0,00	0,00	0,00
3000	šumski zasadi	43,10	116,40	159,50
4000	izdanačke šume	312,90	445,10	758,00
5000	šibljaci i goleti ispod gornje granice šume	0,00	16,50	16,50
minirano sve kategorije šuma		1.663,70	289,2	2.952,90
6000	neproduktivne površine	0,80	64,60	65,40
UKUPNO NESPORNO ŠUMSKO		2.079,50	2.857,50	4.937,00

ZEMLJIŠTE				
7000	uzurpacije	39,10	87,20	126,30
	UKUPNO ŠUMSKO ZEMLJIŠTE	2.118,60	2.944,70	5.063,30

Tabela br. 24.: Površine šuma i šumskog zemljišta u privatnom vlasništvu po kategorijama šuma na teritoriji općine Sapna

ŠIRA KATEGORIJA		UŽA KATEGORIJA		POVRSINA ha
NAZIV	ŠIFRA	NAZIV	ŠIFRA	
Visoke šume sa prirodnom obnovom	1000	Visoke šume hrasta	1400	1,02
Izdanačke šume	4000	Izdanačke šume bukve	4100	822,34
		Izdanačke šume hrastova	4400	343,38
		Ostale izdanačke šume	4500	376,27
Šibljiaci i goleti ispod gornje granice privrede šume	5000			24,76
Neproductivne površine	6000			351,21
UKUPNO				1.918,98

Prema podacima dobijenim iz izvještaja o površinama političke općine po sektorima svojine u 2010. godini na teritoriji općine Sapna dobijena je sljedeća vlasnička struktura:

Tabela br. 25.: Vlasnička struktura šumskog zemljišta na teritoriji općine Sapna

SEKTOR SVOJINE	ŠUMSKO ZEMLJIŠTE [ha]	PROCENTUALNI UDIO%
PRIVATNI	1.918,98	27,67%
DRŽAVNI	5015,40	72,33%
UKUPNO	6.934,38	100,00%

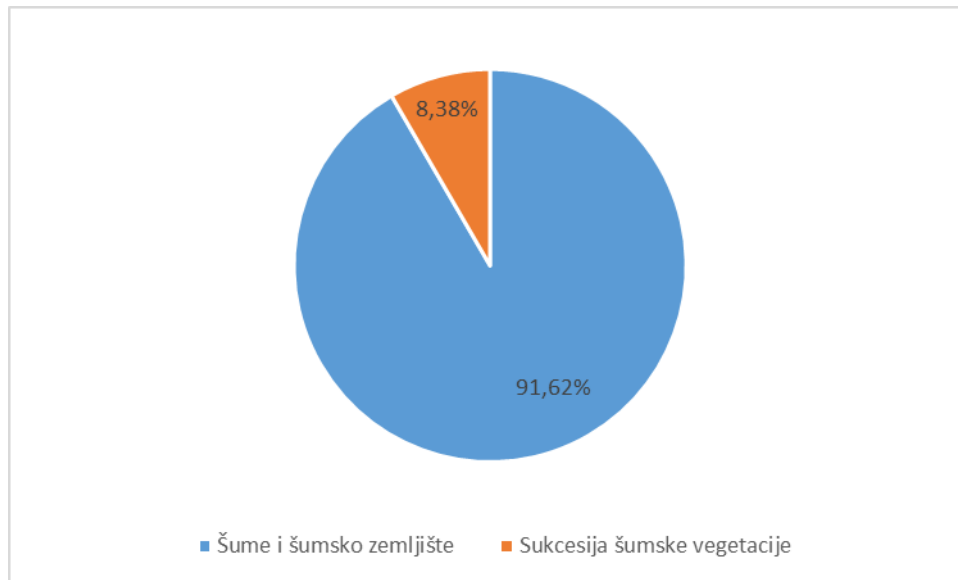
Izvor podataka: obrada podataka dobijenih od strane J.P. „ŠUME TK“ D.D. Kladanj za šumsko gospodarsko područje „Majevičko“ i šumsko gospodarsko područje ŠGP „Vlaseničko“

Vektorizacijom i usklađivanjem satelitskih snimaka (CORINE Land Cover BiH 2006 i ortofoto snimka Općine Sapna), te obradom savremenim kartografskim alatima (ArcGIS, Autodesk Map, i dr.), ali i usklađivanjem sa podacima Studije upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna Poljoprivredno-prehrambenog fakulteta, dobijeni su sljedeći bilansi.

Tabela br. 26.: Pregled šumskog i ostalog zemljišta na osnovu CORINE Land Cover BiH 2006, ortofoto snimka općine Sapna 2008, te usklađivanja sa podacima Poljoprivrednog fakulteta o poljoprivrednim površinama

KATEGORIJA ŠUMA	POVRSINA ha	Procentualno učešće u odnosu na površinu pod šumama (%)	Procentualno učešće u odnosu na površinu općine %
Šume i šumsko zemljište	7637.567	91.61	62.42
Sukcesija šumske vegetacije	698.74	8.38	5.71
UKUPNO	8336.30	100	68.17

Grafikon br. 1.:Prikaz učešća šuma i sukcesije šumske vegetacije u odnosu na ukupnu površinu pod šumama na teritoriji općine Sapna

Iz gore navedenih podataka je vidljivo da na teritoriji općine Sapna egzistira oko 68,17% površine pod šumama, što je iznad prosjeka šumovitosti koji za Federaciju Bosne i Hercegovine iznosi 48%¹⁵.

II.5.3. Šumsko-privredna područja

Šumarstvo predstavlja sve čovjekove aktivnosti na uzgoju, zaštiti i korišćenju sveukupnih šumskih potencijala.

Državnim šumama i šumskim zemljištima upravljaju Federalna uprava i kantonalne uprave pod uvjetima utvrđenim Zakonom o šumama („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 9/12 i 17/13). Šumama i šumskim zemljištem na teritoriji Općine Sapna gazduje javno preduzeće «Šume Tuzlanskog Kantona» dioničko društvo, kao jedinstveno preduzeće kome se povjerava gospodarenje državnim šumama na područje TK u skladu sa važećim Zakonom o šumama TK¹⁶.

Privatnim šumama upravljaju njihovi vlasnici sukladno Zakonu o šumama TK, podzakonskim propisima, propisima kantona i odredbama šumsko-gospodarske osnove¹⁷.

II.5.4. Područja predviđena za pošumljavanje

Šumovitost općine Sapna iznosi cca 68% što je iznad prosjeka šumovitosti koji za Federaciju Bosne i Hercegovine iznosi 48%¹⁸. Iako je stepen šumovitosti na zadovoljavajućem nivou, postavljeni su sljedeći ciljevi:

- Pošumljavanje površina obraslih sukcesivnim vegetacijskim stadijima, šibljacima i šikarama;
- Pošumljavanje područja ugroženih sječom i onih koja nisu poljoprivredno atraktivna,

¹⁵ Podaci iz Informacije o gospodarenju šumama u Federaciji BiH u 2012. godini i planovima gospodarenja šumama za 2013. godinu, BiH, FBiH, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

¹⁶ Šumsko-gospodarska osnova za šumsko-gospodarsko područje „Majevičko“ sa rokom važnosti 01.01.2006. do 31.12.2015. i Šumsko-gospodarska osnova za šumsko-gospodarsko područje „Vlaseničko“ izrađena od strane „Wald projekt“ d.o.o. Bosanska Krupa

¹⁷ Šumskogospodarska osnova za privatne šume općina Sapna izrađena je od strane „Wald projekt“ d.o.o. Bosanska Krupa sa periodom važnosti 01.01.2010. do 31.12.2019. godine

¹⁸ Podaci iz Informacije o gospodarenju šumama u Federaciji BiH u 2012. godini i planovima gospodarenja šumama za 2013. godinu, BiH, FBiH, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

- Pošumljavanje područja koja su devastirana na razne načine, uz zadržavanje sadašnjeg godišnjeg obima sječe ili njegovog smanjivanja
- Pošumljavanje vršiti više četinarima, nego lišćarima, kako bi se povećalo učešće šuma sa četinarima u ukupnim šumskim površinama;
- Putem pošumljavanja i drugih šumsko uzgojnih mjera izdanačke šume prevoditi u srednje i visoke.

Osnovna planska postavka se zasniva na unapređenju sadašnjeg stanja, vrijednosti i šumovitosti radi općekorisnih funkcija šuma i očuvanja životne sredine

II.5.5. Korištenje šuma i šumskog zemljišta

Na osnovu stanja šuma i šumskog zemljišta, ekoloških specifičnosti područja, ali i potreba općine Sapna, definišu se osnovni planski ciljevi u oblasti šumarstva, kojima će se povećati doprinos sektora šumarstva u ukupnom društveno-ekonomskom razvoju općine.

Navedeni ciljevi su usklađeni sa drugim planovima i programima (dugoročni program gazdovanja šumama, šumskoprivredne osnove, lovne osnove, vodoprivredni planovi, i dr.), što je i propisano Zakonom o šumama (Službene novine Federacije BiH, br. 20/02).

Opći ciljevi za sve državne šume na području FBiH dugoročnog su karaktera i proističu iz ozakonjenih naučno uspostavljenih principa kontinuiteta gospodarenja, koji uključuju potrebe društva za proizvodima iz i od šume i njezinih komponenti od kojih su po (V, Matiću) produkcijskog i ekonomskog i socijalnog karaktera najvažniji:

- Formiranje takvog sastava šuma koje će kontinuirano davati ujednačene prirodne prinose po količini i kvalitetu,
- Ostvarivanje trajno što većeg prinosa šuma koji će zadovoljavati potrebe društva, odnosno tržišta, kako u pogledu vrste drveta, tako i u pogledu asortimana glavnih šumskih proizvoda uz prethodno ispunjavanje principa navedenih u sljedećim tačkama,
- Očuvanje, jačanje i trajno korištenje (upotreba) komponenata biološke raznolikosti (biodiverziteta) šume, po načinu i intenzitetu, koji ne vode njezinom dugoročnom smanjenju, a čime se održava njezin potencijal za ispunjavanje potreba sadašnjih i budućih generacija,
- Rehabilitacija i obnavljanje degradiranih šumskih ekosistema i potsticanje revitalizacije ugroženih vrsta kroz razvoj i implementaciju planova gospodarenja,
- Obezbeđenje uvjeta za veću produktivnost rada u oblasti gajenja, iskorištavanja i zaštite šuma primjenom adekvatnih sistema gospodarenja,
- Ostvarivanje što boljih ekonomskih efekata sada i u budućnosti primjenom suvremenih metoda i sredstava rada u skladu sa prethodno navedenim ciljevima.

Princip kontinuiteta gospodarenja u vezi sa stabilnom i dugoročnom politikom kao i regulativom namjene zemljišta koji se baziraju na održanju šumskih ekosistema zahtijeva provođenje niz biotehničkih mjera i aktivnosti. Ove aktivnosti ne mogu biti jedinstvene za sve šume ŠGP-a zbog različitih zahtjeva pojedinih tipova šuma, nego će se planirati za uže ekološko-proizvodne klasifikacijske jedinice, gazdinske klase, koje su osnovne jedinice planiranja, a koje se preliminarno formiraju na bazi pedološko tipoloških podataka, prije početka taksacijskih snimanja, vrši se njihova eventualna korekcija u toku snimanja i nakon detaljnog razmatranja usvajaju u konačnoj formi.

Tehnički cilj gazdinske klase određen je kada su kompletirani sljedeći elementi:

- ako je odabrana vrsta ili vrste drveća i njihov omjer smjese koje odgovaraju ekološkim uvjetima staništa;
- odabran sistem gospodarenja zasnovan na naučnim postavkama;
- utvrđena optimalna (normalna) drvna zaliha po veličini i debljinskoj strukturi, ako je primijenjen sistem prebornih i skupinasto prebornih sječa;
- utvrđena dužina planskog produkcijskog perioda po vrstama drveća i načinu prorjeđivanja ako se radi o šumama sastavljenih od jednodobnih sastojina, te ako se primjenjuje sistem skupinastih sječa ili sistem čistih sječa na površinama koje se ne mogu prirodno obnoviti.

II.6. VODE I VODNO ZEMLJIŠTE

II.6.1. Bilans voda

Pod bilansom voda, u smislu Zakona o vodama, treba smatrati odnos između raspoloživih količina voda, s jedne strane, i potrebnih količina voda određenog kvaliteta, s druge strane, u određenom vremenskom periodu u odnosu na posmatrano područje. U konkretnom slučaju radi se o bilansu voda kvaliteta pitke vode, namijenjene za potrebe stanovništva i privrede.

Za proračun sadašnjih i planskih potreba za vodom korišćeni su sljedeće parametri:

- specifična potrošnja vode,
- koeficijent dnevne neravnomjernosti,
- projekcija broja stanovnika do kraja planskog perioda;

Specifična potrošnja vode obuhvata:

Potrošnju u domaćinstvima:

- Potrošnja industrije, priključene na gradsku vodovodnu mrežu, a koja u svom tehnološkom postupku koristi vodu kvaliteta vode za piće.
- Potrebe za vodom za zalijevanje bašta, okućnica i individualni uzgoj stoke, također je sadržano u ovoj stavci strukture specifične potrošnje;
- Institucionalna potrošnja, odnosi se na: zdravstvene ustanove, škole, obdaništa, kasarne i razne upravne i državne ustanove;
- Neoprihodovana potrošnja, to su ustvari gubici vode, koji u našim vodovodima čine značajnu stavku.

Kao prvi korak ka definisanju deficita u vodi određenog područja predstavlja analiza optimalne izdašnosti postojećih izvorišta, koja se koriste za snabdijevanje vodom stanovništva tog područja i obezbjeđenje tehnološkom vodom privrednih kapaciteta, koji u svojim proizvodnom procesima koriste vodu kvaliteta vode za piće, a priključeni su na vodovodnu mrežu.

Tabela br. 27.: Prognoza specifične potrošnje vode za planski period 2013.-2033. godine

	Period snabdijevanja	
	2013. godina	2033. godina
Domaćinstva (lit./st./dan)	200	220
Industrija (lit./ekv.st./dan)	100	100
Koeficijent dnevne neravnomjernosti	1,8	1,7
Koeficijent časovne neravnomjernosti	2,0	2,0

Tabela br. 28.: Projekcija potrebnih količina vode

naseljeno mjesto	2013.	2033.	2013.	2033.	Dnevna potrošnja (l/s)
Kraljevići	1712	1886	10,70	11,87	Qsr
			21,40	23,75	Qmax
Sapna	2073	2277	12,96	14,34	Qsr
			25,91	28,67	Qmax
Međeđa	1368	1528	8,55	9,62	Qsr
			17,10	19,24	Qmax
Goduš	1214	1368	7,59	8,61	Qsr
			15,18	17,23	Qmax
Rožanj	29	61	0,18	0,38	Qsr
			0,36	0,77	Qmax
Rastošnica	277	357	1,73	2,25	Qsr
			3,46	4,50	Qmax
Baljkovica	151	213	0,94	1,34	Qsr
			1,89	2,68	Qmax
Nezuk	1054	1159	6,59	7,30	Qsr
			13,18	14,59	Qmax
Zaseok	1154	1265	7,21	7,96	Qsr
			14,43	15,93	Qmax
Kiseljak	0	0	0,00	0,00	Qsr
			0,00	0,00	Qmax
Vitinica	3104	3297	19,40	20,76	Qsr
			38,80	41,52	Qmax
Gornji Lokanj	0	0	0,00	0,00	Qsr
			0,00	0,00	Qmax
Podgora	0	0	0,00	0,00	Qsr
			0,00	0,00	Qmax
ukupno općina	12136	13410	75,85	84,43	Qsr
			151,70	168,87	Qmax

Opredjeljenje općinskih centara ka dugoročnim tehničkim rješenjima vodosnabdijevanja uslovljeno je koncepcijom postojećih vodovodnih sistema, položajem potencijalnih izvorišta vode za piće, te međusobnim odnosom i rasporedom pojedinih općinskih centara.

II.6.2. Izvorišta po vrstama voda sa zaštitnim zonama i pojasevima

Vodoprivredni objekti za snabdijevanje pitkom vodom na području općine Sapna su bunari, kaptaže sa odgovarajućom opremom, postrojenja za prečišćavanje vode za piće, rezervoari, cjevovodi i drugi pripadajući objekti.

Vodosnabdijevanje stanovništva na teritoriji općine Sapna se vrši uglavnom preko tri općinska vodovoda (vodovod Vitinica, vodovod Sapna – Interventno snabdijevanje općine Sapna i vodovod PB1), dok se manji broj snabdijeva vodom iz vlastitih izvorišta.

Podzemni vodni resursi kao izvori za vodosnabdijevanje stanovništva su vezani za akvifere (izdani) sa pukotinsko karstnim i intergranularnim tipom poroznosti. Pored toga, svaki od akvifera (izdana) ima svoje specifičnosti sa aspekta hidrogeoloških uslova formiranja, hidrodinamičkih i bilansnih odnosa unutar njega i uslova očuvanja kvaliteta i količina vode.

Potrebno je odraditi hidrogeološka istraživanja na područjima koji su potencijalni za zahvatanje podzemnih voda.

Na lokalitetu izvorišta vode za piće, potrebno je uspostaviti i sprovesti propisane mjere koje se propisuju po važećem Pravilniku o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno snabdijevanje stanovništva ("Službene novine Federacije BiH, broj 88/12) te u skladu sa Odlukom koju će (nakon usvajanja ovog Plana) sačiniti općinska Služba nadležna za izdavanje vodnih akata.

U skladu sa navedenim Pravilnikom razlikuju se uslovi i način određivanja zone sanitarne zaštite za:

- izvorišta podzemne vode u akviferima intergranularne poroznosti;
- izvorišta podzemne vode u kraškim akviferima;
- izvorišta vode iz površinskih vodotoka;
- izvorišta vode iz akumulacije/jezera.

Prema odredbama ovog pravilnika za zaštitu izvorišta voda utvrđuju se četiri zaštitne zone:

- I zaštitna zona kao zona sa najstrožijim zabranama i ograničenjima;
- II zaštitna zona kao zona sa strogim zabranama i ograničenjima;
- III zaštitna zona kao zona sa umjerenim zabranama i ograničenjima;
- IV zaštitna zona kao zona sa preventivnim zabranama i ograničenjima.

Tačan broj, veličina i granice zaštitnih zona utvrdiće se u elaboratu zaštite izvorišta na osnovu analize rizika o specifičnoj osjetljivosti izvorišta u odnosu na ljudske aktivnosti koje se odvijaju ili planiraju da se odvijaju u slivu izvorišta, a koje mogu direktno ili indirektno ugroziti izdašnost i/ili kvalitet vode na izvorištu.

Određivanje granice zona sanitarne zaštite izvorišta vode u akviferima intergranularne poroznosti

I zona sanitarne zaštite izvorišta vode u akviferima intergranularne poroznosti formira se oko vodozahvatnog područja, a obuhvata izvorište, objekte i prostor eventualnog vještačkog prihranjivanja izvorišta, bez obzira na udaljenost istih od vodozahvata. Granica ove zone obezbjeđuje se ogradom ne nižom od dva (2) m koja se postavlja na udaljenosti ne manjoj od deset (10 m) od vanjskih kontura svih objekata koji se nalaze u vodozahvatnom području. U zavisnosti od lokalnih uslova, udaljenost granice I zaštitne zone može se smanjiti na udaljenost ne manju od tri (3) m od vanjskih kontura vodozahvatnog područja, pod uslovom da se odgovarajućim istražnim radovima i proračunima utvrdi da:

- ne postoji mogućnost direktnog površinskog zagađenja izvorišta na neposrednom lokalitetu zahvata, a troškovi eksproprijacije zemljišta oko samog izvorišta su iznimno visoki, ili
- bi ograđivanje (ne niže od dva (2) m koji se postavlja na udaljenosti ne manjoj od deset (10) m od vanjskih kontura svih objekata koji se nalaze u vodozahvatnom području) zahtjevalo visoke investicione troškove.

U izuzetnim slučajevima, granice I zaštitne zone mogu se proširiti u cilju zaštite direktnog zahvata podzemnih voda kako bi se spriječio transport zagađenja od postojećih javno značajnih infrastrukturnih objekata (saobraćajnica, željeznička pruga, specijalni objekti i sl.) koji se već nalaze u neposrednoj blizini zahvata. U ovim slučajevima proširene granice I zaštitne zone utvrdiće se na osnovu ekonomsko-tehničke argumentacije koja opravdava ovo izuzeće, a koje će se prezentirati u elaboratu zaštite izvorišta.

II zaštitna zona izvorišta vode u akviferima intergranularne poroznosti utvrđuje se radi smanjenja rizika od zagađenja izvorišta hemijskim materijama visokog rizika i drugim štetnim uticajima koji se mogu pojaviti tokom zadržavanja vode u podzemlju. Granica II zaštitne zone izvorišta omeđuje teren od vanjske granice I zaštitne zone do linije od koje je podzemnoj vodi, pod pretpostavkom kontinuiranog crpljenja na izvorištu maksimalnih dnevnih potreba vodovodnog sistema, potrebno najmanje deset (10) dana tečenja do vodozahvata.

III zaštitna zona izvorišta vode u akviferima intergranularne poroznosti utvrđuje se radi smanjenja rizika od zagađenja podzemnih voda patogenim mikroorganizmima i drugim štetnim uticajima koji se mogu pojaviti tokom zadržavanja vode u podzemlju. Granica III zaštitne zone izvorišta omeđuje teren od vanjske granice II zaštitne zone do linije od koje je podzemnoj vodi, pod pretpostavkom kontinuiranog crpljenja na izvorištu maksimalnih dnevnih potreba vodovodnog sistema, potrebno najmanje pedeset (50) dana tečenja do vodozahvata.

IV zaštitna zona izvorišta vode u akviferima intergranularne poroznosti utvrđuje se prvenstveno radi smanjenja rizika zagađenja podzemnih voda od teško razgradivih hemijskih i radioaktivnih materija. Granica IV zaštitne zone izvorišta omeđuje teren od vanjske granice III zaštitne zone do hidrogeološke granice sliva izvorišta.

U slučajevima izuzetno složenih hidrogeoloških uslova na terenu, naručilac izrade elaborata zaštite izvorišta može predložiti smanjenje ili povećanje područja zaštitnih zona izvorišta. Ovaj prijedlog zajedno sa ključnim obrazloženjem i prijedlogom planiranog programa radova dostavlja se nadležnoj Agenciji za vodno područje na davanje stručnog mišljenja o opravdanosti takvog zahtjeva kao i o dodatnim analizama koje elaborat zaštite mora sadržavati.

U cilju zaštite kvaliteta i količine voda izvorišta „Ploče“, „Vrelo“, „Kalilo“, „Skakovac“, „Orlovska rijeka“ zaštite od drugih uticaja koje mogu nepovoljno djelovati na zdravstvenu ispravnost vode za piće sa istih izvorišta ili na izdašnost tih izvorišta, utvrđene su zone sanitarne zaštite izvorišta, veličina i granica zaštitnih zona i mjere i ograničenja za uspostavljanje i održavanje zona sanitarne zaštite. Iste su prikazane na grafičkom prilogu br VIIIa-Izvorišta i zaštitne zone

II.6.3. Akumulaciono jezero Snježnica

Akumulacija i brana Snježnica su izgrađene za potrebe vodosnabdjevanja Termoelektrane Ugljevik. Na nekih desetak kilometara od objekta TE, uzvodno rijekom Janjom, u selu Sniježnica izgrađena je brana na Rastošničkoj rijeci. Uporedo sa radovima vršena je i eksproprijacija zemljišta. Većim dijelom jezero se nalazilo na površini tadašnje opštine Ugljevik, ali jedan dio jezera je zahvatao i dijelove opština Zvornik i Lopare. Dijelovi sela Sniježnica (tada općina Ugljevik, sada općina Teočak) i Rastošnica (tada općina Zvornik, sada općina Sapna) su morali biti iseljeni. Pored privatnih objekata, i crkva u Rastošnici (izgrađena 1972. godine) je djelimično poptopljena i još uvijek se nalazi u priobalju jezera¹⁹.

Brana Snježnica je izgrađena kao nasuta brana, kojom je formiran akumulacioni bazen ukupne zapremine 20 265 000 m³, sa dužinom akumulacije od oko 5 km.

¹⁹ dio teksta koji se odnosi na jezero Sniježnica preuzet je sa zvanične web stranice općine Teočak.

Jednim dijelom jezero pripada općini Sapna (31,77ha), a jednim dijelom općini Teočak. Dužina je oko 5 km, a najveća dubina je 62 m. Jezero se puni vodom iz Rastošničke rijeke, a voda se ispušta u rijeku Janju.

Akumulacija Snježnica je relativno siromašna vrstama fitoplanktona, ali pogodna za razvoj određenih vrsta. Sastav fitoplanktona ukazuje na oligo do beta-mezosaprobne vode, odnosno I-II kalsu boniteta. Fitoplankton je najbolje nrazvijen u površinskom sloju akumulacije, a usljed dubine smanjuje se osvjetljenost vodenih slojeva, a time i gustina fitoplanktona.

Analiza uzroka zooplanktona hidroakumulacije Snježnica, izvršeno je u okviru limnoloških istraživanja. Ova akumulacija je po površini mala, ali je karakterišu oscilacija površine i dubine u toku godine. Ta pojava je veoma intenzivno uticala na formiranje zooplanktonske zajednice.

Ihtiopopulaciju ovog vodenog sistema čini ukupno deset vrsta riba iz tri familije Cyprinidae, Percidae i Siluridae. Dominantnu brojnost ima porodica Cyprinidae – osam vrsta, a najbrojnije ciprinidne vrste su populacije crvenookice (*Rutilus rutilus* L.), klena (*Leuciscus cephalus* L.), deverike (*Abramis brama* L.) i škobalja (*Chondostoma nasus* L.). Sve ostale ciprinide su konstatirane manjim brojem primjeraka. Manjim brojem primjeraka registrirana je i populacija babuške (*Carassius auratus gibelio* B.), 6,9 %. Najmanjim brojem primjeraka prisutna je populacija šarana (*Cyprinus carpio* L.) 2,30 %.

Takođe, poslednja ihtiološka istraživanja (2008.godine) su pokazala da je populacija grgeča (*Perca fluviatilis* L.) predstavlja dominantnu vrstu sa 27,59 %, dok predstavnik treće porodice Siluridae - som čini samo 1,15% brojčanog učešća.

Brigu o ribljem fondu vode Sportska ribolovna društva „Šaran“ iz Teočaka i „Škobalj“ iz Sapne. Prvo poribljavanje jezera izvršeno je 1988. godine. Ribe koje se mogu loviti u jezeru su: šaran, amur, babuška, štuka, som, smuđ, pastrmka, klen skobalj, deverika, linjak, bandar, mrena, bodorka, crvenperka, sunčica, karas. U jezeru su takođe, zabilježeni i primjerci rakova što govori o čistoti vode.

II.7. VODNA INFRASTRUKTURA

II.7.1. Sistemi snabdjevanja vodom

Vodosnabdjevanje stanovništva na teritoriji općine Sapna se vrši uglavnom preko tri općinska vodovoda (vodovod Vitinica, vodovod Sapna – Interventno snabdjevanje općine Sapna i vodovod PB1), dok se manji broj snabdjeva vodom iz vlastitih izvorišta.

Vodosnabdjevanje općine Sapna vrši se sa:

- kaptiranih izvorišta Ploče, Vrelo i Kalilo,
- kaptiranog izvorišta Skakavac,
- kaptiranog izvorišta Vrelo,
- tirolskog zahvata Orlovski potok 1,
- tirolskog zahvata Orlovski potok 2,
- kaptiranog izvorišta Podstijena,
- kaptiranog izvorišta Bajina njiva,
- kaptiranog izvorišta Čaira,
- kaptiranog izvorišta Spahička,
- bušeni bunar B1,
- bušeni bunar PB1.

Na području općine Sapna egzistira i nekoliko manjih vodovoda sa neznatnim količinama vode.

U narednoj tabeli dati su podaci o vodosnabdjevanju po mjesnim zajednicama općine Sapna.

Tabela br. 29.: Vodonadbjevanje po mjesnim zajednicama općine Sapna

R/B	Mjesna zajednica	Naziv mjesn. vodovoda, javnog bunara
1.	Rastošnica	Bajina Njiva, Čaira, Jezero, Obršine, Čaklovice, Brzave, Zavid, Vasiljevići
2.	Kovačevići	Skakavac, Osmanbegovica, B1
3.	Goduš	Orlovski potok 1, Orlovski potok 2, Plan
4.	Kraljevići	Gaj, Krčevine, Grabik, Dobra voda, Dubrava, Česmica, Bunar Donji Bunar, Bunar Krdžička, Bunar Jezero, Vodovod Sapna, PB1
5.	Međeđa	Dekići, Grabovice, Durakovići, PB1
6.	Donji Zaseok	Vrela Strana, Biberovići, Bunar 1 Vrela Strana, Bunar 2 Vrela Strana, Bunar 1 Zecovi, Bunar pumpa 2 Zecovi, PB1
7.	Baljkovica	Livada, Lipe, Vodica, Hodžija voda-javna česma, javna česma-Mektebska voda, Prženac, Kovačica, Vrelce (korisnici u MZ Nezuk)
8.	Kobilići	Johovac, Plandište, Kosa, PB1
9.	Žuje-Šarci	Šarački bunar na sokaku, Vodovod Mujići, Vodovod Avduhovića, Vodovod Avdurahimovića, Vodovod Fikretovića, Vodovod Gafarovića, Vodovod Jukića, Vodovod Muratovića, Vodovod Mustafića, Mehića i Ibrahimovića
10.	Zaseok	Bunar Grabovac, Bunar Salihović Adem, Bunar Ibrahimović Derviša, individualni bunari, PB1
11.	Sapna	Vodovod Sapna, PB1
12.	Vitinica	Vodovod Vitinica, Vodovod Selimovići – Mahmutovići – Krstac, Vodovod Handelići (Spahička voda), B1 (izvorište u MZ Kovačevići)
13.	Nezuk	PB1, Vrelce (izvorište u Baljkovici)
		PB1

(Izvor: Podaci dobijeni od strane općinske službe za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije)

Industrijski i drugi privredni kapaciteti tehnološku vodu obezbjeđuju iz komunalnih i vlastitih vodovoda.

Da bi se ostvarilo adekvatno korištenje, zaštita i upravljanje vodnim resursima potrebno je preduzeti sljedeće mjere:

- Izrada programa uređenja i zaštite svih izvorišta;
- Dovršiti izgradnju sistema vodosnabdijevanja MZ gdje postoji urađena projektna dokumentacija;
- Rekonstrukcija stare vodovodne mreže (ako se pokaže da ima potrebe);
- Uspostaviti svakodnevnu kontrolu vode (laboratorija);
- Uraditi procjenu uticaja privrednih i drugih subjekata u zonama zaštite izvorišta i vodozahvata na kvalitet voda;
- Izvršiti uklanjanje svih divljih deponija;
- Snimiti stanje postojećih vodovoda;
- Uspostaviti prioritetne zone zaštite izvorišta;
- Riješiti vodosnabdijevanje u svim mjesnim zajednicama;
- Povećati količinu vode u sistemu vodosnabdijevanja Općine Sapna za 5 %;
- Usvojiti Studiju dugoročnog vodosnabdijevanja na području Općine Sapna;
- Uspostaviti sistem kontrole svih lokalnih vodovoda i izvorišta pitke vode kroz uspostavljanje Registra lokalnih vodovoda i izvorišta pitke vode i mjera za kontrolu kvaliteta.

Za rješenje vodosnabdijevanja kao i kvaliteta voda iz postojećih vodovoda potrebna je:

- Izrada projekta vodovoda u Mjesnim zajednicama koje nemaju vodovodnu mrežu niti projektnu dokumentaciju (MZ Skakovica);
- Proširenje vodovoda i pojačavanje kapaciteta u MZ Vitinica;
- Proširenje vodovoda i pojačavanje kapaciteta u MZ Rastošnica;
- Spajanje više vodovoda u cijelinu, ako postoji mogućnost.

Da bi se zaštitila i očistila izvorišta, potrebno je:

- Uspostaviti prioritetne zone zaštite izvorišta i njihovo uređenje;
- Rješavanje imovinsko - pravnih odnosa.

Praćenje ispunjenja navedenih ciljeva će biti osigurano:

- praćenjem broja zaštićenih vodozahvatnih područja;
- praćenjem broja realizovanih projekata zaštite od poplava;
- praćenjem količine vode u sistemu vodosnabdijevanja općine Sapna;
- praćenjem finalizacije Studije dugoročnog vodosnabdijevanja na području općine Sapna.

Pored navedenih ciljeva, potrebno je:

- snabdijevanje vodom privrednih kapaciteta vršiti iz lokalnih izvorišta (duboki bunari) i iz sistema snabdijevanja stanovništva vodom;

II.7.2. Sistemi odvođenja otpadnih voda i sistem zaštite voda

Na području općine Sapna odvođenje fekalija i otpadnih voda uglavnom je rješavan na različite načine i to najčešće odvođenjem fekalija i otpadnih voda izgrađenim sistemom kanalizacije, bez ugrađenih uređaja za prečišćavanje, u slivove rijeka i manjih riječica na teritoriji općine Sapna, što nije u skladu sa Zakonom o vodama, kao i individualno, izgradnjom individualnih odgovarajućih septika.

Ovo predstavlja veliki problem sa stanovišta očuvanja i zaštite sredine. S obzirom na ovakvo stanje, jasno se vidi potreba i strateški pravac općine Sapna u kvalitetnom rješavanju ovih problema kroz projekte izgradnje kanalizacionog sistema općine.

S obzirom da komunalno preduzeće ne posjeduje opremu za čišćenje septičkih jama i to da je mali broj septičkih jama na koje su uglavnom priključeni vanjski WC-ovi čišćenje jama vlasnici sami rješavaju i sadržaj iz istih koriste kao gnojivo.

U cilju poboljšanja i očuvanja kvaliteta voda površinskih vodotoka, a s obzirom na planiranu privrednu ekspanziju i urbanizaciju, u planskom periodu potrebno je intenzivirati aktivnosti na pripremi potrebne dokumentacije za prihvatanje, odvođenje i prečišćavanje komunalnih i industrijskih otpadnih voda. Ukoliko to kvalitet industrijskih otpadnih voda zahtjeva, potrebno je planirati i zajedničko prečišćavanje komunalnih i industrijskih otpadnih voda.

Dakle, za cijelo područje općine Sapna potrebno je definirati koncepciju prikupljanja, odvođenja i prečišćavanja otpadnih voda izradom odgovarajuće dokumentacije. Po usvojenom konceptu, utvrditi prioritete, te na osnovu istih pristupiti realizaciji kanalizacione i kolektorske mreže pojedinih naselja. Navedenom dokumentacijom analizirati i predložiti optimalan broj postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, njihovu lokaciju i tehnologiju prečišćavanja. Do kraja 2020. godine izgraditi postrojenja ukupnog kapaciteta 10.000 ES, a do kraja 2033. godine realizirati zbrinjavanje otpadnih voda preostalih naselja na odgovarajući način.

Kako bi planirani ciljevi bili dostignuti potrebno je planirati koncept plana, čije su slijedeće mjere:

- Izraditi strategiju prikupljanja i prečišćavanja komunalnih i oborinskih otpadnih voda na području općine Sapna;
- Izgraditi kanalizacione mreže sa tretmanom otpadnih voda u dijelu općine gdje ne postoji kanalizaciona mreža;
- Izgraditi kanalizacione mreže sa tretmanom oborinskih voda u dijelu općine gdje ne postoji kanalizaciona mreža;
- Izraditi projekat za razdvajanje oborinskih od komunalnih otpadnih voda u Mjesnim zajednicama gdje postoji kanalizaciona mreža;
- Revidirati i po potrebi doraditi općinsku odluku o zabrani direktnog ispusta otpadnih voda iz domaćinstava i poljoprivrednih objekata u rijeke, rječice i potoke, a ako odluka nije donešena, treba je donijeti;
- Strategija prikupljanja i prečišćavanja industrijskih otpadnih voda na području općine Sapna.

II.7.3. Zaštita od voda i uređenje voda

II.7.3.1. Zaštita voda

- Izraditi plan zaštite od poplava općine Sapna u skladu sa planom upravljanja vodama sliva rijeke Save za FBiH;
- završetak projekta etapnog uređenja riječnog korita rijeke Sapne;
- Zaštiti naseljena mjesta od bujičnih poplava u skladu sa Strategijom o zaštiti od poplava Općine Sapna (ukoliko za teritoriju općine ovaj akt nije urađen, potrebno je da se isti donese, tj. uradi)
- Čišćenje i uređenje korita rijeka i vodotoka cijelim tokom, a naročito u zaštitnoj zoni vodozahvata;
- regulacija vodotoka Sapne, Munjače, Rožanjke, Brzave i Tavne do najvišeg mogućeg nivoa, uz povećanje nivoa vode (naročito Sapne) i, eventualnim, prevođenjem voda iz drugih izvora;
- regulacija iskoristivog obalnog pojasa jezera Snježnica;

- izgradnja objekata za odbranu od voda na svim mjestima gdje je neophodno, te regulacija i izgradnja sistema odvodnje i na ugroženim područjima.
- Općinsku administraciju aktivno uključiti i angažovati u procesu donošenja plana upravljanja slivom rijeke Save i Lokalne strategije oporavka nakon katastrofe u aspektu zaštite od poplava.

II.7.3.2. Uređenje vodnih površina

Uređenje vodnih površina ovisno je o njihovoj namjeni i treba da bude u funkciji iste, a odgovarajuće mjere, nosioci provođenja istih i nadzor nad provođenjem propisanih mjera mora biti normativno uređeno.

Otvoreni tokovi – uređena (regulirana) korita

Prema članu 20. Zakonu o vodama ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 15/99), uređena korita i obale vodotoka u naseljenim mjestima na području općine, u vlasništvu su općine. Općina je dužna da obezbijedi materijalne i organizacione uslove za održavanje uređenih korita i obala vodotoka u naseljenim mjestima u funkcionalnom stanju i da se ona koriste u skladu sa njihovom prirodom i namjenom, kao i čuvanje uređenih korita i obala od uništenja ili oštećenja, odnosno nenamjenskog korištenja (odlaganje otpada, ispaša stoke i sl.)

Općinsko vijeće donosi odluku o korištenju i drugim pitanjima od značaja za održavanje i čuvanje uređenih korita i obala vodotoka u naseljenim mjestima.

II.8. MINERALNA NALAZIŠTA

II.8.1. Rude i druge mineralne sirovine

NEMETALIČNE MINERALNE SIROVINE

Dacito - andeziti i tufovi

Na području općine Sapna utvrđena je jedna pojava dacito-andezita i tufova. Na prostoru između Šetića i Sapne prema Klisi, sa lijeve strane rijeke Sapne utvrđeni su u blokove raspadnuti i komadi različite veličine dacito-andeziti, prekriveni tufovima.

Skoro čitavo područje izgrađeno je od tufova i tufnih pješčara sive, žutosive i sivozelene boje. Na površini terena su pronađeni ostaci raspadnutih dacito-andezita kao i valutice kvarca veličine 3-6 cm. Tufovi su obično pretaloženi, jer se po makroskopskom izgledu vidi da su transportovani u vodi, s obzirom da sadrže dosta sekundarno uključenog materijala.

Na izlazu iz Sapne u usjeku puta za Zvornik, otkriven je profil na kome se u normalnom redoslijedu sedimentacije nalaze sivozelene i konglomeratični i tufni pješčari i tortonski krečnjaci Straže. Čitav ovaj paket leži na dacito-andezitima što pokazuje da se izlivanje i konsolidacija eruptiva obavila prije tortonske transgresije.

Specijalna i detaljna geološka ispitivanja dacito-andezita i tufova na ovom području nisu vršena. Može se zaključiti da su sve pojave dacito-andezita i tufova na širem području Sapne skoro identične gradje. Sve opisane pojave andezita, dacita i tufova, leže preko krede i eocena, a ispod tortona. Oni su dali dio materijala za stvaranje tortonskih sedimenata naročito laporaca i glina koje prevladavaju na prostoru pojave eruptiva i tufova.

Na osnovu rasporeda i utvrdjenih pojava prema tortonu, smatramo da oni zauzimaju znatno veći prostor na ovom terenu nego što je utvrdjeno. Sadašnji stepen istraženosti dacito-andezita i tufova okoline Sapne je veoma nizak i istraživanja su sprovedena za nivo izrade osnovne geološke karte 1:100.000. Neophodno je izvršiti detaljna geološka kartiranja terena i izvršiti određivanje petrografskog, mineraloškog i hemijskog sastava dacito-andezita i tufova, te sprovesti fizičko - mehanička ispitivanja istih da bi se mogla odrediti njegova primjena.

Pravce istraživanja treba usmjeriti na području Mrki do kao najprioritetnijeg nalazišta, te oko Čaklovice prema Teočaku gdje su takodje registrovane provale dacito-andezita. Za istraživanja je neophodno uraditi projekt geoloških istraživanja kojim bi se definisali vrsta i obim istražnih radova.

Mogućnost primjene dacito-andezita i tufova sa ovog lokaliteta može se odrediti tek nakon njihovog potpunog istraživanja i ispitivanja, a zavisi od njihovog stepena raspadanja i svježine. Svježi dacito-andeziti su veoma otporni na atmosferilije i imaju zapreminsku masu 2,6 - 2,8. Čvrstina im je 1.200 - 2.400 kg/cm³. Tufovi kad su čvrsti i dobro cementovani mogu biti dobar građevinski materijal za zidanje, jer se lako obradjuju i vrlo dobro provjetravaju i veoma su laki (zapreminska težina 1,4 - 2,0). Nosivost im je promjenljiva tako kod upotrebljivih vrsta se kreće 100 - 700 kg/cm³, ali je obično 150 - 350 kg/cm².

Ispitivanja kvaliteta tufova bilo bi korisno sa aspekta mogućnosti primjene u industriji cementa i orjentisati ih na utvrdjivanje eventualnog prisustva bentonitskih glina i kaolina s obzirom da se ležišta izuzetno kvalitetnih glina kod Bratunca javljaju u istoj sredini.

Naročito korištenje tufova u cementnoj industriji je u proizvodnji veziva otpornih na agresivne vode, tako da je optimalni dio tufova u iznosu od 15% sastavni dio pucolanskih cementa.

Ležišta krečnjaka

Na području Općine Sapna utvrdjeno je ležište litotamnijskih krečnjaka tortona.

Litotamnijski krečnjaci Sapne

Litotamnijski krečnjaci utvrdjeni su na širem području Sapne i to neposredno iznad naselja Sapna u rejonu Stražbe, Vrljaje i Goduša.

Fragmentarni podaci o sastavu i fauni ovih tvorevina nalazimo u radovima F. Katzera (1910.), M. Lukovića (1930.), S. Mladenovića (1955.), te S. Čičića (1964.).

U klisuri rijeke Sapne otkriven je kompletan profil tortona u kome se jasno razlikuju dva paketa slojeva i koji se mogu pratiti niz Rožanjsku rijeku preko Vrljaje do podnožja Stražbe i Šetića u dužini od nekoliko kilometara.

Prvi niži paket slojeva sastavljen je od laporaca, laporovitih krečnjaka i sivoplavičastih glina. Drugi viši dio tortona u potpunosti je izgradjen od litotamnijskih krečnjaka.

U rejonu Vrljaje utvrdjeni su bijeli i sivobijeli litotamnijski krečnjaci. Oni su vrlo jedri i čvrsti, ali se između njih sreću bankovi konglomeratičnih i brečoidnih krečnjaka debljine 2 - 4 m.

Istraživanja tortonskih krečnjaka izvršena su u obimu neophodnom za izradu osnovne geološke karte, odnosno njihovoj paleontološkoj identifikaciji i odredbi litostratigrafije.

Značajnija istraživanja u cilju utvrdjivanja rezervi i kvaliteta pomenutih krečnjaka nisu vršena, kako bi se predvidjela mogućnost njihove eksploatacije i korištenja.

Područje Sapne je od davnina poznato po proizvodnji kreča koji se proizvodio od pomenutih krečnjaka.

Mogućnost primjene miocenskih (litotamnijskih) krečnjaka okoline Sapne

Litotamniji krečnjaci okoline Sapne svoju primjenu mogu naći u poljoprivredi i stočarstvu. U poljoprivredi krečnjak i kreč se koriste za djubrenje kiselih zemljišta, a kreč kao antiseptičko sredstvo. Unošenjem krečnjaka, a naročito kreča, u zemlju, popravljaju se strukturni sastav jako kiselih zemljišta: smanjuje se kiselost neplodnog tla, potpomaže se životna aktivnost nitrificirajućih bakterija i asimilacija fosfornih i natrijumovih djubriva, te čuva humus od ispiranja. Krečnjak se u zemlju unosi u samljevenom stanju. Za ovu upotrebu krečnjaci okoline Sapne su jako povoljni, jer su mekani, kruti, slabo dijagenezirani krečnjaci i oni se veoma lako drobe i melju.

Prema kriterijima za ovu upotrebu su neophodni krečnjaci za najmanje 85% CaCO₃.

Takodje postoji mogućnost (a što treba ispitati) upotrebe ovih krečnjaka u stočarstvu. Mljeveni krečnjak se koristi kao mineralni dodatak u proizvodnji hrane za stoku i živinu, a služi za bolje okoštavanje i obezbjeđenje dovoljne količine kalcijuma u hrani za normalan i ubrzan razvoj, kod tova stoke i peradi. Za upotrebu u stočnoj hrani krečnjak treba da ispunjava slijedeće zahtjeve: > 93% CaCO₃, SiO₂ < 2%, S + F < 0,2%, MgO, Al₂O₃ i Fe₂O₃ < 4,8% i da su krečnjaci meki i da se lako dezintegrišu. Postoji mogućnost upotrebe ovih krečnjaka u ove svrhe, ali je to neophodno dodatno ispitati.

Takodje je neophodno ispitati mogućnost upotrebe ovih krečnjaka u gradjevinarstvu, prije svega kao agregata za beton i malter, kao i mogućnost upotrebe ovih krečnjaka za tampon donjeg stroja puteva. Dalje pravce istraživanja treba usmjeriti na detaljna geološka istraživanja krečnjaka na lokalitetima Vrljaja, Goduš i Sapna. Istraživanja treba započeti izradom Projekta istražnih radova u kojem će se definisati vrste i obim istražnih radova.

Realizacijom projektovanih radova dobit će se podaci o rezervama i kvalitetu ovih krečnjaka, što će biti osnova za izradu ekonomske ocjene i mogućnosti upotrebe i plasmana ove mineralne sirovine.

Od energetskih mineralnih sirovina, na teritoriji općine Sapna, zastupljeni su: uglj, pojave nafte, mineralne i termomineralne vode²⁰. Eksploatacione rezerve mineralnih sirovina, gledano u cjelini, nisu dovoljno izučene i poznate, ne samo na području općine Sapna, već i na području cijelog Tuzlanskog kantona.

Takođe, na teritoriji općine Sapna (naseljeno mjesto Goduš) utvrđena je površina gdje će se vršiti eksploatacija kamena.

II.9. PROIZVODNJA I PRIJENOS ENERGIJE

II.9.1. Izvori energije sa potrebama u planskom periodu

Distributivna mreža na području općine Sapna obuhvata naponske nivoe 35kV, 20kV i 0.4kV.

Tabela br. 30.: Osnovni podaci o utrošku električne energije u općini Sapna

Godina realizacije	Preuzeto energije (kWh)	Fakturisano energije (kWh)	Vršno opterećenje (MW)	Gubici energije (%)
2009	9618518	8761265		8,91
2010	10053052	9135396	2,52	9,13
2011	10041416	9129849	2,41	9,88
2012	10094486	9220799	2,24	8,66

²⁰ prema Prostornom planu Tuzlanskog kantona 2005-2025., Urbanistički zavod Tuzla, Tuzla 2006.

2013 (I-IX)	5797996	5250041	1,956	9,45

Izvor: Elektrodistribucija BiH

Napajanje potrošača električnom energijom na području općine vrši se uglavnom iz transformatorske stanice 35/20 kV „Sapna“. Dio potrošača napaja se iz općine Teočak, iz Poslovne jedinice elektrodistribucije Teočak.

Distributivna mreža naponskog nivoa 35kV nije razgranata i predstavlja jedini napojni vod TS Sapna.

Distribucija električne energije do distribuiranih potrošača vrši se na naponskom nivou 20 kV. Mreža je radijalna, razgranata, sa relativno velikim brojem trafo polja. Iz ove distributivne mreže napajaju se i potrošači van općine Sapna.

Transformatorske stanice su stubne, priključene na nadzemnu SN i NN mrežu. NN mreža je nadzemna, sa AIFe ili SKS provodnicima. Kućni priključci su izvedeni nadzemno, SKS ili AlČe vodovima na krovne nosače objekata.

Iz tabele 30., Osnovni podaci o utrošku Električne energije u općini Sapna vidljivo da je smanjenje vršnog opterećenja u svakoj godini (2009. – 2013.), ali je vremenski okvir suviše kratak da bi se iz njega mogli izvući pouzdani zaključci. Uzimajući u obzir veću energetska efikasnost savremenih kućanskih uređaja i uvođenje efikasnijih izvora svjetlosti postoji mogućnost da se ovakav trend i nastavi. Zbog navedenog je u prognozi porasta opterećenja planirano relativno malo linearno povećanje opterećenja od 2% godišnje.

U tablici je prikazana raspodjela vršnog opterećenja na postojeće čvorište 35 kV mreže.

Tabela br. 31.: Raspodjela vršnog opterećenja na postojeće čvorište 35 kV mreže.

Naziv čvorišta:	God.	2012	2018	2023	2028	2033
Sapna	P (MW)	2.24	2.52	2.79	3.08	3.40

Izvor: Elektrodistribucija BiH, Nosilac izrade plana

Iz prethodne tabele vidi se da postojeći kapaciteti napojnog 35kV voda zadovoljavaju sve potrebe u planskom periodu. Eventualno proširenje kapaciteta u postojećoj TS 35/20 kV i distributivnim TS 10/0.4 kV uskladiće se sa razvojem naselja (povećanje kapaciteta postojećih trafostanica i izgradnja novih). Ovakvo proširenje kapaciteta predmet je posebnih tehno-ekonomskih analiza i neće biti obrađeno u ovom dokumentu.

Planira se sanacija dotrajalog dijela distributivne nadzemne SN i NN mreže radi povećanja kvaliteta i pouzdanosti snabdijevanja potrošača električnom energijom i smanjenja tehničkih gubitaka. Sve nove SN vodove i rekonstrukciju postojećih vodova realizovati ovješanjem vodova na AB ili ŽR stubovima. Nove vodove, kao i postojeće koji se rekonstruišu graditi za naponski nivo 20kV, radi mogućnosti prelaska SN mreže na taj naponski nivo. Na ovaj način obezbjeđuju se manji padovi napona i kvalitetnije napajanje potrošača električnom energijom, kao i manji distributivni gubici električne energije. Smanjivanje trajanja beznaponskog stanja kod krajnjih potrošača uslijed kvarova i intervencija na SN vodovima vršiti kroz sekcionisanje radijalne SN nadzemne mreže korištenjem rastavljača u udaljenim i manje opterećenim dionicama i reklozera u dionicama koje snabdijevaju veći broj potrošača.

U cilju smanjenja padova napona u NN mreži potrebno je skratiti NN vodove izgradnjom novih transformatorskih stanica i njihovom interpolacijom u postojeće NN vodove.

Sve nove NN vodove realizovati SKS vodovima ovješanim na AB stubovima ili na drvenim stubovima sa betonskim nogarima. Postojeće vodove realizovane AIFe užadima postepeno rekonstruisati uz zamjenu provodnika SKS vodovima.

Nove priključke objekata izvoditi nadzemno SKS-om ili podzemno.

Uzimajući u obzir relativno slabo razvijenu SN mrežu na području općine, ne postoje infrastrukturni preduslovi za značajniju distribuiranu proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora.

Rasvjeta

Ovim planskim dokumentom planirana je tipizacija svjetiljki uz poboljšanje karakteristika osvijetljenosti postojećih i planskih saobraćajnica. Rasvjetu u naseljima, izvesti u skladu sa važećim standardima i preporukama IEC za pojedine tipove rasvjete. Koristiti visokoefikasne izvore svjetlosti tipa NaVP ili LED.

Urbani dijelovi općine:

Osvjetljenje glavnih saobraćajnica izvesti svjetiljkama postavljenim na čeličnim stubovima, zaštićenim od korozije vrućim cinčanjem, ili drugim vidovima zaštite. Koristiti svjetiljke sa izvorom natrijum-visoki pritisak postavljene uz rub saobraćajnica u jednostranom ili dvostranom naspramnom rasporedu. Sporedne saobraćajnice i pješačke staze osvijetliti svjetiljkama sa istim tipom izvora i na stubovima. Napajanje rasvjete pojedinih saobraćajnica izvesti podzemnim niskonaponskim kablovskim vodovima sa Al provodnicima izvedenim iz kablovskih razvodnih ormara koji su smješteni u neposrednoj blizini najbližih transformatorskih stanica.

Ruralni dijelovi:

U seoskim centrima potrebno je izvršiti osvijetljenje glavnih puteva (ulica) postavljanjem svjetiljki zajedno sa NN razvodom na armirano - betonskim stubovima, a napajanje izvesti samonosivim kablovskim snopom (SKS).

II.10. SAOBRAĆAJ

II.10.1. Sistem saobraćaja i veza

Putnu mrežu općine Sapna čine kategorisani i nekategorisani putevi. Tu spadaju regionalni, lokalni, nekategorisani i zemljani putevi. Prema podacima kojima raspolažu nadležne službe općine, na teritoriji općine Sapna ima 30 kilometara regionalnih puteva, od čega je 20 km asfaltirano, te oko 10 km makadamskog regionalnog puta, koji je trenutno u prekidu.

Sa izmjenom Zakona o cestama u 2002. godini su pristigli značajniji prihodi iz MPC goriva i registracije vozila i pristupilo se intenzivnijoj modernizaciji putne mreže.

Regionalni put R 306(R 456) je dionica Zvornik-Sapna-Rastošnica-Priboj, a održavanje i upravljanje regionalnog puta obavlja Direkcija Tuzlanskog kantona. Svi lokalni putevi nisu povezani sa postojećim regionalnim putem R 306(R 456).

Treba napomenuti da Općina Sapna, s obzirom na svoj položaj u transportnoj mreži kantona, BiH, a i regiona, u perspektivi ima dobre predispozicije za razvoj industrije kao i ostalih grana privrede, te iz tog razloga treba aktivnije raditi na unapređenju razvoja i modernizaciju infrastrukture.

Nekategorisani putevi su, po odluci općinskog vijeća općine Sapna, podijeljeni u dvije grupe i to:

– nekategorisani asfaltni putevi čija dužina je	10.6 km
– nekategorisani makadamski putevi čija je dužina	29.9 km

Takođe, na prostoru općine Sapna postoji još i kategorija puteva koji spadaju u zemljane puteve, puteve koji vode u poljoprivredna imanja, šumske puteve, te prilazne puteve. Ti putevi su evidentirani u službi katastra nekretnina u općini Sapna, što znači da se oni vode u katastru nekretnina kao društvena svojina putevi, dok je kod lokalnih i nekategorisanih puteva slučaj da se putevi koriste, asfaltiraju i imaju

veoma značajnu ulogu kao infrastrukturni objekti, ali da još uvijek nisu izdvojene parcele kroz koje ovakvi putevi prolaze, odnosno da se još uvijek vode u posjedništvu i vlasništvu privatnih lica.

Prilazne puteve za poljoprivredna imanja i šumske komplekse ćemo navesti u odnosu na njihovu površinu po katastarskim općinama.

Prilazni zemljani putevi:

1. Nezuk	308835 m ²
2. Vitinica	613674 m ²
3. Goduš	273949 m ²
4. Sapna	413369 m ²
5. Međeđa	124625 m ²
6. Zaseok	145166 m ²
7. Rastošnica	880845 m ²

Ukupno : **2.760.463 m²**

Pretvoreno u dužinu, računajući da je prosječna širina puta 4m, ovih puteva na prostoru općine Sapna ima **oko 690 kilometara**.

Tabela br. 32.:Prikaz važnijih putnih pravaca na području općine

Oznaka regionalne ceste ²¹	Stara oznaka ceste ²²	Dionica puta	Kategorija	Vrsta kolovoza (km)		Ukupna dužina (km)	napomena
				asfalt	makadam		
R307	Lokalna cesta	Kalesija – Sapna	regionalni plan	14	0	14	-
R306	R456	Granica entiteta (Priboj)- Sapna-granica entiteta (Karakaj)	regionalni	6	10	16	Dionica puta od Nezučkog puta do gornje Sapne, dionica kroz Goduš i dionica kroz Rastošnicu asfaltirane

Tabela br. 33.:Prikaz lokalnih putnih pravaca na području općine²³

Oznaka puta	Naziv dionice	Dužina (km)
L137001	R 306 /Vitinički put - Han - Selimovići - Mahmutovići - Krstac -Kovačevići /mjesna zajednica	5,40
L137002	R 306 /Nezučki put - Nezuk - raskršća za Dugi Dio	4,23
L137003	R 306 /Sapna Škola - Kobilici - Međeđa - Pasji Grob /R307	6,45
L137004	L 902 (L137002) - Nezuk - Zaseok /mezarje	1,70
L137005	Nezuk Škola - Baljkovica /spomen obilježje	2,90
L137006	Vitinica /Džakić - Brđaci - Handelići /spomen obilježje	2,40
L137007	Škola Vitinica /raskršće Selimovići-Muhmutovići/ - Krstac /raskršće Krstac-Kovačevići/	1,36
L137008	Međeđa - Debeljak - raskršće /Nezučki put – Nezuk/	2,70
L137009	R 307 /Trafo stanica - Žuje /Šarci raskršće	1,90
L137010	Vitinica /Han - Gaj	0,87

²¹ Odluka o kategorizaciji cesta u autoceste i brze ceste, magistralne ceste i regionalne ceste (Službene novine FBiH 24/14)

²² podaci dobijeni od strane općinske službe za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije

²³Odluka o kategorizaciji lokalnih cesta i ulica u gradu Tuzla i općinama Tuzlanskog kantona, „Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj:14/14

L137011	R 306 /Goduš - Skakovica škola	4,00
L137012	R 306 /Goduš - Plan naselje	1,60
L137013	L 903 (L137003) /Međeđa – Grabovice-Munjača/ R307	1,80
L137014	Vitinica /Han - Ramići centar	0,85
L137015	L 914 (L137014) - Marnići centar	0,60
L137016	Skakovica škola - Rastošnica - raskršće Sarići /Prelovine	7,00
L137017	Raskršće Sarići - Rastošnica centar /Obršine	4,00
L137018	R 306 /Rastošnica - Čaklovića centar	3,00
L137019	R 306 /Rastošnica - Čairi centar	5,00
L137020	R 306 /Rastošnica - Laze centar	5,00
L137021	Krstac centar - Ošćenak - Kovačevići /mjesna zajednica	1,35
L137022	Međeđa centar-Dekići-Bajramovići-Bešići	1,4
L137023	Međeđa centar- Durakovići	0,5
	Žrtava genocida u Srebrenici	0,21
	Semira Imširovića-Kobre	0,10
	Ukupno lokalnih puteva na području općine Sapna	66,32

Tabela br. 34.:Prikaz nekategorisanih putnih pravaca na području općine

Dionica puta	Kategorija
Centar - Kraljevići	nekategorisani
Centar (stara pijaca) - Svrake	nekategorisani
Kobilići – Kosa	nekategorisani
Međeđa – Grabovica – Rijeka	nekategorisani
Nezučki put – Donji Zaseok	nekategorisani
Vitinica – Marnići	nekategorisani
Međeđa – Dekići	nekategorisani
Međeđa – Durakovići	nekategorisani
Međeđa – Bešići	nekategorisani
Rastošnica – Obršine	nekategorisani
Rastošnica – Prelovine	nekategorisani
Rastošnica – Čaklovića	nekategorisani
Rastošnica - Čairi	nekategorisani
Rastošnica – Laze	nekategorisani
Zaseok – Lipa	nekategorisani
Zaseok – Doljani	nekategorisani
Goduš – Rujevina	nekategorisani
Nezuk – Potkućina	nekategorisani
Nezuk – Biberovići	nekategorisani
Skakovica – Rožanj	nekategorisani
Krstac – Ošćenak – Kovačevići	nekategorisani
Vitinica (Han) – Ramići - Čektale	nekategorisani
Goduš – Plan	nekategorisani
Gornja Sapna – Grabovac - Mahala	nekategorisani

(Izvor: podaci dobijeni od strane općinske službe za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije)

Putnu mrežu karakteriše:

- Nerazvijenost – vema nizak broj kilometara puteva viših kategorija po km² (u zemljama visoko razvijene privrede 100 - 150 km/km²);
- Unutar regije su značajne razlike u razvijenosti mreže što je, između ostalog određeno nivoom privredne razvijenosti datog područja, kao i reljefnim karakteristikama;
- Mala propusna moć puteva;
- Nepovoljna struktura puteva. Kategorija zemljanih puteva čini najveći dio putne mreže (86.49%), dok su vrlo malo zastupljeni putevi regionalnog značaja (3.76%);
- Kvalitet mreže (kolovoz) je nezadovoljavajući;
- Nizak kvalitet saobraćajnica za povezivanje sa centrima susjednih regija (Sarajevo, Zenica, Bijeljina, Zvornik);

Javni gradski saobraćaj:

Prema analiziranom stanju u oblasti saobraćaja na prostoru općine posluju preduzeća koja se uglavnom bave prijevozom roba i putnika, što trenutno ne zadovoljava potrebe građana. Kada je riječ o prijevozu putnika, uglavnom su to organizovani prijevozi za potrebe određenih kategorija stanovništva (zaposleni u državnim službama i đaci), dok se ostali građani moraju prilagovati terminima koji odgovaraju samo pomenutim grupama stanovništva ili koristiti se taksi prijevozom koji je značajno skuplji od javnog prijevoza.

Željeznički saobraćaj:

Željeznički saobraćaj na teritoriji općine Sapna nije razvijen.

Vazdušni saobraćaj:

Najbliži međunarodni aerodrom je u Tuzli sa Kargo centrom, koji može trenutno opslužiti oko 150.000 putnika godišnje.

II.10.2. Povezanost sistema sa saobraćajem u širem okruženju

Brži razvoj saobraćaja i veće ekonomske efekte od saobraćaja, moguće je očekivati pod uslovom stvaranja povoljnih pretpostavki za razvoj saobraćaja. Pod ovim se smatra jasan, racionalan i bezbjedan saobraćajni sistem dobrih performansi (protočnost i kapacitet, brzina, sigurnost, dobre servisne usluge, minimalne gubitke u vrijeme i sl.) o čemu se vodilo računa kod određivanja saobraćajnog sistema, tehničkih elemenata i normativa i lokacionih faktora.

Činjenica je da bez kvalitetnih saobraćajnih komunikacija ne može doći do razvoja privrede i uspostavljanja kvalitetnih društvenih odnosa. Upravo zbog svog višestrukog značaja, saobraćaju i saobraćajnoj infrastrukturi sve zemlje pridaju prioritet u razvoju jer uslovljava ukupan društveni i ekonomski razvoj.

Općina Sapna leži u težištu trougla Tuzla – Bijeljina - Zvornik i kroz područje ove općine prolaze regionalni pravci R306 Granica entiteta (Priboj)-Sapna-granica entiteta (Karakaj) i R 307 Sapna-Kalesija. Značaj putne mreže predstavlja najznačajniji segment saobraćajne infrastrukture, jer omogućava transport robe i prijevoz ljudi do određenih relacija na bezbjedan i siguran način. Sve nam pokazuje da općina Sapna ima dobre predispozicije za razvoj industrije kao i ostalih grana privrede.

Drumski saobraćaj-plan:

Osnovni cilj je povećanje saobraćajne dostupnosti i povezanosti centara u mreži naselja, privrednih kapaciteta i turističkih sadržaja, rekonstrukcijom, dogradnjom i izgradnjom puteva na lokalnom, regionalnom i širem nivou.

Prilikom definisanja planskog rješenja postavljeni su posebni ciljevi u formiranju primarne putne mreže, koja je predmet ovog Prostornog plana, a to su:

- Modernizacija regionalnog puta Kalesija – Sapna – Teočak., odnosno brže saobraćajnice koja predstavlja vezu sa susjednim općinama,
- ostvariti dobru saobraćajno – transportnu povezanost svih dijelova teritorije općine međusobno, kao i sa susjednim teritorijama, a time i sa širim okruženjem,
- modernizacija i poboljšanje kvaliteta lokalnih puteva tamo gdje su potrebe izraženije,
- definisati raskrsnice (kružne, četvorokrake i trokrake) i njihove buduće drumske veze sa putevima koji su od državnog značaja,
- propisati i ozakoniti zaštitne pojase-koridore za sve saobraćajnice koje se tretiraju Prostornim planom.

Planirani parking prostor

Kako bi se smanjila koncentracija motornih vozila u centru općine, a samim tim i smanjilo zagađenje izduvnim gasovima, potrebno je planirati parking mesta na lokacijama van centra općine.

II.10.3. Saobraćajna infrastruktura sa zaštitnim pojasevima

Širine koridora i položaja trasa javnih puteva svih rangova i željezničkih pruga određene su različito. Širina koridora za javne puteve, unutar kojih se može razvijati trasa saobraćajnica, izvan građevinskog područja propisani su Zakonom o cestama Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 12/10 i 16/10, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o cestama Federacije Bosne i Hercegovine.

II.10.4. Telekomunikacije

Strategija razvoja fiksnih mreža BH Telecom-a na području općine je postepeni prelazak na optičku kablovsku infrastrukturu. Za korisnike to znači praktično neograničene brzine prenosa podataka, manju učestalost kvarova i brže otklanjanje istih. Ovaj plan potrebno je realizovati kroz više koraka po FTTX principu:

- povezivanje optičkim kablovima sjedišta mjesnih zajednica sa centrom općine (FTTN),
- povezivanje manjih telekomunikacionih čvorišta u urbanim i ruralnim dijelovima općine optičkim telekomunikacionim vodovima (FTTC),
- privođenje optičkih vodova do zgrada (FTTB),
- priključenje domaćinstava na optičku telekomunikacionu infrastrukturu (FTTH)

Telekomunikacione vodove u urbanom dijelu općine potrebno je polagati u kablovsku kanalizaciju radi veće pouzdanosti i lakše dogradnje. U ruralnim dijelovima općine telekomunikacionu infrastrukturu moguće je polagati direktno u rov, uz korištenje nadzemnih telekomunikacionih izvoda ili kablovskih okana za grananje mreže.

Planirana je instalacija novih GSM i UMTS baznih stanica u skladu sa studijama koje izrađuju operateri mobilne telefonije.

II.11. TERMOENERGETIKA

Energetski potencijali

U narednom periodu na ovom prostoru treba planirati što veću upotrebu alternativnih izvora energije koji imaju značajan potencijal ali koji nisu na pravi način iskorišteni. To se naročito odnosi na biomasu i sunčevu energiju. S obzirom na njihovu obnovljivost i ekološku čistoću potrebno je značajnije istražiti mogućnost iskorišćenja ovih izvora energije.

Potencijalna energija dobijena iz **biomase** je najznačajniji energetski potencijal obnovljivih izvora na prostoru općine Sapna, s obzirom na veliku zastupljenost šumskog područja, odnosno zastupljenost resursa ostataka šumske proizvodnje.

Biomasu, zbog višestruke isplativosti, moguće je koristiti kao energent za dobijanje toplotne energije.

Energija sunca se još uvijek ne koristi. Solarna energija ima veliku razvojnu šansu u turizmu, zdravlju, kao i poljoprivredi. Pored toga solarnu energiju je moguće koristiti kao dopunu u daljinskim sistemima grijanja, kao energent za apsorpcione rashladne mašine, ili kao dopuna klasičnim sistemima grijanja.

Mnogobrojni pozitivni efekti koje daje sistem toplifikacije gradova i naseljenih područja uopšteno daju veliki poticaj da se sistem širi sve do ekonomski opravdanih granica.

Postojeći objekti koji imaju kotlovnice za centralno grijanje zadržavaju ih sa mogućnošću povećanja ili smanjenja kapaciteta kotlova i zamjenom dotrajalih dijelova ili kompletne opreme. Također postojeće instalacije i oprema za rashlađivanje i klimatizaciju prostorija zadržava se uz moguće zamjene drugom opremom veće ili manje snage.

Za planirane administrativne zgrade i veće javne objekte, ako je ekonomski opravdano, preporučuje se izgradnja centralnog izvora toplotne energije za sistem daljinskog grijanja. Ovako proizvedena energija je jeftinija, manje zagađuje okolinu, zagađenje okoline je lako kontrolisati i smanjivati. Ovim sistemom se može obezbijediti i potrošnja tople vode tokom cijele godine čime se sistem održava u radu tako da su i problemi u toku grijanja manji. Prednost isporuke toplotne energije u toku cijele godine je i mogućnost korisnika da svoj prostor zagrijava po želji u bilo koje doba godine. Obavezno je pri ovakom radu imati obezbijeđeno mjerenje utroška toplotne energije kod svakog potrošača pojedinačno prema čemu se utrošak energije naplaćuje.

Rashlađivanje, provjetravanje ili klimatizaciju prostorija u objektima vršiti pojedinačnim instalacijama po prostorijama ili centralnim rashladnim stanicama (ili klima komorama) i odgovarajućom instalacijom za svaki objekt u cjelini.

Način obezbjeđivanja toplotne i rashladne energije za pojedine objekte određivati za svaki objekt urbanističko tehničkim uslovima. Vrstu opreme za zagrijavanje, rashlađivanje, provjetravanje i klimatizaciju odrediti projektnom dokumentacijom po želji investitora.

Preporučuje se i korišćenje sunčeve energije za zagrijavanje prostorija u prelaznom periodu, a naročito za pripremu potrošne tople vode. Takođe se mogu koristiti toplotne pumpe koje koriste energiju vazduha ili zemlje za dobijanje toplotne i rashladne energije uz pogonsku električnu energiju.

II.12. PRIVREDA

II.12.1. Razvoj privrede i osnovni faktori razvoja

Analiza dosadašnjeg razvoja općine Sapna kao i ocjena postojećeg stanja pokazuje:

- Sapna ostvaruje najniži GDP po glavi stanovnika u Tuzlanskom kantonu i po nivou razvijenosti je među najnerazvijenijim općinama Tuzlanskog kantona,
- Najveći broj poslovnih subjekata registrovan je u tercijalnom sektoru;
- Niska razvijenost primarnog i sekundarnog sektora;
- Preovladavaju mikro i mala preduzeća;

- Odsustvo strateških privrednih subjekata;
- Najmanji broj poslovnih subjekata na 1.000 stanovnika (26,6, prosjek TK je 49,3)
- Najveći stepen nezaposlenosti u TK;
- U 2013. prosječna neto plaća bila je viša u odnosu na prosjek Tuzlanskog kantona;
- Veliki odlivi radno aktivnog stanovništva u inostranstvo;
- Nerazvijen agrarni sektor.

Na osnovu analiziranog stanja privrede, može se zaključiti da dolazi do laganog oporavka. Međutim, još uvijek je potrebno uložiti dodatne napore u razvoju privrede kao bi se došlo do nivoa samoodrživosti i postepenog razvojnog uspona. Takođe, tome će uveliko doprinosti i poboljšanje privrednog ambijenta u Bosni i Hercegovini. Četiri značajna faktora, usloviće budući strateški privredni razvoj Sapna, a to su:

- vanjsko okruženje BiH;
- razvojni ambijent u BiH i Tuzlanskom Kantonu;
- unutrašnji poticaji i potencijali u Kantonu;
- poticaji i potencijali u općini Sapna.

U kreiranju ciljeva budućeg razvoja, i uz uvažavanje postojećeg stanja i osnovnih faktora razvoja, a u skladu sa Prostornim planom Tuzlanskog Kantona, polazi se i od opšte prihvaćenih smjernica budućeg globalnog razvoja, kao:

- tendiranje ka održivom razvoju (ekološka osjetljivost),
- uvođenje potpuno novih tehnologija,
- humanizacija življenja,
- razvoj lokalne samouprave i veća uloga pojedinca,
- uvođenje tržišnih odnosa i povećanje efikasnosti,
- globalizacija i regionalizacija društva.

Strateški razvoj privrede

Privredni razvoj općine Sapna treba bazirati na intenzivnom razvoju djelatnosti koje su sposobne za konkurentski nastup na domaćem i inostranom tržištu kao što su industrija (prehrambena i drvoprerađivačka), poljoprivreda (intenziviranje povrtlarstva, voćarstva i stočarstva, s posebnim osvrtom na uzgoj kornišona), razvoj MSP-a, i uslužnih djelatnosti. Razvoj ovih djelatnosti kao i drugih za koje postoje potencijali na predmetnom području potrebno je provoditi mjerama koje će na direktan ili indirektan način dovesti do realizacije razvojnih privrednih ciljeva. Planskim mjerama i aktivnostima i u skladu sa raspoloživim potencijalima i kapacitetima težiće se unapređenju svih društveno-ekonomskih sistema, u cilju unapređenja rasta i razvoja uz optimalno korišćenje resursa koji stvaraju novu vrijednost, omogućavanja visoke produktivnosti, veće elastičnosti ekonomije, efikasnosti i stvaranja profita, uz poštovanje svih mjera zaštite životne sredine.

Dakle, za očekivati je umjeren rast industrije (prvenstveno prehrambene i drvoprerađivačke), poljoprivredne proizvodnje, preduzetništva i uslužnih djelatnosti.

Shodno tome, u narednoj tabeli daje se okvirna projekcija razvoja poslovnih subjekata po djelatnostima za planski period 2013.-2033. godine.

Tabela br. 35.: Poslovni subjekti po djelatnostima za 2012, 2013.²⁴ i 2033. (okvirna projekcija)

Poslovni subjekti po djelatnosti	2012.	2013.	2033.	Povećanje 2012.-2013.	Povećanje 2013.- 2033.
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	4	6	25	2	19
B Vađenje ruda i kamena	0	0	2	0	2
C Prerađivačka industrija	16	16	30	0	14
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	1	3	0	2
E Snabdjevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije klizišta	3	3	5	0	2
F Građevinarstvo	18	20	30	2	10
G Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravak motornih vozila i motocikala	108	108	148	0	40
H Prijevoz i skladištenje	52	53	65	1	12
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	23	25	56	2	31
J Informacije i komunikacije	2	2	4	0	2
K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	5	5	8	0	3
L Poslovanje nekretninama	0	0	1	0	1
M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	7	7	10	0	3
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2	2	5	0	3
O Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	23	23	30	0	7
P Obrazovanje	9	9	12	0	3
Q Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	9	9	12	0	3
R Umjetnost, zabava i rekreacija	14	15	20	1	5
S Ostale uslužne djelatnosti	31	34	45	3	11
Ukupan broj poslovnih subjekata	327	338	511	11	
Ukupan broj zaposlenih	567 ²⁵	594 ²⁶	1700		

Analizirajući poslovne subjekte po djelatnostima na teritoriji općine Sapna, za period 2012.-2013, te planiranu okvirnu projekciju razvoja, zaključuje se sljedeće:

- rast poslovnih subjekata u periodu 2012.-2013., zabilježen je u oblasti poljoprivrede, šumarstva i ribolova, te građevinarstva prijevoza i skladištenja, hotelijerstva i ugostiteljstva, umjetnosti i u ostalim uslužnim djelatnostima;
- u planskom periodu 2013.-2033. godina, a shodno postavljenim planskim postavkama, očekuje se rast poslovnih subjekata, tj rast i broja zaposlenih;
- najveći rast se očekuje u oblasti trgovine, ugostiteljstva, prerađivačke industrije i poljoprivrede;
- poseban akcenat se stavlja na očekivani rast proizvodnje kornišona; u Bosni i Hercegovini proizvodnja krastavaca kornišona predstavlja najprofitabilniju povrtlarsku proizvodnju; sa relativno malih zemljišnih površina postižu se primjerni prinosi i finansijski rezultati;

²⁴ Registrirani poslovni subjekti (stanje 31.12.2013.) po djelatnostima uključuju pravna lica, jedinice u sastavu i obrt. Izvor podataka: Statistički godišnjak/ljetopis 2013, 2014.

²⁵ Statistički godišnjak/ljetopis 2013, Federalni zavod za statistiku, str. 467.

²⁶ Zaposlenost, nezaposlenost i plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine, Federalni zavod za statistiku 2013. godina, str. 75

Da bi se realizovao planski koncept neophodna je podrška u smislu:

- obezbjeđenje saobraćajne i infrastrukturne opremljenosti cijelog područja Općine (unutar općine, na regionalnom i širem nivou),
- multifunkcionalno povezivanje centra općine i ruralnih dijelova,
- planskog uređenja i kontrolisane izgradnje prostora,
- održivog korišćenja prirodnih dobara i finansijske pomoći uže i šire društvene zajednice za prostorni razvoj predmetnog područja (namjenski državni i drugi fondovi, podsticanje razvoja malih samostalnih preduzetnika i preduzetništva, infrastrukture, podsticati investicije i dr.).

Projekcija BDP-a izvedena je iz utvrđenih raspoloživih prirodnih resursa (njihovog korišćenja u funkciji razvoja privrede zasnovanom na konceptu održivog razvoja i zaštite životne sredine), rasta investiranja i inovativnosti upravljačkih kapaciteta.

Tabela br. 36.: BDP za period od 2008. – 2014. i projekcija za 2033. godinu (u 000)

godina	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	projekcija 2033.
BDP (km)	14.296	15.165	15.385	15.948	16.369	16.800	17.159	26.469

Izvor podataka: Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH, za navedene godine, Federalni zavod za programiranje razvoja

Prema izvršenoj okvirnoj projekciji doći će i do povećanja bruto društvenog proizvoda.

Shodno očekivanom rastu poslovnih subjekata, predviđa se i rast broja zaposlenih lica. Naime, do kraja planskog perioda, tj. do 2033. godine, na teritoriji općine biće okvirno zaposleno 1700 lica. Obzirom da se prilikom dimenzionisanja projekcija privrednog razvoja nije raspolagalo brojem zaposlenih po djelatnostima, već samo brojem poslovnih subjekata, izostat će projektovanje zaposlenja po djelatnostima. No, obzirom da se u planskom periodu očekuje rast zaposlenih u prerađivačkoj industriji, ovim planom daje se sljedeći normativi:

- 154 m²/radniku²⁷.

Budući navedeni prostorno-planski razvoj privrede zasnivaće se na sprovođenju strateških ciljeva, koji su selektivno postavljeni u skladu sa mogućnostima njihove realizacije u planskom periodu.

- Integralni ruralni razvoj
- Ubrzanje ekonomskog razvoja i unapređenje konkurentnosti privrede
- Povećanje zaposlenosti.

Integralni ruralni razvoj - treba da omogući brži razvoj ukupne poljoprivredne proizvodnje, kao i jaču vezu sa ostalim srodnim privrednim granama kao što su prerađivačka industrija, turizam i zanatstvo kroz donošenje mjera ekonomske politike kojima će se podsticati brže aktiviranje prirodnih i ljudskih resursa. Jedan od ključnih faktora razvoja poljoprivrede ovog područja jeste proizvodnja zdrave hrane i pića što joj omogućava zdrava prirodna sredina. Razvoj poljoprivrede kao perspektivne privredne grane, realizovaće se uz korištenje komparativnih prednosti i pogodnosti za određene grane (povrtlarstva, voćarstvo, stočarstva i proizvodnju meda) i stvaranja uslova za ostankom i naseljavanjem seoskog područja prvenstveno mlađom populacijom uz povećanje zapošljavanja.

Mjere koje bi se trebale preduzeti po ovom pitanju su:

- formiranje agrarnog fonda koji bi podržavao sve aktivnosti u vezi sa razvojem poljoprivrede sa fokusom na voćarstvo, povrtlarstvo i proizvodnju meda;
- edukacija voćara i pčelara u cilju intenziviranja proizvodnje;

²⁷ normativ prema Prostornom planu za područje Tuzlanskog kantona, 2005.-2025. (prosjeak Francuske i Belgije), Tuzla 2006, str 199.

- stvaranje uslova za doradu i brendiranje voća i pčelinjih proizvoda;
- poboljšanje veze poljoprivredne proizvodnje i finansijskih institucija;
- inteziviranje proizvodnje kornišona,
- formiranje otkupno-prerađivačkih i skladišnih prostora;
- pridobijanje strateških partnera, donatora i drugih investitora;
- transformacija individualnih gazdinstava u porodičnu farmu;
- posebnim mjerama stimulisati organsku poljoprivrednu proizvodnju;
- simulirati domaće prerađivače za prelazak na viši stepen finalizacije u proizvodnji u oblasti drvoprerađivačke industrije,
- stimulisati zapošljavanje kroz plansko korištenje sporednih šumskih proizvoda – zapošljavanje ruralne populacije i žena.

Ubrzanje ekonomskog razvoja i unapređenje konkurentnosti privrede - podrazumijeva postizanje uravnoteženog, balansiranog, kao i ekonomski, ekološki, socijalno i tehnološki održivog razvoja. Jedan od koraka ka realizaciji ovog cilja jeste i racionalno raspolaganje i upravljanje prirodnim resursima i unapređenje postojeće infrastrukture – odnosno racionalno korišćenje primarnih raspoloživih resursa Općine u cilju privrednog razvoja područja (tj. geografskog položaja, zemljišta, raspoloživih sirovinskih osnova, stanovništva, kao i postojećih privrednih resursa).

Mjere koje bi se trebale preduzeti po ovom pitanju su:

- planirano proširenje i infrastrukturno opremanje stambeno-poslovne zone “Centar”;
- planirano proširenje i infrastrukturno opremanje industrijsko-poslovne zone 1 u “Sapni”;
- planirana izgradnja i infrastrukturno opremanje industrijsko-poslovne zone na granici između naselejenih mjesta Sapna i Goduš (mala privredna zona, površine od 10-50 ha)
- jačanje službe za pomoć privrednicima i poljoprivrednicima;
- kreditna politika u funkciji podsticaja razvoja malih i srednjih preduzeća;
- razvoj sektora malih i srednjih preduzeća koji će biti održiv, konkurentan i okrenut izvozu;
- ulaganje u nove tehnologije, zasnovane na znanju;
- jačanje javnog-privatnog partnerstva;
- stvaranje prepoznatljivog brenda domaćih proizvoda;
- stvaranje pozitivnog poslovnog okruženja za industrijska preduzeća (uvođenjem jednostavne procedure za otvaranje novih preduzeća, usavršavanjem i distribucijom informacija, finansijskom podrškom u obliku start-up kredita, poreske olakšice i olakšice prilikom otvaranja novih radnih mjesta, razvojem preduzetničke kulture, razvojem i edukacijom kadrovskog potencijala);
- razvoj trgovinskih djelatnosti i njihovo integralno uvezivanje sa domaćim proizvođačima.

Povećanje zaposlenosti - analiza stanja nezaposlenosti pokazala je da nisu iskorištene sve komparativne prednosti i pogodnosti koje općina pruža. Složena problematika tržišta rada zahtijeva mjere dugoročnog karaktera.

Mjere koje bi se trebale poduzeti po ovom pitanju su:

- Stvaranje uslova za samozapošljavanje - korišćenje vlastitih radno-kreativnih potencijala;
- Jačanje javno-privatnog partnerstva;
- Stimulisati zapošljavanje u sektoru poljoprivredne i stočarske proizvodnje (stimulisati razvoj porodičnih gazdinstava i farmerske proizvodnje, te usmjeravanje manjih industrijskih kapaciteta u seoska područja, subvencije, organizovani otkup, i sl.).

Ostvarivanjem predviđenih prostorno-planskih ciljeva privrede, predviđa se:

- Izlaženje iz kruga nedovoljno razvijenih općina,
- Aktiviranje prirodnih i društvenih potencijala,
- Promjena strukture i transformacije privrede,
- Umjereni rast drvoprađivačke i prehrambene industrije, poljoprivredne proizvodnje i malog i srednjeg preduzetništva,
- Ubrzano povećanje stepena zaposlenosti i obezbjeđenje novih radnih mjesta,
- Povećanje dohodka privrede,
- Formiranje privrednih zona: Industrijsko-poslovnih zona i Stambeno-poslovna zona „Centar“.

II.12.2.   Orijentacija i razmještaj privrede u prostoru

Razvoj industrijsko- poslovnih zona

Osnovni koncept razvoja privrede zasniva se na realizaciji postavljenih ciljeva, a koji su proizašli iz analize postojećeg stanja privrede kao i uočenih problema u ovoj oblasti. Potrebno je ukazati na činjenicu da je privreda izuzetno značajan korisnik prostora.

Prostorna organizacija privrede podrazumijeva prostorni raspored djelatnosti iz primarnog, sekundarnog i tercijarnog sektora, odnosno raspored prostornih jedinica privrede. Prostorni razmještaj privrednih subjekata dat je u tekstu Prostorne osnove i detaljnije opisan po granama privrede.

Koncepcija prostorne organizacije industrije zasniva se na izgradnji preduzetničke infrastrukture, a posebno industrijsko-poslovnih zona, putem ovih zona može se, prije svega, aktivnije planirati i usmjeravati ekonomski razvoj na opštinskom, regionalnom i nacionalnom nivou, a u cilju uravnoteženog teritorijalnog razvoja.

U privrednoj praksi, zone se javljaju u raznim pojavnim oblicima i to kako s obzirom na namjenu (industrijske, zanatske, uslužne, poljoprivredne, turističke...) tako i s obzirom na pripremljenost za investiranje (green-potpuno nova lokacija, brown-kreirane na već korištenom zemljištu i objektima).

Značaj formiranja zona je višestruk s obzirom na različite ciljne grupe-općine, privreda i nezaposlenost. Njihovim formiranjem između ostaloga, postiže se:

- planski razvoj privredne infarstrukture,
- osnivaju se novi proizvodni pogoni, te otvaraju nova radna mjesta
- sprečava se neefikasno korišćenje urbanog i drugog prostora kroz efikasno prostorno planiranje,
- stvaraju se uslovi za privlačenje sektorskih ciljanih investicija (mogućnost kontrolisanog razvoja privrede),
- koncentracija preduzetnika na jednom mjestu,
- zajedničko korišćenje infrastrukture, međusobno povezivanje i rješavanje potrebe za poslovnim prostorom,
- ostvaruje se i efikasnija zaštita životne sredine i smanjuje devastacija poljoprivrednog i drugih oblika zemljišta.

Na području općine Sapna egzistiraju i planiraju se sljedeće poslovne zone

- Industrijsko-poslovna zona 1, površine 1,01 ha, planirano proširenje površine od 1,42 ha (lokalitet: naseljeno mjesto Kraljevići);
- Stambeno-poslovna zona, površine 4,43 ha, planirano proširenje površine od 0,43 ha (naseljeno mjesto: Kraljevići),
- Industrijsko-poslovna zona 2, površine 23,076 ha (lokalitet: granica između naseljenih mjesta Sapna i Goduš);

Kod realizacije i osposobljavanja ovih područja za efikasan razvoj potrebno je i preduzeti niz koraka, ali prvenstveno povezivanje sa adekvatnom infrastrukturom: saobraćajna, vodovodna, elektro i kanalizaciona.

Kroz formiranje ovih zona, uporedo sa ubrzanjem sveobuhvatnih kapitalnih ulaganja stvoriće se stimulativan ambijent za aktiviranje privatnih investicija u MSP, samozapošljavanje i mnoštvo drugih, prije svega privatnih inicijativa koje će ubrzati ritam zapošljavanja. Ovo je od velikog značaja ukoliko se uzme u obzir da općina Sapna ima veoma izražen problem nezaposlenosti.

Detaljna namjena navedenih zona utvrdit će se nižim prostorno-planskim dokumentima-regulacionim planom, te planom investicija za općinu Sapna, a sve na temeljima razvoja postavljenim u ovom dokumentu.

Takođe, potrebno je inicirati jednostavnije i lakše odredbe zakonske regulative na svim nivoima (općinski, kantonalni, federalni i državni) kao stimulans za nova i masovnija investiciona ulaganja.

Karakteristike budućeg privrednog razvoja

Pravci budućeg razvoja privrede na području općine Sapna realizovaće se kroz konkretne projekte iz različitih oblasti, kao što su:

- formiranje agrarnog fonda koji bi podržavao sve aktivnosti u vezi sa razvojem poljoprivrede sa fokusom na voćarstvo, stočarstvo i proizvodnju meda;
- formiranje otkupno-prerađivačkih i skladišnih prostora;
- pridobijanje strateških partnera, donatora i drugih investitora;
- organska poljoprivredna proizvodnja;
- privredno korišćenje šuma, uz unapređenje cjelokupnog šumskog fonda, naročito izdanačkih šuma a sve u cilju postizanja optimalne strukture koje će imati trajnost prinosa i prihoda. Ovako formirane šume, su privlačne za posjetioce, čime se otvaraju mogućnosti za povećanje rekreativnog korišćenja istih (gazdovanje šumskim resursima radi zadovoljenja ne samo ekonomskih, već i kulturnih i duhovnih potreba sadašnjih i budućih generacija-proizvodi i usluge od šuma-drvo i proizvodi od drveta, voda, rekreacija, zaštita staništa divljih vrsta, prediona raznolikost)
- uključivanje šuma u projekcije ruralnog razvoja (obezbijediće se razvoj ruralnih područja)
- viši stepen finalizacije u proizvodnji u oblasti drvoprerađivačke industrije,
- podrška osnivanju malih i srednjih preduzeća za obavljanje poslova u šumarstvu i ostalim djelatnostima vezanim za šumu;
- inicirati veću zastupljenost korišćenja ostalih šumskih proizvoda (gljive, ljekovito i aromatično bilje, šumski plodovi, i dr.), pri čemu se mogu ostvariti značajni prihodi za lokalno stanovništvo-zapošljavanje ruralne populacije i žena;
- jačanje službe za pomoći privrednicima i poljoprivrednicima;
- jačanje javnog-privatnog partnerstva;
- razvoj trgovinskih djelatnosti i njihovo integralno uvezivanje sa domaćim proizvođačima;
- planirano proširenje i infrastrukturno opremanje stambeno-poslovne zone "Centar";
- planirano proširenje i infrastrukturno opremanje industrijsko-poslovne zone 1
- planirana izgradnja i infrastrukturno opremanje industrijsko-poslovne zone 2
- kulturno-historijsko naslijeđe (arheološka dobra i ostala kulturno-historijska dobra-graditeljsko naslijeđe) valorizovati i staviti u funkciju razvoja kulturnog turizma (uključivanje kulturno-istorijskog naslijeđa u turističku ponudu zahtjeva dodatno angažovanje društvene zajednice i ulaganja u revitalizaciju istih);
- unapređenje turističke infrastrukture i suprastrukture, uz poseban osvrt na valorizaciju prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa;
- stvaranje uslova za integralni razvoj ruralnih područja i njihova integracija u turističke tokove;

- podići nivo saradnje između zainteresovanih strana u turizmu i uvezanost turističke privrede;
- unapređenje kvaliteta usluga u turizmu i primjena EU standarda;
- stimulisati zapošljavanje u sektoru poljoprivredne i stočarske (stimulisati razvoj porodičnih gazdinstava i farmerske proizvodnje, te usmjeravanje manjih industrijskih kapaciteta u seoska područja, subvencije, organizovani otkup, i sl.) i proizvodnje iz oblasti šumarstva.

Akcent na prvenstveno staviti na intenziviranje privrednog razvoja na bazi šumarstva, poljoprivrede, trgovine i prerađivačke industrije. Šume zahvataju cca 68% površine općine, te su shodno tome prepoznate kao „snaga“ tj. osnova za dalji razvoj općine. Naime, one mogu pružiti višestruku korist razvoju ovog prostora: obezbjeđuju sirovine za obnovljive i ekološki zdrave proizvode, imaju važnu ulogu u ekonomskom blagostanju, biološkoj raznovrsnosti, globalnom kruženju ugljenika i vodnom bilansu, bitne su za razvoj ekoloških, zaštitnih, turističko-rekreativnih, zdravstvenih i kulturnih usluga, a takođe su i stub održivog razvoja svakog društva.

Da bi u općini, koja ima potencijal i za voćarstvo, mogli još više zainteresovati stanovništvo za gajenje voća, neophodno je preduzeti neke organizacione mjere i raditi na osposobljavanju kadrova za ovu poljoprivrednu djelatnost. Ovome u prilog ide i činjenica da je područje općine pretežno brdsko-planinska i da takvi predjeli najracionalnije mogu da se iskoriste baš za voćarsku proizvodnju. Mladi ljudi koji bi se željeli baviti voćarstvom, često usljed neznanja naprave velike greške, iz tog razloga potrebno je ojačati institucije koje mogu pružiti stručnu pomoć. Potreban je organizovan prilaz unapređenju voćarske proizvodnje na nivou općine, kantona ali i federacije, a u tome će posebno mjesto imati poljoprivredni fakulteti, poljoprivredne škole, poljoprivredne stanice, instituti, poljoprivredni kombinati, i sl.

Voćarska proizvodnja je toliko napredovala, da od ljudi koji žele da se bave ovom granom traži veliko znanje. Savremeni intenzivni zasadi zahtjevaju ne samo velika investiciona ulaganja, već i poznavanje cjelokupnog tehnološkog procesa proizvodnje. U proizvodnji se uvode visokokvalitetne i produktivne sorte koje zahtjevaju odgovarajuću zaštitu i primjenu agrotehničkih i pomotehničkih mjera.

Prethodno navedeno odnosi se i na oblast stočarstva i pčelarstva. Uz sve navedeno, da bi se došlo do privrednog razvoja na ovom području, potrebno je uvezati proizvodnju sa preradom proizvoda, jedna od mogućnosti je i formiranje otkupno-prerađivačkih i skladišnih prostora kroz jačanje javnog-privatnog partnerstva.

Jedna od privrednih grana koja može pridonijeti opštem razvoju je turizam, zahvaljujući prirodnim i antropogenim vrijednostima sa kojima ova općina raspolaže.

II.12.3. Ocjena privrednih aktivnosti sa stanovišta uticaja na okoliš

Detaljnija analiza ocjene privrednih aktivnosti sa stanovišta uticaja na okolinu nalazi se u drugim dijelovima dokumenta, kao i u Studiji ranjivosti prostora općine Sapna.

Kada je riječ o privrednim aktivnostima i njihovom uticaju na okolinu, dolazi se do zaključka da ne postoji privredna aktivnost koja je neutralna - indiferentna na životnu sredinu i okolinske uslove. Predpostavka je da će doći do intenzivnijeg razvoja različitih grana privrede na području općine Sapna, što će podstaknuti brži ekonomski razvoj općine, a sve to potrebno je uskladiti i sa zaštitom životne sredine.

Zaštita okoline općine Sapna predstavlja jedan od imperativa budućeg razvoja ovog područja, a naročito u dinamici njegove realizacije. Općina se, strateški, mora opredijeliti za ekološki razvoj i time dati prednost ekološkoj komponenti, čime će pružiti podršku opšte prihvaćenom principu održivog razvoja. Time će, kada je ekologija u pitanju, lokalni organi vlasti, u uslovima tranzicije i privatizacije, biti spremniji za približavanje evropskim standardima, a na taj način i dostupnosti fondovima i kreditima za razvoj.

Sve sadašnje ali i buduće djelatnosti i razvojni procesi koji su prisutni na posmatranom području, raspoloživi potencijali ali i određena ograničenja razvoja, manifestuju se određenim uticajima na okruženje. Pošto se radi o prostoru na čijim će pojedinim dijelovima aktivnosti biti intenzivnije, odnosno prostor biti intenzivnije korišćen, može se utvrditi poseban cilj, veza između budućeg privrednog razvoja i zaštite životne sredine, koji se definiše kao polazna osnova za zaštitu, a to je:

- Prirodna i životna sredina područja općine Sapna mora biti zaštićena i uređena na nivou visokog standarda koji odgovara njenim prirodnim kapacitetima i ambicijama održivog razvoja općine i privrednog razvoja.
- Strategija održivog razvoja područja Sapne se ogleda u njegovoj detaljnijoj planskoj organizaciji i uređenju kroz vrednovanje kapaciteta tog prostora u odnosu na odgovarajuće djelatnosti i aktivnosti u njemu.

Na području općine utvrđene su postojeće privredne zone (Industrijsko-poslovna zona 1 i Stambeno-poslovna zona „Centar“), mogućnost njihovog proširenja, te izgradnja nove industrijsko-poslovne zone. To su površine koje su rezervisane za te namjene, sve do pojave interesenata u skladu sa pravilima za davanje lokacija ili posebnih zahtjeva iz pravila ponašanja Evropske zajednice.

Navedene zone će se locirati u skladu sa tehničkim i privrednim zahtjevima, a u planiranju i operacionalizaciji poslovanja će biti obavezne na:

- operativnu primjenu modernih tehnologija,
- stvaranje okruženja za inovativni razvoj,
- maksimalno poštivanje i primjenu evropskih standarda o zaštiti okoline,
- zadovoljavanje potreba lokalne i regionalne privrede,
- pomaganje malih i srednjih preduzeća (MSP) u razvoju,

Planirane zone, u okvirima svog poslovanja na datom prostoru obavezuju se na dosljedno provođenje u djelo aktuelnih propisa u oblasti prostornog uređenja, zaštite i unapređenja kvaliteta životne okoline i privrednog razvoja.

Neophodno je kontinuirano unapređivanje i očuvanje čiste i zdrave sredine (regulisanje zbrinjavanja divljih deponija, selektivno zbrinjavanje otpada, regulisanje oborinskih i otpadnih voda i sl.), podizanje ekološke svijesti građana i uspostavljanje sistema monitoringa okoline. Kada se ovome doda

unapređenje poljoprivrede, proizvodnja zdrave hrane i razvoj turizma, jasno je da unapređenja u oblasti zaštite okoline predstavljaju veoma važan strateški pravac u razvoju općine Sapna.

II.13. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Primarni način ostvarivanja napretka i razvoja ljudskih resursa unutar svake zajednice jeste razvoj društvene infrastrukture u svim oblastima. Društvena infrastruktura je zapravo, najvažnija komponenta društvenog standarda, te se razmatra prema grupama djelatnosti i to: zdravstvene djelatnosti, obrazovanje, socijalna zaštita, kultura i sport, uprava i administracija i vjerski objekti.

Dakle, unapređenje kvaliteta usluga javnih službi i opremljenosti naseljenih mjesta ovim objektima prema potrebama lokalne zajednice ima za cilj poboljšanje kvaliteta života građana.

Kocept razvoja se zasniva na sljedećim principima i njihovoj razradi:

- mreža objekata društvenih djelatnosti prati centralitet naseljenih mjesta, postavljene ciljeve u ovoj oblasti, te očekivane demografske trendove i razvojne mogućnosti općine Sapna;
- posebna pažnja se usmjerava na unapređenje mreže društvenih djelatnosti u ostalim naseljima, posebno onih orijentisanih ka djeci i omladini, kao jedan od preduslova demografskog oporavka općine;
- kvalitetno unapređenje društvenih djelatnosti (u planerskoj praksi definisani su planerski prostorni normativi za svaku društvenu djelatnost posebno i s obzirom na njih u planskom periodu je potrebno prije svega rekonstruisati postojeće objekte, te po potrebi izgraditi nove čime bi se navedeni normativi zadovoljili);
- sve planirane izgradnje, sanacije ili rekonstrukcije objekata potrebno je uskladiti sa aktuelnim zakonima iz oblasti energetske efikasnosti;

Kako bi se poboljšao kvalitet življenja unutar općine, u okviru urbanih područja planirani su društveno opslužni centri, te je za planirani broj stanovnika do 2033. godine izvršen proračun potrebnih površina za neophodne sadržaje u okviru ovih centara. Društveno-opslužni centri su planirani na mjestima gdje se već nalazi najveći broj značajnih objekata koji sadržajno pripadaju društvenoj infrastrukturi i gdje postojeći, raspoloživi prostor dozvoljava njihov dalji razvoj i širenje. Društveno-opslužni centri su planirani u urbanim područjima naseljenih mjesta: aglomeracija Sapna-Kraljevići i Vitinica.

Sadržaji društvene infrastrukture koji se planiraju u sklopu društveno-opslužnog centra su:

- trgovina (svakodnevno, periodično i vanperiodično snadbjevanje)
- ugostiteljstvo i turizam (ugostiteljski objekti)
- usluge i zanati (lične usluge, usluge održavanja ostale usluge)
- kultura i administracija (javne službe, poslovni prostori i slično).

Tabela br. 37.: Društveno opslužni centar za aglomeraciju Sapna-Kraljevići

Sadržaj	Normativ	Postojeći broj stanovnika (2013.)	Planirani broj stanovnika	Planirana površina (m ²)	Planirana površina (ha)
Centar-aglomeracija Sapna-Kraljevići	4 m ² /st	9032	10 114	40 456	4,046
1. Trgovina		9032	10 114	8596,9	0,860
a) svakodnevno i periodično snadbjevanje	0,35 m ² btp/st	9032	10 114	3539,9	0,354
b) vanperiodično snadbjevanje	0,50 m ² btp/st	9032	10 114	5 057	0,506
2. Ugostiteljstvo i turizam	10 st/1 sjed. 3m ² PP/sjed.	9032	10 114	6270,68	0,627
a) motel (ugost.obj.)	0,56 m ² /st	9032	10 114	5663,84	0,567
b) ostali ug. sadr.					

	0,06 m ² btp/st	9032	10 114	606,84	0,061
3. Usluge i zanati		9032	10 114	8799,18	0,881
a) lične usluge	0,1 m ² btp/st	9032	10 114	1011,4	0,102
b) usluge održavanja	0,07m ² btp/st	9032	10 114	707,98	0,071
c) ostale usluge	0,7m ² btp/st	9032	10 114	7079,8	0,708
4. Kultura	0,3m ² btp/st	9032	10 114	3034,2	0,303
5. Administracija javne službe i posl. prostori	0,62 m ² /st	9032	10 114	6270,68	0,627
Ukupno (1-5) sadržaji:				32971,64	3,297

(Izvor: prema normativima preuzetim iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona 2005.-2025.)²⁸

Tabela br. 38.: Društveno-oplužni centar-Vitinica

Sadržaj	Normativ	Postojeći broj stanovnika (2013.)	Planirani broj stanovnika	Planirana površina (m ²)	Planirana površina (ha)
Vitinica	4 m ² /st	3104	3297	13 188	1,320
1. Trgovina		3104	3297	2802,35	0,280
a) svakodnevno i periodično snadbjevanje	0,35 m ² btp/st	3104	3297	1153,95	0,115
b) vanperiodično snadbjevanje	0,50 m ² btp/st	3104	3297	1648,4	0,165
2. Ugostiteljstvo i turizam	10 st/1 sjed. 3m ² PP/sjed.	3104	3297	2044,14	0,204
a) motel (ugost.obj.)	0,56 m ² /st	3104	3297	1846,32	0,184
b) ostali ug. sadr.	0,06 m ² btp/st	3104	3297	197,82	0,020
3. Usluge i zanati		3104	3297	2868,39	0,287
a) lične usluge	0,1 m ² btp/st	3104	3297	329,7	0,033
b) usluge održavanja	0,07m ² btp/st	3104	3297	230,79	0,023
c) ostale usluge	0,7m ² btp/st	3104	3297	2307,9	0,231
4. Kultura	0,3m ² btp/st	3104	3297	989,1	0,099
5. Administracija javne službe i posl. prostori	0,62 m ² /st	3104	3297	2044,14	0,204
Ukupno (1-5) sadržaji:				10748,12	1,075

(Izvor: prema normativima preuzetim iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona 2005.-2025²⁹.)

II.13.1. Zdravstvo

Zdravstvena djelatnost predstavlja organizovano pružanje zdravstvene zaštite kroz rad zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika u okviru zdravstvenih ustanova, odnosno privatne prakse u skladu sa stručno-medicinskom doktrinom.

Zdravstvena djelatnost se obavlja na primarnom, sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite, te na nivou federalnih i kantonalnih zdravstvenih zavoda. Zdravstvena zaštita na primarnom nivou, između ostalog obuhvata: djelatnost porodične medicine, djelatnost zdravstvene zaštite djece, djelatnost polivalentnih patronažnih sestara u zajednici, higijensko-epidemiološku zaštitu, hitnu medicinsku pomoć, zubozdravstvenu zaštitu, medicinu rada, laboratorijsku i radiološku dijagnostiku primarnog nivoa, apotekarsku djelatnost.

²⁸ Prostorni plan Tuzlanskog kantona, „Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 9/06

²⁹ Prostorni plan Tuzlanskog kantona, „Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 9/06

Zdravstvena djelatnost na sekundarnom nivou zdravstvene zaštite obuhvata specijalističko-konsultativnu i bolničku zdravstvenu djelatnost, dok zdravstvena djelatnost na tercijarnom nivou obuhvata pružanje najsloženijih oblika zdravstvene zaštite iz specijalističko-konsultativnih i bolničkih zdravstvenih djelatnosti i naučnoistraživački rad.

Na teritoriji općine Sapna, nivo zdravstvene zaštite se ogleda kroz primarnu zdravstvenu zaštitu u Domu zdravlja Sapna i pet područnih ambulanti. Sekundarnu zdravstvenu zaštitu građani općine Sapna ostvaruju u Univerzitetsko-kliničkom centru u Tuzli.

Površina glavnog objekta iznosi 775m², a površina ambulanti raspoređenih na području pet naseljenih mjesta iznosi 394m². Naseljena mjesta koja na svojoj teritoriji imaju ambulantu su:

- Nezuk (127,4m²)
- Vitinica (75 m²)
- Međeđa (38,6 m²)
- Goduš (20,48 m²)
- Rastošnica (132,3 m²)

Osnovni problem JZU Dom zdravlja je nedostatak prostora za pružanje specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite. Shodno tome, potrebna je dogradnja postojećeg objekta, kako bi se obezbjedile nedostajuće usluge zdravstvene zaštite .

Dakle, potrebno je izgraditi novi ili dograditi postojeći objekat, a u sve u cilju pružanja kvalitetne specijalističko-konsultativne zaštite. U prvom periodu, moguće je očekivati poboljšanje uslova u svim postojećim objektima (prim. Kobilici-Kraljevići u zgradi MZ urediti prostorije za pružanje primarne zdravstvene zaštite), a u drugom realizaciju izgradnje novih objekata sa svim pratećim sadržajima, u onim naseljenim mjestima gdje bude bila izražena potreba, kako bi zdravstveni objekti bili što bliže građanima.

Takođe, prema urbanističkom normativu³⁰ planiranja otvaranja apoteka (na 3000-5000 stanovnika), iskazuje se potreba za otvaranjem još 1 apoteke u planskom periodu na teritoriji naseljenog mjesta Nezuk.

Socijalna zaštita

Socijalna zaštita je organizovana djelatnost usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti građana i njihovih porodica u stanju socijalne potrebe. Socijalnom potrebom se smatra trajno ili privremeno stanje u kome se nalazi građanin ili porodica, prouzrokovano ratnim događanjima, elementarnim nesrecama, opštom ekonomsko krizom, psihofizičkim stanjem pojediniaca ili drugih razloga, koje se ne mogu otkloniti bez pomoći drugog lica.

U općini Sapna socijalna zaštita se ostvaruje u Centru za socijalni rad, putem kojeg se ostvaruju različiti oblici zbrinjavanja kao što su:

- korisnici stalne novčane pomoći, materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica;
- korisnici invalidnine, tuđe njege i pomoći, lica koja su proglašena neratnim invalidnim licima u procentu 60% i više;
- civilne žrtve rata i to porodična i lična invalidnina;
- porodilje iz radnog odnosa i one koje nisu u radnom odnosu;
- djeca ometena u fizičkom i psihičkom razvoju kao i oboljela djeca u vidu uvećanog dječijeg dodatka;
- djeca u porodičnom smještaju, kao i djeca u ustanovama socijalne zaštite,
- dječiji dodatak za djecu čiji roditelji nisu u radnom odnosu;

³⁰ Prostorni plan Tuzlanskog kantona, „Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 9/06

- jednokratno pomaganje porodicama i licima koja se nalaze u stanju „socijalne potrebe“.

Tabela br. 39.: Pregled oblika socijalne zaštite u 2013. godini

red. br.	oblik socijalne zaštite	broj korisnika
1.	stalna novčana pomoć	44
2.	civilne žrtve rata	163
3.	jednokratna novčana pomoć	200 korisnika svake kalendarske godine
4.	broj kategorisane djece i omladine	38
5.	korisnici dječijeg dodatka	479
6.	lica pod starateljstvom	
	a. starateljstvo nad malodobnim licima	10
	b. starateljstvo nad punoljetnim licima	7
	c. starateljstvo za posebne slučajeve	17
7.	smještaj u ustanovi socijalne zaštite	13
8.	osnovna prava lica sa invaliditetom	
	a. lična invalidnina	152
	b. dodataka na njegu i pomoć od strane drugog lica	98
	c. ortopedski dodatak	68
9.	smještaj u drugu porodicu	1
10.	kućna njega i pomoć u kući	1
11.	pravo porodičja iz radnog odnosa	5
12.	stručni socijalni rad sa maloljetnicima, žrtvama nasilja i vulnarabilnim grupama	
	a. evidentirana maloljetnička delikvencija	10 slučajeva
	b. evidentirani slučaj nasilja u porodici	4 slučaja
	c. lica društveno neprihvatljivog ponašanja	10 slučajeva
13.	korisnici zdravstvene zaštite	151 korisnik

(Izvor: Centar za socijalni rad Sapna)

Takođe, JU Centar za socijalni rad Sapna, obavlja i stručni socijalni rad, kao što je posredovanje u postupku razvoda braka, izrada socijalnoanamnestičkih podataka, socijalno praćenje i prevencija različitih socijalnopatoloških pojava na području općine.

U JU Centar za socijalni rad zaposleno je 5 radnika, sljedeće stručne spreme: 1 magistar nauka socijalnog rada, 2 dipl. socijalna radnika kao i diplomirani pravnik i ekonomista. Proširivanjem djelatnosti, odnosno ustupanjem pojedinih poslova u nadležnost Centra za socijalni rad (npr. rad sa maloljetnim počiniocima krivičnih djela), izražena je potreba za jačanjem kadrovskih resursa ove ustanove.

Centar za socijalni rad je posjednik prostora od 40m² površine ali zbog neuslovnosti istog, a shodno Odluci Vlade Tuzlanskog kantona, odobren je prostor (80m²) bivšeg Suda za prekršaje na trećem spratu Zanatsko-poslovnog centra, za obavljanje funkcije i djelatnosti Centra.

Dakle, JU Centar za socijalni rad ne ispunjava ni minimum standarda u pogledu prostora za obavljanje djelatnosti i rada sa osjetljivim kategorijama korisnika, invalidnim licima, starima i bolesnima.

Shodno navedenom, u planskom periodu potrebno je uraditi sljedeće:

- poboljšati uslove u Centru za socijalni rad u smislu izgradnje novog objekta i kvalitetnije opremljenosti, a sve sa ciljem obezbjeđenja boljeg standarda usluga prema korisnicima (na teritoriji naseljenog mjesta Sapna);
- promovisati aktivnosti i potrebe Centra za socijalni rad i socijalnu zaštitu, te zatražiti pomoć od državnih i privatnih preduzeća, vladinih i nevladinih organizacija za zbrinjavanje najugroženijih korisnika socijalne zaštite;

- prostorne kapacitete i opremljenost Centra prilagoditi proširivanjem djelatnosti (npr. rad sa maloljetnim počiniocima krivičnih djela);
- proširenje djelatnosti treba da prati i kadrovsko jačanje ove institucije (potrebno je voditi računa o kontinuiranoj edukaciji zaposlenih-seminari, kongresi);
- poboljšati uslove i u Crvenom križu općine Sapna, u smislu izgradnje novog objekta s adekvatnom opremljenošću prostorija (prostorije za prvu pomoć, prostorije za edukaciju itd.) (na teritoriji naseljenog mjesta Sapna)

II.13.2. Obrazovanje

Istorijski gledano, prvi organizovani oblik obrazovanja na prostoru Tuzlanskog kantona datira još od XVII vijeka i vezan je za Behram-begovu medresu.

Danas, obrazovne ustanove na području kantona organizovane su na četiri nivoa- predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje, a na području obuhvata plana na dva nivoa- osnovno i srednje obrazovanje sa ukupno 1436 učenika³¹.

II.13.2.1. Predškolsko obrazovanje

Oblast predškolskog odgoja i obrazovanja regulisana je Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju koji je donijela Skupština Tuzlanskog kantona. Tim zakonom je uređen predškolski odgoj i obrazovanje djece od jedne godine starosti do polaska u osnovnu školu kao početni stepen odgoja i obrazovanja, na koji se nadovezuje programski sadržaj osnovne škole na području Tuzlanskog kantona. Predškolski odgoj i obrazovanje je sastavni dio jedinstvenog odgojno-obrazovnog sistema, koji u skladu sa psihičkim i tjelesnim razvojem djeteta doprinosi pravilnom tjelesnom, moralnom i estetskom odgoju i obrazovanju.

Tabela br. 40.: Projekcija planiranih površina za predškolsko obrazovanje³²

Lokacija objekta	Gravitirajuća naseljena mjesta	objekat			kompleks		Površina Kompleksa m ²
		Dob djece i urbanistički normativ		Površina objekta m ²	Dob djece i urbanistički normativ		
		0-3 (5,5 m ²)	4-6 (7,5 m ²)		0-3 (20 m ²)	4-6 (20 m ²)	
Aglomeracija Sapna-Kraljevići	Sapna	64 (352 m ²)	83 (622,5 m ²)	974,5 m ²	64 (1280 m ²)	83 (1660 m ²)	2940 m ²
	Kraljevići						
	Goduš						
	Rožanj						
	Rastošnica						
Vitinica	Vitinica	40 (220 m ²)	51 (382,5 m ²)	602,5 m ²	40 (800 m ²)	51 (1020 m ²)	1820 m ²
Međeđa	Međeđa	43 (236,5 m ²)	52 (390 m ²)	626,5 m ²	43 (860 m ²)	52 (1040 m ²)	1900 m ²
	Baljkovica						
	Nezuk						
	Zaseok						
Ukupnan broj zaposlenih:		34					

Projekcija objekata za predškolsko obrazovanje, prema urbanističkim normativima, zahtjeva izgradnju sljedećih objekata:

- objekat predškolskog obrazovanja na teritoriji aglomeracije Sapna-Kraljevići;
- objekat predškolskog obrazovanja na teritoriji naseljenog mjesta Vitinica;
- objekat predškolskog obrazovanja na teritoriji naseljenog mjesta Međeđa;

³¹ Podaci su prikupljeni od strane MSŠ Sapna i JU OŠ "Sapna"

³² urbanistički normativi su prema Prostornom planu Tuzlanskog kantona 2005-2025., Urbanistički zavod Tuzla, Tuzla 2006. godina, str.250.

Prilikom dimenzionisanja planiranih površina, računalo se na 30% djece uzrasta od 0 do 7 godina, koji će pohađati navedenu ustanovu. Razlog navedenog se opravdava u sljedećim činjenicama:

- ruralna sredina;
- ustaljeno odrastanje uz starije članove porodice (baka, djed, starija braća i sestre);
- finansijska situacija;

No, imajući u vidu sadašnje stanje, i činjenicu da su sadašnjem trenutku na teritoriji općine ne postoji niti jedan objekat za predškolsko obrazovanje, ali i činjenicu da ukoliko bude bila izražna tendencija rasta broja djece ovog uzrasta ali i rasta broja djece koja budu imala izražene potrebe za pohađanjem ovog vida obrazovanja, predviđa se mogućnost izgradnje većih kapaciteta od planiranih.

Za prvu etapu, odnosno za prvi dvogodišnji period realizacije Plana, planira se izgradnja objekta predškolske ustanove na teritoriji aglomeracije Sapna-Kraljevići.

Ovaj vid socijalne zaštite je vrlo pogodan za ulaganje privatnog kapitala sa posebnim naglaskom na mogućnosti kada je u pitanju zapošljavanje ženske radne snage.

II.13.2.2. Osnovno obrazovanje

Na području općine Sapna postoji jedna osnovna škola koja ima sjedište u Kraljevicima, a uključuje i šest područnih škola. Nastavu pohađa 894 učenika, raspoređenih u dvije smjene, a poslove obavlja 75 zaposlenih. Škola koristi prostor od 4365,8 m²³³ ili 4,88 m² po učeniku.

Tabela br. 41.: Potrebna površina objekata škola za učenika u osnovnim školama u planskom periodu³⁴

Broj djece 7-14	Urbanistički normativ objekta m ²	Potrebna površina objekta m ²	Urbanistički normativ kompleksa m ²	Potrebna površina kompleksa m ²
1230	7,5	9225	20	24600

Prema urbanističkim normativima potrebna površina objekta osnovnih škola je oko 9225m², a raspoloživa ukupna površina škola je 4365,8 m².

Tabela br. 42.: Projekcija planiranih površina za osnovnoškolsko obrazovanje

Objekat	stanje			Projekcija broja učenika	plan			
	Površina zatvoreno g prostora m ²	broj uče nik a	površina po učeniku m ²		objekat		kompleks	
					Urbanistički normativ objekta m ²	Potrebna površina objekta m ²	Urbanistički normativ kompleksa m ²	Potrebna površina kompleksa m ²
-Centralna škola Sapna-Kraljevići -PŠG Sapna	1768	508	3,48	669	7,5	5017,5	20	13380
PŠ Vitinica	1647	264	6,23	349	7,5	2617,5	20	6980
PŠ Međeđa	204	48	4,25	53	7,5	397,5	20	1060
PŠ Nezuk	318,8	56	5,69	94	7,5	705	20	1880

³³ uračunata je i površina područne škole u Rastošnici, koja trenutno nema učenika.

³⁴ urbanistički normativi su prema Prostornom planu Tuzlanskog kantona 2005-2025., Urbanistički zavod Tuzla, Tuzla 2006. godina, str.250.

PŠ Goduš	204	18	11,33	65	7,5	487,5	20	1300

Imajući u vidu postojeće stanje koji ukazuje da prostorni kapaciteti u većini slučajeva nisu dovoljni, te očekivanom rastu djece uzrasta 7-14 godina, u planskom periodu je potrebno:

- adaptacijom (dogradnjom ili nadziđivanjem) ili izgradnjom novog objekta na teritoriji aglomeracije Sapna-Kraljević,
- adaptacijom (dogradnjom ili nadziđivanjem) PŠ Vitinica,
- adaptacijom (dogradnjom ili nadziđivanjem) PŠ Međeđa,
- adaptacijom (dogradnjom ili nadziđivanjem) PŠ Nezuk,
- adaptacijom (dogradnjom ili nadziđivanjem) PŠ Goduš,

povećati površinske kapacitete i time stvoriti što bolje uslove za obrazovanje.

Prilikom adaptacije gore navedenih objekata, potrebno je da se ispoštuju potrebne površine kompleksa. (Tabela br 41,42.)

Za prvu etapu, odnosno za prvi dvogodišnji period realizacije Plana, planira se adaptacija objekata, u smislu povećanja površina. U kasnijem periodu, a obzirom na činjenicu da ukoliko bude bila izražna tendencija rasta broja djece ovog uzrasta predviđa se izgradnja novog objekta na teritoriji aglomeracije Sapna-Kaljevići, ali mogućnost izgradnje većih kapaciteta od planiranih.

II.13.2.3.Srednjoškolsko obrazovanje

Srednjoškolsko obrazovanje u općini Sapna odvija se u okviru JU Mješovite srednje škole "Sapna" i obuhvata 542 učenika. Ovaj objekat raspolaže sa 1232,45 m², a poslove obavlja 63 zaposlena radnika.

Objekat	stanje			Projekcija broja učenika	plan			
	Površina zatvorenog prostora m ²	broj učenika	površina po učeniku m ²		objekat		kompleks	
					Urbanistički normativ objekta m ²	Potrebna površina objekta m ²	Urbanistički normativ kompleksa m ²	Potrebna površina kompleksa m ²
JU Mješovita srednja škola	1232,45	542	2,27	1062	7,5	7965	20	21240

Prema urbanističkim normativima potrebna površina objekta srednje škole u Sapni je oko 7900 m², a raspoloživa ukupna površina je oko 1232 m². Imajući u vidu:

- sadašnje stanje (objekat relativno zadovoljava potrebe),
- činjenicu da ukoliko bude izražena navedena tendencija rasta broja djece ovog uzrasta postojeći objekat neće moći zadovoljiti potrebe,

predviđa se mogućnost nadziđivanja i dogradnje ili izgradnje novog objekta, jer će u ovom slučaju biti potrebno obezbjediti daleko veći kapacitet od sadašnjeg.

Za prvi period planira se adaptacija, kao osnova osiguranja kvalitetnih prostornih uslova razvoja srednjeg školstva, a za drugi period izgradnja novog objekta.

II.13.3. Kultura i fizička kultura

II.13.3.1. Kultura

Kulturna dešavanja na prostoru općine Sapna odvijaju se na platou centralne Osnovne škole, u fiskulturnoj sali ove škole, u Sali za sjednice općine, te na prostorima mjesnih zajednica.

U okviru subjekata koji afirmišu kulturu i kulturne sadržaje na prostoru općine postoje:

- biblioteka u sklopu JU OŠ „Sapna“
- biblioteka u sklopu područne škole Vitinica
- biblioteka u sklopu JU MSŠ „Sapna“
- KUD „Merak“
- Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“-Općinsko društvo Sapna.

U cilju unaprijeđenja kulture na ovom prostoru, potrebno je :

- osnivanje Gradske biblioteke sa čitaonicom, kao nastavak sticanja znanja (poboljšanja uslova školovanja) učenika i studenata sa ovih prostora ali i ostalih građana općine Sapna; (aglomeracija Sapna-Kraljevići)
- izgradnja Doma kulture, sa ciljem objedinjavanja društava i subjekata koji se bave kulturnim radom (aglomeracija Sapna-Kraljevići);
- izradu programa obilježavanja manifestacije “Sapanjsko ljeto”, temeljiti na osmišljavanju sadržaja koji će zadržati, što duže, ljude sa prostora općine Sapna koji žive i rade u zemljama EU i šire. Dakle, navedeni Program odraditi u saradnji sa dijasporom i ljudima koji imaju kompetencije i želju da se bave osmišljavanjem i realizacijom organizacije kulturno-zabavnih sadržaja koji privlače ovu vrstu ljudi.
- osnivanje edukativnog centra za mlade;
- javna raspodjela sredstava za kulturu na nivou općine uz formiranje fondacije za unapređenje i razvoj kulture na nivou općine;
- formiranje tima za naučno istraživanje historijske i kulturološke baštine općine Sapna;
- u skladu sa budućim potrebama, izvršiti rekonstrukciju, renoviranje, adaptaciju (Međeđa, Baljkovica, Kovačevići-Vitinica), izgradnju društvenih objekata sjedišta mz-a (Zaseok-Donji Zaseok, Kraljevići-Kobilići) kao prostora gdje se održavaju kulturne aktivnosti;
- izgradnja omladinskog doma (Vitinica, Nezuk)

U prvoj etapi realizacije plana, planira se poboljšanje uslova u sjedištima mjesnih zajednica teritoriji naseljenog mjesta Zaseok i Kraljevići.

II.13.3.2. Sport

Razvoj sporta u općini Sapna usko je povezan sa izgradnjom sportskih terena. Prije rata na ovom području nije postojao nijedan sportski klub niti jedan sportski objekat osim fiskulturne sale u Javnoj ustanovi Osnovna škola „Sapna“.

Tabela br. 43.: Sportsko-rekreativni objekti/tereni na prostoru općine Sapna

r.br.	vrsta objekta ³⁵	površina	naseljeno mjesto
1.	Gradski fudbalski stadion	8000m ² (bruto)	Kraljevići
2.	Sportska dvorana u izgradnji	1500m ² (bruto)	Kraljevići
3.	Fiskulturna sala u centralnoj Osnovnoj školi	200m ² (bruto)	Kraljevići
4.	Fiskulturna sala u sklopu područne škole u Vitinici	403m ² (bruto)	Vitinica
5.	Sportski poligon-igralište u sklopu centralne Osnovne škole	1200m ² (bruto)	Kraljevići
6.	Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Sapni	300m ²	Sapna
7.	Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Međeđoj	300m ²	Međeđa
8.	Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Godušu	250m ²	Goduš
9.	Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Nezuku	300m ²	Nezuk
10.	Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Vitinici	600m ² (nije upotrebljiv)	Vitinica
11.	Sportski poligon (MZ Vitinica)	420 m ²	Vitinica
12.	Sportski poligon (MZ Kobilici)	250m ²	Kraljevići
13.	Sportski poligon (MZ Zaseok)	2000m ²	Zaseok
14.	Sportski poligon (MZ Kovačevići)	350 m ²	Vitinica
15.	Sportski poligon (MZ Baljkovica)	300m ²	Baljkovica
16.	Park-Aleja Alije Izetbegovića	1100m ²	Kraljevići

(Izvor: podaci dobijeni od strane općinske službe za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije)

U cilju utvrđivanja trenutnih i potrebnih površina za sport i rekreaciju urađen je orijentacioni proračun prema trenutnom i prognoziranom broju stanovnika, a na osnovu sljedećih normativa³⁶:

- za korisnu površinu objekta je 2,5 m²/st,
  - za otvorene naseljske sportsko-rekreativne površine je 0,5 m²/st,
- a) za otvorene terene 2 m²/st,
b) za naseljske parkove 1 m²/st

Primjenjujući navedene normative, izračunate su potrebne površine sportsko-rekreativnih kompleksa i objekata.

Tabela br. 44.: Stanje i plan sportsko rekreacionih kompleksa i površina

Urbanistički normativi površina za sport i rekreaciju	stanje				plan		
	br stanovnika	površina m ²	Potrebna površina prema normativima m ²	Suficit/deficit	br stanovnika	Potrebna površina m ²	Potrebna površina za izgradnju m ²
Korisna površina objekta 2,5 m ² /st	12136	2103 ³⁷	30340	Deficit za 28237 m ²	13410	33525	31422
Otvorene naseljske sportsko-rekreativne	12136	3320 ³⁸	6068	Deficit za 2748 m ²	13410	6705	3385

³⁵ za označavanje sportskih objekata, terena, poligona i igrališta korištena su, između ostalog, dva termina: "sportski poligon-igralište", za označavanje otvorenih sportskih terena ispred školskih objekata, te "sportski poligon" za ostale sportske terene.

³⁶ prema Prostornom planu Tuzlanskog kantona 2005-2025., Urbanistički zavod Tuzla, Tuzla 2006. godina, str. 261.

³⁷ uračunata površina sportske dvorane u izgradnji, te fiskulturnih sala u Vitinici i Centralnoj osnovnoj školi

³⁸ uračunate površine sportskih poligona u mjesnim zajednicama

površine 0,5 m ² /st							
Otvoreni tereni 2 m ² /st	12136	10350 ³⁹	24272	Deficit za 13922 m ²	13410	26820	16470
naseljski parkovi 1 m ² /st	12136	1100	12136	Deficit za 11036 m ²	13410	13410	12410

Analizirajući stanje, zaključuje se sljedeće:

- po normativima prisutan je deficit sportsko-rekreacionih površina;
- najveći deficit prisutan je kod površina objekata;

U prvoj etapi realizacije Plana, potrebno je izvršiti :

- sanaciju, dogradnja ali i opremanje sportskih terena kao uslov za što masovnije bavljenje sportom;
- završetak izgradnje sportske dvorane u Kraljevićima
- opremanje fiskulturne sale u centralnoj Osnovnoj školi;
- opremanje i rekonstrukcija sportskih poligona, sportskih poligona-igrališta (Kraljevići, Vitinica, Baljkovica, Goduš, Kovačevići-Vitinica, Kobilici-Kraljevići)
- adekvatno opremanje i uređenje park-aleje Alije Izetbegovića;

U drugom planskom periodu, shodno prognozama broja stanovnika, a u cilju zadovoljenja propisanih normativa, potrebna je dodatna izgradnja objekata ali i :

- rekonstrukcija Gradskog stadiona;
- izgradnja zatvorenog sportskog terena (Međeđa)
- izgradnja sportskog poligona (Donji Zaseok-Zaseok)

II.13.4. Uprava

U planskom periodu u oblasti uprave i administracije, potrebno je uraditi sljedeće:

- u većini objekata koja pripadaju ovom domenu, potrebno je riješiti problem čuvanja arhivske građe, u smislu izgradnje, dogradnje i opremanja objekta-prostorije za navedenu svrhu;
- rekonstrukcija, renoviranje i adaptacija objekta Policijske stanice Sapna-posebno se odnosi na podrumске dijelove navedene ustanove;
- s obzirom na neadekvatnost smještaja i nedostatak prostora, u narednom periodu će biti potrebno kroz adaptaciju, dogradnju (MZ Baljkovica, MZ Kovačevići, MZ Međeđa) ili izgradnju novih objekata obezbjediti radne uslove za rad mjesnih zajednica na prostoru općine Sapna (MZ Donji Zaseok, MZ Kobilici);
- razvijati nevladin sektor u cilju apliciranja i pisanja projekata za dobijanje finansijskih sredstava kod međunarodnih fondova;

II.13.5. Vjerski objekti

U obuhvatu plana, prisutni su objekti islamske i pravoslavne konfesije (10 džamija, 2 pravoslavna objekta).

U planskom periodu, a u cilju očuvanja vjerskih tradicija i običaja, potrebno je uraditi sljedeće:

- zaštita, brigada, održavanje i obnova vjerskih objekata;

³⁹ uračunate površina gradskog fudbalskog stadiona, te sportskih poligona u okviru područnih škola;

- izgradnja imamske kuće i pratećih objekata-gasulhana i kotlovnica u naseljenom mjestu Kraljevićima-mz Kobilicima;

II.13.6. Prostorni razmještaj društvenih djelatnosti

Prostorni razmještaj društvenih djelatnosti planira se kroz jačanje sistema i mreže naselja i hijerarhiju centara primjenom kriterijuma za razvoj i dostupnost sljedećih funkcija: obrazovanje, zdravstvo, socijalna zaštita, kultura, uprava, sport i fizička kultura. Mreža objekata društvenih djelatnosti prati centralitet naselja, planirana urbana područja, definisana je u skladu sa postavljenim ciljevima u ovoj oblasti, očekivanim demografskim trendovima i razvojnim mogućnostima općine Sapna.

Na mrežu društvenih djelatnosti u ostalim naseljenim mjestima obraćena je posebna pažnja sa ciljem obezbjeđivanja što boljih uslova za demografski oporavak seoskog stanovništva, dok je u općinskom centru-aglomeraciji Sapna-Kraljevići predviđeno dodatno popunjavanje i unapređenje postojećih društvenih djelatnosti.

Detaljna prostorna organizacija društvenih djelatnosti po oblastima obrađena je zasebno za svaku oblast posebno u poglavlju te oblasti i kao takva prikazana na grafičkom prilogu XIV – Društvene djelatnosti.

Tabela br. 45.: Postojeći i planirani sadržaji objekata društvene infrastrukture na teritoriji općine Sapna

naseljeno mjesto	zdravstvo			socijalna zaštita			obrazovanje			kultura			sport			uprava			
	postojeće	planirana izgradnja	planirana rekonstrukcija	postojeće	planirana izgradnja	planirana rekonstrukcija	postojeće	planirana izgradnja	planirana rekonstrukcija	postojeće	planirana izgradnja	planirana rekonstrukcija	postojeće	planirana izgradnja	planirana rekonstrukcija	postojeće	planirana izgradnja	planirana rekonstrukcija	
Kraljevići Sapna	+	+	+	+	+		+	+	+				+				+		
Međeđa	+		+				+	+	+				+	+			+		+
Goduš	+		+				+		+				+		+		+		
Rožanj																			
Rastošnica	+		+				+												
Baljkovica													+		+		+		+
Nezuk	+	+	+				+		+		+		+						
Zaseok													+	+			+	+	
Kiseljak																			
Vitinica	+						+	+	+		+		+		++	++			+
Gornji Lokanj																			
Podgora																			

II.14. OSTALA INFRASTRUKTURA

II.14.1. Mezarja-groblja

U oblasti pogrebnih djelatnosti, na području općine postoji ukupno 57 groblja. Površina koju zauzimaju groblja u općini iznosi cca 14,93 ha. Groblja se održavaju redovno i imaju zadovoljavajući stepen uređenosti.

Savremni pristup u planiranju grobalja podrazumjeva površine za grobna mjesta i jednako važne ostale površine koje se planiraju da bi se zadovoljila funkcija, vjerski obredi, jednovremeni pristup velikog broja građana, da bi se mogle formirati ozelenjene površine i ostalo. Ostale površine mogu zauzimati i 60 % ukupne površine groblja.

Tabela br. 46.: Postojeća mezarja-groblja i moguća proširenja

Redni broj	Naseljeno mjesto	groblja		
		ukupno	P (ha)	MP (moguća proširenja)
1.	Sapna	7	3,17446	Da (4)
2.	Vitinica	7	2,59652	Da (4)
3.	Kraljevici	10	1,58248	Da (5)
4.	Zaseok	5	0,68267	Da (2)
5.	Nezuk	7	1,70876	Da (2)
6.	Baljkovica	2	0,24622	Da (1)
7.	Međeđa	5	1,05091	Da (2)
8.	Goduš	7	1,3846	Da (2)
9.	Rožanj	2	0,77924	Da (2)
10.	Rastošnica	4	1,72146	Da (4)
	Ukupno	56	14,92732	

Izvor podataka: Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove

Shodno zahtjevima vjerskih zajednica i građana, na području naseljenih mjesta, razmotriće se svaki zahtjev za proširenjem postojećih grobalja. Ukoliko to nije moguće, raditi na formiranju novih grobalja, sve u cilju zadovoljenja eventualnih potreba za većim površinama od postojećih.

II.14.2. Pijace

Mješovita pijaca smještena je uz regionalni put Priboj-Sapna-Karakaj, u naseljenom mjestu Kraljevići, u neposrednoj blizini entitetske linije razgraničenja. Ovaj uređeni pijačni prostor, površine cca 5000 m², je pod upravom „GAK „ Sapna. Stočna pijaca u općini ne postoji, ali je ostavljena mogućnost izgarnje uz postojeću pijacu, na površini cca 1200 m².

II.14.3. Deponije

Na teritoriji Općine Sapna ne postoji lokalna deponija za odlaganje otpada. Otpad sa područja Općine Sapna se odlaže na deponije "Vis", Općina Kalesija i "Crni vrh", Općina Osmaci po osnovu privremenih ugovora zaključenih između JKP Sapna iz Sapne i komunalnih preduzeća iz općina na kojoj se vrši odlaganje otpada.

Odlaganje otpada na navednoj deponiji provodit će se dok se ne steknu uslovi za za primjenu kantonalnog zbrinjavanja otpada.

II.15. POSEBNO ZAŠTIĆENI PROSTORI

Osnovna koncepcija zaštite prirodnih i kulturno - historijskih vrijednosti i dobara ostvarivaće se formiranjem mreže zaštićenih i ekološki značajnih područja od nacionalnog i međunarodnog značaja na

teritoriji općine i u okruženju, fenomena geonasleđa i ključnih obilježja predjela, uz obezbjeđenje institucionalno - organizacione podrške i umrežavanja svih relevantnih aktera zaštite prirode. Prioritet je ostvarivanje zaštite, prezentacije i održivog korišćenja zaštićenih prirodnih dobara i vrijednosti, koje omogućavaju razvoj lokalne zajednice, odmor i rekreaciju u prirodi i edukaciju urbanog stanovništva.

Prirodne vrijednosti i kulturno-istorijska dobra treba tretirati kao jedinstven, integralni sistem radi realizacije kompleksne prostorne zaštite ovih cjelina.

Prostornim planom općine se predviđa puna zaštita svih objekata lokaliteta i kompleksa. Isto tako pokreće se inicijativa da se postojeće prirodne i kulturno-historijske vrijednosti na području općine narednim aktivnostima i procedurom prezentacije i korištenja zaštite u mjeri koja odgovara kategoriji spomeničke vrijednosti koju nose, čime će biti spriječeni mogući sukobi u prostoru kod donošenja i realizacije razvojnih programa.

II.15.1. Zaštićena prirodna područja

Ovim planom, na prostoru općine Sapna, je predviđeno stavljanje pod zaštitu sljedećih prirodnih predjela:

- prirodni predio-Rožanjska rijeka, područje ispod kote „Vrljaja“, preko lokaliteta „Podžuje“ do ispod sela Goduš,
- prirodni predio-Vrelo, prirodno područje ispod sela Kovačevići,

II.15.2. Posebno vrijedna područja kulturno – historijskog nasljeđa

Kulturno-historijska baština predstavlja jedan od najvažnijih segmenata kulturnog identiteta određene zajednice i posebno je značajna za prostor u kojem ona egzistira, o starosnoj dobi pojedinih naselja i vremenskim periodama u kojima je to naselje imalo najburniji razvoj. Evidencija i zaštita kulturno-historijskih vrijednosti ima prvorazredan značaj za cjelokupno društvo i njegov razvoj.

Područje današnje općine Sapna bilo je naseljeno još u antičkom dobu, o čemu svjedoče arheološki nalazi. Na teritoriji općine nalaze se sljedeći značajni kulturno - historijski spomenici:

Antički period

- Stara kuća, Sapna - manja rimska zgrada na platou 2 km udaljenom od Sapne
- Kasnoantički refugium „Gradina“, Sapna – sačuvani potezi slabo građenih zidova koji prema stručnoj analizi arheologa pripadaju kasnoantičkom refugiumu. Od ostataka materijalne kulture sporadično su pronađeni fragmenti grubo rađene tamno sive keramike. Lokalitet je datiran u vrijeme IV do VI vijeka Nove ere.

Srednjovjekovni period

Neponovljiv i jedinstven tip nadgrobnog spomenika u srednjovjekovnoj Bosni-stećak, predstavlja najzanimljiviju pojavu u evropskom stvaralaštvu. Nastanak stećaka veže se za period od 13. do 16. vijeka, mada najveći broj stećaka nastaje tokom 14. i 15. vijeka. Ovi nadgrobnici spomenici predstavljaju svjedočanstvo kulture jugoistoka Evrope, koje nastaje na prostoru gdje se susreću kulture i tradicije zapada, istoka i juga u jedinstvenom istorijskom kontekstu. Pretpostavlja se da na području današnje Bosne i Hercegovine, jugozapadne Srbije, sjeverozapadne Crne Gore i dijela Hrvatske ima oko 70 000 stećaka. Najveći broj stećaka nalazi se na područjima koja su činila dio nekadašnje srednjovjekovne Bosne. Područje općine Sapna ima nekoliko lokaliteta na kojima su očuvani stećci:

- Srednjovjekovno groblje Herići, Rastošnica. Stećci se nalaze na udaljenosti od 2 km od puta Sapna-Priboj, uz lijevu obalu jezera. Grupisani su na jednom mjestu u samom naselju, 10 m od puta koji se proteže uz samu obalu jezera. Na ovom mjestu, nekada je bilo ukupno 6 stećaka, a danas ih ima 5, s tim da su dva stećka značajno oštećena. Svi stećci su u obliku sanduka, orjentisanih u pravcu istok-zapad. Veoma su ugroženi.
- Srednjovjekovno groblje Krčevina, Rastošnica. Na ovom lokalitetu zabilježena je nekropola od 10 stećaka (7 dobro očuvanih stećaka, sljemenjaka, većina sa postoljem) u obliku sljemenjaka sa orijentacijom istok-zapad. S obzirom na to da se nalaze na parceli koja se obrađuje, nekoliko stećaka je zasuto zemljom. Lokalitet je potpuno nezaštićen i ugrožen.
- Srednjovjekovno groblje Mramor, Rastošnica. Ova nekropola se nalazi na samoj administrativnoj granici između općina Teočak i Sapna. Nekada, na ovom lokalitetu se nalazilo 38 stećaka, uglavnom sanduka i stubova. Danas, ova nekropola se nalazi u niskom rastinju i šumi. Prilikom izgradnje puta veliki broj stećaka je pomjeren i oštećen. Vizuelno, na ovom lokalitetu se može identifikovati svega 14 stećaka, uglavnom sanduka i stubova, od kojih je znatan dio oštećen. Većina stećaka je orjentisana pravcem zapad-istok, mada ima stećaka koji su orjentisano u drugim pravcima što govori da je došlo do pomjeranja znatnog dijela stećaka. Veliki broj stećaka se samo djelimično može vidjeti jer su zatrpani zemljom i rastinjem.
- Nekropola stećaka Zagrobnica, Sapna. Na ovom lokalitetu je sačuvano 14 stećaka orjentisanih u nekoliko pravaca, što govori o značajnom pomjeranju. U nekropoli su sačuvani stećci u obliku sanduka, sljemenjaka, sljemenjaka s postoljem i stuba. Takođe, na ovom lokalitetu je nekada postojala jedna od najvećih nekropola. Nedaleko od sačuvanih stećaka nekada su postojale i tri ploče, osam sljemenjaka i dvije stele, orjentisanih u pravcu istok-zapad. U središnjem dijelu njive, na vrhu padine, nalazila su se tri velika stećka i tri velike stele. Lokalitet Zagrobnica predstavlja jedan od najugroženijih lokaliteta na području općine Sapna. Stećci se na ovoj nekropoli kontinuirano uništavaju prilikom poljoprivrednih radova. Osim stećaka koji su uronili u zemlju, ostali stećci, ukoliko se ne zaštite u narednom periodu, bit će vjerovatno potpuno uništeni.
- Srednjovjekovni nadgrobni spomenici Osrećak, Zaseok - sačuvana 2 stećka u obliku stele. Na jednoj ukras u vidu plastičnog rebra, na drugoj natpis,
- Srednjovjekovni nadgrobni spomenici Vitnica, Vitnica - sačuvana dva stećka u obliku sanduka,
- Nekropola stećaka Rastošnica - sačuvana 3 stećka. Jedan stećak sa ukrasom dužnog rebra cijelom dužinom spomenika, a na obje bočne strane po dvije „kamenice”.
- Nekropola stećaka Sandići, lokalitet Mramorje. Nalazi se na udaljenosti od 1,5 km od Skakovice i oko 5 km udaljeno od Rastošnice, pored lokalnog puta. Udaljenost od Sapne do lokaliteta, putem Sapna-Skakovica-Sandići, iznosi oko 13 km. Na lokalitetu se nalaze 3 stećka, jedan sanduk, jedan stub i ostatak od jednog stećka nepoznatog oblika. Lokalitet se nalazi na ne pristupačnom terenu i stećci su ugroženi.
- Nekropola stećaka Zavid, lokacija pravoslavno groblje. Naselje Zavid udaljeno je od Sapne oko 10 km. Nalazi se neposredno uz put Sapna-Zavid-Rstošnica. Nekropola sa stećcima nalazi se neposredno uz pravoslavno groblje, na udaljenosti od 700m od puta Sapna-Priboj iz pravca Rastošnice. Nekropola je udaljena 30 m od lokalnog puta. Na nekropoli se nalazi 6 dobro očuvanih i lijepo obrađenih stećaka, sljemenjaka sa postoljem. Stećci se nalaze na veoma pristupačnoj lokaciji i djelimično su ugroženi.
- Nekropola stećaka Međeđa, lokalitet Sječa. Na području Međeđe nalazi se jedina uređena nekropola u općini Sapna, na lokalitetu Sječa. Ova nekropola poznata je u narodu i pod nazivom Pasiji grobovi. U zadnje vrijeme taj lokalitet se označava i kao Mramorovi. Nekropola Sječa ima dvije skupine stećaka. Prva skupina se nalazi neposredno uz raskrnicu regionalnog puta i puta za Međeđu. Na ovoj lokaciji ima 39 očuvanih stećka, uglavnom sljemenjaka i sanduka, od kojih su neki sa postoljem. Na ovoj nekropoli jedan dio stećaka je oštećen prije uređenja nekropole. Veliki broj stećaka orjentisan je u pravcu istok-zapad, a nekoliko stećaka orjentisano je i u drugim pravcima, vjerovatno zbog pomjeranja. Iznad uređene nekropole, na udaljenosti od 70 m, na istom lokalitetu nalazi se još jedna skupina stećaka od 5 stećaka, od

kjih su tri sanduka. Nekropola nije uređena niti zaštićena i jedan stećak je znatno oštećen. Nedaleko od ove skupine na 20m nalazi se jedan stećak oblika sanduka i oštećen je, a još istočnije, na oko 30m od druge skupine, nalazi se jedan stećak velikih dimenzija u obliku sanduka. Svi navedeni sećci su orjentisani istok-zapad i nalaze se neposredno uz stari put Djedovac.

- Nekropola stećaka Međeđa, lokalitet Potkonjica. Lokalitet Potkonjica nalzi se na udaljenosti od 300m od regionalnog puta Sapna-Kalesija. Nekropola se nalazi na uzvišenju obraslom šumom i niskim rastinjem. Na nekropoli ima sačuvanih 16 stećaka u obliku sljemenjaka, sanduka i jedna stuba. Značajan dio stećaka zasut je zemljom i oštećeni su. Većina stećaka je orjentisana u pravcu istok-zapad, a nekoliko i u pravcu sjever-jug. Nekropola je ugrožena i potrebno je uraditi mjere zaštite lokaliteta.
- Nekropola stećaka Vitinica, lokalitet Brđaci. Nekropola se nalazi pored samog puta Vitinica-Handelići, većim dijelom u dvorištu oko jedne kuće. Na ovom lokalitetu nalaze se 24 očuvana stećka. Neki od navedenih stećaka su pomjerani, neki su oštećeni ili su djelimično zasuti zemljom. Najveći broj stećaka su po obliku sljemenjaci. Većina je orjentisana u pravcu istok-zapad, a ima nekoliko koji su vjerovatno zbog pomjeranja orjentisani u drugom pravcu. Nekropola je veoma ugrožena i potrebno je uraditi zaštitu nekropole.
- Nekropola stećaka Zaseok, Zaseok U Zaseoku se nalazi stećak, stuba sa natpisom Braje Tvrdojevića, na kome je natpis djelimično oštećen. Na istom mjestu u Zaseoku je postojao još jedan stećak na kome je najvjerovatnije bilo isklesano koplje. Stećak sa natpisom je oštećen, ali je sačuvan i nalazi se na prvobitnom mjestu. Stećak je veoma dragocjen, i s obzirom da se nalazi pored samog puta potrebna je urgentna zaštita. U drugom dijelu naselja nalazi se oštećeni sljemenjak. Ostali stećci, koji su postojali na ovom području, uništeni su.
- Nekropola stećaka Sapna, Gaj. U naselju Gaj, neposredno uz put Sapna-Gaj-Vitinica, nalazi se jedan stećak velikih dimenzija (dužina 270 cm, širina 85 cm i debljina 55 cm). Stećak je u prošlosti pomjeren sa nekadašnjeg mjesta i sada ima orijentaciju sjever-jug.

Osmanski period

- Islamsko groblje, Cer-Sapna
- Islamsko groblje, Međeđa
- Islamsko groblje, Rastošnica
- Islamsko groblje, Nezuk
- Pravoslavno groblje, Vitnica
- Džamija sa grobljem, Mahmutovići, Vitinica
- Islamsko groblje Krstac, Mahmutovići, Vitinica,
- Pravoslavno groblje, Baljkovica, (na granici entiteta).
- Islamsko groblje Goduš

Prema podacima Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine na teritoriji općine Sapna nalaze se dva spomenika koja su na Listi peticija za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom i to:

- Stećci u Vitinici - Brđacima, Sapna
- Džamija Sapna, Zvornik

II.15.3. Područja namjenjena turizmu, rekreaciji

Turizam predstavlja značajnu šansu općine Sapna, te je i u Regionalnoj strategiji ekonomskog razvoja označen kao jedan od četiri strateška cilja.

Na teritoriji općine Sapna, kao posebne prostorne vrijednosti tj. turistički resursi izdvajaju se sljedeći potencijali:

- jezero Sniježnica

Površina jezera iznosi cca 103 ha⁴⁰ (cca 31,77 ha u općini Sapna), maksimalne dubine 46 m izgrađeno za potrebe snabdijevanja vodom termoelektrane Ugljevik.

– kulturno-historijsko naslijeđe

Na teritoriji općine nalaze se kulturno-historijski spomenici iz antičkog, srednjovjekovnog i osmanskog perioda. Na teritoriji općine Sapna nalaze se dva spomenika koja su na Listi peticija za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom⁴¹.

Dakle, za područje općine Sapna, definisana su područja namjenjena turizmu:

– izletničko-rekreativni, vikend i lovni turizam: jezero Sniježnica

Zahvaljujući prirodnim i stvorenim uslovima, uz prethodnu reorganizaciju prostora (ostavlja se mogućnost i izrade Strategije razvoja turizma općine), jezero Sniježnica i okolni prostor ima potencijal da bude jedan od nosioca turističkog razvoja općine Sapna.

Dakle, razvoj izletničko-rekreativnog i vikend turizma obuhvatio bi jezero (kao dominantni faktor razvoja) i okolni prostor. U tom smislu predlaže se formiranje rekreativnih staza uz jezero (sportsko-rekreativne i zelene parkovske površine), ali i prostora za ribolov, te uređenje neposrednog okruženja oko jezera kao vikend naselja-izgradnja vikend kuća i svih ostalih objekata u sadržaja u funkciji turističke privrede. Prilikom formiranja istih, ne treba narušiti prirodnost predjela i ekosistema.

- vrijedna područja prirodnog naslijeđa (Rožanjska rijeka, područje ispod kote „Vrljaja“, preko lokaliteta „Podžuje“ do ispod sela Goduš, predio Vrelo, prirodno područje ispod sela Kovačevići)
- vrijedna područja kulturno-historijskog naslijeđa;
- seoski turizam-ostala naseljena mjesta-Zaseok, Nezuk, Baljkovica, Međeđa, Goduš, Rožanj, Rastošnica (temelji se na očuvanoj životnoj sredini, šumskim i poljoprivrednim potencijalima, bogatstvu kulturno-historijskog naslijeđa...)

Moguće strateške orijentacije lokalne zajednice u oblasti turizma

Polazeći od različitosti lokalnih zajednica, kao i potrebe za integriranom politikom, strategijom i akcijama za razvoj turizma, a uvažavajući strateške orijentacije date u dokumentu Regionalna strategija Tuzlanskog kantona, utvrđene su razvojne šanse po općinama. Za općinu predviđa se razvoj turizma baziran na seoskom turizmu oslonjenom na korištenje jezera Sniježnica⁴².

II.16. ZAŠTITA I UNAPREĐENJE OKOLIŠA

II.16.1. Ugrožena područja

Bujično plavna i erozivna područja

Pod zemljištem ugroženim od erozije, smatra se zemljište na kome usljed dejstva vode ili vjetra dolazi do razaranja zemljišta i odnošenja zemljišnih čestica uz pojavu spiranja, brazdanja, jaružanja, podrivanja, kliženja i drugih sličnih pojava.

Pod bujičnim tokovima smatraju se povremeni ili stalni vodotoci koji, kao specifičan oblik erozije zemljišta, prilikom jakih kiša ili naglog topljenja snjega nabujaju i uz brzo formiranje i prolaz vodnog talasa, opterećenog nanosom iz sliva i korita, postižu znatnu brzinu i razornu snagu i izazivaju štete.

Erozivno i bujično-plavna područja na području općine je rijeka Sapne-dubinska erozija u koritu rijeke.

⁴⁰ prema Prostornom planu Tuzlanskog kantona 2005.-2025. "Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 09/06

⁴¹ Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine

⁴² prema Prostornom planu Tuzlanskog kantona 2005.-2025. "Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 09/06, str. 286.

Sprečavanje štetnog dejstva erozije i bujica vrši se preduzimanjem radova za zaštitu od erozije i uređenjem bujičnih tokova.

Protiverozivni radovi su:

- pošumljavanje goleti,
- melioracije degradiranih šuma i pašnjaka,
- podizanje pojaseva zaštitne vegetacije radi reguliranja površinskog slijevanja i smanjenja snage vjetra,
- izrada terasa, gradova, banketa i sličnih objekata na poljoprivrednim i šumskim zemljištima,
- podizanje zasada voćaka, grmlja i zasada trava,
- uređenje bujičnih tokova izgradnjom pregrada, kanala, kineta, obaloutvrda, drenaža i sl.,
- preuređenje, odnosno uklanjanje vodenica, brana , stupa kanala za dovođenje i odvođenje vode,
- čišćenje korita bujičnog toka u svrhu pravilnog proticanja vode.

Egzogeno-geološki procesi i pojave

Egzogeno-geološki procesi imaju izuzetno veliki značaj pri prostornom planiranju, zbog toga što njihovo pojavljivanje, intenzitet razvoja, razmjere pojavljivanja predstavljaju limitirajući faktor racionalnog korištenja prostora.

Na području cjelokupnog Tuzlanskog kantona razvijeni su uglavnom eroziono-denudacioni, gravitacioni procesi kao i pojave klizišta, odrona, puzišta, tecišta. Na nekim općinama Tuzlanskog kantona ugroženost terena je više izražena, a negdje manje. U općine koje su najviše ugrožene klizištima, između ostalih, spada i Sapna. Naime, veći dio općine spada u teren koji može da pod uticajem neadekvatne gradnje ili drugih antropogenih faktora da bude podložan klizanju. U dosadašnjim istraživanjima je registrovano ukupno 435 klizišta⁴³.

Rizik od klizanja zavisi u prvom redu od litoloških članova, nagiba terena, korišćenja zemljišta, padova slojeva te, najčešće zanemarenog faktora, antropogenog uticaja.

Dakle, da bi se mogli predisponirati klizišta neophodno je još u fazi prostornog planiranja sugerisati na mjesta na kojima već postoji iniciran proces klizanja. Nakon toga u nižim planskim aktima, potrebno je definisati geotehničke uslove za potrebe projektovanja i izgradje objekata. Geotehnički uslovi se definišu na osnovu rezultata geoloških istraživanja.

Na topografskim sekcijama, izvršena je rejonizacija terena prema stepenu stabilnosti i utvrđena tačna struktura zastupljenosti pojedinih kategorija terena prema stabilnosti za područje općine Sapna.

II.16.2.   Spriječavanje negativnih uticaja na okoliš

Iako općinu Sapna karakteriše očuvana životna sredina, planirana privredna ekspanzija i urbanizacija neminovno će sa sobom donjeti i opasnosti po životnu sredinu i njenu degradaciju.

Da bi se obezbijedio adekvatan kvalitet životne sredine neophodno je sprovesti niz konkretnih mjera zaštite kako bi se već postojeći kvalitet održao ili da bi se postojeća degradacija dovela na nivo održivog.

Među te mjere mogu se svrstati: pravno-normativne mjere, tehničko-tehnološke, prostorno-planske, ekonomske itd., a njihove smjernice bi se zasnivale u:

⁴³ Prema podacima iz „Elaborat inženjskoj prospekciiji klizišta“, Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli, Tuzla , decembar 2014. godine i podaci opštinske uprave.

- Donošenju opštih normativno-pravnih akata Općinskog Vijeća o zaštiti i unapređenju životne sredine u skladu sa važećim zakonskim propisima, kao i programi zaštite te postupci i aktivnosti kao i kriterijumi ponašanja, a u vezi s tim sankcioni postupci u slučaju ne poštovanja zakona;
- Izrada katastra zagađivača i stalno ažuriranje od strane nadležnih u Općinskom Vijeću, pri čemu je naročito važno ustanovljavanje mjernih punktova zagađivanja i uslova praćenja zagađivanja,
- Zabrana i ograničenje gradnje objekata koji su potencijalni zagađivači u zonama stanovanja, društvenih, turističko-rekreativnih, prosvetnih i drugih centara aktivnosti,
- Prilagođavanje tehničkih i proizvodnih procesa u industriji zahtjevima i uslovima zaštite od zagađenja životne sredine, kako se štetni uticaji ne bi širili na okolinu,
- Ugradnju, kontrolu upotrebe i održavanja instalacija i uređaja za prečišćavanje zagađenih otpadnih gasova i voda,
- pravilan izbor lokacije (naročito proizvodnih i neproizvodnih objekata) uz poštovanje mezo i mikroklimatskih karakteristika prostora,
- Formiranje sanitarnih zaštitnih zona glavnih saobraćajnica, pri čemu širina zaštitnih zona zavisi od stepena mogućeg zagađenja, ,
- Savremenim agrotehničkim mjerama, upotrebu pesticida, herbicida i vještačkih đubriva dovesti u nivo potrošnje koja će zadovoljavati kako potrebe u poljoprivredi tako i standarde u zaštiti životne sredine,
- Uspostavljanjem efikasnog sistema prikupljanja čvrstog otpada koji bi funkcionisao na što većem prostoru općine, a samim tim opsluživao veći broj stanovnika,
- Mjere fiskalne politike, izdvajanja doprinosa iz cijene proizvoda i usluga, naknada za korištenje građevinskog zemljišta, kao i finansiranja iz novčanih naknada i kazni za emitovanje štetnih produkata preko ili u životnu sredinu (iz ovih izvora će se obezbijediti pribavljanje materijalnih sredstava potrebnih za ostvarivanje ciljeva zaštite i unapređenja životne sredine).

Sprovođenje ovih i drugih mjera uticaće na smanjenje rizika i sprečavanje zagađivanja i degradacije životne sredine, kao i na podizanje postojećeg kvaliteta životne sredine, što će se odraziti i na podizanje kvaliteta življenja uopšte.

II.16.3. Mjere zaštite od zagađivanja vode, vazduha i tla

Potrebne mjere na sanaciji zaštite okoliša koje se donose posebnim programom, u cilju poboljšanja i očuvanja kvaliteta okoliša, polazeći od dugoročnog i jasnog cilja da okoliš treba da dostigne zadovoljavajući stepen kvaliteta. Mjere moraju jasno definirati osnovne ciljeve po pojedinim segmentima, prioritete i rokove, koji trebaju biti usklađeni sa ostalim planskim elementima prostornog plana.

Ostvarenje programa mjera, koji se sistemski treba i može evaluirati i prilagođavati u vremenu primjene, treba da se osigurava instrumentima, a usmjerava razvojnim ciljevima. Konačno, uspješnost programa provjerava se indikatorima koji pokazuju kako se odvija program i gdje ga valja mijenjati ili dopunjavati.

II.16.3.1. Mjere zaštite od zagađivanja voda

Voda je jedan od osnovnih prirodnih elemenata bez kojeg je ne moguće zamisliti život na zemlji. Učestvuje u procesu kruženja materije u prirodi, biološki je aktivna odnosno dobar je rastvarač, ima veliku sposobnost apsorpcije kako hemijskih supstanci tako i različitih praškastih neorganskih materija.

Upravo na osnovu ovih fizičkih osobina može se donijeti i zaključak da je takvu materiju kao što je voda teško i zaštititi.

Da bi se zaštita voda postigla neophodno je obezbjediti valjano i sveobuhvatno, prije svega primjenljivo, integralno upravljanje vodama, vodeći računa o:

- novom pristupu u upravljanju vodnim resursima, koji treba da objedine socijalne, ekonomske interese i zaštitu životne sredine;
- pouzdanoj procjeni raspoloživih vodnih resursa i njihovom kvalitetu;
- procjeni potreba za vodom u funkciji prirodnog priraštaja stanovništva, njegove prostorne raspodjele i povećanja standarda života;
- usklađivanju konflikta između razvoja i zaštite okoline uz primjenu koncepta održivog razvoja;
- neophodnost usklađivanja sveukupne zakonske regulative sa evropskim zakonodavstvom kada je u pitanju zaštita voda, prije svega standarde kvaliteta voda za različite namjene (voda za piće, voda za kupanje, voda za uzgoj riba. itd.)

Imajući u vidu sadašnje stanje kvaliteta voda na području općine (vode sa dobrim statusom-druga kategorija) osnovni ciljevi zaštite bi bili da se:

- sačuvaju površinski i podzemni tokovi;
- spriječi opasnost pogoršanja kvaliteta voda;
- saniraju i uklone izvori zagađenja;
- uspostavi sitemski nadzor nad izvorima zagađenja voda;

Za ostvarenje tih ciljeva, mjere zaštite voda mogu biti:

- administrativne mjere
- mjere za očuvanje kvaliteta voda
- mjere za sprečavanje i smanjenja zagađenja.

Administrativne mjere obuhvaćaju:

- Planske osnove upravljanja vodama po slivovima koje treba da sadrže procjenu mogućnosti opterećenja vodotoka, ukupno planirano opterećenje za ispuštanje otpadnih voda, utvrđivanje mjerodavnog protoka prijemnika, recipijenta za prijem opterećenja;
- Izmjene i dopune izdanih vodopravnih dozvola za ispuštanje otpadnih voda radi usklađivanja s potrebnim mjerama i ciljevima zaštite voda;
- Stalno praćenje propisa iz oblasti zaštite voda te njihovo usklađivanje s utvrđenim mjerama u provođenju zaštite voda;
- Izrada katastra zaštite voda i izrada druge tehničke dokumentacije potrebne za provođenje mjera zaštite voda;
- Uspostavljanje sistema informiranja o stanju kvaliteta voda i efikasnosti primijenjenih mjera.

Mjere za očuvanje kvaliteta voda obuhvataju:

- Zabranu izgradnje na područjima gdje se ugrožava kvalitet voda izvorišta i podzemnih voda koje se koriste ili planiraju koristiti za vodosnabdijevanje;
- Zabranu ili ograničenje izgradnje na posebno zaštićenim područjima i vrijednim vodnim ekosistemima;
- Ograničenje izgradnje i obavljanja djelatnosti na vodotocima gdje ispuštanje otpadnih voda može imati uticaj na kvalitet voda i pored primjene potrebnih mjera zaštite, zabranu bilo kakvog ispuštanja opasnih/toksičnih materija;
- Povećanje kapaciteta recipijenta-prijemnika izgradnjom potrebnih vodnih objekata.

Mjere za sprečavanje i smanjenje zagađenja obuhvaćaju:

- Planiranje, rekonstrukcija i izgradnja sistema za prikupljanje i odvođenje komunalnih otpadnih voda;
- Planiranje i izgradnju uređaja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda; ;
- Uvođenje programa mjera za smanjenje zagađenje voda od agrotehničkih sredstava;
- Uređenje erozijskih područja i sprečavanje ispiranja gradnjom regulacijskih vodnih objekata, pošumljavanjem, pravilnom obradom zemljišta, i pravilnom upotrebom agrotehničkih sredstava u poljoprivredi;
- Saniranje postojećih neuređenih deponija-odlagališta otpada, prvenstveno na onim mjestima gdje postoji opasnost od zagađenja podzemnih voda i površinskih voda koje su namijenjene za izvorišta.

Za uspješnu realizaciju postavljenih ciljeva za zaštitu voda, imajući u vidu sadašnje stanje kvaliteta voda i postavljene zahtjeve za kvalitetom voda, trebalo bi u što kraćem roku napraviti slijedeće:

- Donijeti planove zaštite područja za riječne slivove i podslivove na području općine;
- Utvrditi ciljeve kvaliteta voda u skladu sa planovima zaštite područja riječnih slivova i zakonskih propisa;
- Uspostaviti katastar zagađivača voda;
- Uspostaviti informacijski sistem o vodama (vodnom bogatstvu i kvalitetu voda) i stvarati uvjete za informiranje javnosti o kvalitetu voda.

II.16.3.2. Mjere zaštite u upravljanju otpadom

Na području općine Sapna nalazi se veći broj manjih odlagališta komunalnog otpada. Razlog postojanja divljih odlagališta je nedovoljna pokrivenost svih domaćinstava uslugama prikupljanja i odvoza otpada kao i javna svijest građana.

Shodno navedenom, u planskom periodu potrebno je:

- Povećati broj stanovništva koje je obuhvaćeno sistemom sakupljanja i odvoza komunalnog otpada.
- Izgraditi reciklažno dvorište na području Općine. Reciklažno dvorište, na području općine Sapna, treba da bude otvorenog tipa u kojem će građani u toku radnog vremena, moći da odložiti vlastiti glomazni i ostali odvojeno sakupljeni otpad, uključujući i opasni otpad iz domaćinstva. Osim toga, građani će moći dobiti informacije o upravljanju otpadom, a osobito o potrebi smanjivanja ukupnih količina otpada za odlaganje, te boljeg iskorištavanja raznih vrsta otpada. Neće se naplaćivati prihvatanje razdvojenog otpada koji dovezu građani. U sklopu reciklažnog dvorišta planirati traku za sotiranje mješovitog komunalnog otpada u cilju izdvajanja korisnih sirovina.
- Postaviti namjenske kontejnere zatvorenog tipa za odlaganje otpada u svim urbanim dijelovima općine čime će se omogućiti prikupljanje čvrstog otpada sa cijelog prostora općine,
- Prikupljanje odloženog otpada i njegov transport do odlagališta ili do budućeg reciklažnog dvorišta, se treba vršiti specijalizovanim namjenskim vozilima za prikupljanje i transport komunalnog otpada.
- Na nivou općine uspostaviti održivi integralni sistem upravljanja otpadom koji će se bazirati na principima održivog razvoja - izbjegavanje nastanka otpada, razvrstavanje, smanjenje, ponovno korišćenje i reciklažu otpada.
- Planirati i uspostaviti organizaciju informacionog sistema u oblasti upravljanja otpadom, kao baze za planiranje i stalno unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom.
- Izvršiti uklanjanje divljih deponija i sanaciju lokacije gdje su bile divlje deponije.
- Planirati i sprovesti edukativnu kampanju sa ciljem upoznavanja stanovništva sa potrebom pravilnog odlaganja i upravljanja otpadom.

II.16.3.3. Mjere zaštite od zagađivanja zraka

Sapna, kao područje ima čist vazduh iz razloga što ovdje nema industrijskih kapaciteta koji imaju isparavanja i sagorijevanja koja bi zagađila vazduh.

Potencijalnu opasnost od zagađivanja vazduha na ovom prostoru predstavljaju individualne kućne kotlarnice, te Tvornica glinice Karakaj, Termoelektrana Tuzla, Termoelektrana Ugljevik (pogotovo za prostor Rastošnice) i Fabrika celuloze Loznica. Takođe, planirana privredna ekspanzija i urbanizacija neminovno će sa sobom donjeti i opasnosti po kvalitet vazduha.

Dakle, osnovni cilj zaštite zraka bi bio da se očuva visok kvalitet-čist vazduh, odnosno kvalitet zraka gdje bi pokazatelji kvaliteta bili ispod utvrđenih ciljanih vrijednosti kvaliteta zraka.

U cilju zaštite vazduha neophodno je sprovesti sledeće mjere:

- na području općine planirati daljinski sistem grijanja u urbanom području;
- kao gorivo za zagrijavanje koristiti okolišno prihvatljive energente prirodni gas ili biomasu;
- smanjenje uticaja saobraćaja (primjena katalizatora i ostalih tehničkih rješenja na vozilima, regulacijom saobraćaja, primjenom kvalitetnijeg goriva te provođenjem djelotvornije inspekcije vozila)
- Rekonstrukciju saobraćajne mreže, kao i iznalaženje i realizaciju arhitektonskih, građevinskih i hortikulturnih rješenja između saobraćajnica, stambenih i radnih zona i objekata.
- radi sveobuhvatnijeg sagledavanja nivoa zagađenosti neophodno je postaviti određen broj mjernih mjesta u centru, okolini i pratiti propisane parametare, a koji bitno utiču na stanje kvaliteta vazduha. Na osnovu usvojenih mjernih mjesta potrebno je uspostaviti monitoring sistematskog praćenja aerozagađenja, odnosno sistematsko mjerenje imisije;
- Predvidjeti maksimalno ozeljenjavanje slobodnih površina kako javno tako i oko okućnica individualnih stambenih objekata;
- Prilikom izgradnje novih privrednih objekata koji mogu da ugroze vazduh naselja, dozvolu za rad usloviti prilaganjem određene dokumentacije o mjerama njene zaštite i to prije oprjedjeljenja za određenu lokaciju;
- Ne smije se dozvoliti da tretman čvrstog otpada se obavlja spaljivanjem pri čemu će doći do emisije štetnih gasova koji nastaju sagorjevanjem tog otpada,
- Obezbeđenje komunalne higijene.

Polazeći od porijekla pritisaka na okoliš, razradom programa mjera, trebalo bi detaljno razraditi mjere zaštite po pojedinim sektorima iz kojih se očekuju najveći pritisci na kvalitet zraka. Obzirom da će se detaljan program mjera zaštite zraka donijeti kantonalnim planom zaštite zraka, ovim planom daće se naznaka samo osnovnih zaštitnih mjera za sektore: industrije i saobraćaja.

Za sektor industrije osnovne mjere su:

- Prihvatanje standarda EU u procesima proizvodnje i produkcije;
- Stroga kontrola emisija iz industrijskih procesa;
- Ograničavanje emisije i propisivanje standarda i normativa za vrlo otrovne i kancerogene materije;
- Podsticanje uvođenja alternativnih tehnoloških procesa, po mogućnosti da se slijedi načelo primjene najboljih raspoloživih tehnika za smanjenja emisije-tzv principa BAT;
- Razmatranje izgradnje dovoljno visokih dimnjaka, zbog smanjenja uticaja emisija na okolicu;
- Propagiranje i razvijanje odgovornosti za smanjenje nastajanja emisija;
- Usmjeravanje potrošača na nove proizvode, gdje u proizvodnim procesima nastaju znatno manje emisije;

- Uvođenje naknada za prekomjerno emitiranje zagađujućih materija u zrak.

U sektoru saobraćaja:

- Optimiranje svih transportnih tokova;
- Što ubrzaniya rekonstrukcija i modernizacija putne mreže;
- Podobnim mjerama nastojati povećati upotrebu goriva sa niskim sadržajem sumpora;
- Pojačati inspekcijski nadzor za: kontrolu ispravnosti vozila (posebno gradskog javnog prijevoza i dostavnih teretnih vozila) i kontrolu kvaliteta goriva.

II.16.4. Područja i mjere sanacije

Za potrebe izrade dokumenta prostornog uređenja - prostorni plan općine Sapna, neophodno je na osnovu sveukupnog sagledavanja stanja kvaliteta okoliša na području tuzlanskog kantona, mogućeg prihvatnog kapaciteta okoliša, uvjeta koji proizilaze iz planiranja korištenja i uređenja prostora i trenutno važećih zakonskih propisa, dati prijedlog potrebnih mjera za sanaciju okoliša prostora Općine za plansko razdoblje.

Ukoliko se žele ispuniti postavljeni ciljevi u zaštiti okoliša, osim jasno izražene želje i političke volje, za to je potrebno imati kvalitetan program i plan kao i velike promjene u sadašnjim institucionalnim odnosima te angažman ljudskih i finansijskih resursa u onoj mjeri u kojoj se mogu osigurati samo dugoročno usmjeravanjem kroz strateško opredjeljenje i pažljivo planiranje.

U cilju provođenja i ostvarenja mjera zaštite u oblasti zaštite okoliša, u sklopu plana zaštite okoliša (plana zaštite zraka, plana zaštite voda, plana upravljanja otpadom) neophodno je uraditi program i plan za realizaciju provedbenih mjera koji između ostalog treba da sadrži i:

- Popis svih zagađivača okoliša (zraka, voda i tla) i ocjenu stanja;
- Utvrđivanje potrebnih mjera zaštite;
- Instrumente za provođenje mjera zaštite;
- Određivanje prioriteta kod provođenja potrebnih mjera zaštite;
- Rokove za provođenje utvrđenih mjera zaštite;
- Potrebna finansijska sredstava za provođenje utvrđenih mjera zaštite.

Za uspješno provođenje mjera zaštite okoliša, mogu se koristiti različiti instrumenti kojim se treba usmjeravati i etapno kontrolirati napredovanje realizacije planiranih zadataka. Kada je u pitanju izbor instrumenata koje treba koristiti, iskustvo pokazuje da se najbolji rezultati u provođenju politike zaštite okoliša postižu primjenom kombinacije različitih instrumenata, regulacionih, klasičnih, ekonomskih, poticajnih, ali i svih drugih koji podupiru primjenu i provođenje mjera i osiguravaju praćenje efekata zaštite okoliša. Pri planiranju korištenja više instrumenata posebnu pažnju treba usmjeriti uspostavljanju konzistentnog skupa mjera ciljanih na odabrani prioritetni sektor (energetiku, saobraćaj, industriju i dr.), uobičajeni instrumenti su:

- Regulacioni instrumenti, jačanje legislative za zaštitu okoliša i bolja implementacija iste, razvoj standardizacije i evaluacija planova i programa zaštite okoliša;
- Klasični instrumenti, korištenje najčešće primjenljivih mjera koje se zasnivaju na pristupu, propisi i nadzori i korištenje i primjena tuđih pozitivnih iskustva;
- Finansijski i ekonomski instrumenti, provođenje načela "zagađivač plaća" i "korisnik plaća", pouzdan mehanizam finansijske potpore (osnivanje i funkcioniranje posebnih fondova za zaštitu okoliša), uvođenje poreza na okoliš i odgovornosti za okoliš, uvođenje dodatnih poreza, povećanje naknada, uvođenje strožijih kazni za zagađenje okolice i dr.;

- Poticajni instrumenti, donošenje mjera na zaštiti okoliša dogovorom sa svim akterima (zagađivačima), uvođenje predviđenih mjera i mehanizama stepenasto, osiguranje istog nivoa primjene za sve uključene subjekte i iznalaženje povoljnih kredita, smanjenje taksi, oslobađanje dijela carine na opremu (kod uvođenja novih tehnologija i rekonstrukcija u cilju smanjenja zagađenja) i sl.

Na osnovu naznačenih ciljeva i mjera, u cilju zaštite okoliša, neophodno je da se međusobnom saradnjom i umreženošću svih aktera koji treba da uzmu učešće u donošenju programa mjera zaštite, donesu i prioritete kod sanacije postojećeg stanja, odnosno da se utvrde prioritete realizacije pojedinih mjera zaštite.

II.16.5. Procjena stanja do kraja planskog perioda

Brza sanacija odnosno poboljšanje kvaliteta okoliša, teško je izvodljivo imajući u vidu:

- Da se očekuje, rast industrijske proizvodnje i porast u privredi s rastom potrošnje energije;
- Da se očekuje daljnja ekspanzija saobraćaja;
- Da je proces zaštite okoliša složen tehničko-tehnološki problem;
- Da je ekonomsko stanje općine, takvo da ne mogu omogućiti potrebna sredstva za sanaciju zaštite okoliša do potrebnog nivoa.

Međutim, ukoliko se obezbijede osnovni preduvjeti, kao:

- Omogućiti potpuna implementacija zakonskih propisa;
- Obezbijedi jačanje sistema zaštite okoliša, uvođenjem novih instrumenata za smanjenje pritiska na okoliš;
- Obezbijedi prihvatljiv način finansiranja u projekte zaštite okoliša;
- Rast svijesti o potrebi promjena kada je u pitanju zaštita okoliša.

Treba očekivati da će se u planskom razdoblju postići vidan napredak kada je u pitanju kvalitet okoliša, odnosno da će doći do podizanja nivoa zaštite okoliša i očuvanje istog u odnosu na sadašnje stanje.

U kratkoročnom razdoblju, ne treba biti iznenađen da se ima i trend pogoršanja kvaliteta okoliša u pojedinim segmentima, posebno segmentima: kvaliteta zraka i kvaliteta voda, isključivo kao posljedica rasta proizvodnje u energetici i industriji.

U srednjoročnom razdoblju, očekivati je značajne pomake u svim segmentima zaštite okoliša, i to:

- kod upravljanja komunalnim otpadom,
- kod kvaliteta zraka treba očekivati poboljšanje kvaliteta zraka, (primjenom propisa o ograničavanju emisija zagađenja u zrak i uvođenjem sankcija za emitiranje zagađenja iznad dozvoljenih vrijednosti) i
- kod kvaliteta voda treba očekivati poboljšanje kvaliteta voda.

U dugoročnom razdoblju, bilo bi realno da se riješi veliki dio problema u oblasti zaštite okoliša na području općine. U ovom trenutku treba planirati da će se na kraju ovog razdoblja dostići i ostvariti planirani cilj u zaštiti okoliša. Da će okoliš dostići zadovoljavajući stepen kvaliteta i to u svim segmentima.

Kod davanja procjene stanja kvaliteta okoliša do kraja planskog razdoblja, treba računati i sa otežavajućim ograničenjima koja mogu uticati djelomično na ostvarenje postavljenih ciljeva, kao:

- Opće privredno stanje u kojem je najveći problem nezaposlenost;
- Okruženje u kojem se nepoštivanje zakona i zakonskih ograničenja tolerira, neefikasni sudski sistem zbog čega su instrumenti, definirani postojećim zakonima nedjelotvorni;
- Nedostatak financijski sredstava za realizaciju svih planiranih aktivnosti u oblasti zaštite okoliša;
- Ograničenih ljudskih resursa potrebnih za obavljanje izuzetno stručnog i opsežnog posla na realizaciji postavljenih ciljeva.

II.17. ZAŠTITA I REVITALIZACIJA KULTURNO – HISTORIJSKOG I PRIRODNOG NASLJEĐA I NJIHOVA EKONOMSKA VALORIZACIJA

II.17.1. Zaštita prirodnog naslijeđa

Prirodno naslijeđe općine Sapna čine evidentirane kategorije prirodna područja i prirodne vrijednosti. Shodno tome, utvrđuju se sljedeći nivoi zaštite:

- opće mjere i ciljevi zaštite prirodnog naslijeđa koje se odnose na ukupno prirodno naslijeđe;
- posebne mjere zaštite koje se odnose na pojedine vrste prirodnog naslijeđa
- mjere i postupci revitalizacije prirodnog naslijeđa
- mjere pravne zaštite (zakonska legislativa:kantonalna, nacionalna, evropska i međunarodna)

Opće mjere i ciljevi zaštite

- Zaštita i očuvanje biološke različitosti i ekosistemske prirodne ravnoteže usklađene sa ljudskim djelovanjem;
- Utvrđivanje evidencija prirodnog naslijeđa u cilju praćenja stanja;
- Utvrđivanje mjera, sugestija, mišljenja, saglasnosti, ekspertiza, revizija i druge dokumentacije isključivo na bazi održivog korišćenja prirodnog naslijeđa (minimalna oštećenja i narušavanje ravnoteže);
- Mjere sprečavanja svih štetnih antropogenih zahvata i poremećaja u prirodi;
- Mjere za očuvanje prirodnosti tla, čistoće vode, atmosfere, produkcije kiseonika i smanjenje efekata „staklene bašte“ radi očuvanja klime;
- Interpolacija i dosljedna primjena zakonske legislative iz oblasti zaštite prirodnog naslijeđa i zaštite prirode u svim dokumentima i nivoima prostornog planiranja.

Posebne mjere zaštite prirodnog naslijeđa

Prirodna područja

Predio

- Kao posebna i osnovna mjera zaštite prirodnih područja utvrđuje se provođenje postupka geodetske reambulacije i kompletiranje katastarskih planova sa dobivenim podacima.

Prirodne vrijednosti

Hidrografija

- Određivanje zaštitnih zona za dobra prirodnog naslijeđa iz ove skupine, koja su naročito propisana Zakonom o zaštiti prirode, Zakonom o prostornom uređenju, Zakonom o vodama i Uredbom o kategorizaciji vodotoka,
- Mjere zaštite od onečišćenja i praćenje stanja onečišćenja voda,

- Mjere načelne zabrane pregrađivanja vodenih površina, isušivanja, zatrpavanja vodenih površina uključujući i močvarne dijelove, sve u slučajevima ugrožavanja prirodne izvornosti i biološke različitosti,
- Načelno se zabranjuju svi zahvati i radnje koji bi utjecali na smanjenje količine vode i izdašnosti izvorišta,
- Zabrana svih vrsta građenja u zaštitnoj zoni ovih dobara,
- Poduzimanje i svih drugih radnji oko zaštite ovih dobara na načelima Konvencije o zaštiti vlažnih staništa (Ramsarska konvencija).

Mjere zakonske zaštite

Mjere pravne zaštite sastoje se od tri nivoa zakonske i druge pravne legislative, a to su:

- nacionalni, odnosno federalni,
- evropski
- međunarodni.

U nacionalnu skupinu ovih propisa spadaju:

- Zakon o zaštiti kulturno-historijskog naslijeđa
- Zakon o zaštiti prirode
- Skupina zakona koji svojim pojedinim dijelovima regulišu pitanje zaštite prirodnog naslijeđa, a koji se mogu označiti kao komplementarni, kao što su:
- Zakon o prostornom uređenju i građenju
- Zakon o šumama
- Zakon o vodama
- Zakon o lovstvu
- Zakon o koncesijama
- Zakon o rudarstvu
- Zakon o krivičnom postupku

Evropska legislativa se sastoji od dvije direktive i dvije regulative. Direktive se odnose na zaštitu prirodnih staništa i flore i faune koja ih nastanjuje, dok regulative ograničavaju uvoz i razmjenu zaštićene flore i faune unutar Evropske zajednice, i to su:

- stanišna direktiva 92/43/EEC
- direktiva o pticama 79/409/EEC
- regulativa EC-338/97
- regulativa CITES.

U međunarodnu legislativu spadaju:

- Konvencija o očuvanju evropskog životinjskog svijeta i prirodnih staništa (Bern, 1979.)
- Konvencija o biološkoj raznovrsnosti (Rio, 1992)
- Konvencija o zaštiti svjetskog kulturnog i prirodnog naslijeđa (Pariz, 1972.)
- Konvencija o očuvanju vlažnih staništa (Ramsar)

II.17.2.   Zaštita kulturno – historijskog naslijeđa

Osnovna koncepcija prostornog razvoja općine Sapna, sa aspekta zaštite kulturnog naslijeđa, zasnovana je na njihovoj identifikaciji njihovim stavljanjem pod zaštitu, a u cilju povećanja procenta zaštićenih kulturnih dobara.

Opća djelatnost zaštite kulturnih dobara podrazumijeva:

- istraživanje i evidentiranje dobara koja uživaju prethodnu zaštitu;
- predlaganje i utvrđivanje kulturnih dobara;
- vođenje registra i dokumentacije o kulturnim dobrima;
- pružanje stručne pomoći na čuvanju i održavanju kulturnih dobara sopstvenicima i korisnicima tih dobara;
- staranje o korišćenju kulturnih dobara u svrhe određene ovim zakonom;
- predlaganje i praćenje provođenja mjera zaštite kulturnih dobara;
- prikupljanje, sređivanje, čuvanje, održavanje i korišćenje pokretnih kulturnih dobara;
- prikupljanje podataka o nestalim i otuđenim kulturnim dobrima;
- provođenje mjera tehničke i fizičke zaštite kulturnih dobara;
- izdavanje publikacija o kulturnim dobrima i o rezultatima rada na njihovoj zaštiti;
- izlaganje kulturnih dobara, organizovanje predavanja i drugih prigodnih oblika kulturno - obrazovne djelatnosti;
- drugi poslovi u oblasti zaštite kulturnih dobara utvrđeni ovim zakonom i na osnovu njega;
- ukoliko se predviđaju intervencije na kulturnim dobrima ili u njihovoj tangentnoj zoni, koje mogu uticati na izgled i svojstva dobra, prije preduzimanja radova potrebno je obratiti se Zavodu za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona posebnim zahtjevima radi propisivanja detaljnih mjera zaštite, izdavanja saglasnosti na projektnu dokumentaciju i uvida u izvedene radove.

U aktu o utvrđivanju svakog pojedinog kulturnog dobra, mjere zaštite obuhvataju:

- bliže uslove čuvanja, održavanja i korišćenja;
- tehničko-zaštitne mjere radi obezbeđivanja kulturnog dobra od oštećenja, uništenja i krađe;
- način obezbjeđivanja korišćenja i dostupnosti kulturnog dobra javnosti;
- ograničenja i zabrane u pogledu raspolaganja kulturnim dobrom i njegove upotrebe, u skladu sa zakonom;
- ograničenja, odnosno zabrane izvođenja određenih građevinskih radova, promjene oblika terena i korišćenja zemljišta u okviru zaštićene okoline kulturnog dobra, kao i promjene njegove namjene;
- uklanjanje građevinskog ili drugog objekta čije postojanje ugrožava zaštitu ili korišćenje kulturnog dobra.

Mjere zaštite utvrđuju se i za zaštićenu okolinu nepokretnog kulturnog dobra.

Mjere tehničke zaštite za nepokretna kulturna dobra su:

- radovi na konzerviranju, restauriranju, rekonstrukciji, revitalizaciji i prezentaciji kulturnih dobara.

Mjere tehničke zaštite i drugi radovi kojima se mogu prouzrokovati promjene oblika ili izgleda nepokretnog kulturnog dobra ili povrijediti njegova svojstva, mogu se preduzimati ako se:

- utvrde uslovi za preduzimanje mjera tehničke zaštite i drugih radova;
- pribavi saglasnost na projekat i dokumentaciju za izvođenje ovih radova, u skladu sa zakonom;

- pribave potrebni uslovi i odobrenja na osnovu propisa o planiranju i uređenju prostora i izgradnje objekta.

Mjere zaštite arheoloških lokaliteta:

- zabranjuje se neovlašćeno iskopanje i istraživanje arheološkog nalazišta;
- ukoliko se pri zemljanim radovima naiđe na do sada nepoznato arheološko nalazište izvođač je dužan da obustavi radove i obavesti nadležnu službu zaštite (Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog nasljeđa Tuzlanskog kantona);
- izvođač je dužan da preduzme mjere zaštite kako nalazište ne bi bilo uništeno i oštećeno;
- troškove iskopavanja, istraživanja, zaštite, čuvanja, publikovanja i izlaganja otkrivenog dobra koje uživa prethodnu zaštitu snosi investitor objekta.

Mjere zaštite spomenika kulture:

- zabrana radova koji mogu ugroziti statičku stabilnost spomenika kulture;
- zabrana nestručnih prepravki, dogradnje, pregradnje, nadgradnje;
- vođenje elektro i TT vodova podzemnim putem;
- zabrana postavljanja priključnih kutija, ormara i rashladnih uređaja na fasadama;
- negovanje i redovno održavanje dekorativne flore;
- očuvanje izvornog izgleda spoljašnje arhitekture i enterijera, horizontalnog i vertikalnog gabarita, oblika i nagiba krova, svih konstruktivnih i dekorativnih elemenata, stilskih karakteristika, originalnih materijala i funkcionalnih karakteristika;
- ažurno praćenje stanja i održavanje konstruktivno-statičkog sistema, krovnog pokrivača, svih fasada, enterijera i ispravnosti instalacija u spomeniku kulture.

Mjere zaštite zaštićene okoline spomenika kulture:

- zabrana gradnje i postavljanja trajnih ili privremenih objekata koji svojim namjenom, volumenom gabarita po visini i obliku mogu ugroziti ili degradirati spomenik kulture i njegovu zaštićenu okolinu;
- zabrana postavljanja pokretnih tezgi, kioska i drugih privremenih objekata unutar zaštićene okoline;
- zabrana radova koji mogu ugroziti statičku bezbjednost spomenika kulture;
- zabrana izvođenja radova kojima se vrši promjena oblika ili namjene terena;
- zabrana postavljanja dalekovoda, vazdušnih elektro i TT vodova preko zaštićenih parcela, njihovo vođenje izvršiti podzemnim kanalima, uz vraćanje terena u prvobitno stanje;
- urbanističko i komunalno uređenje, hortikulturno opremanje, negovanje dekorativne flore i redovno održavanje prostora zaštićene okoline u funkciji spomenika kulture.

Mjere tehničke zaštite za spomen obilježja:

- trajno čuvanje i održavanje kulturnih dobara spomeničkog i memorijalnog karaktera;
- spomenici, spomen biste i spomen obeležja moraju se adekvatno održavati obnovom oštećenih natpisa, čišćenjem spomeničkih podloga i površina, kao i održavanjem zelenih površina oko spomenika;
- obnovu oštećenih i izbledjelih natpisa na spomen pločama na objektima, mogu izvoditi stručna lica kvalitenim materijalima i kvalifikovanom radnom snagom.

Neophodno je uraditi Studiju zaštite nepokretnih kulturnih dobara kojom će se utvrditi pojedinačni uslovi zaštite za svako kulturno dobro.

II.17.3. Revitalizacija i ekonomska valorizacija prirodnog naslijeđa

Veoma povoljan geoprometni položaj, kao i velika koncentracija vrijednih i atraktivnih prirodnih lokaliteta, predstavljaju glavne pokretačke motive revitalizacije prirodnog naslijeđa kao preduvjet ekonomske valorizacije prirodnog naslijeđa.

Dobra prirodnog naslijeđa svrstana su u sljedeće grupe:

- prvi stepen prioriteta realizacije mjera zaštite i spasilačkih intervencija
- drugi stepen prioriteta realizacije mjera i zaštite i spasilačkih intervencija
- nulta pozicija mjera zaštite

U drugi stepen prioriteta realizacije zakonskih i drugih mjera zaštite, na teritoriji općine Sapna svrstavaju se Rožanjska rijeka, predio Vrelo te jezero Sniježnica. Vremenski okvir za realizaciju je druga dekada Prostornog plana Kantona.

Nakon stavljanja pod zaštitu donose se programi revitalizacije i korištenja pojedinog dobra naslijeđa na bazi procjene prihoda iz: boravišnog, tranzitnog i poslovnog turizma, a na temelju zdravstveno-terapeutske, rekreativne, lovne i vjerske funkcije turizma.

Postojeća ekonomska valorizacija prirodnog naslijeđa, u prvom redu iskorištavanje prirodnih resursa (obnovljivih i neobnovljivih), ekonomski je neznatna, trenutna, periodična i socijalno neopravdana u poređenju sa mogućom ekonomskom valorizacijom utvrđenih prirodnih područja i drugih kulturnih elemenata koji se mogu ekonomski valorizirati samo stavljanjem prirodnih područja pod zaštitu.

Na primjer ljepota pejzaža, vidikovci, živopisni i vodotoci i druge vrijednosti mogu se ekonomski vrijednovati bez sadašnje ekstenzivno, intenzivnim (organizovanim) načinom prezentacije i korištenja putem programa prostorne organizacije, revitalizacije i korištenja prirodnih područja.

Samo na taj način ekonomski efekti korištenja prirodnog naslijeđa se mogu uvećavati, a ujedno otvaralo mogućnosti supstitucije angažiranosti radnog aktiviteta lokalnog stanovništva iz ekonomski neprimjerene primarne industrijske proizvodnje.

II.17.4. Revitalizacija i ekonomska valorizacija kulturno – historijskog naslijeđa

Kulturno-historijsko naslijeđe cijelog Tuzlanskog kantona, a time i općine Sapna je tokom rata 1992-1995. bilo značajno oštećeno, ali i zbog neodržavanja i nebrige brojni objekti su došli u stanje devastacije.

Zbog toga se daje prijedlog da se izrade standardi za fizičku obnovu objekata kulturnog naslijeđa:

- da se izradi program preventivnih konzervatorsko-restauratorskih zahvata na graditeljskom naslijeđu u cilju zaustavljanja njihovog daljeg fizičkog uništavanja,
- da se ostvari saradnja na zaštiti kulturnih i prirodnih vrijednosti u okviru prostornog planiranja;
- da se izradi plan za sveobuhvatnu dugoročnu obnovu svih objekata graditeljskog naslijeđa po fazama, uz pomoć općinskih i kantonalnih službi sa finansijskim pokazateljima. Kod toga se mora osigurati aktivniji angažman lokalnih zajednica u smislu planiranja i upravljanja ovim objektima,
- osigurati aktiviranje saradnje državnog i privatnog sektora, gdje se posebno naglašava aktiviranje privatnog sektora u smislu davanja koncesija na korištenje objekata kulturnog naslijeđa i njihove obnove,

- odrediti ulogu koju baština igra u stvaranju novih radnih mjesta uzimajući u obzir lokalni razvoj i sheme urbanog planiranja,
- formulirati kategorije kod odlučivanja državnih vlasti i privatnog sektora u smislu da se istakne dugoročna vrijednost investiranja u programe naslijeđa i činjenice da se profitabilnost u ovoj oblasti ne vrednuje samo u ekonomskom smislu nego na osnovu kompletnog učinka na društvo (značaj obnavljanja starih zgrada u odnosu na izgradnju savremenih objekata),
- u okviru strategije održivog razvoja ukazati na ekonomski i društveni potencijal kulturnog naslijeđa koji mora naći svoje mjesto u okviru ovih programa.

II.18. MINSKA POLJA

II.18.1. Područja i mjere sanacije

Postojanje neeksplozivnih ubojnih i minsko eksplozivnih sredstava na dijelovima analiziranog prostora predstavlja specifičan oblik zagađenja tla u smislu mogućnosti korištenja površina kao i mogućih posljedica po zdravlje ljudi.

Minska situacija na prostoru općine Sapna je sljedeća⁴⁴:

- cca 9,71 km² je označeno kao sumnjivo područje; najveća površina nalazi se na područjima Kiseljaka, Rastošnice i Rožnja;
- minski incidenti (približna lokacija) zabilježeni su na teritoriji naseljenog mjesta Sapna, ali i Vitinice i Rastošnice;

Mjere sanacije podrazumijevaju uklanjanje MES – a i NUS – a, te privođenje namjeni saniranih površina.

II.18.2. Etape realizacije deminiranja

S obzirom da je proces uklanjanja MES – a i NUS – a dugotrajan i u finansijskom smislu ima veoma visoku cijenu, može se očekivati da će proces deminiranja ugroženih površina na prostoru općine Sapna trajati duži vremenski period, u zavisnosti prvenstveno od materijalnih i finansijskih mogućnosti.

Iz prethodno navedenih razloga potrebno je definisati prioritetne površine za sanaciju (deminiranje) kroz etapni plan deminiranja prostora.

Prioritetne površine u procesu deminiranja, a u skladu sa namjenom površina su:

- građevinska zemljišta u sklopu urbanih područja ili izvan njih sa namjenom stanovanja,
- građevinska zemljišta namijenjena za privredne komplekse,
- područja značajna za razvoj poljoprivredne proizvodnje,
- područja od posebnog značaja za druge planirane namjene.

II.19. UGROŽENOST PODRUČJA

Prostor koji je obuhvaćen Prostornim planom općine Sapna, izložen je opasnostima od elementarnih i drugih nepogoda.

U tom pogledu može se govoriti o zaštiti od zemljotresa, klizišta, poplava, neeksplozivnih ubojitih sredstava i mina, zaštita od interesa za odbranu općine.

⁴⁴ BH MAC-Centar za uklanjanje mina

II.19.1. Procjena ugroženosti područja od ratnih dejstava, elementarnih nepogoda i tehničkih katastrofa do kraja planskog perioda

Sa stanovišta procjene ugroženosti određenih područja mogu se izdvojiti sljedeće cjeline:

Prirodne nesreće

Poplave

Poplava je plavljenje užeg ili šireg kompleksa zemljišta, izlivanjem vode iz riječnog korita, jezera ili mora. Nastaje od velikih kiša, naglog otapanja snijega, jakih zemljotresa i vjetrova i drugih prirodnih nesreća. Smanjuje se ili sprečava izgradnjom nasipa, brana, kanala ili velikih akumulacionih bazena koji prihvaćaju najveći dio plavne vode. Poplave mogu biti prirodne i vještačke.

Problemi vezani za plavljenje prostora općine Sapna, odnose se na izlivanje rijeke Sapne. Naime, za vrijeme obilnih padavina, ova bujičasta planinska rijeka, često poplavi sjedište općine i stvori ogromnu materijalnu štetu. Shodno tome, općina je pokrenula projekat etapnog uređenja riječnog korita, i do sada je uređeno oko 836,25 m riječnog korita.

Ranjivost tla na teritoriji Općine Sapna, sa aspekta uticaja poplava, ocjenjuje se kao niska.

Zemljotresi

Seizmotektonske karakteristike terena predstavljaju zbir posljedica cjelokupnog geološkog razvoja (litostratigrafskog, tektonski-neotektonski sklop, dubinska građa i dubina rasjeda). Učinak seizmičkih talasa je različit kroz različite geološke sredine i znatno je veći u rastresitim i slabo vezanim stijenama kao što su pijesci, gline, ugalj, konglomerati itd.

Područje Sapne nalazi se u zoni u kojoj su mogući zemljotresi od 6° i 7° MCS skale. Shodno tome, zahtjeve u građevinarstvu treba podrediti navednim seizmičkim karakteristikama, tj. prilikom izgradnje, adaptacije i rekonstrukcije objekata voditi računa o tome da mogu izdržati udar zemljotresa od 6 do 7° MCS.

Ranjivost tla na teritoriji Općine Sapna, sa aspekta uticaja seizmičke aktivnosti, ocjenjuje se kao umjerena.

Visok snijeg i snježni nanosi

Snježni pokrivač na području Tuzlanskog kantona najduže se zadržava u decembru i januaru, a najmanje u oktobru. Od 90 zimskih dana, 43 dana su sa snježnim pokrivačem. Prosječan broj dana sa snježnim pokrivačem tokom godine ovdje iznosi 58 dana, a debljina snježnog pokrivača može biti i preko 1 metar.

Maksimalna visina snježnog pokrivača je u februaru i iznosi 99,3 cm. Prosječno godišnje, 28 dana ima visinu snježnog pokrivača veću od 10 cm, 8 dana veću od 30 i svega 1 dan veću od 50 cm. Najviše dana sa visinom snježnog pokrivača većom od 10cm imaju decembar i januar, u prosjeku po 8 dana. Na višim nadmorskim visinama odnosno, planinskom obodu basena snijeg se duže zadržava i njegova prosječna visina se kreće između 30 i 40 cm, a na planinama i preko 50 cm.

S obzirom da snijeg ima visoku sposobnost odbijanja sunčevih zraka to je temperatura snježnih površina obično niža od temperature tla bez snijega i utiče na godišnji tok temperature zraka, oblačnost, vlažnost i druge klimatske elemente i pojave u ovom području.

Klizanja i odronjavanja terena

Veći dio općine Sapna spada u teren koji može pod uticajem neadekvatne gradnje ili drugih antropogenih faktora da bude podložan klizanju. U dosadašnjem istraživanju registrovano je ukupno 435 klizišta⁴⁵.

Ranjivost tla na teritoriji Općine Sapna, sa aspekta uticaja klizišta, ocjenjuje se kao vrlo visoka.

Visoke temperature

U Tuzlanskom kantonu toplih dana ima prosječno 82,5 odnosno 22,5% godišnje, sa periodom javljanja od marta do novembra i najvećom prosječnom čestinom u julu 22,0 dana, odnosno 71% ukupnog mjesečnog broja dana. U jesen ih ima više (15,0 dana ili 16,4%) nego u proljeće (9,6 dana ili 10,5%), dok ih je u tri ljetna mjeseca 57,9 dana ili 63,0% te sezone.

U vegetacijskom periodu je učestalost 79,4 dana, što predstavlja 43,6% od ukupnog broja dana u ovom periodu. Najveća godišnja učestalost je iznosila 102 dana, a najmanja 53 dana, tako da kolebanje iznosi 49 dana, što nije mala vrijednost.

U Tuzlanskom kantonu javljaju i jako topli dani i to prosječno godišnje 22,0 dana, odnosno 6,0% od godine, što je za više od tri puta manje od učestalosti toplih dana. Period javljanja ovih dana mjeseca april – oktobar sa najčešćim javljanjem u augustu 8,0 dana ili 26% od mjesečnog broja dana, a zatim u julu 7,1 dana ili 23%. Jesen je sa većom čestinom (2,5 dana) od proljeća (1,4 dana), dok su isključivo koncentrirani u vegetacijskom periodu. Inače, najveća godišnja čestina iznosi 47 dana, a najmanja 6 dana, tako da je kolebanje 41 dan.

Prosječna godišnja temperatura na teritoriji Općine Sapna je 12°C, a maksimalna temperatura iznosi oko 40°C.

Visoke temperature vazduha stvaraju preduslove za izbijanje mnogih šumskih požara i drugih požara na otvorenom prostoru, što može imati katastrofalne posljedice po život i zdravlje ljudi te mogućnosti nastanka velikih materijalnih šteta.

Prolom oblaka

Prolom oblaka nastaje kao posljedica određenih meteoroloških uslova u atmosferi. Prolom oblaka je vrlo česta pojava na čitavom području Tuzlanskog kantona i redovno se dešava tokom proljeća, ljeta i jeseni. Vrijeme trajanja proloma oblaka na području Tuzlanskog kantona, kreće se od 10 do 30 minuta. Posljedice djelovanja proloma su višestruki, a ogledaju se u sljedećem: formiranje bujičnih tokova, štet u poljoprivedi, oštećenje makadamskih puteva...

Olujni vjetar

Olujni vjetar nastaje kao posljedica određenih poremećaja u zemljinoj atmosferi, kada njegova brzina dostiže vrijednost 82km/sat. Olujni vjetar se pojavljuje relativno rijetko, (jednom do dva puta u tri mjeseca), može da traje 10 do 20 minuta.

Grad

Grad se na području Tuzlanskog kantona pojavljuje relativno rijetko (nekoliko puta u ljetnom periodu), traje maksimalno 15 minuta.

⁴⁵ Prema podacima iz „Elaborat inženjerskoj prospekciiji klizišta“, Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli, Tuzla, decembar 2014. godine i podaci opštinske uprave.

Mraz

Mraz i hladnoća su veoma česta pojava na području Tuzlanskog kantona. Intenzitet djelovanja mraza može da bude veoma visok, a niske temperature vazduha mogu da se kreću i do maksimalno 25°C ispod nule. Mraz i hladnoća mogu izazvati velike štete u poljoprivredi, na građevinskim objektima, na električnoj prenosnoj i distributivnoj mreži i ptt instalacijama.

Tehničko – tehnološke nesreće

- šumski požari
- požari na stambenim, poslovnim i drugim objektima

Ostale nesreće

- nesreće u cetovnom prometu
- minske nesreće

II.19.2. Mjere za ograničavanje negativnih efekata prirodnih i ljudskim djelovanjem izazvanih nepogoda i katastrofa

Prirodne nesreće

Poplave

- završetak projekta etapnog uredjenja riječnog korita
- preventivna zaštita: izgradnja i održavanje odbrambenih nasipa pored rijeka, izgradnja i održavanje vodoprivrednih objekata...

Zemljotresi

- izgradnju stambenih, infrastrukturnih i drugih građevinskih objekata vršiti u skladu sa propisanim tehničkim i drugim normama za izgradnju navedenih objekata u seizički ugroženim područjima.

Klizanja i odronjavanja terena

- izraditi katastar klizišta
- obezbijediti finansijska sredstva u budžetu općine za sanaciju najprioritetnijih klizišta
- sve građevinske, infrastrukturne objekte, graditi u skladu sa zakonskim propisima i pridržavati se propisanih tehničkih i drugih normi kod građenja.
- da bi se mogli predisponirati klizišta neophodno je još u fazi prostornog planiranja sugerisati na mjesta na kojima već postoji iniciran proces klizanja. Nakon toga u nižim planskim aktima. potrebno je definisati geotehničke uslove za potrebe projektovanja i izgradnje objekata. Geotehnički uslovi se definišu na osnovu rezultata geoloških istraživanja.

Visoke temperature

- opremiti i osposobiti meteorološke stanice na području Tuzlanskog kantona, za prognozu vremena

Grad

- izraditi plan za izgradnju sistema za protivgradnu odbranu

Tehničko – tehnološke nesreće

- stalno i sistematski poduzimati mjere da se mnogobrojni izvori opasnosti za izbijanje šumskih požara potpuno uklone ili eventualno svedu na minimum
- planiranje, građenje i opremanje objekata izvoditi prema urbanističko-tehničkimc uslovima posebno: razmak između objekata, širine saobraćajnica, slobodne prilaze objektima, protivpožarni put;
- pri projektovanju i izvođenju objekata primjenjivati građevinske norme, propise i standrde, te sve druge neophodne prepostavke koje omogućavaju da se u slučaju izbijanja požara može brzo i efikasno djelovati;

Ostale nesreće

- nastaviti modernizaciju saobraćajnica
- podići nivo tehničke ispravnosti saobraćajnih sredstava
- redovno održavati saobraćajnice i saobraćajne znake, a posebno na mjestima koja su ugrpžena odronima, klizištima i poplavama
- stalno upozoravati stanovništvo na opasnost od zaostalih mina, minsko-eksplozivnih i neeksplozivnih ubojitih sredstava putem svih vrsta usmenih, pisanih i elektronskih medija;
- edukacija građana, posebno školske djece (o minama)
- obilježavanje kontaminiranih zona odgovarajućim znacima;

II.20. OSNOVNA NAMJENA PROSTORA I POJEDINIH PODRUČJA – SINTEZNA PROJEKCIJA

II.20.1. Sintezna projekcija korištenja prostora

U cilju racionalnog korišćenja i upravljanja zemljištem, kao ograničenim resursom, neophodno je pristupiti organizovanim planskim aktivnostima.

Kod planiranja namjena prostora poštovalo se načelo racionalnog korištenja prostora, koje je temeljno načelo planiranja i usklađivanja prostornog razvoja. Racionalnim korištenjem prostora postiže se učinkovitija funkcionalna organizacija i štednja resursa. To se prioritetno odnosi na zaustavljanje nepotrebnog zauzimanja prostora za izgradnju naselja, industrijskih kapaciteta (formiranje građevinskih područja), kao i na izgradnju, obnovu, rekonstrukciju i modernizaciju infrastrukturnih mreža.

Posebnu pažnju treba posvetiti osjetljivim procesima promjene namjene poljoprivrednog u građevinsko zemljište (širenje građevinskih područja naselja, formiranje radnih zona na poljoprivrednom zemljištu, kao i duž saobraćajnih koridora, formiranje vikend zona bez degradacije predjela). Za realizaciju kontrolisanih promjena poljoprivrednog u građevinsko zemljište, potrebno je obezbjediti odgovarajuću institucionalnu, organizacionu i finansijsku podršku, kako prilikom izrade prostornih planova, tako i u njihovom sprovođenju.

Planirani razvoj privrede, saobraćajne, energetske i vodoprivredne infrastrukture, kao i razvoj stanovništva, naselja i posebno funkcije stanovanja u njima, zahtijevaju preraspodjelu prostora po namjeni i utvrđivanje odgovarajućih površina za razvoj svih funkcija na području općine u planskom periodu, do 2033. godine.

Sva prestrukturiranja korištenja prostora u planskom periodu vršit će se promjenama odnosa poljoprivrednog, šumskog i građevinskog zemljišta.

Vektorizacijom i usklađivanjem ortofoto snimka općine Sapna, te korišćenjem podataka iz različitih izvora (Studije upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, šumsko-gospodarskih osnova, CORINE land cover), a zatim obradom savremenim kartografskim alatima (ArcGIS, Autodesk Map, i dr.), postojeći odnosi korištenja zemljišta pokazuju da šumsko zemljište, učešćem od cca 68% u ukupnoj površini općine ima znatnu prednost u odnosu na poljoprivredno zemljište koje učestvuje sa cca 20,76 % u strukturi površina, dok se za sve ostale namjene koristi cca 11% od ukupne površine općine, u okviru kojih se vrši dalja preraspodjela površina po pojedinim funkcijama kako je prikazano u tabeli Bilans planiranih površina općine Sapna.

Dakle, od ukupno 122,35 km² (12234,92 ha) zemljišta, do kraja planskog perioda predviđa se korištenje 2540,075 ha ili 20,76 % kao poljoprivredno zemljište, 8336,305 ha ili 68,14% kao šumsko zemljište i 1358,809 ha ili 11,10% za sve ostale namjene. Od ostalih namjena površina najviše zauzima građevinsko zemljište 1213,73 ha ili 9,92%, te građevinsko privreda sa 30,363 odnosno 0,25 % površine općine. Ostale površine zastupljene su u manjem procentu: saobraćajna infrastruktura sa 49,233 ili 0,4%, groblja 14,919 ha ili 0,12%, kamenolom 5,962 ha ili 0,05 %, vodene površine 31,77 ha ili 0,26 %, te vikend naselje 12,534 ha ili 0,10 %.

Potrebno je napomenuti da u ukupnoj strukturi zemljišta na području općine značajne površine zauzimaju sumnjive površine⁴⁶, čak 971,79 ha odnosno 7,94% ukupne površine općine. Ova površina je privremeno neupotrebljivo zemljište.

Bilansi planiranih površina iskazani su tabelarno za područje općine. Uz osnovnu tabelu bilansa data je i manja tabela sa namjenama koje se preklapaju sa osnovnim namjenama korištenja prostora, te prema tome nisu mogle biti iskazane u sklopu ukupnog bilansa, a to se odnosi na sumnjive površine.

Tabela br. 47.: Bilans planiranih površina općine Sapna

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	2540,075	25,4	20,76
Šumske površine	8336,305	83,4	68,14
Građevinsko zemljište-stanje	355,878	3,55	2,9
Građevinsko zemljište-plan	857,85	8,58	7,01
Građevinsko – privreda-stanje	5,44	0,05	0,04
Građevinsko-privreda-plan	24,92	0,24	0,2
Vikend naselja	12,534	0,12	0,10
Vodena površina	31,77	0,32	0,26
Kamenolom	5,962	0,06	0,05
Groblja	14,919	0,14	0,12
Regionalni put	22,681	0,23	0,19
Lokalni put	26,552	0,27	0,22
Ukupno:	12234,89	122,35	100

Namjena	P (ha)	l (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	971,79		7,94
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		102,71	

⁴⁶ BH MAC-Centar za uklanjanje mina

Šumsko zemljište predstavlja jedan od važnijih elemenata uređenja prostora, što je za općinu od posebnog značaja. Zadržavanje visokog učešća šumskog zemljišta u ukupnoj strukturi zemljišta općine i unapređenje šumskog pokrivača u tom prostoru predstavlja osnovni činilac u zaštiti i obezbjeđenju životne sredine i ekološke ravnoteže.

Šumovitost općine Sapna iznosi cca 68% što je iznad prosjeka šumovitosti koji za Federaciju Bosne i Hercegovine iznosi 48%⁴⁷. Iako je stepen šumovitosti na zadovoljavajućem nivou, potrebno je raditi na pošumljavanju površina koja su obrasla sukcesivnim vegetacijskim stadijama, šibljacima, šikarama, ugrožena sječom i koja nisu poljoprivredno atraktivna. Takođe, potrebno je i pošumljavati ona područja koja su devastirana na razne načine. Pošumljavanje vršiti više četinarima, nego lišćarima, kako bi se povećalo učešće šuma sa četinarima u ukupnim šumskim površinama

Osnovna planska postavka se zasniva na unapređenju sadašnjeg stanja, vrijednosti i šumovitosti radi općekorisnih funkcija šuma i očuvanja životne sredine

Poljoprivredno zemljište predstavlja jednu od najvažnijih kategorija i čini osnovu za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju. Osnovne namjene poljoprivrednog zemljišta su ratarstvo, voćarstvo i stočarstvo. Predviđa se više načina korištenja poljoprivrednog zemljišta, zavisno od dispozicije u prostoru, kategorizacije, upotrebne vrijednosti, veličine i povezanosti kompleksa, kao i veličine posjeda. Činjenica da se iz godine u godinu odnos raspoloživih obradivih i poljoprivrednih površina po stanovniku kontinuirano smanjuje, a da su na tim površinama i dalje prisutni procesi oštećenja i uništenja zemljišta ukazuje na to da su potrebne urgentne mjere da se spriječi dalje smanjenje zemljišnih resursa. Deficit obradivog (korištenog) zemljišta treba se nadoknaditi razvojem (uređenjem) poljoprivrednog zemljišta putem hidro i agromelioracija, u dolini rijeka kao i proizvodnjom hrane u zaštićenom prostoru (staklenici, plastenici i dr.)

Na ostalom zemljištu planiran je razvoj urbanih, privrednih i infrastrukturnih sistema i za njihovo funkcioniranje predviđene su određene odgovarajuće površine.

Formiranjem urbanih područja vrši se disperzna koncentracija stanovanja na utvrđenim lokalitetima, u principu na neplodnim zemljištima i zemljištu sa već realiziranom gušćom stambenom izgradnjom

Zbog naslijeđenog stanja rasprostiranja stanovanja u naseljima razbijenog tipa po čitavoj površini općine, nije moguće cjelokupno stanovanje koncentrirati u urbana područja u toku planskog perioda, nego će jedan dio stanovanja zadržati pozicije na izdvojenim površinama stanovanja izvan urbanih područja.

Građevinsko zemljište obuhvata 1213,73 ha ili 9,92 % površine općine, a građevinsko-privreda 3,363 ha ili 0,25 %. Ukupna površina građevinskog zemljišta unutar urbanih područja iznosi 840,378 ha, a građevinskog-privreda 7,287 ha. Ukupna površina građevinskog zemljišta izvan urbanih područja iznosi 373,35 ha, a građevinskog-privreda 23,08 ha. Plansko opredjeljenje je da se racionalnije i intenzivnije koriste i uređuju postojeća građevinska područja naselja. Takođe je predviđeno proširenje površina namjenjenih stanovanju. Prilikom planiranja proširenja vodilo se računa o šumskim i poljoprivrednim površinama, kvalitetu zemljišta koje se zauzima. Posebno se vodilo računa o svim površinama kategorisanim kao agrozona I, koje su ocjenjene kao nepovoljne za gradnju, a koje treba štiti. Takođe se vodilo računa o šumskim površinama koje su također zaštićene i samim tim nepovoljne za gradnju.

Dakle, povećanje vršiti samo u slučajevima kad za to postoji opravdanost, težiti smanjenju građevinskog zemljišta gdje je to moguće, radi racionalnijeg korišćenja i opremanja.

Za razvoj privrednih djelatnosti planirana je izgradnja nove ali i proširenje postojećih privrednih zona. Naime, planirano je proširenje i infrastrukturno opremanje stambeno-poslovne zone „Centar“ i industrijsko poslovne zone 1 u Sapni, te izgradnja i infrastrukturno opremanje industrijsko-poslovne zone 2 na granici između naseljenih mjesta Sapna i Goduš (površina 23,07 ha). Ukupna površina privrednih zona iznosi 30,363 ha ili 0,25 % ukupne površine općine. Dakle, u strukturi korištenja zemljišta planirano je povećanje površina za razvoj privrednih djelatnosti.

⁴⁷ Podaci iz Informacije o gospodarenju šumama u Federaciji BiH u 2012. godini i planovima gospodarenja šumama za 2013. godinu, BiH, FBiH, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Pri tome se vodilo računa da su se privredne zone locirale u već formiranim zonama tih djelatnosti sa potrebnim proširenjima, kao i tamo gdje to infrastruktura omogućava, a da se pri tome vodilo računa da se ne zauzimaju nove površine šuma i vrijednog poljoprivrednog zemljišta, te zemljišta namijenjenog razvoju turizma i rekreacije.

U sklopu urbanih područja (aglomeracija Sapna-Kraljevići, Vitinica), pored stanovanja i privrede predviđaju se i površine za društveno-opslužne centre.

Na teritoriji općine Sapna izdvojena su sljedeća prirodna područja-pejzaži i prirodne vrijednosti-hidrografija:

- Rožanjska rijeka, područje ispod kote „Vrljaja“, preko lokaliteta „Podžuže“ do ispod sela Goduš,
- predio Vrelo, prirodno područje ispod sela Kovačevići,

Na prostoru uz jezero Sniježnica planirana je površina za vikend naselje.

Vodene površine zauzimaju 0,25 % površine općine.

Bilans planiranih površina općine Sapna po naseljenim mjestima

Tabela br. 48.: Bilans planiranih površina na teritoriji naseljenog mjesta Baljkovica

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	75,09	0,75	0,61
Šumske površine	146,91	1,47 km ²	1,2
Građevinsko zemljište-stanje	6,77	0,067	0,054
Građevinsko zemljište-plan	31,47	0,314	0,256
Građevinsko – privreda-stanje	0	0	0
Građevinsko-privreda-plan			
Vikend naselja	0	0	0
Vodena površina	0	0	0
Kamenolom	0	0	0
Groblja	0,25	0,0025	0,002
Regionalni put	0	0	0
Lokalni put	0,45	0,0045	0,004
Ukupno	260,94	2,61	2,13

Namjena	P (ha)	l (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	43,13 ⁴⁸		0,35
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		3,39	

Tabela br. 49.: Bilans planiranih površina na teritoriji naseljenog mjesta Goduš

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	286,39	2,86	2,34
Šumske površine	728,51	7,29	5,95
Građevinsko zemljište-stanje	31,30	0,31	0,26
Građevinsko zemljište-plan	80,64	0,8	0,65
Građevinsko – privreda-stanje	0	0	0
Građevinsko-privreda-plan	18,66	0,19	0,15
Vikend naselja	0	0	0
Vodena površina	0	0	0
Kamenolom	5,97	0,06	0,05
Groblja	1,39	0,01	0,01
Regionalni put	4,02	0,04	0,03
Lokalni put	1,42	0,01	0,01
Ukupno	1158,3	11,58	9,47

Namjena	P (ha)	l (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	0 ⁴⁹		0
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		11,20	

⁴⁸ Izvor podataka: BHMAC-Centar za uklanjanje mina

⁴⁹ Izvor podataka: BHMAC-Centar za uklanjanje mina

Tabela br. 50.: Bilans planiranih površina na teritoriji naseljenog mjesta Gornji Lokanj

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	4,82	0,05	0,04
Šumske površine	253	2,53	2,07
Građevinsko zemljište-stanje	0	0	0
Građevinsko zemljište-plan	0	0	0
Građevinsko – privreda-stanje	0	0	0
Građevinsko-privreda-plan	0	0	0
Vikend naselja	0	0	0
Vodena površina	0	0	0
Kamenolom	0	0	0
Groblja	0	0	0
Regionalni put	0	0	0
Lokalni put	0	0	0
Ukupno	258,81	2,59	2,11

Namjena	P (ha)	I (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	1,82 ⁵⁰		0,01
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		0	

Tabela br. 51.: Bilans planiranih površina na teritoriji naseljenog mjesta Kiseljak

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	25,57	0,26	0,21
Šumske površine	637,49	6,37	5,21
Građevinsko zemljište-stanje	0,46	0,0046	0,003
Građevinsko zemljište-plan	0	0	0
Građevinsko – privreda-stanje	0	0	0
Građevinsko-privreda-plan	0	0	0
Vikend naselja	0	0	0
Vodena površina	0	0	0
Kamenolom	0	0	0
Groblja	0	0	0
Regionalni put	0	0	0
Lokalni put	0	0	0
Ukupno	663,53	6,635	5,42

Namjena	P (ha)	I (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	130,42 ⁵¹		1,06
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		5,9	

⁵⁰ Izvor podataka: BHMIC-Centar za uklanjanje mina

⁵¹ Izvor podataka: BHMIC-Centar za uklanjanje mina

Tabela br. 52.: Bilans planiranih površina na teritoriji naseljenog mjesta Kraljevići

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	202,87	2,03	1,66
Šumske površine	472,77	4,73	3,86
Građevinsko zemljište-stanje	43,65	0,44	0,356
Građevinsko zemljište-plan	91,57	0,92	0,74
Građevinsko – privreda-stanje	5,44	0,054	0,044
Građevinsko-privreda-plan	1,85	0,018	0,014
Vikend naselja	0	0	0
Vodena površina	0	0	0
Kamenolom	0	0	0
Groblja	1,57	0,02	0,01
Regionalni put	1,6	0,02	0,01
Lokalni put	2,66	0,03	0,02
Ukupno	823,99	8,23	6,73

Namjena	P (ha)	I (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	11,02 ⁵²		0,09
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		6,94	

Tabela br. 53.: Bilans planiranih površina na teritoriji naseljenog mjesta Međeđa

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	182,11	1,82	1,49
Šumske površine	141,89	1,43	1,17
Građevinsko zemljište-stanje	35,97	0,359	0,29
Građevinsko zemljište-plan	99,57	0,998	0,82
Građevinsko – privreda-stanje	0	0	0
Građevinsko-privreda-plan	0	0	0
Vikend naselja	0	0	0
Vodena površina	0	0	0
Kamenolom	0	0	0
Groblja	1,03	0,01	0,008
Regionalni put	1,73	0,02	0,014
Lokalni put	2,48	0,02	0,02
Ukupno	464,78	4,66	3,81

Namjena	P (ha)	I (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	0 ⁵³		0
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		3,93	

⁵² Izvor podataka: BHMACH-Centar za uklanjanje mina

⁵³ Izvor podataka: BHMACH-Centar za uklanjanje mina

Tabela br. 54.: Bilans planiranih površina na teritoriji naseljenog mjesta Nezuk

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	196,75	1,97	1,61
Šumske površine	249,97	2,5	2,04
Građevinsko zemljište-stanje	28,17	0,28	0,22
Građevinsko zemljište-plan	47,25	0,47	0,38
Građevinsko – privreda-stanje	0	0	0
Građevinsko-privreda-plan	0	0	0
Vikend naselja	0	0	0
Vodena površina	0	0	0
Kamenolom	0	0	0
Groblja	1,71	0,02	0,013
Regionalni put	0	0	0
Lokalni put	1,54	0,02	0,012
Ukupno	525,39	5,26	4,3

Namjena	P (ha)	I (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	10,91 ⁵⁴		0,08
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		1,44	

Tabela br. 55.: Bilans planiranih površina na teritoriji naseljenog mjesta Podgora

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	0	0	0
Šumske površine	31,71	0,32	0,26
Građevinsko zemljište-stanje	0	0	0
Građevinsko zemljište-plan	0	0	0
Građevinsko – privreda-stanje	0	0	0
Građevinsko-privreda-plan	0	0	0
Vikend naselja	0	0	0
Vodena površina	0	0	0
Kamenolom	0	0	0
Groblja	0	0	0
Regionalni put	0	0	0
Lokalni put	0	0	0
Ukupno	31,71	0,32	0

Namjena	P (ha)	I (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	0 ⁵⁵		0
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		0,12	

⁵⁴ Izvor podataka: BHMACH-Centar za uklanjanje mina

⁵⁵ Izvor podataka: BHMACH-Centar za uklanjanje mina

Tabela br. 56.: Bilans planiranih površina na teritoriji naseljenog mjesta Rastošnica

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	808,57	8,09	6,61
Šumske površine	3308,13	33,08	27,04
Građevinsko zemljište-stanje	46,46	0,46	0,37
Građevinsko zemljište-plan	205,17	2,05	1,67
Građevinsko – privreda-stanje	0	0	0
Građevinsko privreda-plan	0	0	0
Vikend naselja	12,53	0,13	0,1
Vodena površina	31,77	0,32	0,25
Kamenolom	0	0	0
Groblja	1,73	0,02	0,014
Regionalni put	7,94	0,08	0,064
Lokalni put	10,94	0,11	0,091
Ukupno	4433,23	44,33	36,22

Namjena	P (ha)	l (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	415,59 ⁵⁶		3,39
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		38,79	

Tabela br. 57.: Bilans planiranih površina na teritoriji naseljenog mjesta Rožanj

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	146,53	1,47	1,2
Šumske površine	1300,37	13	10,63
Građevinsko zemljište-stanje	2,09	0,02	0,02
Građevinsko zemljište-plan	43,34	0,43	0,35
Građevinsko – privreda-stanje	0	0	0
Građevinsko-privreda-plan	0	0	0
Vikend naselja	0	0	0
Vodena površina	0	0	0
Kamenolom	0	0	0
Groblja	0,77	0,008	0,006
Regionalni put	0,31	0,003	0,003
Lokalni put	0,76	0,008	0,006
Ukupno	1494,16	14,928	12,21

Namjena	P (ha)	l (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	246,16 ⁵⁷		2,01
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		15,19	

⁵⁶ Izvor podataka: BHMIC-Centar za uklanjanje mina

⁵⁷ Izvor podataka: BHMIC-Centar za uklanjanje mina

Tabela br. 58.: Bilans planiranih površina na teritoriji naseljenog mjesta Sapna

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	199,35	1,9	1,63
Šumske površine	560,11	5,6	4,58
Građevinsko zemljište-stanje	53,78	0,5	0,438
Građevinsko zemljište-plan	105,59	1,05	0,85
Građevinsko – privreda-stanje	4,41	0,41	0,33
Građevinsko-privreda-plan	0	0	0
Vikend naselja	0	0	0
Vodena površina	0	0	0
Kamenolom	0	0	0
Groblja	3,14	0,03	0,03
Regionalni put	7,01	0,07	0,06
Lokalni put	0,71	0,007	0,006
Ukupno	934,17	9,6	7,64

Namjena	P (ha)	l (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	20,84 ⁵⁸		0,17
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		4,23	

Tabela br. 59.: Bilans planiranih površina na teritoriji naseljenog mjesta Vitinica

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	356,91	3,57	2,92
Šumske površine	401,79	4,02	3,28
Građevinsko zemljište-stanje	79,22	0,79	0,64
Građevinsko zemljište-plan	110,82	1,1	0,89
Građevinsko – privreda-stanje	0	0	0
Građevinsko-privreda-plan	0	0	0
Vikend naselja	0	0	0
Vodena površina	0	0	0
Kamenolom	0	0	0
Groblja	2,6	0,03	0,02
Regionalni put	0	0	0
Lokalni put	4,36	0,04	0,04
Ukupno	955,72	9,56	7,80

Namjena	P (ha)	l (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	85,8 ⁵⁹		0,7
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		10,25	

⁵⁸ Izvor podataka: BHMACH-Centar za uklanjanje mina

⁵⁹ Izvor podataka: BHMACH-Centar za uklanjanje mina

Tabela br. 60.: Bilans planiranih površina na teritoriji naseljenog mjesta Zaseok

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	55,08	0,55	0,45
Šumske površine	101,69	1,02	0,83
Građevinsko zemljište-stanje	27,94	0,27	0,22
Građevinsko zemljište-plan	42,46	0,42	0,34
Građevinsko – privreda-stanje	0	0	0
Građevinsko-privreda-plan	0	0	0
Vikend naselja	0	0	0
Vodena površina	0	0	0
Kamenolom	0	0	0
Groblja	0,66	0,007	0,0054
Regionalni put	0,06	0,0006	0,0005
Lokalni put	1,24	0,01	0,01
Ukupno	229,13	2,28	1,86

Namjena	P (ha)	l (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	0,91 ⁶⁰		0,007
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		1,33	

II.20.2. Obavezni prostorni pokazatelji

Način korištenja i uređenja prostora na području za koji je urađen Prostorni plan iskazuje se brojčanim prostornim pokazateljima i to za neto i bruto gustinu stanovanja i gustinu naseljenosti.

Brojčani prostorni pokazatelji utvrđeni Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata (Službene novine Federacije BiH broj 63 od 12.11.2004 godine) kojima se iskazuje način korištenja prostora su sljedeći:

- Ukupna površina plana 122,35 km²
- Ukupan broj stanovnika
  - postojeći 2013. godina 12136
  - planirani 2033. godina 13410
- Bilans planiranih površina po namjeni

Namjena	P (ha)	P (km ²)	struktura (%)
Poljoprivredne površine	2540,075	25,4	20,76
Šumske površine	8336,305	83,4	68,14
Građevinsko zemljište-stanje	355,878	3,55	2,9
Građevinsko zemljište-plan	857,88	8,58	7,01
Građevinsko – privreda-stanje	5,44	0,05	0,04
Građevinsko-privreda-plan	24,92	0,24	0,2
Vikend naselja	12,534	0,12	0,10

⁶⁰ Izvor podataka: BHMACEntar za uklanjanje mina

Vodena površina	31,77	0,32	0,26
Kamenolom	5,962	0,06	0,05
Groblja	14,919	0,14	0,12
Regionalni put	22,681	0,23	0,19
Lokalni put	26,552	0,27	0,22
Ukupno:	12234,92	122,35	100

Sa osnovnim planiranim namjenama korištenja prostora, preklapaju se sumnjive površine (minska situacija) S obzirom da navedene površine nisu mogle biti iskazane u sklopu ukupnog bilansa planiranih površina, daje se njihov odvojeni bilans:

Namjena	P (ha)	I (km)	Struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	971,79		7,94
Rijeke dužina (stalni površinski tokovi)		102,71	

- Bruto gustina naseljenosti
(broj stanovnika/km²)..... 109,60
- Neto gustina naseljenosti
(broj stanovnika/ha građevinskog zemljišta)..... 10,67
- Koeficijent urbaniteta
(ha urbanog područja/broj stanovnika plana) 0,0796
- Stepen urbanizacije .....
(broj stanovnika naselja gradskog karaktera⁶¹/broj stanovnika Plana) 55,63 %
- Planirani broj zaposlenih..... 1700
- Stepen zaposlenosti ..... 12 %
(broj zaposlenih/broj stanovnika Plana)

⁶¹ Prilikom računanja stepena urbaniteta, u obzir su uzeti broj stanovnika naseljenih mjesta: Sapne, Kraljeviće i Vitinice

TREĆI DIO

III. PROJEKCIJA RAZVOJA PROSTORNIH SISTEMA

Prostorni sistem je sistem fizičkih struktura, koje su nastale kao rezultat prostornog razmještaja i organizacije privrednih, društvenih i drugih djelatnosti.

Projekcija prostornog sistema sadrži:

- osnovu prostornog razvoja sistema naselja,
- osnovu prostornog razvoja sistema privredne javne infrastrukture, te
- osnovu prostornog razvoja okoline.

Za navedene tri oblasti urađeni su i kartografski prilozi, koji su prezentovani na pratećim grafičkim priložima.

III.1. OSNOVA PROSTORNOG SISTEMA NASELJENIH MJESTA

III.1.1. Koncept razvoja naseljenih mjesta

Osnovni princip prostorne organizacije naseljenih mjesta je policentričan model razvoja naseljenih mjesta.

Dakle, planirana mreža naseljenih mjesta, koja se bazira na policentričnom modelu, temeljiće se na izdvajanju novog ali i unapređenju postojećeg centra, a sve sa ciljem ostvarivanja bržeg društveno-ekonomskog razvoja, postizanja optimalnog nivoa urbanog i ruralnog življenja po naseljenim mjestima, aktiviranja prostora, boljoj dostupnosti funkcijama te integracije općine.

Na osnovu analize stanja postojećeg sistema naseljenih mjesta i gravitacionih sprega, utvrđena su pojedina područja, te je na osnovu toga predložen sistem centara razvoja, koji čine okosnicu razvoja policentričnog modela, u kome su naseljena mjesta diferencirana na sljedeći način:

- Centar I kategorije-aglomeracija Sapna-Kraljevići
- Centar II kategorije (lokalni centar)-Vitinica
- Ostala naseljena mjesta (Baljkovica, Goduš, Gornji Lokanj, Kiseljak, Međeđa, Nezuk, Podgora, Rastošnica, Rožanj, Zaseok)

Osnova budućeg razvoja mreže naseljenih mjesta temelji se na sljedećim postavkama:

- jačanje aglomeracije Sapna-Kraljevići kao centra I kategorije;
- aglomeracija da treba da ima najviši stepen centraliteta;
- snažniji socio-ekonomski razvoj lokalnog centra;
- jačanje ostalih naseljenih mjesta, te njihovo kvalitetno povezivanje sa centrima, u cilju poboljšanja kvaliteta života građana;

Funkcionalne veze između centara i između centra i naseljenih mjesta koja mu gravitiraju su utvrđena na dva hijerarhijska nivoa, u skladu sa kategorijom i funkcijom centra. Tako, funkcionalne veze prvog reda označavaju vezu između centara najviše kategorije, odnosno centar II kategorije direktno gravitira aglomeraciji Sapna-Kraljevići, kao centru I kategorije, a funkcionalne veze drugog reda označavaju vezu između ostalih naseljenih mjesta kao najniže kategorije i centra kojem neposredno gravitiraju (centar I kategorije).

Da bi se to ostvarilo, potrebno je pažnju usmjeriti na razvoj saobraćajne, energetske i telekomunikacione mreže.

III.1.2. Smjernice za razvoj urbanih područja

Formiranje urbanih područja obezbjeđuje racionalno korištenje prostora, infrastrukture, sadržaje javnog interesa – društvene infrastrukture. Na tom prostoru prvenstveni cilj je vrednovanje prostora u cilju njegovog racionalnog korištenja, uz poštovanje ambijetalnih vrijednosti sredine.

U sklopu urbanih područja planirane su površine za različite namjene, s tim, da u strukturi površina najviši procent građevinskog zemljišta sa namjenom stanovanja. Također su planirane površine za razvoj privrednih djelatnosti, čime se približava mjesto stanovanja mjestu rada, zatim su planirane površine za društveno - opslužne centre, te rekonstrukcija, izgradnja ili dogradnja objekata društvene infrastrukture što doprinosi podizanju kvaliteta življenja na navedenim područjima.

Kod planiranja urbanih područja također je posebna pažnja posvećena ograničavajućim faktorima razvoja, jer se kroz analizu postojećeg stanja, naročito sa aspekta inženjersko-geoloških karakteristika terena, konstatovalo postojanje većih površina terena nepovoljnih za gradnju.

Smjernice za razvoj urbanih područja su:

- spiječiti neopravdano širenje građevinskog zemljišta unutar urbanih područja;
- prioritetno koristiti dijelove građevinskog zemljišta koja su već opremljena komunalnom infrastrukturom;
- novu gradnju (stambenu i drugu), ponajprije provoditi na nedovoljno ili neracionalno izgrađenim dijelovima urbanih područja.

III.1.3. Smjernice za razvoj i oblikovanje naseljenih mjesta

Vrednovani prirodni i stvoreni uslovi, ukazuju da se njihovim potpunijim korištenjem, uz sinergiju i primjenu novih tehnologija, mogu postići znatno veći efekti u prostornom i materijalnom razvoju. Prirodni kapitali kao što su geoprometni položaj, zemljište (poljoprivredno i šumsko), vode i prirodne vrijednosti, omogućavaju snažniji razvoj proizvodnje hrane, turizma, šumarstva i drugih djelatnosti. Historijske vrijednosti, stanovništvo, naselja, infra i suprastruktura, privredni kapaciteti, uz moralni i kulturni kapital, su osnova za znatno brži razvoj naseobinskog sistema.

Težište u razvoju općine Sapna, treba pomjeriti prema znanju, kapitalu, poduzetništvu i globalnim informatičkim sistemima. Svi centri u tuzlanskom kantonu trebaju razvijati razne vidove saradnje.

Povoljan geoprometni položaj cjeokupnog Tuzlanskog kantona u okviru Bosne i Hercegovine nudi šansu najbržeg integrisanja ovih područja u evropske, ekonomske i društvene tokove.

Kulturno i prirodno naslijeđe Kantona i općine Sapna, je izraz njegovog identiteta i od velike je važnosti za razvoj. Za veći dio ovog naslijeđa, neophodan je kreativan pristup, da se u mnogim područjima-naseljenim mjestima, preokrene trend zapuštanja, oštećenja i uništenja i tako omogući prenošenje prirodnog i kulturnog naslijeđa, uključujući i sadašnja dostignuća, na nove generacije.

U cilju realizacije naprijed navedenih općih prostorno-razvojnih smjernica, kao i implementacije planiranog policentričnog razvoja sistema naseljenih mjesta općine, date su osnovne smjernice razvoja naselja u planskom periodu.

Osnovne smjernice za razvoj i oblikovanje naseljenih mjesta su sljedeće:

- Prioritetna je izrada obaveznih ostalih dokumenata prostornog uređenja definiranih ovim planom (detaljni planovi)
- Organizirati razvoj naseljenih mjesta u prostoru po načelima policentričnog modela,
- U planiranju razvoja naseljenih mjesta uključiti u obuhvat šire područje radi sagledavanja složenosti i uslovljenosti razvoja, usporavanja i kontroliranja rasta i sanacije rubnih zona.

- Posebno obratiti pažnju na ograničavajuće faktore razvoja, klizišta, nestabilne terene,
- Naročito posvetiti pažnju privrednim promjenama, infrastrukturi, prirodnom okruženju, funkcijama društvene infrastrukture te poboljšavanju stanja okoliša,
- U planiranju uređenja prostora naseljenih mjesta (osobito centralnih naseljenih mjesta), treba utvrditi prostorne rezerve formiranih urbanih struktura i optimalne mogućnosti razvoja,
- Usmjeravati novu stambenu izgradnju i drugi izgradnju u prostorne cjeline naseljenih mjesta koje su već opremljene komunalnom infrastrukturom. Ovakav pristup obezbjedit će maksimalno iskorištenje neophodne infrastrukture, što će stvoriti prostor za njeno moderniziranje, napredovanje te poboljšanje ukupnog života i rada stanovništva. Modernizacija mreže infrastrukture daje dodatne mogućnosti za izgradnju novih kapaciteta,
- Ostvariti uslove za očuvanje naseljenosti u manje razvijenim urbanim područjima,
- Poboljšati određene demografske strukture pojedinih područja,
- Težiti unaprjeđenju naseobinske strukture mreže naseljenih mjesta kroz povećanje stepena urbanizacije i policentričnog razvoja općinskih centara,
- Posvetiti posebnu pažnju razvoju ruralnih područja, što je od posebnog značaja za naseobinski sistem, radi postizanja balansirano prostornog razvoja. Zato je neophodno razvijati urbane elemente u ruralnim područjima, jer su to sastavne komponente razvoja ruralnih područja,
- Sve funkcije naseljenih mjesta usmjeriti prema njezinim korisnicima, odnosno prema podizanju standarda i kvalitete života stanovništva koji ih koriste,
- Pojedine funkcije je potrebno ujediniti, međusobno povezati ili nadopuniti, sa ciljem postizanja uravnoteženog urbanog sistema,
- Pri oblikovanju naselja voditi računa o racionalnosti korištenja i zaštiti prostora (opravdanost veličine građevinskog zemljišta),
- Pozicionirati osnovne poticajne razvojne aktivnosti funkcija društvenih djelatnosti od značaja za Općinu (obrazovanje, zdravstvo, kultura, sport, uprava i sl.),
- Sistematizacija osnovnih skupina društvenih djelatnosti treba biti u skladu sa posebnim planovima razvoja i prema donesenim odgovarajućim standardima za svako naseljeno mjesto, uključujući i veličinu njihovog gravitacionog područja.

III.1.4. Smjernice za opremanje građevinskog zemljišta

Planom predviđene površine građevinskog zemljišta iznose 1213,73 ili 9,92 % površine općine, a građevinsko-privreda 30,363 ha ili 0,25% površine općine. Vikend naselje zauzima površinu od 12,534 ha ili 0,10 % površine općine.

Da bi se obezbijedilo provođenje policentričnog sistema razvoja, neophodno je prije svega obratiti pažnju na opremanje urbanih područja i građevinskih zemljišta kvalitetnom saobraćajnom, komunalnom i energetsom infrastrukturom, čime će se ujednačiti uslovi življenja, prije svega stanovanja i rada, a zatim i drugih djelatnosti u prostoru, na cijelom području općine.

Da bi se to moglo postići, odnosno da bi korištenje zemljišta i zemljišna politika bili u funkciji razvoja, izgradnje i funkcioniranja naselja, potrebno je obezbijediti slijedeće:

- obaviti ekonomsko vrednovanje zemljišta u skladu sa cijenom neizgrađenog zemljišta, troškovima uređivanja, cijenom izgradnje stanova, poslovnog prostora i pratećih sadržaja;
- diferencirati vrijednost zemljišta za stanovanje (različiti tipovi prema izgradnji i dohotku korisnika) i poslovanje (komercijalne aktivnosti, industrija, društvene, javne i kulturne djelatnosti, rekreacija i zelenilo, itd.);
- razraditi kriterijume izuzimanja rente (naknada za korištenje zemljišta);
- pomoću odgovarajućih parametara treba diferencirati kriterijume za vrednovanje lokacija i prostornih cjelina, kao što su udaljenost od gradskog centra, promet u komercijalnim djelatnostima, troškovi opremanja zemljišta, troškovi infrastrukture, vrijeme i kvalitet putovanja,

troškovi putovanja, ekološki troškovi i sl. Također, kao osnova za vrednovanje zemljišta treba da posluži i koeficijent veličine i značaja naseljenog mjesta.

Imajući u vidu sve naprijed navedeno, daju se sljedeće osnovne smjernice za opremanje građevinskog zemljišta:

- kod opremanja građevinskog zemljišta neophodno je imati na umu da to prije svega podrazumijeva uređenje zemljišta (priprema zemljišta, izgradnja komunalnih objekata i uređaja na građevinskom zemljištu), što iziskuje osiguranje znatnih materijalnih sredstava. Stoga je potrebno utvrditi realne troškove uređenja građevinskog zemljišta, te u skladu s tim prilagoditi sve dalje aktivnosti neophodne za opremanje građevinskog zemljišta.
- uraditi Plan građenja i održavanja lokalnih puteva kojim treba predvidjeti održavanje postojećih puteva prvenstveno u dijelu općine u kojem se želi podstaći brži razvoj, odnosno gdje se želi zadržati ili privući stanovništvo.
- osigurati dovod potrebne količine kvalitetne vode na prostorima postojećeg i planiranog građevinskog zemljišta.
- dograđivati postojeću i intenzivirati izgradnju kanalizacione mreže, te je dovesti u ravnotežu sa vodosnabdijevanjem.
- regulirati vodotoke i smanjiti eroziju tla, te spriječiti ili smanjiti moguće štete.
- ostvarivati mogućnosti za maksimalnu upotrebu postojećih izvora energije i njihove dostupnosti svim područjima kroz modernizaciju i dogradnju.
- obezbjediti poštansko - telekomunikacijski saobraćaj uvođenjem novih tehnologija sa ciljem dostizanja evropskih standarda.

III.2. OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA PRIVREDNE JAVNE INFRASTRUKTURE

III.2.1. Smjernice za razvoj saobraćajnog sistema

Osnovom prostornog razvoja privredne i javne infrastrukture usmjerava se razvoj saobraćajne infrastrukture u skladu sa planiranim razvojem u cilju povezivanja na saobraćajnu infrastrukturu države Bosne i Hercegovine, entiteta i susjednih država kao i funkcionalno saobraćajno povezivanje naseljenih mjesta.

- izraditi dugoročnu strategiju razvoja putnog sektora
- razviti sistem menadžmenta, monitoringa i zaštite puteva,
- formirati bazu podataka za cestovnu mrežu na teritoriji općine kao osnovu sistema upravljanja i monitoring. Time bi se na efikasan način pratilo stanje puteva i dobijali podaci za planiranje i programiranje radova na održavanju rekonstrukcije i izgradnje puteva,
- izraditi studiju izvodljivosti za rekonstrukciju putne mreže,
- revitalizirati, modernizirati postojeću putnu mrežu (modernizacija regionalnog puta Kalesija – Sapna – Teočak., odnosno brže saobraćajnice koja predstavlja vezu sa susjednim općinama)
- povećati intenzitet saobraćaja na pojedinim dionicama postojeće putne infrastrukture,
- povećati nivo bezbjednosti na lokalnim i regionalnim putevima u skladu sa utvrđenim prioritetima,
- ostvariti dobru saobraćajno – transportnu povezanost svih dijelova teritorije općine međusobno, kao i sa susjednim teritorijama, a time i sa širim okruženjem
- modernizacija i povećanje nivoa bezbjednosti na regionalnim putevima
- osigurati finansijska sredstva,

III.2.2. Smjernice za razvoj telekomunikacione infrastrukture

S obzirom na važnost telekomunikacionih usluga na razvoj ukupnog društva, neophodno je razvijati ovu infrastrukturu. Shodno Prostornom planu Tuzlanskog kantona, potrebno je povećati (fizičke kapacitete infrastrukture mjereno na sto stanovnika):

- broj priključaka fiksne mreže
- broj priključaka mobilne mreže
- broj priključaka internet korisnika
- broj priključaka preko mobilne mreže (GPRS, EDGE)
- broj priključaka CaTV
- broj priključaka DTV (digitalne tv).

Takođe, u planskom periodu potrebno je da se broj korisnika primjenjenih tehnologija poveća:

- broj korisnika ISDN linija na 100 linija, 10% do 2017. godine, 20% do 2020. godine
- broj korisnika širokopojsnog pristupa na 100 linija, 5% do 2017., 30% do 2024. godine;
- broj korisnika GPRS, EDGE mobilnih komunikacija 25% do 2020. godine
- broj korisnika UMTS (3G) mobilnih komunikacija 20% do 2023. godine.

Pored fizičkog povećanja broja korisnika telekomunikacionih servisa neophodno je graditi mreže sljedeće generacije a to znači:

- izgradnja širokopojsne telekomunikacione infrastrukture,
- izgradnja multiservisnog transportnog sistema za paketsku, fiksnu i mobilnu mrežu,
- izgradnja mobilne mreže treće generacije.

Ove mreže su višeuslužne, višekorisničke, fleksibilne, skalabilne i visokoraspoložive. Kao takve omogućavaju i konvergenciju usluga, konvergenciju mreža i konvergenciju operatera i davaoca usluga što će korisnicima dati mogućnost jednostavnog korištenja i uvijek najbolju konekciju na telekomunikacionu mrežu.

Konkretno za prostor općine Sapna, a shodno Strategiji razvoja fiksni mreža BH Telecom-a planiran je postepeni prelazak na optičku kablovsku infrastrukturu. Za korisnike to znači praktično neograničene brzine prenosa podataka, manju učestalost kvarova i brže otklanjanje istih. Ovaj plan potrebno je realizovati kroz više koraka po FTTX principu:

1. povezivanje optičkim kablovima sjedišta mjesnih zajednica sa centrom opštine (FTTN),
2. povezivanje manjih telekomunikacionih čvorišta u urbanim i ruralnim dijelovima opštine optičkim telekomunikacionim vodovima (FTTC),
3. privođenje optičkih vodova do zgrada (FTTB),
4. priključenje domaćinstava na optičku telekomunikacionu infrastrukturu (FTTH)

Telekomunikacione vodove u urbanom dijelu opštine potrebno je polagati u kablovsku kanalizaciju radi veće pouzdanosti i lakše dogradnje. U ruralnim dijelovima opštine telekomunikacionu infrastrukturu moguće je polagati direktno u rov, uz korištenje nadzemnih telekomunikacionih izvoda ili kablovskih okana za grananje mreže.

Planirana je instalacija novih GSM i UMTS baznih stanica u skladu sa studijama koje izrađuju operateri mobilne telefonije..

III.2.3. Smjernice za razvoj energetske infrastrukture

Razvoj energetske infrastrukture u planskom periodu bazirat će se na sljedećem:

- sanacija dotrajalog dijela distributivne nadzemne SN i NN mreže radi povećanja kvaliteta i pouzdanosti snabdijevanja potrošača električnom energijom i smanjenja tehničkih gubitaka,
- sve nove SN vodove i rekonstrukciju postojećih vodova realizovati ovješanjem vodova na AB ili ŽR stubovima,
- nove vodove, kao i postojeće koji se rekonstruišu graditi za naponski nivo 20kV, radi mogućnosti prelaska SN mreže na taj naponski nivo.

Na ovaj način obezbjeđuju se manji padovi napona i kvalitetnije napajanje potrošača električnom energijom, kao i manji distributivni gubici električne energije. Smanjivanje trajanja beznaponskog stanja kod krajnjih potrošača uslijed kvarova i intervencija na SN vodovima vršiti kroz sekcionisanje radijalne SN nadzemne mreže korištenjem rastavljača u udaljenim i manje opterećenim dionicama i reklozera u dionicama koje snabdijevaju veći broj potrošača.

U cilju smanjenja padova napona u NN mreži potrebno je skratiti NN vodove izgradnjom novih transformatorskih stanica i njihovom interpolacijom u postojeće NN vodove.

Sve nove NN vodove realizovati SKS vodovima ovješanim na AB stubovima ili na drvenim stubovima sa betonskim nogarima. Postojeće vodove realizovane AIFe užadima postepeno rekonstruisati uz zamjenu provodnika SKS vodovima.

Nove priključke objekata izvoditi nadzemno SKS-om ili podzemno.

Uzimajući u obzir relativno slabo razvijenu SN mrežu na području općine, ne postoje infrastrukturni preduслови za značajniju distribuiranu proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora.

III.2.4. Smjernice za razvoj komunalne infrastrukture

III.2.4.1. Smjernice za razvoj sistema vodosnabdijevanja

- izrada programa uređenja i zaštite svih izvorišta
- dovršiti izgradnju sistema vodosnabdijevanja MZ gdje postoji urađena projektna dokumentacija;
- rekonstrukcija stare vodovodne mreže (ako se pokaže da ima potrebe);
- uspostaviti svakodnevnu kontrolu vode (laboratorija);
- uraditi procjenu uticaja privrednih i drugih subjekata u zonama zaštite izvorišta i vodozahvata na kvalitet voda;
- izvršiti uklanjanje svih divljih deponija;
- snimiti stanje postojećih vodovoda;
- uspostaviti prioritetne zone zaštite izvorišta;
- riješiti vodosnabdijevanje u svim mjesnim zajednicama;
- povećati količinu vode u sistemu vodosnabdijevanja općine Sapna za 5 %;
- usvojiti Studiju dugoročnog vodosnabdijevanja na području općine Sapna;
- uspostaviti sistem kontrole svih lokalnih vodovoda i izvorišta pitke vode kroz uspostavljanje Registra lokalnih vodovoda i izvorišta pitke vode i mjera za kontrolu kvaliteta
- Izrada projekta vodovoda u Mjesnim zajednicama koje nemaju vodovodnu mrežu niti projektnu dokumentaciju (MZ Skakovica);
- proširenje vodovoda i pojačavanje kapaciteta u MZ Vitinica;
- proširenje vodovoda i pojačavanje kapaciteta u MZ Rastošnica;
- spajanje više vodovoda u cijelinu, ako postoji mogućnost.
- uspostaviti prioritetne zone zaštite izvorišta i njihovo uređenje;
- rješavanje imovinsko - pravnih odnosa.

III.2.4.2. Smjernice za razvoj sistema kanalizacije

U cilju smanjenja tereta zagađenja koji se unosi u površinske vode, odnosno poboljšanja i očuvanja kvaliteta površinskih voda, utvrđuju se smjernice za prikupljanje, odvođenje i prečišćavanje komunalnih i industrijskih otpadnih voda.

- Izraditi strategiju prikupljanja i prečišćavanja komunalnih i oborinskih otpadnih voda na području općine Sapna;
- Izgraditi kanalizacione mreže sa tretmanom otpadnih voda u dijelu općine gdje ne postoji kanalizaciona mreža;
- Izgraditi kanalizacione mreže sa tretmanom oborinskih voda u dijelu općine gdje ne postoji kanalizaciona mreža;
- Izraditi projekat za razdvajanje oborinskih od komunalnih otpadnih voda u Mjesnim zajednicama gdje postoji kanalizaciona mreža;
- Revidirati i po potrebi doraditi općinsku odluku o zabrani direktnog ispusta otpadnih voda iz domaćinstava i poljoprivrednih objekata u rijeke, rječice i potoke, a ako odluka nije donešena, treba je donijeti;
- Strategija prikupljanja i prečišćavanja industrijskih otpadnih voda na području općine Sapna.

Realizacija planiranih kanalizacionih sistema i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda

Po izradi odgovarajuće dokumentacije i usvajanju koncepcije prihvaćanja, odvođenja i prečišćavanja otpadnih voda, općina pojedinačno utvrđuje redoslijed prioriteta za realizaciju planiranih objekata.

Za utvrđeni prioritet(e), pristupa se pripremi dokumentacije višeg nivoa, obezbjeđenju sredstava i provođenju procedure za dodjelu ugovora o nabavci, a potom i realizaciji planiranih radova.

Planirano je da se postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda izvode fazno. Planirano je također, gdje god je to izvodljivo, prečišćavanje komunalnih i otpadnih voda industrije na jednom postrojenju.

Kada su u pitanju kanalizacioni sistemi prednost treba dati kolektorskoj i kanalizacionoj mreži koja obezbjeđuje prihvata i dovođenje većih količina otpadne vode do postrojenja za prečišćavanje.

III.2.4.3. Smjernice za razvoj deponija otpada

- povećati broj stanovništva koje je obuhvaćeno sistemom sakupljanja i odvoza komunalnog otpada.
- izgraditi reciklažno dvorište na području općine. Reciklažno dvorište, na području općine Sapna, treba da bude otvorenog tipa u kojem će građani u toku radnog vremena, moći da odložiti vlastiti glomazni i ostali odvojeno sakupljeni otpad, uključujući i opasni otpad iz domaćinstva. Osim toga, građani će moći dobiti informacije o upravljanju otpadom, a osobito o potrebi smanjivanja ukupnih količina otpada za odlaganje, te boljeg iskorištavanja raznih vrsta otpada. Neće se naplaćivati prihvatanje razdvojenog otpada koji dovezu građani. U sklopu reciklažnog dvorišta planirati traku za sotiranje mješovitog komunalnog otpada u cilju izdvajanja korisnih sirovina.
- postaviti namjenske kontejnere zatvorenog tipa za odlaganje otpada u svim urbanim dijelovima općine čime će se omogućiti prikupljanje čvrstog otpada sa cijelog prostora općine,
- prikupljanje odloženog otpada i njegov transport do odlagališta ili do budućeg reciklažnog dvorišta, se treba vršiti specijalizovanim namjenskim vozilima za prikupljanje i transport komunalnog otpada.

- na nivou općine uspostaviti održivi integralni sistem upravljanja otpadom koji će se bazirati na principima održivog razvoja - izbjegavanje nastanka otpada, razvrstavanje, smanjenje, ponovno korišćenje i reciklažu otpada.
- planirati i uspostaviti organizaciju informacionog sistema u oblasti upravljanja otpadom, kao baze za planiranje i stalno unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom.
- izvršiti uklanjanje divljih deponija i sanaciju lokacije gdje su bile divlje deponije.
- planirati i sprovesti edukativnu kampanju sa ciljem upoznavanja stanovništva sa potrebom pravilnog odlaganja i upravljanja otpadom.

III.3. OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA OKOLINE

III.3.1. Smjernice za razvoj vanurbanih područja

Na području općine vanurbano područje najvećim dijelom čini poljoprivredno i šumsko zemljište. Tu su još i zemljišta namijenjena za turizam i rekreaciju, privredni kompleksi, te svi infrastrukturni koridori. Prostorne mogućnosti razvoja općine mogu se ocijeniti kao povoljne za planirani dugoročni razvoj, pod uslovom njegovog racionalno korištenja, posebno vanurbanih područja.

Radi poboljšanja naslijeđenog stanja, budući raspored proizvodnih kapaciteta i drugih sadržaja u prostoru, prilagoditi sljedećim smjernicama za razvoj vanurbanih područja:

- kvalitetne poljoprivredne površine i vrijedna šumska područja zaštititi od promjene namjene, odnosno izgradnje objekata;
- posebno odrediti i sačuvati izrazito vrijedne prostore za poljoprivrednostočarske djelatnosti
- u vanurbanim područjima dati mogućnost povećanja gustine izgrađenosti, koja je na ovim prostorima vrlo niska;
- poboljšati saobraćajnu povezanost područja unutar općine, kao i općine sa okruženjem;
- postepeno rješavati probleme ostale infrastrukture, posebno izgradnja vodovodne i kanalizacione mreže, tako da se sačuvaju izvorišta pitke vode;
- posebno zaštititi područja prirodne i kulturne baštine;
- izgradnju turističkih kapaciteta planirati racionalno, tako da se vodi računa o zaštiti okolnog vrijednog područja.

III.3.2. Smjernice za razvoj poljoprivrede, stočarstva i šumarstva

III.3.2.1. Poljoprivreda i stočarstvo

Zbog značaja poljoprivrednog zemljišta i poljoprivrede u cjelini, posebno je neophodno da se mjerama zemljišne politike obezbijedi zaštita poljoprivrednog zemljišta i njegovo racionalno korištenje, odnosno da se kvalitetnije zemljište u cjelini koristi za proizvodnju hrane.

U cilju vođenja što efikasnije politike u gazdovanju poljoprivrednim zemljištem i stočarstvom, neophodno je:

- Podsticati tržište zemljištem ukidanjem poreza na promet zemljišta,
- Izmijeniti Zakon o nasljeđivanju kako bi se spriječilo dalje usitnjavanje zemljišta,
- Podsticati programe komasacije zemljišta,

- Državno poljoprivredno zemljište dodjeljivati zapaženim poljoprivrednim proizvođačima kako bi uvećali svoj posjed i dr.
- Korištenje sorti višeg genetskog potencijala,
- Viši nivo korištenja đubriva i pesticida,
- Korištenje adekvatne mehanizacije,
- Razvoj poljoprivrednog zemljišta investiranjem u sisteme za navodnjavanje, te putem agromelioracija u širokim riječnim dolinama,
- Nadoknaditi deficit obradivog zemljišta uređenjem zemljišta hidromelioracijama (odvodnjavanje i navodnjavanje),
- Proizvodnja hrane u zaštićenom prostoru (staklenici, plastenici, gljivarnici),
- Sprečavanje pretvaranja poljoprivrednog u nepoljoprivredno zemljište,
- Organizovati monitoring, tj. praćenje promjena namjene korištenja zemljišta uz formiranje zemljišnog informacionog sistema (ZIS), kao dijela geografsko informacionog sistema,
- Primijeniti zakonsku regulativu kod promjene namjene zemljišta, tj. zaštititi bonitete, II, III, kategorije, od njihovog korištenja izvan sfere poljoprivrede,
- Posebnim odlukama ograničiti korištenje kvalitetnih zemljišta (III-IVb kategorije) za izgradnju stanova, industrije i drugih objekata,
- U cilju daljeg razvoja sistema odvodnje zemljišta, izraditi odgovarajuće projekte,
- Posebnim odlukama omogućiti korištenje sredstava iz Fonda, a koja su se akumulirala promjenom namjene korištenja zemljišta u druge svrhe, za uređenje zemljišta i njegovo istraživanje,
- Istražiti varijante zemljišne rente kao tržišne kategorije i na osnovu toga donijeti propise o renti kao jednom od regulatora korištenja prostora,
- Donijeti razvojne programe kroz planove zaštite i racionalnog korištenja zemljišta,
- Podržati razvoj poljoprivredno – prehrambene proizvodnje,
- Pojačati i intenzivirati rad inspekcijskih službi iz ove oblasti,
- Potrebno je donijeti odredbe o standardima kvaliteta i zahtjevima za obilježavanje proizvoda,
- Povećavati stočni fond,
- Povećanje površina pod krmnim biljem i povećanje proizvodnje i prinosa radi povećanja stočnog fonda, potreba za proizvodnjom kvalitetne stočne hrane, te potrebom popravljivanja kvaliteta zemljišta djelovanjem leguminoza kao bioloških melioratora zbog prisustva azotofiksatora na korijenu biljaka,
- Poboljšati genetsku osnovu za stočarsku proizvodnju,
- Usmjeravati vrstu stočarstva prema specifičnosti općine.

III.3.2.2. Šumarstvo

Šumovitost općine Sapna iznosi cca 68% što je iznad prosjeka šumovitosti koji za Federaciju Bosne i Hercegovine iznosi 48%⁶². Iako je stepen šumovitosti na zadovoljavajućem nivou, potrebno je raditi na pošumljavanju površina koja su obrasla sukcesivnim vegetacijskim stadijama, šibljacima, šikarama, ugrožena sječom i koja nisu poljoprivredno atraktivna. Takođe, potrebno je i pošumljavati ona područja koja su devastirana na razne načine. Pošumljavanje vršiti više četinarima, nego lišćarima, kako bi se povećalo učešće šuma sa četinarima u ukupnim šumskim površinama

Osnovna planska postavka se zasniva na unapređenju sadašnjeg stanja, vrijednosti i šumovitosti radi općekorisnih funkcija šuma i očuvanja životne sredine.

U cilju kvalitetnijeg i efikasnijeg rada na saniranju i unapređenju stanja šume, potrebno je poduzeti slijedeće mjere:

---

⁶² Podaci iz Informacije o gospodarenju šumama u Federaciji BiH u 2012. godini i planovima gospodarenja šumama za 2013. godinu, BiH, FBiH, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

- izrada Programa dugoročnog razvoja šumarstva;
- cerifikacija šuma,
- kontrolisano korištenje (sječa) šuma,
- obezbjeđenje zaštite šuma od požara i drugih štetnika biotskog i abiotskog porijekla,
- uklanjanje mina,
- pošumljavanje površina obraslih sukcesivnim vegetacijskim stadijima, šibljacima i šikarama;
- pošumljavanje područja ugroženih sječom i onih koja nisu poljoprivredno atraktivna,
- pošumljavanje područja koja su devastirana na razne načine, uz zadržavanje sadašnjeg godišnjeg obima sječe ili njegovog smanjivanja
- pošumljavanje vršiti više četinarima, nego lišćarima, kako bi se povećalo učešće šuma sa četinarima u ukupnim šumskim površinama;
- putem pošumljavanja i drugih šumsko uzgojnih mjera izdanačke šume prevoditi u srednje i visoke.
- formiranje takvog sastava šuma koje će kontinuirano davati ujednačene prirodne prinose po količini i kvalitetu,
- ostvarivanje trajno što većeg prinosa šuma koji će zadovoljavati potrebe društva,
- ostvarivanje što boljih ekonomskih efekata sada i u budućnosti primjenom suvremenih metoda i sredstava rada u skladu sa prethodno navedenim ciljevima.

III.3.3. Smjernice za razvoj privrednih zona

Planom namjene prostora su utvrđene lokacije mogućih privrednih zona. To će biti rezervirane površine namijenjene za te namjene, sve do pojave interesenata u skladu sa pravilima za davanje lokacija ili posebnih zahtjeva iz pravila ponašanja Evropske zajednice.

Privredne zone će se locirati u skladu sa tehničkim i privrednim zahtjevima, a u planiranju i operacionalizaciji poslovanja će biti obavezne na:

- operativnu primjenu modernih tehnologija,
- stvaranje okruženja za inovativni razvoj,
- maksimalno poštivanje i primjenu evropskih standarda o zaštiti okoline,
- zadovoljavanje potreba lokalne i regionalne privrede,
- pomaganje malih i srednjih preduzeća (MSP) u razvoju.

Privredne zone, u planiranom vremenu svog postojanja na planiranom prostoru se obavezuju na dosljedno provođenje u djelo aktuelnih propisa u oblasti prostornog uređenja, zaštite i unapređenja kvaliteta životne okoline i privrednog razvoja.

III.3.4. Smjernice za razvoj turizma

III.3.4.1. Smjernice za razvoj turizma na bazi prirodne baštine

- intenziviranje procesa zakonske zaštite prirodnog naslijeđa,
- rekonstrukcija putne infrastrukture,
- uključivanje u turističko korištenje lokalnih, šumskih i nekategorisanih puteva,
- vizualna identifikacija lokaliteta prirodnog naslijeđa pored putnih pravaca (natpisne table, panoi, displeji, šematski prikazi, prezentacijski tekstovi),
- urbanističko prostorna analiza i izgradnja potrebne infrastrukture na temelju te analize,
- podizanje optimalnih receptivnih kapaciteta koristeći estetske elemente konkretnog pejzaža u projektnoj koncepciji,

- određen broj receptivnih objekata mora se graditi na načelima tradicijske gradnje i historijskih ugostiteljskih objekata, kao što su: stari hanovi, karavan saraji, musafirhane, manastirski konaci i sl.,
- edukativna funkcija na podizanju turističke kulture lokalnog stanovništva koristeći postojeće vrijednosti tradicijsku prostodušnost i gostoljubivost stanovništva.

III.3.4.2. Smjernice za razvoj turizma na bazi kulturne baštine

Ono što bi bilo značajno naglasiti u okviru ovog segmenta je:

- osigurati dostupnost kulturnim dobrima,
- izvršiti deminiranje prostora objekta kulturnog naslijeđa,
- stvoriti sigurnost objekta u konstruktivnom smislu i u smislu prohodnosti,
- osigurati piktograme sa edukativnim i komunikacijskom porukom na više jezika,
- postaviti malu muzeološku postavku u nekim od objekata ili organizirati lapidarij na otvorenom prostoru,
- dati informacije na internetu,
- osigurati pisani promotivni materijal o kulturnom dobru,
- osigurati prostor za odmor i rekreaciju (nadstrešnice, sokovi, kafa),
- osigurati i mogućnost raznih audiovizualnih prikazivanja historijskih događaja koji su se desili na samom lokalitetu.

ČETVRTI DIO

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski Kanton
OPĆINA SAPNA
Općinsko vijeće

Broj:02-02-1446-2/16
Sapna, 05.08.2016.godina

Na osnovu člana 16. stav 1. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10, i 45/10), člana 34. stav (4) Zakona o prostornom uređenju i građenju ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 6/11, 4/13, 15/13, 3/15 i 2/16) i člana 22. i 124. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“ broj 6/07, 8/09 i 3/12), Općinsko vijeće Sapne na sjednici održanoj 05.08.2016.godine donosi:

ODLUKU
o provođenju Prostornog plana općine Sapna za period 2013 - 2033. godine

I OPĆE ODREDBE

Član 1.

Odluka o provođenju Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033.godine (u daljem tekstu: Odluka) je sastavni dio Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033. godine (u daljem tekstu: Prostorni plan) koji se primjenjuje na cijelo područje općine Sapna, površine 122,35 km².

Član 2.

Ovom Odlukom utvrđuju se uslovi korištenja, izgradnje, uređenja i zaštite prostora, uslovi za održivi i uravnotežen razvoj na području općine Sapna, čime se obezbjeđuje provođenje Prostornog plana. Odlukom se utvrđuju:

I Opće odredbe

II Program mjera prostornog uređenja i aktivnosti za provođenje prostornog plana

III Usklađivanje dokumenata prostornog uređenja

IV Uređenje prostora i namjena površina

V Uslovi izgradnje objekata i korišćenja prostora

VI Uslovi smještaja privrednih sadržaja u prostoru

VII Uslovi smještaja društvenih djelatnosti u prostoru

VIII Uslovi korištenja prostora na zaštićenim infrastrukturnim pojasevima i zonama i na zaštićenim područjima

IX Mjere očuvanja kulturno-historijskog naslijeđa

X Mjere očuvanja zaštićenih područja prirodnih vrijednosti

XI Postupanje sa otpadom

XII Groblja

XIII Mjere sprečavanja nepovoljnih uticaja na okoliš

XIV Mjere zaštite prava lica sa smanjenim tjelesnim sposobnostima

XV Mjere zaštite stanovnika i materijalnih dobara od prirodnih i ljudskim djelovanjem izazvanih nepogoda i katastrofa i ratnih djelovanja

XVI Mjere provedbe

XVII Nadzor i upravne mjere

XVIII Prelazne i završne odredbe

Član 3.

Dokumentacija Prostornog plana sadrži:

I) **Prostornu osnovu plana** (analogna i digitalna forma)

a) Tekstualni dio Prostorne osnove sadrži:

1. Analiza stanja prostornog uređenja
2. Ocjena stanja u prostoru
3. Mogući pravci prostornog razvoja
4. Konceptija prostornog razvoja

b) Grafički dio čine 21 grafički prilog na kojima je prikazano postojeće stanje prostornog uređenja područja općine Sapna i 4 grafička priloga na kojima je data konceptija prostornog razvoja. Digitalne karte urađene su na topografskim podlogama u razmjeri 1:25000.

II) **Prostorni plan** – (analogna i digitalna forma)

a) Tekstualni dio Prostornog plana sadrži:

1. Opći i posebni ciljevi prostornog razvoja
2. Projekcija prostornog razvoja
3. Projekcija razvoja prostornih sistema
4. Odluka o provođenju Prostornog plana

b) Grafički dio Prostornog plana čine 23 grafička priloga na kojima je prikazana projekcija prostornog razvoja područja općine. Digitalne karte urađene su na topografskim podlogama u razmjeri 1:25000.

c) Grafički dio Odluke o provođenju Prostornog plana sadrži grafičke priloge, u digitalnoj i analognoj formi, urađena na geodetskim podlogama u razmjeri 1:5000.

III) **Studija ranjivosti prostora općine Sapna**

Član 4.

Prostorni plan donosi se za period od dvadeset godina i obavezujući je dokument za regulisanje odnosa prostornog uređenja na teritoriji općine Sapna.

Prostorni plan je osnov za pripremu, izradu i donošenje detaljnih planskih dokumenata za pojedina područja.

II PROGRAM MJERA PROSTORNOG UREĐENJA I AKTIVNOSTI ZA PROVOĐENJE PROSTORNOG PLANA

Član 5.

Program mjera i aktivnosti za provođenje Prostornog plana odnosi se na I etapu, odnosno prvi dvogodišnji period realizacije Prostornog plana 2016 -2018. (u daljem tekstu prva etapa) , nakon čega se radi Izvještaj o stanju u prostoru.

Općinsko vijeće, na osnovu Izvještaja o stanju u prostoru iz prethodnog stava, donosi četverogodišnji program mjera i aktivnosti za unapređenje stanja na prostoru općine Sapna, koji sadrži procjenu potrebe izrade novih, odnosno izmjene i dopune postojećih planskih dokumenata, potrebu pribavljanja podataka i stručnih podloga za njihovu izradu, te druge mjere i aktivnosti od značaja za izradu i donošenje tih dokumenata. Nadležna općinska služba dužna je voditi dokumentaciju potrebnu za praćenje stanja u prostoru, izradu i praćenje provođenja planskih dokumenata.

II.1. MJERE EKONOMSKE POLITIKE

Član 6.

U oblasti ekonomske politike na nivou općine, potrebno je naročito:

- izrada plana privlačenja investicija na području općine Sapna,
- izrada plana za podršku razvoju malog i srednjeg preduzetništava koji će biti konkurentan i okrenut izvozu,
- izrada plana stimulanja zapošljavanja u oblasti šumarstva i poljoprivrede;
- izrada programa turističkog razvoja kojim će se odrediti prioriteti razvoja, dinamika i dr.,
- započeti turističku afirmaciju obala jezera Snježnica, kroz realizaciju izgradnje vikend zone (izletničko-rekreativni i vikend turizam);
- započeti uređenje industrijsko-poslovnih i stambeno-poslovnih zona u skladu sa Regulacionim planovima;

II.2. MJERE ZEMLJIŠNE POLITIKE

Član 7.

U cilju obezbjeđenja racionalnog korištenja, te sistmske i efikasne zaštite zemljišta od neplanskog korištenja, potrebno je naročito:

- davati inicijativu i raditi na ažuriranju katastarskih podataka o poljoprivrednom, šumskom, građevinskom i drugom zemljištu, radi usklađivanja podataka sa stanjem na terenu;
- izgrada politike trajne zaštite turistički vrijednih (na osnovu programa turističkog razvoja) zemljišta do njihovog privođenja namjeni
- izrada politike trajne zaštite zemljišta za privredne zone do njihovog privođenja namjeni.
- uspostaviti odgovarajuće evidencije u prometu, korištenju zemljišta i dr.;
- kontinuirano razvijati i unapređivati geografski informacioni sistem (GIS), koji će uz registar svih nekretnina biti okosnica za donošenje mjera i propisa u oblasti uređenja i korištenja prostora.

II.3. MJERE INVESTICIONE I POREZNE POLITIKE

Član 8.

- racionalizovati i na najmanje vremenske intervale skratiti procedura registracije firmi, odobravanja lokacija i pribavljanja dokumenata potrebnih za otvaranje procesa investiranja
- investicionom politikom obezbjediti takvo usmjeravanje sredstava za investicije koje će podsticati ostvarivanje usvojene politike prostornog uređenja;
- podržavati politiku stimulisanja investitora za izgradnju objekata sa savremenim proizvodnim tehnologijama;
- preduzimati mjere za ostavriavanje kvalitetnih uslova zaštite i unapređenja životne sredine i održivog razvoja.

II.4. OBAVEZE U POGLEDU DETALJNIJEG PLANIRANJA UREĐENJA PROSTORA

Član 9.

Prostornim planom utvrđuje se obaveza izrade sljedećih detaljnih planskih dokumenata:

Detaljni planski dokumenti (regulacioni plan)

središte općine:

- stambeno poslovnu zonu "Centar" (u izradi)

industrijsko-poslovne zone:

- industrijsko poslovnu zonu 1 (u izradi),
- industrijsko-poslovnu zonu 2

društveno – opslužni centar-Vitinica

vikend naselje (područje za razvoj izletničko-rekreativnog i vikend turizma)

Ukoliko se ukaže potreba Općinsko vijeće će na prijedlog Općinskog načelnika donijeti Odluku o detaljnim planskim dokumentima za ostala područja općine.

Granice regulacionih planova industrijsko-poslovne zone 2, vikend naselje (područje za razvoj izletničko-rekreativnog i vikend turizma), utvrđene su ovim prostornim planom i prikazane na grafičkom prilogu broj V – Urbana područja i građevinsko zemljište unutar i van urbanog područja sa režimima građenja.

Ukoliko se ukaže potreba, moguća je izmjena istih. Detaljne granice regulacionih planova utvrdit će se Odlukom o pristupanju izradi planskih dokumenata koji donosi Općinsko vijeće.

Granica društveno opslužnog centra Vitinica, utvrdit će se Odlukom Općinskog vijeća.

Član 10.

Do donošenja detaljnih planskih dokumenta iz člana 9. ove Odluke urbanističko tehnički uslovi u postupku izdavanja urbanističke saglasnosti utvrđivati će se na osnovu Prostornog plana.

II.5. PROGRAM MJERA I AKTIVNOSTI ZA PROVOĐENJE PROSTORNOG PLANA ZA PROPISANI DVOGODIŠNJI PERIOD PODRAZUMJEVA IZRADU SLJEDEĆIH DOKUMENATA

- Regulatorni plan “Industrijsko-poslovne zone 1” u Sapni
- Regulatorni plan Stambeno-poslovne zone “Centar” u Sapni

III USKLAĐIVANJE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

Član 11.

Prostorni plan je javni dokument i pokriva cijelu teritoriju općine, i kao takav je dostupan svim zainteresovanim.

Realizaciju mjera provedbe Prostornog plana provoditi će općina Sapna putem nadležne službe. Da bi se moglo operativno djelovati na cijeloj teritoriji potrebno je u kontinuitetu nastaviti aktivnosti kojim će se ostvariti mogućnosti rada svih nivoa nadležnosti da konkretno ostvare zacrtane ciljeve i opredjeljenja. Da bi se ovo moglo sprovesti potrebno je odmah pristupiti ostvarenju slijedećeg:

- isključiti iz dalje upotrebe akta i dokumenta kojima su istekli rokovi važnosti kao i sve planske dokumente koji su u neskladu sa ovim Prostornim planom,
- obezbjediti izradu detaljnih planskih dokumenata propisanih ovim planom,
- povremene izmjene i dopune Prostornog plana u ovisnosti od rezultata iz izvještaja stanja u prostoru.

Donijeti podzakonske akte (pravilnike) o urbanom mobilijaru, aspektu materijala i boja na fasadama građevina u Općini, i sl.

IV UREĐENJE PROSTORA I NAMJENA POVRŠINA

Član 12.

Prostornim planom općine Sapna utvrđuje se slijedeće:

- 1 Urbana područja
- 2 Režimi građenja
- 3 Građevinsko zemljište
- 4 Poljoprivredno i šumsko zemljište
- 5 Rude i drugi mineralni resursi
- 6 Vode i vodno zemljište sa zaštitnim zonama i pojasevima
- 7 Područja namjenjena turizmu
- 8 Ugrožena područja
- 9 Saobraćajna infrastruktura
- 10 Vodna infrastruktura
- 11 Elektroenergetska infrastruktura
- 12 Telekomunikacije
- 13 Termoenergetika

Uređenje prostora prikazano je na kartama razmjere 1:5000

IV.1. URBANA PODRUČJA

Član 13.

Ukupna površina urbanih područja iznosi 1068,67 ha, što je cca 8% površine općine. Urbana područja, osim građevinskog zemljišta obuhvataju i zemljišta druge namjene (šumske, poljoprivredne, vodne i slično)

Prostornim planom općine Sapna utvrđeno je deset urbanih područja, koji su dati u sljedećoj tabeli:

redni broj	urbano područje	naseljena mjesta koja obuhvata (dio)	površina ha	struktura % ⁶³
1.	Sapna-Kraljevići	Sapna, Kraljevići, Goduš	289,55	2,37
2.	Kobilići	Kraljevići	24,48	0,2
3.	Međeđa	Međeđa	131,60	1,08
4.	Rastošnica I	Rastošnica	150,87	1,23
5.	Rastošnica II	Rastošnica	173,14	1,42
6.	Kovačevići	Vitinica	38,23	0,31
7.	Goduš	Goduš	35,47	0,29
8.	Zaseok	Zaseok	46,93	0,38
9.	Nezuk	Nezuk	41,14	0,34
10.	Vitinica	Vitinica, Sapna	137,26	1,12
	ukupno urbana područja		1068,67	8,73
	ukupno općina		12235	100

1. Urbano područje Sapna-Kraljevići

Urbano područje Sapna-Kraljevići, obuhvata dijelove naseljenih mjesta Sapna, Kraljevići i Goduš. Kroz ovo urbano područje, prolazi regionalni put R456 Priboj-Sapna-Karakaj i manjim dijelom regionalni put Sapna-Kalesija.

Nalazi se u jugoistočnom dijelu općine, te je sa istoka ograničeno najvećim dijelom šumskim kompleksom, sjeverozapada poljoprivrednim kompleksima, a sa zapadnog dijela ograničeno je pretežno šumama ali i poljoprivrednim zemljištem. Sa juga ograničeno je građevinskim zemljištem. Površina ovog urbanog područja iznosi 289,55 ha.

2. Urbano područje Kobilići

Urbano područje Kobilići, sa površinom od 24,48 ha, nalazi se u jugoistočnom dijelu općine. Ovo urbano područje je locirano u nastavku urbanog područja Sapna, tj. sa njegove jugozapadne strane i razvija se uz postojeći lokalni put. Graniči se sa poljoprivrednim i šumskim zemljištem.

3. Urbano područje Međeđa

Urbano područje Međeđa nalazi se u jugozapadnom dijelu i zauzima prostor istočno od regionalnog puta Sapna-Kalesija, površine 131,60 ha. Najvećim dijelom ograničeno je kompleksima poljoprivrednog zemljišta.

4. Urbano područje Rastošnica I

Urbano područje Rastošnica 1 se nalazi u sjeverozapadnom dijelu općine. Zauzima prostor zapadno od jezera Sniježnica i regionalnog puta R456 Priboj-Sapna-Karakaj. Površina ovog urbanog područja iznosi 150,87 ha. Sa istočne strane većim dijelom je ograničeno kompleksima šuma, te jezerom, sa sjevera šumama, a sa zapadne strane pretežno poljoprivrednim zemljištem. Sa jugozapadne strane ograničeno je šumskim površinama.

5. Urbano područje Rastošnica II

Urbano područje Rastošnica 2 se nalazi u sjevernom dijelu općine, istočno od jezera Sniježnica i regionalnog puta R456 Priboj –Sapna-Karakaj. Obuhvata površinu 173,14 ha. Sa sjeverne i istočne

⁶³ učešće u ukupnoj površini općine

strane ograničeno je šumskim kompleksima, a sa zapadne strane najvećim dijelom poljoprivrednim površinama.

6. Urbano područje Kovačevići

Urbano područje Kovačevići se nalazi u istočnom dijelu općine, obuhvatajući površinu od 38,23 ha. Sa juga je ograničeno urbanim područjem Vitinica. Sa jugozapadne i istočne strane ograničeno je poljoprivrednim kompleksima, a sa zapadne šumskim kompleksom.

7. Urbano područje Goduš

Urbano područje Goduš se nalazi u centralnom dijelu općine sa površinom od 35,47 ha. Kroz ovo urbano područje prolazi regionalni put R 456 Priboj-Sapna-Karakaj. Ovo urbano područje ograničeno je juga, istoka i sjevera šumskim kompleksima, a sa zapadne strane poljoprivrednim površinama.

8. Urbano područje Zaseok

Urbano područje Zaseok se nalazi u jugoistočnom dijelu općine i zauzima površinu 46,93 ha. Sa istočne strane ograničeno je granicom Kantona, tj. općine. Sa ostalih strana ovo urbano područje je ograničeno poljoprivrednim i šumskim kompleksima.

9. Urbano područje Nezuk

Urbano područje Nezuk se nalazi u jugoistočnom dijelu općine. Većim dijelom ovo urbano područje je ograničeno poljoprivrednim kompleksom, te malim dijelom građevinskim površinama. Obuhvata površinu od 41,14 ha.

10. Urbano područje Vitinica

Urbano područje Vitinica se nalazi se u istočnom dijelu općine, površine 137,26 ha. Najvećim dijelom ograničeno je poljoprivrednim kompleksima, malim dijelom građevinskim zemljištem. Sa sjeveroistoka je ograničeno urbanim područjem Kovačevići.

Član 14.

Prostorni obuhvati urbanih područja općine Sapna iz prethodnog člana obuhvataju postojeća i planirana građevinska zemljišta, te ostala zemljišta sa utvrđenim namjenama, a prostorno su određeni sljedećim koordinatama centroida:

Urbano područje	X	Y
Sapna-Kraljevići	6580037,43645	4928642,71724
Kobilići	6579316,06916	4926969,05276
Međeđa	6576520,42565	4926273,12189
Rastošnica I	6577406,45927	4935787,85567
Rastošnica II	6579411,3093	4936610,48982
Kovačevići	6582287,23667	4931057,54866
Goduš	6577012,97199	4931316,90941
Zaseok	6580948,3295	4925189,81319
Nezuk	6579446,3607	4924781,63936
Vitinica	6581122,37911	4929917,10691

Granice urbanih područja prikazane su na grafičkom prilogu broj V-Urbana područja i građevinsko zemljište unutar i van urbanog područja sa režimima građenja.

Član 15.

Izuzetno, na zemljištima koja nisu utvrđena kao urbano područje, odnosno građevinsko zemljište, mogu se graditi objekti i vršiti radovi i to:

- magistralne i regionalne infrastrukture (prometna, energetska, vodoprivredna, telekomunikacijska i dr.),
- zdravstvene, rekreacione i sportske građevine,
- građevine za potrebe odbrane i vojske,
- stambene i privredne zgrade poljoprivrednih proizvođača za potrebe poljoprivredne proizvodnje i seoskog turizma, uključujući meliracione sustave i sustave navodnjavanja,
- istraživanje, iskorištavanje i uređivanje prostora prirodnih dobara (mineralne sirovine, šume, vode, poljoprivredno zemljište i dr.),
- komunalne i druge slične građevine (deponije komunalnog otpada, groblja, spomen obilježja i sl.).

Izgradnja objekata i vršenje radova iz prethodnog stava ne može se odobriti na zemljištima koja su Prostornim planom ili odredbama ove Odluke utvrđena kao zaštićena područja, zone ili pojasevi.

IV.2. REŽIMI GRAĐENJA

Član 16.

Ovim Prostornim planom, u skladu sa Zakonom, utvrđeni su sljedeći režimi građenja:

- režim građenja prvog stepena
- režim građenja četvrtog stepena

Član 17.

Režim građenja **prvog stepena** utvrđuje se za:

središte općine:

- stambeno poslovnu zonu "Centar"

industrijsko-poslovne zone:

- industrijsko poslovnu zonu 1
- industrijsko-poslovnu zonu 2

društveno – opslužni centar-Vitinica

vikend naselje (područje za razvoj izletničko-rekreativnog i vikend turizma).

Na urbanom i vanurbanom području, na kojem se planira izgradnja, a za koje je utvrđen režim građenja prvog stepena, lokacijska informacija se izdaje na osnovu regulacionog plana.

Do donošenja regulacionih planova za definisanje preduvjeta za projektovanje i odbravanje buduće promjene u prostoru korisiti će se Prostorni plan.

Član 18.

Režim građenja četvrtog stepena utvrđuje se za područja građevinskih zemljišta unutar i van urbanih područja izuzev građevinskih zemljišta gdje je utvrđen režim građenja prvog stepena.

Za građevinsko zemljište unutar i van urbanih područja za koji je utvrđen režim građenja četvrtog stepena uvjeti za odobravanje promjene u prostoru (građenje) utvrđuju se Prostornim planom općine i važećom zakonskom regulativom. Izuzetak čine urbana područja, odnosno građevinska zemljišta za koja je predviđena izrada regulacionog plana.

Član 19.

Režimi građenja predstavljeni su na grafičkom prilogu broj V-Urbana područja i građevinsko zemljište unutar i van urbanog područja sa režimima građenja.

Član 20.

Na građevinskom zemljištu unutar urbanih područja općine Sapna i na građevinskom zemljištu izvan urbanih područja za koje nije predviđena obaveza izrade detaljnog planskog dokumenta, odnosno na kojem se uslovi za odobravanje građenja utvrđuju na osnovu Prostornog plana i važeće zakonske regulative propisuju se sljedeći urbanističko – tehnički uslovi:

- objekti u zonama individualnog stanovanja mogu biti građeni kao slobodnostojeći, dvojni ili objekti koji formiraju ulične nizove, s tim da tlocrtna površina stambenog objekta ne može biti manja od 40 m².
- dvorišta individualnih stambenih i stambeno-poslovnih objekata, koja su orjentisana prema pristupnoj saobraćajnici, moraju se završno obraditi kao uređena zelena površina, sa uređenim pješačkim i kolskim pristupom;
- izgradnja pomoćnih i gospodarskih objekata nije dozvoljena u prednjem dijelu dvorišta, izuzetno je dozvoljena izgradnja garaža ako to prostorne mogućnosti dozvoljavaju i ako čini jedinstvenu arhitektonsku cjelinu sa objektom.
- spratnost objekata u zonama individualnog stanovanja utvrdit će se prema uslovima lokalnog ambijenta, u postupku izdavanja Rješenja o urbanističkoj saglasnosti.
- udaljenost građevinske linije od granice susjedne parcele treba da iznosi minimalno 2 m za objekte koji na fasadi prema susjednom objektu nemaju otvore prozora ili imaju otvore pomoćnih prostorija;
- udaljenost građevinske linije od granice susjedne parcele treba da iznosi minimalno 2,5 m za objekte od kojih jedan ima otvore soba na fasadi prema susjednom objektu.
- udaljenost građevinske linije od granice susjedne parcele treba da iznosi minimalno 3 m za objekte kod kojih svaki objekat ima na susjednim fasadama otvore soba;
- udaljenost građevinske linije od granice susjedne parcele može biti i manja uz pismenu saglasnost investitora i susjeda;
- otvorima se ne smatraju dijelovi zida sagrađeni od staklene opeke i otvori sa neprozirnim staklom veličine 60x60 cm;
- balkoni, istaci i terase i otvorena stubišta ne mogu se graditi na udaljenosti manjoj od 3 m od međe susjedne građevinske čestice;
- površine za parkiranje odnosno garažiranje vozila-za stanovanje-1 stan-jedno parking mjesto, odnosno garažno mjesto
- površine za parkiranje odnosno garažiranje vozila-za poslovne, odnosno proizvodne prostore i druge namjene broj parking mjesta utvrditi prema urbanističkim normativima u ovisnosti od vrste djelatnosti;

Član 21.

Na građevinskom zemljištu unutar i van urbanih područja može se odobriti izgradnja poslovnih i proizvodnih objekata.

IV.3. GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE

Član 22.

Izgradnja objekata i drugih zahvata u prostoru mogu se odobriti na području općine Sapna samo na građevinskom zemljištu i građevinskom zemljištu-privreda (izgrađeno i neizgrađeno građevinsko zemljište), koji su ovim Prostornim planom utvrđeni za ove namjene.

Član 23.

Sva građevinska zemljišta koja su na osnovu analiza utvrđena kao građevinska zemljišta, a nalaze se u granicama urbanih područja utvrđuju se kao građevinska zemljišta unutar urbanih područja.

Sva građevinska zemljišta koja su na osnovu analiza utvrđena kao građevinska zemljišta, a ne nalaze se u granicama urbanih područja utvrđuju se kao građevinska zemljišta izvan urbanih područja.

Građevinsko zemljište unutar urbanih područja

Član 24.

Površina građevinskog zemljišta stanje i plan i građevinskog zemljišta-privreda-stanje i plan unutar urbanih područja data je u sljedećoj tabeli:

Urbano područje	Površina građevinskog zemljišta-stanje unutar urbanog područja (ha)	Struktura % ⁶⁴	Površina građevinskog zemljišta-plan unutar urbanog područja (ha)	Struktura %	Površina građevinskog zemljišta-privreda-stanje unutar urbanog područja (ha)	Struktura %	Površina građevinskog zemljišta-privreda-plan unutar urbanog područja (ha)	Struktura %
Goduš	14,442	0,12	18,251	0,15	0	0	0	0
Kobilići	8,207	0,067	8,341	0,068	0	0	0	0
Kovačevići	16,478	0,13	15,031	0,123	0	0	0	0
Međeđa	34,086	0,28	88,31	0,72	0	0	0	0
Nezuk	16,777	0,137	23,192	0,19	0	0	0	0
Rastošnica 1	20,222	0,165	51,142	0,42	0	0	0	0
Rastošnica 2	14,787	0,12	95,777	0,78	0	0	0	0
Sapna-Kraljevići	83,549	0,68	175,186	1,43	5,44	0,044	1,8	0,014
Vitinica	42,258	0,345	67,865	0,550	0	0	0	0
Zaseok	20,307	0,17	26,176	0,22	0	0	0	0
Ukupno	271,113	2,214	569,271	4,651	5,44	0,044	1,8	0,014

Građevinska zemljišta unutar urbanih područja prikazana su u grafičkom dijelu ove Odluke, u razmjeri 1:5000 i obrazložena u poglavlju 3.3 Građevinska zemljišta unutar urbanih područja Prostornog plana.

Građevinsko zemljište van urbanih područja

Član 25.

Građevinska zemljišta izvan urbanih područja prostorno su određena koordinatama centroida.

Koordinate centroida, te površina građevinskog zemljišta-stanje i plan i građevinskog zemljišta-privreda-stanje i plan van urbanih područja date su u sljedećoj tabeli:

⁶⁴ strukture su računane u odnosu na površinu općine

Naseljeno mjesto	Oznaka	Površina građevinskog zemljišta – stanje van urbanog područja (ha)	Površina građevinskog i zemljišta – plan van urbanog područja (ha)	Površina građevinskog i zemljišta – privreda – stanje van urbanog područja (ha)	Površina građevinskog i zemljišta – privreda – plan van urbanog područja (ha)	X	Y
Baljkovica	Uk.	6,77	31,47	-	-		
	B1	3,05	10,48	-	-	6577258,56	4924406,529
	B2	0,14	1,28	-	-	6577770,48	4924433,539
	B3	0,36	10,49	-	-	6577032,291	4923867,329
	B4	3,22	9,22	-	-	6576968,791	4923142,37
Godus	Uk.	13,97	52,81	-	18,66		
	G1	2,07	11,97	-	-	6575731,332	4931365,548
	G2	0,18	-	-	-	6576392,444	4931634,63
	G3	0,15	-	-	-	6577346,186	4930901,07
	G4	10,1	38,91	-	-	6577765,635	4930036,014
	G5	1,13	1,93	-	-	6578109,417	4931055,191
	G6	0,18	-	-	-	6578705,882	4930527,226
	G7	0,16	-	-	-	6576347,393	4929605,356
	G8	-	-	-	18,66	6577102,676	4928955,586
Kraljevići	Uk.	6,35	18,33	-	-		
	K1	0,48	-	-	-	6579104,272	4928198,175
	K2	0,31	-	-	-	6578009,341	4927136,121
	K3	0,35	-	-	-	6578890,108	4926849,984
	K4	0,51	-	-	-	6577515,097	4926524,261
	K5	0,11	-	-	-	6580520,571	4927758,55
	K6	3,15	17,38	-	-	6580566,994	4926734,74
	K7	1,44	0,95	-	-	6578459,647	4925536,337
Kiseljak	Uk.	0,46	-	-	-		
	KI1	0,41	-	-	-	6581904,375	4933228,658
	KI2	0,05	-	-	-	6582976,064	4935226,203
Međeđa	Uk.	1,86	11,26	-	-		
	M1	0,07	4,87	-	-	6575833,352	4927109,478
	M2	0,43	4,17	-	-	6576203,77	4927357,525
	M3	0,15	2,22	-	-	6576785,854	4927704,791
	M4	0,25	-	-	-	6576712,451	4925804,796
	M5	0,44	-	-	-	6575891,907	4925752,84
	M6	0,25	-	-	-	6576167,695	4926703,016
	M7	0,27	-	-	-	6577405,326	4926399,263
Nezuk	Uk.	11,40	24,04	-	-		
	N1	0,38	2,97	-	-	6577102,517	4924537,63
	N2	1,59	5,96	-	-	6578086,438	4924768,347
	N3	2,86	3,45	-	-	6579485,425	4924235,872
	N4	0,28	0	-	-	6580340,693	4924544,774
	N5	1,59	4,39	-	-	6579720,561	4924891,868
	N6	4,7	7,27	-	-	6578810,392	4925379,443
Račak	Uk.	2,26	43,34	-	-		

	R1	1,14	36,41	-	-	6574671,772	4932536,437
	R2	0,82	-	-	-	6576670,126	4932268,34
	R3	0,23	-	-	-	6574423,109	4931626,839
	R4	0,04	-	-	-	6571472,944	4931318,044
	R5	0,03	6,93	-	-	6574511,478	4931007,455
Rastošnica	Uk.	11,3	58,26	-	-		
	RA1	1,9	20,51	-	-	6581085,591	4938204,494
	RA2	0,35	-	-	-	6577761,633	4937994,306
	RA3	0,48	-	-	-	6576710,387	4937048,086
	RA4	0,44	-	-	-	6577716,458	4936971,019
	RA5	0,77	3,23	-	-	6577792,671	4935698,99
	RA6	0,97	-	-	-	6579202,903	4935434,075
	RA7	0,45	-	-	-	6578678,762	4935241,194
	RA8	0,39	-	-	-	6576647,614	4933682,412
	RA9	0,66	6,56	-	-	6575876,554	4933551,297
	RA10	1,06	-	-	-	6574751,494	4933537,841
	RA11	2,39	19,71	-	-	6575317,316	4934293,481
	RA12	1,12	8,25	-	-	6575618,712	4936061,751
	RA13	0,09	-	-	-	6579964,05	4936724,608
	RA14	0,08	-	-	-	6577083,757	4932152,381
	RA15	0,05	-	-	-	6577935,055	4931787,784
RA16	0,1	-	-	-	6582029,98	4936427,812	
Sapna	Uk.	1,66	4,87	-	4,41		
	S1	0,11	4,61	-	-	6577801,207	4929641,213
	S2	0,85	0,26	-	-	6579833,872	4930588,29
	S3	0,45	-	-	-	6578467,561	4928643,123
	S4	0,25	-	-	-	6580282,717	4931917,789
	S5	-	-	-	4,41	6577220,128	4928776,361
Vitinica	Uk.	21,07	27,94	-	-		
	V1	9,18	18,96	-	-	6581109,989	4929431,953
	V2	2,85	-	-	-	6581496,509	4928787,919
	V3	4,86	0,36	-	-	6581972,787	4928505,593
	V4	1,44	-	-	-	6582525,948	4929852,046
	V5	1,29	8,51	-	-	6580762,59	4930184,661
	V6	0,87	-	-	-	6582539,882	4931442,012
	V7	0,58	0,11	-	-	6580643,389	4931347,27
Zaseok	Uk.	7,65	16,27	-	-		
	Z1	6,73	12,88	-	-	6580783,884	4926452,98
	Z2	0,77	3,39	-	-	6580407,117	4925515,295
	Z3	0,15	-	-	-	6581396,396	4925439,359
UKUPNO		84,75	288,59	-	23.07		

Građevinska zemljišta van urbanih područja pikazana su u grafičkom dijelu ove Odluke, u razmjeri 1:5000 i obrazložena u poglavlju 3.4 Građevinska zemljišta van urbanih područja Prostornog plana.

IV.4. POLJOPRIVREDNO I ŠUMSKO ZEMLJIŠTE

Poljoprivredno zemljište

Član 26.

Interes očuvanja i zaštite poljoprivrednog zemljišta mora se uzeti u obzir pri utvrđivanju strateških opredjeljenja, pri izradi planskih dokumenata i razvojnih programa. Poljoprivredno zemljište je prirodno bogatstvo i dobro od općeg interesa, te uživa posebnu zaštitu, koristi se za poljoprivrednu proizvodnju i ne može se koristiti u druge svrhe, osim u slučajevima i pod uslovima utvrđenim važećom zakonskom regulativom.

Radi zaštite zemljišta iz stava 1 ovog člana, potrebno je:

- maksimalno čuvanje površine čija je namjena poljoprivredno zemljište, u što većem obimu i kvalitetu,
- podizati kvalitet poljoprivrednog zemljišta, naročito obradivih površina i oranica koje su prikladne za kultivaciju, kroz različite oblike unaprijeđenja zemljišta.
- intenzivirati poljoprivrednu proizvodnju u povrlarstvu i voćarstvu (šljiva, jagodasto voće-malina), intenzivirati stočarstvo, sakupljanje ljekobilja, instaliranje hladnjača za zamrzavanje voća, uzgoj kornišona,
- općinskim politikama maksimalno pomagati razvoj intenzivne poljoprivrede, naročito na zemljištima III-IVb kategorije;
- provesti program uređenja i rekultivacije zemljišta.

Poljoprivredno zemljište utvrđeno je u grafičkom dijelu ove Odluke u razmjeri 1:5000 obrazloženo u poglavlju 4. Poljoprivredna zemljišta-tekstualni dio Plana, a njegova upotrebna vrijednost prikazana na grafičkom prilogu Prostornog plana br. VI i VIa, u razmjeri 1:25 000.

Šume i šumsko zemljište

Član 27.

U šumi i na šumskom zemljištu može se graditi samo šumska infrastruktura i građevine koje su u funkciji gospodarenja šumama. Ostale građevine mogu se graditi ili izvoditi zahvati na šumskom zemljištu, samo ako su planirani važećim planskim dokumentima.

Na šumskom zemljištu mogu se graditi i građevine sa posebnom namjenom za turizam, sport i rekreaciju i pripadajuća infrastruktura, kao i infrastrukturne građevine uz zadovoljavanje posebnih okolinskih uslova.

Na šumskom zemljištu mogu se vršiti radovi istraživanja i iskorištavanja mineralnih sirovina, te izgradnja građevina i infrastrukture za te svrhe, pod uslovom prehodne izrade cjelovite studije opravdanosti, uključujući i studiju uticaja na okolinu, kojima se potvrđuje opravdanost.

Investitor dopuštene građevine ili zahvata u prostoru na šumskom zemljištu, čija namjena će zbog toga biti trajno promijenjena ili čija će vegetacija biti uništena, dužan je izvršiti zamjensku sadnju drveća i druge vegetacije na dijelu šumskog zemljišta, koji odredi nadležna uprava za šumarstvo.

Član 28.

Šume se ne mogu krčiti radi izgradnje stambenih, poslovnih ili privrednih građevina. Izuzetno, za građenje građevina predviđenih važećim dokumentima, u slučaju kada se time postiže veća trajna korist i ako neće biti štetnih posljedica na okolinu, prethodno se mora pribaviti dozvola za krčenje šume.

Zbog njihovih ekološkog značaja, potrebno je šumske površine definisati u skladu sa njihovom rasprostranjenosti, te poštovati odgovarajuću udaljenost od njihovog ruba pri planiranju drugih sadržaja. Zabranjena je izgradnja i rad fabrika i drugih objekata koji rade sa otvorenim plamenom na udaljenosti manjoj od 300 m od granice šume.

Potrebno je sačuvati šume s posebnom namjenom ili šume od posebnog značaja, te omogućiti građenje samo onih građevina koje po svojoj namjeni spadaju u šumske prostore (planinski domovi, izletišta, lovačke kuće i sl.).

Šumsko zemljište utvrđeno je u grafičkom dijelu ove Odluke u razmjeri 1:5000 obrazloženo u poglavlju 5. Šumska zemljišta-tekstualni dio Plana.

IV.5. RUDE I DRUGI MINERALNI RESURSI

Član 29.

Na teritoriji općine Sapna utvrđena je pojava dacito-andezita i tufova, te ležište litotamnjskih krečnjaka tortona. Utvrđene su površine i za eksploataciju kamena. Iste su prikazane na grafičkom prilogu broj IX-Mineralni resursi.

Član 30.

Kroz izradu Projekta geoloških istraživanja definisati vrstu i obim istražnih radova. Geološka istraživanja vršiti u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Eksploatacija bilo kog mineralnog resursa se mora vršiti u skladu sa važećim Zakonom o rudarstvu, Zakonom o geološkim istraživanjima, Zakonom o koncesijama i drugim zakonskim i podzakonskim aktima koji defiišu ovu oblast.

Pravo eksploatacije mineralnih sirovina može steći domaće i strano pravno lice pod uvjetima i na način propisan važećom zakonskom regulativom.

Izraditi Elaborate o klasifikaciji i kategorizaciji rezervi minerealnih sirovina za koje se utvrdi ekonomska opravdanost za eksploataciju,

Mineralne resurse je potrebno koristiti u skladu sa principima "održivog razvoja",

Planiranje prostora i izgradnja objekata u području odobrenog eksploatacionog polja mora biti uz saglasnost sa nosiocem eksploatacionog prava i resornog ministarstva nadležnog za eksploataciju mineralnih sirovina, a koji vodi evidenciju eksploatacionih polja (Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva, odnosno Ministarstvo)

IV.6. VODE I VODNO ZEMLJIŠTE SA ZAŠTITNIM ZONAMA I POJASEVIMA

Član 31.

Kao vodotoci na području općine Sapna utvrđuju se:

- rijeka Sapna,
- Baljkovička rijeka,
- Brzava,
- Bukovica,

- Bulin potok,
- Debeljački potok,
- Gluhi potok,
- Jelin potok,
- Kasarlija,
- Kiseljački potok,
- Lazanski potok,
- Lokanjska rijeka,
- Marin potok,
- Matića potok,
- Mihailov potok,
- Munjača,
- Obršinski potok,
- Pleća,
- Pošajtovac,
- Prelovac,
- Rastošnica,
- Ravna rijeka,
- Rašetarski potok,
- Rijeka,
- Rožanjska rijeka,
- Sastavci,
- Skakavac,
- Strmna,
- Tavana,
- Zavidski potok,
- Završka rijeka,
- Šušnjarski potok.

Član 32.

Kao akumulacije površinskih voda na području općine Sapna, utvrđuju se:

- jezero Sniježnica.

Član 33.

Kao izvorišta voda, tj. za vodosnabdijevanje na teritoriji općine Sapna, utvrđuju se sljedeća:

- kaptiranih izvorišta Ploče, Vrelo i Kalilo,
- kaptiranog izvorišta Skakavac,
- kaptiranog izvorišta Vrelo,
- tirolskog zahvata Orlovski potok 1,
- tirolskog zahvata Orlovski potok 2,
- kaptiranog izvorišta Podstijena,
- kaptiranog izvorišta Bajina njiva,
- kaptiranog izvorišta Čaira,
- kaptiranog izvorišta Spahićka-tirolski,
- bušeni bunar B1,
- bušeni bunar PB1.

Vodosnabdijevanje stanovništva na teritoriji općine Sapna se vrši sa gore navedenih izvorišta preko tri općinska vodovoda (vodovod Vitinica, vodovod Sapna – Interventno snabdijevanje općine Sapna i vodovod PB1), dok se manji broj snabdijeva vodom iz vlastitih izvorišta.

Član 34.

Zaštitne zone i pojasevi

Vodne resurse na području općine obavezno je štiti zbog osiguranja dovoljnih količina vode za piće, za potrebe privrede i tehnološke potrebe, za sport, rekreaciju i za sve druge oblike korištenja, a posebno kada se radi o bespravnoj izgradnji, uticaju postojećih građevina, uticaju površina sahranjivanja na vodozaštitnim i slivnim područjima, kao i drugim aktivnostima.

Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno snabdijevanje stanovništva utvrđuju se četiri zaštitne zone:

- I zaštitna zona kao zona sa najstrožijim zabranama i ograničenjima;
- II zaštitna zona kao zona sa strogim zabranama i ograničenjima;
- III zaštitna zona kao zona sa umjerenim zabranama i ograničenjima;
- IV zaštitna zona kao zona sa preventivnim zabranama i ograničenjima.

Tačan broj, veličina i granice zaštitnih zona utvrdiće se u elaboratu zaštite izvorišta na osnovu analize rizika o specifičnoj osjetljivosti izvorišta u odnosu na ljudske aktivnosti koje se odvijaju ili planiraju da se odvijaju u slivu izvorišta, a koje mogu direktno ili indirektno ugroziti izdašnost i/ili kvalitet vode na izvorištu.

Zaštitni pojas uz rijeku Sapnu utvrđuje se u širini od 5m od desne i lijeve obale rijeke, ako važećim propisom nije drugačije određeno.

Zaštitni pojas uz ostale rijeke i potoke utvrđuje se u širini od 5 m sa jedne i druge strane rijeke, ako važećim propisom nije drugačije određeno.

Zaštitni pojas uz jezero Snježnica utvrđuje se u širini od 10 m od linije dopiranja velikih stogodišnjih voda pri koti normalnog radnog nivoa u akumulaciji.

Član 35.

U cilju zaštite kvaliteta i količine voda izvorišta „Ploče“, „Vrelo“, „Kalilo“, „Skakovac“, „Orlovska rijeka“ zaštite od drugih uticaja koje mogu nepovoljno djelovati na zdravstvenu ispravnost vode za piće sa istih izvorišta ili na izdašnost tih izvorišta, utvrđene su zone sanitarne zaštite izvorišta, veličina i granica zaštitnih zona i mjere i ograničenja za uspostavljanje i održavanje zona sanitarne zaštite. Iste su prikazane na grafičkom prilogu br VIIIa-Izvorišta i zaštitne zone.

Član 36.

Zaštitni pojasevi za izvorišta voda utvrdiće se na osnovu važeće zakonske regulative za oblast voda i uslovima za određivanje zona sanitarne zaštite (izrada Elaborata)

IV.7. PODRUČJA NAMIJENJENA TURIZMU

Član 37.

Ovom Odlukom utvrđuju se sljedeća područja namijenjena turizmu:

- izletničko-rekreativni, vikend i lovni turizam: jezero Snježnica

- vrijedna područja prirodnog nasljeđa (Rožanjska rijeka, područje ispod kote „Vrljaja“, preko lokacije „Podžuje“ do ispod sela Goduš, predio Vrelo, prirodno područje ispod sela Kovačevići)
- vrijedna područja kulturno-historijskog nasljeđa iz člana 146.

Takođe, za općinu predviđa se razvoj turizma baziran na seoskom turizmu oslonjenom na korištenje jezera Sniježnica.

IV.8. UGROŽENA PODRUČJA

Član 38.

Kao erozivna i bujično plavna zemljišta, do sanacije utvrđuje se rijeka Sapna-dubinska erozija u koritu rijeke izuzev uređenog riječnog korita u središtu općine.

Član 39.

Kao zemljišta koja su podložna klizanju, na teritoriji općine, utvrđuju se 435 lokaliteta, tj. 435 klizišta., uslovno stabilni i nestabilni tereni definisani ovom Odlukom.

Ista su prikazana na grafičkom prilogu broj V-Urbana područja i građevinsko zemljište unutar i van urbanog područja sa režimima građenja.

Član 40.

Ugroženost terena prirodnim procesima i pojavama i uslovi građenja definisani su članovima 80,81,82,83,84,85 ove Odluke.

IV.9. SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA

Član 41.

Kao putne saobraćajnice na području općine Sapna Prostornim planom su utvrđene:

- Regionalni putevi

Oznaka puta ⁶⁵	Oznaka puta ⁶⁶	Naziv dionice
R-306	R-456	Granica entiteta (Priboj)-Sapna-granica entiteta (Karakaj)
R-307	lokalna cesta	Sapna-Kalesija

- Lokalni putevi

Oznaka puta ⁶⁷	Naziv dionice
L137001	R 306 /Vitinički put - Han - Selimovići - Mahmutovići - Krstac -Kovačevići /mjesna zajednica
L137002	R 306 /Nezučki put - Nezuk - raskršća za Dugi Dio
L137003	R 306 /Sapna Škola - Kobilici - Međeđa - Pasji Grob /R307

⁶⁵ Odluka o kategorizaciji cesta u autoceste i brze ceste, magistralne ceste i regionalne ceste (Službene novine FBiH 24/14)

⁶⁶ podaci dobijeni od strane općinske službe za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije

⁶⁷ Odluka o kategorizaciji lokalnih cesta i ulica u gradu Tuzla i općinama Tuzlanskog kantona, „Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj:14/14

L137004	L 902 (L137002) - Nezuk - Zaseok /mezarje
L137005	Nezuk Škola - Baljkovica /spomen obilježje
L137006	Vitinica /Džakić - Brđaci - Handelići /spomen obilježje
L137007	Škola Vitinica /raskršće Selimovići-Muhmutovići/ - Krstac /raskršće Krstac-Kovačevići/
L137008	Međeđa - Debeljak - raskršće /Nezučki put – Nezuk/
L137009	R 307 /Trafo stanica - Žuje /Šarci raskršće
L137010	Vitinica /Han - Gaj
L137011	R 306 /Goduš - Skakovica škola
L137012	R 306 /Goduš - Plan naselje
L137013	L 903 (L137003) /Međeđa – Grabovice-Munjača/ R307
L137014	Vitinica /Han - Ramići centar
L137015	L 914 (L137014) - Marnići centar
L137016	Skakovica škola - Rastošnica - raskršće Sarići /Prelovine
L137017	Raskršće Sarići - Rastošnica centar /Obršine
L137018	R 306 /Rastošnica - Čaklova centar
L137019	R 306 /Rastošnica - Čairi centar
L137020	R 306 /Rastošnica - Laze centar
L137021	Krstac centar - Ošćenak - Kovačevići /mjesna zajednica
L137022	Međeđa centar-Dekići-Bajramovići-Bešići
L137023	Međeđa centar- Durakovići
	Žrtava genocida u Srebrenici
	Semira Imširovića-Kobre

– Nekategorisane ceste i ulice.

Dionica puta	Kategorija
Centar - Kraljevići	nekategorisani
Centar (stara pijaca) - Svrake	nekategorisani
Kobilići – Kosa	nekategorisani
Međeđa – Grabovica – Rijeka	nekategorisani
Nezučki put – Donji Zaseok	nekategorisani
Vitinica – Marnići	nekategorisani
Međeđa – Dekići	nekategorisani
Međeđa – Durakovići	nekategorisani
Međeđa – Bešići	nekategorisani
Rastošnica – Obršine	nekategorisani
Rastošnica – Prelovine	nekategorisani
Rastošnica – Čaklova	nekategorisani
Rastošnica - Čairi	nekategorisani
Rastošnica – Laze	nekategorisani
Zaseok – Lipa	nekategorisani
Zaseok – Doljani	nekategorisani

Goduš – Rujevina	nekategorisani
Nezuk – Potkućina	nekategorisani
Nezuk – Biberovići	nekategorisani
Skakovica – Rožanj	nekategorisani
Krstac – Ošćenak – Kovačevići	nekategorisani
Vitinica (Han) – Ramići - Čektale	nekategorisani
Goduš – Plan	nekategorisani
Gornja Sapna – Grabovac - Mahala	nekategorisani

Član 42.

Na području općine Sapna neophodno je provoditi aktivnosti na modernizaciji postojećih saobraćajnica.

Ukoliko se ukaže potreba za izgradnjom nove saobraćajnice, ista će se realizovati u skladu sa važećom zakonskom regulativom i na osnovu Odluke nadležne institucije, bez posebnih izmjena i dopuna Prostornog plana.

Član 43.

Modernizacija, tj. izgradnja saobraćajnica vršit će se sa ciljem povećavanja saobraćajne dostupnosti i povezanosti planiranih centara- centar I kategorije (aglomeracija Sapna-Kraljevići), centar II kategorije- lokalni centar (Vitinica), ostala naseljena mjesta-(Baljkovica, Goduš, Gornji Lokanj, Kiseljak, Međeđa, Nezuk, Podgora, Rastošnica, Rožanj, Zaseok), te privrednih objekata i turističkih prostora.

Član 44.

U prvom planskom periodu, za očekivati je modernizaciju i poboljšanje kvaliteta lokalnih puteva na teritoriji naseljenih mjesta Rastošnica, Vitinica, Baljkovica i Zaseok.

U kasnijem periodu potrebno je ostvariti dobru saobraćajnu povezanost, kako na teritoriji svih djelova općine tako i sa okolnim općinama, tj. širim okruženjem, modernizacijom ili izgradnjom nove putne infrastrukture.

Član 45.

(Zaštitni pojasevi)

Uz saobraćajnice utvrđene prostornim planom utvrđuju se zaštitni pojasevi u kojima važi poseban režim gradnje, radi sigurnosti saobraćaja i zaštite javne ceste od štetnih uticaja i različitih aktivnosti u prostoru pored javne ceste.

U postupku izdavanja urbanističke saglasnosti za građenje objekata i instalacija na javnoj cesti ili unutar cestovnog i zaštitnog pojasa javne ceste, organ nadležan za prostorno uređenje obavezan je zatražiti prethodnu saglasnost, odnosno odobrenje od upravitelja ceste.

Zaštitni pojas mjeri se od vanjskog ruba zemljišnog pojasa tako da je u pravilu širok sa svake strane:

- regionalne ceste 10 m i
- lokalne ceste 5 m
- nerazvrstane ceste 3m.

Član 46.

Površine za saobraćaj u mirovanju određuju se normativom koji se koristi za dimenzioniranje broja parkirališnih mjesta obzirom na namjenu i kapacitet prostora, a za 1000m² izgrađene bruto površine. Normativi su dati za stepen motorizacije 500 PA /1000 stanovnika, tako da je potrebno vršiti korekcije za drugačiji stepen motorizacije. U skladu s tim potrebno je osigurati parkirališna ili garažna mjesta minimalno kako slijedi:

- za stambene objekte 1 stan – jedno parking mjesto ili garažno mjesto,
- proizvodnja: 6 mjesta/1000 m² bruto izgrađene površine,
- poslovanje: 10 mjesta/1000 m² bruto izgrađene površine,
- trgovine: 40 mjesta/1000 m² bruto izgrađene površine,
- hoteli: 20 mjesta/1000 m² bruto izgrađene površine,
- restorani: 40 mjesta/1000 m² bruto izgrađene površine,

IV.10. VODNA INFRASTRUKTURA SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA

Član 47.

Vodosnabdijevanje stanovništva na teritoriji općine Sapna se vrši uglavnom preko tri općinska vodovoda (vodovod Vitinica, vodovod Sapna – Interventno snabdijevanje općine Sapna i vodovod PB1), dok se manji broj snabdijeva vodom iz vlastitih izvorišta.

Vodosnabdijevanje općine Sapna vrši se sa:

- kaptiranih izvorišta Ploče, Vrelo i Kalilo,
- kaptiranog izvorišta Skakavac,
- kaptiranog izvorišta Vrelo,
- tirolskog zahvata Orlovski potok 1,
- tirolskog zahvata Orlovski potok 2,
- kaptiranog izvorišta Podstijena,
- kaptiranog izvorišta Bajina njiva,
- kaptiranog izvorišta Čaira,
- kaptiranog izvorišta Spahička-tirolski,
- bušeni bunar B1,
- bušeni bunar PB1.

Na području općine Sapna egzistira i nekoliko manjih vodovoda sa neznatnim količinama vode.

Član 48.

Na području općine Sapna odvođenje fekalija i otpadnih voda riješen je na sljedeći način:

- odvođenje fekalija i otpadnih voda izgrađenim sistemom kanalizacije, bez ugrađenih uređaja za prečišćavanje, u slivove rijeka i manjih riječica na teritoriji općine Sapna,
- individualno, izgradnjom individualnih odgovarajućih septika;

Član 49.

Za rješenje vodosnabdijevanja kao i kvaliteta voda iz postojećih vodovoda potrebna je:

- Izrada projekta vodovoda u Mjesnim zajednicama koje nemaju vodovodnu mrežu niti projektnu dokumentaciju,
- Proširenje vodovoda i pojačavanje kapaciteta u MZ Vitinica;
- Proširenje vodovoda i pojačavanje kapaciteta u MZ Rastošnica;
- Spajanje više vodovoda u cijelinu, ako postoji mogućnost.

Član 50.

Za rješenje odvođenja otpadnih voda potrebno je:

- Izraditi strategiju prikupljanja i prečišćavanja komunalnih i oborinskih otpadnih voda na području općine Sapna;
- Izgraditi kanalizacione mreže sa tretmanom otpadnih voda u dijelu općine gdje ne postoji kanalizaciona mreža;
- Izgraditi kanalizacione mreže sa tretmanom oborinskih voda u dijelu općine gdje ne postoji kanalizaciona mreža;
- Izraditi projekat za razdvajanje oborinskih od komunalnih otpadnih voda u Mjesnim zajednicama gdje postoji kanalizaciona mreža;
- Revidirati i po potrebi doraditi općinsku odluku o zabrani direktnog ispusta otpadnih voda iz domaćinstava i poljoprivrednih objekata u rijeke, rječice i potoke, a ako odluka nije donešena, treba je donijeti;

Član 51.

(Zaštitni pojasevi)

Zaštitni pojas uz trase primarnih vodova vodovoda i kanalizacije do razvodne mreže utvrđuje se u širini od najmanje 2 m od vanjske ivice cjevovoda. Izuzetno može biti i manja uz saglasnost upravitelja komunalne infrastrukture.

Na prostoru obuhvaćenom zaštitnim infrastrukturnim pojasom ne mogu se graditi objekti ili vršiti radovi suprotno svrsi zbog koje je uspostavljen zaštitni pojas.

IV.11. ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA

Član 52.

Distributivna mreža na području općine Sapna obuhvata naponske nivoe 35kV, 20kV i 0.4kV.

Napajanje potrošača električnom energijom na području općine vrši se uglavnom iz transformatorske stanice 35/20kV „Sapna“. Određen broj potrošača napaja se iz općine Teočak, iz Poslovne jedinice elektrodistribucije Teočak.

Član 53.

U planskom periodu potrebno je:

- izvršiti sanaciju dotrajalog dijela distributivne nadzemne SN i NN mreže radi povećanja kvaliteta i pouzdanosti snabdijevanja potrošača električnom energijom i smanjenja tehničkih gubitaka;
- nove SN vodove graditi za naponski nivo 20kV, na AB ili ŽR stubovima;
- u cilju smanjenja padova napona u NN mreži potrebno je skratiti NN vodove izgradnjom novih transformatorskih stanica i njihovom interpolacijom u postojeće NN vodove;
- nove priključke objekata izvoditi nadzemno SKS-om ili podzemno;
- uslove za priključenje novih objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora na elektrodistributivnu mrežu obezbjeđuje nadležna elektrodistributivna kompanija u skladu sa tehničkim mogućnostima mreže.

Član 54.

Odlukom Državne regulatorne komisije za električnu energiju o privremenom uređivanju tehničkih normativa za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih objekata br. 05-28-190-10/07 od 27. 02.2008.

godine se privremeno, do donošenja novih tehničkih normativa za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih objekata od strane nadležnog državnog tijela, kao tehnički normativi sa kojima se usklađuje gradnja objekata u zonama sigurnosti na teritoriji Bosne i Hercegovine, preuzimaju normativi utvrđeni Pravilnikom o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1 do 400kV (1988. godine).

Ovim pravilnikom su definisani tehnički normativi, odnosno uslovi za gradnju objekata u zonama sigurnosti na teritoriji Bosne i Hercegovine. S tim u vezi širina zaštitnog pojasa za ostale dalekovode iznosi :

- 35kV u širini 20m,
- 20kV u širini 20m.
- 10kV u širini 12m

U koridoru postojećeg dalekovoda napona od 10kV do 35kV nije dopuštena nova gradnja. Izuzetno se može dozvoliti gradnja uz pribavljanje saglasnosti nadležne institucije.

IV.12. TELEKOMUNIKACIJE SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA

Član 55.

Na području općine locirano je šest baznih stanica mobilne mreže GSM/UMTS operatera BH Telecom, HR Eronet i Mtel. Postoji magistralni optički vod u vlasništvu BH Telecom-a, kao i dva optička voda elektroenergetskim vodovima u vlasništvu EP BiH sa planiranom daljom izgradnjom optičkih puteva prema mjesnim zajednicama.

Na području općine postoje sljedeće centrale (čvorišta fiksne mreže) BH Telecoma: Međeđa i Sapna. Zaštitni pojasevi (zone) telekomunikacijske infrastrukture utvrđuju se posebnim propisima koji regulišu ovu oblast.

IV.13. TERMOENERGETSKA INFRASTRUKTURA SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA

Član 56.

Infrastrukturni sistem za daljinsko snabdjevanje objekata toplotnom energijom, na teritoriji općine Sapna, ne postoji.

Većina objekata obezbjeđuje toplotnu energiju za zagrijavanje prostorija u objektima iz lokalnih izvora toplote po prostorijama, dok manji broj u objektima iz kotlovnica za centralno grijanje.

Član 57.

Postojeći objekti koji imaju kotlovnice za centralno grijanje zadržavaju ih sa mogućnošću povećanja ili smanjenja kapaciteta kotlova i zamjenom dotrajalih dijelova ili kompletne opreme.

Za planirane administrativne zgrade i veće javne objekte, ukoliko je to ekonomski opravdano, preporučuje se izgradnja centralnog izvora toplotne energije za sistem daljinskog grijanja. Ukoliko se isti realizuje, zaštitnu zonu odrediti prema važećoj zakonskoj regulativi.

V USLOVI IZGRADNJE OBJEKATA I KORIŠTENJA PROSTORA

V.1. GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE

Opći uslovi građenja

Član 58.

Građevinska zemljišta su područja unutar kojih je predviđeno uređenje i razvoj naselja, a sastoje se od izgrađenih dijelova i površina rezervisanih za budući razvoj naselja.

Na građevinskim zemljištima predviđene su građevinske intervencije na postojećim objektima (rekonstrukcija, sanacija, adaptacija, dogradnja, nadziđivanje, tekuće održavanje i dr.), te izgradnja građevina namijenjenih za stanovanje, javne, trgovačke, uslužne, proizvodne, poslovne, obrazovne, vjerske sadržaje, saobraćajnu i komunalnu infrastrukturu, sport i rekreaciju, parkove, zaštitno zelenilo i dr..

Planirane građevine odnosno njihova namjena ne smiju imati štetne uticaje na okolinu.

Oblik i veličina građevinske parcele

Član 59.

Građevinska parcela mora imati oblik i površinu koja omogućava njeno racionalno korištenje i izgradnju u skladu sa Prostornim planom ili drugim planskim dokumentom, u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Član 60.

Građevinska parcela mora imati trajan kolski pristup direktno ili pristupnim putem minimalne širine 3 m. Ukoliko se između pristupnog puta i parcele nalazi vodena površina, može se dozvoliti izgradnja pješачkog pristupa građevinskoj parceli uz ispunjavanje drugih zakonom propisanih uslova.

Član 61.

Priključak i prilaz na regionalnu cestu može se izvesti samo na osnovu odobrenja upravitelja cesta.

Član 62.

Na građevinskim zemljištima predviđenim za individualnu stambenu izgradnju, zavisno od sistema izgradnje, utvrđuju se veličine građevinske parcele i to:

- na urbanom području Sapna-Kraljevići — građevinska parcela ne može biti manja od 220 m², na svim ostalim urbanim područjima građevinska parcela ne može biti manja od 250 m².

Parcele koje su formirane do stupanja na snagu ove Odluke, a koje imaju površinu manju od 220 m² zadržavaju postojeću površinu.

Član 63.

Maksimalna izgrađenost građevinske parcele je 50%, uz ispunjavanje uslova propisanih Zakonom i ovom Odlukom. Izuzetno, izgrađenost parcele može biti i veća na teritoriji urbanog područja Sapna-Kraljevići.

Odnos prema postojećim objektima koji su ostali van granica urbanih područja i građevinskih zemljišta

Član 64.

Odnos prema postojećim objektima koji su ostali van granica urbanih područja i građevinskih zemljišta utvrđenih Prostornim planom i ovom Odlukom, utvrđuje se na slijedeći način:

- da se objekat privremeno zadržava do privođenja zemljišta konačnoj namjeni u slučajevima kad se objekat nalazi na trasi i zaštitnom pojasu budućeg krupnog infrastrukturnog objekta, na

poljoprivrednom zemljištu, zaštićenom području i području kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa i sl. Kako je potrebno obezbijediti da se do konačnog uklanjanja ovakvog objekta ne povećava značajnije njegova vrijednost, na objektu i zemljištu koje služi za njegovu redovnu upotrebu mogu se vršiti samo radovi tekućeg održavanja.

- da se objekat ukloni u roku koji odredi općina Sapna u slučajevima kada se isti nalazi na utvrđenim zaštitnim pojasevima i zonama, a neposredno ugrožava objekat ili dobro radi kojeg je zaštita uspostavljena.

Ove odredbe se odnose na područje cijele općine, a primjenjuju se na objekte koji su izgrađeni na osnovu važeće dokumentacije (odobrenje za građenje).

Odnos prema bespravno izgrađenim objektima

Član 65.

Pitanje bespravno izgrađenih objekata ili započetih objekata, može se riješiti na slijedeće načine:

- Legalizacija bespravno izgrađenih objekata,
- Uklanjanje bespravno izgrađenih objekata.

Nelegalno započeti ili izgrađeni objekti neće se legalizovati:

- ako temelji, streha, oluci ili drugi istaci prelaze granicu susjedne parcele,
- ako je objekat ili dio objekta započet ili izgrađen na zemljištu na kome investitor nema pravo gradnje propisane Zakonom.

Legalizovati se mogu bespravno izgrađeni ili započeti objekti ukoliko se zateknu na građevinskom zemljištu pod uslovima definisanim važećim Zakonom o legalizaciji i ovom Odlukom.

Uslovi za izdavanje urbanističke saglasnosti, odobrenja za građenje i odobrenja za upotrebu

Član 66.

Urbanistička saglasnost, odobrenje za građenje i odobrenje za upotrebu na područjima namijenjenim za izgradnju izdaje se na osnovu važećih propisa i važeće prostorno planske dokumentacije.

Pribavljanje, uređenje i korištenje građevinskog zemljišta

Član 67.

Pribavljanje građevinskog zemljišta u državnoj svojini vrši se na način i po postupku utvrđenom važećem Zakonom o građevinskom zemljištu i drugim važećim propisima.

Uređenje, pripremanje, opremanje građevinskog zemljišta vršit će se u skladu sa važećom zakonskom regulativom. Minimum uređenja građevinskog zemljišta vršit će se u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Izgradnja objekata na građevinskom zemljištu odobriće se ukoliko je u skladu sa Prostornim planom općine, odredbama ove Odluke, te važećom zakonskom regulativom.

Član 68.

Prostorni raspored glavnih organizacionih cjelina i njihov oblik (stambeni objekat sa stambenim dvorištem, poljoprivredne zgrade sa ekonomskim dvorištem, te okućnice –voćnjak, povrtnjak) će zavisiti od nagiba terena, raspoložive površine, kao i vrste objekata.

Pomoćne objekte na parceli u pravilu treba locirati u stražnjem dijelu parcele. Prednji dio parcele treba hortikulturno obraditi i u njemu riješiti pitanje parkiranja osobnih vozila.

Parcele na ravnom terenu mogu da budu pravilne i treba težiti tome da imaju s jedne strane ekonomski ulaz sa ekonomske saobraćajnice, a sa druge strane, sa ulice, glavni ulaz u stambeni dio parcele. Racionalan oblik parcele je pravougaonik sa užom stranom od oko 20-35 m.

U objektima se ne može odobriti poslovna djelatnost kojom se stvara buka, vibracije, dim, prašina, neugodni mirisi, para ili na drugi način zagađuje životna sredina, odnosno ometa funkciju stanovanja u samom objektu ili u njegovoj okolini.

U postojećim objektima koji ne zadovoljavaju uvjete iz prethodnog stava se zatečene djelatnosti moraju uskladiti sa odredbama ove Odluke u roku kojeg odredi nadležni organ Općine.

Postojeći objekti koji po svojoj namjeni nisu u skladu sa namjenom prostora određenih ovom Odlukom, ne mogu se dograđivati, nadzidivati, niti se na istim mogu vršiti konstruktivne adaptacije, ali se mogu vršiti radovi tekućeg održavanja.

Izuzetno ako su izgrađeni objekti takvog karaktera da njihovo izmještanje zahtijeva velika materijalna sredstva ili to zahtijeva opći interes isti se mogu držati pod uvjetom da svoju djelatnost u određenom roku uskladi sa okolinom i da ne zagađuje sredinu, niti ometaju osnovnu funkciju na određenom prostoru.

Član 69.

Objekti koji se grade unutar urbanih područja, i na građevinskom zemljištu koji služi za stanovanje ili neku poslovnu djelatnost, moraju imati ugrađene instalacije za električnu energiju, vodovod i kanalizaciju.

Član 70.

Na postojećim objektima koji se nalaze u zaštićenim područjima, zaštitnim zonama ili pojasevima mogu se vršiti adaptacije i tekuća održavanja.

Kod postojećih objekata koji su zatečeni u užoj zaštitnoj zoni izvorišta voda mora se izvršiti zaštita izvorišta u skladu sa važećim propisima.

Član 71.

Krovovi objekata se preporučuju da budu kosi, u nagibu, primjereno klimatskim uvjetima. Objekte treba graditi od čvrstih materijala uz maksimalno poštivanje tehničkih propisa. Objekti moraju biti građeni u skladu sa okolinom i tako da zadovoljavaju estetske i ostale propise. Fasade se mogu malterisati ili obrađivati na tradicionalan način, tipičan za podneblje. Na objektima se trebaju primjenjivati rješenja koja omogućavaju dobivanje energije na održiv način.

Ukoliko se objekti ne mogu priključiti na kanalizacionu mrežu moraju imati vezu sa septičkom jamom koja mora biti izgrađena u skladu sa važećim propisima.

Član 72.

U urbanim područjima i na građevinskim zemljištima van urbanog područja je dozvoljeno podizanje ograde i podzida u skladu sa važećom Odlukom o komunalnom redu i ostalim propisima.

Član 73.

Na uređenje građevinskog zemljišta (finansiranje uređenja i naknade za uređenje) primjenjivaće se važeće odredbe Zakona o građevinskom zemljištu FBiH, važeće odredbe Zakona o prostornom uređenju i građenju i važeće odredbe Programa uređenja građevinskog zemljišta koji za svaku godinu donosi općinsko Vijeće.

Uslovi građenja pomoćnih objekata i objekata namjenjenih za obavljanje djelatnosti privremenog ili sezonskog karaktera

Član 74.

Pomoćnim objektima, u smislu ove Odluke smatraju se garaže za osobna vozila (ako nisu u sklopu objekata druge namjene), šupe i ostave za smještaj ogrjeva i alata, slobodnostojeće nadstrešnice, ljetne kuhinje i sl. objekti.

Pod objektima privremenog karaktera smatraju se montažno, demontažne izvedbe postavljene privremeno na određenoj lokaciji za potrebe gradilišta, za primjenu odgovarajuće tehnologije građenja za organizovanje sajmova, javnih manifestacija, kiosci, telefonske govornice, ljetnje bašte, reklamni panoi, tende, nadstrešnice i sl.

Urbanistička saglasnost, odobrenje za građenje i upotrebna dozvola za privremene objekte izdaje se u skladu sa važećim zakonom.

Član 75.

Urbanistička saglasnost za objekte namijenjene za obavljanje djelatnosti privremenog ili sezonskog karaktera može se izdati ako su ispunjeni slijedeći uslovi:

- Da predmetni objekat ima određen rok trajanja poslije koga se na zahtjev nadležnih općinskih službi mora ukloniti,
- Ako se rok trajanja objekta ne može odrediti, mora se utvrditi obaveza korisnika da po nalogu općinske službe u datom roku objekat poruši bez prava na naknadu troškova,
- Da objekat zadovoljava propisane udaljenosti od susjednih objekata,
- Da objekat zadovoljava estetske uslove savremenih objekata ove vrste i da svojim izgledom ne narušava izgled okoline,
- Da objekat svojom funkcijom ne ometa funkciju namjene prostora,
- Da objekat bude građen od takvog materijala da njegovo rušenje ne zahtjeva velike troškove, odnosno isključivo da bude montažno-demontažnog karaktera,
- Da objekat ne stvara buku, neugodne mirise, dim i otrovne gasove i sl.
- Da ne ometa bezbjedno odvijanje saobraćaja,
- Da se objektu mogu obezbijediti neophodni priključci na komunalnu infrastrukturu.

Uslovi izgradnje poljoprivrednih, privrednih objekata u poljoprivredi i pomoćnih objekata u sklopu domaćinstva

Član 76.

Za urbana područja i građevinska zemljišta, kao i za zemljišta izvan utvrđenog građevinskog zemljišta, na ruralnom području, a na kojima je utvrđen IV režim građenja predviđa se mogućnost izgradnje poljoprivrednih, privrednih objekata u sklopu domaćinstava i utvrđuju se uslovi njihove izgradnje i to zavisno od vrste i kapaciteta takvih objekata.

Poljoprivredni objekti: objekti za preradu, smještaj i skladištenje poljoprivrednih proizvoda, vještačkog đubriva, sjemena, alata, poljoprivrednih mašina i ribnjaka, ne mogu se graditi uz susjedne parcele na udaljenosti manjoj od 5 m.

Poljoprivredni objekti za držanje i smještaj stoke i peradi (štale, peradarnici, đubrišta i dr) ne mogu se graditi na udaljenosti manjoj od 20 m od susjedne parcele uz ispunjavanje uslova propisani zakonima i podzakonskim aktima iz ove oblasti.

Objekti za koje nije potrebno izdavanje odobrenja za građenje shodno važećem Zakonu o prostornom uređenju i građenju TK-a, kolibe za pse, poljski WC-i, tor/ispust za stoku ne mogu se graditi na udaljenosti manjoj od 10 m u odnosu na stambene, kulturne, zdravstvene i sve poslovne objekte. Udaljenost može biti i manja uz pisanu saglasnost susjeda.

Član 77.

Septičke jame, đubrišta i sl. objekti koji mogu biti izvor zagađenja sredine, ne mogu se graditi na rastojanju manjem od 50 m od objekata za lokalno snabdijevanje vodom za piće.

Đubrišta i septičke jame moraju biti pokrivene i obezbjeđene od pristupa ljudi i životinja. Udaljenost septičke jame od susjedne parcele treba da iznosi minimum 5 m.

Član 78.

Objekti za spremanje stočne hrane (sijeno, slama i dr.) ne mogu se graditi na odstojanjima manjim od 10 m od susjednih objekata.

Objekti građeni od lakozapaljivog materijala iz prethodnog stava ne mogu se graditi na odstojanju manjem od 15 m od susjednog objekta.

Član 79.

U interesu obezbijeđenja povoljnih uslova za poljoprivrednu proizvodnju, izgradnja objekata za potrebe iste, može se odobriti, i na poljoprivrednom zemljištu pod uslovima:

- Da je investitor objekta poljoprivredni proizvođač i da je registrovan kao poljoprivredni proizvođač,
- Da to neminovno zahtjeva proces proizvodnje ili da investitor nema mogućnost izgradnje takvog objekta na već utvrđenom građevinskom zemljištu u neposrednoj blizini,
- Da se na datoj parceli mogu obezbijediti uslovi neophodni za funkcionisanje traženog objekta.

Ugroženost terena prirodnim procesima i pojavama i uslovi građenja

Član 80.

Prema stepenu razvoja prirodnih egzogenogeoloških procesa i pojava u okviru građevinskog zemljišta i prema stepenu stabilnosti i pogodnosti tla za izgradnju objekata Prostornim planom su utvrđene tri kategorije terena i to: stabilan teren, uslovno stabilan teren i nestabilan teren.

Stabilan teren

Član 81.

Stabilni tereni odnosno padine su takvi tereni gdje ne postoje preduslovi za pojavu i razvoj geoloških procesa. Koeficijent stabilnosti je uvijek veći od jedinice. Ukoliko zbog morfogogenetskih procesa dođe do radikalnih promjena u prirodnoj morfologiji uslovi stabilnosti mogu se promijeniti. Kao stabilni tereni na ovom terenu su izdvojeni grebeni i nizine oko rijeka.

Izgradnja infrastrukturnih građevina i drugih zahvata na stabilnom terenu može se planirati i izvesti bez posebnih uslova. Prema vrsti građevine i nivou projektne dokumentacije nadležni organ uprave

odlučuje o potrebi izrade Elaborata o geomehničkim ispitivanjima tla (prema važećem Zakonu o geološkim istraživanjima i Pravilniku o geotehničkim istraživanjima i ispitivanjima te organizaciji i sadržaju misija geotehničkog inženjerstva). Takođe, određivanje načina izvođenja i dubine temelja građevine i uređenja terena potrebne uslove propisat će nadležni organ za izdavanje urbanističke saglasnosti i odobrenja za građenje, s obzirom na vrstu građevine, veličinu, namjenu i sl.

Član 82.

Uslovno stabilni tereni

Uslovno stabilni tereni-u prirodnim uslovima je stabilan teren ali pri neznatnoj promjeni opštih uslova (pri izvođenju inženjerskih radova) ili nepovoljnog djelovanja geoloških faktora može doći do stvaranja štetnih geoloških procesa i pojava.

Na ovim površinama obavezno je provođenje geomehničkih istraživanja, kao i detaljnog inženjerskogeološkog kartiranja tla sa davanjem uslova temeljenja i izgradnje građevina i prijedloga sanacionih mjera za pretvaranje uslovno stabilnog terena u stabilan teren. Potrebna je izrada Elaborata o inženjerskogeološkim i geomehničkim ispitivanjima terena, u kojem će se utvrditi uslovi i sanacione mjere za prilagođavanje uslova izgradnje građevina i uređenja terena lokalnim geološkim uslovima.

Nestabilan teren

Član 83.

Nestabilan teren (padine)-sa brojnim konstatovanim pojavama gravitacionih procesa ili područja gdje se na osnovu opštih inženjerskogeoloških uslova može očekivati pojava osulina, odrona i velikih klizišta. Izvođenjem inženjerskih radova, inteziviraju se procesi koji uzrokuju i proširuju područje nestabilnosti.

Gradnja se može odobriti samo ukoliko se za kompletno područje izvrše detaljna inženjerskogeološka i geomehnička ispitivanja i uradi Elaborate, kao i projekat sanacije terena, koji treba prilagoditi planiranoj namjeni prostora. Izgradnju objekata koncipirati tako da bude u funkciji sanacionih mjera.

Član 84.

U dosadašnjim istraživanjima na teritoriji općine Sapna registrovano je ukupno 435 klizišta⁶⁸. Koordinate klizišta su date kao tekstualni prilog Prostornom planu.

Mjere na sanaciji klizišta mogu biti interventne i trajne. Interventne mjere se provode za potrebe smirivanja aktivnosti klizišta, odnosno „držanja“ klizišta pod odgovarajućem tehničkom kontrolom, a sve u cilju smanjenja materijalnih šteta. Trajne mjere sanacije klizišta podrazumjevaju provođenje adekvatnih mjera sanacije za konačnu i potpunu sanaciju klizišta, takođe se razlikuju po vrsti i obimu u zavisnosti od toga kakva će biti buduća namjena saniranog zemljišta (rekreaciona zona, mogućnost izgradnje infrastrukturnih objekata) U zavisnosti buduće namjene prostora i vrste sanacije zemljišta, zavisi obim geološko-geomehničkih istraživanja i obim građevinskih sanacionih mjera.

Za izgradnju građevina u zoni klizišta, moraju se provesti odgovarajuća i zakonski propisana geološko-geomehnička istraživanja kao i adekvatne građevinske sanacione mjere koje će omogućiti privođenje zemljišta planiranoj ili eventualno zahtjevanoj budućoj namjeni zemljišta.

Član 85.

Ako u granicama građevinskog zemljišta dođe do promjene postojećeg stepena stabilnosti terena, odnosno ako stabilni teren "pređe" u kategoriju uslovno-stabilnog ili nestabilnog terena, kao posljedica naknadnog uticaja prirodnih i tehnogenih procesa u periodu važenja prostornog plana, za definisanje mogućnosti i načina izgradnje građevina u novonastaloj situaciji, treba koristiti definisane uslove vezane za aktuelnu kategoriju stabilnosti terena.

⁶⁸ Prema podacima iz „Elaborat inženjerskoj prospekiji klizišta“, Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli, Tuzla, decembar 2014. godine i podaci općinske uprave.

V.2 NAČIN KORIŠTENJA POLJOPRIVREDNOG I ŠUMSKOG ZEMLJIŠTA

Član 86.

Korištenje poljoprivrednog zemljišta, u zonama koje se koriste i štite pod posebnim uvjetima mora se odvijati pod propisanim i kontrolisanim uslovima za to područje.

Proizvodnja se mora uskladiti sa spektrom vrijednosti koje treba očuvati, zaštititi i unaprijediti, tj. sa usvojenim mjerama zaštite za pojedine sisteme sa ciljem smanjenja negativnih uticaja na druge segmente živog svijeta i okoliša.

Izbjegavati primjenu genetski modifikovanog sadnog materijala, sjemena, stočne hrane, a posebno u ekološki osjetljivim područjima.

Racionalno upotrebljavati zaštitna sredstva i primjenjivati metode integralne zaštite od štetnika u cilju održavanja biološke ravnoteže u agroekološkom sistemu.

Korištenje, zaštita i očuvanje poljoprivrednog zemljišnog fonda je jedna od bitnih funkcija planiranja i uređenja prostora. Racionalnim planiranjem u ovoj oblasti obezbijediće se trajno očuvanje mogućnosti poljoprivrednog zemljišta za proizvodnju potrebnih količina hrane visoke zdravstvene vrijednosti.

Maksimalno čuvati površine čija je namjena poljoprivredno zemljište u što većem obimu i kvalitetu, pri čemu je potrebno uvažavati neophodnost daljeg urbanog razvoja općine.

Podizati kvalitet poljoprivrednog zemljišta, naročito obradivih površina i oranica koje su prikladne za kultiviranje, kroz razne oblike unapređenja.

Donijeti programe korištenja poljoprivrednog zemljišta, te pomagati razvoj intenzivne poljoprivrede, posebno na bonitetnim kategorijama od III-IVb.

Uvesti zemljišni informacijski sistem.

U saradnji sa nadležnim institucijama realizovati projekte deminiranja poljoprivrednog zemljišta.

Član 87.

Šume se ne mogu krčiti radi izgradnje stambenih, poslovnih ili privrednih građevina. Izuzetno, za građenje građevina predviđenih važećim planskim dokumentima, u slučaju kada se time postiže veća trajna korist i ako neće biti štetnih posljedica na okolinu, prethodno se mora pribaviti dozvola za krčenje šume.

U šumi i na šumskom zemljištu može se graditi samo šumska infrastruktura, građevine koje su u funkciji gospodarenja šumama, i objekti za potrebe lovstva. Ostale građevine mogu se graditi ili izvoditi zahvati na šumskom zemljištu u skladu sa važećim propisima.

Na šumskom zemljištu mogu se graditi i građevine sa posebnom namjenom za turizam, sport i rekreaciju i pripadajuća infrastruktura, kao i infrastrukturne građevine uz zadovoljavanje posebnih okolinskih uslova.

Na šumskom zemljištu mogu se vršiti radovi istraživanja i iskorištavanja mineralnih sirovina, te izgradnje građevina i infrastrukture za te svrhe, pod uslovom prethodne cjelovite studije opravdanosti, uključujući i studiju uticaja na okolinu, kojima se potvrđuje opravdanost.

Na šumskom zemljištu mogu se graditi objekti za potrebe infrastrukture, sporta, rekreacije, lova, ribolova i odbrane zemlje, ali samo ako to iz tehničkih ili ekonomskih razloga nije moguće planirati izvan šume i šumskog zemljišta.

Investitor dopuštene građevine ili zahvata u prostoru na šumskom zemljištu, čija namjena će zbog toga biti trajno promijenjena, ili čija će vegetacija biti uništena, dužan je izvršiti zamjensku sadnju drveća i druge vegetacije na dijelu šumskog zemljišta koji odredi nadležna uprava za šumarstvo.

V.3 KORIŠĆENJE I ZAŠTITA VODA I VODNOG ZEMLJIŠTA

Član 88.

Vodne površine na području općine Sapna utvrđene su u članu 31. ove Odluke.

Član 89.

Zabranjena je svaka intervencija u prostoru koja može na bilo koji način ugroziti kvalitet podzemnih i površinskih voda na području općine Sapna.

U svim slučajevima odobravanja izgradnje obavezan uslov za izgradnju je odgovarajuće tretiranje otpadnih voda i na područjima gdje ne postoji javni sistem komunalnih instalacija i uređaja. Također mora biti adekvatno riješeno pitanje prikupljanja, distribucije i odlaganja otpada.

Općina i upravljači javnih vodovoda su dužni održavati, rekonstruisati i dogradnjom optimizirati kapacitet postojećih izvorišta do raspoloživih resursa, kako je to utvrđeno Prostornim planom. Dodatne količine vode obezbijediti na način kako je definirano tekstualnim dijelom Prostornog plana.

Upravljači javnih vodovoda i općina su dužni obezbijediti zaštitu izvorišta pitke vode u skladu sa važećom zakonskom regulativom i važećim Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno snabdjevanje stanovništva i donijeti odgovarajući opći akt o zaštiti izvorišta. Opći akt nadležnog organa je odluka o uspostavljanju zona sanitarne zaštite i zaštitnim mjerama, a osnov za donošenje odluke je elaborat istražnih radova odnosno projekat zaštite izvorišta. Projekat zaštite izvorišta se odnosi na svako izvorište pojedinačno i bazira se na provedenim istraživanjima hidrogeoloških uslova formiranja izvorišta, brzine prenosa zagađenja podzemnom filtracijom i mogućnosti unosa u vodonosni sloj i efikasnosti mjera zaštite od zagađenja.

Član 90.

Na karakterističnim mjestima potrebno je uvesti monitoring kvaliteta vodotoka (dolina rijeke Sapne, lokacija naseljenih mjesta Sapna i Goduš), a utvrđuje se kao obaveza izrade pokazatelja kvaliteta vodotoka na području općine. Utvrđuje se obaveza izrade katastarske evidencije svih vodnih dobara na području općine Sapna. Utvrđuje se obaveza izrade katastra zagađivača radi praćenja i reagovanja na negativne uticaje, a posebno na eksczesne situacije.

Član 91.

Osnovni preduslov za poboljšanje kvaliteta vodotoka je uspostavljanje i provođenje tretmana za prečišćavanje otpadnih voda, te da se za sva urbana područja obezbijedi pokrivenost separatnom kanalizacionom mrežom.

Za sva područja koja se položajno ne mogu priključiti na centralni uređaj obavezno predvidjeti lokalne uređaje za prečišćavanje otpadnih voda u skladu sa konkretnim uslovima. Zabranjuje se direktno ispuštanje (bez predtretmana) fekalnih i tehnoloških otpadnih voda u vodotoke bilo otvorene bilo zacjevljene.

Član 92.

Obavezno je provođenje odgovarajućeg tretmana otpadnih voda za sva industrijska postrojenja čije otpadne vode iz procesa proizvodnje ne zadovoljavaju propise za kvalitet dozvoljen za upuštanje u javnu kanalizacionu mrežu.

Član 93.

Za vodotoke za koje je propisana I kategorija zabranjeno je ispuštanje otpadnih, tehnoloških i oborinskih voda bez obzira na postignuti stepen prečišćavanja.

Za vodotoke za koje se propiše II kategorija ispuštanje otpadnih i oborinskih voda uslovljava se prethodnim postizanjem propisanog stepena prečišćavanja.

Član 94.

Na području općine Sapna postoji akumulacija Sniježnica.

Sastav fitoplanktona ukazuje na oligo do beta-mezosaprobne vode , odnosno I-II klasu boniteta.

Zabranjena je svaka intervencija u prostoru koja može ugroziti kvalitet voda. Potrebno je raditi na poboljšanju i postizanju dobrog kvaliteta voda u koordinaciji sa općinom Teočak, a u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Član 95.

Zahvaljujući prirodnim i stvorenim uslovima, uz prethodnu reorganizaciju prostora, jezero Sniježnica i okolni prostor ima potencijal da bude jedan od nosioca turističkog razvoja općine Sapna.

Član 96.

Planira se razvoj izletničko-rekreativnog i vikend turizma, koji bi obuhvatio jezero (kao dominantni faktor razvoja) i okolni prostor.

U tom smislu predlaže se formiranje rekreativnih staza uz jezero (sportsko-rekreativne i zelene parkovske površine), ali i prostora za ribolov, te uređenje neposrednog okruženja oko jezera kao vikend naselja-izgradnja vikend kuća i svih ostalih objekata u sadržaja u funkciji turističke privrede.

Prilikom formiranja istih, ne treba narušiti prirodnost predjela i ekosistema.

Član 97.

Shodno stavkama u prethodnom članu, potrebno je raditi na sljedećem:

- očuvanju ekološke stabilnosti, bioraznolikosti i osobitosti područja;
- očuvanju hidrogeloških i geomorfoloških karakteristika prostora;

Član 98.

(Izvorišta)

Izvorišta voda na području općine Sapna utvrđena su u članu 33. ove Odluke.

V.4. USLOVI UREĐENJA PODRUČJA NAMJENJENIH TURIZMU

Član 99.

Područja namjenjena turizmu utvrđena su u članom 37. ove Odluke.

Član 100.

S obzirom na raspored, vrstu, kapacitet i veličinu i ostale pokazatelje ugostiteljsko – turističkih područja, prema karakteristikama prostora treba :

- gradnju novih građevina postorno i oblikovno uklopiti u oblike tradiionalne gradnje lokalnog ambijenta,
- koristiti resurse etnološke i kulturne baštine,
- osigurati prostore za nove i atraktivne turističko-rekreacijske sadržaje,

Uslovi izgradnje na područjima predviđenim za potrebe izgradnje kuća za odmor i naselja za seoski turizam

Član 101.

Na teritoriji općine Sapna, na ruralnim područjima, kuće za odmor (vikend kuće) mogu se graditi pod istim uslovima koji važe za izgradnju stambenih objekata.

Član 102.

Urbanističko-tehnički uslovi za izgradnju kuća za odmor su slijedeći:

- da se kuće za odmor grade od tvrdih materijala (zidani elementi, drvena oblovina ili prefabrikovani elementi,
- da korisna površina kuće za odmor ne prelazi 100 m²,
- da spratnost kuće za odmor ne bude veća od P+1,
- da površina parcele minimalno 200 m²,
- da prikupljanje i dispozicija otpadnih voda bude u skladu sa važećim zakonskim propisima.

VI USLOVI SMJEŠTAJA PRIVREDNIH SADRŽAJA U PROSTORU

Član 103.

Prostornim planom općine Sapna utvrđene su industrijsko-poslovne zone koje obuhvataju postojeće i planirane površine za razvoj privrednih djelatnosti.

Privredni sadržaji mogu se locirati na građevinskom zemljištu u urbanim područjima i izvan urbanih područja. Pregled navedenih površina dat je u tekstualnom dijelu plana, u oblasti koja se odnosi na razvoj privrede, prikazan je i na grafičkom prilogu Prostornog plana br.XIII.

Član 104.

Uslovi za odobravanje građenja na industrijsko-poslovnim zonama utvrđuju se na osnovu detaljnih planskih dokumenata.

Član 105.

Unutar pojedinačnih kompleksa u sklopu industrijsko-poslovnih zona moraju biti obezbjedjeni kolski i pješački pristupi, površine za pješake, saobraćaj u kretanju i mirovanju, manipulativni platoi, zelene površine, ograda odgovarajuće visine i zaštite i protivpožarni put, u skladu sa važećim Pravilnikom koji tretira oblast protivpožarne zaštite.

Član 106.

Građenje manjih pojedinačnih privrednih objekata i privrednih kompleksa može se odobriti na građevinskom zemljištu izvan industrijsko poslovnih zona definisanih ovim Planom.

Unutar građevinskog zemljišta iz prethodnog stava mogu se graditi manje građevine poslovne i privredne namjene za: zanatstvo, proizvodnju, preradu, skladišni prostor, usluge, servise, trgovinu, uredsko poslovanje, manje pogone dorade i slično. Namjene ovih privrednih građevina ne smiju umanjivati kvalitet stanovanja svojom bukom, teretnim saobraćajem, emisijom plinova, prašine, neugodnih mirisa, kao i drugih neprihvatljivih uticaja i ne smiju ugrožavati okolinu.

Ovakvi sadržaji kapacitetom, veličinom i oblikom objekata i drugim karakteristikama moraju biti usklađeni sa mjesnim prilikama, pravilima struke i važećim propisima.

Član 107.

Granice industrijsko-poslovnih zona (regulacioni planovi za područja planiranih privrednih zona) utvrđene su ovim Planom. Ukoliko se ukaže potreba, moguća je izmjena istih. Izmjena granica utvrdit će se Odlukom o pristupanju izradi planskog dokumenta koju donosi općinsko vijeće.

Član 108.

Za građevine privrednih djelatnosti u stambenim, poslovnim i stambeno-poslovnim zonama, moraju se primjenjivati uslovi saobraćaja u mirovanju u skladu sa uslovima propisanim ovom Odlukom.

Član 109.

Detaljnim planskim dokumentima mogu se utvrditi i drugačiji uslovi za građenje privrednih objekata od uslova propisanih ovom Odlukom, ako su nakon donošenja ove Odluke doneseni zakoni i drugi propisi koji tretiraju oblast prostornog uređenja zavisno od djelatnosti građevine.

Član 110.

Za građevine privrednih djelatnosti na područjima za koje nije obavezna izrada detaljnih planskih dokumenata uslovi građenja utvrđuju se u skladu sa važećim propisima i u skladu sa odredbama ove Odluke.

Površine za smještaj privrednih djelatnosti definirane su u grafičkom dijelu ove Odluke u razmjeri 1:5000 i tekstualno obrazloženi u poglavlju 12. Privreda.

VII USLOVI SMJEŠTAJA DRUŠTEVNIH DJELATNOSTI U PROSTORU

Član 111.

Pod društvenim djelatnostima podrazumjevaju se građevine za:

- odgoj i obrazovanje
- zdravstvo i socijalnu zaštitu
- kulturne i društvene sadržaje
- javne i prateće sadržaje
- sport i rekreaciju
- vjerske sadržaje
- ostala infrastruktura (pijace, tržnice)

Član 112.

Planom se predviđa nova gradnja i rekonstrukcija postojećih objekata društvenih djelatnosti.

Građevine društvenih djelatnosti obuhvataju: predškolske i školske građevine, objekte za kulturu, objekte zdravstvene i socijalne zaštite, objekte sportske i rekreacione namjene, ostale javne i prateće namjene, vjerske objekte.

Postojeći i planirani objekti i sadržaji društvenih djelatnosti prikazani su na grafičkom prilogu broj 14. u razmjeri 1:25 000 i tekstualno obrazloženi u poglavlju 13. Društvene djelatnosti.

Član 113.

Smještaj društvenih sadržaja, u cilju obezbjeđenja uslova za normalno funkcionisanje naseljenih mjesta i njihovih dijelova, planirano je prije svega unutar urbanih područja.

Član 114.

U centru I i II kategorije potrebno je obezbjediti površine za smještaj sadržaja predškolskog i osnovnog obrazovanja, zdravstvene zaštite, kulture, političkih i vjerskih organizacija, trgovine, ugostiteljstva i uslužnog zanatstva za stanovništvo naseljenih mjesta i gravitirajuće stanovništvo.

Predškolsko obrazovanje

Član 115.

Prostornim planom predviđa se osnivanje objekata za predškolsko obrazovanje u sljedećim naseljenim mjestima: aglomeracija Sapna-Kraljevići, Vitinica, Međeđa.

Član 116.

Za izgradnju i adaptaciju građevina iz prethodnog člana potrebno je koristiti sljedeće orijentacijske normative (m²/djetetu):

- za objekat 5,5 m² (dob 0-3 godine) te 7,5 m² (dob 4-6 godine)
- za kompleks 20 m².

Član 117.

Za prvu etapu, planira se izgradnja objekta predškolske ustanove na teritoriji aglomeracije Sapna-Kraljevići.

Osnovno obrazovanje

Član 118.

Prostornim planom predviđa se, obzirom na očekivani rast djece uzrasta 7—14 godina, te karakteristike postojećih kapaciteta, adaptacija i izgradnja objekata u sljedećim naseljenim mjestima: aglomeracija Sapna-Kraljevići, Vitinica, Međeđa, Nezuk, Goduš.

Za prvu etapu realizacije prostornog plana, predviđa se adaptacija objekata, u smislu povećanja površina, te postizanja što boljih uslova rada. U kasnijem periodu, a shodno očekivanom demografskom rastu, predviđa se izgradnja novog objekta na teritoriji aglomeracije Sapna-Kraljevići.

Član 119.

Za izgradnju i adaptaciju građevina iz prethodnog člana potrebno je koristiti sljedeće orijentacijske normative (m²/djetetu):

- za objekat 7,5 m²
- za kompleks 20 m².

Srednjoškolsko obrazovanje

Član 120.

Prostornim planom predviđa se dogradnja i nadogradnja postojećeg te izgradnja novog objekta ukoliko bude izražena tendencija rasta broja djece ovog uzrasta.

Član 121.

Za izgradnju i adaptaciju građevine iz prethodnog člana potrebno je koristiti sljedeće orijentacijske normative (m²/učeniku):

- za objekat 7,5 m²
- za kompleks 20 m².

Kultura

Član 122.

Za potrebe odvijanja kulturnih aktivnosti, planira se sljedeće:

- osnivanje Gradske biblioteke sa čitaonicom na teritoriji aglomeracije Sapna-Kraljevići,
- izgradnja Doma kulture na teritoriji aglomeracije Sapna-Kraljevići,
- izgradnja Omladinskog doma na teritoriji naseljenih mjesta Vitinica i Nezuk,
- rekonstrukciju, renoviranje i adaptaciju objekata društvenih objekata sjedišta mjesnih zajednica, kao prostora gdje će se održavati kulturne djelatnosti,
- izgradnju objekata društvenih djelatnosti sjedišta mjesnih zajednica na teritoriji naseljenih mjesta Zaseok (naselje D.Zaseok), Kraljevići (naselje Kraljevići i Kobilići), Sapna, Goduš (naselje Žuje-Šarci) i Nezuk, kao prostora gdje će se održavati kulturne djelatnosti.

Sport

Član 123.

Za potrebe odvijanja sportskih aktivnosti u prvoj etapi realizacije plana, potrebno je izvršiti:

- sanaciju, dogradnja ali i opremanje sportskih terena kao uslov za što masovnije bavljenje sportom,
- završetak izgradnje nogometnog stadiona u centralnom dijelu općine,
- završetak izgradnje sportske dvorane u središtu općine,
- opremanje fiskulturne sale u centralnoj Osnovnoj školi,
- opremanje i rekonstrukcija sportskih poligona, sportskih poligona-igrališta (Kraljevići, Vitinica, Baljkovica, Goduš, Kovačevići-Vitinica, Kobilići-Kraljevići),

Član 124.

U drugom planskom periodu planira se:

- rekonstrukcija Gradskog stadiona,
- izgradnja zatvorenog sportskog terena (Međeđa)
- izgradnja sportskog poligona (Donji Zaseok-Zaseok)

Član 125.

Za izgradnju i adaptaciju građevina iz prethodna dva člana potrebno je koristiti sljedeće orijentacijske normative:

- korisna površina objekta 2,5 m²/st
- otvorene naseljske sportsko-rekreativne površine 0,5 m²/st
- otvoreni tereni 2m²/st
- naseljski parkovi 1 m²/st.

Uprava

Član 126.

U planskom periodu u oblasti uprave i administracije, planira se sljedeće:

- rekonstrukcija, renoviranje i adaptacija objekta Policijske stanice Sapna,
- izgradnja objekta za potrebe JU Centar za socijalni rad Sapna,

Vjerski objekti

Član 127.

U obuhvatu plana, prisutni su objekti islamske i pravoslavne konfesije.

U planskom periodu, planira se:

- zaštita, briga, održavanje i obnova vjerskih objekata,
- izgradnja imamske kuće i pratećih objekata-gasulhana i kotlovnica u naseljenom mjestu Kraljevićima-MZ Kobilici,

Ostala infrastruktura

Pijace, tržnice (snabdijevanje),

Član 128.

Snabdijevanje građana na području Općine Sapna će se vršiti u skladu vazećim zakonskim propisima i obezbijedit će se :

- sanacijom i modernizacijom pijaca koje se zadržavaju na postojećim lokalitetima,
- iznalaženjem novih lokacija i izgradnjom pijaca ili zatvorenih tržnica na njima, i mimo građevinskih rejlona.

Član 129.

Na građevinskoj parceli namijenjenoj za građevine društvenih djelatnosti, odnosno na javnoj saobraćajnoj površini uz tu parcelu treba osigurati potreban broj parkirališnih mjesta, osim ukoliko je garažni ili parking prostor projektom dokumentacijom predviđen unutar objekta.

VIII USLOVI KORIŠTENJA PROSTORA NA ZAŠTIĆENIM INFRASTRUKTURNIM POJASEVIMA I ZONAMA I NA ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA

Član 130.

Prostornim planom definišu se osnovni funkcionalni, prostorni i ekološki uslovi za korištenje prostora na zaštitnim pojasevima infrastrukturnih sistema.

Trase infrastrukturnih sistema i lokacije njihovih građevina prikazane su na grafičkom prilogu Prostornog plana br.X,XI i XII i usmjeravajućeg su značaja, a dozvoljena su odgovarajuća prostorna prilagođavanja koja ne odstupaju od koncepcije rješenja.

Uslovi korištenja površina obuhvaćenih zaštitnim infrastrukturnim pojasevima (uz puteve, dalekovode, vodovode, izvorišta i sl.) utvrđuju se na nivou posebnih zakona. U principu se utvrđuje da se na zaštitnim infrastrukturnim pojasevima ne mogu vršiti radovi niti graditi objekti koji su suprotni svrsi zbog koje je zaštitni pojas uspostavljen, a može se planirati izgradnja isključivo objekata koji služe korištenju tih infrastrukturnih sistema.

VIII.1. ZAŠTITNI POJASEVI SAOBRAĆAJNIH POVRŠINA

Član 131.

Putne saobraćajnice i zaštitni pojasevi saobraćajnica utvrđeni su članom 41,42,43,44,45 ove Odluke.

Član 132.

Urbanističkom saglasnošću za građevinu određene namjene mora se utvrditi površina za saobraćaj u mirovanju za javna, teretna i putnička vozila. Površine za saobraćaj u mirovanju moraju se obezbijediti u sklopu parcele, ili u sklopu javne površine u najbližoj mogućoj blizini, u skladu sa planskim dokumentima i uz saglasnost institucija nadležnih za saobraćaj.

Član 133.

Telegrafске i telefonske vazdušne linije i vodovi, električni vodovi niskog napona, električni dalekovodi, kanalizacija, vodovodi kao i benzinske pumpe mogu se postavljati i graditi u zaštitnom pojasu javnog puta samo uz prethodnu saglasnost nadležne institucije.

Član 134.

U već izgrađenom naseljenom mjestu može se dozvoliti građenje objekata na građevinskoj liniji javnog puta, uz saglasnost nadležnog organa.

Član 135.

(Uslovi priključivanja na saobraćajnice)

Priključak i prilaz na javnu cestu može se izvesti samo na osnovu odobrenja upravitelja cesta. Prilaz sa građevinske parcele ne smije ugrožavati saobraćaj, pa nije dozvoljena gradnja objekata i sadržaja na parceli (garaža, ograda i sl.) na način da ometaju preglednost ili ugrožavaju saobraćaj.

VIII.2. ZAŠTITNI POJASEVI VODOVODA I KANALIZACIJE

Član 136.

Vodna infrastruktura utvrđena je u članu 47, 48, 49, 50. ove Odluke.

Zaštitni pojasevi vodovoda i kanalizacije, utvrđeni se u članu 51. ove Odluke.

VIII.3. ZAŠTITNI POJASEVI ENERGETSKE INFRASTRUKTURE

Član 137.

Objekti za distribuciju električne energije i zaštitni pojasevi za dalekovode utvrđeni su u članovima 52,53,54 ove Odluke.

Član 138.

Pri određivanju trasa dalekovoda potrebno je izbjegavati postojeća i planirana građevinska područja, šume i šumska zemljišta, te voditi računa o bonitetu poljoprivrednog zemljišta radi smanjenja uticaja na poljoprivrednu proizvodnju. Dalekovodi moraju u potpunosti zaobići zaštićena područja kulturno-historijske i prirodne baštine, izuzev arheoloških lokaliteta izvan naselja, uz odgovarajuće mjere zaštite.

Član 139.

Izuzetno, u odnosu na utvrđene širine zaštitnog pojasa dalekovoda se može odobriti izgradnja objekata u zaštitnom pojasu dalekovoda, pod uslovima koje odredi nadležna institucija u BiH.

VIII.4. ZAŠTITNI POJASEVI TELEKOMUNIKACIJA

Član 140.

Zaštitni pojasevi telekomunikacija određeni su članom 55 ove Odluke.

Član 141.

Sve telekomunikacijske veze (mrežni kablovi, koaksijalni kablovi i dr.) u pravilu se trebaju polagati u koridorima postojeće ili planirane saobraćajne ili druge infrastrukture.

Član 142.

Za stubove i kontejnere mobilne telekomunikacione mreže (GSM) mogu se osigurati parcele i izvan građevinskih područja u skladu sa načelom racionalnog korištenja i zaštite prostora.

VIII.5. ZAŠTITNI POJASEVI TERMOENERGETSKE INFRASTRUKTURE

Član 143.

Projektovanje i izvođenje instalacija sistema daljinskog grijanja (za potencijalne objekte definisane članom 57.) raditi u prema uslovima koje definiše nadležna institucija.

Zaštitnu zonu odrediti prema važećoj zakonskoj regulativi.

Član 144.

Svi objekti koji se priključuju na sistem daljinskog grijanja trebaju biti energetske učinkoviti objekti, tako da maksimalno specifično toplinsko opterećenje bude 75 W/m^2 , odnosno da specifična potrošnja toplinske energije bude $80\text{-}90 \text{ kWh/m}^2$. U skladu sa tim neophodno je na svim objektima predvidjeti mjere za obezbjeđenje energetske učinkovitosti.

IX MJERE OČUVANJA KULTURNO-HISTORIJSKOG NASLJEĐA

Član 145.

Prema podacima Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine na teritoriji općine Sapna nalaze se dva spomenika koja su na Listi peticija za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom i to:

- Stećci u Vitinici - Brđacima, Sapna
- Džamija Sapna.

Član 146.

Na teritoriji općine utvrđeni su sljedeći značajni kulturno - historijski spomenici:

- antički period: Stara kuća, Sapna, Kasnoantički refugium „Gradina”, Sapna;
- srednjovjekovni period: srednjovjekovno groblje Herići-Rastošnica, srednjovjekovno groblje Krčevina-Rastošnica, srednjovjekovno groblje Mramor-Rastošnica, nekropola stećaka Zagrobnica-Sapna, srednjovjekovni nadgrobni spomenici Osrećak-Zaseok, srednjovjekovni nadgrobni spomenici Vitnica-Vitnica, nekropola stećaka-Rastošnica, nekropola stećaka Sandići-lokalitet Mramorje, nekropola stećaka-Zavid, nekropola stećaka-Međeđa, lokalitet Sječa, nekropola stećaka-Međeđa, lokalitet Potkonjica, nekropola stećaka Vitinica, nekropola stećaka Zaseok-Zaseok, nekropola stećaka-Sapna, Gaj;
- osmanski period: islamsko groblje, Cer-Sapna, islamsko groblje-Međeđa, islamsko groblje-Rastošnica, islamsko groblje-Nezuk, pravoslavno groblje-Vitnica, džamija sa grobljem, Mahmutovići-Vitinica, islamsko groblje Krstac-Mahmutovići, pravoslavno groblje-Baljkovica, (na granici entiteta),islamsko groblje Goduš.

Član 147.

U budućem planskom periodu, potrebno je posvetiti povećanu pažnju kulturno historijskom naslijeđu, u smislu zaštite i očuvanja, pri čemu je potrebno:

- istraživanje i evidentiranje dobara koja uživaju prethodnu zaštitu;
- predlaganje i utvrđivanje kulturnih dobara;
- vođenje registra i dokumentacije o kulturnim dobrima;
- pružanje stručne pomoći na čuvanju i održavanju kulturnih dobara sopstvenicima i korisnicima tih dobara;
- staranje o korišćenju kulturnih dobara u svrhe određene zakonom;
- predlaganje i praćenje provođenja mjera zaštite kulturnih dobara;
- provođenje mjera tehničke i fizičke zaštite kulturnih dobara;
- izdavanje publikacija o kulturnim dobrima i o rezultatima rada na njihovoj zaštiti;
- izlaganje kulturnih dobara, organizovanje predavanja i drugih prigodnih oblika kulturno - obrazovne djelatnosti;
- drugi poslovi u oblasti zaštite kulturnih dobara utvrđeni ovim zakonom i na osnovu njega;
- ukoliko se predviđaju intervencije na kulturnim dobrima ili u njihovoj tangencnoj zoni, koje mogu uticati na izgled i svojstva dobra, prije preduzimanja radova potrebno je obratiti se Zavodu za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona posebnim zahtjevima radi propisivanja detaljnih mjera zaštite, izdavanja saglasnosti na projektnu dokumentaciju i uvida u izvedene radove.

Član 148.

Prikaz kulturno-istorijskog naslijeđa prikazam je na grafičkom prilogu br XV Prostornog plana.

X MJERE OČUVANJA ZAŠTIĆENIH PODRUČJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

Član 149.

Kao vrijedno prirodno naslijeđe utvrđuju se sljedeća područja i lokaliteti:
prirodna područja-predio:

- Rožanjska rijeka, područje ispod kote „Vrljaja“, preko lokacije „Podžuje“ do ispod sela Goduš,

- predio Vrelo, prirodno područje ispod sela Kovačevići.

Član 150.

U budućem planskom periodu, potrebno je posvetiti povećanu pažnju prirodnom naslijeđu, u smislu zaštite i očuvanja, pri čemu je potrebno:

- Zaštita i očuvanje biološke različitosti i ekosistemske prirodne ravnoteže usklađene sa ljudskim djelovanjem;
- Utvrđivanje evidencija prirodnog naslijeđa u cilju praćenja stanja;
- Utvrđivanje mjera, sugestija, mišljenja, saglasnosti, ekspertiza, revizija i druge dokumentacije isključivo na bazi održivog korišćenja prirodnog naslijeđa (minimalna oštećenja i narušavanje ravnoteže);
- Mjere sprečavanja svih štetnih antropogenih zahvata i poremećaja u prirodi;
- Mjere za očuvanje prirodnosti tla, čistoće vode, atmosfere, produkcije kiseonika i smanjenje efekata „staklene bašte“ radi očuvanja klime;

Interpolacija i dosljedna primjena zakonske legislative iz oblasti zaštite prirodnog naslijeđa i zaštite prirode u svim dokumentima i nivoima prostornog planiranja.

Član 151.

Prikaz prirodnog naslijeđa prikazam je na grafičkom prilogu br XV Prostornog plana.

Član 152.

Područja prirodnih vrijednosti moraju imati poseban tretman u izradi i donošenju svih nivoa dokumenata prostornog uređenja. Predmetna područja podliježu posebnoj pažnji i za ista se mora izraditi i donijeti odgovarajuća provedbena dokumentacija, kojom će se konkretno utvrditi zaštita i način korištenja ovih područja. Zabranjene su sve aktivnosti koje na bilo koji način mogu ugroziti evidentirane prirodne vrijednosti na području općine.

Član 153.

Na bazi prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa planirati razvoj turizma. U tom smislu, potrebno je:

- intenziviranje procesa zakonske zaštite prirodnog naslijeđa,
- rekonstrukcija putne infrastrukture,
- uključivanje u turističko korištenje lokalnih, šumskih i nekategorisanih puteva,
- vizualna identifikacija lokaliteta prirodnog naslijeđa pored putnih pravaca (natpisne table, panoi, displeji, šematski prikazi, prezentacijski tekstovi),
- urbanističko prostorna analiza i izgradnja potrebne infrastrukture na temelju te analize,
- podizanje optimalnih receptivnih kapaciteta koristeći estetske elemente konkretnog pejzaža u projektnoj koncepciji,
- određen broj receptivnih objekata mora se graditi na načelima tradicijske gradnje i historijskih ugostiteljskih objekata, kao što su: stari hanovi, karavan saraji, musafirhane, manastirski konaci i sl.,
- edukativna funkcija na podizanju turističke kulture lokalnog stanovništva koristeći postojeće vrijednosti tradicijsku prostodušnost i gostoljubivost stanovništva.
- osigurati dostupnost kulturnim dobrima,
- izvršiti deminiranje prostora objekta kulturnog naslijeđa,
- stvoriti sigurnost objekta u konstruktivnom smislu i u smislu prohodnosti,
- osigurati piktogramе sa edukativnim i komunikacijskom porukom na više jezika,

- postaviti malu muzeološku postavku u nekim od objekata ili organizirati lapidarij na otvorenom prostoru,
- dati informacije na internetu,
- osigurati pisani promotivni materijal o kulturnom dobru,
- osigurati prostor za odmor i rekreaciju (nadstrešnice, sokovi, kafa),
- osigurati i mogućnost raznih audiovizualnih prikazivanja historijskih događaja koji su se desili na samom lokalitetu.

XI POSTUPANJE SA OTPADOM

Član 154.

Postupanje sa otpadom i održavanje komunalne čistoće, kao aspekt zaštite životne sredine, u cjelosti se mora obraditi posebnim propisom o održavanju čistoće u ljetnim i zimskim uvjetima i disponiranju komunalnim otpadom. Osnovni zadatak planskog upravljanja otpadom na području Općine Sapna je uspostavljanje mehanizma za implementaciju integralnog upravljanja otpadom na području Općine.

Član 155.

Upravljanje otpadom treba sadržavati najmanje:

- programe o skupljanju opasnog otpada iz domaćinstava,
- programe za korištenje komponenti iz komunalnog otpada,
- programe za smanjenje procenta biorazgradivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu,
- programe za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom,
- lociranje postrojenja za upravljanje otpadom,
- saradnja između općina radi postizanja zadatih ciljeva.

Član 156.

Komunalni otpaci treba da se skupljaju u posude koje se mehanizovano mogu prazniti. Lokacije ovih posuda treba odobriti na udaljenosti 2,0 m od spoljne ivice saobraćajnice, i da su na pogodan način vizuelno zaklonjene. Potrebno je obezbjediti posude za sekundarne sirovine (staklo, papir i dr.) na pogodnim lokalitetima.

Član 157.

Na teritoriji Općine Sapna ne postoji lokalna deponija za odlaganje otpada. Otpad sa područja Općine Sapna se odlaže na deponije "Vis", općina Kalesija i "Crni vrh", opština Osmaci po osnovu privremenih ugovora zaključenih između JKP Sapna iz Sapne i komunalnih preduzeća iz općina na kojoj se vrši odlaganje otpada.

Odlaganje otpada na navednoj deponiji provodit će se dok se ne steknu uslovi za deponovanje istog na regionalnoj sanitarnoj deponiji „Crni Vrh“ koja je u fazi izgradnje.

XII GROBLJA

Član 158.

Sve evidentirana groblja na području općine Sapna se zadržavaju.

Član 159.

Postojeća groblja moguće je proširiti u skladu sa Prostornim planom (tabela broj 46), a uređenje groblja treba provoditi prema važećim propisima o grobljima. Potrebno je planirati uređenje parkirališnih i zelenih površina, kao i gradnju građevina namijenjenih osnovnoj funkciji groblja. Uređenje groblja mora biti primjereno oblikovanju i tradiciji ovog područja.

Kod proširenja postojećih groblja ili izgradnje novih, prostor za grobna mjesta treba biti minimalno 25 m udaljen od zone stanovanja, a prema uslovima lokacije osigurati pojas zelenila oko groblja.

Proširenje postojećih groblja, kao i građenje (formiranje) novih moguće je i na površinama planiranim za mješovitu, pretežno stambenu namjenu prema uslovima iz ove Odluke.

Groblja na području općine Sapna prezentirana su na grafičkom dijelu ove Odluke u razmjeri 1:5000 i u tekstualnom dijelu Prostornog plana poglavlje 14.1.

XIII MJERE SPREČAVANJA NEGATIVNIH UTICAJA NA OKOLIŠ

Član 160.

Na kvalitet okoliša najviše utiču sljedeće komponente: kvalitet zraka, tla, šuma, kvalitet površinskih voda (vodotokova) i podzemnih voda, stepen zaštite kulturno-istorijskih spomenika i prirodnih resursa.

U kontekstu naprijed navedenog mjere sprečavanja nepovoljnih uticaja na okoliš, odnose se na mjere zaštite prirodnih resursa, propisane mjere odvodnje otpadnih voda, mjere održivog razvoja ruralnih područja, održivog razvoja privrede, upravljanje otpadom shodno zakonu, mjere zaštite pejzaža i biološke raznolikosti, mjere zaštite rijetkih vrsta faune i deminiranjem prostora općine Sapna.

Izgradnjom kanalizacione mreže za cijelo područje općine Sapna, spriječio bi se negativan uticaj otpadnih voda na okoliš. Do izgradnje kanalizacione mreže potrebno je u ruralnim naseljima koristiti vodonepropusne septičke jame. Izgradnjom centralnog uređaja za prečišćavanje otpadnih voda i manjih lokalnih uređaja za prečišćavanje otpadnih voda, spriječiti zagađivanje zemljišta i vodotokova.

Cjelokupni saobraćaj se odvija cestama. Broj automobila se povećava iz godine u godinu kao i strost istih. Posljedice saobraćaja pogoršava postojeći loš i nekontrolisan kvalitet tekućih goriva. U planskom periodu treba promovirati i stimulisati uvođenje i korištenje gasa, kao goriva za motorna vozila kao i drugih alternativnih goriva kao što je biodizel.

Takođe je potrebno uspostaviti efikasnu kontrolu tehničkih pregleda vozila, kao i kontrolu kvaliteta goriva. Zagađivač zraka su i neodgovarajuća ložišta.

Član 161.

U cilju poboljšanja tla uvode se sljedeće aktivnosti i mjere:

- očuvanje poljoprivrednog zemljišta i njegovo racionalno korištenje,
- smanjiti korištenje hemiskih i vještakih đubriva, te stimulisati proizvodnju hrane na principima tradicionalne i ekološki prihvatljive proizvodnje,
- šumski resursi su važan potencijal općine Sapna, u planskom periodu potrebno je pošumiti devastirane šume i deminirati šumske površine,
- sanirati klizišta,
- izgradnja naselja, industrijskih objekata i saobraćajnica, treba da poštuje utvrđene namjene površina Prostornog plana.

Član 162.

Zaštita od buke i vibracija u okolini obuhvata zaštitu od svih vrsta umjetno proizvedenih emisija energija koje izazivaju opterećenje nepoželjnom, neprijatnom bukom, odnosno vibracijama koje mogu ugroziti zdravlje ili na njega štetno uticati.

Radi zaštite od buke potrebno je primjenjivati tehničke i organizacijske metode koje potiču:

- smanjivanje stvaranja emisija buke ili vibracija, odnosno izvora koji stvaraju buku ili vibracije,
- smanjivanje opterećenja, odnosno sprječavanje povećanja opterećenja bukom ili vibracijama,
- naknadnu zaštitu u onim sredinama koje su pod stalnim opterećenjem iznad utvrđenih standarda.

Sva pitanja u vezi sa zaštitom od buke i vibracija uređuju se posebnim zakonom.

XIV MJERE ZAŠTITE PRAVA LICA SA SMANJENIM TJELESNIM SPOSOBNOSTIMA

Član 163.

Kod projektovanja i izvođenja građevina javne, poslovne, stambene i stambeno – poslovne namjene, te svih javnih površina moraju se predvidjeti mjere za sprečavanje arhitektonsko – urbanističkih barijera za lica sa umanjnim tjelesnim sposobnostima u skladu sa važećom zakonskom regulativom i podzakonskim aktima.

XV MJERE ZAŠTITE STANOVNIKA I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I LJUDSKIM DJELOVANJEM IZAZVANIH NEPOGODA I KATASTROFA I RATNIH DJELOVANJA

Član 164.

Zaštita i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća obuhvata: programiranje, planiranje, organiziranje, obučavanje i osposobljavanje, provođenje, nadzor i finansiranje mjera i aktivnosti za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća s ciljem sprječavanja opasnosti, smanjenja broja nesreća i žrtava, te otklanjanja i ublažavanja štetnih djelovanja i posljedica prirodnih i drugih nesreća.

U zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od opasnosti i posljedica prirodnih i drugih nesreća, provode se sljedeće aktivnosti i mjere u zaštiti i spašavanju:

- sklanjanje ljudi i materijalnih dobara,
- evakuacija,
- zbrinjavanje ugroženih i stradalih,
- zamračivanje,
- zaštita i spašavanje od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava,
- zaštita i spašavanje od rušenja,
- zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom,
- zaštita i spašavanje od požara,
- zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava,
- prva medicinska pomoć,
- zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla,
- asanacija terena,
- zaštita životne sredine,
- zaštita i spašavanje u rudnicima,
- zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Mjere zaštite i spašavanja provode Služba za civilnu zaštitu i Štab civilne zaštite.

Član 165.

Uslovi izgradnje građevina za sklanjanje stanovništva i materijalnih dobara, kao i za druge potrebe odbrane i civilne zaštite na području općine moraju biti obezbjeđeni u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i odredbama Uredbe o mjerilima, kriterijima i načinu izgradnje skloništa i tehničkih normativa za kontrolu ispravnosti skloništa.

XV.1. ZAŠTITA OD POPLAVA

Član 166.

Zaštita područja od mogućih poplavnih voda vrši se u skladu sa odredbama zakonskih propisa kao i sa odredbama ove Odluke.

U cilju zaštite od štetnog djelovanja voda, Općina u skladu sa svojim nadležnostima prema odredbama važećeg Zakona o vodama osigurava planiranje mjera zaštite, gradnju i upravljanje zaštitnim vodnim objektima, a naročito gradnju nasipa, brana, pregrada, objekata za stabilizaciju dna i obala, objekata za odvođenje unutrašnjih voda i dr.

Obim zaštite od voda i potrebne mjere određuju se sljedećim planovima: posebnim planovima zaštite od poplava i leda, planovima zaštite od erozije i bujica i planovima zaštite od vanrednog zagađenja voda i drugim planovima propisanim Zakonom.

XV.2. ZAŠTITA OD EROZIJA I BUJICA

Član 167.

Sprečavanje štetnog dejstva erozije i bujica vrši se preduzimanjem radova za zaštitu od erozije i uređenjem bujičnih tokova. Protiverozivni radovi su:

- pošumljavanje goleti,
- melioracije degradiranih šuma i pašnjaka,
- podizanje pojaseva zaštitne vegetacije radi reguliranja površinskog slijevanja i smanjenja snage vjetra,
- podizanje zasada voćaka, grmlja i zasada trava,
- uređenje bujičnih tokova izgradnjom pregrada, kanala, kineta, obaloutvrda, drenaža i sl.,
- preuređenje, odnosno uklanjanje vodenica, brana , stupa kanala za dovođenje i odvođenje vode, čišćenje korita bujičnog toka u svrhu pravilnog proticanja vode.

Na bujičnim i erozivnim zemljištima, po pravilu, se ne izgrađuje i ne predviđa izgradnja podzemnih infrastrukturnih objekata, instalacija i uređaja, osim ako ne postoje druga tehnička rješenja.

Na bujičastim i erozivnim zemljištima ne može se odobriti izgradnja podzemnih i nadzemnih skloništa za smještaj ljudi i materijalnih dobara u slučaju ratne opasnosti.

Na utvrđenim bujičastim i erozivnim zemljištima, po pravilu, se ne planira i ne izgrađuju putne saobraćajnice, ako to nije nužno neophodno.

Isto tako, na zemljištima iz prethodnog stava, ne može se odobriti uređenje, izgradnja, odnosno formiranje groblja, niti se može vršiti ukopavanje.

XV.3. ZAŠTITA OD KLIZANJA

Član 168.

Uslovi za izgradnju na uslovno stabilnim i nestabilnim terenima dati su članovima 80,81,82,83,84,85 ove Odluke.

XV.4 ZAŠTITA OD VODA

Član 169.

U cilju zaštite od štetnog djelovanja voda, općina na ugroženom području osigurava u okviru svoje nadležnosti prema odredbama važećeg zakona, planiranje mjera zaštite, gradnju i upravljanje zaštitnim vodnim objektima, a naročito gradnju nasipa, brana, pregrada, objekata za stabilizaciju dna i obala, objekata za odvođenje unutrašnjih voda i dr. Obim zaštite od štetnog djelovanja voda i potrebne mjere određuju se sljedećim planovima: posebnim planovima zaštite od poplava i leda, planovima zaštite od erozije i bujica i planovima zaštite od vanrednog zagađenja voda.

Mjere zaštite od voda su:

- Nastavak regulacije korita rijeke Sapne,
- Uređenje korita Jelinog potoka,
- Uređenje korita Barnog potoka,
- Uređenje korita Gajanskog potoka.

XV.5.ZAŠTITA OD ZEMLJOTRESA

Član 170.

Područje općine Sapne nalazi se u zoni u kojoj su mogući zemljotresi od 6° i 7° MCS skale. Osnovne mjere zaštite od zemljotresa su:

- tehničke norme o izgradnji objekata (aseizmička izgradnja),
- izbor lokacije za izgradnju,
- kontinuiran proces prostornog i urbanističkog planiranja (generalno i detaljno), arhitektonskog i građevinskog projektovanja i izgradnje objekata,
- građenje objekata usmjereno u pravcu usklađivanja sa seizmogeološkim osobinama terena, kako bi se smanjio nivo povredljivosti objekata i seizmičkog rizika, a time i štete od eventualnog zemljotresa.

XV.6. ZAŠTITA OD POŽARA

Član 171.

Organizovanje i sprovođenje zaštite od požara većih razmjera na području općine Sapna, vrši se na osnovu plana zaštite od požara koji donosi Općinsko Vijeće, a na osnovu važećih zakona.

Zaštita od požara većih razmjera vrši se naročito:

- na urbanim područjima općine Sapna,
- na šumskim kompleksima općine Sapna,
- na privrednim i drugim značajnim objektima izvan urbanog područja Sapna.

XV.7. ZAŠTITA OD MINA

Član 172.

Na području općine evidentirani su dijelovi terena kontaminirani neeksplozivnim ubojitim sredstvima (minska polja i sumnjive površine).

Na ovim područjima je zabranjeno korištenje terena i svaka druga aktivnost.

Nadležna općinska služba je obavezna kontinuirano provoditi aktivnosti na prikupljanju informacija o čišćenju terena, kako bi se blagovremeno vršila reambulacija stanja u prostoru.

Član 173.

Poslove u vezi sa zaštitom od neeksplozivnih ubojitih sredstava vrše timovi za deminiranje na način regulisan posebnim zakonima iz ove oblasti i propisima donesenim na osnovu tih zakona, a porazumijevaju, između ostalog, pronalaženje, označavanje, iskopavanje, transport, deaktiviranje i uništavanje neeksplozivnih ubojitih sredstava.

Zaštitne mjere podrazumijevaju aktivnosti na pregledu i čišćenju terena od zaostalih neeksplozivnih ubojitih sredstava (mine i dr.). U cilju zaštite potrebno je upozoravati stanovništvo na opasnost od zaostalih neeksplozivnih ubojitih sredstava, putem medija i obilježavanja kontaminiranih zona na odgovarajući način, a obavezno je i redovno educiranje građana u blizini kontaminiranih područja. Prostornim planom prikazane su sumnjive površine u grafičkom dijelu u razmjeri 1: 5000.

XV.8. ZAŠTITA OD RATNIH DEJSTAVA

Član 174.

Izgradnja skloništa se vrši u skladu sa važećim zakonskim propisima.

Član 175.

Aspekt zaštite od ratnih dejstava – u cjelosti se rješava na nivou organa nadležnih za odbranu.

XV.9. SKLANJANJE LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA

Član 176.

Sklanjanje ljudi osigurava se izgradnjom skloništa osnovne zaštite i skloništa dopunske zaštite u skladu sa važećim zakonima i uredbama za navedenu oblast.

Sklanjanje ljudi osigurava se izgradnjom javnih skloništa i prilagođavanjem podrumskih i drugih prostorija u stambenim i drugim objektima i drugih pogodnih građevina za sklanjanje ljudi.

Skloništa osnovne i dopunske zaštite projektuju se kao dvonamjenski objekti, koji se koriste prvenstveno za potrebe u miru, u skladu sa osnovnom namjenom građevine ili se grade kao posebni objekti.

Član 177.

Općina donosi svoje dugoročne programe i godišnje planove izgradnje i održavanja javnih skloništa i zaklona, odnosno prilagođavanja drugih zaštitnih objekata za sklanjanje na svom području.

XVI MJERE PROVEDBE

Član 178.

Prostornim planom utvrđena je obavezna izrada sljedećih planskih dokumenata:

- Na građevinskom zemljištu za koje je Prostornim planom utvrđen režim građenja I stepena donosi se regulacioni plan.
- Na građevinskom zemljištu za koje je Prostornim planom utvrđen režim građenja IV stepena građenje se vrši na osnovu uvjeta propisanih Prostornim planom.

Član 179.

Granice regulacionih planova su utvrđene ovim prostornim planom. Ukoliko se ukaže potreba, moguća je izmjena istih. Izmjena granica utvrdit će se Odlukom Općinskog vijeća.

Član 180.

Procjenu potrebe izrade novih, odnosno izmjene i dopune postojećih planskih dokumenata, te prioritet izrade planskih dokumenata utvrđuje Nosilac pripreme svojim aktima u skladu sa Zakonom (programi, odluke i dr.)

U izradi detaljnih planskih dokumenata uvažit će se redoslijed prioriteta, uz mogućnost njegove izmjene na osnovu programa mjera za unapređenje stanja u prostoru.

Član 181.

Donošenjem detaljnih planskih dokumenata primjenjivat će se odredbe iz detaljnog planskog dokumenta.

XVII NADZOR I UPRAVNE MJERE

Član 182.

Nadzor nad provođenjem odredaba ove Odluke vrše nadležni inspekcijski organi.

XVIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 183.

Za promjene u prostoru za koje je donesena urbanistička saglasnost do stupanja na snagu ove Odluke, utvrđeni urbanističko-tehnički uslovi iz iste će biti osnov za izdavanje odobrenja za građenje za takvu promjenu u prostoru.

Ako je upravni postupak pokrenut pred nadležnom općinskom službom za upravu do dana stupanja na snagu ove Odluke, a do tog dana nije doneseno prvostepeno rješenje ili je rješenje bilo poništeno i vraćeno prvostepenom organu na ponovni postupak, postupak će se nastaviti prema odredbama ove Odluke.

Postupak izrade i donošenja detaljnih planskih dokumenata započelih do donošenja ove Odluke nastavit će se po odredbama ove Odluke.

Član 184.

Do uspostave katastra nadzemnih i podzemnih vodova, infrastrukturnih sistema sa pripadajućim objektima (elektroenergetski, telekomunikacioni, vodovodni, kanalizacioni, toplovodni, gasovodni, putni, željeznički i slični infrastrukturni sistemi) organi uprave i upravne organizacije i pravna lica koja su upravitelji ili vlasnici nadzemnih i podzemnih vodova infrastrukturnih sistema, ponašat će se u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Organi uprave i upravne organizacije obavezne su da u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti, a koje se tiču poslova prostornog planiranja i građenja i drugih poslova vezanih za prostorno planiranje i građenje, obavezno traže podatke od pravnih lica koja su upravitelji ili vlasnici nadzemnih i podzemnih vodova infrastrukturnih sistema o infrastrukturnim vodovima sa pripadajućim objektima na određenoj (predmetnoj) lokaciji.

Pravna lica koja su upravitelji ili vlasnici nadzemnih i podzemnih vodova infrastrukturnih sistema, obavezni su da, na zahtjev organa uprave iz prethodnog stava ovog Člana dostave tražene podatke, informacije i drugu dokumentaciju iz svoje nadležnosti, bez naknade, izuzev ako naknada nije propisana Zakonom.

Član 185.

Do donošenja regulacionih planova primjenjivat će se odredbe ove Odluke, odredbe važećih zakona i podzakonskih propisa koji regulišu oblast prostornog planiranja i gradnje.

Član 186.

Odredbe ove Odluke koje u momentu potrebe primjene ne budu u saglasnosti sa važećim Zakonima i podzakonskim propisima, neće se primjenjivati, a umjesto njih, primjenjivat će se odredbe važećih Zakona i podzakonskih propisa.

Član 187.

Sastavni dio ove Odluke su grafički prilozi iz člana 3. Odluke.

Član 188.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Općine Sapna“.

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

PRILOG

Koordinate klizišta općine Sapna

red.br.	X	Y
1	6575723,552	4934905,467
2	6577498,567	4935664,584
3	6577372,581	4934459,993
4	6578315,728	4935775,819
5	6578332,656	4935575,512
6	6578273,777	4935659,022
7	6577872,539	4935724,241
8	6577722,692	4935830,632
9	6577161,912	4937395,712
10	6575522,524	4936608,336
11	6575414,646	4936606,498
12	6575622,929	4935316,175
13	6575550,394	4935782,99
14	6575157,06	4934059,357
15	6575042,77	4933983,837
16	6575255,655	4933501,02
17	6576539,814	4933230,803
18	6576760,363	4932944,267
19	6576694,664	4932463,497
20	6576702,292	4932365,252
21	6576836,931	4932304,387
22	6576835,595	4932190,87
23	6576529,621	4931685,072
24	6575384,23	4931822,276
25	6575573,038	4931678,695
26	6576669,185	4927539,602
27	6576517,097	4927320,707
28	6576653,204	4927365,832
29	6576734,207	4927142,26
30	6576820,279	4926777,332
31	6576955,577	4926681,218
32	6576806,682	4926322,73
33	6577043,015	4926195,153
34	6577178,247	4926173,759
35	6577012,856	4926116,977
36	6576807,707	4926256,537
37	6577274,182	4925884,688
38	6578088,336	4925548,363
39	6576846,998	4925437,928
40	6576583,737	4926190,482
41	6576650,849	4926018,263
42	6576513,406	4925860,623
43	6576301,768	4925835,552

44	6576438,612	4925751,443
45	6576486,423	4926195,367
46	6576394,647	4926387,454
47	6576137,545	4926699,69
48	6576099,89	4926594,666
49	6576152,16	4926561,993
50	6576243,667	4926565,651
51	6576259,852	4926309,11
52	6576108,124	4926276,944
53	6575905,905	4926155,145
54	6575974,156	4925954,576
55	6575691,36	4926151,099
56	6575865,667	4925976,198
57	6575519,456	4926270,947
58	6575564,751	4926135,221
59	6575527,545	4925993,842
60	6575349,295	4926062,691
61	6575131,647	4926029,797
62	6581067,79	4925341,608
63	6580840,273	4925569,903
64	6581059,839	4925173,293
65	6580641,691	4925275,245
66	6577120,62	4924352,941
67	6577893,356	4924621,416
68	6577553,065	4924442,277
69	6578061,312	4924653,696
70	6578218,337	4924730,514
71	6578514,843	4925128,511
72	6579494,095	4924446,464
73	6579882,162	4924603,471
74	6579788,042	4924526,765
75	6579755,265	4924700,46
76	6579548,809	4924590,059
77	6579477,071	4924621,806
78	6579462,743	4925090,018
79	6579309,145	4924746,264
80	6579142,838	4924782,52
81	6579159,844	4925129,537
82	6578889,985	4925314,133
83	6578801,3	4925264,306
84	6578723,701	4925383,732
85	6578794,475	4925395,252
86	6578774,905	4925469,852
87	6579004,208	4925437,948
88	6579011,399	4925555,625

89	6580020,012	4926247,892
90	6580012,049	4926406,189
91	6580431,455	4926505,587
92	6580431,455	4926505,587
93	6580820,223	4926102,062
94	6580829,469	4926224,428
95	6580776,234	4926413,325
96	6580975,756	4927101,34
97	6579208,009	4927181,975
98	6579009,979	4927110,487
99	6578833,982	4926632,892
100	6578995,502	4926854,923
101	6579599,234	4927197,968
102	6579763,894	4927458,707
103	6579695,337	4927874,198
104	6579825,02	4928037,313
105	6579421,685	4928161,527
106	6579246,617	4928258,357
107	6579289,749	4927936,379
108	6579337,638	4927971,136
109	6579109,785	4928218,474
110	6579447,841	4928042,683
111	6579558,733	4928054,751
112	6579704,325	4928175,992
113	6579951,719	4928256,38
114	6579408,754	4928398,687
115	6579234,554	4928442,184
116	6579336,913	4928518,512
117	6579551,164	4928406,517
118	6579950,239	4929072,07
119	6579940,142	4929316,454
120	6582260,244	4928408,337
121	6582056,084	4928350,182
122	6581554,351	4928558,229
123	6581633,43	4928601,377
124	6581352,06	4928954,451
125	6581479,73	4929371,809
126	6581306,741	4929107,373
127	6581187,802	4929082,503
128	6581156,355	4929110,507
129	6581059,761	4929187,305
130	6581011,416	4929261,974
131	6581058,305	4929342,134
132	6581123,068	4929257,683
133	6581173,625	4929513,455

134	6580978,375	4929422,925
135	6582102,655	4929429,804
136	6582255,451	4929169,77
137	6581936,857	4929729,582
138	6582006,834	4929709,99
139	6582321,263	4929508,727
140	6582453,403	4929530,325
141	6582638,077	4929760,329
142	6582614,312	4929826,244
143	6582439,285	4929733,659
144	6582364,251	4929696,71
145	6582365,755	4929785,461
146	6582203,342	4930500,839
147	6582109,6	4930948,739
148	6582316,11	4930913,497
149	6582387,105	4930752,599
150	6582266,734	4930647,872
151	6582908,762	4931231,154
152	6582647,958	4931418,943
153	6582002,304	4930328,745
154	6582145,248	4930187,206
155	6582230,343	4929942,891
156	6581820,914	4930868,256
157	6581814,592	4930513,099
158	6580880,354	4929873,333
159	6581316,377	4929830,843
160	6581020,35	4930710,087
161	6580681,527	4931034,595
162	6580711,932	4930772,436
163	6580711,932	4930772,436
164	6580530,29	4930408,464
165	6580367,692	4930714,956
166	6580735,655	4929849,659
167	6580412,465	4930036,906
168	6580412,465	4930036,906
169	6576850,331	4929635,898
170	6577132,119	4929702,971
171	6577679,153	4930243,282
172	6577270,727	4930229,928
173	6577123,337	4930152,179
174	6576988,505	4930016,42
175	6576865,917	4930076,96
176	6577166,188	4930032,377
177	6577567,788	4929973,997
178	6577659,022	4929958,654

179	6577643,594	4930046,191
180	6577708,416	4929983,866
181	6577939,773	4929848,369
182	6579435,538	4929567,441
183	6579005,45	4929750,872
184	6580183,87	4930536,491
185	6580107,867	4929555,616
186	6579970,336	4929671,886
187	6579877,551	4929756,121
188	6580177,943	4930191,497
189	6580224,577	4930081,364
190	6580054,448	4930713,808
191	6579637,798	4929926,108
192	6579637,798	4929926,108
193	6579780,549	4929875,909
194	6579709,957	4930296,145
195	6579616,149	4930279,573
196	6579545,682	4930157,876
197	6579200,482	4930170,428
198	6576121,79	4931208,584
199	6579356,76	4930644,855
200	6579390,668	4930825,041
201	6579303,542	4930890,334
202	6578936,35	4930775,772
203	6578849,051	4930688,147
204	6578698,989	4930771,369
205	6578399,763	4931023,868
206	6578095,061	4930984,5
207	6577649,226	4931055,595
208	6576390,491	4931642,9
209	6576612,788	4931555,479
210	6576772,94	4931644,824
211	6576643,229	4931081,098
212	6576570,95	4931311,626
213	6576490,883	4931342,649
214	6576365,129	4931392,354
215	6576196,94	4931388,735
216	6575995,195	4931390,767
217	6575926,035	4931378,379
218	6575812,344	4931379,435
219	6575680,147	4931334,013
220	6575745,189	4931313,414
221	6581038,747	4929289,532
222	6582552,603	4929737,633
223	6580119,415	4926139,959

224	6579597	4928051
225	6579825	4930054
226	6579839	4929932
227	6580158	4930600
228	6579722	4930320
229	6580699	4930775
230	6580699	4930775
231	6577186	4930022
232	6579360	4928520
233	6581107	4929258
234	6577770	4929718
235	6579534	4924611
236	6579532	4924633
237	6579541	4924580
238	6582141	4930219
239	6582598	4929749
240	6582440	4929572
241	6576223	4926597
242	6579458	4924441
243	6580701	4929810
244	6580975	4929390
245	6577554	4924444
246	6580535	4930399
247	6580697	4930886
248	6580251	4930125
249	6580178	4930212
250	6579935	4929750
251	6579887	4929806
252	6576522	4931366
253	6576360	4931393
254	6576155	4926570
255	6576115	4926592
256	6576848	4926780
257	6575293	4933479
258	6575040	4933969
259	6578296	4935738
260	6577745	4935820
261	6577296	4934810
262	6577318	4934866
263	6579632,186	4930403,021
264	6577430,655	4923867,338
265	6579432,834	4924082,675
266	6580226,269	4924374,57
267	6578274,81	4924343,71
268	6579769,143	4924427,196

269	6579181,557	4924508,759
270	6577287,811	4924770,913
271	6576136,076	4925071,297
272	6580516,377	4925162,05
273	6581287,29	4925265,935
274	6578404,85	4925181,813
275	6578879,588	4924991,452
276	6581014,152	4925425,553
277	6578994,265	4925439,363
278	6576342,649	4925598,413
279	6575158,091	4925632,846
280	6576055,307	4925686,77
281	6576433,855	4926062,566
282	6577166,368	4926097,074
283	6575825,852	4926249,296
284	6575582,81	4926228,695
285	6576671,059	4925899,265
286	6575515,899	4926542,839
287	6576094,253	4926387,963
288	6576570,508	4926633,189
289	6577883,693	4926767,043
290	6579282,256	4926686,346
291	6575577,255	4926809,297
292	6575990,71	4926755,931
293	6579084,187	4926857,237
294	6578288,456	4926921,618
295	6576036,515	4927121,831
296	6579552,566	4926937,189
297	6576369,865	4927006,565
298	6577317,054	4926961,716
299	6579940,709	4927467,687
300	6577636,928	4927365,417
301	6576688,875	4927559,437
302	6577116,203	4927641,31
303	6579538,125	4928274,467
304	6581156,513	4928439,209
305	6577277,955	4928674,655
306	6580311,518	4928786,077
307	6578999,205	4928805,63
308	6579755,708	4928677,32
309	6577342,459	4929085,528
310	6579484,725	4929148,044
311	6581796,261	4929305,009
312	6580390,247	4929244,504
313	6582439,643	4929391,395

314	6578586,9	4929522,466
315	6581438,507	4929606,839
316	6579550,072	4929799,873
317	6577302,835	4929748,06
318	6577838,419	4929823,293
319	6577889,715	4930022,914
320	6578632,687	4930083,546
321	6581801,837	4929970,262
322	6581083,901	4929986,675
323	6576984,309	4930243,689
324	6577665,96	4930248,561
325	6579815,669	4930345,558
326	6579616,523	4930296,033
327	6579455,649	4930410,387
328	6581160,518	4930475,78
329	6576929,469	4930554,93
330	6581059,252	4930702,502
331	6579452,303	4930662,288
332	6580050,555	4930422,924
333	6580692,39	4930521,328
334	6581685,087	4930513,389
335	6578703,737	4930438,814
336	6576849,346	4930918,217
337	6581113,94	4930888,418
338	6582583,737	4930796,098
339	6579024,45	4930880,419
340	6577827,38	4930825,205
341	6573607,221	4931108,989
342	6576992,72	4931196,062
343	6575866,634	4931153,586
344	6575613,822	4931267,571
345	6573116,654	4931194,27
346	6574403,783	4931478,281
347	6580221,108	4931477,199
348	6574717,541	4931584,191
349	6575030,657	4931513,338
350	6575263,162	4931593,522
351	6580420,44	4931580,095
352	6572803,685	4931569,803
353	6574643,401	4931865,663
354	6575340,2	4931868,291
355	6574018,185	4931629,863
356	6575553,007	4931947,294
357	6576481,219	4931732,352
358	6576085,936	4931824,23

359	6574563,697	4932184,016
360	6576161,778	4932262,53
361	6577379,398	4932032,994
362	6574563,377	4932424,144
363	6574949,223	4932293,346
364	6574434,138	4932566,369
365	6582249,445	4932565,197
366	6577579,672	4932562,515
367	6575923,566	4932710,208
368	6581958,696	4932856,718
369	6576215,705	4932930,643
370	6581173,469	4933037,299
371	6576950,565	4933064,629
372	6573812,156	4933389,79
373	6580719,369	4933135,998
374	6576962,009	4933749,459
375	6575875,854	4933701,463
376	6576497,596	4933828,302
377	6577130,288	4933899,605
378	6574553,77	4933794,462
379	6576554,933	4934169,238
380	6575887,874	4934237,544
381	6577638,018	4934413,023
382	6574609,837	4934379,993
383	6574981,013	4934612,656
384	6574723,499	4934682,696
385	6578076,354	4934604,213
386	6577174,8	4934481,601
387	6577156,388	4934848,914
388	6575288,951	4934670,501
389	6574800,73	4934973,555
390	6576066,45	4934801,312
391	6578190,798	4935104,216
392	6575415,314	4935225,314
393	6577474,943	4935256,6
394	6578928,031	4935395,88
395	6576626,955	4935304,524
396	6576421,8	4935534,793
397	6578279,075	4935484,943
398	6577084,566	4935500,308
399	6579498,12	4935371,218
400	6577362,048	4935593,753
401	6576015,627	4935481,948
402	6579114,536	4935718,628
403	6579921,855	4935661,963

404	6578212,988	4936057,438
405	6577069,188	4936022,886
406	6578975,567	4935973,14
407	6577777,575	4936103,933
408	6576651,763	4936016,463
409	6579494,082	4936101,837
410	6580383,473	4936132,667
411	6580135,422	4936140,022
412	6578433,653	4936374,72
413	6575744,385	4936219,275
414	6578701,041	4936408,922
415	6577451,562	4936554,011
416	6580247,513	4936559,72
417	6577847,265	4936549,173
418	6576899,704	4936643,887
419	6576298,695	4936616,184
420	6578499,6	4936741,535
421	6579482,07	4936546,57
422	6579151,215	4937156,603
423	6577791,78	4937018,657
424	6578760,361	4937122,804
425	6578225,333	4936733,753
426	6583434,51	4937653,453
427	6580152,181	4937822,193
428	6579787,95	4937985,446
429	6577707,435	4937824,036
430	6580600,049	4938123,048
431	6581275,862	4938161,481
432	6578054,044	4938032,839
433	6579391,644	4938175,717
434	6580553,572	4938538,674
435	6578529,223	4938302,67

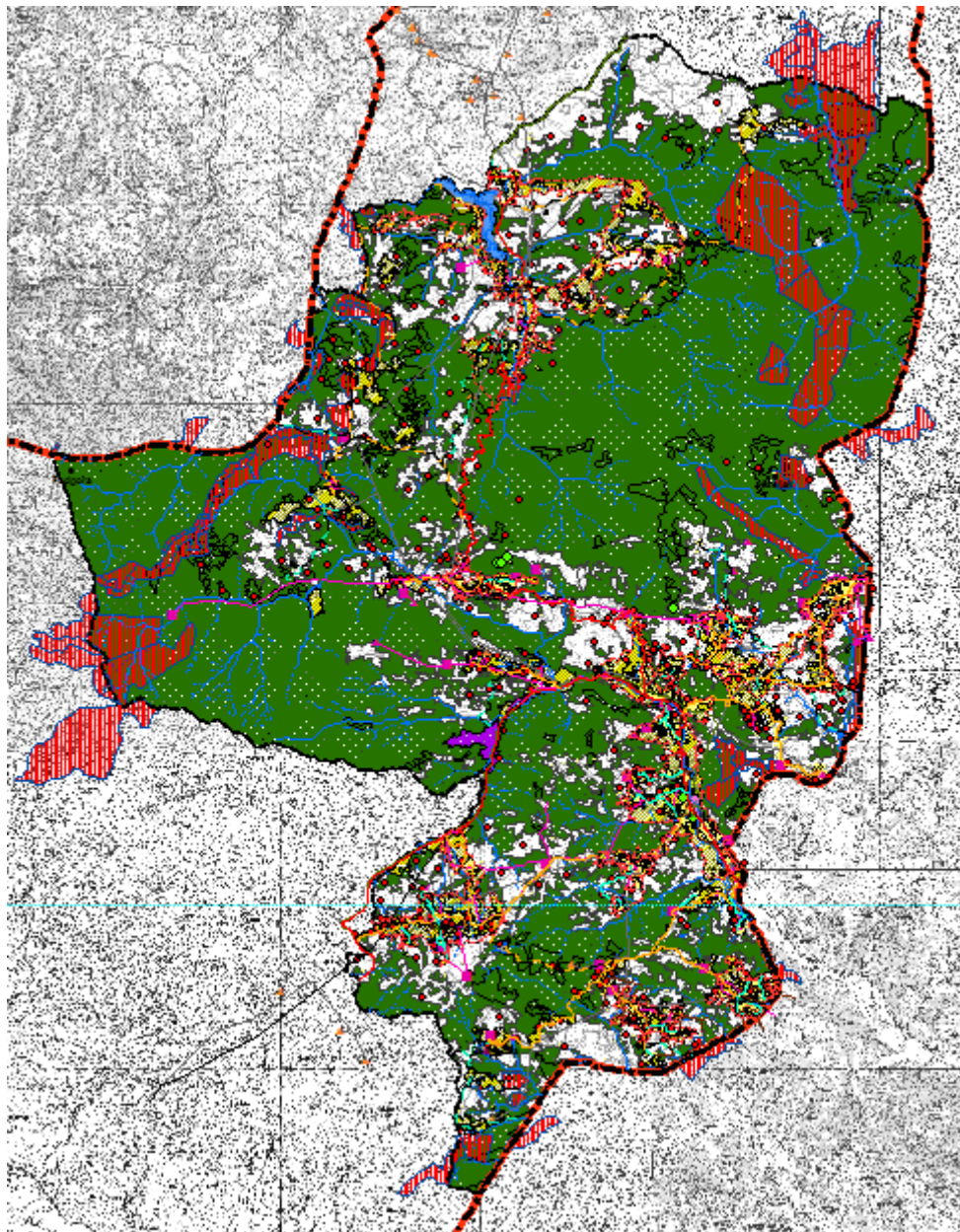
Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. Upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka
Matični broj: 1928694
JIB: 4400918310005
PDV broj: 400918310005
Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Bijeljina

ISO QMS 9001
ISO EMS 14001
ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

PROSTORNI PLAN OPĆINE SAPNA 2013.-2033. (Prostorna osnova)

Banjaluka, novembar 2015. god.

PREDMET: PROSTORNI PLAN OPĆINE SAPNA 2013.-2033.

INVESTITOR : OPĆINA SAPNA

VRSTA DOKUMENTA: PROSTORNI PLAN OPĆINE

NOSILAC PRIPREME: SLUŽBA ZA URBANIZAM, STAMBENO-KOMUNALNE,
IMOVINSKO-PRAVNE I GEODETSKE POSLOVE

NOSILAC IZRADA : "INSTITUT ZA GRAĐEVINARSTVO – IG", d.o.o. , BANJA LUKA

UČESNICI U IZRADI : GORDANA JEVTIĆ, dipl.pr.planer
BORIS BADŽA, dipl.inž.arh.
VESNA JEGDIĆ, dipl.pr.planer
MARKO KNEŽEVIĆ, dipl.pr.planer
DIJANA MILANOVIĆ, dipl.pr.planer
ALEKSANDRA TEŠIĆ, dipl.pr.planer
DRAGANA KUZMANOVIĆ, master pr.planer
DRAGANA POPOVIĆ, master pr. planer
BRANKO IVANKOVIĆ, dipl.inž.geol.
GOJKO SAVIĆ, dipl.inž.geol.
MILAN TEŠANOVIĆ, dipl.inž.saob.
ŽELJKA STOJANOVIĆ, dipl.inž.polj.
MILAN ĐURĐEVIĆ , dipl.inž.građ.
BOŠKO MIJATOVIĆ, dipl.inž.el.
DRAGAN ANTUNOVIĆ, dipl.inž.maš.
BOJANA IVIĆ, dipl.inž.šum.
SINIŠA CUKUT, dipl.inž.tehn.
SLOBODAN GARAČA, dipl.inž.geod.
DRAGANA DUBRAVAC, dipl.pravnik

D I R E K T O R

Mr SLOBODAN STANAREVIĆ, dipl.inž.građ.

SADRŽAJ

I.	UVODNI DIO	11
I.1.	Odluka o pristupanju izradi plana	12
I.2.	Nosilac izrade plana.....	17
I.3.	Radni tim za izradu plana	17
I.4.	Savjet plana	18
I.5.	Podloge za izradu plana	18
I.6.	Izvod iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona 2005 – 2025. godine.....	18
I.7.	Primjenjena metodologija	20
I.8.	Informacioni osnov	23
II.	SNIMAK POSTOJEĆEG STANJA.....	26
II.1.	PRIRODNI UVJETI	27
II.1.1.	Granica obuhvata	27
II.1.2.	Prostorni i geografski položaj	27
II.1.3.	Geološka građa	28
II.1.3.1.	Geomorfološke karakteristike terena.....	28
II.1.3.2.	Geološke karakteristike terena.....	28
II.1.3.2.1	Geološki sastav i građa terena	28
II.1.3.2.2	Inženjersko geološke osobine	32
II.1.3.2.3	Savremeni egzogeni procesi i pojave.....	32
II.1.3.2.4	Stabilnost terena.....	33
II.1.3.2.5	Hidrogeologija.....	33
II.1.3.2.6	Seizmika	34
II.1.4.	Klima	35
II.2.	PRIRODNI RESURSI SA AKCENTOM NA ZAŠTITI I I KORIŠTENJU OBNOVLJIVIH RESURSA.....	37
II.2.1.	Zemljište	37
II.2.1.1.	Pedološke karakteristike	37
II.2.1.2.	Poljoprivredno zemljište	45
II.2.1.3.	Agroekološki uslovi za uzgoj poljoprivrednih kultura.....	50
II.2.1.4.	Šume i šumsko zemljište.....	61
II.2.2.	Vode	69
II.2.3.	Rude i drugi mineralni resursi	69
II.3.	NAMJENA PROSTORA	72
II.4.	KARAKTERISTIKE RAZVOJA NASELJA, SA AKCENTOM NA POLICENTRIČNOM SISTEMU RAZVOJA, KAO I ODNOS URBANO – RURALNO	83
II.4.1.	Istorijski razvoj.....	83
II.4.2.	Nasobinski sustav	84
II.4.2.1.	Općenito	84
II.4.2.2.	Mreža naselja	84
II.5.	STANOVNIŠTVO	93
II.5.1.	Položaj općine Sapna u Kantonu	93
II.5.2.	Demografska obilježja općine do 1991.godine	94
II.5.2.1.	Starosna i polna struktura stanovništva	97

II.5.3. Demografska obilježja Općine od 1991.godine	98
II.5.3.1. Prirodno i mehaničko kretanje stanovništva.....	101
II.5.3.2. Starosna struktura stanovništva	103
II.6. KARAKTERISTIKE STANOVANJA.....	103
II.7. KARAKTERISTIKE PRIVREDNOG RAZVOJA.....	105
II.7.1. Poljoprivreda i šumarstvo	109
II.7.2. Industrija i rudarstvo	117
II.7.3. Infrastruktura	118
II.7.4. Vodoprivreda	120
II.7.5. Trgovina, ugostiteljstvo i zanatstvo	121
II.7.6. Turizam	122
II.8. KARAKTERISTIKE RAZVOJA INFRASTRUKTURNIH SISTEMA.....	124
II.8.1. Saobraćajna infrastruktura	124
II.8.1.1. Drumski saobraćaj.....	124
II.8.2. Telekomunikacije.....	127
II.8.3. Energetika – elektroenergetika	127
II.8.3.1. Proizvodnja električne energije	127
II.8.3.2. Prijenos električne energije	127
II.8.3.3. Distribucija električne energije.....	128
II.8.4. Vodna infrastruktura	128
II.8.4.1. Vodosnabdijevanje	128
II.8.4.2. Kanalizacija	130
II.8.5. Termoenergetika	130
II.8.6. Komunalna infrastruktura	131
II.8.6.1. Groblja	131
II.9. DRUŠTVENE DJELATNOSTI.....	131
II.9.1. Obrazovanje	131
II.9.1.1. Predškolsko obrazovanje	132
II.9.1.2. Osnovno obrazovanje	132
II.9.1.3. Srednjoškolsko obrazovanje	133
II.9.2. Zdravstvena i socijalna zaštita	134
II.9.2.1. Zdravstvo.....	134
II.9.2.2. Socijalno staranje	135
II.9.3. Kultura i sport	137
II.9.3.1. Kultura	137
II.9.3.2. Sport i rekreacija.....	139
II.9.4. Uprava i administracija	141
II.9.5. Vjerski objekti	142
II.10. PRIRODNO I KULTURNO – HISTORIJSKO NASLIJEĐE.....	142
II.10.1. Prirodno naslijeđe.....	142
II.10.2. Kulturno-historijsko naslijeđe	143
II.11. KARAKTERISTIKE RAZVOJA TURIZMA NA BAZI KULTURNO-HISTORIJSKOG I PRIRODNOG NASLIJEĐA.....	145
II.12. PREVENCIJA, ODNOSNO, OGRANIČENJE EFEKATA PRIRODNIH NEPOGODA I KATASTROFA.....	146
II.12.1. Prirodne nepogode i katastrofe	146
II.12.2. Ljudskom rukom stvorene opasnosti.....	148
II.12.3. Minska polja	149
II.13. STRATEŠKA PROCJENA UTICAJA NA OKOLIŠ	150
II.13.1. Voda	150
II.13.2. Vazduh	151
II.13.3. Tlo	153
II.13.4. Prikupljanje i zbrinjavanje otpada.....	154

II.14. MJERE ZAŠTITE STANOVNIKA I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I LJUDSKIM RADOM IZAZVANIH NEPOGODA I KATASTROFA I RATNIH DJELOVANJA	157
II.15. ANALIZA I OCJENA STANJA U PROSTORU	158
II.15.1. SINTEZNA SWOT ANALIZA.....	160
II.16. MOGUĆI PRAVCI RAZVOJA ZAVISNO OD PRIRODNIH I RADOM STVORENIH USLOVA, KAO I USLOVA EKONOMSKOG RAZVOJA	163
III. OPĆI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA	164
III.1. Evropska perspektiva prostornog razvoja i Vodeći principi za održivi prostorni razvoj evropskog kontinenta	165
III.2. Ciljevi iz Prostornog plana za područje Tuzlanskog kantona 2005-2025.....	166
III.3. Opći ciljevi organizacije, uređenja i korišćenja prostora općine Sapna	170
IV. POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA	171
IV.1. CILJEVI RAZVOJA PRIRODNIH RESURSA	172
IV.1.1. Poljoprivredno zemljište	172
IV.1.2. Šume i šumsko zemljište.....	173
IV.1.3. Rude i drugi mineralni resursi	175
IV.2. CILJEVI RAZVOJA STVORENIH RESURSA.....	175
IV.2.1. Prostor.....	175
IV.3. GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE.....	178
IV.4. MREŽA NASELJA.....	178
IV.5. STANOVNIŠTVO	178
IV.6. STANOVANJE.....	179
IV.7. CILJEVI RAZVOJA PRIVREDE	179
IV.8. CILJEVI RAZVOJA INFRASTRUKTURE	181
IV.8.1. Saobraćajna infrastruktura	181
IV.8.2. Telekomunikacije.....	182
IV.8.3. Energetika – elektroenergetika	182
IV.8.4. Vodna infrastruktura	182
IV.8.5. Termoenergetika	184
IV.9. CILJEVI RAZVOJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE.....	185
IV.9.1. Obrazovanje	185
IV.9.2. Zdravstvena, socijalna i dječija zaštita	186
IV.9.3. Kultura i sport	187
IV.9.4. Uprava i administracija	188
IV.9.5. Vjerski objekti	188
IV.10. CILJEVI ZAŠTITE OKOLINE I KULTURNO HISTORIJSKOG NASLIJEĐA	188
IV.10.1. Zaštita okoline (voda, vazduh, tlo, otpad)	188
IV.10.2. Zaštita prirodnog i kulturno historijskog naslijeđa	192
V. OSNOVNA KONCEPCIJA PROSTORNOG RAZVOJA.....	194
V.1. OSNOVNA KONCEPCIJA RAZVOJA PRIRODNIH I STVORENIH RESURSA.....	197
V.1.1. Poljoprivredno zemljište	197

V.1.2.	Šume i šumsko zemljište.....	198
V.1.3.	Građevinsko zemljište	199
V.1.4.	Rude i drugi mineralni resursi	200
V.2.	OSNOVNA KONCEPCIJA ORGANIZACIJE PROSTORA, SISTEM I MREŽA NASELJA	200
V.3.	OSNOVNA KONCEPCIJA RAZVOJA STANOVNIŠTVA.....	201
V.4.	STANOVANJE.....	202
V.5.	OSNOVNA KONCEPCIJA RAZVOJA PRIVREDE.....	202
V.6.	OSNOVNA KONCEPCIJA RAZVOJA INFRASTRUKTURE.....	204
V.6.1.	Saobraćajna infrastruktura	204
V.6.2.	Telekomunikacije.....	204
V.6.3.	Energetika – elektroenergetika	204
V.6.4.	Vodna infrastruktura	205
V.6.5.	Termoenergetika	206
V.6.6.	Komunalna infrastruktura	206
V.7.	OSNOVNA KONCEPCIJA RAZVOJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE	206
V.7.1.	Obrazovanje	206
V.7.2.	Zdravstvena, socijalna i dječija zaštita	207
V.7.3.	Kultura i sport	207
V.7.4.	Uprava i administracija.....	208
V.7.5.	Vjerski objekti	208
V.8.	OSNOVNA KONCEPCIJA ZAŠTITE OKOLINE I KULTURNO HISTORIJSKOG NASLIJEĐA	208
V.8.1.	Zaštita okoline	208
V.8.2.	Zaštita prirodnog i kulturno – historijskog naslijeđa	212
V.9.	OBAVEZNI PROSTORNI POKAZATELJI	214
VI.	GRAFIČKI PRILOZI.....	215

GRAFIČKI PRILOZI	razmjera
1. Teritorija, granice, pogranični pojas i administrativno-teritorijalna podjela	1:25 000
1.1. Reljef	1:25 000
2. Izvod iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona	1:25 000
3. Karta geoloških karakteristika	1:25 000
4. Karta inženjersko-geoloških karakteristika	1:25 000
5. Karta hidrogeoloških karakteristika	1:25 000
6. Seizmološka karta	1:25 000
7. Poljoprivredno zemljište	1:25 000
7.1 Poljoprivredno zemljište-upotrebna vrijednost	1:25 000
8. Šume i šumsko zemljište	1:25 000
8.1 Realna šumska vegetacija	1:25 000
9. Karta hidrologije	1:25 000
10. Karta mineralnih sirovina	1:25 000
11. Karta građevinskog zemljišta	1:25 000
12. Sistem naseljenih mjesta	1:25 000
13. Gustoća naseljenosti	1:25 000
14. Gustoća nastanjenosti	1:25 000
15. Privredne zone	1:25 000
16. Infrastrukturni sistemi	1:25 000
17. Društvena infrastruktura	1:25 000
18. Kulturno-historijsko nasljeđe	1:25 000
19. Karta privremeno neupotrebljivog zemljišta	1:25 000
20. Zaštita okoliša-stanje	1:25 000
20.1 Zaštita okoliša-kategorizacija površinskih vodotoka sa mapom zagađivača vodotoka	1:25 000
21. Sintezni prikaz korištenja prostora	1:25 000
22. Konceptija razvoja privrede	1:25 000
23. Područja namjenjena turizmu	1:25 000
24. Osnovna konceptija prostornog razvoja	1:25 000
25. Urbana i ruralna područja sa kategorizacijom terena po stepenu stabilnosti i drugim ograničavajućim faktorima razvoja	1:25 000

OPĆA DOKUMENTACIJA

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERAL MINISTRY OF PHYSICAL PLANNING

Broj: UPI-02-23-2-104 /11
Sarajevo, 06.06.2011. godine

Federalno ministarstvo prostornog uređanja u Sarajevu rješavajući zahtjev poduzeća Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka d.o.o. za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata, na osnovu člana 3.i 4. Uredbe o posebnim uslovima koja moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08) i člana 200. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98 i 48/99), Federalni ministar za prostorno uređenje donosi

R J E Š E N J E

1. Daje se ovlaštenje poduzeću **Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka d.o.o., ul. Petra I Karadorđevića br. 92**, sa rokom od pet godina od dana izdavanja istog, za obavljanje stručnih poslova izrade
  - a) **Prostornih i urbanističkih planova,**
  - b) **Detaljnih planskih dokumenata (zoning planovi, regulacioni planovi i urbanistički projekti).**
2. Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka d.o.o. je dužan da u roku od 15 dana od dana nastale promjene, zatraži izmjenu ovlaštenja ako su se naknadno promijenili podaci na temelju kojih je ovlaštenje dato.
3. Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka d.o.o. može podnijeti zahtjev za produženje ovlaštenja najranije godinu dana a najkasnije dva mjeseca prije isteka roka važenja ovlaštenja.

O b r a z l o ž e n j e

Dana 08.04.2011. godine Federalno ministarstvo prostornog uređanja je zaprimilo zahtjev poduzeća Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka d.o.o. za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.

Dana 26.04.2011. godine Federalno ministarstvo prostornog uređanja je zatražilo dopunu zahtjeva u skladu sa članom 3. i 4. Uredbe o posebnim uslovima koja moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08). U ostavljenom roku podnosilac zahtjeva je priložio tražene dokaze pojedinačno za svakog zaposlenog.

Rješavajući zahtjev poduzeća Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka d.o.o za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade detaljnih planskih dokumenata, Federalno ministarstvo prostornog uređanja je izvršilo uvid u zahtjev podnosioca te kompletan spis predmeta sa priloženim dokazima te nakon savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza pojedinačno i svih dokaza u međusobnoj uslovljenosti i povezanosti, utvrdilo da poduzeće Institut za građevinarstvo „IG“ Banja Luka d.o.o ispunjava uslove za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.

Naime odredbom člana 3. Uredbe o posebnim uslovima koja moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08), propisano je da

ovlaštenje za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata, na zahtjev privrednog ili drugog pravnog lica izdaje Federalno ministarstvo prostornog uređanja, ako isti ispunjava uslove u članu 3. Uredbe a koje se odnose na broj uposlenog kadra po strukama, na staž ostvaren u struci, položen stručni ispit te tehničku opremu i računarske programe kojim podnosilac zahtjeva raspolaže.

Kako je podnosilac zahtjeva dostavio ovom Federalnom ministarstvu ovjerenu dokumentaciju o broju uposlenih, ovjerene kopije diploma, ovjerene kopije radnih knjižica, ovjerene kopije uvjerenja o položenom stručnom ispitu, te ostale dokaze propisane članom 4. Uredbe, to je donesena odluka da se zahtjevu podnosioca udovolji i izda rješenje kojim se daje ovlaštenje za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.

Na temelju utvrđenog činjeničnog stanja a u skladu sa članom 26. stav 3. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10), članom 3. Uredbe o posebnim uslovima koje moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08), i člana 200. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98 i 48/99) doneseno je rješenje kao u dispozitivu.

Taksa u iznosu 7,00 KM pada na teret podnosioca zahtjeva u smislu člana 3. i tarifnog broja 55. Zakona o Federalnim upravnim pristojbama i tarifi Federalnih upravnih pristojbi („Službene novine Federacije BiH“, broj 6/98 i 8/00).

Naknada za izdavanje ovlaštenja u iznosu 3000, 00 KM pada na teret podnosioca zahtjeva u skladu sa rješenjem Federalnog ministra za prostorno uređenje broj 05-14-3-341/09 od 04.03.2009. godine.

UPUTSTVO O PRAVNOM LIJEKU

Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega nije dozvoljena žalba ali se može pokrenuti upravni spor, podnošenjem tužbe nadležnom sudu u roku od 30 dana od njegovog prijema.

Dostaviti :

1. Institutu za građevinarstvo „IG“ Banja Luka d.o.o.
2. Evidenciji,
3. Arhivi.

I. UVODNI DIO

I.1. Odluka o pristupanju izradi plana

14-MAY-2014 11:04 From:

To:+38751348372

P. 1

Općinsko vijeće Sapna, na osnovu člana 16. i 23. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/06 i 72/07), člana 19. i 22. Zakona o prostornom uređenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 3/05) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 6/07), na sjednici održanoj dana 29.04.2008. godine, donijelo je

O D L U K U

o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2008.-2028. godine

Član 1.

Pristupa se izradi Prostornog plana općine Sapna za period od 2008.-2028. godine.

Član 2.

Područje općine Sapna čine naseljena mjesta :Baljkovica,Donji Zaseok, Goduš, Kobilici, Kovačevići, Kraljevići, Međeda, Nezuk, Rastošnica, Sapna, Skakovica, Vitinica i Zaseok, Žuje-Šarci.

Granica općine Sapna počinje sa k.č. broj 4220 (ide šumskim putem) granicom parcela k.č. broj 4216, 4219,4212,4211, presijeca sljedeće parcele dejtonska linija i to : k.č. 4198, 4199, 4197, 4196, 4193, (presijeca Prelevački potok), presijeca dejtonska linija k.č. broj 4255, 4252, 4258, 4250, 4259, 4261 (presijeca makadamski put Završje-Goduš) siječe parcele –dejtonska linija 4648, 4646, 4645, 4652/2, 4654, 4657, 4658, 4660,(presijeca makadamski put Završje-Rastošnica), siječe dejtonska linija parcele k.č. 4566/1, 4562, 4561, 4553, 4543, 4542 i 4541. prati Završku rijeku, presijeca dejtonska linija parcele k.č. broj 4756, 4754, 4757, 4792, 4794, 3908, 3905, 3904, 3894, 3883, 3891, 3892, 3881, 3880 i 3920 K.O. Rastošnica, ide granicom parcela 3879, 3878, 3876, 3871,prati Završku rijeku i presijeca istu, zatim ide granicom parcela k.č. 3699, 3698, 3697, 3688, 3686, 3682, 3681, 3680/1, 3680/2, 3680/3,3680/4, 3679, 3678 prati makadamski put (k.č. 6260 k.o. Rastošnica), zatim prati Jelini potok koji je granica parcela označenih sa k.č. broj 3336, 3335, 3334, 3333, 3332, 3331, 3330, 3329, 3321, 3316, 3315, 3311, 3308,prati Jusića potok koji je granica parcela k.č. broj 2590/1 (presijeca Snježničko jezero) sa parcelama 3287/1, 3282, 3281, prati potok Brzava (k.č. 6278), ide makadamskim putem presijeca regionalni put Karakaj- Sapna-Priboj-Teočak. nastavlja istim makadamskim putem Rastošnica-Snježnica, isti prati k.č. 8865 K.O. Teočak odnosno granicom parcele 2046/1, 2028, 35/1, ide do parcele k.č. 27/5 i presijeca makadamski put označen sa k.č.6258 k.o. Rastošnica i dalje prati makadamski put označen sa k.č. 8865 K.O. Teočak sa parcelama k.č. 10, 9, 3/1, 1, 117, 153, 217, 234 ko. Rastošnica, presijeca stari put Snježnica- Laze označen sa k.č. broj 6249 K.O. Rastošnica, ide granicom puta k.č. broj 8865 K.O. Teočak sa parcelama označenim kao k.č. 236, 583, 648, 649/1, 656, 660, 657, 667, 673, 674, 675, 676 i 677 K.O. Rastošnica, prati put (k.č. broj 2) produžava putem k.č. broj 5328 u K.O. Lokanj, siječe put dejtonska linija i parcelu k.č. 6 K.O. Lokanj, presijeca parcele k.č. 4226, 4227, 4229, 4248, presijeca put za Lazareviće, presijeca parcele k.č.4729, 5089/1, 4769, 4770, 4783, 5100, 5105, presijeca put (k.č. broj 5792 k.o. Lokanj), siječe dejtonska linija

sljedeće parcele : k.č. broj 101, 103, 105, 106, 45, 172, 176, 177, presjeca potok Kosarija k.č. broj 9, 936, 934, 935, 927, 928/1, presjeca Duboki potok, put k.č. broj 1151 K.O. Vitinica, sječe parcele 1175, 1174, 1168, 1195, 1196, presjeca put Spasojevići-Gaj, presjeca parcele 1236, 1259, 1554, 1538, presjeca potok Škrilj (k.č. broj 5789 K.O. Vitinica), presjeca sljedeće parcele :k.č. 1660, 1659, 1648,2797, presjeca put Kovačevići Kiseljak (k.č. 5810 K.O. Vitinica), presjeca parcele k.č. 2897,3325, 3381, 3764, 3837, 3832, 4113, 4150, 4151, 4220, 4223, 4222, 4225, 4238, 4240, 4210, 5493, presjeca put Handelići- Vitinica (k.č. broj 5488 K.O. Vitinica), presjeca parcele 5580, 5623, presjeca put Handelići- Boškovići (k.č. 3805 K.O. Vitinica), presjeca parcele dejtonska linija 2902, 2903, 2911/1, 2911/2, 2957, 2954, 2983, 2984, 3014, 3005, 3012, 3543, 3546, 3547, 3548/4, 3533/1, 3533/2, 3548/1, 3529/1, 3602, 3601, 3599, 3593, 3594, 3596, 3595, 3597/2, 3597/1 k.o. Sapna, presjeca regionalni put Lopare-Sapna- Karakaj (k.č. 4618 k.o. Šetići), dalje dejtonska linija sječe parcele k.č.394/2, 395, 393, 392, 391/2, 390, 384, 382, 369, 368, 366, presjeca rijeku Sapna (k.č. 4623 K.O. Šetići), presjeca parcele dejtonska linija k.č.325, 326, 327, 342/1, 342/2, 280, 279, 278, 277/2, presjeca put Zaseok-Donji Šetići k.č. broj 4619 K.O. Šetići, dalje cijepa parcele k.č.3916, 3917, 3920, presjeca put Zaseok-Šetići preko klanca, presjeca parcele 3952/2, 3954, 3939, 3977, 3999, 3986, presjeca put Zaseok-Šetići i prati seoski put i presjeca makadamski put kroz selo k.č. broj 4622 k.o. Šetići. Dejtonska linija presjeca sljedeće parcele : k.č.4301, 4302, 4303, 4502, 4604/1, presjeca potok Kremenjaš k.č. broj 2615 K.O. Šetići. Dalje dejtonska linija sječe sljedeće parcele:k.č. 2038, 2034, 2050/1, 2050/2, presjeca stari put Nezuk-Dugi Dio k.č. broj 2617 K.O. Nezuk i presjeca sljedeće parcele: k.č. 2059/3, 2059/10, 2083, 2114, presjeca put Nezuk-Baljkovica-Križevići k.č. broj 2614 K.O. Nezuk, siječe sljedeće parcele k.č. 2146/1, 2149, 2166/1, 2165, 2172, 2171, 2180, 1325/1, 582/1, 588, 569/1, 569/2, 610/1, 625, presjeca put Baljkovica – Gavrići (k.č. broj 486/1 K.O. Nezuk), presjeca dejtonska linija k.č. broj 633, 639, 1003, 1009, presjeca put Tijanići – Bojići (k.č. broj 2616 K.O. Nezuk), presjeca parcele k.č. broj 956, 954, 1179, prati put k.č. broj 2609 K.O. Nezuk, dalje ide granicom parcela 1155/1, 1135, 1134/1, 1132/1, 1133, 1128/1, 1126, 1122/2, 1121, presjeca put Durakovići – Pasji Grobovi (k.č. broj 1109 K.O. Mededa), nastavlja granicom parcele 1262, prati put Mededa-Pasji Grob k.č. broj 1160, produžava Duvakovića potokom od k.č. broj 254 do 175, dalje produžava rijekom Munjača od parcele k.č.174 do parcele k.č.533/1 K.O. Mededa, dalje prati rijeku Munjača do k.č. broj 3598 u K. O. Goduš i ide granicom iste do parcele k.č. 3504, 3503 K.O. Goduš, ide granicom parcele k.č.3088/1 i presjeca k.č. broj 6244, put Stolice K.O. Rastošnica.

Član 3.

Prostorni plan se donosi za period od 20 godina, odnosno za period od 2008. do 2028. godine.

Član 4.

Prostorni plan općine Sapna izradit će se u skladu sa sadržajem koji je za ovu vrstu planova utvrđen Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/06 i 72/07), Zakonom o prostornom uređenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 3/05) i Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja („Službene novine Federacije BiH“, broj 63/04) i mora biti usaglašen sa dokumentom prostornog uređenja šireg područja.

Član 5.

Program aktivnosti i Plan aktivnosti za pripremu i izradu Prostornog plana izradit će Nosilac pripreme u saradnji sa Nosiocem izrade Prostornog plana.
Smjernice za izradu Prostornog plana će donijeti Općinsko vijeće Sapna posebnom odlukom, na osnovu Strategije razvoja općine Sapna i Prostornog plana Tuzlanskog kantona.

Član 6.

Nosilac pripreme za izradu Prostornog plana je Općinski načelnik i Općinska služba za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije (u daljem tekstu : Nosilac pripreme Prostornog plana)
Nosilac pripreme je dužan osigurati saradnju i usaglašavanje sa svim subjektima planiranja.
Nosilac izrade Prostornog plana bit će odabran putem javnog oglasa.

Član 7.

Rok za izradu Prostornog plana je 1 (jedna) godina od stupanja na snagu ove odluke. Plan će se raditi po fazama izrade Prostornog plana, kako slijedi :

I FAZA – PRIPREMA IZRADE PLANA

- Donošenje Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna
- Izrada Programa i Plana aktivnosti za pripremu i izradu Prostornog plana koji će biti usvojen na sjednici Općinskog vijeća
- Donošenje smjernica za pripremanje i izradu Prostornog plana- Priprema i izrada Prostorne osnove

II FAZA – Izrada prednacrt, nacrt i prijedloga Prostornog plana

III FAZA Donošenje Prostornog plana čiji je sastavni dio Odluka o provođenju Prostornog plana općine Sapna za period od 2008. do 2028. godine

Rokovi izrade po fazama će se utvrditi u Programu i planu aktivnosti za pripremu i izradu Prostornog plana.

Član 8.

Sredstva za troškove izrade Prostornog plana obezbjedit će se iz budžeta općine Sapna.

Član 9.

Nosilac pripreme Prostornog plana će posebnim aktom formirati Savjet Prostornog plana, sastavljen od stručnih, naučnih, javnih i drugih lica za potrebe stručnog praćenja, usmjeravanja i utvrđivanja koncepta prostornog uređenja Prostornog plana i druge aktivnosti u ime nosioca pripreme za izradu Plana.

Član 10.

Nosilac pripreme je obavezan izraditi Program uključivanja javnosti u proces pripreme i izrade. Program uključivanja javnosti je dio Programa i Plana aktivnosti za pripremu i izradu Prostornog plana. Programom uključivanja javnosti definiše se način uključivanja javnosti u svim fazama pripreme i izrade Prostornog plana. Nosilac pripreme Prostornog plana će Nacrt Prostornog plana staviti na javni uvid i raspravu. Detalje javnog uvida i javne rasprave Nosilac pripreme će oglašiti putem sredstava javnog informisanja. Nakon sumiranja rezultata javne rasprave Nosilac pripreme će putem Nosioca izrade pripremiti prijedlog Prostornog plana i dostaviti Općinskom vijeću radi donošenja.

Član 11.

Nosilac pripreme za izradu Prostornog plana će obezbjediti uslove da se Nosiocu izrade Prostornog plana stavi na raspolaganje sva dokumentacija relevantna za izradu Prostornog plana.

Nosilac pripreme je dužan osigurati saradnju i usaglašavanje stavova sa subjektima planiranja odnosno sa relevantnim učesnicima u njegovoj izradi te pribaviti mišljenja i saglasnosti na koje ih zakon obavezuje.

Član 12.

Nosilac izrade Prostornog plana je dužan svaku fazu Prostornog plana izraditi u skladu sa podacima koji su mu stavljeni na raspolaganje i pribavljeni od nadležnih organa i organizacija u toku rada na Prostornom planu, a od značaja su za prostorno uređenje općine Sapna.

Član 13.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj:01-02-422-4/08
Datum,29.04.2008.godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Čamil Ahmetović s.r.

Općinsko vijeće Sapna, na osnovu člana 16. i 23. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10), člana 41. Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj 6/11 i 4/13) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), na sjednici održanoj dana 28.11.2013.godine, donijelo je

ODLUKU
izmjeni Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period
2011.-2031.godine

Član 1.

U nazivu Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2011.-2031. godine („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 4/08 i 1/11), riječi „2011.-2031. godine“ zamjenjuju se riječima „**2013.-2033. godine**“.

Član 2.

U članu 1. i članu 3. riječi „2011.-2031. godine“ zamjenjuju se riječima „**2013.-2033. godine**“.

Član 3.

U članu 7. stav 1. riječi „ove odluke“ zamjenjuju se riječima „**Odluke o pristupanju izradi Prostornog plana općine Sapna za period 2013.-2033.godine**“.

U članu 7. stav 1. (III faza) riječi „2011.-2031. godine“ zamjenjuju se riječima „**2013.-2033. godine**“.

Član 4.

Ostale odredbe ove Odluke ostaju nepromijenjene.

Član 5.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj : 01-02-1298-5/13
Datum, 28.11.2013.godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

I.2. Nosilac izrade plana

Nosilac izrade Plana bira se u skladu sa propisima o javnim nabavkama. Nosilac izrade Prostornog plana općine Sapna je d.o.o. „Institut za građevinarstvo – IG“ Banjaluka.

I.3. Radni tim za izradu plana

Na izradi prostornog plana angažovan je multidisciplinarni radni tim sa zastupljenim svim stručnim profilima neophodnim za rješavanje problema prostornog razvoja općine Sapna.

Prostorno planiranje:

- GORDANA JEVTIĆ, dipl. pr. planer
- MARKO KNEŽEVIĆ, dipl.pr.planer
- VESNA JEGDIĆ, dipl.pr.planer
- DIJANA MILANOVIĆ, dipl.pr.planer
- ALEKSANDRA TEŠIĆ, dipl.pr.planer
- BORIS BADŽA, dipl. inž. arh.
- DRAGANA KUZMANOVIĆ, master pr.planer

Geodezija:

- SLOBODAN GARAČA, dipl.inž.geod.

Geologija:

- PETAR BEGOVIĆ, dipl. inž. geol.
- GOJKO SAVIĆ, dipl. inž. geol

Saobraćaj:

- MILAN TEŠANOVIĆ, dipl. inž. saob.

Vodna infrastruktura:

- MILAN ĐURĐEVIĆ, dipl. inž. građ.

Elektroenergetika i telekomunikacije:

- BOŠKO MIJATOVIĆ, dipl. inž. el.

Termoenergetika:

- DRAGAN ANTUNOVIĆ, dipl. inž. maš.

Sistem zelenih površina:

- BOJANA IVIĆ, dipl. inž. šum.

Poljoprivreda:

- ŽELJKA STOJANOVIĆ, dipl. inž. poljo.

Zaštita životne sredine:

- SINIŠA CUKUT, dipl.inž.tehn.

Privredne djelatnosti:

- DRAGANA POPOVIĆ, master pr. planer

Smjernice za provođenje plana

- DRAGANA DUBRAVAC, dipl. pravnik

I.4. Savjet plana

Na osnovu člana 9. Odluke o pristupanju izradi prostornog plana općine Sapna i člana 41. Statuta općine Sapna, općinski načelnik je donio Rješenje o imenovanju Savjeta prostornog plana općine Sapna (broj 02-23-492/13).

Savjet prostornog plana, prema navedenom Rješenju, čine:

Ismet Omerović, Općinski načelnik
Nusret Hamidović, pomoćnik načelnika za prostorno uređenje
Mirnes Gušić, predsjedavajući Općinskog vijeća Sapna
Fahrudin Delić, pomoćnik ministra za prostorno uređenje
Dragica Tešić, Zavod za prostorno planiranje TK
Fehrudin Selimović, dipl.ing građ.
Hasidin Hodžić, dipl.ing.poljoprivrede
Hanifa Selamović, dipl.pravnik
Ćamil Ahmetović, dipl.ing. rudarstva
Musa Smajlović, elektrodistribucija
Salih Omerović, Centar za socijalni rad
Fatima Hodžić, općinski vijećnik
Velid Bešić, inženjer poljoprivrede
Safer Pehratović, geometar

Savjet ima zadatak da prati, usmjerava i utvrđuje koncept prostornog uređenja Prostornog plana i druge aktivnosti u ime nosioca pripreme za izradu Plana.

U toku izrade Plana, a u skladu sa Zakonom o uređenju prostora i građenju održane su sjednice Savjeta i sprovedene stručne rasprave prilikom razmatranja i utvrđivanja osnovne koncepcije Plana, prednacrti i nacrti Plana.

I.5. Podloge za izradu plana

Podloge za izradu prostornog plana čine:

- Topografske karte u mjerilu 1:25 000
- Katastarski planovi u mjerilu 1:5000
- Digitalni orto-foto snimak općine iz 2008. godine 1:5000
- Grupa autora, 1988: Upustvo za izradu osnovne inženjersko-geološke karte SFRJ, Savezni geološki zavod, Beograd
- Grupa autora, 1965: OGK list Zavidovići karta i tumač, Savezni geološki zavod, Beograd
- Grupa autora, 1988: OGK list Tuzla, karta i tumač, Savezni geološki zavod, Beograd
- Grupa autora, 1980, Hidrogeološka karta SFRJ, 1:500 000, Savezni geološki zavoda, Beograd
- Grupa autora, Karta vodovodnih objekata, 1:50000

I.6. Izvod iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona 2005 – 2025. godine

Prostorni plan Tuzlanskog kantona kao sintezni dokument koji objedinjava dostignute spoznaje o prostoru i generiše njegovo racionalno korišćenje, određuje osnovne pravce i usmjerava razvoj Kantona i općina.

Izrađen je sa ciljem da se omogući racionalno korištenje prirodnih resursa, zaštita prostora, usmjeravanje privrednog ali i društvenog razvoja.

Prema ovom dokumentu, općina Sapna bi do kraja planskog perioda trebala imati 14770 stanovnika. Planirano urbano područje na teritoriji općine iznosi 1255,42ha (urbano područje: Sapna-centar općine, Kobilići, Rastošnica II, Rastošnica I, Međeđa, Vitinica, Zaseok, Kovačevići, Goduš, Nezuk). U sklopu urbanog područja planirane su površine za različite namjene:

- poljoprivredne površine 143,07 ha
- šumske površine 34,52 ha
- građevinsko-stanovanje 1049,79 ha
- vodene površine 0,04 ha
- magistralni put 15,66 ha
- regionalni put 7,15 ha
- lokalni put 5,02 ha
- ostalo 0,18 ha.

Na području općine Sapna, prema ovom dokumentu, utvrđeno je u granicama 7 naseljenih mjesta, 17 građevinskih zemljišta izvan urbanih područja:

- Baljkovica	3 građevinska zemljišta
- Donji Zaseok	1 građevinsko zemljište
- Vitinica	1 građevinsko zemljište
- Kovačevići	2 građevinska zemljišta
- Šarci	1 građevinsko zemljište
- Goduš	1 građevinsko zemljište
- Skakovica	8 građevinskih zemljišta

U oblasti društvene infrastrukture, Prostorni plan Tuzlanskog kantona definisao je sljedeće projekcije:

- izgradnja više objekata obdaništa, kako u gradu tako i većim prigradskim naseljima;
- predškolsko obrazovanje: potrebna površina objekata obdaništa za predškolski odgoj prema urbanističkim normativima je sljedeća-za površinu objekta je 5,5m²/djetetu do 3 godine, a 7,5m²/djetetu do 7 godina i za površinu kompleksa-dvorišta je 20 m²/djetetu, uz radijus gravitacionog područja do 500m.
- osnovno obrazovanje: prema urbanističkim normativima potrebna površina objekata škola za učenike u osnovnim školama je sljedeća-za površinu objekta je 7,5m²/učeniku i za površinu kompleksa je 20m²/učeniku;
- srednje obrazovanje: potrebna površina objekata srednjih škola, prema urbanističkim normativima je sljedeća: za površinu objekta je 7,5m²/učeniku, a za površinu kompleksa je 20m²/učeniku);

Prostorni plan Tuzlanskog kantona dao je i potencijalnu namjenu područja po oblicima turizma, te je za jezero Sniježnica koji pripada općina Sapna i Teočak definisao izletničko-rekreativni i vikend turizam, te lovni turizam.

U oblasti poljoprivrede, ovim Planom se na teritoriji općine Sapna, potencira voćarstvo (jagodasto voće, instaliranje hladnjača za zamrzavanje jagodičastog voća), stočarstvo i skupljanje bilja.

U oblasti vodosnabdjevanja i sistema odvođenja i prečišćavanja otpadnih voda Prostorni plan Tuzlanskog kantona potencira sljedeće:

- kao izvor vodosnabdjevanja treba da posluži bušeni bunar PB-1, koji je realizovan tokom 2004. godine uzvodno od Sapne, u pravcu Goduša.

- u cilju poboljšanja i očuvanja kvaliteta voda površinskih vodotoka, do kraja 2015. godine potrebna je izgradnja postrojenja za prečišćavanje ukupnog kapaciteta 10 000 ES, a do kraja 2025. godine i realizacija zbrinjavanja otpadnih voda preostalih naselja na odgovarajući način.

S obzirom da je u planskom periodu predviđena izgradnja gasovodnog sistema na području Kantona, povezanog u jedinstven sistem BiH (pravac Zvorik-Tuzla, sa kantonalnim odnosno regionalnim odvojcima ili alternativa) prioritetno je predviđena mogućnost priključka na plinovod posebno u općinama koje su u blizini magistralnog plinovoda-Sapna, Teočak, Kalesija, Kladanj i Gradačac.

U oblasti saobraćaja, ovaj Plan je istakao značaj prekategoriizacije regionalnih pravaca u magistralne, a sve u cilju obezbjeđenja kvalitetnije transportne povezanosti novih općinskih centara-Sapna, Čelić i Teočak. Planirani magistralni put na teritoriji Općine je Kalesija-Sapna-Teočak.

U oblasti telekomunikacione mreže, a sa ciljem potpune zaštite telekomunikacionog saobraćaja, potrebna je izgradnja zaštitnih prstenova na nivou transporta, tj. potrebno je izgraditi optičke spojne puteve na relaciji Kalesija-Sapna-Teočak.

Za potrebe izgradnje privrednih kapaciteta u planskom periodu predviđeno je cca 16,5 ha površine.

Prostorni plan Tuzlanskog kantona je na osnovu analize stanja postojećeg sistema naseljenih mjesta i gravitacijskih sprega, utvrdio središta pojedinih područja-žarišta. Na osnovu toga predložen je sistem centara razvoja koja čine okosnicu razvoja policentričnog modela, u kome su centralna naselja diferencirana na sljedeći način:

- Formacija grad-region
- I Primarni centar-središte kantona-grad Tuzla
- II Sekundarni centri-subkantonalni centri
  - II A-u sklopu grada regiona (općinski centri Živinice i Lukavac)
  - II B-ostali sekundarni centri (općinski centri Gračanica i Gradačac)
- III Tercijarni centri
  - III A-pri gradu regionu (općinski centri Banovići, Kalesija i Srebrenik)
  - III B-ostali tercijarni centri (općinski centar Kladanj)
- IV ostali centri (općinski centri Doboj Istok, Čelić, Teočak i Sapna)

I.7. Primjenjena metodologija

Zakon o prostornom uređenju definiše prostorne i urbanističke planove kao dugoročne i strateške planske dokumente kojima se utvrđuju osnovni ciljevi, pravci i instrumenti razvoja u prostoru. Metodološki pristup u izradi Plana prilagođen je zahtjevima i potrebama koji se postavljaju pred dokument ovakvog karaktera. Iz navedenog proističe potreba da Plan u okviru definisanja smjernica za razvoj općine treba da bude dovoljno fleksibilan i da obezbijedi kontinuitet u procesu planiranja.

Težnja u izradi Plana je da se obezbijedi dovoljna fleksibilnost prema planovima nižeg reda tako da se njihovom izradom, prilikom koje se ostvaruje detaljniji uvid u pogodnosti određene lokacije, adekvatnije odgovara na zahtjeve koje društvena situacija postavlja, a da se pri tom ne naruše osnovni principi i koncept Plana.

U septembru 2013. godine izvršena je valorizacija terena i počelo se sa prikupljanjem podataka i izradom analitičko dokumentacione osnove, kojom se utvrdilo postojeće stanje različitih tematskih oblasti. Utvrđeno postojeće stanje je dalo pretpostavke za dalje planiranje razvoja općine i

utvrđivanje planskih rešenja. U utvrđivanju planskih rešenja učestvovalo je i građanstvo u fazi izrade Prostorne osnove.

Osnovni metodološki pristup u izradi Prostornog plana jeste integralni metod koji se zasniva na principima održivog razvoja. Analizom brojnih faktora ekonomskog, ekološkog, socijalnog i institucionalnog razvoja utvrđeni su sljedeći osnovni principi u izradi Prostornog plana, i to:

- jačanje teritorijalne kohezije, odnosno uravnoteženi razvoj planskog područja;
- prostorno-funkcionalna integrisanost sa okruženjem i jačanje regionalnih veza;
- održiva životna sredina (smanjenje štetnog uticaja na životnu sredinu) i održivo korišćenje prirodnog i kulturnog naslijeđa;
- razvoj kulturnog identiteta i teritorijalne prepoznatljivosti;
- policentričan razvoj i jačanje veza grad-selo;
- jačanje konkurentnosti i efikasnosti;
- subsidijarnost i javno-privatno partnerstvo;
- održivi razvoj saobraćaja infrastrukture, kao i povećana dostupnost informacijama

Navedeni principi, koji su izvedeni i prilagođeni potrebama planiranja razvoja planskog područja, bazirani su na osnovu principa održivog prostornog razvoja iz brojnih evropskih dokumenata, koji definišu sljedeće principe i smjernice za njihovu primjenu:

Princip policentričnog razvoja koji predstavlja opće prihvaćeni princip u prostornom planiranju kao izraz potrebe da se planski utiče na negativne pojave u prostornoj organizaciji, nastale kao posljedica neravnomjernog razvoja u poslednjih nekoliko decenija. Princip se prvenstveno odnosi na plansko usmjeravanje organizacije mreže naselja i javnih službi, razmještaj proizvodnih i uslužnih aktivnosti u prostoru, kao i na jačanje veza između urbanih i ruralnih sredina. Istovremeno je potrebno planskim rješenjima poboljšati veze seoskih naselja sa većim centrima, što podrazumjeva dalje razvijanje odgovarajućih urbanih funkcija prvenstveno u naseljima koja predstavljaju lokalne centre;

Princip održivog razvoja infrastrukture čijom primjenom se podstiče ravnomjeran prostorni razvoj, kroz stvaranje uslova za povezivanje nerazvijenih i izolovanih područja sa većim naseljima i omogućavanje njihovog pristupa magistralnim infrastrukturnim sistemima. U cilju postizanja uravnoteženog prostornog razvoja on podrazumjeva poboljšanje veza između malih gradova i ruralnih oblasti sa trans-evropskim mrežama i saobraćajnim centrima, kao i aktivnosti na povećanju regionalne dostupnosti kroz ostvarivanje nedostajućih unutarregionalnih veza. Princip podrazumjeva i sprovođenje aktivnosti izgradnje telekomunikacionih mreža i eliminisanja fizičkih i drugih ograničenja, sa ciljem da se svim naseljima obezbjedi podjednak pristup informacijama. U tom smislu je potrebna obnova i proširenje telekomunikacionih mreža koje treba da pokrivaju čitavo područje Općine;

Princip smanjivanja štetnog uticaja na životnu sredinu koji podrazumjeva sagledavanje kvaliteta životne sredine i definisanje planskih rješenja kojima se ona štiti od negativnih uticaja u postplanskom periodu. Pri tome je potrebno bazirati koncept zaštite, ne samo u cilju poboljšanja kvaliteta životne sredine, već i u cilju prevencije i zaštite od negativnih uticaja koji mogu nastati implementacijom planskih rješenja. Primjena principa mora preduprediti ili ublažiti različite vrste štetnih uticaja po životnu sredinu, prvenstveno promovisanjem manje štetnih postupaka u poljoprivredi i šumarstvu, podsticanjem adekvatnih vidova saobraćaja i energetske sistema, prevencijom industrijskih akcidenata, revitalizacijom područja ugroženih industrijskim zagađenjem, kao i sprečavanjem suburbanizacije;

Princip zaštite prirodnih resursa i prirodnog naslijeđa koji podrazumjeva adekvatnu zaštitu i održivo korišćenje prirodnih resursa i naslijeđa, na način da oni doprinose pravilnoj uravnoteženosti ekosistema, atraktivnosti šireg prostora, kao i povećanju njihove estetske i rekreacione vrijednosti.

Potrebno je da politika prostornog razvoja brine o ponovnom uspostavljanju i konzerviranju ekosistema. Strategije za upravljanje vodnim resursima treba da uključe zaštitu površinskih i podzemnih voda, monitoring korišćenja đubriva i navodnjavanja, tretman otpadnih voda i sl., a u kontekstu šumskih površina izbor vrste drveća, obim itd. Činjenica da se prirodni resursi najvećim djelom nalaze u ruralnim područjima za koja se ne pripremaju urbanistički planovi, ukazuje na značaj prostornog plana u njihovoj zaštiti i održivom korišćenju;

Princip povećanja i zaštite fonda kulturnog naslijeđa kao razvojnog faktora koji podrazumjeva povećanje vrijednosti kulturnog naslijeđa, kao jedan od najznačajnijih doprinosa ekonomskom razvoju i jačanju lokalnog identiteta, i to kroz povećanje privlačnosti lokaliteta za investitore, turiste i javnost;

Princip podsticanja održivog turizma koji podrazumjeva korišćenje razvojnih mogućnosti koje obezbjeđuje turizam, posebno u slučaju nerazvijenih područja, pri čemu prednost imaju visokokvalitetni vidovi turizma. Oblici "mekog turizma" koji su brižljivo prilagođeni lokalnim okolnostima, kao što je ekoturizam, nude značajnu mogućnost za dalji razvoj.

Metodologija izrade geološke faze u prostorno planskoj dokumentaciji

Imajući u vidu da su Prostorni planovi strateški dokumenti njima se utvrđuju geološke karakteristike u okviru stanja na predmetnom području i daju se osnovne smjernice za prostorno planiranje sa posebnim osvrtom na resurse mineralnih sirovina i mogućnost iskorišćavanja istih.

Kategorizacija terena prema stabilnosti predstavlja sastavni dio inženjerskogeološke valorizacije područja obuhvata. Posebna pažnja poklanja se daljim geološkim istraživanjima na teritoriji općine za koju se radi prostorni plan.

Geološka faza se u pravilu sastoji od geoloških, inženjerskogeoloških, hidrogeoloških i seizmoloških karakteristika, a važan segment prostornog plana koji je vezan za geologiju su i mineralne sirovine.

Prostorno planska dokumentacija se radi na osnovu Osnovnih geoloških istraživanja i detaljnih geoloških istraživanja izvedenih prije ili u toku izrade prostornog plana. Nivo istražnih radova je definisan Zakonom o geološkim istraživanjima Bosne i Hercegovine («Službene list F BiH », broj 9/10)

Priprema i izrada geološke faze u planskoj dokumentaciji sastoji se od sljedećeg:

1. Analize postojeće geološke dokumentacije o predmetnom prostoru,
2. Izrade bazne inženjerskogeološke i hidrogeološke karte na osnovu dostupnih podataka,
3. Geološko rekognosciranje terena, gdje se vrši dopuna prethodno pripremljene karte,
4. Izrada finalne inženjerskogeološke, hidrogeološke i seizmološke karte kao priloga prostornog plana te pratećeg teksta koji definiše sve inženjerskogeološke, hidrogeološke i seizmološke karakteristike predmetnog područja,
5. Na osnovu prethodnih analiza daju se smjernice za dalja geološka istraživanja i izradu ostale tehničke dokumentacije, te neophodni uslovi koji se trebaju ispuniti u skladu sa setom zakona vezanim za ovu oblast.

Inženjerskogeološka, hidrogeološka, seizmološka i karta mineralnih sirovina predstavljaju osnove za dalje planiranje prostora u skladu sa geološkim uslovima na terenu.

1. Analiza postojeće geološke dokumentacije o predmetnom prostoru:

Predmetni prostor općine Sapna je dosad bio predmet Osnovnih geoloških istraživanja, regionalnih istraživanja koja su sprovedena u toku izrade Osnovne geološke karte kao i predmet detaljnih geoloških istraživanja različitih mineralnih sirovina (ugalj, krečnjak, podzemne vode i ostalo).

Kao prva faza izrade pristupilo se prikupljanju, selekciji i analizi prethodno izvedenih geoloških istraživanja koja imaju značaj sa aspekta izrade prostornog plana.

Na osnovu rezultata ovih istraživanja pratiće se osnovni princip metodologije geoloških istraživanja o postepenom približavanju informacijama o terenu.

2. Izrada bazne inženjerskogeološke karte na osnovu dostupnih podataka:

Nakon analize dostupne dokumentacije izvršiće se obrada raspoloživih podataka, prikupljeni u prvom koraku. Ove karte će biti osnov za sljedeći korak geološkog rekognosciranja terena općine Sapna.

3. Geološko rekognosciranje

Geološko rekognosciranje terena će biti najvažniji korak u okviru geološke faze u planskom dokumentu. Ista se sastoji od utvrđivanja maršruta na osnovu prethodno pripremljene bazne karte sa obilježenim karakterističnim tačkama, te inženjerskogeološkog i hidrogeološkog rekognosciranja terena prema definisanom planu rekognosciranja na označenim karakterističnim tačkama.

4. Izrada finalnih grafičkih priloga

Po završetku terenskih istraživanja izvršiće se kompilacija prikupljenih podataka prema vrsti i međusobnim odnosima, te na osnovu toga, finalna inženjerskogeološka, hidrogeološka, seizmološka karta kao i karta mineralnih sirovina. Pored karata izradiće se i tekstualni dio plana koji predstavlja jednu vrstu tumača za karte..

Kartografski prikaz sa pratećim tekstom služiće kao osnov za pravilno (strateško) planiranje tj. dalju razradu prostornog plana.

5. Izrada smjernica za nastavak geoloških istraživanja

U ovom dijelu se daju smjernice za dalja geološka istraživanja, kao i zakonski akti koji se moraju poštovati prilikom izvođenja istih.

Ovakav pristup u prostornom planiranju omogućava makimalno prilagođavanje planskog rješenja predmetnom prostoru te maksimalno iskorišćavanje mineralnih sirovina. Mineralne sirovine za koje trenutno ne postoji ekonomska opravdanost eksploatacije se takođe navode u okviru mineralnih sirovina jer one predstavljaju mineralni potencijal. Na taj način se omogućava čuvanje resursa za vrijeme kad će te mineralne sirovine imati veću opravdanost za eksploataciju.

I.8. Informacioni osnov

Pregled dokumentacije:

- Grupa autora, 2006: Prostorni plan Tuzlanskog kantona 2005-2025,
- Strategija razvoja Tuzlanskog kantona 2008.-2013. godine;
- Strategija razvoja općine Sapna 2009-2014.godine;

- Strategija razvoja općine Sapna 2014-2020 (radna verzija)
- Saopćenja Federalnog Zavoda za statistiku (po godinama)
- Mogućnost i perspektiva razvoja općine Sapna i općine Teočak na bazi prirodnih mineralnih resursa, Sarajevo 1998. godina;
- Tuzlanski kanton u brojkama, Federalni zavod za statistiku (po godinama);
- Rezultati popisa stanovništva 1971.-1991. godine, Statistički zavod Jugoslavije, državni Zavod za statistiku Republike BiH;
- Studija ranjivosti prostora Tuzlanskog kantona, Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice;
- Urbanistički plan Sapna-Analitičko dokumentaciona osnova, Sarajevo, 1997. godine;
- Urbanistički plan Sapna, Sarajevo 1998. godina;
- Urbanistički plan naselja Sapna, Zvornik 1985. godina;
- Gender akcioni plan općine Sapna, Sapna 2012. godine;
- Strateški pravci razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini sa planom impelmentiranja, 2008.-2015. godine
- Strateški plan razvoja zdravstva u Federaciji Bosne i Hercegovine u periodu od 2008. do 2018. godine;
- Sistematski/sustavni spisak općina i naseljenih mjesta u Federaciji BiH, Sarajevo 2013. godine;
- Brojanje saobraćaja na magistralnim cestama FBiH u 2012. godini, Sarajevo,2013.
- Strategija upravljanja čvrstim otpadom BiH, 2002;
- Begović P, 2009: Hidrogeološke podloge u prostornom planiranju na primjeru Opštine Laktaši u Republici Srpskoj, Magistarska teza, fondovski materijal Rudarsko-geološkog fakulteta, Beograd;
- Mijović D, 2003: Metodologija hidrogeoloških istraživanja u prostornom planiranju i upravljanje podzemnim vodama, doktorska disertacija, fondovska literatura RGF Beograd
- Jusuf Omerović, Munir Kahrimanović (2012.):“Očuvane nekropole stećaka u Sapni“, Baština sjeveroistočne Bosne, V, Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, Tuzla
- Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna, Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli, Tuzla mart 2015. godine
- Elaborat o inženjerskoj prospekciји klizišta na općini Sapna, Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli, decembar, 2014. godine
- Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine
- Digitalne karte Tuzlanskog kantona, Federacija BiH, 1:200000;
- Ortofoto snimak područja općine Sapna 2008;
- Topografske karte 1:25 000;
- Katastarske podloge 1:5000;

Zakoni, propisi, općinske odluke:

- Zakon o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH (Sl. Novine F BiH br. 02/06, 72/07, 32/08, 4/10)
- Zakon o prostornom uređenju i građenju TK (Sl.novine TK br. 6/11)
- Zakon o vodama (Sl. Novine F BiH br. 70/06)
- Zakon o cestama Federacije BiH (Sl. Novine F BiH br. 12/10)
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu (Sl. Novine F BiH br. 57/09, 4/10)
- Zakon o promjeni namjene poljoprivrednog zemljišta TK (Sl.novine broj 10/10)
- Zakon o šumama TK (Sl.novine br. 9/12,17/13)

- Zakon o zaštiti okoliša (Sl. Novine F BiH br. 33/03)
- Zakon o upravljanju otpadom (Sl. Novine F BiH br. 33/03)
- Zakon o zaštiti prirode (Sl. Novine F BiH br. 33/03)
- Zakon o zaštiti zraka (Sl. Novine F BiH br. 33/03, 4/10)
- Zakon o električnoj energiji (Sl. Novine F BiH br. 41/02)
- Zakon o zaštiti od buke (Službene novine TK broj 10/04)
- Zakon o komunikacijama (Sl. Glasnik BiH, br. 31/03, 75/06)
- Zakon o geološkim istraživanjima Bosne i Hercegovine («Službene list F BiH», broj 9/10)
- Zakon o uvjetima i postupku legalizacije bespravno izgrađenih građevina (Službene novine TK broj 10/04)
- Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća FBiH (Sl. Novine FBiH broj 39/03, 22/06, 43/10)
- Zakon o rudarstvu («Sl. novine F BiH», br. 26/10)
- Zakon o zaštiti voda, (Sl. novine FBiH br. 33/03)
- Zakon o koncesijama (Sl. novine FBiH br. 40/02)
- Okvirni Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini, godina XI, 2007. godina
- Zakon o privremenim tehničkim propisima za građenje u seizmičkim područjima (Sl. I. SFRJ 39/64);
- Odluka o kategorizaciji cesta u autoceste i brze ceste, magistralne ceste i regionalne ceste (V broj 464/2014, 20.03.2014.)

Uredbe

- Uredba o jedinstvenoj metodologiji izrade dokumenata prostornog uređenja (Sl. Novine FBiH br. 63/04, 50/07)
- Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata (2010)
- Uredba o šumama (Sl. Novine FBiH br. 83/09 od 30.12.2009. godine)

Pravilnici

- Pravilnik o uvjetima za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta voda koje se koriste ili planiraju koristiti za piće (Sl. novine FBiH, br. 51/02)
- Pravilnik o graničnim vrijednostima opasnih i štetnih tvari za vode koje se nakon pročišćavanja iz sustava javne kanalizacije ispuštaju u prirodni prijamnik (Sl. novine FBiH, br. 50/07)
- Pravilnik o graničnim vrijednostima opasnih i štetnih tvari za tehnološke otpadne vode prije njihovog ispuštanja u sustav javne kanalizacije odnosno u drugi prijamnik (Sl. novine FBiH, br. 50/07)
- Pravilnik o tehničkim normativima za izgradnju objekata visokogradnje u seizmičkim područjima (Sl. I. SFRJ 31/81, 49/82, 29/83, 21/88, 52/90);
- Pravilnik o tehničkim normativima za projektovanje i izvođenje radova na temeljenju građevinskih objekata (Sl. I. SFRJ 15/90);
- Pravilnik o vođenju zbirke isprava i katastra istražnih prostora i eksploatacijskih polja («Službeni list R BiH», broj 16/93 i 13/94).

II. SNIMAK POSTOJEĆEG STANJA

II.1. PRIRODNI UVJETI

II.1.1. Granica obuhvata

Područje općine Sapna je dio državnog teritorija Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine, a u sastavu je Tuzlanskog kantona.

Granica Općine utvrđena je federalnim zakonom i drugim federalnim popisima. Obuhvat plana graniči se sa Republikom Srpskom sa istoka, juga i sjeverozapada, općinom Teočak sa sjevera, općinom Tuzla (mali dio) sa zapada, općinom Kalesija sa zapada i jugozapada.

Najdužu granicu ima sa općinom Zvornik, koja pripada Republici Srpskoj, dužine 21,68km, a najkraću sa općinom Tuzla, dužine svega 0,38 km. Ukupna dužina granice iznosi 62,99 km.

Polazeći od najjužnije tačke koja je na koti 559 na Resniku (početak entitetske linije razgraničenja), granična linija ide pravolinijski ka sjeveru, presjecajući Baljkovicu (naselje Savići) do Nezuka. Odavde, granica ide ka istoku, presjecajući tok Strmne i obuhvatajući naselje Zaseok. Potom, manjim dijelom ide uporedo sa regionalnim putem, te pod pravim uglom (pravolinijski) ide do Vitinice tj. Handželića (obuhvatajući ih). Presjecajući tok Rijeke, prolazi između naselja Mahmutovići i Odžačina i dolazi do Kiseljačkog potoka, tj. naselja Ravne Njive. Odavde, granična linija pod pravim uglom ide ka istoku, te presjecajući povremeni tok Kasarrije dolazi do Poteševca. Potom skreće ka zapadu (završetak entitetske linije razgraničenja) presjecajući Nakića Kosu, dolazi do kote 675, a potom i do najsjevernije tačke na koti 625. Spuštajući se preko Cerika, dolazi do kote 450, tj. prolazi između Sniježnice i Brzave, i spusta se do Kršila. Potom, granična linija prolazi između naselja Sarići i Lipak, i spusta se do kote 541 i prolazi između naselja Savići i Romani i presjecajući tok Završke rijeke, dolazi do najzapadnije tačke na granici entiteta kod Debele lipe 794m. Potom granica ide Majevicom, tj. prelazi preko vrhova M.Jelica (879) i V.Jelica (873m) i dolazi do kote 778 (lokacija Kruškovita njiva), a potom i do Njivica, gdje skreće ka jugu, tokom Munjače. Potom preko Đedovca i Pandurica, granična linija dolazi do Resnika (559 m)¹.

II.1.2. Prostorni i geografski položaj

Općina Sapna je jedinica lokalne samouprave uspostavljena Zakonom o konstituiranju novih općina podijeljenih medjunitetstvom i medjukantonalnom/medjužupanijskom crtom koji je donesen na sjednicama Predstavničkog doma i Doma naroda FBiH 20. i 21. januara 1998. godine. Nastala je od dijela teritorije općine Zvornik, koji je potpisivanjem Dejtonskog sporazuma, pripao Federaciji BiH, dok je drugi dio teritorije ostao u drugom entitetu.

Geografski, prostor općine Sapna pripada regiji sjeveroistočne Bosne, a u administrativnom smislu čini jednu od trinaest općina Tuzlanskog kantona.

Od ukupne površine Kantona (2649 km²), općina Sapna zauzima 122,35 km² (cca 4%). Smještena u perifernom dijelu Kantona (između 18°53' do 19°03' istočne geografske dužine i 44°26' do 44°35' sjeverne geografske širine) graniči sa općinama Zvornik i Lopare u Republici Srpskoj i Kalesijom, Tuzlom i Teočakom u FBiH.

Obuhvata istočne obronke planine Majevice i gornji tok rijeke Sapne, sa njenim pritokama Rožanjkom i Munjačom. U morfološkom pogledu područje je pretežno brdsko-planinsko sa rijetkim ravničarskim predjelima. Centralni dio općine smješten je uz rijeku Sapnu i regionalni put Zvornik-Priboj na nadmorskoj visini od 147 m, a ostala naseljena mjesta u odnosu na centralni dio pružaju se ka sjeveru i jugozapadu.

¹ Granica naseljenih mjesta i općine, dobijeni su od strane Geodetske uprave Federacije.

Osim rijeke Sapne, koja nastaje od rijeka Rožanjke i Munjače, treba spomenuti i rijeku Brzavu, koja se uliva u akumulaciono jezero Sniježnica, ali i rijeku Tavnu. Pored ovih rječica, na prostoru općine ima puno potoka koji su pritoke ovim rijekama. Već pomenuto jezero, sa svojom površinom od 103 ha, drugo je po veličini jezero u Tuzlanskom kantonu i jednim dijelom pripada općini Sapna.

Prostor općine Sapna obuhvata 13 naseljenih mjesta: Baljkovica, Međeđa, Nezuk, Zaseok, Kraljevići, Sapna, Vitinica, Goduš, Rožanj, Podgora, Rastošnica, Kiseljak, Gornji Lokanj. Sva naseljena mjesta, izuzev Podgore, do 1991. godine, bila su u sastavu općine Zvornik.

II.1.3. Geološka građa

II.1.3.1. Geomorfološke karakteristike terena

Geološki sastav i tektonska građa, klimatske karakteristike, pa i djelatnost čovjeka su činioci formiranja morfologije terena.

Područje Tuzlanskog basena je, u orografskom pogledu, veoma složeno. Sjeveroistočni dio pripada planini Majevice, koja predstavlja najmarkantniji orografski oblik na području sjeveroistočne Bosne. Planina Majevice u morfološkom i strukturno-tektonskom pogledu predstavlja horst nastao u neotektonskom dobu.

Općina Sapna, kao dio Tuzlanskog kantona, obuhvata istočne obronke planine Majevice, te je reljef tipično brdsko-planinski sa rijetkim ravničarskim predjelima, a cijelo područje karakteriše nagnutost terena ka istoku i dijelom prema sjeverozapadu. Centralni dio općine smješten je uz rijeku Sapnu i regionalni put Zvornik-Priboj. Prosječna nadmorska visina iznosi cca 450 m.

Prema podacima Ekološko-vegetacijske rejonizacije BiH općina Sapna većim dijelom pripada donjedrinskom području i peripanonskoj oblasti.

II.1.3.2. Geološke karakteristike terena

II.1.3.2.1 Geološki sastav i građa terena

JURA

Tvorevine jurske periode pripadaju dvjema geotektonskim cjelinama: centralnoj i unutrašnjoj dinarskoj ofolitskoj zoni.

Razvijen je dio donje jure i dijabaz-rožnačka formacija koja vjerovatno odgovara srednjoj, a dijelom i gornjoj juri.

Jurski melanž-dijabaz-rožnačka formacija (J). Predstavlja debeli kompleks stijena veoma različitog sastava. Pored sedimentnih, prisutne su velike mase ultrabazičnih stijena i amfibolita, te različite bazične i druge magmatske i metamorfne stijene. Leže prividno konkordantno – melanžno preko lijaskih naslaga i različitih članova trijasa a preko njih diskordantno leže tvorevine krede. Prema tome bez sumnje su to tvorevine jurske, najvjerovatnije srednje i dijelom gornje jurske starosti.

KREDA

Kredne naslage, široko su rasprostranjene u jugoistočnom dijelu terena južno od doline Spreče. Manje pojave su vezane za greben Majevice, Sjeverno od Tuzle na putu između Cepardi i Zvornika na listu Zvornik, oko 5km istočno od lista Tuzla.

Klastično karbonatni paket (K₂³). Leži u kontinuitetu preko krečnjačkog paketa, a predstavljen je gruboklastičnim sedimentima, laporcima koji se izmjenjuju sa krečnjacima. Ovaj paket prema mišljenju, odgovara najvišim horizontima gornje krede, a postoji i mogućnost da zalazi i u paleocen, što nije dokazano.

Neraščlanjena gornja krede (K₂). Predstavljani su pločastim krečnjacima, laporcima i rjeđe pješčarima. Nema otkrivenih instruktivnih prosila niti jasnih odnosa sa starijim stijena. U nižim horizontima pored breče, pješčara i konglomerata zastupljeni su i krečnjaci a u višim prevlađuju klastiti, uglavnom pješčari i laporci; rjeđe se javljaju i kalkareniti dok su mikritski krečnjaci sasvim podređeni. Turbiditne karakteristike ovih naslaga se jasnije uočavaju nego kod ostalih krednih seimenata. Sekvence su male debljine, do jednog metra. Od mikropaleontoloških naslaga od njih su određene slijedeće forme: *Globotruncana lapperenti lapperenti*, *G. Lapperenti tricarinata*, *G. Linneana marginata*, *Pithonella ovalis* i druge. Ova asocijacija potvrđuje da su ove nalage kredne, senonske starosti.

PALEOGEN

Paleogen je predstavljen sa dva svoja člana: eocenom i oligocenom. Njihov razvoj nije ujednačen, zbog čega su prisutne znatne razlike u vertikalnom razvoju i kompletnosti stuba u raznim nekada i bliskim lokalitetima.

Srednji i gornji eocen (E_{2,3}). U litološkom pogledu ovo je najrazvijeniji član eocenskog sedimentnog kompleksa. U njegov sastav ulaze krečnjaci, laporci, alevroliti, glinci, pješčari i konglomerati. Zahvaljujući obilnoj karakterističnoj fosilnoj fauni mekušaca, niži dio ovog složenog litofacijskog kompleksa predstavlja repenu kartirajuću jedinicu u eocenu ovih ovih terena.

U okviru srednjeg eocena mogu se razlikovati na osnovu litoloških karakteristika i paleontološkog materijala, tri nivoa:

- Najniži je predstavljen pješčarima i laporcima sa prosljocima krečnjaka. Ovi sedimenti predstavljaju postupan prelaz prema sedimentima donjeg eocena. U krečnjacima je pronađena slabo očuvana srednje eocenska fauna. Debljina ovih sedimenata ne prelazi 50 metara.
- Srednji nivo karakteriše se znatno većom zastupljenošću karbonatnih stijena. To su pijeskoviti krečnjaci, zatim bankoviti pelitomorfni fasiliferni krečnjaci, te brečasti i pijeskoviti krečnjaci. Debljina ovog nivoa iznosi oko 100 metara. U njima su nađeni brojni korali, gastropodi i lamelibranchiati koji ukazuju na sprudno-litoralni karakter krečnjaka.
- U gornjem dijelu srednjeg eocena nataložena je serija laporaca, krečnjaka i pješčara. Maksimalna debljina ovog člana ne prelazi 150 metara.

Nešto drugačiji razvoj srednjeg eocena utvrđen je u dolini rijeke Sapne, gdje preovlađuju laporci, pješčari, glinci.

U donjem dijelu ovog horizonta konstatovano je više slojeva kamenog uglja. U laporcima i krečnjacima nalazi se slabo očuvana fauna mekušaca u kojoj preovlađuju rodovi *Cerithium*, *Natica* i *Crasatella*. To je uglavnom brakična fauna, gdje dominiraju ceriti, a faunistička asocijacija ukazuje na srednje do gornje eocensku starost. Kod Rastošnice, preko ovih fosilifernih sedimenata leže, sa postupnim prelazom, bankoviti kvarcni pješčari, rjeđe konglomerati, koji nesumnjivo pripadaju gornjem eocenu. Budući da se ovi, gornje-eocenski sedimenti ne mogu pratiti na cijelom prostoru I da najviši nivo srednjeg eocena ima faunu koju karakteriše gornji eocen, ova serija debljine oko 1000 metara, izdvojena je na karti kao sredni i gornji eocen E_{2,3}.

U donjem dijelu ove serije utvrđene su pojave kamenog uglja, koje su u više navrata istraživane. Preko glinovito-karbonatnih ili klastičnih tvorevina sa srednjoeocenskom faunom, leži ebela serija sastavljena iz bankova i slojeva sivih i žućkastih pješčara, crvenih i zelenih glinaca i laporaca. Ritmovi se ponavljaju sa dosta pravilnosti, stim što se učešće pješčara I laporaca, jednog na račun drugog, često mjenja. Glinci su manje zastupljeni, a ponekad sasvim izostaju.

Oligocen (O1). U oligocenu su izdvojeni sedimenti koji leže konkordantno ispod slavinovačkih krečnjaka u tuzlanskom odnosno lipovačkih krečnjaka u loparskom basenu.

Osim rijetkih ostrakoda, druga fosilna fauna do sada nije nađena. Oligocenski sedimenti su najbolje otkriveni i proučeni u dolinama rijeke Rastošnica kao i u Zelenom potoku, lijevoj pritoci Rastošnice.

Na terenu Ratošnice mogu se izdvojiti u superpozicionom smislu četiri litostratigrafska člana:

- Uslojeni lapori, laporoviti krečnjaci i rjeđe pješčari sa tankim proslojcima uglja. Ukupna debljina ovih naslaga je oko 60m.
- Listasti glinci i laporci sa finoslojevitim alevrolitima, pjeskovitim glincima i sitnozrnim pješčarima sa finom paralelnom slojevitošću. U višim nivoima povećava se zastupljenost pješčara. U sivim pjeskovitim laporcima nađena je fauna predstavljena slabo očuvanim heliksima. Debljina ovog paketa sedimenta iznosi oko 170 m.
- Pločasti pješčari sa talasnim brazdama u alternaciji sa sivim laporcima i alevrolitima, ukupne debljine od oko 250m. Rijetko su zastupljeni pločasti krečnjaci i konglomerati. Ovo je namarkantniji član oligocene i sedimentne serije. Opća karakteristika ovih sedimenata je ritmičnost u sedimentaciji i brojne interne i eksterne sedimentne teksture. Pješčari se karakterišu gradacionom i kosom slojevitošću sm dimenzija i laminacijom.
- Bankoviti konglomerati i pješčari sa finoslojevitim laporcima i glincima ukupne debljine oko 200 m. U najvišem nivou člana nalazi se paket sastavljen pjeskovitih laporaca finoslojenih pješčara i tanko uslojenih do listastih laporaca i alevrolita. Sedimenti ovog paketa postupno prelaze u mlađe slavinovačke pločaste krečnjake i laporce donjeg miocena.

U ovoj, oko 1000m debeloj seriji sedimenta, nisu do sada nađeni značajni paleontološki ostaci. Starost im je određena na osnovu njihovog superpozicionog položaja, jer leže diskordantno preko gornjo-eocenskih naslaga i konkordantno sa postupnim prelazom, ispod donjomiocenskih tvorevina. Prema tome, njihova donja granica je još uvijek neistražena.

Dacitsko-andezitske stijene (aqa). Prema S.Karamati (1962) tercijarni magmatizam se u subvulkanskom, a naročito vulkanskom nivou odvijao u više bliskih faza. Izdvojene su dvije glavne faze. Dacitoandeziti granodioritskog hemizma obrazovani su u prvoj, oligomiocenskoj fazi radialne tektonike.

Dacitoandeziti su porfirne stijene sa kvarcom ili bez njega, sa andezitom i bojenim mineralima (biotit, amfibol i piroksen). Imaju holokristalastu i hipokristalastu porfirsku strukturu.

Dacitoandeziti su u manjem ili većem stepenu zahvaćeni hidrotermalnim promjenama koje se uglavnom ogledaju u siricitizaciji, hloritizaciji i manje silifikaciji.

NEOGEN

Donji miocen (M₁¹). Donji miocen u Tuzlanskom basenu u užem smislu započinje sivim, lijepo uslojenim laporima sa slabo očuvanim moluscima rodova Bithinia i Limnea preko kojih leže žuti pločasti krečnjaci u alternaciji sa laporcima, a zatim pločasti krečnjaci i dolomiti. Ukupne debljine donjomiocenskih naslaga ne prelaze 200 m, a često je i znatno manja.

„Crvena serija“ (M_{1,2}¹). Preko slavinovačkih, odnosno lipovačkih pločastih krečnjaka, konkordantno je nataložena serija u osnovi kruboklastičnih crvenih obojenih sedimenata, koja predstavlja najstarije sedimente salifernog polifacijalnog ciklusa, odnosno tuzlanske sone formacije.

U sastav ove serije, koja je zbog svoje crvene boje, nazvana „crvena serija“ ulaze crveni konglomerati, konglomeratični pješčari, tufitni pješčari, tufitni alevroliti, neslojeviti glinci, rjeđe laporoviti kvrgavi krečnjaci, krečnjaci i gips. U izgradnji pješčara učestvuju terigeni i piroklastični materijali. Terigeni komponenta je predstavljena fragmentima rožnaca, kvarcita, alevrolita, glinaca, zatim kvarcnim zrnim, a rjeđe feldspatom i pretaloženim liskunom. Zapaženo je da kod pjeskovitih glinaca nije izražena stratifikacija, a veoma je česta pojava karbonatnih konkrecija i sočiva gipsa, debljine 10 cm.

U sastav konglomerata, koji predstavljaju slabo sortiran pšefit, ulaze valutice kvarca, zelenkastih pješčara, rožnaca, pjeskovitih krečnjaka i dacita.

U opisanim sedimentima nije nadjena fosilna fauna te im je starost određena na osnovu njihovog superpozicionog položaja. Debljina ovog litostratigrafskog člana varira od 100-200 m.

Srednji miocen (M^2_2). U okviru lista Tuzla tvorevine srednjeg miocena, tortonskog kata, zauzimaju dosta veliki prostor. Taloženi su diskordantno preko krednih, paleogenih i slatkovodnih miocenskih sedimenata i konkordantno preko sone formacije Tuzle. Sadrže mnoštvo raznovrsnih marinskih fosila, na osnovu kojih je starost ovih naslaga precizno utvrđena.

Sedimenti tortona se odlikuju velikom facijalnom raznovršnošću, što je opisano u radovima F. Katzera, M. Lukovića, P. Stevanovića, M. Eremije, I. Soklića, S. Čičića, Č. Jovanovića i drugih istraživača. Na listu Tuzla izdvojeni su slijedeći tipovi facija u tortonu: a. šlimni laporci; b. laporovite gline i lapori; c. pješčari, rjeđe i konglomerati i d. organogeni sprudni krečnjaci.

Facija šlimnih laporaca tipično je razvijena u okolini Tuzle na užem gradskom području, u građi antiklinale Dolovi, sinklinale Dokanj i drugih struktura ovog dijela basena. Bušenjem je dokazano da šlimni laporci dostižu debljinu i do 400m. Sadrže karakteristične pteropode i drugu faunu, što je omogućilo da se u tortonu ovog terena izdvoje dva nivoa, koji su i na listu Tuzla izdvojeni kao posebne kartirane jedinice: donji torton ($^1M^2_2$) u faciji šlimnih nestratifikovanih laporaca i gornji torton ($^2M^2_2$) sastavljen od alternirajuće serije laporaca i pješčara, sa izraženim turbiditnim odlikama.

Donji torton ($^1M^2_2$). Predstavljen je sivim pjeskovitim glinama, a ređe i slabo ugljevitim glinama i laporcima. Mikrofosilna asocijacija iz ovih sedimenata ukazuje na legenidnu zonu odnosno na donjotortonsku starost. Određesu slijedeće vrste: *Robulus cultratus*, *Globigerina buloides* i dr.

Gornji miocen-sarmat (M^1_3). Brakični sedimenti sarmata imaju značajno rasprostranjenje u široj okolini Tuzle i na lijevoj strani rijeke Sapna. Na osnovu provodne faune J. Soklič je izdvojio "Rissoa slojeve" i donje "Ervilia slojeve" kao stariji sarmat, a gornje "Ervilia slojeve" i "Mactra slojeve" kao mlađi sarmat. Granica između starijeg i mlađeg sarmata je označena pojavom patuljastih predstavnika pripadnika vrste *Rotalia beccarii* i brojnih primjeraka *Nonion granosum*.

Najstariji sarmat, donji "Rissoa slojevi", je predstavljen tamnosivim, tankoslojevitim laporcima koji se izmjenjuju sa laporovitim pješčarima. Donji Rissoa slojevi ovdje imaju debljinu od 42m jer su nabušeni u intervalu od 448 do 490m.

Gornji "Rissoa slojevi" su izgrađeni od tamnosivih pješčara, konglomerata i pjeskovitih laporaca, koji se ritmički izmjenjuju. U klastičnim slojevima zrna su od peridotisko-serpentinskih stijena oboda, a podređeno se javljaju i zrna od raynbojnih krečnjaka i rožnaca. Veličina i mala zaobljenost valutaka ukazuju na blizini oboda i fazu izdizanja terena. Donji paket, debljine desetak metara, postepeno zamjenjuju laporoviti sedimenti.

Debljina gornjih "Rissoa slojeva" iznosi 43m. Oni imaju značajno rasprostranjenje u basenu, s tim što je klastičnih sedimenata idući od sprečanskog razloma sve manje.

Donji "Ervilia slojevi", debljina 23m, predstavljeni su sivim i sivozelenim laporima sa manjim prosljocima konglomerata.

Gornji "Ervilia slojevi" prema I. Sokliču, pripadaju mlađem sarmatu. Započinju kvarcnim pješčarima, koji najviše prelaze u krupnozrne rožnačko-kvarcne slabo vezane konglomerate. Debljina ovih slojeva je oko 90m U njihovom gornjem dijelu nalaze se laporoviti i ugljeviti pješčari sa slatkovodnim puževima, a preko njih bankoviti krečnjački pješčar.

Kod Sapne sarmat je predstavljen sivim, sivožutim i zelenkastim trošnim pješčarima, laporcima i kompaktnim pješčarima, u donjem i serijom pješčara, glina laporaca i krečnjaka u gornjem dijelu. Ukupna debljina sarmata u ovom kraju iznosi oko 100m. Opća odlika ovih naslaga je povećano učešće klastične komponente, ritmična slojevitost i česte promjene uslova taloženja, sa stabilizacionim trendom u mlađim dijelovima serije.

KVARTAR

Kvartarni sedimenti zauzimaju značajno rasprostranjenje na teritoriji općine Sapna. Prema načinu i uslovima postanka podjeljeni su u više različitih formacija.

Deluvij (dl)

Deluvij je manje zastupljen na teritoriji općine Sapna u zoni površinskog spiranja raspucalih i trošnih dijelova stijenske mase. U litološkom pogledu je građen od glina, supijeskova sa odlomcima matičnih stijena. Karakteristična je slojevitost ovih sedimenata.

Aluvij (al)

Aluvijalni sedimenti su rasprostranjeni u dolinama većih stalnih tokova. Na teritoriji općine Sapna najznačajniji je aluvion rijeke Sapne i Rastošnice. Debljina aluvijalnih sedimenata je različita i zavisi od više faktora (širina riječne doline, lokacija, pritoke i slično).

II.1.3.2.2 Inženjersko geološke osobine

Na osnovu inženjerskogeoloških karakteristika sve stijene na teritoriji općine Sapna podjeljene su na:

Slabo vezane stijene u koje su svrstane deluvijalni sedimenti. Ove stijene karakteriše različit petrografski sastav mada su ovo stijene pretežno krečnjačkog porijekla. Granulometrijske karakteristike nevezanih stijena su heterogene, dok su slabovezani deluvijalni sedimenti uglavnom sitnozrni. Aluvijalni sedimenti predstavljaju dobro složene i dobro nosive stijene. Slabovezane stijene prolivijuma su heterogenih filtracionih karakteristika i slabo su konsolidovane.

Slabo okamenjene stijene u koje spadaju laporci, krečnjaci, pješčari, pjeskovite gline i konglomerati uglavnom miocenske starosti. Karbonatne stijene su uglavnom podložne procesima karstifikacije. Moguće nestabilnosti u površinskoj kori raspadanja. U okviru neogenih sedimenata moguće se pojave klizanja.

Okamenjene stijene u koje spadaju gornjokredni gruboklastični sedimenti kao i oligocenski finoklastični sedimenti. Karbonatni kompleks je podložan procesima karstifikacije i degradiran je u površinskoj zoni. Karakteristika karbonatnih stijena je dobra nosivost. Usjeci u ovim sedimentima se moraju obezbjediti jer postoji mogućnost nestabilnosti i klizanja.

Dobro okamenjene stijene u koje spadaju jurske andezitsko dacitske stijene kao i stijene dijabaz rožne formacije. U površinskoj zoni mogu biti degradirane pod uticajem atmosferilija imajući u vidu da se radi o stijenama heterogenim po petrološkom i mineraloškom sastavu. Imaju dobra inženjerskogeološka svojstva, ovo su stabilne i dobro nosive stijene.

II.1.3.2.3 Savremeni egzogeni procesi i pojave

Od savremenih egzogenih geoloških procesa i pojava naročito su značajni erozija i procesi klizanja terena.

Što se tiče klizišta, veći dio općine spada u teren koji može da pod uticajem neadekvatne gradnje ili drugih antropogenih faktora da bude podložan klizanju. U dosadašnjim istraživanjima je registrovano ukupno 435 klizišta (Inženjerskogeološka karta u prilogu). Koordinate klizišta su dobijene od općine Sapna.

Rizik od klizanja zavisi u prvom redu od litoloških članova, nagiba terena, korišćenja zemljišta, padova slojeva te, najčešće zanemarenog faktora, antropogenog uticaja.

Da bi se mogli predisponirati klizišta neophodno je još u fazi prostornog planiranja sugerisati na mjesta na kojima već postoji iniciran proces klizanja. Nakon toga u nižim planskim aktima, potrebno je definisati geotehničke uslove za potrebe projektovanja i izgradnje objekata. Geotehnički uslovi se definišu na osnovu rezultata geoloških istraživanja.

II.1.3.2.4 Stabilnost terena

Za kategorizaciju terena prema stepenu stabilnosti izdvojene su tri kategorije: stabilni, uslovno stabilni i nestabilni tereni².

1. **Stabilni tereni** odnosno padine su takvi tereni gdje ne postoje preduslovi za pojavu i razvoj geoloških procesa. Koeficijent stabilnosti je uvijek veći od jedinice. Ukoliko zbog morfogogenetskih procesa dođe do radikalnih promjena u prirodnoj morfologiji uslovi stabilnosti mogu se promijeniti. Kao stabilni tereni na ovom terenu su izdvojeni grebeni i nizine oko rijeka.
Uopćeno govoreći, stabilni tereni su pogodni za građenje bez nekih posebnih ograničenja u pogledu zadovoljavanja uslova stabilnosti, jer su stijenske mase koje učestvuju u njihovoj građi stabilne, kako u prirodnim uslovima, tako i nakon nanošenja dodatnog opterećenja od građevinskih objekata.
2. **Uslovno stabilni tereni**-u prirodnim uslovima je stabilan teren ali pri neznatnoj promjeni općih uslova (pri izvođenju inženjerskih radova) ili nepovoljnog djelovanja geoloških faktora može doći do stvaranja štetnih geoloških procesa i pojava.
Sa aspekta izgradnje objekata, ovi tereni su ograničeno-pogodni pošto su oni izgrađeni od litološko vrlo heterogenih sredina sa vrlo čestim smjenama pojedinih vrsta stijena u vertikalnom profilu i bočno, različitog stepena dijageneze i dr.
3. **Nestabilan teren (padine)**- sa brojnim konstatovanim pojavama gravitacionih procesa ili područja gdje se na osnovu općih inženjerskogeoloških uslova može očekivati pojava osulina, odrona i velikih klizišta. Izvođenjem inženjerskih radova, intenziviraju se procesi koji uzrokuju i proširuju područje nestabilnosti.

Tabela br. 1.:Kategorizacija terena po stepenu stabilnosti općine Sapna

općina Sapna	Stabilne površine (ha)	Stabilne površine (%)	Uslovno stabilne površine (ha)	Uslovno stabilne površine (%)	Nestabilne površine (ha)	Nestabilne površine (%)
	7884,01	64,4	970,97	7,94	3385,48	27,67

Izvor:Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna, Tuzla mart 2015. godine (povrsine izračunate u Gis-u)

II.1.3.2.5 Hidrogeologija

Prilikom hidrogeološkog rejoniranja općine Sapna uzeti su u obzir litološki sastav kartiranih jedinica, tektonski sklop terena, geomorfološke karakteristike, tipovi izdani i njihovo rasprostranjenje, zatim njihova izdašnost, uslovi prihranjivanja i dreniranja podzemnih voda.

Na osnovu navedenih činilaca na istražnom prostoru izdvojeni su sljedeći tipovi izdani:

- zbijeni, tj. intergranularni tip izdani;
- pukotinski tip izdani;

Zbijeni tj. intergranularni tip izdani formiran je u kvartarnim sedimentima. Prema vodopropusnosti ovaj tip izdani je podjeljen u dvije kategorije i to:

- dobra vodopropusnost: aluvij (al)
- srednja vodopropusnost: deluvijalno proluvijalni sedimenti (dpr)

Sa aspekta korišćenja podzemnih voda najznačajniji su šljunkoviti i pjeskoviti sedimenti koji mogu da akumuliraju značajne količine podzemnih voda. Ovo je pogotovo karakteristično za kvartarne

² Prema „Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna“, Tuzla mart 2015 godine, Prostorni plan Tuzlanskog kantona, Tuzla 2008. godine

sedimente koji su vezani za veće rijeke. U ovim sedimentima je formiran zbijenti tip izdani sa slobodnim nivoom izdani. Smjer kretanja podzemnih voda zavisi od nivoa vode u površinskim tokovima, tako da u periodu visokih voda rijeka "hrani" izdan, dok u periodu niskih voda izdan "hrani" rijeku. Prihranjivanje izdani se vrši na račun infiltracije atmosferskih taloga, te prihranjivanjem iz rijeke ili drugih izdani. Dreniranje se obavlja vještački preko bunara ili drugih vodozahvatnih objekata, kao isticanjem voda u rijeku.

Pukotinski tip izdani je formiran u magmatskim i sedimentnim stijenama koje karakteriše srednja i slaba vodopropusnost.

II.1.3.2.6 Seizmika

Prema podacima karata iz Pravilnika o tehničkim mjerama i uslovima za građenje u seizmičkim područjima, općina Sapna se nalazi u zoni maksimalnog očekivanog intenziteta potresa 7° MSK-64.

II.1.3.2.4.1. Tektonika

Sa aspekta seizmologije veliki značaj ima tektonika koja je detaljno i opisana. Područje općine Sapna, autorima OGK list Zvornik i Tuzla, pripadaja geotektonskoj jedinici "centralna ofiolitska zona". (slika br.1)

Slika br. 1.: Tektonska karta općine Sapna (sa osnovnim rasjedima)

Ova strukturno-facijalna jedinica izgrađena je od ultrabazičnih stijena: peridotita, serpentinita i amfibolita, a lokalno i od dijabaza. Pripada krivajsko-ozrenskom ultramafitskom kompleksu.

Izdjeljena je brojnim rasjedima, uglavnom dinarskog smjera. Posebno se ističe sprečanska razlomna zona, čije sjeverno krilo tone i formira krekanski odnosno tuzlanski basen. U širem prostoru ovog masiva mjerene su stratifikacije. Njihovom statističkom obradom utvrđena su dva maksimuma, jedan pada prema sjeveroistoku, a drugi prema jugu. Peridotiti i serpentiniti su snažno tektonski oštećeni, izdjeljeni u sitne blokove duž brojnih rasjeda i pukotina. Usljed toga se vrlo rijetko nalaze homogeni blokovi zapremine veće od 1m³.

II.1.4. Klima

Područjem Tuzle i njene šire okoline dominira umjereno konitentalna klima ili srednjeevropska klima. Prelazna godišnja doba se odlikuju promjenljivim vremenom, a ljeti, usljed pomicanja subtropskog pojasa visokog pritiska prema sjeveru, ovo područje se nalazi pod uticajem Azorskog anticiklona. S obzirom da je u pitanju anticiklon, u ovom periodu vrijeme je stabilno, sa povremenim slabim kišama. Zimi su vremenske prilike određene uticajima ciklonskih aktivnosti sa Atlantskog okeana i Sredozemnog mora, koje donose oblačno vrijeme i padavine, kao i zimskog Sibirskog anticiklona kada su tempertaure veoma niske, ali su padavine rijetke.

Dakle, ovo područje ne karakterišu izrazito različita klimatska stanja, te i općina Sapna, kao dio ovog teritorija, ima osobenosti umjereno kontinentalne klime. Shodno tome, klimatske karakteristike predstavljene su prema podacima sa meteoroloških stanica Kalesija³ i Tuzla.

Temperatura

Na osnovu srednjih dnevnih vrijednosti temperatura u pojedinačnim mjesecima, na bazi opservacija vršenih na prostoru Tuzlanskog kantona, predstavljene su vrijednosti za različite vremenske periode.

Tabela br. 2.: Srednje godišnje temperature vazduha (°C)-Tuzla

Razdoblje	1949-1971.	1971-1991.	1996-2000.	2000-2004.	2006.
Temperatura (°C)	10.2	10.00	10.6	11.1	9.58

(Izvor: Prostorni plan općine Kalesije, prostorna osnova, 2008.-2028.; Studija ranjivosti Tuzlanskog kantona, 2008. godina)

U narednoj tabeli su predstavljene vrijednosti za najhladnije mjesece i najtoplije mjesece u periodu 1949-1971. kao i 2004., 2005. i 2006. god.

Tabela br. 3.: Srednje vrijednosti temperature u januaru i julu-Tuzla

Temperatura (°C)	Januar	Juli
1949-1971.	-1.20	19.80
1961-1990:	-0.70	19.30
2004.	- 0.54	25.70
2005.	-0.50	20.16
2006.	-1.85	20.70

(Izvor: Prostorni plan općine Kalesije, prostorna osnova, 2008.-2028.; Studija ranjivosti Tuzlanskog kantona, 2008. godina)

Iz tabele vidimo da je srednja temperatura u mjesecu januaru u toku 2004. i 2005. godine bila približno ista. Srednja temperatura u julu je bila približna za period 1949.-1971. godine, te 1961-1990. godine, kao i za 2005. i 2006. godinu. Prema datim vremenskim intervalima, teško je donijeti zaključak o promjenama u temperaturama na generalnom nivou.

Tabela br. 4.: Srednje mjesečne i srednja godišnja temperatura vazduha (°C)-Kalesija

mjeseci	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	sred. god.
t °C	-1.2	1.8	4.9	10.4	15.1	18	18.9	19	15.3	10.7	6.1	1.1	10

(Izvor: Prostorni plan općine Kalesije, prostorna osnova, 2008.-2028.)

³ Podaci preuzeti iz Prostornog plana općine Kalesija, 2008.-2008.

Prema podacima meteorološke stanice Kalesija uočljivo je da su prosječne dnevne temperature vazduha samo u januaru mjesecu negativne i kreću se oko -1,2 °C. U toploj polovini godine, od aprila do oktobra mjeseca, prosječne temperature su iznad 10°C i kreću se u opsegu od 10,4°C do 19.0°C.

Vlažnost vazduha

Relativna vlažnost zraka predstavlja stepen zasićenosti zraka vodenom parom. Ona označava odnos između prisutne vodene pare i maksimalnog sadržaja vodene pare koju zrak može primiti pri istoj temperaturi.

Prema postojećoj klasifikaciji, godišnji tok relativne vlažnosti na proučavanoj teritoriji karakteriše podneblje ovog područja kao umjereno vlažno.

Tabela br. 5.: Srednja godišnja vlažnost i najviše srednje mjesečne vrijednost srednje relativne vlažnosti

Vremenski period	Srednja godišnja vrijednost vlažnosti zraka (%)	Srednja mjesečna vrijednost srednje relativne vlažnosti – decembar (%)
1949-1971.	76.40	84.90
2005.	85.08	93.60
2006.	82.60	92.80

(Izvor: Prostorni plan općine Kalesije, prostorna osnova, 2008.-2028.)

Oblačnost

Stepen oblačnosti utiče na stepen sunčeve insolacije zemlje. Oblačnost uz ostale vremenske parametre, određuje temperaturu vazduha nad zemljinom površinom. Obično se izražava u desetinama ili procentima pokrivenosti neba.

Prema podacima iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona za period 2005-2025. godine analiza godišnjeg toka oblačnosti na području Tuzle i okoline ukazuje na najmanju pokrivenost neba od 37% zabilježenu u avgustu i najveću od 76% zabilježenu u decembru. Prosječna godišnja oblačnost iznosi 58%.

Padavine

Poznavanje režima padavina naročito je važno za potrebe dimenzionisanja hidrotehničkih objekata i ocjene rizika od poplava, odrona, klizišta, vodne erozije, itd.

Preovladavajući uticaj na režim padavina imaju ciklonske aktivnosti, koje se manifestuju prisustvom vlažnih i hladnih zračnih masa koje dolaze sa Atlantskog okeana sa zapada i sjeverozapada, toplih sa juga i jugozapada, kao i zimskih kontinentalnih masa sa sjevera i sjeveroistoka.

Mjerenjima, urađenim u periodu od 1949-1971. godine, najviše padavina je zastupljeno u mjesecu junu, prosječno 104,5 mm, a najmanje u oktobru, 54 mm.

Tabela br. 6.: Vrijednosti padavina u različitim vremenskim periodima (mjerne stanice Tuzlanskog kantona)

Padavine (l/m ²)	Sr. godišnja vrijednost	Zima (prosjeak)	Proljeće (prosjeak)	Ljeto (prosjeak)	Jesen (prosjeak)
1949-1971.	899	202	230	277	188
1961-1990.	890	170	210	280	220
2005.		190	230	610	110
2006.	900	200	275	390	120

(Izvor: Prostorni plan općine Kalesije, prostorna osnova, 2008.-2028.; Studija ranjivosti Tuzlanskog kantona, 2008. godina)

Pored navedenih podataka analizirani su i podaci sa meteorološke stanice Kalesija za period od 1985 – 2008. godine.

Vrijednosti srednjih mjesečnih količina padavina za promatrani period ukazuju da se na području općine Kalesija izlučuje u toku godine u prosjeku 912 mm padavina. U pogledu karakteristika režima padavina, analizirano područje ima najveću količinu padavina u junu mjesecu, a najmanju u februaru i martu.

Tabela br. 7.: Srednje mjesečne i srednja godišnja količina padavina (mm)-Kalesija

Mjeseci	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Sred. god.
P (mm)	62	57	57	71	90	112	107	85	60	65	75	71	912

(Izvor: Prostorni plan općine Kalesije, prostorna osnova, 2008.-2028.)

Evidentno je da prikazani podaci ukazuju na neznatne razlike između mjerenja stanice Tuzla i meteorološke stanice Kalesija.

Sunčevo zračenje

Sunčevo zračenje je veoma važan prirodni faktor, koji određuje temperaturu, stvara klimu i utiče na okolinu. Srednji mjesečni podaci sunčevog zračenja, kada su vrijednosti bile maksimalne u toku godine, i srednja godišnja vrijednost, mjereni u meteorološkim stanicama Tuzlanskog kantona, za 2005. i 2006. godinu, predstavljeni su sljedećom tabelom.

Tabela br. 8.: Srednje vrijednosti sunčevog zračenja W/m² (maksimalne i minimalne vrijednosti u toku godine i srednja godišnja vrijednost)

2005. godina		2006. godina	
Decembar	34,10	Decembar	42,45
Juni	223,84	Juli	231,90
Srednja godišnja vrijednost	124,12	Srednja godišnja vrijednost	137,62

(Izvor: Prostorni plan općine Kalesije, prostorna osnova, 2008.-2028.)

Vjetar

Vjetar je pojava kretanja zračnih masa, izazvana kako zemljinim kretanjem u prostoru, tako i uticajem temperature i ostalih klimatskih faktora. Učestalost pojedinih smjerova vjetra, kao i prosječne brzine zračnih masa u tim smjerovima prikazuje se ružama vjetrova, sa naznačenim stranama svijeta. Položaj obronaka Majevice usmjeravaju prizemna vazдушna strujanja dolinom vodotoka Sapne. Zbog toga su na ovom području izraženi vjetrovi koji duvaju iz sjevernog i sjeverozapadnog pravca.

II.2. PRIRODNI RESURSI SA AKCENTOM NA ZAŠTITI I I KORIŠTENJU OBNOVLJIVIH RESURSA

II.2.1. Zemljište⁴

II.2.1.1. Pedološke karakteristike

U skladu sa odnosima pedogenetskih faktora, na prostoru općine Sapna razvila su se automorfna i hidromorfna tla. Automorfna tla zauzimaju veću površinu (98,05%) i nalaze se izvan domašaja poplavnih i podzemnih voda. Na njima se ne zadržava ni slivna voda. Perkulacija vode kroz solum je nesmetana.

⁴ Dio prostornog plana koji se odnosi na zemljište rađen je na osnovu Studije upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine te ortofoto podloge iz 2008. godine

Na području općine utvrđeno je osam tipova tala.

Tabela br. 9.: Zastupljenost pojedinih tipova tla

Tip tla	Površina (ha)	%
Razdjel: Automorfna-terestrična tla		
Klasa: humusno-akumulativna tla		
Ranker+Distrični kambisol na pješčarima	557,5	4,6
Rendzina	3171,2	25,9
Posmeđena na trošnim krečnjacima	194,5	1,6
Rendzine posmeđene+distrični kambisol na flišu	902,0	7,4
Rendzine posmeđene+distrični kambisol na glinama	1538,8	12,6
Rendzine posmeđene+eutrični kambisol na flišu	341,5	2,8
Rendzine posmeđene+eutrični kambisol na laporcima	194,3	1,6
Vertisol (smonica) beskarbonatna	112,5	0,9
Klasa:Kambičnih tala		
Kalkokambisol	568	4,6
Eutrični kambisol	1519,6	12,4
Eutrični kambisol na flišu	202,9	1,7
Eutrični kambisol na glinama	497	4,1
Eutrični kambisol na glinama i laporima	74,2	0,6
Eutrični kambisol na glinama i pješčarima	239,3	2
Eutrični kambisol na laporu	213,5	1,7
Eutrični kambisol na pješčarima	292,7	2,4
Distrični kambisol	5839,7	47,7
Distrični kambisol na flišu	3060,3	25
Distrični kambisol na glinama	952,9	7,8
Distrični kambisol na glinama i laporima	210	1,7
Distrični kambisol na konglomeratima	36,7	0,3
Distrični kambisol na pješčarima	1155	9,4
Distrični kambisol na pješčarima i glinama	424,7	3,5
Pelosol	247,8	2
Razdjel:hidromorfna tla		
Klasa: nerazvijena hidromorfna tla		
Aluvijalno-fluvisol	218,4	1,8
beskarbonatni	148	1,2
karbonatni	70,4	0,6
Ukupno:	12234,7	100

Izvor:Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Razdjel automorfnih tala

Klasa humusno-akumulativnih tala

Ova klasa se karakteriše Ah-mC i Ah-IC ili A-C tipom profila, a na području općine Sapna zastupljeni su sljedeći tipovi:

Ranker-humusno silikatno tlo

Rankeri su automorfna tla koja spadaju u klasu humusno-akumulativnih tala. Formiraju se najčešće na kiselim supstratima i u pravilu se javljaju uz Distrično smeđa tla na jače izraženim, inkliniranim terenima, kao što je slučaj i u općini Sapna. Reakcija tla je uglavnom kisela do neznatno kisela. Po sadržaju humusa to su srednje humozna tla, a po teksturnom sastavu su pjeskovite ilovače i ilovače. Dakle, plitka su i srednje duboka tla, lakšeg teksturnog sastava i pretežno manje ili više skeletoidna, sa građom profila Ah-mC ili Ah-IC ako je tlo formirano na produktima mehaničkog raspadanja stijena.

Prema WRB klasifikaciji obzirom na vezanost baza na adsorpcijski kompleks, uvrštavaju se u *Dystric Leptosols* i *Eutric Leptosols*. Glavni nedostatak za poljoprivrednu proizvodnju kod rankera su nizak vodni kapacitet i mala dubina, te svojstva matičnog supstrata. Najčešće se koriste kao šumska staništa, ili kao livade i pašnjaci. Uglavnom se tako koriste i u općini Sapna. Glavne mjere popravke ovih tala su uglavnom kalcizacija, fosfatizacija, nitrogenizacija i zaštita od erozije. Na području općine Sapna, Rankeri se nalaze u asocijaciji sa Distričnim kambisolom na pješčarima i to u zapadnom dijelu općine oko mjesta: Maura, Završkih brda i Tomanića kose, zatim dio Majevice oko V. Jelice, Biljevine i Orlovine. Rankeri zajedno sa Distričnim kambisolom na pješčarima na području općine Sapna zauzimaju površinu od 557,5 ha ili 4,6%. Zbog relativno malog značaja za poljoprivredu ovog tipa tla, nije otvoren ni jedan profil i poluprofil.

Rendzine (humusno-karbonatno tlo)

To je automorfni tip humusno-akumulativnih tala. Razvija se na rastresitim, karbonatnim supstratima (na lesu, lesolikim sedimentima, na fluvijoglacijalnim nanosima, na mehkim krečnjacima koji mogu imati dosta silikatne komponente, na jezerskim sedimentima i sl). Matični supstrat uvjetuje neke specifičnosti po kojima se razlikuju od ostalih tipova iste klase. Ponajprije to su supstrati koji su već usitnjeni, klastični sedimenti ili se pak dosta lahko fizički troše, tako da se proces pedogeneze odvija na dubljoj karbonatnoj trošini. Uglavnom su neutralne do alkalne reakcije i dosta su humozna tla. Rendzina ima molični horizont, koji se formira na rastresitom karbonatnom supstratu IC. Obično se može izdvojiti i prelazni AIC horizont, pa je građa profila: Amo-AmoIC-IC. Matični supstrat ima veliki sadržaj karbonata (preko 20%), i cijeli profil je karbonatan osim varijeteta alkalne i posmeđene rendzine. Rendzine se označavaju kao Ah-IC građe profila. Može imati i prelazni horizont koji se označava AhIC. Prema WRB klasifikaciji svrstavaju se u Rendzic Leptosols. Proizvodna svojstva rendzina u značajnoj mjeri zavise od svojstava matičnog supstrata, pa tako najbolja proizvodna svojstva imaju na laporcima i morenskim nanosima, dok su znatno manje plodne one na laporovitim krečnjacima i dolomitima. Duboke rendzine se koriste u voćarstvu i vinogradarstvu, dok rendzine na morenskim nanosima predstavljaju izuzetno dobra šumska staništa. Glavne mjere popravke ovih tala su zaštita od erozije, fosfatizacija i nitrogenizacija, pa i kalizacija. Rendzine na području općine Sapna zauzimaju površinu od 3.171,2 ha ili 25,9%. Zastupljene su samostalno i u kombinaciji sa drugim tipovima tala i to uglavnom smeđim tlima na različitim supstratima.

Rendzine na trošnim krečnjacima čine brdsko područje u okolini Sapne i nalaze se na većim nagibima na lokalitetima Vrljaja, Gođuška vrljaja i Gođuški vis. Na ovom podtipu otvoren je profil 2.

- Rendzine i smeđa tla na glinama čine značajan dio centralnog dijela općine, dok su na laporcima zastupljene su u zapadnom dijelu općine oko Završke rijeke. Posmeđene rendzine na glinama su predstavljene profilima 10 i 15.

- Rendzine i smeđa tla na flišu se prostiru uglavnom u sjevernom dijelu općine Lazino brdo, Zobljike, Čaklovica, Peteševac, i dr., a jugu se nalazi na lokalitetima Ljutava i Gornji Nezuk. Obično su razvijena na većim nagibima, te im zbog toga dubina jako varira.

Analizom teških metala (Cd, Pb, Cr, Cu, Zn, Mn i Fe) i policikličnih aromatskih ugljikovodika (PAH) utvrđeno je da su njihove vrijednosti u tlu kod ovog tipa tla daleko ispod granične. Izuzetak je nikl čiji je sadržaj prekogranične vrijednosti. S obzirom na njegovo litološko porijeklo, njegova pristupačnost biljkama i nije velika.

Vertisol (smonica)

Ovaj tip autotrofnih tala spada u klasu humusno-akumulativnih tala. Zbog svoje tamno smeđe boje i ljepljivosti koja podsjeća na smolu u narodu se koristi naziv smonica. To su teška, glinovita tla sa sadržajem gline često iznad 40%, pretežno montmorilonitnog tipa. Ponekad sadrže i do 10% skeleta, koji pozitivno djeluje na vodopropusnost. Smonice su hladna tla sa slabije povoljnim vodno-zračnim režimom. U vlažnom stanju su plastična i ljepljiva, dok se u suhom stanju stvaraju duboke pukotine. Uslijed procesa bubrenja i kontrakcije dolazi do neprekidnog miješanja tla u A-horizontu. Oznaka profila je Ah-AhIC-IC. Kod nekih smonica se može javiti i D-horizont ili oglejeni horizont što nije slučaj na lokalitetima općine Sapna gdje je ovaj tip zastupljen. Tipične smonice se odlikuju vrlo dubokim humusno-akumulativnim horizontom (može biti i do 250 cm), dok je najčešće 60-120 cm. Ako se

obrađuju oranični sloj se razlikuje po strukturi i po svjetlijoj boji. Jedno od najvažnijih fizičkih svojstava smonica je visoki sadržaj čestica gline. Ovo su tla visoke potencijalne plodnosti (dubok humusni horizont, dobra hemijska svojstva, visok sadržaj čestica gline, te stvaranje dosta stabilnog organo-mineralnog kompleksa), ali i nepovoljnih fizičkih osobina (mali sadržaj mikropora, bubrenje i stvaranje pukotina, mala aktivnost mikroorganizama, nedovoljna količina nekih hranjivih materija). Uz adekvatnu primjenu humizacije, navodnjavanja, a pravilnim odabirom kulture mogu se uspješno i intenzivno koristiti u poljoprivredi. Na području općine Sapna smonice su prisutne u sjeverozapadnom dijelu općine na površini od 112,5 ha ili 0,9% ukupne površine općine. Ovaj tip tla se nalazi na sjeverozapadu općine, na lokalitetima Prelovina, Njivice i Bajina njiva. Na osnovu fizičko-hemijskih osobina istraživanih sondažnih bušotina na pomenutim lokalitetima, može se zaključiti da je tlo srednje duboko, alkalne reakcije i slabo karbonatno. Prema sadržaju čestica tlo spada u praškasto glinovite ilovače što i nije karakteristično za smonice. Dakle, ove smonice imaju nešto lakši teksturni sastav u površinskom horizontu. Slabo su obezbijeđene fiziološki aktivnim fosforom (P_2O_5) i srednje fiziološki aktivnim kalijem (K_2O).

Klasa kambičnih tala

Ova klasa se karakteriše Ah-Br-C ili A-(B)-C tipom profila, a na području općine Sapna zastupljeni su sljedeći tipovi:

Kalkokambisol (smeđe tlo na krečnjacima i dolomitima)

Ovo automorfno tlo spada u klasu kambičnih tala morfološke građe profila Ah-Brz-Cn. Prema WRB klasifikaciji označavaju se kao Calcic Cambisols. Dubina tla je vrlo različita, ali preovladavaju plitka i srednje duboka tla (kalkokambisoli). Dubinu najčešće uvjetuje geomorfologija terena. Budući da se krečnjaci veoma sporo hemijski troše, tla na krečnjacima se veoma sporo regeneriraju, te je utoliko veća opasnost od njihove erozije. Reakcija tla u površinskom horizontu se kreće od blago kisele do alkalne. Srednje su do dobro humozna u prvom horizontu, ali humoznost naglo opada sa dubinom tla. Po teksturnom sastavu površinski horizont spada uglavnom u ilovače. Površinski horizont leži neposredno na kambičnom horizontu koji je karakteristične smeđe boje, nešto težeg teksturnog sastava, izražene strukture i znatno manje humoznosti od površinskog horizonta. Cijelom dubinom tlo je uglavnom nekarbonatno ili neznatno karbonatno. Prema fizičkim i hemijskim osobinama ovo nisu loša tla, ali zbog često izražene površinske stjenovitosti i kamenitosti, plitkoće tla, te relativno većih nadmorskih visina na kojima nastaju, ona nisu prikladna za intenzivnu biljnu proizvodnju. Uglavnom se koriste kao livade i pašnjaci, odnosno nalaze se pod vegetacijom koja je već prilagođena datim ekološkim uslovima. Na području općine Sapna, Kalkokambisol zauzima površinu od 568 ha ili 4,6% od ukupne površine općine. Ovaj tip tla je uglavnom zastupljen u sjevernom dijelu općine, na granici sa općinom Teočak (lokaliteti Mejdan, Rašidovača, Markovača i dr.), te u južnom dijelu općine u okolini Kobilica, uglavnom na terenima značajnih nagiba. Visok rizik nastanka erozije na ovim tlima može se očekivati na nagibima većim od 20%, uz dužinu padine veću od 40 m. Ekstremno i katastrofalno rizik može se očekivati na nagibima većim od 30%, uz veću dužinu padina. S obzirom na nagibe na kojima se pojavljuju, rizik nastanka erozije za ovaj tip tla možemo ocijeniti kao visok. Na ovom tipu su otvorena dva profila (3 i 6), te poluprofil 1.

Eutrični kambisol (eutrično smeđe tlo)

Ovo automorfno tlo spada u klasu kambičnih tala. Eutrična tla se formiraju na karbonatnim ili bazama bogatim stijenama. Prema WRB klasifikaciji ova tla se označavaju kao *Eutric Cambisol*. Bazama su zasićena tla. Svojstva matičnog supstrata imaju presudnu ulogu u formiranju ovih tala. Prema dubini soluma ovo su uglavnom srednje duboka i duboka tla. Građa profila im je Ah-Bv-IC. Dubina profila Ah-Bv obično iznosi 50-100 cm. Ah ili humusno-akumulativni horizont ima dubinu oko 20-30 cm. Kambični Bv horizont nastaje hemijskim trošenjem, odnosno hidrolitičkim raspadanjem primarnih minerala pri čemu se oslobađaju oksidi željeza koji kambičnom horizontu daju smeđu boju po kojoj i cijela klasa nosi naziv smeđa tla. Eutrična smeđa tla nastaju u razvojnim procesima iz Rendzina i Regosola. Stepennosti zasićenosti bazama je veći od 50%, a pH vrijednosti su iznad 5,5, što znači da ova tla imaju neutralnu do slabo alkalnu reakciju. Hemijska svojstva variraju u širokim granicama, a

zavise od intenziteta korištenja, stepena erodiranosti, matičnog supstrata, a i stepena razvoja. Sadržaj humusa kod obrađenih zemljišta prosječno iznosi 3-5%, a u šumi 4-8%. Humus se dobro mineralizuje. U odnosu na vodno-fizička svojstva, to su dosta duboka, drenirana tla, stabilne strukture. Prema teksturnom sastavu su ilovače, a u donjim horizontima ilovaste gline. Ova tla su među najboljim tlima sa aspekta upotrebe u poljoprivredi, a glavno ograničenje može biti reljef (nagib) i time uzrokovana erozija, posebno ako se obrađuju. Međutim, eutrični kambisol predstavlja tlo koje se agrotehničkim mjerama može dosta lahko popraviti. Mjere popravke su: zaštita od erozije (protiverozione mjere), terasiranje, konturna obrada, pravilan plodored, produbljivanje oranične zone, intenzivno đubrenje organskim i mineralnim đubrivima i dr.

Ova tla su podesna za sve kulture kako ratarske, tako povrtlarske i voćarske. Moguće je ostvariti relativno visoke prinose, jer su suha i topla tla, a sadrže i dosta kalijuma. Na području općine Sapna pretežno se koriste kao oranice. Na ovom području susreću se čest i u kombinaciji sa Posmeđenim rendzinama. Dosta je zastupljeno na području cijele općine i zauzima površinu od 1.519,6 ha ili 12,4% od ukupne površine općine. Ukupno je identifikovano šest podtipova ovog tla, s obzirom na supstrate na kojima su nastali.

- Na flišu su zastupljeni na krajnjem jugu općine (Nezuk, Zaseok, Dekići), a nešto manje u okolini Sapne i Vitinice. Na značajnijim površinama se nalazi zajedno sa Rendzinama. Na ovom podtipu otvoreni su profili 1, 7 i 19.
- Na glinama se nalaze istočno u okolini Vitinice, Mahmutovića i Kovačevića, a na sjeverozapadu na lokalitetima Obršine, Brzava i Čaklovica. Na ovom podtipu otvoreni su profili 11 i 20.
- Na glinama i laporima se nalaze na lokalitetu Vrla strana.
- Na glinama i pješčarima se nalazi na lokalitetima Bijaljevina i Ravne njive. Na ovom podtipu otvoren je profil 9.
- Na laporima se nalazi na jugu na lokalitetima Baljkovica, Muhamedbegovići i Tijanići, te nešto manje zapadno na lokalitetu Velika kosa. Na ovom podtipu otvoren je profil 14.
- Na pješčarima se nalazi na zapadu, na lokalitetima Vodenice, Ravni Zavid i Prelovina, te istočnije u okolini izvorišta Tirina i Kraljeva voda.

Ovaj tip tla je predstavljen većim brojem profila, poluprofila i sondi. Sagledavajući kompletnu situaciju područja koje zahvata ovaj tip tla (zavisno od matičnog supstrata), te na osnovu analiza otvorenih profila, poluprofila i sondi došlo se do saznanja da se radi o srednje do dosta dubokim tlima, uglavnom glinovito-ilovastog teksturnog sastava, a sadržaj glinenih čestica raste sa dubinom. Reakcija tla površinskih horizonata je slabo kisela, a sa dubinom raste. Fiziološki aktivnog fosfora ima vrlo malo ili nimalo (napominje se da se radi o djevičanskim neantropogeniziranim tlima). Fiziološki aktivnog kalija ima u dovoljnim količinama, te se može reći da su ova tla dobro opskrbljena ovim elementom. Stabilnost makrostrukturnih agregata po dubini tla je osrednja.

Analizom sadržaja teških metala (Cd, Pb, Cr, Cu, Zn, Co, Mn i Fe) i policikličnih aromatskih ugljovodonika (PAH) utvrđeno je da su njihove vrijednosti u tlu daleko ispod graničnih. Izuzetak je nikel čiji je sadržaj kod većine uzoraka tla iz poluprofila iznad granične vrijednosti. S obzirom da su ova tla, s aspekta fizičko-hemijskih osobina, najpovoljnija za poljoprivrednu proizvodnju, te da su, može se reći, u potpunosti nezagađena organskim i neorganskim polutantima (osim nikla koji je litološkog porijekla i kao takav, iako je u ukupnom obliku u prekograničnim količinama, njegove pristupačne ili fiziološki aktivne vrijednosti su dosta male), ova tla se mogu intenzivno koristiti u organskom uzgoju poljoprivrednih kultura na cijeloj općini.

Distrični kambisol (Distrično smeđe tlo)

To su su kambična tla kiselog karaktera nastala na kiselim matičnim supstratima. Na području općine Sapna ova tla su izdvojena na *pješčarima*, *glincima* i *filitima*. Prema WRB klasifikaciji uvrštena su u *Dystric Cambisols* ili *Ferric Cambisols*. Tip građe profila ovih tala je Ah-Bv-Cn. U šumi se može nalaziti i organski horizont debljine svega 2-4 cm. Humusno akumulativni horizont je ohrični ili umbrični, koji ima u sebi puno nerazgrađene organske materije.

Ah-horizont, tj. humusno-akumulativni horizont je dosta plitak, oko 10 cm (rjeđe ima moćnost do 30 cm). Sadržaj humusa zavisi od nadmorske visine. Ispod njega leži Bv kambični horizont različite boje

(najčešće smeđe, oker-žute, crvenkastosmeđe...) koja zavisi od boje i sastava matičnog supstrata. Ovaj horizont je nešto bogatiji po sadržaju čestica gline. Također, i ovdje ima skeleta. Pošto se radi o glinovitim varijetetima, struktura može biti orašasta ili grudvasta. Prelaz u matični supstrat može biti postepen ili direktan. Podjela na varijetete izvršena je prema matičnom supstratu.

Ova tla čine najveći dio općine Sapna. Prostiru se na površini od 5.839,7 ha, što čini gotovo polovinu ukupne površine (47,7%). Njihova podjela na podtipove izvršena je na osnovu matičnog supstrata na kojima su se razvila.

- Distrični kambisol na flišu je najzastupljeniji podtip. Zahvata površinu od 3.060,3 ha ili 25% ukupne površine općine. Predstavljen je profilom 13, poluprofilima 5, 17 i 19, te većim brojem sonde.
- Na pješčarima je zastupljen na površini od 1.155,0 ha ili 9,4%. Prisutan je na značajnim površinama u zapadnom i nešto manje u južnom dijelu općine. Ovaj podtip predstavlja poluprofil 11, te veći broj sonde.
- Na pješčarima i glinama se nalazi u južnom dijelu općine. Čini značajan dio slivnog područja Munjače.
- Na glinama se pretežno nalazi u sjevernijem dijelu općine, na lokalitetima Gavrići, Ivaci, Crne stijene, Plandište, Čaira i dr. Predstavljaju su profilima 4, 12 i 17.
- Na glinama i laporima nalaze se na u okolini Rešetarskog potoka. Na ovom podtipu otvoren je profil 16 u blizini Goduša.
- Na kongloneratu je zastupljen na svega 36,7 ha. Nalazi se na jugu u okolini Bojića. Ovaj podtip predstavlja poluprofil 20.

Sagledavajući kompletnu situaciju područja koja zahvata ovaj tip tla (zavisno od matičnog supstrata), te na osnovu analiza otvorenih profila, poluprofila i sonde došlo se do saznanja da se radi o srednje do dosta dubokim tlima, uglavnom ilovasto-glinovitog teksturnog sastava, dok sa dubinom mehanički sastav pojedinih horizonata je laganije i pjeskovito-ilovaste teksturne građe. Na ovim tlima dolazi do veoma izraženih pojava jaružne erozije. Radi toga se moraju primjenjivati protuerozione zaštitne mjere, a posebno je važna pravilna obrada i plodored. Ova tla karakteristiše slabo kisela do kisela reakcija; slabo do srednje su humozna i sa niskim sadržajem P_2O_5 i dobrim sadržajem K_2O . Stabilnost makrostrukturnih agregata po dubini tla je osrednja, pa čak i loša. To može dovesti do procesa erozije ili do zbijanja tla, a samim tim se smanjuje njegova propusnost za vodu i zrak i umanjuje plodnost. Također, može dovesti (ako se saturiše tlo prekomjernom vodom) i do klizanja terena kao što ima slučajeva u ovoj općini.

Analiza rezultata ispitivanja kontaminacije neorganskim polutantima (teški metali) kadmij, olovo, hrom, bakar, cink i željezo ukazuje da se navedeni elementi nalaze u dozvoljenim granicama, dok je sadržaj nikla kod svih otvorenih poluprofila iznad granične vrijetnosti. Također, povišena vrijednost mangana zabilježena je u uzorku zemljišta sa lokaliteta Čaklovica Prisoje. Vrijednosti organskih polutanata PAH-ova nalaze se u dozvoljenim granicama. Potrebno je još jednom naglasiti da su ova tla na većim nagibima podložna eroziji, pa i klizanju terena.

Pelosoli

Ovaj tip automorfnog tla spada u klasu kambičnih tala. Na području općine javlja se kao podtip Posmeđeni pelosol. Razvilo se iz matičnih supstrata bogatih glinama i težeg je teksturnog sastava. Označava se kao tla Ah-P-C građe profila, a uglavnom imaju i nepropusni PC horizont. Zbog velikog sadržaja čestica gline u vlažnom periodu godine jako bubre i tlo postaje skoro nepropusno, dok u sušnim periodima dolazi do kontrakcije i stvaraju se pukotine. Pelosoli su u genetskom i morfološkom smislu vrlo slični smonicama. Glavna razlika je što imaju znatno plići A horizont (oko 20 cm). Razlikuju se i po sastavu minerala gline (kod vertisola dominira montmorilonit, dok je kod pelosola uglavnom ilit). Pelosoli su teška tla i po teksturnom sastavu su glinovite ilovače i glinuše. Narod ih naziva „ljutovače“ prvenstveno zbog teške obrade. Razvijaju se na glinovitim supstratima i laporovitim glinama. Ukoliko su prisutni na inkliniranom terenu vrlo često nastaje klizanje terena. Zavisno od osobina i uz primjenu intenzivnih agro i hidrotehničkih mjera mogu se iskoristiti u poljoprivredi. Na području općine Sapna, ovaj tip tla zauzima površinu od 247,8 ha ili 2% od ukupne površine. Javlja se na nekoliko lokaliteta u općini. Na ovom tipu tla otvoren je pedološki profil 5 u okolini Zavida, te poluprofil 10 (Zapotoci) i 16 (Međeđa). Na osnovu istraživanja navedenih profila, može se zaključiti da je tlo srednje duboko, sivosmeđe boje, sitno grudvičaste strukture, vrlo

plastično, ljepljivo i zbijeno. Alkalno je i vrlo slabo karbonatno. Humoznost mu je slaba. Sadržaj fosfora je uglavnom vrlo mali, dok je sadržaj kalija osrednji. Na lokalitetu Međeđa je nešto drugačijih osobina, što se ogleda u pH reakciji, koja je slabo kisela do neutralna. Dakle, tlo je beskarbonatno, slabo humozno, slabo snabdijeveno fosforom, dok je snabdjevenost kalijem dosta dobra. Teksturno je nešto lakše i spada u praškasto glinovite ilovače, što i nije baš karakteristika pelosola, ali je u dubljim horizontima jako teško, glinovito. To ukazuje na proces posmeđivanja ovog tipa tla.

Analizom sadržaja teških metala (Cd, Pb, Cr, Cu, Zn, Co, Mn i Fe) i policikličnih aromatskih ugljovodonika (PAH) utvrđeno je da su njihove vrijednosti u tlu daleko ispod granične vrijednosti. Izuzetak je nikl čiji je sadržaj prekogranične vrijednosti.

Razdjel:Hidromorfna tla

Klasa:nerazvijena hidromorfna tla

Ova klasa se karakteriše Ah-I-II-...C, ili Ai_I-II-C tipom profila, a na području općine Sapna zastupljeni su sljedeći tipovi:

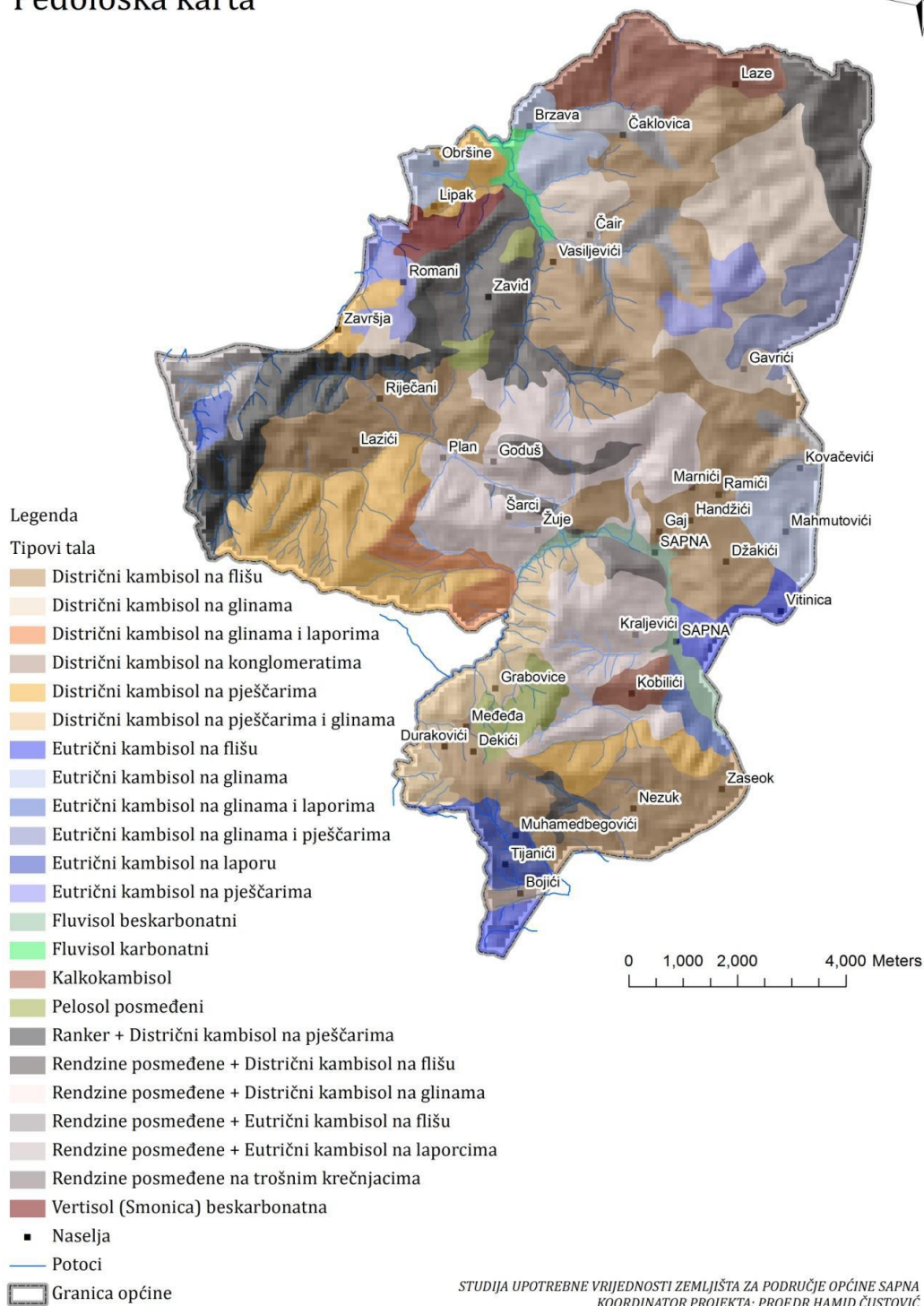
Aluvijalno tlo (Fluvisol)

Naziv aluvijalno tlo ukazuje na geološko hrono-stratigrafsko značenje riječi, a fluvisol dolazi od riječi fluvis-rijeka, a znači tlo (nanos) nastalo taloženjem nošenih materijala duž plavne terase rijeke. U WRB kalsifikaciji označavaju se, također, kao fluvisoli. Tip građe profila je Ai-I-II-III itd., gdje površinski Ai horizont predstavlja mjestimičnu pojavu humusa. Ova tla nemaju vidljivih znakova u postojanju genetičkih horizonata nego se karakteriše slojevima i obilježavaju se rimskim brojevima (I-II-III). Građa profila je veoma različita, što je uslovljeno vrstom nanesenog materijala, snagom i količinama plavnih voda, kao i uticajem čovjeka. Ova tla se gotovo redovno obnavljaju novim nanosima. Aluvijalna tla mogu biti pjeskovita, ilovasta i glinovita. Podjela na podtipove izvršena je na bazi prisustva ili odsustva karbonata. Većinu ovog tipa tla na području općine čini beskarbonatni Fluvisol u dolini rijeke Sapne (sonda 175), na površini od 148 ha ili 1,2%, dok se karbonatni Fluvisol nalazi uz rijeku Rastošnicu na sjeveru općine, na površini od 70,4 ha ili 0,6%. Ovi podtipovi mogu biti i mjestimično i oglejeni. Inače, Aluvijalno (Fluvijalno) tlo u ovoj općini nalazi se na lokacijama duž vodotoka rijeka i potoka u ukupnoj površini od 218,4 ha ili 1,8% ukupne površine općine. Aluvijalna tla su jako heterogena u odnosu na svoja proizvodna svojstva, što zavisi od njihovih fizičkih i hemijskih svojstava, te od građe profila. Česta plavljenja ograničavaju mogućnosti proizvodnje, a smanjuju i prinose. Negativno djeluju i pojave pseudooglejavanja. Glavni ograničavajući faktor u proizvodnji na aluvijalnim tlima je opasnost od poplava, nanošenja skeleta ili pijeska, a u skeletnim, propusnim formama, često dolazi do naglog stradanja usjeva. Hemijska svojstva istražene sonde 122 uz rijeku Sapnu ukazuju da se radi o dubokom tlu (dubina do 80 cm), aktuelna reakcija tla (pH u H₂O) je blago kisela, i povećava se sa dubinom. Tlo je beskarbonatno i bogato humusom.

Analiza rezultata ispitivanja kontaminacije neorganskim polutantima (teški metali) (Cd, Pb, Cr, Cu, Ni, Zn, Co Mn i Fe), i organskim polutantima (PAH) ukazuje da se navedeni elementi nalaze u dozvoljenim granicama.

Također, i hemijska svojstva sonde 34, otvorene na lokalitetu Snježnica, ukazuju da se radi o srednje dubokom tlu, neutralne do vrlo alkalne reakcije tla, slabe do srednje humoznosti, sa niskim sadržajem P₂O₅ i dobrim sadržajem K₂O. Interesantno je da je stabilnost makrostrukturnih agregata ujednačena po dubini tla i ukazuje na dobru stabilnost što i nije karakteristika aluvijalnih tala.

Općina Sapna Pedološka karta

Slika br. 2.: Pedološka karta općine Sapna

Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

II.2.1.2. Poljoprivredno zemljište

Na području općine na površinama poljoprivrednog zemljišta zastupljene su bonitetne kategorije III, IVa i IVb, V, VI i VII i to u površinama, odnosno procentualnom udjelu u poljoprivrednom zemljištu prema sljedećoj tabeli.

Tabela br. 10.: Agrozone i bonitetne kategorije zemljišta na teritoriji općine Sapna

Agrozona	Bonitet	Poljoprivredne površine po kategorijama (ha)	Udio kategorije u poljoprivrednim površinama (%)	Udio kategorije u ukupnoj površini općine (%)
Prva agrozona	III	32,70	1,03	0,27
	IVa	7,13	0,22	0,06
	IVb	479,12	15,04	3,92
	Ukupno	518,95	16,29	4,24
Druga agrozona	V	1512,83	47,49	12,36
	VI	1114,88	35	9,11
	Ukupno	2627,71	82,49	21,47
Treća agrozona	VII	39,11	1,23	0,32
	Ukupno	39,11	1,23	0,32
Ukupno poljoprivredno zemljište		3185,76	100	26,04

Izvor: Obrada nosioca izrade plana na osnovu podataka Studije upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine i Ortofoto podloga iz 2008. godine

Najzastupljenija bonitetna kategorija poljoprivrednog zemljišta na području općine Sapna je V kategorija sa gotovo 47,5% udjela, odnosno možemo reći da polovina poljoprivrednih površina pripada V bonitetnoj kategoriji.

V i VI bonitetna kategorija zajedno čine cca 82,49% ukupnog poljoprivrednog zemljišta općine.

Najbolje kategorije, odnosno podkategorije poljoprivrednog zemljišta evidentirane na području općine su III, IVa i IVb, ali su one neznatnog udjela u ukupnim poljoprivrednim površinama. Donekle, izuzetak je IVb podkategorija sa 15% udjela. Bonitetne kategorije I i II nisu evidentirane.

III Bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

Obuhvata, prema definiciji, zemljišta srednje duboka i duboka, preko 60 cm, po teksturi ilovače i glinuše, propusna do teže propusna, dobro do nepotpuno drenirana, od slabo alkalne do srednje kisele reakcije, sa podzemnom vodom ispod 80 cm, u ravnici i nagibu do 16% (na nagibu izložena blažim oblicima erozije), izložena povremenim i kratkotrajnim poplavama, za obradu laka do teška uz izvjesna ograničenja u pogledu primjene mehanizacije i za koja su potrebne mjere zaštite od erozije, odnosno plavljenja.

Ukupne površine III bonitetne kategorije poljoprivrednog zemljišta na području općine su dosta male i iznose svega cca 1% od ukupnih poljoprivrednih površina. Tla treće bonitetne kategorije koncentrisana su na nešto nižim ravnijim površinama u dolinama rijeka Rastošnice i Brzave. To su zaravnjeni aluvijalni (riječni) nanosi uz lijevu i desnu obalu pomenutih vodotoka na kojima su se razvila nešto lakša karbonatna i beskarbonatna zemljišta. Po obodu ovih dolina na valovitim površinama deluvijalno aluvijalnih nanosa, smještenim na nešto većim hipsografskim nivoima nalaze se glinovito ilovasta srednje duboka i duboka smeđa zemljišta koja dijelom, također, pripadaju III bonitetnoj kategoriji. Kada govorimo o tipološkoj pripadnosti zemljišta pod III kategorijom, ovu kategoriju uglavnom čine antropogenizirani (ljudskim radom oblikovani) Fluvisoli koji su povremeno kratkotrajno plavljeni. Tla ove kategorije imaju veoma mala ograničenja za biljnu proizvodnju. To su slabo kisela do neutralna, umjereno humozna slabo obezbijeđena pristupačnim fosforom i dobro obezbijeđena pristupačnim kalijem. U sadašnjem stanju, produktivnost ovih tala vezana je za stepen intenziteta iskorištavanja, ali s obzirom na njihove povoljne fizičko-hemijske karakteristike, te prije svega u kontekstu mogućnosti primjene pune agrotehnike raspolažu znatnim potencijalima koji se

možu lako aktivirati. Na žalost zemljišta ove kategorije su istovremeno izložena najvećem pritisku izgradnje stambenih i infrastrukturnih objekata i to u velikoj mjeri.

Tla ove kategorije treba strogo čuvati za poljoprivrednu proizvodnju uz održanje i povećanje plodnosti.

IV Bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

Obuhvata zemljišta u okviru sljedećih svojstava: srednje duboka od 40-60 cm, po teksturi ilovače i glinuše koja mogu da imaju 30% skeleta, a kod pjeskuša do 10% gline, alkalne do vrlo kisele reakcije, slabije drenirana, propusna do teže propusna, sa podzemnom vodom, kratkotrajno prevlažna, u ravnici i na nagibu do 30% (na nagibu-izložena svim oblicima erozije), u ravnici su srednje duboka i redovno kratkotrajno plavna, potrebne su mjere zaštite od erozije i poplava, te melioracione mjere.

Ukupne površine IV kategorije iznose svega 15,26% od ukupnih poljoprivrednih površina na području općine. Zastupljena je podkategorijama IVa i IVb.

IVa Bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

To su zemljišta dobro i slabo drenirana, slabo skeletoidna do 10% na ravnom reljefu, pretežno plavljena i pod uticajem stagnirajuće vode. IVa bonitetnu kategoriju na području općine nalazimo samo na 7,13 ha i to u uskim pojasevima u dolini Sapne i sjeverno od Džakića i Fatića u dolini lokalnih vodotoka rijeka, u zoni nešto nižih valovitih površina u zoni Eutričnog smeđeg tla na flišu. To su tla ilovasto glinovite teksture, slabo kisela do neutralna. Relativno su manjih nagiba što ih čini zemljištima pogodnim za primjenu, uz uslovna ograničenja za poljoprivrednu proizvodnju. Uski pojas IVa podkategorije nalazimo i uz vodotok Sapne na antropogeniziranom Fluvisolu, zemljištu formiranom na recentnom riječnom nanosu uz samu obalu. To je zemljište nešto lakše teksture, beskarbonatno, umjereno humozno siromašno fosforom i srednje obezbijeđeno pristupačnim kalijem. To su hidromorfna tla, odnosno tla koja su izložena povremenom prekomjernom vlaženju uslijed periodičnog plavljenja, kao i uslijed visokog nivoa podzemne vode, te su uslovno pogodna za poljoprivrednu proizvodnju. Zbog neregulisanog vodnog režima, prirodna nekultivisana zemljišta su prekrivena hidrofilnom livadskom vegetacijom. Kao poljoprivredne površine pretežno se koriste kao livade i pašnjaci, ali i kao plodne oranice za proljetne kulture sa kraćim vegetacijskim periodom, te kao vrtna tla. Daju veliku količinu sijena i uopće su plodnija tla na području općine. Uslijed visokog nivoa podzemne vode, ova tla su fiziološki plitka. Predstavljaju poljoprivredno zemljišni potencijal općine ukoliko se investira u hidromeliorativne popravke ovih zemljišta.

IVb Bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

Ova zemljišta su slabije drenirana, na manje nagnutom reljefu nagiba do 30%, srednje skeletoidna do 30% skeleta. IVb bonitetna podkategorija obuhvata 479,12 ili 15,04% poljoprivrednih površina na području općine. Ova zemljišta su najviše zastupljena na području Rastošnice i to na sljedećim lokalitetima:

- sjeverno od Rastošnice na području Smeđeg zemljišta na glinama na lokalitetima Mramor, Pšeničište, i nešto malo na području Mejdana i potezu Rašidovača-Markovača gdje se smjenjuju distrična i eutrična svojstva, te na području Eutričnog smeđeg zemljišta na glinama područja Brzava, Prisoje-Čaklovica koja se nastavlja na gornje površine. Zemljište je po teksturi glinuša, srednje duboko do duboko. Reakcija je kisela do neutralna, i tlo uglavnom slabo do srednje karbonatno, mada ima i beskarbonatnih površina. Tlo je umjereno humozno i siromašno biljci pristupačnim fosforom i visoko obezbijeđeno pristupačnim kalijem. Ovdje se radi o nagibu manjem od 13°, odnosno do 30%;
- na području Čaira i nešto malo površina koje gravitiraju vodotoku Rastošnice na području Snježnice. Kada govorimo o tipološkoj pripadnosti radi se o Eutričnom kambisolu na flišu i glinama. To su pjeskovito glinovite ilovače, umjereno kisele do neutralne, manjih nagiba, na području Snježnice gotovo ravna. Tla su umjereno humozna, sa pristupačnim fosforom od 4-5 mg/100 g. tla i dobro obezbijeđena pristupačnim kalijem;

- zapadno od Rastošnice, od zone Eutričnog smeđeg na karbonatnim glinama na području Obršinskog potoka, koje se nastavlja južno na Distrično smeđe na glinama i to na području Druma i Njivica, te na širem području južno od Rastošnice i zapadno od Vasiljevića. Radi se o srednje dubokom do dubokom zemljištu, sa jako do umjereno kiselom reakcijom, umjereno humoznom, siromašno pristupačnim fosforom i srednje do visoko obezbijeđenim kalijem. Prosječni nagibi kreću se do 13° ili do oko 30%.

IVb podkategoriju nalazimo i u istočnom dijelu općine, jugoistočno od vodotoka Rijeke na području Fatića, Džakića i južno od Hana, te područje između Gaja i Marnića. Kada govorimo o tipu zemljišta ovdje se najvećim dijelom radi o Kambičnim zemljištima na flišu gdje se smjenjuju distrična i eutrična svojstva. Manje površine IVb podkategorije zabilježene su i na području istočno od Kovačevića i Krsca na teškim glinama, odnosno tipu zemljišta Posmeđeni pelosol. Male površine na Posmeđenom pelosolu evidentirane su i oko Međeđe, zatim na Fluvisolu, odnosno zemljištima formiranim na aluvijalnim površinama (riječnim nanosima) vodotoka Sapne i dolini gdje se sastaju Munjača, Rožanjska rijeka i Sapna, te na Kalkokambisolu-smeđem tlu na trošnom krečnjaku u području sjeverno i istočno od Kobilića.

Sa stajališta pogodnosti, zemljišta IVb podkategorije dobra su tla s umjerenim ograničenjima najčešće u dubini (do 60 cm) i nagibu terena. Dakle, ovdje dolaze srednje duboka do plitka tla, povoljne propusnosti jer su strukturirana, glinasto-ilovaste teksture, povoljnih vodozračnih odnosa. Nalaze se na nagibima 3-12°, pa je moguća slabija erozija. Obradu treba obavljati konturno ili uz blago naorane šire terase. Tla ove kategorije koriste se uglavnom kao oranice, voćnjaci i livade. Tipološki ih većinom predstavljaju Eutrični i Distrični kambisoli na glini i flišu. Ovdje je u okviru meliorativne gnojide potrebno dodati fosfora i do 300 kg P₂O₅ po hektaru. Jednako tako, u cilju održavanja i povećanja nivoa humusa, potrebno je đubriti zgorjelim stajnjakom i to u količini od 25 do 40 t/ha. Od pedomeliorativnih mjera na površinama pod Distričnim kambisolima, u okviru ove bonitetne kategorije, preporučuje se kalcizacija sa humizacijom u cilju neutralizacije jake kiselosti, te popravke vodno fizičkih i bioloških osobina tla. Prije provedbe kalcizacije sa humizacijom potrebno je izvršiti laboratorijsku analizu fizičkih i hemijskih osobina zemljišta svake pojedinačne parcele. Na površinama sa glinovitom teksturom za kalcizaciju treba koristiti mljeveni krečnjak, a na lakšim teksturama (pjeskovitim ilovačama) laporoviti materijal.

Površine IVb podkategorije čine kvalitetan fond poljoprivrednog zemljišta i obavezno ih treba zaštititi od otuđivanja u nepoljoprivredne svrhe.

Zemljišta neprikladna za kultivisanje (ograničena u upotrebi)

V bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

U V bonitetnu kategoriju spadaju zemljišta koja su po svojim karakteristikama srednje duboka i plitka, ispod 40 cm, koja sadrže do 50% skeleta do ekstremno kisele reakcije, dugo prevlažena, redovno i dugotrajno poplavna, a nalaze se u ravnici i na nagibu do 45%, preko 20° (na nagibu-izložena svim oblicima površinske i jaružne erozije). Neophodne su mjere zaštite od erozije i izvođenje meliorativnih mjera.

V bonitetna kategorija zauzima 1.512,83 ha. Ovoj kategoriji pripada najveća površina od ukupne površine poljoprivrednog zemljišta na području općine Sapna. To predstavlja gotovo polovinu (47,49%) od ukupnog poljoprivrednog zemljišta općine. Zemljišta ove kategorije imaju veća ograničenja koja sprečavaju „normalnu“ obradu. Ovu kategoriju nalazimo na istim područjima sa IVb bonitetnom kategorijom, sa razlikom da su tla V kategorije nešto plića, te su zbog većeg nagiba više izložena eroziji. Kao najzastupljenija kategorija poljoprivrednog zemljišta, površine V bonitetne kategorije nalazimo na svim pedosistematskim jedinicama evidentiranim na području općine.

Ipak, ova kategorija, zajedno sa IV bonitetnom kategorijom, prekriva najveće površine sjeveroistočnog dijela općine, odnosno područje Rastošnice.

Površine poljoprivrednog zemljišta svrstane u V bonitetnu kategoriju su:

- na Eutričnom i Distričnom kambisolu na flišu, u sjevernom i sjeverozapadnom dijelu općine na lokalitetima Pšeničište, Zelenjak, Rašidovače i Markovača do područja Laza, zatim malo južnije na području Čaklovice, u centralnom dijelu područja Skenderuša, Ravni Gaj, Marnići,

a u istočnom dijelu općine smjenjuju se na malom području sjeverno od rijeke Sapne sa nadmorskom visinom od 250-400 m oko lokaliteta Sapna, Gaj, Džakići, Fatići, Vitinice, i u južnom dijelu općine rasprostranjena je u području Durakove njive, te oko Nezuka;

- na Eutričnom kambisolu na glinama, na poljoprivrednom području sjeverno od Rastošnice, dijelovi lokaliteta Mramor, Brzave, Prisoje-Čaklovica, Ravne njive na istoku, te u južnom dijelu općine zapadno od Međeđe, oko ušća Debeljačkog potoka, te jedan uski pojas sjeverno od Kraljevića;
- na dijelu površina Eutričnog kambisola na karbonatnim glinama i Smonicama, šireg područja Obršine, te područje Tomića i Skakovice;
- na Smeđim zemljištima na pješčaru, u području Kraljevića i gornjem toku Rožanjske rijeke gdje se smjenjuju distrična i kambična svojstva ovih kambisola na pješčarima;
- gotovo sve površine Posmeđenih pelosola na području Kovačevića i nešto manje sjeveroistočno od Međeđe.

Najčešća ograničenja, kada su u pitanju poljoprivredne površine općine Sapna, su nagib terena koji je najčešće veći od 12° i dubina tla, te s tim povezana ograničenja u primjeni agrotehnike, izboru kultura, te vodno zračnom režimu tla. Pomjeranja tla u raznim fazama su vidljiva na velikom broju uzorkovanih površina. Iz tog razloga, na ovim površinama neophodne su mjere zaštite i to u pravcu stabiliziranja zemljišta i odvodnjavanja ugroženih površina. Obradom po izohipsama, odnosno konturnom obradom zemljišta ili terasiranjem tla površine ove bonitetne kategorije mogle bi se značajno unaprijediti za korištenje u poljoprivredi. Na blaže inkliniranim zemljištima i prisojnim stranama manjih nadmorskih visina mogu se koristiti kao oranične površine, dok se na jače inkliniranim površinama, višim nadmorskim visinama i na manje stjenovitim terenima mogu koristiti kao vještačke livade, a njihovim oplemenjivanjem produkcija zelene mase mogla bi se znatno povećati. Također, obradom po izohipsama i formiranjem terasa, na osunčanim stranama tla, ova kategorija može se koristiti i za podizanje voćnjaka, gotovo na svim nadmorskim visinama. Izuzetak je zapadni dio općine, odnosno visoki planinski masiv Majevice sa nadmorskim visinama preko 600 m. Kako se na području općine generalno radi o zemljištima siromašnim pristupačnim fosforom i ovdje je u okviru meliorativne gnojidbe potrebno dodati i do 40 kg/ha aktivnog fosfora (P₂O₅) radi sigurnije proizvodnje. Jednako tako, u cilju održavanja i povećanja nivoa humusa, potrebno je đubriti zgorjelim stajnjakom i to u količinama i do 40 t/ha. Također, od pedomeliorativnih mjera na površinama pod Distričnim kambisolom ove bonitetne kategorije, preporučuje se kalcizacija i humizacijom u cilju neutralizacije jake kiselosti, poboljšanja stabilnosti strukture i općenito popravke vodno fizičkih i bioloških osobina tla. Prije provedbe kalcizacije i humizacije potrebno je izvršiti laboratorijsku analizu fizičkih i hemijskih osobina zemljišta svake pojedinačne parcele. Na površinama sa glinovitom teksturama za kalcizaciju treba koristiti mljeveni krečnjak, a na lakšim teksturama (pjeskovitim ilovačama) laporoviti materijal.

Činjenica je da zemljišta V kategorije upotrebne vrijednosti spadaju u zemljišta ograničena za intenzivnu upotrebu, ali u nedostatku bonitetno vrednijih površina, pogotovo u kontekstu njihove zastupljenosti, odnosno udjelu u okviru poljoprivrednih površina općine (47%) potrebno ih je čuvati od neopravdane prenamjene u nepoljoprivredne svrhe.

VI bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

Prema definiciji, ovu kategoriju karakterišu zemljišta uglavnom plitka, koja sadrže i do 70% skeleta ili dugotrajno ležanje vode, karakterističnog procesa oglejavanja skoro do površine, redovno i dugotrajno plavljena u ravnom dijelu terena, a na nagibu do 45% mogu biti jako skeletna (na nagibu-ugrožena svim oblicima površinske i jaružne erozije), alkalne do vrlo kisele pH reakcije, srednje oštećena i degradirana. Zbog dugotrajnog prevlaživanja sa visokim nivoom podzemnih voda, neophodne su mjere zaštite od erozije i poplava.

Tla VI bonitetne kategorije na području općine Sapna zauzimaju površinu od 1.114,88 ha ili 35% od ukupnih poljoprivrednih površina. Tla ove kategorije imaju izrazita ograničenja koja ih čine neprikladnim za kultivisanje u intenzivnoj poljoprivrednoj proizvodnji. Glavna ograničenja, koja se ne mogu ili se djelimično mogu ublažiti, su: nagib terena (do 30°), vrlo mala dubina tla (do 25 cm), vrlo

izražena erozija, plitka zona zakorjenjivanja biljaka, mali kapacitet za vodu i dr. Također, mjestimična pojava klizišta na istraživanim zemljišnim površinama upućuje na neophodnost provedbe mjera njihove prevencije i sanacije. Zbog jednog ili više ovih nedostataka, ova se tla najčešće upotrebljavaju za pašnjake i slabe livade, a njihova produktivnost je dosta niska. Međutim, ukoliko bi se na ovim zemljištima željela ostvariti voćarska proizvodnja neizostavno je prethodno uređenje zemljišta obradom po izohipsama i formiranjem terasa, na osunčanim stranama.

Tipološki ovu kategoriju čine Distrični kambisoli na pješčarima i flišu, te u nešto manjoj mjeri Eutrični kambisoli na glinama. Inače ova tla su većinom zastupljena u centralnom dijelu općine oko Rožanjske rijeke i na Kalkokambisolu na području Goduša i Dubrava, te u južnom graničnom dijelu općine oko lokaliteta Grabovice, Bešići, Durakovići, Muhamedbegovići, Bojići, Nezuk i Zaseok.

VII bonitetna kategorija poljoprivrednih površina

Prema definiciji, zemljišta u ovoj bonitetnoj kategoriji su pretežno vrlo plitka, sadrže više od 70% skeleta, na nagibu od 60% (na nagibu-ugrožena jakom jaružnom erozijom), zahvaćena procesima degradacije, alkalna do jako kisela. Na ovim zemljištima neophodne su mjere zaštite od erozije, pri čemu se ona isključivo mogu koristiti kao livade, pašnjaci i potencijalna zemljišta za pošumljavanja.

Zemljišta VII bonitetne kategorije zauzimaju površinu od 39,11 ha ili 1,23% od ukupnog poljoprivrednog zemljišta općine. Sa aspekta poljoprivrednog korištenja, površine VII kategorije nemaju nekog značaja. Ova kategorija obuhvata uglavnom zemljišta sa vrlo velikim ograničenjima za širu poljoprivrednu proizvodnju. Prema tipu zemljišta, to su uglavnom vrlo plitki Kalkokambisoli i Distrična smeđa tla. Ograničavajući faktori su: veliki nagib, skeletnost, stjenovitost, erodibilnost.

U prirodnom stanju to su lošije kategorije pašnjaka i livada. To su vrlo plitka zemljišta (do 15 cm) sa nagibom (do 40°), stjenovita (stjenovitost se mjestimično kreće i do 80%) skeletoidnog soluma. Ove zemljišne površine treba pošumiti i prepustiti šumskom gospodarenju.

Zone proizvodne sposobnosti i način korišćenja

Pod zoniranjem se podrazumijeva grupisanje bonitetnih kategorija zemljišta u jedinstvene cjeline koje se međusobno razlikuju, ne samo prema proizvodnoj sposobnosti zemljišta, nego i uslovima proizvodnje i načina korištenja. Bonitetna karta, prikazana je sa aspekta korištenja zemljišta, čini kartu zoniranja.

- **I agrozona** – zemljišta namijenjena isključivo za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju;
- **II agrozona** – zemljišta namijenjena za poluintenzivnu poljoprivrednu proizvodnju;
- **III agrozona** – zemljišta za ekstenzivnu poljoprivrednu proizvodnju;

Na području općine Sapna identifikovane su tri agrozone.

Prva agrozona zahvata površinu od 518,95 ha ili 4,24% ukupne površine općine Sapna. Sa aspekta zemljišnih potencijala ova zona se smatra najvrijednijim područjem općine. Predstavljena je III kategorijom i IVa i IVb bonitetnom podkategorijom.

Druga agrozona zahvata površinu od 2.627,71 ha ili 21,47% ukupne površine općine. U ovu zonu grupisana su zemljišta osrednjih potencijala, koja posjeduju ograničenja i uglavnom su manje prikladna za kultiviranje, tako da se manje koriste kao oranična tla, a pretežno se koriste kao livade i voćnjaci. U okviru druge agrozone svrstana su zemljišta V i VI bonitetne kategorije.

Treća agrozona zahvata površinu od svega 39,11 ha ili 0,32% ukupne površine općine. U ovu zonu grupisana su zemljišta VII bonitetne kategorije. Sa aspekta zemljišnih potencijala, ona predstavljaju najslabije područje općine.

Prema Studiji upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna i ortofoto podloge iz 2008. godine, voćnjaci obuhvataju cca 88,26 ha.

Danas se u svijetu uzimaju kao granične vrijednosti za poljoprivredne površine 0,44ha/stanovniku, a u općini Sapna iznosi 0,26 ha/st.

Tabela br. 11.: Odnos poljoprivrednog zemljišta po stanovniku u ha (ha/st)

Odnos poljoprivrednog zemljišta po stanovniku u ha (ha/po stanovniku)	
Ukupno stanovnika	Poljoprivredno zemljište/stanovniku
12136	0,26

Prema Prostornom planu Tuzlanskog kantona 2005.-2025. godine, od ukupne površine poljoprivrednih površina (4163,42ha), cca 0,07% otpada na poljoprivredne površine u državnom vlasništvu, a 99,93% u privatnom vlasništvu.

II.2.1.3. Agroekološki uslovi za uzgoj poljoprivrednih kultura

Osnovni faktori koji djeluju na formiranje ekoloških uslova nekog područja su klimatske i meteorološke prilike, uključujući tu i tlo, sa svim svojim osobenostima. Svi ovi faktori djeluju zajednički na ekološke uslove.

Temperatura kao ekološki faktor utiče na sve fiziološko-biohemijske procese kod biljaka. Što se tiče temperaturnih prilika za ratarsku i uopće poljoprivrednu proizvodnju, na širem području Sapne su povoljne. U proljetnom i ljetnom periodu temperaturna odstupanja su neznatna, dok su u jesenjem i zimskom periodu odstupanja znatna. Proljetni i jesenji temperaturni prosjeci nisu ekstremni da bi se nepovoljno odrazili na uzgoj poljoprivrednih kultura.

Reakcija tla (pH u H₂O)

Za većinu kultura koje se uzgajaju kod nas optimalna pH vrijednost tla u H₂O je oko 6,5. Međutim, kisela reakcija tla, pH manja od 5,0 i alkalna veća od 7,5 može imati značajan uticaj na prinose nekih od gajenih kultura, jer se u ovim sredinama javljaju specifični problemi ishrane i dinamike makro i mikro hraniva. Zbog toga pH ima važnu ulogu u definisanju pogodnosti tla za uzgoj neke poljoprivredne kulture. Za ovu ocjenu koristi se aktivna pH reakcija (pH u H₂O):

Tabela br. 12.: Aktivna pH reakcija (pH u H₂O)

vrlo kiselo <3,0	neutralno 7,0
veoma kiselo 3,0-4,5	slabo alkalno 7-7,2
kiselo 4,5-5	umjereno alkalno 7,2-7,5
umjereno kiselo 5,0-5,5	alkalno 7,5-8
slabo kiselo 5,5-6,5	veoma alkalno 8-9
optimalno 6,5-7,0	vrlo alkalno >9

Izvor podataka: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine;

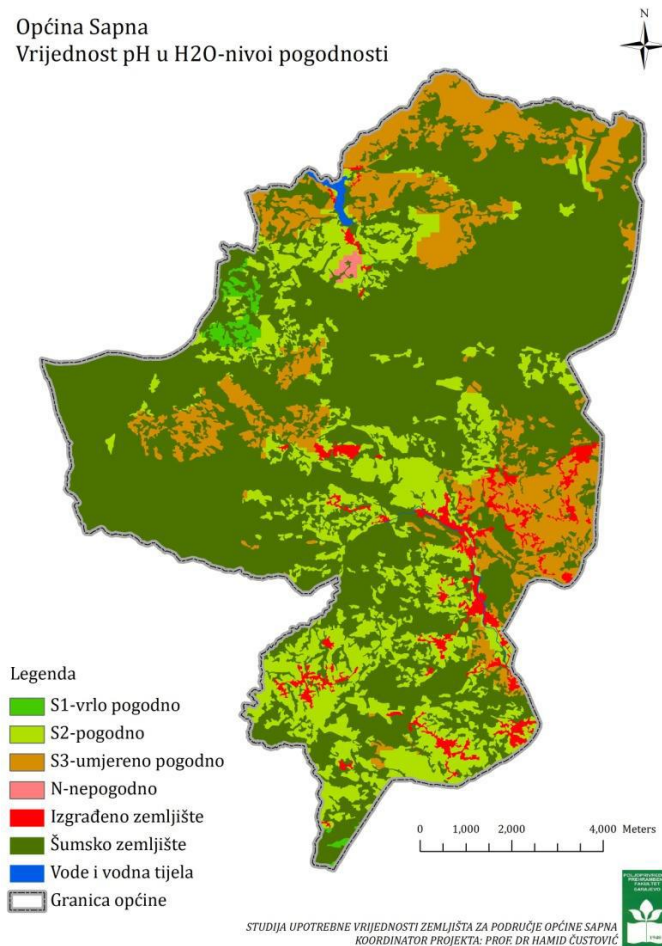
Nivoi pogodnosti tla na osnovu pH u H₂O, a za kulture koje su osjetljive na visoku pH reakciju izgleda:

pH vrijednost	nivoi pogodnosti
6,5-7,0	S1 vrlo pogodno
7-7,5; 5,5-6,5	S2 pogodno
7,5-8; 5-5,5	S3 umjereno pogodno
>8; <5	S4 ograničeno pogodno
>8,2	N nepogodna

Tla koja imaju pH reakciju u vodi 6,5-7,0 nemaju skoro nikakva ograničenja s aspekta pH reakcije (S1). Tla koja imaju pH reakciju 7,0-7,5 i 5,5-6,5 spadaju u S2 klasu, 7,5-8 i 5-5,5 u S3, a >8 i <5 u S4 klasu. Tla sa pH većim od 8,2 imaju ozbiljna ograničenja i mogu se svrstati u klasu nepogodnih

(N) za pojedine kulture osjetljive na hlorozu ili ishranu prije svega fosforom i nekim mikro elementima.

pH vrijednost zemljišta na području općine Sapna kreće se u dijapazonu od 5 do 8,3, dakle od umjereno kiselih do veoma alkalnih zemljišta. Obzirom na date vrijednosti, sa stanovišta pogodnosti ovog parametra za biljnu proizvodnju zastupljena su četiri nivoa pogodnosti od S1 do S3, s tim da je vrlo mali dio općine nepogodan sa stanovišta pH vrijednosti (Slika 3.).

Slika br. 3.: Vrijednost pH u H₂O-nivoi pogodnosti

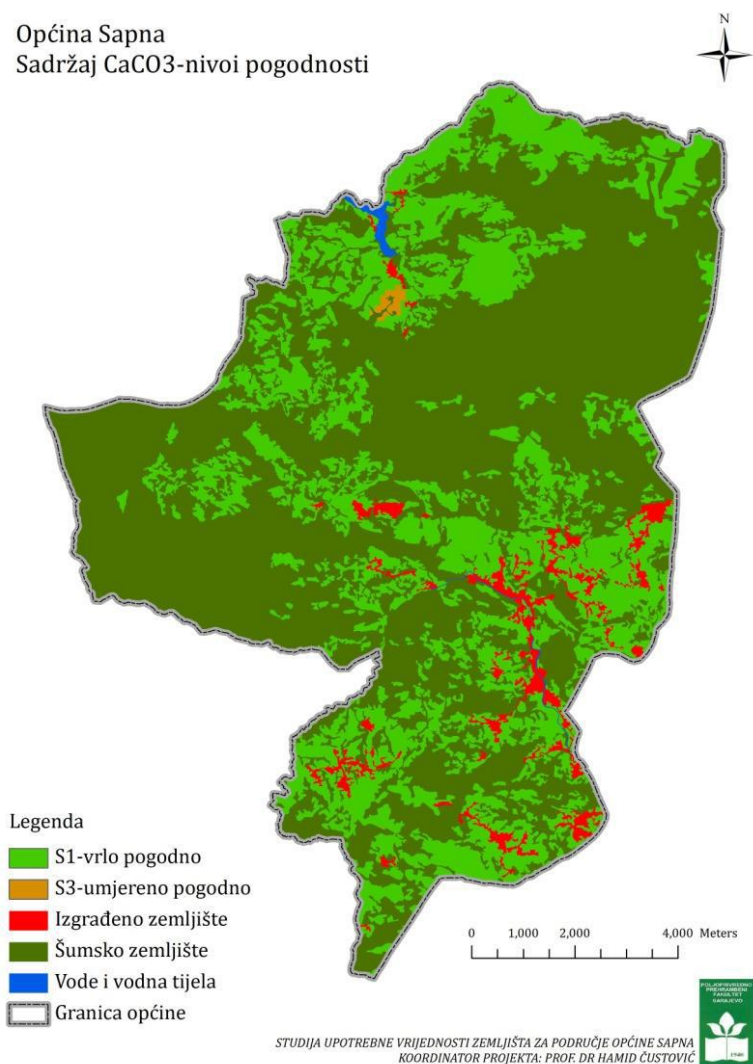
Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Sadržaj ukupnog CaCO₃

Sadržaj ukupnog CaCO₃ u tlu generalno nema uvijek važnu vrijednost za uzgoj biljaka, osim što Ca iz karbonata doprinosi boljoj zasićenosti bazama i bufernoj sposobnosti nekog zemljišta. Međutim, tlo može biti dobro zasićeno bazama i bez prisustva karbonata. Takva su sva tla čija se pH vrijednost kreće od 6,5-7,0. Prema tome, ukupni karbonati nisu limitirajući faktor za većinu poljoprivrednih kultura koje se uzgajaju kod nas ukoliko ih nema u tlu. Neke kulture (npr. lucerka) zahtijevaju veći sadržaj karbonata u tlu. Na sadržaj karbonata u tlu dosta dobro reaguju npr. orah, dok je breskva jako osjetljiva na povećan sadržaj CaCO₃. Nivo karbonata izražen u %:

opis	sadržaj CaCO ₃	nivoi pogodnosti
nizak	0-5%	S1
optimalan	5-10%	S2
umjeren	10-15%	S2
visok	15-20%	S3
veoma visok	20-30%	S4
vrlo visok	30-50%	S4
ekstremno visok	>50%	N

Općina Sapna
Sadržaj CaCO₃-nivoi pogodnosti

Tla koja sadrže do 5% ukupnog kreča (karbonata) pripadaju S1 klasi i vrlo su pogodna za uzgoj najvećeg broja kultura, dok tla sadržaja 5-15% pripadaju S2 klasi pogodnosti. U S3 klasu spadaju tla 15-20%, a u S4 20-50%. Tla sa >50% ukupnog kreča su nepogodna za sve kulture osjetljive na suvišak kalcijuma u tlu i visoku pH reakciju.

Sadržaj ukupnog CaCO₃ na području općine kreće se od 0 do 15,6%, sa dominacijom zemljišta u kojima karbonati nisu zabilježeni. U karbonatnim zemljištima dominira nizak sadržaj karbonata do 5%. Prema navedenom, za ovaj parametar možemo konstatovati da nije ograničavajući faktor biljne proizvodnje na području općine (Slika 4.).

Slika br. 4.: Sadržaj CaCO₃–nivoi pogodnosti
Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Tekstura i dubina tla

Tekstura tla definisana je procentualnim odnosom frakcija pijeska, praha i gline (pijesak 2,0-0,06 mm, prah 0,06-0,002 mm, glina <0,002 mm).

Imajući u vidu činjenicu da zemljišta različitog teksturnog sastava imaju direktnu posljedicu, zajedno sa stanjem organske materije, na stanje strukture i zbijenosti tla onda je ovo jedan od veoma važnih faktora u ocjeni nekog tla za uzgoj pojedine poljoprivredne kulture. Tako npr. najčešće se događa da zemljišta ilovaste teksture imaju i najbolju strukturu, a što pogoduje većini gajenih kultura. S druge

strane, teška glinovita tla veoma često mogu biti ili su limitirajući faktor za uzgoj pojedinih kultura, naročito ratarskih ozimih ili nekih voćarskih.

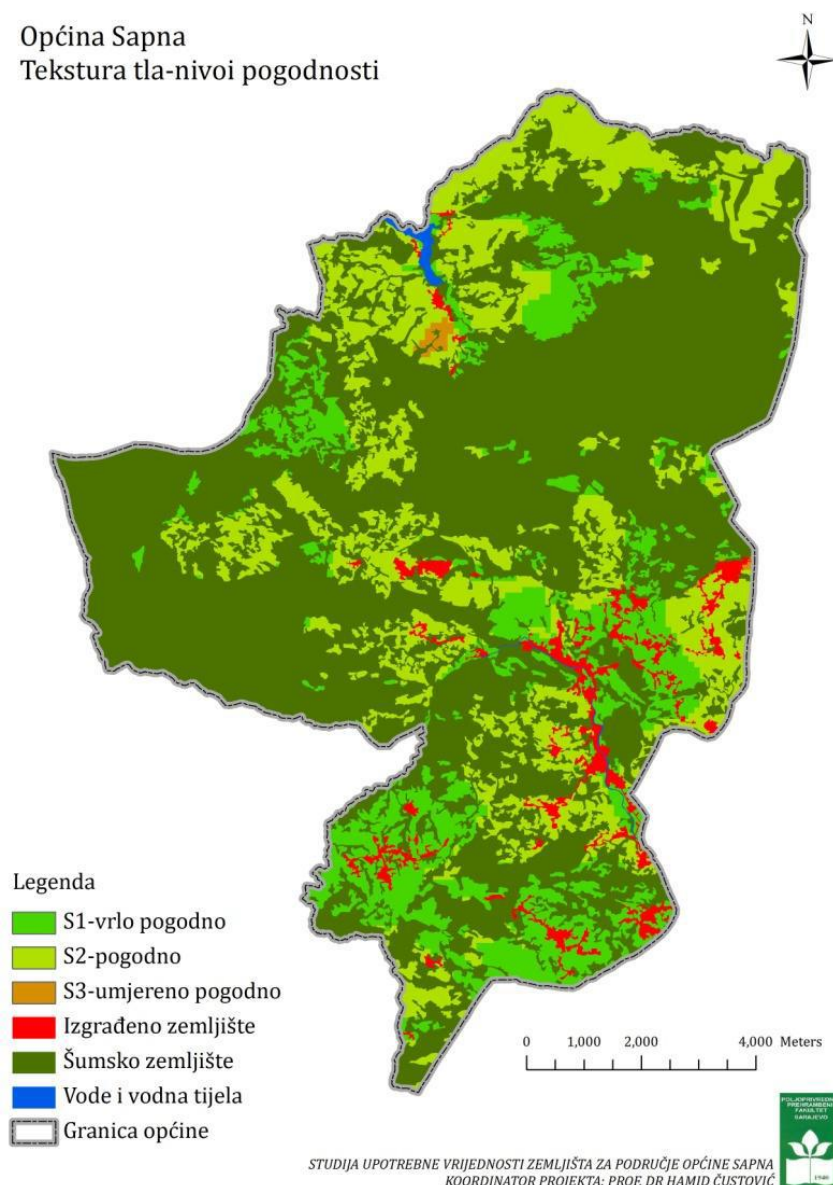
U S1 klasu pogodnosti ubrajaju se zemljišta koja su po svom teksturnom sastavu ilovače (I), pjeskovite ilovače (PI), praškasto glinovite ilovače (PrGI) i pjeskovito glinovite ilovače (PGI). U S2 klasu pogodnosti spadaju prahulje (Pr), praškaste gline (PrG), pjeskovite gline (PG) i glinovite ilovače (GI). U S3 klasu spadaju gline (G) i ilovasti pijesci (IP), a u S4 ili čak i N klasu pijesci ili površinski stjenovita plitka i skeletna tla sa >50% skeleta u profilu.

Tabela br. 13.: Teksturni sastav i nivo pogodnosti

teksturna oznaka	nivoi pogodnosti
I, PI, PrGI, PGI	S1
Pr, PrG, PG, GI	S2
G, IP	S3
P-pijesci, stjenovita i skeletna zemljišta	S4-N

Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Općina Sapna
Tekstura tla-nivoi pogodnosti

Slika br. 5.: Teksura tla-nivoi pogodnosti

Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Tekstura zemljišta, kao što se vidi na slici 5 ne predstavlja ograničavajući faktor biljnu proizvodnju.

Dubina tla je veoma bitna karakteristika svakog tipa tla i jedan je od najznačajnijih faktora u biljnoj proizvodnji. Uz nagib je najvažniji element kod određivanja pogodnosti tla za bilo kakvu proizvodnju. Dubina tla je vrlo često ograničavajući faktor uzgoja pojedinih kultura i to pogotovo za proizvodnje bez navodnjavanja.

Na plitkim zemljištima bez navodnjavanja gotovo je nemoguće uzgajati pojedine ratarske i voćarske kulture. Dubina tla kod intenzivne proizvodnje uz navodnjavanje ne mora da igra presudnu ulogu, iako može imati efekat na ekonomičnost proizvodnje. Dubina tla, također, ne mora da igra presudnu ulogu za uzgoj pojedinih kultura kao što je vinova loza koja se može uz adekvatnu agrotehniku uzgajati i na tzv. kamenitim zemljištima i usput davati visoke prinose odličnog kvaliteta koji se ne može postići u drugim uslovima. Podjela dubine daje se prema međunarodnoj klasifikaciji dubine zemljišta (tabela 14)

Tabela br. 14.: Međunarodna klasifikacija podjele dubine zemljišta

opis	dubina tla
veoma duboka	>150 cm
duboka	150-100 cm
umjereno duboka	100-50 cm
plitka	50-30 cm
veoma plitka	30-20 cm
vrlo plitka	<20 cm

Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Adaptirana podjela za područje Sapne mogla bi se usvojiti kao sljedeća:

Dubina tla	Nivoi pogodnosti
100-150 cm	S1
70-100 cm	S2
50-70 cm	S3
30-50 cm	S4
<30 cm	N

Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Zemljišta koja imaju dubinu 100-150 cm spadaju u S1 klasu i pogodna su za najveći broj kultura koje bi se mogle ili koje se već uzgajaju, 70-100 cm dubine u S2, 50-70 cm dubine u S3, 30-50 cm dubine u S4, a <30 cm u N klasu nepogodnu za iskorištavanje u savremenoj poljoprivrednoj proizvodnji, te bi ih trebalo prepustiti i održavati kao prirodne livade ili pašnjake.

Dubina nije ograničavajući faktor na najvećem dijelu općine i za najveći broj kultura koje se ovdje uzgajaju.

Sadržaj humusa

Uloga humusa u tlu je široko poznata ne samo sa stanovišta ishrane biljaka već prije svega uspostave povoljne strukture i biološke aktivnost zemljišta.

Tabela br. 15.: Nivo humusa u tlu, izražen u % ima sljedeće oznake

opis	sadržaj humusa
vrlo nizak	<1,0 %
veoma nizak	1,0-1,5%
nizak	1,5-2,0%
umjeren	2,0-3,0%
optimalan	3,0-4,0%
visok	4,0-6,0%
veoma visok	6,0-10,0%
vrlo visok	>10,0%

Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

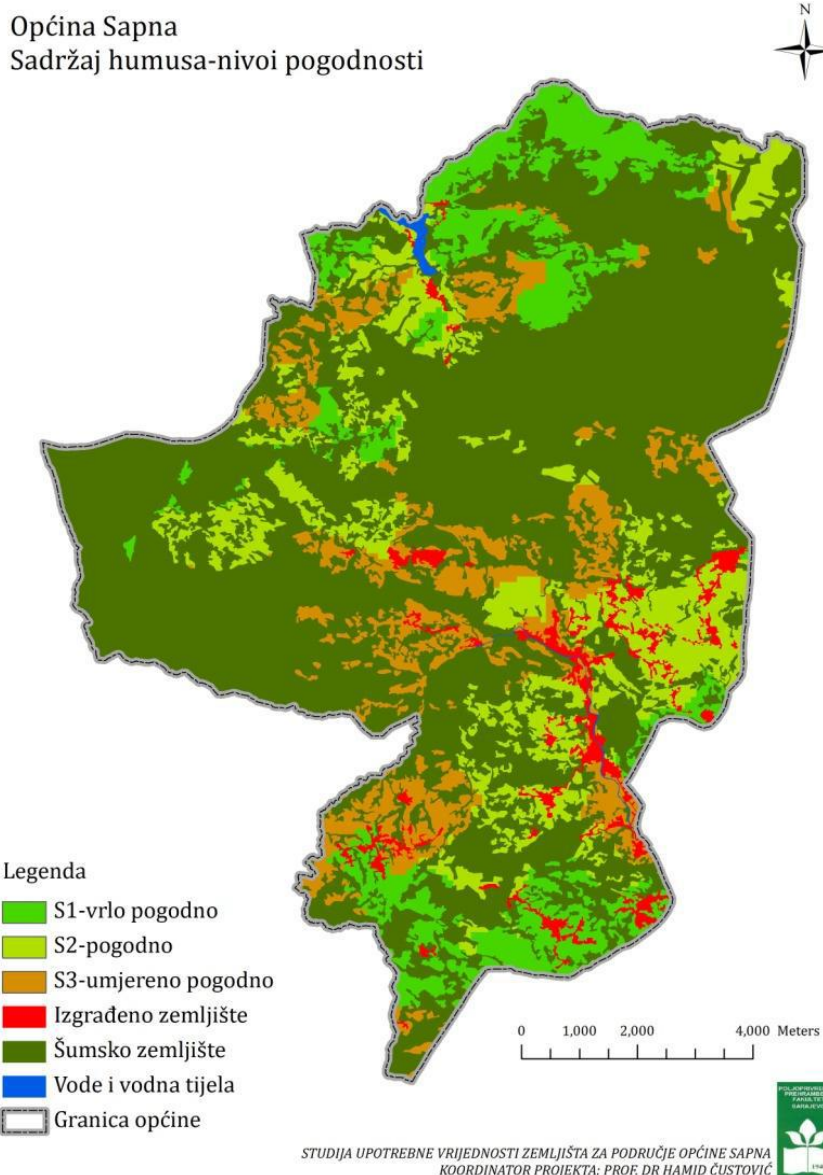

Na osnovu procentualnog sadržaja humusa zemljišta na području općine, površine koje imaju sljedeći sadržaj humusa mogu se svrstati u klase pogodnosti (tabela 16)

Tabela br. 16.: Klase pogodnosti prema sadržaju humusa

sadržaj humusa	nivo pogodnosti
>3%	S1
2-3%	S2
<2%	S3

Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Slika br. 6.: Sadržaj humusa-nivoi pogodnosti

Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Sadržaj fiziološki aktivnog fosfora (P2O5) i kalijuma (K2O)

Sadržaj humusa ne bi mogao biti faktor koji bi neko tlo svrstao u nepogodno, osim ako se radi o pijescima i potpuno skeletnim tlima. Organska materija se, uostalom, može unijeti u tlo i na taj način nadoknaditi.

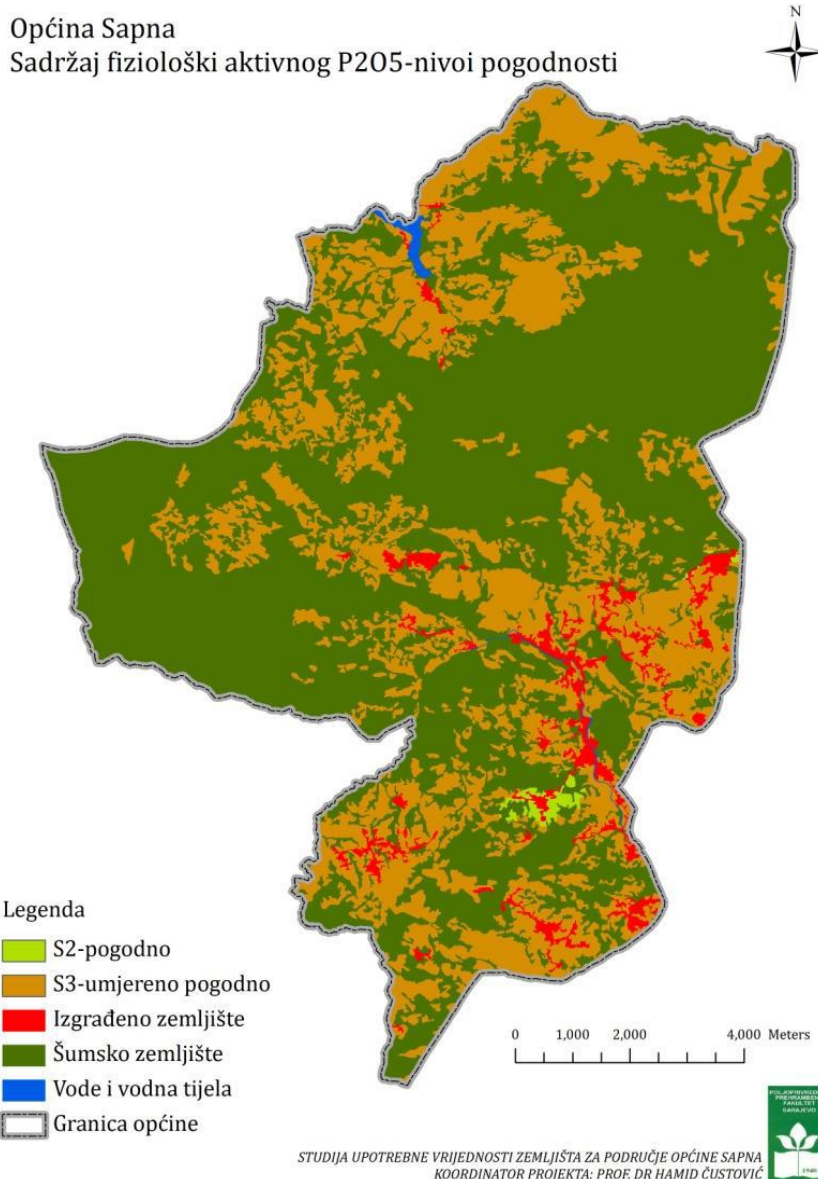
U nastavku su prikazani definisani nivoi opće pogodnosti humusa za područje općine, čiji se sadržaj kreće se od 0,5 do 12,67%.

U nastavku su prikazani definisani nivoi opće pogodnosti za područje općine. Važnost ova dva elementa ogleda se u njihovom značaju za rast i razvoj biljaka kao biogenih, odnosno makroelemenata. Podjela na nivoe pogodnosti izvršena je na osnovu sadržaja ova dva elementa u fiziološki aktivnom obliku po AI-metodi. Sadržaj fosfora kreće se u rasponu 0 do 17,5 (veoma slaba do dobra obezbijeđenost), a sadržaj kalijuma od 8 do 68,8 mg/100 g tla (slaba do veoma bogata obezbijeđenost).

Tabela br. 17.: Sadržaj fiziološki aktivnog fosfora (P_2O_5) i kalijuma (K_2O) po AI-metodi

Oznaka obezbijeđenosti	Sadržaj P_2O_5 i K_2O (mg/100 g tla)
Veoma slaba	<5
Slaba	5-10
Umjerena	10-15
Dobra	15-20
Bogata	20-25
Veoma bogata	>25

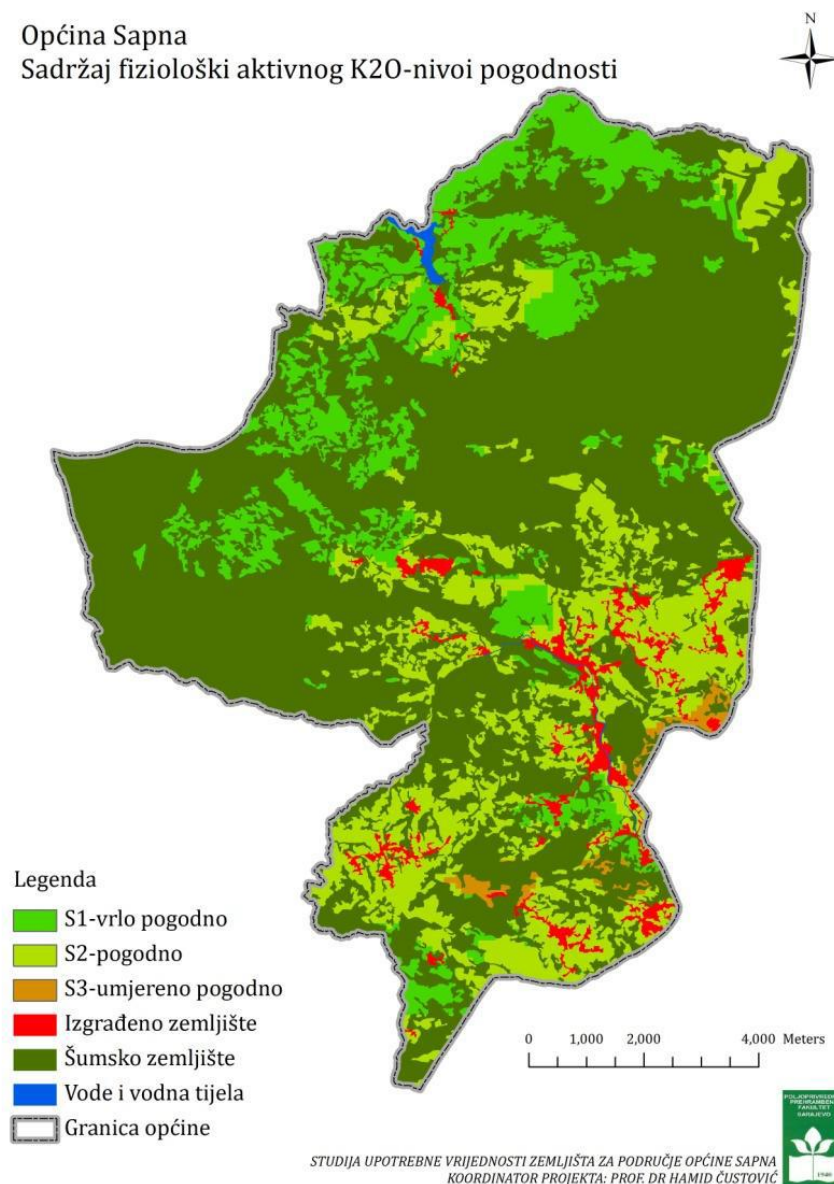
Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Slika br. 7.: Sadržaj fiziološki aktivnog P2O5-nivoi pogodnosti

Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Općina Sapna
Sadržaj fiziološki aktivnog K₂O-nivoi pogodnosti

Slika br. 7.: Nivoi pogodnosti za K₂O Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Optimalni zahtjevi pojedinih kultura za uzgoj

Iako gore navedeni pokazatelji pogodnosti zemljišta na području Sapne predstavljaju prosječno stanje, važni su jer ukazuju na pojave koje su karakteristične za navedene tipove zemljišta ili eventualne poteškoće koje je realno očekivati. Ova ocjena sa stanovišta zemljišta, upravo ima za cilj da ukaže na određene pojave i potrebu primjene mjera koje takve pojave trebaju da ublaže, potpuno eliminišu ili da se eventualno od nekih planova odustane ako mjere nemaju tehničku i ekonomsku opravdanost. Iz ovakvog pristupa, pri analizi, poljoprivredni proizvođač koji želi ulagati može objektivnije da procijeni izbor i vrstu proizvodnje ili potrebu za primjenu određenih agrotehničkih mjera koje mogu stanje tla unaprijediti za određenu kulturu.

U nastavku je dat uporedni prikaz optimalnih zahtjeva grupe kultura i pojedinačnih kultura za najvažnija svojstva zemljišta i prosječno stanje na terenu.

Tabela br. 18.: Optimalni zahtjevi pojedinih kultura za parametrima tla i prosječno stanje na terenu

Kultura/karakteristike zemljišta	Optimalni zahtjevi	Kultura/karakteristike zemljišta	Optimalni zahtjevi
Voćarstvo (općenito)		Ozimi usjevi	
pH	6,5-7,2	pH	6,5-7,5
Aktivni CaCO ₃ %	5-10	Aktivni CaCO ₃ %	5-10
Tekstura	PI-PG	Tekstura	I-PGI
Humus %	2-3	Humus %	3-4
Povrće (općenito)		Jari usjevi	
pH	6,5-7,0	pH	6,5-7,5
Aktivni CaCO ₃ %	5-10	Aktivni CaCO ₃ %	5-10
Tekstura	PI-PG	Tekstura	I-PG
Humus %	>3	Humus %	3-4
Jagodičasto voće (općenito)		Jabuka	
pH	5,5-7,0	pH	6,5-7,2
Aktivni CaCO ₃ %	5-10	Aktivni CaCO ₃ %	5-9
Tekstura	PI-I	Tekstura	I-PG
Humus %	3-5	Humus %	2-3
Šljiva		Stanje na terenu	
pH	5,5-7,5	pH	6-8,3
Aktivni CaCO ₃ %	5-10	Aktivni CaCO ₃ %	0-15,6
Tekstura	PI-GI	Tekstura	G, GI, I, PGI, IG,P, PGI, PI
Humus %	3-5	Humus %	0,5-12,67

Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Održivi razvoj poljoprivrede zahtijeva sistematske napore prema planiranju aktivnosti načina upotrebe zemljišnog prostora na optimalan način, nezavisno od drugih institucionalnih i programskih inicijativa. Pripremljena baza podataka omogućava primjenu različitih pristupa u analizi i procjeni pogodnosti zemljišnog prostora općine za različite namjene. Jedan takav pristup odnosi se i na primjenu agro-ekološkog zoniranja (AEZ).

AEZ predstavlja metodologiju pomoću koje se preko određenih nivoa dolazi do pogodnosti zemljišnog prostora za poljoprivrednu proizvodnju. Sistem agro-ekološkog zoniranja se koristi da bi se odredila specifična ograničenja za gajenje poljoprivrednih kultura u određenim uslovima klime, tla i terena, ali i u određenim (pretpostavljenim) uslovima ulaganja i gazdovanja (FAO, 2008).

AEZ je jedna od najznačajnijih osnova za planiranje razvoja poljoprivrede zato što je opstanak i neuspjeh neke upotrebe zemljišnog prostora ili poljoprivrednog sistema, u nekom regionu, zasnovan na opreznoj procjeni agro-klimatskih resursa.

Uzimajući u obzir određene parametre, AEZ pravi podjelu reljefa u regione ili zone koje su potpuno homogene u odnosu na karakteristike klime, tla i terena i koje su, također, uniformne u pogledu mogućnosti za uzgoj poljoprivrednih kultura. Svaka AEZ zona ima sličnu kombinaciju ograničenja i potencijala za upotrebu i služi kao osnova za preporuke u cilju poboljšanja načina korištenja zemljišnog prostora.

Osnovna svrha jeste da se prostor općine podijeli na rejone sa istim ili sličnim mogućnostima za proizvodnju kako bi se racionalno iskoristili potencijali i komparativne prednosti pojedinih proizvodnih prostora za uzgoj poljoprivrednih kultura koje su prikladne datim uslovima.

Metodologija agro-ekološkog zoniranja u prvi plan stavlja zahtjeve pojedinačnih kultura za parametrima klime (npr. suma temperatura, dužina vegetacionog perioda, padavine i sl.), tla (pH, dubina, tekstura i sl.) i terena (nagib, ekspozicija), te iste upoređuje sa stanjem nekog područja kako bi se odredili faktori pogodnosti i ograničenja.

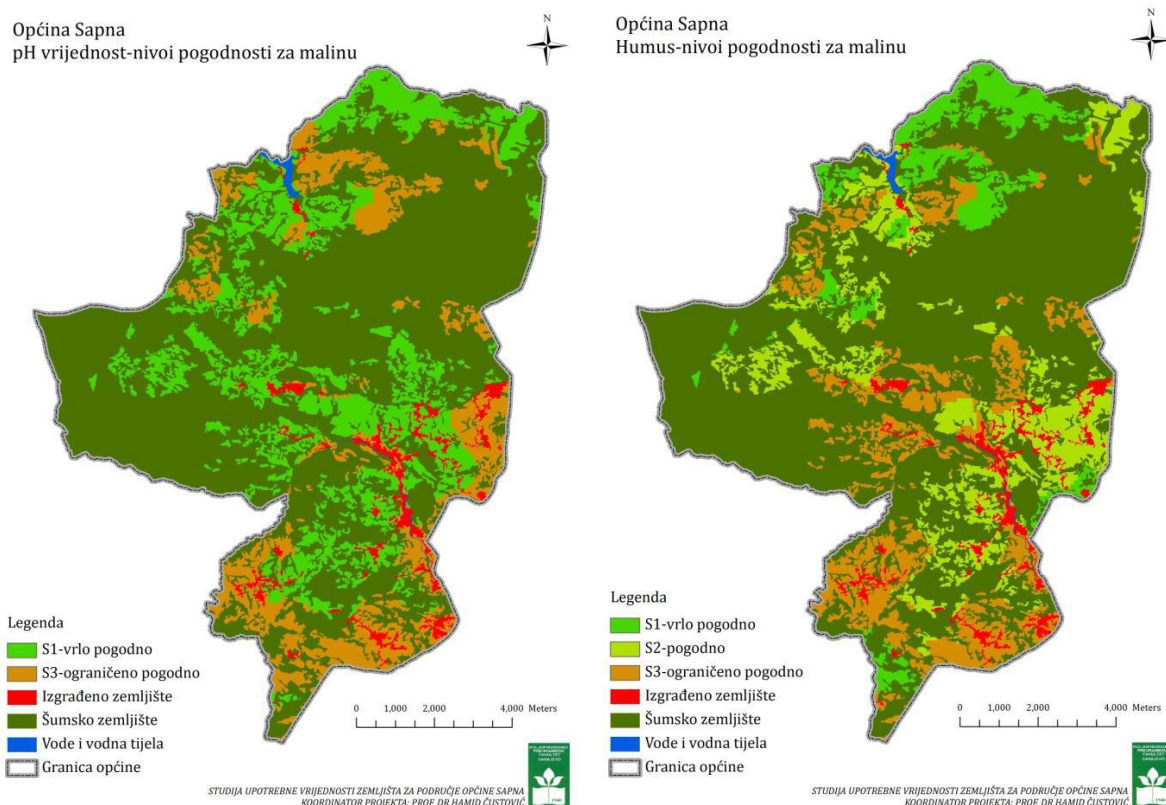
Nivoi pogodnosti za uzgoj poljoprivrednih kultura definisani su kako slijedi:

- S1-vrlo pogodno (sa stepenom pogodnosti >80%)
- S2-pogodno (sa stepenom pogodnosti 60-80%)

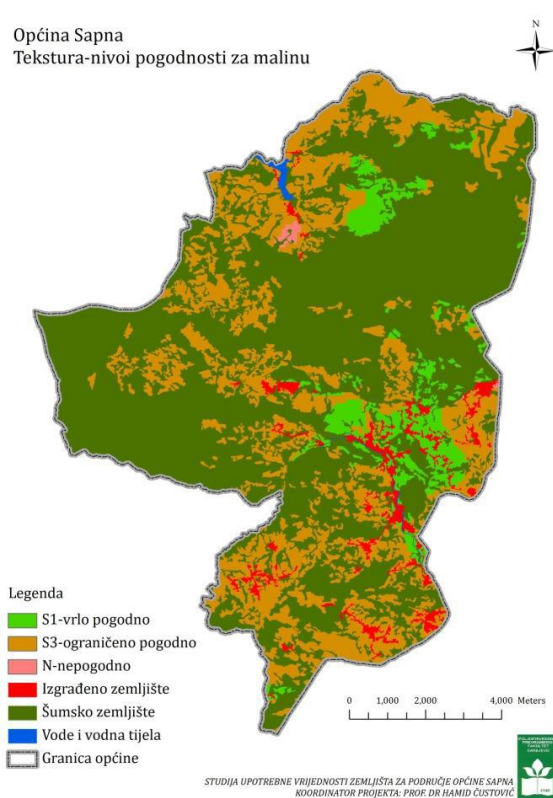
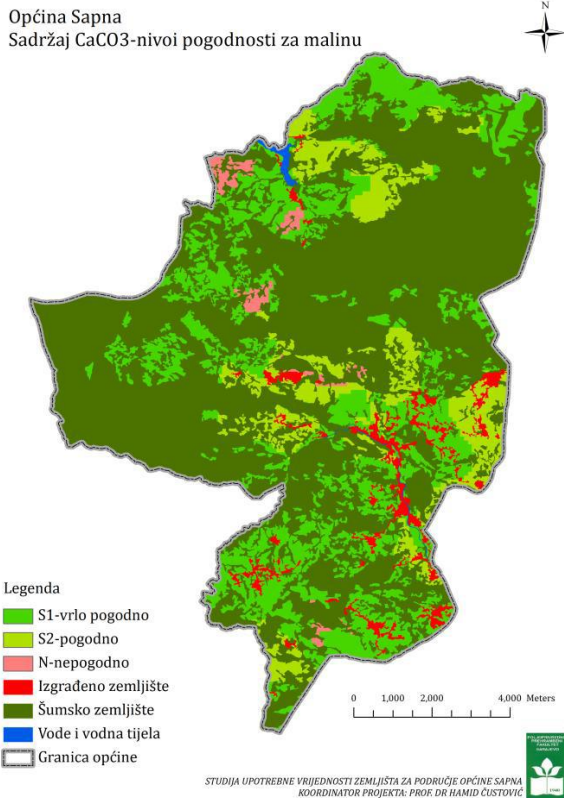
- S3-umjereno pogodno (sa stepenom pogodnosti 40-60%)
- S4-ograničeno pogodno (sa stepenom pogodnosti 20-40%)
- N-nepogodno (sa stepenom pogodnosti <20%)

U principu, S1 nema nikakvih ili ima neznatna ograničenja sa stanovišta klimatskih i zemljišnih parametara. S2 ima vrlo mala ograničenja, S3 ima srednja ili jedno veće ograničenje, dok S4 ima dva ili više ograničenja koja se ne mogu korigovati. N ima vrlo visoka ograničenja koja se ne mogu korigovati.

U nastavku, kao primjer, date su pojedinačne pogodnosti za uzgoj maline sa stanovišta pH, humusa, CaCO₃ i teksture. Prikaz podataka na ovaj način olakšava analize i utvrđivanje faktora ograničenja, odnosno pogodnosti za uzgoj, u ovom slučaju, maline. Na osnovu pogodnosti navedenih parametara, povezivanjem istih, urađena je karta pogodnosti za uzgoj maline na području općine. Na isti način, pripremljene su karte (slike) pogodnosti za voćarstvo (općenito) i kukuruz, prikazane u nastavku.

Slika br. 8.: Pogodnost pH za malinu
Slika br. 9.: Pogodnost humusa za malinu
Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

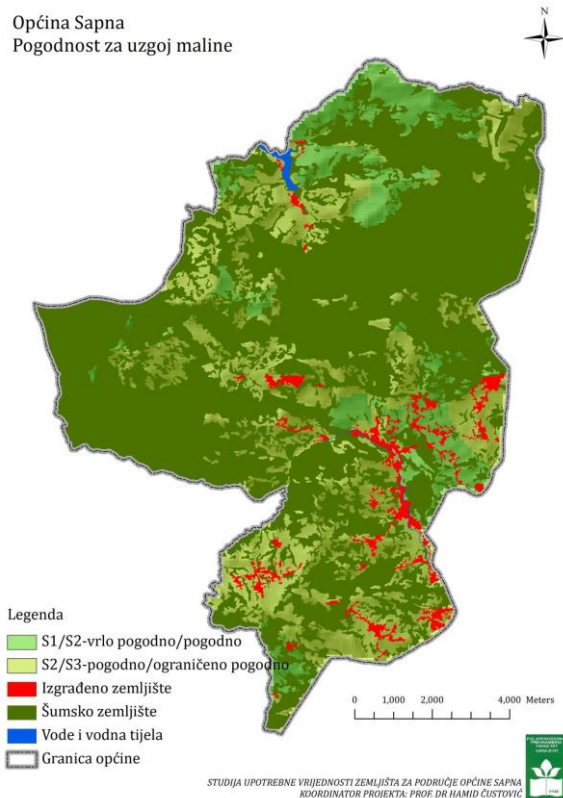
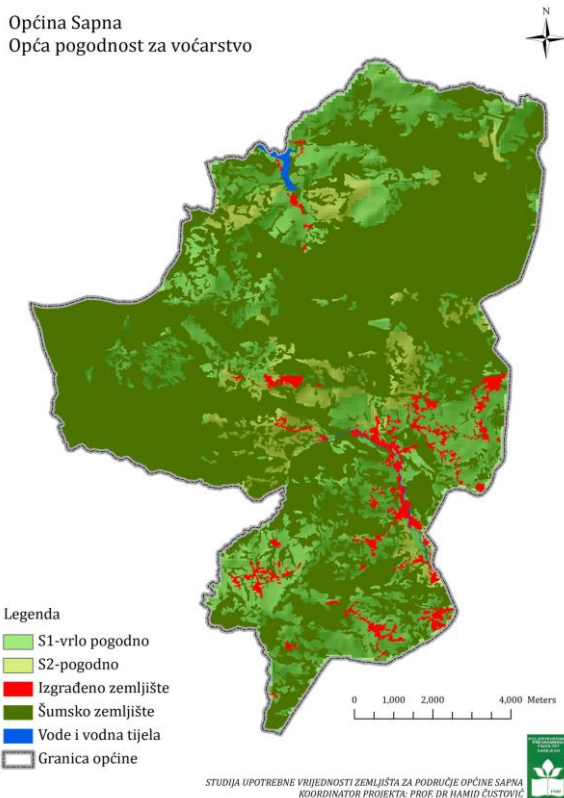

Slika br. 10.: Pogodnost CaCO₃ za malinu

Slika br. 11.: Pogodnost teksture za malinu

Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Da bi se dobile krajnje pogodnosti za uzgoj poljoprivrednih kultura u općini potrebno je uraditi dodatnu analizu parametara klime, tla i terena, odnosno primjenom agro-ekološkog zoniranja uraditi rejonizaciju prostora za različite vidove poljoprivredne proizvodnje.

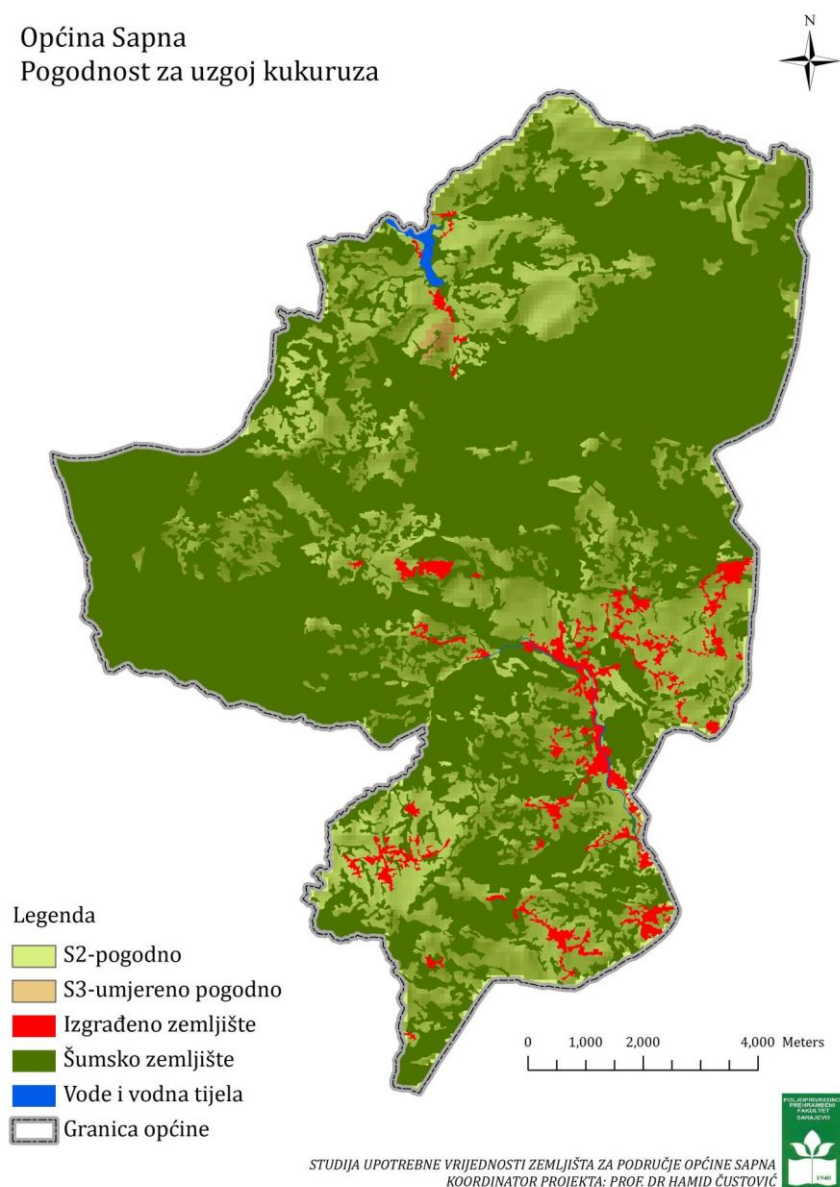

Slika br. 12.: Pogodnost za uzgoj maline

Slika br. 13.: Opća pogodnost za voćarstvo

Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

Općina Sapna
Pogodnost za uzgoj kukuruza

Slika br. 14.: Pogodnost za uzgoj kukuruza

Izvor: Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, oktobar 2015. godine

II.2.1.4. Šume i šumsko zemljište

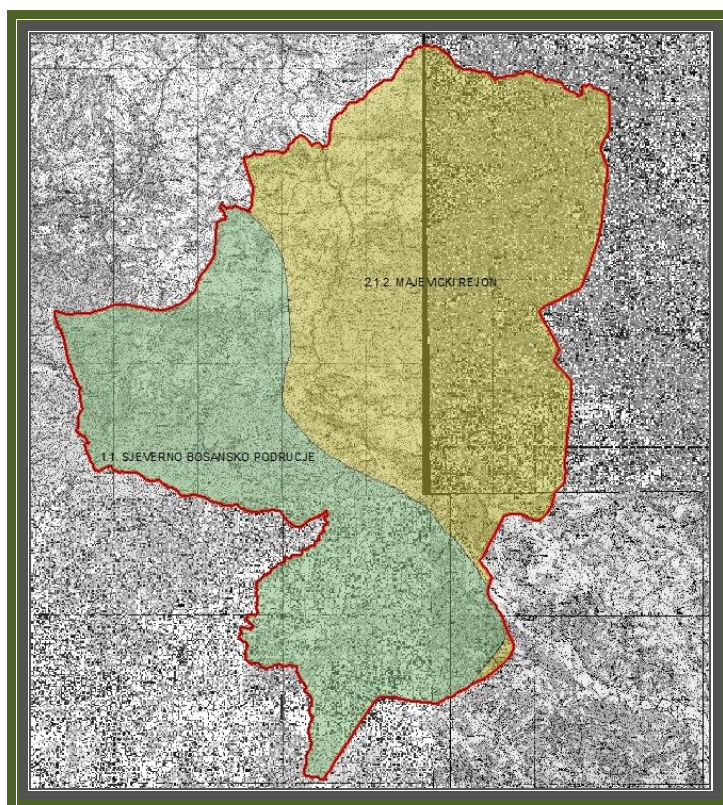
Šume i šumska zemljišta, kao dobro od općeg interesa, uživaju posebnu brigu i zaštitu Federacije i kantona i koriste se pod uvjetima i na način koji su propisani Zakonom o šumama (Službene novine Tuzlanskog kantona, broj: 9/12 i 17/13.)

1. Funkcije šuma

Pored privrednih funkcija šuma, koje se ogledaju u proizvodnji drveta i drugih šumskih proizvoda kao i lovne divljači, od neprocjenjivog značaja su općekorisne funkcije šuma u koje spadaju: očuvanje biodiverziteta, zaštita zemljišta, zaštita voda i klime, proizvodnja kiseonika, vezivanje ugljenika iz atmosfere, turizam, rekreacija, estetska uloga šuma, itd.

2. Ekološko-vegetacijski uslovi područja

Prema ekološko-vegetacijskoj rejonizaciji (Stefanović et al., 1983.) sjeveroistočni dio Općine Sapna pripada Majevičkom rejonu, dok jugozapadni dio Općine pripada Sjevernom bosanskom području.

Slika br. 15.:Vegetacijski rejoni

Tabela br. 19.:Zastupljenost ekološko-vegetacijskih rejona na području obuhvata

Oblast	Područje	Rejon	ha	%
Prelazno-ilirijско mezijсka oblast	Donje Drinsko područje	Majevički rejon	5212,18	42,60%
Pripanononska oblast	Sjeverno bosansko područje		7022,63	57,40%
		UKUPNO	12234,81	100,00%

Općina Sapna smještena je u istočnom dijelu Tuzlanskog Kanotona između 18°53' do 19°03' istočne geografske dužine i 44°26' do 44°35' sjeverne geografske širine Gauss-Kriiger-ovog koordinantnog sistema i u sjeveroistočnom dijelu BiH. Polazeći od najzapadnije tačke ova općina graniči sa entitetom RS na kraćem sjevernom potezu, zatim sjeveroistočno i sjeverno sa općinom Teočak, na istoku i jugu ponovo sa entitetom RS i na jugozapadu sa općinom Kalesija. Orografija terena pod šumskom vegetacijom i ostalim površinama koje se klasificiraju kao šumska zemljišta je srednje do jako brijegovita sa izraženijim geomorfološkim oblicima. Teren je presječen pravcem sjeverozapad-jugoistok rijekom Saponom koja je ujedno i granica između Prelazno ilirsko-mezijске i Pripanonske oblasti kojoj pripada južni dio općine odnosno sjevernobosanskom području. Prosječna nadmorska visina općine iznosi cca 450m, a visinski dijapazon između 232 m (dolina Sapne) do 916 m (Stolice).

Vegetacioni period traje oko 197 dana. Potencijalna evapotranspiracija tokom vegetacionog perioda iznosi 567 mm.

Geološku podlogu čini pretežno eocenski fliš (bankoviti kvarcni pješčari, pjeskoviti krečnjaci, laporci i laporci i pješčari sa ugljem) i neogeni sedimenti (laporci, glinci, pješčari, listasti glinci, rjeđe konglomerati). Manje površine sporadično zauzima kredni fliš (pločasti krečnjaci, laporci, rjeđe pješčari i glinci).

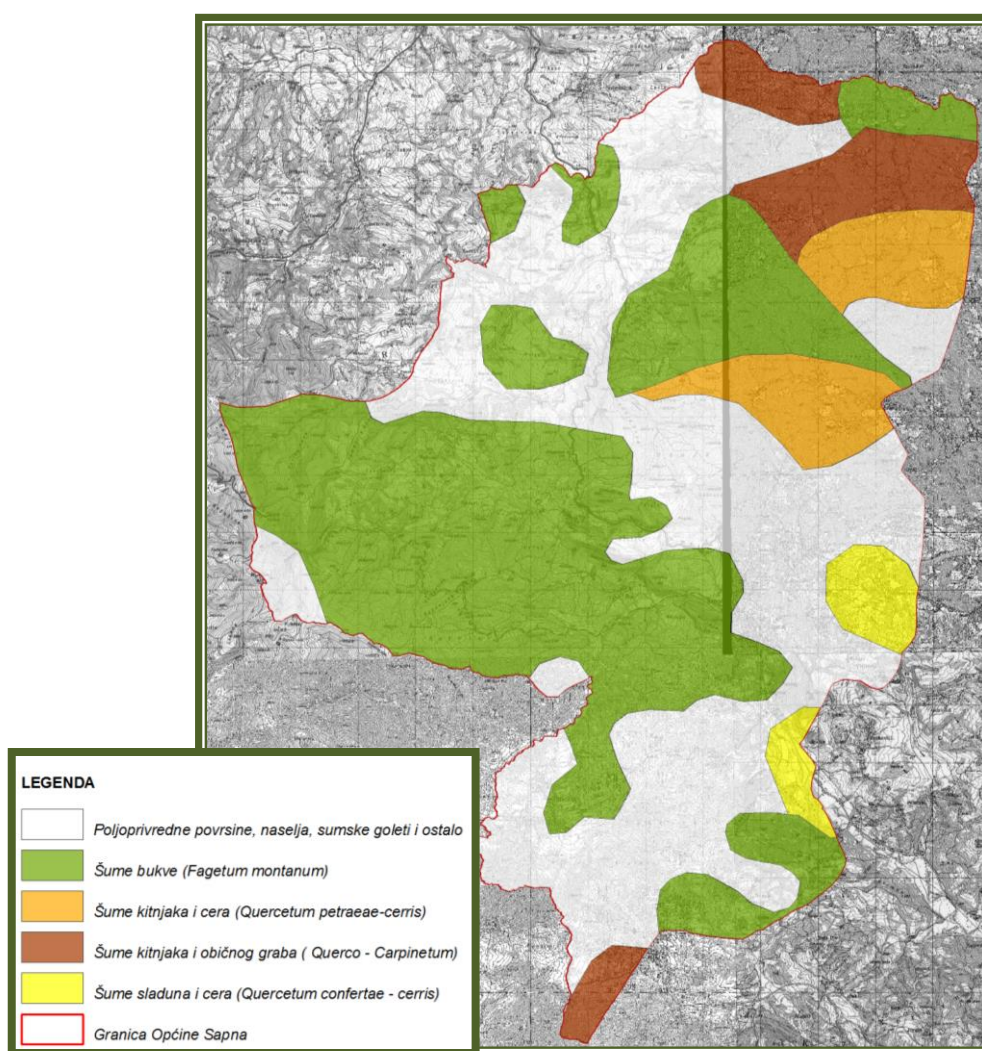
Prema pedološkoj karti BiH na teritoriji općine Sapna zastupljena su zemljišta na silikatnim silikatno-karbonatnim i karbonatnim supstratima. Najrasprostranjeniji je distrični kambisol na kiselim silikatnim stijenama koji zauzima skoro cijelo područje općine. Na manjoj površini uz riječne tokove zastupljen

je fluvisol. Pojava fluvisola je vezana uglavnom za blaže nagibe i uvale. Krečnjačka zemljišta (kalkokambisoli i kalkomelanosoli) se javljaju na ograničenom prostoru, uglavnom kao varijanta dubljih smeđih zemljišta. Ova zemljišta su dobro propusna i nisu podložna eroziji. Srednje su do visoko bazična sa slabim prisustvom aktivnog fosfora. U odnosu na produktivnost svrstavaju se u bolja šumska zemljišta.

Realna šumska vegetacija

Na sljedećoj slici predstavljen je raspored realne šumske vegetacije na teritoriji općine Sapna, a prema podacima iz Ekološko vegetacijske rejonizacije BiH. U vegetacijskoj slici dominiraju šume bukve (*Fagetum montanum*), sa kojima na pojedinim položajima alterniraju šume zapadno-balkanskih klimatskih šuma kitnjaka i običnog graba (*Quercus-Carpinetum*). Na orografski izloženijim položajima javljaju se šume kitnjaka i cera (*Quercetum petraeae-Cerris*) i šume sladuna i cera (*Quercetum contortae-cerris*) sporadičnog i disperznog rasporeda.

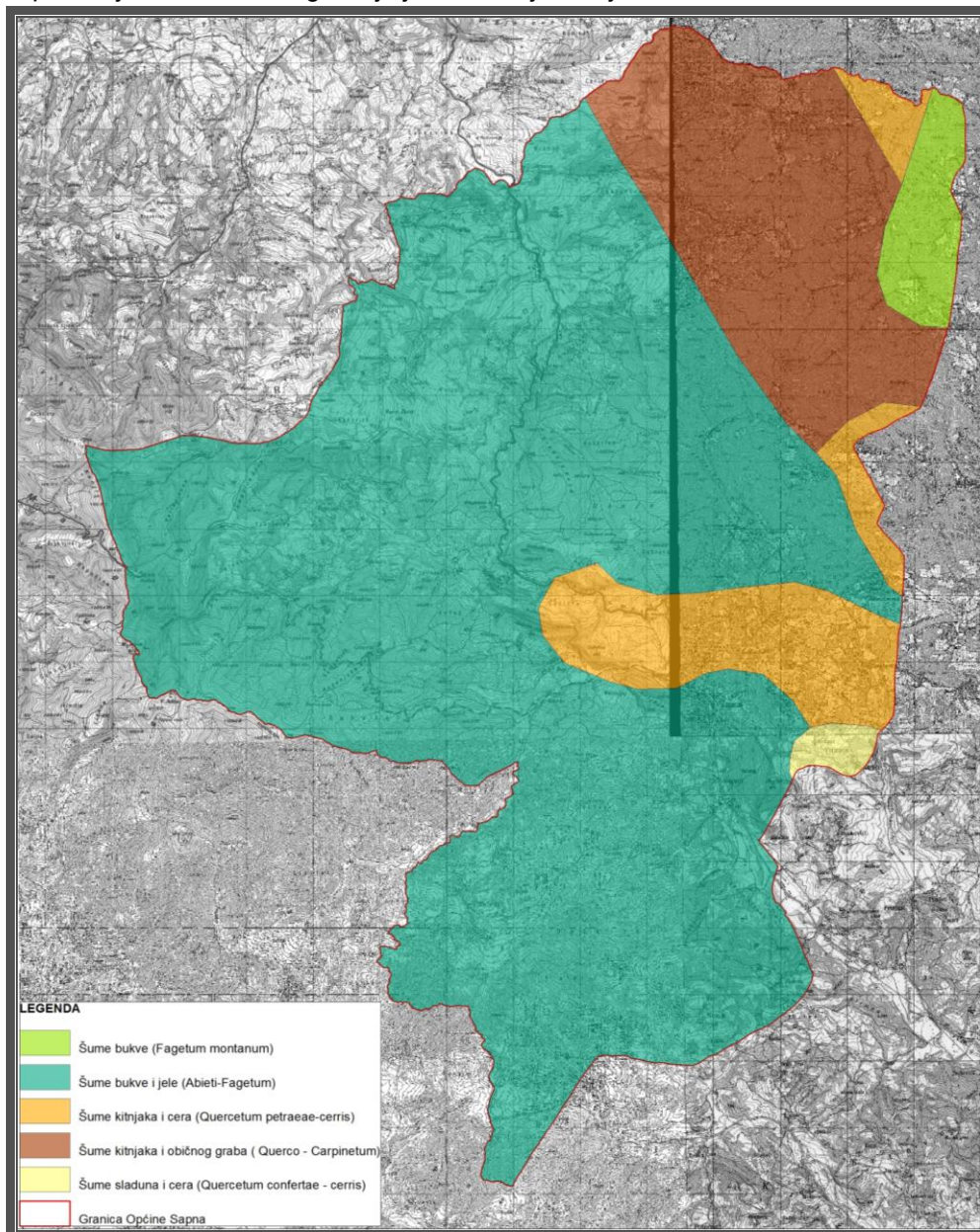
Slika br. 16.:Realna šumska vegetacija⁵

⁵ Ekološko vegetacijska rejonizacija BiH, Stefanović et, al. 1983. Sarajevo

Potencijalna šumska vegetacija

Potencijalna vegetacija Općine Sapna pored vegetacijskih tipova koji se navode kod realne šumske vegetacije obuhvata i klimaregionalne šume bukve i jele (*Abieti-Fagetum*) koje se javljaju u višim predjelima. Generalno se može reći da, kada je riječ o potencijalnoj šumskoj vegetaciji ovo područje pripada najvećim dijelom klimazonalnim šumama bukve i jele (*Abieti-Fagetum*) zatim šumama kitnjaka i običnog graba (*Quercus-Carpinetum*) sa kojima se izmjenjuju šume kitnjaka i cera, šume bukve i šume sladuna i cera.

Raspored potencijalne šumske vegetacije je dat na sljedećoj slici:

Slika br. 17.:Potencijalna šumska vegetacija⁶

⁶ Ekološko vegetacijska rejonizacija BiH, Stefanović et, al. 1983. Sarajevo

3. Šumarstvo i organizacija šumarstva na teritoriji Općine Sapna

Šumarstvo predstavlja sve čovjekove aktivnosti na uzgoju, zaštiti i korišćenju sveukupnih šumskih potencijala.

Državnim šumama i šumskim zemljištima upravljaju Federalna uprava i kantonalne uprave pod uvjetima utvrđenim Zakonom o šumama („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 9/12 i 17/13). Šumama i šumskim zemljištem na teritoriji Općine Sapna gazduje javno preduzeće «Šume Tuzlanskog Kantona» dioničko društvo, kao jedinstveno preduzeće kome se povjerava gospodarenje državnim šumama na područje TK u skladu sa važećim Zakonom o šumama TK (Šumsko-gospodarska osnova za šumsko-gospodarsko područje „Majevičko“ sa rokom važnosti 01.01.2006. do 31.12.2015. i Šumsko-gospodarska osnova za šumsko-gospodarsko područje „Vlaseničko“ izrađena od strane „Wald projekt“ d.o.o. Bosanska Krupa).

Privatnim šumama upravljaju njihovi vlasnici sukladno Zakonu o šumama TK, podzakonskim propisima, propisima kantona i odredbama šumsko-gospodarske osnove (Šumskogospodarska osnova za privatne šume općina Sapna izrađena je od strane „Wald projekt“ d.o.o. Bosanska Krupa sa periodom važnosti 01.01.2010. do 31.12.2019. godine).

4. Kategorizacija šumskog zemljišta

Na području općine Sapna utvrđene su sljedeće kategorije šuma:

➤ ŠIRA KATEGORIJA

1. Visoke šume sa prirodnom obnovom (1000)
2. Degradirane visoke šume (2000)
3. Šumske kulture (3000)
4. Izdanačke šume (4000)
5. Goleti ispod gornje granice privredne šume (5000)
6. Neproduktivne površine u šumarskom pogledu (6000)
7. Sporno šumsko zemljište (7000)

➤ UŽA KATEGORIJA

1. Visoke šume bukve (1100)
2. Mješovite šume bukve i jele, mješovite šume bukve i jele sa smrčom, čiste mješovite šume jele i smrče (1200)
3. Visoke šume hrasta (1400)
4. Degradirane visoke šume bukve (2100)
5. Kulture na staništu brdskih šuma bukve (3100)
6. Kulture na staništu šuma bukve, jele i smrče (3200)
7. Izdanačke šume bukve (4100)
8. Ostale izdanačke šume (4500)
9. Šibljiaci (5100)
10. Goleti (5200)
11. Šume nepodesne za gazdovanje (6100)
12. Krš i goleti nepodesne za pošumljavanje (6200)
13. Stalne šumske čistine (6300)
14. Šumske komunikacije (6400)
15. Uzurpacije (7100).

Prostorne uređajne jedinice su:

1. Šumsko-gospodarsko područje
2. Gospodarska jedinica
3. Područje općina

4. Odjeljenja
5. Odsjeci

5. Katastar šuma i šumskog zemljišta

Prema podacima dostavljenim od strane J.P. „ŠUME TK“ D.D. Kladanj za šumsko gospodarsko područje „Majevičko“ i šumsko gospodarsko područje ŠGP „Vlaseničko“ površine u državnom vlasništvu po širim kategorijama šuma su sljedeće:

Tabela br. 20.:Površine šuma i šumskog zemljišta u državnom vlasništvu po širim kategorijama šuma na teritoriji općine Sapna

ŠIFRA KATEGORIJE ŠUMA	NAZIV KATEGORIJE ŠUMA	ŠGP MAJEVIČKO POVRŠINA ha	ŠGP VLASENIČKO POVRŠINA ha	UKUPNA POVRŠINA ha
1000	visoke šume sa prirodnom obnovom	59,00	925,70	984,70
2000	visoke degradirane šume	0,00	0,00	0,00
3000	šumski zasadi	43,10	116,40	159,50
4000	izdanačke šume	312,90	445,10	758,00
5000	šibljaci i goleti ispod gornje granice šume	0,00	16,50	16,50
minirano sve kategorije šuma		1.663,70	289,2	2.952,90
6000	neproduktivne površine	0,80	64,60	65,40
UKUPNO NESPORNO ŠUMSKO ZEMLJIŠTE		2.079,50	2.857,50	4.937,00
7000	uzurpacije	39,10	87,20	126,30
UKUPNO ŠUMSKO ZEMLJIŠTE		2.118,60	2.944,70	5.063,30

Tabela br. 21.:Površine šuma i šumskog zemljišta u privatnom vlasništvu po kategorijama šuma na teritoriji općine Sapna

ŠIRA KATEGORIJA		UŽA KATEGORIJA		POVRŠINA ha
NAZIV	ŠIFRA	NAZIV	ŠIFRA	
Visoke šume sa prirodnom obnovom	1000	Visoke šume hrasta	1400	1,02
Izdanačke šume	4000	Izdanačke šume bukve	4100	822,34
		Izdanačke šume hrastova	4400	343,38
		Ostale izdanačke šume	4500	376,27
Šibljaci i goleti ispod gornje granice privrede šume	5000			24,76
Neproduktivne površine	6000			351,21
UKUPNO				1.918,98

6. Vlasnička struktura

Prema podacima dobijenim iz izvještaja o površinama političke općine po sektorima svojine u 2010. godini na teritoriji općine Sapna dobijena je sljedeća vlasnička struktura:

Tabela br. 22.:Vlasnička struktura šumskog zemljišta na teritoriji općine Sapna

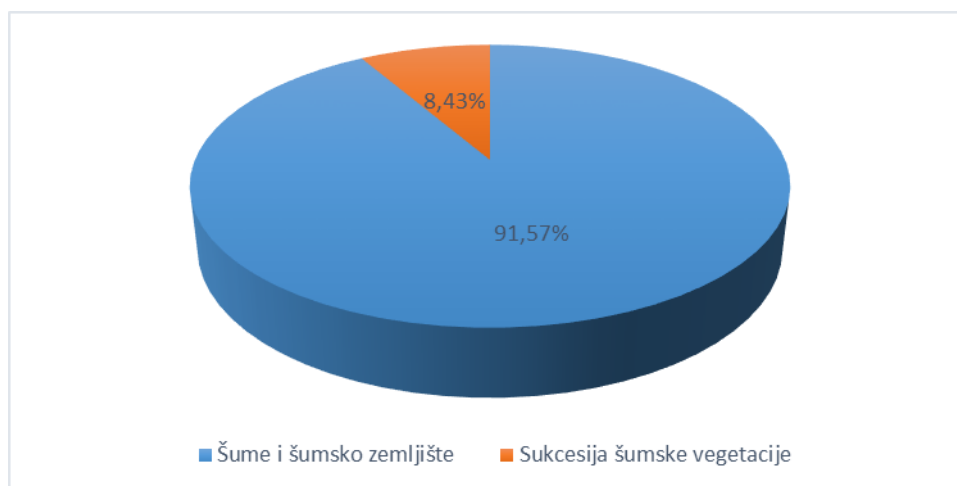
SEKTOR SVOJINE	ŠUMSKO ZEMLJIŠTE [ha]	PROCENTUALNI UDIO%
PRIVATNI	1.918,98	27,67%
DRŽAVNI	5015,40	72,33%
UKUPNO	6.934,38	100,00%

7. Bilansi šuma i šumskog zemljišta

Vektorizacijom i usklađivanjem satelitskih snimaka (CORINE Land Cover BiH 2006 i ortofoto snimka Općine Sapna), te obradom savremenim kartografskim alatima (ArcGIS, Autodesk Map, i dr.), ali i usklađivanjem sa podacima Studije upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna Poljoprivredno-prehrambenog fakulteta, dobijeni su sljedeći bilansi, a koji se odnose na postojeće korišćenje šumskog zemljišta na području općine Sapna.

Tabela br. 23.:Pregled šumskog i ostalog zemljišta na osnovu CORINE Land Cover BiH 2006, ortofoto snimka općine Sapna 2008, te usklađivanja sa podacima Poljoprivrednog fakulteta o poljoprivrednim površinama

KATEGORIJA ŠUMA	POVRSINA ha	Procentualno učešće u odnosu na površinu pod šumama (%)	Procentualno učešće u odnosu na površinu općine %
Šume i šumsko zemljište	7865,96	91,57	64,29
Sukcesija šumske vegetacije	723,714	8,43	5,92
UKUPNO	8589,675	100	70,21

Grafikon br. 1.:Prikaz učešća šuma i sukcesije šumske vegetacije u odnosu na ukupnu površinu pod šumama na teritoriji općine Sapna

Iz gore navedenih podataka je vidljivo da na teritoriji općine Sapna egzistira oko 70,21% površine pod šumama, što je iznad prosjeka šumovitosti koji za Federaciju Bosne i Hercegovine iznosi 48% ⁷.

⁷ Podaci iz Informacije o gospodarenju šumama u Federaciji BiH u 2012. godini i planovima gospodarenja šumama za 2013. godinu, BiH, FBiH, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

8. Ugroženost šumskih ekosistema

Šume Općine Sapna svakako imaju svoje neprijatelje, i to kako prirodne tako i antropogene. Prirodni faktori, kao sastavni dio ekosistema, utiču na ravnotežu šuma. S druge strane antropogeni faktor, odnosno negativno djelovanje čovjeka manifestuje se kroz nepravilno gazdovanje šumama i prekomjerne i bespravne sječe što je na teritoriji ove Općine ostavilo značajne posljedice početkom XX vijeka.

Shodno tome, neophodno je uložiti što veće napore na čuvanje šuma i sprečavanje bespravne sječe.

9. Zaštićene šume i šume sa posebnim režimima gazdovanja

Prema prostornom planu Tuzlanskog kantona predviđena je zaštita prirodnih područja od kojih se na teritoriji općine Sapna nalaze:

1. pejzažni predio Vrelo Sapna-prirodno područje ispod sela Kovačevići i
2. jezero Sniježnica sa neposrednim obalnim područjem.

10. Vrednovanje šuma

Brojne i veoma različite karakteristike šuma imaju trajan, uvijek aktuelan značaj za ljudsko društvo i zbog toga njihova vrijednost ima veliki značaj. Do sada ovom vrednovanju nije poklanjana dovoljna pažnja, što se može pravdati monofunkcionalnim pristupom korišćenja šuma, koji se ogledao samo kroz privredne funkcije.

Vrednovanje prostora i šuma koje pokrivaju taj prostor, do sada u BiH nije vršeno. Pokušaj šumarstva do prije tridesetak godina da uvođenjem zemljarine kao fiskalne mjere dođe do vrijednosti šuma nije realiziran. U to vrijeme nisu postojale ni naučno razrađene metode za vrednovanje svih funkcija šuma.

U posljednje vrijeme, sve više je aktuelan pristup korišćenja šuma i šumskog zemljišta na principima multifunkcionalnosti, gdje sve više do izražaja dolaze i neproizvodne (općekorisne) vrijednosti šuma.

Vrednovanje proizvodnih funkcija šuma je vrlo jednostavno. Naime, množenjem količine proizvoda i tržišne cijene istih, dobiće se približna vrijednost ukupnog proizvoda.

Međutim, vrednovanje neproizvodnih funkcija šuma, koje se ogledaju kroz očuvanje biodiverziteta, zaštite zemljišta, zaštite voda i klime, proizvodnje kiseonika, vezivanje ugljenika iz atmosfere, turizam, rekreacija, estetska uloga šuma, itd., je veoma složen postupak.

Do danas ne postoje egzaktne metode za izračunavanje, jer je mnogo faktora od kojih zavisi ta vrijednost. Drukčija je, na primjer, vrijednost šume koja pročišćava vode za snabdijevanje malog naselja i megapolis, ili šume koja štiti od lavina veće naselje, ili važniju komunikaciju itd.

Prema klasifikaciji FAO, funkcije šuma su svrstane u tri grupe:

- proizvodne funkcije
- funkcije očuvanja i zaštite
- rekreativno-zdravstvene i socijalne funkcije.

11. Stepen šumovitosti i stepen zadovoljenosti

Savremeni pristup ocjeni kvaliteta okoliša sve više se temelji na odnosu elemenata koji grade okoliš i broja korisnika istog. Šume zauzimaju veoma značajno mjesto među gore navedenim elementima, te je njihov udio na odredjenom prostoru veoma presudan za ocjenu kvaliteta okoliša.

U sljedećoj tabeli dati su parametri koji pokazuju stepen šumovitosti teritorije općine Sapna, kao i odnos površine šuma i broja stanovnika (stepen zadovoljenosti).

Tabela br. 24.: Stepen šumovitosti i stepen zadovoljenosti

OPĆINA	Površina općine (ha)	Šume i šumska zemljište (ha)	Stepen šumovitosti (%)	Br. stanovnika	Stepen zadovoljenosti (ha/st)
SAPNA	12235	8589,675 ⁸	70,21%	12136	0,71

Iz navedene tabele se vidi da šume i sveukupna šumska zemljišta zauzimaju 70,21 % teritorije općine. Posmatrano sa aspekta stepena zadovoljenja, odnosno površine šuma po stanovniku, može se konstatovati da teritorija općine Sapna ima veoma povoljan bilans (0,71 ha/st), koji je dosta iznad preporučenih evropskih normativa (0,30 ha/st).

II.2.2. Vode

Na području Općine Sapna identifikovani su sljedeći vodni resursi (rijeke, potoci, jezera): jezero Sniježnica, rijeka Sapna, Baljkovička rijeka, Brzava, Bukovica, Bulin potok, Debeljački potok, Gluhi potok, Jelin potok, Kasarljija, Kiseljački potok, Lazanski potok, Lokanjska rijeka, Marin potok, Matića potok, Mihailov potok, Munjača, Obršinski potok, Pleća, Pošajtovac, Prelovac, Rastošnica, Ravna rijeka, Rašetarski potok, Rijeka, Rožanjska rijeka, Sastavci, Skakavac, Strmna, Tavna, Zavidski potok, Završka rijeka, Šušnjarski potok.

Vode se mogu podijeliti:

- vode I klase su najčistije prirodne vode, izvorišta rijeka i njihovi gornji tokovi. Upotrebljavaju se za piće ili u prehrambenoj industriji. Naseljavaju ih plemenite vrste riba (salmonidi). Nemaju miris, vidljivu boju niti otpadne tvari.
- vode II klase su još uvijek relativno čiste. Mogu se koristiti za rekreaciju i uz određeno prečišćavanje za snabdijevanje gradova vodom. Ne smiju imati miris ni boju.
- vode III klase zagađene su prolaskom kroz gusto naseljene i industrijske oblasti. Imaju miris i vidljivu boju, ali se još uvijek mogu koristiti u poljoprivredi i nekim granama industrije. Pokazatelji za ove vode imaju znatno više granične vrijednosti.
- vode IV klase su sve one vode koje ne spadaju u prethodne tri klase. Vrlo su zagađene i moraju se prečišćavati ukoliko se upotrebljavaju u određene svrhe.

II.2.3. Rude i drugi mineralni resursi

NEMETALIČNE MINERALNE SIROVINE

Dacito - andeziti i tufovi

Na području općine Sapna utvrđena je jedna pojava dacito-andezita i tufova. Na prostoru između Šetića i Sapne prema Klisi, sa lijeve strane rijeke Sapne utvrđeni su u blokove raspadnuti i komadi različite veličine dacito-andeziti, prekriveni tufovima.

⁸ Prema podacima dobijenim na bazi orto-foto snimka iz 2008. godine

Skoro čitavo područje izgrađeno je od tufova i tufnih pješčara sive, žutosive i sivozelene boje. Na površini terena su pronadjeni ostaci raspadnutih dacito-andezita kao i valutice kvarca veličine 3-6 cm. Tufovi su obično pretaloženi, jer se po makroskopskom izgledu vidi da su transportovani u vodi, s obzirom da sadrže dosta sekundarno uključenog materijala.

Na izlazu iz Sapne u usjeku puta za Zvornik, otkriven je profil na kome se u normalnom redosljedu sedimentacije nalaze sivozelene i konglomeratični i tufni pješčari i tortonski krečnjaci Straže. Čitav ovaj paket leži na dacito-andezitima što pokazuje da se izlivanje i konsolidacija eruptiva obavila prije tortonske transgresije.

Specijalna i detaljna geološka ispitivanja dacito-andezita i tufova na ovom području nisu vršena. Može se zaključiti da su sve pojave dacito-andezita i tufova na širem području Sapne skoro identične gradje.

Sve opisane pojave andezita, dacita i tufova, leže preko krede i eocena, a ispod tortona. Oni su dali dio materijala za stvaranje tortonskih sedimenata naročito laporaca i glina koje prevladaju na prostoru pojave eruptiva i tufova.

Na osnovu rasporeda i utvrdjenih pojava prema tortonu, smatramo da oni zauzimaju znatno veći prostor na ovom terenu nego što je utvrdjeno. Sadašnji stepen istraženosti dacito-andezita i tufova okoline Sapne je veoma nizak i istraživanja su sprovedena za nivo izrade osnovne geološke karte 1:100.000.

Neophodno je izvršiti detaljna geološka kartiranja terena i izvršiti određivanje petrografskog, mineraloškog i hemijskog sastava dacito-andezita i tufova, te sprovesti fizičko - mehanička ispitivanja istih da bi se mogla odrediti njegova primjena.

Pravce istraživanja treba usmjeriti na području Mrki do kao najprioritetnijeg nalazišta, te oko Čaklovice prema Teočaku gdje su takodje registrovane provale dacito-andezita. Za istraživanja je neophodno uraditi projekt geoloških istraživanja kojim bi se definisali vrsta i obim istražnih radova.

Mogućnost primjene dacito-andezita i tufova sa ovog lokaliteta može se odrediti tek nakon njihovog potpunog istraživanja i ispitivanja, a zavisi od njihovog stepena raspadanja i svježine. Svježi dacito-andeziti su veoma otporni na atmosferilije i imaju zapreminsku masu 2,6 - 2,8. Čvrstina im je 1.200 - 2.400 kg/cm³. Tufovi kad su čvrsti i dobro cementovani mogu biti dobar građevinski materijal za zidanje, jer se lako obradjuju i vrlo dobro provjetravaju i veoma su laki (zapreminska težina 1,4 - 2,0). Nosivost im je promjenljiva tako kod upotrebljivih vrsta se kreće 100 - 700 kg/cm³, ali je obično 150 - 350 kg/cm².

Ispitivanja kvaliteta tufova bilo bi korisno sa aspekta mogućnosti primjene u industriji cementa i orjentisati ih na utvrdjivanje eventualnog prisustva bentonitskih glina i kaolina s obzirom da se ležišta izuzetno kvalitetnih glina kod Bratunca javljaju u istoj sredini.

Naročito korištenje tufova u cementnoj industriji je u proizvodnji veziva otpornih na agresivne vode, tako da je optimalni dio tufova u iznosu od 15% sastavni dio pucolanskih cementa.

Ležišta krečnjaka

Na području Općine Sapna utvrdjeno je ležište litotamnijskih krečnjaka tortona.

Litotamnijski krečnjaci Sapne

Litotamnijski krečnjaci utvrdjeni su na širem području Sapne i to neposredno iznad naselja Sapna u rejonu Straže, Vrljaje i Goduša.

Fragmentarni podaci o sastavu i fauni ovih tvorevina nalazimo u radovima F. Katzera (1910.), M. Lukovića (1930.), S. Mladenovića (1955.), te S. Čičića (1964.).

U klisuri rijeke Sapne otkriven je kompletan profil tortona u kome se jasno razlikuju dva paketa slojeva i koji se mogu pratiti niz Rožanjsku rijeku preko Vrljaje do podnožja Stražbe i Šetića u dužini od nekoliko kilometara.

Prvi niži paket slojeva sastavljen je od laporaca, laporovitih krečnjaka i sivoplavičastih glina. Drugi viši dio tortona u potpunosti je izgrađen od litotamnijskih krečnjaka.

U rejonu Vrljaje utvrđeni su bijeli i sivobijeli litotamnijski krečnjaci. Oni su vrlo jedri i čvrsti, ali se između njih sreću bankovi konglomeratičnih i brečoidnih krečnjaka debljine 2 - 4 m.

Istraživanja tortonskih krečnjaka izvršena su u obimu neophodnom za izradu osnovne geološke karte, odnosno njihovoj paleontološkoj identifikaciji i odredbi litostratigrafije.

Značajnija istraživanja u cilju utvrđivanja rezervi i kvaliteta pomenutih krečnjaka nisu vršena, kako bi se predvidjela mogućnost njihove eksploatacije i korištenja.

Područje Sapne je od davnina poznato po proizvodnji kreča koji se proizvodio od pomenutih krečnjaka.

Mogućnost primjene miocenskih (litotamnijskih) krečnjaka okoline Sapne

Litotamnijski krečnjaci okoline Sapne svoju primjenu mogu naći u poljoprivredi i stočarstvu. U poljoprivredi krečnjak i kreč se koriste za djubrenje kiselih zemljišta, a kreč kao antiseptičko sredstvo. Unošenjem krečnjaka, a naročito kreča, u zemlju, popravljaju se strukturni sastav jako kiselih zemljišta: smanjuje se kiselost neplodnog tla, potpomaže se životna aktivnost nitrificirajućih bakterija i asimilacija fosfornih i natrijumovih đubriva, te čuva humus od ispiranja. Krečnjak se u zemlju unosi u samljevenom stanju. Za ovu upotrebu krečnjaci okoline Sapne su jako povoljni, jer su mekani, kruti, slabo dijagenezirani krečnjaci i oni se veoma lako drobe i melju.

Prema kriterijima za ovu upotrebu su neophodni krečnjaci za najmanje 85% CaCO_3 .

Takodje postoji mogućnost (a što treba ispitati) upotrebe ovih krečnjaka u stočarstvu. Mljeveni krečnjak se koristi kao mineralni dodatak u proizvodnji hrane za stoku i živinu, a služi za bolje okoštavanje i obezbjeđenje dovoljne količine kalcijuma u hrani za normalan i ubrzan razvoj, kod tova stoke i peradi. Za upotrebu u stočnoj hrani krečnjak treba da ispunjava slijedeće zahtjeve: $> 93\% \text{CaCO}_3$, $\text{SiO}_2 < 2\%$, $\text{S} + \text{F} < 0,2\%$, MgO , Al_2O_3 i $\text{Fe}_2\text{O}_3 < 4,8\%$ i da su krečnjaci meki i da se lako dezintegrišu. Postoji mogućnost upotrebe ovih krečnjaka u ove svrhe, ali je to neophodno dodatno ispitati.

Takodje je neophodno ispitati mogućnost upotrebe ovih krečnjaka u građevinarstvu, prije svega kao agregata za beton i malter, kao i mogućnost upotrebe ovih krečnjaka za tampon donjeg stroja puteva.

Dalje pravce istraživanja treba usmjeriti na detaljna geološka istraživanja krečnjaka na lokalitetima Vrljaja, Goduš i Sapna. Istraživanja treba započeti izradom Projekta istražnih radova u kojem će se definisati vrste i obim istražnih radova.

Realizacijom projektovanih radova dobit će se podaci o rezervama i kvalitetu ovih krečnjaka, što će biti osnova za izradu ekonomske ocjene i mogućnosti upotrebe i plasmana ove mineralne sirovine.

Od energetskih mineralnih sirovina, prema Prostornom planu Tuzlanskog kantona, na teritoriji općine Sapna, zastupljeni su: ugalj, pojave nafte, mineralne i termomineralne vode. Eksploatacione rezerve mineralnih sirovina, gledano u cjelini, nisu dovoljno izučene i poznate, ne samo na području općine Sapna, već i na području cijelog Tuzlanskog kantona.

II.3. NAMJENA PROSTORA

U skladu s obilježjima prostora i obavljanja djelatnosti i aktivnosti prostor Općine je organizovan kroz sljedeću namjenu površina:

- šumske površine,
- poljoprivredne površine,
- vodene površine
- građevinsko zemljište.

Poljoprivredno zemljište

Prema podacima iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona, površine pod oranicama iznose 2460,52ha (20,11% ukupne površine), pod voćnjacima 971,49 ha (7,94%),pašnjacima 662,69 ha (5,41%) i livadama 68,70 ha (0,56%) Voćnjaci, njive i livade zajedno predstavljaju obradivo zemljište koje obuhvata 3500,72 ha ili 28,61% ukupne teritorije općine Sapna. Neobradivo zemljište obuhvata ukupno 662,69 ha (5,41% ukupne teritorije) i čine ga pašnjaci. Zbir obradivog 28,61% i neobradivog 5,41% predstavlja ukupno poljoprivredno zemljište sa površinom 4163,42 (34,02%).

Prema podacima Poljoprivrednog fakulteta (Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredni-prehrambeni fakultet, Sarajevo, oktobar 2015) i ortofoto snimku iz 2008. godine, ukupna površina poljoprivrednog zemljišta na teritoriji općine Sapna, iznosi 3185,76 ha. Od ove površine, najveći dio je pod V kategorijom boniteta (1512,83 ha)

Nepovoljna strukturna i socioekonomska obilježja porodičnih gazdinstava prati visoka usitnjenost i rasparčanost zemljišnih posjeda, nizak nivo korišćenja savremenih inputa pri obradi zemljišta, posebno slaba opremljenost specijalizovanom mehanizacijom, niska i nekontrolisana primena agrohemičija, mali broj stoke u odnosu na potencijale krmne osnove i agrotehničke zahteve za održavanjem organske strukture zemljišta, usporena difuzija agrotehničkih, ekonomskih i ekoloških znanja u poljoprivrednu praksu, nedovoljno iskorišćen potencijal za navodnjavanje i opće zaostajanje većine ruralnih područja u pogledu opremljenosti i/ili dostupnosti gotovo svim elementima tehničke i socijalne infrastrukture.

Šumska područja

Prema podacima iz važećih šumsko-gospodarskih osnova za državne i privatne šume na teritoriji Općine Sapna dobijena je sljedeća vlasnička struktura:

- privatne šume -1918,98 ha
- državne šume-5015,40 ha
- ukupno- 6934,38 ha

Od ukupne površine koje zauzima općina Sapna (122,35km²) na šume i šumska zemljišta (prema kombinovanim podacima CORINE, orto-foto snimka iz 2008. godine, te usklađivanja sa podacima o poljoprivrednom zemljištu dobijenih od strane Poljoprivrednog fakulteta-Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna) otpada 8589,68ha ili 70,21 % što ovu općinu svrstava u red šumovitih općina.

Građevinska zemljišta

Prema kombinovanim podacima CORINE (CLC), katastarske i ortofoto podloge, ukupna površina građevinskog zemljišta općine iznosi 359,89 ha, odnosno 2,94% od ukupnog područja općine.

Građevinsko područje čine izgrađeni dio naseljenih mjesta namjenjene stanovanju, industrijsko-poslovne zone, stambeno-poslovna zona.

Naseljena mjesta

Površine naselja osim površina za stanovanje uključuju i sve namjene koje zadovoljavaju funkciju naseljavanja. Prostorni plan definiše izgrađeni i neizgrađeni dio naselja. U Prostornoj osnovi utvrđen je izgrađeni dio za sva naselja.

Izgrađeni dio općine čine najvećim dijelom površine namjenjene stanovanju. Industrijsko poslovna zona obuhvata cca 1,01 ha, dok stambeno poslovna zona 4,43 ha.

Ostalo zemljište

Groblja

Na području općine postoji ukupno 54 groblja, od kojih pet nisu u funkciji. Površina koju zauzimaju groblja u Općini iznosi 14,93 ha.

Devastirane površine

Minirane površine (sumnjive površine) i ostale devastirane površine, prema podacima BH MAC-a, obuhvataju 1430,49 ha.

Ostale devastirane površine utvrđene su na površini od 4,1 ha.

Površine saobraćajne infrastrukture

Na teritoriji općine Sapna postoje regionalni (R-306, R-307), lokalni i nekategorisani putevi. Površina regionalnih i lokalnih puteva iznosi 48,77 ha.

Vodene površine

Površina koja je ušla u ukupnu sumu vodenih površina je jezero Snježnica.

Na području Općine Sapna identifikovani su sljedeći vodni resursi (rijeke, potoci, jezera): jezero Snježnica, rijeka Sapna, Baljkovička rijeka, Brzava, Bukovica, Bulin potok, Debeljački potok, Gluhi potok, Jelin potok, Kasarlija, Kiseljački potok, Lazanski potok, Lokanjska rijeka, Marin potok, Matića potok, Mihailov potok, Munjača, Obršinski potok, Pleća, Pošajtovac, Prelovac, Rastošnica, Ravna rijeka, Rašetarški potok, Rijeka, Rožanjska rijeka, Sastavci, Skakavac, Strmna, Tavna, Zavidski potok, Završka rijeka, Šušnjarski potok.

Značaj i uloga vodnog bogatstva u procesu razvoja društva opredjeljuje da se voda posmatra kao jedan od osnovnih elemenata prostora. Potrebe za vodom su u stalnom porastu, što sa stalnom tendencijom degradacije vodotoka mijenja odnose i uslove u prostoru.

Sintezni prikaz korištenja prostora

Prilikom određivanja bilansa korišćenja površina korišteni su različiti metodološki pristupi, što uslovljava i određene razlike u pogledu učešća površina različitih kategorija zemljišta u ukupnoj površini općine.

Podaci koji su korišteni dobijeni su iz sljedećih izvora:

- Šumsko-gospodarskih osnova,
- obradom ortofoto snimka iz 2008. godine
- obradom katastarskih podloga
- obradom digitalnog kartografskog materijala iz projekta koje je radila European Environment Agency /Evropska agencija za životnu sredinu) pod nazivom CORINE land cover

- Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna-Poljoprivredno-prehrambeni fakultet, Univerzitet Sarajevo.

Podatke Republičke uprave za geodetske i imovinsko – pravne poslove karakteriše najveća detaljnost, ali im je nedostatak neažurnost. Podaci «CORINE» projekta su najopćiji i potiču iz 2006. godine i nedostatak im je u smislu rezolucije baznih podataka. Aero orto – foto snimci su najrealniji, ali im je nedostatak ažurnost, a Studiju upotrebne vrijednosti zemljišta karakteriše ažurnost tj. kvalitet podataka.

Shodno tome, osnovni cilj korišćenja navedenih različitih podataka bio je dobijanje što kvalitetnije informacione osnove koja treba da posluži kao temelj za planiranje budućih aktivnosti.

Provedena analiza sadašnjeg korišćenja zemljišta na teritoriji Općine Sapna ukazuju na postojanje i dominaciju tri osnovne u okviru kojih se vrši daljnja funkcionalna diferencijacija i prožimanje. Osnovna namjena prostora po kojima se vrši podjela su:

- zemljišta namjenjena za poljoprivredu
- šumsko
- građevinsko zemljište.

Prema podatku dobijenom od Federalne geodetske uprave, površina Općine Sapna iznosi 122,35 km².

Prema podacima iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona, ukupno poljoprivredno zemljište zauzima površinu od 4163,42 ha (34,02%), dok prema podacima Poljoprivrednog fakulteta ono iznosi 3185,76 ha.

Na šume i šumska zemljišta, prema kombinovanim podacima CORINE, orto-foto snimka, te usklađivanja sa podacima Poljoprivrednog fakulteta, otpada 8589,675 ha ili 70,21 % što ovu općinu svrstava u red šumovitih općina.

Građevinsko područje prožima cijelu teritoriju, sa znatnim razlikama među naseljenim mjestima.

Tabela br. 25.: Struktura korišćenja zemljišta na području Općine Sapna (kombinovani ortofoto iz 2008., Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredni-prehrambeni fakultet, Sarajevo, oktobar 2015.)

prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina	ukupno ha	% od površine općine
građevinsko zemljište-ukupno	359,89	2,94
građevinsko zemljište-stanje	354,45	2,90
industrijsko-poslovna zona –stanje	1,01	0,01
stambeno-poslovna zona-stanje	4,43	0,04
ostalo zemljište	67,80	0,55
grobља	14,93	0,12
devastirane površine	4,1	0,03
regionalni put	22,69	0,19
lokalni put	26,08	0,21
poljoprivredne površine	3185,76	26,04
šumske površine	8589,675	70,21
šume i šumsko zemljište	7865,96	64,29
sukcesija šumskom vegetacijom	723,714	5,92
vodene površine	31,77	0,26
jezero Snježnica	31,77	0,26
ukupno	12234,89	100

općina	namjena	P(ha)	l (km)	struktura (%)
Sapna	privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	971,79 ⁹		7,94%
	rijeke dužina (stalni površinski tokovi) (l km)		102,71 km	

Analizirajući podatke predočene u gore navedenoj tabeli, jasno se zaključuje sljedeće:

- najveći procenat zauzimaju šumske površine;
- poljoprivredne površine zauzimaju 26,04%, a izgrađene 2,94% površine općine.

Struktura korištenja zemljišta na području Općine Sapna (ortofoto snimak iz 2008. godine, Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna, Poljoprivredni-prehrambeni fakultet, Sarajevo, oktobar 2015., CORINA,) po naseljenim mjestima

Tabela br. 26.: Struktura korištenja zemljišta na području naseljenog mjesta Baljkovica

NM BALJKOVICA	ukupno ha	% od površine općine
prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina		
građevinsko zemljište-ukupno	6,56	0,054
građevinsko zemljište-stanje	6,56	0,054
industrijsko-poslovna zona –stanje	0,00	0,000
stambeno-poslovna zona-stanje	0,00	0,000
ostalo zemljište	0,93	0,008
grobља	0,25	0,002
devastirane površine	0,23	0,002
regionalni put	0,00	0,000
lokalni put	0,45	0,004
nekategorisani putevi (l km)	2,99	
poljoprivredne površine	94,63	0,77
šumske površine	158,82	1,30
šume i šumsko zemljište	141,35	1,155
sukcesija šumskom vegetacijom	17,47	0,143
vodene površine	0,00	0,00
jezero Snježnica	0,00	0
stalni površinski tokovi (l km)	3,39	
ukupno	260,94	2,13

namjena	P(ha)	od površine općine (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	43.13 ¹⁰	0,35

⁹ Izvor podatka : BH MAC-Centar za uklanjanje mina u BIH

¹⁰ Izvor podatka : BH MAC-Centar za uklanjanje mina u BIH

Tabela br. 27.: Struktura korištenja zemljišta na području naseljenog mjesta Nezuk

NM NEZUK	ukupno ha	% od površine općine
prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina		
građevinsko zemljište-ukupno	28,17	0,230
građevinsko zemljište-stanje	28,17	0,230
industrijsko-poslovna zona –stanje	0,00	0,000
stambeno-poslovna zona-stanje	0,00	0,000
ostalo zemljište	3,27	0,027
grobља	1,71	0,014
devastirane površine	0,02	0,000
regionalni put	0,00	0,000
lokalni put	1,54	0,013
nekategorisani putevi (I km)	2,04	
poljoprivredne površine	241,36	1,97
šumske površine	252,59	2,06
šume i šumsko zemljište	219,52	1,79
sukcesija šumskom vegetacijom	33,07	0,27
vodene površine	0,00	0,00
jezero Snježnica	0,00	0,00
stalni površinski tokovi (I km)	1,44	
ukupno	525,39	4,29

namjena	P(ha)	struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	10.91 ¹¹	0,08

Tabela br. 28.: Struktura korištenja zemljišta na području naseljenog mjesta Zaseok

NM ZASEOK	ukupno ha	% od površine općine
prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina		
građevinsko zemljište-ukupno	27,49	0,225
građevinsko zemljište-stanje	27,49	0,225
industrijsko-poslovna zona –stanje	0,00	0
stambeno-poslovna zona-stanje	0,00	0
ostalo zemljište	2,70	0,022
grobља	0,68	0,006
devastirane površine	0,71	0,006
regionalni put	0,06	0,000
lokalni put	1,24	0,010
nekategorisani putevi (I km)	2,74	
poljoprivredne površine	88,39	0,72
šumske površine	110,56	0,90

¹¹ Izvor podatka : BH MAC-Centar za uklanjanje mina u BiH

šume i šumsko zemljište	110,05	0,899
sukcesija šumskom vegetacijom	0,52	0,004
vodene površine	0,00	0,00
jezero Snježnica	0,00	0
stalni površinski tokovi (l km)	1,33	
ukupno	229,14	1,87

namjena	P(ha)	struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	0,91 ¹²	0.007

Tabela br. 29.: Struktura korištenja zemljišta na području naseljenog mjesta Kraljevići

NM KRALJEVICI	ukupno ha	% od površine općine
prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina		
građevinsko zemljište-ukupno	49,06	0,40
građevinsko zemljište-stanje	43,62	0,36
industrijsko-poslovna zona –stanje	1,01	0,01
stambeno-poslovna zona-stanje	4,43	0,04
ostalo zemljište	6,74	0,06
grobља	1,58	0,01
devastirane površine	0,90	0,01
regionalni put	1,60	0,01
lokalni put	2,66	0,02
nekategorisani putevi (l km)	2,85	
poljoprivredne površine	278,44	2,28
šumske površine	489,75	4,00
šume i šumsko zemljište	457,69	3,74
sukcesija šumskom vegetacijom	32,06	0,26
vodene površine	0,00	0,00
jezero Snježnica	0,00	0
stalni površinski tokovi (l km)	6,94	
ukupno	823,99	6,73

namjena	P(ha)	struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	11.02 ¹³	0.09

¹² Izvor podatka : BH MAC-Centar za uklanjanje mina u BiH

¹³ Izvor podatka : BH MAC-Centar za uklanjanje mina u BiH

Tabela br. 30.: Struktura korištenja zemljišta na području naseljenog mjesta Sapna

NM SAPNA	ukupno ha	% od površine općine
prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina		
građevinsko zemljište-ukupno	53,77	0,44
građevinsko zemljište-stanje	53,77	0,44
industrijsko-poslovna zona –stanje	0,00	0,00
stambeno-poslovna zona-stanje	0,00	0,00
ostalo zemljište	10,88	0,09
grobља	3,16	0,03
devastirane površine	0,00	0,00
regionalni put	7,01	0,06
lokalni put	0,71	0,01
nekategorisani putevi (l km)	3,40	
poljoprivredne površine	279,99	2,29
šumske površine	589,49	4,82
šume i šumsko zemljište	544,47	4,45
sukcesija šumskom vegetacijom	45,02	0,37
vodne površine	0,00	0,00
jezero Snježnica	0,00	0
stalni površinski tokovi (l km)	4,23	
ukupno	934,13	7,64

namjena	P(ha)	struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	20.84 ¹⁴	0.17

Tabela br. 31.: Struktura korištenja zemljišta na području naseljenog mjesta Međeđa

NM MEĐEĐA	ukupno ha	% od površine općine
prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina		
građevinsko zemljište-ukupno	35,18	0,29
građevinsko zemljište-stanje	35,18	0,29
industrijsko-poslovna zona –stanje	0,00	0
stambeno-poslovna zona-stanje	0,00	0
ostalo zemljište	6,24	0,05
grobља	1,05	0,01
devastirane površine	1,32	0,01
regionalni put	1,73	0,01
lokalni put	2,14	0,02
nekategorisani putevi (l km)	1,81	
poljoprivredne površine	255,31	2,09
šumske površine	169,03	1,38
šume i šumsko zemljište	167,78	1,37
sukcesija šumskom vegetacijom	1,25	0,01

¹⁴ Izvor podatka : BH MAC-Centar za uklanjanje mina u BiH

vodene površine	0,00	0,00
jezero Snježnica	0,00	0
stalni površinski tokovi (l km)	3,93 km	
ukupno	465,76	3,81

namjena	P(ha)	struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	0	0

Tabela br. 32.: Struktura korištenja zemljišta na području naseljenog mjesta Goduš

NM GODUŠ	ukupno ha	% od površine općine
prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina		
građevinsko zemljište-ukupno	31,40	0,26
građevinsko zemljište-stanje	31,40	0,26
industrijsko-poslovna zona –stanje	0,00	0
stambeno-poslovna zona-stanje	0,00	0
ostalo zemljište	7,61	0,06
grobља	1,38	0,01
devastirane površine	0,92	0,01
regionalni put	4,02	0,03
lokalni put	1,28	0,01
nekategorisani putevi (l km)	1,96	
poljoprivredne površine	359,04	2,93
šumske površine	760,25	6,21
šume i šumsko zemljište	750,11	6,13
sukcesija šumskom vegetacijom	10,14	0,08
vodene površine	0,00	0,00
jezero Snježnica	0,00	0
stalni površinski tokovi (l km)	11,20 km	
ukupno	1158,30	9,47

namjena	P(ha)	struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	0	0

Tabela br. 33.: Struktura korištenja zemljišta na području naseljenog mjesta Rožanj

NM ROŽANJ	ukupno ha	% od površine općine
prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina		
građevinsko zemljište-ukupno	2,10	0,02
građevinsko zemljište-stanje	2,10	0,02
industrijsko-poslovna zona –stanje	0,00	0,00
stambeno-poslovna zona-stanje	0,00	0,00
ostalo zemljište	1,85	0,02
grobља	0,78	0,01
devastirane površine	0,00	0,00

regionalni put	0,31	0,00
lokalni put	0,76	0,01
nekategorisani putevi (l km)	2,25	
poljoprivredne površine	157,53	1,29
šumske površine	1332,68	10,89
šume i šumsko zemljište	1236,80	10,11
sukcesija šumskom vegetacijom	95,88	0,78
vodene površine	0,00	0,00
jezero Snježnica	0,00	0,00
stalni površinski tokovi (l km)	15,19 km	
ukupno	1494,16	12,21

namjena	P(ha)	struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	246.61 ¹⁵	2.01

Tabela br. 34.: Struktura korištenja zemljišta na području naseljenog mjesta Kiseljak

NM KISELJAK	ukupno ha	% od površine općine
prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina		
građevinsko zemljište-ukupno	0,46	0,00
građevinsko zemljište-stanje	0,46	0,004
industrijsko-poslovna zona –stanje	0,00	0
stambeno-poslovna zona-stanje	0,00	0
ostalo zemljište	0,00	0,00
grobља	0,00	0
devastirane površine	0,00	0
regionalni put	0,00	0
lokalni put	0,00	0
nekategorisani putevi (l km)	0,00	
poljoprivredne površine	25,58	0,21
šumske površine	637,49	5,21
šume i šumsko zemljište	601,06	4,91
sukcesija šumskom vegetacijom	36,43	0,30
vodene površine	0,00	0,00
jezero Snježnica	0,00	0
stalni površinski tokovi (l km)	5,9 km	
ukupno	663,53	5,42

namjena	P(ha)	struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	130.42 ¹⁶	1.06

¹⁵ Izvor podatka : BH MAC-Centar za uklanjanje mina u BiH

¹⁶ Izvor podatka : BH MAC-Centar za uklanjanje mina u BiH

Tabela br. 35.: Struktura korištenja zemljišta na području naseljenog mjesta Vitinica

NM VITINICA	ukupno ha	% od površine općine
prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina		
građevinsko zemljište-ukupno	79,23	0,65
građevinsko zemljište-stanje	79,23	0,65
industrijsko-poslovna zona –stanje	0,00	0
stambeno-poslovna zona-stanje	0,00	0
ostalo zemljište	6,97	0,06
grobља	2,61	0,02
devastirane površine	0,00	0
regionalni put	0,00	0
lokalni put	4,36	0,04
nekategorisani putevi (I km)	6,27	
poljoprivredne površine	459,96	3,76
šumske površine	409,54	3,35
šume i šumsko zemljište	401,56	3,282117728
sukcesija šumskom vegetacijom	7,98	0,065257196
vodene površine	0,00	0,00
jezero Snježnica	0,00	0
stalni površinski tokovi (I km)	10,25 km	
ukupno	955,70	7,81

namjena	P(ha)	struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	85.8 ¹⁷	0.70

Tabela br. 36.: Struktura korištenja zemljišta na području naseljenog mjesta Gornji Lokanj

NM GORNJI LOKANJ	ukupno ha	% od površine općine
prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina		
građevinsko zemljište-ukupno	0,00	0,00
građevinsko zemljište-stanje	0,00	0
industrijsko-poslovna zona –stanje	0,00	0
stambeno-poslovna zona-stanje	0,00	0
ostalo zemljište	0,00	0,00
grobља	0,00	0
devastirane površine	0,00	0
regionalni put	0,00	0
lokalni put	0,00	0
nekategorisani putevi (I km)	0,00	
poljoprivredne površine	4,82	0,04
šumske površine	253,99	2,08
šume i šumsko zemljište	169,49	1,39

¹⁷ Izvor podatka : BH MAC-Centar za uklanjanje mina u BiH

sukcesija šumskom vegetacijom	84,51	0,69
vodne površine	0,00	0,00
jezero Snježnica	0,00	0
stalni površinski tokovi (l km)	0,00	
ukupno	258,81	2,12

namjena	P(ha)	struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	1.82 ¹⁸	0.01

Tabela br. 37.: Struktura korištenja zemljišta na području naseljenog mjesta Rastošnica

NM RASTOŠNICA	ukupno ha	% od površine općine
prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina		
građevinsko zemljište-ukupno	46,47	0,38
građevinsko zemljište-stanje	46,47	0,380
industrijsko-poslovna zona –stanje	0,00	0,000
stambeno-poslovna zona-stanje	0,00	0,000
ostalo zemljište	20,59	0,168
grobља	1,72	0,014
devastirane površine	0,00	0,000
regionalni put	7,95	0,065
lokalni put	10,92	0,089
nekategorisani putevi (l km)	5,08	
poljoprivredne površine	940,71	7,69
šumske površine	3393,68	27,74
šume i šumsko zemljište	3034,30	24,801
sukcesija šumskom vegetacijom	359,38	2,937
vodne površine	31,77	0,260
jezero Snježnica	31,77	0,260
stalni površinski tokovi (l km)	38,79 km	
ukupno	4433,22	36,23

namjena	P(ha)	struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	415.59 ¹⁹	3.39

Tabela br. 38.: Struktura korištenja zemljišta na području naseljenog mjesta Podgora

NM PODGORA	ukupno ha	% od površine općine
prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina		
građevinsko zemljište-ukupno	0,00	0,00
građevinsko zemljište-stanje	0,00	0
industrijsko-poslovna zona –stanje	0,00	0
stambeno-poslovna zona-stanje	0,00	0

¹⁸ Izvor podatka : BH MAC-Centar za uklanjanje mina u BiH

¹⁹ Izvor podatka : BH MAC-Centar za uklanjanje mina u BiH

ostalo zemljište	0,00	0,00
groblja	0,00	0
devastirane površine	0,00	0
regionalni put	0,00	0
lokalni put	0,00	0
nekategorisani putevi (l km)	0,00	
poljoprivredne površine	0,00	0,00
šumske površine	31,71	0,26
šume i šumsko zemljište	31,71	0,26
sukcesija šumskom vegetacijom	0,00	0,00
vodene površine	0,00	0,00
jezero Snježnica	0,00	0,00
stalni površinski tokovi (l km)	0,12 km	
ukupno	31,71	0,26

namjena	P(ha)	struktura (%)
privremeno neupotrebljivo zemljište (sumnjive površine)	0	0

Iz prethodnih tabela, uočava se da naseljeno mjesto Rastošnica zauzima cca 36% općine, dok naseljeno mjesto Podgora svega 0,26%. Građevinsko zemljište u okviru granice naseljenog mjesta Vitinica zauzima najveći procenat općine (0,65 %) dok u okvirima naseljenih mjesta Podgora i Gornji Lokanj nema izgrađenih površina.

II.4. KARAKTERISTIKE RAZVOJA NASELJA, SA AKCENTOM NA POLICENTRIČNOM SISTEMU RAZVOJA, KAO I ODNOS URBANO – RURALNO

II.4.1. Istorijski razvoj

Prema istorijskim činjenicama, odnosno pronađenim sadržajima uz dolinu rijeke Sapne (nekropole) ali i na prostoru Šetića, ovaj prostor je bio naseljen još u mlađem kamenom dobu. Shodno tome, najstarijim stanovnicima ovog područja smatraju se Iliri.

Nađeni nakiti od željeza, ostaci stakla itd. upućuju na zaključak o kontinuitetu naseljavanja ovog područja od raznih plemena i raznih naroda. Dolina Sapne od ušća u rijeku Drinu pa do izvora bila je posebno intenzivno naseljena od Rimljana. Na ovo upućuju nalazi rimskih ostataka u području Lupića i Kučić kule, te u području Šetića i Gornje Sapne. Ovdje posebno treba izdvojiti lokalitet Gradinu u Šetićima čije zidine otkrivaju konturu velike rimske utvrde.

U srednjem vijeku ovo područje je bilo pogranično između Mađarske i Bosanske države, te je vrlo često prelazilo iz „ruke u ruku“. Takođe, Sapna je predstavljala važno komunikacijsko područje između tadašnjih gradova Zvornika i Teočaka.

Turskim osvajanjem Nahija Sapna bila je priključena Zvorničkom Sandžaku, koji je osnovan u periodu između 1478. i 1483. godine. Zbog važnosti područja, sela koja su graničila sa mađarskom državom bila su vrlo brzo naseljena hercegovačkim stanovništvom sa prostora Starog Vlaha.

Za vrijeme austrougarske vlasti Sapna je pripadala Zvorničkom kotaru, a u vrijeme Kraljevine SHS bila je u sastavu Sreza Zvornik kao jedna od 10 općina. Nakon Drugog Svjetskog rata, Sapna

egzistira kao općinsko središte sve do 1958. godine, kada se gasi izvornički srez i priključuje tuzlanskom, a općina Sapna se pripaja Općini Zvornik.

Poslije ratnih dešavanja (1992.-1995.), tačnije 1998. godine, Zakonom o konstituiranju novih Općina podjeljenih medjuintitetskom i međukantonalnom/međužupanijskom crtom, uspostavljena je općina Sapna.

II.4.2. Nasobinski sustav

II.4.2.1. Općenito

Na prostoru općine Sapna, prema preliminarnim rezultatima Popisa iz 2013. godine, živi 12.136 stanovnika raspoređenih u 13 naseljenih mjesta, a sva su organizovana u 14 mjesnih zajednica²⁰. Prosječna gustina naseljenosti iznosi 99,2 st/km² (gustina naseljenosti u Tuzlanskom kantonu iznosi 188 st/km²).

Osnovna polazišta za izučavanje mreže i hijerarhije, tj. naseobinskog sastava je već ranije rađena analiza i to:

- Prostorni plan Tuzlanskog kantona do 2025. godine;
- demografski podaci objavljeni u Statističkim godišnjacima SRBIH;
- analiza iz prethodne prostorno-planske dokumentacije.
- Preliminarni rezultati Popisa po općinama i naseljenim mjestima u FbiH

II.4.2.2. Mreža naselja

Osnovnu jedinicu u prostornoj organizaciji općine čini naseljeno mjesto. Za evidenciju zemljišnog fonda i načina njegovog korištenja, teritorija se dijeli na katastarske općine, a za potrebe statistike na statističke i popisne krugove. Naselje predstavlja osnovni oblik ljudskog prisustva (egzistiranja) u prostoru. Rezultat je ljudskog djelovanja i najupečatljiviji oblik ljudske transformacije prirodne sredine.

Naseljska struktura definisana je mrežom naseljenih mjesta i sistemom naselja. Mreža naseljenih mjesta predstavlja skup svih naseljenih mjesta na području općine, sa njihovim razmještajem i položajem u prostoru i međusobnim odnosima i vezama u tom prostoru. Sistem naselja predstavlja vertikalno funkcionalno povezivanje centara naseljenih mjesta po njihovim ulogama u sistemu naselja, koji se izgrađuje i uspostavlja u skladu sa socio-ekonomskim razvojem i prostornim uređenjem područja općine.

Prema Prostornoj osnovi (Prostorni plan Tuzlanskog kantona), naseobinsku strukturu Tuzlanskog kantona formira 373 naselja, od kojih 315 (84%) sa brojem stanovnika do 2000, a samo 58 naselja (16%) sa brojem stanovnika iznad 2000. To ukazuje na veoma razuđenu strukturu naselja, razbacanih u prostoru Kantona. Sapna, kao novi općinski centar je periferno locirana u odnosu na područje Kantona, pa je neophodno u cilju razvoja policentrizma, odnosno jačanja perifernih dijelova kantona, podupirati njen razvoj u funkcionalnom i demografskom pogledu.

Prilikom određivanja sistema naselja koristi se niz kriterijuma, pri čemu se najčešće uzima jedno ili nekoliko tipičnih karakteristika naselja. Najčešći kriterijumi koji se koriste su:

- administrativno određivanje,
- određivanje na osnovu demografske veličine naselja,
- broja stanovnika,
- na osnovu gustine naseljenosti,
- istorijski faktor,
- morfologije naselja,
- postojeća opremljenost društvenom infrastrukturom (javne službe),
- postojeća opremljenost tehničkom infrastrukturom,

²⁰Statut Općine Sapna.

- na osnovu centralne funkcije,
- gustina nastanjenosti,
- udaljenost od centra općine.

Administrativno određivanje

Naseljsku strukturu općine Sapna čini mreža od 13 naseljenih mjesta, koja se kao takva vodi u državnoj statistici Federacije Bosne i Hercegovine. U predratnom periodu ova naseljena mjesta pripadala su općinama Zvornik i Lopare.

Tabela br. 39. Naseljena mjesta u općini Sapna

red. br.	Naseljeno mjesto
1.	Kraljevići
2.	Sapna
3.	Međeđa
4.	Goduš
5.	Rožanj
6.	Rastošnica
7.	Baljkovica
8.	Nezuk
9.	Zaseok
10.	Kiseljak
11.	Vitinica
12.	Gornji Lokanj
13.	Podgora

Općina Sapna je teritorijalno organizovana u katastrske općine i mjesne zajednice. U cilju boljeg vršenja određenih polova u nadležnosti lokalne samouprave, na teritoriji općine Sapna obrazovano je 14 mjesnih zajednica.

Tabela br. 40.: Mjesne zajednice općine Sapna

red. br.	Mjesna zajednica
1.	Baljkovica
2.	Donji Zaseok
3.	Goduš
4.	Kobilići
5.	Kovačevići
6.	Kraljevići
7.	Međeđa
8.	Nezuk
9.	Rastošnica
10.	Sapna
11.	Skakovica
12.	Vitinica
13.	Zaseok
14.	Žuje Šarci

Demografska veličina naselja

Demografska veličina naselja, analizirana je na osnovu popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013.godine.²¹

²¹ Korisnike ovih podataka obavještavamo da su podaci u publikaciji preliminarni, a time i da su moguća odstupanja od konačnih rezultata koje će Federalni zavod za statistiku sukcesivno objavljivati u periodu od 2014. do 2016.godine.

U naseljskoj strukturi općine Sapna, dominiraju veća naselja sa brojem stanovnika od 1.000-2.999 stanovnika. Ovoj grupi naselja, koja se pružaju od centralnog ka južnom dijelu općine pripada šest naseljenih mjesta: Kraljevići, Sapna, Međeđa, Goduš, Nezuk i Zaseok.

Vitinica je jedino naseljeno mjesto koje ima preko 3.000 stanovnika, (3.103) i pripada grupi velikih naselja. Opremljena je tehničkom i društvenom infrastrukturom koja zadovoljava svakodnevne potrebe stanovništva Vitinice i okolnih naselja.

Sjeverni dio općine je rijetko ili gotovo ne naseljen. Kategoriji malih naselja pripadaju Rožanj, Rastošnica i Baljkovica, dok su naselja Gornji Lokanj, Kiseljak i Podgora bez stanovnika.

Tabela br. 41.: Demografska veličina naselja

Veličinska struktura naselja	Naselja	Broj stanovnika
mala naselja 0-499 stanovnika	Baljkovica	151
	Rastošnica	277
	Rožanj	29
srednja manja naselja 500-749 stanovnika	-	-
srednja veća naselja 750-999 stanovnika	-	-
veća naselja 1.000-2.999 stanovnika	Goduš	1.214
	Kraljevići	1.712
	Međeđa	1.368
	Nezuk	1.054
	Sapna	2.073
	Zaseok	1.154
velika naselja 3.000-5.000 stanovnika	Vitinica	3.104
naselja bez stanovništva	Gornji Lokanj	-
	Kiseljak	-
	Podgora	-

Razmještaj stanovništva i gustoća naseljenosti

Prosječna gustoća naseljenosti na nivou općine iznosi 99,2 st/km². Najgušće je naseljen Zaseok, te Vitinica i Međeđa, dok namjanju gustinu naseljenosti imaju Rožanj i Rastošnica.

Tabela br. 42.: Gustina naseljenosti po naseljenim mjestima na teritoriji općine Sapna

Naseljeno mjesto	Gustina naseljenosti st/km ²
Kraljevići	207,8
Sapna	221,9
Međeđa	293,6
Goduš	104,8
Rožanj	1,9
Rastošnica	6,2
Baljkovica	57,9
Nezuk	200,8
Zaseok	503,9
Kiseljak	-
Vitinica	324,7
Gornji Lokanj	-
Podgora	-

Teritorijalno posmatrano, naselja sa najvećim gustinama naseljenosti locirana su na potezu od istoka, tj. Vitinice preko centralnog dijela općine do jugo-jugoistoka, tj. do Zaseoka.

Planska rješenja iz Prostornog plana višeg reda

Prema Prostornom planu Tuzlanskog kantona izvršeno je identifikovanje naselja najstarijom metodom koju je razvio Miloš Macura 1954. godine.

Macurina tipologija razlikuje tri vrste naselja: gradsko, mješovito i seosko. Pripadnost određenom tipu naselja definisana je na osnovu dva kriterijuma: demografska veličina naselja i procenat seoskog stanovništva u naseljima. Prema Macurinoj tipologiji na području Općine mogu se izdvojiti slijedeća naselja:

Tabela br. 43.: Stanje naseobinske strukture 1991. godine

red. br.	Naselje, općina	stanje 1991. godine		
		Stanovništvo	% poljop.	tip 1991. ²²
1.	Sapna	1513	69,7	S ²³
2.	Vitinica D.	3104	63,2	S

(Izvor: Prostorni plan Tuzlanskog kantona 2005.-2025. godine)

Iz tabele se može vidjeti da su oba naselja seoska, s tim da je Sapna, po ranijem Zakonu BiH predstavljala selo-općinski centar. Do 1971. godine na prostoru SFRJ se koristila Macurina tipologija, ali je napuštena 1971. godine i od tada se koristi administrativna podjela, odnosno prepušteno je lokalnim samoupravama da identifikuju naselja na gradska i seoska.

Takođe, Prostorni plan Tuzlanskog kantona je na osnovu analize stanja postojećeg sistema naseljenih mjesta i gravitacijskih sprega, utvrdio središta pojedinih područja-žarišta. Na osnovu toga predložen je sistem centara razvoja koja čine okosnicu razvoja policentričnog modela, u kome su centralna naselja diferencirana na sljedeći način:

- Formacija grad-region
- I primarni centar-središte kantona-grad Tuzla
- II sekundarni centri-subkantonalni centri
  - II A-u sklopu grada regiona (općinski centri Živinice i Lukavac)
  - II B-ostali sekundarni cenri (općinski centri Gračanica i Gradačac)
- III tercijarni centri
  - III A-pri gradu regionu (općinski centri Banovići, Kalesija i Srebrenik)
  - III B-ostali tercijarni centri (općinski centar Kladanj)
- IV ostali centri (općinski centri Doboj Istok, Čelić, Teočak i Sapna)

Gustoća nastanjenosti

U općinskom centru, prema posljednjem popisu stanovništva izgrađeno je 694, a u ostalim naseljenim mjestima 3468 stambene jedinice. Na teritoriji Sapne i Kraljevića locirano je cca 30,44 % stambenih jedinica općine.

Tabela br. 44.: Broj stambenih jedinica po naseljenim mjestima općine Sapna, prema preliminarnim rezultatima Federalnog zavoda za statistiku FBiH

Naseljena mjesta	Broj popisanih stanova
Baljkovica	71
Goduš	440
Gornji Lokanj	-
Kiseljak	3
Kraljevići	573
Međeđa	432
Nezuk	335
Podgora	-
Rastošnica	256
Rožanj	17
Sapna	694
Vitinica	949
Zaseok	392
UKUPNO	4.162

(Izvor: Preliminarni rezultati po općinama i naseljenim mjestima u Federaciji BiH 2013. godine, Federalni zavod za statistiku BiH)

²² Seosko, mješovito, gradsko

²³ Selo-općinski centar (po ranijem Zakonu u BiH ova naselja se smatraju gradskim)

Postojeća opremljenost društvenom infrastrukturom

Pod pojmom „društvena infrastruktura“ podrazumjeva se objekti i sadržaji tercijarnog sektora, te objekti i sadržaji društvenih djelatnosti –školstva, zdravstva, kulture, sporta, socijalne i dječije zaštite, javne uprave. Najveći broj objekata i sadržaja društvene infrastrukture skoncentrisan je u Kraljevićima. U ostalim naseljenim mjestima pojavljuju se, uglavnom, objekti osnovnog obrazovanja, zdravstva, sporta i vjerski objekti. U naseljenom mjestu Sapna nalazi se općinska uprava, veterinarska stanica, područna škola sa sportskim poligonom-igralištem i mekteb, a u Vitinici područna škola, ambulanta, apoteka, sportski poligon-igralište, društveni objekat, fiskulturna sala.

Dakle, objekti društvene infrastrukture različitog sadržaja, locirani su na potezu od Vitinice, Sapne, Kraljevića, Međeđe, Baljkovice, Nezuka i Zaseoka. Takođe, u okviru naseljenog mjesta Goduša nalaze se objekti društvene infrastrukture.

Naseljena mjesta Podgora, Rožanj, Kiseljak i Gornji Lokanj na svojoj teritoriji nemaju objekte društvene infrastrukture.

Postojeća opremljenost tehničkom infrastrukturom

Kroz područje općine Sapna prolaze regionalni pravci R-306 granica entiteta (Priboj)-Sapna-granica entiteta (Karakaj) i R307 Sapna-Kalesija. Mreža puteva općine je jednim dijelom modernizovana (asfaltirana), a neki projekti su u toku.

Na području općine nalazi se šest baznih stanica mobilne mreže GS/UMTS operatera BH Telecom, HR Eronet i Mtel. Postoje i magistralni optički vod u vlasništvu BH Telecom-a, kao i dva optička voda elektroenergetskim vodovima u vlasništvu EP BiH.

Distributivna mreža na području općine obuhvata naponske nivoe 35kV, 10 kV i 0,4 kV. Napajanje potrošača električnom energijom na području općine vrši se uglavnom iz transformatorske stanice 35/10kV „Sapna“. Dio potrošača napaja se iz općine Teočak, iz Poslovne jedinice elektrodistribucije Teočak. Distributivna mreža naponskog nivoa 35kV nije razgranata i predstavlja jedini napojni vod TS Sapna. Distribucija električne energije do distribuiranih potrošača vrši se na naponskom nivou 10kV. Mreža je radijalna, razgranata, sa relativno velikim brojem trafo polja. Iz ove distributivne mreže napajaju se i potrošači van općine Sapna.

Vodosnabdijevanje stanovništva na teritoriji općine Sapna se vrši uglavnom preko tri općinska vodovoda (vodovod Vitinica, vodovod Sapna – Interventno snabdijevanje općine Sapna i vodovod PB1), dok se manji broj snabdijeva vodom iz vlastitih izvorišta.

Odvođenje fekalija i otpadnih voda sa područja općine uglavnom je rješavan na različite načine i to najčešće izgrađenim sistemom kanalizacije, bez ugrađenih uređaja za prečišćavanja, u slivove rijeka i manjih rječica na teritoriji općine, što nije u skladu sa Zakonom o vodama, kao i individualno, izgradnjom individualnih odgovarajućih septika. Na teritoriji općine, izgrađen kanalizacioni kolektor mješovitog tipa imaju sljedeće mjesne zajednice: Kraljevići, Vitinica, Sapna, Nezuk, Baljkovica, Kobilići, Zaseok, Goduš, Kovačevići. Ostale mjesne zajednice imaju individualni sistem prikupljanja otpadnih voda preko septičkih jama.

Na teritoriji općine ne postoji izgrađen infrastrukturni sistem za daljinsko snabdijevanje objekata toplotnom energijom.

Morfologija naselja

Po tipu, naselja se mogu podijeliti na seoska, gradska i mješovita. Na teritoriji općine, nema gradskih naselja. Sapna, kao seosko naselje postojalo je do 2001. godine, kada je prešlo u grupu mješovitih naselja, i tako se zadržalo do danas. Prema Prostornom planu Tuzlanskog kantona, Sapna će biti mješovito naselje sve do 2025. godine. Sva ostala naselja u općini su seoskog tipa.

U morfološkom pogledu naselja se mogu podijeliti na naselja razbijenog tipa, poluzbijenog i zbijenog tipa. Naselja razbijenog tipa se sastoje od po nekoliko zaseoka, međusobno udaljena 0,6 – 2 km. Zaseoci najvećim dijelom imaju imena prema prezimenima porodica. Prostorno se zaseoci pružaju uz saobraćajnice, odnosno lokalne kategorisane i nekategorisane puteve. Razbijenom tipu naselja pripada Rastošnica i Rožanj.

Prelaznom, poluzbijenom tipu naselja pripadaju naselja: Vitinica, Međeđa i Zaseok. Karakteriše ih postojanje zaseoka, čija je međusobna udaljenost manja nego kod razbijenog tipa naselja i prostorno se pružaju uz saobraćajnice, kao i naselja razbijenog tipa.

Zbijenom tipu pripada Sapna, Kraljevići, Goduš, Baljkovica.

Naselje Sapna i Kraljevići, odnosno njihov izgrađeni dio, se linearno širi duž glavnih saobraćajnica. Fizičke strukture grada, individualno, višeporodično stanovanje, industrijska zona, zona rekreacije, zone javnih sadržaja koncentrisane su duž regionalnog puta Zvornik-Priboj. Ovaj putni pravac čini osovinu razvoja grada.

Prostorna organizacija Sapne, odlikuje se naseljima zbijenog tipa izgradnje u centralnom dijelu naselja i djelimično rasutom tipu na ostaloj teritoriji naselja. Objekti su izgrađeni duž saobraćajnica ili rasuto na poljoprivrednom zemljištu u vidu međusobno skoncentrisanih poljoprivrednih domaćinstava. Poljoprivredna domaćinstva i stambeni objekti su kao fina mreža raspoređeni po cijeloj teritoriji općine. Naselja nisu prostorno jasno razdvojena već je navedena izgradnja kontinualna i često je prostorno teško odrediti gdje završava jedno naselje i počinje drugo. Tako se npr. naselja Sapna i Kraljevići, naslanjaju jedno na drugo i čine gotovo neprekidnu linearnu nasebinsku strukturu uz regionalni put.

Dosta naselja se odlikuje regulisanom izgradnjom i opremljena su osnovnom društvenom infrastrukturom – mjesne zajednice, škole, vjerski objekti ili sportski sadržaji i komunalnom infrastrukturom.

Funkcionalno urbano područje

Organizacija ESPON (European Spatial Planning Observation Network) iz Luksemburga je razvila urbano – ruralnu tipologiju na NUTS 5 nivou (statistička teritorijalna jedinica u rangu naših općina). Ova metodologija se bazira na gustini naseljenosti, postojanju funkcionalnog urbanog područja i korištenju zemljišta. Na osnovu gustine naseljenosti općine i postojanja funkcionalnog urbanog područja određuje se da u općini postoji visok ili nizak urbani uticaj.

Kriterijumi su gustina naseljenosti iznad entitetskog prosjeka i postojanje funkcionalnog urbanog područja. Indikator korištenje zemljišta se koristi da bi se odredio nivo ljudske intervencije u prostoru. Kriterijum je korištenje zemljišta na entitetskom nivou.

Za Federaciju BiH bi vrijednosti kriterijuma za urbani uticaj izgledale na sljedeći način:

- Gustina naseljenosti iznad 81.64 st/km²,
- Postojanje funkcionalnog urbanog područja (17500 stanovnika, 0.5 % nacionalne populacije).

Vrijednosti kriterijuma za nivo ljudske intervencije za BiH izgleda sljedeće:

- Velika ljudska intervencija – udio «vještačkih površina» iznad prosjeka FBiH (1.26 %),
- Srednja ljudska intervencija - udio poljoprivrednog zemljišta iznad prosjeka FBiH (32.85%),
- Mala ljudska intervencija - udio ostalog zemljišta (šumska – zajedno sa planinskim travnjacima, vodna, ostala neplodna) iznad prosjeka FBiH (oko 65.89 %).

Sljedeća tabela daje vrijednosti ovih indikatora za općinu Sapna:

Tabela br. 45. Urbana i ruralna tipologija općine Sapna na osnovu podataka CORINE i ortofoto

Vrijednosti indikatora za urbano – ruralnu tipologiju za općinu Sapna				
Gustina naseljenosti (st/km ²)	Funkcionalno urbano područje	Udeo vještačkih površina (%)	Udeo poljoprivrednog zemljišta (%)	Udeo ostalih zemljišta (%)
99,2	Ne	2,94	26,04	71,02

Izvor: CORINA 2006., ortofoto snimak iz 2008. godine, katastarske podloge, Studija upotrebne vrijednosti zemljišta za područje općine Sapna Poljoprivredni fakultet, Sarajevo

Analizirajući navedene parametre zaključuje se sljedeće:

- gustina naseljenosti općine je iznad prosjeka za Federaciju BiH;
- na teritoriji općine ne postoji funkcionalno urbano područje;
- udio vještačkih površina je iznad prosjeka za Federaciju BiH;
- udio poljoprivrednog zemljišta je ispod prosjeka Federacije BiH, dok je udio ostalog zemljišta iznad prosjeka Federacije BiH.

Udaljenost od centra općine

Postojeća saobraćajna povezanost, udaljenost od općinskog centra, položaj u odnosu na komunikacije bitni su faktori razvoja naselja. U odnosu na udaljenost od općinskog centra naselja su podjeljena na:

- naselja čija je udaljenost od gradskog centra do 5 km (centri nm Vitinica, Kraljevići)
- naselja čija je udaljenost od gradskog centra preko 5 km (centri nm Goduš, Međeđa, Zaseok, Nezuk, Baljkovica, Rožanj, Rastošnica, Gornji Lokanj, Kiseljak, Podgora)²⁴

Procesi u mreži naselja

-Urbanizacija i deagrarizacija prostora

Urbanizacija (lat. urbs grad) je proces porasta gradskog stanovništva i preobražaj seoskih naselja u gradska, odnosno širenje gradskog načina života u ruralna područja.

Unatoč definiciji, proces urbanizacije nije samo proces koncentracije stanovništva u gradovima i pražnjenje ruralnih prostora. Prema UN-u grad je naselje iznad 30 000 stanovnika i prema tim kriterijima u općini Sapna, kao većini naših općina ne bi bilo gradova. Zbog toga se u lokalnim uslovima uzima praksa da je za kategorizaciju stepena urbaniteta, pored veličine, potreban i cijeli niz faktora koje nosi neko naselje kao što su urbani sadržaji, upravni nivo, opremljenost komunalnom infrastrukturom, urbana forma, istorijski slijed itd. Također, jedan od bitnih faktora za kategorizaciju urbano-ruralno je djelatnost stanovnika naselja, to nije isključivi faktor danas, kad poljoprivrednici uz uspješno bavljenje strukom mogu živjeti i u visoko urbaniziranim naseljima. Za tretman naselja bitan je i stupanj motorizacije, prometna povezanost s urbanim ili sub centrom.

Na osnovu demografsko-statističkih kriterijuma, na području općine su zastupljena seoska naselja. Jedino Sapna i Vitinica ispunjavaju uslove za mješovito naselje. Brži populacioni rast i intezivna industrijalizacija u periodu do 2001. godine su uslovili njihovu transformaciju u mješovita naselja.

Sva ostala naselja Općine su naselja seoskog tipa.

Deagrarizacija je proces napuštanja poljoprivrede kao djelatnosti i izvora prihoda. Masovna je deagrarizacija nastala nakon II. svj. rata migriranjem iz seoskih u gradska naselja zbog politike razvoja koja je poticala industrijalizaciju. Poticaj napuštanju sela pružio je mogućnost obrazovanja,

²⁴ Udaljenost po saobraćajnicama od centra općine je sljedeća: nm Vitinica 3,3km, nm Kraljevići 0,36 km, Goduš 6,04 km, Međeđa 5,12 km, Zaseok 5,64km, Nezuk 5,47 km, Baljkovica 7,28 km, Rožanj 11,92km, Rastošnica 13,18km) (podaci računati u ARC GIS-u)

nakon kojega je zaposlenje bilo lako dostupno. Osim toga, zapošljavanje izvan poljoprivrede rješavalo je dohodovne i stambene probleme.

Danas se sve više govori o posljedicama deagrarizacije. Neke od posljedica vidne na ovom području su: demografske, socijalne, posljedice u agrarnoj strukturi i prostorne posljedice. U okviru ovog poglavlja, nama su izrazito zanimljive prostorne posljedice. Ovde se ne može govoriti o deagrarizaciji unutar same općine, već između općine Sapna i većih općinskih i regionalnih centara u okruženju, pogotovo Tuzle kao makroregionalnog centra.

Najveći dio stanovništva iz ove općine je odselio u inostranstvo.

Kako bi se sagledao proces urbanizacije u općini Sapna potrebno je razmotriti demografsku, funkcionalnu i fizionomsku komponentu urbanizacije. Demografsku komponentu je moguće sagledati kroz stopu urbanizacije koja predstavlja udio gradskog stanovništva u ukupnom stanovništvu općine. Međutim, na području općine nema gradskih naselja, tako da je teško govoriti o stepenu urbanizacije.

-Ruralni razvoj

Prostorna organizacija na nivou općine, treba da se bazire na policentrizmu. Koliko god je važno stimulirati razvoj centara u okviru urbanog područja, toliko je važno to isto činiti na ruralnim područjima. Vrijednosti urbanih i ruralnih područja su komplementarne, a njihovo povezivanje je neophodno. Stoga uslovi života u ruralnim područjima treba da se izjednače sa uslovima života u urbanom području, kroz izgradnju infra i suprastrukture, industrijskih pogona, razvoj turizma i drugih djelatnosti.

Ruralni koncept može postati jedan od bitnih elemenata sveukupnog razvitka općine. Neke ruralne karakteristike općine mogu biti temelj tog koncepta. To su prije svega očuvan okoliš i ogromni potencijali za formiranje sportsko rekreacijskih prostora unutar turističkih zona koje mogu biti temelj razvoja ruralnog turizma. Uz već rečeno bogatstvo istorijskih spomenika i tradicionalnog oblika življenja snažan potsticaj ovoj djelatnosti mogu dati kvalitetni kapaciteti stambenih objekata u ruralnom prostoru čiji viškovi kapaciteta mogu biti početni potsticaj.

U koncept ruralnog razvitka prostora može se uklopiti puno stvari, kao što su očuvanje tradicionalno formiranih zemljišnih parcela, u kombinaciji sa poljoprivrednim aktivnostima koje nisu invazivne prema prirodnoj flori i fauni kraja, kao što je pčelarstvo, povećanje broja vrsta biljaka koje se uzgajaju na nekoj površini, uz minimalno korištenje kemikalija, uvođenje nekih davno zaboravljenih kultura, njihova obrada, proizvodnju gotovih proizvoda, sve ovo u kombinaciji sa sajmovima gdje bi ljudi prodavali rukotvorine, usluge itd. Bilo bi zanimljivo, zajedno sa vjerskim zajednicama, obnoviti neke davno zaboravljene vještine ili dizajn svakodnevnih predmeta, te ovo iskombinirati sa turističkim programima. Mogućnosti su neograničene, samo treba imati vizije i znati kako ih pretvoriti u konkretne projekte. Naravno, da bi sve to imalo smisla i potrebnu ozbiljnost, vrlo je važno temeljno i studiozno proučiti sve prirodne i historijske prednosti i slabe strane kraja, te se na osnovu toga koncentrirati na grupu programa koji bi ljudima mogli donijeti najviše koristi. Isto tako u Federaciji postoji potpora za ruralni razvoj, a stvari koje su definitivno najzanimljivije u EU su očuvanje biodiverziteta, forsiranje poljoprivrednih i šumarskih praksi koje ne oštećuju tlo i vodu, tradicionalni zanati itd.

Mogućnosti ruralnog razvitka na prostoru općine Sapna potrebno je uskladiti s politikom EU ulaganja novca iz razvojnih fondova u programe ruralnog razvoja koji su namijenjeni stvaranju izvora prihoda za ljude u krajevima koji su prirodno u nepovoljnijoj poziciji za intenzivniju poljoprivredu ili neki drugi oblik proizvodnje.

Postojeća mreža naselja

Ako se u obzir uzmu svi navedeni indikatori, na području općine formirana je aglomeracija koju čini općinski centar (Sapna) sa svojom urbanizovanom okolinom (Kraljevići). Aglomeracija (Sapna-Kraljevići) je pol koncentracije stanovništva i ekonomskih aktivnosti u općini, pod čijim se direktnim i indirektnim uticajima vrši demografski, funkcionalni, socioekonomski i fizionomski preobražaj okolnih naselja.

Naselja Sapna i Kraljevići se naslanjaju jedno na drugo i čine gotovo neprekidnu linearnu nasebinsku strukturu uz regionalni put, čineći jednu prostornu cijelinu.

Sva ostala naselja su primarnog karaktera-ostala naselja.

Na grafičkom prilogu (br.12) data je mreža naselja općine Sapna, koju čine dvije prostorne cijeline. Jednu čini aglomeracija Sapna-Kraljevići, koju odlikuje velika gustina nastanjenosti i naseljenosti, te dobra opremljenost društvenom i komunalnom infrastrukturom, za razliku od druge prostorne cijeline koju čine sva ostala naselja u općini (ostala naselja). Na grafičkom prilogu jasno se vidi da razvijenost općine postepeno opada prema sjeveru, u smislu slabe naseljenosti, zastupljenosti javnih službi i opremljenosti komunalnom infrastrukturom.

Sapna, kao općinsko središte, direktno i indirektno vrši demografski, socio-ekonomski, funkcionalni i fizionomski preobražaj naselja općine:

- socio-ekonomski preobražaj naselja općine temeljen je na dinamičnim promjenama u prirodnom kretanju, t.j. u prostornoj i socijalnoj redistribuciji stanovništva iz seoskih naselja u općinski centar i iz nerazvijenih u bolje razvijena područja i u inostranstvo, te iz primarnih u sekundarne i tercijarne djelatnosti. Socio-ekonomska transformacija izražena je povećanjem broja domaćinstava nepoljoprivrednih i mješovitih izvora prihoda.
- funkcionalni preobražaj teritorije općine i diverzifikacija funkcija naselja odvija se u uslovima zapošljavanja stanovništva u nepoljoprivrednim djelatnostima i postepenog razvoja i nešto disperznijeg rasporeda objekata javno-socijalne infrastrukture u seoskim područjima.
- demografski preobražaj naselja odvija se usled slabo razvijene i nedovoljno kvalitetne infrastrukturne mreže, što smanjuje dostupnost seoskih naselja (pre svega, planinskog dela općine) općinskom centru i njihovu međusobnu povezanost. To uslovljava i nerazvijenost javno-socijalne infrastrukture u tim područjima, a indirektno i migracije, odnosno depopulaciju i demografsku usitnjenost ovih naselja. S druge strane, šire se urbani uticaji iz općinskog centra na naselja iz neposrednog okruženja, koja postaju odredišta migranata (usled nedostatka prostora i nedovoljno razvijene javno-socijalne, komunalne i tehničko-stambene infrastrukture u općinskom centru).
- fizionomski preobražaj temelji se na stepenu razvijenosti spoljnih-centralnih funkcija. Pored općinskog centra, određen stepen razvijenosti spoljnih-centralnih funkcija imaju ostala naselja bliža općinskom centru.

II.5. STANOVNIŠTVO

Stanovništvo sa svojim obilježjima poput ukupnog broja, razmještaja, prirodnog i mehaničkog kretanja, te različitih strukturnih obilježja, ima izuzetnu važnost za nosioce društvenog i ekonomskog života.

Demogeografske karakteristike predstavljaju osnovni planski parametar prema kome se uskladjuju ostala planska rješenja-ekonomija, društvene i javne djelatnosti.

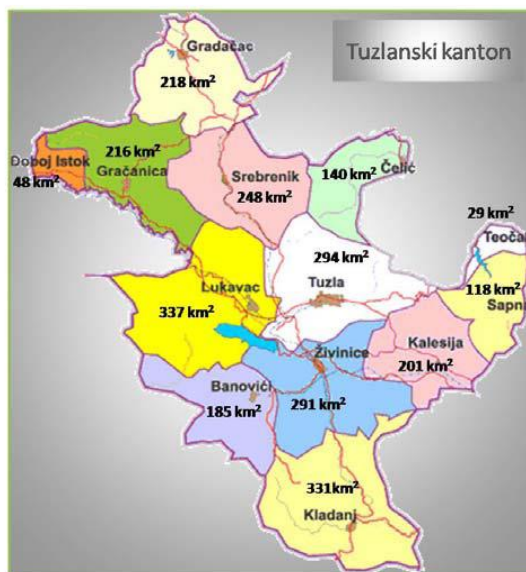
Demografski, ekonomski, teritorijalni razvoj općine Sapna obilježen je sa nekoliko važnih događaja koji su se zbili tokom posljednje decenije prošlog vijeka, a posljedica su političkih, socijalnih i ekonomskih dešavanja kako na državnom i regionalnom tako i na lokalnom nivou. Tu prije svega treba istaći, raspad Jugoslavije, ratna dešavanja na teritoriji Bosne i Hercegovine, a potom i uspostavljanje Dayton-ske Bosne i Hercegovine sa novim granicama i novom organizacijom teritorije BiH.

Konkretno, navedena dešavanja u političko-teritorijalnom ali i demografsko-prostornom smislu, na ovom području, izmedju ostalog, doveli su i do:

- uspostavljanja općine Sapna, kao samostalne političko-teritorijalne jedinice (posmatrajući prostor BiH desio se proces dezintegracije naseobinskog sistema koji je bio do 1991. godine);
- migracija stanovništva (etnička homogenizacija prostora);

Shodno tome, analiza demogeografskih obilježja teritorije koje obuhvata općina Sapna, prostorno i vremenski se posmatra kroz dva perioda:

- kao dio općine Zvornik, do 1991. godine
- i kao samostalna općina od 1998. godine.

Ilustracija br. 1.: Tuzlanski kanton
(Izvor: Studija ranjivosti Tuzlanskog kantona)

U cilju jasnijeg shvatanja i prikaza demografskih obilježja, izvršena je komparativna analiza prostora općine Sapna u odnosu na:

- općinu Zvornik i BiH,
- Tuzlanski kanton.

II.5.1. Položaj općine Sapna u Kantonu

Tuzlanski kanton formiran je na dijelovima nekadašnje oblasti sjeveroistočne Bosne, odnosno Tuzlanskog okruga, a prema novom ustrojstvu države nalazi se u Federaciji Bosne i Hercegovine. Prostorno je reduciran u odnosu na tuzlansku regiju, koja se naslanjala na rijeke Drinu i Savu.

Tuzlanski kanton zahvata područje sjeveroistočnog dijela Bosne i Hercegovine sa longitudinalnom okosnicom-dolinom rijeke Spreče i gorjima Trebovca, Majevice, Ozrena, Konjuha, Javora i Javornika.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, Tuzlanski kanton zauzima površinu od 2649 km², odnosno 10,1% teritorije Federacije Bosne i Hercegovine ili 5,17% teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj živi 486 830 stanovnika.

Prostor kantona obuhvata trinaest općina: Gradačac, Doboj Istok, Gračanica, Srebrenik, Čelić, Lukavac, Tuzla, Teočak, Sapna, Kalesija, Živinice, Banovići i Kladanj.

Naime, općine Čelić, Teočak, Sapna i Doboj Istok su formirane nakon završetka rata. Rasprostiru se na područjima koja su pripala Federaciji Bosne i Hercegovine od dijelova bivših općina: Doboj, Lopare, Ugljevik i Zvornik, koje su Dejtonskim sporazumom dodijeljene Republici Srpskoj. Samo su općine Banovići, Srebrenik i Živinice ostale u svojim ranijim granicama, dok su od svih drugih općina dijelovi pripojeni Republici Srpskoj.

Analizirajući demografske i prostorne karakteristike općina u Tuzlanskom kantonu, dolazi se do sljedećih zaključaka:

- broj stanovnika Tuzle, određuju je kao najveću od svih općina u Kantonu. U broju stanovnika učestvuje sa 25,2%, a u površini sa 11,1%.
- po površini, općina Lukavac je najveća tj. zauzima 12,7% površine Kantona, dok općina Sapna zauzima 4,5% površine Kantona;
- 2013. godine općina Sapna imala je 12136 stanovnika, tj. učestvovala je sa 2,54% u ukupnom stanovništvu Tuzlanskog kantona (Izvor: Prelimiinarani rezultati o broju popisanih osoba, domaćinstava/kućanstava i stanova po naseljenim mjestima-Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine)
- iako po Prostornom planu Federacije, skoro cijeli prostor Tuzlanskog kantona pripada gusto naseljenim područjima Federacije, razlike unutar samog kantona su znatne: općina Tuzla 409,7 st/km², Doboj Istok 265 st/km² nasuprot općini Kladanj sa gustom od 39,4 st/km², Čelić 86 st/km² i Sapna 102 st/km².

II.5.2. Demografska obilježja općine do 1991.godine

Službeni popisi stanovništva su rađeni šest puta u periodu od 1948. do 1991. godine. Do 1961. godine, popisi su rađeni u nepravilnim intervalima, a nakon 1961. godine, popisi su rađeni u pravilnim intervalima, svakih deset godina.

Općina Sapna, kao administrativno teritorijalna jedinica, sastoji se od 13 naseljenih mjesta koja su prije Dayton-skog mirovnog sporazuma, pripadala općinama Zvornik i Lopare (Podgora).

Naime, od ukupno 67 naseljenih mjesta koja su do 1991. godine činila općinu Zvornik, poslije potpisivanja Dayton-skog mirovnog sporazuma, 6 naseljenih mjesta podijeljeno je između općina Zvornik i Sapna, a 6 je u cjelosti pripalo općini Sapna. Takođe, općini Sapna pripao je i dio naselja Podgora, koje se nalazilo u okviru teritorija općine Lopare.

Shodno navedenim karakteristikama naseobinskog sistema predmetnog područja, analiza demografskih obilježja (do 1991. godine) baziraće se na podacima za cjelokupna naseljena mjesta, jer ne postoje tačni podaci za dijelove naselja koji su entiteskom linijom razgraničenja pripala općini Sapna.

Tabela br. 46.: Kretanje broja stanovnika općine Sapna za period 1971.-1991.godine

Red. Br.	Naselje	1971.	1981.	1991.
1.	Baljkovica (dio)	572	629	595
2.	Nezuk (dio)	720	924	989
3.	Zaseok (dio)	767	708	1445
4.	Kraljevići	799	1243	1288
5.	Sapna	1070	1660	1807
6.	Međeđa	687	957	1078
7.	Goduš	764	743	1150
8.	Rožanj	475	1035	401
9.	Kiseljak (dio)	535	600	580
10.	Vitinica (dio)	2179	2797	3116
11.	Gornji Lokanj (dio)	851	938	901
12.	Rastošnica	2338	1866	2335
13.	Podgora (dio)	627	599	519
Ukupno: ²⁵		12384	14699	16204 ²⁶
općina Zvornik:		60910	73845	81295
Bosna i Hercegovina		3746111	4124256	4377033

(Izvori: Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 1971. godini, Nacionalni sastav stanovništva SFR Jugoslavije, podaci po naseljima i opštinama, Knjiga II; Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 1981. Godini, Nacionalni sastav stanovništva SFR Jugoslavije, Knjiga I, podaci po naseljima i opštinama; Popis stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gazdinstava 1991. godine, Nacionalni sastav stanovništva, rezultati za republiku po opštinama i naseljenim mjestima 1991. godine)

Analizom podataka predočenih u tabelama br. 46. i 47., može se zaključiti sljedeće:

- stanovništvo općine Zvornik u posmatranom periodu povećalo se 1,3 puta;
- posmatrajući naselja Sapna i Kraljevići, kao područja koja su se tretirala Urbanističkim planom iz 1997. godine, uočava se takođe konstantan rast, tj. povećanje za 1,6 puta (stanovništvo Sapne 1,7 puta) što je više od povećanja stanovnika na području općine Zvornik. To je uticalo na postepeno povećanje učešća stanovništva ovih mjesta u stanovništvu općine sa 3,1 % u 1971. godini na 3,8% u 1991. godine. To pokazuju i prosječne stope rasta stanovništva: prosječna stopa rasta stanovništva tokom cijelog perioda iznosila je 2,5% godišnje. U periodu između svih popisa stanovništva bilježe se pozitivne stope rasta koje su iznad prosječnih stopa rasta stanovništva općine (izuzev perioda 1981.-1991.). Ovo ukazuje na jačanje naselja, posebno Sapne.

Tabela br. 47.: Kretanje broja stanovnika po naseljenim mjestima koja su se tretirala Urbanističkim planom

	područje/ godina	1971.	1981.	1991.
1.	Općina Zvornik	60910	73845	81295
2.	Kraljevići	799	1243	1288
3.	Sapna	1070	1660	1807
4.	2+3 ukupno	1869	2903	3095

(Izvor: Urbanistički plan Sapna, analitičko-dokumentaciona osnova, Sarajevo, 1997. godina)

- od naseljenih mjesta koja su u cjelosti pripala Općini, samo su Kraljevići, Sapna i Međeđa u posmatranom periodu ostvarila demografski rast;

²⁵ Dijelovi naselja su u sastavu općine Sapna, a kvantitativni pokazatelji se odnose na cijelo naselje.

²⁶ Prema PP Tuzlanskog kantona, općina Sapna imala je 11310 stanovnika. Razlog zbog čega se uzima podatak po cjelokupnim naseljenim mjestima, je mogućnost statističkog poređenja za godine 1971., 1981., 1991. Naime, podaci o broju stanovnika za 1971. i 1981. nisu svedeni na političko teritorijalni nivo poslije Dayton-a.

Tabela br. 48.: Prosječne stope rasta (%)

područja/period	1971.-1981.	1981.-1991.	1971.-1991.
Općina Zvornik	1,9	1	1,4
Kraljevići	4,3	0,4	2,3
Sapna	4,3	0,8	2,6
2+3 ukupno	4,3	0,6	2,5
općina Sapna ²⁷	1,7	1	1,3
BiH	1	0,6	0,8

(Izvor: Urbanistički plan Sapna, analitičko-dokumentaciona osnova, Sarajevo, 1997. godina)

Domaćinstva

Podaci o broju domaćinstava do 1991. godine za područje Bosne i Hercegovine, Općine Zvornik ali i naseljenih mjesta Kraljevići i Sapna, jasno ukazuju na njihov rast.

U odnosu na općinu, u naseljenim mjestima Kraljevići i Sapna, broj domaćinstava je rastao nešto brže-1991.godine ukupan broj domaćinstava iznosio je 669, što je 1,9 puta više u odnosu na 1971. godinu.

Tabela br. 49.: Broj domaćinstava²⁸

	područja/godina	1971.	1981.	1991.
1.	Općina Zvornik	13151	16979	20783
2.	Kraljevići	149	233	277
3.	Sapna	195	294	392
4.	2+3 ukupno	344	527	669
5.	Bosna i Hercegovina	848545	1030689	1207098

(Izvor: Urbanistički plan Sapna, analitičko-dokumentaciona osnova, Sarajevo, 1997. godina)

To se odrazilo na povećanje učešća broja domaćinstava ova dva naselja u ukupnom broju domaćinstava općine sa 2,6% u 1971. godini na 3,2% u 1991. godini.

Tabela br. 50.: Prosječne stope rasta domaćinstva (%)

	područja/godina	1971.-1981.	1981.-1991.	1971.-1991.
1.	Općina Zvornik	2,5	2,0	2,2
2.	Kraljevići	4,4	1,7	3,0
3.	Sapna	4,0	2,9	3,4
4.	2+3 ukupno	4,2	2,4	3,2
5.	Bosna i Hercegovina	4,4	4	3,6

(Izvor: Urbanistički plan Sapna, analitičko-dokumentaciona osnova, Sarajevo, 1997. godina)

U posmatranom periodu prosječna stopa rasta domaćinstva na teritoriji naseljenih mjesta Kraljevića i Sapne iznosila je 3,2%, što je iznad prosjeka općine Zvornik 2,2%.

Tabela br. 51.: Prosječna veličina domaćinstva

	područja/godina	1971.	1981.	1991.
1.	Općina Zvornik	4,6	4,3	3,9
2.	Kraljevići	5,4	5,3	4,6
3.	Sapna	5,5	5,6	4,6
4.	2+3 ukupno	5,4	5,5	4,6

(Izvor: Urbanistički plan Sapna, analitičko-dokumentaciona osnova, Sarajevo, 1997. godina)

Iz svega se zaključuje da je broj domaćinstava rastao brže od broja stanovnika, uz postepeno smanjenje prosječne veličine domaćinstva. Iako se prosječna veličina domaćinstva postepeno smanjivala, broj članova je i dalje bio visok, i kao takav nalazio se iznad prosjeka za općinu Zvornik.

²⁷Podaci za cjelokupna naseljena mjesta.

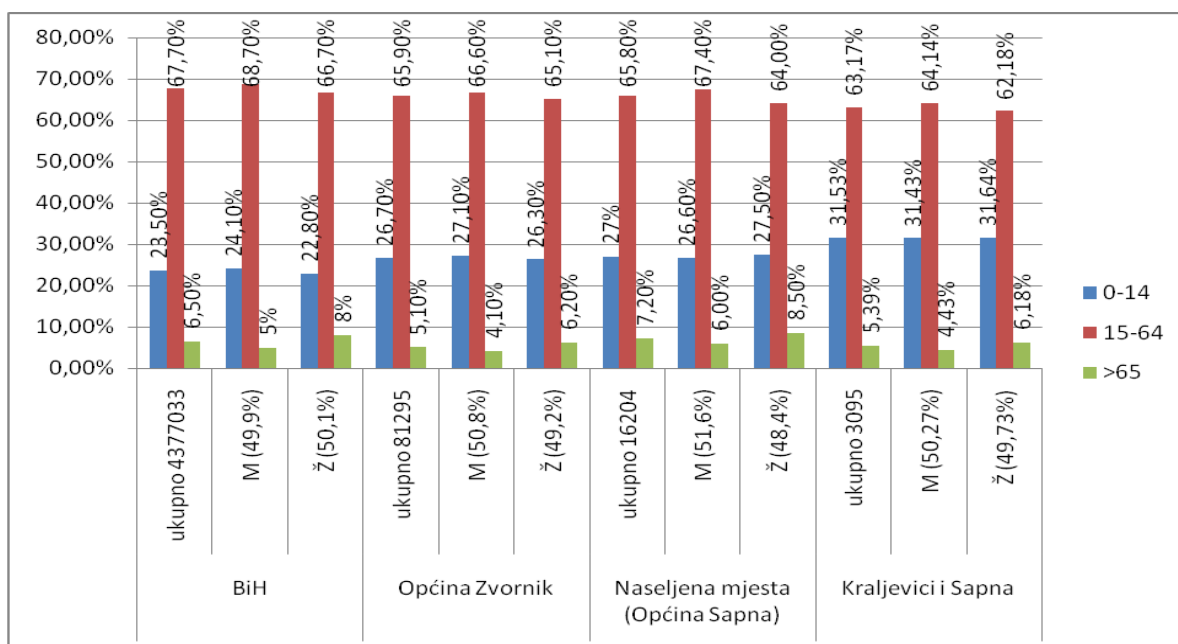
²⁸ Prema PP Tuzlanskog kantona, općina Sapna imale je 3279 domaćinstava.

II.5.2.1. Starosna i polna struktura stanovništva

Starosno-polna struktura stanovništva predstavlja jednu od najvažnijih karakteristika svake populacije, kako sa stanovišta dostignutog razvoja tako i za sagledavanje perspektive budućeg razvoja. Karakteristike starosno-polne strukture određuju radnu i reproduktivnu sposobnost stanovništva i razvoj društva u cjelini.

Analizirajući podatke koji su predočeni u formi dijagrama (dijagram br.1.), jasno se zaključuje sljedeće:

- na nivou Bosne i Hercegovine, zastupljen je veći udio ženske populacije, nasuprot općini Zvornik i Sapna (podaci za cjelokupna naseljena mjesta općine Sapna) gdje podaci ukazuju na veći udio muške populacije;
- prema tipologiji UN-a²⁹, a s obzirom na udio stanovništva starijeg od 65 godina u ukupnom stanovništvu, prostor BiH i općine Zvornik pripadao je tipu *zrelog stanovništva*, dok je općina Sapna, u istom periodu pripadala tipu *staro stanovništvo*;

Dijagram br. 1.: Uporedni prikaz starosno-polne strukture 1991. godine za navedena područja (Izvor:: Urbanistički plan Sapna, analitičko-dokumentaciona osnova, Sarajevo, 1997. godina; Popis stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gazdinstava 1991. godine)

Posmatrajući starosno-polnu strukturu (dijagram br.1.) naseljenih mjesta Sapna i Kraljevići u odnosu na općinu Zvornik, uočava se sljedeće:

- neznatno veći udio ženske populacije;
- povoljnija starosna struktura;
- i u poredjenju sa naseljenim mjestima općine Sapna (podaci nisu dati za djelove naseljenih mjesta koja su poslije potpisivanja Dayton-a pripala općini Sapna, već za cijela naselja) uočava se znatno veći udio mladog stanovništva, a manji udio zrele i starije populacije;

²⁹ Prema stručnjacima UN-a, po veličini udjela stanovništva u dobi od 65 godina i više u ukupnom stanovništvu, razlikujemo tri tipa stanovništva: mlado stanovništvo (kada je udio starijih 4 % i manji), zrelo stanovništvo (ako je udio starijih od 4 – 7 %), staro stanovništvo (ako je udio stariji iznad 7 %)

II.5.3. Demografska obilježja Općine od 1991.godine

Analizom podataka o kretanju broja stanovnika općine Sapna do 2013. godine, jasno se uočava sljedeće:

- poredeći podatak iz 1998. sa podatkom iz 1991., uočava se apsolutan rast od 2414 stanovnika;
- naredni period (1998.-2013.) karakteriše opadanje broja stanovnika i smanjenje procentualnog učešća stanovništva općine u Tuzlanskom kantonu.

Tabela br. 52.: Kretanje broja stanovnika općine Sapna za period 1991.-2012. godina

godina	1991. godina	1998. godina	promjena	stopa ‰	1998. godina	2008. godina	promjena	stopa ‰	2008. godina	2013. godina	promjena	stopa ‰
broj st.	11310	13724	2414	27,6	13724	12984	-740	-5,5	12984	12136	-848	-13,50
UDIO U TK-u												
	1991.		1998.		2008.		2013.					
	2,27%		2,8%		2,6%		2,54%					

(Izvor:1991.-1998. Prostorni plan Tuzlanskog kantona, 2008.-Procjena broja stanovnika Federacije Bosne i Hercegovine, stanje 30.06.2008., 2013.-Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine Prelimiinarni rezultati o broju popisanih osoba, domaćinstava/kućanstava i stanova po naseljenim mjestima³⁰)

Posmatrajući kretanje broja stanovnika (1991.-2013.) po naseljenim mjestima, uočava da su rast ostvarila naseljena mjesta Kraljevići, Sapna, Međeđa i Goduš, dok su naseljena mjesta Rožanj i Rastošnica ostvarila pad za cca 87%.

Tabela br. 53.: Kretanje broja stanovnika po naseljenim mjestima općine Sapna 1991.-2013.

	1991.	2013.
naseljena mjesta koja nisu mjenjala svoju površinu		
Kraljevići	1288	1712
Sapna	1807	2073
Međeđa	1078	1368
Goduš	1150	1214
Rožanj	401	29
Rastošnica	2335	277
naseljena mjesta koja su entitetskom linijom razgraničenja podijeljena (dio u sastavu FBiH-Sapna, a dio u RS) ³¹		
Baljkovica	/	151
Nezuk	/	1054
Zaseok	/	1154
Kiseljak	/	_32
Vitinica	/	3104
Gornji Lokanj	/	_33
Podgora	/	_34

(Izvor:1991.- Popis stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gazdinstava 1991. godine, Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine Prelimiinarni rezultati o broju popisanih osoba, domaćinstava/kućanstava i stanova po naseljenim mjestima)

³⁰ Korisnike ovih podataka obavjestavam da su podaci u publikaciji preliminarni, a time i da su moguća odstupanja od konačnih rezultata koje će Federalni zavod za statistiku sukcesivno objavljivati u periodu od 2014. do 2016.godine.

³¹ Komparativna analiza kretanja broja stanovnika (1991.-2013.) na nivou naseljenih mjesta prikazana je za samo ona naselja koja nisu mjenjala svoju površinu (u odnosu na površinu 1991. godine). Razlozi zbog čega se ovo istraživanje ograničava samo na navedni prostor, leži u već navedenoj činjenici, da Federalni zavod za statistiku nije davao procjene (1991.) za dijelove naselja koja su linijom razgraničenja pripala općini Sapna.

³² nema pojave

³³ nema pojave

³⁴ nema pojave

Gustoća naseljenosti

Gustoća naseljenosti je jedno od najznačajnijih obilježja u prostornom planiranju, jer spaja prostor i stanovništvo, tj. prirodne i ljudske resurse.

Sljedeća tabela pokazuje promjene u gustini naseljenosti općine Sapna u periodu 1991.-2013. godine.

Tabela br. 54.: Promjene u gustini naseljenosti u periodu 1991.-2013. godine

popisno obilježje/godina	1991.	2013.	2013.	2013.
	općina Sapna		Tuzlanski kanton	Federacija BiH
broj stanovnika	11310	12136	477278	2371603
gustina naseljenosti st/km ²	92	99,2	180,2	90,8

(Izvor: 1991.- PPTK, Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine Prelimiinarni rezultati o broju popisanih osoba, domaćinstava/kućanstava i stanova po naseljenim mjestima, Tuzlanski kanton u brojkama, 2013. godine)

Analizirajući gore navednu tabelu, jasno se uočava da je prosječna gustina naseljenosti općine Sapna od 99,2 st/km², veća od gustine naseljenosti na nivou Federacije BiH (90,8 st/km²), a manja poredeći sa gustinom na nivou TK-a (180,2 st/km²).

Tabela br. 55.: Gustine naseljenosti po naseljenim mjestima općine

	1991.	gust.naseljenosti st/km ²	2013.	gust.naseljenosti st/km ²³⁵
naseljena mjesta koja nisu mjenjala svoju površinu				
Kraljevići	1288	156	1712	207,8
Sapna	1807	193	2073	221,9
Međeđa	1078	231	1368	293,6
Goduš	1150	99	1214	104,8
Rožanj	401	27	29	1,9
Rastošnica	2335	53	277	6,2
naseljena mjesta koja su entitetskom linijom razgraničenja podijeljena (dio u sastavu FBiH-Sapna, a dio u RS)				
Baljkovica	/	/	151	57,9
Nezuk	/	/	1054	200,8
Zaseok	/	/	1154	503,9
Kiseljak	/	/	³⁶	-
Vitinica	/	/	3104	324,7
Gornji Lokanj	/	/	-	-
Podgora	/	/	-	-

(Izvor: Izvor: 1991.- Popis stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gazdinstava 1991. godine, Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine Prelimiinarni rezultati o broju popisanih osoba, domaćinstava/kućanstava i stanova po naseljenim mjestima, Tuzlanski kanton u brojkama, 2013. godine)

Prema podacima iz 2013. godine, najgušće je naseljen Zaseok, te Vitinica i Međeđa, dok najmanju gustinu naseljenosti imaju Rožanj i Rastošnica.

³⁵ Ukoliko koristimo sljedeće kriterijume: rijetko naseljeni prostori sa manje od 11 st/km², srednje naseljeni sa gustinom od 11 do 50 st/km², gusto naseljeni od 51 do 100 st/km², prenaseljeni sa više od 100 st/km², može se konstatovati da je općina Sapna na granici između gusto i prenaseljenih prostora.

³⁶ nema pojave

Broj domaćinstava

Tabela br. 56.: Broj domaćinstava 1991.-2013. godine

	1991. godina			2013. godina			stopa rasta 1991-2013.(‰)	
	stan.	domać.	pr.vel. domać.	stan.	domać.	pr.vel. domać.	stanovn.	domaćins.
općina Sapna	11310	3279	3,4	12136	3164	3,84	3,2	-1,12

(Izvor:1991.- Prostorni plan Tuzlanskog kantona, Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine Prelimiinarni rezultati o broju popisanih osoba, domaćinstava/kućanstava i stanova po naseljenim mjestima)

Prema procjenama, prosječna veličina domaćinstva općine 2013. godine iznosila je 3,84 člana, što poredeći sa 1991. godine ukazuje na rast. Naime, prosječna godišnja stopa rasta stanovništva koja je veća od stope rasta domaćinstva, uticala je na povećanje prosječne veličine domaćinstva na teritoriji općine u posmatranom periodu.

Tabela br. 57.: Broj popisanih domaćinstava na teritoriji općine Sapna 2013. godine

naseljeno mjesto	broj popisanih domaćinstava	ukupno popisanih osoba	prosječna veličina domaćinstva
Baljkovica	49	151	3,1
Goduš	269	1214	4,5
Gornji Lokanj	³⁷	-	-
Kiseljak	-	-	-
Kraljevići	439	1712	3,9
Medjedja	370	1368	3,7
Nezuk	301	1054	3,5
Podgora	-	-	-
Rastošnica	118	277	2,3
Rožanj	7	29	4,1
Sapna	535	2073	3,9
Vitinica	759	3104	4,1
Zaseok	317	1154	3,6
ukupno	3164	12136	3,84

(Izvor:Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine Prelimiinarni rezultati o broju popisanih osoba, domaćinstava/kućanstava i stanova po naseljenim mjestima)

Analizirajući prosječnu veličinu domaćinstva po naseljenim mjestima općine, zaključuje se sljedeće:

- naseljeno mjesto Rastošnica ima najmanju prosječnu veličinu domaćinstva-2,3 člana;
- naseljeno mjesto Goduš ima najveću prosječnu veličinu domaćinstva-4,5 člana (Vitinica i Rožanj, 4,1 člana).

³⁷ nema pojave

II.5.3.1. Prirodno i mehaničko kretanje stanovništva

Brojčani razvoj stanovništva rezultat je prirodnih karakteristika razvoja stanovništva, odnosno kretanja nataliteta, mortaliteta i prirodnog priraštaja, sa jedne strane i migracionog kretanja stanovništva sa druge strane.

Vrijednosti prirodnog priraštaja u periodu 1998.-2012. godine konstantno opadaju, uz zadržavanje pozitivnog predznaka. Ovo je posljedica smanjenja broja rođenih, i neznatnog rasta i stagnacije broja umrlih lica.

Tabela br. 58.: Prirodno kretanje broja stanovnika općine Sapna u periodu 1998.-2012. godine

godina	živorođeni	umrli	prirodni priraštaj
1998.	301	46	255
1999.	152	51	101
2000.	131	41	90
2001.	125	52	73
2002.	128	62	66
2003.	110	57	53
2004.	125	73	52
2005.	120	49	71
2006.	86	61	25
2007.	114	71	43
2008.	116	52	64
2009.	88	76	12
2010.	112	82	30
2011.	100	82	18
2012.	81	64	17

(Izvor: Statistički godišnjak/ljetopis Federacije Bosne i Hercegovine, 2006., 2008., 2013.)

Tabela br. 59.: Prirodno i mehaničko kretanje broja stanovnika općine Sapna za period 1998.-2013. godine

Komponente kretanja stanovništva	broj stanovnika	stopa (‰)
Broj stanovnika 1998. godine	13724	
Ukupan rast/pad 1998.-2007.	-740	-5,54
Broj rođenih	1392	10,42
Broj umrlih	563	4,2
Prirodni priraštaj	829	6,21
Migracioni saldo	-1569	-11,75
Broj stanovnika 2008. godine	12984	
Ukupan rast/pad 2008.-2012.	-848	-13,5
Broj rođenih	497	7,91
Broj umrlih	356	5,67
Prirodni priraštaj	141	2,25
Migracioni saldo	-989	-15,75
Broj stanovnika 2013. godine	12136	

(Izvor: PPTK, Statistički godišnjak/ljetopis Federacije Bosne i Hercegovine, 2006., 2008., 2013., Procjena broja stanovnika Federacije BiH, stanje 30.06.2008, Federalni zavod za statistiku, Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine, Preliminarni rezultati o broju popisanih osoba, domaćinstava/kućanstava i stanova po naseljenim mjestima)

Natalitet na teritoriji općine je opao sa 10,42‰ u periodu 1998.-2008. na 7,91‰ u periodu 2008.-2013. godine. Suprotno natalitetu, stopa mortaliteta u posmatranim periodima ukazuje na rast, te shodno tome stopa prirodnog priraštaja pokazuje tendenciju opadanja, sa pozitivnim predznakom.

Analizirajući podatke predočene u tabelama broj 59. i 60., zaključuje se sljedeće:

- stanovništvo općine u posmatranom periodu bilježi pad;
- pad broja stanovnika prvenstveno je posljedica negativnog migracionog salda;
- podaci o migracionim kretanjima za period 2009-2013. ukazuju da:
  - najveći broj odseljenih je u Federaciju BiH, a najveći broj doseljenih je iz Republike Srpske, a od ukupnog broja odseljenih, njih 13,5% odselilo se u inostranstvo;
  - u starosno-polnoj strukturi doseljenih lica preovladava ženska populacija starosti između 15-64 godina,
  - ista je situacija i sa odseljenim licima (starosno-polna struktura).

Tabela br. 60.: Migraciona kretanja i starosna struktura doseljenih i odseljenih za Općinu Sapna u periodu 2009.-2013. godine

migraciona kretanja												
godina	Broj doseljenih u Općinu Sapna					Broj odseljenih iz Općine Sapna					migrac. saldo	
	Ukupno	Iz FBiH	Iz RS	Iz Brčko distr.	Iz inostranstva	Ukupno	U FBiH	U RS	U Brčko distr.	U inostranstvo		
2009.	96	35	60	1	- ³⁸	219	5	94	1	29	-123	
2010.	88	31	57	0	-	194	73	90	0	31	-106	
2011.	74	31	43	0	-	180	104	60	0	16	-106	
2012.	93	45	47	1	1	179	80	67	1	31	-86	
2013.	77	44	29	4	- ³⁹	131	71	45	0	15	-54	
starosna struktura doseljenih/odseljenih												
doseljeno stanovništvo u Sapnu						odseljeno stanovništvo iz Sapne						
god.	0-14		15-64		>65		0-14		15-64		>65	
	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž
2010.	4		77		7		23		157		14	
	2	2	31	46	2	5	12	11	68	89	6	8
2011.	4		67		3		11		154		15	
	2	2	27	40	0	3	3	8	63	91	4	11
2012.	7		80		6		14		164		1	
	5	2	27	53	4	2	10	4	68	96	1	0
2013.	6		67		4		6		119		6	
	4	2	26	41	2	2	2	4	50	69	2	4

(Izvor: Migracije stanovništva 2009., 2010., 2011., 2012., 2013., Federalni zavod za statistiku)

Raseljena i izbjegla lica

Ratna razaranja 1992-1995. godine dovela su do izuzetnih poremećaja u demografskoj situaciji i demografskim komponentama razvoja. Došlo je do velikih pomjeranja stanovništva u prostoru, kako unutar Kantona, tako i u okruženju, sa snažnim uticajem na stanje u Kantonu. U općine Kantona je iz drugih područja, u prosjeku, imigriralo oko 70.000 lica, a na području pojedinih općina u Kantonu je raseljeno oko 30.000 lica. U kritičnim vremenskim intervalima ukupna brojka izbjeglih i raseljenih lica je dostizala i 200.000, što je značajno uticalo i danas utiče na demografsku sliku i razvojne potencijale u Kantonu.

Nije bez značaja konstatacija, da je među raseljenim licima, po mjestu prijeratnog boravka na području Kantona 94% srba, 5% bošnjaka i 1% hrvata i ostalih, a da je prema mjestu privremenog boravka (izbjeglice u Kanton) 99,5% bošnjaka.

³⁸ Ne raspolaže se podatkom.

³⁹ Ne raspolaže se podatkom.

U narednoj tabeli prikazan je broj raseljenih lica na području općine Sapna.

Tabela br. 61.: Broj raseljenih lica na području Općine Sapna 2000. godine

Broj raseljenih po mjestu prijeratnog prebivališta		Broj raseljenih po mjestu privremenog boravka	
Bošnjaci	27	Bošnjaci	792
Hrvati	0	Hrvati	6
Srbi	1456	Srbi	0
Ostali	4	Ostali	0
ukupno	lica	1487	798
	porodice	460	246

(Izvor: Prostorni plan Tuzlanskog kantona 2005.-2025. godine)

II.5.3.2. Starosna struktura stanovništva

Podaci o starosnoj strukturi predočeni u Tabeli br. 70, ukazuju na sljedeće zaključke:

- posmatrajući udio lica starijih od 65 godina u ukupnom stanovništvu, uočava se da općina pripada tipu *staro stanovništvo*;
- udio mladih u ukupnom stanovništvu u posmatranom periodu opada, dok udio starih lica raste.

Tabela br. 62.: Starosna struktura općine Sapna⁴⁰

starosna grupa	2011.		2012.		2013.	
	br.stanov.	%	br.stanov.	%	br.stanov.	%
0-14	2382	18,61	2220	17,41	2214	17,40
15-64	8954	69,95	9052	70,98	9030	70,98
65 i više	1465	11,44	1481	11,61	1477	11,61
ukupno	12801	100	12753	100	12721	100

(Izvor: Tuzlanski kanton u brojkama, Sarajevo 2014. godine, Federalni zavod za statistiku)

II.6. KARAKTERISTIKE STANOVANJA

Stambeni fond predstavlja jedan od najznačajnijih dijelova suprastrukture. Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2013. godine je prvi popis koji se u Bosni i Hercegovini provodi nakon 22 godine (posljednji Popis je proveden 1991. godine). U roku od 90 dana nakon završetka popisivanja, u skladu sa članom 37. Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. ("Službeni glasnik BiH" br.10/12 i 18/13), Federalni zavod za statistiku objavio je preliminarne rezultate Popisa. Prema preliminarnim rezultatima, u Općini Sapna je popisano ukupno 4.162 stambene jedinice. Broj popisanih stanova, po naseljenim mjestima je prikazan u sljedećoj tabeli.

Obzirom da su podaci preliminarni moguća su odstupanja od konačnih rezultata koje će Federalni zavod za statistiku sukcesivno objavljivati u periodu od 2014. do 2016. godine.

⁴⁰ Na dan 30.06.

Tabela br. 63.: Broj stambenih jedinica i domaćinstava po naseljenim mjestima Općine Sapna, prema preliminarnim rezultatima Federalnog zavoda za statistiku BiH, 2013 godina.

Naseljena mjesta	Broj popisanih stanova	Broj popisanih domaćinstava	Stambeni suficit/deficit
Baljkovica	71	49	22
Goduš	440	269	171
Gornji Lokanj	-	-	-
Kiseljak	3	-	-
Kraljevići	573	439	134
Međeđa	432	370	62
Nezuk	335	301	34
Podgora	-	-	-
Rastošnica	256	118	138
Rožanj	17	7	10
Sapna	694	535	159
Vitinica	949	759	190
Zaseok	392	317	75
UKUPNO	4.162	3.164	998

(Izvor: Preliminarni rezultati po općinama i naseljenim mjestima u Federaciji BiH, Federalni zavod za statistiku BiH.)

Odnos broja stanova i domaćinstava je najjednostavniji indikator stambenog deficita ili suficita. U nedostatku drugih kompleksnijih indikatora, ovaj indikator se može koristiti za utvrđivanje stambenog deficita ili suficita.

U općinskom centru izgrađeno je 694, a u ostalim naseljenim mjestima 3.468 stambene jedinice. Ukupan stambeni suficit na nivou općine, iznosi 998 stambene jedinice, od čega je najveći imalo naseljeno mjesto Vitinica. Stambeni suficit se javlja u svim naseljima. Međutim, taj suficit ne možemo posmatrati kao pozitivan faktor razvoja, iz razloga što u ruralnim naseljima postoje napušteni stambeni objekat koji su lošeg kvaliteta i neuslovni su za stanovanje. Jedan dio stambenih jedinica je prazan, iako je u funkciji i može se koristiti za stanovanje, a veći dio je u sezonskom korištenju za stanovništvo koje je na boravku u inostranstvu.

Komunalana opremljenost stambenih jedinica je u prilično dobrom stanju, u smislu vodosnabdijevanja, snabdijevanja električnom energijom, odvođenja otpadnih voda, održavanja čistoće, fiksne telefonije i postojanja saobraćajnica.

Generalno gledano, na području općine, osnovu za razvoj funkcije stanovanja čine aktivnosti na sanaciji, rekonstrukciji i revitalizaciji najvećeg broja postojećih naselja, te podizanja kvaliteta građevinskog fonda, kako u pogledu opremljenosti, prostornog standarda, zamjene neuslovnih stambenih jedinica te stanova iz nužde, tako i u pogledu poboljšanja termičkih, zvučnih i drugih karakteristika. U okviru centralne gradske zone moguće je očekivati i postupke transformacije stambenih prostora u korist društvene infrastrukture i poslovnih sadržaja.

Individualno stanovanje može se razvrstati u dva tipa. Prvi su individualni objekti na ruralnim područjima. Druga uočena vrsta stanovanja unutar individualnih su „moderni“ objekti nastali posljednjih dvadeset godina. Građevinski su kvalitetni i opremljeni svom infrastrukturom. Međutim, nemoguće je ove objekte svrstati u jedan tip, obzirom na arhitektonsko oblikovanje i predimenzionisanost.

Prosječna gustina nastanjenosti na području Općine Sapna iznosi 34,01 stanova/km².

Gustinu od 171,17 stanova/km², time i najveću gustinu, ima naselje Zaseok, dok u okolnim naseljima gustina opada. Sjeverni i sjevero-zapadni dijelovi općine imaju najmanju gustinu nastanjenosti do 10 stanova/km². Gornji Lokanj i Podgora nisu nastanjeni.

II.7. KARAKTERISTIKE PRIVREDNOG RAZVOJA

Opći pregled privrede općine Sapna, prije svega uključuje predstavljanje i analizu osnovnih ekonomskih pokazatelja, nakon toga izvršiće se detaljnija analiza u sektorima koji čine osnovu održivog lokalnog ekonomskog razvoja. Na području općine Sapna privreda je slabo razvijena. Na osnovu analize prikupljenih podataka preduzeća se mogu svrstati u tri grupe:

1. Preduzeća u oblasti proizvodnje;
2. Preduzeća u oblasti razmjene i
3. Preduzeća u oblasti usluga.

Radikalne promjene u strukturi privrede na području Sapne nastale su nakon raspada bivše Jugoslavije. Sapna je u periodu izmenu dva posljednja rata bila područje na kojem privreda nije bila razvijena.

Osamdesetih godina prošlog vijeka, počelo se sa razvojem poljoprivrede, te je organizovana poljoprivredna zadruga (Organizacija kooperanata Sapna (OK-a, Sapna) čiji je glavni pravac djelovanja bio u razvoju voćarstva, u tom periodu, ovo područje je imalo dobra iskustva u podizanju zasada šljiva koje su bile izuzetnog kvaliteta. Period sedamdesetih i osamdesetih godina karakteriše i djelovanje trgovačkog preduzeća Agroprom, koje je na ovim prostorima imalo četiri prodavnice mješovite robe, a nešto kasnije i jednu prodavnicu namještaja. Osamdesetih godina dolazi do razvoja i privatnog preduzetništva, i to u sektoru građevinarstva, zatim autoprijevoza i ugostiteljstva. Trgovinska djelatnost se počela razvijati u drugoj polovini devedesetih.

Na području općine Sapne raste učešće uslužnih djelatnosti, odnosno tercijalni sektor, kako po zaposlenosti tako i po bruto dodatoj vrijednosti. Pored toga značajnu ulogu u strukturi privrede zauzimaju i ostale javne komunalne, društvene i vlastite uslužne djelatnosti, ugostiteljstvo i državna uprava i odbrana/obrana, obavezno socijalno osiguranje.

Tabela br. 64.: Broj preduzeća na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, Tuzlanskog kantona i općine Sapna, 2012. godine

2012	Stanovništvo	Broj preduzeća				Broj preduzeća na 1000 stanovnika
		UKUPNO	Pravna lica	Posl. jed. u sastavu pravnih lica	Fizička lica obrtnici	
Sapna	12,753*	327	103	96	128	25.6
Tuzlanski kanton	499,099**	24,053	8,159	5,352	10,542	48.2
FBiH	2,338,277	127,093	49,212	26,638	51,243	54.4

Izvor: Podaci preuzeti od Federalnog zavoda za statistiku FBiH,

* Priopćenje Federalnog zavoda za statistiku, Procjena ukupnog broja stanovnika po starosnoj strukturi, 30.06.2012. godine

**Federalni zavod za programiranje razvoja, Makroekonomski pokazatelji po kantonima, 2012

Prema pokazateljima iz 2012. godine u Federaciji BiH je bilo 54.4 preduzeća na 1.000 stanovnika, na nivou Tuzlanskog kantona 48.2, dok je na općini Sapna taj broj svega 25.6 preduzeća na 1.000 stanovnika i to ako se, pored registrovanih preduzeća, uzmu u obzir i poslovne jedinice u sastavu pravnih lica i samostalni obrti.

U poređenju sa prosjekom broja preduzeća u Federaciji BiH i Tuzlanskom kantonu na 1.000 stanovnika, uočljivo je da je prostor općine Sapna u zaostatku sa privrednim razvojem, ali isto tako, ako se uzme u obzir predratni period, odnosno period 1945. do 1995. godine, može se reći da je ovaj prostor ostvario značajniji privredni zamah. Posebno treba istaći i prve firme koje su krenule u proizvodne djelatnosti, preradu drveta, proizvodnju građevinskog materijala i organizovanu poljoprivrednu proizvodnju. U prve dvije djelatnosti se već radi na proizvodnji finalnih-gotovih, proizvoda, dok je u poljoprivrednoj proizvodnji

još uvijek faza koja se može nazvati fazom otkupa tržišnih viškova, bez proizvodnje finalnih proizvoda, za šta se sve više ukazuje potreba.

Tabela br. 65.:Dinamika i struktura malog i srednjeg poduzetništva općine Sapna po djelatnostima, 2012.

Djelatnost		2012			
		Pravne osobe		Obrti	
		Broj	Struktura (%)	Broj	Struktura (%)
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	2	1,94	2	1,56
B	Vađenje ruda i kamena	0	0	0	0,00
C	Prerađivačka industrija	4	3,88	7	5,46
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i klimatizacija	0	0	0	0,00
E	Snabdijevanje vodom, kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	2	1,94	0	0,00
F	Građevinarstvo	6	5,82	9	7,03
I. Proizvodne djelatnosti		14	13,59	18	14,06
G	Trgovina na malo i veliko, popravka motornih vozila i motocikala	20	19,41	41	32,03
H	Prijevoz i skladištenje	12	11,65	39	30,04
I	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	0	0	19	14,84
J	Informacije i komunikacije	1	0,97	1	0,78
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osugaranja	0	0,00	0	0,00
L	Poslovanje nekretninama	0	0,00	0	0,00
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	3	2,91	2	1,56
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1	0,97	0	0,00
O	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	16	15,53	0	0,00
P	Obrazovanje	3	2,91	1	0,78
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	7	6,80	1	0,78
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	9	8,74	2	1,56
S	Ostale uslužne djelatnosti	17	16,50	5	3,91
II. Uslužne djelatnosti		89	86,41	110	85,94
Ukupno (I+II)		103	100	128	100

Izvor: Statistički godišnjak FBiH 2033. Federalni zavod za statistiku, Sarajevo

Strukturni aspekt pokazuje da dominantno učešće u ukupnom broju malih i srednjih poduzetnika pripada uslužnim djelatnostima i to 86,41% kada su u pitanju pravna lica i 85,94% kada su u pitanju obrti. S tim da kada su u pitanju proizvodne djelatnosti postotak je značajno manji 13,59% kada su u pitanju pravna lica i 14,06% kada su u pitanju obrti.

Na osnovu demografsko-statističkih kriterijuma, na području općine su zastupljena seoska naselja. Jedino Sapna i Vitinica ispunjavaju uslove za mješovito naselje. Upavo na osnovu ove činjenice općina Sapna svoj privredni razvoj može temeljiti na poljoprivredi kao jednoj od vodećih privrednih grana.

Takođe, veći dio stanovništva iz ove općine je odselio u inostranstvo, jedan od osnovnih razloga je zapošljavanje.

Privredni subjekti

Poslije raspada bivše Jugoslavije pa do danas, ulagani su napori u pogledu razvoja privrede na području Sapne, u pravcu razvoja malih i srednjih preduzeća, a u skladu sa raspoloživim potencijalima

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku na području Sapne u 2012. godini nalazi se ukupno 327 poslovnih subjekata od toga pravnih osoba 31,5%, jedinica u sastavu 29,4% i obrt 39,1%. Podaci su preuzeti iz publikacije Tuzlanski kanton u brojkama.

Tabela br. 66.: Registrirani poslovni subjekti po djelatnosti, KD 2010 u općini Sapna, 2012. godina

Sapna	Ukupno	A	C	D	E	F	G	H	I	J	K	M	N	O	P	Q	R	S
Pravne osobe																		
2012	103	2	4	0	2	6	20	12	0	1	0	3	1	16	3	7	9	17
Jedinice u sastavu																		
2012	96	0	5	1	1	3	48	1	4	0	5	2	1	7	5	1	3	9
Obrt																		
2012	128	2	7	0	0	9	40	39	19	1	0	2	0	0	1	1	2	5
Ukupno	327	4	16	1	3	18	108	52	23	2	5	7	2	23	9	9	14	31

Izvor: Statistički godišnjak/ljetopis 2013., Federalni zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine, 2013. godine

Prema podacima iz tabele uočava se da je najveći broj poslovnih subjekata registrovan u oblastima: G – Trgovina: popravka motornih vozila, motocikala, predmeta za vlastitu upotrebu/upotrebu i dom./kuć, koja učestvuje sa 33,3% u ukupnom broju poslovnih subjekata, H – Prijevoz i skladištenje sa 15,9%, S – Ostale uslužne djelatnosti sa 9,5% i I – Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo) i O – Javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje sa 7%. Prema navedenim podacima kada je u pitanju broj privrednih subjekata preovladava tercijalni sektor.

Tabela br. 67.: Registrirani poslovni subjekti u Općini Sapna

Sapna	Registrirani poslovni subjekti				
	2008	2009	2010	2011	2012
Pravne osobe	101	103	101	99	103
Jedinice u sastavu	77	81	90	93	96
Obrti	99	107	119	122	128
Ukupno	277	291	310	314	327
Tuzlanski kanton					
Pravne osobe		7.612	7.382	7.931	8.159
Jedinice u sastavu		4.993	4.954	5.280	5.352
Obrti		9.699	10.123	10.376	10.542
Ukupno		22.304	22.459	23.587	24.053

Izvor: Statistički godišnjak/ljetopis 2009., 2010., 2011., 2012. i 2013., Federalni zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine,

Prema navedenim podacima uočava se da je broj pravnih osoba u posmatranom periodu varirao, dok sa druge strane broj jedinica u sastavu i obrti bilježe značajan porast. Posebno povećanje broja obrta ukazuje na postepeno razvijanje privatnog preduzetništva, i značajno učešće u razvoju privrede na ovom prostoru. Sličan trend zapaža se i na području Tuzlanskog kantona. Međutim, Sapna po pitanju poslovnih subjekata u 2012. godini učestvuje samo sa 7.3% od ukupnog broja poslovnih subjekata na nivou Federacije BiH.

Investicije

Prema analizi privrednih subjekata, uočava se da najveći broj investicija odnosi se na tercijalni sektor, odnosno na pokretanje poslovanja u oblasti trgovine i ugostiteljstva.

U posmatranom periodu na području Sapne nije bilo značajnih investicija u fabrička postrojenja, odnosno u srednja ili velika preduzeća, koja bi bila nosioci privrednog razvoja ovog područja.

Zaposlenost i zarade

Kada je u pitanju zaposlenost, potrebno je napomenuti da se podaci o radnom angažmanu stanovništva prate kontinuirano, a za potrebe ovog dokumenta obrađeni su na osnovu podataka Federalnog zavoda za statistiku Bosne i Hercegovine.

Tabela br. 68.: Prosječan broj zaposlenih i nezaposlenih u Sapni i Tuzlanskom kantonu

	Prosječan broj zaposlenih				Prosječan broj nezaposlenih			
	2009	2010	2011	2012	2009*	2010	2011	2012
Tuzlanski kanton	81.882	82.636	82.946	80.767		92.037	95.194	98.289
Sapna	738	729	761	567		2.616	2.645	2.624

*Podaci nisu dostupni

Izvor: Zaposlenost, nezaposlenost i plaća u Federaciji Bosne i Hercegovine, Statistički bilten, 2013., 2012., 2011., 2010., Federalni zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine

Iz prethodne tabele u posmatranom periodu se uviđa pad broja zaposlenih kako u Sapni tako i na području Tuzlanskog kantona. Ovakav trend na polju zaposlenosti može se pripisati najviše uticaju posljednje ekonomske krize. Sapna ima alarmantno mali broj zaposlenih lica u odnosu na broj stanovnika.

Kad je u pitanju nezaposlenost, uočava se da je broj nezaposlenih lica u Sapni veći u odnosu na broj zaposlenih, ali isti trend zapaža se i na nivou Tuzlanskog kantona. Broj nezaposlenih u 2012. godini skoro je pet puta veći u odnosu na zaposlene.

Tabela br. 69.:Stepen zaposlenosti u Općini Sapna u 2012. godini

Općina	Stanovništvo*	Broj zaposlenih	Radno sposobno stanovništvo*	Aktivno stanovništvo	Stepen zaposlenosti u %		
					Stanovništvo	Radno sposobno stanovništvo	Aktivno stanovništvo
Sapna	12.753	567	9.052	3.191	4,45	6,26	17.77

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Makroekonomski pokazatelji po kantonima, 2012

*Priopćenje Federalnog zavoda za statistiku, 31.08.2012. godine

Tabela br. 70.:Stepen nezaposlenosti u Općini Sapna u 2012. godini

Općina	Nezaposleni	Broj zaposlenih	Aktivno stanovništvo	Stepen nezaposl. u %
Sapna	2.624	567	3.191	82.23

Izvor: Obrada radnog tima Instituta za građevinarstvo „IG“ prema podacima Federalnog zavoda za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine, 2012. godine

Prema podacima iz tabela uočava se da je stanje kada su u pitanju broj zaposlenih i nezaposlenih alarmantno nezadovoljavajući, odnosno Sapna raspolaže sa značajnim brojem radno sposobnog stanovništva koje je nezaposleno, odnosno ne iskorišteno kao značajan ljudski potencijal.

Tabela br. 71.:Prosječna neto plaća u KM u Sapni i Tuzlanskom kantonu

Godina	Prosječna neto plaća u KM			
	2009	2010	2011	2012
Tuzlanski kanton	725,82	733,88	733,59	734,79
Sapna	673,05	679,6	669,36	771.82

Izvor: Tuzlanski kanton u brojkama, Federalni zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine, 2013. godine;

Prema raspoloživim podacima uočava se da su prosječne plaće na području Sapne bile nešto niže u odnosu na Tuzlanski kanton, s tim da je u 2012. prosječna neto plaća bila viša u odnosu na Tuzlanski kanton. Za razliku od broja zaposlenosti, po prosjeku plata u 2012. godini Sapna se nalazi na trećem mjestu iza Tuzle i Banovića.

II.7.1. Poljoprivreda i šumarstvo

Trenutno je prisutan neuravnotežen demografski razvoj, najveći dio stanovništva živi na selu uz veliki procenat učešća održavanog stanovništva, a nizak procenat zaposlenosti, zbog ne postojanja niti jednog većeg privrednog subjekta. Karakteristike terena, je takva da je razvoj poljoprivrede moguć samo u pojedinim granama, prije svih voćarstvo i stočarstvo, dok je agrar nerentabilan i uglavnom se proizvodnja svodi na zadovoljavanje vlastitih potreba, a ne za tržište.

Ruralni koncept, na području općine nije planski osmišljen iako on može postati jedan od bitnih elemenata sveukupnog razvitka Općine. Ruralne karakteristike Općine mogu biti temelj tog koncepta, pored voćarstva i stočarstva potrebo je dati veći značaj i pčelarstvu. Akcenat treba staviti na povećanje broja vrsta biljaka koje se uzgajaju na nekoj površini, uz minimalno korištenje kemikalija, uvođenje nekih davno zaboravljenih kultura, njihova obrada, proizvodnju gotovih proizvoda. Pored inteziviranja poljoprivredne proizvodnje potrebno je i aktiviranje učešća na specijalizovanim sajmovima.

Problemi u poljoprivrednoj proizvodnji su mnogobrojni, kako na području Sapne tako i na nivou Kantona. Domaća fabrika za proizvodnju đubriva i sjemena ne postoji, mehanizacija je zastarjela, repromaterijal i gorivo su veoma skupi, tržište otkupa je neuređeno a veliki problem predstavlja i usitnjenost parcela.

Obradiva i neobradiva zemljišta po namjeni

Od ukupno 4.163,42ha poljoprivrednog zemljišta, obradivo zemljište iznosi 3.500,72 ha, odnosno 84,08%, od toga 2.460,52ha odnosno 70,28% su oranične površine, voćnjaci zauzimaju 971,49ha odnosno 27,75%, a livade su zastupljene na 68,70ha odnosno 19,6% od ukupno obradivog zemljišta. Pašnjaci su od ukupnog poljoprivrednog zemljišta na području općine zastupljeni sa 662,69ha odnosno 15,91%.

Tabela br. 72.:Kategorije poljoprivrednog zemljišta na području općine Sapna

Općina	Ukupno ha	Obradivo ha	Oranice ha	Voćnjaci ha	Livade ha	Pašnjaci ha
SAPNA	4.163,42	3.500,72	2.460,52	971,49	68,70	662,69

Izvor: Prostorni plan za područje Tuzlanskog kantona 2005-2025., Zavod za urbanizam, Tuzla, juli 2006. godine

Analizirajući kategorije poljoprivrednog zemljišta na području općine Sapna, uviđa se da su u pogledu obradivog zemljišta najzastupljenije oranice, potom voćnjaci a najmanje livade i pašnjaci. Prema zastupljenosti pojedinih kategorija poljoprivrednog zemljišta, moguće je intezivirati ratarsku proizvodnju, ali takođe voćarstvo i stočarstvo.

Danas se u svijetu uzimaju kao granične vrijednosti za poljoprivredne površine 0,44 ha/stanovniku, a za obradive 0,17 ha /stanovniku.

Tabela br. 73.:Odnos poljoprivrednog zemljišta po stanovniku u ha (ha/stanovnik)

Odnos poljoprivrednog zemljišta po stanovniku u ha (ha/stanovniku)		
Ukupno stanovnika	Polj. zemljište/stanovniku	Obradivo zemlj./stanovniku
12.136	0,34	0,29

Izvor: 2013.- Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine Preliminarni rezultati o broju popisanih osoba, domaćinstava/kućanstava i stanova po naseljenim mjestima

Na području općina Sapna, obradive površine su iznad granica propisanih limita, što znači da općina ima povoljan odnos obradivih površina i broja stanovnika. Prema navedenom može se zaključiti da općina raspolaže sa značajnim prirodnim resursom za bavljenje poluintezivnom i intezivnom poljoprivrednom proizvodnjom.

Na području općine Sapna 99,92 % poljoprivrednog zemljišta je u privatnom vlasništvu, dok je 0,08 % u državnom vlasništvu.

Tabela br. 74.: Struktura vlasništva poljoprivrednog zemljišta

Površina polj. zemljišta u državnom vlasništvu (ha)	Površina polj. zemljišta u privatnom vlasništvu (ha)	Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta (ha)
2,98	4.160,44	4.163,42

Izvor: Prostorni plan za područje Tuzlanskog kantona 2005-2025., Zavod za urbanizam, Tuzla, juli 2006 godine

Značajno je napomenuti da su privatni zemljišni posjedi dosta usitnjeni što doprinosi niskom nivou produktivnosti posjeda i ograničenju mogućnosti poljoprivrednika u prihvatanju modernih sistema upravljanja. Osim usitnjenosti zemljišnih posjeda na ovom području je i nizak nivo obrade zemljišta što je rezultat migracije ruralnog stanovništva u urbane centre.

Prema raspoloživim prirodnim resursima i ljudskom potencijalu, ovaj dio privrede može značajno da utiče na smanjenje nezaposlenosti na području općine Sapna.

Osamdesetih godina prošlog vijeka, na ovim prostorima bila je organizovana poljoprivredna zadruga nazvana Organizacija kooperanata Sapna čiji je glavni pravac djelovanja bio u razvoju voćarstva iz razloga što su ovi prostori, u tom periodu, imali dobra iskustva u podizanju zasada šljiva koje su bile izuzetnih kvaliteta.

Veoma važna uloga bila je posvećena novim sortama voća, prije svega malinama, koje su dobro prihvaćene na ovim prostorima, zatim uzgoju ribizle i kupine koje su bile slabije zastupljene.

Tabela br. 75.: Osnovne karakteristike poljoprivredne proizvodnje općine Sapna

God.	Oranice i bašte	Zasijane površine				Ugari i neobrađene oranice
		Ukupno	Žita	Povrće	Krmno bilje	
2009	2.293	935	281	215	439	2.538
2010	3.500	953	279	212	462	2.529
2011	3.500	970	242	223	505	2.512
2012	3.500	977	231	213	533	2.509

Izvor: Statistički godišnjak/ljetopis, Federalni zavod za statistiku Bosne i Hercegovine (2010. - 2012.god)

U strukturi zasijanih površina na području općine Sapna najzastupljenije je krmno bilje i žitarice. U voćarstvu dominantno mjesto pripada zasadima šljive.

Potrebno je raditi na rekultivaciji što većih površina devastiranog poljoprivrednog zemljišta i u tom smislu dosljedno sprovoditi propise koji regulišu ovu oblast. Obzirom da su evidentne i površine poljoprivrednog zemljišta koje je nakon završetka rata ostalo pod minama, treba intenzivirati proces deminiranja ovih zemljišta kako bi se mogla uključiti u poljoprivrednu proizvodnju.

Ratarska proizvodnja i voćarstvo

Poljoprivredno preduzeće ne može započeti proces proizvodnje bez postojanja zemljišta kao osnovnog faktora. Brdsko-planinski reljef sa rijetkim ravničarskim predjelima (njive 3.735 ha – prema pregledu naseljenih mjesta po katastarskim općinama) i karakteristikama nagnutosti terena ne pruža povoljne uslove za razvoj ratarstva. Međutim, zbog povoljnih klimatskih uslova, postoje nešto povoljniji izgledi za razvoj voćarstva.

Stanje ratarske proizvodnje na području Sapna obrađeni su na osnovu podataka preuzetih od Federalnog zavoda za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine, što je prikazano u narednoj tabeli.

Tabela br. 76.: Prinosi ratarske proizvodnje na području Tuzlanskog kantona i općine Sapna

	Pšenica		Kukuruz-zrno		Krompir		Kukuruz- zeleni		Djetelina		Lucerka	
	Ukup. prinos (tona)	Prinos (t/ha)	Ukupan prinos (tona)	Prinos (t/ha)	Ukupan prinos (tona)	Prinos (t/ha)	Ukupan prinos (tona)	Prinos (t/ha)	Ukupan prinos (tona)	Prinos (t/ha)	Ukupan prinos (tona)	Prinos (t/ha)
Tuzlanski kanton												
2009	16.476	4,6	96.815	4,4	75.504	11,2	101.618	12,2	9.597	3,9	8.420	4,0
2010	10.079	3,0	86.641	4,2	58.198	11,2	131.844	14,7	9.437	3,9	9.266	3,9
2011	13.565	4,3	89.559	4,1	68.034	9,7	146.892	15,3	8.870	3,7	8.391	3,9
2012	11.921	3,7	57.675	2,6	50.663	7,1	122.443	12,5	6.144	2,7	5.917	2,6
Sapna												
2009	165	3,3	990	4,5	1.520	8,0	960	12,0	282	2,2	345	3,0
2010	150	3,0	880	4,0	1.440	8,0	1.040	13,0	324	2,4	366	3,0
2011	120	3,0	570	3,0	1.440	8,0	1.100	11,0	329	2,3	364	2,8
2012	105	3,5	475	2,5	1.260	7,0	700	7,0	225	1,5	206	1,5

Izvor: Statistički bilten; Biljna proizvodnja u Federaciji Bosne i Hercegovine, 2009., 2010., 2011. i 2012.

Iz prethodne tabele jasno se vidi da su ukupni prinosi i prinosi po toni navedenih ratarskih kultura, u općini Sapna, varirali u posmatranom periodu. U posmatranom periodu uočava se da je došlo do značajnog smanjenja prinosa po svim navedenim kulturama, što je ujedno i trend na nivou Kantona. Međutim, prinosi po hektaru su ispod prosjeka u Kantonu. Vodeće kulture na području Sapne su krompir i kukuruz – zeleni. Pored navedenih kultura sije se i ječam, zob, crni luk, paradajz, stočna repa i ostalo.

Visok udio V i VI kategorije od 75,67 % ukazuje neophodnost provođenja agrotehničkih i hidrotehničkih mjera (odvodnjavanje i navodnjavanje) kako bi se povećala proizvodna sposobnost ovih zemljišta.

Na području općine nalazi se i voćarska proizvodnja koja je trenutno u razvoju i manje je zastupljena u odnosu na ratarsku proizvodnju. Iako voćarstvo na ovom prostoru ima tradiciju, ono je i dalje na ekstenzivnom nivou, a za to postoji niz razloga: usitnjenost posjeda, poljoprivredne površine koje su privremeno neupotreblijive (minska polja), nedostatak radne snage, zapušteni voćnjaci, itd.

Analizirajući podatke iz tabele uočava se da su ukupni prinosi i prinosi kg/stablu varirali u posmatranom periodu, s tim da je došlo do smanjenja prinosa u općini Sapna kao i na području cijelog Kantona.

Tabela br. 77.:Prinosi voća na području Tuzlanskog kantona i općine Sapna

	Jabuke		Kruške		Šljive		Breskve	
	Ukup. prinos (tona)	Prinos (kg/stab.)	Ukupan prinos (tona)	Prinos (kg/stab.)	Ukupan prinos (tona)	Prinos (kg/stab.)	Ukupan prinos (tona)	Prinos (kg/stab.)
Tuzlanski kanton								
2009	7 139	8.8	2 734	6.5	23 705	10.5	285	7.0
2010	8 690	8.4	2 851	6.2	26 884	11.5	297	7.2
2011	9 852	9.0	3 305	7.0	25 391	10.9	307	7.2
2012	6 380	5.3	2 066	4.3	20 097	8.4	243	5.6
Sapna								
2009	102	5.0	73	5.0	140	5.0	1	3.0
2010	140	7.0	70	5.0	140	5.0	1	3.0
2011	120	6.0	70	5.0	104	4.0	1	3.0
2012	60	3.0	42	3.0	60	2.0	1	3.0
	Orasi		Trešnje		Višnje		Kajsije	
	Ukupan prinos (tona)	Prinos (kg/stab.)	Ukupan prinos (tona)	Prinos (kg/stab.)	Ukupan prinos (tona)	Prinos (kg/stab.)	Ukupan prinos (tona)	Prinos (kg/stab.)
Tuzlanski kanton								
2009	634	10.4	1 435	13.5	533	11.7	377	11.1
2010	516	6.8	1 401	12.9	467	9.9	319	8.1
2011	429	5.5	1 618	14.1	518	10.6	274	6.5
2012	304	3.8	1 218	10.0	374	7.5	163	4.0
Sapna								
2009	22	6.0	22	4.0	8	3.0	2	3.0
2010	21	6.0	17	3.0	8	3.0	1	2.0
2011	21	6.0	15	3.0	8	3.0	1	2.0
2012	7	2.0	9	2.0	5	2.0	1	2.0

Izvor: Statistički bilten; Biljna proizvodnja u Federaciji Bosne i Hercegovine, 2009., 2010., 2011. i 2012.

Voćarstvo na području Općine je na ekstenzivnom nivou. U proizvodnji voća dominiraju jabuke i šljive, uz značajniju proizvodnju krušaka, dok je proizvodnja ostalog voća znatno manja i koristi se za zadovoljenje vlastitih potreba u svježem stanju ili za preradu. Na području Sapne prinosi kg/stablo znatno niži u odnosu na prosječne vrijednosti na nivou Kantona po svim navedenim vrstama voća. Što takođe ukazuje na neophodnost provođenja primjene agrotehničkih i pomotehničkih mjera radi postizanja što većih prinosa. Rezultati koji se danas ostvaruju u voćarskoj proizvodnji na nivou općine Sapna su značajni, ali su ipak znatno ispod mogućnosti.

Sapna, prema podacima Strategije razvoja poljoprivredne proizvodnje TK, spada u red manjih općina po površini, a individualni poljoprivredni proizvođači naročito su poznati po proizvodnji voća (posebno maline, kupine) i ljekovitog bilja.

Povrtlarstvo - na području općine čini individualna proizvodnja uglavnom za vlastite potrebe. Proizvodnja se obavlja na pojedinačnim malim poljoprivrednim posjedima.

Intenzivnija povrtlarska proizvodnja zabilježena je u proizvodnji kornišona. Ova vrsta povrtlarske proizvodnje može da predstavlja okosnicu ukupne poljoprivredne proizvodnje i ruralnog razvoja ovog područja. Takođe, proizvodnja kornišona ima veliki značaj i za prerađivačku industriju.

Tabela br. 78.: Proizvodnja kornišona na području općine Sapna

God.	Broj poljoprivrednika koji se bave uzgojem kornišona	Površina poljoprivrednog gazdinstva (ha)	Lokacija poljoprivrednog gazdinstva po naseljenim mjestima	Količina proizvedenih kornišona (t)	Kornišoni - industrijska prerada (%)
2008	cca. 50 (5 ha)	0,5 - 3	Nezuk, Zaseok, Baljkovica, Međeđa, Kraljevići, Sapna, Goduš, Vitnica	22	cca. 90
2009	cca. 100 (9 ha)	0,5 - 3	Nezuk, Zaseok, Baljkovica, Međeđa, Kraljevići, Sapna, Goduš, Vitnica	32	cca. 90
2010	cca. 150 (15 ha)	0,5 - 3	Nezuk, Zaseok, Baljkovica, Međeđa, Kraljevići, Sapna, Goduš, Vitnica	75	cca. 90
2011	cca. 200 (20 ha)	0,5 - 3	Nezuk, Zaseok, Baljkovica, Međeđa, Kraljevići, Sapna, Goduš, Vitnica	140	cca. 90
2012	cca. 100 (10 ha)	0,5 - 3	Nezuk, Zaseok, Baljkovica, Međeđa, Kraljevići, Sapna, Goduš, Vitnica	70	cca. 90

Izvor: Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove. 2014.

Prema navedenim podacima uočava se povećanje broja poljoprivrednika koji se bave uzgojem kornišona, što je ujedno dovelo do recipročnog povećanja količine uzgojenih kornišona. Takođe, veoma značajan podatak je da 90% proizvedenih kornišona odlazi za industrijsku preradu, što nam ujedno govori o postojanju tržišta za ovu vrstu povrtlarske kulture.

Da bi se u budućem periodu ovaj oblik poljoprivredne proizvodnje popeo na viši nivo potrebno je sprovesti određene agrotehničke i agromeliorativne mjere, uz kontrolu i stručni nadzor. Za intenzivniji uzgoj poželjna su lakša tla sa dosta humusa, ili gnojiti sa stajskim gnojivom ako su teža tla. Kornišoni se mogu gajiti kako u plasteniku, tako i napolju - u oba slučaja uzgoj je relativno lak, s tim što treba voditi računa o redovnom zalivanju, đubrenju i odbrani od napasnika kao što su puževi.

Kornišoni su sa ekonomskog aspekta gledano vrlo važna povrtarska kultura. Proizvodnja ovog povrća u najvećoj meri je povezana sa prerađivačkom industrijom, na šta značajno utiče stanje otkupa.

Stočarska proizvodnja

Stočarstvo, kao važna grana poljoprivrede, svojim proizvodima (mlijeko, meso) snabdjeva stanovništvo sa visokokvalitetnim bjelančevinama i drugim sastojcima neophodnim u ishrani čovjeka. Prema oskudnim raspoloživim podacima, potrošnja poljoprivrednih proizvoda po glavi stanovnika u BiH odslikava nepovoljnu društveno ekonomsku situaciju. Previsoka je potrošnja brašna, a niska potrošnja: voća, mesa, mliječnih proizvoda i jaja. Energetski unos je prosječno zadovoljavajući, ali je sastav ishrane nepovoljan. Veći dio energije dobija se iz žitarica, samo 20% ukupne energije potiče iz animalnih izvora. Procjenjuje se da stočarstvo učestvuje sa oko 50% u ukupnoj poljoprivrednoj proizvodnji na području Bosne i Hercegovine. Ovo učešće znatno je niže u odnosu na predratno stanje, a pogotovo u odnosu na razvijene zemlje.⁴¹

Stočarska proizvodnja ima višestruki značaj za ukupnu ekonomiju svake zemlje. Stočarstvo ima višestruki značaj koji se ogleda kroz:

- Stoka iskorištava biljne proizvode koje ljudi ne mogu da koriste ili čija je hranjiva vrijednost u ishrani ljudi manja, a daje proizvode visoke hranljive vrijednosti.
- Stočarstvo zapošljava kontinuirano, u toku cijele godine, radnu snagu na gazdinstvu povećavajući tako ukupan dohodak gazdinstava,
- Smanjuje siromaštvo i jača ekonomiju države.

Područje Sapne je brdsko-planinsko te samim tim je pogodno za razvoj uzgoja stoke. Da bi se mogla razviti suvremena proizvodnja, potrebno je izgraditi infrastrukturne objekte: puteve, električnu mrežu, uvesti mehanizaciju, podići pogon za preradu poljoprivrednih proizvoda, itd.

Pojedine stočarske grane imaju jaču organsku vezu sa prirodnim resursima BiH, ali i Sapne. To su: govedarstvo, ovčarstvo, preradarstvo i pčelarstvo. Bržim razvojem ovih grana stočarstva postići će se veće angažovanje domaćih resursa i povećati domaća proizvodnja.

Proizvodnja mlijeka u BiH predstavlja „motor“ razvoja ukupne poljoprivrede, te je uslov za radni angažman velikog broja poljoprivrednih gazdinstava. Ova proizvodnja se treba tretirati kao strateško opredjeljenje, u skladu sa tim treba razvijati stočarstvo na području Sapne. Mogući pravci razvoja ogledaju se u povećanju stočnog fonda, izmjeni pasminskog sastava, povećanju mliječnosti po grlu i povećanju količine otkupljenog mlijeka.

Peradarstvo je razvijeno u svim općinama Tuzlanskog kantona. Općine koje se ističu po proizvodnji peradi su Živinice, Sapna i Doboj Istok.⁴²

Ograničavajući elementi za ubrzaniji razvoj stočarske proizvodnje su usitnjeni posjedi, zastarjela mehanizacija i skup repromaterijal.

⁴¹ Program razvoja poljoprivrede na području Srednjobosanskog Kantona (2009-2015), Federalni zavod za poljoprivredu Sarajevo, 2009.

⁴² Strategija razvoja poljoprivrede u Tuzlanskom kantonu za period 2009.-2013. godine, 2008

Tabela br. 79.: Brojno stanje stoke i stočna proizvodnja

općina Sapna	Ukupan broj osnovnih vrsta stoke						Pčele/košnjice
	Goveda	Ovce	Svinje	Koze	Konji	Perad	
2009	1.060	3.700	-	200	8	13.000	1.450
2010	1.020	3.850	-	210	6	14.500	1.380
2011	850	3.500	-	190	6	14.000	1.200
2012	710	3.500	-	230	6	13.000	1.100
2013	950	3.500	60	250	20	10.000	950

Izvor: *Tuzlanski kanton u brojkama 2013., Federalni zavod za statistiku FBiH; Administrativna služba općine Sapna, 2014. godina

Prema navedenim podacima uočava se da na području općine Sapna dolazi do opadanja broja stoke po svim vrstama, što je ujedno i trend na nivou Kantona. Stočarstvo u općini Sapna obilježavaju mali proizvodni kapaciteti obiteljskih poljoprivrednih gazdinstava, koja prevladavaju u ovoj poljoprivrednoj grani. Govedarska proizvodnja je značajnija stočarska grana gdje su najzastupljenije krave i steone junice što doprinosi proizvodnji mlijeka i povećanju stočnog fonda. Međutim, uočava se smanjenje broja goveda. Prema vrijednosti proizvodnje peradarstvo i ovčarstvo sudjeluje sa najvećim postotkom, dok je u 2013. godini zabilježen i uzgoj svinja.

Treba istaći da je na području Tuzlanskog kantona zastupljeno i pčelarstvo, s tim da Sapna zauzima značajno mjesto u ovoj vrsti proizvodnje. Problemi koji se javljaju u ovoj vrsti poljoprivredne proizvodnje su, prije svega, problem plasmana pčelinjih proizvoda kao i certifikacija proizvodnje. Pored toga, treba istaći da ova oblast proizvodnje nije ni zakonski dovoljno uređena odnosno ne postoji Zakon o pčelarstvu. Edukacija pčelara kao i vočara izostaje, a postoji i problem dorade i pakovanja pčelinjih proizvoda, kao i nedostatak kontrole kvalitete uvoznih repomaterijala i proizvoda.

Broj poslovnih subjekata u sektoru poljoprivrede, šumarstva i ribolova

Na području općine Sapna u sektoru poljoprivrede, lova i šumarstva, prema podacima federalnog zavoda za statistiku u 2012. godini je bilo registrovano 4 poslovna subjekata prema područjima KD.

Tabela br. 80.: Broj poslovnih subjekata u sektoru poljoprivrede, šumarstva i lova

	Sapna	
	Ukupan br. privrednih subjekata*	Broj poslovnih subjekata
2008	277	2
2009	291	2
2010	310	5
2011	314	4
2012	327	4

Izvor: Federalni zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine, Statistički godišnjak 2013, 2012, 2011, 2010, 2009. godine

* Ukupan broj privrednih subjekata uključuju Pravne osobe, jedinice u sastavu i obrt

Broj poslovnih subjekata registrovanih u ovom sektoru bilježi porast, ali on je i dalje znatno ispod mogućnosti. Ova oblast ima potencijal za daljim širenjem i smanjenjem nezaposlenosti na ovom području.

Poljoprivreda je slabo organizovana. U strukturi proizvodnih preduzeća, poljoprivredna preduzeća imaju veoma mali procenat, učešća u procentu proizvodnih djelatnosti, i to svega 12,5%. U ovu grupu preduzeća svrstava se samo d.o.o."Rubus" Sapna, koje je registrovano za uzgoj, proizvodnju i preradu jagodičastog voća. U strukturi ukupnog broja poslovnih subjekata zastupljenost poljoprivrednih subjekata iznosi 1,7%.

Prema podacima Administrativne službe općine Sapna, broj koperanata zavisi od sezone, kulture i poljoprivrednog proizvoda varira a isti se kreće 300-400 kooperanata tokom sezone. Veliki je broj kooperanata koji imaju kombinovane proizvodnje mlijeko, meso te neku od biljnih proizvodnji (kornišon).

Tabela br. 81.: Broj registrovani poljoprivrednih gazdinstava po naseljenim mjestima odnosno površini posjeda:

n.m.	0-1 ha	1-3 ha	3-5	5-10 ha	> 10 ha	ukupno
Baljkovica	8	2	0	0	0	10
Goduš	22	24	2	0	0	48
Kraljevići	28	21	5	1	0	55
Međeđa	49	24	7	2	0	82
Nezuk	22	16	0	0	0	38
Rastošnica	0	3	5	1	1	10
Sapna	35	22	3	2	0	62
Vitinica	95	43	8	0	0	146
Zaseok	27	11	1	0	0	39
Ukupno						490

Izvor: Administrativna služba općine Sapna, 2014. godine

Prema navedenim podacima, na području općine Sapna registrovano je ukupno 490 poljoprivrednih gazdinstava, s tim da je na području Vitnice registriran najveći broj gazdinstava. Takođe, najveći broj gazdinstava raspolaže sa poljoprivrednom površinom manjom od jednog hektara, što ukazuje na usitnjenost posjeda, nemogućnost bavljenja ekstenzivnom vrstom poljoprivredne proizvodnje, kao i povećanje obima proizvodnje, u cilju postizanja ekonomske opravdanosti a u skladu sa bonitetnim svojstvima. Samo jedno gazdinstvo u naseljenom mjestu Rastošnica, raspolaže sa površinom posjeda koja je veća od 10 ha.

U ovoj općini potrebno je organizovati poljoprivrednu proizvodnju na bazi zdrave hrane i podsticanja seoskog poduzetništva. Na ovom području potrebno je potencirati:

- voćarstvo (jagodasto voće i reprocentar jagodastog voća)
- instaliranje hladnjača za zamrzavanje jagodičastog voća,
- stočarstvo,
- intenzivan uzgoj kornišona,
- skupljanje ljekobilja.

Šume

Šume su prirodno dobro od posebne važnosti, te osim gospodarske imaju i nezamjenjivu ekološku vrijednost zbog regulacije klimatskih značajki, ublažavanja efekta staklenika, zaštite voda i tla, zaštite od erozije, te očuvanja biološke raznolikosti.

Analiza Zakonskih i podzakonskih propisi o upravljanju privatnim i državnim šumama nalazi se u poglavlju 3. Šumarstvo i organizacija šumarstva na teritoriji općine Sapna.

Šumama i šumskim zemljištem na teritoriji općine Sapna gazduje javno preduzeće „Šume Tuzlanskog Kantona“ dioničko društvo, kao jedinstveno preduzeće kome se povjerava gospodarenje državnim šumama na područje TK u skladu sa važećim Zakonom o šumama TK (Šumskogospodarska osnova za

šumsko-gospodarsko područje „Majevičko“ sa rokom važnosti 01.01.2006. do 31.12.2015. izrađena od strane „Wald projekt“ d.o.o. Bosanska Krupa).

Tabela br. 82.:Izveštaj o površinama političke općine po sektorima svojine u 2010. godini na teritoriji Općine Sapna

SEKTOR SVOJINE	ŠUMSKO ZEMLJIŠTE [ha]	PROCENTUALNI UDIO%
PRIVATNI	1.918,98	27,67%
DRŽAVNI	5.015,40	72,33%
UKUPNO	6.934,38	100,00%

Izvor: Prostorni plan Tuzlanskog kantona 2005 - 2025, Zavod za urbanizam Tuzla, 2006.

Prema podacima iz Strategije razvoja općine Sapna, šume zauzimaju veliki dio teritorije, a najveći prostor pod šumom zauzimaju listopadne šume, gdje dominiraju bukove i hrastove šume, u čistim i mješovitim populacijama. Obzirom da je šuma, prije rata, u ratu i poslije rata, bila iskorištavana u velikim količinama, a da se nije vodilo računa o pošumljavanju, može se dogoditi da šumski kompleksi budu značajno narušeni, te da ove površine zahvati erozija i klizište. Poslije rata donesena je šumsko-privredna osnova za državne šume, pa se sada, bar u ovom dijelu, šuma treba planski sjeći i pošumljavati. Iako je ovaj prostor, prirodno, bio pod lišćarima (hrast i bukva), primjenom nauke u ovoj oblasti, ova područja se zastanuju, najčešće, četinarima.

Šume su srednje bogate sa šumskom divljači: zecom, lisicom, srnećom divljači, divljim svinjama i raznim vrstama ptica, te postoje dobri uslovi za bavljenje lovom, za organizovanjem lova kao sportske discipline.

Šumarstvo kao privredna grana ima dobre šanse za razvoj. Ovo se temelji činjenicom da šume zauzimaju najveći dio teritorije općine (6.934,38 ha). Šume su bogate bukvom i hrastom koji predstavljaju sirovinu za drveno - prerađivačku industriju.

II.7.2. Industrija i rudarstvo

Na osnovu raspoloživih podataka, administrativne službe općine Sapna i, 8 privrednih subjekata, koji pored ostalih poslova, mogu obavljati i poslove u oblasti proizvodnje, među kojima je i „Rubus“ – za uzgoj, proizvodnju i preradu jagodičastog voća, koje je već spomenuto.

Dok prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u Oblasti Prerađivačke industrije registrovano je 16 subjekata, što predstavlja učešće od 4,89% od ukupnog broja registrovanih.

Prema navedenim podacima, uočava se da Sapna nije u potpunosti iskoristila svoje prirodne potencijale kako bi ojačala prerađivačku industriju, a prvenstveno u oblasti poljoprivredne proizvodnje i drvoprerađivačke industrije.

Iz oblasti ruda i kamena na području općine Sapna nije registrovano ni jedno preduzeće koje se bavi ovom djelatnošću.

II.7.3. Infrastruktura

Sapna je u periodu izmenu dva rata, bila područje na kojem privreda nije bila razvijena. Ovaj dio općine, dugo vremena, nije bio povezan, kvalitetnom putnom komunikacijom, sa sjedištem institucija vlasti u Zvorniku, iako se Sapna nalazila na regionalnom putu Zvornik – Sapna - Priboj, koji je izgrađen za vrijeme austrougarske vladavine. Zbog ove činjenice, te zbog politike razvoja pojedinih područja bivše države, ovaj prostor je ostao privredno ne razvijen.

Činjenica je da bez kvalitetnih saobraćajnih komunikacija ne može doći do razvoja privrede i uspostavljanja kvalitetnih društvenih odnosa. Upravo zbog svog višestrukog značaja, saobraćaju i saobraćajnoj infrastrukturi sve zemlje pridaju prioritet u razvoju jer uslovljava ukupan društveni i ekonomski razvoj.

Drumski saobraćaj ima primarnu ulogu u povezivanju Sapne sa regionalnim i širim okruženjem, jer na području općine nisu razvijeni drugi vidovi saobraćaja.

Može se zaključiti da općina Sapna, u odnosu na površinu općine, ima solidno razvijenu mrežu puteva koja je jednim dijelom modernizirana (asfaltirana), a neki projekti su još u toku.

Drumski saobraćaj - Putnu mrežu općine Sapna čine kategorisani i nekategorisani putevi. Tu spadaju regionalni, lokalni, nekategorisani i zemljani putevi. Prema podacima kojima raspolažu nadležne službe općine, na teritoriji općine Sapna ima 30 kilometara regionalnih puteva, od čega je 20 km asfaltirano, te oko 10 km makadamskog regionalnog puta, koji je trenutno u prekidu.

Sa izmjenom Zakona o cestama u 2002. godini su pristigli značajniji prihodi iz MPC goriva i registracije vozila i pristupilo se intenzivnijoj modernizaciji putne mreže.

Svi lokalni putevi nisu povezani sa postojećim regionalnim putem R 306. Regionalni put R 306 je dionica Zvornik-Sapna-Rastošnica-Priboj, a održavanje i upravljanje regionalnog puta obavlja Direkcija Tuzlanskog kantona.

Treba napomenuti da općina Sapna, s obzirom na svoj položaj u transportnoj mreži kantona, BiH, a i regiona, u perspektivi ima dobre predispozicije za razvoj industrije kao i ostalih grana privrede, te iz tog razloga treba aktivnije raditi na unapređenju razvoja i modernizaciju infrastrukture.

Analiza infrastrukture došlo se do zaključka:

- Nerazvijenost – veoma nizak broj kilometara puteva viših kategorija po km² (u zemljama visoko razvijene privrede 100 - 150 km/km²);
- Unutar regije su značajne razlike u razvijenosti mreže što je, između ostalog određeno nivoom privredne razvijenosti datog područja, kao i reljefnim karakteristikama;
- Mala propusna moć puteva;
- Nepovoljna struktura puteva. Kategorija zemljanih puteva čini najveći dio putne mreže (86.49%), dok su vrlo malo zastupljeni putevi regionalnog značaja (3.76%);
- Kvalitet mreže (kolovoz) je nezadovoljavajući;
- Nizak kvalitet saobraćajnica za povezivanje sa centrima susjednih regija (Sarajevo, Zenica, Bijeljina, Zvornik);

Regionalne i lokalne puteve, kao i ukupnu mrežu puteva u Sapni, karakteriše neujednačenost ukupnog stanja izgrađenosti i kvaliteta. Dok se gustina i kvalitet putne mreže sporo poboljšavaju, broj vozila na putevima raste.

Saobraćaj u funkciji privrede – efekat stalnog unapređenja i usavršavanja drumskog saobraćaja, u ekonomskom pogledu, ogleda se u nesmetanoj razmjeni dobara, doprinosu stabilizaciji i izjednačenju

cijena, proširenju teritorije za snabdijevanje određenih tržišta i time valorizacije zemljišta, obezbjeđenju teritorijalne podjele rada, podsticanju povećanja proizvodnje, povećanju konkurentnosti, oživljavanju prirodnih proizvodnih centara i dr.

Uslov da bi se postigli bolji rezultati u razvoju privrede, posebno kada su u pitanju turizam, ugostiteljstvo, industrija, itd., jeste razvoj i modernizacija saobraćajne infrastrukture. Stanje saobraćajne infrastrukture, takođe utiče i na investicije.

Prema podacima administrativne službe općine Spna na području općine registrovani su sljedeći privredni subjekti iz oblasti saobraćaja:

Tabela br. 83.: Privredni subjekti registrovani na području općine Sapna u oblasti prijevoza, skladištenje i komunikacije

Privredni subjekti koji posluju na području općine u oblasti saobraćaja		
Sapna	Autopraona 45.20, Održavanje i popravak motornih vozila	1
Vitincia	Autoprijevoznik (49.41)	1
Zaeok	Autoprijevoznik (49.41)	1
Kraljevići	Autoškola (85.53)	1
Dva taxi štanda u Sapni	17 taxi prijevoznika (49.32)	17
Sapna-Vitinica	Autobuski saobraćaj	2
Međeda	Autobuski saobraćaj	1
Vitinica	Prijevoznačka djelatnost	1
Pj.Sapna	BH Pošta	1
Ukupno		26

Izvor: Obrada radnog tima Instituta za građevinarstvo, IG, na osnovu podataka preuzetih od administrativne službe općine Sapna

Prema navedenim podacima najveći broj poslovnih subjekata registrovan je kao taksi prijevoznici, pored toga na području općine nalazi se poslovnica BH Pošte. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku FBiH, a prema klasifikaciji pravnih osoba prema području KD, oblast prijevoza, skladištenja i komunikacije učestvuje sa 15,9% od ukupnog broja pravnih osoba.

Prema analiziranom stanju u oblasti saobraćaja na prostoru općine posluju preduzeća koja se uglavnom bave prijevozom roba i putnika, što trenutno ne zadovoljava potrebe građana. Kada je riječ o prijevozu putnika, uglavnom su to organizovani prijevozi za potrebe određenih kategorija stanovništva (zaposleni u državnim službama i đaci), dok se ostali građani moraju prilagođavati terminima koji odgovaraju samo pomenutim grupama stanovništva ili koristiti se taksi prijevozom koji je značajno skuplji od javnog prijevoza.

II.7.4. Vodoprivreda

Vodoprivreda je djelatnost kojom se na integralan način upravlja vodama i kojom se sprovode pripadajuće uslužne djelatnosti. Integralno podrazumjeva objedinjavanje svih aspekata koji se u djelatnosti pojavljuju, kao što su integralno upravljanje vodnim resursima, korišćenje voda, zaštita od štetnog djelovanja voda, zaštita voda, uređenje vodotoka, drugih vodnih tijela i javnog dobra, finansiranje upravljanja vodama i institucionalno organizovanje.

Detaljnija analiza vodosnabdijevanja općine Sapna izvršena je u poglavlju II. 6.4.1. Vodosnabdijevanje.

Vodoprivredni objekti za snabdijevanje pitkom vodom na području općine Sapna su bunari, kaptaze sa odgovarajućom opremom, postrojenja za prečišćavanje vode za piće, rezervoari, cjevovodi i drugi pripadajući objekti. Vodosnabdijevanje stanovništva na teritoriji općine Sapna se vrši uglavnom preko lokalnih vodovoda po Mjesnim zajednicama, dok se manji broj snabdjeva vodom iz vlastitih izvorišta.

Kada su u pitanju privredni subjekti, industrijski i drugi, tehnološku vodu obezbjeđuju iz komunalnih i vlastitih vodovoda. Sami sistemi za distribuciju vode su najvećim dijelom novi i rekonstruisani, ali ima i dotrajalih i sa velikim gubicima.

Prema podacima Administrativne službe općine Sapna, na području Općine postoji više vodovodnih sistema kojim upravlja više pravnih odnosno fizičkih lica. Svi vodovi na području općine imaju različita izvorišta odnosno mjesta sa kojih se napajaju naselja. Svi vodovodi posjeduju rezervoare.

Prema procjenama 90 % općine i stanovništva pokriveno je sa 11 općinskih odnosno mjesnih vodovoda, kojim upravljaju mjesne zajednice, grupe građana ili ovlaštena preduzeća. Tačan broj priključaka nije dostupan.

Kontrola kvaliteta vode vrši Zavod periodično i po potrebi.

Kada je u pitanju naplata vode stanje je, različito ovisno o licima koja upravljaju vodovodnim sistemom. Cijena vode po m³ različita je u zavistnosti od vodovoda, odnosno vodovodnog sistema, odnosno lica koje upravlja (grupa građana, mjesna zajednica ili podružnica MZ).

Na vodovodima kojim upravljaju preduzeća uposlena su 3-4 radnika, dok u mjesnim zajednicama za održavanje se brine MZ odnosno izabrano tjelo za naplatu i održavanje vodovoda.

Detaljniju analizu pokrivenosti uslugom vodosnabdijevanja, na nivou domaćinstava i privrednih subjekata, po pitanju broja registrovanih priključaka nije moguće izvršiti na osnovu raspoloživih podataka.

Prema podacima administrativne službe općine Sapna na području općine evidentirana su dva poslovna subjekta koja se bave Sakupljanjem, pročišćavanjem i snabdijevanjem vodom i to u Sapni i Vitnici (Doo Fontana i Doo Minakvadem).

Kanalizacija – Detaljna analiza kanalizacionog sistema obrađena je u poglavlju II.6.4.2. Kanalizacija.

Prema navedenoj analizi sistem odvodnje otpadnih i oborinskih voda, na području općine nije adekvatno izgrađen, što predstavlja veliki problem sa stanovišta očuvanja i zaštite sredine. S obzirom na ovakvo stanje, jasno se vidi potreba i strateški pravac Općine Sapna u kvalitetnom rješavanju ovih problema kroz projekte izgradnje kanalizacionog sistema općine. Adekvatnim rješavanjem kanalizacionog sistema otkloniće se postojeći problemi odvođenja otpadnih i oborinskih voda stanovništva ali i privrednih

subjekata kako postojećih tako i budućih. Neadekvatno izgrađen kanalizacioni sistem na području općine predstavlja umrtvljeni kapital općine tj. nema prihoda od korisnika.

Komunalno preduzeće ne posjeduje opremu za čišćenje septičkih jama. Trenutno, postoji mali broj septičkih jama na koje su uglavnom priključeni vanjski WC-i, a čije čišćenje vlasnici sami rješavaju i sadržaj iz istih koriste kao gnojivo.

Trenutno se ne naplaćuju takse na otpadne vode.

II.7.5. Trgovina, ugostiteljstvo i zanatstvo

Trgovina se svrstava u jednu od najdinamičnijih privrednih grana kako u Federaciji Bosne i Hercegovine tako i na području pojedinih općina, jer se ni u jednom sektoru privrede ne odigravaju tako intenzivne promjene kao što je to slučaj s trgovinom robama i uslugama. To je svakako najvitalniji i najsenzibilniji sektor u odnosu na okruženje koje je podložno stalnim promjenama.

Trgovina kao privredna djelatnost je najzastupljenija na području općine Sapna. Prema podacima Administrativne službe općine u 2014. godini egzistira 50 registrovanih samostalnih trgovinskih radnji, preduzeća i poslovnih jedinica.

Tabela br. 84.: Privredni subjekti registrovani na području općine Sapna u trgovinskoj oblasti

Sjedište trgovinskih subjekata	Broj	Sjedište trgovinskih subjekata	Broj
Vitinica	7	Međeđa	4
Gaj	1	Sapna	29
Goduš	2	Nezuk	2
Kobilići	1	Zaseok	2
Kraljevići	1	Žuje-Šarci	1
Ukupno		50	

Izvor: Obrada radnog tima Instituta za građevinarstvo, IG, na osnovu podataka preuzetih od administrativne službe općine Sapna

Prema navedenim podacima uočava se da je na području naseljenog mjesta Sapna (58 %) registrovano je najveći broj privrednih subjekata iz oblasti trgovine.

Takođe, prema broju privrednih subjekata i njihovom prostornom rasporedu, trgovina predstavlja najrazvijeniju privrednu granu Općine, kao i nosioca privrednog razvoja.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, a prema registrovanim poslovnim subjektima, u oblasti trgovine na području Sapne registrovano je 108 što predstavlja 33,02% od ukupnog broja registrovanih subjekata.

U okviru trgovinske djelatnosti najviše je zastupljena trgovina robama široke potrošnje, zatim trgovina građevinskim materijalom i trgovina sredstvima namijenjenim poljoprivredi. Preduzeća koja učestvuju u prometu roba i usluga uglavnom obavljaju trgovinu na malo.

Ugostiteljstvo – prema podacima administrativne službe općine Sapna na području općine evidentirano je 11 ugostiteljskih objekata koji su skoncentrisani u naseljenom mjestu Sapna. Prema podacima federalnog zavoda za statistiku oblast ugostiteljstva učestvuje sa 7,03% od ukupnog broja registrovanih poslovnih subjekata.

Zanatstvo - Izrazita komplementarnost odlikuje zanatsko – preduzetničku djelatnost u razvoju ostale privrede, s obzirom da u velikoj mjeri dopunjava proizvodne programe industrije, servisiranje uređaja, mašine, mehanizaciju i vozila, te pruža širok spektar usluga stanovništvu. Takođe, dinamičan razvoj proizvodnog i uslužnog zanatstva upravo je u funkciji zadovoljenja brojnih potreba privrede i stanovništva, pored toga reforma cjelokupnog privrednog sistema i restrukturisanje u pravcu jačanja sektora male privrede pogoduje razvoju ove oblasti.

Na području Općine prema podacima administrativne službe općine Sapna zastupljeno je 5 i to na području naseljenog mjesta Sapna, samostalnih zanatskih radnji različitih struka (ali u najvećem broju su frizerske radnje).

II.7.6. Turizam

Kada je u pitanju razvoj turizma onda se mora uzeti u obzir, turistička (ekonomska) vrijednost resursa, koja se ne može ocijeniti samo na osnovu njegove prirodne i antropogene atraktivnosti, estetike i značajnosti. Elementi vrednovanja turističkih resursa su: stepen atraktivnosti, povoljnost geografskog položaja, udaljenost i saobraćajna povezanost sa emitivnim turističkim tržištima (tržištima potražnje), veličina izvora potražnje, položaj resursa u odnosu na glavne turističke tokove, položaj prema konkurentskim i komplementarnim turističkim prostorima itd. Prema navedenom Sapna raspolaže sa prirodnim i antropogenim potencijalima za razvoj turizma, ali sa druge strane ne raspolaže sa planskim strategijama njegovog razvoja i odgovarajućom turističkom infrastrukturom i suprastrukturom.

Kada su u pitanju prirodni resursi misli se preventivno na očuvan okoliš i potencijali za formiranje sportsko-rekreacijskih prostora unutar turističkih zona koje mogu biti temelj razvoja ruralnog turizma. Pored toga raspolaže sa raznovrsnim historijskim spomenicima i tradiciji, snažan potsticaj ovoj djelatnosti mogu dati kvalitetni kapaciteti stambenih objekata u ruralnom prostoru čiji viškovi kapaciteta mogu biti početni potsticaj. Prvenstveno, što Sapna ne raspolaže sa adekvatnim smještajnim objektima.

Jedna od mogućnosti unapređenja i obogaćivanja turističke ponude je i saradnja sa vjerskim zajednicama, gdje bi se moglo obnoviti neke davno zaboravljene vještine ili dizajn svakodnevnih predmeta, te ovo iskombinirati sa ostalom turističkom ponudom.

Međutim, da bi sve navedeno imalo smisla i potrebnu ozbiljnost, vrlo je važno temeljno i studiozno proučiti sve prirodne i historijske prednosti i slabe strane kraja, te se na osnovu toga koncentrirati na grupu programa koji bi ljudima mogli donijeti najviše koristi.

Kulturno-historijski objekti, jezero Snježnica, zdrava i ekološki očuvana sredina omogućavaju razvoj kulturnog, rekreativnog, izletničkog, lovnog, ekoturizma i vjerskog.

Savremena saznanja o prostoru, ukazuju na činjenicu da je korišćenje samo jednog resursa neracionalno, ekonomski neopravdano i da jednostran pristup najčešće dovodi do devastacije prostora, ako se zanemare drugi resursi koje prostor pruža. Početni „sukob interesa“ sa tradicionalnim djelatnostima, vrlo brzo će se prevazići, preorijentacijom ljudske djelatnosti i promjenom namjene prostora. Osnov za razvoj navedenih aktivnosti je izgradnja infrastrukturnih sadržaja kao i maksimalno poštivanje i primjena svih mjera zaštite prirodne sredine.

Ozbiljniji pristup razvoju ove privredne grane opravdava se i činjenicom da je turizam brzorastuća privredna grana koja podstiče razvoj komplementarnih djelatnosti kao što su: saobraćaj, trgovina, zanatstvo, poljoprivreda, itd.

Prostorna organizacija privrede – Prostorna organizacija privrede podrazumeva prostorni raspored djelatnosti iz primarnog, sekundarnog i tercijarnog sektora, odnosno raspored prostornih jedinica privrede. Prostorni razmještaj privrednih subjekata dat je u tekstu i detaljnije opisan po granama privrede. Najznačajnije je navesti da je tercijalni sektor dominantan kada je u pitanju privredni razvoj općine.

Na području općine Sapna trenutno se nalaze dvije privredne zone:

- Industrijsko-poslovna zona u Kraljevićima, površine 1,014 ha;
- Stambeno-poslovna zona u Kraljevićima, površine 4,426 ha.

Prema postornom razmještaju privrednih subjekata uočava se da se najveći broj nalazi u naseljenom mjestu Sapna.

Na području općine Sapna planirano je proširenje kako postojećih tako i izgradnja novih privrednih zona:

- Proširenje industrijsko-poslovna zona 1 u Kraljevićima, površine od 1,422 ha
- Proširenje-Stambeno-poslovna zona „Centar“ u Kraljevićima, površine 0,425 ha
- Izgradnja-industrijsko-poslovna zone, na granici naseljenih mjesta Sapne i Goduša, površine 23,076 ha.

II.8. KARAKTERISTIKE RAZVOJA INFRASTRUKTURNIH SISTEMA

II.8.1. Saobraćajna infrastruktura

Općina Sapna leži u težištu trougla Tuzla – Bijeljina - Zvornik i kroz područje ove općine prolaze regionalni pravci R306 Granica entiteta (Priboj)-Sapna-granica entiteta (Karakaj) i R 307 Sapna-Kalesija. Značaj putne mreže predstavlja najznačajniji segment saobraćajne infrastrukture, jer omogućava transport robe i prijevoz ljudi do određenih relacija na bezbjedan i siguran način. Sve nam pokazuje da općina Sapna ima dobre predispozicije za razvoj industrije kao i ostalih grana privrede.

Slika br. 20.: Šematski prikaz mreže saobraćajnica za Općinu Sapna na nivou Federacije BiH
(Izvor: Brojanje saobraćaja na magistralnim cestama FBiH u 2012. godini, Sarajevo, 2013.)

II.8.1.1. Drumski saobraćaj

Općina Sapna, u odnosu na površinu općine, ima razvijenu mrežu puteva koja je jednim dijelom modernizirana (asfaltirana), a neki projekti su još u toku. Prema podacima kojima raspolažu nadležne službe općine, na teritoriji općine Sapna ima 30 kilometara regionalnih puteva, od čega je 20 km asfaltirano, te oko 10 km makadamskog regionalnog puta, koji je trenutno u prekidu.

Nekategorisani putevi su, po odluci općinskog vijeća općine Sapna, podijeljeni u dvije grupe i to:

- nekategorisani asfaltni putevi čija dužina je 10.6 km
- nekategorisani makadamski putevi čija je dužina 29.9 km

Takođe, na prostoru općine Sapna postoji još i kategorija puteva koji spadaju u zemljane puteve, puteve koji vode u poljoprivredna imanja, šumske puteve, te prilazne puteve. Ti putevi su evidentirani u službi katastra nekretnina u općini Sapna, što znači da se oni vode u katastru nekretnina kao društvena svojina putevi, dok je kod lokalnih i nekategorisanih puteva slučaj da se putevi koriste, asfaltiraju i imaju veoma značajnu ulogu kao infrastrukturni objekti, ali da još uvijek nisu izdvojene parcele kroz koje ovakvi putevi prolaze, odnosno da se još uvijek vode u posjedništvu i vlasništvu privatnih lica.

Prilazne puteve za poljoprivredna imanja i šumske komplekse ćemo navesti u odnosu na njihovu površinu po katastarskim općinama.

Prilazni zemljani putevi:

1. Nezuk	308835 m ²
2. Vitinica	613674 m ²
3. Goduš	273949 m ²
4. Sapna	413369 m ²
5. Međeđa	124625 m ²
6. Zaseok	145166 m ²
7. Rastošnica	880845 m ²
Ukupno :	2.760.463 m²

Pretvoreno u dužinu, računajući da je prosječna širina puta 4m, ovih puteva na prostoru općine Sapna ima **oko 690 kilometara**.

Tabela br. 85.:Prikaz važnijih putnih pravaca na području općine

Dionica puta	Kategorija	Vrsta kolovoza (km)		Ukupna dužina (km)	napomena
		asfalt	makadam		
Kalesija – Sapna	regionalni	14	0	14	-
Granica entiteta (Priboj)-Sapna-granica entiteta (Karakaj)	regionalni	6	10	16	Dionica puta od Nezučkog puta do gornje Sapne, dionica kroz Goduš i dionica kroz Rastošnicu asfaltirane

Tabela br. 86.:Prikaz lokalnih putnih pravaca na području općine

Oznaka puta	Naziv dionice	Dužina (km)
L 901	R 306 /Vitinički put - Han - Selimovići - Mahmutovići - Krstac -Kovačevići /mjesna zajednica	5,40
L 902	R 306 /Nezučki put - Nezuk - raskršća za Dugi Dio	4,23
L 903	R 306 /Sapna Škola - Kobilići - Međeđa - Pasji Grob /R307	6,45
L 904	L 902 - Nezuk - Zaseok /mezarje	1,70
L 905	Nezuk Škola - Baljkovica /spomen obilježje	2,90
L 906	Vitinica /Džakić - Brđaci - Handelići /spomen obilježje	2,40
L 907	Škola Vitinica /raskršće Selimovići-Muhmutovići/ - Krstac /raskršće Krstac-Kovačevići/	1,36
L 908	Međeđa - Debeljak - raskršće /Nezučki put – Nezuk/	2,70
L 909	R 307 /Trafo stanica - Žuje /Šarci raskršće	1,90
L 910	Vitinica /Han - Gaj	0,87
L 911	R 306 /Goduš - Skakovica škola	4,00
L 912	R 306 /Goduš - Plan naselje	1,60
L 913	L 903 /Međeđa – Grabovice-Munjača/ R307	1,80
L 914	Vitinica /Han - Ramići centar	0,85
L 915	L 914 - Marnići centar	0,60
L 916	Skakovica škola - Rastošnica - raskršće Sarići /Prelovine	7,00
L 917	Raskršće Sarići - Rastošnica centar /Obršine	4,00
L 918	R 306 /Rastošnica - Čaklovića centar	3,00

Prostorna osnova - Prostorni plan općine Sapna za period 2013 – 2033. godine

L 919	R 306 /Rastošnica - Čairi centar	5,00
L 920	R 306 /Rastošnica - Laze centar	5,00
L 921	Krstac centar - Ošćenak - Kovačevići /mjesna zajednica	1,35
L 922	Međeđa centar-Dekići-Bajramovići-Bešići	1,4
L 923	Međeđa centar- Durakovići	0,5
UL 924	Žrtava genocida u Srebrenici	0,21
UL 925	Semira Imširovića-Kobre	0,10
Ukupno lokalnih puteva na području općine Sapna		66,32

(Izvor: podaci dobijeni od strane općinske službe za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije)

Tabela br. 87.:Prikaz nekategorisanih putnih pravaca na području općine

Dionica puta	Kategorija
Centar - Kraljevići	nekategorisani
Centar (stara pijaca) - Svrake	nekategorisani
Kobilići – Kosa	nekategorisani
Međeđa – Grabovica – Rijeka	nekategorisani
Nezučki put – Donji Zaseok	nekategorisani
Vitinica – Marnići	nekategorisani
Međeđa – Dekići	nekategorisani
Međeđa – Durakovići	nekategorisani
Međeđa – Bešići	nekategorisani
Rastošnica – Obršine	nekategorisani
Rastošnica – Prelovine	nekategorisani
Rastošnica – Čaklovica	nekategorisani
Rastošnica - Čairi	nekategorisani
Rastošnica – Laze	nekategorisani
Zaseok – Lipa	nekategorisani
Zaseok – Doljani	nekategorisani
Goduš – Rujevina	nekategorisani
Nezuk – Potkućina	nekategorisani
Nezuk – Biberovići	nekategorisani
Skakovica – Rožanj	nekategorisani
Krstac – Ošćenak – Kovačevići	nekategorisani
Vitinica (Han) – Ramići - Čektale	nekategorisani
Goduš – Plan	nekategorisani
Gornja Sapna – Grabovac - Mahala	nekategorisani

(Izvor: podaci dobijeni od strane općinske službe za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije)

Putnu mrežu karakteriše:

- Nerazvijenost – vema nizak broj kilometara puteva viših kategorija po km² (u zemljama visoko razvijene privrede 100 - 150 km/km²;
- Unutar regije su značajne razlike u razvijenosti mreže što je, između ostalog određeno nivoom privredne razvijenosti datog područja, kao i reljefnim karakteristikama;
- Mala propusna moć puteva;
- Nepovoljna struktura puteva. Kategorija zemljanih puteva čini najveći dio putne mreže (86.49%), dok su vrlo malo zastupljeni putevi regionalnog značaja (3.76%);
- Kvalitet mreže (kolovoz) je nezadovoljavajući;

- Nizak kvalitet saobraćajnica za povezivanje sa centrima susjednih regija (Sarajevo, Zenica, Bijeljina, Zvornik);

Važno je istaći činjenicu da je na području Kantona došlo do značajnog povećanja broja registriranih motornih vozila. Naime, prema dostupnim podacima na području sadašnjeg Kantona 1991. godine bilo je registrirano oko 49000 motornih vozila, a u 1999. godini oko 86000, što je uvećanje za 75%. Ovaj enormni porast vozila, nepraćen izgradnjom odgovarajuće infrastrukture, kao i donošenjem prijeko potrebne regulative ima značajan udio u degradiranju stanja okoliša na području Tuzlanskog kantona. Ovdje se prvenstveno misli na stanje vazduha, ali i na ostale aspekte životne sredine. Dodatnu važnost ovom problemu daje i činjenica da je veliki broj vozila koja se koriste tehnički neispravan, te da pored velike emisije štetnih gasova, stvaranja buke predstavljaju i direktnu opasnost za učesnike u saobraćaju na području Tuzlanskog kantona.

II.8.2. Telekomunikacije

Na području općine locirano je šest baznih stanica mobilne mreže GSM/UMTS operatera BH Telecom, HR Eronet i Mtel. Postoji magistralni optički vod u vlasništvu BH Telecom-a, kao i dva optička voda elektroenergetskim vodovima u vlasništvu EP BiH.

Lokacije baznih stanica i trase magistralnih optičkih vodova prikazane su u grafičkim priložima. Trasa optičkog voda na 35kV dalekovodu Kalesija-Sapna odgovara prikazanoj trasi elektroenergetskog voda.

Na području općine postoje sljedeće centrale (čvorišta fiksne mreže) BH Telecoma: **Međeđa** i **Sapna**. Navedene fiksne mreže omogućavaju korisnicima praktično sve širokopojasne usluge iz ponude BH Telecom-a.

Pokrivenost općine mobilnom mrežom (GSM signal) je preko 99,5%, a pokrivenost 3G signalom koji omogućava brži pristup Internetu putem mobilne mreže iznosi oko 80% za ukupnu površinu, odnosno nešto više od 90% za naseljena područja.

II.8.3. Energetika – elektroenergetika

II.8.3.1. Proizvodnja električne energije

Na području općine Sapna ne postoje izgrađeni kapaciteti za proizvodnju električne energije.

II.8.3.2. Prijenos električne energije

Mreža prenosa električne energije nije izgrađena na području općine Sapna.

II.8.3.3. Distribucija električne energije

Tabela br. 88.: Osnovni podaci o utrošku električne energije u općini Sapna

Godina realizacije	Preuzeto energije (kWh)	Fakturisano energije (kWh)	Vršno opterećenje (MW)	Gubici energije (%)
2009	9618518	8761265		8,91
2010	10053052	9135396	2,52	9,13
2011	10041416	9129849	2,41	9,88
2012	10094486	9220799	2,24	8,66
2013 (I-IX)	5797996	5250041	1,956	9,45

Distributivna mreža na području općine Sapna obuhvata naponske nivoe 35kV, 10kV i 0.4kV.

Napajanje potrošača električnom energijom na području općine vrši se uglavnom iz transformatorske stanice 35/10kV „Sapna“. Dio potrošača napaja se iz općine Teočak, iz Poslovne jedinice elektrodistribucije Teočak.

Distributivna mreža naponskog nivoa 35kV nije razgranata i predstavlja jedini napojni vod TS Sapna.

Distribucija električne energije do distribuiranih potrošača vrši se na naponskom nivou 10kV. Mreža je radijalna, razgranata, sa relativno velikim brojem trafo polja. Iz ove distributivne mreže napajaju se i potrošači van općine Sapna.

Transformatorske stanice su stubne, priključene na nadzemnu SN i NN mrežu.

NN mreža je nadzemna, sa AIFe ili SKS provodnicima. Kućni priključci su izvedeni nadzemno, SKS ili AIČe vodovima na krovne nosače objekata.

Ne postoji distribuirana proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora na području općine Sapna.

II.8.4. Vodna infrastruktura

II.8.4.1. Vodosnabdijevanje

Vodoprivredni objekti za snabdijevanje pitkom vodom na području općine Sapna su bunari, kaptaže sa odgovarajućom opremom, postrojenja za prečišćavanje vode za piće, rezervoari, cjevovodi i drugi pripadajući objekti.

Vodosnabdijevanje stanovništva na teritoriji općine Sapna se vrši uglavnom preko tri općinska vodovoda (vodovod Vitinica, vodovod Sapna – Interventno snabdijevanje općine Sapna i vodovod PB1), dok se manji broj snabdijeva vodom iz vlastitih izvorišta.

Vodosnabdijevanje općine Sapna vrši se sa:

- kaptiranih izvorišta Ploče, Vrelo i Kalilo,
- kaptiranog izvorišta Skakavac,
- kaptiranog izvorišta Vrelo,
- tirologskog zahvata Orlovski potok 1,
- tirologskog zahvata Orlovski potok 2,

- kaptiranog izvorišta Podstijena,
- kaptiranog izvorišta Bajina njiva,
- kaptiranog izvorišta Čaira,
- kaptiranog izvorišta Spahička,
- bušeni bunar B1,
- bušeni bunar PB1.

Na području općine Sapna egzistira i nekoliko manjih vodovoda sa neznatnim količinama vode.

U narednoj tabeli dati su podaci o vodosnabdjevanju po mjesnim zajednicama općine Sapna.

Tabela br. 89.: Vodonadbjevanje po mjesnim zajednicama općine Sapna

R/B	Mjesna zajednica	Naziv mjesn. vodovoda, javnog bunara
1.	Rastošnica	Bajina Njiva, Čaira, Jezero, Obršine, Čaklovice, Brzave, Zavid, Vasiljevići
2.	Kovačevići	Skakavac, Osmanbegovica, B1
3.	Goduš	Orlovski potok 1, Orlovski potok 2, Plan
4.	Kraljevići	Gaj, Krčevine, Grabik, Dobra voda, Dubrava, Česmica, Bunar Donji Bunar, Bunar Krdžićka, Bunar Jezero, Vodovod Sapna, PB1
5.	Međeđa	Dekići, Grabovice, Durakovići, PB1
6.	Donji Zaseok	Vrela Strana, Biberovići, Bunar 1 Vrela Strana, Bunar 2 Vrela Strana, Bunar 1 Zecovi, Bunar pumpa 2 Zecovi, PB1
7.	Baljkovica	Livada, Lipe, Vodica, Hodžija voda-javna česma, javna česma-Mektebska voda, Prženac, Kovačica, Vrelce (korisnici u MZ Nezuk)
8.	Kobilići	Johovac, Plandište, Kosa, PB1
9.	Žuje-Šarci	Šarački bunar na sokaku, Vodovod Mujići, Vodovod Avduhovića, Vodovod Avdurahimovića, Vodovod Fikretovića, Vodovod Gafarovića, Vodovod Jukića, Vodovod Muratovića, Vodovod Mustafića, Mehića i Ibrahimovića
10.	Zaseok	Bunar Grabovac, Bunar Salihović Adem, Bunar Ibrahimović Derviša, individualni bunari, PB1
11.	Sapna	Vodovod Sapna, PB1
12.	Vitinica	Vodovod Vitinica, Vodovod Selimovići – Mahmutovići – Krstac, Vodovod Handelići (Spahička voda), B1 (izvorište u MZ Kovačevići)
13.	Nezuk	PB1, Vrelce (izvorište u Baljkovici)
		PB1

(Izvor: Podaci dobijeni od strane strane općinske službe za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije)

Industrijski i drugi privredni kapaciteti tehnološku vodu obezbjeđuju iz komunalnih i vlastitih vodovoda.

Na području općine Sapna zastupljeni su svi vidovi vodnih površina, a posebno mjesto zauzimaju vještačke akumulacije, koje imaju višenamjenski karakter. Namjena akumulacije je prvenstveno snabdijevanje vodom privrede i stanovništva koje na području općine Sapna nije dovoljno iskorišten. Tu se prije svega misli na vještačko jezero Sniježnica.

Podzemni vodni resursi kao izvori za vodosnabdijevanje stanovništva su vezani za akvifere (izdani) sa pukotinsko karstnim i intergranularnim tipom poroznosti. Pored toga, svaki od akvifera (izdana) ima svoje specifičnosti sa aspekta hidrogeoloških uslova formiranja, hidrodinamičkih i bilansnih odnosa unutar njega i uslova očuvanja kvaliteta i količina vode.

Sami sistemi za distribuciju vode su najvećim dijelom novi i rekonstruisani, ali ima i dotrajalih i sa velikim gubicima.

Treba odraditi hidrogeološka istraživanja na područjima koji su potencijalni za zahvatanje podzemnih voda.

II.8.4.2. Kanalizacija

Na području općine Sapna odvođenje fekalija i otpadnih voda uglavnom je rješavan na različite načine i to najčešće odvođenjem fekalija i otpadnih voda izgrađenim sistemom kanalizacije, bez ugrađenih uređaja za prečišćavanje, u slivove rijeka i manjih riječica na teritoriji općine Sapna, što nije u skladu sa Zakonom o vodama, kao i individualno, izgradnjom individualnih odgovarajućih septika.

Ovo predstavlja veliki problem sa stanovišta očuvanja i zaštite sredine. S obzirom na ovakvo stanje, jasno se vidi potreba i strateški pravac općine Sapna u kvalitetnom rješavanju ovih problema kroz projekte izgradnje kanalizacionog sistema općine.

S obzirom da komunalno preduzeće ne posjeduje opremu za čišćenje septičkih jama i to da je mali broj septičkih jama na koje su uglavnom priključeni vanjski WC-ovi čišćenje jama vlasnici sami rješavaju i sadržaj iz istih koriste kao gnojivo.

Mjesne zajednice na području općine Sapna koje imaju izgrađen kanalizacioni kolektor mješovitog tipa: Kraljevići; Vitinica; Sapna; Nezuk; Baljkovica; Kobilići; Zaseok; Goduš; Kovačevići.

Ostale Mjesne zajednice imaju individualni sistem prikupljanja otpadnih voda preko septičkih jama.

Za cijelo područje općine Sapna potrebno je definirati koncepciju prikupljanja, odvođenja i prečišćavanja otpadnih voda izradom odgovarajuće dokumentacije. Po usvojenom konceptu, utvrditi prioritete, te na osnovu istih pristupiti realizaciji kanalizacione i kolektorske mreže pojedinih naselja. Navedenom dokumentacijom analizirati i predložiti optimalan broj postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, njihovu lokaciju i tehnologiju prečišćavanja. Do kraja 2020. godine izgraditi postrojenja ukupnog kapaciteta 10.000 ES, a do kraja 2033. godine realizirati zbrinjavanje otpadnih voda preostalih naselja na odgovarajući način.

II.8.5. Termoenergetika

U prostoru, koji je obuhvaćen Prostornim planom općine Sapna, ne postoji izgrađen infrastrukturni sistem za daljinsko snabdijevanje objekata toplotnom energijom. Većina postojećih objekata u naseljenim mjestima općine Sapna obezbjeđuje toplotnu energiju za zagrijavanje prostorija u objektima iz lokalnih izvora toplote po prostorijama. Manji broj objekata u obuhvatu plana obezbjeđuju toplotnu energiju za zagrijavanje prostorija u objektima iz kotlovnica za centralno grijanje.

Lokalno grijanje je uglavnom u individualnim stambenim i poslovno-stambenim objektima, dok manji broj javnih objekata ima izgrađene kotlovnice za zagrijavanje svojih prostorija.

II.8.6. Komunalna infrastruktura

Komunalne djelatnosti u smislu Zakona o komunalnim djelatnostima Tuzlanskog kantona, između ostalog su:

- snabdijevanje pitkom vodom;
- odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda;
- snabdijevanje toplotnom energijom;
- obavljanje javnog prijevoza putnika;
- održavanje čistoće;
- odlaganje komunalnog otpada;
- održavanje javnih površina;
- održavanje javnih parking prostora i javnih garaža;
- održavanje grobalja;
- tržnice i pijace;
- održavanje javne rasvjete;

II.8.6.1. Groblja

U oblasti pogrebnih djelatnosti, na području općine postoji ukupno 57 groblja. Površina koju zauzimaju groblja u općini iznosi cca 14,93 ha. Groblja se održavaju redovno i imaju zadovoljavajući stepen uređenosti.

Na teritoriji općine nema multikonfesionalnog groblja, sva postojeća groblja su konfesionalna.

II.8.6.2. Tržnice i pijace

Mješovita pijaca smještena je uz regionalni put R 306 granica entiteta (Priboj)-Sapna-Granica entiteta (Karakaj), u naseljenom mjestu Kraljevići, u neposrednoj blizini entitetske linije razgraničenja. Ovaj uređeni pijačni prostor, površine cca 5000m², je pod upravom doo „GAK“ Sapna. Stočna pijaca u općini ne postoji, ali je ostavljena mogućnost izgradnje uz postojeću pijacu, na površini od cca 1200m².

U drugim segmentima Prostorne osnove, data su detaljna objašnjenja o snabdijevanju pitkom vodom, tretiranju otpadnih voda i komunalnog otpada kao i snabdijevanju toplotnom energijom na teritoriji općine.

II.9. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Prostorna distribucija objekata društvene infrastrukture, kao zbir funkcija koje zadovoljavaju svakodnevne potrebe stanovništva, zavisi od demografske veličine naselja ali i udaljenosti od centra općine.

II.9.1. Obrazovanje

Istorijski gledano, prvi organizovani oblik obrazovanja na prostoru Tuzlanskog kantona datira još od XVII vijeka i vezan je za Behram-begovu medresu.

Danas, obrazovne ustanove na području kantona organizovane su na četiri nivoa- predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje, a na području obuhvata plana na dva nivoa- osnovno i srednje obrazovanje sa ukupno 1436 učenika⁴³.

Obrazovanje se nalazi u nadležnosti kantona.

---

⁴³Podaci su prikupljeni od strane MSŠ Sapna i JU OŠ“Sapna“

II.9.1.1. Predškolsko obrazovanje

Na teritoriji općine Sapna ne postoje objekti predškolskog obrazovanja. Postoji samo mogućnost pohađanja pripremnog odjeljenja za upis u prvi razred osnovne škole, te posjećivanja kutka za djecu, koji je opremljen didaktičkim materijalom potrebnim za djecu ovog uzrasta.

II.9.1.2. Osnovno obrazovanje

Na području općine Sapna postoji jedna osnovna škola koja ima sjedište u Kraljevićima, a uključuje i 6 područnih škola (u područnoj školi u Rastošnici nema đaka). Osnovna škola nosi naziv Javna ustanova OŠ „Sapna“, a od 1972. (kada je počela sa radom) do 1992. godine, nosila je naziv „Filip Kljajić Fića“.

Tokom ratnih dešavanja, škola je pretrpjela značajna oštećenja, ali je po završetku rata, uz pomoć stranih humanitarnih i nevladinih organizacija (USAID) obnovljena.

Danas, JU OŠ „Sapna“ ima 75 zaposlenih, te 894 učenika, raspoređenih u dvije smjene. Prvu smjenu pohađa 514, a drugu 380 učenika. Područne škole nalaze se u Vitinici, Međeđi, Nezuku, Sapni (Gornja Sapna), Godušu i Rastošnici.

Poredeći ovaj podatak sa podacima iz 2006. godine, kada je ovu školu pohađalo oko 1700 učenika, može se konstatovati da se broj učenika smanjio skoro za 50%.

Vaspitno-obrazovni proces odvija se po sistemu osmogodišnjeg i devetogodišnjeg obrazovanja. U centralnoj školi ali i u područnoj školi u Vitinici, nastavu pohađaju učenici od prvog do osmog razreda osmogodišnjeg obrazovanja, dok se prema devetogodišnjem planu rada pristupilo od 2005. godine. U ostalim područnim školama nastava se izvodi sa učenicima od prvog do četvrtog razreda.

Vaspitno-obrazovni proces u ovoj javnoj ustanovi odvija se u okviru sljedećih aktivnosti:

- izvođenje redovne nastave za učenike;
- izvođenje dopunske nastave za učenike;
- izvođenje dodatne nastave za nadarene učenike;
- rad u okviru slobodnih aktivnosti;
- rad sa djecom sa posebnim potrebama inkluzivne nastave.

Tabela br. 90.: Pregled objekata osnovnih i područnih škola na području općine Sapna

Redni broj	ustanova-objekat	lokacija	Zatvoreni prostor m ²	broj učenika	broj smjena	broj učionica/ prosječna površina učionice m ²	fiskulturna sala m ²	sportski poligon-igralište m ²	površina po učniku m ²⁴⁴	
									dvije smjene	jedna smjena
1.	Centralna škola Sapna	Ul. 206. Viteške brigade	1512	415	2	14/51m ²	200	1200	3,45	1,72
2.	Područna škola Vitinica	Vitinica bb	1647	264	2	9/56m ²	403	600 (neupotrebljivo)	3,82	1,91
3.	Područna škola Međeđa	Međeđa bb	204	48	2	2/56m ²	-	300	4,67	2,33
4.	Područna škola Nezuk	Nezuk bb	318,8	56	1	4/42m ²	-	300	-	3

⁴⁴ Prilikom računanja površine po učniku, u obzir je uzeta površina učionica u m²

Prostorna osnova - Prostorni plan općine Sapna za period 2013 – 2033. godine

5.	Područna škola G. Sapna	G. Sapna bb	256	93	2	4/44m ²	-	300	3,74	1,89
6.	Područna škola Goduš	Goduš bb	204	18	1	2/56m ²	-	250	-	6,22
7.	Područna škola Rastošnica	Rastošnica bb	224	-	-	3/56m ²	-	-	-	-

Izvor: JU OŠ „Sapna“; Strategija razvoja općine Sapna 2009.-2014. godine

Centralnu školu u Sapnoj, prema podacima JU OŠ „Sapna“, trenutno pohađa 415 učenika, raspoređenih u dvije smjene. Prvu smjenu pohađa 217, a drugu 198 učenika. Škola posjeduje fiskulturnu salu ali i sportski poligon-igralište. Broj učionica sa kojima raspolaže ovaj objekat iznosi 14, a prosječna veličina je oko 51 m².

Područnu školu u Vitinici, koju čini 9 učionica i fiskulturna sala, pohađa 264 učenika raspoređenih u dvije smjene. Prva smjena broji 129 učenika, a druga 135.

Područna škola u Međeđoj, broji 48 učenika raspoređenih u dvije smjene. Prvu smjenu pohađa 17, a drugu 31 učenik. Ova područna škola poseduje sportski poligon-igralište površine 300m².

Područna škola u Nezuku broji 56 učenika, a osim učionica prosječne površine 42m², posjeduje i sportski poligon-igralište.

Područna škola u Gornjoj Sapni sa 93 učenika raspoređenih u dvije smjene, nastavu organizuje u okviru četiri učionice prosječne veličine 44m². Takođe, posjeduje i sportski poligon površine 300m².

Područna škola u Godušu sa 204m² i 18 učenika posjeduje i otvoreno igralište površine 250m².

Nasuprot navednim objektima, u Područnoj školi u Rastošnici nema đaka, a površina zatvorenog prostora ovog objekta iznosi 224m².

Prema „Pedagoškim standardima i normativima za osnovni odgoj i obrazovanje Federacije BiH“, osnovni standard školskog prostora u pravilu treba osigurati rad škole u jednoj smjeni. Prema istom izvoru, prostor učionice je 2,5m² po učeniku, te shodno tom kriterijumu zaključuje se sljedeće:

- u jednoj smjeni, ovaj kriterijum se zadovoljava samo u dvije područne škole-Nezuk i Goduš;
- u dvosmjenskom organizovanju nastave, ovaj kriterijum je zadovoljen.

Školski objekti su u dobrom stanju. Sa završetkom radova na područnoj školi u Vitinici 2005. godine i izgradnjom novog školskog objekta za potrebe područne škole u Nezuku uveliko su popravljani uslovi za rad.

II.9.1.3. Srednjoškolsko obrazovanje

Srednjoškolsko obrazovanje u općini Sapna odvija se u okviru JU Mješovite srednje škole „Sapna“ i obuhvata 542 učenika.

Naime, Mješovita srednja škola „Sapna“ osnovana je 16.08.2003. godine, a verifikovana je za obrazovanje učenika i vanrednih polaznika za sljedeća zvanja i zanimanja:

- **Mašinska tehnička škola**-stručno zvanje:Mašinski tehničar za kompjutersko projektovanje;
- **Poljoprivredna tehnička škola**-stručno zvanje:Poljoprivredni tehničar općeg smjera;

- **Ekonomska škola**-stručno zvanje:Poslovno-pravni i ekonomski tehničar, finansijsko-računovodstveni smjer;
- **Mašinska stručna škola**-zanimanja:instalater centralnog grijanja, plinski i vodoinstalater;
- **Građevinska stručna škola**-zanimanje:keramičar;
- **Opća gimnazija**.

Mješovita srednja škola „Sapna“ raspolaže sa 1232,45m²⁴⁵, te ima 542 učenika i 63 zaposlena radnika. Škola nema vlastitu fiskulturnu salu, te nastavu tjelesnog odgoja izvodi na školskom igralištu koji se koristi i za izvođenje nastave u Osnovnoj školi „Sapna“. Praktična nastava u MSS „Sapna“ se u Poljoprivrednoj školi izvodi na parcelama u Sapni, Godušu i Križevićima, a u Mašinskoj stručnoj školi se izvodi u radionici unutar škole.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku (kraj 2011/2012, početak 2012./2013.) na teritoriji općine, a u okviru JU Mješovite srednje škole Sapna, postojala su 22 odjeljenja, sa 584 upisanih učenika (46 nastavnika):

- Gimnazija, 1 odjeljenje,
- Tehničke i srodne škole, 14 odjeljenja,
- Stručne/Strukovne škole,7 odjeljenja.

Poredeći ove podatke sa podacima iz 2014/2015 (početak), jasno se uočava smanjenje broja učenika.

Tabela br. 91.: Pregled broja učenika i nastavnog osoblja u srednjim školama općine Sapna, početak školske godine 2014/2015

Početak 2014./2015. godine					
škola	odjeljenja	broj učenika		nastavno osoblje	
		ukupno	učenice	svega	žene
ukupno	20	464	221	40	11
Gimnazija	4	91	55	... ⁴⁶	...
Tehničke i srodne škole	11	272	166	...	...
Stručna škola	5	101	... ⁴⁷	...	...

Izvor: Saopćenje, Srednje škole, kraj školske 2013/2014 godine i početak 2014/2015 školske godine, godina VI, Sarajevo 2015 godine

Iako na području općine Sapna, ne postoje ustanove za više i visoko obrazovanje, određen broj svršenih srednjoškolaca nastavlja svoje školovanje na fakultetima Univerziteta u Bosni i Hercegovini ali i van države (Austrija). Preciznih statističkih podataka nema, ali se pretpostavlja da studije sa područja općine Sapna pohađa oko 100 studenata.

II.9.2. Zdravstvena i socijalna zaštita

II.9.2.1. Zdravstvo

Zdravstvena djelatnost predstavlja organizovano pružanje zdravstvene zaštite kroz rad zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika u okviru zdravstvenih ustanova, odnosno privatne prakse u skladu sa stručno-medicinskom doktrinom.

⁴⁵Bruto građevinska površina školske zgrade.

⁴⁶ ne raspolaze se podatkom

⁴⁷ nema pojave

Zdravstvena djelatnost se obavlja na primarnom, sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite, te na nivou federalnih i kantonalnih zdravstvenih zavoda. Zdravstvena zaštita na primarnom nivou, između ostalog obuhvata: djelatnost porodične medicine, djelatnost zdravstvene zaštite djece, djelatnost polivalentnih patronažnih sestara u zajednici, higijensko-epidemiološku zaštitu, hitnu medicinsku pomoć, zubozdravstvenu zaštitu, medicinu rada, laboratorijsku i radiološku dijagnostiku primarnog nivoa ,apotekarsku djelatnost.

Zdravstvena djelatnost na sekundarnom nivou zdravstvene zaštite obuhvata specijalističko-konsultativnu i bolničku zdravstvenu djelatnost, dok zdravstvena djelatnost na tercijarnom nivou obuhvata pružanje najsloženijih oblika zdravstvene zaštite iz specijalističko-konsultativnih i bolničkih zdravstvenih djelatnosti i naučnoistraživački rad.

Na teritoriji općine Sapna, nivo zdravstvene zaštite se ogleda kroz primarnu zdravstvenu zaštitu u Domu zdravlja Sapna i pet područnih ambulanti. Sekundarnu zdravstvenu zaštitu građani općine Sapna ostvaruju u Univerzitetsko-kliničkom centru u Tuzli.

Površina glavnog objekta iznosi 775m², a površina ambulanti raspoređenih na području pet naseljenih mjesta iznosi 394m². Naseljena mjesta koja na svojoj teritoriji imaju ambulantu su:

- Nezuk (127,4m²)
- Vitinica (75 m²)
- Međeđa (38,6 m²)
- Goduš (20,48 m²)
- Rastošnica (132,3 m²)

Osnovni problem JZU Dom zdravlja je nedostatak prostora za pružanje specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite. Shodno tome, potrebna je dogradnja postojećeg objekta, kako bi se obezbjedile nedostajuće usluge zdravstvene zaštite .

Broj uposlenika zadovoljava kriterijume zdravstva u smislu pružanja usluga građanima, osim stručnog specijaliziranog osoblja za kojim Dom zdravlja ima potrebu, a koje tzv. savremene bolesti današnjice nameću kao potrebu.

Na teritoriji općine Sapna egzistiraju dvije apoteke.

II.9.2.2. Socijalno staranje

Socijalna zaštita je organizovana djelatnost usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti građana i njihovih porodica u stanju socijalne potrebe. Socijalnom potrebom se smatra trajno ili privremeno stanje u kome se nalazi građanin ili porodica, prouzrokovano ratnim događajima, elementarnim nesrećama, općom ekonomsko krizom, psihofizičkim stanjem pojediniaca ili drugih razloga, koje se ne mogu otkloniti bez pomoći drugog lica.

Korisnici socijalne zaštite, shodno Zakonu o socijalnoj zaštiti Federacije, su lica koja se nalaze u stanju socijalne potrebe i to: djeca bez roditeljskog staranja, odgojno znamerena djeca, odgojno zapustena djeca, djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, lica sa invaliditetom i lica ometena u fizičkom ili psihičkom razvoju, materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica, stara lica bez porodičnog staranja, lica sa društveno negativnim ponašanjem te lica i porodice u stanju socijalne potrebe, kojima je usljed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

U općini Sapna socijalna zaštita se ostvaruje u Centru za socijalni rad, putem kojeg se ostvaruju različiti oblici zbrinjavanja kao što su:

- korisnici stalne novčane pomoći, materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica;
- korisnici invalidnine, tuđe njege i pomoći, lica koja su proglašena neratnim invalidnim licima u procentu 60% i više;
- civilne žrtve rata i to porodična i lična invalidnina;

- porodilje iz radnog odnosa i one koje nisu u radnom odnosu;
- djeca ometena u fizičkom i psihičkom razvoju kao i oboljela djeca u vidu uvećanog dječijeg dodatka;
- djeca u porodičnom smještaju, kao i djeca u ustanovama socijalne zaštite,
- dječiji dodatak za djecu čiji roditelji nisu u radnom odnosu;
- jednokratno pomaganje porodicama i licima koja se nalaze u stanju „socijalne potrebe“.

Prema podacima Udruženja oboljelih od cerebralne paralize, broj stanovništva sa smanjenim tjelesnim sposobnostima iznosi oko 700.⁴⁸

Tabela br. 92.: Pregled oblika socijalne zaštite u 2013. godini

red. br.	oblik socijalne zaštite	broj korisnika
1.	stalna novčana pomoć	44
2.	civilne žrtve rata	163
3.	jednokratna novčana pomoć	200 korisnika svake kalendarske godine
4.	broj kategorisane djece i omladine	38
5.	korisnici dječijeg dodatka	479
6.	lica pod starateljstvom	
	a. starateljstvo nad malodobnim licima	10
	b. starateljstvo nad punoljetnim licima	7
	c. starateljstvo za posebne slučajeve	17
7.	smještaj u ustanovi socijalne zaštite	13
8.	osnovna prava lica sa invaliditetom	
	a. lična invalidnina	152
	b. dodataka na njegu i pomoć od strane drugog lica	98
	c. ortopedski dodatak	68
9.	smještaj u drugu porodicu	1
10.	kućna njega i pomoć u kući	1
11.	pravo porodilja iz radnog odnosa	5
12.	stručni socijalni rad sa maloljetnicima, žrtvama nasilja i vulnarabilnim grupama	
	a. evidentirana maloljetnička delikvencija	10 slučajeva
	b. evidentirani slučaj nasilja u porodici	4 slučaja
	c. lica društveno neprihvatljivog ponašanja	10 slučajeva
13.	korisnici zdravstvene zaštite	151 korisnik

Izvor: Centar za socijalni rad Sapna

Takođe, JU Centar za socijalni rad Sapna, obavlja i stručni socijalni rad, kao što je posredovanje u postupku razvoda braka, izrada socijalnoanamnestičkih podataka, socijalno praćenje i prevencija različitih socijalnopatoloških pojava na području općine.

U JU Centar za socijalni rad zaposleno je 5 radnika, sljedeće stručne spreme: 1 magistar nauka socijalnog rada, 2 dipl. socijalna radnika kao i diplomirani pravnik i ekonomista. Proširivanjem djelatnosti, odnosno ustupanjem pojedinih poslova u nadležnost Centra za socijalni rad (npr. rad sa maloljetnim počiniocima krivičnih djela), izražena je potreba za jačanjem kadrovskih resursa ove ustanove.

Centar za socijalni rad je posjednik prostora od 40m² površine ali zbog neuslovnosti istog, a shodno Odluci Vlade Tuzlanskog kantona, odobren je prostor (80m²) bivšeg Suda za prekršaje na trećem spratu Zanatsko-poslovnog centra, za obavljanje funkcije i djelatnosti Centra.

Dakle, JU Centar za socijalni rad ne ispunjava ni minimum standarda u pogledu prostora za obavljanje djelatnosti i rada sa osjetljivim kategorijama korisnika, invalidnim licima, starima i bolesnima.

⁴⁸ Podaci dobijeni od Službe za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove.

Kod napora koje Centar čini u zbrinjavanju građana u stanju socijalne potrebe, poseban problem su Zakonski okviri kojima se regulišu određena prava, jer socijalna pomoć često nije dostupna onima koji je najviše trebaju, a to su nezaposleni koji su sposobni za rad ali nemaju priliku da rade.

Crveni križ

Crveni križ općine Sapna, u vlasništvu JU Cenra za socijalni rad (Ministarstvo rada i socijalne politike Tuzlanskog kantona) ima oko 390 korisnika-kućna njega, davaoci krvi, traženje nestalih, prva pomoć za vozače, borba protiv tuberkuloze i dr.

Prostorije u kojima se nalazi Crveni križ su neuslovne, te je potrebno izgraditi vlastiti prostor sa adekvatnim prostorijama-kabinet za edukaciju prve pomoći sa kompletnom opremom, prostor za edukaciju, prostor za magacin i dr.

II.9.3. Kultura i sport

II.9.3.1. Kultura

Kulturna dešavanja na prostoru općine Sapna odvijaju se na platou centralne Osnovne škole, u fiskulturnoj sali ove škole, u Sali za sjednice općine, te na prostorima mjesnih zajednica.

.U okviru subjekata koji afirmišu kulturu i kulturne sadržaje na prostoru općine postoje:

- biblioteka u sklopu JU OŠ „Sapna“
- biblioteka u sklopu područne škole Vitinica
- biblioteka u sklopu JU MSŠ „Sapna“
- KUD „Merak“
- Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“-Općinsko društvo Sapna.

Nosilac kulturnih aktivnosti na području općine Sapna je BZK „Preporod“-Općinsko društvo Sapna, koje egzistira od 1997. godine. U saradnji sa općinom i Medžilisom Islamske zajednice Zvornik-Sapna organizuje tokom godine po nekoliko kulturnih javnih manifestacija, uglavnom u povodu obilježavanja značajnih datuma, državnih i vjerskih praznika. Prostor koji koristi ova zajednica je neadekvatan (u zgradi Medžilisa Islamske zajednice, 40m²), te se javlja potreba za proširenjem prostornih kapaciteta, u smislu izgradnje novog objekta (odnosno preseljenja u već postojeći objekat, adekvatniji za potrebe ove zajednice) ili proširenja postojećeg.

KUD „Merak“ osnovan je 2008. godine i djeluje u folklornoj, muzičkoj i dramskoj sekciji, a do sada su ostvarili značajne rezultate na raznim festivalima takmičarskog karaktera. Navedeno kulturno-umjetničko društvo nema vlastiti prostor za rad, te za administrativne potrebe koristi prostor Medžilise Islamske zajednice, a za rad sekcija koristi hol Osnovne škole „Sapna“. Očigledno je, da ovo umjetničko društvo ima potrebu za adekvatnim vlastitim prostorom, na jednoj lokaciji. Takođe, treba napomenuti da postoji i Udruženje mladih „Korak“, koji se između ostalog bavi i promocijom kulturnog stvaralaštva mladih na području općine.

Biblioteka u sklopu osnovne škole Sapna je u protekloj godini, radi obogaćivanja knjižnog fonda, premještena u veću prostoriju odnosno učionicu od oko 50 m². Na raspolaganju ima oko 6000 knjiga, a navedno prostorno proširenje stvorilo je pretpostavke za povećanje knjižnog fonda i dovelo do poboljšanja uslova rada školske biblioteke. Namijenjena je za potrebe učenika i nastavnika Osnovne škole Sapna i područnih škola u Međeđoj, Nezuku, Sapnoj i Godušu.

Biblioteka u sklopu područne škole Vitinica, raspolaže sa oko 2000 knjiga, a zauzima prostor od oko 35 m².

Biblioteka u sklopu Mješovite srednje škole Sapna, posjeduje oko 2500 knjiga, a prevashodno je namijenjena za potrebe učenika i nastavnog osoblja ove ustanove. Prostornim kapacitetom i fondom knjiga zadovoljava osnovne potrebe ove srednjoškolske ustanove.

Kao što je već i rečeno, u nekim mjesnim zajednicama postoje društveni objekti koji se između ostalog mogu koristiti i za potrebe različitih kulturnih aktivnosti, tj. mogu služiti i za višenamjensko korišćenje.

Na prostoru mjesnih zajednica Rastošnica, Nezuk, Kobilici, Gornja Sapna i Žuje –Šarci ne postoje društveni objekti sa prostorijama pogodnim za održavanje kulturnih javnih manifestacija, a objekat-zgrada MZ Kovačevići je u jako lošem stanju. Treba napomenuti da ovaj objekat ima površinu preko 500m² korisnog prostora, te bi se mogao koristiti kako za kulturne tako i za poslovne aktivnosti.

Tabela br. 93.: Pregled društvenih objekata

r.br.	naziv i mjesto objekta
1.	prostorije MZ Kovačevići
2.	prostorije MZ Goduš
3.	prostorije MZ Vitinica
4.	prostorije MZ Međeđa
5.	prostorije MZ Zaseok
6.	prostorije MZ Baljkovica

(Izvor: podaci dobijeni od strane općinske službe za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije)

Na području općine ne postoji Dom kulture, gradska ili narodna biblioteka, za čime postoji očita potreba.

II.9.3.2. Sport i rekreacija

Razvoj sporta u općini Sapna usko je povezan sa izgradnjom sportskih terena. Prije rata na ovom području nije postojao nijedan sportski klub niti jedan sportski objekat osim fiskulturne sale u Javnoj ustanovi Osnovna škola „Sapna“.

Tabela br. 94.: Sportsko-rekreativni objekti/tereni na prostoru općine Sapna

r.br.	vrsta objekta ⁴⁹	površina	naseljeno mjesto
1.	Gradski fudbalski stadion	8000m ² (bruto)	Kraljevići
2.	Sportska dvorana u izgradnji	1500m ² (bruto)	Kraljevići
3.	Fiskulturna sala u centralnoj Osnovnoj školi	200m ² (bruto)	Kraljevići
4.	Fiskulturna sala u sklopu područne škole u Vitinici	403m ² (bruto)	Vitinica
5.	Sportski poligon-igralište u sklopu centralne Osnovne škole	1200m ² (bruto)	Kraljevići
6.	Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Sapni	300m ²	Sapna
7.	Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Međeđoj	300m ²	Međeđa
8.	Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Godušu	250m ²	Goduš
9.	Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Nezuku	300m ²	Nezuk
10.	Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Vitinici	600m ² (nije upotrebljiv)	Vitinica
11.	Sportski poligon (MZ Vitinica)	420 m ²	Vitinica
12.	Sportski poligon (MZ Kobilici)	250m ²	Kraljevići
13.	Sportski poligon (MZ Zaseok)	2000m ²	Zaseok
14.	Sportski poligon (MZ Kovačevići)	350 m ²	Vitinica
15.	Sportski poligon (MZ Baljkovica)	300m ²	Baljkovica
16.	Park-Aleja Alije Izetbegovića	1100m ²	Kraljevići

(Izvor: podaci dobijeni od strane općinske službe za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije)

Gradski stadion zadovoljava minimalne kriterijume za učešće u rangu takmičenja u kojem učestvuje FK „Sapna“. Veliki problem je taj, što ne posjeduje tribine za gledaoce sa klupama, te je potrebno izvršiti njegovu rekonstrukciju, u smislu dogradnje istih.

Sportska dvorana u Kraljevićima, trenutno je u izgradnji, a potreba njenog završetka predstavlja žilu kucavicu za razvoj sporta i fizičke kulture. Završetkom projekta, stvorice se uslovi za formiranje klubova košarke, odbojke i rukometa u ženskoj i muškoj konkurenciji, ali i malog fudbala i drugih sportova i svih drugih aktivnosti za koje je ovaj objekat pogodan.

Fiskulturna sala u centralnoj Osnovnoj školi namijenjena je za odvijanje nastave tjelesnog odgoja učenika ove ali i Mješovite srednje škole. Takođe, ova sala služi i za prvenstvene utakmice kluba u sjedećoj odbojci kao i za rekreativne aktivnosti radnika i drugih građana općine. Opremljenost ovog objekta kao i sam enterijer nije na zadovoljavajućem nivou.

Fiskulturna sala u sklopu područne škole u Vitinici, služi za odvijanje nastave tjelesnog odgoja ali i za održavanje turnira u odbojci i sjedećoj odbojci. Takođe, služi i za rekreaciju radnika škole i drugih udruženja i građana. Opremljenost ovog objekta je zadovoljavajuća.

Sportski poligon-igralište u sklopu centralne Osnovne škole je asfaltirana površina opremljena za odvijanje košarkaških i fudbalskih utakmica. Predstavlja „centar“ sportskih dešavanja općine. Osim toga,

⁴⁹ za označavanje sportskih objekata, terena, poligona i igrališta korištena su, između ostalog, dva termina: "sportski poligon-igralište", za označavanje otvorenih sportskih terena ispred školskih objekata, te "sportski poligon" za ostale sportske terene.

na ovom prostoru odvijaju se i različita školska takmičenja. Iako je opremljenost na zadovoljavajućem nivou (sjedišta, osvetljenost), postoji realna potreba kako za proširenjem sjedišta za gledatelje tako i za izgradnjom zaštitne ograde.

Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Sapni je asfaltirana površina koja služi prvenstveno za mali fudbal. Opremljenost nije na zadovoljavajućem nivou, a služi kako za školske tako i za potrebe rekreacije građana.

Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Međeđoj, prvenstveno služi za mali fudbal, a osim učenika koriste je i ostali građani.

Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Godušu, koristi se za kako školske tako i za rekreativne potrebe građana. Opremljenost ovog poligona nije na zadovoljavajućem nivou (koš, betonirane klupe za gledaoce)

Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Nezuku opremljen je sa koševima i golovima, a nedostaju klupe za gledatelje.

Sportski poligon-igralište u sklopu područne škole u Vitinici nije upotrebljiv.

Sportski poligon u Mjesnoj zajednici Vitinica služi za održavanje turnira u malom fudbalu, ali i za rekreaciju građana. Opremljenost je na relativno zadovoljavajućem nivou-golovi za mali fudbal, koševi ali bez sjedišta za gledatelje.

Sportski poligon u Mjesnoj zajednici Kobilici, kao i prethodni, služi za rekreaciju građana i održavanje turnira. Posjeduje golove, koš i betonsku liniju za sjedišta gledatelja.

Sportski poligoni u mjesnim zajednicama Zaseok i Kovačevići, relativno su dobro opremljeni (koševi, mreža za odbojku, golovi) ali bez sjedišta za publiku.

Sportski poligon u Mjesnoj zajednici Baljkovica nije asfaltiran i nije adekvatno opremljen.

Park-Aleja Alije Izetbegovića, predstavlja oblikovanu pejzažnu površinu, sa izraženom potrebom dodatnog opremanja i uređenja u budućnosti.

Na području općine egzistira FK „Sapna“, OKI „Drina“ i KK „Sapna“. Naime, košarkaški klub „Sapna“ osnovan je 2008. godine i trenutno predstavlja najmađi klub na području općine, a okuplja uzraste kadetskih i pionirskih ekipa (postoji i mješovita muško-ženska minibasket selekcija, odnosno škola košarke za mlađe od 12 godina). Pionirska ekipa je za samo dvije godine svoga postojanja, tj. u aprilu 2010. godine, osvojila naslov prvaka Bosne i Hercegovine. Interesovanje za ovaj sport je zanačajno, pa je broj članova ovog kluba iz dana u dan sve veći.

Odbojkaški klub invalida „Drina“ je pod imenom „Zvornički vitezovi“ osnovan u maju mjesecu 1995. godine, ali je registrovan tek u septembru 1999. godine. Okuplja oko 20-tak članova, a takmiči se u Prvoj ligi FBiH.

Osim navedenih sportskih klubova, treba istaći i Sportsko lovačko društvo „Husić Mustafa-Čektalo“, koje egzistira od 1993. godine i sportsko ribolovno društvo „Škobalj“.

II.9.4. Uprava i administracija

Od djelatnosti koje pripadaju ovoj grupi, u obuhvatu Plana zastupljene su sljedeće:

- Općinska uprava;
- Pošta;
- Poslovna jedinica distribucije Sapna (Elektroprivreda BiH, Podružnica „Elektrodistribucija“ Tuzla);
- Policijska stanica;
- JP Veterinarska stanica Sapna;
- Federalni zavod MIO-PIO, poslovnica Sapna;
- Zavod zdravstvenog osiguranja-poslovnica Sapna;
- Zavod za zapošljavanje-Organizaciona jedinica Sapna;
- Poreska uprava-Područni ured Sapna;
- Šumska uprava;
- Ministarstvo odbrane BiH-Odjeljenje odbrane Sapna;
- Društveni objekti;
- Ostalo;

Poslovi lokalne samouprave i upravni poslovi iz samoupravnog djelokruga općine obavljaju se unutar jedinstvenog općinskog organa uprave, odnosno u tri općinske upravne službe:

- Služba za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije;
- Služba za civilnu zaštitu;
- Služba za društvene djelatnosti, branilačko-invalidsku zaštitu i opću upravu;

Opremljenost i stanje objekta Općinske uprave je na zadovoljavajućem nivou, ali postoji potreba za proširenjem i adekvatnim opremanjem dijela u kojem se čuva arhivska građa.

Objekat Policijske stanice Sapna, u osnovi ima dobru opremljenost ali postoji izrazita potreba za rekonstrukcijom podrumskih djelova navedenog objekta. Takođe, i ovdje je naglašen problem čuvanja arhivske građe.

Objekat Pošte površinski zadovoljava trenutne potrebe za pružanjem poštanskih usluga. S obzirom na trenutne uslove, postoji izrazita potreba za adaptacijom istog, u smislu uređenja eksterijera i enterijera.

Od ostalih djelatnosti, važno je napomenuti djelovanje NVO i udruženja građana. Na predmetnom prostoru egzistiraju sljedeća udruženja i NVO:

- UG „Dobitnika najvećih ratnih priznanja Majevice“;
- Ekološko udruženje građana „Eko Zeleni“
- Udruženje invalida;
- Udruženje mladih „Korak“
- Udruženje žena općine Sapna;
- Organizacija demobilisanih boraca;
- Oranizacija porodica šehida i poginulih boraca;
- Organizacija ratnih vojnih invalida;
- Klub patriotske lige;
- Udruženje građana pčelara „Maslačak“
- Udruženje penzionera/umirovljenika
- Udruženje poljoprivrednika općine Sapna;
- Udruženje građana „Srpsko građansko vijeće“;
- Udruženje veterana rata 1992.-1995. liječenih od PTSP-a

- Udruženje poljoprivrednika „Preljepa šljiva“
- Forum građana povratnika.

II.9.5. Vjerski objekti

U obuhvatu plana osim islamske, prisutni su i objekti pravoslavne konfesije. Objekti islamske zajednice su:

- Džamija-Međeđa (naseljeno mjesto Međeđa);
- Džamija-Nezuk (naseljeno mjesto Nezuk);
- Džamija-Zaseok (naseljeno mjesto Zaseok);
- Džamija-Kraljevići (naseljeno mjesto Kraljevići);
- Džamija-Gornja Sapna (naseljeno mjesto Sapna);
- Džamija-Goduš (naseljeno mjesto Goduš)
- Džamija-Vitinica-Han (naseljeno mjesto Vitinica)
- Džamija-Vitinica-Selimovići (naseljeno mjesto Vitinica)
- Džamija-Kovačevići (naseljeno mjesto Vitinica)
- Džamija-Žuje-Šarci (naseljeno mjesto Goduš)
- Mekteb-Međeđa Grabovice (naseljeno mjesto Međeđa)
- Mekteb- Kobilici (naseljeno mjesto Kraljevići)
- Mekteb- Baljkovica (naseljeno mjesto Baljkovica)
- Mekteb- Kraljevići (naseljeno mjesto Kraljevići)
- Mekteb-Gaj (naseljeno mjesto Sapna)
- Mekteb-Donji Zaseok (naseljeno mjesto Zaseok)
- Mekteb-Zecovi (naseljeno mjesto Zaseok)
- Mekteb-Handelići (naseljeno mjesto Vitinica)
- Mekteb-Kraljevići-Svrake (naseljeno mjesto Kraljevići)
- Mesdžid sa turbetom-Krstac (naseljeno mjesto Vitinica)
- Tekija-Kraljevići (naseljeno mjesto Kraljevići)
- Objeekat Islamske Vjerske Zajednice-Uprava

Uz svaki objekat gdje se vrši vjerski obred-dzamiije, postoji stambeni objekat u kojima stanuju imami-hodžinske kuće.

Pravoslavni objekti se nalaze u sljedećim naseljenim mjestima: Rastošnica i Rožanj. Naime, u Rastošnici postoji crkva, a u Rožnju manastir.

II.10. PRIRODNO I KULTURNO – HISTORIJSKO NASLIJEĐE

Područje koje pokriva općina Sapna, karakteriše značajno kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe-veći broj lokaliteta dobara različitih vrsta naslijeđa (arheološko, graditeljsko, spomeničko, etnološko, prirodno i nematerijalno).

II.10.1. Prirodno naslijeđe

Prostornim planom Tuzlanskog kantona, u dijelu koji se odnosi na Projekciju prostornog razvoja, na teritoriji općine Sapna, izdvojen je pejzaž-prirodni predio Vrelo, koji se nalazi ispod sela Kovačevići, te Rožanjska rijeka, područje ispod kote Vrljaja, preko lok. „Podžuje“ do ispod sela Goduš. Od prirodnih vrijednosti-hidrografija izdvojeno je jezero Snježnica sa neposrednim obalnim područjem.

II.10.2. Kulturno-historijsko naslijeđe⁵⁰

Kulturno-historijska baština predstavlja jedan od najvažnijih segmenata kulturnog identiteta određene zajednice i posebno je značajna za prostor u kojem ona egzistira, o starosnoj dobi pojedinih naselja i vremenskim periodama u kojima je to naselje imalo najburniji razvoj. Evidencija i zaštita kulturno-historijskih vrijednosti ima prvorazredan značaj za cjelokupno društvo i njegov razvoj.

Područje današnje općine Sapna bilo je naseljeno još u antičkom dobu, o čemu svjedoče arheološki nalazi. Na teritoriji općine nalaze se sljedeći značajni kulturno - historijski spomenici:

Antički period

- Stara kuća, Sapna - manja rimska zgrada na platou 2 km udaljenom od Sapne
- Kasnoantički refugium „Gradina”, Sapna – sačuvani potezi slabo građenih zidova koji prema stručnoj analizi arheologa pripadaju kasnoantičkom refugiumu. Od ostataka materijalne kulture sporadično su pronađeni fragmenti grubo rađene tamno sive keramike. Lokalitet je datiran u vrijeme IV do VI vijeka Nove ere.

Srednjovjekovni period

Neponovljiv i jedinstven tip nadgrobnog spomenika u srednjovjekovnoj Bosni-stećak, predstavlja najzanimljiviju pojavu u evropskom stvaralaštvu. Nastanak stećaka veže se za period od 13. do 16. vijeka, mada najveći broj stećaka nastaje tokom 14. i 15. vijeka. Ovi nadgrobni spomenici predstavljaju svjedočanstvo kulture jugoistoka Evrope, koje nastaje na prostoru gdje se susreću kulture i tradicije zapada, istoka i juga u jedinstvenom istorijskom kontekstu. Pretpostavlja se da na području današnje Bosne i Hercegovine, jugozapadne Srbije, sjeverozapadne Crne Gore i dijela Hrvatske ima oko 70 000 stećaka. Najveći broj stećaka nalazi se na područjima koja su činila dio nekadašnje srednjovjekovne Bosne. Područje općine Sapna ima nekoliko lokaliteta na kojima su očuvani stećci:

- Srednjovjekovno groblje Herići, Rastošnica. Stećci se nalaze na udaljenosti od 2 km od puta Sapna-Priboj, uz lijevu obalu jezera. Grupisani su na jednom mjestu u samom naselju, 10 m od puta koji se proteže uz samu obalu jezera. Na ovom mjestu, nekada je bilo ukupno 6 stećaka, a danas ih ima 5, s tim da su dva stećka značajno oštećena. Svi stećci su u obliku sanduka, orjentisanih u pravcu istok-zapad. Veoma su ugroženi.
- Srednjovjekovno groblje Krčevina, Rastošnica. Na ovom lokalitetu zabilježena je nekropola od 10 stećaka (7 dobro očuvanih stećaka, sljemenjaka, većina sa postoljem) u obliku sljemenjaka sa orjentacijom istok-zapad. S obzirom na to da se nalaze na parceli koja se obrađuje, nekoliko stećaka je zasuto zemljom. Lokalitet je potpuno nezaštićen i ugrožen.
- Srednjovjekovno groblje Mramor, Rastošnica. Ova nekropola se nalazi na samoj administrativnoj granici između općina Teočak i Sapna. Nekada, na ovom lokalitetu se nalazilo 38 stećaka, uglavnom sanduka i stubova. Danas, ova nekropola se nalazi u niskom rastinju i šumi. Prilikom izgradnje puta veliki broj stećaka je pomjeren i oštećen. Vizuelno, na ovom lokalitetu se može identifikovati svega 14 stećaka, uglavnom sanduka i stubova, od kojih je znatan dio oštećen. Većina stećaka je orjentisana pravcem zapad-istok, mada ima stećaka koji su orjentisano u drugim pravcima što govori da je došlo do pomjeranja znatnog dijela stećaka. Veliki broj stećaka se samo djelimično može vidjeti jer su zatrpani zemljom i rastinjem.
- Nekropola stećaka Zagrobnica, Sapna. Na ovom lokalitetu je sačuvano 14 stećaka orjentisanih u nekoliko pravaca, što govori o značajnom pomjeranju. U nekropoli su sačuvani stećci u obliku sanduka, sljemenjaka, sljemenjaka s postoljem i stuba. Takođe, na ovom lokalitetu je nekada postojala jedna od najvećih nekropola. Nedaleko od sačuvanih stećaka nekada su postojale i tri

⁵⁰ Prema: PPTK 2005.-2025. i Jusuf Omerović, Munir Kahrmanović (2012.):“Očuvane nekropole stećka u Sapni“, Baština sjeveroistočne Bosne, V, Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, Tuzla

ploče, osam sljemenjaka i dvije stele, orjentisanih u pravcu istok-zapad. U središnjem dijelu njive, na vrhu padine, nalazila su se tri velika stećka i tri velike stele. Lokalitet Zagrobnica predstavlja jedan od najugroženijih lokaliteta na području općine Sapna. Stećci se na ovoj nekropoli kontinuirano uništavaju prilikom poljoprivrednih radova. Osim stećaka koji su uronili u zemlju, ostali stećci, ukoliko se ne zaštite u narednom periodu, bit će vjerovatno potpuno uništeni.

- Srednjovjekovni nadgrobni spomenici Osrećak, Zaseok - sačuvana 2 stećka u obliku stele. Na jednoj ukras u vidu plastičnog rebra, na drugoj natpis,
- Srednjovjekovni nadgrobni spomenici Vitnica, Vitnica - sačuvana dva stećka u obliku sanduka,
- Nekropola stećaka Rastošnica - sačuvana 3 stećka. Jedan stećak sa ukrasom dužnog rebra cijelom dužinom spomenika, a na obje bočne strane po dvije „kamenice”.
- Nekropola stećaka Sandići, lokalitet Mramorje. Nalazi se na udaljenosti od 1,5 km od Skakovice i oko 5 km udaljeno od Rastošnice, pored lokalnog puta. Udaljenost od Sapne do lokaliteta, putem Sapna-Skakovica-Sandići, iznosi oko 13 km. Na lokalitetu se nalaze 3 stećka, jedan sanduk, jedan stub i ostatak od jednog stećka nepoznatog oblika. Lokalitet se nalazi na ne pristupačnom terenu i stećci su ugroženi.
- Nekropola stećaka Zavid, lokacija pravoslavno groblje. Naselje Zavid udaljeno je od Sapne oko 10 km. Nalazi se neposredno uz put Sapna-Zavid-Rstošnica. Nekropola sa stećcima nalazi se neposredno uz pravoslavno groblje, na udaljenosti od 700m od puta Sapna-Priboj iz pravca Rastošnice. Nekropola je udaljena 30 m od lokalnog puta. Na nekropoli se nalazi 6 dobro očuvanih i lijepo obrađenih stećaka, sljemenjaka sa postoljem. Stećci se nalaze na veoma pristupačnoj lokaciji i djelimično su ugroženi.
- Nekropola stećaka Međeđa, lokalitet Sječa. Na području Međeđe nalazi se jedina uređena nekropola u općini Sapna, na lokalitetu Sječa. Ova nekropola poznata je u narodu i pod nazivom Pasiji grobovi. U zadnje vrijeme taj lokalitet se označava i kao Mramorovi. Nekropola Sječa ima dvije skupine stećaka. Prva skupina se nalazi neposredno uz raskrslu regionalnog puta i puta za Međeđu. Na ovoj lokaciji ima 39 očuvanih stećka, uglavnom sljemenjaka i sanduka, od kojih su neki sa postoljem. Na ovoj nekropoli jedan dio stećaka je oštećen prije uređenja nekropole. Veliki broj stećaka orjentisan je u pravcu istok-zapad, a nekoliko stećaka orjentisano je i u drugim pravcima, vjerovatno zbog pomjeranja. Iznad uređene nekropole, na udaljenosti od 70 m, na istom lokalitetu nalazi se još jedna skupina stećaka od 5 stećaka, od kojih su tri sanduka. Nekropola nije uređena niti zaštićena i jedan stećak je znatno oštećen. Nedaleko od ove skupine na 20m nalazi se jedan stećak oblika sanduka i oštećen je, a još istočnije, na oko 30m od druge skupine, nalazi se jedan stećak velikih dimenzija u obliku sanduka. Svi navedeni sećci su orjentisani istok-zapad i nalaze se neposredno uz stari put Djedovac.
- Nekropola stećaka Međeđa, lokalitet Potkojnica. Lokalitet Potkojnica nalzi se na udaljenosti od 300m od regionalnog puta Sapna-Kalesija. Nekropola se nalazi na uzvišenju obraslom šumom i niskim rastinjem. Na nekropoli ima sačuvanih 16 stećaka u obliku sljemenjaka, sanduka i jedna stuba. Značajan dio stećaka zasut je zemljom i oštećeni su. Većina stećaka je orjentisana u pravcu istok-zapad, a nekoliko i u pravcu sjever-jug. Nekropola je ugrožena i potrebno je uraditi mjere zaštite lokaliteta.
- Nekropola stećaka Vitnica, lokalitet Brđaci. Nekropola se nalazi pored samog puta Vitinica-Handelići, većim dijelom u dvorištu oko jedne kuće. Na ovom lokalitetu nalaze se 24 očuvana stećka. Neki od navedenih stećaka su pomjerani, neki su oštećeni ili su djelimično zasuti zemljom. Najveći broj stećaka su po obliku sljemenjaci. Većina je orjentisana u pravcu istok-zapad, a ima nekoliko koji su vjerovatno zbog pomjeranja orjentisani u drugom pravcu. Nekropola je veoma ugrožena i potrebno je uraditi zaštitu nekropole.
- Nekropola stećaka Zaseok, Zaseok U Zaseoku se nalazi stećak, stuba sa natpisom Braje Tvrdovića, na kome je natpis djelimično oštećen. Na istom mjestu u Zaseoku je postojao još jedan stećak na kome je najvjerovatnije bilo isklesano koplje. Stećak sa natpisom je oštećen, ali je sačuvan i nalazi se na prvobitnom mjestu. Stećak je veoma dragocjen, i s obzirom da se nalazi pored samog puta potrebna je urgentna zaštita. U drugom dijelu naselja nalazi se oštećeni sljemenjak. Ostali stećci, koji su postojali na ovom području, uništeni su.

- Nekropola stećaka Sapna, Gaj. U naselju Gaj, neposredno uz put Sapna-Gaj-Vitinica, nalazi se jedan stećak velikih dimenzija (dužina 270 cm, širina 85 cm i debljina 55 cm). Stećak je u prošlosti pomjeren sa nekadašnjeg mjesta i sada ima orijentaciju sjever-jug.

Osmanski period

- Islamsko groblje, Cer-Sapna
- Islamsko groblje, Međeđa
- Islamsko groblje, Rastošnica
- Islamsko groblje, Nezuk
- Pravoslavno groblje, Vitnica
- Džamija sa grobljem, Mahmutovići, Vitinica
- Islamsko groblje Krstac, Mahmutovići, Vitinica,
- Pravoslavno groblje, Baljkovica, (na granici entiteta).
- Islamsko groblje Goduš

Prema podacima Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine na teritoriji općine Sapna nalaze se dva spomenika koja su na Listi peticija za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom i to:

- Stećci u Vitinici - Brđacima, Sapna
- Džamija Sapna, Zvornik

Navedeni objekti i lokacije, prikazani su i na grafičkom prilogu-Kulturno - istorijsko naslijeđe, a u daljem procesu zaštite neophodno je dati tačan stepen zaštite pojedinih.

II.11. KARAKTERISTIKE RAZVOJA TURIZMA NA BAZI KULTURNO-HISTORIJSKOG I PRIRODNOG NASLIJEĐA

Kulturno-historijski objekti, jezero Snježnica, zdrava i ekološki očuvana sredina omogućavaju razvoj kulturnog, rekreativnog, izletničkog, lovnog i ekoturizma.

Dio akumulacionog jezera Snježnica (466,7 ha), predstavlja atraktivnu turističku destinaciju, smještenu u sjeverozapadnom dijelu općine. Sa povoljnim turističkim režimom-zdravom i ekološki očuvanom sredinom, šumama i raznovrsnom divljači, predstavlja osnov za razvoj lova i ribolova, izletničkog i ekoturizma, te organizovanje raznih sportskih takmičenja. Takođe, treba spomenuti i predio Vrelo i Rožanjsku rijeku.

Kulturno-historijsko naslijeđe (arheološka dobra i ostala kulturno-historijska dobra – graditeljsko naslijeđe) predstavljaju osnov za razvoj kulturnog turizma.

U tom pogledu mogu se razmatrati arheološka nalazišta iz antičkog, srednjevjekovnog, osmanskog perioda i, stećci, građevine sakralne arhitekture (džamije, crkve, memorijalni i nadgrobni spomenici, ploče).

Prema podacima Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine na teritoriji Općine Sapna nalaze se dva spomenika koja su na Listi peticija za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom i to:

- Stećci u Vitinici - Brđacima, Sapna
- Džamija Sapna, Zvornik

Savremena saznanja o prostoru, ukazuju na činjenicu da je korišćenje samo jednog resursa neracionalno, ekonomski neopravdano i da jednostran pristup najčešće dovodi do devastacije prostora, ako se zanemare drugi resursi koje prostor pruža. Početni „sukob interesa“ sa tradicionalnim djelatnostima, vrlo brzo će se prevazići, preorijentacijom ljudske djelatnosti i promjenom namjene

prostora. Osnov za razvoj navedenih aktivnosti je izgradnja infrastrukturnih sadržaja kao i maksimalno poštivanje i primjena svih mjera zaštite prirodne sredine.

II.12. PREVENCIJA, ODNOSNO, OGRANIČENJE EFEKATA PRIRODNIH NEPOGODA I KATASTROFA

Prostor koji je obuhvaćen Prostornim planom Općine Sapna, izložen je opasnostima od elementarnih i drugih nepogoda.

U tom pogledu može se govoriti o zaštiti od zemljotresa, klizišta, poplava, neeksplozivnih ubojitih sredstava i mina, zaštita od interesa za odbranu općine.

II.12.1. Prirodne nepogode i katastrofe

Poplave

Poplava je plavljenje užeg ili šireg kompleksa zemljišta, izlivanjem vode iz riječnog korita, jezera ili mora. Nastaje od velikih kiša, naglog otapanja snijega, jakih zemljotresa i vjetrova i drugih prirodnih nesreća. Smanjuje se ili sprečava izgradnjom nasipa, brana, kanala ili velikih akumulacionih bazena koji prihvaćaju najveći dio plavne vode. Poplave mogu biti prirodne i vještačke.

Problemi vezani za plavljenje prostora Općine Sapna, odnose se na izlivanje rijeke Sapne. Naime, za vrijeme obilnih padavina, ova bujičasta planinska rijeka, često poplavi sjedište općine i stvori ogromnu materijalnu štetu. Shodno tome, Općina je pokrenula projekat etapnog uredjenja riječnog korita, i do sada je uređeno oko 836,25 m riječnog korita.

Ranjivost tla na teritoriji Općine Sapna, sa aspekta uticaja poplava, ocjenjuje se kao niska.

Zemljotresi

Seizmotektonske karakteristike terena predstavljaju zbir posljedica cjelokupnog geološkog razvoja (litostratigrafskog, tektonski-neotektonski sklop, dubinska građa i dubina rasjeda). Učinak seizmičkih talasa je različit kroz različite geološke sredine i znatno je veći u rastresitim i slabo vezanim stijenama kao što su pijesci, gline, ugalj, konglomerati itd.

Za terene Tuzlanskog kantona karakteristični su tektonski zemljotresi koji su nastali zbog prisustva dubokih tektonskih rovova.

Područje Sapne nalazi se u zoni u kojoj su mogući zemljotresi od 6° i 7° MCS skale. Shodno tome, zahtjeve u građevinarstvu treba podrediti navednim seizmičkim karakteristikama, tj. prilikom izgradnje, adaptacije i rekonstrukcije objekata voditi računa o tome da mogu izdržati udar zemljotresa od 6 do 7° MCS.

Ranjivost tla na teritoriji Općine Sapna, sa aspekta uticaja seizmičke aktivnosti, ocjenjuje se kao umjerena.

Klizišta

Na prostoru cijelog Tuzlanskog kantona razvijeni su brojni egzogeno-geološki procesi i pojave među kojima dominiraju klizišta.

Klizišta na prostoru Tuzlanskog kantona javljaju se u skoro svim geološkim formacijama, ali najveću učestalost imaju u neogenim i kvartarnim sedimentima, ali i u jurskom ofiolitskom melanžu, donjem trijasu i flišnim tvorevinama krede i eocena.

Veći dio općine Sapna spada u teren koji može pod uticajem neadekvatne gradnje ili drugih antropogenih faktora da bude podložan klizanju. U dosadašnjem istraživanju registrovano je ukupno 435 klizišta (pogledati „Inžinjerskegeološku kartu“ u kartografskim priložima)

Ranjivost tla na teritoriji Općine Sapna, sa aspekta uticaja klizišta, ocjenjuje se kao vrlo visoka.

Suša

Suša se može odrediti kao:

- meteorološka suša, kada na velikoj površini za određeno područje i godišnje doba padne znatno manja količina padavina u odnosu na normalnu vrijednost;
- hidrološka suša, podrazumijeva pad nivoa vode u vodenim akumulacijama, rijekama, jezerima, kao i pad nivoa podzemnih voda, što pogađa ne samo industriju nego i poljoprivredu;
- poljoprivredna suša, pojavljuje se kada su u vegetativnom periodu vlažnost zemljišta i padavine nedovoljne da zdrave biljke dođu u fazu zrenja, uzrokujući oštećenje biljaka i uvelost. Ova suša može postojati čak i u slučaju da nema meteorološke suše i obratno.

Do sada naučnici nisu pronašli pouzdaniju metodu za sigurno predviđanje suše tako da je nije moguće predvidjeti vjerovatnosnim pristupom kao ni njene prognoze u realnom vremenu.

Do pojave suše, u klimatskom području u kome se nalazi Tuzlanski kanton, može doći uslijed visokih temperatura zraka i nedostatka kišnih i snježnih padavina u dužem vremenskom periodu.

Najintenzivnije djelovanje suše posljednjih godina, registrirano je je u periodima 2000., 2002. i 2003. godine u vremenu od 90 dana, uz vrlo visoke temperature zraka. Za vrijeme trajanja sušnog perioda dolazi do drastičnih smanjenja nivoa vodotoka, hidroakumulacija, a kao najteža posljedica suše je izbijanje zaraznih bolesti, odnosno epidemija, zbog nedostatka vode za piće.

Visoke temperature

U Tuzlanskom kantonu toplih dana ima prosječno 82,5 odnosno 22,5% godišnje, sa periodom javljanja od marta do novembra i najvećom prosječnom čestinom u julu 22,0 dana, odnosno 71% ukupnog mjesečnog broja dana. U jesen ih ima više (15,0 dana ili 16,4%) nego u proljeće (9,6 dana ili 10,5%), dok ih je u tri ljetna mjeseca 57,9 dana ili 63,0% te sezone.

U vegetacijskom periodu je učestalost 79,4 dana, što predstavlja 43,6% od ukupnog broja dana u ovom periodu. Najveća godišnja učestalost je iznosila 102 dana, a najmanja 53 dana, tako da kolebanje iznosi 49 dana, što nije mala vrijednost.

Na TK se javljaju i jako topli dani i to prosječno godišnje 22,0 dana, odnosno 6,0% od godine, što je za više od tri puta manje od učestalosti toplih dana. Period javljanja ovih dana mjeseca april – oktobar sa najčešćim javljanjem u augustu 8,0 dana ili 26% od mjesečnog broja dana, a zatim u julu 7,1 dana ili 23%. Jesen je sa većom čestinom (2,5 dana) od proljeća (1,4 dana), dok su isključivo koncentrirani u

vegetacijskom periodu. Inače, najveća godišnja čestina iznosi 47 dana, a najmanja 6 dana, tako da je kolebanje 41 dan.

Prosječna godišnja temperatura na teritoriji Općine Sapna je 12°C, a maksimalna temperatura iznosi oko 40°C.

Visok snijeg i snježni nanosi

Snježni pokrivač na području Tuzlanskog kantona najduže se zadržava u decembru i januaru, a najmanje u oktobru. Od 90 zimskih dana, 43 dana su sa snježnim pokrivačem. Prosječan broj dana sa snježnim pokrivačem tokom godine ovdje iznosi 58 dana, a debljina snježnog pokrivača može biti i preko 1 metar.

Maksimalna visina snježnog pokrivača je u februaru i iznosi 99,3 cm. Prosječno godišnje, 28 dana ima visinu snježnog pokrivača veću od 10 cm, 8 dana veću od 30 i svega 1 dan veću od 50 cm. Najviše dana sa visinom snježnog pokrivača većom od 10cm imaju decembar i januar, u prosjeku po 8 dana. Na višim nadmorskim visinama odnosno, planinskom obodu basena snijeg se duže zadržava i njegova prosječna visina se kreće između 30 i 40 cm, a na planinama i preko 50 cm.

S obzirom da snijeg ima visoku sposobnost odbijanja sunčevih zraka to je temperatura snježnih površina obično niža od temperature tla bez snijega i utiče na godišnji tok temperature zraka, oblačnost, vlažnost i druge klimatske elemente i pojave u ovom području.

II.12.2. Ljudskom rukom stvorene opasnosti

Analiza potencijalnih opasnosti po životnu sredinu prouzrokovanih dejstvom antropogenih faktora ogleda se u potencijalnim opasnostima usljed akcidentnih aktivnosti na poslovnim i privrednim objektima (požari i eksplozije), veće saobraćajne nesreće, nekontrolisana urbanizacija, minska polja i sl.

Privredne aktivnosti

Nakon Drugog Svjetskog rata, prostoru današnjeg Tuzlanskog kantona, posebno općinama Tuzla, Banovići, Živinice i Lukavac bila je namjenjena uloga da, u socijalističkoj podjeli rada, svojom proizvodnjom podmiruje što veći obim potreba bivše Jugoslavije ugljem, termoelektroenergijom, koksom, solju, cementom, te ostalim sekundarnim proizvodima hemijske industrije.

Posljedice ove politike na Tuzlansku regiju su:

- nesamoodrživa ekonomija;
- devastacija prostora i resursa;
- radikalna, pa i nehumana promjena životne sredine i okolišnih uvjeta;
- neuravnotežen razvoj prerađivačke industrije i uslužnih djelatnosti;
- ograničeno i diskontinuirano zapošljavanje.

Sa ovim naslijeđem i ratnom devastacijom, tržišnim i materijalnim razaranjem suočio se Tuzlanski kanton, a osobito općine Tuzla, Banovići, Lukavac i Živinice poslije 1995. godine u Bosni i Hercegovini.

Kod privrednih aktivnosti, u smislu utjecaja na okoliš, moguće su tehničko-tehnološke nesreće:

- požari na poslovnim industrijskim i drugim objektima;
- prelijevanje vode preko brana (HA);
- ekspanzija i eksplozija gasova i opasnih materija i slično;
- rudarske nesreće.

Za razliku od navednih općina, prostor općine Sapna (dio općine Zvornik) je u periodu između 1945.-1991., predstavljalo područje u kojem nisu bile izrazito razvijene privredne djelatnosti. Ekonomska situacija imala je sljedeće karakteristike:

- osamdesetih godina prošlog vijeka, organizovana je poljoprivredna zadruga nazvana Organizacija kooperanata Sapna, čiji je glavni pravac djelovanja bio u razvoju voćarstva;
- takođe, u tom periodu osnivaju se i ona preduzeća čije se djelovanje odnosilo na građevinsku i autoprijevozničku djelatnost.

Današnje stanje privrede, posmatrano kroz preduzeća kao temeljni oblik privređivanja i organizovanja privredne djelatnosti, može se predstaviti na sljedeći način:

- preduzeća u oblasti proizvodnje (industrijska, poljoprivredna, građevinska, saobraćajna);
- preduzeća u oblasti razmjene;
- preduzeća u oblasti usluga.

Uopćeno govoreći, požari na poslovnim, industrijskim i drugim objektima, kao nekontrolirana vatra, obično se pojavljuju usljed nepravilnosti u sredinama u kojima se radi. Nastaju usljed neisporavnosti gasnih i elektro instalacija, eksplozija gasa i slično, a mogu nastati i nepažnjom ljudi. U svim objektima, postoji realna mogućnost izbijanja požara.

Kao područje koje će karakterisati nastavak privrednog razvoja, prednost treba dati onim djelatnostima koje su niskoenergetski zahtjevne ali radno-intenzivne, a sve u skladu sa održivim razvojem. Djelatnosti moraju zadovoljiti ekološke, tržišne kriterije, urbane zahtjeve i standarde.

Havarijske nesreće i zagađenja

U tehničko-tehnološke nesreće, koje mogu imati katastrofalne posljedice spadaju:

- veliki šumski požari;
- rušenje brana;
- radioaktivno i drugo zagađenje zraka, vode i tla.

Prethodni period obilježen je izbijanjem, niza manjih i velikih požara, koji su zahvatili više općina, pa čak i veće područje Tuzlanskog kantona. Uzrok za izbijanje šumskog pa i svakog drugog požara predstavlja svaki toplinski izvor koji djeluje na zapaljivu materiju tako da se ona može zapaliti.

Na području Tuzlanskog kantona nije zabilježen niti jedan slučaj rušenja brana na HA, ali ni radioaktivna kontaminacija vode, zraka i tla, te namirnica biljnog i životinjskog porijekla. Povremeno dolazi do kontaminacije namirnica uslijed djelovanja raznih štetnih materija mikrobiloškog porijekla (pojedinačni slučajevi ili epidemije trovanja hranom kod ljudi). Iako je na području određenih općina Kantona konstantno prisutno, u manjoj ili većoj mjeri, zagađenje zraka, vode i tla raznim hemijskim materijama, prašinom, pepelom i čađi, Općinu Sapna karakteriše ekološki očuvana životna sredina.

II.12.3. Minska polja

U Bosni i Hercegovini, tokom rata 1992-1995. godine, postavljana su minska polja svih vrsta: protivoklopna, protivpješadijska i mješovita, ali je veliki broj grupnih i pojedinačnih mina.

U toku 2003. godine, uradjena je Studija o utjecaju mina (LIS) u Bosni i Hercegovini u skladu sa međunarodno priznatim standardima.

Minska situacija na prostoru općine Sapna⁵¹, prema podacima BH MAC⁵², je sljedeća:

⁵¹ Prostornim planom Tuzlanskog kantona dati su podaci o privremeno neupotrebljivim površinama, (površine pod minama) za svaku općinu Tuzlanskog kantona. Na teritoriji općine Sapna, minirane površine obuhvataju cca 3,82% površine općine (4,64km²), a sumnjive cca 7,27% (8,40km²).

⁵² Centar za uklanjanje mina u BiH

-cca 9,71 km² je označeno kao sumnjivo područje; najveća površina nalazi se na područjima Kiseljaka, Rastošnice i Rožnja (pogledati grafički prilog br. 20);
-minski incidenti (približna lokacija) zabilježeni su na teritoriji naseljenog mjesta Sapna, ali i Vitinice i Rastošnice;

Uopćeno govoreći, samo 60% minskih polja je identifikovano do danas. Mine su najveće zagađenje prostora Tuzlanskog kantona, te je njihovo uklanjanje uslov za provođenje Prostornog plana Kantona.

II.13. STRATEŠKA PROCJENA UTICAJA NA OKOLIŠ

Provedena analiza postojećeg stanja sa stanovišta izvora negativnih uticaja na području Općine Sapna dala je opću sliku stanja životne sredine identifikacijom oblika zagađenja koji se ispoljavaju na predmetnom prostoru, posmatrajući pojedine segmente, njihovu međusobnu povezanost i uslovljenost, te efekte koji se ispoljavaju na pojedine segmente životne sredine kao što su voda, zemljište, vazduh. Važno je napomenuti da se prilikom izrade ovog dokumenta nije raspolagalo dovoljnim brojem adekvatnih podataka iz razloga nepostojanja sistema monitoringa na cijelom području predviđenog obuhvatom.

II.13.1. Voda

Najznačajniji vodotok koji protiče središtem općine je rijeka Sapna koja nastaje od rijeka Rožanjke i Munjače i ona se proteže od ušća Rožanjke u Munjaču, ispod naselja Žuje i uliva se u rijeku Drinu. Rijeka Rožanjka izvire ispod vrha Stolica (916 m.n.m.) i drenira sjeveroistočni dio Majevice. Dužina toka na području općine iznosi 8 km dok je ukupna dužina rijeke do ušća u Drinu 26 km. Prosječna denivelacija sliva do vodomjerne stanice iznosi 666 m, a kota kontrolnog profila u mjestu Sapna je na 250 m.n.m., dok je kota ušća u Drinu na 145 m.n.m. Rijeka Sapna je bujičasta planinska rijeka koja zna tako nabujati, u vrijeme obilnih padavina, da poplavi sjedište općine i nanese velike štete. Uredbom o klasifikaciji voda, rijeka Sapna svrstana je u II kategoriju - klasu voda.

Pored ovih riječnih tokova treba pomenuti rijeku Brzavu koja se uliva u akumulaciono jezero Snježnica, zatim rijeku Tavnju. Pored ovih rječica, na prostoru općine ima dosta potoka koji su pritoke ovim rijekama. Posebnu pažnju treba skrenuti na „Jelin potok“ u mjesnoj zajednici Sapna koji u vrijeme obilnih padavina zna načiniti dosta štete kako građanima tako i prirodi.

Na rijeci Rastošnici nalazi se akumulacija Snježnica, koja se većim dijelom nalazi na području Općine Sapna, izgrađena u cilju osiguravanja dovoljnih količina vode za tehnološke potrebe TE Ugljevik. Opći je zaključak da, po veličini pokazatelja kvaliteta, voda akumulacije Snježnica odgovara II klasi. U zimskom i ljetnom razdoblju u pojedinim dijelovima akumulacije voda odgovara i I klasi kvaliteta.

Vode druge kategorije su označene kao vode sa DOBRIM STATUSOM koje karakterišu takvi opći elementi da vrijednosti elemenata biološkog kvaliteta pokazuju vrlo malo odstupanje koje je rezultat ljudske aktivnosti, ali su odstupanja mala u odnosu na neporemećene uslove.

Biološki elementi takvih voda su takvi da vrijednosti elemenata biološkog kvaliteta vrlo malo odstupaju od neporemećenih uslova kao posljedica ljudskih aktivnosti; postoji blaga promjena sastava i abundance taksona fitoplanktona, makrofita i fitobentosa, kao i faune bentičkih beskičmenjaka, zooplanktona i riba u odnosu na tip specifične zajednice; promjene ne ukazuju na ubrzan rast algi, makrofita i fitobentosa kao rezultat nepovoljnog poremećaja ravnoteže organizama u vodotoku ili fizičko-hemijskom kvalitetu vode i sedimenta; može se pojaviti slabo povećanje frekvencije i intenziteta cvjetanja tip-specifičnog planktona; odnos poremećaja osjetljivih prema neosjetljivim taksonima i nivo diverziteta beskičmenjaka pokazuje

blago odstupanje od nivoa specifičnog tipa; pod antropogenim uticajem na hidromorfološke i fizičko-hemijske elemente starosna struktura riblje zajednice pokazuje znake poremećaja i u nekim slučajevima i odsustvo reprodukcije i razvoja pojedinih vrsta, kao i izostanak nekih starosnih grupa.

Svi hidromorfološki elementi konzistentni su sa dostignutim vrijednostima elemenata biološkog kvaliteta. Fizičko-hemijski elementi takvih voda su takvi da temperatura, pH, alkalitet, kiseonik, sadržaj ukupnih mineralnih materija i sadržaj nutrijenata ne prelaze granične vrijednosti dijapazona koji obezbjeđuje funkcionisanje tip-specifičnog ekosistema i postizanje vrijednosti navedene za elemente biološkog sistema. Specifični prioriteti polutanti su u koncentracijama koje ne prelaze vrijednosti standarda kvaliteta ostali specifični polutanti su u koncentracijama koje ne prelaze vrijednosti standarda kvaliteta.

II.13.2. Vazduh

Sapna, kao područje ima čist vazduh iz razloga što ovdje nema industrijskih kapaciteta koji imaju isparavanja i sagorijevanja koja bi zagađila vazduh.

Potencijalna opasnost od zagađivanja vazduha na ovim prostorima predstavljaju individualne kućne kotlarnice, a njihova gradnja je u većem porastu. Procjena je da se u posljednjih nekoliko godina sagradilo više od 200 ovakvih objekata. Posebno treba napomenuti da se ove mini kotlane, najviše, grade u sjedištu općine.

Potencijalnu opasnost za zagađenje vazduha na prostoru Općine Sapna, predstavlja Tvornica glinice Karakaj, Termoelektrana Tuzla, Termoelektrana Ugljevik (pogotovo za prostor Rastošnice) i Fabrika celuloze Loznica. S obzirom da se ne može napraviti nikakva granica niti vještačka prepreka za zagađivače vazduha, opasnost po zagađenje vazduha mogu uzrokovati i drugi industrijski objekti, kako iz susjednih država tako i iz cijele Evrope pa i svijeta.

Pod pojmom zagađenje vazduha, kao jednog od osnovnih činioca životne sredine, podrazumjeva se kvalitativna i kvantitativna izmjena fizičkih, hemijskih i bioloških karakteristika vazduha, koja vodi ka narušavanju zakonitosti funkcionisanja ekosistema, baziranih na poznatim mehanizmima samoregulacije. Aerozagađenje nastaje pod uticajem zagađujućih supstanci. Zagađujuće supstance vazduha su u čvrstom, tečnom ili gasovitom agregatnom stanju, prisutne u određenim količinama, na određenom mjestu u određenom vremenskom periodu, a predstavljaju opasnost za čovjeka, biljni i životinjski svijet.

Zagađenje vazduha, u zavisnosti od prirode zagađenja, može biti prirodno i antropogeno.

Prirodno zagađivanje je posljedica procesa u Biosferi i uglavnom nastaje kao rezultat aktivnosti živih bića, vulkana, šumskih požara i hemijskih reakcija u atmosferi. Između prirodnog zagađivanja i samoprečišćavanja Biosfere, održava se ravnoteža tako da trajnih posljedica na elemente sistema životne sredine nema, sem u pojedinačnim lokalnim slučajevima.

Antropogeno zagađivanje vazduha se definiše kao indirektno ili direktno nastajanje novih ili povećanje koncentracije postojećih supstanci u vazduhu usljed aktivnosti čovjeka, a koje imaju štetan efekat takve prirode da ugrožavaju ljudsko zdravlje, nanose štetu životnim resursima, ekosistemima i materijalnim dobrima, remete zakone funkcionisanja sistema životne sredine.

Pri funkcionisanju tehnoloških sistema, kao rezultat korišćenih sirovina i pomoćnih materijala dolazi do izdvajanja u vazдушnu sredinu otpadnih materija u obliku gasova, para, prašine i aerosola.

Mjerodavne komponente aerozagađenja za analizu iz okvira ovog studijskog dokumenta, odnosno predmetnog objekta su:

- ugljen monoksid (CO) i ugljen dioksid (CO₂)
- oksidi azota (NO_x)

- oksidi sumpora (SOX)
- čestice čađi (ČČ)

Ugljen monoksid (CO)

Prvenstveno se odražava na zdravlje ljudske populacije. Putem mehanizma vezivanja za hemoglobin (izražen afinitet) potiskuje vezivanje i transport kiseonik kroz ljudski organizam i dovodi do određenih zdravstvenih problema. Dejstvo ugljen monoksida na floru može se smatrati gotovo beznačajnim.

Oksidi azota (NOX)

Pojavni oblici oksida azota su azot monoksid (NO) i azot dioksid (NO₂). Štetnost azot-monoksida se prvenstveno ogleda u nastajanju azot-dioksida koji posjeduje toksičnost po zdravlje ljudi, čiji su efekti slični efektima ugljen-monoksida.

Oksidi sumpora (SOX)

Osim toksičnosti oksida sumpora koji se prvenstveno odražavaju na respiratorni sistem u ljudskom organizmu poseban negativni efekat je izražen kroz pojavu tzv. "kisele kiše". Gasovita jedinjenja sumpora u kontaktu sa vodenom parom iz atmosfere stvaraju sumporastu kiselinu izražene kisele pH vrijednosti čije se negativno dejstvo ispoljava naročito na flori i fauni.

Čestice čađi (ČČ)

Osim negativnih uticaja na ljudski organizam čestice čađi dovode do smanjenja količina sunčevog zračenja i utiču na pojavu dana sa sumaglicom i maglom. Dim, smog i fine čestice smanjuju adsorpcijom količinu dnevne svjetlosti, koja pri izraženom zagađenju može biti manja i do 20%.

Na području Tuzlanskog kantona postoji monitoring kvaliteta vazduha za praćenje osnovnih zagađujućih materija, i to:

- pet mjernih imisionih stanica opremljenih sa mjernim uređajima za mjerenje koncentracija osnovnih pokazatelja kvaliteta zraka i meteoroloških podataka (mjerna stanica MS1-Skver, mjerna stanica MS2-BKC, mjerna stanica MS3-Bukinje, mjerna stanica MS4-Bektići i mjerna stanica MS5-Cerik);
- centralnu jedinicu (server) za prikupljanje, pohranjivanje i obradu rezultata mjerenja;
- jednu mobilnu imisionu stanicu.

Pomoću mjernih imisionih stanica vrši se mjerenje osnovnih meteoroloških podataka: temperatura zraka, brzina vjetra, pravac vjetra, sunčevo zračenje i količine padavina.

Na području općine Sapna ne postoji monitoring kvaliteta vazduha za praćenje osnovnih zagađujućih materija, izuzev praćenja kvaliteta zraka mobilnom imisionom stanicom, na zahtjev nadležnih općinskih službi.

U slijedećoj tabeli prikazana je procjena emisije SO₂ i NO_x iz individualnih ložišta za Općinu Sapna (podatak preuzet iz Studije ranjivosti Tuzlanskog kantona).

Tabela br. 95.: Procjena emisije SO₂ i NO_x iz individualnih ložišta

Općina	Broj stanovnika	Emisije			
		SO ₂ (kg/gst)	NO _x (kg/gst)	SO ₂ (t/g)	NO _x (t/g)
Sapna	12136	10,4	4	126,2	48,5

(Izvor: Studija ranjivosti Tuzlanskog kantona; Popis stanovništva, domaćinstava/kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine Prelimiinarni rezultati o broju popisanih osoba, domaćinstava/kućanstava i stanova po naseljenim mjestima)

Rezime problema u oblasti atmosfere na području Općine Sapna.

Osnovni problem zagađenja atmosfere je postojanje zastarjelih i energetski neefikasnih i neprihvatljivih objekata i sistema grijanja stambenog, poslovnog i javnog prostora kao i korištenje električne energije na energetski neefikasan način. Ova konstatacija vrijedi kako za sektor stanovanja tako i za privredu i javnu administraciju.

Osnovni problem vezan za sektor saobraćaja je da su vozila starosti u prosjeku 15 godina i više, da se adekvatno ne održavaju, i da nisu prema sadašnjim standardima ekološki prihvatljiva.

U oblasti poljoprivrede najveći problem su: prekomjerna i nekontrolisana upotreba hemijskih sredstava, nepostojanje standarda dobrih poljoprivrednih praksi koje onemogućavaju emisije štetnih supstanci i sl.

II.13.3. Tlo

Jedan od najvažnijih prirodnih resursa i elemenata životne sredine je zemljište. Efekte različitih negativnih uticaja (različiti po vremenu trajanja, porijekla aktivnosti koje rezultuju negativnim efektima, vremenu trajanja negativnih efekata i sl.) možemo podijeliti na:

- Zagađenje zemljišta
- Degradacija zemljišta
- Devastacija zemljišta

Zagađenje zemljišta

Zagađenje zemljišta različitim organskim i neorganskim materijama koje dospjevaju u zemljište bilo prirodnim putem (atmosferske padavine, aerosedimentacija) ili putem aktivnosti antropogenih faktora (zaštita poljoprivrednih kultura sa pesticidima, herbicidima, deponije različitog otpada) dovodi do promjene hemizma tla koje utiče na floru, faunu i samog čovjeka.

Degradacija zemljišta

Promjene prirodnih karakteristika zemljišta (geološke, reljefne, pejzažne, biljni i životinjski svijet) u procesu korištenja tla u različite namjene (poljoprivredno, građevinsko zemljište) dovodi do određenog stepena degradacije zemljišta, uglavnom trajnog karaktera, koji ima za posljedicu narušavanje prirodnih ekosistema, pejzažnih karakteristika, klimatske promjene, a samim tim i životne sredine.

Devastacija zemljišta

Devastacija zemljišta kao krajnji oblik degradacije zemljišta, pretežno je uzrokovan veoma intenzivnim privrednim i industrijskim i drugim aktivnostima (divlje deponije otpada, erozija zemljišta izazvana neplanskom sječom šuma, itd.).

Posebno specifičan vid zagađenja zemljišta se ogleda kroz identifikaciju površina na kojima se nalaze zaostala minsko eksplozivna sredstva iz prethodnih ratnih dešavanja na ovim područjima. Površine koje su ostale onečišćene od mina mogu se podijeliti u tri kategorije: I kategorija su prostori oko kuća, dvorišta i bašta; II kategorija su njive i oranice i III kategorija su šume. Ukupna površina pod minama na području Općine Sapna iznosi oko 464,85ha, dok sumnjiva površina iznosi 884,08ha (prema BH MAC-u 14,3km²).

II.13.4. Prikupljanje i zbrinjavanje otpada

Na teritoriji Općine Sapna ne postoji lokalna deponija za odlaganje otpada. Otpad sa područja Općine Sapna se odlaže na deponije "Vis", Općina Kalesija i "Crni vrh", Općina Osmaci po osnovu privremenih ugovora zaključenih između DOO "Fontana" iz Sapne i komunalnih preduzeća iz općina na kojoj se vrši odlaganje otpada.

Po mjestu nastanka otpad se dijeli na:

- komunalni otpad – otpad iz kućanstva te otpad u gospodarskim i uslužnim djelatnostima, a po sastavu je sličan otpadu iz kućanstva;
- tehnološki otpad – nastaje u proizvodnim procesima u gospodarskim i uslužnim djelatnostima, a po sastavu se razlikuje od komunalnog otpada.

Po svojstvima otpad se razvrstava na:

- opasni otpad – sadrži materije koje imaju jedno od svojstava: eksplozivnost, toksičnost, reaktivnost, kancerogenost (opasni otpad utvrđen je Konvencijom o nadzoru prekograničnog prometa opasnog otpada i njegovom odlaganju, Basel, 22.03.1989.);
- inertni otpad – ne sadrži uopće, ili sadrži vrlo malo materija koje podliježu fizikalnoj, hemijskoj i biološkoj razgradnji, pa ne ugrožava okoliš;
- ambalažni otpad – ostaju nakon raspakiranja proizvoda;
- poseban otpad – nastaje u medicinsko-zdravstvenim institucijama.

Glavni generatori otpada na području Općine Sapna su:

- stanovništvo,
- komercijalne i uslužne djelatnosti,
- zdravstvo.

Sakupljanje opasnog otpada iz domaćinstava

U mjesnim zajednicama gdje postoji organizovani način prikupljanja otpada sav otpad nastao u domaćinstvu (komunalni i opasni) se zajedno odlaže u plastične vreće. U naseljima gdje ne postoji organizovan način prikupljanja otpada miješani otpad se najčešće odlaže na divlja smetlišta. Na osnovu navedenog vidljivo je da na području općine Sapna ne postoji organizovano prikupljanje opasnog otpada nastalog u domaćinstvima, odnosno, ne postoji njegovo razdvajanje i odvojeno odlaganje.

Sakupljanje specijalnog otpada

Odvoz pepela i glomaznog otpada vrši se na lični poziv kod doo „Fontana“ Sapna s tim da se ova usluga posebno plaća. Otpad proizveden u privredi (piljevina, otpaci od drveta...) se koristi kao energent u razne svrhe, građevinski otpad i plementiti kamen se koristi za nasipanje pristupnih puteva i drugih nasipa ili se prodaje trećim licima, metalni otpad, karton, papir, staro ulje se prodaju trećim licima. Općina Sapna posjeduje registrovano groblje za uginule životinje. Dio specijalnog otpada se uglavnom odlaže zajedno sa komunalnim otpadom.

Otpad od životinjskih leševa

Ubijene, uginule i pregažene životinje (nepoznatih vlasnika) sa javnih površina, po nalogu nadležne općinske službe, uklanja komunalno preduzeće DOO „Fontana“ Sapna i pokopava na stočno groblje, a uginule životinje poznatih vlasnika pokopavaju vlasnici na način koji odredi nadležna veterinarska stanica.

Medicinski otpad

Na području općine Sapna medicinski otpad nastaje u JZU Dom zdravlja Sapna i PZU Apoteka „DUR-FARM“ Sapna. Navedene ustanove su donijele Plan upravljanja medicinskim otpadom i zaključile ugovore sa „KEMIS-BH“ d.o.o. Lukavac o sakupljanju, manipulaciji, privremenom skladištenju, obradi i zbrinjavanju opasnog otpada na ekološki prihvatljiv način, u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima i Bazelskom konvencijom te u skladu sa Pravilnikom o uvjetima za prenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača (naručioca) na operatora (Izvođač) sistema za prikupljanje i zbrinjavanje opasnog otpada.

Farmaceutski otpad

Farmaceutski otpad nastaje u JZU Dom zdravlja Sapna, PZU Apoteka „DUR-FARM“ Sapna i PZU „MIAPHARM“ Kalesija (apoteka u Sapni). Sve tri navedene ustanove imaju zaključene ugovore sa „KEMIS-BH“ d.o.o. Lukavac o sakupljanju, obradi i zbrinjavanju opasnog medicinskog otpada.

Građevinski otpad

Građevinski otpad nastaje u firmama koje se bave preradom drveta i visokogradnjom i isti se koristi za proizvodnju toplotne energije, distribuiraju se trećim licima i koristi za nasipanje.

Elektronski i elektronički otpad

Elektronski i elektronički otpad uglavnom se odlaže zajedno sa komunalnim otpadom.

Slupana i stara vozila

Vlasnici stara i slupana vozila uglavnom prodaju licima koja se bave sakupljanjem sekundarnog otpada ili DOO „Mačak“ Kalesija (firma koja se bavi otkupom sekundarnih sirovina).

Otpadne gume

Otpadne gume, „ENIKS-NERI“ d.o.o Sapna i „Tehnički pregled vozila“ Sapna, prodaju drugim licima koji ih odvoze na mjesta gdje se vrši reciklaža istih.

Otpadna ulja i masti

Otpadna ulja i masti, po izjavama odgovornih osoba gdje nastaju otpadna ulja i masti, se sakupljaju u posebne posude i prodaju se drugim licima.

Kabasti otpad

Odvoz kabastog otpada sa područja općine Sapna nije organizovan. Kabasti otpad komunalno preduzeće odvozi na lični poziv i po dogovoru sa vlasnikom s tim da se ova usluga posebno plaća.

Mulj iz septičkih jama i uređaja za prečišćavanje

Na području općine Sapna odvođenje fekalija i otpadnih voda uglavnom je rješavan na različite načine i to najčešće odvođenje fekalija i otpadnih voda vrši se izgrađenim sistemom kanalizacije bez ugrađenih uređaja za prečišćavanje. S obzirom da komunalno preduzeće ne posjeduje opremu za čišćenje septičkih jama i to da je mali broj septičkih jama na koje su uglavnom priključeni vanjski WC-ovi čišćenje jama vlasnici sami rješavaju i sadržaj iz istih koriste kao gnojivo.

Ostali opasni otpad

Ostali opasni otpad uglavnom se odlaže sa komunalnim otpadom.

Ne postoji odvojeno prikupljanje opasnog otpada iz domaćinstva, kao i specijalnog otpada. Razlog je nepostojanje dovoljnih kapaciteta operatera za prikupljanje i odvoz otpada, kao i nepostojanje zaokruženog sistema finansiranja ove oblasti u granicama stvarnih potreba.

Na području općine Sapna ne postoje uređena reciklažna dvorišta, kao i drugi objekti za organizovano prikupljanje raznih vrsta korisnih komponenti i otpada. Općina Sapna ne posjeduje vlastitu lokalnu deponiju, zbog čega je odlaganje otpada usmjereno na druge općinske lokalne deponije, koje nemaju okolinsku dozvolu, niti pripremljen Plan prilagođavanja.

Tabela br. 96.: Dinamika i način odvoza i prikupljanja otpada

Mjesna zajednica	Naselje	Način prikupljanja (kontejner/kanta/vreća)	Broj	Odvoz	Pokrivenost uslugama (%)
1. Sapna	Sapna, Gaj	Kontejner /Kanta/Vreća	10/11/250	1 x sedmično	68,4%
2. Kraljevići	Kraljevići, Svrake	Vreća	115	1 x sedmično	40,6%
3. Kobilići	Kobilići, Kosa	Vreća	55	1 x sedmično	51.8%
4. Međeđa	Bešići, Dekići, Durakovići, Grabovice, Novo Naselje	Kanta/Vreća	5/80	1 x sedmično	31.6%
5. Baljkovica	Muhamedbegović, Tijanići i dio naselja Savići	Vreća	23	1 x sedmično	79.3%
6. Nezuk	Nezuk, Nezuk- Debeljak, Nezuk Gornji	Kontejner /Kanta/Vreća	1/4/76	1 x sedmično	35.4%
7. Zaseok	Zaseok	Kanta/Vreća	2/82	1 x sedmično	35.8%
8. D. Zaseok	Biberovići, Vrla Strana, Zecovi	Vreća	11	1 x sedmično	11.3%
9. Vitinica	Anđelići, Brđaci, Džakić, Fatići, Han, Kolonija, Krstac, Mahmutovići, Marnići, Ramići, Rizvanovići, Selimovići	Kontejner /Kanta/Vreća	1/6/865	1 x sedmično	29.5%
10. Kovačevići	Kovačevići, Gavrići	Kanta/Vreća	1/320	1 x sedmično	52.2%
11. Goduš	Goduš, Plan	Kanta/Vreća	2/500	1 x sedmično	73.7%
12. Žuje i Šarci	Žuje i Šarci	Vreća	17	1 x sedmično	22.6%

Izvor: Plan upravljanja otpadom općine Sapna 2012-2017.

II.14. MJERE ZAŠTITE STANOVNIKA I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I LJUDSKIM RADOM IZAZVANIH NEPOGODA I KATASTROFA I RATNIH DJELOVANJA

Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, uređuje sistem zaštite i spašavanja ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, materijalnih, kulturnih, istorijskih i drugih dobara i okoliša od prirodnih nepogoda, tehničko-tehnoloških, ekoloških i drugih nesreća ali i ratnih opasnosti, te druga pitanja od značaja za oblast zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Zaštita i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća obuhvata: programiranje, planiranje, organiziranje, obučavanje i osposobljavanje, provođenje, nadzor i finansiranje mjera i aktivnosti za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća s ciljem sprječavanja opasnosti, smanjenja broja nesreća i žrtava, te otklanjanja i ublažavanja štetnih djelovanja i posljedica prirodnih i drugih nesreća.

Jedinstvena organizacija zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, ostvaruje se organiziranjem i poduzimanjem sljedećih mjera i djelatnosti:

- otkrivanje, praćenje i sprječavanje opasnosti od prirodnih i drugih nesreća;
- obavještanje stanovništva o opasnostima i davanje uputstava za zaštitu i spašavanje;
- obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje;
- organizovanje, opremanje, obučavanje i osposobljavanje civilne zaštite i uspostavljanje i održavanje drugih vidova zaštite i spašavanja;
- mobiliziranje i aktiviranje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje;
- otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća do osiguranja osnovnih uvjeta za život;
- nadzor nad provođenjem propisa o zaštiti od prirodnih i drugih nesreća.

Upravne, stručne i druge poslove zaštite i spašavanja na teritoriji općine Sapna, vrši Služba civilne zaštite općine.

Služba civilne zaštite općine Sapna, obavlja sljedeće poslove:

- organizuje, priprema i provodi zaštitu i spašavanje na području općine;
- izrađuje procjenu ugroženosti za područje općine;
- priprema program razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća;
- predlaže plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća;
- prati stanje priprema za zaštitu i spašavanje i predlaže mjere za unapređenje organiziranja i osposobljavanja civilne zaštite;
- organizuje, izvodi i prati realizaciju obuke građana na provođenju osobne i uzajamne zaštite;
- organizuje i koordiniše provođenje mjera zaštite i spašavanja te organizuje i provodi poslove zaštite od požara i vatrogastvo, predlaže program samostalnih vježbi i izrađuje elaborat za izvođenje vježbi civilne zaštite u općini.
- organizuje općinski operativni centar civilne zaštite i obezbjeđuje njegov rad;
- vrši popunu ljudstvom štabova civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite i određuje povjerenike civilne zaštite i obezbjeđuje njihovo opremanje materijalno-tehničkim sredstvima, te organizuje, izvodi i prati realizaciju njihove obuke;
- priprema propise u oblasti zaštite i spašavanja iz nadležnosti općine;
- vodi propisane evidencije i vrši druge poslove zaštite i spašavanja, u skladu sa zakonom i drugim propisima i općim aktima;
- vrši i druge upravne i stručne poslove iz svoje oblasti koji se zakonom i drugim propisima stave u nadležnosti Službe.

U svim općinama Tuzlanskog kantona formirani su općinski štabovi civilne zaštite kao operativno-stručni organi civilne zaštite u općini.

U zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od opasnosti i posljedica prirodnih i drugih nesreća, provode se sljedeće aktivnosti i mjere u zaštiti i spašavanju:

- sklanjanje ljudi i materijalnih dobara;
- evakuacija;
- zbrinjavanje ugroženih i stradalih;
- zamračivanje;
- zaštita i spašavanje od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava;
- zaštita i spašavanje od rušenja;
- zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom;
- zaštita i spašavanje od požara;
- zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava;
- prva medicinska pomoć;
- zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porjekla;
- asanacija terena;
- zaštita životne sredine;
- zaštita i spašavanje u rudnicima;
- zaštita bilja i biljnih proizvoda.

II.15. ANALIZA I OCJENA STANJA U PROSTORU

Prostor predstavlja izuzetno složenu kategoriju koja u sebi sadržava potpuno različite komponente (prirodna, socio – ekonomska, tehnička). Promjene u jednoj komponenti povlače promjene u ostalim komponentama. Međusobna povezanost i interakcije između komponenti daju osnovno obilježje prostoru.

Općina Sapna, kao dio Tuzlanskog kantona, obuhvata istočne obronke planine Majevice, te je reljef tipično brdsko-planinski sa rijetkim ravničarskim predjelima, a cijelo područje karakteriše nagnutost terena ka istoku i dijelom prema sjeverozapadu. Centralni dio općine smješten je uz rijeku Sapnu i regionalni put Zvornik-Priboj. Prosječna nadmorska visina iznosi cca 450 m.

Prema rang listi o nivou razvijenosti općina u Federaciji BiH iz 2012. godine općina Sapna se ubraja u grupu nedovoljno razvijenih općina.

Prosječna gustina naseljenosti na prostoru obuhvata iznosi 99,2 st/km². Najgušća naseljena mjesta su Kraljevići, Sapna, Međeđa, Nezuk, Zaseok i Vitinica sa preko 200st/km², s tim da naseljeno mjesto Zaseok ima najveću gustinu naseljenosti sa 503,9 st/km².

Prostor sa najvećom koncentracijom stanovništva karakteriše i koncentracija društvenih objekata ali i zadovoljavajuća razvijenost u infrastrukturnom i privrednom smislu.

Analizom podataka o kretanju broja stanovnika općine Sapna uočava se sljedeće:

- poredeći podatak iz 1998. sa podatkom iz 1991., uočava se apsolutan rast od 2414 stanovnika;
- naredni period (1998.-2013.) karakteriše opadanje broja stanovnika i smanjenje procentualnog učešća stanovništva općine u Tuzlanskom kantonu.

- poredeći demografsko kretanje općine po naseljenim mjestima za period 1991.-2013. (naselja koja su u cjelosti pripala općini)⁵³, jasno se uočava da su Kraljevići, Sapna, Međeđa i Goduš ostvarila rast, a Rožanj I Rastošnica pad (cca 87%)

Dakle, period 1998.-2013. karakteriše demografski pad, koji je prvenstveno posljedica negativnog migracionog salda, a statistički pokazatelji ukazuju da se stanovništvo većim djelom odseljava u druge gradove Federacije BiH ali i u inostranstvo.

Što se tiče stanja prirodnih resursa (poljoprivredno zemljište, šumsko zemljište) oni su u periodu 1992 – 2013. pretrpjeli određene promjene (okvirna procjena na osnovu prostornih analiza).

Najzastupljenija bonitetna kategorija poljoprivrednog zemljišta na području općine Sapna je V kategorija sa gotovo 47,5% udjela, odnosno možemo reći da polovina poljoprivrednih površina pripada V bonitetnoj kategoriji.

V i VI bonitetna kategorija zajedno čine cca 82,49% ukupnog poljoprivrednog zemljišta općine.

Najbolje kategorije, odnosno podkategorije poljoprivrednog zemljišta evidentirane na području općine su III, IVa i IVb, ali su one neznatnog udjela u ukupnim poljoprivrednim površinama. Donekle, izuzetak je IVb podkategorija sa 15% udjela. Bonitetne kategorije I i II nisu evidentirane.

Na teritoriji općine Sapna egzistira oko 70,21% površine pod šumama, što je iznad prosjeka šumovitosti koji za Federaciju Bosne i Hercegovine iznosi 48%

Distributivna mreža na području općine Sapna obuhvata naponske nivoe 35kV, 10kV i 0,4kV, a napajanje se vrši uglavnom iz transformatorske stanice 35/10 kV "Sapna". Na području općine Sapna ne postoji distribuirana proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora. Uz izgrađenu infrastrukturu fiksne telefonije, postoji i šest baznih stanica mobilne mreže GSM/UMTS, operatera BH Telecom, HR Eronet i Mtel. Postoji magistralni optički vod u vlasništvu BH Telecom-a, kao i dva optička voda elektroenergetskim vodovima u vlasništvu EP BiH. Na području općine postoje sljedeće centrale (čvorišta fiksne mreže) BH Telecoma: Međeđa i Sapna. Navedene fiksne mreže omogućavaju korisnicima praktično sve širokopojasne usluge iz ponude BH Telecom-a.

Pokrivenost općine mobilnom mrežom (GSM signal) je preko 99,5%, a pokrivenost 3G signalom koji omogućava brži pristup Internetu putem mobilne mreže iznosi oko 80% za ukupnu površinu, odnosno nešto više od 90% za naseljena područja.

U domenu energetike-elektroenergetike i telekomunikacija ističe se potreba, između ostalog, za povećanjem kvaliteta i pouzdanosti snabdijevanja potrošača električnom energijom, za usuvremenjivanjem telekomunikacionih sistema i infrastrukture elektronskih medija.

Kada govorimo o stanju u oblasti hidrotehnike, treba naglasiti da se vodosnabdjevanje stanovništva na teritoriji općine Sapna se vrši uglavnom preko tri općinska vodovoda (vodovod Vitinica, vodovod Sapna – Interventno snabdijevanje općine Sapna i vodovod PB1), dok se manji broj snabdijeva vodom iz vlastitih izvorišta. Odvođenje fekalija i otpadnih voda uglavnom je rješavano na različite načine, a najčešće odvođenjem istih izgrađenim sistemom kanalizacije, bez ugrađenih uređaja za prečišćavanje, u slivove rijeka i manjih riječica .

Općina Sapna, je kao i mnoge druge općine u Federaciji Bosne i Hercegovine, suočena sa velikim problemima u pogledu razvoja privrede, što doprinosi normalanom razvoju i prosperitetu ove općine. Nedovoljno razvijena infrastruktura, velika stopa migracija, velika stopa nezaposlenosti, ne postojanje strateških privrednih subjekata, ne razvijena ekonomija, obrazovna struktura i sl. su karakteristike općine

⁵³ Komparativna analiza kretanja broja stanovnika (1991.-2013.) na nivou naseljenih mjesta prikazana je za samo ona naselja koja nisu mjenjala svoju površinu (u odnosu na površinu 1991. godine). Razlozi zbog čega se ovo istraživanje ograničava samo na navedni prostor, leži u već navedenoj činjenici, da Federalni zavod za statistiku nije davao procjene (1991.) za dijelove naselja koja su linijom razgraničenja pripala Općini Sapna.

Sapna koje su uveliko doprinijeli njenom razvoju kako u prošlosti tako i u sadašnjosti. U privrednoj aktivnosti općine Sapna dominantno učešće u ukupnom broju malih i srednjih poduzetnika pripada uslužnim djelatnostima (86,41%), dok kada su u pitanju proizvodne djelatnosti postotak je značajno manji 13,59%. Na osnovu demografsko-statističkih kriterijuma, na području općine su zastupljena seoska naselja. Upavo na osnovu ove činjenice općina Sapna svoj privredni razvoj može temeljiti na poljoprivredi kao jednoj od vodećih privrednih grana. Međutim, analizom stanja u ovoj privrednoj djelatnosti uočeno je da je potrebno raditi na stvaranju pretpostavki za intenzivnijim razvojem i većim ulaganjima.

Iako općina Sapna ima relativno razvijenu mrežu puteva (jednim dijelom modernizovana-asfaltirana), treba istaći da u osnovi ovaj tip infrastrukture karakteriše nerazvijenost-veoma nizak broj kilometara puteva viših kategorija po km², mala propusna moć i nepovoljna struktura, ali i loš kvalitet mreže.

Opremljenost društvenom infrastrukturom na teritoriji Općine može se ocjeniti kao zadovoljavajuća pod uslovom da se radi na realizaciji postavljenih ciljeva. Prostornim planom se ističe potreba izgradnje predškolske ustanove, ali i adaptacija, izgradnja, dogradnja postojećih objekata za osnovno i srednjoškolsko obrazovanje, a sve sa ciljem usklađivanja sa normativima koji tretiraju određenu oblast. Kvalitet treba da bude primarni razvojni cilj u okviru razvoja svakog nivoa obrazovanja (od predškolskog do srednjeg obrazovanja) na teritoriji općine Sapna. U domenu zdravstva i socijalne zaštite ističe se potreba za poboljšanjem uslova za pružanje specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite kao i za obavljanje djelatnosti Centra za socijalni rad i Crvenog križa. Situacija u domenu kulture i sporta ukazuje da je potrebno raditi na stvaranju pretpostavki za veća ulaganja.

Provedena analiza postojećeg stanja na području općine dala je opću sliku stanja životne sredine posmatrajući pojedine segmente, njihovu međusobnu povezanost i uslovljenost kao što su voda, tlo, vazduh, te negativni uticaji koji se manifestuju u većem ili manjem obimu kao što su otpadne vode, emisije čestica gasova u vazduh, devastacija zemljišta, pojava buke i čvrsti otpad. Općinu Sapna karakteriše čist vazduh, a potencijalnu opasnost od zagađivanja pored individualnih kućnih kotlarnica predstavlja i tvornica glinice iz Karakaja, termoelektrana Ugljevika ali i Fabrika celuloze iz Loznice. Što se tiče zbrinjavanja otpada, na teritoriji općine Sapna ne postoji lokalna deponija, te se otpad odlaže na deponiju u Kalesiji i Osmacima. Rijeka Sapna, koja protiče središnjim dijelom općine, Uredbom o klasifikaciji voda, svrstana je u II kategoriju-klasu voda.

II.15.1. SINTEZNA SWOT ANALIZA

Za analizu stanja, potencijala i ograničenja Planskog područja, primjenjen je kombinovan pristup konvencionalne analize SWOT (Strengths/Prednosti, Weaknesses/Slabosti, Opportunities/Mogućnost, Threats/Opasnost), Territorial impact Analysis (TIA) u pojednostavljenom obliku.

PREDNOSTI-SNAGE (unutrašnji faktori koji imaju pozitivan uticaj na položaj općine Sapna i kreiranje regionalnih komparativnih prednosti)	SLABOSTI (unutrašnji faktori koji imaju negativan uticaj na poziciju općine)
• geografski položaj - sjeveroistočni dio Bosne i Hercegovine (blizina graničnog prelaza sa Srbijom-šansa za proizvođače sa teritorije općine da svoje proizvode plasiraju van granica BiH) -blizina Tuzle • prirodni uslovi i resursi -klima, pedološke karakteristike -vode, šume -privlačan krajolik • ekološki očuvana životna sredina -čist zrak	• nedovoljna prepoznatljivost vrijednosti prirodnih resursa • negativni demografski trendovi -negativan migracioni saldo • strukturna nezaposlenost koja ukazuje na neusklađenost sistema obrazovanja sa potrebama privrede • nedovoljno iskorišteni potencijali za turizam -nepostojanje tradicije u turizmu -neiskorištenost jezera Snježnica u turističke svrhe - nedovoljna valorizacija prirodne i kulturne

-nezagađeno tlo -prednost zdrave sredine sa ekološkog aspekta -nema zagađivačke industrije • potencijal za razvoj turizma -resusni potencijali (prirodne i kulturne znamenitosti) -jezero Snježnica (vikend, sportsko-rekreativni i lovni turizam) -seoski turizam • raznovrsnost kulturne baštine -antički, srednjovjekovni, osmanski i austrougarski period • razvijeno civilno društvo -16 udruženja i NVO • spremnost općinske uprave da se angažuje na upravljanju ekonomskim i društvenim razvojem • dobra energetska, telekomunikaciona i saobraćajna infrastruktura -stalna ulaganja u infrastrukturu • relativno dobra razvijena infrastruktura društvenih djelatnosti • planirano proširenje industrijske zone i stambeno-poslovne zone • izgradnja nove industrijsko poslovne zone, na granici naseljenih mjesta Sapna i Goduša • tradicija u voćarstvu	baštine u turističke svrhe • kulturna baština nije valorizovana na pravi način • nezadovoljavajuća tehnička opremljenost objekata društvene infrastrukture (ali i problemi sa prostornim kapacitetima) • nepostojanje objekata za predškolski odgoj i obrazovanje • usitnjeni poljoprivreni resursi -usitnjeni posjedi • pasivnost partnera lokalne zajednice • nepostojanje sistema prečišćavanja otpadnih voda
MOGUĆNOSTI (proistekle iz bolje upotrebe snaga ili umanjivanja slabosti, kao i iz pozitivnog uticaja eksternih faktora)	OPASNOSTI-PRIJETNJE
• bolje korišćenje saobraćajno-geografskog položaja • razvoj centara u mreži naselja i revitalizacija sela; • unapređenje kvaliteta poljoprivrednog zemljišta ukрупnjavanjem posjeda, agrarnim mjerama; • rastući značaj ekološki proizvedene hrane biljnog i životinjskog porjekla • rast potražnje za ekološki očuvanom destinacijom • razvoj seoskog turizma -rastuća potražnja diversifikovane turističke ponude koja uključuje elemente ruralnog i agroturizma • sinergija ekonomske i ekološke održivosti u poljoprivredi i turizmu • aktivnosti različitih fondova i donatora -mogućnost investiranja kroz uključivanje dijaspore • izgradnja, adaptacija i opremanje objekata društvene infrastrukture • stvaranje povoljne klime za privlačenje investicija i uključivanje u međunarodne projekte - korišćenje nacionalnih programa za poticanje poduzetništva	• demografski faktor -migracije -manja zainteresovanost mladih ljudi za život u sesokim područjima • nezaposlenost stanovništva • brz razvoj novih tehnologija, menadžmenta i organizacije u svijetu, za čije su praćenja i uvođenja potrebna stalna i velika ulaganja • nelegalno odlaganje otpada može rezultirati narušavanjem kvaliteta životne sredine • konkurencija obližnjih općina i gradova -konkurencija obližnjih općina sa istim ili sličnim turističkim potencijalima • zaostala minirana područja • elementarne nepogode i klimatske promjene • usporen privredni razvoj i siromaštvo lokalnog stanovništva • nedostatak povoljnih razvojnih sredstava, tj. kreditnih sredstava (od strane države) • plasman uvezene robe na tržište, te obezvrjeđenje domaće proizvodnje

• otvaranje razvojnih perspektiva znači i povratak ali i zaustavljanje odlaska stanovništva • unapređenje postojećih i izrada novih programa poticanja zapošljavanja i njihovo provođenje • saradnja sa sujednim općinama • moгуćnost korišćenja šumskog voća i ljekovitog bilja kao dodatnog izvora prihoda	

II.16. MOGUĆI PRAVCI RAZVOJA ZAVISNO OD PRIRODNIH I RADOM STVORENIH USLOVA, KAO I USLOVA EKONOMSKOG RAZVOJA

Mogući pravci daljeg prostornog razvoja općine u direktnoj su vezi sa dvije grupe faktora:

- interni faktori: prirodni resursi, ljudski resursi, oprema, tehnologija, razvijenost infrastrukture, stanje urbanog okruženja, poslovna klima, zakonska regulativa
- eksterni faktori: geografska i geopolitička pozicija, opća makroekonomska i politička situacija u BiH, nepovoljni trendovi itd.

Na osnovu dosadašnjih analiza prirodnih uslova, prostornih potencijala i stvorenih građevinskih i infrastrukturnih fondova, glavni pravci razvoja općine Sapna su:

- šumske površine zauzimaju cca 70,21% ukupne površine općine i prvi je po značaju prirodni resurs općine.
Osim privredne funkcije, šume u općini Sapna imaju na prvom mjestu općekorisne funkcije: očuvanje biodiverziteta, zaštita zemljišta, zaštita klime, proizvodnja kiseonika, razvoj turizma, rekreacije, lova, estetska uloga šuma.
- razvoj poljoprivredne proizvodnje
Poljoprivredne površine u općini Sapna zauzimaju 26,04% ukupne površine općine što predstavlja osnov za razvoj poljoprivrede.
- prostorno-regionalna pozicija i geoprometni značaj općine Sapna izuzetno je važan i uticajan faktor na moguće pravce razvoja;
- u planskom periodu treba razvijati policentrični sistem naselja sa odgovarajućim standardom urbane opreme, te društvene i komunalne infrastrukture, što predstavlja značajnu osnovu za moguće pravce razvoja u procesu planirane decentralizacije u demografskom, privrednom, infrastrukturnom i urbanom smislu.

III. OPĆI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

Prilikom definisanja općih ciljeva za potrebe prostornog razvoja, potrebno je poći od evropskih opredjeljenja sadržanih u smjernicama ESDP-a (Evropske perspektive prostornog razvoja) i vodećih principa za održivi razvoj evropskog kontinenta kao i strateških opredjeljenja šireg okruženja, državnih i razvojnih dokumenata.

III.1. Evropska perspektiva prostornog razvoja i Vodeći principi za održivi prostorni razvoj evropskog kontinenta

ESDP-Evropska perspektiva prostornog razvoja (European Spatial Development Perspective je dogovorena na neformalnom Savjetu ministara odgovornih za prostorno planiranje u Potsdamu u maju mjesecu 1999. godine) zasniva se na cilju EU da postigne uravnotežen i održiv razvoj, naročito putem jačanja ekonomske i socijalne kohezije. Prema definiciji sadržanoj u Brantlenskom izvještaju Ujedinjenih nacija/United Nations Brundtland Report, održivi razvoj ne podrazumjeva samo ekološki zdrav ekonomski razvoj, koji čuva postojeće resurse za buduće generacije, već obuhvata i uravnotežen prostorni razvoj. To posebno znači usaglašavanje socijalnih i ekonomskih zahtjeva prostornog razvoja neke oblasti sa njenim ekološkim i kulturnim funkcijama, doprinoseći tako održivom, i u većoj razmjeri uravnoteženom teritorijalnom razvoju. Čuvajući regionalnu raznolikost, EU će na takav način, iz Ekonomske unije postepeno prerasti u Ekološku i socijalnu uniju.

To se ogleda u trouglu ciljeva koji povezuje tri sljedeća osnovna cilja evropske politike:

- ekonomska i socijalna kohezija;
- očuvanje prirodnih resursa i kulturnog nasljeđa;
- uravnoteženija konkurentnost evropske teritorije.

Dakle, politike prostornog razvoja promovišu održivi razvoj EU kroz uravnoteženu prostornu strukturu. Još 1994. godine, ministri odgovorni za prostorno planiranje usvojili su tri političke smjernice prostornog razvoja EU:

- razvoj uravnoteženog i policentričnog urbanog sistema i novog odnosa urbana-ruralna sredina;
- obezbjeđenje jednakog pristupa infrastrukturi i znanju;
- održivi razvoj, racionalno upravljanje i zaštita prirodnog i kulturnog nasljeđa.

Vodeći principi za održivi prostorni razvoj evropskog kontinenta (usvojeno na 12. zasjedanju Evropske konferencije ministara odgovornih za regionalno planiranje, 7-8 septembra 2000. godine u Hanoveru)

- I. Doprinos Vodećih principa implementaciji politike socijalne kohezije Savjeta Evrope
  - Vodeći principi imaju za cilj harmonizaciju ekonomskih i socijalnih zahtjeva teritorije sa njenim ekološkim i kulturnim funkcijama, te njihovo sprovođenje zahtjeva blisku saradnju između prostornog planiranja i sektorskih politika koje svojim mjerama utiču na politike prostornog razvoja,
- II. Politike prostornog razvoja u Evropi: nov kontinent-veliki izazovi i mogućnosti
  - međukontinentalne veze kao strateški elementi evropske politike prostornog razvoja
  - raznovrsnost kultura (kulturni diverzitet Evrope, koji je u prošlosti bio izvor tenzija i konflikata, danas predstavlja neprocjenjiv potencijal za održivi prostorni razvoj)
  - veliki evropski regioni kao osnova uzajamne podrške i saradnje
  - integracija starih i novih država članica

III. Specifična uloga privatnog sektora u prostornom razvoju

Jedan od najznačajnijih zadataka politike prostornog planiranja sastoji se u privlačenju privatnih investicija u skladu sa ciljevima politike planiranja, očekivanim perspektivama i planiranom sigurnošću. Zajedno sa relevantnim sektorskim politikama, politika prostornog razvoja treba da doprinese porastu privlačnosti općina i regiona za privatna ulaganja na regionalnom i lokalnom nivou na način koji je u skladu sa javnim interesima.

Jedan od ključeva za uspjeh javno-privatnog partnerstva je djelotvorna administrativna struktura ne samo na nacionalnom već i na regionalnom i lokalnom nivou. Ona mora biti sposobna da uspostavi okvir za privatna ulaganja i efikasno prati sprovođenje projekata. Ugovorna pravila moraju stoga biti jasno postavljena.

IV. Principi planske politike održivog razvoja u Evropi

Razvoj politike održivog prostornog razvoja treba bazirati na sljedećim principima regionalno uravnoteženijeg razvoja:

- promovisati teritorijanu koheziju kroz uravnoteženiji društveni i ekonomski razvoj (prostorno-planske odluke i investicije bazirati na modelu policentričnog razvoja; povećati učešće građana i društvenih grupa u planiranju prostornog razvoja)
- podsticati razvoj koji je generisan urbanim funkcijama i poboljšati veze između grada i seoskog okruženja;
- promovisati uravnoteženiju dostupnost;
- razvijati pristup informaciji i znanju;
- smanjivati štetne uticaje na životnu sredinu;
- povećati i zaštititi prirodne resurse i prirodno nasljeđe;
- povećati fond kulturnog nasljeđa kao razvojnog faktora;
- razvijati energetske resurse i pri tom očuvati bezbjednost;
- podsticati visoko kvalitetni, održivi turizam;
- ograničiti uticaje prirodnih nepogoda.

V. Mjere za prostorni razvoj različitih tipova evropskih regiona

VI. Jačanje saradnje između država članica Savjeta Evrope i učešća regiona, općina i građana.

III.2. Ciljevi iz Prostornog plana za područje Tuzlanskog kantona 2005-2025

Opći ciljevi:

U kreiranju općih ciljeva prostornog razvoja, pošlo se od analize stanja razvoja ali i od općeprihvaćenih smjernica budućeg globalnog razvoja:

- tendiranje ka održivom razvoju;
- uvođenje potpuno novih tehnologija;
- humanizacija življenja;
- razvoj lokalne samouprave i veća uloga pojedinca;
- uvođenje tržišnih odnosa i povećanje efikasnosti;
- globalizacija i regionalizacija društva.

Od općih ciljeva izdvajaju se oni, čije dostizanje stvara povoljne mogućnosti za dalji razvoj i dostizanje specifičnih ciljeva prostornog uređenja, kao:

- unapređenje efikasnosti državnih organa i institucija;
- donšenje propisa iz oblasti korištenja zemljišta i prostornog uređenja i zaštite prostora;
- unapređenje prostornog informacionog sistema (GIS-a) na svim nivoima;

- doonošenje Odluke o naknadi za devastirano zemljište;
- razrješene pitanja vlasništva nad zemljištem;
- afirmacija javnog interesa i obezbjeđenje demokratskog učešća građana;
- donošenje normativa za fizičke i prostorne strukture u skladu sa standardima EU;
- obezbjeđenje povrtaka prognanih i raseljenih lica;
- definisanje tuzlanske regije u novim uslovima, njenog uticaja na razvoj unutar regije i na šire područje;
- alokacija budućih privrednih investicija u skladu sa prostornim uslovima i ciljevima održivog razvoja, a prema planovima prostornog uređenja.

Dodatni opći ciljevi su:

- plansko usmjeravanje prostornog razvoja u skladu sa prirodnom i radom stvorenom podobnošću, a sve u cilju stvaranja uslova u kojima će se ostvarivati maksimalni efekti u privređivanju i humanizirati uslovi življenja i privređivanja;
- ujednačavanje stepena prostornog, urbanog i komunalnog razvoja urbanih područja;
- stvaranje uslova za ravnomjerniji raspored privrednih i drugih funkcija u prostoru;
- stvaranje lokacionih pretpostavki za prostornu distribuciju privrednih kapaciteta, a sa ciljem ravnomjernijeg razvoja gradskog područja i regionalnog okruženja;
- poboljšanje saobraćajne povezanosti u cilju ravnomjernijeg prostornog rasporeda stanovništva i ublažavanja demografskog pritiska na gradove;
- usklađivanje prostorne organizacije privrede sa funkcijom stanovanja, tj. kombinovanje radnih i stambenih zona;
- organizacija i razvoj saobraćaja;
- obezbjeđenje uslova za brzi razvoj turizma;
- očuvanje prirodnih i kulturno-istorijskih vrijednosti i objekata ali i usklađivanje interesa zaštite vrijednosti sa razvojem i razmještanjem privrede i izgradnjom infrastrukturnih sistema;
- zaštita izvorišta i očuvanje podzemnih i otvorenih vodnih tokova, zaštita od erozije i racionalnije korišćenje voda;
- racionalno korišćenje svih vidova energije;

Posebni ciljevi:

1. Prirodni uslovi i izvori
  - kantonalne vlasti treba da utvrde strategiju i dugoročnu politiku u oblasti zemljišne politike, i važno je istražiti varijante zemljišne rente;
  - maksimalno čuvanje površine poljoprivrednog zemljišta, podizanje kvaliteta istog;
  - intenziviranje poljoprivredne proizvodnje u povrtlarstvu i voćarstvu;
  - usmjeravanje izgradnje ili korišćenja prostora u vanpoljoprivredne svrhe izvan kvalitetnih poljoprivrednih površina;
  - na svim nivoima (državni, kantonalni, općinski) pomagati razvoj intenzivne poljoprivrede (posebno na zemljištima III-IVb kategorije)
  - uvesti zemljišni informacijski sistem i monitoring;
  - pošumljavanje područja ugroženih sječom ali i onih koji nisu poljoprivredno atraktivna ili su devastirana na različite načine (koristiti četinare)
  - ozelenjavanje u urbanim područjima kao i u blizini saobraćajnica;
  - donošenje Šumsko-privredne osnove;
  - unaprijediti tehnologiju u postojećim rudnicima i površinskim kopovima (uskладiti sa zahtjevima i propisima o zaštiti životne sredine);
  - privesti namjeni turizma ili posebno zdravstvenog turizma, izvorišta mineralnih i termomineralnih voda;

2. Infrastrukturni sistemi

- integracija pojedinih područja unutar Kantona i Kantona sa susjednim područjima putem razvoja transportne infrastrukture;
- razvoj ekonomične transportne infrastrukture i regulacija na bazi evropskih standarda;
- integriranje sa transportnim sistemima BiH i EU;
- modernizacija i poboljšanje kvaliteta lokalnih puteva tamo gdje su potrebe izraženije;
- propisati i ozakoniti zaštitne pojase-koridore za sve saobraćajnice koje se tretiraju Prostornim planom;
- regulacija iskoristivog obalnog pojasa jezera Modrac, Snježnica, Vidara, Hazna za turističku privredu;
- vodoopskrbna infrastruktura-pažnju bi, između ostalog, trebalo usmjeriti na vodozahvat u jezeru Snježnica;
- dogradnja prenosne mreže i visokonaponskih postrojenja radi uvezivanja u jedinstven sistem BiH, i omogućavanje izvoza u druge zemlje;
- izgradnja prenosne mreže i energetskih postrojenja do mjesta koncentracije stanovništva i privrede;
- utvrđivanje potreba i izgradnja gasovodnog sistema;
- pažnju posvetiti istraživanjima geotermalnih nalazišta;
- osavremenjivanje telekomunikacionih sistema i infrastrukture elektronskih medija;
- kabliranje urbanih prostora;
- kontrolirano lociranje, gradnja i nadzor odlagališta krutih otpadaka;
- izgradnja kanalizacionih cjevovoda;

3. Naselja

- usmjeravanje i podržavanje ukupnog razvoja preko razvojnih osovina:
  - Gračanica-Lukavac-Tuzla-Zvornik
  - Kladanj-Živinice/Banovići-Tuzla-Brčko
  - Tuzla-Bijeljina
- intenzitet demografskog rasta grada Tuzle neophodno je postepeno smanjivati;
- težiti unapređenju naseobinske strukture i mreže naselja kroz povećanje stepena urbanizacije i policentričnog razvoja preko razvoja općinskih i subregionalnih centara;

4. Društvena infrastruktura

- povećanje prostora u UKC Tuzla i u domovima zdravlja gdje je to neophodno;potrebno je uskladiti lokacije i prostore punktova sa potrebama građana (porodična medicina);
- značajno povećati obuhvat djece predškolskog vaspitanja i obrazovanja na području cijelog Kantona, a naročito tamo gdje ne postoje takve institucije;
- u većim naseljima, sa većim brojem djece, proširivati postojeće i garditi nove prostore za pedijatrijske potrebe;
- na što je moguće manju mjeru i što je moguće u kraćem roku svesti ratne i postratne sindrome siromaštva;
- u naseljima gdje se veliki broj lica nalazi u stanju potrebe socijalne zaštite, obezbjediti prostore i otvoriti narodne kuhinje;
- na prostoru gdje se iskazuju potrebe za vaninstitucionalnim smještajem djece i odraslih, obezbjediti prostore za otvaranje smještajnih kapaciteta;
- u pogodnim naseljima obezbjeđivati prostore i organizovati posebne vidove socijalne zaštite;
- u planskom periodu, sadašnji deficit od 0,5 m² prostora po učeniku (osnovno obrazovanje) eliminirati adaptacijom, dogradnjom ili izgradnjom; takođe, doći će i do potrebe povećanja prostora škola srednjeg obrazovanja (deficit na prostoru Kantona je oko 85 000m²)
- potrebno je povećati kako broj, tako i vrste ustanova i organizacija u oblasti kulture;
- sanirati postojeće objekte i izgraditi (oblast fizičke kulture) nove ukoliko postoji potreba;
- potrebno je obezbjediti radne uslove za općinske sudove za prekršaje (u svim općinama);

5. Životna sredina

- težiti planskom korištenju zemljišta;
- deminiranje miniranih prostora;
- rekultivacija degradiranih i oštećenih poljoprivrednih zemljišta sa ciljem povećanja površina poljoprivrednog zemljišta;
- primjenom aktualnih propisa iz oblasti okoliša, uticati na smanjenje kontaminacije zemljišta preko otpadnih gasova, voda iz industrije i rudarstva i raznih deponija;
- regulacijom klizišta uticati na smanjenje degradacije i uništavanje zemljišta, te regulacijom vodotoka pospješiti intenzivnije korištenje poljoprivrednog zemljišta;
- u svim urbanim naseljima uvesti sistem selektivnog prikupljanja otpada te zabraniti „divlje i neplanske deponije“;
- izvršiti rekonstrukciju i unapređenje sistema prikupljanja, odvoza i odlaganja krutog otpada u naseljima;
- vaspitno-obrazovnim sistemom podizati kulturu očuvanja, zaštite i unapređenja kvaliteta okoliša, naročito zemljišta;
- striktno provoditi u djelo aktualne propise o vodama i zaštiti voda i od voda;
- svi aktualni i budući industrijski i drugi korisnici voda moraju provesti rigorozne mjere očuvanja što višeg kvaliteta voda, kako onih koje upotrebljavaju u procesu, tako i onih koje ispuštaju iz procesa;
- onemogućiti direktno ispuštanje fekalnih ili industrijskih zagađujućih voda u vodotoke ili stajaće vode bez prethodnog tretmana za povećanje kvaliteta ispusnih voda;
- onemogućiti ispuštanja zagađujućih tečnosti u vodotokove, a uklanjanjem zagađujućih sredstava i otpada sa zemljišta uticati na poboljšanje kvaliteta podzemnih voda;
- iznaći mogućnosti da se kroz regionalni sistem vodosnabdijevanja poveća količina i kvaliteta vode za piće i tako obezbjedi snabdijevanje stanovništva;
- kao i kod voda, primjenom aktualnih propisa o zaštiti kvaliteta vazduha onemogućiti ispuštanje zagađujućih plinova, bez prethodnog filterskog i pročišćavajućeg tretmana;
- smanjiti prisustvo štetnih materija u vazduhu, te redovno voditi Katastar zagađivača;

6. Kulturno-istorijsko i prirodno nasljedje

- čuvanje, revitalizacija ili rekonstrukcija najzačajnijih objekata kulturno-istorijskog nasljeđa i njihovo privođenje pogodnim namjenama;
- starim gradovima ili njihovim monumentalnim ostacima pokloniti posebnu pažnju, privesti ih prigodnoj namjeni;
- prirodne rijetkosti, pejzaže i zaštićene objekte maksimalno čuvati i njegovati;

7. Prostorno planiranje i GIS

- izrada i donošenje prostornih planova općina i prostornih planova posebnih područja;
- revizija postojećih urbanističkih planova gradova i druge urbanističke i prostorno-projektne dokumentacije za ostala naselja ili prostorne cjeline, kao i izrada nove dokumentacije za područja gdje je to neophodno;
- kadrovsko i tehničko osposobljavanje Ministarstva i općinskih službi za pripremu prostorno-planske dokumentacije, te praćenje realizacije iste (formiranje institucija u lokalnim zajednicama koje će se baviti implementacijom i praćem realizacije prostorno-planerske dokumentacije);
- unapređenje geografskog-informacionog sistema;

Sve navedeno predstavlja osnovu za razradu općih i posebnih ciljeva Prostornog plana općine Sapna.

III.3. Opći ciljevi organizacije, uređenja i korišćenja prostora općine Sapna

OSNOVNI CILJ prostornog razvoja općine jeste: unapređenje prostornog razvoja, odnosno usaglašenost ekonomskog, ekološkog, fizičkog i socijalno-kulturnog razvoja, do nivoa kojim će općina biti konkurentna u širim republičkim i perspektivno, evropskim okvirima.

Opći ciljevi prostornog razvoja, racionalne organizacije i uređenja prostora područja općine Sapna jesu:

- * **ravnomjeran razvoj područja općine** (teritorijalna kohezija) i unaprijeđenje socijalne kohezije - aktivirati potencijale teritorijalnih jedinica koje za to imaju odgovornost i kapacitet, što podrazumijeva i jačanje institucija, kadrova, strateških planova, kulture, obrazovanja i sl.u djelovima općine koji nemaju odgovarajući kapacitet, kao i smanjenje razlika u stepenu razvijenosti i jačanje teritorijalne konkurentnosti općine i njenih dijelova. Ovo podrazumijeva unapređenje kvaliteta življenja i privređivanja lokalnog stanovništva stimulisanjem postojećih i razvojem novih djelatnosti.
- * **teritorijalna konkurentnost i pristupačnost općine** – rast (privredne) konkurentnosti će biti omogućen razvojem mreže naselja, jačanjem funkcija i uređenjem centara razvoja (općinskog i lokalnih), očuvanjem i revitalizacijom seoskih naselja i razvoja turizma. Konkurentna privreda u specifičnom prostornom okruženju, omogućit će veći privredni rast i standard stanovništva. Centri razvoja, a prije svega općinski centar kao nosioc razvoja, uticaće na prostornu i funkcionalnu integrisanost sa ruralnim okruženjem, što podrazumijeva povećanje saobraćajne dostupnosti i otvorenosti područja općine kroz razvoj i modernizaciju svih mogućih vidova transportnih sistema, unaprijeđenje kvaliteta mreže vodoprivredne, energetske i telekomunikacione infrastrukture, kao i mreže usluga i objekata javnih službi.
- * **prostorno-funkcionalna integrisanost područja općine** sa regionalnim okruženjem - jačanje privrednih, saobraćajnih i drugih veza. Funkcionalni uticaji razvoja prelaze administrativno utvrđene granice na svim nivoima, pa je prema tome neophodno sistematsko plansko sagledavanje mogućnosti za implementaciju projekata iz oblasti zaštite životne sredine, zaštite i povezivanja prirodnog i kulturnog naslijeđa, razvoja tehničke infrastrukture i saobraćaja, poljoprivrede, turizma i dr.
- * **zaštićena i unapređena životna sredina** - zasniva se na racionalnom korišćenju prirodnih resursa, racionalnom korišćenju obnovljivih izvora energije, unaprijeđenje mjera zaštite životne sredine, uređenju predjela i pošumljavanju, uređenju javnih prostora i zelenih površina u naseljima i drugim mjerama koje će unaprijediti kvalitet življenja na području općine. Održivi razvoj područja općine je moguć samo ako je usklađen sa principima i kriterijumima zaštite životne sredine, tj, režimima i mjerama zaštite prirodnih resursa, što pretpostavlja uspostavljanje efikasnog sistema upravljanja zaštitom i razvojem područja, uz uključivanje lokalnih zajednica i stanovništva u aktivnosti i poslove na zaštiti životne sredine, obezbjeđenje kompenzacija za sprovođenje režima zaštite prirodnih resursa i resursne rente.
- * **zaštićeno i održivo korišćeno prirodno i kulturno naslijeđe** - čini osnov identiteta regionalnog okruženja, ali i temelj budućeg privrednog/turističkog razvoja općine. Ovo podrazumijeva dalji razvoj mreža vrijednih/zaštićenih prirodnih cjelina i kulturnih predjela, uz zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa i predjela prema evropskim i svetskim standardima, konvencijama, deklaracijama i sl., sa posebnim zadatkom da se poveća površina zaštićenih prirodnih cjelina i izvrši sistematizacija kulturnog naslijeđa. Takođe, predpostavlja stvaranje uslova za edukaciju lokalnog stanovništva o prirodnim i kulturnim vrijednostima područja, kao i uslova za održivo korišćenje ovih vrijednosti (uz adekvatnu prezentaciju).

IV. POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

Do kraja planskog horizonta, općina Sapna treba da postane općina koja se skladno razvija na način usklađen sa interesima životne sredine i sa privredom zasnovanom na znanju (rast produktivnog i održivog zapošljavanja), sa prijatnim društvenim i kulturnim okruženjem orijentisanim na održiv razvoj, i da se dokaže kao poslovni (privlačenje investicija), turistički i obrazovno-kulturni centar, sa građanskim društvom, aktivno uključenim u proces odlučivanja (uz komunikaciju sa općinskom upravom) i sa kontinuiranim rastom dohotka građana.

Posebni ciljeva prostornog razvoja su:

- jačanje funkcionalnih veza sa okruženjem: transgranična saradnja sa općinama u okruženju, razvoj transregionalne saradnje, unutrašnja povezanost na području obuhvata Plana;
- podsticanje razvoja na svim djelovima teritorije općine;
- zaustavljanje negativnih demografskih trendova (depopulacija, starenje stanovništva);
- dostupnost sistema javnih službi svim građanima;
- povećanje dostupnosti na svim djelovima teritorije općine razvojem mreže općinskih puteva i tehničke infrastrukture;
- aktiviranje i održivo korišćenje lokalnih resursa;
- racionalno korišćenje zemljišta;
- poboljšanje kvaliteta i strukture šume;
- zaštita i uređenje prirodnih i kulturnih dobara i njihovo korišćenje u funkciji uređenja kulturnog predjela i održivog razvoja turizma (valorizacija potencijala ruralnih područja);
- problema deponovanja otpada rješavati u skladu sa Strategijom upravljanja otpadom u BiH ;
- zaštita kvaliteta sredine i kvaliteta življenja (obezbjeđenje, u skladu sa realnim društvenim mogućnostima, prihvatljivih ekoloških i ambijentalnih standarda, kao i općeg nivoa društvenog standarda, dostupnosti javnih servisa i dr., kako na užem tako i na širem području); i
- obezbjeđenje sigurnosti od prirodnih i stvorenih destruktivnih uticaja (ugrađivanje u planske koncepcije i rješenja kriterijuma sigurnosti koji će doprinjeti smanjivanju rizika u vanrednim okolnostima, kao i smanjenju povredivosti stanovništva, naselja, tehničkih i komunalnih sistema, prirodne sredine i dr.).

IV.1. CILJEVI RAZVOJA PRIRODNIH RESURSA

IV.1.1. Poljoprivredno zemljište

Kao opći cilj u oblasti prostornog uređenja, a time i poljoprivrede definiše se obezbjeđivanje racionalnog korištenja zemljišta i zadovoljavanja svih potreba za zemljištem u okviru raspoloživih površina, na bazi utvrdjenih površina, na bazi utvrdjenih potreba i mogućnosti po namjenama /poljoprivreda, šumarstvo, naselja, industrija, infrastruktura/, uz uslov da prioritet u namjeni i korišćenju kvalitetnijeg zemljišta ima poljoprivreda, a zemljišta lošijeg kvaliteta za ostale namjene.

Poljoprivredno zemljište predstavlja jednu od najvrednijih kategorija u razvoju, te njegovom očuvanju i unapređenju treba poklanjati posebnu pažnju, pa odatle i posebni ciljevi:

- maksimalno čuvanje površine poljoprivrednog zemljišta i njegovo čuvanje u što je moguće većem obimu i kvalitetu;
- podizanje kvaliteta poljoprivrednog zemljišta, posebno obradivih površina i oranica, osobito onih koja su prikladna za kultiviranje, kroz razne oblike unapređenja (meliorativne agrotehničke i hidrotehničke mjere, arondacije i dr.);
- intenzivirati poljoprivrednu proizvodnju u povrlarstvu i voćarstvu;

- maksimalno usmjeravanje izgradnje ili korištenja prostora u vanpoljoprivredne svrhe izvan kvalitetnih poljoprivrednih površina;
- državnim, kantonalnim i općinskim politikama maksimalno pomagati razvoj intenzivne poljoprivrede, naročito na zemljištima III-IVb kategorije;
- uvesti zemljišni informacijski sistem i monitoring;
- provesti program uređenja i rekultivacije zemljišta.

Na području općine na površinama poljoprivrednog zemljišta zastupljene su bonitetne kategorije III, IVa i IVb, V, VI i VII. Najzastupljenija bonitetna kategorija poljoprivrednog zemljišta na području općine Sapna je V kategorija sa gotovo cca 47% udjela, odnosno možemo reći da polovina poljoprivrednih površina pripada V bonitetnoj kategoriji.

IV.1.2. Šume i šumsko zemljište

Na osnovu stanja šuma i šumskog zemljišta, ekoloških specifičnosti područja, ali i potreba općine Sapna, definišu se opći planski ciljevi u oblasti šumarstva, kojima će se povećati doprinos sektora šumarstva u ukupnom društveno-ekonomskom razvoju općine i Federacije.

Navedeni ciljevi su usklađeni sa drugim planovima i programima (dugoročni program gazdovanja šumama, šumskoprivredne osnove, lovne osnove, vodoprivredni planovi, i dr.), što je i propisano Zakonom o šumama (Službene novine TK 92/12 I 17/13).

Opći ciljevi:

- Ostvarivanje trajno što većeg prinosa šuma koji će zadovoljavati potrebe društva, odnosno tržišta, kako u pogledu vrste drveta, tako i u pogledu asortimana glavnih šumskih proizvoda
- Očuvanje jačanje i potrajno korištenje (upotreba) komponenata biološke raznolikosti (biodiverziteta) šume, po načinu i intenzitetu, koji ne vode njezinom dugoročnom smanjenju, a čime se održava njezin potencijal za ispunjavanje potreba sadašnjih i budućih generacija.
- Rehabilitacija i obnavljanje degradiranih šumskih ekosistema i potsticanje revitalizacije ugroženih vrsta kroz razvoj i implementaciju planova gospodarenja
- Obezbeđenje uvjeta za veću produktivnost rada u oblasti uzgajanja, iskorištavanja i zaštite šuma primjenom adekvatnih sistema gospodarenja
- Ostvarivanje što boljih ekonomskih efekata sada i u budućnosti primjenom suvremenih metoda i sredstava rada u skladu sa prethodno navedenim ciljevima
- Gazdovanje šumama i šumskim zemljištem po kriterijumima i principima održivog gazdovanja;
- Deminiranje površina pod šumama;
- Rekonstrukcija degradiranih staništa i njihovo pretvaranje u viši uzgojni oblik;
- Formiranje strukture šuma u one iz kojih će se moći dobivati ujednačeni prinosi po količini i kvalitetu,
- Ostvarivanje što većeg prinosa šuma u skladu sa potrebama tržišta,
- Ostvarivanje što povoljnije profitne funkcije,
- Pošumljavanje površina obraslih sukcesivnim vegetacijskim stadijima, šibljacima i šikarama;
- Održavanje i odgovarajuće poboljšanje šumskih ekosistema i njihov doprinos globalnom ciklusu ugljenika;
- Održavanje i odgovarajuće poboljšanje zaštitnih funkcija u upravljanju šumom (posebno zemljišta i voda);
- Održavanje zdravlja i vitalnosti šumskih ekosistema;
- Održavanje, čuvanje i odgovarajuće poboljšanje biološke raznovrsnosti u šumskom ekosistemu;
- Održavanje drugih socijalno-ekonomskih funkcija šuma;
- Održavanje i podsticanje proizvodnih i općekorisnih funkcija šuma
- Gazdovanje u skladu sa odredbama zakonskih dokumenata;

- Aktivnosti u cilju unapređenja stanja šumskog fonda u privatnom vlasništvu;
- Povećanje stepena korišćenja sporednih šumskih proizvoda i ostvarivanje rente od strane sektora vezano za ovu oblast;
- Sanacija divljih deponija u šumama;
- Unapređenje stanja lovišta i lovne divljači.
- Zaštita i očuvanje ugroženih i rijetkih biljnih i životinjskih vrsta, te njihovih staništa;
- Zaštita i očuvanje prirodnih dobara, predjela, ambijentalnih cjelina, pejzaža i staništa;
- Kontrolisano, racionalno i održivo korišćenje šumskih resursa, usklađeno sa principima zaštite životne sredine uz privrednu provodljivost i društvenu prihvatljivost;

Opći cilj razvoja šuma i šumskog zemljišta je zaštita i održivo upravljanje šumom i razvijanje pozitivnih razvojnih funkcija šuma.

Posebni ciljevi održivog korišćenja i očuvanja šumskog zemljišta i šuma su:

- održivo gazdovanje šumama u funkciji očuvanja sveukupnog biodiverziteta,
  - očuvanje potencijala šuma kako bi se zadovoljile odgovarajuće ekološke, ekonomske i socijalne potrebe i današnje i budućih generacija,
  - unapređenje sveopćeg stanja šuma,
  - obezbjeđenje i trajno jačanje i razvoj korisnih funkcija šuma, povezivanjem šuma, vanšumskog zelenila i zelenila naselja,
  - usaglašavanje interesa šumarstva i razvoja turizma i lova, vodoprivrede i drugih delatnosti,
  - zaštitu i očuvanje šuma zaštićenih područja i fragmenata endemičnih vrsta biljaka i životinja kao posebnih ekosistema, predjela i područja od izuzetnog značaja.
-
- Pošumljavanje područja ugroženih sječom i onih koja nisu poljoprivredno atraktivna,
  - Pošumljavanje područja koja su devastirana na razne načine, uz zadržavanje sadašnjeg godišnjeg obima sječe ili njegovog smanjivanja
  - Pošumljavanje vršiti više četinarima, nego lišćarima, kako bi se povećalo učešće šuma sa četinarima u ukupnim šumskim površinama;
  - Težiti ozelenjavanju što više površina u urbanim područjima i u blizini saobraćajnica sa visoko rastućim stablima
  - Odabir vrsta drveća kreće se u smjeru domaćih autohtonih vrsta, radi proizvodne potrajnosti, socijalne funkcije šume i očuvanja biodiverziteta,
  - Kontrolirano korištenje (sječa) šuma, strogo prema dugoročnim planovima (šumsko – gospodarske osnove),
  - Kontrolirano korištenje sporednih šumskih proizvoda,
  - Putem pošumljavanja i drugih šumsko uzgojnih mjera izdanačke šume prevoditi u srednje i visoke.
  - Zabrana smanjenja površina pod šumom (krčenje);
  - Zabrana sječe, uklanjanja i ugrožavanja zaštićenih, rijetkih i ugroženih biljnih vrsta i njihovih staništa;
  - Gazdovanje šumama u skladu sa Zakonom o šumama;
  - Sistemi gospodarenja šumama kroz prijeborne sječe, skupinasto-prijeborne sječe i skupinaste sječe,
  - Sistemi golih sječa ne smiju se koristiti bez obzira na uvjete sastojina i šumskih površina,
  - Zaštita i unapređenje šumskih ekosistema u cjelini;
  - Zaštita i očuvanje posebno vrijednih sastojina, grupa stabala, pojedinačnih stabala i staništa;
  - Zaštita, konverzija, rekonstrukcija i restitucija degradiranih, devastiranih, izmjenjenih i ugroženih sastojina i ekosistema;
  - Trajno povećanje prirasta, a samim tim i prinosa, te postizanje optimalne strukture prinosa koja će da obzabijedi trajnost produkcije
  - Prelazak sa monofunkcionalnog na multifunkcionalni način korišćenja šumskih potencijala;

- Sve aktivnosti na korišćenju šuma i šumskog zemljišta moraju biti u funkciji zaštite prirodnih vrijednosti;
- Uspostavljanje trajnog monitoringa zdravstvenog stanja šuma;
- Uvođenje savremenih informacionih tehnologija (GIS) u procesu planiranja u šumarstvu;
- Zabrana prekomjernog unošenja alohtonih vrsta na ovo područje.

IV.1.3. Rude i drugi mineralni resursi

Opći cilj budućih istraživanja u oblasti ruda i drugih mineralnih resursa treba da se zasniva na planskim, održivim i ekonomskim principima.

Posebni ciljevi:

- stvaranje uslova za potpunu informisanost o svim rezervama mineralnih sirovina – sprovesti detaljne istražne radove;
- usklađivanje eksploatacionih ciljeva sa ciljevima zaštite prirodnih predjela i vrijednosti;
- stimulisanje i promovisanje korišćenja obnovljivih izvora energije;

IV.2. CILJEVI RAZVOJA STVORENIH RESURSA

IV.2.1. Prostor

Razvoj regionalnih veza sa okruženjem

Prostorno-funkcionalna, ekonomska i kulturna integracija ostvariva je na četiri nivoa modela i to :

- transgranično - kooperacija susjednih graničnih regiona (međudržavno);
- interregionalno - saradnja sa općinama u okruženju unutar regiona;
- transregionalno - saradnja susjednih regiona i
- transdržavno - saradnja regiona oko velikih prostornih sistema.

Regionalne veze i prostorni odnosi sa susjednim općinama

Elemente razvoja regionalnih veza treba bazirati na:

- zajedničkom razvoju turizma povezivanjem cjelina u jedinstvenu turističku ponudu;
- funkcionalnom povezivanju infrastrukturnih sistema;
- koordinaciji programa zaštite i unapređenja načina korišćenja kulturnih i istorijskih dobara i formiranju zajedničkih kulturnih programa;
- koordinaciji i zajedničkom rješavanju problema zaštite životne sredine i drugih elemenata zaštite i
- formiranju zajedničkog interaktivnog monitoring centra za praćenje korišćenja i zaštite životne sredine.

Interregionalni nivo pruža šansu za saradnju sa općinama (ili oblastima, odnosno djelovima oblasti), koje u pogledu ciljeva i mogućnosti za razvoj turizma imaju slične potencijale. Veze između općina potrebno je zasnivati na široj saradnji i komplementarnom razvoju.

U cilju ostvarivanja ovih veza potrebno je obnoviti i poboljšati infrastrukturnu opremljenost, koja danas predstavlja prag razvoja, a sutra preduslov veza, trgovine, transporta i komunikacije sa okruženjem.

Razvoj regionalnih veza sa općinama unutar Tuzlanskog kantona

Prioritet u razvoju regionalnih veza je usklađivanje planskih rješenja u kontaktnom području, u cilju povećanja prostorne integracije. Potrebna usklađivanja se prije svega odnose na:

- namjene prostora u kontaktnim zonama;
- zaštitu poljoprivrednog zemljišta od neplanske i neadekvatne izgradnje, kao i ukрупnjavanje poljoprivrednih površina;
- racionalno korišćenje resursa i njihovu adekvatnu upotrebu u funkciji razvoja privrede, prije svega turizma;
- zadržavanje i podsticanje naseljavanja stanovnika i podizanje kvaliteta življenja u naseljima na teritoriji svih općina kao i na cjelokupnoj teritoriji općine Sapna;
- intenziviranje funkcionalne i infrastrukturne veze između susjednih seoskih naselja u različitim općinama;
- usklađivanje razvoja i unapređenja putne mreže;
- zajedničko održavanje, razvoj i unapređenje elektroenergetskih i drugih infrastrukturnih sistema na teritoriji općina;
- razvoj komplementarnih djelatnosti i efikasnije korišćenje postojećih privrednih kapaciteta;
- povezivanje turističkih potencijala i kapaciteta općina tj. povezivanje turističko-rekreativnih zona u cilju zajedničke, jedinstvene ponude seoskog, poslovnog, tranzitnog, izletničkog, vikend, stacionarnog, sportskog i rekreativnog turizma;
- stalni monitoring životne sredine teritorije općina i preduzimanje neophodnih mjera zaštite ukoliko su potrebne;
- rješavanje problema divljih deponija i zaštitu voda i vodotokova i
- zaštitu, obnovu i unapređenje prirodne i životne sredine i čuvanje i poboljšanje prirodnih i kulturnih vrijednosti i specifičnosti teritorija općina.

Razvoj regionalnih veza sa okruženjem

Zajednički interesi općina se mogu definisati u sljedećim oblastima:

- uspostavljanju dobrih saobraćajnih komunikacija i infrastrukturnih veza;
- definisanju kompatibilnih privrednih sadržaja, radi zajedničkog nastupanja na tržištu;
- uspostavljanju socioloških, socijalnih, istorijskih i kulturoloških veza;
- razmjeni iskustava u realizaciji istih ili sličnih programa, kao i rješavanja istih ili sličnih problema i
- uspostavljanju ekonomsko-finansijskih odnosa u vidu partnerskih veza i zajedničkog ulaganja u inovaciju tehnoloških i tehničkih dostignuća.

U cilju daljeg razvoja potrebno je u pravcu predloženih regionalnih veza, duž razvojnih osovina, obezbjediti infrastrukturnu opremljenost svih naselja (modernizovati infrastrukturne mreže), naročito onih koji će u sistemu naselja imati značajne integracione funkcije.

Razvoj unutrašnjeg prostora općine

Razvoj općinskog centra

Posebni ciljevi:

- korišćenje komparativne lokacione prednosti za razvoj, planiranje i lociranje specifičnih lokaciono podstičućih urbanih sadržaja;
- baziranje sopstvenog razvoja na bazi komparativnih prednosti i procjenjene konkurentnosti,
- jačanje identiteta općinskog centra na osnovu kulturne, prirodne i privredne matrice;

- zabrana izgradnje na javnim, zelenim, otvorenim i zaštitnim površinama i strogo i racionalno kontrolisanje izgradnje na poljoprivrednom zemljištu;
- rad na usaglašavanju prostorno-funkcionalne matrice naselja sa kapacitetima sredine,
- razrješavanju konfliktnih interesa i razvojnih problema u prostoru i podizanju kvaliteta fizičkog prostora;
- razvijanje radnih zona na bazi "zelenih" pristupa, "zelenih" tehnologija – tehnoloških rješenja odgovornih prema okruženju, u sadejstvu sa ekonomskim kriterijumima i procjenom efekata na prostorni razvoj;
- tretiranje prirodnog i kulturnog nasljeđa kao razvojnog resursa općinskog centra i zalaganje za njegovo održivo planiranje i korišćenje.

Ruralni razvoj

Opći cilj: očuvanje biološke vitalnosti ruralnih područja, kroz povećanje kvaliteta života, obnovu i razvoj njihovog ekonomskog i socijalnog nivoa, kao rezultat decentralizacije općine.

Posebni ciljevi:

- poboljšanje konkurentnosti sektora poljoprivrede, šumarstva, prehrambenog i prerađivačkog sektora i sektora usluga;
- poboljšanje kvaliteta života i promovisanje diverzifikacije djelatnosti u ruralnim područjima;
- priprema i promovisanje lokalnih inicijativa za poboljšanje konkurentnosti i podizanje kvaliteta života u ruralnim oblastima;
- poboljšanje lokalne putne mreže što će imati za uticaj na dostupnost javnim službama, upravnim i drugim institucijama, zapošljavanje, i sve oblasti gdje povećanje mobilnosti stanovništva ima uticaja, a time se kao ishod postiže i sprečavanje devastacije ruralnih područja;
- očuvanje i poboljšanje prirodne sredine i obezbjeđenje održivog korišćenja prirodnih resursa;
- stvaranje infrastrukturnih uslova za obezbjeđenje potrebnog broja stanovnika odgovarajuće strukture (starosne i obrazovne);
- stimulativnim mjerama poreske politike podsticati otvaranje proizvodnih pogona u ruralnim krajevima sa ciljem upošljavanja ženske radne snage;
- održavanje fizičkog i mentalnog zdravlja stanovništva u ruralnim područjima;
- obrazovanje i podizanje kapaciteta ključnih učesnika na afirmaciji timskog, zajedničkog i partnerskog rada;
- obezbjeđenje lakšeg pristupa uslugama i razviti sektor usluga. To zahtjeva veću koncentraciju na susjedna područja (npr. u programima rekreacije, turizma i pratećim djelatnostima), obezbjeđenje lakog dostupa edukaciji, zdravstvenim uslugama itd. Za lokalnu populaciju i podizanje atraktivnosti lokalnih područja na bazi specifičnosti koje se mogu razvijati;
- obezbjeđenje poštovanja vlasničkih prava, kao i unapređenje preduzetništva;
- edukacija u cilju podizanja kapaciteta ključnih učesnika za afirmaciju timskog, zadružnog i partnerskog rada;
- sprovođenje decentralizacije socio-ekonomskog sistema uz primjenu savremenog koncepta ruralne regionalizacije (po uzoru na razvijene zemlje Evrope);
- razvoj i/ili unapređenje odgovarajućih sekretarijata, agencija, fondova i finansijskih institucija za podsticanje i unapređenje ruralnog razvoja.

IV.3. GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE

Opći cilj: racionalno korišćenje i uspostavljanje održivog, ekonomski efikasnog i socijalno pravednog sistema upravljanja građevinskim zemljištem.

Posebni ciljevi:

- radikalno usporavanje konverzije poljoprivrednog u građevinsko zemljište;
- ograničavanje fizičkog širenja građevinskih područja naselja i intenzivnije korišćenje već definisanih površina;
- koordinacija i sinhronizacija - planiranja korišćenja prostora, upravljanja građevinskim zemljištem i politike komunalnog opremanja i uređenja naselja.
- definisanje budućih koncesionih područja;
- ostvarivanje planskih namjena prostora efikasnijom sinhronizacijom svih aktera – od planerskih do upravljačkih, kao kontrolom realizacije planskih rješenja.
- stvaranje kompaktne forme i strukture gradskih naselja poguščavanjem građevinskih reiona;
- sprečavanje bespravne izgradnje kao neusmjerene i nekontrolisane urbanizacije kontrolom zemljišta;
- sanacija substandardnih naselja (izbjeglička naselja);
- nastavak obezbjeđenja komunalne opremljenosti ;
- kreiranje novog, drugačijeg (u skladu sa novim okolnostima) ambijenta, sentimenta i slike naselja;
- poboljšanje sistema odstranjivanja otpadaka, i sl.

IV.4. MREŽA NASELJA

Opći cilj razvoja mreže naselja je ravnomerniji prostorni razvoj općine kroz restrukturiranje postojeće mreže, decentralizaciju urbanih funkcija i formiranje lokalnog centra, sa osavremenjavanjem objekata javnih službi i diverzifikacijom sadržaja u općinskom centru. Preko sistema mreže naselja, usmjeravaju se: procesi urbanizacije: razvoj urbane opreme naselja, adekvatno korišćenje zemljišta i prirodnih potencijala, uz demografski razvoj koji je osnov razvoja javnih i drugih funkcija i ravnomjernog funkcionisanja teritorije općine.

Posebni ciljevi:

- Razvoj sistema centara i njihovo međusobno povezivanje;
- Preusmjeravanje spontanog razvoja, koji je vodio koncentraciji stanovništva i privrednih kapaciteta općinskog centra, ka razvoju više centara na osnovu odabranog modela hijerarhijske strukture (policentričan razvoj);
- Privredna specijalizacija naselja sa osloncem na lokalne razvojne resurse;
- Postizanje optimalnog nivoa urbanog i ruralnog življenja po naseljima, koji motivišu ostanak i doseljavanje, a destimulišu iseljavanje, naročito mlađih starosnih grupa stanovništva;

IV.5. STANOVNIŠTVO

Opći cilj: održavanje vitalnosti stanovništva i zaustavljanje i smanjenje negativnih trendova u demografskim procesima kroz povećanje udjela mlađih kontingenata stanovništva, obezbjeđenjem uslova za zadržavanje i povratak mlađih i radno-sposobnog stanovništva na ruralna područja.

Uvažavajući demografsku sliku područja općine, ovim planom definišu se sljedeći posebni ciljevi:

- postizanje optimalnog općeg kretanja stanovništva- rast nataliteta, zaustavljanje odliva mladog stanovništva ali stvaranje uslova za povratak stanovništva iz inostranstva. Navedeno je moguće ostvariti kroz:
  - poboljšanje privrednog ambijenta-potrebno je raditi na privlačenju domaćih i stranih investitora, kao i ljudi na privremenom radu u inostranstvu, koji bi sigurno svoj stečeni kapital uložili u razvoj svog zavičaja;
  - uspostavljanje dobrih saobraćajnih veza;
  - stvaranje što boljih ekonomskih i socijalnih uslova (odgoj, obrazovanje, socijalna zaštita, zdravstvo,zapošljavanje, stanovanje);
- obezbjeđenje uslova za očuvanje naseljenosti u ruralnim područjima (poboljšanje komunalnog i socijalnog standard i kvaliteta življenja);

IV.6. STANOVANJE

Efektivna stambena potražnja predstavlja sublimat stambene potrebe i stambene potražnje, odnosno, realne potražnje koja je izraz individualnih potreba zasnovanih na ekonomskoj moći ili afinitetima stanovništva.

Standardi i norme za proračun potreba za stambenim prostorima su utemeljeni na društvenoj moći, kulturi stanovanja, urbanom potencijalu i sl. Na prostoru općine Sapna, kao i za čitav naš prostor, taj proračun iznosi 15-20 m² po stanovniku.

Posebni ciljevi u oblasti stanovanja su:

- poboljšanje kvaliteta stambenog fonda (struktura stambenih jedinica, prosječna veličina stana, opremljenost instalacijama, starost stambenog fonda, itd.);
- obnavljanje dotrajalog stambenog fonda;
- izgradnja u cilju podizanja standarda u pogledu broja soba i površine po članu domaćinstva;
- kreiranje nove stambene politike.

IV.7. CILJEVI RAZVOJA PRIVREDE

U planiranju prostornog razvoja polazi se od pretpostavke promjene strukture i postupne transformacije privrede na području općine Sapna. Za očekivati je umjereni rast industrije (prerađivačke), prvenstveno drvoprerađivačke, poljoprivredne proizvodnje, preduzetništva i uslužnih djelatnosti.

Izgrađena privredna struktura nije usklađena sa raspoloživim prirodnim uslovima i resursima. Vodeću ulogu u privredi ima uslužna djelatnost, sa visokim udjelom trgovine.

Nizak stepen zaposlenosti stanovništva Općine ukazuje na ograničene mogućnosti da zaposli veći dio radno sposobnog stanovništva, pa se kao nepovoljna posljedica ispostavlja činjenica da veći dio tog stanovništva zapošljava izvan općine. Ta činjenica ukazuje na potrebu ubrzanijeg razvoja radno intenzivnijih djelatnosti zasnovanih na prirodnim resursima i uslovima, uključujući poljoprivrednu djelatnost, koja je samo djelimično usklađena sa osnovnim prirodnim resursima općine.

Prostorni razmještaj privrednih djelatnosti na području općine rezultat je dosadašnje orijentacije na koncept monocentričnog privrednog razvoja, koji u uslovima izrazite nerazvijenosti područja općine, može djelimično shvatiti i kao nužan iz niza objektivnih razloga, ali sa stanovišta analize i ocjene stanja prostornog uređenja cjelokupne općine, takav osnovni koncept privrednog razvoja se ne može smatrati

prihvatljivim, prije svega zbog toga što neposredno utiče na izrazito velike razlike, ne samo u privrednom nego i u općem razvoju i prostornom uređenju pojedinih dijelova jedinstvenog područja Općine, sa svim negativnim posljedicama.

U skladu sa raspoloživim prirodnim potencijalima uskladiće se i ciljevi razvoja privrede. S tim da su uslovi za privredni razvoj općine u direktnoj vezi sa sveukupnim privrednim uslovima koji vladaju na prostoru Federacije, ali isto tako i šire regije.

U okviru osnovnog koncepta razvoja i prostornog uređenja u oblasti privrede formulisani su osnovni ciljevi:

- Integralni ruralni razvoj
- Ubrzanje ekonomskog razvoja i unapređenje konkurentnosti privrede
- Povećanje zaposlenost.

Pristup **integralnom ruralnom razvoju** treba da omogući brži razvoj ukupne poljoprivredne proizvodnje, kao i jaču vezu sa ostalim srodnim privrednim granama kao što su prerađivačka industrija, turizam i zanatstvo kroz donošenje mjera ekonomske politike kojima će se podsticati brže aktiviranje prirodnih i ljudskih resursa. Jedan od ključnih faktora razvoja poljoprivrede ovog područja jeste proizvodnja zdrave hrane i pića što joj omogućava zdrava prirodna sredina. Razvoj poljoprivrede kao perspektivne privredne grane, realizovaće se uz korištenje komparativnih prednosti i pogodnosti za određene grane (povrtlarstva, voćarstva, stočarstva i proizvodnju meda) i stvaranja uslova za ostankom i naseljavanjem seoskog područja prvenstveno mlađom populacijom uz povećanje zapošljavanja.

Mjere koje bi se trebale poduzeti po ovom pitanju su:

- formiranje agrarnog fonda koji bi podržavao sve aktivnosti u vezi sa razvojem poljoprivrede sa fokusom na voćarstvo i proizvodnju meda;
- edukacija voćara i pčelara u cilju intenziviranja proizvodnje;
- stvaranje uslova za doradu i brendiranje voća i pčelinjih proizvoda;
- poboljšanje veze poljoprivredne proizvodnje i finansijskih institucija;
- inteziviranje proizvodnje kornišona,
- formiranje otkupno-prerađivačkih i skladišnih prostora;
- pridobijanje strateških partnera, donatora i drugih investitora;
- transformacija individualnih gazdinstava u porodičnu farmu;
- posebnim mjerama stimulisati organsku poljoprivrednu proizvodnju;
- simulirati domaće prerađivače za prelazak na viši stepen finalizacije u proizvodnji u oblasti drvoprerađivačke industrije,
- stimulisati zapošljavanje kroz plansko korištenje sporednih šumskih proizvoda – zapošljavanje ruralne populacije i žena.

Ubrzanje ekonomskog razvoja i unapređenje konkurentnosti privrede - podrazumijeva postizanje uravnoteženog, balansiranog, kao i ekonomski, ekološki, socijalno i tehnološki održivog razvoja. Jedan od koraka ka realizaciji ovog cilja jeste i racionalno raspolaganje i upravljanje prirodnim resursima i unapređenje postojeće infrastrukture – odnosno racionalno korišćenje primarnih raspoloživih resursa Općine u cilju privrednog razvoja područja (tj. geografskog položaja, zemljišta, raspoloživih sirovinskih osnova, stanovništva, kao i postojećih privrednih resursa).

Mjere koje bi se trebale poduzeti po ovom pitanju su:

- jačanje službe za pomoć privrednicima i poljoprivrednicima;
- kreditna politika u funkciji podsticaja razvoja malih i srednjih preduzeća;
- razvoj sektora malih i srednjih preduzeća koji će biti održiv, konkurentan i okrenut izvozu;
- ulaganje u nove tehnologije, zasnovane na znanju;
- jačanje javnog-privatnog partnerstva;

- planirano proširenje i infrastrukturno opremanje stambeno-poslovne zone “Centar”;
- planirano proširenje i infrastrukturno opremanje industrijsko-poslovne zone 1 u “Sapni”;
- izgradnja i infrastrukturno opremanje industrijsko-poslovne zone na granici naseljenih mjesta Sapna i Goduš;
- stvaranje prepoznatljivog brenda domaćih proizvoda;
- stvaranje pozitivnog poslovnog okruženja za industrijska preduzeća (uvođenjem jednostavne procedure za otvaranje novih preduzeća, usavršavanjem i distribucijom informacija, finansijskom podrškom u obliku start-up kredita, poreske olakšice i olakšice prilikom otvaranja novih radnih mjesta, razvojem preduzetničke kulture, razvojem i edukacijom kadrovske potencijala);
- razvoj trgovinskih djelatnosti i njihovo integralno uvezivanje sa domaćim proizvođačima.

Povećanje zaposlenosti - analiza stanja nezaposlenosti pokazala je da nisu iskorištene sve komparativne prednosti i pogodnosti koje općina pruža. Složena problematika tržišta rada zahtijeva mjere dugoročnog karaktera. Mjere koje bi se trebale poduzeti po ovom pitanju su:

- Stvaranje uslova za samozapošljavanje - korišćenje vlastitih radno-kreativnih potencijala;
- Jačanje javno-privatnog partnerstva;
- Stimulisati zapošljavanje u sektoru poljoprivedne i stočarske proizvodnje (stimulisati razvoj porodičnih gazdinstava i farmerske proizvodnje, te usmjeravanje manjih industrijskih kapaciteta u seoska područja, subvencije, organizovani otkup, i sl.).

IV.8. CILJEVI RAZVOJA INFRASTRUKTURE

IV.8.1. Saobraćajna infrastruktura

Opći cilj: povećanje saobraćajne dostupnosti i povezanosti centara u mreži naselja, privrednih kapaciteta i turističkih sadržaja, rekonstrukcijom, dogradnjom i izgradnjom puteva na lokalnom, regionalnom i širem nivou.

Prilikom definisanja planskog rješenja postavljeni su posebni ciljevi u formiranju primarne putne mreže, koja je predmet ovog Prostornog plana, a to su:

- Modernizacija regionalnog puta Kalesija – Sapna – Teočak., odnosno brže saobraćajnice koja predstavlja vezu sa susjednim općinama,
- ostvariti dobru saobraćajno – transportnu povezanost svih dijelova teritorije općine međusobno, kao i sa susjednim teritorijama, a time i sa širim okruženjem,
- modernizacija i poboljšanje kvaliteta lokalnih puteva tamo gdje su potrebe izraženije,
- definisati raskrsnice (kružne, četvorokrake i trokrake) i njihove buduće drumske veze sa putevima koji su od državnog značaja,
- sankcionisati moguće opasno mjesto, tj. prilikom spajanja više različitih vidova saobraćaja,
- propisati i ozakoniti zaštitne pojase-koridore za sve saobraćajnice koje se tretiraju Prostornim planom.

IV.8.2. Telekomunikacije

Opći cilj: postizanje ravnomjerne pokrivenosti svih djelova općine, modernizacijom postojećeg stanja i izgradnjom novih objekata i mreže.

Posebni ciljevi:

- osuvremenjivanje telekomunikacionih sistema i infrastrukture elektronskih medija;
- uključivanje u jedinstveni evropski sistem telekomunikacija,
- maksimalno stvarati ambijent za uvođenje i omasovljivanje novih vrsta usluga (GSM, BIHNET, BIHPAK, Internet.....)
- kabliranje urbanih prostora gdje postoji interes građana i uvođenje kablovske televizije.

IV.8.3. Energetika – elektroenergetika

Opći cilj: uspostavljanje efikasnog sistema planskog upravljanja i eksploatacije izgrađenih energetskih resursa, uz primjenu savremenih rješenja i modernizacije postojećih sistema prenosa, izgradnje novih i distribucije energije prema međunarodnim standardima.

Posebni ciljevi:

- Povećanje kvaliteta i pouzdanosti snabdijevanja potrošača električnom energijom i smanjenja tehničkih gubitaka;
- Smanjenja trajanja beznaponskog stanja kod krajnjih potrošača uslijed kvarova i intervencija na SN vodovima.

IV.8.4. Vodna infrastruktura

Opći cilj: obezbjediti sigurnost, količinu i kvalitet vode za piće na cijelom području kroz faznu realizaciju, te stvoriti bezbjedan i ekonomičan sistem odvođenja i tretmana otpadnih i atmosferskih voda, u cilju podizanja nivoa komunalne higijene, a ne ugrožavajući podzemne vode.

Dugoročno gledano, općina Sapna želi smanjeniti emisiju štetnih tvari iz industrijskih i komunalnih otpadnih voda u vodne resurse za 50 %. Za ostvarenje ovog plana u narednom periodu, općina Sapna treba dostići sljedeće operativne ciljeve :

VODOSNABDIJEVANJE

Da bi se ostvarilo adekvatno korištenje, zaštita i upravljanje vodnim resursima potrebno je preduzeti sljedeće mjere:

- Čišćenje i uređenje korita rijeka i vodotoka cijelim tokom, a naročito u zaštitnoj zoni vodozahvata;
- Izrada programa uređenja i zaštite svih izvorišta;
- Dovođenje izgradnju sistema vodosnabdijevanja MZ gdje postoji urađena projektna dokumentacija;
- Rekonstrukcija stare vodovodne mreže (ako se pokaže da ima potrebe);
- Uspostaviti svakodnevnu kontrolu vode (laboratorija);
- Uraditi procjenu uticaja privrednih i drugih subjekata u zonama zaštite izvorišta i vodozahvata na kvalitet voda;
- Izvršiti uklanjanje svih divljih deponija;
- Snimiti stanje postojećih vodovoda;
- Uspostaviti prioritete zone zaštite izvorišta;
- Riješiti vodosnabdijevanje u svim mjesnim zajednicama;
- Izraditi plan zaštite od poplava općine Sapna u skladu sa planom upravljanja vodama sliva rijeke Save za FBiH;

- Zaštiti naseljena mjesta od bujičnih poplava u skladu sa Strategijom o zaštiti od poplava Općine Sapna, ako postoji;
- Povećati količinu vode u sistemu vodosnabdijevanja Općine Sapna za 5 %;
- Usvojiti Studiju dugoročnog vodosnabdijevanja na području Općine Sapna;
- Uspostaviti sistem kontrole svih lokalnih vodovoda i izvorišta pitke vode kroz uspostavljanje Registra lokalnih vodovoda i izvorišta pitke vode i mjera za kontrolu kvaliteta.

Za rješenje vodosnabdijevanja kao i kvaliteta voda iz postojećih vodovoda potrebna je:

- Izrada projekta vodovoda u Mjesnim zajednicama koje nemaju vodovodnu mrežu niti projektnu dokumentaciju (MZ Skakovica);
- Proširenje vodovoda i pojačavanje kapaciteta u MZ Vitinica;
- Proširenje vodovoda i pojačavanje kapaciteta u MZ Rastošnica;
- Spajanje više vodovoda u cijelinu, ako postoji mogućnost.

Da bi se zaštitila i očistila izvorišta, potrebno je:

- Uspostaviti prioritetne zone zaštite izvorišta i njihovo uređenje;
- Rješavanje imovinsko - pravnih odnosa.

Praćenje ispunjenja navedenih ciljeva će biti osigurano:

- praćenjem broja zaštićenih vodozahvatnih područja;
- praćenjem broja realizovanih projekata zaštite od poplava;
- praćenjem količine vode u sistemu vodosnabdijevanja općine Sapna;
- praćenjem finalizacije Studije dugoročnog vodosnabdijevanja na području općine Sapna.

Pored navedenih ciljeva, potrebna je:

- regulacija vodotoka Sapne, Munjače, Rožanjke, Brzave i Tavne do najvišeg mogućeg nivoa, uz povećanje nivoa vode (naročito Sapne) i, eventualnim, prevođenjem voda iz drugih izvora;
- regulacija iskoristivog obalnog pojasa jezera Snježnica;
- snabdijevanje vodom privrednih kapaciteta vršiti iz jezera "Snježnica" kao najvažnijeg vodnog resursa ovog regiona, te lokalnih izvorišta (duboki bunari) i iz sistema snabdijevanja stanovništva vodom;
- izgradnja objekata za odbranu od voda na svim mjestima gdje je neophodno, te regulacija i izgradnja sistema odvodnje i na ugroženim područjima.

KANALIZACIJA

Usljed nepostojanja razdvojenog sistema fekalne i oborinske kanalizacione mreže, a u nekim Mjesnim zajednicama nepostojanje nikakvih sistema kanalizacije, izgraditi fekalni i oborinski kanalizacioni sistem sa prečistačima i spriječiti direktno ispuštanje fekalnih voda u vodotoke.

Zbog toga je potrebno:

- Spriječiti ispuštanje industrijskih i fekalnih voda od domaćinstava u vodotoke;
- Izraditi projekat oborinske kanalizacije;
- Izraditi projekat fekalne kanalizacije;
- Izraditi projekat prečistača otpadnih voda i obezbijediti prečišćavanje otpadnih voda na području općine (prečistača);
- Riješiti kvalitetno upravljanje kanalizacionim sistemima;
- Donijeti odluke o upravljanju sistema za odvod otpadnih i oborinskih voda sa prečistačem;
- Izraditi plan korištenja, održavanja i kontrole upotrebe sistema za odvod otpadnih i oborinskih voda sa prečistačem kao i septika (koje ne mogu biti spojene na sistem);
- Izrada plana korištenja, održavanja i kontrole upotrebe kanalizacionih sistema i septika u ruralnim područjima;

- Snimiti stanje izgrađenih septika na području cijele općine;
- Obezbijediti adekvatan kapacitet za prijem otpadnih voda unutar postojeće kanalizacione mreže;
- Svo stanovništvo koji nije obuhvaćeno sistemom javne kanalizacije upoznati sa isplativim i tehnicki prihvatljivim rjesenjima odvodnje i tretmana otpadnih voda.

Praćenje ispunjenja navedenih ciljeva će biti osigurano:

- Praćenjem broja novopriključenih objekata na sistem javne kanalizacije;
- Praćenjem povećanja kapaciteta za prijem otpadnih voda unutar postojeće kanalizacione mreže;
- Praćenjem broja održanih sastanaka, posjeta, konzultacija nadležnih općinskih službi;
- Praćenjem broja direktnih ispusta u vodne resurse.

Strateški cilj projektnih prijedloga je smanjenje emisije štetnih tvari iz industrijskih i komunalnih otpadnih voda u vodne resurse, a da bi se to uradilo potrebno je :

- Izraditi strategije prikupljanja i prečišćavanja komunalnih i oborinskih otpadnih voda na području općine Sapna;
- Izgradnja kanalizacione mreže u MZ Međeđa;
- Izgradnja kanalizacione mreže u MZ Skakovica;
- Izgradnja kanalizacione mreže u MZ Rastošnica;
- Izgradnja kanalizacione mreže u MZ Donji Zaseok;
- Izgradnja kanalizacione mreže u MZ Žuje - Šarci;
- Izrada projektne dokumentacije za izgradnju postrojenja za tretman i prečišćavanje komunalnih otpadnih voda.

Opravdanost, kao i kratak opis Izrade strategije prikupljanja i prečišćavanja komunalnih i oborinskih otpadnih voda na području općine Sapna i izrade projektne dokumentacije za izgradnju postrojenja za tretman i prečišćavanje komunalnih otpadnih voda se sastoji u sljedećem:

Tačkasti izvor zagađenja na području općine Sapna podrazumjeva otpadne vode iz sistema javne kanalizacije. Treba naglasiti da je samo dio domaćinstva ili privrednih i javnih subjekata svih Mjesnih zajednica u kojima ima izrađen kolektor spojen na sistem odvodnje otpadnih voda putem kanalizacione mreže. Ne postoji sistem za prečišćavanje otpadnih voda iz bilo kog naselja. Iste se izljevaju u slivove rijeka.

Ruralne otpadne vode iz svih Mjesnih zajednica općine Sapna koja nemaju sistem javne kanalizacije i otpadne vode iz domaćinstava, ispuštaju u septičke jame, prelive, kanale koji vode do najbližih vodnih tijela vrše pritisak i zagađenje rijeka.

Prvi korak u poboljšanju stanja vodnih resursa koji su zagađeni netretiranim komunalnim i oborinskim otpadnim vodama je izrada projektne dokumentacije za isti odnosno izrada strategije prikupljanja i prečišćavanja komunalnih i oborinskih otpadnih voda na području općine Sapna.

IV.8.5. Termoenergetika

Opći cilj: predložena rješenja za snabdijevanje objekta toplotnom i rashladnom energijom za zagrijavanje i rashlađivanje prostorija treba da budu tehno-ekonomski optimalna i prilagodljiva promjenama.

Postojeći i planirani objekti za gradnju, po svojoj namjeni, moraju zagrijavati prostorije zimi i eventualno rashlađivati ljeti. Za ovo je moguće obezbijediti toplotnu energiju iz različitih energenata (drvo i drvni otpaci, bio masa, ugalj, tečna goriva, prirodni i tečni naftni gas, sunčeva energija i slično) i na različite načine (loženje po prostorijama, kotlovnice za centralno i etažno grijanje), dok je za rashladnu energiju uglavnom potrebna električna energija za rad toplotnih pumpi.

Posebni ciljevi u ovoj oblasti su:

- što veće učešće i upotreba alternativnih izvora energije za grijanje (biomasa, sunčeva energija);
- modernizacija i rekonstrukcija postojećih objekata;
- rješavanje termoizolacije postojećih objekata kako bi se prosječna specifična potrošnja energije za grijanje objekata približila potrošnji u savremenim objektima, sa težnjom ka daljnjem smanjivanju.

IV.9. CILJEVI RAZVOJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE

IV.9.1. Obrazovanje

Opći ciljevi

Strateškim pravcima razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini, definišu se između ostalog, sljedeći pravci-ciljevi:

- razvoj obrazovnog sektora-podizanje nivoa obrazovanosti stanovništva i kompetentnosti radne snage, poboljšanje efektivnosti sistema obrazovanja i obuke i proširivanje prilika za obrazovanje i obuku odraslih;
- modernizacija i razvoj poučavanja i učenja na svim nivoima obrazovnog sistema;
- jednakost pristupa i pravičnost u obrazovanju;
- razvijanje veza između obrazovanja i tržišta rada;
- podsticanje trajnog profesionalnog razvoja nastavnika, direktora i drugih uposlenika u odgojno-obrazovnim sistemima;
- koordinacija javne uprave u sektoru obrazovanja;
- osiguranje kvaliteta i podrška razvoju obrazovanja;

Posebni ciljevi:

Predškolsko obrazovanje

- izgradnja objekta za predškolski odgoj i obrazovanje i osiguranje kvalitetnog prosvjetnog kadra;
- usklađivanje sa normativima koji važe za oblast predškolskog obrazovanja. Prostornim planom TK-a iskazana je potreba za izgradnjom više objekata za predškolsko obrazovanje, te je definisana i potrebna površina objekata obdaništa po djetetu i površina kompleksa-dvorišta po djetetu. Radi se o 5,5m² po djetetu do tri godine, tj. 7,5m² po djetetu do 7 godina, dok površina kompleksa-dvorišta treba da iznosi 20m² po djetetu, uz radijus gravitacionog područja do 500m.
- shvatanje predškolskog odgoja i obrazovanja kao integralnog dijela cjelokupnog sistema odgoja i obrazovanja;
- zadaća odgoja predškolske djece je vaspitanje i socijalizacija djece ali i stvaranje uslova za rano učenje;
- osigurati povezanost predškolske ustanove i osnovne škole;

Prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju⁵⁴ Bosne i Hercegovine, u predškolskim ustanovama realiziraju se programi odgojno-obrazovnog rada namijenjeni djeci od rođenja do polaska u školu, kao i programi namijenjeni drugim korisnicima koji su zainteresovani za razvoj, odgoj, obrazovanje i opću dobrobit djece.

Osnovno obrazovanje

- shvatanje osnovnog obrazovanja kao temelja cjelokupnog sistema obrazovanja;
- usklađivanje sa normativima koji važe za oblast osnovnog obrazovanja, što znači dogradnju, izgradnju, sanaciju, adaptaciju objekata. Pedagoškim standardima i normativima za osnovni odgoj i obrazovanje, između ostalog, propisuju se sljedeći normativi:

⁵⁴ Okvirni Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini, godina XI, 2007. godina

- redovna osnovna škola ima minimalno 18, optimalno 25, a maksimalno 36 odjeljenja;
  - u redovnom odjeljenju ima minimalno 16, optimalno 24, a maksimalno 30 učenika;
  - osnovni standard školskog prostora po pravilu treba osigurati rad škole u jednoj smjeni;
  - površina potrebnog zemljišta za izgradnju školske zgrade i školske dvorane, te formiranje školskog dvorišta, školskih igrališta, prostora za rekreaciju, školskog vrta, zelenih površina i drugog, po učeniku iznosi od 15 m² do 20 m², a izuzetno zbog guste izgrađenosti naselja površina potrebnog zemljišta može biti do 15 m² po učeniku;
  - površina učionice je 2,5 m² po učeniku
  - Prostornim planom TK, definisana je potrebna površina objekata škola za učenike u Osnovnim školama-za površinu objekta je 7,5 m²/učeniku, a za površinu kompleksa je 20 m²/učeniku.
- obogaćivanje nastavnog i vannastavnog sadržaja;
  - jačanje saradnje škole i lokalne zajednice;

Srednjoškolsko obrazovanje

- prilagoditi obrazovanje učenika u srednjim školama potrebama zajednice;
- ostvariti dobru povezanost škole, službe za društvenu djelatnost i Biroa za zapošljavanja, sa ciljem planiranja budućih kadrova;
- usklađivanje sa normativima koji važe za oblast srednjoškolskog obrazovanja, što znači dogradnju-izgradnju, sanaciju, adaptaciju objekta. Prostornim planom TK-a, definisana je potrebna površina objekta srednjih škola-za površinu objekta je 7,5m²/učeniku, a za površinu kompleksa je 20m²/učeniku).

Kvalitet treba da bude primarni razvojni cilj u okviru razvoja svakog nivoa obrazovanja (od predškolskog do srednjeg obrazovanja) na teritoriji općine Sapna.

IV.9.2. Zdravstvena, socijalna i dječija zaštita

Opći ciljevi:

Strateškim planom razvoja zdravstva u Federaciji BiH (2008.-2018.) definisani su sljedeći strateški i specifični ciljevi:

- poboljšati dostupnost, kvalitet i efikasnost zdravstvene zaštite stanovništva vođenog povećanjem solidarnosti i smanjenjem nejednakosti;
- jačanje mehanizama neophodnih za uspostavljanje efikasnog i savjesnog upravljanja u zdravstvu;
- usklađivanje zakonodavnog okvira sa reformskim ciljevima i propisima EU;
- jačanje zaštite prava pacijenata i zdravstvenih profesionalaca;
- unapređenje upravljanja zdravstvenim sistemom;
- jačanje primarne zdravstvene zaštite orjentisane ka obitelji i zajednici baziranoj na promociji zdravlja i prevenciji bolesti;
- racionalizacija specijalističko-konsultativne i bolničke zdravstvene zaštite;
- jačanje uloge javnog zdravstva;
- jačanje ljudskih resursa u sistemu zdravstvene zaštite;
- unapređenje farmaceutskog sektora kako bi se osigurala optimalna dostupnost djelotvornim, sigurnim, kvalitetnim i ekonomičnim lijekovima;
- unapređenje upravljanja tehnologijama u zdravstvu;
- unapređenje sistema ugovaranja i plaćanja zdravstvenih usluga;
- udruživanjem rizika, povećanjem solidarnosti-unaprijediti pravičnost u finansiranju zdravstvene zaštite;
- povećanje obuhvata stanovništva zdravstvenim osiguranjem;

Posebni ciljevi:

Zdravstvo

- unapređenje zdravstvene zaštite;
- zaštita stanovništva starije životne dobi;
- diferencirana specifična zdravstvena zaštita majke i djeteta;
- zaštita stanovništva od zaraznih bolesti;
- edukacija stanovništva o zdravim načinima života;
- obezbjeđenje finansijskih sredstava za podizanje nivoa zdravstvene usluga;
- poboljšanje uslova za pružanje specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite;
- proširenje postojećeg objekta, sa ciljem obezbjeđenja nedostajućih usluga zdravstvene zaštite;

Socijalna zaštita

- smanjenje siromaštva i socijalno uključivanje (razvijati programe koji preveniraju nastanak i generacijski prenos socijalnih problema);
- razvoj socijalne zaštite na lokalnom nivou-definisanje modela integralne socijalne zaštite;
- unaprijeđenje zaštite građana kojima je potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite;
- jačanje profesionalnih kapaciteta zaposlenih u socijalnoj zaštiti (kontinuirana edukacija);
- obezbjeđenje finansijskih sredstava za rad i razvoj ustanova socijalne zaštite;
- poboljšanje uslova za obavljanje djelatnosti Centra za socijalni rad i Crvenog križa;
- isticanje značaja Crvenog križa za pojedinca i cijelo društvo;

IV.9.3. Kultura i sport

Opći cilj: zaštićena i očuvana kulturna baština.

Posebni ciljevi:

- razvoj kulturnog i umjetničkog stvaralaštva;
- uključivanje djece i mladih ali i starije populacije u kulturne aktivnosti;
- jačanje kompatibilnih usluga (saobraćaja, lokalne putne mreže i slično) kao uslova za povezivanje korisnika i intenzivnije korišćenje kulturnih sadržaja;
- razvoj i njegovanje multikulturalnosti, kulturnog identiteta i teritorijalne prepoznatljivosti.
- stvaranje pretpostavki za veća ulaganja u kulturni razvoj općine;
- decentralizacija radi stvaranja jednakih uslova u dostupnosti za sve građane;
- program obilježavanja manifestacije „Sapanjsko ljeto“

Proteklih decenija cjelokupna kulturna dešavanja održavaju se isključivo u ljetnom periodu, na platou Osnovne škole ili u fiskulturnoj sali. Shodno tome, potrebna je izgradnja Doma kulture i gradske biblioteke. Nedostajući Dom kulture objedinio bi djelovanje društava i subjekata koji se bave kulturnim radom i omladinskim aktivizmom na prostoru općine.

Sport

Opći cilj: poboljšanje uslova i ravnomjeran raspored sportskih objekata.

Posebni ciljevi:

- obezbjeđenje uslova (rekonstrukcija, adaptacija izgradnja sportskih objekata/terena) kao temelj za unapređenje sporta;
- intenzivnije uključivanje populacije u aktivnosti fizičke kulture;
- povećanje broja stručno osposobljenog kadra za rad u sportu;
- osiguranje finansijskih sredstava za sistem sporta;

- izgradnju, dogradnju, adaptaciju prilagođavati normativima koja tertiraju ovu oblast (prema PP Tuzlanskog kantona: 2,5m²/stanovniku za korisnu površinu objekta, a za otvorene naseljske sportsko-rekreativne površine 0,5m²/stanovniku)

IV.9.4. Uprava i administracija

Opći cilj: pružanje dobre usluge građanima, te efikasan i transparentan rad administracije.

Posebni ciljevi:

- potreba rekonstrukcije, sanacije, izgradnje ili dogradnje objekata;
- usklađivanje sa prostornim normativima koji važe za javne službe;
- podizanje kvaliteta usluga javnih službi;
- poboljšanje prostornog rasporeda javnih službi, radi povećanja njihove dostupnosti stanovništvu;
- razvijanje NVO;

IV.9.5. Vjerski objekti

Opći cilj: očuvanje vjerske tradicije i običaja.

Posebni ciljevi:

- očuvanje i razvoj tolerancije različitih vjera;
- izgradnja, obnova i zaštita vjerskih objekata;

IV.10. CILJEVI ZAŠTITE OKOLINE I KULTURNO HISTORIJSKOG NASLIJEĐA

IV.10.1. Zaštita okoline (voda,vazduh,tlo,otpad)

Osnovni dugoročni opći ciljevi zaštite životne sredine na području Prostornog plana su:

- očuvanje i unapređenje kvaliteta životne sredine, usklađeno sa održivim razvojem područja;
- upravljanje kvalitetom životne sredine, zasnovano na procjeni i monitoringu uticaja postojećih i planiranih aktivnosti, te industrijskih i infrastrukturnih sistema i objekata na životnu sredinu, prirodne i kulturne vrijednosti i održivi razvoj lokalnih zajednica na Planskom području;
- unapređenje životne sredine preduzimanjem aktivnosti i mjera na sanaciji i sprečavanju zagađivanja vazduha, voda i zemljišta (iz industrije, energetike, domaćinstava i poljoprivrede), uticaja buke, kao i aktivnosti na organizovanom prikupljanju i odlaganju čvrstog komunalnog i industrijskog otpada i zaštiti od udesa opasnim materijama; i
- popularizacija, jačanje ekološke svijesti i uključivanje javnog i privatnog sektora, kao i lokalnog stanovništva u aktivnostima na zaštiti prirodne i životne sredine.
- Postojeća legislativa u oblasti zaštite okoline mora biti dosljedno i bez izuzetaka primjenjivana, obveze i norme se moraju poštovati, a oni koji ih se ne drže, moraju biti sankcionisani;

Opći ciljevi zaštite voda na području općine su:

Vodotok Sapna zadovoljava propisane kategorije kvaliteta voda. Izliv otpadnih voda iz kanalizacija na teritoriji općine Sapna odvija se direktno ili indirektno u vodotoke, što znači da ni jedna kanalizacija nema ugrađene kolektore, što nije u skladu sa Zakonom o vodama.

Imajući u vidu sadašnje stanje kvaliteta voda na području općine Sapna, osnovni ciljevi zaštite voda bi bili da se:

- Sačuvaju površinske i podzemne vode koje su još čiste,
- Zaustavi dalji trend pogoršanja kvaliteta voda (tekućica i stajaćica),
- Obezbjedi upravljanje vodnim resursima na principima održivog razvoja i jedinstva vodnog režima.
- Omogućiti svim korisnicima voda da je koriste na održiv način, a u skladu sa raspoloživim količinama vode.
- Uspostaviti sistem praćenja kvaliteta površinskih voda na razmatranom području.
- Saniraju i uklone izvori zagađenja prvenstveno na postojećim i planiranim izvorima pitke vode, kao i drugim mjestima gdje se voda koristi za namjene za koje je potrebno osigurati kvalitetnu vodu,
- Odgovarajućim mjerama zaštite, i kvalitet svih površinskih voda dovede u klasu voda u skladu sa zakonskim propisima,

Mjere za očuvanje kvaliteta voda obuhvataju:

- zabranu izgradnje na područjima gdje se ugrožava kvalitet voda izvorišta i podzemnih voda koje se koriste ili planiraju koristiti za vodosnabdijevanje,
- zabranu ili ograničenje izgradnje na posebno zaštićenim područjima i vrijednim vodnim ekosistemima,
- ograničenje izgradnje i obavljanja djelatnosti na vodotocima gdje ispuštanje otpadnih voda može imati uticaj na kvalitet voda i pored primjene potrebnih mjera zaštite,

Za uspješnu realizaciju postavljenih ciljeva za zaštitu voda na području općine Sapna, imajući u vidu sadašnje stanje kvaliteta voda i postavljene zahtjeve za kvalitetom voda, trebalo u što kraćem roku napraviti slijedeće:

- donijeti planove zaštite područja za riječne slivove i podslivove na području općine;
- utvrditi ciljeve kvaliteta voda u skladu sa planovima zaštite područja riječnih slivova i zakonskih propisa,
- uspostaviti informacijski sistem o vodama (vodnom bogatstvu i kvalitetu voda) i stvarati uvjete za informiranje javnosti o kvalitetu voda

Zaštita vazduha (atmosfera)

Osnovni problem zagađenja atmosfere je postojanje zastarjelih i energetski neefikasnih i neprihvatljivih objekata i sistema grijanja stambenog, poslovnog i javnog prostora. Potencijalna opasnost od zagađivanja vazduha na ovim prostorima predstavljaju individualne kućne kotlarnice, a njihova gradnja je u većem porastu. Procjena je da se u posljednjih nekoliko godina sagradilo više od 200 ovakvih objekata. Posebno treba napomenuti da se ove mini kotlane, najviše, grade u sjedištu općine Sapna.

Broj registrovanih putničkih vozila opadao je iz godine u godinu i zbog toga drumski saobraćaj nije značajan zagađivač zraka u općini Sapna. Mreža puteva nije posebno razvijena, a tranzitni saobraćaj kroz općinu gotovo i ne postoji. Brzina na putevima je relativno niska, tako da saobraćaj ne izaziva posebno visoke emisije azotnih oksida, dok su emisije CO značajne samo u centrima većih gradova kao i tamo gdje magistralne saobraćajnice prolaze kroz naseljena mjesta.

Takođe postoji potencijalna opasnost od zagađivanja od deponijskog gasa zbog nepostojanja tehničko - tehnoloških i organizacionih mjera kojim bi se onemogućila emisija deponijskog gasa, jer se na području općine Sapna nalazi veći broj manjih odlagališta komunalnog otpada.

Zagađenju vazduha može doprinjeti i klimatsko-meterološki uslovi područja, npr. slabi vjetrovi, pravac vjetra, nepodobna temperaturna inverzija i dr.

Na području općine Sapna ne postoji monitoring kvaliteta vazduha za praćenje osnovnih zagađujućih materija, izuzev praćenja kvaliteta zraka mobilnom imisionom stanicom, na zahtjev nadležnih općinskih službi.

Imajući u vidu sadašnje stanje kvaliteta zraka na području općine Sapna, osnovni cilj zaštite zraka bi bio:

- da se u područjima gdje se ima visok kvalitet zraka teži očuvanju takvog kvaliteta, odnosno kvalitetu zraka gdje bi pokazatelji kvaliteta zraka bili ispod utvrđenih ciljanih vrijednosti kvaliteta zraka,
- da se u područjima gdje se ima umjereno zagađen zrak teži da se dostigne kvalitet zraka gdje će pokazatelji kvaliteta zraka biti između utvrđenih ciljanih i graničnih vrijednosti kvaliteta zraka,
- da se u područjima gdje se ima zagađen zrak, povremeno i prekomjerno zagađen, nastoji dostići kvalitet zraka na nivou graničnih vrijednosti.
- striktno i djelotvorno provoditi donesene zakonske propise iz oblasti zaštite zraka, posebno propise koji se odnose na monitoring emisija zagađujućih materija u zrak i granične vrijednosti emisija zagađujućih materija u zrak,
- kod manjih kotlovnica i domaćinstava nastojati da se koristi niskosumporno gorivo, u pravilu ispod 1% sumpora u gorivu.

Zaštita tla

Tlo kao površinski dio litosfere u kojem se koncentriraju materije na površini, ima funkciju filtera u kojem se brojne štetne materije zadržavaju ili u potpunosti razgrađuju.

Generalno posmatrano najveći zagađivači tla su neadekvatno odloženi otpad iz privrede i domaćinstava, otpadne vode septičkih jama, preliva i direktnih izlivanja u tlo, neadekvatno i nekontrolisano korištenje hemijskih sredstava u poljoprivredi, kao i postojanje minskih polja.

Jedan od izvora zagađivanja zemljište je poljoprivredna djelatnost. Zemljište se zagađuje direktnim unošenjem hemijskih sredstava. Hemijska sredstva odnosno sredstva za zaštitu biljaka se teško rastvaraju u zemljištu i vodi, gdje dopijevaju putem zaprašivanja zemljišta. Kao takvi, gotovo u neizmijenjenom obliku gomilaju se u biljkama, a preko njih u svim karikama lanca ishrane. Na području općine Sapna poljoprivredna djelatnost u određenim segmentima ima obilježja intenzivne poljoprivredne proizvodnje.

Osnovni problem u oblasti poljoprivrede je da se zbog neprimjenjivanja standarda zaštite životne sredine na farmama i gazdinstvima i nepostojanja sistema za monitoring korištenja količina i vrsta pesticida, đubriva i stajnjaka nekontrolisano zagađuje tlo.

Posebno specifičan vid zagađenja zemljišta se ogleda kroz identifikaciju površina na kojima se nalaze zaostala minsko eksplozivna sredstva iz prethodnih ratnih dešavanja na ovim područjima.

Zaštitu tla moguće je postići:

- sprovođenjem stručnih primjena pesticida i mineralnih đubriva i stroga kontrola njihove upotrebe od strane stručnih službi (umanjivanje njihovog štetnog dejstva na izmjene hemijskog sastava tla).
- Uklanjanje zaostalih minskih eksplozivnih sredstva iz prethodnih ratnih dešavanja

Postojeće stanje upravljanja otpadom

Na području općine Sapna nalazi se veći broj manjih odlagališta komunalnog otpada. Razlog postojanja divljih odlagališta je nedovoljna pokrivenost svih domaćinstava uslugama prikupljanja i odvoza otpada kao i javna svijest građana. Trenutno je na području Općine Sapna evidentirano 13 divljih odlagališta.

Tabela br. 97.: Lokacije i broj divljih deponija

Red. Br.	Naziv MZ-e	Broj divljih deponija	Količina odloženog otpada (t)
1.	Sapna	2	80
2.	Kraljevići	1	10
3.	Kobilići	-	-
4.	Međeđa	2	80
5.	Baljkovica	-	-
6.	Nezuk	2	80
7.	Zaseok	1	50
8.	D. Zaseok	-	-
9.	Vitinica	4	100
10.	Kovačevići	-	-
11.	Goduš	1	450
12.	Žuje i Šarci	-	-
13.	Skakovica	-	-
14.	Rastošnica	-	-

(Izvor: Plan upravljanja otpadom općine Sapna)

Na području općine Sapna postoji niz manjih lokacija za odlaganje otpada koje nisu registrovane, takođe dio otpada se odlaže na obalama riječnih korita i potoka. Procjenjuje se da od ukupne količine proizvedenog otpada u toku jedne godine 535t otpada završi na ovim lokacijama.

Ključni problem leži u nepokrivenosti proizvođača otpada uslugom sakupljanja i tretmana, pa se značajne količine otpada odlažu na za to nepredviđenim mjestima. Stepem iskorištavanja otpada, odnosno reciklaže je mali. Također specijalni otpad nije adekvatno zbrinut, a općina posjeduje vrlo malo pouzdanih podatak o tokovima i načinu zbrinjavanja tog otpada. Dio tog otpada se uglavnom odlaže zajedno sa komunalnim otpadom.

Trenutno je servisom prikupljanja otpada pokriveno oko 37% stanovništva Općine Sapna. Otpad iz javnih ustanova se odlaže u kontejnere kojih ukupno ima 12 na cijeloj teritoriji Općine Sapna. Određeni broj posuda-kontejnera u koje se odlaže komunalni otpad iz javnih ustanova nije više za upotrebu. Zbog male pokrivenosti općine servisom odvoza komunalnog otpada došlo je neminovno do pojave divljih deponija koje se povremeno saniraju sredstvima sa budžeta Općine Sapna i nadležnog kantonalnog ministarstva.

Posljedice neprimjerenog postupanja sa otpadom, koje su evidentne, nepovoljno utiču na stanje u prostoru i kvalitet okoline, prije svega zbog ugrožavanja standarda života građana i zdravlja ljudi. Postojanje divljih deponija i svih drugih oblika neadekvatnog odlaganja otpada stvara problem zagađenja putem procjednih voda.

Kućanstva uglavnom otpad odlažu u plastične vreće bez upotrebe kanti za smeće. Broj kanti za smeće je zanemariv. Otpad iz javnih ustanova se odlaže u kontejnere kojih ukupno ima 12, od toga su jedanaest zapremine 1,1 m³ (devet metalnih i dva plastična), jedan kontejner od 5 m³ koji je u veoma lošem stanju. U užem urbanom dijelu otpad se odlaže i u kante zapremine 140 litara kojih ima ukupno 10. Prikupljanje i odvoz otpada doo „Fontana“ Sapna vrši sa tri stara kamiona.

Kamioni u kojima se vrši odvoz komunalnog otpada ne zadovoljavaju higijensko-zdravstvene propise i sva tri kamiona su u veoma lošem stanju. Vozila nisu adekvatna-namjenska za prijevoz otpada. Operater ne posjeduje specijalna vozila za otpad, te se radi o otvorenim kamionima sa ceradom.

Tabela br. 98.: Pregled vozila i opreme u funkciji upravljanja otpadom

R. br	Opis	Godina proizvodnje	Pređena kilometraža	Opis stanja
1.	FIAT (kamion sa ceradom)	1991	217 887 km	Česti kvarovi, visoki mjesečni troškovi održavanja
2.	MERCEDES BENZ (kamion sa ceradom)	1983	563 418 km	Česti kvarovi, visoki mjesečni troškovi održavanja
3.	STEYR (teretni kamion)	1983	486 317 km	Česti kvarovi, visoki mjesečni troškovi održavanja
4.	Kontejneri 1.1m3 (11 kom)			Veoma loše stanje (dotrajlost)
5.	Kontejner 5m3 (1 kom)			Veoma loše stanje (dotrajlost)
6.	Kante zapremine 140 l (10 kom)			Veoma loše stanje (dotrajlost)

(Izvor: Plan upravljanja otpadom općine Sapna)

Iz gore navedenog može se zaključiti da poduzeće doo „Fontana“ Sapna kojem je dodjeljen ugovor za obavljanje komunalnih djelatnosti nije tehnički opremljeno za obavljanje djelatnosti pružanja komunalnih usluga.

Ciljevi upravljanjem otpadom

- Povećati broj stanovništva koje je obuhvaćeno sistemom sakupljanja i odvoza komunalnog otpada.
- Na nivou općine uspostaviti održivi integralni sistem upravljanja otpadom koji će se bazirati na principima održivog razvoja - izbjegavanje nastanka otpada, razvrstavanje, smanjenje, ponovno korišćenje i reciklažu otpada.
- Planirati i uspostaviti organizaciju informacionog sistema u oblasti upravljanja otpadom, kao baze za planiranje i stalno unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom.
- Uključiti općinu Sapna u regionalni koncept upravljanja otpadom, što zanči da se po izgradnji regionalne sanitarne deponije u Tuzlanskom kantonu, odlaganje otpada vrši na regionalnoj deponiji.
- U saradnji sa ovlaštenim operaterom za upravljanje otpadom koji vrši sakupljenje, transport i odlaganje komunalnog otpada formirati „zelena ostrva“ na urbanom području općine, gdje bi građani mogli da izvrše razdvajanje otpada.
- Izvršiti uklanjanje divljih deponija i sanaciju lokacije gdje su bile divlje deponije.
- Planirati i sprovesti edukativnu kampanju sa ciljem upoznavanja stanovništva sa potrebom pravilnog odlaganja i upravljanja otpadom.

IV.10.2.   Zaštita prirodnog i kulturno historijskog naslijeđa

Opći cilj:

Očuvanje prirodnih i kulturno-historijskih vrijednosti i objekata, putem konzervacije i revitalizacije, stavlajući ih u funkciju ukupnog razvoja i potreba stanovništva i privrede.

Zaštićeno i održivo korišćeno prirodno i kulturno naslijeđe čini osnov identiteta regionalnog okruženja, ali i temelj budućeg privrednog/turističkog razvoja općine. Ovo podrazumijeva dalji razvoj mreža vrijednih/zaštićenih prirodnih cjelina i kulturnih predjela, uz zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa i predjela prema evropskim i svjetskim standardima, konvencijama, deklaracijama i sl., sa posebnim zadatkom da se poveća površina zaštićenih prirodnih cjelina i izvrši sistematizacija kulturnog naslijeđa.

Takođe, predpostavlja stvaranje uslova za edukaciju lokalnog stanovništva o prirodnim i kulturnim vrijednostima područja, kao i uslova za održivo korišćenje ovih vrijednosti (uz adekvatnu prezentaciju)

Posebni ciljevi koji se nameću u pogledu prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa su:

- utvrđivanje sistemske evidencije svih objekata kulturno-istorijskog naslijeđa (uključujući i arheološka dobra), odnosno izrada registra kulturno-historijskih spomenika na području općine Sapna;
- zaštita i očuvanje biološke različitosti i ekosistemske prirodne ravnoteže usklađene sa ljudskim djelovanjem;
- utvrđivanje evidencija prirodnog naslijeđa u cilju praćenja stanja;
- podići nivo svijesti stanovništva o bogatstvu kulturno-historijske baštine općine Sapna;
- predlaganje i provođenje mjera tehničke i fizičke zaštite svih objekata kulturno-historijskog naslijeđa;
- hitna sanacija oštećenja i konstrukcija na nacionalnim spomenicima koji su na listi ugroženih nacionalnih spomenika;
- obezbjeđenje monitoringa ukupnog kulturno-historijskog naslijeđa;
- uključivanje prirodnog i kulturnog naslijeđa u planove razvoja (prije svega turizam);
- kulturno-istorijsko-prirodno naslijeđe općine Sapna staviti u funkciju održivog razvoja;
- preduzimanje mjera da objekti kulturno - historijsko naslijeđa steknu status zaštićenog spomenika kulture;
- čuvanje, revitalizacija ili rekonstrukcija najznačajnijih objekata kulturno-historijskog naslijeđa i njihovo privođenje pogodnim namjenama (sačiniti plan konzervatorskih radova na svim lokalitetima srednjovjekovnih nadgrobnih stećaka, a potom projekte sanacije, restauracije i konzervacije)
- starim gradovima ili njihovim monumentalnim ostacima pokloniti posebnu pažnju i eventualno ih privesti prigodnoj namjeni;
- revitalizacijom, rekonstrukcijom i privođenjem nekoj namjeni, obogatiti i proširiti kulturnu baštinu;
- zaštićene objekte, pejzaže i prostore prirodnih rijetkosti maksimalno čuvati i njegovati;
- vaspitno-obrazovnim sistemom podizati nivo kulture čuvanja i zaštite kulturno - historijskih i prirodnih vrijednosti i rijetkosti.

Realizaciju navedenih ciljeva moguće je ostvariti kroz:

- praćenje broja identifikovanih kulturno-historijskih objekata, proizašlih iz registra;
- praćenjem broja objekata kulturno-historijskog naslijeđa koji su stekli status zaštićenog spomenika kulture;
- praćenjem broja područja koja su stekla status zaštićene zone.

V. OSNOVNA KONCEPCIJA PROSTORNOG RAZVOJA

Osnovna koncepcija proizilazi iz analize i ocjene stanja, kao i postavljenih općih i posebnih ciljeva, na čijoj osnovi se dalje dograđuju projekcija prostornog razvoja i prostorni sistemi. Radi se za planski period, kako bi se stekao uvid mogućnosti prostora da prihvati planirane funkcije, odnosno, da se stekne uvid u stepen racionalnosti i prostorne usklađenosti planiranih aktivnosti u odnosu na prirodne uslove i resurse.

Vizija razvoja predstavlja putokaz za sve buduće odluke i operativne zahvate. Razvoj općine predstavlja skup privrednih, društvenih i ekoloških stavova.

U sagledavanju dugoročnog razvoja općine izuzetno je važno određivanje temeljnog smjera i načina razvoja općine po sektorima, uvažavajući pri tome racionalno korištenje resursa i postizanje zadovoljavajućeg kvaliteta života.

Vizija razvoja općine Sapna, u cilju detaljnijeg prikaza, može se posmatrati kroz sljedeće pod-vizije:

-vizija razvoja poljoprivrede predviđa da poljoprivreda bude sektor čiji je razvoj zasnovan na znanju i savremenim standardima, kroz potenciranje voćarstva, organske proizvodnje, stočarstva te pčelarstva. Ovaj pravac, temeljen na povoljnim prirodnim karakteristikama ovog područja ali i višegodišnjim iskustvom, treba se ostvari kroz realizaciju sljedećih ciljeva:

- *podizanje novih plantažnih zasada voćarskih kultura-visokostablašica i jagodastog voća;
- *kontinuiranu edukaciju, tj. osposobljavanje kadrova;
- *uvezivanje proizvodnje sa preradom proizvoda;
- *mogućnost plasmana i otkupa voća;
- *povećanje broja pčelara i broja košnica pčela u svrhu proizvodnje veće količine meda;
- *pomoć poljoprivrednicima u nabavci opreme, stoke, repromaterijala;

-vizija razvoja šuma i šumskog zemljišta, trasira pravac održivog gazdovanja, tj. upravljanja i korišćenja u takvom obimu i na takav način da se održava biološka raznovrstnost, sposobnost obnavljanja, vitalnost i njihov potencijal da u sadašnjosti i budućnosti ispunjavaju kako ekološke tako u društveno-ekonomske funkcije. U cilju ostvarivanja ove vizije potrebno je poduzeti sljedeće mjere:

- *primjenjivati tehnike gajenja koje odgovaraju konkretnim sastojinama i staništima;
- *preusmjeravanje dijela sredstava proširene reprodukcije šuma u privatni sektor u smislu subvencija privatnih vlasnika zemljišta za osnivanje šumskih kultura i plantaža;
- *kontrolisano korištenje–sječa šuma, strogo prema dugoročnim planovima (šumsko-gospodarske osnove);
- *uklanjanje mina;
- *pošumljavanje površina obraslim sukcesivnim vegetacijskim stadijima, šibljakcima i šikarama
- *unapređenje sveopćeg stanja šuma;
- *uvođenje savremenih informacionih tehnologija (GIS) u proces planiranja u šumarstvu;

-vizija razvoja građevinskog zemljišta podstiče racionalno korišćenje građevinskog zemljišta, i uspostavljanje ekonomski efikasnog i socijalno pravednog sistema upravljanja, tj. zaustavljanje bespravne gradnje uz strogo plansko i namjensko korišćenje građevinskog, poljoprivrednog, šumskog i vodnog zemljišta.

-vizija razvoja istraživanja ruda i drugih mineralnih resursa-istraživanja i ispitivanja ruda, prvenstveno dacito-andezita i tufova, temeljiti na planskim, održivim i ekonomskim principima.

-vizija demografskog razvoja općine Sapna temelji se na kvantitativnim (u smislu smanjenja i zaustavljanja smanjenja broja stanovnika) i kvalitativnim promjenama demografskog potencijala (ravnomjeran razmještaj stanovništva, poboljšanje nepovoljne starosne strukture, stimulisanje pozitivnih migracija mladog i obrazovanog stanovništva...). Ovakve željene promjene u direktnoj su vezi sa željenim privrednim napretkom, tj. pokretanje privrednih aktivnosti posljedično bi trebalo dovesti do novih radnih mjesta i porasta zaposlenosti, a time i do zaustavljanja odliva stanovništva i stvaranja boljih uslova za porodični život.

-*vizija razvoja funkcije stanovanja* usmjerena je ka podizanju kvaliteta stambenih objekata, kako onih izgrađenih tako i onih koji tek treba da se izgrade, jer je kvalitetno stanovanje uslov za kvalitetan život. Za realizaciju navedenog, između ostalog, potrebno je unaprijediti zakonsku regulativu-kreiranje nove stambene politike, obnavljanje dotrajalog stambenog fonda, podizanje standarda u pogledu broja soba i površine po članu domaćinstva.

-*vizija razvoja organizacije prostora, sistema i mreže naselja* temelji se na policentričnom razvoju općine, (cilj- ostvarivanja funkcionalnog povezivanja i jačanja unutrašnje kohezije), unapređenju uslova života kvalitetnom unutrašnjom organizacijom naselja, te revitalizaciji ruralnih naselja sa karakteristikama demografske stagnacije i depopulacije.

-*vizija razvoja privrede općine Sapna polazi od potrebe ubrzanja ekonomskog razvoja*, temeljen na razvoju poljoprivrede, proizvodnji zdrave hrane, turizmu (prirodni i antropogeni potencijal), te jačanju javno-privatnog partnerstva i MSP, vodeći istovremeno računa o usklađenosti sa prostorno-ekološkim kapacitetima lokalne sredine.

-*vizija razvoja infrastrukture* temelji se na postizanju kvalitetne saobraćajne pristupačnosti, ali i vodosnabdijevanje, kanalisanja otpadnih voda, snabdijevanja električnom energijom, te osavremenjivanju telekomunacionih sistema. Navedeno je moguće ostvariti kroz:

- * rekonstruisanje (modernizacija i asfaltiranje) putne infrastrukture i prateće signalizacije;
- * razvoj prigradskog saobraćaja
- * prelazak na optičku kablovsku infrastrukturu;
- * sanacija dotrajalog dijela distributivne nadzemne SN i NN mreže radi povećanja kvaliteta i pouzdanosti snabdijevanja potrošača električnom energijom i smanjenja tehničkih gubitaka;
- * izgradnju kanalizacione mreže sa tretmanom otpadnih voda u dijelu općine gdje ne postoji kanalizaciona mreža;
- * izradu projekta za razdvajanje oborinskih od komunalnih otpadnih voda, u MZ gdje postoji kanalizaciona mreža;
- * potencijalna energija dobijena iz biomase je značajan energetska potencijala;

-*vizija razvoja društvene infrastrukture, temelji se na podizanju kvaliteta usluga, boljoj organizaciji te većoj efikasnošću službi. Detaljnije, vizija razvoja se temelji na*

- * razvoju obrazovanja u skladu sa potrebama privrede;
- * postizanju visokog nivoa zdravstvene i socijalne zaštite;
- * efikasnoj lokalnoj administraciji;
- * te bogatoj kulturnoj ponudi.

-*vizija razvoja okoline* temelji se na očuvanoj životnoj sredini i održivim upravljanjem prirodnim resursima, pospješujući pri tome sinergiju između razvoja i očuvanja životne sredine i imajući u vidu pravo budućih generacija na kvalitet života;

U skladu sa prednjim opredjeljima definisana je vizija razvoja cjelokupne općine, te je pripremljena projekcija prostornog plana općine Sapna iz koje su u sažetom obliku, izdvojeni oni elementi koji čine koncepciju razvoja i organizaciju prostora, a koji u izvjesnoj mjeri predstavljaju dileme ili alternative pri koncipiranju prednacrtu plana.

Vizija razvoja općine Sapna: „općina Sapna je područje očuvanih prirodnih ljepota, kulturno-historijske i tradicijske baštine, područje prosperiteta, tj. infrastrukturno povezana cjelina sa razvijenim sistemom pružanja usluga, razvijenim malim, srednjim i porodičnim biznisima (u oblasti šumarstva, poljoprivrede, turizma, zdrave hrane) zasnovanim na tradiciji, korištenju lokalnih prirodnih resursa, ljudskih potencijala i povoljnim ambijentom za življenje usklađenim sa zaštitom životne sredine. Dakle, razvoj ovog prostora treba da ide u pravcu razvoja privrede (temeljene na šumarstvu, poljoprivredi, turizmu) moderne

infrastrukture uz održivo upravljanje okolišem, uz poboljšanja kvaliteta društvenog života i snažnog razvoja ljudskih potencijala općine.“⁵⁵

Rasprava o ponuđenom konceptu prostornog uređenja i zauzimanje stavova po određenim pitanjima iz ovog materijala doprinijeće realnijem koncipiranju i efikasnijem utvrđivanju Nacrta prostornog plana za javnu raspravu.

V.1.OSNOVNA KONCEPCIJA RAZVOJA PRIRODNIH I STVORENIH RESURSA

V.1.1. Poljoprivredno zemljište

Poljoprivredno zemljište predstavlja jednu od najvažnijih kategorija i čini osnovu za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju. Osnovne namjene poljoprivrednog zemljišta su ratarstvo, voćarstvo i stočarstvo. Predviđa se više načina korištenja poljoprivrednog zemljišta, zavisno od dispozicije u prostoru, kategorizacije, upotrebne vrijednosti, veličine i povezanosti kompleksa, kao i veličine posjeda. Pored toga, za razvoj poljoprivredne proizvodnje značajna su tri lokaciona uslova poljoprivrednog zemljišta:

- u urbanim područjima;
- izvan urbanih područja kao prostorno povezani kompleksi za specijalizovanu intenzivnu proizvodnju;
- izvan urbanih područja, kao mreža rascjepkanih poljoprivrednih posjeda.

Pošto je proizvodnja hrane jedan od prioritetnih zadataka, a imajući u vidu odredbe Zakona o zaštiti i korištenju poljoprivrednog zemljišta, neophodno je da se obezbijedi stroga kontrola daljeg korištenja poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe. Povećanje produktivnosti na postojećim površinama je obavezan zadatak ukoliko se želi obezbijediti veći dohodak u poljoprivrednoj proizvodnji.

Zemljišni resursi područja općine Sapna su po kvalitetu veoma heterogeni ali u cjelini predstavljaju značajan proizvodni faktor.

U dolinama rijeke su uglavnom aluvijalna tla sa velikim potencijalom proizvodnih mogućnosti. Na ovim lokalitetima prisutna je ratarska proizvodnja u čijoj strukturi dominiraju kukuruz i pšenica kao i neke povrtlarske kulture (krompir, luk, kupus), te krmno bilje.

Brdsko-planinsko područje je pogodan teren za zasnivanje vještačkih livada i pašnjaka, što je jedna od komparativnih vrijednosti za intenzivniji razvoj stočarstva, a može se iskoristiti i za druge vidove poljoprivredne proizvodnje kao što je pčelarstvo i sakupljanje i proizvodnju ljekovitog bilja. Poboljšanjem poljoprivredne infrastrukture stvorila bi se kvalitetna putna mreža koja omogućava razvoj komercijalne poljoprivrede i sastavni je dio proizvodnih procesa. Neophodno je raditi na modernizaciji i boljem održavanju puteva čime bi se ovo područje sa evidentnim prirodnim ljepotama otvorilo eko-turizmu i ponudi eko-hrane u mjestima proizvodnje.

Sjeverozapadni dio teritorije općine zbog povoljne insolacije i ekspozicije predstavlja interesantan teren za razvoj voćarstva sa naročitim pogodnostima zasada šljive, uz potenciranje uzgoja visokostablašica i jagodičastog voća. Šljiva je dominantna voćarska kultura ovih krajeva a zatim slijede jabuka i kruška, višnja te orah.

Ratarska proizvodnja je u funkciji stočarske proizvodnje i njihov razvoj je međusobno povezan i uslovljen. U strukturi sjetvenih površina najviše su zastupljeni pšenica i kukuruz sa manjim učešćem krmnih kultura. Od ostalih kultura gaje se još raž, ječam i zob ali na manjim površinama.

⁵⁵ Modifikovana vizija razvoja iz „Strategije razvoja općine Sapna 2014-2020.“

Stočarska proizvodnja zauzima veoma važno mjesto u poljoprivredi ovog područja, a govedarstvo prednjači u toj proizvodnji, te ujedno predstavlja solidnu bazu za razvoj kooperativne proizvodnje. Ukupan stočni fond je zbog nepostojanja društvenog sektora najvećim dijelom u vlasništvu individualnih poljoprivrednih proizvođača.

Osnovne karakteristike stočarstva su nepovoljan rasni sastav stoke, neodgovarajući smještajni uslovi u pogledu higijensko-tehničkih normi, loša krmna baza postojećih livada i pašnjaka.

Voćarstvo – Za ovu granu poljoprivrede može se reći da je ekstenzivna, sa dosta malim brojem vrsta voća, a pogotovo sa zastupljenošću sorti unutar vrsta. Ekstenzivnost se ogleda u malim ulaganjima, lošem stanju voćnih stabala i dr. u ovoj grani poljoprivrede prisutan je uglavnom privatni sektor, a vodeća vrsta voća je šljiva, dok je prisustvo drugih vrsta manje.

Ostale kulture – proizvodnja povrća odvija se isključivo na individualnom sektoru, društveni sektor je prisutan samo u pogledu snabdijevanja sa sjemenom i vještačkim đubrivima, koje je relativno dobro organizovano putem mreže poljoprivrednih apoteka. Veliki dio domaćinstava bavi se proizvodnjom kupusa, paradajza, luka ali uglavnom za svoje potrebe.

Unutar zemljišnog resursa poljoprivredno zemljište predstavlja najveću vrijednost pa otuda i briga da se ono u najvećoj mjeri sačuva od upotrebe u druge svrhe i pogotovo od trajnih gubitaka.

Zaustavljanje trenda gubitaka najkvalitetnijih poljoprivrednih površina i donošenja plana korištenja zemljišta jedan je od strateških zadataka, a za plan korištenja poljoprivrednog zemljišta mogu poslužiti podaci o rasprostranjenosti po pojedinim agrozonama.

V.1.2. Šume i šumsko zemljište

Šumska privreda općine Sapna proizvodno je ograničena kvalitetom postojećeg šumskog fonda, jer su u dužem ratnom i poratnom periodu značajni djelovi ovih šuma bili izloženi neplanskom gazdovanju, prekomjernim i neplanskim sječama što je za posljedicu ostavilo prisustvo devastiranih površina sa znatno manjim mogućnostima staništa. Osnovna planska postavka se zasniva na unapređenju sadašnjeg stanja, vrijednosti i šumovitosti radi općekorisnih funkcija šuma i očuvanja životne sredine.

U cilju povećanja korišćenja potencijala staništa potrebno je primjenjivati tehnike gajenja koje odgovaraju konkretnim sastojinama i staništima. Certifikacija šuma bi omogućila dobijanje proizvoda sa značajno većom vrijednosti nego sada, gdje najmanji dio profita ostvaruju sami vlasnici.

Pored toga potrebno je preusmjeravanje dijela sredstava proširene reprodukcije šuma u privatni sektor u smislu subvencija privatnih vlasnika zemljišta za osnivanje šumskih kultura i plantaža. Značajno je podržati stare zanate, kao i tradicionalna korišćenja zemljišta u smislu podrške sektoru turizma.

Korišćenje certifikovanih sporednih šumskih proizvoda na višem stepenu obrade i organizovan plasman na strana tržišta predstavlja potrebu u budućnosti. Takođe, potrebno je podržati u značajnijoj mjeri naučno–istraživački rad u oblasti šumarstva, strukovna udruživanja i licenciranja, uvođenje informacionih tehnologija kao sredstva planiranja, evidencije i kontrole u sektoru, naročito GIS podršku i sl.

V.1.3. Građevinsko zemljište

Na području općine Sapna planirano građevinsko zemljište zauzima 883,69 ha, što čini 7,22% ukupne površine općine.

Ova građevinska zemljišta locirana su unutar i van urbanih područja.

Urbana područja

Urbana područja predstavljaju prostorno funkcionalnu cjelinu ili više međusobno povezanih cjelina, koje na osnovu planskih pretpostavki imaju uslove za dalji razvoj. Urbano područje obuhvata izgrađene i neizgrađene površine namijenjene za stanovanje, rad i odmor, objekte urbane opreme, infrastrukture i posebne namjene, zelene površine, kao i površine rezervisane za budući razvoj, a pored građevinskog mogu obuhvatati i druga zemljišta.

Urbana područja na prostoru općine Sapna planirana su na površinama predviđenim za izgradnju sa funkcijom stanovanja, rada, rekreacije i komunalne infrastrukture, a u cilju racionalnijeg organizovanja urbanih struktura, ekonomičnijeg opremanja naselja sadržajima komunalne i društvene infrastrukture. Urbana područja pored građevinskog mogu obuhvaćati i druga zemljišta. Ukupna površina planiranih urbanih područja iznosi 1068,67 ha, tj. obuhvataju cca 8% površine općine.

Tabela br. 99.: Urbana područja na teritoriji općine Sapna

redni broj	urbano područje	površina ha	struktura % ⁵⁶
1.	Sapna	289,55	2,37
2.	Kobilići	24,48	0,2
3.	Međeđa	131,60	1,08
4.	Rastošnica I	150,87	1,23
5.	Rastošnica II	173,14	1,42
6.	Kovačevići	38,23	0,31
7.	Goduš	35,47	0,29
8.	Zaseok	46,93	0,38
9.	Nezuk	41,14	0,34
10.	Vitinica	137,26	1,12
ukupno urbana područja		1068,67	8,73
ukupno općina		12235	100

Iz navedene tabele, jasno se uočava da su površine urbanih područja različite (urbano područje Sapna obuhvata najveći dio općinske teritorije), jer su definisane na osnovu postojećeg stanja, prirodnih karakteristika područja, kao i planiranog broja stanovnika i pretpostavki budućeg razvoja, koji će zahtijevati i promjenu površine. Generalno se može konstatovati da se urbana područja mogu povećavati, smanjivati ili zadržati svoj obim, a mogu i izgubiti karakter urbanog područja.

Građevinsko zemljište unutar i van urbanih područja

Ukupna površina građevinskog zemljišta (plan) unutar urbanih područja je 572,12 ha, a van urbanih 311,57 ha. Građevinska zemljišta izvan urbanih područja, locirana su u granicama sljedećih naseljenih mjesta:

1. Rastošnica
2. Rožanj
3. Goduš

⁵⁶ učešće u ukupnoj površini općine

4. Sapna
5. Vitinica
6. Kraljevići
7. Zaseok
8. Međeđa
9. Nezuk
10. Baljkovica

V.1.4. Rude i drugi mineralni resursi

- Istraživanje i ispitivanje dacito-andezita i tufova, u cilju njihove primjene. Kroz izradu Projekta geoloških istraživanja definisati vrstu i obim istražnih radova.
- Uraditi detaljna geološka istraživanja krečnjaka. Kroz izradu Projekta istražnih radova definisati vrstu i obim istražnih radova.

V.2.OSNOVNA KONCEPCIJA ORGANIZACIJE PROSTORA, SISTEM I MREŽA NASELJA

Za izdvajanje centara, odnosno, definisanje mreže naselja korišteno je više kriterijuma i to:

- planska rješenja iz prethodnog prostornog plana i istorijski faktor,
- postojeća opremljenost naselja tehničkom i društvenom infrastrukturom,
- fizičko – geografske karakteristike prostora,
- postojeća saobraćajna mreža, udaljenost od centara, dostupnost sadržaja,
- broj stanovnika,
- morfologija naselja i gustina izgrađenosti naselja,
- smjernice lokalne samouprave.

U planiranoj mreži naselja, izdvajanjem novih, i unapređenjem postojećih centara trebao bi se ostvariti brži društveno-ekonomski razvoj, postizanje optimalnog nivoa urbanog i ruralnog življenja po naseljima, aktiviranje prostora, bolja dostupnost funkcijama i integracija općine.

Povezivanje i umrežavanje polifunkcionalnih veza unutar planskog područja predstavlja veoma važan faktor ublažavanja i eliminisanja prostorno-funkcijskih razlika između djelova teritorije i povećanje stepena unutrašnje teritorijalne kohezije.

Budući da postojeći prostorni razmještaj i koncentracija aktivnosti karakteriše postojanje aglomeracije Sapna-Kraljevići, prioritetan pravac razvoja treba da vodi unapređenju postojećeg i formiranju novog naseljskog centra. Naseljeno mjesto Vitinica, osim demografskog kapaciteta, karakteriše i postojanje raznovrsne društvene infrastrukture, što bi ga u planskom periodu izdvojilo kao naselje sa centralitetom, tj. stvorila bi se nova gravitaciona zona koja bi stimulisala razvoj u svakom pogledu.

Aktiviranjem ovog centra je izuzetno značajno, s obzirom da on sam za sebe nema uslove da parira centru, a sa druge strane prevazilazi karakteristike ostalih naselja.

Na području općine Sapna, postoji mogućnost formiranje i specijalizovanih centara, prije svega turističkih. Osnov za ovo predstavlja specifičnost određenog dijela općine, a ovde se prvenstveno misli na područje jezera Snježnica ali i kulturno-istorijsku baštinu općine.

Postojeći način funkcionisanja mreže naselja, u skladu sa uočenim karakteristikama predstavlja u osnovi monocentrični sistem razvoja.

Opredjeljujući koncept treba da se zasniva na policentričnom razvoju općine, (formiranje više centara koji će biti nosioci razvoja u okviru zajednice naselja kao osnovne prostorno-funkcionalne jedinice) čime će se ostaviti funkcionalno povezivanje i jačanje unutrašnje kohezije područja općine Sapna.

Općinski centar treba da ima najviši nivo centraliteta. Urbana oprema treba da bude takva da zadovolji sve potrebe stanovništva općine.

V.3.OSNOVNA KONCEPCIJA RAZVOJA STANOVNIŠTVA

Projekcije stanovništva, najopćije rečeno, odnose se na budući period i ono šta će se eventualno desiti po pitanju veličine i strukture date populacije u budućnosti. Predstavljaju veoma važan polazni element u procesu prostornog planiranja.

Prema broju stanovnika dimenzionišu se i ostale komponente prostora kao što su stambeni fond, privredni kapaciteti, tehnička i društvena infrastruktura itd.

Činjenica je da je u zadnje dvije decenije došlo do velikih demografskih promjena-promjena u prirodnom kretanju stanovništva, kao i promjena u mehaničkom kretanju stanovništva.

Buduća demografska kretanja projiciraju se na temelju prošlih demografskih kretanja, trenutnog stanja i očekivanih promjena u normalnim razvojnim uslovima, tj. bez ratova, jakih demografskih kriza, prirodnih nepogoda.

Projekcija demografskih kretanja općine Sapna, biće predstavljena kroz razvojnu varijantu koja ima za pretpostavku demografski oporavak temeljen na očekivanim promjenama (poboljšanje privrednog ambijenta-dodatna investiciona ulaganja, aktiviranje lokalnih potencijala), tj. pretpostavlja se rast nataliteta (uz povratak stanovništva i smanjenje emigracije).

Ova projekcija podrazumjeva rast po prosječnoj godišnjoj stopi od 0,49% godišnje.

Tabela br. 100.: Projekcija broja stanovnika općine Sapna do 2033. godine

broj stanovnika/god.	projekcija broj stanovnika		
	2020.	2030.	2033.
	12477	13179	13410

(Izvor: Radni tim Instituta za građevinarstvo „IG“ Banja Luka)

Podlogu za planiranje i usmjeravanje niza aktivnosti u prostoru čini i procjena broja domaćinstava na području općine. Na razvoj broja i veličine domaćinstava između ostalog utiče navedeni porast broja stanovnika, porast stope nataliteta ali i općeobrazovanog nivoa i životnog standarda stanovništva. Shodno tome, procjene broja domaćinstava na teritoriji općine Sapna ukazuju na sljedeće karakteristike:

- broj domaćinstava porast će sa sadašnjih 3164 na oko 3600 domaćinstava do kraja planskog perioda;
- preovlađujuća struktura domaćinstva iznositi će 3,72 člana;

Projekcija starosno-polne strukture je bitna kako bi se u Prostornom planu mogle planirati određene aktivnosti i namjene za zadovoljenje potreba osnovnih kontigenata stanovništva. Za planiranje i uređenje prostora bitni su sljedeći kontigenti:

- predškolski uzrast djece (ispod 7 godina)
- školoobavezni kontigent (7-14 godina)
- kontigent omladine (15-27)
- radno-sposobno stanovništvo (15-65)
- kontigent starog stanovništva (starije od 65 godina)

U planskom periodu može se očekivati povećanje školoobaveznog kontigenta zbog povećanja nataliteta, ali i povećanje učešća radno-sposobnog stanovništva.

V.4.STANOVANJE

Projekcija prostornog razvoja funkcije stanovanja i djelatnosti stambene izgradnje, zasnovana je na opredjeljenju da se:

- ostvari kontinuitet u ovoj oblasti i to prvenstveno u segmentima koji su rezultirali pozitivnim efektima na kvalitet življenja, racionalno korištenje zemljišta i očuvanje okoline;
- unaprijeđenje sistema održavanja postojećeg stambenog fonda kroz unaprijeđenje zakonske regulative i edukacije svih učesnika u tom procesu;
- potrebne površine građevinskog zemljišta utvrde na osnovu prostornih mogućnosti, pri čemu treba uvažavati prirodne karakteristike pojedinih lokaliteta i prostora u cjelini, elemente zaštite, očuvanja okoline, potrebe drugih djelatnosti za prostorom kao i mogućnosti racionalnog opremanja ovog zemljišta saobraćajnim površinama, te komunalnom infrastrukturom;
- što racionalnije iskoriste površine građevinskog zemljišta koje je već angažovano za potrebe stanovanja i stambene izgradnje;
- angažovanje novih površina zemljišta za potrebe stanovanja i stambene izgradnje svede na najmanju mjeru, odnosno važeća provedbena prostorno-planska dokumentacija revidira i aktuelizira u skladu sa potrebama broja stanovnika pojedinih naselja do 2025. godine;
- rezidencijalno stanovanje;
- vikend objekti, turistička naselja i svi drugi objekti u funkciji turizma i rekreacije usmjere na površine „pasivnih građevinskih zemljišta“;
- poduzmu učinkovite mjere za spriječavanje dalje bespravne izgradnje.

Budući razvoj stanovanja ne podrazumjeva prostorno širenje, nego razvoj u smislu podizanja kvaliteta stanovanja u svim segmentima i to kako zatečenog stambenog fonda, tako i pojedinih naselja u cjelini.

V.5.OSNOVNA KONCEPCIJA RAZVOJA PRIVREDE

Osnovni koncept razvoja privrede zasniva se na realizaciji postavljenih ciljeva, a koji su proizašli iz analize postojećeg stanja privrede kao i uočenih problema u ovoj oblasti.

S obzirom na raniji koncept razvoja privredne djelatnosti bilo bi nužno projektovati integralni koncept ekonomije na području općine i nivou regije. U tom cilju potrebno je inicirati jednostavnije i lakše odredbe zakonske regulative na svim nivoima (općinski, kantonalni, federalni i državni) kao stimulans za nova i masovnija investiciona ulaganja. Ostvarivanjem predviđenih ciljeva predviđa se:

- Ubrzano povećanje stepena zaposlenosti i obezbjeđenje novih radnih mjesta,
- Povećanje dohodka privrede;
- Povećanje dohotka prvenstveno zasnivati na ekološki prihvatljivoj industriji, zatim na primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i preradi poljoprivrednih proizvoda i sektoru malih i srednjih preduzeća.

Pravci budućeg razvoja privrede na području općine Sapna realizovaće se kroz konkretne projekte iz različitih oblasti, kao što su:

- formiranje agrarnog fonda koji bi podržavao sve aktivnosti u vezi sa razvojem poljoprivrede sa fokusom na voćarstvo, stočarstvo i proizvodnju meda;
- formiranje otkupno-prerađivačkih i skladišnih prostora;
- pridobijanje strateških partnera, donatora i drugih investitora;
- organska poljoprivredna proizvodnja;

- privredno korišćenje šuma, uz unapređenje cjelokupnog šumskog fonda, naročito izdanačkih šuma a sve u cilju postizanja optimalne strukture koje će imati trajnost prinosa i prihoda. Ovako formirane šume, su privlačne za posjetioce, čime se otvaraju mogućnosti za povećanje rekreativnog korišćenja istih (gazdovanje šumskim resursima radi zadovoljenja ne samo ekonomskih, već i kulturnih i duhovnih potreba sadašnjih i budućih generacija-proizvodi i usluge od šuma-drvo i proizvodi od drveta, voda, rekreacija, zaštita staništa divljih vrsta, prediona raznolikost)
- uključivanje šuma u projekcije ruralnog razvoja (obezbijediće se razvoj ruralnih područja)
- podrška osnivanju malih i srednjih preduzeća za obavljanje poslova u šumarstvu i ostalim djelatnostima vezanim za šumu;
- inicirati veću zastupljenost korišćenja ostalih šumskih proizvoda (gljive, ljekovito i aromatično bilje, šumski plodovi, i dr.), pri čemu se mogu ostvariti značajni prihodi za lokalno stanovništvo-zapošljavanje ruralne populacije i žena;
- viši stepen finalizacije u proizvodnji u oblasti drvoprerađivačke industrije,
- jačanje službe za pomoći privrednicima i poljoprivrednicima;
- jačanje javnog-privatnog partnerstva;
- izrada i realizacija Projekta "Investiraj u općinu Sapna"
- program održavanja manifestacije "Dani jabuke i pekmeza"
- razvoj trgovinskih djelatnosti i njihovo integralno uvezivanje sa domaćim proizvođačima;
- izgradnja spomen kompleksa „Marš mira“ na lokaciji naseljenog mjesta Kraljevići.
- Izgradnja spomen obilježja šehidima proteklog rata;
- izgradnja vikend zone (izletničko-rekreativni, vikend turizam te lovni turizam) na teritoriji naseljenog mjesta Rastošnica
- s obzirom da je prostor oko jezera Snježnica, interesantan za općinu Sapnu i susjedni Teočak ali i za cijeli Tuzlanski kanton, izradu projekta uređenja infrastrukture treba koordinirati sa ovim institucijama;
- izraditi projekat izletišta na prostoru općine Sapna (cilj projekta je prvenstveno da se omogući građanima općine i susjednih općina da provedu vikend ili dio dana na uređenom prostoru namjenjenom za izletišta);
- planirano proširenje i infrastrukturno opremanje stambeno-poslovne zone "Centar";
- planirano proširenje i infrastrukturno opremanje industrijsko-poslovne zone 1 u "Sapni";
- planirana izgradnja i infrastrukturno opremanje industrijsko-poslovne zone na granici između naseljenih mjesta Sapna i Goduš (mala privredna zona, površine od 10-50 ha);
- kulturno-historijsko naslijeđe (arheološka dobra i ostala kulturno-historijska dobra-graditeljsko naslijeđe) valorizovati i staviti u funkciju razvoja kulturnog turizma (uključivanje kulturno-istorijskog naslijeđa u turističku ponudu zahtjeva dodatno angažovanje društvene zajednice i ulaganja u revitalizaciju istih)
- unapređenje turističke infrastrukture i suprastrukture, uz poseban osvrt na valorizaciju prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa;
- stvaranje uslova za integralni razvoj ruralnih područja i njihova integracija u turističke tokove;
- podići nivo saradnje između zainteresovanih strana u turizmu i uvezanost turističke privrede;
- unapređenje kvaliteta usluga u turizmu i primjena EU standarda;
- stimulisati zapošljavanje u sektoru poljoprivedne i stočarske proizvodnje (stimulisati razvoj porodičnih gazdinstava i farmerske proizvodnje, te usmjeravanje manjih industrijskih kapaciteta u seoska područja, subvencije, organizovani otkup, i sl.).

Akcenat prvenstveno staviti na intenziviranje poljoprivrede i prerađivačke industrije, sa fokusom na voćarstvu, stočarstvu i pčelarstvu. Da bi u općini, koja ima potencijal za voćarstvo, mogli još više zainteresovati stanovništvo za gajenje voća, neophodno je preduzeti neke organizacione mjere i raditi na osposobljavanju kadrova za ovu poljoprivrednu djelatnost. Ovome u prilog ide i činjenica da je područje općine pretežno brdsko-planinska i da takvi predjeli najracionalnije mogu da se iskoriste baš za voćarsku proizvodnju. Mladi ljudi koji bi se željeli baviti voćarstvom, često usljed neznanja naprave velike greške,

iz tog razloga potrebno je ojačati institucije koje mogu pružiti stručnu pomoć. Potraban je organizovan prilaz unapređenju voćarske proizvodnje na nivou općine, kantona ali i federacije, a u tome će posebno mjesto imati poljoprivredni fakulteti, poljoprivredne škole, poljoprivredne stanice, instituti, poljoprivredni kombinati, i sl. Potrebno je govoriti o značaju bavljenja voćarstvom i to kako sa zdravstvenog aspekta, tako i sa kulturnog i materijalnog.

Voćarska proizvodnja je toliko napredovala, da od ljudi koji žele da se bave ovom granom traži veliko znanje. Savremeni intenzivni zasadi zahtjevaju ne samo velika investiciona ulaganja, već i poznavanje cjelokupnog tehnološkog procesa proizvodnje. U proizvodnji se uvode visokokvalitetne i produktivne sorte koje zahtjevaju odgovarajuću zaštitu i primjenu agrotehničkih i pomotehničkih mjera.

Prethodno navedeno odnosi se i na oblast stočarstva i pčelarstva. Uz sve navedeo, da bi se došlo do privrednog razvoja na ovom području, potrebno je uvezati proizvodnju sa preradom proizvoda, jedna od mogućnosti je i formiranje otkupno-prerađivačkih i skladišnih prostora kroz jačanje javnog-privatnog partnerstva.

Jedna od privrednih grana koja može pridonijeti općem razvoju je turizam. Pored postojećih prirodnih i antropogenih potencijala, izgradnja spomen kompleksa „Marš mira“ na lokaciji naseljenog mjesta Kraljevići, ali i spomen obilježja šehidima proteklog rata, može da postakne njegov brži razvoj.

Planom se predviđa izgradnja vikend zone (izletničko-rekreativni i vikend turizam) na teritoriji naseljenog mjesta Rastošnica, u neposrednoj blizini jezera Snježnica, na površini od cca 12,76ha.

V.6.OSNOVNA KONCEPCIJA RAZVOJA INFRASTRUKTURE

V.6.1. Saobraćajna infrastruktura

Osnovna koncepcija razvoja saobraćajne infrastrukture je sljedeća:

- Modernizacija regionalnih puteva R 306 i R 307 koji predstavljaju saobraćajnice najvišeg ranga na području općine i uz koje je potrebno planirati nove lokalne saobraćajnice koje će biti preciznije definisane prostorno-planskom dokumentacijom nižeg reda
- Asfaltiranje postojećih makadamskih lokalnih puteva radi povećanja bezbjednosti saobraćaja kao i bolje i komfornije povezanosti naselja;
- Omogućiti razvoj prigradskog saobraćaja za prijevoz putnika na području općine planiranjem autobuskih stajališta kojii će se preciznije definisati saobraćajnim istraživanjima i studijama.

V.6.2. Telekomunikacije

Strategija razvoja fiksnih mreža BH Telecom-a na području općine je postepeni prelazak na optičku kablovsku infrastrukturu. Za korisnike to znači praktično neograničene brzine prenosa podataka, manju učestalost kvarova i brže otklanjanje istih. Planirana je instalacija novih GSM i UMTS baznih stanica u skladu sa studijama.

V.6.3. Energetika – elektroenergetika

Planira se sanacija dotrajalog dijela distributivne nadzemne SN i NN mreže radi povećanja kvaliteta i pouzdanosti snabdijevanja potrošača električnom energijom i smanjenja tehničkih gubitaka. Sve nove SN vodove i rekonstrukciju postojećih vodova realizovati ovješanjem vodova na AB ili ŽR stubovima. Nove vodove, kao i postojeće koji se rekonstruišu graditi za naponski nivo 20kV, radi mogućnosti prelaska SN mreže na taj naponski nivo. Smanjivanje trajanja beznaponskog stanja kod krajnjih potrošača uslijed kvarova i intervencija na SN vodovima vršiti kroz sekcionisanje radijalne SN nadzemne

mreže korištenjem rastavljača u udaljenim i manje opterećenim dionicama i reklozera u dionicama koje snabdijevaju veći broj potrošača.

Sve nove NN vodove realizovati SKS vodovima ovješanim na AB stubovima ili na drvenim stubovima sa betonskim nogarima. Postojeće vodove realizovane AIFe užadima postepeno rekonstruisati uz zamjenu provodnika SKS vodovima.

Nove priključke objekata izvoditi nadzemno SKS-om ili podzemno.

Uzimajući u obzir relativno slabo razvijenu SN mrežu na području općine, ne postoje infrastrukturni preduslovi za značajniju distribuiranu proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora.

V.6.4. Vodna infrastruktura

Akumulacija Sniježnica ostaje i u narednom planskom periodu strateški resurs za obezbjeđenje tehnološkom vodom potrošača. Obzirom na opredjeljenje da se akumulacija Sniježnica, u narednom periodu, koristi i kao izvoršte vode za piće, raspodjelu raspoloživog bilansa voda treba izvršiti, dogovorno, sa korisnicima vode iz akumulacije, uz uvođenje mogućih racionalizacija u proizvodnim procesima koji se danas koriste.

Kako bi planirani ciljevi bili dostignuti potrebno je planirati koncept plana, čije su slijedeće mjere:

- Izraditi strategiju prikupljanja i prečišćavanja komunalnih i oborinskih otpadnih voda na području općine Sapna;
- Izgraditi kanalizacione mreže sa tretmanom otpadnih voda u dijelu općine gdje ne postoji kanalizaciona mreža;
- Izgraditi kanalizacione mreže sa tretmanom oborinskih voda u dijelu općine gdje ne postoji kanalizaciona mreža;
- Izraditi projekat za razdvajanje oborinskih od komunalnih otpadnih voda u Mjesnim zajednicama gdje postoji kanalizaciona mreža;
- Revidirati i po potrebi doraditi općinsku odluku o zabrani direktnog ispusta otpadnih voda iz domaćinstava i poljoprivrednih objekata u rijeke, rječice i potoke, a ako odluka nije donešena, treba je donijeti;
- Uspostaviti sistem zaštite vodozahvatnih područja i područja oko lokalnih izvora;
- Zaštita naseljenih mjesta od bujičnih poplava u skladu sa Strategijom o zaštiti od poplava Općine Sapna, a ako strategija ne postoji, donijeti je;
- Povećana količina vode u sistemu vodosnabdijevanja Općine Sapna za 5 %;
- Usvojiti Studiju dugoročnog vodosnabdijevanja na području općine Sapna;
- Uspostaviti sistem kontrole svih lokalnih vodovoda i izvorišta pitke vode kroz uspostavljanje Registra lokalnih vodovoda i izvorišta pitke vode i mjera za kontrolu kvaliteta;
- Općinsku administraciju aktivno uključiti i angažovati u procesu donošenja plana upravljanja slivom rijeke Save i Lokalne strategije oporavka nakon katastrofe u aspektu zaštite od poplava;
- Strategija prikupljanja i prečišćavanja industrijskih otpadnih voda na području općine Sapna.

V.6.5. Termoenergetika

S obzirom na veliku zastupljenost šumskog područja, odnosno zastupljenost resursa ostataka šumske proizvodnje, potencijalna energija dobijena iz biomase je najznačajniji energetski potencijal.

Postojeći objekti koji imaju kotlovnice za centralno grijanje zadržavaju ih sa mogućnošću povećanja ili smanjenja kapaciteta kotlova i zamjenom dotrajalih dijelova ili kompletne opreme.

Za planirane administrativne zgrade i veće javne objekte, ako je ekonomski opravdano, preporučuje se izgradnja centralnog izvora toplotne energije za sistem daljinskog grijanja.

Rashlađivanje, provjetravanje ili klimatizaciju prostorija u objektima vršiti pojedinačnim instalacijama po prostorijama ili centralnim rashladnim stanicama (ili klima komorama) i odgovarajućom instalacijom za svaki objekt u cjelini.

Način obezbjeđivanja toplotne i rashladne energije za pojedine objekte, određivati za svaki objekt urbanističko tehničkim uslovima. Vrstu opreme za zagrijavanje, rashlađivanje, provjetravanje i klimatizaciju odrediti projektnom dokumentacijom po želji investitora.

Preporučuje se i korišćenje sunčeve energije za zagrijavanje prostorija u prelaznom periodu, a naročito za pripremu potrošne tople vode. Takođe se mogu koristiti toplotne pumpe koje koriste energiju vazduha ili zemlje za dobijanje toplotne i rashladne energije uz pogonsku električnu energiju.

V.6.6. Komunalna infrastruktura

Proračun potrebne površine mezarja – groblja za općinu Sapna urađen je u nekoliko varijanti:

Tabela br. 101.:Projekcija površina mezarja do 2025.godine

Općina	a Površina u ha	b Površina u ha	c Površina u ha
Sapna ⁵⁷	2,92	3,65	2,90

Izvor : Prostorni plan Tuzlanskog kantona do 2025.godine

V.7.OSNOVNA KONCEPCIJA RAZVOJA DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE

V.7.1. Obrazovanje

Projekti iz oblasti unapređivanja i razvoja obrazovanja:

- izražena potreba za izgradnjom predškolske(ih) ustanove(a), kao zasebne arhitektonske i funkcionalne cjeline ili kao kombinovane ustanove. Treba naglasiti da je ovaj vid socijalne zaštite vrlo pogodan za ulaganje privatnog kapitala sa posebnim naglaskom na mogućnosti kada je u pitanju zapošljavanje ženske radne snage. Prilikom izgradnje potrebno je voditi računa o usklađenosti sa normativima koji tretiraju ovu oblast.
- izgradnja, rekonstrukcija ili dogradnja postojećih objekata za osnovno i srednje obrazovanje, shodno potrebama u budućem periodu;
- obrazovni sistem srednjeg obrazovanja potrebno je izmjeniti iz sistema vođenog ponudom u sistem koji bi bio vođen potražnjom;

⁵⁷ Prema proračunima tima Instituta za građevinarstvo, općina Sapna bi trebala 2020 imati 12477, 2030. 13179, a 2033. godine 13410 stanovnika.

V.7.2. Zdravstvena, socijalna i dječija zaštita

Prijedlog projekata iz oblasti zdravstva:

- nedostatak prostora za pružanje specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite riješiti na odgovarajući način, izgradnjom novog ili dogradnjom postojećeg objekta;
- razvoj zdravstvene zaštite kako u prostornom tako i u organizacionom smislu;
- u prvom periodu moguće je za očekivati poboljšanje uslova u postojećim objektima (Kobilići-Kraljevići u zgradi MZ urediti prostorije za pružanje primarne zdravstvene zaštite), a u drugom realizacija izgradnje novih objekata (u onim naseljenim mjestima gdje bude bila izražena potreba);

Prijedlog projekata za unapređenje socijalne zaštite:

- promovisati aktivnosti i potrebe Centra za socijalni rad i socijalnu zaštitu, te zatražiti pomoć od državnih i privatnih preduzeća, vladinih i nevladinih organizacija za zbrinjavanje najugroženijih korisnika socijalne zaštite;
- poboljšanje uslova u Centru za socijalni rad u smislu izgradnje novog objekta i kvalitetnije opremljenosti, a sve sa ciljem obezbjeđenja boljeg standarda usluga prema korisnicima;
- prostorne kapacitete i opremljenost Centra prilagođavati navedenim proširivanjem djelatnosti (npr. rad sa maloljetnim počiniocima krivičnih djela);
- proširenje djelatnosti treba da prati i kadrovsko jačanje ove institucije (potrebno je voditi računa o kontinuiranoj edukaciji zaposlenih-seminari, kongresi);
- poboljšanje uslova i u Crvenom križu općine Sapna, u smislu izgradnje novog objekta s adekvatnom opremljenošću prostorija (prostorije za prvu pomoć, prostorije za edukaciju itd.)

V.7.3. Kultura i sport

Kultura

Prijedlog projekata za unapređenje kulture

- osnivanje Gradske biblioteke sa čitaonicom, kao nastavak sticanja znanja (poboljšanja uslova školovanja) učenika i studenata sa ovih prostora ali i ostalih građana općine Sapna;
- izgradnja Doma kulture, sa ciljem objedinjavanja društava i subjekata koji se bave kulturnim radom;
- izradu programa obilježavanja manifestacije "Sapanjsko ljeto", temeljiti na osmišljavanju sadržaja koji će zadržati, što duže, ljude sa prostora općine Sapna koji žive i rade u zemljama EU i šire. Dakle, navedeni Program odraditi u saradnji sa dijasporom i ljudima koji imaju kompetencije i želju da se bave osmišljavanjem i realizacijom organizacije kulturno-zabavnih sadržaja koji privlače ovu vrstu ljudi.
- osnivanje edukativnog centra za mlade;
- javna raspodjela sredstava za kulturu na nivou općine uz formiranje fondacije za unapređenje i razvoj kulture na nivou općine;
- formiranje tima za naučno istraživanje historijske i kulturološke baštine općine Sapna;
- u skladu sa budućim potrebama, izvršiti rekonstrukciju, renoviranje, adaptaciju (Međeđa, Baljkovica, Kovačevići-Vitinica), izgradnju društvenih objekata sjedišta mz-a (Zaseok-Donji Zaseok, Kraljevići-Kobilići) kao prostora gdje se održavaju kulturne aktivnosti;
- izgradnja omladinskog doma (Vitinica, Nezuk)

Sport

Prijedlog projekata za razvoj sporta:

- sanacija, dogradnja, izgradnja ali i opremanje sportskih terena kao uslov za što masovnije bavljenje sportom;
- rekonstrukcija Gradskog stadiona;
- završetak izgradnje sportske dvorane u Kraljevićima;
- opremanje fiskulturne sale u centralnoj Osnovnoj školi;
- opremanje i rekonstrukcija sportskih poligona, sportskih poligona-igrališta (Kraljevići, Vitinica, Baljkovica, Goduš, Kovačevići-Vitinica, Kobilići-Kraljevići)
- izgradnja zatvorenog sportskog poligona (Međeđa)
- izgradnja sportskog terena (Donji Zaseok-Zaseok)
- adekvatno opremanje i uređenje park-aleje Alije Izetbegovića;

V.7.4. Uprava i administracija

Prijedlog projekata za razvoj uprave i administracije:

- u većini objekata koja pripadaju ovom domenu, potrebno je riješiti problem čuvanja arhivske građe, u smislu izgradnje, dogradnje i opremanja objekta-prostorije za navedenu svrhu;
- rekonstrukcija, renoviranje i adaptacija objekta Policijske stanice Sapna-posebno se odnosi na podrumске dijelove navedene ustanove;
- s obzirom na neadekvatnost smještaja i nedostatak prostora, u narednom periodu će biti potrebno kroz adaptaciju, dogradnju (MZ Baljkovica, MZ Kovačevići, MZ Međeđa) ili izgradnju novih objekata obezbjediti radne uslove za rad mjesnih zajednica na prostoru općine Sapna (MZ Donji Zaseok, MZ Kobilići);
- razvijati nevladin sektor u cilju apliciranja i pisanja projekata za dobijanje finansijskih sredstava kod međunarodnih fondova;

V.7.5. Vjerski objekti

- zaštita, briga, održavanje i obnova vjerskih objekata;
- izgradnja imamske kuće i pratećih objekata-gasulhana i kotlovnica u n.m Kraljevićima-mz Kobilićima;

V.8.OSNOVNA KONCEPCIJA ZAŠTITE OKOLINE I KULTURNO HISTORIJSKOG NASLIJEĐA

V.8.1. Zaštita okoline

Planska koncepcija zaštite životne sredine zasniva se na činjenici da se na Planskom području nalazi veći broj koncentrisanih, linijskih i rasutih zagađivača koji su neravnomjerno raspoređeni u prostoru i koji su u konfliktu sa osjetljivim namjenama prostora, poput naselja, podzemnih i površinskih voda, poljoprivrede, flore, faune i drugog.

Da bi se obezbijedio adekvatan kvalitet životne sredine u jednoj urbanoj cjelini neophodno je sprovesti niz konkretnih mjera zaštite kako bi se već postojeći kvalitet održao i u budućnosti unaprijedio ili da bi se buduća degradacija životne sredine dovela na nivo održivog razvoja. Imajući u vidu trenutno stanje kvaliteta životne sredine u općini, bez preduzimanja određenih mjera i instrumenata, ne mogu se očekivati značajnija poboljšanja i unapređenje životne sredine.

Zaštita okoline općine Sapna predstavlja jedan od imperativa budućeg razvoja ovog područja, a naročito u dinamici njegove realizacije. Općina se, strateški, mora opredijeliti za ekološki razvoj i time dati prednost ekološkoj komponenti, čime će pružiti podršku opće prihvaćenom principu održivog razvoja. Time će, kada je ekologija u pitanju, lokalni organi vlasti, u uslovima tranzicije i privatizacije, biti spremniji za približavanje evropskim standardima, a na taj način i dostupnosti fondovima i kreditima za razvoj.

Sve djelatnosti i razvojni procesi koji su prisutni na posmatranom području, raspoloživi potencijali ali i određena ograničenja razvoja, manifestuju se određenim uticajima na okruženje. Pošto se radi o prostoru na čijim će pojedinim dijelovima aktivnosti biti intenzivnije, odnosno prostor biti intenzivnije korišćen, može se utvrditi poseban cilj koji se definiše kao polazna osnova za zaštitu, a to je:

- Prirodna i životna sredina područja općine Sapna mora biti zaštićena i uređena na nivou visokog standarda koji odgovara njenim prirodnim kapacitetima i ambicijama održivog razvoja općine.
- Strategija održivog razvoja područja Sapne se ogleda u njegovoj detaljnijoj planskoj organizaciji i uređenju kroz vrednovanje kapaciteta tog prostora u odnosu na odgovarajuće djelatnosti i aktivnosti u njemu.

Neophodno je kontinuirano unapređivanje i očuvanje čiste i zdrave sredine (regulisanje zbrinjavanja divljih deponija, selektivno zbrinjavanje otpada, regulisanje oborinskih i otpadnih voda i sl.), podizanje ekološke svijesti građana i uspostavljanje sistema monitoringa okoline. Kada se ovome doda unapređenje poljoprivrede, proizvodnja zdrave hrane i razvoj turizma, jasno je da unapređenja u oblasti zaštite okoline predstavljaju veoma važan strateški pravac u razvoju općine Sapna.

VODE

Sva preduzeća moraju da izgrade sisteme za prečišćavanje otpadnih tehnoloških i sanitarnih voda, jer će u protivnom vrlo brzo doći do zagađenja i podzemnih voda. Prioritet je obezbjeđivanje uslova za funkcionisanje sistema za prikupljanje otpadnih komunalnih voda, kao i izgradnja postrojenja za primarno, sekundarno i tercijarno prečišćavanje otpadnih voda općine. Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda locirati na prihvatljivoj lokaciji uz minimalan broj prepunpnih stanica i prilagoditi postojećem stanju bez narušavanja prirodnih, kulturnih, pejzažnih i ostalih ekoloških parametara.

Sve aktivnosti u prostoru koje utiču na promjenu kvaliteta vode u vodonosnim slojevima ili površinskim tokovima, moraju biti usmjerene na sprečavanje štetnog uticaja i obezbjeđivanje zahtijevanog kvaliteta vode. Na području općine potrebno je uspostaviti sistem monitoringa kvaliteta površinskih i podzemnih voda radi potpunijeg uvida u kvalitet voda i utvrđivanja potreba za preduzimanje mjera u zavisnosti od stepena ugroženosti i vrste zagađenja.

Izvorišta za vodosnabdijevanje

Najvažnije je zaštititi postojeća izvorišta vodosnabdijevanja kao i potencijalna izvorišta pitke vode što se može postići samo organizovanim i dugoročnim planiranjem mjera za zaštitu površinskih i podzemnih voda, irigacionih sistema, melioracionih kanala i kanala za navodnjavanje. Kod ovoga se mora posvetiti posebna pažnja prilikom planiranja i lociranja budućih potencijalnih izvora zagađenja.

Sagledavajući postojeće stanje užeg i šireg okruženja vodoizvorišta potrebno je preduzeti sljedeće mjere zaštite:

- ✓ U zoni neposredne zaštite vodoizvorišta zabranjeno je: građenje svih vrsta investicionih objekata osim objekata vodosnabdijevanja, pristup lica koja nisu zaposlena, transportovanje otrova, obrada zemljišta uz korišćenje đubriva, pesticida i herbicida, neplansko sađenje drveća i bacanje i deponovanje otpada i ispuštanje bilo kakvih otpadnih voda.
- ✓ U užoj zoni zaštite, pored ograničenja navedenih za zonu neposredne zaštite, zabranjena je izgradnja puteva, kopanje kanala i izvođenje zemljanih radova, korišćenje zemljišta na način koji može ugroziti ispravnost i količinu vode i zagađivanje na bilo koji način podzemnih i površinskih voda.
- ✓ U široj zoni zaštite zabranjuje se: izgradnja investicionih objekata u granama industrijske proizvodnje čije otpadne vode sadrže opasne i štetne materije; izgradnja objekata stanovništva (septičke jame, staje i drugi prateći objekti) u svim naseljima općine bez prethodno pribavljene saglasnosti i sanitarne dozvole; skladištenje i upotreba otpadnih štetnih materija; zabranjena je i izgradnja septičkih jama i sahranjivanje uginulih životinja u blizini vodostrva i kanala u široj zoni zaštite do 50 m; bacanje i deponovanje otpada i zabranjeno je vršenje poljoprivredne proizvodnje bez uspostavljene kontrole i nadzora hemijskog i biološkog sastava podzemne vode na kontrolnim punktovima lociranim u široj zoni zaštite.
- ✓ Uspostavlja se pojas zaštite oko postojećeg vodostrva u široj zoni sanitarne zaštite, a u širini od 50 m sa obe strane vodostrva. U ovom pojasu zabranjuje se gradnja svih vrsta investicionih objekata, osim vodoprivrednih objekata i objekata za vodosnabdevanje, bacanje i deponovanje otpada i zagađivanje zemljišta i vodostrva.
- ✓ Takođe, potrebno je uspostaviti pojas zaštite oko magistralnog cjevovoda sirove vode u širini od 5 m sa obe strane cjevovoda. U ovom pojasu zabranjuje se gradnja svih vrsta investicionih objekata, osim vodoprivrednih objekata i objekata za vodosnabdijevanje, i postavljanje uređaja i obavljanje aktivnosti koje mogu na bilo koji način zagađivati vodu i ugroziti stabilnost funkcije cjevovoda.

VAZDUH

U cilju zaštite vazduha i praćenja stanja aerozagađenosti općina Sapna mora pristupiti izradi katastra izvora zagađivanja vazduha. Jedan od zadataka je smanjivanje zagađenosti vazduha u općini u toku grejne sezone. Sigurno najbolje rješenje predstavlja realizacija projekta centralizacije toplifikacije općine toplotnom energijom. Preduzimanjem određenih organizacionih mjera i preusmeravanjem tranzitnog i teretnog saobraćaja alternativnim pravcima, izbjeglo bi se odvijanje saobraćaja kroz centar općine, a time smanjilo zagađivanje vazduha.

Radi sveobuhvatnijeg sagledavanja nivoa zagađenosti neophodno je postaviti određen broj mjernih mjesta u centru, okolini i pratiti propisane parametare, a koji bitno utiču na stanje kvaliteta vazduha. Na osnovu usvojenih mjernih mjesta potrebno je uspostaviti monitoring sistematskog praćenja aerozagađenja, odnosno sistematsko mjerenje imisije.

TLO

Zaštitu zemljišta od zagađivanja sprovoditi obavezanim propisivanjem ugradnje vodonepropusnih septičkih jama u svim dijelovima općine bez kanalizacione mreže i zabranom nekontrolisanog deponovanja svih vrsta otpada. Posljednjih godina se javlja veliki problem zagađivanja zemljišta i podzemnih voda polutantima karakterističnim za neklasirani otpada sa divljih deponija kao i problem paljenja i samo-paljenja gorivog otpadnog materijala. Strogom zabranom odlaganja otpada na divljim deponijama kao i sanacija i zatvaranje postojećih divljih deponija, zabrane nekontrolisanog spaljivanja otpada i sirovine moguće je poboljšati stanje.

BUKA

Radi praćenja stanja ugroženosti prostora bukom predlaže se uspostavljanje najmanje 5 mjernih mjesta u općini i u okolini kako bi se pratio nivo buke i u odnosu na rezultate mjerenja, mogle preduzeti odgovarajuće mjere za njeno smanjenje. Ukoliko se na osnovu rezultata pokaže neophodnost potrebno je projektovati zaštitne konstrukcije (barijere) i/ili zaštitno zelenilo na mjestima koja su najugroženija bukom.

UPRAVLJANJE OTPADOM

U planu tretmana i odlaganja otpada, Strategija upravljanja otpadom uvažava činjenicu da ograničeni ljudski potencijal, finansijska sredstva i postojeća postrojenja, predstavljaju faktore ograničenja opcija koje stoje na raspolaganju u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju. Preporučena poboljšanja izvodljiva u spomenutom periodu su skromna i tiču se sljedećeg:

- Akcije na sprečavanju prakse odlaganja otpada na divljim deponijama i
- Pokretanje rasprave tokom koje bi susjedne općine definisale sporazume o budućoj saradnji i formulisale nacрте za zajedničko korišćenje sanitarnih deponija.

Sadašnja ograničenja finansijskih i drugih sredstava predstavljaju ozbiljno ograničenje uvođenju bilo koje druge važne opcije za upravljanje otpadom, osim stvaranja sanitarne deponije, u budućem kratkoročnom i srednjoročnom periodu. Uzimajući u obzir nepostojanje pouzdane procjene očekivane stope ekonomskog razvoja, teško je pretpostaviti da li će i kada opcije tretmana otpada koje uključuju postrojenja za reciklažu i spaljivanje (s vraćanjem energije iz otpada), zbog visokih troškova ovakve prakse doći u obzir. Većina opcija reciklaže otpada zahtijevaće veća finansijska izdvajanja za sakupljanje otpada, da bi se već na izvoru otpad mogao razdvajati.

Pored preporuke o sanaciji ili zatvaranju gotovo svih nelegalnih deponija u općini Sapna, praksa je pokazala da, tamo gdje ne postoji usluga organizovanog sakupljanja i odvoženja otpada, i poslije uklanjanja divljih deponija, nastaju nove, jer ljudi moraju negdje da odlože otpad, koji neminovno svakodnevno stvaraju. Stoga je, neophodno jačanje postojećeg komunalnog sistema sakupljanja i odvoženja otpada, kroz tehničko i kadrovsko opremanje, kako bi se ove komunalne usluge mogle proširiti na teritoriju u kojima ne postoje, a u kojima je identifikovan najveći broj divljih deponija.

Pored rješavanja pitanja konačnog odlaganja prikupljenog komunalnog otpada sa teritorije općine Sapna, neophodno je, u cilju unapređenja upravljanja otpadom u ovoj općini realizovati i sljedeće aktivnosti:

- Uklanjanje divljih odlagališta otpada, sanacija degradiranih područja i postojećih deponija,
- Sprečavanje nastanka ili smanjenje nastanka otpada na mjestu njegovog generisanja u skladu principima i standardima Evropske unije,
- Tretman otpada kojim se osigurava vraćanje sirovina ili energije, reciklaža ili ponovna upotreba i stimulisanje reciklaže,
- Sortiranje otpada prema vrstama,
- Prevencija u izboru, primjeni i unapređivanju čistih i bezotpadnih tehnologija;
- Prevencija u izboru proizvoda u podsticanju proizvodnje koja stvara proizvode koji se mogu obnoviti; u stalnom poboljšavanju ekološke dimenzije tehničkih standarda; u nastojanju da se umani prisustvo opasnih supstanci u proizvodima; u unapređivanju promjena u načinu potrošnje putem informisanja i obrazovanja potrošača,
- Razdvajanje opasnog od neopasnog otpada na mjestu nastajanja (za opasni i neopasni otpad, koji se pretvara u energiju, ili reciklira ili se zahtijeva tretman prije konačnog odlaganja,
- Finansiranje sistema upravljanja otpadom i
- Uspostavljanje sistema obrazovanja i informisanje javnosti.

V.8.2.   Zaštita prirodnog i kulturno – historijskog naslijeđa

Zaštita prirodnih i kulturno -historijskih vrijednosti i dobara ostvarivaće se formiranjem mreže zaštićenih i ekološki značajnih područja od nacionalnog i međunarodnog značaja na teritoriji općine i u okruženju, fenomena geonaslijeđa i ključnih obilježja predjela, uz obezbjeđenje institucionalno - organizacione podrške i umrežavanja svih relevantnih aktera zaštite prirode.

Prioritet je ostvarivanje zaštite, prezentacije i održivog korišćenja zaštićenih prirodnih dobara i vrijednosti, koje omogućavaju razvoj lokalne zajednice, odmor i rekreaciju u prirodi i edukaciju urbanog stanovništva. Efikasnost zaštite obezbijediće se uključivanjem lokalnog stanovništva u aktivnosti i poslove na zaštiti, uređenju i prezentaciji prirodnih dobara i resursa (voda, šuma i dr.) i kompenzacijama ili kompenzacionim programima (prvenstveno u turizmu, vodoprivredi i elektroprivredi) za štete/gubitke uzrokovane ograničenjima režima zaštite i korišćenja prirodnih dobara i resursa (zone zaštite utvrđenih prirodnih dobara i područja sa posebnim prirodnim vrijednostima predviđenih za zaštitu, i dr.).

Stavljanje pod zaštitu određenih objekata lokaliteta ili kompleksa prirodnog ili kulturno-historijskih vrijednosti u kontekstu prostornog planiranja podrazumijeva klasificiranje po stepenima, odnosno kategorijama, zasnovanim na pozitivnim zakonskim propisima.

Prostornim planom se predviđa puna zaštita svih objekata lokaliteta i kompleksa. Isto tako pokreće se inicijativa da se postojeće prirodne i kulturno-historijske vrijednosti na području općine narednim aktivnostima i procedurom prezentacije i korišćenja zaštite u mjeri koja odgovara kategoriji spomeničke vrijednosti koju nose, čime će biti spriječeni mogući sukobi u prostoru kod donošenja i realizacije razvojnih programa.

Novi razvojni programi treba da koriste zatečene i sačuvane vrijednosti i interpolirati ih u nova rješenja u najafirmativnijem smislu.

Osnovna koncepcija prostornog razvoja općine Sapna sa aspekta zaštite prirodnog naslijeđa, baziraće se na sljedećim ciljevima:

- zaštita i očuvanje biološke različitosti i ekosistemske prirodne ravnoteže usklađene sa ljudskim djelovanjem;
- utvrđivanje evidencija prirodnog naslijeđa u cilju praćenja stanja;
- utvrđivanje mjera, sugestija, mišljenja, saglasnosti, ekspertiza, revizija i druge dokumentacije isključivo na bazi održivog korišćenja prirodnog naslijeđa (minimalna oštećenja i narušavanje ravnoteže);
- mjere sprečavanja svih štetnih antropogenih zahvata i poremećaja u prirodi;
- mjere za očuvanje prirodnosti tla, čistoće vode, atmosfere, produkcije kiseonika i smanjenje efekata „staklene bašte“ radi očuvanja klime;
- interpolacija i dosljedna primjena zakonske legislative iz oblasti zaštite prirodnog naslijeđa i zaštite prirode u svim dokumentima i nivoima prostornog planiranja.

Osnovna koncepcija prostornog razvoja općine Sapna, sa aspekta zaštite kulturnog naslijeđa, zasnovana je na njihovoj identifikaciji njihovim stavljanjem pod zaštitu, a u cilju povećanja procenta zaštićenih kulturnih dobara.

Opća djelatnost zaštite kulturnih dobara podrazumijeva:

- istraživanje i evidentiranje dobara koja uživaju prethodnu zaštitu,
- predlaganje i utvrđivanje kulturnih dobara,
- vođenje registra i dokumentacije o kulturnim dobrima,
- pružanje stručne pomoći na čuvanju i održavanju kulturnih dobara sopstvenicima i korisnicima tih dobara,
- staranje o korišćenju kulturnih dobara u svrhe određene ovim zakonom,
- predlaganje i praćenje provođenja mjera zaštite kulturnih dobara,

- prikupljanje, sređivanje, čuvanje, održavanje i korišćenje pokretnih kulturnih dobara,
- prikupljanje podataka o nestalim i otuđenim kulturnim dobrima,
- provođenje mjera tehničke i fizičke zaštite kulturnih dobara,
- izdavanje publikacija o kulturnim dobrima i o rezultatima rada na njihovoj zaštiti,
- izlaganje kulturnih dobara, organizovanje predavanja i drugih prigodnih oblika kulturno - obrazovne djelatnosti i
- drugi poslovi u oblasti zaštite kulturnih dobara utvrđeni ovim zakonom i na osnovu njega.

U aktu o utvrđivanju svakog pojedinog kulturnog dobra, mjere zaštite obuhvataju:

- bliže uslove čuvanja, održavanja i korišćenja,
- tehničko-zaštitne mjere radi obezbjeđivanja kulturnog dobra od oštećenja, uništenja i krađe,
- način obezbjeđivanja korišćenja i dostupnosti kulturnog dobra javnosti,
- ograničenja i zabrane u pogledu raspolaganja kulturnim dobrom i njegove upotrebe, u skladu sa zakonom,
- ograničenja, odnosno zabrane izvođenja određenih građevinskih radova, promjene oblika terena i korišćenja zemljišta u okviru zaštićene okoline kulturnog dobra, kao i promjene njegove namjene,
- uklanjanje građevinskog ili drugog objekta čije postojanje ugrožava zaštitu ili korišćenje kulturnog dobra.

Mjere zaštite arheoloških lokaliteta:

- zabranjuje se neovlašćeno iskopavanje i istraživanje arheološkog nalazišta,
- ukoliko se pri zemljanim radovima naiđe na do sada nepoznato arheološko nalazište
- izvođač je dužan da obustavi radove i obavijesti nadležnu službu zaštite (Zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa, odnosno područnu jedinicu Zavoda),
- izvođač je dužan da preduzme mjere zaštite kako nalazište ne bi bilo uništeno i oštećeno,
- troškove iskopavanja, istraživanja, zaštite, čuvanja, publikovanja i izlaganja otkrivenog dobra koje uživa prethodnu zaštitu snosi investitor objekta.

Prema odredbama Zakona o provedbi odluke Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine FBiH" br. 2/02, 27/02, 6/04 I 51/07) nacionalni spomenici uživaju najviši stepen zaštite, a za realizaciju i primjenu odluka Komisije nadležni su organi i institucije Federacije Bosne i Hercegovine, a prije svega Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Ministarstvo prostornog uređenja i Ministarstvo kulture i sporta.

Shodno Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i odredbama navedenog Zakona, nadležni organi Federacije, kantona, gradske i općinske službe, te sva druga pravna i fizička lica dužni su da se suzdrže od preduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu i rehabilitaciju.

Takođe, prema navedenim zakonskim aktima i sporazumima u periodu od godinu dana do dana podnošenja prijedloga za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom, odnosno do donošenja konačne odluke Komisije, svi nadležni organi vlasti, institucije i pojedinci dužni su da se suzdrže od preduzimanja mjera koje mogu oštetiti to dobro.

Za ostalo graditeljsko naslijeđe neophodno je izraditi studiju i valorizaciju kojim se definišu odgovarajuće zone zaštite, statusi pojedinih objekata i propisane mjere zaštite po zonama. Provedbenom prostorno-planskom dokumentacijom a u skladu sa navedenom studijom će se precizno dati smjernice i odredbe za sprovođenje mjera zaštite i očuvanja kulturno-historijskog naslijeđa, kao i smjernice za projektovanje i interpolacije novih objekata u zaštićenim zonama, koji svojim volumenima, gabaritima, arhitekturom i oblikovanjem ne smiju ugroziti i devalvirati postojeću izgrađenu strukturu, definisanu i zaštićenu kao kulturno-historijsko naslijeđe.

V.9.OBAVEZNI PROSTORNI POKAZATELJI

Način korištenja i uređenja prostora na području za koji je urađen Prostorni plan iskazuje se brojčanim prostornim pokazateljima i to za neto i bruto gustinu stanovanja i gustinu naseljenosti.

U Prostornom planu Tuzlanskog kantona obavezni brojčani prostorni pokazatelji utvrđeni Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja (Službene novine Federacije BiH broj 63 od 12.11.2004 godine) kojima se iskazuje način korištenja prostora su sljedeći:

- Ukupna površina plana 122,35 km²
- Ukupan broj stanovnika
  - postojeći 2013. godine 12136⁵⁸
  - planirani 2020. godine 12477
  - planirani 2030. godine 13179
  - planirani 2033. godine 13410
- Bilans planiranih površina po namjeni

<i>prikaz prostornih pokazatelja za namjenu površina</i>	ukupno ha	% od površine općine
građevinsko zemljište-ukupno	1256,11	10,16
građevinsko zemljište-stanje	354,45	2,9
građevinsko zemljište-plan	858,76	7,02
industrijsko-poslovna zona –stanje	1,01	0,01
industrijsko-poslovna zona –plan	24,50	0,2
stambeno-poslovna zona-stanje	4,43	0,04
stambeno-poslovna zona-plan	0,43	0,004
vikend zona (izletničko-rekreativni i vikend turizam)-plan	12,53	0,10
ostalo zemljište	67,8	0,66
grobља	14,93	0,12
površine predviđene za rekultivaciju	4,1	0,03
regionalni put	22,69	0,19
lokalni put	26,08	0,21
poljoprivredne površine	2539,04	20,75
šumske površine	8340,20	68,17
vodene površine	31,77	0,26
jezero Snježnica	31,77	0,26
ukupno	12234,92	100

- bruto gustina naseljenosti 109,6 st/km²

⁵⁸ Korisnike ovih podataka obavještavamo da su podaci u publikaciji preliminarni, a time i da su moguća odstupanja od konačnih rezultata koje će Federalni zavod za statistiku sukcesivno objavljivati u periodu od 2014. do 2016.godine.

VI. GRAFIČKI PRILOZI

Na osnovu člana 16. stav 1. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10, i 45/10), člana 34. stav (4) Zakona o prostornom uređenju i građenju ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 6/11, 4/13, 15/13, 3/15 i 2/16), člana 22. i 124. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“ broj 6/07, 8/09 i 3/12), Općinsko Vijeće Sapne na sjednici održanoj 05.08.2016.godine donosi:

O D L U K U

o provođenju Prostornog plana općine Sapna za period 2013 - 2033. godine

I OPĆE ODREDBE

Član 1.

Odluka o provođenju Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033.godine (u daljem tekstu: Odluka) je sastavni dio Prostornog plana općine Sapna za period 2013-2033. godine (u daljem tekstu: Prostorni plan) koji se primjenjuje na cijelo područje općine Sapna, površine 122,35 km².

Član 2.

Ovom Odlukom utvrđuju se uslovi korištenja, izgradnje, uređenja i zaštite prostora, uslovi za održivi i uravnotežen razvoj na području općine Sapna, čime se obezbjeđuje provođenje Prostornog plana. Odlukom se utvrđuju:

I Opće odredbe

II Program mjera prostornog uređenja i aktivnosti za provođenje prostornog plana

III Usklađivanje dokumenata prostornog uređenja

IV Uređenje prostora i namjena površina

V Uslovi izgradnje objekata i korišćenja prostora

VI Uslovi smještaja privrednih sadržaja u prostoru

VII Uslovi smještaja društvenih djelatnosti u prostoru

VIII Uslovi korištenja prostora na zaštićenim infrastrukturnim pojasevima i zonama i na zaštićenim područjima

IX Mjere očuvanja kulturno-historijskog naslijeđa

X Mjere očuvanja zaštićenih područja prirodnih vrijednosti

XI Postupanje sa otpadom

XII Groblja

XIII Mjere sprečavanja nepovoljnih uticaja na okoliš

XIV Mjere zaštite prava lica sa smanjenim tjelesnim sposobnostima

XV Mjere zaštite stanovnika i materijalnih dobara od prirodnih i ljudskim djelovanjem izazvanih nepogoda i katastrofa i ratnih djelovanja

XVI Mjere provedbe

XVII Nadzor i upravne mjere

XVIII Prelazne i završne odredbe

Član 3.

Dokumentacija Prostornog plana sadrži:

- I) **Prostornu osnovu plana** (analogna i digitalna forma)
  - a) Tekstualni dio Prostorne osnove sadrži:
    - 1. Analiza stanja prostornog uređenja
    - 2. Ocjena stanja u prostoru
    - 3. Mogući pravci prostornog razvoja
    - 4. Konceptcija prostornog razvoja
  - b) Grafički dio čine 21 grafički prilog na kojima je prikazano postojeće stanje prostornog uređenja područja općine Sapna i 4 grafička priloga na kojima je data koncepcija prostornog razvoja. Digitalne karte urađene su na topografskim podlogama u razmjeri 1:25000.
- II) **Prostorni plan** – (analogna i digitalna forma)
  - a) Tekstualni dio Prostornog plana sadrži:
    - 1. Opći i posebni ciljevi prostornog razvoja
    - 2. Projekcija prostornog razvoja
    - 3. Projekcija razvoja prostornih sistema
    - 4. Odluka o provođenju Prostornog plana
  - b) Grafički dio Prostornog plana čine 23 grafička priloga na kojima je prikazana projekcija prostornog razvoja područja općine. Digitalne karte urađene su na topografskim podlogama u razmjeri 1:25000.
  - c) Grafički dio Odluke o provođenju Prostornog plana sadrži grafičke priloge, u digitalnoj i analognoj formi, urađena na geodetskim podlogama u razmjeri 1:5000.

Član 4.

Prostorni plan donosi se za period od dvadeset godina i obavezujući je dokument za regulisanje odnosa prostornog uređenja na teritoriji općine Sapna.

Prostorni plan je osnov za pripremu, izradu i donošenje detaljnih planskih dokumenata za pojedina područja.

II PROGRAM MJERA PROSTORNOG UREĐENJA I AKTIVNOSTI ZA PROVOĐENJE PROSTORNOG PLANA

Član 5.

Program mjera i aktivnosti za provođenje Prostornog plana odnosi se na I etapu, odnosno prvi dvogodišnji period realizacije Prostornog plana 2016 -2018. (u daljem tekstu prva etapa) , nakon čega se radi Izvještaj o stanju u prostoru.

Općinsko vijeće, na osnovu Izvještaja o stanju u prostoru iz prethodnog stava, donosi četverogodišnji program mjera i aktivnosti za unapređenje stanja na prostoru općine Sapna, koji sadrži procjenu potrebe izrade novih, odnosno izmjene i dopune postojećih planskih dokumenata, potrebu pribavljanja podataka i stručnih podlaga za njihovu izradu, te druge mjere i aktivnosti od značaja za izradu i donošenje tih dokumenata. Nadležna općinska služba dužna je voditi dokumentaciju potrebnu za praćenje stanja u prostoru, izradu i praćenje provođenja planskih dokumenata.

II.1. MJERE EKONOMSKE POLITIKE

Član 6.

U oblasti ekonomske politike na nivou općine, potrebno je naročito:

- izrada plana privlačenja investicija na području općine Sapna,
- izrada plana za podršku razvoju malog i srednjeg preduzetništava koji će biti konkurentan i okrenut izvozu,
- izrada plana stimulanja zapošljavanja u oblasti šumarstva i poljoprivrede;
- izrada programa turističkog razvoja kojim će se odrediti prioriteti razvoja, dinamika i dr.,
- započeti turističku afirmaciju obala jezera Snježnica, kroz realizaciju izgradnje vikend zone (izletničko-rekreativni i vikend turizam);
- započeti uređenje industrijsko-poslovnih i stambeno-poslovnih zona u skladu sa Regulacionim planovima;

II.2. MJERE ZEMLJIŠNE POLITIKE

Član 7.

U cilju obezbjeđenja racionalnog korištenja, te sistemske i efikasne zaštite zemljišta od neplanskog korištenja, potrebno je naročito:

- davati inicijativu i raditi na ažuriranju katastarskih podataka o poljoprivrednom, šumskom, građevinskom i drugom zemljištu, radi usklađivanja podataka sa stanjem na terenu;
- izrada politike trajne zaštite turistički vrijednih (na osnovu programa turističkog razvoja) zemljišta do njihovog privođenja namjeni
- izrada politike trajne zaštite zemljišta za privredne zone do njihovog privođenja namjeni.
- uspostaviti odgovarajuće evidencije u prometu, korištenju zemljišta i dr.;
- kontinuirano razvijati i unapređivati geografski informacioni sistem (GIS), koji će uz registar svih nekretnina biti okosnica za donošenje mjera i propisa u oblasti uređenja i korištenja prostora.

II.3. MJERE INVESTICIONE I POREZNE POLITIKE

Član 8.

- racionalizovati i na najmanje vremenske intervale skratiti procedura registracije firmi, odobravanja lokacija i pribavljanja dokumenata potrebnih za otvaranje procesa investiranja
- investicionom politikom obezbjediti takvo usmjeravanje sredstava za investicije koje će podsticati ostvarivanje usvojene politike prostornog uređenja;
- podržavati politiku stimulisanja investitora za izgradnju objekata sa savremenim proizvodnim tehnologijama;
- preduzimati mjere za ostavriavanje kvalitetnih uslova zaštite i unapređenja životne sredine i održivog razvoja.

II.4. OBAVEZE U POGLEDU DETALJNIJEG PLANIRANJA UREĐENJA PROSTORA

Član 9.

Prostornim planom utvrđuje se obaveza izrade sljedećih detaljnih planskih dokumenata:

Detaljni planski dokumenti (regulacioni plan)

- *središte općine:*
  - stambeno poslovnu zonu "Centar" (u izradi)

- *industrijsko-poslovne zone:*
  - industrijsko poslovnu zonu 1 (u izradi),
  - industrijsko-poslovnu zonu 2

- *društveno – opslužni centar-Vitinica*
- *vikend naselje (područje za razvoj izletničko-rekreativnog i vikend turizma)*

Ukoliko se ukaže potreba Općinsko vijeće će na prijedlog općinskog načelnika donijeti Odluku o detaljnim planskim dokumentima za ostala područja općine.

Granice regulacionih planova industrijsko-poslovne zone 2, vikend naselje (područje za razvoj izletničko-rekreativnog i vikend turizma), utvrđene su ovim prostornim planom i prikazane na grafičkom prilogu broj V – Urbana područja i građevinsko zemljište unutar i van urbanog područja sa režimima građenja.

Ukoliko se ukaže potreba, moguća je izmjena istih. Detaljne granice regulacionih planova utvrdit će se Odlukom o pristupanju izradi planskih dokumenata koji donosi općinsko vijeće.

Granica društveno opslužnog centra Vitinica, utvrdit će se Odlukom općinskog vijeća.

Član 10.

Do donošenja detaljnih planskih dokumenta iz člana 4. ove Odluke urbanističko tehnički uslovi u postupku izdavanja urbanističke saglasnosti utvrđivati će se na osnovu Prostornog plana.

II.5. PROGRAM MJERA I AKTIVNOSTI ZA PROVOĐENJE PROSTORNOG PLANA ZA PROPISANI DVOGODIŠNJI PERIOD PODRAZUMJEVA IZRADU SLJEDEĆIH DOKUMENATA

- Regulatorni plan “Industrijsko-poslovne zone 1” u Sapni
- Regulatorni plan Stambeno-poslovne zone “Centar” u Sapni

III USKLAĐIVANJE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

Član 11.

Prostorni plan je javni dokument i pokriva cijelu teritoriju općine, i kao takav je dostupan svim zainteresovanim.

Realizaciju mjera provedbe Prostornog plana provoditi će općina Sapna putem nadležne službe. Da bi se moglo operativno djelovati na cijeloj teritoriji potrebno je u kontinuitetu nastaviti aktivnosti kojim će se ostvariti mogućnosti rada svih nivoa nadležnosti da konkretno ostvare zacrtane ciljeve i opredjeljenja. Da bi se ovo moglo sprovesti potrebno je odmah pristupiti ostvarenju slijedećeg:

- isključiti iz dalje upotrebe akta i dokumenta kojima su istekli rokovi važnosti kao i sve planske dokumente koji su u neskladu sa ovim Prostornim planom,
- obezbjediti izradu detaljnih planskih dokumenata propisanih ovim planom,
- povremene izmjene i dopune Prostornog plana u ovisnosti od rezultata iz izvještaja stanja u prostoru.

Donijeti podzakonske akte (pravilnike) o urbanom mobilijaru, aspektu materijala i boja na fasadama građevina u Općini, i sl.

IV UREĐENJE PROSTORA I NAMJENA POVRŠINA

Član 12.

Prostornim planom općine Sapna utvrđuje se slijedeće:

- 1 Urbana područja
- 2 Režimi građenja
- 3 Građevinsko zemljište
- 4 Poljoprivredno i šumsko zemljište
- 5 Rude i drugi mineralni resursi
- 6 Vode i vodno zemljište sa zaštitnim zonama i pojasevima
- 7 Područja namjenjena turizmu
- 8 Ugrožena područja
- 9 Saobraćajna infrastruktura

- 10 Vodna infrastruktura
- 11 Elektroenergetska infrastruktura
- 12 Telekomunikacije
- 13 Termoenergetika

Uređenje prostora prikazano je na kartama razmjere 1:5000

IV.1. URBANA PODRUČJA

Član 13.

Ukupna površina urbanih područja iznosi 1068,67 ha, što je cca 8% površine općine. Urbana područja, osim građevinskog zemljišta obuhvataju i zemljišta druge namjene (šumske, poljoprivredne, vodne i slično)

Prostornim planom općine Sapna utvrđeno je deset urbanih područja, koji su dati u sljedećoj tabeli:

redni broj	urbano područje	naseljena mjesta koja obuhvata (dio)	površina ha	struktura % ¹
1.	Sapna-Kraljevići	Sapna, Kraljevići, Goduš	289,55	2,37
2.	Kobilići	Kraljevići	24,48	0,2
3.	Međeđa	Međeđa	131,60	1,08
4.	Rastošnica I	Rastošnica	150,87	1,23
5.	Rastošnica II	Rastošnica	173,14	1,42
6.	Kovačevići	Vitinica	38,23	0,31
7.	Goduš	Goduš	35,47	0,29
8.	Zaseok	Zaseok	46,93	0,38
9.	Nezuk	Nezuk	41,14	0,34
10.	Vitinica	Vitinica, Sapna	137,26	1,12
	ukupno urbana područja		1068,67	8,73
	ukupno općina		12235	100

1. Urbano područje Sapna-Kraljevići

Urbano područje Sapna-Kraljevići, obuhvata dijelove naseljenih mjesta Sapna, Kraljevići i Goduš. Kroz ovo urbano područje, prolazi regionalni put R456 Priboj-Sapna-Karakaj i manjim dijelom regionalni put Sapna-Kalesija.

Nalazi se u jugoistočnom dijelu općine, te je sa istoka ograničeno najvećim dijelom šumskim kompleksom, sjeverozapada poljoprivrednim kompleksima, a sa zapadnog dijela ograničeno je pretežno šumama ali i poljoprivrednim zemljištem. Sa juga ograničeno je građevinskim zemljištem. Površina ovog urbanog područja iznosi 289,55 ha.

2. Urbano područje Kobilići

Urbano područje Kobilići, sa površinom od 24,48 ha, nalazi se u jugoistočnom dijelu općine. Ovo urbano područje je locirano u nastavku urbanog područja Sapna, tj. sa njegove jugozapadne strane i razvija se uz postojeći lokalni put. Graniči se sa poljoprivrednim i šumskim zemljištem.

¹ učešće u ukupnoj površini općine

3. Urbano područje Međeđa

Urbano područje Međeđa nalazi se u jugozapadnom dijelu i zauzima prostor istočno od regionalnog puta Sapna-Kalesija, površine 131,60 ha. Najvećim dijelom ograničeno je kompleksima poljoprivrednog zemljišta.

4. Urbano područje Rastošnica I

Urbano područje Rastošnica 1 se nalazi u sjeverozapadnom dijelu općine. Zauzima prostor zapadno od jezera Sniježnica i regionalnog puta R456 Priboj-Sapna-Karakaj. Površina ovog urbanog područja iznosi 150,87 ha. Sa istočne strane većim dijelom je ograničeno kompleksima šuma, te jezerom, sa sjevera šumama, a sa zapadne strane pretežno poljoprivrednim zemljištem. Sa jugozapadne strane ograničeno je šumskim površinama.

5. Urbano područje Rastošnica II

Urbano područje Rastošnica 2 se nalazi u sjevernom dijelu općine, istočno od jezera Sniježnica i regionalnog puta R456 Priboj –Sapna-Karakaj. Obuhvata površinu 173,14 ha. Sa sjeverne i istočne strane ograničeno je šumskim kompleksima, a sa zapadne strane najvećim dijelom poljoprivrednim površinama.

6. Urbano područje Kovačevići

Urbano područje Kovačevići se nalazi u istočnom dijelu općine, obuhvatajući površinu od 38,23 ha. Sa juga je ograničeno urbanim područjem Vitinica. Sa jugozapadne i istočne strane ograničeno je poljoprivrednim kompleksima, a sa zapadne šumskim kompleksom.

7. Urbano područje Goduš

Urbano područje Goduš se nalazi u centralnom dijelu općine sa površinom od 35,47 ha. Kroz ovo urbano područje prolazi regionalni put R456 Priboj-Sapna-Karakaj. Ovo urbano područje ograničeno je juga, istoka i sjevera šumskim kompleksima, a sa zapadne strane poljoprivrednim površinama.

8. Urbano područje Zaseok

Urbano područje Zaseok se nalazi u jugoistočnom dijelu općine i zauzima površinu 46,93 ha. Sa istočne strane ograničeno je granicom Kantona, tj. općine. Sa ostalih strana ovo urbano područje je ograničeno poljoprivrednim i šumskim kompleksima.

9. Urbano područje Nezuk

Urbano područje Nezuk se nalazi u jugoistočnom dijelu općine. Većim dijelom ovo urbano područje je ograničeno poljoprivrednim kompleksom, te malim dijelom građevinskim površinama. Obuhvata površinu od 41,14 ha.

10. Urbano područje Vitinica

Urbano područje Vitinica se nalazi se u istočnom dijelu općine, površine 137,26 ha. Najvećim dijelom ograničeno je poljoprivrednim kompleksima, malim dijelom građevinskim zemljištem. Sa sjeveroistoka je ograničeno urbanim područjem Kovačevići.

Član 14.

Prostorni obuhvati urbanih područja općine Sapna iz prethodnog člana obuhvataju postojeća i planirana građevinska zemljišta, te ostala zemljišta sa utvrđenim namjenama, a prostorno su određeni sljedećim koordinatama centroida:

Urbano područje	X	Y
Sapna-Kraljevići	6580037,43645	4928642,71724
Kobilići	6579316,06916	4926969,05276
Međeđa	6576520,42565	4926273,12189
Rastošnica I	6577406,45927	4935787,85567
Rastošnica II	6579411,3093	4936610,48982
Kovačevići	6582287,23667	4931057,54866
Goduš	6577012,97199	4931316,90941
Zaseok	6580948,3295	4925189,81319
Nezuk	6579446,3607	4924781,63936
Vitinica	6581122,37911	4929917,10691

Granice urbanih područja prikazane su na grafičkom prilogu broj V-Urbana područja i građevinsko zemljište unutar i van urbanog područja sa režimima građenja.

Član 15.

Izuzetno, na zemljištima koja nisu utvrđena kao urbano područje, odnosno građevinsko zemljište, mogu se graditi objekti i vršiti radovi i to:

- magistralne i regionalne infrastrukture (prometna, energetska, vodoprivredna, telekomunikacijska i dr.),
- zdravstvene, rekreacione i sportske građevine,
- građevine za potrebe odbrane i vojske,
- stambene i privredne zgrade poljoprivrednih proizvođača za potrebe poljoprivredne proizvodnje i seoskog turizma, uključujući meliracione sustave i sustave navodnjavanja,
- istraživanje, iskorištavanje i uređivanje prostora prirodnih dobara (mineralne sirovine, šume, vode, poljoprivredno zemljište i dr.),
- komunalne i druge slične građevine (deponije komunalnog otpada, groblja, spomen obilježja i sl.).

Izgradnja objekata i vršenje radova iz prethodnog stava ne može se odobriti na zemljištima koja su Prostornim planom ili odredbama ove Odluke utvrđena kao zaštićena područja, zone ili pojasevi.

IV.2. REŽIMI GRAĐENJA

Član 16.

Ovim Prostornim planom, u skladu sa Zakonom, utvrđeni su sljedeći režimi građenja:

- režim građenja prvog stepena
- režim građenja četvrtog stepena

Član 17.

Režim građenja **prvog stepena** utvrđuje se za:

- **središte općine:**
  - stambeno poslovnu zonu "Centar"
- **industrijsko-poslovne zone:**
  - industrijsko poslovnu zonu 1
  - industrijsko-poslovnu zonu 2
- **društveno – opslužni centar-Vitinica**
- **vikend naselje (područje za razvoj izletničko-rekreativnog i vikend turizma).**

Na urbanom i vanurbanom području, na kojem se planira izgradnja, a za koje je utvrđen režim građenja prvog stepena, lokacijska informacija se izdaje na osnovu regulacionog plana.

Do donošenja regulacionih planova za definisanje preduvjeta za projektovanje i odbravanje buduće promjene u prostoru korisiti će se Prostorni plan.

Član 18.

Režim građenja četvrtog stepena utvrđuje se za područja građevinskih zemljišta unutar i van urbanih područja izuzev građevinskih zemljišta gdje je utvrđen režim građenja prvog stepena.

Za građevinsko zemljište unutar i van urbanih područja za koji je utvrđen režim građenja četvrtog stepena uvjeti za odobravanje promjene u prostoru (građenje) utvrđuju se Prostornim planom općine i važećom zakonskom regulativom. Izuzetak čine urbana područja, odnosno građevinska zemljišta za koja je predviđena izrada regulacionog plana.

Član 19.

Režimi građenja predstavljeni su na grafičkom prilogu broj V-Urbana područja i građevinsko zemljište unutar i van urbanog područja sa režimima građenja.

Član 20.

Na građevinskom zemljištu unutar urbanih područja općine Sapna i na građevinskom zemljištu izvan urbanih područja za koje nije predviđena obaveza izrade detaljnog planskog dokumenta, odnosno na kojem se uslovi za odobravanje građenja utvrđuju na osnovu

Prostornog plana i važeće zakonske regulative propisuju se sljedeći urbanističko – tehnički uslovi:

- objekti u zonama individualnog stanovanja mogu biti građeni kao slobodnostojeći, dvojni ili objekti koji formiraju ulične nizove, s tim da tlocrtna površina stambenog objekta ne može biti manja od 40 m².
- dvorišta individualnih stambenih i stambeno-poslovnih objekata, koja su orjentisana prema pristupnoj saobraćajnici, moraju se završno obraditi kao uređena zelena površina, sa uređenim pješačkim i kolskim pristupom;
- izgradnja pomoćnih i gospodarskih objekata nije dozvoljena u prednjem dijelu dvorišta, izuzetno je dozvoljena izgradnja garaža ako to prostorne mogućnosti dozvoljavaju i ako čini jedinstvenu arhitektonsku cjelinu sa objektom.
- spratnost objekata u zonama individualnog stanovanja utvrdit će se prema uslovima lokalnog ambijenta, u postupku izdavanja Rješenja o urbanističkoj saglasnosti.
- udaljenost građevinske linije od granice susjedne parcele treba da iznosi minimalno 2 m za objekte koji na fasadi prema susjednom objektu nemaju otvore prozora ili imaju otvore pomoćnih prostorija;
- udaljenost građevinske linije od granice susjedne parcele treba da iznosi minimalno 2,5 m za objekte od kojih jedan ima otvore soba na fasadi prema susjednom objektu.
- udaljenost građevinske linije od granice susjedne parcele treba da iznosi minimalno 3 m za objekte kod kojih svaki objekat ima na susjednim fasadama otvore soba;
- udaljenost građevinske linije od granice susjedne parcele može biti i manja uz pismenu saglasnost investitora i susjeda;
- otvorima se ne smatraju dijelovi zida sagrađeni od staklene opeke i otvori sa neprozirnim staklom veličine 60x60 cm;
- balkoni, istaci i terase i otvorena stubišta ne mogu se graditi na udaljenosti manjoj od 3 m od međe susjedne građevinske čestice;
- površine za parkiranje odnosno garažiranje vozila-za stanovanje-1 stan-jedno parking mjesto, odnosno garažno mjesto
- površine za parkiranje odnosno garažiranje vozila-za poslovne, odnosno proizvodne prostore i druge namjene broj parking mjesta utvrditi prema urbanističkim normativima u ovisnosti od vrste djelatnosti;

Član 21.

Na građevinskom zemljištu unutar i van urbanih područja može se odobriti izgradnja poslovnih i proizvodnih objekata.

IV.3. GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE

Član 22.

Izgradnja objekata i drugih zahvata u prostoru mogu se odobriti na području općine Sapna samo na građevinskom zemljištu i građevinskom zemljištu-privreda (izgrađeno i neizgrađeno građevinsko zemljište), koji su ovim Prostornim planom utvrđeni za ove namjene.

Član 23.

Sva građevinska zemljišta koja su na osnovu analiza utvrđena kao građevinska zemljišta, a nalaze se u granicama urbanih područja utvrđuju se kao građevinska zemljišta unutar urbanih područja.

Sva građevinska zemljišta koja su na osnovu analiza utvrđena kao građevinska zemljišta, a ne nalaze se u granicama urbanih područja utvrđuju se kao građevinska zemljišta izvan urbanih područja.

Građevinsko zemljište unutar urbanih područja

Član 24.

Površina građevinskog zemljišta i građevinskog zemljišta-privreda unutar urbanih područja data je u sljedećoj tabeli:

Urbano područje	Površina građevinskog zemljišta unutar urbanog područja (ha)	Struktura % (u odnosu na površinu općine)	Površina građevinskog zemljišta-privreda unutar urbanog područja (ha)	Struktura % (u odnosu na površinu općine)
Goduš	32,693	0,27	0	0
Kobilići	16,548	0,135	0	0
Kovačevići	31,509	0,25	0	0
Međeđa	122,39	1	0	0
Nezuk	39,969	0,33	0	0
Rastošnica 1	71,364	0,58	0	0
Rastošnica 2	110,56	0,9	0	0
Sapna	258,73	2,11	7,28	0,06
Vitinica	110,12	0,9	0	0
Zaseok	46,48	0,38	0	0
Ukupno	840,37	6,86	7,28	0,06

Građevinska zemljišta unutar urbanih područja prikazana su u grafičkom dijelu ove Odluke, u razmjeri 1:5000 i obrazložena u poglavlju 3.3 Građevinska zemljišta unutar urbanih područja Prostornog plana.

Građevinsko zemljište van urbanih područja

Član 25.

Građevinska zemljišta izvan urbanih područja prostorno su određena koordinatama centroida.

Koordinate centroida, te površina građevinskog zemljišta i građevinskog zemljišta-privreda van urbanih područja date su u sljedećoj tabeli:

Naseljeno mjesto	Oznaka	Površina građevinskog zemljišta van urbanog	Površina građevinskog zemljišta-privreda van	X	Y

		područja (ha)	urbanog područja (ha)		
Baljkovica	Ukupno	38,26	-		
	B1	13,54	-	6577258,56	4924406,529
	B2	1,42	-	6577770,48	4924433,539
	B3	10,85	-	6577032,291	4923867,329
	B4	12,45	-	6576968,791	4923142,37
Godus	Ukupno	66,81	18,67		
	G1	14,03	-	6575731,332	4931365,548
	G2	0,18	-	6576392,444	4931634,63
	G3	0,15	-	6577346,186	4930901,07
	G4	49,03	-	6577765,635	4930036,014
	G5	3,07	-	6578109,417	4931055,191
	G6	0,19	-	6578705,882	4930527,226
	G7	0,16	-	6576347,393	4929605,356
	G8	-	18,67	6577102,676	4928955,586
Kraljevići	Ukupno	24,66	-		
	K1	0,48	-	6579104,272	4928198,175
	K2	0,31	-	6578009,341	4927136,121
	K3	0,35	-	6578890,108	4926849,984
	K4	0,51	-	6577515,097	4926524,261
	K5	0,11	-	6580520,571	4927758,55
	K6	20,51	-	6580566,994	4926734,74
	K7	2,39	-	6578459,647	4925536,337
Kiseljak	Ukupno	0,46	-		
	KI1	0,41	-	6581904,375	4933228,658
	KI2	0,05	-	6582976,064	4935226,203
Međeđa	Ukupno	13,13	-		
	M1	4,94	-	6575833,352	4927109,478
	M2	4,6	-	6576203,77	4927357,525
	M3	2,37	-	6576785,854	4927704,791
	M4	0,26	-	6576712,451	4925804,796
	M5	0,44	-	6575891,907	4925752,84
	M6	0,25	-	6576167,695	4926703,016
	M7	0,27	-	6577405,326	4926399,263
Nezuk	Ukupno	35,43	-		
	N1	3,37	-	6577102,517	4924537,63
	N2	7,54	-	6578086,438	4924768,347
	N3	6,3	-	6579485,425	4924235,872
	N4	0,27	-	6580340,693	4924544,774
	N5	5,97	-	6579720,561	4924891,868
	N6	11,98	-	6578810,392	4925379,443
Rožanj	Ukupno	45,6	-		
	R1	37,55	-	6574671,772	4932536,437
	R2	0,81	-	6576670,126	4932268,34
	R3	0,24	-	6574423,109	4931626,839

	R4	0,04	-	6571472,944	4931318,044
	R5	6,96	-	6574511,478	4931007,455
Rastošnica	Ukupno	69,55	-		
	RA1	22,38	-	6581085,591	4938204,494
	RA2	0,35	-	6577761,633	4937994,306
	RA3	0,49	-	6576710,387	4937048,086
	RA4	0,43	-	6577716,458	4936971,019
	RA5	4,01	-	6577792,671	4935698,99
	RA6	0,97	-	6579202,903	4935434,075
	RA7	0,44	-	6578678,762	4935241,194
	RA8	0,39	-	6576647,614	4933682,412
	RA9	7,22	-	6575876,554	4933551,297
	RA10	1,08	-	6574751,494	4933537,841
	RA11	22,09	-	6575317,316	4934293,481
	RA12	9,38	-	6575618,712	4936061,751
	RA13	0,09	-	6579964,05	4936724,608
	RA14	0,08	-	6577083,757	4932152,381
	RA15	0,05	-	6577935,055	4931787,784
	RA16	0,1	-	6582029,98	4936427,812
Sapna	Ukupno	6,54	4,41		
	S1	4,73	-	6577801,207	4929641,213
	S2	1,11	-	6579833,872	4930588,29
	S3	0,45	-	6578467,561	4928643,123
	S4	0,25	-	6580282,717	4931917,789
	S5	-	4,41	6577220,128	4928776,361
Vitinica	Ukupno	48,99	-		
	V1	28,16	-	6581109,989	4929431,953
	V2	2,85	-	6581496,509	4928787,919
	V3	5,2	-	6581972,787	4928505,593
	V4	1,44	-	6582525,948	4929852,046
	V5	9,8	-	6580762,59	4930184,661
	V6	0,86	-	6582539,882	4931442,012
	V7	0,68	-	6580643,389	4931347,27
Zaseok	Ukupno	23,92	-		
	Z1	19,61	-	6580783,884	4926452,98
	Z2	4,16	-	6580407,117	4925515,295
	Z3	0,15	-	6581396,396	4925439,359
UKUPNO:		373,35	23,08		

Građevinska zemljišta van urbanih područja prikazana su u grafičkom dijelu ove Odluke, u razmjeri 1:5000 i obrazložena u poglavlju 3.4 Građevinska zemljišta van urbanih područja Prostornog plana.

IV.4. POLJOPRIVREDNO I ŠUMSKO ZEMLJIŠTE

Poljoprivredno zemljište

Član 26.

Interes očuvanja i zaštite poljoprivrednog zemljišta mora se uzeti u obzir pri utvrđivanju strateških opredjeljenja, pri izradi planskih dokumenata i razvojnih programa. Poljoprivredno zemljište je prirodno bogatstvo i dobro od općeg interesa, te uživa posebnu zaštitu, koristi se za poljoprivrednu proizvodnju i ne može se koristiti u druge svrhe, osim u slučajevima i pod uslovima utvrđenim važećom zakonskom regulativom.

Radi zaštite zemljišta iz stava 1 ovog člana, potrebno je:

- maksimalno čuvanje površine čija je namjena poljoprivredno zemljište, u što većem obimu i kvalitetu,
- podizati kvalitet poljoprivrednog zemljišta, naročito obradivih površina i oranica koje su prikladne za kultivaciju, kroz različite oblike unaprijeđenja zemljišta.
- intenzivirati poljoprivrednu proizvodnju u povrlarstvu i voćarstvu (šljiva, jagodasto voće-malina), intenzivirati stočarstvo, sakupljanje ljekobilja, instaliranje hladnjača za zamrzavanje voća, uzgoj kornišona,
- općinskim politikama maksimalno pomagati razvoj intenzivne poljoprivrede, naročito na zemljištima III-IVb kategorije;
- provesti program uređenja i rekultivacije zemljišta.

Poljoprivredno zemljište utvrđeno je u grafičkom dijelu ove Odluke u razmjeri 1:5000 obrazloženo u poglavlju 4. Poljoprivredna zemljišta-tekstualni dio Plana, a njegova upotrebna vrijednost prikazana na grafičkom prilogu Prostornog plana br. VI i VIa, u razmjeri 1:25 000.

Šume i šumsko zemljište

Član 27.

U šumi i na šumskom zemljištu može se graditi samo šumska infrastruktura i građevine koje su u funkciji gospodarenja šumama. Ostale građevine mogu se graditi ili izvoditi zahvati na šumskom zemljištu, samo ako su planirani važećim planskim dokumentima.

Na šumskom zemljištu mogu se graditi i građevine sa posebnom namjenom za turizam, sport i rekreaciju i pripadajuća infrastruktura, kao i infrastrukturne građevine uz zadovoljavanje posebnih okolinskih uslova.

Na šumskom zemljištu mogu se vršiti radovi istraživanja i iskorištavanja mineralnih sirovina, te izgradnja građevina i infrastrukture za te svrhe, pod uslovom prethodne izrade cjelovite studije opravdanosti, uključujući i studiju uticaja na okolinu, kojima se potvrđuje opravdanost.

Investitor dopuštene građevine ili zahvata u prostoru na šumskom zemljištu, čija namjena će zbog toga biti trajno promijenjena ili čija će vegetacija biti uništena, dužan je izvršiti zamjensku sadnju drveća i druge vegetacije na dijelu šumskog zemljišta, koji odredi nadležna uprava za šumarstvo.

Član 28.

Šume se ne mogu krčiti radi izgradnje stambenih, poslovnih ili privrednih građevina. Izuzetno, za građenje građevina predviđenih važećim dokumentima, u slučaju kada se time postiže veća trajna korist i ako neće biti štetnih posljedica na okolinu, prethodno se mora pribaviti dozvola za krčenje šume.

Zbog njihovih ekološkog značaja, potrebno je šumske površine definisati u skladu sa njihovom rasprostranjenosti, te poštovati odgovarajuću udaljenost od njihovog ruba pri planiranju drugih sadržaja. Zabranjena je izgradnja i rad fabrika i drugih objekata koji rade sa otvorenim plamenom na udaljenosti manjoj od 300 m od granice šume.

Potrebno je sačuvati šume s posebnom namjenom ili šume od posebnog značaja, te omogućiti građenje samo onih građevina koje po svojoj namjeni spadaju u šumske prostore (planinski domovi, izletišta, lovačke kuće i sl.).

Šumsko zemljište utvrđeno je u grafičkom dijelu ove Odluke u razmjeri 1:5000 obrazloženo u poglavlju 5. Šumska zemljišta-tekstualni dio Plana.

IV.5. RUDE I DRUGI MINERALNI RESURSI

Član 29.

Na teritoriji općine Sapna utvrđena je pojava dacito-andezita i tufova, te ležište litotamnijskih krečnjaka tortona. Utvrđene su površine i za eksploataciju kamena. Iste su prikazane na grafičkom prilogu broj IX-Mineralni resursi.

Član 30.

Kroz izradu Projekta geoloških istraživanja definisati vrstu i obim istražnih radova. Geološka istraživanja vršiti u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Eksploatacija bilo kog mineralnog resursa se mora vršiti u skladu sa važećim Zakonom o rudarstvu, Zakonom o geološkim istraživanjima, Zakonom o koncesijama i drugim zakonskim i podzakonskim aktima koji definišu ovu oblast.

Pravo eksploatacije mineralnih sirovina može steći domaće i strano pravno lice pod uvjetima i na način opisan važećom zakonskom regulativom.

Izraditi Elaborate o klasifikaciji i kategorizaciji rezervi minerealnih sirovina za koje se utvrdi ekonomska opravdanost za eksploataciju,

Mineralne resurse je potrebno koristiti u skladu sa principima "održivog razvoja",

Planiranje prostora i izgradnja objekata u području odobrenog eksploatacionog polja mora biti uz saglasnost sa nosiocem eksploatacionog prava i resornog ministarstva nadležnog za eksploataciju mineralnih sirovina, a koji vodi evidenciju eksploatacionih polja (Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva, odnosno Ministarstvo)

IV.6. VODE I VODNO ZEMLJIŠTE SA ZAŠTITNIM ZONAMA I POJASEVIMA

Član 31.

Kao vodotoci na području općine Sapna utvrđuju se:

- rijeka Sapna,

- Baljkovička rijeka,
- Brzava,
- Bukovica,
- Bulin potok,
- Debeljački potok,
- Gluhi potok,
- Jelin potok,
- Kasarlija,
- Kiseljački potok,
- Lazanski potok,
- Lokanjska rijeka,
- Marin potok,
- Matića potok,
- Mihailov potok,
- Munjača,
- Obršinski potok,
- Pleća,
- Pošajtovac,
- Prelovac,
- Rastošnica,
- Ravna rijeka,
- Rašetarški potok,
- Rijeka,
- Rožanjska rijeka,
- Sastavci,
- Skakavac,
- Strmna,
- Tavna,
- Zavidski potok,
- Završka rijeka,
- Šušnjarski potok.

Član 32.

Kao akumulacije površinskih voda na području općine Sapna, utvrđuju se:

- jezero Sniježnica.

Član 33.

Kao izvorišta voda, tj. za vodosnabdijevanje na teritoriji općine Sapna, utvrđuju se sljedeća:

- kaptiranih izvorišta Ploče, Vrelo i Kalilo,
- kaptiranog izvorišta Skakavac,
- kaptiranog izvorišta Vrelo,
- tirolskog zahvata Orlovski potok 1,
- tirolskog zahvata Orlovski potok 2,
- kaptiranog izvorišta Podstijena,
- kaptiranog izvorišta Bajina njiva,
- kaptiranog izvorišta Čaira,
- kaptiranog izvorišta Spahićka-tirolski,
- bušeni bunar B1,

- bušeni bunar PB1.

Vodosnabdijevanje stanovništva na teritoriji općine Sapna se vrši sa gore navedenih izvorišta preko tri općinska vodovoda (vodovod Vitinica, vodovod Sapna – Interventno snabdijevanje općine Sapna i vodovod PB1), dok se manji broj snabdijeva vodom iz vlastitih izvorišta.

Član 34.

Zaštitne zone i pojasevi

Vodne resurse na području općine obavezno je štititi zbog osiguranja dovoljnih količina vode za piće, za potrebe privrede i tehnološke potrebe, za sport, rekreaciju i za sve druge oblike korištenja, a posebno kada se radi o bespravnoj izgradnji, uticaju postojećih građevina, uticaju površina sahranjivanja na vodozaštitnim i slivnim područjima, kao i drugim aktivnostima.

Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno snabdijevanje stanovništva utvrđuju se četiri zaštitne zone:

- I zaštitna zona kao zona sa najstrožijim zabranama i ograničenjima;
- II zaštitna zona kao zona sa strogim zabranama i ograničenjima;
- III zaštitna zona kao zona sa umjerenim zabranama i ograničenjima;
- IV zaštitna zona kao zona sa preventivnim zabranama i ograničenjima.

Tačan broj, veličina i granice zaštitnih zona utvrdiće se u elaboratu zaštite izvorišta na osnovu analize rizika o specifičnoj osjetljivosti izvorišta u odnosu na ljudske aktivnosti koje se odvijaju ili planiraju da se odvijaju u slivu izvorišta, a koje mogu direktno ili indirektno ugroziti izdašnost i/ili kvalitet vode na izvorištu.

Zaštitni pojas uz rijeku Sapnu utvrđuje se u širini od 5m od desne i lijeve obale rijeke, ako važećim propisom nije drugačije određeno.

Zaštitni pojas uz ostale rijeke i potoke utvrđuje se u širini od 5 m sa jedne i druge strane rijeke, ako važećim propisom nije drugačije određeno.

Zaštitni pojas uz jezero Snježnica utvrđuje se u širini od 10 m od linije dopiranja velikih stogodišnjih voda pri koti normalnog radnog nivoa u akumulaciji.

Član 35.

U cilju zaštite kvaliteta i količine voda izvorišta „Ploče“, „Vrelo“, „Kalilo“, „Skakovac“, „Orlovska rijeka“ zaštite od drugih uticaja koje mogu nepovoljno djelovati na zdravstvenu ispravnost vode za piće sa istih izvorišta ili na izdašnost tih izvorišta, utvrđene su zone sanitarne zaštite izvorišta, veličina i granica zaštitnih zona i mjere i ograničenja za uspostavljanje i održavanje zona sanitarne zaštite. Iste su prikazane na grafičkom prilogu br VIIIa-Izvorišta i zaštitne zone.

Član 36.

Zaštitni pojasevi za izvorišta voda utvrdiće se na osnovu važeće zakonske regulative za oblast voda i uslovima za određivanje zona sanitarne zaštite (izrada Elaborata).

IV.7. PODRUČJA NAMIJENJENA TURIZMU

Član 37.

Ovom Odlukom utvrđuju se sljedeća područja namijenjena turizmu:

- izletničko-rekreativni, vikend i lovni turizam: jezero Sniježnica
- vrijedna područja prirodnog nasljeđa (Rožanjska rijeka, područje ispod kote „Vrljaja“, preko lokacije „Podžuje“ do ispod sela Goduš, predio Vrelo, prirodno područje ispod sela Kovačevići)
- vrijedna područja kulturno-historijskog nasljeđa iz člana 37.

Takođe, za općinu predviđa se razvoj turizma baziran na seoskom turizmu oslonjenom na korištenje jezera Sniježnica.

IV.8. UGROŽENA PODRUČJA

Član 38.

Kao erozivna i bujično plavna zemljišta, do sanacije utvrđuje se rijeka Sapna-dubinska erozija u koritu rijeke izuzev uređenog riječnog korita u središtu općine.

Član 39.

Kao zemljišta koja su podložna klizanju, na teritoriji općine, utvrđuju se 435 lokaliteta, tj. 435 klizišta., uslovno stabilni i nestabilni tereni definisani ovom Odlukom.

Ista su prikazana na grafičkom prilogu broj V-Urbana područja i građevinsko zemljište unutar i van urbanog područja sa režimima građenja.

Član 40.

Ugroženost terena prirodnim procesima i pojavama i uslovi građenja definisani su članovima 80,81,82,83,84,85 ove Odluke.

IV.9. SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA

Član 41.

Kao putne saobraćajnice na području općine Sapna Prostornim planom su utvrđene:

- Regionalni putevi

Oznaka puta ²	Oznaka puta ³	Naziv dionice
R-306	R-456	Granica entiteta (Priboj)-Sapna-granica entiteta (Karakaj)
R-307	lokalna cesta	Sapna-Kalesija

² Odluka o kategorizaciji cesta u autoceste i brze ceste, magistralne ceste i regionalne ceste (Službene novine FBiH 24/14)

³ podaci dobijeni od strane općinske službe za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije

– Lokalni putevi

Oznaka puta ⁴	Naziv dionice
L137001	R 306 /Vitinički put - Han - Selimovići - Mahmutovići - Krstac -Kovačevići /mjesna zajednica
L137002	R 306 /Nezučki put - Nezuk - raskršća za Dugi Dio
L137003	R 306 /Sapna Škola - Kobilici - Međeđa - Pasji Grob /R307
L137004	L 902 (L137002) - Nezuk - Zaseok /mezarje
L137005	Nezuk Škola - Baljkovica /spomen obilježje
L137006	Vitinica /Džakić - Brđaci - Handelići /spomen obilježje
L137007	Škola Vitinica /raskršće Selimovići-Muhmutovići/ - Krstac /raskršće Krstac-Kovačevići/
L137008	Međeđa - Debeljak - raskršće /Nezučki put – Nezuk/
L137009	R 307 /Trafo stanica - Žuje /Šarci raskršće
L137010	Vitinica /Han - Gaj
L137011	R 306 /Goduš - Skakovica škola
L137012	R 306 /Goduš - Plan naselje
L137013	L 903 (L137003) /Međeđa – Grabovice-Munjača/ R307
L137014	Vitinica /Han - Ramići centar
L137015	L 914 (L137014) - Marnići centar
L137016	Skakovica škola - Rastošnica - raskršće Sarići /Prelovine
L137017	Raskršće Sarići - Rastošnica centar /Obršine
L137018	R 306 /Rastošnica - Čaklovica centar
L137019	R 306 /Rastošnica - Čairi centar
L137020	R 306 /Rastošnica - Laze centar
L137021	Krstac centar - Ošćenak - Kovačevići /mjesna zajednica
L137022	Međeđa centar-Dekići-Bajramovići-Bešići
L137023	Međeđa centar- Durakovići
	Žrtava genocida u Srebrenici
	Semira Imširovića-Kobre

– Nekategorisane ceste i ulice.

Dionica puta	Kategorija
Centar - Kraljevići	nekategorisani

⁴Odluka o kategorizaciji lokalnih cesta i ulica u gradu Tuzla i općinama Tuzlanskog kantona, „Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj:14/14

Centar (stara pijaca) - Svrake	nekategorisani
Kobilici – Kosa	nekategorisani
Međeđa – Grabovica – Rijeka	nekategorisani
Nezučki put – Donji Zaseok	nekategorisani
Vitinica – Marnići	nekategorisani
Međeđa – Dekići	nekategorisani
Međeđa – Durakovići	nekategorisani
Međeđa – Bešići	nekategorisani
Rastošnica – Obršine	nekategorisani
Rastošnica – Prelovine	nekategorisani
Rastošnica – Čaklovica	nekategorisani
Rastošnica - Čairi	nekategorisani
Rastošnica – Laze	nekategorisani
Zaseok – Lipa	nekategorisani
Zaseok – Doljani	nekategorisani
Goduš – Rujevina	nekategorisani
Nezuk – Potkućina	nekategorisani
Nezuk – Biberovići	nekategorisani
Skakovica – Rožanj	nekategorisani
Krstac – Ošćenak – Kovačevići	nekategorisani
Vitinica (Han) – Ramići - Čektale	nekategorisani
Goduš – Plan	nekategorisani
Gornja Sapna – Grabovac - Mahala	nekategorisani

Član 42.

Na području općine Sapna neophodno je provoditi aktivnosti na modernizaciji postojećih saobraćajnica.

Ukoliko se ukaže potreba za izgradnjom nove saobraćajnice, ista će se realizovati u skladu sa važećom zakonskom regulativom i na osnovu Odluke nadležne institucije, bez posebnih izmjena i dopuna Prostornog plana.

Član 43.

Modernizacija, tj. izgradnja saobraćajnica vršit će se sa ciljem povećavanja saobraćajne dostupnosti i povezanosti planiranih centara- centar I kategorije (aglomeracija Sapna-Kraljevići), centar II kategorije-lokalni centar (Vitinica), ostala naseljena mjesta-(Baljkovica, Goduš, Gornji Lokanj, Kiseljak, Međeđa, Nezuk, Podgora, Rastošnica, Rožanj, Zaseok), te privrednih objekata i turističkih prostora.

Član 44.

U prvom planskom periodu, za očekivati je modernizaciju i poboljšanje kvaliteta lokalnih puteva na teritoriji naseljenih mjesta Rastošnica, Vitinica, Baljkovica i Zaseok.

U kasnijem periodu potrebno je ostvariti dobru saobraćajnu povezanost, kako na teritoriji svih djelova općine tako i sa okolnim općinama, tj. širim okruženjem, modernizacijom ili izgradnjom nove putne infrastrukture.

Član 45. (Zaštitni pojasevi)

Uz saobraćajnice utvrđene prostornim planom utvrđuju se zaštitni pojasevi u kojima važi poseban režim gradnje, radi sigurnosti saobraćaja i zaštite javne ceste od štetnih uticaja i različitih aktivnosti u prostoru pored javne ceste.

U postupku izdavanja urbanističke saglasnosti za građenje objekata i instalacija na javnoj cesti ili unutar cestovnog i zaštitnog pojasa javne ceste, organ nadležan za prostorno uređenje obavezan je zatražiti prethodnu saglasnost, odnosno odobrenje od upravitelja ceste.

Zaštitni pojas mjeri se od vanjskog ruba zemljišnog pojasa tako da je u pravilu širok sa svake strane:

- - regionalne ceste 10 m i
- - lokalne ceste 5 m
- - nerazvrstane ceste 3m.

Član 46.

Površine za saobraćaj u mirovanju određuju se normativom koji se koristi za dimenzioniranje broja parkirališnih mjesta obzirom na namjenu i kapacitet prostora, a za 1000m² izgrađene bruto površine.

Normativi su dati za stepen motorizacije 500 PA /1000 stanovnika, tako da je potrebno vršiti korekcije za drugačiji stepen motorizacije. U skladu s tim potrebno je osigurati parkirališna ili garažna mjesta minimalno kako slijedi:

- za stambene objekte 1 stan – jedno parking mjesto ili garažno mjesto,
- proizvodnja: 6 mjesta/1000 m² brutto izgrađene površine,
- poslovanje: 10 mjesta/1000 m² brutto izgrađene površine,
- trgovine: 40 mjesta/1000 m² brutto izgrađene površine,
- hoteli: 20 mjesta/1000 m² brutto izgrađene površine,
- restorani: 40 mjesta/1000 m² brutto izgrađene površine,

IV.10. VODNA INFRASTRUKTURA SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA

Član 47.

Vodosnabdijevanje stanovništva na teritoriji općine Sapna se vrši uglavnom preko tri općinska vodovoda (vodovod Vitinica, vodovod Sapna – Interventno snabdijevanje općine Sapna i vodovod PB1), dok se manji broj snabdijeva vodom iz vlastitih izvorišta.

Vodosnabdijevanje općine Sapna vrši se sa:

- kaptiranih izvorišta Ploče, Vrelo i Kalilo,
- kaptiranog izvorišta Skakavac,
- kaptiranog izvorišta Vrelo,
- tirolskog zahvata Orlovski potok 1,
- tirolskog zahvata Orlovski potok 2,
- kaptiranog izvorišta Podstijena,

- kaptiranog izvorišta Bajina njiva,
- kaptiranog izvorišta Čaira,
- kaptiranog izvorišta Spahička-tirolski,
- bušeni bunar B1,
- bušeni bunar PB1.

Na području općine Sapna egzistira i nekoliko manjih vodovoda sa neznatnim količinama vode.

Član 48.

Na području općine Sapna odvođenje fekalija i otpadnih voda riješen je na sljedeći način:

- odvođenje fekalija i otpadnih voda izgrađenim sistemom kanalizacije, bez ugrađenih uređaja za prečišćavanje, u slivove rijeka i manjih riječica na teritoriji općine Sapna,
- individualno, izgradnjom individualnih odgovarajućih septika;

Član 49.

Za rješenje vodosnabdijevanja kao i kvaliteta voda iz postojećih vodovoda potrebna je:

- Izrada projekta vodovoda u Mjesnim zajednicama koje nemaju vodovodnu mrežu niti projektnu dokumentaciju,
- Proširenje vodovoda i pojačavanje kapaciteta u MZ Vitinica;
- Proširenje vodovoda i pojačavanje kapaciteta u MZ Rastošnica;
- Spajanje više vodovoda u cijelinu, ako postoji mogućnost.

Član 50.

Za rješenje odvođenja otpadnih voda potrebno je:

- Izraditi strategiju prikupljanja i prečišćavanja komunalnih i oborinskih otpadnih voda na području općine Sapna;
- Izgraditi kanalizacione mreže sa tretmanom otpadnih voda u dijelu općine gdje ne postoji kanalizaciona mreža;
- Izgraditi kanalizacione mreže sa tretmanom oborinskih voda u dijelu općine gdje ne postoji kanalizaciona mreža;
- Izraditi projekat za razdvajanje oborinskih od komunalnih otpadnih voda u Mjesnim zajednicama gdje postoji kanalizaciona mreža;
- Revidirati i po potrebi doraditi općinsku odluku o zabrani direktnog ispusta otpadnih voda iz domaćinstava i poljoprivrednih objekata u rijeke, rječice i potoke, a ako odluka nije donešena, treba je donijeti;

Član 51.

(Zaštitni pojasevi)

Zaštitni pojas uz trase primarnih vodova vodovoda i kanalizacije do razvodne mreže utvrđuje se u širini od najmanje 2 m od vanjske ivice cjevovoda. Izuzetno može biti i manja uz saglasnost upravitelja komunalne infrastrukture.

Na prostoru obuhvaćenom zaštitnim infrastrukturnim pojasom ne mogu se graditi objekti ili vršiti radovi suprotno svrsi zbog koje je uspostavljen zaštitni pojas.

IV.11. ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA

Član 52.

Distributivna mreža na području općine Sapna obuhvata naponske nivoe 35kV, 20kV i 0.4kV. Napajanje potrošača električnom energijom na području općine vrši se uglavnom iz transformatorske stanice 35/20kV „Sapna“. Određen broj potrošača napaja se iz općine Teočak, iz Poslovne jedinice elektrodistribucije Teočak.

Član 53.

U planskom periodu potrebno je:

- izvršiti sanaciju dotrajalog dijela distributivne nadzemne SN i NN mreže radi povećanja kvaliteta i pouzdanosti snabdijevanja potrošača električnom energijom i smanjenja tehničkih gubitaka;
- nove SN vodove graditi za naponski nivo 20kV, na AB ili ŽR stubovima;
- u cilju smanjenja padova napona u NN mreži potrebno je skratiti NN vodove izgradnjom novih transformatorskih stanica i njihovom interpolacijom u postojeće NN vodove;
- nove priključke objekata izvoditi nadzemno SKS-om ili podzemno;
- uslove za priključenje novih objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora na elektrodistributivnu mrežu obezbjeđuje nadležna elektrodistributivna kompanija u skladu sa tehničkim mogućnostima mreže.

Član 54.

Odlukom Državne regulatorne komisije za električnu energiju o privremenom uređivanju tehničkih normativa za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih objekata br. 05-28-190-10/07 od 27. 02.2008. godine se privremeno, do donošenja novih tehničkih normativa za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih objekata od strane nadležnog državnog tijela, kao tehnički normativi sa kojima se usklađuje gradnja objekata u zonama sigurnosti na teritoriji Bosne i Hercegovine, preuzimaju normativi utvrđeni Pravilnikom o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1 do 400kV (1988. godine).

Ovim pravilnikom su definisani tehnički normativi, odnosno uslovi za gradnju objekata u zonama sigurnosti na teritoriji Bosne i Hercegovine. S tim u vezi širina zaštitnog pojasa za ostale dalekovode iznosi :

- 35kV u širini 20m,
- 20kV u širini 20m.
- 10kV u širini 12m

U koridoru postojećeg dalekovoda napona od 10kV do 35kV nije dopuštena nova gradnja. Izuzetno se može dozvoliti gradnja uz pribavljanje saglasnosti nadležne institucije.

IV.12. TELEKOMUNIKACIJE SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA

Član 55.

Na području općine locirano je šest baznih stanica mobilne mreže GSM/UMTS operatera BH Telecom, HR Eronet i Mtel. Postoji magistralni optički vod u vlasništvu BH Telecom-a, kao i dva optička voda elektroenergetskim vodovima u vlasništvu EP BiH sa planiranom daljom izgradnjom optičkih puteva prema mjesnim zajednicama.

Na području općine postoje sljedeće centrale (čvorišta fiksne mreže) BH Telecoma: Međeđa i Sapna.

Zaštitni pojasevi (zone) telekomunikacijske infrastrukture utvrđuju se posebnim propisima koji regulišu ovu oblast.

IV.13. TERMOENERGETSKA INFRASTRUKTURA SA ZAŠTITNIM POJASEVIMA

Član 56.

Infrastrukturni sistem za daljinsko snabdjevanje objekata toplotnom energijom, na teritoriji općine Sapna, ne postoji.

Većina objekata obezbjeđuje toplotnu energiju za zagrijavanje prostorija u objektima iz lokalnih izvora toplote po prostorijama, dok manji broj u objektima iz kotlovnica za centralno grijanje.

Član 57.

Postojeći objekti koji imaju kotlovnice za centralno grijanje zadržavaju ih sa mogućnošću povećanja ili smanjenja kapaciteta kotlova i zamjenom dotrajalih dijelova ili kompletne opreme.

Za planirane administrativne zgrade i veće javne objekte, ukoliko je to ekonomski opravdano, preporučuje se izgradnja centralnog izvora toplotne energije za sistem daljinskog grijanja. Ukoliko se isti realizuje, zaštitnu zonu odrediti prema važećoj zakonskoj regulativi.

V USLOVI IZGRADNJE OBJEKATA I KORIŠTENJA PROSTORA

V.1. GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE

Opći uslovi građenja

Član 58.

Građevinska zemljišta su područja unutar kojih je predviđeno uređenje i razvoj naselja, a sastoje se od izgrađenih dijelova i površina rezervisanih za budući razvoj naselja.

Na građevinskim zemljištima predviđene su građevinske intervencije na postojećim objektima (rekonstrukcija, sanacija, adaptacija, dogradnja, nadziđivanje, tekuće održavanje i dr.), te izgradnja građevina namijenjenih za stanovanje, javne, trgovačke, uslužne, proizvodne, poslovne, obrazovne, vjerske sadržaje, saobraćajnu i komunalnu infrastrukturu, sport i rekreaciju, parkove, zaštitno zelenilo i dr..

Planirane građevine odnosno njihova namjena ne smiju imati štetne uticaje na okolinu.

Oblik i veličina građevinske parcele

Član 59.

Građevinska parcela mora imati oblik i površinu koja omogućava njeno racionalno korištenje i izgradnju u skladu sa Prostornim planom ili drugim planskim dokumentom, u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Član 60.

Građevinska parcela mora imati trajan kolski pristup direktno ili pristupnim putem minimalne širine 3m. Ukoliko se između pristupnog puta i parcele nalazi vodena površina, može se dozvoliti izgradnja pješačkog pristupa građevinskoj parceli uz ispunjavanje drugih zakonom propisanih uslova.

Član 61.

Priključak i prilaz na regionalnu cestu može se izvesti samo na osnovu odobrenja upravitelja cesta.

Član 62.

Na građevinskim zemljištima predviđenim za individualnu stambenu izgradnju, zavisno od sistema izgradnje, utvrđuju se veličine građevinske parcele i to:

- na urbanom području Sapna-Kraljevići — građevinska parcela ne može biti manja od 220 m², na svim ostalim urbanim područjima građevinska parcela ne može biti manja od 250 m².

Parcele koje su formirane do stupanja na snagu ove Odluke, a koje imaju površinu manju od 220 m² zadržavaju postojeću površinu.

Član 63.

Maksimalna izgrađenost građevinske parcele je 50%, uz ispunjavanje uslova propisanih Zakonom i ovom Odlukom. Izuzetno, izgrađenost parcele može biti i veća na teritoriji urbanog područja Sapna-Kraljevići.

Odnos prema postojećim objektima koji su ostali van granica urbanih područja i građevinskih zemljišta

Član 64.

Odnos prema postojećim objektima koji su ostali van granica urbanih područja i građevinskih zemljišta utvrđenih Prostornim planom i ovom Odlukom, utvrđuje se na slijedeći način:

- da se objekat privremeno zadržava do privođenja zemljišta konačnoj namjeni u slučajevima kad se objekat nalazi na trasi i zaštitnom pojasu budućeg krupnog infrastrukturnog objekta, na poljoprivrednom zemljištu, zaštićenom području i području kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa i sl. Kako je potrebno obezbijediti da se do konačnog uklanjanja ovakvog objekta ne povećava značajnije njegova vrijednost, na objektu i zemljištu koje služi za njegovu redovnu upotrebu mogu se vršiti samo radovi tekućeg održavanja.

- da se objekat ukloni u roku koji odredi općina Sapna u slučajevima kada se isti nalazi na utvrđenim zaštitnim pojasevima i zonama, a neposredno ugrožava objekat ili dobro radi kojeg je zaštita uspostavljena.

Ove odredbe se odnose na područje cijele općine, a primjenjuju se na objekte koji su izgrađeni na osnovu važeće dokumentacije (odobrenje za građenje).

Odnos prema bespravno izgrađenim objektima

Član 65.

Pitanje bespravno izgrađenih objekata ili započelih objekata, može se riješiti na slijedeće načine:

- Legalizacija bespravno izgrađenih objekata,
- Uklanjanje bespravno izgrađenih objekata.

Nelegalno započeti ili izgrađeni objekti neće se legalizovati:

- ako temelji, streha, oluci ili drugi istaci prelaze granicu susjedne parcele,
- ako je objekat ili dio objekta započet ili izgrađen na zemljištu na kome investitor nema pravo gradnje propisane Zakonom.

Legalizovati se mogu bespravno izgrađeni ili započeti objekti ukoliko se zateknu na građevinskom zemljištu pod uslovima definisanim važećim Zakonom o legalizaciji i ovom Odlukom.

Uslovi za izdavanje urbanističke saglasnosti, odobrenja za građenje i odobrenja za upotrebu

Član 66.

Urbanistička saglasnost, odobrenje za građenje i odobrenje za upotrebu na područjima namijenjenim za izgradnju izdaje se na osnovu važećih propisa i važeće prostorno planske dokumentacije.

Pribavljanje, uređenje i korištenje građevinskog zemljišta

Član 67.

Pribavljanje građevinskog zemljišta u državnoj svojini vrši se na način i po postupku utvrđenom važećem Zakonom o građevinskom zemljištu i drugim važećim propisima.

Uređenje, pripremanje, opremanje građevinskog zemljišta vršit će se u skladu sa važećom zakonskom regulativom. Minimum uređenja građevinskog zemljišta vršit će se u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Izgradnja objekata na građevinskom zemljištu odobriće se ukoliko je u skladu sa Prostornim planom općine, odredbama ove Odluke, te važećom zakonskom regulativom.

Član 68.

Prostorni raspored glavnih organizacionih cjelina i njihov oblik (stambeni objekat sa stambenim dvorištem, poljoprivredne zgrade sa ekonomskim dvorištem, te okućnice – voćnjak, povrtnjak) će zavisiti od nagiba terena, raspoložive površine, kao i vrste objekata.

Pomoćne objekte na parceli u pravilu treba locirati u stražnjem dijelu parcele. Prednji dio parcele treba hortikulturno obraditi i u njemu riješiti pitanje parkiranja osobnih vozila.

Parcele na ravnom terenu mogu da budu pravilne i treba težiti tome da imaju s jedne strane ekonomski ulaz sa ekonomske saobraćajnice, a sa druge strane, sa ulice, glavni ulaz u stambeni dio parcele. Racionalan oblik parcele je pravougaonik sa užom stranom od oko 20-35 m.

U objektima se ne može odobriti poslovna djelatnost kojom se stvara buka, vibracije, dim, prašina, neugodni mirisi, para ili na drugi način zagađuje životna sredina, odnosno ometa funkciju stanovanja u samom objektu ili u njegovoj okolini.

U postojećim objektima koji ne zadovoljavaju uvjete iz prethodnog stava se zatečene djelatnosti moraju uskladiti sa odredbama ove Odluke u roku kojeg odredi nadležni organ Općine.

Postojeći objekti koji po svojoj namjeni nisu u skladu sa namjenom prostora određenih ovom Odlukom, ne mogu se dograđivati, nadziđivati, niti se na istim mogu vršiti konstruktivne adaptacije, ali se mogu vršiti radovi tekućeg održavanja.

Izuzetno ako su izgrađeni objekti takvog karaktera da njihovo izmještanje zahtijeva velika materijalna sredstva ili to zahtijeva opći interes isti se mogu držati pod uvjetom da svoju djelatnost u određenom roku uskladi sa okolinom i da ne zagađuje sredinu, niti ometaju osnovnu funkciju na određenom prostoru.

Član 69.

Objekti koji se grade unutar urbanih područja, i na građevinskom zemljištu koji služi za stanovanje ili neku poslovnu djelatnost, moraju imati ugrađene instalacije za električnu energiju, vodovod i kanalizaciju.

Član 70.

Na postojećim objektima koji se nalaze u zaštićenim područjima, zaštitnim zonama ili pojasevima mogu se vršiti adaptacije i tekuća održavanja.

Kod postojećih objekata koji su zatečeni u užoj zaštitnoj zoni izvorišta voda mora se izvršiti zaštita izvorišta u skladu sa važećim propisima.

Član 71.

Krovovi objekata se preporučuju da budu kosi, u nagibu, primjereno klimatskim uvjetima. Objekte treba graditi od čvrstih materijala uz maksimalno poštivanje tehničkih propisa. Objekti moraju biti građeni u skladu sa okolinom i tako da zadovoljavaju estetske i ostale propise. Fasade se mogu malterisati ili obrađivati na tradicionalan način, tipičan za podneblje. Na objektima se trebaju primjenjivati rješenja koja omogućavaju dobivanje energije na održiv način.

Ukoliko se objekti ne mogu priključiti na kanalizacionu mrežu moraju imati vezu sa septičkom jamom koja mora biti izgrađena u skladu sa važećim propisima.

Član 72.

U urbanim područjima i na građevinskim zemljištima van urbanog područja je dozvoljeno podizanje ograda i podzida u skladu sa važećom Odlukom o komunalnom redu i ostalim propisima.

Član 73.

Na uređenje građevinskog zemljišta (finansiranje uređenja i naknade za uređenje) primjenjivaće se važeće odredbe Zakona o građevinskom zemljištu FBiH, važeće odredbe Zakona o prostornom uređenju i građenju i važeće odredbe Programa uređenja građevinskog zemljišta koji za svaku godinu donosi općinsko Vijeće.

Uslovi građenja pomoćnih objekata i objekata namjenjenih za obavljanje djelatnosti privremenog ili sezonskog karaktera

Član 74.

Pomoćnim objektima, u smislu ove Odluke smatraju se garaže za osobna vozila (ako nisu u sklopu objekata druge namjene), šupe i ostave za smještaj ogrjeva i alata, slobodnostojeće nadstrešnice, ljetne kuhinje i sl. objekti.

Pod objektima privremenog karaktera smatraju se montažno, demontažne izvedbe postavljene privremeno na određenoj lokaciji za potrebe gradilišta, za primjenu odgovarajuće tehnologije građenja za organizovanje sajмова, javnih manifestacija, kiosci, telefonske govornice, ljetnje bašte, reklamni panoi, tende, nadstrešnice i sl.

Urbanistička saglasnost, odobrenje za građenje i upotrebna dozvola za privremene objekte izdaje se u skladu sa važećim zakonom.

Član 75.

Urbanistička saglasnost za objekte namijenjene za obavljanje djelatnosti privremenog ili sezonskog karaktera može se izdati ako su ispunjeni slijedeći uslovi:

- Da predmetni objekat ima određen rok trajanja poslije koga se na zahtjev nadležnih općinskih službi mora ukloniti,
- Ako se rok trajanja objekta ne može odrediti, mora se utvrditi obaveza korisnika da po nalogu općinske službe u datom roku objekat poruši bez prava na naknadu troškova,
- Da objekat zadovoljava propisane udaljenosti od susjednih objekata,
- Da objekat zadovoljava estetske uslove savremenih objekata ove vrste i da svojim izgledom ne narušava izgled okoline,
- Da objekat svojom funkcijom ne ometa funkciju namjene prostora,
- Da objekat bude građen od takvog materijala da njegovo rušenje ne zahtjeva velike troškove, odnosno isključivo da bude montažno-demontažnog karaktera,
- Da objekat ne stvara buku, neugodne mirise, dim i otrovne gasove i sl.
- Da ne ometa bezbijedno odvijanje saobraćaja,
- Da se objektu mogu obezbijediti neophodni priključci na komunalnu infrastrukturu.

Uslovi izgradnje poljoprivrednih, privrednih objekata u poljoprivredi i pomoćnih objekata u sklopu domaćinstva

Član 76.

Za urbana područja i građevinska zemljišta, kao i za zemljišta izvan utvrđenog građevinskog zemljišta, na ruralnom području, a na kojima je utvrđen IV režim građenja predviđa se mogućnost izgradnje poljoprivrednih, privrednih objekata u sklopu domaćinstava i utvrđuju se uslovi njihove izgradnje i to zavisno od vrste i kapaciteta takvih objekata.

Poljoprivredni objekti: objekti za preradu, smještaj i skladištenje poljoprivrednih proizvoda, vještačkog đubriva, sjemena, alata, poljoprivrednih mašina i ribnjaka, ne mogu se graditi uz susjedne parcele na udaljenosti manjoj od 5 m.

Poljoprivredni objekti za držanje i smještaj stoke i peradi (štale, peradarnici, đubrišta i dr) ne mogu se graditi na udaljenosti manjoj od 20m od susjedne parcele uz ispunjavanje uslova propisani zakonima i podzakonskim aktima iz ove oblasti.

Objekti za koje nije potrebno izdavanje odobrenja za građenje shodno važećem Zakonu o prostornom uređenju i građenju TK-a, kolibe za pse, poljski WC-i, tor/ispust za stoku ne mogu se graditi na udaljenosti manjoj od 10 m u odnosu na stambene, kulturne, zdravstvene i sve poslovne objekte.

Udaljenost može biti i manja uz pisanu saglasnost susjeda.

Član 77.

Septičke jame, đubrišta i sl. objekti koji mogu biti izvor zagađenja sredine, ne mogu se graditi na rastojanju manjem od 50 m od objekata za lokalno snabdijevanje vodom za piće.

Đubrišta i septičke jame moraju biti pokrivene i obezbjeđene od pristupa ljudi i životinja. Udaljenost septičke jame od susjedne parcele treba da iznosi minimum 5 m.

Član 78.

Objekti za spremanje stočne hrane (sijeno, slama i dr.) ne mogu se graditi na odstojanjima manjim od 10 m od susjednih objekata.

Objekti građeni od lakozapaljivog materijala iz prethodnog stava ne mogu se graditi na odstojanju manjem od 15 m od susjednog objekta.

Član 79.

U interesu obezbijedenja povoljnih uslova za poljoprivrednu proizvodnju, izgradnja objekata za potrebe iste, može se odobriti, i na poljoprivrednom zemljištu pod uslovima:

- Da je investitor objekta poljoprivredni proizvođač i da je registrovan kao poljoprivredni proizvođač,
- Da to neminovno zahtjeva proces proizvodnje ili da investitor nema mogućnost izgradnje takvog objekta na već utvrđenom građevinskom zemljištu u neposrednoj blizini,
- Da se na datoj parceli mogu obezbijediti uslovi neophodni za funkcionisanje traženog objekta.

Ugroženost terena prirodnim procesima i pojavama i uslovi građenja

Član 80.

Prema stepenu razvoja prirodnih egzogenogeoloških procesa i pojava u okviru građevinskog zemljišta i prema stepenu stabilnosti i pogodnosti tla za izgradnju objekata Prostornim planom su utvrđene tri kategorije terena i to: stabilan teren, uslovno stabilan teren i nestabilan teren.

Stabilan teren

Član 81.

Stabilni tereni odnosno padine su takvi tereni gdje ne postoje preduslovi za pojavu i razvoj geoloških procesa. Koeficijent stabilnosti je uvijek veći od jedinice. Ukoliko zbog morfogenetskih procesa dođe do radikalnih promjena u prirodnoj morfologiji uslovi stabilnosti mogu se promijeniti. Kao stabilni tereni na ovom terenu su izdvojeni grebeni i nizine oko rijeka.

Izgradnja infrastrukturnih građevina i drugih zahvata na stabilnom terenu može se planirati i izvesti bez posebnih uslova. Prema vrsti građevine i nivou projektne dokumentacije nadležni organ uprave odlučuje o potrebi izrade Elaborata o geomehaničkim ispitivanjima tla (prema važećem Zakonu o geološkim istraživanjima i Pravilniku o geotehničkim istraživanjima i ispitivanjima te organizaciji i sadržaju misija geotehničkog inženjerstva). Takođe, određivanje načina izvođenja i dubine temelja građevine i uređenja terena potrebne uslove propisat će nadležni organ za izdavanje urbanističke saglasnosti i odobrenja za građenje, s obzirom na vrstu građevine, veličinu, namjenu i sl.

Član 82.

Uslovno stabilni tereni

Uslovno stabilni tereni-u prirodnim uslovima je stabilan teren ali pri neznatnoj promjeni opštih uslova (pri izvođenju inženjerskih radova) ili nepovoljnog djelovanja geoloških faktora može doći do stvaranja štetnih geoloških procesa i pojava.

Na ovim površinama obavezno je provođenje geomehaničkih istraživanja, kao i detaljnog inženjerskogeološkog kartiranja tla sa davanjem uslova temeljenja i izgradnje građevina i prijedloga sanacionih mjera za pretvaranje uslovno stabilnog terena u stabilan teren. Potrebna je izrada Elaborata o inženjerskogeološkim i geomehaničkim ispitivanjima terena, u kojem će se utvrditi uslovi i sanacione mjere za prilagođavanje uslova izgradnje građevina i uređenja terena lokalnim geološkim uslovima.

Nestabilan teren

Član 83.

Nestabilan teren (padine)-sa brojnim konstatovanim pojavama gravitacionih procesa ili područja gdje se na osnovu opštih inženjerskogeoloških uslova može očekivati pojava osulina, odrona i velikih klizišta. Izvođenjem inženjerskih radova, inteziviraju se procesi koji uzrokuju i proširuju područje nestabilnosti.

Gradnja se može odobriti samo ukoliko se za kompletno područje izvrše detaljna inženjerskogeološka i geomehanička ispitivanja i uradi Elaborate, kao i projekat sanacije terena, koji treba prilagoditi planiranoj namjeni prostora. Izgradnju objekata koncipirati tako da bude u funkciji sanacionih mjera.

Član 84.

U dosadašnjim istraživanjima na teritoriji općine Sapna registrovano je ukupno 435 klizišta⁵. Koordinate klizišta su date kao tekstualni prilog Prostornom planu.

Mjere na sanaciji klizišta mogu biti interventne i trajne. Interventne mjere se provode za potrebe smirivanja aktivnosti klizišta, odnosno „držanja“ klizišta pod odgovarajućem tehničkom kontrolom, a sve u cilju smanjenja materijalnih šteta. Trajne mjere sanacije klizišta podrazumjevaju povodenje adekvatnih mjera sanacije za konačnu i potpunu sanaciju klizišta, takođe se razlikuju po vrsti i obimu u zavisnosti od toga kakva će biti buduća namjena saniranog zemljišta (rekreaciona zona, mogućnost izgradnje infrastrukturnih objekata) U zavisnosti buduće namjene prostora i vrste sanacije zemljišta, zavisi obim geološko-geomehaničkih istraživanja i obim građevinskih sanacionih mjera.

Za izgradnju građevina u zoni klizišta, moraju se provesti odgovarajuća i zakonski propisana geološko-geomehanička istraživanja kao i adekvatne građevinske sanacione mjere koje će omogućiti privođenje zemljišta planiranoj ili eventualno zahtjevanoj budućoj namjeni zemljišta.

Član 85.

Ako u granicama građevinskog zemljišta dođe do promjene postojećeg stepena stabilnosti terena, odnosno ako stabilni teren "pređe" u kategoriju uslovno-stabilnog ili nestabilnog terena, kao posljedica naknadnog uticaja prirodnih i tehnogenih procesa u periodu važenja prostornog plana, za definisanje mogućnosti i načina izgradnje građevina u novonastaloj situaciji, treba koristiti definisane uslove vezane za aktuelnu kategoriju stabilnosti terena.

V.2. NAČIN KORIŠTENJA POLJOPRIVREDNOG I ŠUMSKOG ZEMLJIŠTA

Član 86.

Korištenje poljoprivrednog zemljišta, u zonama koje se koriste i štite pod posebnim uvjetima mora se odvijati pod propisanim i kontrolisanim uslovima za to područje.

Proizvodnja se mora uskladiti sa spektrom vrijednosti koje treba očuvati, zaštititi i unaprijediti, tj. sa usvojenim mjerama zaštite za pojedine sisteme sa ciljem smanjenja negativnih uticaja na druge segmente živog svijeta i okoliša.

Izbjegavati primjenu genetski modifikovanog sadnog materijala, sjemena, stočne hrane, a posebno u ekološki osjetljivim područjima.

Racionalno upotrebljavati zaštitna sredstva i primjenjivati metode integralne zaštite od štetnika u cilju održavanja biološke ravnoteže u agroekološkom sistemu.

Korištenje, zaštita i očuvanje poljoprivrednog zemljišnog fonda je jedna od bitnih funkcija planiranja i uređenja prostora. Racionalnim planiranjem u ovoj oblasti obezbijediće se trajno očuvanje mogućnosti poljoprivrednog zemljišta za proizvodnju potrebnih količina hrane visoke zdravstvene vrijednosti.

---

⁵ Prema podacima iz „Elaborat inženjerskoj prospekciiji klizišta“, Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli, Tuzla, decembar 2014. godine i podaci općinske uprave.

Maksimalno čuvati površine čija je namjena poljoprivredno zemljište u što većem obimu i kvalitetu, pri čemu je potrebno uvažavati neophodnost daljeg urbanog razvoja općine.

Podizati kvalitet poljoprivrednog zemljišta, naročito obradivih površina i oranica koje su prikladne za kultiviranje, kroz razne oblike unapređenja.

Donijeti programe korištenja poljoprivrednog zemljišta, te pomagati razvoj intenzivne poljoprivrede, posebno na bonitetnim kategorijama od III-IVb.

Uvesti zemljišni informacijski sistem.

U saradnji sa nadležnim institucijama realizovati projekte deminiranja poljoprivrednog zemljišta.

Član 87.

Šume se ne mogu krčiti radi izgradnje stambenih, poslovnih ili privrednih građevina. Izuzetno, za građenje građevina predviđenih važećim planskim dokumentima, u slučaju kada se time postiže veća trajna korist i ako neće biti štetnih posljedica na okolinu, prethodno se mora pribaviti dozvola za krčenje šume.

U šumi i na šumskom zemljištu može se graditi samo šumska infrastruktura, građevine koje su u funkciji gospodarenja šumama, i objekti za potrebe lovstva. Ostale građevine mogu se graditi ili izvoditi zahvati na šumskom zemljištu u skladu sa važećim propisima.

Na šumskom zemljištu mogu se graditi i građevine sa posebnom namjenom za turizam, sport i rekreaciju i pripadajuća infrastruktura, kao i infrastrukturne građevine uz zadovoljavanje posebnih okolinskih uslova.

Na šumskom zemljištu mogu se vršiti radovi istraživanja i iskorištavanja mineralnih sirovina, te izgradnje građevina i infrastrukture za te svrhe, pod uslovom prethodne izrade cjelovite studije opravdanosti, uključujući i studiju uticaja na okolinu, kojima se potvrđuje opravdanost.

Na šumskom zemljištu mogu se graditi objekti za potrebe infrastrukture, sporta, rekreacije, lova, ribolova i odbrane zemlje, ali samo ako to iz tehničkih ili ekonomskih razloga nije moguće planirati izvan šume i šumskog zemljišta.

Investitor dopuštene građevine ili zahvata u prostoru na šumskom zemljištu, čija namjena će zbog toga biti trajno promijenjena, ili čija će vegetacija biti uništena, dužan je izvršiti zamjensku sadnju drveća i druge vegetacije na dijelu šumskog zemljišta koji odredi nadležna uprava za šumarstvo.

V.3. KORIŠĆENJE I ZAŠTITA VODA I VODNOG ZEMLJIŠTA

Član 88.

Vodne površine na području općine Sapna utvrđene su u članu 31. ove Odluke.

Član 89.

Zabranjena je svaka intervencija u prostoru koja može na bilo koji način ugroziti kvalitet podzemnih i površinskih voda na području općine Sapna.

U svim slučajevima odobravanja izgradnje obavezan uslov za izgradnju je odgovarajuće tretiranje otpadnih voda i na područjima gdje ne postoji javni sistem komunalnih instalacija i uređaja. Također mora biti adekvatno riješeno pitanje prikupljanja, distribucije i odlaganja otpada.

Općina i upravljači javnih vodovoda su dužni održavati, rekonstruisati i dogradnjom optimizirati kapacitet postojećih izvorišta do raspoloživih resursa, kako je to utvrđeno Prostornim planom. Dodatne količine vode obezbjediti na način kako je definirano tekstualnim dijelom Prostornog plana.

Upravljači javnih vodovoda i općina su dužni obezbjediti zaštitu izvorišta pitke vode u skladu sa važećom zakonskom regulativom i važećim Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno snadbjevanje stanovništva i donijeti odgovarajući opći akt o zaštiti izvorišta. Opći akt nadležnog organa je odluka o uspostavljanju zona sanitarne zaštite i zaštitnim mjerama, a osnov za donošenje odluke je elaborat istražnih radova odnosno projekat zaštite izvorišta. Projekat zaštite izvorišta se odnosi na svako izvorište pojedinačno i bazira se na provedenim istraživanjima hidrogeoloških uslova formiranja izvorišta, brzine prenosa zagađenja podzemnom filtracijom i mogućnosti unosa u vodonosni sloj i efikasnosti mjera zaštite od zagađenja.

Član 90.

Na karakterističnim mjestima potrebno je uvesti monitoring kvaliteta vodotoka (dolina rijeke Sapne, lokacija naseljenih mjesta Sapna i Goduš), a utvrđuje se kao obaveza izrade pokazatelja kvaliteta vodotoka na području općine. Utvrđuje se obaveza izrade katastarske evidencije svih vodnih dobara na području općine Sapna. Utvrđuje se obaveza izrade katastra zagađivača radi praćenja i reagovanja na negativne uticaje, a posebno na ekscesne situacije.

Član 91.

Osnovni preduslov za poboljšanje kvaliteta vodotoka je uspostavljanje i provođenje tretmana za prečišćavanje otpadnih voda, te da se za sva urbana područja obezbijedi pokrivenost separatnom kanalizacionom mrežom.

Za sva područja koja se položajno ne mogu priključiti na centralni uređaj obavezno predvidjeti lokalne uređaje za prečišćavanje otpadnih voda u skladu sa konkretnim uslovima. Zabranjuje se direktno ispuštanje (bez predtretmana) fekalnih i tehnoloških otpadnih voda u vodotoke bilo otvorene bilo zacjevljene.

Član 92.

Obavezno je provođenje odgovarajućeg tretmana otpadnih voda za sva industrijska postrojenja čije otpadne vode iz procesa proizvodnje ne zadovoljavaju propise za kvalitet dozvoljen za upuštanje u javnu kanalizacionu mrežu.

Član 93.

Za vodotoke za koje je propisana I kategorija zabranjeno je ispuštanje otpadnih, tehnoloških i oborinskih voda bez obzira na postignuti stepen prečišćavanja.

Za vodotoke za koje se propiše II kategorija ispuštanje otpadnih i oborinskih voda uslovljava se prethodnim postizanjem propisanog stepena prečišćavanja.

Član 94.

Na području općine Sapna postoji akumulacija Sniježnica.

Sastav fitoplanktona ukazuje na oligo do beta-mezosaprobne vode , odnosno I-II klasu boniteta.

Zabranjena je svaka intervencija u prostoru koja može ugroziti kvalitet voda. Potrebno je raditi na poboljšanju i postizanju dobrog kvaliteta voda u koordinaciji sa općinom Teočak, a u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Član 95.

Zahvaljujući prirodnim i stvorenim uslovima, uz prethodnu reorganizaciju prostora, jezero Sniježnica i okolni prostor ima potencijal da bude jedan od nosioca turističkog razvoja općine Sapna.

Član 96.

Planira se razvoj izletničko-rekreativnog i vikend turizma, koji bi obuhvatio jezero (kao dominantni faktor razvoja) i okolni prostor.

U tom smislu predlaže se formiranje rekreativnih staza uz jezero (sportsko-rekreativne i zelene parkovske površine), ali i prostora za ribolov, te uređenje neposrednog okruženja oko jezera kao vikend naselja-izgradnja vikend kuća i svih ostalih objekata u sadržaja u funkciji turističke privrede.

Prilikom formiranja istih, ne treba narušiti prirodnost predjela i ekosistema.

Član 97.

Shodno stavkama u prethodnom članu, potrebno je raditi na sljedećem:

- očuvanju ekološke stabilnosti, bioraznolikosti i osobitosti područja;
- očuvanju hidrogeloških i geomorfoloških karakteristika prostora;

Član 98.

(Izvorišta)

Izvorišta voda na području općine Sapna utvrđena su u članu 33. ove Odluke.

V.4. USLOVI UREĐENJA PODRUČJA NAMJENJENIH TURIZMU

Član 99.

Područja namjenjena turizmu utvrđena su u članom 37. ove Odluke.

Član 100.

S obzirom na raspored, vrstu, kapacitet i veličinu i ostale pokazatelje ugostiteljsko – turističkih područja, prema karakteristikama prostora treba :

- gradnju novih građevina postorno i oblikovno uklopiti u oblike tradiionalne gradnje lokalnog ambijenta,
- koristiti resurse etnološke i kulturne baštine,
- osigurati prostore za nove i atraktivne turističko-rekreacijske sadržaje,

Uslovi izgradnje na područjima predviđenim za potrebe izgradnje kuća za odmor i naselja za seoski turizam

Član 101.

Na teritoriji općine Sapna, na ruralnim područjima, kuće za odmor (vikend kuće) mogu se graditi pod istim uslovima koji važe za izgradnju stambenih objekata.

Član 102.

Urbanističko-tehnički uslovi za izgradnju kuća za odmor su slijedeći:

- da se kuće za odmor grade od tvrdih materijala (zidani elementi, drvena oblovinna ili prefabrikovani elementi,
- da korisna površina kuće za odmor ne prelazi 100 m²,
- da spratnost kuće za odmor ne bude veća od P+1,
- da površina parcele minimalno 200 m²,
- da prikupljanje i dispozicija otpadnih voda bude u skladu sa važećim zakonskim propisima.

VI USLOVI SMJEŠTAJA PRIVREDNIH SADRŽAJA U PROSTORU

Član 103.

Prostornim planom općine Sapna utvrđene su industrijsko-poslovne zone koje obuhvataju postojeće i planirane površine za razvoj privrednih djelatnosti.

Privredni sadržaji mogu se locirati na građevinskom zemljištu u urbanim područjima i izvan urbanih područja. Pregled navedenih površina dat je u tekstualnom dijelu plana, u oblasti koja se odnosi na razvoj privrede, prikazan je i na grafičkom prilogu Prostornog plana br.XIII.

Član 104.

Uslovi za odobravanje građenja na industrijsko-poslovnim zonama utvrđuju se na osnovu detaljnih planskih dokumenata.

Član 105.

Unutar pojedinačnih kompleksa u sklopu industrijsko-poslovnih zona moraju biti obezbjedjeni kolski i pjesački pristupi, površine za pješake, saobraćaj u kretanju i mirovanju, manipulativni platoi, zelene površine, ograda odgovarajuće visine i zaštite i protivpožarni put, u skladu sa važećim Pravilnikom koji tretira oblast protivpožarne zaštite.

Član 106.

Građenje manjih pojedinačnih privrednih objekata i privrednih kompleksa može se odobriti na građevinskom zemljištu izvan industrijsko-poslovnih zona definisanih ovim Planom.

Unutar građevinskog zemljišta iz prethodnog stava mogu se graditi manje građevine poslovne i privredne namjene za: zanatstvo, proizvodnju, preradu, skladišni prostor, usluge, servise, trgovinu, uredsko poslovanje, manje pogone dorade i slično. Namjene ovih privrednih građevina ne smiju umanjivati kvalitet stanovanja svojom bukom, teretnim saobraćajem, emisijom plinova, prašine, neugodnih mirisa, kao i drugih neprihvatljivih uticaja i ne smiju ugrožavati okolinu.

Ovakvi sadržaji kapacitetom, veličinom i oblikom objekata i drugim karakteristikama moraju biti usklađeni sa mjesnim prilikama, pravilima struke i važećim propisima.

Član 107.

Granice industrijsko-poslovnih zona (regulacioni planovi za područja planiranih privrednih zona) utvrđene su ovim Planom. Ukoliko se ukaže potreba, moguća je izmjena istih. Izmjena granica utvrdit će se Odlukom o pristupanju izradi planskog dokumenta koju donosi općinsko vijeće.

Član 108.

Za građevine privrednih djelatnosti u stambenim, poslovnim i stambeno-poslovnim zonama, moraju se primjenjivati uslovi saobraćaja u mirovanju u skladu sa uslovima propisanim ovom Odlukom.

Član 109.

Detaljnim planskim dokumentima mogu se utvrditi i drugačiji uslovi za građenje privrednih objekata od uslova propisanih ovom Odlukom, ako su nakon donošenja ove Odluke doneseni zakoni i drugi propisi koji tretiraju oblast prostornog uređenja zavisno od djelatnosti građevine.

Član 110.

Za građevine privrednih djelatnosti na područjima za koje nije obavezna izrada detaljnih planskih dokumenata uslovi građenja utvrđuju se u skladu sa važećim propisima i u skladu sa odredbama ove Odluke.

Površine za smještaj privrednih djelatnosti definirane su u grafičkom dijelu ove Odluke u razmjeri 1:5000 i tekstualno obrazloženi u poglavlju 12. Privreda.

VII USLOVI SMJEŠTAJA DRUŠTEVNIH DJELATNOSTI U PROSTORU

Član 111.

Pod društvenim djelatnostima podrazumjevaju se građevine za:

- odgoj i obrazovanje
- zdravstvo i socijalnu zaštitu

- kulturne i društvene sadržaje
- javne i prateće sadržaje
- sport i rekreaciju
- vjerske sadržaje
- ostala infrastruktura (pijace, tržnice)

Član 112.

Planom se predviđa nova gradnja i rekonstrukcija postojećih objekata društvenih djelatnosti. Građevine društvenih djelatnosti obuhvataju: predškolske i školske građevine, objekte za kulturu, objekte zdravstvene i socijalne zaštite, objekte sportske i rekreacione namjene, ostale javne i prateće namjene, vjerske objekte.

Postojeći i planirani objekti i sadržaji društvenih djelatnosti prikazani su na grafičkom prilogu broj 14. u razmjeri 1:25 000 i tekstualno obrazloženi u poglavlju 13. Društvene djelatnosti.

Član 113.

Smještaj društvenih sadržaja, u cilju obezbjeđenja uslova za normalno funkcionisanje naseljenih mjesta i njihovih dijelova, planirano je prije svega unutar urbanih područja.

Član 114.

U centru I i II kategorije potrebno je obezbjediti površine za smještaj sadržaja predškolskog i osnovnog obrazovanja, zdravstvene zaštite, kulture, političkih i vjerskih organizacija, trgovine, ugostiteljstva i uslužnog zanatstva za stanovništvo naseljenih mjesta i gravitirajuće stanovništvo.

Predškolsko obrazovanje

Član 115.

Prostornim planom predviđa se osnivanje objekata za predškolsko obrazovanje u sljedećim naseljenim mjestima: aglomeracija Sapna-Kraljevići, Vitinica, Međeđa.

Član 116.

Za izgradnju i adaptaciju građevina iz prethodnog člana potrebno je koristiti sljedeće orijentacijske normative (m²/djetetu):

- za objekat 5,5 m² (dob 0-3 godine) te 7,5 m² (dob 4-6 godine)
- za kompleks 20 m².

Član 117.

Za prvu etapu, planira se izgradnja objekta predškolske ustanove na teritoriji aglomeracije Sapna-Kraljevići.

Osnovno obrazovanje

Član 118.

Prostornim planom predviđa se, obzirom na očekivani rast djece uzrasta 7—14 godina, te karakteristike postojećih kapaciteta, adaptacija i izgradnja objekata u sljedećim naseljenim mjestima: aglomeracija Sapna-Kraljevići, Vitinica, Međeđa, Nezuk, Goduš.

Za prvu etapu realizacije prostornog plana, predviđa se adaptacija objekata, u smislu povećanja površina, te postizanja što boljih uslova rada. U kasnijem periodu, a shodno očekivanom demografskom rastu, predviđa se izgradnja novog objekta na teritoriji aglomeracije Sapna-Kraljevići.

Član 119.

Za izgradnju i adaptaciju građevina iz prethodnog člana potrebno je koristiti sljedeće orijentacijske normative (m²/djetetu):

- za objekat 7,5 m²
- za kompleks 20 m².

Srednjoškolsko obrazovanje

Član 120.

Prostornim planom predviđa se dogradnja i nadogradnja postojećeg te izgradnja novog objekta ukoliko bude izražena tendencija rasta broja djece ovog uzrasta.

Član 121.

Za izgradnju i adaptaciju građevine iz prethodnog člana potrebno je koristiti sljedeće orijentacijske normative (m²/učenicu):

- za objekat 7,5 m²
- za kompleks 20 m².

Kultura

Član 122.

Za potrebe odvijanja kulturnih aktivnosti, planira se sljedeće:

- osnivanje Gradske biblioteke sa čitaonicom na teritoriji aglomeracije Sapna-Kraljevići,
- izgradnja Doma kulture na teritoriji aglomeracije Sapna-Kraljevići,
- izgradnja Omladinskog doma na teritoriji naseljenih mjesta Vitinica i Nezuk,
- rekonstrukciju, renoviranje i adaptaciju objekata društvenih objekata sjedišta mjesnih zajednica, kao prostora gdje će se održavati kulturne djelatnosti,
- izgradnju objekata društvenih djelatnosti sjedišta mjesnih zajednica na teritoriji naseljenih mjesta Zaseok (naselje D.Zaseok), Kraljevići (naselje Kraljevići i Kobilići), Sapna, Goduš (naselje Žuje-Šarci) i Nezuk, kao prostora gdje će se održavati kulturne djelatnosti,

Sport

Član 123.

Za potrebe odvijanja sportskih aktivnosti u prvoj etapi realizacije plana, potrebno je izvršiti:

- sanaciju, dogradnja ali i opremanje sportskih terena kao uslov za što masovnije bavljenje sportom,
- završetak izgradnje nogometnog stadiona u centralnom dijelu općine,
- završetak izgradnje sportske dvorane u središtu općine,
- opremanje fiskulturne sale u centralnoj Osnovnoj školi,

- opremanje i rekonstrukcija sportskih poligona, sportskih poligona-igrališta (Kraljevići, Vitinica, Baljkovica, Goduš, Kovačevići-Vitinica, Kobilici-Kraljevići),

Član 124.

U drugom planskom periodu planira se:

- rekonstrukcija Gradskog stadiona,
- izgradnja zatvorenog sportskog terena (Međeđa)
- izgradnja sportskog poligona (Donji Zaseok-Zaseok)

Član 125.

Za izgradnju i adaptaciju građevina iz prethodna dva člana potrebno je koristiti sljedeće orijentacijske normative:

- korisna površina objekta 2,5 m²/st
- otvorene naseljske sportsko-rekreativne površine 0,5 m²/st
- otvoreni tereni 2m²/st
- naseljski parkovi 1 m²/st

Uprava

Član 126.

U planskom periodu u oblasti uprave i administracije, planira se sljedeće:

- rekonstrukcija, renoviranje i adaptacija objekta Policijske stanice Sapna,
- izgradnja objekta za potrebe JU Centar za socijalni rad Sapna,

Vjerski objekti

Član 127.

U obuhvatu plana, prisutni su objekti islamske i pravoslavne konfesije.

U planskom periodu, planira se:

- zaštita, briga, održavanje i obnova vjerskih objekata,
- izgradnja imamske kuće i pratećih objekata-gasulhana i kotlovnica u naseljenom mjestu Kraljevićima-MZ Kobilici,

Ostala infrastruktura

Pijace, tržnice (snabdijevanje),

Član 128.

Snabdijevanje građana na području Općine Sapna će se vršiti u skladu vazećim zakonskim propisima i obezbijedit će se :

- sanacijom i modernizacijom pijaca koje se zadržavaju na postojećim lokalitetima,
- iznalaženjem novih lokacija i izgradnjom pijaca ili zatvorenih tržnica na njima, i mimo građevinskih rejona.

Član 129.

Na građevinskoj parceli namijenjenoj za građevine društvenih djelatnosti, odnosno na javnoj saobraćajnoj površini uz tu parcelu treba osigurati potreban broj parkirališnih mjesta, osim ukoliko je garažni ili parking prostor projektnom dokumentacijom predviđen unutar objekta.

VIII USLOVI KORIŠTENJA PROSTORA NA ZAŠTIĆENIM INFRASTRUKTURNIM POJASEVIMA I ZONAMA I NA ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA

Član 130.

Prostornim planom definišu se osnovni funkcionalni, prostorni i ekološki uslovi za korištenje prostora na zaštitnim pojasevima infrastrukturnih sistema.

Trase infrastrukturnih sistema i lokacije njihovih građevina prikazane su na grafičkom prilogu Prostornog plana br.X,XI i XII i usmjeravajućeg su značaja, a dozvoljena su odgovarajuća prostorna prilagođavanja koja ne odstupaju od koncepcije rješenja.

Uslovi korištenja površina obuhvaćenih zaštitnim infrastrukturnim pojasevima (uz puteve, dalekovode, vodovode, izvorišta i sl.) utvrđuju se na nivou posebnih zakona. U principu se utvrđuje da se na zaštitnim infrastrukturnim pojasevima ne mogu vršiti radovi niti graditi objekti koji su suprotni svrsi zbog koje je zaštitni pojas uspostavljen, a može se planirati izgradnja isključivo objekata koji služe korištenju tih infrastrukturnih sistema.

VIII.1. ZAŠTITNI POJASEVI SAOBRAĆAJNIH POVRŠINA

Član 131.

Putne saobraćajnice i zaštitni pojasevi saobraćajnica utvđeni su članom 41,42,43,44,45 ove Odluke.

Član 132.

Urbanističkom saglasnošću za građevinu određene namjene mora se utvrditi površina za saobraćaj u mirovanju za javna, teretna i putnička vozila. Površine za saobraćaj u mirovanju moraju se obezbijediti u sklopu parcele, ili u sklopu javne površine u najbližoj mogućoj blizini, u skladu sa planskim dokumentima i uz saglasnost institucija nadležnih za saobraćaj.

Član 133.

Telegrafske i telefonske vazdušne linije i vodovi, električni vodovi niskog napona, električni dalekovodi, kanalizacija, vodovodi kao i benzinske pumpe mogu se postavljati i graditi u zaštitnom pojasu javnog puta samo uz prethodnu saglasnost nadležne institucije.

Član 134.

U već izgrađenom naseljenom mjestu može se dozvoliti građenje objekata na građevinskoj liniji javnog puta, uz saglasnost nadležnog organa.

Član 135.

(Uslovi priključivanja na saobraćajnice)

Priključak i prilaz na javnu cestu može se izvesti samo na osnovu odobrenja upravitelja cesta. Prilaz sa građevinske parcele ne smije ugrožavati saobraćaj, pa nije dozvoljena gradnja objekata i sadržaja na parceli (garaža, ograda i sl.) na način da ometaju preglednost ili ugrožavaju saobraćaj.

VIII.2. ZAŠTITNI POJASEVI VODOVODA I KANALIZACIJE

Član 136.

Vodna infrastruktura utvrđena je u članu 47, 48, 49, 50. ove Odluke.

Zaštitni pojasevi vodovoda i kanalizacije, utvrđeni se u članu 51. ove Odluke.

VIII.3. ZAŠTITNI POJASEVI ENERGETSKE INFRASTRUKTURE

Član 137.

Objekti za distribuciju električne energije i zaštitni pojasevi za dalekovode utvrđeni su u članovima 52,53,54 ove Odluke.

Član 138.

Pri određivanju trasa dalekovoda potrebno je izbjegavati postojeća i planirana građevinska područja, šume i šumska zemljišta, te voditi računa o bonitetu poljoprivrednog zemljišta radi smanjenja uticaja na poljoprivrednu proizvodnju. Dalekovodi moraju u potpunosti zaobići zaštićena područja kulturno-historijske i prirodne baštine, izuzev arheoloških lokaliteta izvan naselja, uz odgovarajuće mjere zaštite.

Član 139.

Izuzetno, u odnosu na utvrđene širine zaštitnog pojasa dalekovoda se može odobriti izgradnja objekata u zaštitnom pojasu dalekovoda, pod uslovima koje odredi nadležna institucija u BiH.

VIII.4. ZAŠTITNI POJASEVI TELEKOMUNIKACIJA

Član 140.

Zaštitni pojasevi telekomunikacija određeni su članom 55 ove Odluke.

Član 141.

Sve telekomunikacijske veze (mrežni kablovi, koaksijalni kablovi i dr.) u pravilu se trebaju polagati u koridorima postojeće ili planirane saobraćajne ili druge infrastrukture.

Član 142.

Za stubove i kontejnere mobilne telekomunikacione mreže (GSM) mogu se osigurati parcele i izvan građevinskih područja u skladu sa načelom racionalnog korištenja i zaštite prostora.

VIII.5. ZAŠTITNI POJASEVI TERMOENERGETSKE INFRASTRUKTURE

Član 143.

Projektovanje i izvođenje instalacija sistema daljinskog grijanja (za potencijalne objekte definisane članom 57.) raditi u prema uslovima koje definiše nadležna institucija.

Zaštitnu zonu odrediti prema važećoj zakonskoj regulativi.

Član 144.

Svi objekti koji se priključuju na sistem daljinskog grijanja trebaju biti energetske učinkoviti objekti, tako da maksimalno specifično toplinsko opterećenje bude 75 W/m^2 , odnosno da specifična potrošnja toplinske energije bude $80\text{-}90 \text{ kWh/m}^2$. U skladu sa tim neophodno je na svim objektima predvidjeti mjere za obezbjeđenje energetske učinkovitosti.

IX MJERE OČUVANJA KULTURNO-HISTORIJSKOG NASLJEĐA

Član 145.

Prema podacima Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine na teritoriji općine Sapna nalaze se dva spomenika koja su na Listi peticija za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom i to:

- Stećci u Vitinici - Brđacima, Sapna
- Džamija Sapna.

Član 146.

Na teritoriji općine utvrđeni su sljedeći značajni kulturno - historijski spomenici:

- antički period: Stara kuća, Sapna, Kasnoantički refugium „Gradina”, Sapna;
- srednjovjekovni period: srednjovjekovno groblje Herići-Rastošnica, srednjovjekovno groblje Krčevina-Rastošnica, srednjovjekovno groblje Mramor-Rastošnica, nekropola stećaka Zagrobnica-Sapna, srednjovjekovni nadgrobni spomenici Osrećak-Zaseok, srednjovjekovni nadgrobni spomenici Vitnica-Vitnica, nekropola stećaka-Rastošnica, nekropola stećaka Sandići- lokalitet Mramorje, nekropola stećaka-Zavid, nekropola stećaka-Međeđa, lokalitet Sječa, nekropola stećaka-Međeđa, lokalitet Potkonjica, nekropola stećaka Vitinica, nekropola stećaka Zaseok-Zaseok, nekropola stećaka-Sapna, Gaj;
- osmanski period: islamsko groblje, Cer-Sapna, islamsko groblje-Međeđa, islamsko groblje- Rastošnica, islamsko groblje-Nezuk, pravoslavno groblje-Vitnica, džamija sa grobljem, Mahmutović-Vitinica, islamsko groblje Krstac-Mahmutović, pravoslavno groblje-Baljkovica, (na granici entiteta),islamsko groblje Goduš.

Član 147.

U budućem planskom periodu, potrebno je posvetiti povećanu pažnju kulturno historijskom naslijeđu, u smislu zaštite i očuvanja, pri čemu je potrebno:

- istraživanje i evidentiranje dobara koja uživaju prethodnu zaštitu;
- predlaganje i utvrđivanje kulturnih dobara;
- vođenje registra i dokumentacije o kulturnim dobrima;
- pružanje stručne pomoći na čuvanju i održavanju kulturnih dobara sopstvenicima i korisnicima tih dobara;
- staranje o korišćenju kulturnih dobara u svrhe određene zakonom;
- predlaganje i praćenje provođenja mjera zaštite kulturnih dobara;
- provođenje mjera tehničke i fizičke zaštite kulturnih dobara;
- izdavanje publikacija o kulturnim dobrima i o rezultatima rada na njihovoj zaštiti;
- izlaganje kulturnih dobara, organizovanje predavanja i drugih prigodnih oblika kulturno - obrazovne djelatnosti;
- drugi poslovi u oblasti zaštite kulturnih dobara utvrđeni ovim zakonom i na osnovu njega;
- ukoliko se predviđaju intervencije na kulturnim dobrima ili u njihovoj tangentnoj zoni, koje mogu uticati na izgled i svojstva dobra, prije preduzimanja radova potrebno je obratiti se Zavodu za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona posebnim zahtjevima radi propisivanja detaljnih mjera zaštite, izdavanja saglasnosti na projektnu dokumentaciju i uvida u izvedene radove.

Član 148.

Prikaz kulturno-istorijskog naslijeđa prikazam je na grafičkom prilogu br XV Prostornog plana.

X MJERE OČUVANJA ZAŠTIĆENIH PODRUČJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

Član 149.

Kao vrijedno prirodno naslijeđe utvrđuju se sljedeća područja i lokaliteti:
prirodna područja-predio:

- Rožanjska rijeka, područje ispod kote „Vrljaja“, preko lokacije „Podžuje“ do ispod sela Goduš,
- predio Vrelo, prirodno područje ispod sela Kovačevići.

Član 150.

U budućem planskom periodu, potrebno je posvetiti povećanu pažnju prirodnom naslijeđu, u smislu zaštite i očuvanja, pri čemu je potrebno:

- Zaštita i očuvanje biološke različitosti i ekosistemske prirodne ravnoteže usklađene sa ljudskim djelovanjem;
- Utvrđivanje evidencija prirodnog naslijeđa u cilju praćenja stanja;
- Utvrđivanje mjera, sugestija, mišljenja, saglasnosti, ekspertiza, revizija i druge dokumentacije isključivo na bazi održivog korišćenja prirodnog naslijeđa (minimalna oštećenja i narušavanje ravnoteže);
- Mjere sprečavanja svih štetnih antropogenih zahvata i poremećaja u prirodi;

- Mjere za očuvanje prirodnosti tla, čistoće vode, atmosfere, produkcije kiseonika i smanjenje efekata „staklene bašte“ radi očuvanja klime;
- Interpolacija i dosljedna primjena zakonske legislative iz oblasti zaštite prirodnog naslijeđa i zaštite prirode u svim dokumentima i nivoima prostornog palniranja.

Član 151.

Prikaz prirodnog naslijeđa prikazam je na grafičkom prilogu br XV Prostornog plana.

Član 152.

Područja prirodnih vrijednosti moraju imati poseban tretman u izradi i donošenju svih nivoa dokumenata prostornog uređenja. Predmetna područja podliježu posebnoj pažnji i za ista se mora izraditi i donijeti odgovarajuća provedbena dokumentacija, kojom će se konkretno utvrditi zaštita i način korištenja ovih područja. Zabranjene su sve aktivnosti koje na bilo koji način mogu ugroziti evidentirane prirodne vrijednosti na području općine.

Član 153.

Na bazi prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa planirati razvoj turizma. U tom smislu, potrebno je:

- intenziviranje procesa zakonske zaštite prirodnog naslijeđa,
- rekonstrukcija putne infrastrukture,
- uključivanje u turističko korištenje lokalnih, šumskih i nekategorisanih puteva,
- vizualna identifikacija lokaliteta prirodnog naslijeđa pored putnih pravaca (natpisne table, panoi, displeji, šematski prikazi, prezentacijski tekstovi),
- urbanističko prostorna analiza i izgradnja potrebne infrastrukture na temelju te analize,
- podizanje optimalnih receptivnih kapaciteta koristeći estetske elemente konkretnog pejzaža u projektnoj koncepciji,
- određen broj receptivnih objekata mora se graditi na načelima tradicijske gradnje i historijskih ugostiteljskih objekata, kao što su: stari hanovi, karavan saraji, musafirhane, manastirski konaci i sl.,
- edukativna funkcija na podizanju turističke kulture lokalnog stanovništva koristeći postojeće vrijednosti tradicijsku prostodušnost i gostoljubivost stanovništva.
- osigurati dostupnost kulturnim dobrima,
- izvršiti deminiranje prostora objekta kulturnog naslijeđa,
- stvoriti sigurnost objekta u konstruktivnom smislu i u smislu prohodnosti,
- osigurati piktograme sa edukativnim i komunikacijskom porukom na više jezika,
- postaviti malu muzeološku postavku u nekim od objekata ili organizirati lapidarij na otvorenom prostoru,
- dati informacije na internetu,
- osigurati pisani promotivni materijal o kulturnom dobru,
- osigurati prostor za odmor i rekreaciju (nadstrešnice, sokovi, kafa),
- osigurati i mogućnost raznih audiovizualnih prikazivanja historijskih događaja koji su se desili na samom lokalitetu.

XI POSTUPANJE SA OTPADOM

Član 154.

Postupanje sa otpadom i održavanje komunalne čistoće, kao aspekt zaštite životne sredine, u cjelosti se mora obraditi posebnim propisom o održavanju čistoće u ljetnim i zimskim uvjetima i disponiranju komunalnim otpadom. Osnovni zadatak planskog upravljanja otpadom na području Općine Sapna je uspostavljanje mehanizma za implementaciju integralnog upravljanja otpadom na području Općine.

Član 155.

Upravljanje otpadom treba sadržavati najmanje:

- programe o skupljanju opasnog otpada iz domaćinstava,
- programe za korištenje komponenti iz komunalnog otpada,
- programe za smanjenje procenta biorazgradivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu,
- programe za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom,
- lociranje postrojenja za upravljanje otpadom,
- saradnja između općina radi postizanja zadatih ciljeva.

Član 156.

Komunalni otpaci treba da se skupljaju u posude koje se mehanizovano mogu prazniti. Lokacije ovih posuda treba odobriti na udaljenosti 2,0 m od spoljne ivice saobraćajnice, i da su na pogodan način vizuelno zaklonjene. Potrebno je obezbjediti posude za sekundarne sirovine (staklo, papir i dr.) na pogodnim lokalitetima.

Član 157.

Na teritoriji Općine Sapna ne postoji lokalna deponija za odlaganje otpada. Otpad sa područja Općine Sapna se odlaže na deponije "Vis", općina Kalesija i "Crni vrh", opština Osmaci po osnovu privremenih ugovora zaključenih između JKP Sapna iz Sapne i komunalnih preduzeća iz općina na kojoj se vrši odlaganje otpada.

Odlaganje otpada na navednoj deponiji provodit će se dok se ne steknu uslovi za deponovanje istog na regionalnoj sanitarnoj deponiji „Crni Vrh“ koja je u fazi izgradnje.

XII GROBLJA

Član 158.

Sve evidentirana groblja na području općine Sapna se zadržavaju.

Član 159.

Postojeća groblja moguće je proširiti u skladu sa Prostornim planom (tabela broj 46), a uređenje groblja treba provoditi prema važećim propisima o grobljima. Potrebno je planirati uređenje parkirališnih i zelenih površina, kao i gradnju građevina namijenjenih osnovnoj funkciji groblja. Uređenje groblja mora biti primjereno oblikovanju i tradiciji ovog područja.

Kod proširenja postojećih groblja ili izgradnje novih, prostor za grobna mjesta treba biti minimalno 25m udaljen od zone stanovanja, a prema uslovima lokacije osigurati pojas zelenila oko groblja.

Proširenje postojećih groblja, kao i građenje (formiranje) novih moguće je i na površinama planiranim za mješovitu, pretežno stambenu namjenu prema uslovima iz ove Odluke.

Groblja na području općine Sapna prezentirana su na grafičkom dijelu ove Odluke u razmjeri 1:5000 i u tekstualnom dijelu Prostornog plana poglavlje 14.1.

XIII MJERE SPREČAVANJA NEGATIVNIH UTICAJA NA OKOLIŠ

Član 160.

Na kvalitet okoliša najviše utiču slijedeće komponente: kvalitet zraka, tla, šuma, kvalitet površinskih voda (vodotokova) i podzemnih voda, stepen zaštite kulturno-istorijskih spomenika i prirodnih resursa.

U kontekstu naprijed navedenog mjere sprečavanja nepovoljnih uticaja na okoliš, odnose se na mjere zaštite prirodnih resursa, propisane mjere odvodnje otpadnih voda, mjere održivog razvoja ruralnih područja, održivog razvoja privrede, upravljanje otpadom shodno zakonu, mjere zaštite pejzaža i biološke raznolikosti, mjere zaštite rijetkih vrsta faune i deminiranjem prostora općine Sapna.

Izgradnjom kanalizacione mreže za cijelo područje općine Sapna, spriječio bi se negativan uticaj otpadnih voda na okoliš. Do izgradnje kanalizacione mreže potrebno je u ruralnim naseljima koristiti vodonepropusne septičke jame. Izgradnjom centralnog uređaja za prečišćavanje otpadnih voda i manjih lokalnih uređaja za prečišćavanja otpadnih voda, spriječiti zagađivanje zemljišta i vodotokova.

Cjelokupni saobraćaj se odvija cestama. Broj automobila se povećava iz godine u godinu kao i strost istih. Posljedice saobraćaja pogoršava postojeći loš i nekontrolisan kvalitet tekućih goriva. U planskom periodu treba promovirati i stimulisati uvođenje i korištenje gasa, kao goriva za motorna vozila kao i drugih alternativnih goriva kao što je biodizel.

Takođe je potrebno uspostaviti efikasnu kontrolu tehničkih pregleda vozila, kao i kontrolu kvaliteta goriva. Zagađivač zraka su i neodgovarajuća ložišta.

Član 161.

U cilju poboljšanja tla uvode se sljedeće aktivnosti i mjere:

- očuvanje poljoprivrednog zemljišta i njegovo racionalno korištenje,
- smanjiti korištenje hemiskih i vještakih đubriva, te stimulisati proizvodnju hrane na principima tradicionalne i ekološki prihvatljive proizvodnje,
- šumski resursi su važan potencijal općine Sapna, u planskom periodu potrebno je pošumiti devastirane šume i deminirati šumske površine,
- sanirati klizišta,
- izgradnja naselja, industrijskih objekata i saobraćajnica, treba da poštuje utvrđene namjene površina Prostornog plana.

Član 162.

Zaštita od buke i vibracija u okolini obuhvata zaštitu od svih vrsta umjetno proizvedenih emisija energija koje izazivaju opterećenje nepoželjnom, neprijatnom bukom, odnosno vibracijama koje mogu ugroziti zdravlje ili na njega štetno uticati.

Radi zaštite od buke potrebno je primjenjivati tehničke i organizacijske metode koje potiču:

- smanjivanje stvaranja emisija buke ili vibracija, odnosno izvora koji stvaraju buku ili vibracije,
- smanjivanje opterećenja, odnosno sprječavanje povećanja opterećenja bukom ili vibracijama,
- naknadnu zaštitu u onim sredinama koje su pod stalnim opterećenjem iznad utvrđenih standarda.

Sva pitanja u vezi sa zaštitom od buke i vibracija uređuju se posebnim zakonom.

XIV MJERE ZAŠTITE PRAVA LICA SA SMANJENIM TJELESNIM SPOSOBNOSTIMA

Član 163.

Kod projektovanja i izvođenja građevina javne, poslovne, stambene i stambeno – poslovne namjene, te svih javnih površina moraju se predvidjeti mjere za sprečavanje arhitektonsko – urbanističkih barijera za lica sa umanjnim tjelesnim sposobnostima u skladu sa važećom zakonskom regulativom i podzakonskim aktima.

XV MJERE ZAŠTITE STANOVNIKA I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I LJUDSKIM DJELOVANJEM IZAZVANIH NEPOGODA I KATASTROFA I RATNIH DJELOVANJA

Član 164.

Zaštita i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća obuhvata: programiranje, planiranje, organiziranje, obučavanje i osposobljavanje, provođenje, nadzor i finansiranje mjera i aktivnosti za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća s ciljem sprječavanja opasnosti, smanjenja broja nesreća i žrtava, te otklanjanja i ublažavanja štetnih djelovanja i posljedica prirodnih i drugih nesreća.

U zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od opasnosti i posljedica prirodnih i drugih nesreća, provode se sljedeće aktivnosti i mjere u zaštiti i spašavanju:

- sklanjanje ljudi i materijalnih dobara,
- evakuacija,
- zbrinjavanje ugroženih i stradalih,
- zamračivanje,
- zaštita i spašavanje od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava,
- zaštita i spašavanje od rušenja,
- zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom,
- zaštita i spašavanje od požara,
- zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava,
- prva medicinska pomoć,
- zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla,
- asanacija terena,

- zaštita životne sredine,
- zaštita i spašavanje u rudnicima,
- zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Mjere zaštite i spašavanja provode Služba za civilnu zaštitu i Štab civilne zaštite.

Član 165.

Uslovi izgradnje građevina za sklanjanje stanovništva i materijalnih dobara, kao i za druge potrebe odbrane i civilne zaštite na području općine moraju biti obezbjeđeni u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i odredbama Uredbe o mjerilima, kriterijima i načinu izgradnje skloništa i tehničkih normativa za kontrolu ispravnosti skloništa.

XV.1. ZAŠTITA OD POPLAVA

Član 166.

Zaštita područja od mogućih poplavnih voda vrši se u skladu sa odredbama zakonskih propisa kao i sa odredbama ove Odluke.

U cilju zaštite od štetnog djelovanja voda, Općina u skladu sa svojim nadležnostima prema odredbama važećeg Zakona o vodama osigurava planiranje mjera zaštite, gradnju i upravljanje zaštitnim vodnim objektima, a naročito gradnju nasipa, brana, pregrada, objekata za stabilizaciju dna i obala, objekata za odvođenje unutrašnjih voda i dr.

Obim zaštite od voda i potrebne mjere određuju se sljedećim planovima: posebnim planovima zaštite od poplava i leda, planovima zaštite od erozije i bujica i planovima zaštite od vanrednog zagađenja voda i drugim planovima propisanim Zakonom.

XV.2. ZAŠTITA OD EROZIJA I BUJICA

Član 167.

Sprečavanje štetnog dejstva erozije i bujica vrši se preduzimanjem radova za zaštitu od erozije i uređenjem bujičnih tokova. Protiverozivni radovi su:

- pošumljavanje goleti,
- melioracije degradiranih šuma i pašnjaka,
- podizanje pojaseva zaštitne vegetacije radi reguliranja površinskog slijevanja i smanjenja snage vjetra,
- podizanje zasada voćaka, grmlja i zasada trava,
- uređenje bujičnih tokova izgradnjom pregrada, kanala, kineta, obaloutvrda, drenaža i sl.,
- preuređenje, odnosno uklanjanje vodenica, brana , stupa kanala za dovođenje i odvođenje vode, čišćenje korita bujičnog toka u svrhu pravilnog proticanja vode.

Na bujičnim i erozivnim zemljištima, po pravilu, se ne izgrađuje i ne predviđa izgradnja podzemnih infrastrukturnih objekata, instalacija i uređaja, osim ako ne postoje druga tehnička rješenja.

Na bujičastim i erozivnim zemljištima ne može se odobriti izgradnja podzemnih i nadzemnih skloništa za smještaj ljudi i materijalnih dobara u slučaju ratne opasnosti.

Na utvrđenim bujičastim i erozivnim zemljištima, po pravilu, se ne planira i ne izgrađuju putne saobraćajnice, ako to nije nužno neophodno.

Isto tako, na zemljištima iz prethodnog stava, ne može se odobriti uređenje, izgradnja, odnosno formiranje groblja, niti se može vršiti ukopavanje.

XV.3. ZAŠTITA OD KLIZANJA

Član 168.

Uslovi za izgradnju na uslovno stabilnim i nestabilnim terenima dati su članovima 80,81,82,83,84,85 ove Odluke.

XV.4. ZAŠTITA OD VODA

Član 169.

U cilju zaštite od štetnog djelovanja voda, općina na ugroženom području osigurava u okviru svoje nadležnosti prema odredbama važećeg zakona, planiranje mjera zaštite, gradnju i upravljanje zaštitnim vodnim objektima, a naročito gradnju nasipa, brana, pregrada, objekata za stabilizaciju dna i obala, objekata za odvođenje unutrašnjih voda i dr. Obim zaštite od štetnog djelovanja voda i potrebne mjere određuju se sljedećim planovima: posebnim planovima zaštite od poplava i leda, planovima zaštite od erozije i bujica i planovima zaštite od vanrednog zagađenja voda.

Mjere zaštite od voda su:

- Nastavak regulacije korita rijeke Sapne,
- Uređenje korita Jelinog potoka,
- Uređenje korita Barnog potoka,
- Uređenje korita Gajanskog potoka.

XV.5. ZAŠTITA OD ZEMLJOTRESA

Član 170.

Područje općine Sapne nalazi se u zoni u kojoj su mogući zemljotresi od 6° i 7° MCS skale. Osnovne mjere zaštite od zemljotresa su:

- tehničke norme o izgradnji objekata (aseizmička izgradnja),
- izbor lokacije za izgradnju,
- kontinuiran proces prostornog i urbanističkog planiranja (generalno i detaljno), arhitektonskog i građevinskog projektovanja i izgradnje objekata,
- građenje objekata usmjereno u pravcu usklađivanja sa seizmogeološkim osobinama terena, kako bi se smanjio nivo povredljivosti objekata i seizmičkog rizika, a time i štete od eventualnog zemljotresa.

XV.6. ZAŠTITA OD POŽARA

Član 171.

Organizovanje i sprovođenje zaštite od požara većih razmjera na području općine Sapna, vrši se na osnovu plana zaštite od požara koji donosi Općinsko Vijeće, a na osnovu važećih zakona.

Zaštita od požara većih razmjera vrši se naročito:

- na urbanim područjima općine Sapna,
- na šumskim kompleksima općine Sapna,
- na privrednim i drugim značajnim objektima izvan urbanog područja Sapna.

XV.7. ZAŠTITA OD MINA

Član 172.

Na području općine evidentirani su dijelovi terena kontaminirani neeksplozivnim ubojitim sredstvima (minska polja i sumnjive površine).

Na ovim područjima je zabranjeno korištenje terena i svaka druga aktivnost.

Nadležna općinska služba je obavezna kontinuirano provoditi aktivnosti na prikupljanju informacija o čišćenju terena, kako bi se blagovremeno vršila reambulacija stanja u prostoru.

Član 173.

Poslove u vezi sa zaštitom od neeksplozivnih ubojitih sredstava vrše timovi za deminiranje na način regulisan posebnim zakonima iz ove oblasti i propisima donesenim na osnovu tih zakona, a porazumijevaju, između ostalog, pronalaženje, označavanje, iskopavanje, transport, deaktiviranje i uništavanje neeksplozivnih ubojitih sredstava.

Zaštitne mjere podrazumijevaju aktivnosti na pregledu i čišćenju terena od zaostalih neeksplozivnih ubojitih sredstava (mine i dr.). U cilju zaštite potrebno je upozoravati stanovništvo na opasnost od zaostalih neeksplozivnih ubojitih sredstava, putem medija i obilježavanja kontaminiranih zona na odgovarajući način, a obavezno je i redovno educiranje građana u blizini kontaminiranih područja. Prostornim planom prikazane su sumnjive površine u grafičkom dijelu u razmjeri 1: 5000.

XV.8. ZAŠTITA OD RATNIH DEJSTAVA

Član 174.

Izgradnja skloništa se vrši u skladu sa važećim zakonskim propisima.

Član 175.

Aspekt zaštite od ratnih dejstava – u cjelosti se rješava na nivou organa nadležnih za odbranu.

XV.9. SKLANJANJE LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA

Član 176.

Sklanjanje ljudi osigurava se izgradnjom skloništa osnovne zaštite i skloništa dopunske zaštite u skladu sa važećim zakonima i uredbama za navedenu oblast.

Sklanjanje ljudi osigurava se izgradnjom javnih skloništa i prilagođavanjem podrumskih i drugih prostorija u stambenim i drugim objektima i drugih pogodnih građevina za sklanjanje ljudi.

Skloništa osnovne i dopunske zaštite projektuju se kao dvonamjenski objekti, koji se koriste prvenstveno za potrebe u miru, u skladu sa osnovnom namjenom građevine ili se grade kao posebni objekti.

Član 177.

Općina donosi svoje dugoročne programe i godišnje planove izgradnje i održavanja javnih skloništa i zaklona, odnosno prilagođavanja drugih zaštitnih objekata za sklanjanje na svom području.

XVI MJERE PROVEDBE

XVII Član 178.

Prostornim planom utvrđena je obavezna izrada sljedećih planskih dokumenata:

- Na građevinskom zemljištu za koje je Prostornim planom utvrđen režim građenja I stepena donosi se regulacioni plan.
- Na građevinskom zemljištu za koje je Prostornim planom utvrđen režim građenja IV stepena građenje se vrši na osnovu uvjeta propisanih Prostornim planom.

Član 179.

Granice regulacionih planova su utvrđene ovim prostornim planom. Ukoliko se ukaže potreba, moguća je izmjena istih. Izmjena granica utvrdit će se Odlukom općinskog vijeća.

Član 180.

Procjenu potrebe izrade novih, odnosno izmjene i dopune postojećih planskih dokumenata, te prioritet izrade planskih dokumenata utvrđuje Nosilac pripreme svojim aktima u skladu sa Zakonom (programi, odluke i dr.)

U izradi detaljnih planskih dokumenata uvažit će se redoslijed prioriteta, uz mogućnost njegove izmjene na osnovu programa mjera za unapređenje stanja u prostoru.

Član 181.

Donošenjem detaljnih planskih dokumenata primjenjivat će se odredbe iz detaljnog planskog dokumenta.

XVIII NADZOR I UPRAVNE MJERE

Član 182.

Nadzor nad provođenjem odredaba ove Odluke vrše nadležni inspekcijski organi.

XIX PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 183.

Za promjene u prostoru za koje je donesena urbanistička saglasnost do stupanja na snagu ove Odluke, utvrđeni urbanističko-tehnički uslovi iz iste će biti osnov za izdavanje odobrenja za građenje za takvu promjenu u prostoru.

Ako je upravni postupak pokrenut pred nadležnom općinskom službom za upravu do dana stupanja na snagu ove Odluke, a do tog dana nije doneseno prvostepeno rješenje ili je rješenje bilo poništeno i vraćeno prvostepenom organu na ponovni postupak, postupak će se nastaviti prema odredbama ove Odluke.

Postupak izrade i donošenja detaljnih planskih dokumenata započelih do donošenja ove Odluke nastaviti će se po odredbama ove Odluke.

Član 184.

Do uspostave katastra nadzemnih i podzemnih vodova, infrastrukturnih sistema sa pripadajućim objektima (elektroenergetski, telekomunikacioni, vodovodni, kanalizacioni, toplovodni, gasovodni, putni, željeznički i slični infrastrukturni sistemi) organi uprave i upravne organizacije i pravna lica koja su upravitelji ili vlasnici nadzemnih i podzemnih vodova infrastrukturnih sistema, ponašati će se u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Organi uprave i upravne organizacije obavezne su da u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti, a koje se tiču poslova prostornog planiranja i građenja i drugih poslova vezanih za prostorno planiranje i građenje, obavezno traže podatke od pravnih lica koja su upravitelji ili vlasnici nadzemnih i podzemnih vodova infrastrukturnih sistema o infrastrukturnim vodovima sa pripadajućim objektima na određenoj (predmetnoj) lokaciji.

Pravna lica koja su upravitelji ili vlasnici nadzemnih i podzemnih vodova infrastrukturnih sistema, obavezni su da, na zahtjev organa uprave iz prethodnog stava ovog Člana dostave tražene podatke, informacije i drugu dokumentaciju iz svoje nadležnosti, bez naknade, izuzev ako naknada nije propisana Zakonom.

Član 185.

Do donošenja regulacionih planova primjenjvat će se odredbe ove Odluke, odredbe važećih zakona i podzakonskih propisa koji regulišu oblast prostornog planiranja i gradnje.

Član 186.

Odredbe ove Odluke koje u momentu potrebe primjene ne budu u saglasnosti sa važećim Zakonima i podzakonskim propisima, neće se primjenjivati, a umjesto njih, primjenjivat će se odredbe važećih Zakona i podzakonskih propisa.

Član 187.

Sastavni dio ove Odluke su grafički prilozi iz člana 3. Odluke.

Član 188.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Općine Sapna“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj:02-05-1446-2/16
Sapna, 05.08.2016.godina

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

Općinsko vijeće Sapna na osnovu člana 16. i 29. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH („Službeni glasnik Federacije BiH“, broj 2/06, 72/07, 32,08, 4/10, 13/10 i 45/10), člana 28 i 34, Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 6/11, 4/13, 15/13 i 2/16) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), na sjednici održanoj dana 05.08.2016. godine donosi

ODLUKU

o usvajanju Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni

Član 1.

Usvaja se Regulacioni plan za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni.

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj: 02-02-1446-3/16
Datum, 05.08.2016. godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

**TUZLANSKI KANTON
OPĆINA SAPNA**

**REGULACIONI PLAN ZA
INDUSTRIJSKO-POSLOVNU ZONU 1 U SAPNI**

SARAJEVO, juli 2016. godine

- Nosilac pripreme plana:** SLUŽBA ZA URBANIZAM, STAMBENO-KOMUNALNE,
IMOVINSKO-PRAVNE I GEODETSKE POSLOVE
Općina Sapna
Ul. Viteške brigade bb
75411 Sapna
- Nosilac izrade plana:** IPSA INSTITUT d.o.o. SARAJEVO, BIH
Put života bb
71000 Sarajevo
- Planska dokumentacija:** REGULACIONI PLAN ZA INDUSTRIJSKO-POSLOVNU
ZONU 1 U SAPNI

Radni tim :

- Odgovorni planer i koordinatar: mr Lejla Hajro, dipl.ing.arh.
- Saradnici : Jasmin Meškić, MA, dipl.ing.arh.
Ilma Begović, MA, dipl.ing.arh.
Adna Bećar, MA, dipl.ing.arh.
Elvir Alić, dipl.ing.građ.
Jasmina Marić, MA, dipl.ing.arh.
Selma Prutina, dipl.ing.el.

Direktor IPSA Instituta:

Enko Hubanić, dipl. ing.građ.

Sarajevo, juli 2016. godine

REGULACIONI PLAN ZA INDUSTRIJSKO-POSLOVNU ZONU 1 U SAPNI

- DIO 1. Opći dio
- DIO 2. Tekstualni dio
- DIO 3. Grafički dio
- DIO 4. Prilozi

DIO 1. Opći dio

SADRŽAJ:

- Ovlaštenje Federalnog Ministarstva prostornog uređenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.
- Odluka o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni ("Službeni glasnik općine Sapna" broj: 4/11).
- Odluka o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni ("Službeni glasnik općine Sapna" broj: 3/15).

- **Ovlaštenje Federalnog ministarstva prostornog uređenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata**

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERAL MINISTRY OF PHYSICAL PLANNING

Broj: UPI-02-23-1-181/08 F.Š.
Sarajevo, 23.08.2013. godine

Federalno ministarstvo prostornog uređenja u Sarajevu rješavajući zahtjev poduzeća IPISA INSTITUT d.o.o. iz Sarajeva, ul. Put života b.b. za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata, na osnovu člana 3.i 4. Uredbe o posebnim uslovima koja moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08) i člana 200. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98 i 48/99), Federalni ministar za prostorno uređenje donosi

R J E Š E N J E

1. Daje se ovlaštenje poduzeću **IPISA INSTITUT d.o.o. iz Sarajeva, ul. Put života b.b.** sa rokom od pet godina od dana izdavanja istog, za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata
  - a) **Prostornih i urbanističkih planova,**
  - b) **Detaljnih planskih dokumenata (zoning planovi, regulacioni planovi i urbanistički projekti).**
2. IPISA INSTITUT d.o.o. Sarajevo je dužan da u roku od 15 dana od dana nastale promjene, zatraži izmjenu ovlaštenja ako su se naknadno promijenili podaci na temelju kojih je ovlaštenje dato.
3. IPISA INSTITUT d.o.o. Sarajevo može podnijeti zahtjev za produženje ovlaštenja najranije godinu dana a najkasnije dva mjeseca prije isteka roka važenja ovlaštenja.

O b r a z l o ž e n j e

Dana 04.04.2013. godine Federalno ministarstvo prostornog uređenja je zaprimilo zahtjev poduzeća IPISA INSTITUT d.o.o. Sarajevo za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.

Dana 15.04.2013. godine Federalno ministarstvo prostornog uređenja je zatražilo ispravku podneska - zahtjeva u skladu sa članom 3. i 4. Uredbe o posebnim uslovima koja moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08). U ostavljenom roku podnosilac zahtjeva je priložio tražene dokaze pojedinačno za svakog zaposlenog odnosno dostavio dokaz o uplati administrativne takse i naknade za izdavanje ovlaštenja.

Rješavajući zahtjev poduzeća IPISA INSTITUT d.o.o. Sarajevo za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata, Federalno ministarstvo prostornog uređenja je izvršilo uvid u zahtjev podnosioca te kompletan spis predmeta sa priloženim dokazima te nakon savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza pojedinačno i svih dokaza u međusobnoj uslovljenosti i povezanosti, utvrdilo da poduzeće IPISA INSTITUT d.o.o. Sarajevo ispunjava uslove za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.

Naime odredbom člana 3. i 4. Uredbe o posebnim uslovima koja moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08), propisano je da ovlaštenje za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata, na zahtjev privrednog ili drugog pravnog lica izdaje Federalno ministarstvo prostornog uređenja, ako isti ispunjava uslove u članu 3. i 4. Uredbe a koje se odnose na broj uposlenog kadra po strukama, na staž ostvaren u struci, položen stručni ispit te tehničku opremu i računarske programe kojim podnosilac zahtjeva raspolaže.

Kako je podnosilac zahtjeva dostavio ovom Federalnom ministarstvu ovjerenu dokumentaciju o broju uposlenih stručnih osoba, ovjerene kopije diploma, ovjerenu dokumentaciju o radnom stažu uposlenih stručnih osoba, te ostale dokaze propisane članom 3. i 4. Uredbe, to je donesena odluka da se zahtjevu podnosioca udovolji i izda rješenje kojim se daje ovlaštenje za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.

Na temelju utvrđenog činjeničnog stanja a u skladu sa članom 26. stav 3. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10), članom 3. i 4. Uredbe o posebnim uslovima koje moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08), i člana 200. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98 i 48/99) doneseno je rješenje kao u dispozitivu.

Taksa u iznosu 7,00 KM pada na teret podnosioca zahtjeva u smislu člana 3. i tarifnog broja 55. Zakona o Federalnim upravnim pristojbama i tarifi Federalnih upravnih pristojbi („Službene novine Federacije BiH“, broj 6/98 i 8/00).

Naknada za izdavanje ovlaštenja u iznosu 3000, 00 KM pada na teret podnosioca zahtjeva u skladu sa rješenjem Federalnog ministra za prostorno uređenje broj 05-14-3-341/09 od 04.03.2009. godine.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU

Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega nije dozvoljena žalba ali se može pokrenuti upravni spor, podnošenjem tužbe nadležnom sudu u roku od 30 dana od njegovog prijema.

MINISTAR
[Signature]
mr.sc. Đesnica Radivojević

Dostaviti :

1. IPSA INSTITUT d.o.o. Sarajevo,
ul. Put života b.b.
2. Evidenciji,
3. Arhivi.

- **Odluka o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni** ("Službeni glasnik općine Sapna" broj: 4/11)

1484

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA SAPNA
Općinsko vijeće

Broj : 01-02-589/11
Saspna, 29.06.2011.godine

Općinsko vijeće Sapna na osnovu člana 23. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 2/06, 72/07, 32/08, 4/10,13/10 i 45/10), člana 41. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 6/11) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 6/07 i 9/08), na sjednici održanoj dana 29.06.2011.godine donijelo je

ODLUKU

o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni

Član 1.

Pristupa se izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni.

Član 2.

Granica obuhvata polazi od tačke 1. koja počinje sa parcelom označenom kao k.č.broj 3602/KO Sapna i nalazi se pored puta Lopare-Karakaj i nastavlja u pravcu sjeveroistoka u dužini od 220 m i nastavlja u pravcu jugoistoka u dužini od 36 m do tačke 3. i prelama se u pravcu jugozapada u dužini od 80 m do tačke 4. Od tačke 4. granica ide u pravcu jugoistok do tačke 5. u dužini od oko 70 m, zatim se prelama u pravcu jugozapada odnosno prema putu Lopare – Karakaj do tačke 6. u dužini od 127 m pa prelazi preko regionalnog puta Lopare- A III 68-Karakaj do rijeke Sapna tj. do tačke 7. u dužini od 66 m .Potom prati liniju uzvodno od rijeke Sapna do tačke 8. u dužini od oko 133 m i nastavlja do tačke broj 1.

Član 3.

Vremenski period za koji se donosi regulacioni plan je 10 godina računajući od dana stupanja na snagu istog.

Član 4.

Smjernice za izradu regulacionog plana su :

1. Usklađivanje planskih rješenja sa novim potrebama razvoja i uređenja ovog dijela urbanog područja

2. Definisane programskih smjernica, planskih odrednica i prostornih rješenja u cilju racionalnog korištenja i uređenja prostora
3. Pronalaženje rješenja za izgradnju novih kapaciteta sa već izgrađenim infrastrukturnim vodovima
4. Definisane odgovarajućih građevinskih i drugih parcela u odnosu na iskazane potrebe
5. Analiza postojećeg stanja i detaljno utvrđivanje planskih uslova i načina korištenja prostora sa aspekta nove namjene.

Član 5.

Rok za izradu regulacionog plana je 6 mjeseci od stupanja na snagu ove Odluke.

Član 6.

Sredstva za izradu regulacionog plana obezbijedit će se u budžetu općine Sapna.

Član 7.

Nosilac pripreme za izradu regulacionog plana je Općinski načelnik a nosilac izrade regulacionog plana biće izabran putem javnog nadmetanja.

Član 8.

Nosilac izrade plana dužan je Plan izraditi u skladu sa Zakonom, propisima donesenim na osnovu zakona i u skladu sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja („Službene novine Federacije BiH“, broj 63/04, 50/07 i 84/10).

Član 9.

Nosilac izrade će na osnovu smjernica iz člana 4. ove Odluke izraditi Koncept Regulacionog plana i dostaviti ga Nosiocu pripreme na razmatranje. Nakon što Nosilac pripreme prihvati Koncept, Nosilac izrade će izraditi prednacrt Regulacionog plana na osnovu kojeg će Nosilac pripreme izraditi Nacrt Regulacionog plana koji će biti dostavljen Općinskom vijeću na razmatranje i stavljanje istog na javnu raspravu.

Član 10.

Nosilac pripreme sklapa ugovor sa nosiocem izrade, kojim se definišu obaveze ugovornih strana.

Nosilac izrade dostavlja nosiocu pripreme, prednacrt dokumenta prostornog uređenja prema jedinstvenom konceptu, odnosno u analognoj formi: tekstualni dio u 3 (tri) primjerka i grafički dio 3 (tri) primjerka, kao i u digitalnoj formi – cjelokupni sadržaj plana (tekstualni i grafički dio) najmanje 1 (jedan) primjerak (na računarskom mediju).

Nosilac izrade može dostaviti nosiocu pripreme veći broj primjeraka, ako je to utvrđeno ugovorom o izradi dokumenta prostornog uređenja.

Nosilac izrade obavezan je pripremiti skraćenu verziju tekstualnog i grafičkog dijela dokumenta prostornog uređenja u odgovarajućoj razmjeri, za potrebe uključivanja javnosti u postupak izrade plana. Skraćena verzija mora biti prezentirana na način da bude razumljiva

svim korisnicima prostora.

Nosilac pripreme zauzima stav u pogledu dostavljenih primjedbi i sugestija, sa obrazloženjem i razlozima zbog kojih pojedine primjedbe i sugestije nisu prihvaćene i dostavlja ga nosiocu izrade plana.

Nosilac izrade plana dužan je i u tekstualnom i grafičkom dijelu prijedloga dokumenta prostornog uređenja izvršiti izmjene u skladu sa prihvaćenim primjedbama na nacrt dokumenta prostornog uređenja.

Član 11.

Sastavni dio ove Odluke je grafički prikaz granice obuhvata R 1:2500

Član 12.

Na zemljištu iz člana 2. ove Odluke utvrđuje se režim zabrane gradnje do donošenja regulacionog plana, a najduže u trajanju od dvije godine od stupanja na snagu ove Odluke.

Član 13.

U skladu sa članom 15. Zakona o eksproprijaciji („Službene novine Federacije BiH“, broj 70/07), za područje za koje je donesen regulacioni plan, javni interes za izgradnju objekta ili izvođenje drugih radova smatra se utvrđen tim planom.

Član 14.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Dostaviti:

1. Općinskom načelniku;
2. Općinskoj službi za PUGIPPIF;
3. U 23.RSOV.

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Džemal Ahmetović

REGULACIONI PLAN ZA POSLOVNU ZONU
 TUZLANSKOG KANTONA 2005-2025
 PROJEKCIJA PROSTORNOG RAZVOJA
 SINTEZNI PRIKAZ KORISTENJA PROSTORA

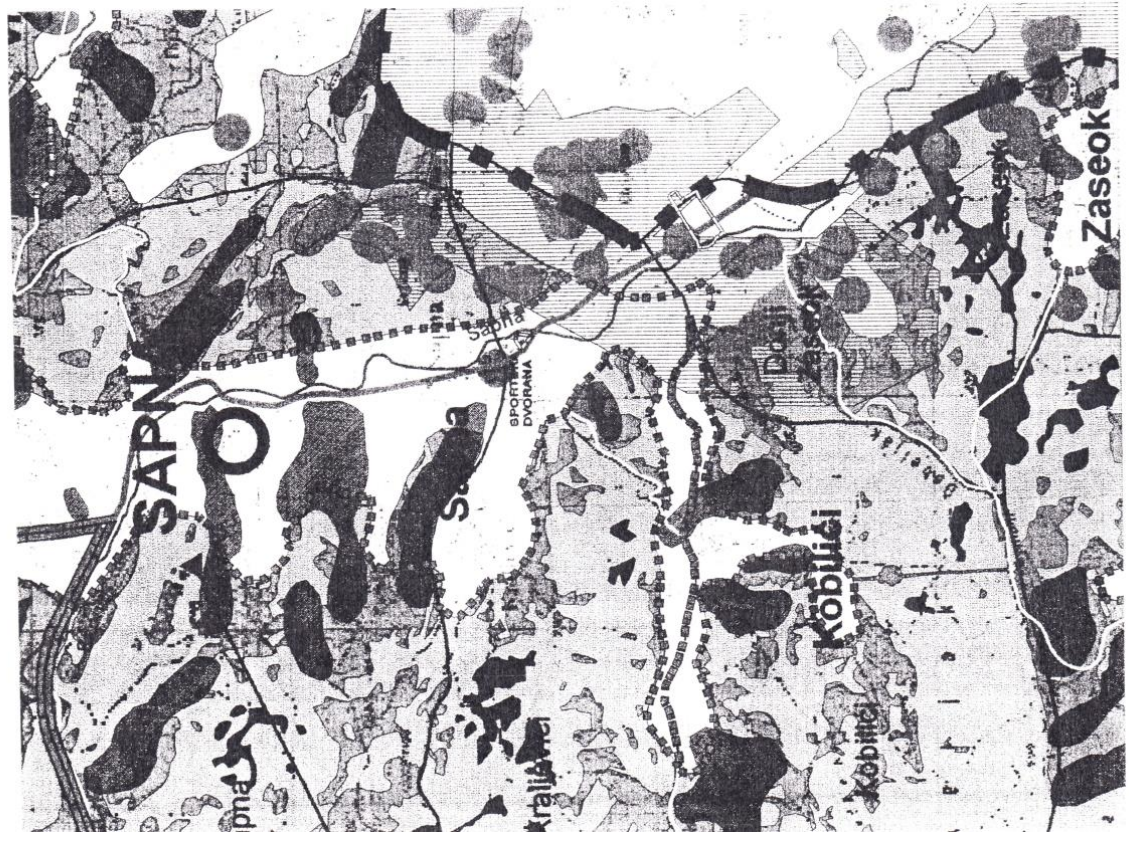
IZVOD R 1 : 25 000

Predmetna lokacija-općina SAPNA
 Obuhvat Regulacionog plana
 Industrijsko - poslovne zone 1

Legenda :

- Granica kantona
- Granica općine
- Granice naselja
- Granica urbanih područja
- Šume
- Poljoprivredno zemljište - agrozona 1
- Poljoprivredno zemljište - agrozona 2
- Poljoprivredno zemljište - agrozona 3
- Građevinsko zemljište
- Privredne zone
- Privremeno neupotrebljivo zemljište (mine)
- Sumnjive površine
- Klizišta
- Magistralni putevi planirani
- Regionalni putevi planirani
- Magistralni put
- Regionalni put
- Lokalni put
- Željeznička pruga
- Dalekovod 400kV
- Dalekovod 220 kV
- Dalekovod 110kV
- Vodotoci

MINISTARSTVO PROSTORNOG UREDJENJA
 I ZAŠTITE OKOLICE TUZLANSKOG KANTONA

- **Odluka o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Regulacionog plana Industrijsko-poslovna zona 1 u Sapni** ("Službeni glasnik općine Sapna" broj: 3/15)

980

Bosna i Hercegovina
 Federacija Bosne i Hercegovine
 Tuzlanski kanton
 OPĆINA SAPNA
 Općinsko vijeće

Broj : 02-02-699-5/14
 Sapna, 08.04.2015.godine

Općinsko vijeće Sapna na osnovu člana 23. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10), člana 41. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 6/11, 4/13 i 15/13) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 6/07, 9/08 i 3/12), na sjednici održanoj dana 08.04.2015.godine donosi

ODLUKU

o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni

Član 1.

Član 2. Odluke o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 4/11) mjenja se i glasi:

„Granica obuhvata industrijsko-poslovne zone 1 u Sapni polazi od tromede parcela označenih sa k.č.br.3527/1, 3527/3 i 3791/1 odnosno od tačke 1 koja je predstavljena na grafičkoj podlozi, od tačke 1 granica se pruža do tačke 2 u dužini od 53,00 m u pravcu sjevera odnosno do Regionalnog puta Lopare-Karakaj, dalje nastavlja granicom pomenutog puta prema jugo-istoku u dužini od 57,00 m odnosno do tačke 3, od tačke 3 granica se naglo lomi u pravcu sjevero-istoka u dužini od 10,00 m do tačke 4 dalje granica se produžava istim pravcem u dužini od 150,00 m do tačke 5 gdje se ponovo lomi prema jugo-istoku u dužini od 42,00 m i dolazi do tačke 6, od tačke 6 granica se lomi u pravcu jugo-zapada u dužini od 15,00 m do tačke 7, na tački 7 granica se lomi u pravcu jugo-istoka u dužini od 69,50 m i dolazi do tačke 8 gdje se ponovo lomi u pravcu zapada u dužini od 128,00 m i dolazi do tačke 9 koja je ujedno i granica Regionalnog puta Lopare-Karakaj, kojeg presjeca u istom pravcu u dužini od 11,50 m i ide do tačke 10, dalje granica produžava istim pravcem u dužini od 55,00 do tačke 11 koja čini tromedu parcela označenih kao k.č.br.3606, 3610 i 3791/1 granica na tački 11 mjenja pravac i ide uzvodno Rjekom Saponom u dužini od 76,00 m do tačke 12, dalje granica produžava istim pravcem u dužini od 59,00 m do tačke 1 gdje se i završava“.

Član 2.

U ostalom dijelu, Odluka o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 4/11), ostaje nepromjenjena.

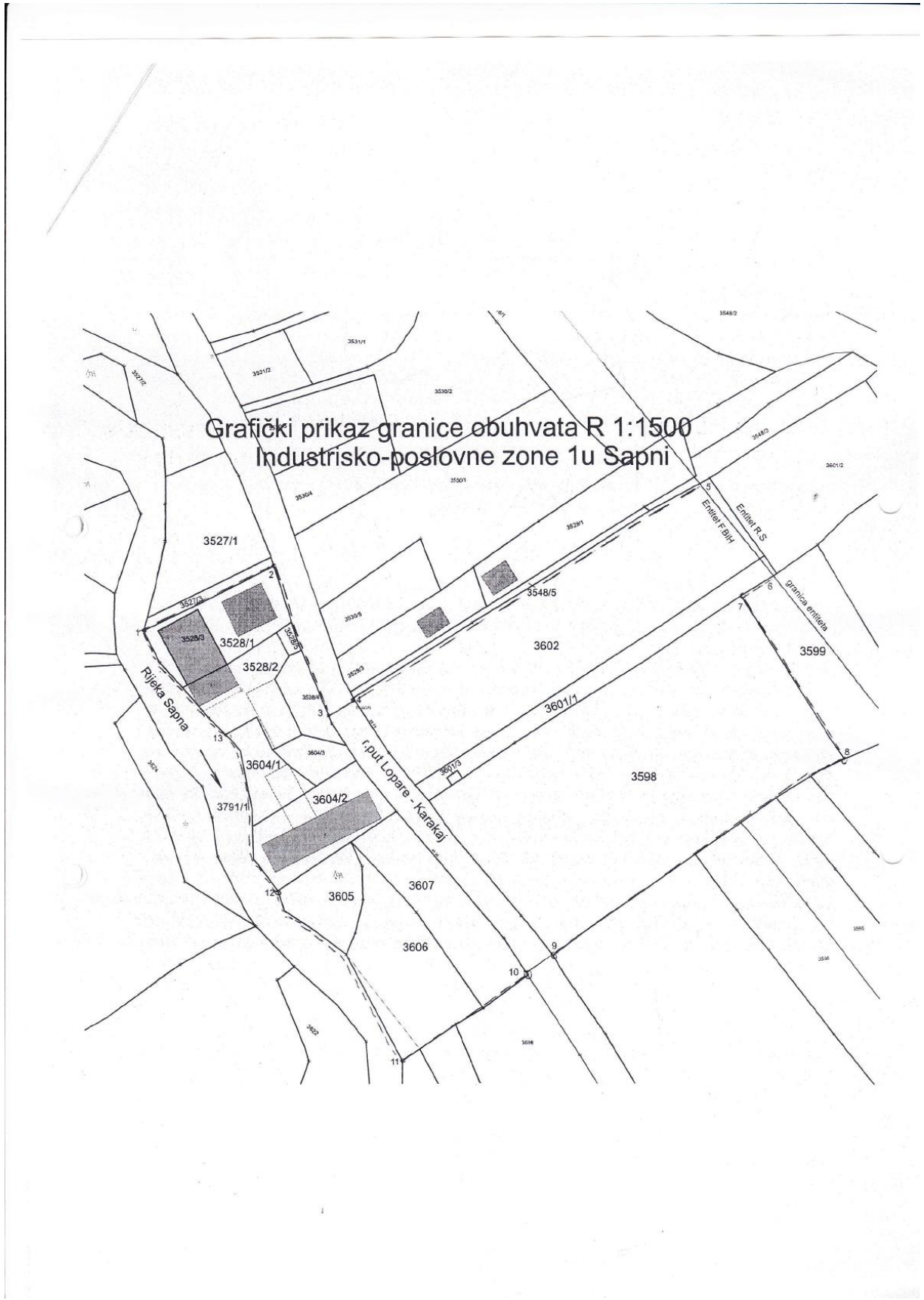
Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Dostaviti:
 1. Službi za urbanizam....
 2. U 22.RSOV.

Predsjedavajući
 Općinskog vijeća
 Mirnes Ćušić

DIO 2.   Tekstualni dio

SADRŽAJ

DIO 1. Opći dio	4
DIO 2. Tekstualni dio.....	14
1. UVOD	16
1.1. Metodologija izrade Plana.....	17
1.2. Korištena literatura	18
2. IZVOD IZ PLANA VIŠEG REDA	22
I - IZVOD IZ URBANISTIČKE OSNOVE	24
1. Opći podaci o prostornoj cjelini	24
1.1. Granice i položaj u širem području.....	24
2. Osnovni podaci o stanju u prostoru	24
2.1. Klima	24
2.2. Hidrografske , hidrogeološke i geološke karakteristike	25
2.3. Inženjersko-geološke karakteristike	25
3. Stvoreni uslovi	26
3.1. Namjena površina.....	26
3.2. Katastarske čestice i vlasnički podaci	27
3.3. Fizičke strukture prostorne cjeline	28
3.4. Infrastruktura	30
4. Bilans postojećih površina i urbanističko-tehnički parametri	33
5. Odnos izgrađenih objekata prema postojećoj planskoj dokumentaciji i katastarskim podlogama.....	33
6. Analiza i ocjena stanja prirodnih i stvorenih uslova, te organizacije prostora.....	33
II - PROJEKCIJA IZGRADNJE I UREĐENJA PROSTORNE CJELINE.....	35
1. Plan organizacije, uređenja i korištenja prostora.....	35
1.1. Osnovna namjena površina	35
1.2. Plan organizacije prostora	35
1.3. Građevinski fond	37
1.4. Sistem zelenih površina	38
1.5. Prirodno i kulturno – historijsko naslijeđe	39

1.6. Opći urbanističko-tehnički uslovi za izgradnju objekata	39
1.7. Parcelacija, građevinske i regulacione linije	41
1.8. Infrastruktura	42
1.9. Zaštita životne sredine.....	51
2. Planirani bilansi i urbanističko-tehnički parametri.....	52
3. Orientacioni troškovi uređenja građevinskog zemljišta	54
3.1. Pripremanje građevinskog zemljišta	54
3.2. Opremanje građevinskog zemljišta	56
3.3. Investiciona ulaganja u uređenje građevinskog zemljišta.....	58
3.4. Naknada za uređenje građevinskog zemljišta u odnosu na planirane objekte.....	59
III – ODLUKA O PROVOĐENJU REGULACIONOG PLANA ZA INDUSTRIJSKO-POSLOVNU ZONU 1 U SAPNI	60
I – Opće odredbe	60
II – Granice prostorne cjeline	61
III – Urbanističko – tehnički uslovi za izgradnju građevina.....	62
IV – Uređenje i korištenje zemljišta.....	67
V - Prelazne i završne odredbe	74
DIO 3. Grafički dio.....	76
DIO 4. Prilozi	77
1. Identifikacijski kartoni objekata	78
2. Izvještaj Nosioca pripremen i Nosioca izrade plana o primjedbama na Nacrt Plana.....	79
3. Koordinate prelomnih tačaka.....	85

1. UVOD

Općinsko vijeće Sapna 29.6.2011. godine donijelo je Odluku (br. 01-02-589/11) o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni. Ovom Odlukom, pored ostalog, utvrđen je obuhvat Regulacionog plana, date su Smjernice za izradu Regulacionog plana, te je utvrđen vremenski period od 10 godina, računajući od dana stupanja na snagu istog.

Postupak izrade Regulacionog plana započeo je 28.10.2014. godine, potpisivanjem Ugovora o izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni između Nosioca pripreme / Općinskog načelnika i Nosioca izrade / IPSA Institut d.o.o. – Sarajevo.

Nakon potpisivanja Ugovora, pristupilo se izradi Urbanističke osnove na temelju prikupljene dokumentacije, odnosno snimka postojećeg stanja. Informaciono – dokumentaciona osnova je načinjena na osnovu raspoloživih podataka, dokumenata, projekata, planova višeg reda, zahtjeva dospjelih Nosiocu pripreme Plana, te drugih podataka, koji su dobiveni na osnovu snimanja postojećeg stanja na samom terenu.

Prema Planu i programu uključivanja javnosti u proces izrade Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni, uključivanje javnosti je provedeno u tri faze: na početku izrade Plana, zatim nakon izrade Urbanističke osnove i na kraju nakon usvajanja Nacrta Plana.

U prvoj fazi procesa izrade Plana, Služba za urbanizam, stambeno-komunalne poslove, movinsko-pravne i geodetske poslove općine Sapna izvršila je uključivanja javnosti na način da je vlasnicima odnosno posjednicima zemljišta koja su obuhvaćena Planom dostavila obavještenje o pokrenutom procesu izrade Plana, te da u vezi s tim isti dostave svoja mišljenja, sugestije, zahtjeve i prijedloge u pogledu korištenja njihove imovine, koja je Nosioc izrade Plana uzeo u razmatranje prilikom izrade Plana.

Dana 19.1.2015. godine dostavljena je Urbanistička osnova Nosiocu pripreme, koji je nakon razmatranja, a zbog neslaganja sa predloženim konceptom, istu vratio Nosiocu izrade na doradu. U periodu izrade ove faze – Urbanističke osnove, Općinsko vijeće Sapna 8.4.2015. godine donijelo je Odluku (br. 02-02-699-5/14) o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni, kojom se mijenja obuhvat Regulacionog plana.

Nakon formiranja Urbanističke osnove, ista je dostavljena Nosiocu pripreme na dalji postupak. Nakon razmatranja, prva faza – Urbanistička osnova je i usvojena od strane Nosioca pripreme 27.11.2015. godine (Zaključak br. 03-23-154-55-1/15).

Druga faza uključivanja javnosti predstavljala je uključivanje i obavještanje vlasnika/posjednika zemljišta i javnih institucija obuhvaćenih Planom o izradi Urbanističke osnove putem sredstava informisanja. Uvid u Urbanističku osnovu bio je omogućen u prostorijama Službe. Nakon završene druge faze, sva zaprimljena mišljenja, sugestije kao i zahtjevi i prijedlozi na Urbanističku osnovu dostavljeni su Nosiocu izrade na razmatranje.

Po usvajanju Urbanističke osnove, pristupilo se izradi Prednacrt Plana. Pristigle primjedbe, zahtjevi i sugestije koje su smatrane opravdanim su uvrštene u Prednacrt Plana. Ostale primjedbe, zahtjevi i sugestije su obrađene i data su obrazloženja. Prednacrt Plana upućen je Nosiocu pripreme na razmatranje 15.12.2015. godine. Prednacrt je razmatran i usvojen od strane Nosioca pripreme 7.1.2016. godine (Zaključak br. 03-23-154-58-1/15).

Na osnovu dostavljenih primjedbi i sugestija na Prednacrt plana izrađen je Nacrt plana. Nacrt plana je dostavljen Nosiocu pripreme 19.1.2016. godine, koji je isti uputio na usvajanje Općinskom vijeću. Općinsko vijeće Sapna je dana 24.2.2016. godine, na redovnoj sjednici razmatralo i usvojilo Nacrt Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni.

Nakon usvajanja, faza Nacrta Plana je izložena na javni uvid u trajanju od 30 dana do 24.3.2016. godine, kada je održana Javna rasprava u zgradi Općine Sapna, što ujedno i predstavlja treću i završnu fazu uključivanja javnosti u proces izrade Plana. U periodu trajanja Javnog uvida i na Javnoj raspravi iznesen je određen broj pitanja, zahtjeva, sugestija i primjedbi, koje su sumirane i na koje su Nosilac izrade i Nosilac pripreme iznijeli svoje stavove.

Nakon usvajanja Nacrta, Nosioc pripreme je uputio zahtjev Ministarstvu prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona za dobivanje saglasnosti shodno Zakonu o prostornom uređenju i građenju Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj:6/11, 4/13, 15/13 i 2/16). Nakon razmatranja Nacrta plana, dana 28.3.2016. godine Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK, dostavilo je obavijest kojom se ne može dati saglasnost na Nacrt Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni. U obavijesti su navedene primjedbe, koje je Nosilac izrade Plana usvojio i ugradio u dokument, te ponovo dostavio fazu Nacrta plana na dalji postupak.

Na Nacrt Plana Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona je dalo saglasnost (akt br.12/05-23-8536-1/16, dana 29.06.2016. godine), što je bio preduslov za završnu fazu Prijedloga Plana.

1.1. Metodologija izrade Plana

Metodologija izrade ovog Plana određuje se u svemu prema Uredbi o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata.

Vodeći se Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata Regulacioni plan, realizirat će se u dvije faze:

- a. Priprema i izrada Urbanističke osnove,
- b. Izrada prednacrt, nacrt i prijedloga Regulacionog plana.

Urbanistička osnova sadrži:

1. Izvod iz plana šireg područja (prostornih planova i/ili urbanističkog plana), koji je osnov za izradu regulacionog plana,
2. Prikaz postojećeg stanja, njegovu analizu i vrednovanje i ocjenu mogućnosti izgradnje i uređenja prostorne cjeline u granicama utvrđenim Odlukom o pristupanju izradi regulacionog plana,
3. Osnovnu koncepciju izgradnje i uređenja prostorne cjeline, urađenu na osnovu smjernica iz Odluke o pristupanju izradi Plana.

Prednacrt, Nacrt i Prijedlog plana se sastoje od tekstualnog i grafičkog dijela.

Tekstualni dio se formira tako da se sastoji od sljedećih dijelova:

1. Izvod iz urbanističke osnove
2. Projekciju izgradnje uređenja prostorne cjeline
3. Odluku o provođenju Regulacionog plana

Grafički dio prezentira se na odgovarajućem broju tematskih karata, u svemu prema Uredbi o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata.

Informaciono – dokumentaciona osnova je načinjena na osnovu raspoloživih podataka, dokumenata, planova višeg reda, regulacionih planova, urbanističkih projekata, zahtjeva dospjelih Nosiocu pripreme Plana, te drugih podataka, koji su dobiveni na osnovu snimanja postojećeg stanja na samom terenu. Podaci su analizirani, valorizovani, što je obrađeno u poglavlju Izvod iz urbanističke osnove, a u svemu prema Uredbi o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata.

1.2. Korištena literatura

Kao dokumentacionu osnovu za potrebe izrade Prostorne osnove, ali i daljih faza, Nosiocel pripreme je Nosiocu izrade stavio na raspolaganje sljedeće:

- Granica obuhvata Plana
- Ažurna geodetska podloga sa vertikalnom projekcijom
- Popis parcela koje su obuhvaćene Regulacionim planom za Industrijsko – poslovnu zonu 1 u Sapni. Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove, broj 03-30-11-140/15-4 od 17.02.2015. godine.
- GEA Agencija za geodetsko premjeravanje. Geodetski elaborat komunalnog uređaja – realizacija optičkog spojnog puta na dionici TS 35/10 kV Sapna – PJD Sapna. Banovići. 2013.
- ANGST GEOPREMJER d.o.o. Geodetski elaborat snimanja komunalnih uređaja – trasa dalekovoda 10(20) kV „Sapna“. Banja Luka. 2014.
- Deling d.o.o. Tehnički izvještaj o geodetskom snimanju transformatorske stanice KSF6 10(20)/0,4 kV Sapna Pijaca Nova i trase srednjenaponskog kabla 10(20)/0,4 kV Sapna Pijaca Nova. Tuzla. 2012.
- Situacija regionalnog puta R 306
- Postojeće instalacije u granicama obuhvata Plana
- Javno preduzeće za vodoprivrednu djelatnost "Spreča" d.d. Tuzla. Glavni projekat primarnog kanalizacionog kolektora sanitarno-fekalnih otpadnih voda za centralni dio Općine Sapna. 2009.
- Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli. Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna. Tuzla. 2015.
- Idejni projekat „Poslovni objekat: Benzinska pumpa sa nadstrešnicom – Poslovni prostor sa autopraonicom“. Sapna. 2014.

- **Saglasnost na Nacrt Regulacionog Plana od strane Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona**

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

TUZLANSKI KANTON
ТУЗЛАНСКИ КАНТОН
MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA I ZAŠTITE OKOLICE
МИНИСТАРСТВО ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ОКОЛИЦЕ

TUZLA CANTON
MINISTRY OF PHYSICAL PLANNING
AND ENVIRONMENT PROTECTION

Broj: 12/05 -23-8536-1/16
Tuzla, 29.06.2016.godine

TUZLANSKI KANTON
OPĆINA SAPNA

*Služba za urbanizam, stambeno-komunalne,
Imovinsko-pravne i geodetske poslove*

Predmet: Saglasnost na Nacrt Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni

Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona, rješavajući po zahtjevu općine Sapna – Službe za urbanizam, stambeno - komunalne, imovinsko - pravne i geodetske poslove broj: 03-23-154-62-1/16 od 25.05.2016. godine za davanje saglasnosti na Nacrt Regulacionog plana za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni, a u skladu sa članom 46. stav 10. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 6/11, 4/13, 15/13 i 2/16), izdaje

SAGLASNOST

kojom se potvrđuje da je **Nacrt Regulacionog plana za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni**, usklađen sa važećim planskim dokumentom šireg područja - **Prostornim planom za područje Tuzlanskog kantona 2005-2025. godine**, te da je isti urađen u skladu sa **Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata**.

Obrazloženje

Zahtjevom broj: 03-23-154-62-1/16 od 25.05.2016. godine općina Sapna – Služba za urbanizam, stambeno - komunalne, imovinsko - pravne i geodetske poslove zatražila je od Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice „shodno članu 46. stav 10. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 6/11, 4/13, 15/13, 3/15 i 2/16), a imajući u vidu činjenicu da za općinu Sapna nije donesen Prostorni plan općine, saglasnost na **Nacrt Regulacionog plana za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni**“.

U prilogu zahtjeva dostavljeni su:

- Regulacioni plana za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni – Nacrt plana, nosilac izrade: IPSA Institut doo Sarajevo, maj 2016.godine – elaborat sa uvezanim tekstualnim i grafičkim dijelom (16 grafičkih priloga urađenih u razmjeri 1:1000) – analogna forma;

- DVD sa slijedećim sadržajem – Regulacioni plan za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni – Nacrt plana: tekstualni dio u word-u i pdf formatu i grafički dio: 16 karata u dwg. i pdf. formatu, kao i pripadajuća GIS baza podataka.

U postupku izdavanja saglasnosti dostavljeni su i slijedeći akti:

- Saglasnost za pristupanje izradi Regulacionog plana Industrijsko - poslovne zone 1, općina Sapna, izdata od strane Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice pod brojem: 12/05-23-8038/2011, 16.05.2011. godine;
- Zaključak Općinskog vijeća Sapna, broj: 02-02-387-3/16 od 24.02.2016. godine o usvajanju Nacrta Regulacionog plana Industrijsko - poslovne zone 1 u Sapni za period od 2015. do 2025. godine i upućivanju istog na javnu raspravu u trajanju od 30 dana;
- Zaključak Općinskog vijeća Sapna, broj: 02-02-387-4/16 od 24.02.2016. godine o usvajanju Nacrta Odluke o provođenju Regulacionog plana Industrijsko - poslovne zone 1 u Sapni za period od 2015. do 2025. godine i upućivanju iste na javnu raspravu u trajanju od 30 dana;
- Mišljenje broj: 03-5-79-2/16 izdato od strane JU Direkcija regionalnih cesta Tuzlanskog kantona dana: 07.06.2016. godine na Nacrt Regulacionog plana Industrijsko - poslovne zone 1 u Sapni.

Nosilac pripreme Regulacionog plana za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni je Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove općine Sapna, a Nosilac izrade je IPSA Institut doo Sarajevo (priloženo rješenje Federalnog ministarstva prostornog uređenja kojim se daje ovlaštenje preduzeću IPSA Institut doo Sarajevo za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata).

Zakonom o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 6/11, 4/13, 15/13, 3/15 i 2/16) članom 46. stav 10. utvrđeno je da o nacrtu detaljnog planskog dokumenta, ukoliko prostorni plan općine nije donesen, nosilac pripreme pribavlja saglasnost Ministarstva da je plan usklađen sa važećim planskim dokumentima šireg područja, u ovom slučaju sa Prostornim planom za područje Tuzlanskog Kantona 2005-2025.godine („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 09/06), te da je urađen u skladu sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 63/04, 50/07, 84/10).

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, te Prostorni plan za područje Tuzlanskog Kantona 2005-2025. godine, kao i važeću zakonsku regulativu, utvrđeno je slijedeće:

- Izradi regulacionog plana pristupilo se na osnovu Odluke o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni, broj: 01-02-589/11 koju je donijelo Općinsko vijeće Sapna na sjednici održanoj 29.06.2011.godine („Službeni glasnik općine Sapna“ broj: 4/11), te Odluke o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni broj: 02-02-699-5/14 koju je takođe donijelo Općinsko vijeće Sapna na sjednici održanoj 08.04.2015.godine („Službeni glasnik općine Sapna“ broj: 3/15), kojom se mijenja obuhvat planskog dokumenta;
- Postupak pripreme i izrade navedenog regulacionog plana proveden je u skladu sa članom 57. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata. Prva faza plana – Urbanistička osnova usvojena je od strane nosioca pripreme 27.11.2015.godine, (Zaključak broj 03-23-154-55-1/15), nakon čega je uslijedila druga faza, izrada prednacrt i nacrt planskog dokumenta. Dakle, postupak pripreme i izrade Regulacionog plana za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni proveden je u skladu sa važećim zakonskim propisima;
- Regulacioni plana za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni obuhvata područje u jugoistočnom dijelu općine Sapna, južno od planiranog urbanog područja Sapna, u naseljenom mjestu Donji Zaseck, odnosno prostor između rijeke Sapna i utvrđene granice

Kantona prema općini Zvornik, kojeg presijeca regionalni putni pravac R-456 Priboj-Goduš-Sapna-Zvornik. Prostornim planom za područje Tuzlanskog kantona za područje općine Sapna nisu definisane zone za izgradnju privrednih objekata, s obzirom da je u ovoj općini predviđena izgradnja hladnjača, zatim pratećih sadržaja koji prate poljoprivrednu proizvodnju i slično, te se nisu mogle, u fazi izrade Prostornog plana Kantona, precizno definisati pojedine lokacije za privredne komplekse. Zbog navedenog je u Prostornom planu Kantona utvrđeno, da će se tačne lokacije privrednih zona, u skladu sa stvarnim iskazanim potrebama, utvrditi i precizirati u Prostornom planu općine Sapna, što je i utvrđeno u prijedlogu Prostornog plana općine Sapna 2013-2033. godine koji je prosljeđen općinskom vijeću na usvajanje. Takođe, Prostornim planom za područje Tuzlanskog kantona za sve privredne zone, bilo da se nalaze unutar urbanih područja ili izvan istih utvrđen je režim građenja prvog stepena, što znači da se za ova područja propisuje obaveza izrada detaljnog planskog dokumenta – regulacionog plana (član 17, stav 1. prva alineja, Odluke o provođenju Prostornog plana). Granice obuhvaća detaljnih planskih dokumenata utvrđuju se odlukama općinskog vijeća (član 11, tačka 4. Odluke o provođenju Prostornog plana), što je naprijed navedenim Odlukama i učinjeno (član 2. Odluke). Dakle, dostavljeni Nacrt Regulacionog plana za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni usklađen je sa važećim planskim dokumentom šireg područja.

- Nacrt Regulacionog plana za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni urađen je u skladu sa članom 37, Zakona o prostornom uređenju i građenju, te u skladu sa odredbama članova od 58.do 68. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata. U navedenom nacrtu regulacionog plana ispoštovan je sadržaj koji je propisan članovima od 63 do 68 Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata, kao i mjerila za izradu karata grafičkog dijela planskog dokumenta koja su utvrđena članovima 67. i 73. navedene Uredbe;
- Nacrt Regulacionog plana za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni urađen je u analognom i digitalnom obliku u skladu sa članom 74. navedene Uredbe kako slijedi: u analognom obliku: uvezani tekst sa svim grafičkim priložima u skladu sa članovima 75. i 76. Uredbe i u digitalnom obliku - DVD u skladu sa članom 78. Uredbe. Grafički dio projekta u digitalnoj formi prezentiran je u dwg. Formatu u projekciji državnog koordinatnog sistema, takođe je dostavljen i u GIS formatu koji je kompatibilan za rad u drugim softverima, tako da je konstatovano da je isti urađen na način kako to propisuje Uredba;
- U postupku izrade Regulacionog plana za Industrijsko - poslovnu zonu 1 u Sapni, osigurano je učešće javnosti u skladu sa zakonskim propisima, Odlukom o pristupanju izradi Regulacionog plana i Zaključkom Općinskog vijeća Sapna. Javna rasprava i javni uvid obavijeni su u trajanju od 30 dana, a centralna javna rasprava održana je 24.03. 2016.godine.

U skladu sa naprijed navedenim, s obzirom da su ispunjeni svi propisani uslovi, Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice izdaje traženu saglasnost.

DOSTAVITI:
1x Naslovu
1x Evidenciji
1x Arhivi

2. IZVOD IZ PLANA VIŠEG REDA

Planom višeg reda za predmetni Regulacioni plan se smatra Prostorni plan Tuzlanskog kantona 2005 - 2025. godina ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj:09/06), kao jedini relevantni usvojeni i primjenjivi prostorni plan višeg reda. Ovo podrazumjeva da je u periodu do donošenja Prostornog plana Općine, obavezno pridržavanje smjernica za prostorni razvoj koje su date u Prostornom planu Tuzlanskog kantona.

Obuhvat Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni, prema Prostornom planu TK, razvija se uz regionalnu saobraćajnicu Lopare - Karakaj neposredno između Urbanog područja Sapna i naseljenog mjesta Donji Zaseok, na prostoru koji je definisan kao poljoprivredno zemljište, sa evidentiranim izgrađenim fizičkim strukturama privredne namjene. Zapadnu granicu obuhvata tangira rijeka Sapna. U cilju zaustavljanja stihijske izgradnje u granicama obuhvata, ukazala se potreba za organiziranim planiranjem i reguliranjem predmetnog prostora.

U pogledu razvoja industrijsko/privrednih zona i kompleksa, prema Prostornom planu TK za područje općine Sapna "... u granicama urbanih područja i na građevinskom zemljištu izvan urbanih područja, nije lokacijski definirano područje za izgradnju privrednih objekata. S obzirom da je u ovoj općini predviđena izgradnja hladnjače i pratećih sadržaja koji prate poljoprivrednu proizvodnju, tačne lokacije će se utvrditi u skladu sa potrebama kroz Prostorni plan općine Sapna. Prema proračunu u odnosu na planirani broj zaposlenih, te normativa od 170 m² po jednom radnom mjestu, za potrebe izgradnje privrednih kapaciteta u planskom periodu predviđeno je cca 16,5 ha površine."¹

U Projekciji razvoja prostornih sistema Prostornog plana Tuzlanskog kantona, date su Smjernice za razvoj industrijskih i slobodnih zona:

"Privredne – industrijske zone, kao i slobodne carinske zone, će se locirati u skladu sa tehničkim i privrednim zahtjevima, a u planiranju i operacionalizaciji poslovanja će biti obavezne na:

- *operativnu primjenu modernih tehnologija*
- *stvaranje okruženja za inovativni razvoj*
- *maksimalno poštivanje i primjenu evropskih standarda o zaštiti okoline*
- *zadovoljavanje potreba lokalne i regionalne privrede*
- *pomaganje malih i srednjih preduzeća (MSP) u razvoju.*

*Industrijske-privredne i slobodne carinske zone, u planiranom vremenu svog postojanja na planiranom prostoru se obavezuju na dosljedno provođenje u djelo aktuelnih propisa u oblasti prostornog uređenja, zaštite i unapređenja kvaliteta životne okoline i privrednog razvoja."*²

Prema planu višeg reda, na predmetnom obuhvatu nisu evidentirana nikakva prirodna ograničenja, niti su planirani veći infrastrukturni zahvati koji bi predstavljali ograničavajući faktor u razvoju industrijske zone.

¹ Zavod za urbanizam Tuzla (2006). Prostorni plan Tuzlanskog kantona 2005-2025. Projekcija prostornog razvoja. str. 201-211.

² Zavod za urbanizam Tuzla (2006). Prostorni plan Tuzlanskog kantona 2005-2025. Projekcija razvoja prostornih sistema. str. 391.

U pogledu prihvata i odvođenja otpadnih voda cjelokupnog područja općine potrebno je definirati koncepciju prikupljanja, odvođenja i prečišćavanja otpadnih voda izradom odgovarajuće dokumentacije. Po usvojenom konceptu, utvrditi prioritete, te na osnovu istih pristupiti realizaciji kanalizacione i kolektorske mreže pojedinih naselja. Prva faza bi predstavljala izgradnja postrojenja ukupnog kapaciteta 10.000 ES, a do kraja planskog perioda realizirati zbrinjavanje otpadnih voda preostalih naselja na odgovarajući način.

I - IZVOD IZ URBANISTIČKE OSNOVE**1. Opći podaci o prostornoj cjelini****1.1. Granice i položaj u širem području**

Regulacionim planom posmatra se, valorizuje, te u konačnici i planira za budući razvoj područje od P=2,57 ha, koje je smješteno u centralnom urbanom području Općine Sapna. Opis granica koje obuhvataju razmatrano područje, a u skladu je Odlukom o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni ("Službeni glasnik općine Sapna" broj: 4/11) i Odlukom o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni ("Službeni glasnik općine Sapna" broj: 3/15) je slijedeći:

Granica obuhvata Industrijsko-poslovne zone 1 u Sapni polazi od tromeđe parcela označenih sa k.č. 3527/1, 3527/3 i 3791/1 odnosno od tačke 1 koja je predstavljena na grafičkoj podlozi, od tačke 1 granica se pruža do tačke 2 u dužini od 53,00m u pravcu sjevera odnosno do Regionalnog puta Lopare - Karakaj, dalje nastavlja granicom pomenutog puta prema jugo-istoku u dužini od 57,00m odnosno do tačke 3, od tačke 3 granica se naglo lomi u pravcu sjevero- istoka u dužini od 10,00m do tačke 4 dalje granica se produžava istim pravcem u dužini od 150,00m do tačke 5 gdje se ponovo lomi prema jugo-istoku u dužini od 42,00m i dolazi do tačke 6, od tačke 6 granica se lomi u pravcu jugo-zapada u dužini od 15,00m do tačke 7, na tački 7 granica se lomi u pravcu jugo-istoka u dužini 69,50m i dolazi do tačke 8 gdje se ponovo lomi u pravcu zapada u dužini od 128,00m i dolazi do tačke 9 koja je ujedno i granica Regionalnog puta Lopare- Karakaj, kojeg presjeca u istom pravcu u dužini od 11,50m i ide to tačke 10, dalje granica produžava istim pravcem u dužini od 55,00m do tačke 11 koja čini tromeđu parcela označenih kao k.č.br. 3606,3610, 3791/1 granica na tački 11 mjenja pravac i ide uzvodno Rijekom Sapnom u dužini od 76,00 m do tačke 12, dalje granica produžava istim pravcem u dužini od 59,00m do tačke 1 gdje se i završava.

U narednoj tabeli su prikazane osnovne prostorne karakteristike obuhvata Plana:

Tabela 1 - Karakteristike prostornog obuhvata

Površina obuhvata (ha)	Obim obuhvata (m)	Prosječna širina obuhvata (m)	Dužina obuhvata (m)
2,57	783	170	265

2. Osnovni podaci o stanju u prostoru**2.1. Klima**

Mikrolokacijska obilježja klime za područje obuhvata predmetnog plana nisu poznata, ali klimatske prilike Općine Sapna su u ovom slučaju relevantne i mogu se aplicirati na predmetnu lokaciju, te smatrati karakterističnim. Na području Općine Sapna vlada umjereno – kontinentalna klima sa jasno izražena četiri godišnja doba. Prosječna godišnja temperatura je oko 12 ° C, maksimalna oko 40° C, a minimalana od - 15 do - 20° C.

Godišnji termički režim je saglasan Cfb klimatu (umjereno topla klima sa toplim ljetima).

Prosječna godišnja količina padavina iznosi oko 964 mm vodenog taloga, a najveća količina se bilježi u periodu april – maj. U ovoj oblasti dominiraju vjetrovi iz pravca sjeverozapada.³

2.2. Hidrografske, hidrogeološke i geološke karakteristike

Mikrolokacijska obilježja iz predmetnih oblasti nisu poznata, te je potrebno izvršiti detaljnija istraživanja. Prema dostupnim podacima, u pogledu površinskih vodenih tokova, važno je pomenuti rijeku Sapnu, koja protiče kroz područje obuhvata, a ujedno predstavlja i najveći vodotok na području Općine. Na dionici rijeke Sapne koja prolazi kroz obuhvat Plana korito rijeke Sapne nije regulisano.

2.3. Inženjersko-geološke karakteristike

Prema seizmološkoj karti, područje općine Sapna, a time i obuhvat Regulacionog plana, svrstani su u VI MCS oblast mogućeg intenziteta postresa.

Za potrebe prostornog planiranja na području općine Sapna urađen je od strane Rudarsko-geološko-građevinskog fakulteta u Tuzli "Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna". Kroz pomenuti Elaborat izvršeno je detaljno okonturivanje klizišta i nestabilnih zona, čiji su nalazi relevantni za obuhvat predmetnog Plana, preuzeti i prezentovani u ovoj tematskoj cjelini.

"Na prostoru općina Sapna registrovan je veliki broj klizišta i nestabilnih padina koje čini veliki problem za prostorno planiranje, projektovanje i građenje. Razvoj kliznih procesa doprinio je otežanju i uništenju brojnih objekata tokom majskog nevremena u 2014. godini. Zoniranje terena prema stepenu stabilnosti odnosno pogodnosti za građenje nam omogućava da racionalno iskoristimo prostor na kome će se graditi uzimajući u obzir da tehnogeni uticaj kao bitan element rizika svedemo na najmanju moguću mjeru."⁴

U toku izrade Elaborata izvršeno je prikupljanje i sređivanje rezultata svih dosadašnjih istraživanja i obavljeno detaljno inženjersko-geološko kartiranje terena. Prikupljeni podaci i rezultati su prezentovani na tematskim grafičkim priložima, uvidom u koje su dobiveni podaci o stabilnosti terena obuhvata predmetnog Plana.

Prema podacima iz navedenog Elaborata, teren unutar obuhvata Regulacionog plana spada u kategoriju stabilnih terena, gdje ne postoje preduslovi za pojavu i razvoj geoloških procesa, izuzev ukoliko zbog morfogenetskih procesa dođe do radikalnih promjena u prirodnoj morfologiji.

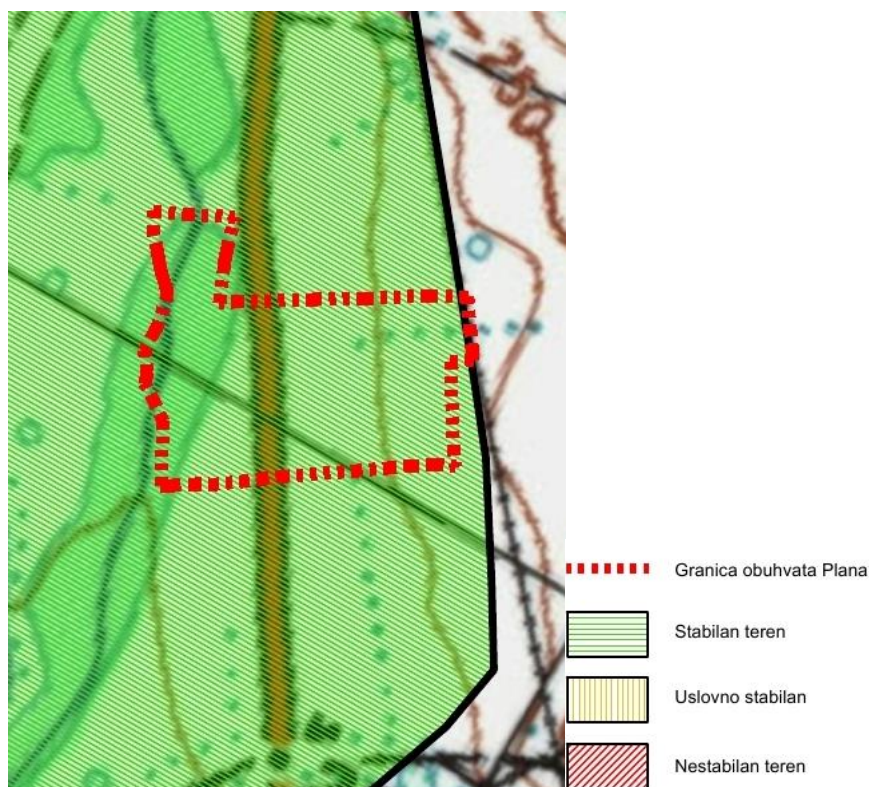
Međutim, na ažurnoj geodetskoj podlozi zabilježeno je klizište uz obalu rijeke Sapne, koje se javilo usljed oštećenja objekta i potpornog zida na k.č. 3604/1 i 3604/2, neposredno uz sjevero-zapadnu granicu obuhvata Plana.

Na sljedećoj ilustraciji prikazan je izvod iz Karte stabilnosti - pogodnosti za građenje (R 1:25.000) za obuhvat Regulacionog plana.

³ Općina Sapna (2009). Strategija razvoja Općine Sapna 2009-2014. str 17.

⁴ Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli (2015). Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna. str.9

Ilustracija 1 - Stabilnost terena u granicama obuhvata Plana (Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna)

Prema ažurnom geodetskom snimku i uvidom stanja na terenu može se zaključiti da je teren unutar obuhvata u padu od cca 7% u pravcu istok-zapad. Najviša kota terena je 243 m.n.v., a najniža 221 m.n.v. Na određenim parcelama uz rijeku Sapnu izvršeno je nasipanje terena do nivoa Regionalnog puta. Ovo se preporučuje i na ostalim parcelama, obzirom na moguće visoke vodostaje rijeke Sapne.

3. Stvoreni uslovi

3.1. Namjena površina

Namjena zemljišta unutar obuhvata je utvrđena obilaskom terena, gdje je utvrđeno da cjelokupan obuhvat plana od 2,57 ha čini zona pretežnih industrijsko-poslovnih sadržaja. Pored izgrađenih fizičkih struktura, u sklopu obuhvata su evidentirane i slobodne neizgrađene površine.

Tabela 2 - Postojeće površine/zone pretežne namjene

Namjena	Površina (ha)
Industrijsko - poslovna zona	1,07
Zona neizgrađenih površina	1,50
Ukupno:	2,57

3.1.1. Industrijsko – poslovna zona

U okviru ove zone smješteni su sljedeći sadržaji: pijaca, pilana, tehnički pregled vozila, te jedan individualni stambeni objekat. Unutar površine pijace evidentiran je jedan pomoćni objekat manjih dimenzija, dok je površina pijačnog prostora izvedena u vidu terasa, prateći

naigib terena. Kolski pristup je obezbjeđen direktno sa regionalnog puta, te pristupnog makadamskog puta na južnom dijelu. Ostali navedeni objekti smješteni su na zapadnoj strani obuhvata. Ovi objekti građeni su stihijski, ne poštujući postojeću parcelaciju.

Kolski pristup parcelama je obezbjeđen direktno sa regionalnog puta.

Obrada površina nije adekvatna, te su u najvećoj mjeri zastupljene makadamske neuređene površine koje se koriste uglavnom za parkiranje. Uređene zelene površine nisu zastupljene.

3.1.2. Zona neizgrađenih površina

Unutar ove zone nisu evidentirane izgrađene fizičke strukture. Zemljište se uglavnom koristi za poljoprivrednu proizvodnju.

3.2. Katastarske čestice i vlasnički podaci

Detaljnim prikazom katastarskih čestica, dobiven je uvid u brojnost, površine, vlasništvo i način korištenja parcela, te su za tu potrebu izrađeni i opisni kartoni čestica, koji su dati u prilogu ovog Plana, dok je sumarni prikaz katastarskih čestica dat u slijedećoj tabeli:

Tabela 3 - Pregled katastarskih čestica u sklopu obuhvata Plana

Katastarska čestica	Katastarska općina	Način korištenja	Površina (m ²)	Vlasništvo
3528/1	Sapna	Kuća i zgrada Dvorište	833	Privatno
3528/2	Sapna	Poslovna zgrada u privredi Zemljište uz privrednu zgradu	914	Privatno
3528/3	Sapna	Poslovna zgrada u privredi	342	Privatno
3528/4	Sapna	Zemljište uz privrednu zgradu	401	Privatno
3528/5	Sapna	Nekategorisani put	58	Privatno
3598	Sapna	Oranica/Njiva 4. Klase Oranica/Njiva 5. Klase Oranica/Njiva 4. Klase	9153	Državno
3601/1	Sapna	Oranica/Njiva 5. Klase	1061	Državno
3601/3	Sapna	Oranica/Njiva 5. Klase	15	Privatno
3602	Sapna	Oranica/Njiva 3. Klase Oranica/Njiva 4. Klase	6000	Državno
3604/1	Sapna	Zemljište uz privrednu zgradu	526	Privatno
3604/2	Sapna	Poslovna zgrada u privredi Zemljište uz privrednu zgradu	1205	Privatno
3604/3	Sapna	Nekategorisani put	324	Privatno
3605	Sapna	Šuma 5. klase	710	Državno
3606	Sapna	-Oranica/Njiva 4. Klase Kanal	1723	Državno
3607	Sapna	Oranica/Njiva 4. Klase	1469	Državno
3799/1	Sapna	Nekategorisani put	18286	Državno
3528/1	Sapna	Kuća i zgrada Dvorište	833	Privatno
3528/2	Sapna	Poslovna zgrada u privredi Zemljište uz privrednu zgradu	914	Privatno

Katastarska čestica	Katastarska općina	Način korištenja	Površina (m ²)	Vlasništvo
3528/3	Sapna	Poslovna zgrada u privredi	342	Privatno
3528/4	Sapna	Zemljište uz privrednu zgradu	401	Privatno
3528/5	Sapna	Nekategorisani put	58	Privatno
3598	Sapna	Oranica/Njiva 4. Klase Oranica/Njiva 5. Klase Oranica/Njiva 4. Klase	9153	Državno
3601/1	Sapna	Oranica/Njiva 5. Klase	1061	Državno
3601/3	Sapna	Oranica/Njiva 5. Klase	15	Privatno
3602	Sapna	Oranica/Njiva 3. Klase Oranica/Njiva 4. Klase	6000	Državno
3604/1	Sapna	Zemljište uz privrednu zgradu	526	Privatno
3604/2	Sapna	Poslovna zgrada u privredi Zemljište uz privrednu zgradu	1205	Privatno
3604/3	Sapna	Nekategorisani put	324	Privatno
3605	Sapna	Šuma 5. klase	710	Državno

3.3. Fizičke strukture prostorne cjeline

U prostoru koji je definisan utvrđenim granicama su uvidom na terenu, te uz pomoć ažurnog geodetskog snimka postojećeg stanja, analizirane fizičke strukture prema namjeni, gabaritima i bonitetu, koje su prezentirane u kartonima za svaki objekat ponaosob. Ovi kartoni su sastvani dio dokumentacione osnove plana.

Analizom postojećeg stanja utvrđeno je da se dominantna spratnost objekata kreće od prizemlja (P) do P+1. Zastupljenost objekata prema spratnosti prikazuje se u narednoj tabeli.

Tabela 4 - Zastupljenost objekata prema spratnosti

Spratnost	P	P+Pk	P+1	Ukupno
Broj objekata	5	1	1	7

Prosječna spratnost na ukupnoj površini posmatranog prostora je 8 spratova/7 objekata = 1,1 odnosno u prosjeku P. Uočeno je da je zastupljena relativno niska spratnost objekata, odnosno građevinsko zemljište nije adekvatno iskorišteno.

Brojnost i odnos zastupljenosti objekata po namjeni prikazan je u narednoj tabeli.

Tabela 5 - Pregled objekata po namjeni

Fizičke strukture	BGP (m ²)	Procentualno učešće (%)	Tlocrtna površina (m ²)	Procentualno učešće (%)	Broj objekata
Poslovni objekti	2.174	93,3	1.929	94,2	5
Stambeni objekti	115	4,9	78	3,8	1
Pomoćni objekti	41	1,8	41	2,0	1
UKUPNO	2.330	100	2.048	100	7

Kategorizacija objekata prema bonitetnim kategorijama je izvršena na osnovu sljedećih kriterija:

- **I - Zgrade van kategorije:** objekti privremenog karaktera, kao i stračare, kuće od pletara, te ostale zgrade čiji je vijek trajanja kratak.
- **II - Zgrade od slabijih materijala:** zgrade od čerpića ili naboja, od čerpića ili opeke sa drvenim kosturom i drveniom stropovima, i zgrade od drvenih elemenata sa drvenim stropovima, i zgrade od drvenih elemenata sa drvenim stropovima i slabijom finalnom obradom.
- **III - Zgrade od mješovitih materijala:** građevine građene jednim dijelom od slabog materijala (nepečena opeka, bondruk, naboj, drvo..), a drugim dijelom od tvrdog materijala (opeka, beton, kamen ...), kao i zgrade od opeke i kamena, zidane blatnim malterom i sa međuspratnom drvenom konstrukcijom.
- **IV - Lake montažne prizemne i jednospratne zgrade:** stalne zgrade izgrađene po montažnim sistemima od drveta, metala i raznih izolacionih ploča sa kvalitetnom finalnom obradom.
- **V - Zgrade zidane od opeke ili kamena, sa drvenim ili sličnim međuspratnim konstrukcijama:** zidane od opeke ili kamena sa međuspratnim konstrukcijama od drveta, ili čeličnih nosača sa svodovima od opeke ili betona.
- **VI - Zidane i skeletne zgrade:** sa savremenim međuspratnim konstrukcijama.

Prema bonitetu, odnosno primjenjenoj kategorizaciji, unutar razrađenog prostora registrovana je slijedeća struktura:

Tabela 6 - Evidentirani objekti prema bonitetnim kategorijama

Bonitet	I	II	III	IV	V	VI	Ukupno
Broj objekata	-	-	-	1	-	6	7

Pregled bonitetnih kategorija ukazuje na zastupljenost relativno kvalitetnog građevinskog fonda. Detaljnijom analizom kartona može se ocjeniti da je građevinski fond u pravilu relativno dobro održavan, te da je oko 50% u fazi izgradnje.

3.3.1. Stanovanje

Unutar predmetnog obuhvata stanovanje je zastupljeno u okviru jednog individualnog stambenog objekta. Isti je kroz plansko rješenje potrebno planirati za prenamjenu, odnosno za zamjenu građevinskog fonda.

3.3.2. Industrijsko-poslovni objekti

Unutar predmetnog obuhvata objekti poslovne namjene razvili su se stihijski. Objekte industrijsko-poslovne namjene sačinjavaju: postrojenje pilane, tehnički pregled vozila te kompleks natkrivene gradske pijace. Navedeni sadržaji formirali su nedovoljno uređena dvorišta u sklopu kojih se vrši parkiranje vozila, skladištenje, kao i dodatni proizvodni procesi.

Za postojeće komplekse predvidjeti uređenje, opremanje dodatnom infrastrukturom kao i adekvatan priključak na glavnu saobraćajnicu, regionalnu cestu, jer je većina postojećih kompleksa orjentisana na istu.

3.3.3 Prirodno i kulturno-historijsko naslijeđe

U sklopu predmetnog obuhvata nisu evidentirani objekti prirodnog i kulturno – historijskog naslijeđe. U pogledu namjene prostora, tretirani obuhvat ne ulazi u granice zaštićenih područja.

3.4. Infrastruktura

3.4.1 Saobraćajna infrastruktura

Analiza stanja saobraćajne infrastrukture u sklopu predmetnog obuhvata evidentira glavnu longitudinalnu saobraćajnicu koja egzistira kao dio regionalnog pravca R-456 Sapna - Priboj. Obzirom da se radi o regionalnoj saobraćajnici, potrebno je poštovati zaštitni koridor ceste u širini od 10 m obostrano od ruba saobraćajnice.

Sa ove saobraćajnice se ujedno vrši pristup parcelama. Na istočnoj strani obuhvata postoji makadamski put, koji služi isključivo za potrebe pijace i kao takav je uspostavljen.

Stacionarni saobraćaj se organizuje u okviru postojećih parcela.

Stacionarni saobraćaj se organizuje u maniri slobodne, neorganizovane strukture, u okviru postojećih parcela, koje ne zadovoljavaju potrebe.

3.4.2 Elektrotehnička infrastruktura

Elektroenergetsko napajanje - Opis postojećeg stanja

U granicama tretiranog obuhvata, a prema podacima dobijenim od nadležne elektrodistribucije, nalazi se TS 10(20)/0,4 kV Sapna Pijaca Nova, instalirane snage 630kVA. Nadležna elektrodistribucija je dala određene podatke i o postojećoj nadzemnoj i podzemnoj SN i NN mreži.

Planiranim rješenjem predviđena je zamjena postojećeg građevinskog fonda, prvenstveno objekata koji se nalaze na trasama planiranih saobraćajnica i u okviru pojasa regulacije rijeke, objekata niže kategorije, te objekata koji se dispoziciono ne uklapaju u planirano rješenje. U skladu sa novim planom, planira se i rekonstrukcija elektro-energetske mreže. Postojeća trafo stanica se treba uskladiti sa novim zahtjevima za snagom.

U tretiranom obuhvatu je dio niskonaponske mreže izveden kao podzemni, ali se obzirom na rekonstrukciju saobraćajnica planira rekonstrukcija i nadogradnja mreže. Mreža se planira kao podzemna jer je kao takva bezbjedna u napajanju potrošača.

U tretiranom obuhvatu je i dio sredjenaponske mreže izveden kao nadzemni, ali se obzirom na rekonstrukciju i nadogradnju objekata na mjestu prelaska podzemne u nadzemnu mrežu planira izmještanje iste.

Potrebno je planirati ishodovanje saglasnosti od nadležne elektrodistributivne kompanije, na osnovu okvirnog planskog dimenzioniranja buduće elektroenergetske mreže.

Kroz predmetni Regulacioni plan obrađeno je elektroenergetsko napajanje, vanjska rasvjeta i telekomunikaciona mreža tretiranog obuhvata. Elaboratom je potrebno obraditi sljedeće:

- Omogućiti normalno i sigurno snabdijevanje električnom energijom svih potrošača
- Poštovati propisane kvalitete za isporučenu električnu energiju, odnosno dozvoljene padove napona
- Dati prognozu budućeg opterećenja po različitim kategorijama potrošača kao što su: poslovni objekti, prateći objekti, javna rasvjeta i slično
- Na osnovu procjene vršnog opterećenja, a imajući u vidu postojeću energetska mrežu, izvršiti dogradnju i rekonstrukciju postojeće elektroenergetske mreže obuhvata
- Planirati razvojnu elektrodistributivnu mrežu uzimajući u obzir geografske, tehničke i ekonomske aspekte
- Za cijeli obuhvat planirati javnu rasvjetu sa odgovarajućim nivoom osvijetljenosti
- Za cijeli obuhvat planirati telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju.

Kao podloge za izradu Plana služile su:

- Prostorno planska dokumentacija višeg reda
- Postojeće stanje elektroenergetske mreže, vanjske rasvjete i telekomunikacione mreže
- Podaci dobijeni od planera ostalih faza planskog dokumenta
- Tehnički uslovi i tehničke preporuke za izradu Idejnog rješenja elektroenergetike i javne rasvjete, te usvojeni standardni presjeci SN 10(20) kV kablova i TS 10(20)/0.4 kV od JP Elektroprivrede BiH.

3.4.3 Hidrotehnička infrastruktura

Vodosnabdijevanje

Naselje Sapna sa okolnim zaseocima ima riješeno pitanje vodosnabdijevanja koje trenutno zadovoljava taj dio prostora općine. Vodosnabdijevanje je rješavano na različite načine, te različiti upravitelji upravljaju ovim sistemima. Prema podacima iz Strategije razvoja općine Sapna ukupna dužina izgrađene vodovodne mreže iznosi cca 20 km primarne i cca 60 km sekundarne mreže. Potrebno je napomenuti da ove mreže nisu snimljene niti zavedene u katastar podzemnih instalacija.

U obuhvatu regulacionog plana ne postoji izgrađena vodovodna mreža. Neposredno uz regionalni put, cca 70 m' od obuhvata, nalazi se vodovodna cijev prečnika 5/4", dok se cca 500 m' od obuhvata nalazi vodovodna cijev prečnika 2". Postoji mogućnost priključka na gradsku vodovodnu mrežu. Potrebno je istražiti mogućnost rekonstrukcije postojeće mreže i dovođenja većih količina vode, većim prečnikom cjevovoda obzirom na protivpožarne zahtjeve.

Sakupljanje i odvodnja otpadnih i oborinskih voda

Na području općine Sapna ne postoji sistemsko rješenje odvodnje otpadnih voda, ali postoji izgrađena mreža od PVC ili PE cijevi na pojedinim dijelovima općine koja prikuplja otpadnu vodu i koja se ispušta na više mjesta u rijeku Sapni.

Na području obuhvata Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni, nema izgrađene mreže odvodnje otpadnih voda. Trenutno se otpadne vode ispuštaju u rijeku Sapnu, bez prethodnog prečišćavanja.

Glavnim projektom urađenim od strane projektanta „Spreča“ d.o.o. Tuzla, projektovan je separatan sistem odvodnje otpadnih i oborinskih voda, te je predviđeno da se oborinske vode najkraćim putem odvedu do rijeke Sapne koja je u ovom slučaju prirodni recipijent. Predmet glavnog projekta je bio samo kolektor odvodnje otpadnih voda. Glavni kolektor, zbog dužine i fazne izgradnje je podijeljen na pet dionica. Predmet obuhvata ovog Regulacionog plana se u odnosu na glavni projekat odvodnje otpadnih voda nalazi u obuhvatu druge dionice.

Obzirom da obuhvat Regulacionog plana trenutno nije značajno izgrađen, te se sa tim ulaznim podacima ulazilo u proračun pri projektovanju glavnog projekta, u planskom periodu će biti potrebno provjeriti kapacitet projektovanog kolektora, obzirom da će se protok otpadnih voda povećati. Projektovani cjevovod je od PE cijevi DN 400.

Kada je riječ o prikupljanju i ispuštanju oborinskih voda, nema izgrađena mreža za prikupljanje, tretman i odvodnju oborinskih voda. Oborinske vode sa krovova, saobraćanica i ostalih površina se slijevaju na okolni teren.

4. Bilans postojećih površina i urbanističko-tehnički parametri

Postojeće stanje karakterišu sljedeći urbanističko – tehnički pokazatelji:

- Ukupna površina predmetnog obuhvata 2,57 ha
- Površina industrijsko – poslovne zone 1,07 ha
- Površina neizgrađene zone 1,50 ha
- Ukupna BGP objekata 2.330,0 m²
- Ukupna tlocrtna površina objekata 2.048,0 m²
- Prosječna spratnost objekata P
- Koeficijent izgrađenosti Ki = 0,08

$$Ki = \frac{BGP}{Pu} = 0,08$$

- Procenat izgrađenosti Pi = 7,7%

$$Pi = \frac{PtI}{Pu} \times 100 = 7,7 \%$$

- Procjenjeni broj stanovnika 4
- Gustina naseljenosti 1,5 st/ha
- Ukupan broj stanova 1

5. Odnos izgrađenih objekata prema postojećoj planskoj dokumentaciji i katastarskim podlogama

Obzirom da predmetnom planu nije prethodio nijedan dokument detaljnog planskog uređenja, stanje postojeće izgrađenosti fizičkih struktura je komparirano u odnosu na ažurne katastarske podloge. Na osnovu navedenog, evidentno je da su svi izgrađeni objekti ucrtani u katastar.

Uvidom u stanje na terenu, stanje očuvanosti, bonitetnu kategorizaciju objekata te imajući u vidu planirane zahvate i prostorna opredjeljenja ka poboljšanju uslova i kvaliteta života unutar područja predmetnog Plana, za rušenje su predviđena 3 objekta, uglavnom onih slabe bonitetne kategorije, kao i objekata koji su predviđeni za zamjenu građevinskog fonda, što čini ukupno cca P = 800 m² površine.

6. Analiza i ocjena stanja prirodnih i stvorenih uslova, te organizacije prostora

Stanje obuhvata Regulacionog plana za Industrijsko poslovnu zonu 1 u Sapni prije svega karakteriše jako mali procenat izgrađenosti. Ovo je razumljivo, obzirom da se radi o zemljištu

koje je do nedavno definisano i korišteno kao poljoprivredno. Valorizacijom postojećeg stanja konstatovano je da je stanje saobraćajnih površina kvalitativno nezadovoljavajuće, te u skladu sa postojećim i planiranim tendencijama razvoja neophodno je poboljšati uslove saobraćaja u svim njegovim oblicima.

Uvidom u postojeće stanje katastra, došlo se do zaključka da je na određenim dijelovima obuhvata neophodno izvršiti preparcelaciju, odnosno ukрупnjivanje parcela kako bi se dobile parcele optimalnih veličina.

Povoljni uslovi lokacije ogledaju se u povoljno razvijenim saobraćajnim vezama, povoljnoj konfiguraciji terena, veličini terena, ekonomskoj opravdanosti i sl. Može se zaključiti da prostor obuhvata Regulacionog plana posjeduje povoljne uslove za razvoj privrede (mala preduzeća) kao i sadržaja trgovine i usluga, koji udanašnje vrijeme na pravi način dopunjavaju proizvodno – pogonske kapacitete.

Potrebe za parkiranjem nisu u potpunosti zadovoljene, tako da dolazi do parkiranja vozila na mjestima koja za to nisu predviđena.

Uređene zelene površine zastupljene su u malom procentu, te se u narednom periodu trebaju obezbjediti odgovarajuće površine za urbano zelenilo.

II - PROJEKCIJA IZGRADNJE I UREĐENJA PROSTORNE CJELINE

1. Plan organizacije, uređenja i korištenja prostora

1.1. Osnovna namjena površina

Polazište za planiranje prostorne organizacije čini zatečeni stepen izgrađenosti prostora, stepen razvijenosti infrastrukturnih sistema, prvenstveno saobraćajne mreže, te način korištenja površina na dijelovima Plana za koje je Općina preuzela određene obaveze ili procjenjuje da je moguće za pojedine lokacije obezbjediti investicije. Obzirom da je nešto više od 50% parcela unutar obuhvata Plana zauzeto i na njima se nalaze izgrađeni objekti, intervencije u prostoru su usmjerene na:

- interpolaciju pojedinačnih objekata na slobodnim parcelama
- zamjenu građevinskog fonda
- redizajn, nadogradnju i dogradnju postojećih objekata.

Iz navedenog se može zaključiti da formiranje novog koncepta prostorne organizacije koji je već zacrtan i zaživio u prostoru ne bi bilo racionalno, obzirom da je interes Općine da dijelom proširi područje posmatranja, da usaglasi novoizgrađene objekte sa prostornim elementima utvrđenim u predmetnom Planu, razriješi pitanje minimalnog opremanja područja saobraćajnom i komunalnom infrastrukturom, ostvari mogućnost što većeg prostora za parkiranje osobnih vozila, te eventualno uvede nove sadržaje za koje se javila potreba.

Prostor obuhvata Regulacionog plana, koji je predviđen kao industrijsko - poslovna zona posjeduje povoljne uslove za razvoj privrede (mala preduzeća), kao i sadržaja tipa trgovine i usluga koji u današnje vrijeme idu uz proizvodne pogone tj. dopunjavaju ih. Povoljni uslovi ogleđaju se u povoljno razvijenim saobraćajnim vezama, povoljnoj konfiguraciji terena, veličini terena, ekonomskoj opravdanosti i sl. Shodno navedenom proizilazi i sama urbanistička postavka Regulacionog plana prikazana na grafičkom prilogu br. 10 Razmještaj, namjena objekata i spratnost.

1.2. Plan organizacije prostora

Na osnovu analiza postojećeg stanja, te valorizacije dobivenih rezultata, iz kojih je proizašla i ocjena prirodnih i stvorenih uslova, te fizičke strukture i organizacije prostora, moglo se pristupiti procesu planiranja budućih sadržaja, čija je prva stepenica zoniranje. Analize postojećih uslova su rađene u cilju determinisanja mogućih intervencija u prostoru, koje će, u konačnici, dovesti do poboljšanja kvaliteta života i rada korisnika, kao i posjetilaca koji u ovoj zoni ostvaruju svoje potrebe.

Obzirom na relativno malu veličinu obuhvata, nije vršeno detaljnije zoniranje, nego je konceptualno cjelokupan prostor definisan kao jedinstvena Industrijsko – poslovna zona sa ukupnom površinom 2,57 ha.

Izloženi prostorni koncept Industrijsko-poslovne zone osnova je za struktuiranje budućeg privređivanja zemljišta i razmještaja objekata. Plan organizacije prostora slijedi logiku razvoja zatečene građevinske parcelacije predmetnog obuhvata. Ipak, preparcelacija je vrlo malog obima i odnosi se na poboljšanje opštih uslova funkcionisanja cjelina, u vidu poboljšanja kolskog pristupa objektima, osiguranja požarnog puta, mogućnosti organizovanja parking prostora. Najveći obim preparcelacije je izvršen iz razloga osiguranja infrastruktura koridora i zaštitnih pojaseva.

Okosnicu razvoja obuhvata predstavlja postojeća gradska pijaca. Planom je predviđena transformacija pijace iz otvorenog tipa u zatvorenu gradsku pijacu sa dodatnim sadržajima. Parcela na kojoj se nalazi pijaca zbog svoje dužine, a i konfiguracije terena uslovljava izgradnju objekta iz dva dijela. Prvi dio parcele, koji ima direktan pristup sa regionalne saobraćajnice planiran je kao dio gradske tržnice sa galerijskim prostorom na gornjoj etaži. Iako ovaj dio ima direktan pristup u nivou regionalne saobraćajnice, zbog konfiguracije terena tretiran je kao suteran. Gornja etaža je u nivou drugog dijela objekta, koji ima samo prizemnu etažu i zasebni pristup sa gornje strane, pa se ista tretira također kao prizemna, a to je ujedno i veza između ove dvije cjeline. Obzirom na karakter objekta, oko istog, a sa sjeverozapadne strane je planiran požarni put. U pogledu maksimalnog dozvoljenog vertikalnog gabarita planira se maksimalna visina prvog dijela objekta (S+P) do 12.5 m, odnosno drugog dijela (P) do 4 m, uz zadovoljenje uslova da je visina vijenca na istom nivou.

Na prostoru obuhvata, se pored postojećih sadržaja koji su zadržani (pijaca i tehnički pregled vozila), planira izgradnja malih i srednjih preduzeća iz domena usluge, trgovine, servisa, skladišta, proizvodnje, tj. manjih pogona (čista industrija).

Na osnovu planiranih sadržaja (formiranje malih i srednjih preduzeća), sve parcele su definisane po (optimalnom) principu formiranja poslovnih parcela i to:

- jedna trećina parcele predviđena je za izgradnju
- jedna trećina slobodne površine (saobraćaj, zelenilo, manipulativni prostor)
- jedna trećina za mogućnost proširenja kapaciteta, odnosno eventualne buduće dogradnje.

Općenito se pretpostavlja da investitor ima potrebu za proizvodnom halom, administrativno - poslovnim prostorom, izložbeno - prodajnim prostorom, uslužnim prostorom, prostorom za boravak i ishranu radnika i sl. U skladu sa urbanističkim rješenjem, a ovisno o interesima i potrebama (fleksibilnost rješenja) pojedine proizvodno - poslovne parcele je moguće dijeliti ili udruživati i time formirati manje ili veće parcele od planiranih na način da se zadovolje minimalni urbanističko-tehnički uslovi (prilaz parceli, priključak na mrežu komunalne infrastrukture i sl.) i limiti postavljeni urbanističkom postavkom (koeficijent izgrađenosti parcele, procenat izgrađenosti parcele), a sve na način da se ne remeti koncepcija saobraćajnog rješenja i postavka građevinskih linija. U pogledu maksimalnog dozvoljenog vertikalnog gabarita planira se spratnost do P+2, odnosno 15 m do visine vijenca računajući od kote uređenog terena.

U pogledu saobraćajne koncepcije, uvođenjem nove saobraćajnice na istočnoj strani obuhvata koja se uključuje na već postojeću, odnosno regionalnu cestu, daje se mogućnost pristupa svim novoplaniranim parcelama. Regionalna cesta zakonima i normama ima utvrđen zaštitni pojas koji iznosi 10 m od trupa saobraćajnice, čime je utvrđen režim zabrane gradnje unutar zaštitnog pojasa.

Postojeća trafostanica kao i podzemni vod elektroenergetske infrastrukture koji prolazi parcelom na kojoj je planirano formiranje nove saobraćajnice, u cilju kvalitetnog rješenja i usklađivanja infrastrukturnih sistema u sklopu obuhvata planirana se za izmještanje uz

postojeće i planirane saobraćajnice, do novog energetskeg objekta u neposrednoj blizini pijace. Ovo izmještanje predstavlja preduslov za izgradnju novoplaniranih objekata i saobraćajnica.

Ovakva izmjena, osim što omogućava predmetnu izgradnju, omogućava i izgradnju na susjednim parcelama preko kojih je prethodno prolazio ovaj podzemni vod i nije bilo mogućnosti za bilo kakvu novu gradnju.

Bitan akcent u prostornog organizaciji je stavljen na planiranje i organizovanje pješačkih, stacionarnih i kolskih kretnji, kao i sveukupnog parternog uređenja, a sve u skladu sa karakterom pretežne namjene obuhvat.

1.3. Građevinski fond

U odnosu na zatečene fizičke strukture, projekcija izgradnje podrazumijeva izgradnju poslovno-proizvodnih objekata, a čija bi funkcija i potrebe bile upotpunjene administrativnom i poslovnom infrastrukturom zadovoljavajućeg nivoa.

Ovisno o veličini parcele i grubo definiranoj namjeni su uspostavljene orijentacione površine i bruto građevinske površine (BGP) planiranih objekata predstavljenih kao prijedlozi horizontalnih i vertikalnih gabarita, a ovisno o tehničko - tehnološkom procesu i zahtjevima investitora ostavlja se mogućnost formiranja željene prostorne organizacije, gabarita i položaja objekta a sve u skladu sa urbanističko - tehničkim uslovima i ograničenjima prezentovanim kroz ovaj Plan.

Pri lociranju samih objekata unutar proizvodno-poslovnih parcela neophodno je voditi računa o uspostavljenim odnosima između izgrađenih površina, slobodnih površina i površina predviđenih za buduće širenje. Također, neophodno je voditi računa o nosivosti zemljišta, nivou podzemnih voda, smjeru strujanja zraka, orijentaciji objekata, protupožarnoj zaštiti, udaljenosti objekata od susjednih parcela iz oblikovnih i sigurnosnih razloga, građevinskoj liniji, oblikovanju objekata i sl.

Jedna od najvećih struktura u sklop obuhvata je gradska pijaca. Konceptualnim rješenjem je predviđeno da se u prizemlju, odnosno u suterenu, objekta zadrži pijaca, dok bi se na spratovima objekta mogli naći sadržaji iz domena trgovine, usluge i manjih servisa.

Izgradnja zamjenskih i novih poslovnih objekata prikazanih na grafičkom prilogu br. 10 Razmještaj, namjena objekata i spratnost.

U granicama predmetnog Plana se planira uklanjanje jednog stambenog i 2 poslovna objekta, te izgradnja 12 novih objekata poslovno-proizvodne namjene.

Na datom prostoru planirano je ukupno 25.866,15 m² bruto građevinske površine namjenjene poslovnim sadržajima. Pored postojećih kapaciteta od 3.631,35 m² BGP, planirano je 22.234,80 m² BGP novog prostora. U narednoj tabeli dat je prikaz planiranih i postojećih kapaciteta.

Tabela 7 - Postojeći i planirani građevinski fond

Postojeći objekti koji se zadržavaju						
Namjena objekata	Postojeće stanje		Intervencija		Ukupno	
	Ptl (m ²)	BGP (m ²)	Dogradnja (m ²)	Nadogradnja (m ²)	Ptl (m ²)	BGP (m ²)

Poslovni objekti	1.210,45	1455,55	-	2.175,80	1.210,45	3.631,35
				Σ	1.210,45	3.631,35
Postojeći objekti koji se ruše						
Stambeni objekat					77,86	233,58
Poslovni objekti					718,85	718,85
				Σ	796,71	952,43
Planirani objekti						
Poslovni objekti					8.426,50	21.534,80
				Σ	8.426,50	21.534,80
Postojeći objekti koji se zadržavaju + planirani objekti						
Poslovni objekti					9.637,00	25.165,35
				Σ	9.637,00	25.165,35

Planiranim rješenjem predviđena je zamjena postojećeg građevinskog fonda, prvenstveno objekata niže bonitetne kategorije, te objekata koji se dispoziciono ne uklapaju u planirano rješenje. Uklanjanjem cca 950 m² BGP omogućena je nova izgradnja poslovnih objekata.

Predloženim urbanističkim konceptom data je mogućnost intervencija na postojećim objektima u vidu dogradnje, nadogradnje sprata, redizajna vanjskog izgleda objekta, kao i zamjene kompletnog građevinskog fonda, a sve u skladu sa Odlukom o provođenju Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni.

Očekivati je da će, u planskom periodu značajna pažnja biti posvećena uređenju građevinskog zemljišta, posebno površina za parkiranje i površina namjenjenih uređenom zelenilu, te da će se redovno obezbjeđivati godišnji izvještaj o stanju u razmatranom prostoru. Isto tako moguće je da će Općina obezbjeđiti određena sredstva za potrebe studija i istraživanja, posebno kada je u pitanju stabilnost tla, stanje prirodne sredine i drugo nasljeđe. Navedene i druge studije i istraživanja mogu usloviti određene korekcije u okviru Plana koje su zacrtane projekcijom razvoja.

1.4. Sistem zelenih površina

U naporima rješavanja pitanja negativnih uticaja izgradnje i rada industrijskog kompleksa, ne treba zanemariti višestruki značaj zelenila koji se ogleda u nekoliko vidova: sanitarno – higijenski značaj (mogućnost korekcije hemijskog sastava vazduha, sposobnost vezivanja aerosedimenata iz zagađenog vazduha, baktericidno i fungicidno dejstvo, te ublažavanje negativnih efekata buke) i oblikovno – estetski značaj.

Obzirom na karakter obuhvata, jedinstvena zona industrijsko-poslovnih sadržaja, tako i tretman zelenih površina ima unificiran karakter. Osnovna kategorizacija zelenih površina je izvršena na:

- privatne zelene površine / zelene površine poslovnih kompleksa
- zelenilo ograničenog korištenja / zaštitno zelenilo.

Tretman navedenih kategorija je dosta sličan, pa se opis koji slijedi odnosi na obje kategorije zelenih površina.

Proces formiranja zelenih površina, treba da započne detaljnom i kvalitetnom pripremom zemljišta. Ovo se odnosi na potrebnu dubinu plodnog tla (20 – 120 cm, zavisno od vrste zelenila) i čišćenje zemljišta od svih vrsta otpadnih materijala, uključujući i one nastale

nastale kod izvođenja građevinskih radova. Zbog toga, radove na formiranju zelenih površina treba izvoditi tek poslije završetka svih vanjskih građevinskih radova (staze, saobraćajne površine), a posebnu pažnju obratiti na trase podzemnih i nadzemnih instalacija.

Prilikom formiranja zelenila predlaže se primjena ekološkog pristupa, tj. izbor onih vrsta koje dobro podnose pogoršane ekološke uslove, dekorativno su atraktivne, a spadaju u grupu dugoživećih vrsta stablašica. Cilj je formiranje zelenih pojaseva koji zadržavaju prašinu, smanjuju nivo buke, zatim različite proizvodne objekte sakrivaju od pogleda, kao i ozbebeđenje ugodnog radnog ambijenta.

U izboru biljnih vrsta treba se voditi računa da:

- dobro podnose prašinu, dim, otrovne gasove, sušu, niske temperature, i da nema posebnih zahtjeva prema tlu
- Imaju veliku, dobro formiranu i gustu krošnju
- Ima veliku lisnatu masu
- dobro podnosi orezivanje
- ima vertikalni korjen, tzv. srčanica (kod sadnje drveća).

Obzirom da je kod nas prisutan mali broj vrsta koji zadovoljava navedene uslove, mogu se koristiti i vrste koje srednje dobro podnose pogoršane ekološke uvjete, i koje imaju tzv. kombinovani korjenov sistem. To su razne vrste kestena, lipe, lavora i katalpe. Pored listopadnog drveća, preporučuje se sadnja četinarskih vrsta, koje će u zimskom periodu preuzeti glavnu meliorativnu ulogu. Da bi se formirao što efikasniji zaštitni pojas kompleksa, pored drveća, preporučuje se i sadnja grmlja, s ciljem formiranja oblikovane „žive“ ograde oko kompleksa. U tu svrhu mogu se koristiti sljedeće biljne vrste: kalina, jajolisna kalina, žutika, vatreni grm, lavor višnja, jasmin, obični petoprst, grabić, i sl. Pri tome se mora voditi računa da li se pojedine vrste grmlja međusobno podnose. Drveće i gmlje imaju pozitivan uticaj na smanjenje snage vjetrova, i dalje razvijanje prljavih materija.

Zaštitne pojaseve potrebno je saditi upravno na pravac dominantnih vjetrova, što je moguće bliže izvorima zagađenja, dok izbor vrsta, zavisi od visine i gustine krošnje. Zaštitno zelenilo u vidu višerednog drvoreda formiranog oko čitavog kompleksa razdvaja industrijsko-poslovnu zonu od ostalih zona u neposrednom okruženju izvan obuhvata Plana, te samnjuje nepovoljne uticaje industrijske proizvodnje. Kod formiranja drvoreda, širina zelene trake treba da iznosi najmanje 2m, u zavisnosti od prečnika stabla i vrste korjena. Širina trake za drvored posađen u dva reda – paralelna sadnja, iznosi 10 metara, a kod naizmjenične sadnje 8 metara. Razmak između stabala u drvoredu treba da se kreće od 7 do 10 metara. Preporučuje se sadnja dekorativne vegetacije uz poslovne objekte.

Zelenilo nema samo estetsku ulogu, već je direktno povezano sa očuvanjem fizičkog i mentalnog zdravlja korisnika, te se, također, smatra „odgovornim“ za očuvanje ambijentalne cjeline nekog područja, te ističe njegove prednosti. Na grafičkom prilogu br. 16. Plan hortikulturnog uređenja, koji prikazuje tretman zelenih površina u sklopu predmetnog Plana.

1.5. Prirodno i kulturno – historijsko naslijeđe

Unutar obuhvata Plana nema spomenika kulture ni arheoloških nalazišta. Obzirom na tu činjenicu, nikakve posebne mjere nije potrebno poduzimati u fazi izgradnje objekata u kontekstu zaštite kulturno – historijskog i arheološkog naslijeđa.

1.6. Opći urbanističko-tehnički uslovi za izgradnju objekata

Jedna od obaveza regulacije prostora je i definisanje relevantnih urbanističko – tehničkih elemenata za projektovanje i izgradnju objekata u predmetnom obuhvatu. Stoga, tekstualni i grafički prilozi dokumenta su obavezujući za sve subjekte koji učestvuju u realizaciji Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni.

Prije izrade arhitektonskog projekta objekata koji su Planom predviđeni, potrebno je izraditi detaljan projektni zadatak, koji će se pozivati i dosljedno usvajati sve podatke i zahtjeve koji su predviđeni predmetnim Planom. Ti podaci daju informacije o:

- Namjeni objekta
- Horizontalnim i vertikalnim gabaritima
- Prostornom razmještaju fizičkih struktura i namjeni površina
- Orjentacione nivelacione kote
- Uslove za priključenje na saobraćajnu mrežu
- Maksimalnu izgrađenost i maksimalnu zauzetost parcele
- Uslove arhitektonskog oblikovanja objekta
- Uslove za uređenje slobodnih površina i javnih površina
- Uslove za priključenje objekta na infrastrukturnu mrežu
- Uslove zaštite.

Navedeni podaci se utvrđuju kao lokacijska informacija za svaki objekat pojedinačno ili za svaku prostorno – strukturalnu cjelinu, a sadrže i slijedeće:

1. Namjena objekata sa detaljnim razmještajem funkcionalnih cjelina, te opravdanosti predloženih gabarita objekta.
2. Maksimalne dimenzije horizontalnog gabarita objekta; vertikalni gabarit, koji se mjeri od buduće nivelete terena, sa brojem planiranih etaža.
3. Položaj objekta na građevinskoj parceli, orijentaciju ulaza i prilaza objektu, površinu i oblik osnove prizemlja, te spratova, kojima etaža nije karakteristična i izlazi iz gabarita prizemlja. Ovi podaci se prikazuju na grafičkom prilogu, dok se građevinske i regulacione linije i dodatno, pored grafičkog, označavaju očitanim koordinatama.
4. Niveleta poda prizemlja se određuje kao približna vrijednost, sa tačnošću ± 15 cm. Označava se kao apsolutna kota. Kod nekih objekata će se niveleta morati odrediti precizno.
5. Za određivanje nivelete referentna je nivelacija saobraćajnih površina, okolnog prostora, što je dato i na grafičkom prilogu ovog Plana.
6. Koeficijent izgrađenosti i procenat zauzetosti definisani su Planom za svaki tip građevine, koje se nalaze u obuhvatu Plana.
  - minimalni procenat zauzetosti parcele za izgradnju poslovnih objekata iznosi 30%, dok se u slučajevima, gdje su ispoštovani ostali urbanističko tehnički uslovi, dozvoljava maksimalni procenat zauzetosti parcele do 60%.

- koeficijent izgrađenosti parcele za izgradnju poslovnih objekata iznosi: minimum 1.00, maksimum 2.00.
  - koeficijent izgrađenosti parcela za građenje objekata od opšteg interesa može biti različit od prethodno navedenih.
7. Arhitektonsko oblikovanje je među najvažnijim projektantskim zadacima i vrlo je bitno za uspješno provođenje Plana. Od projektanta se traži da objekat uklapa i posmatra, prije svega, kao dio šireg prostora i ambijentalne cjeline, te da ne narušava stanje objekata koji su u njegovoj neposrednoj blizini. Materijalizacija objekata treba biti prilagođena klimatskim i drugim uslovima makrolokacije, ali određenih ograničenja u pogledu izbora materijala ne bi trebalo biti, već se taj aspekt prepušta projektantu na izbor.
  8. Slobodne površine trebaju biti tretirane na ozbiljnom i projektnom dokumentacijom popraćenom nivou. Tretman, oblikovanje i korištenje slobodnih i javnih površina od izuzetne je važnosti za korištenje i objekata i vanjskog prostora, te se te cjeline trebaju posmatrati, projektovati i izvoditi, kao sastavni dio objekata, na parceli na kojoj se tretman vanjskih površina vrši. Objekti ne mogu dobiti upotrebnu dozvolu bez izgradnje okolnih površina.
  9. Svi objekti moraju biti projektovani na način da odgovaraju savremenim zahtjevima struke za seizmičkom, protupožarnom sigurnosti, te da ni na koji način, u svom korištenju, ne ugrožavaju život i zdravlje korisnika.
  10. Dozvoljena je izgradnja podruma, ukoliko to uslovi na terenu dozvoljavaju. Podrumske etaže se ne mogu koristiti za stanovanje.
  11. U uslovima treba utvrditi i obavezu investitora za pribavljanje potrebnih geotehničkih podataka o tlu, putem neposrednih istražnih radova na mikrolokaciji.

1.7. Parcelacija, građevinske i regulacione linije

Prema Uredbi o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih planskih dokumenata, izvršena je parcelacija parcela namijenjenih gradnji, što je prikazano na pripadajućem grafičkom prilogu br. 11 Plan parcelacije.

Unutar Plana, a u najvećoj mjeri poštujući katastarske parcele i vlasničke odnose, definisano je 11 građevinskih parcela sa prijedlogom horizontalnih gabarita objekata. Prosječna veličina građevinske parcele iznosi cca $P=2.200 \text{ m}^2$. Minimalna površina za privrednu jedinicu, namjenjenu za malu privredu iznosi 2.000 m^2 . Za potrebe organizovanja malih i srednjih preduzeća veličina parcele je od $2.000\text{m}^2 - 6.000\text{m}^2$. Za građevinske parcele koje ne zadovoljavaju svojom površinom i oblikom, daje se mogućnost pridruživanja dvije ili više parcela, da bi se dobila adekvatna površina za lociranje objekata koja je u skladu sa planiranom namjenom.

Parcele na kojima se planira gradnja poslovnih objekata, a koje su u privatnom vlasništvu, moguće je ograditi, prema urbanističko – tehničkim uslovima, koji će biti naknadno definisani.

Regulacionom linijom su utvrđene pojedinačne građevinske parcele, te je odvojeno zemljište planirano za javne površine od zemljišta planiranog za druge namjene.

Građevinskom linijom je definisana granica prema kojoj se gradi, odnosno iskoličava građevina.

Regulacione i građevinske linije su prezentovane na grafičkom prilogu br.12 Građevinske i regulacione linije. Prelomne tačke građevinskih i regulacionih linija su prikazane kao prilozii (Dio 4. Prilozi) i sastavni su dio Plana.

1.8. Infrastruktura

1.8.1 Saobraćajna infrastruktura

Koncepcija razvoja saobraćajne infrastrukture treba da prati predložena urbana rješenja i time obezbjedi zadovoljenje svih vidova prometa i doprinese ukupnom kvalitetu predloženih urbanih rješenja.

Osnovni cilj prilikom planiranja saobraćajne mreže, obuhvaćene ovim planom, jeste postizanje adekvatne klasifikacije saobraćajnica, povećanje bezbjednosti saobraćaja i pješaka u zoni saobraćajnica, te obezbjeđivanje pristupa postojećim i planiranim objektima, uz poštovanje zatečenog stanja i prirodnih ograničenja.

Planom je predviđeno regulisanje postojeće Regionalne saobraćajnice unutar obuhvaćene zone, kako bi se osigurali uslovi propisani *Zakonom o osnovama sigurnosti saobraćaja u Bosni i Hercegovini*, kao i *Smjernicama za projektovanje, građenje, održavanje i nadzor na putevima*, u pogledu širine saobraćajne trake za oba smjera.

U okviru Plana predviđene su sljedeće kategorije kolskih saobraćajnica:

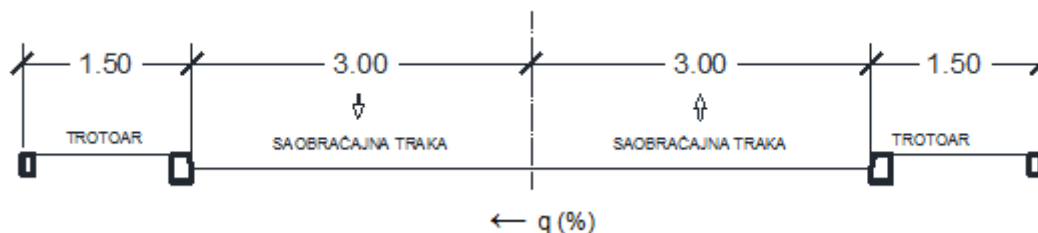
- Regionalna cesta (glavni fokus saobraćajnih kretnji u sklopu obuhvata)
- Pristupna saobraćajnica.

Grafička prezentacija planirane saobraćajne infrastrukture predstavljena je na pripadajućem grafičkom prilogu, karta 13. Plan saobraćaja i nivelacije.

Regionalna saobraćajnica

Regionalna saobraćajnica je zadržana u postojećim gabaritima, sa saobraćajnim trakama u širini po 3.0 m. U cilju unapređenja pješačkih kretnji, uz predmetnu saobraćajnicu su planirani pješački trotoari u širini 1.5 m obostrano.

Postojeći i planirani kompleksi u zoni regionalne saobraćajnice ostvaraju pristup parcelama sa predmetne saobraćajnice.

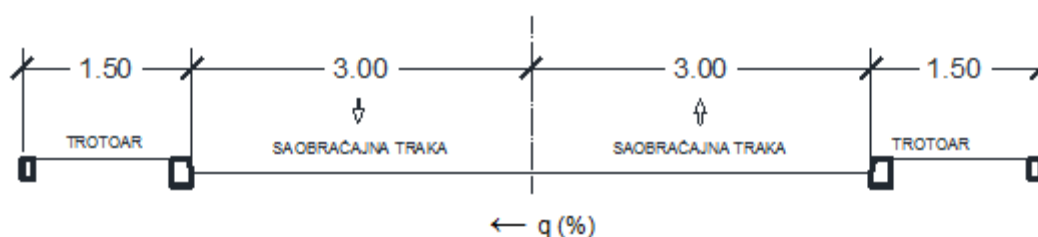
- Saobraćajne trake 2x3,00m'
- Pješačke staze obostrano u širini od 1,50m'

- Predstavljaju glavnu okosnicu saobraćajnih tokova u sklopu obuhvata
- Uz regionalnu saobraćajnicu je potrebno osigurati zaštitni pojas u širini od 10 m, obostrano, od ruba saobraćajnice.

Pristupna saobraćajnica

Unutar posmatranog prostora, predviđena je izgradnja nove pristupne saobraćajnice širine 6,0m sa priključkom na postojeću regionalnu cestu u nivou. Priključak je planiran u vidu trokrate raskrsnice.

Uz pristupnu saobraćajnicu su planirane parking površine i priključci/pristupi za planirane komplekse i parcele koje se nalaze uz istu. Pomenuta saobraćajnica je ujedno i pristup kompleksu gradske pijace.

- Saobraćajne trake 2x3,00m'
- Pješačke staze obostrano u širini od 1,50m'
- Omogućuje pojedinačni pristup objektima unutar obuhvata.

Nivelete postojeće saobraćajnice je zadržana, dok nivelete planirane saobraćajnice je usklađena sa istom, te kao takve čine jednu cjelinu, koja daje bazu za nivelaciju svih objekata. Ukrštanje saobraćajnica je predviđeno u nivou.

Svi regulaciono - nivelacioni elementi saobraćajnica dati su na grafičkom prilogu 13. Plan saobraćaja i nivelacije.

Pješački saobraćaj

Planom saobraćajnica, predlažu se gabariti saobraćajnica sa obavezanim i minimalnim pješačkim stazama, jednostrano ili dvostrano uz sve rangirane saobraćajnice, u zavisnosti od prostornih mogućnosti, čime bi bilo omogućeno nesmetano odvijanje pješačkog saobraćaja.

U cilju odvijanja bezbjednih pješačkih kretnji potrebno je saobraćajnice opremiti dodatnom horizontalnom i vertikalnom pješačkom signalizacijom.

Stacionarni saobraćaj

Stacionarni saobraćaj rješava se u okviru postojećih kapaciteta, tj. na privatnim parcelama objekata i na javnim površinama predviđenim za parkiranje uz kompleks pijace. Planom je obezbjeđeno 116 PM u sklopu javnih površina.

Planom se za potrebe stacionarnog saobraćaja predviđaju uređene površine i za svaki poslovni kompleks. Za potrebe stacionarnog saobraćaja u sklopu organizacije svake planirane parcele neophodno je obezbijediti potreban broj parking mjesta shodno sa normativnom metodom.

Tabela 8 - Potrebe za parking površinama

Sadržaj	Normativi	Potreban broj PM	Planirani broj PM	Deficit/suficit
Poslovanje	60/m ² BGP	351	57	-294
Gradska pijaca	60/m ² BGP	68	39	-29
		Σ	116	-323

Analizirajući potreban broj parking mjesta u skladu sa normativima za svaki od zastupljenih sadržaja u sklopu obuhvata, ustanovljen je značajan deficit parking površina. U prethodnom tabelarnom prikazu prezentovane su potrebe za parking površinama pri maksimalnim horizontalnim i vertikalnim gabaritima. Zavisno od tipa poslovnog sadržaja, uređenja i organizacije kompleksa, moguće je formirati dodan broj parking mjesta u sklopu navedenih.

Obzirom da granica Plana obuhvata relativno mali prostor gdje su koncentrisani značajni poslovni sadržaji, rješenje je potrebno potražiti u dodatnim parking kapacitetima koji se nalaze neposredno izvan obuhvata Plana.

U odnosu na ukupan broj parking mjesta, za lica sa umanjenim tjelesnim sposobnostima, potrebno je obezbijediti 5%. Broj i poziciju ovih parking mjesta je moguće naknadno odrediti, u zavisnosti od fazne izgradnje i utvrđivanja stvarnih kapaciteta parking prostora. Površina PM mora biti 5,0 x 3,75 m, te mora biti izvedena sa ukošenim rubnikom, minimalne širine 100 cm, kako bi se povezala sa sistemom javnih pješačkih komunikacija.

1.8.2 Elektrotehnička infrastruktura

Elektroenergetske podloge za dimenzioniranje sistema

Dimenzioniranje buduće elektroenergetske mreže Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni temelji se na prognozi vršne snage budućeg plana razmatranog obuhvata. Razmatrano područje dominantno je industrijsko-poslovne namjene. Izgradnja novih objekata zahtjeva rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih elektroenergetskih kapaciteta.

Elektroenergetske podloge za dimenzioniranje sistema

Analizirajući praktičnost raspoloživih metoda za prognoziranje potrošnje električne energije opredjeljujemo se za analiziranje potreba električne snage potrošača koji će se pojaviti u perspektivi. Ove snage su mjerodavne za dimenzioniranje kapaciteta električnih postrojenja i vodova od primarnih izvora (110/10(20) kV) do priključka na niskonaponskoj mreži. Obzirom na karakter, određen procenat objekata u obuhvatu, koristiće električnu energiju kao energent za grijanje. Postojeće sadržaje kod izrade bilansa svodimo na raspoloživu snagu TS preko specifičnih opterećenja zavisno od vrste potrošača. Sprecifična opterećenja u odnosu na namjenu prostora data su u sljedećoj tabeli.

Tabela 9 - Specifična opterećenja u odnosu na namjenu prostora

Namjena prostora	Specifična potrošnja (W/m ²)
stanovanje	40-60
trgovine, hoteli, ugostiteljstvo	100-150
objekti kulture, zdravstva, socijalne zaštite (škole, domovi, zdravstvene ustanove)	50-80
industrijski, administrativni i poslovni objekti (kancelarije,banke)	50-120
zanatske usluge (servisi, zanatstvo)	80-100

garaže, magazinski prostori	20-40
višenamjenska skloništa	40-80
učešće javne rasvjete	2000W/ha

Na osnovu podataka o specifičnoj potrošnji, te podataka o broju, namjeni i bruto građevinskoj površini planiranih objekata, dolazimo do bilansa elektroenergetskih potreba u tretiranom obuhvatu, koji je dat u sljedećoj tabeli. Na kraju tabele prikazana je ukupna instalisana snaga objekata. Jednovremena maksimalna (vršna) snaga planiranih objekata se dobija tako što se instalisana snaga množi sa faktorom istovremenosti. U našem slučaju, iskustveno je određeno da je faktor istovremenosti 0,6. Nakon toga, određena je maksimalna prividna snaga uz faktor snage $\cos \varphi = 0,95$, te ukupan broj potrebnih novih trafo stanica, nazivne snage 630kVA, uz pretpostavljenu rezervu 30%.

Tabela 10 - Bilans elektroenergetskih potreba u tretiranom obuhvatu

Rb.	Namjena	BGP (m ²)	Specifično opterećenje (W/m ²)	Ukupno opterećenje (kW)
1.	BGP industrijsko-poslovni objekti	25.165,35	50	1.258
2.	Javna rasvjeta	2,57 ha	2000 W/ha	6
Ukupno:				1.264
Jednovremeno opterećenje $P_{max.} = P_{inst} \times 0,6$ (kW)				758,4
Maksimalna prividna snaga $S_{max.} = P_{max.}/0,95$ (kVA)				798,30
Potrebna instalisana snaga $S_{max} \times 1,3$				1.037,80
Ukupan broj potrebnih novih trafo stanica, nazivna snaga 630 kVA				2

Prijedlog budućeg stanja

Prema potrebama za električnom energijom iskazanim u prethodnom poglavlju, predmetnim Regulacionim planom za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni, predlaže se:

Izmještanje i rekonstrukcija postojeće distributivne trafostanice TS 10-20/0,4 kV Sapna Pijaca Nova sa transformatorskom jedinicom od 630 kVA, te izgradnja još jedne distributivne trafo stanice TS 10-20/0,4 kV sa transformatorskom jedinicom od 630 kVA. Odabrane TS 10(20)/0,4 kV su slobodnostojeće. Svrha planiranja elektrodistributivnih objekata je u principu interpolacija novih transformatorskih stanica u postojeću distributivnu mrežu radi rasterećenja postojećih transformatorskih stanica, te povećanog broja izgrađenih individualnih stambenih i ostalih objekata. Faktori koji utječu na izbor tipa trafostanice za datu lokaciju su: naponski nivo, snaga potrošnje, stepen razvoja elektroenergetskog sistema i ekološki uslovi. Trafostanice moraju biti skladno uklopljene u postojeći urbani i prirodni ambijent, kroz svoju arhitektonsku formu i primjenu konstruktivnih i oblikovnih elemenata, kao i uređenje vanjskog prostora.

Pod TS planirati na nivou terena ili sa neznatnim odstupanjima. U TS planirati odvojeni prostor za transformator sa dvokrilnim vratima prema spoljnom terenu, a za razvode 10 kV i 0,4 kV zajednički ili zasebni prostor svako sa jednokrilnim vratima prema spoljnom terenu. Za planiranu TS predvidjeti kompleks površine 6x4m. Najmanja dopuštena udaljenost

trafostanice od granice prema susjednim česticama iznosi 1 m, a prema kolniku najmanje 2m.

Lokacijama trafostanica treba biti osiguran direktan i neometan pristup. Lokacije trafostanica trebaju biti oslobođene od svih podzemnih instalacija (vodovod, kanalizacija, plin, toplovod, PTT i sl.), te od odrona zemlje, betonskog zida ili podzida, podzemnih voda i drugih elemenata koje mogu ugroziti sigurnost i stabilnost objekta. Sve kablovske veze, koje se ostvaruju van transformatorske stanice, moraju se uvesti u objekat kroz specijalno predviđene otvore u temelju objekta za izlaz kablova visokog i niskog napona.

Srednjenaponski razvod

Za povezivanje TS treba položiti tipizirani podzemni kabl XHE 49 – A 3 x 1 x 150/25 mm² (Tehničke preporuke JP Elektroprivrede BiH). Potrebno je položiti cca 180 m 10(20)kV mreže. Trase podzemnih vodova 10(20) kV treba smjestiti uz rubove saobraćajnica, u zelenom pojasu ili pločniku. Pri tom treba voditi računa o minimalnim udaljenostima kablova od ostalih elektroenergetskih i drugih komunalnih instalacija, što je određeno odgovarajućim tehničkim propisima.

Tabela 11 - Karakteristike srednjenaponskog razvoda

Naponski nivo	10(20) kV
Vrsta vodova	SN kablovski vod sastavljen od tri jednožilna kabla 12/20 kV, tip: XHE 49 – A 1 x 150/25 mm ²
Dužina trase	180 m
Dužina kablova	XHE 49 – A 1 x 150/25 mm ² – 900m

Niskonaponski razvod

Sve nove NN razvode električne energije u području centralnog dijela razmatranog obuhvata od trafostanica do krajnjih korisnika izvesti podzemnim kablovima (čime bi mreža bila neupadljiva, zaštićena od atmosferskih uticaja i ne bi se narušavao izgled prostora sa stubovima) upotrebom slobodnostojećih DRO-a koje treba locirati između ivica trotoara i granica parcela duž saobraćajnica. Gdje to nije tehno-ekonomski opravdano u zoni stanovanja dio mreže izvesti sa SKS-ima na AB stubovima.

Za magistralne vodove niskonaponske podzemne mreže koristi se tipski distributivni kabl XP00-A 4x150mm². Rasplet niskonaponske podzemne mreže za objekte sa većom angažovanom snagom treba izvršiti direktnom kablovskom vezom sa NN razvoda u TS 10(20)/0,4 kV ili za objekte sa manjom angažovanom snagom vezom sa NN razvoda u TS 10(20)/0,4 kV preko slobodnostojećeg ormara prema pojedinačnom objektu konzuma. Objekti sa manjom angažovanom snagom mogu se priključiti i sa tipskim distributivnim kablovima manjih presjeka (4x70mm² ili 4x35mm²).

Javna rasvjeta

Dobar kvalitet javne rasvjete je jedan bitan element društva, budući da javna rasvjeta ima za cilj da osvijetli javne površine i saobraćajnice u noćnim satima i to na što efikasniji način kako bi se doprinijelo socijalnoj sigurnosti, sigurnosti u saobraćaju i javnom životu. Na ovim saobraćajnim cestovnim i pješačkim komunikacijama treba se instalirati određen broj rasvjetnih mjesta. Stubovi za svjetiljke cestovne rasvjete trebaju biti cijevni pocinčani visine 8-10m, a stubovi dekorativne rasvjete visine 2,5-3m.

Rasvjetu treba izvesti prema fotometrijskim proračunima u skladu sa važećim standardima i preporukama. Mrežu javne rasvjete izvesti podzemno, sa razvodnih ormara rasvjete, koje

treba locirati izvan trafostanica. Kablovi za javnu rasvjetu trebaju biti tipizirani (predlaže se upotreba kabla za podzemno polaganje tip PP00 $4 \times 25 \text{mm}^2 + 1 \times 2,5 \text{mm}^2$, sa aluminijumskim vodičima i dodatnom žilom koja služi za redukciju javne rasvjete. Mjerenje utroška električne energije predvidjeti lokalno u razvodnim ormarima rasvjete. Javna rasvjeta se izvodi rasvjetnim armaturama koje trebaju biti kvalitetne i estetski dizajnirane, a izvori svjetla savremeni i štedljivi (razmotriti upotrebu LED izvora svjetla). Upravljanje rasvjete izvesti ručno i automatski preko luxomata ili godišnjeg uklopnog sata. Koristiti svjetiljke koje organičavaju blještanje i svjetlotehničko zagađenje (rasipanje svjetlosti prema horizontu). Za nošenje rasvjetnih tijela predviđaju se čelični cijevni vruće cinčani stubovi, visine 6-10m u zavisnosti od kategorizacije pojedinih saobraćajnica. Stubove temeljiti na temeljima samcima koji se grade u trotoaru ili u zelenim površina, tako da omogućavaju nesmetan motorni i pješački saobraćaj.

Planirane podzemne vodove 10 kV i 0,4 kV mreže kao i javne rasvjete polagati u trotoaru i slobodnim površinama u rovu dubine 0,8 m. Ispod saobraćajnica i mesta gde se očekuju povećana mehanička opterećenja kablove polagati u kablovsku kanalizaciju prečnika cijevi 100 mm na dubini 1 m sa 100 % rezervom u broju cijevi za vodove 10 kV i 50 % rezerve za vodove 0,4 kV. Sve trase podzemnih vodova u trotoarima, ispod kolovoza i u slobodnim površinama obilježiti propisanim oznakama.

Telekomunikaciona infrastruktura

Za izgradnju planirane telekomunikacione infrastrukture uvažavati prostorne planove višeg reda i plan nadležnih telekomunikacionih preduzeća.

Tendencija u planovima razvoja telekom operatera je realizacija pasivne optičke mreže PON (Passive Optical Network) koja zahtjeva pasivnu infrastrukturu (distribucijsko-telekomunikacionu kanalizaciju, kablovska okna i optičku pristupnu mrežu do svake kuće ili stana).

Planskom dokumentacijom će se dati trase nove distribucijsko-telekomunikacione kanalizacije DTK kao i mjesta spajanja. Sekundarna DTK i Optička pristupna mreža nisu predmet planske dokumentacije.

Konačna saglasnost kao i tehnički uslovi su u nadležnosti telekom operatera i realizirat će se kroz naredne faze projektne dokumentacije.

Opće prihvaćeni trend razvoja telekomunikacione mreže je dovođenje optičke niti do svakog korisnika. U skladu sa tim u okviru obuhvata plana planira se kablovska kanalizaciju sa cijevima i kablovskim oknima za račvanje kablovske kanalizacije i izradu nastavka na kablovima.

Izgradnja DTK i nove mreže planira se uz nove saobraćajnice, a posebno do zona poslovne namjene i objekata kolektivnog stanovanja. Planirana distribucijska kablovska kanalizacija omogućit će elastično korištenje izgrađene telekomunikacione mreže, povećanje kapaciteta TK mreže, izgradnju mreže za kablovsku televiziju i uvođenje nove tehnologije prijenosa optičkim kablovima u pretplatničku mrežu bez naknadnih građevinskih radova.

Uvođenje optičkih kablova u pretplatničku mrežu omogućit će izgradnju širokopojasne TK mreže sa integrisanim uslugama u kojima će jedan priključak omogućavati korištenje novih usluga u telekomunikacijama, kao i prijenos radio i televizijskog signala.

Na osnovu planiranih sadržaja predmetnog obuhvata, kao i strategije razvoja uvođenja pasivne optičke mreže planirana DTK će biti izgrađena od PEHD cijevi ϕ 50mm. Konfiguracija DTK na novoj trasi je prosječno $2 \times \text{PEHD } \phi$ 50mm. PEHD cijevi će služiti kod

tehnologije «upuhivanja» kompresovanog zraka za polaganje optičkih kablova u cijevi. Pritisak koji se postiže prilikom upuhivanja može biti do 10 bara. Debljina stjenki PEHD cijevi, kao i gustoća primjenjenog polietilena, moraju biti takvi da izdrže navedeni pritisak.

Prema tehničkim uslovima, dubina rova za polaganje cijevi kablovske kanalizacije u pješačkoj stazi je standardno 80 cm, pri čemu je uzeta u obzir debljina podloge od pijeska, te broj redova cijevi. Minimalna visina sloja iznad posljednjeg vrha cijevi je 50 cm.

Na mjestima gdje nema dovoljnog nadsloja, cijevi treba položiti u sloj mršavog betona (MB - 15) debljine 30 cm.

Za prolaz PEHD cijevi ispod ceste i asfaltiranih parkinga potrebno je da vrh cijevi bude na 1,2m od asfalta. Ako propisanu dubinu nije moguće ispoštovati predviđa se sljedeće:

- Polaganje zaštitne PVC cijevi Ø125 mm čiji je vrh na 0,8m od asfalta. Cijev se polaže u sloj mršavog betona od MB 15 debljine 30cm. Cijevi se polažu do kraja ivičnjaka sa obje strane.
- U zaštitne cijevi se uvlače PEHD cijevi kablovske distributivne kanalizacije.

Šahtovi se izrađuju od plastične mase (PP COPOLIMER). Dimenzije šahtova su definisane prema mjestu ugradnje i to:

- Na trasi nove DTK uz glavne saobraćajnice ugrađuju se šahtovi (80x80x80cm),
- Na sporednim saobraćajnicama sa individualnim stambenim objektima ugrađuju se šahtovi dimenzija 40x40x60cm za grananje sekundarnih kablova.

Svi šahtovi se ugrađuju u pješačkoj stazi ili u zelenoj površini.

Sve detalje za realizaciju TK mreže u predmetnom obuhvatu definisati u glavnom projektu. Planirane radove izvesti uz maksimalno poštivanje tehničkih uslova i preporuka nadležnih telekomunikacionih kompanija.

U cilju zaštite i očuvanja prostora te sprječavanja nepotrebnog zauzimanja novih površina težiti objedinjavanju vodova u potrebne koridore. Kod izrade projektne dokumentacije za građevinsku dozvolu, odnosno drugi ekvivalentni akt za građenje novih ili rekonstrukcije postojećih objekata, ove se trase mogu korigovati radi prilagođenja tehničkim rješenjima, imovinsko-pravnim odnosima i stanju na terenu. Za izgrađenu telekomunikacionu infrastrukturu za pružanje javnih telekomunikacionih usluga putem telekomunikacionih vodova, voditi računa o pravu zajedničkog korištenja od strane svih operatera koji posjeduju propisanu dozvolu za pružanje telekomunikacionih usluga.

1.8.3 Hidrotehnička infrastruktura

Vodosnabdijevanje

Vodosnabdijevanje općine Sapna je obezbjeđeno na različite načine, međutim na području obuhvata Regulacionog plana nije izgrađena mreža. Osnovni problem predstavlja nepostojanje dokumentacije i katastra kada je u pitanju podzemna infrastruktura.

Planirana vodovodna mreža na području obuhvata Regulacionog plana snabdijeva se sa glavne gradske mreže. Potrebno je uraditi detaljnu analizu postojećeg glavnog gradskog vodovodnog cjevovoda kapaciteta, količina, pritiska i prečnika naročito sa aspekta protivpožarne zaštite.

Relevantni elementi za planiranje su:

- Broj stanovnika
- Broj zaposlenih – korisnika
- specifična potrošnja vode na dan po stanovniku q_{sp} [l/st/dan]
- specifična potrošnja vode na dan po zaposlenom q_{sp} [l/st/dan]
- koeficijent dnevne neravnomjernosti K_{dn}
- koeficijent satne neravnomjernosti K_h

Postavljanje cjevovoda se planira ispod trotoara ili u zelenom pojasu, te ispod planirane pješačke saobraćajnice u rovu sa minimalnim nadslojem zemlje od 1.20m, prilagođen nivelacionim elementima puta.

Plan razvoja vodovodne mreže obuhvata sljedeće korake:

- Izgradnja novih distributivnih cjevovoda u ukupnoj dužini od aproksimativno 315 m'

Izgradnja novih vodovodnih linija planira se sa savremenim materijalima poput daktilnih ili polietilenskih cijevi, opremljeni sa dovoljnim brojem vodovodnih armatura, zatvarača i hidranata.

Prilikom izgradnje vodovodne mreže potrebno je težiti ka unificiranju cijevnog materijala zbog dugoročno gledajući lakšeg održavanja mreže, samim tim i dugotrajnosti.

Jedan od stalnih zadataka za planski period je i stalno ažuriranje katastra vodovodne mreže, sa utvrđivanjem tačnih pozicija svih vodovodnih armatura.

Pri izradi koncepta plana vodosnabdijevanja obuhvata Plana, uzeto je u obzir da planirana vodovodna mreža bude dimenzionirana na količine i profile potrebne za zaštitu prostora od požara.

Pri izradi plana hidranstke mreže moguće je pristupiti sa dva aspekta:

- Izgradnje zasebne hidrantske mreže, i
- Objedinjavanje sistema vodosnabdijevanja i hidranstke mreže u jedan sistem (sistem vodosnabdijevanja na koji su priključeni hidranti).

Zbog ekonomičnosti i efikasnosti sistema u ovom planu usvojen je drugi princip zaštite obuhvata od požara i formiranja hidrantske mreže.

Sa tehničkog aspekta, da bi ovaj sistem bio prihvaćen, potrebno je obezbijediti minimalni prečnik vodovodnih cijevi DN80 koliko iznosi priključak hidranta, što je obezbijeđeno.

Dakle na planiranu vodovodnu mrežu priključeni su hidranti, te se na ovaj način štiti obuhvat od požara. Hidranti su postavljeni tako da pokrivaju cjelokupan obuhvat, što je prikazano na pripadajućem grafičkom prilogu.

Sakupljanje i dispozicija otpadnih voda

Obzirom da na području obuhvata ne postoji izgrađena mreža odvodnje otpadnih voda, planirane mjere se zasnivaju na glavnom projektu odvodnje otpadnih voda. Osnovne planirane mjere zasnivaju se na izgradnji novih kolektora na područjima koja nisu pokrivena projektovanom kanizacionom mrežom. Svi kolektori se planiraju prema nivelaciji terena, priključuju se na postojeći glavni fekalni kolektor koji dalje otpadnu vodu odvodi do uređaja za prečišćavanje otpadnih voda i ispusta u rijeku Sapnu. Otpadna vode se trenutno ispušta direktno, bez prethodnog prečišćavanja.

Novi kanalizacioni vodovi su planirani sa minimalnim profilima $\varnothing 200$ mm, položenim ispod planiranih saobraćajnica, prema pripadajućem nacrtu. Ukupna dužina planiranih cjevovoda odvodnje otpadnih voda iznosi cca DN 200 L=130 m' i DN 400 (izmjena projektovanog cjevovoda) L=133 m'.

Pored izgradnje novih vodova, planira se i izmjena projektovanog cjevovoda na potezu prema pripadajućem nacrtu, obzirom da je projekat rađen prije ovog Regulacionog plana.

Rekonstrukcija i sanacija postojećih, dotrajalih vodova obuhvata i zamjenu dotrajalih i oštećenih revizionih okana.

Izgradnja novih fekalnih kanala i izmjene postojećih cjevovoda, planira se sa cijevima od savremenih materijala poput polipropilena, polivinilhlorida, daktila, centrifugiranog poliestera itd.

Prilikom izgradnje mreže, potrebno je težiti unifikaciji cijevnog materijala zbog dugoročno gledajući lakšeg održavanja mreže, samim tim i dugotrajnosti.

Odvođenje oborinskih voda

Odvođenje oborinskih voda u skladu sa koncepcijom separatnog sistema, planira se posebnim kolektorima, minimalnog profila DN250 mm za zauljene vode sa saobraćajnica, platoa i parking i DN300 mm za oborinske vode sa krovova i ostalih površina. Oborinske vode sa saobraćajnica, krovova i drugih površina se prihvataju sistemom rešetki, slivnika, te se će dalje voditi prema glavnom kolektoru oborinske kanalizacije paralelno uz postojeći kolektor fekalne kanalizacije. Oborinski kanali se planiraju u trupu saobraćajnice, sa uličnim slivnicima. Obzirom da ne postoji izvedena mreža odvodnje oborinskih voda, zahvati se svode na izgradnju mreže odvodnje oborinskih voda.

Ispuštanje oborinskih voda se planira u najbliži recipijent, rijeku Sapnu. Obzirom da su na obuhvatu planirani parking prostori, zbog zaštite voda, planira se i izgradnja separatora ulja i masti prije priključka na planiranu mrežu odvodnje oborinskih voda. Oborinske vode sa krovova i drugih površina koje nisu zauljene se mogu direktno priključiti na planirani kolektor.

Planira se da prikupljena oborinska voda prije ispuštanja prođe proces prečišćavanja odnosno, separator ulja i masti, i tek onda da se ispusti u recipijent.

Izgradnja novih oborinskih kanala planira se sa cijevima od savremenih materijala poput polipropilena, polivinilhlorida, centrifugiranog poliestera itd.

Elementi proračuna hidrauličkog opterećenja kišne kanalizacije su:

- Pripadajuća slivna površina - F [ha]
- Intenzitet mjerodavnih kiša za povratni period 2 godine i dužine trajanja 15 min - q_{mj} [l/s/ha]
- Koeficijent oticanja - ψ

Prema ovom proračunu, usvojeni su sljedeći profili:

- Za kolektore zauljene vode: F=0,42 ha, $q=170$ L/s/ha, $\psi=0,9 \rightarrow Q=64$ L/s, DN250
- Za kolektore oborinske vode sa krovova: F=0,95 ha, $q=170$ L/s/ha, $\psi=0,9 \rightarrow Q=145$ L/s, DN300.

Separator ulja i masti se usvaja na osnovu količine zauljene vode i to kapaciteta AC 6/60.

Plan razvoja infrastrukture sa svim elementima, izmještanja, i izgradnje novih kolektora je obrađen na pripadajućem grafičkom prilogu.

Ukupna dužina planirane mreže odvodnje oborinskih zauljenih voda iznosi $L=500$ m', prečnika DN250, a oborinskih voda sa krovova $L=325$ m'.

Regulacija vodotoka

Uz jugozapadnu granicu obuhvata nalazi se vodotok Sapna. Iako isti ne ulazi u granicu obuhvata Plana, u cilju osiguravanja stabilnosti terena i postojećih i planiranih objekata, budući da je u ovom području evidentirano klizište, potrebno je planirati regulaciju istog.

1.9. Zaštita životne sredine

1.9.1 Zaštita zraka

Jedna od preporuka u toku procesa unaprijeđenja kvalitete zraka, je, prije svega, osiguranje stalnog i adekvatnog monitoringa, na osnovu kojeg će se dobiti relevantni podaci i uspostaviti sistem upravljanja kvalitetom. Ovo se može postići kroz uvođenje stacionarnih ili mobilnih mjernih stanica, koje će pratiti osnovne zagađujuće materije: SO_2 , NO_2 , CO , O_3 , $PM_{2.5}$. Obzirom da zagađenje zraka dolazi od rada industrijskih i drugih proizvodnih postrojenja, neadekvatnih sistema toplifikacije i saobraćajne infrastrukture, tako se prilikom dimenzioniranja i planiranja ovih struktura, trebaju provoditi mjere zaštite unaprijeđenja, koje su u skladu sa zakonskim propisima i modernim saznanjima o zaštiti kvalitete zraka. Sadnja zelenila može u velikoj mjeri pomoći u ovoj problematici, a prelazak na ekološki prihvatljivije načine zagrijavanja domaćinstava, dovesti do drastičnih poboljšanja u ovom segmentu. Više o zaštiti zraka sadnjom zelenila istaknuto je u poglavlju 1.4. Sistem zelenih površina.

Za privredne objekte većeg kapaciteta neophodno je ispoštovati Pravilnik o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena utjecaja na okoliš, te pogonima i postrojenjima koji mogu biti izgrađeni i pušteni u rad samo ako imaju okolinsku dozvolu (Službene novine Federacije BiH br. 19/04).

1.9.2 Zaštita vode

U toku provođenja ovog Plana, bit će završen planirani sistem kanalizacije, koji mora na pravilan način odgovoriti zahtjevima za razdvajanje atmosferskih i fekalnih voda, sa pratećim uređajem za prečišćavanje. Također, time će se otvoriti put ka čišćenju i regulacije rijeke Sapne na lokaciji, a za koji je planirana uloga u oplemenjivanju prostora i podizanju kvaliteta života i pasivne rekreacije korisnika. Sva rješenja koja se planiraju ovim dokumentom, moraju biti uskladjena sa važećim zakonskim propisima iz predmetne oblasti.

1.9.3 Zapaljive tečnosti

Obzirom da se u obuhvatu Plana nalazi planirana benzinska pumpa sa prostorima za pretakanje i uskladištavanje zapaljivih tečnosti, za istu je potrebno poduzeti sve potrebne mjere u cilju zaštite i očuvanja okoliša, kao i sigurnosti ljudi i materijalnih dobara, a sve u skladu sa važećom zakonskom i podzakonskom regulativom i praksom.

1.9.4 Upravljanje otpadom

U naselju Sapna, potrebno je unaprijediti sistem prikupljanja otpada, kroz postavljanje dovoljnog broja kontejnera u dijelovima namijenjenim stanovanju i poslovanju, a koji bi bili smješteni na površinama, koje će zadovoljiti sanitarne uslove i propise, a što će biti određeno

urbanističko – tehničkim propisima. Također, za javne površine potrebno je postaviti dovoljan broj kanti za otpatke. U procesu prikupljanja i upravljanja čvrstim otpadom, treba se voditi svim zakonskim mjerama, koje su predviđene u ovoj oblasti.

Obzirom na karakter planiranih objekata i kompleksa, gdje se u sklopu proizvodnog i radnog procesa očekuju značajne količine otpada, potrebno je da svi planirani objekti moraju imati prostor lociranja kontejnera u kojima će se vršiti odlaganje otpadnog materijala i organizovano evakuisati isti.

Lokacije kontejnera utvrđuju se prilikom definisanja mikrolokacije svakog objekta i trebaju zadovoljiti punu zaštitu životne sredine. Za ove površine, koje je potrebno da su uređene i asfaltirane, potrebno je predvidjeti redovno pranje, čišćenje i održavanje.

2. Planirani bilansi i urbanističko-tehnički parametri

Unutar granica obuhvata Plana, predloženim rješenjem ostvarene su površine sljedeće pretežne namjene:

Tabela 12 - Planirana površina/zona pretežne namjene

Namjena	Površina (ha)
Industrijsko-poslovna zona	2,57
Σ	2,57

Detaljna namjena površina u planskom periodu je planirana kako slijedi:

Tabela 13 - Planirani bilansi namjene površina

Namjena	Površina (m ²)	Površina (ha)	Procentualno učešće u površini obuhvata (%)
Površina pod objektima	9.637,00	0,96	37,45
Saobraćajne kolske, pješačke i stacionarne površine	13.331,20	1,33	51,81
kolske površine	3.216,72	0,32	12,50
pješačke površine	1.148,38	0,11	4,46
stacionarne površine	1.649,20	0,16	6,41
manipulativni prostori	7.316,90	0,73	28,44
Uređene zelene površine	2.761,80	0,27	10,73
Σ	25.730,0	2,57	100,00

Detaljna pregled zadržanog i planiranog građevinskog fonda u planskom periodu je kako slijedi:

Tabela 14 - Postojeći i planirani građevinski fond

Postojeći objekti koji se zadržavaju			
Namjena objekata	Postojeće stanje	Intervencija	Ukupno

	Ptl (m ²)	BGP (m ²)	Dogradnja (m ²)	Nadogradnja (m ²)	Ptl (m ²)	BGP (m ²)
Poslovni objekti	1.210,45	1455,55	-	2.175,80	1.210,45	3.631,35
				Σ	1.210,45	3.631,35
Postojeći objekti koji se ruše						
Stambeni objekat					77,86	233,58
Poslovni objekti					718,85	718,85
				Σ	796,71	952,43
Planirani objekti						
Poslovni objekti					8.426,50	21.534,80
				Σ	8.426,50	21.534,80
Postojeći objekti koji se zadržavaju + planirani objekti						
Poslovni objekti					9.637,00	25.165,35
				Σ	9.637,00	25.165,35

Unutar granica obuhvata Plana, predloženim rješenjem dobiveni su sljedeći urbanističko – tehnički pokazatelji:

- Ukupna površina posmatranja 2,57 ha (25.730 m²)
- Ukupna BGP objekata 25.163,35 m²
- Ukupna tlocrtna površina objekata 9.637,00 m²
- Prosječna spratnost objekata P+2
- Koeficijent izgrađenosti Ki = 1,00
- Procenat izgrađenosti Pi = 37,45 %

3. Orientacioni troškovi uređenja građevinskog zemljišta

Predloženi troškovi uređenja predstavljaju orijentacioni podatak, te se tek izradom potrebne dokumentacije nižeg reda može utvrditi stvarna cijena uređenja građevinskog zemljišta. Međutim, potreba za ovim pregledom troškova se iskazuje iz kroz proces planiranja i etapne realizacije projekta.

Također, na osnovu ovih podataka, moguće je napraviti plan finansiranja i modalitete izgradnje, te utvrditi prosječnu naknadu za uređenje građevinskog zemljišta po 1 m².

3.1. Pripremanje građevinskog zemljišta

3.1.1 Pripremni radovi

Površina objekata predviđenih za rušenje na prostornom obuhvatu prikazana je u tabelarnom prikazu koji slijedi:

Imovinsko – pravni odnosi				
OPIS RADOVA	Jed. mjera	Količina	Jed.cijena (KM)	Iznos (KM)
Troškovi uklanjanja postojećih objekata predviđenih za rušenje	m ²	796,10	50,00	39.805,00
UKUPNO:				39.805,00

3.1.2 Tehnička dokumentacija - projekti za izvođenje

Za potrebe opremanja građevinskog zemljišta svom potrebnom infrastrukturom, na način na koji je to regulisano Planom, potrebno je izraditi odgovarajuću projektnu dokumentaciju, čija se cijena određuje prema utvrđenoj vrijednosti pojedinačnih radova na ovoj infrastrukturi, te u omjeru koji je za određenu projektnu dokumentaciju dat.

i. Saobraćajna infrastruktura

Troškovi izrade predmetne tehničke dokumentacije utvrđuju se na osnovu investicione vrijednosti saobraćajne infrastrukture, a koji iznose 742.743,20 KM, te odgovarajućeg procenta od 2,5% koji je utvrđen za izradu projektnu dokumentacije ove faze Projekta.

Troškovi izrade tehničke dokumentacije za izgradnju saobraćajne infrastrukture	18.568,60 KM

ii. Hidrotehnička infrastruktura

Troškovi izrade predmetne tehničke dokumentacije utvrđuju se na osnovu investicione vrijednosti hidrotehničke infrastrukture, a koji iznose 281.880,00 KM, te odgovarajućeg procenta koji je utvrđen za izradu projektnu dokumentaciju ove faze Projekta.

Troškovi izrade tehničke dokumentacije za izgradnju hidrotehničke infrastrukture	8.500,00 KM

iii. Elektroenergetska infrastruktura

Troškovi izrade predmetne tehničke dokumentacije utvrđuju se na osnovu investicione vrijednosti elektroenergetske infrastrukture, a koji iznose 270.960,00 KM, te odgovarajućeg procenta koji je utvrđen za izradu projektne dokumentacije ove faze Projekta.

Troškovi izrade tehničke dokumentacije za izgradnju elektroenergetske i telekomunikacijske infrastrukture	25.000,00 KM

iv. Hortikulturno uređenje

Troškovi izrade predmetne tehničke dokumentacije utvrđuju se na osnovu investicione vrijednosti hortikulturnog uređenja, a koji iznose 14.904,50 KM, te odgovarajućeg procenta od 4% koji je utvrđen za izradu projektne dokumentacije ove faze Projekta.

Troškovi izrade tehničke dokumentacije za hortikulturno uređenje	596,10 KM

v. Rekapitulacija troškova izrade tehničke dokumentacije – projekata za izvođenje

Ukupni troškovi izrade projekata za saobraćajnu, hidrotehničku i energetska infrastrukturu, hortikulturno uređenje, su slijedeći:

Tehnička dokumentacija	
Izgradnja saobraćajne infrastrukture	18.568,60
Izgradnja hidrotehničke infrastrukture	8.500,00
Izgradnja elektroenergetske infrastrukture	25.000,00
Izvođenje hortikulturnog uređenja	596,10
UKUPNO:	52.664,70 KM

3.1.3 Operativna koordinacija u pripremanju građevinskog zemljišta

Operativna koordinacija podrazumijeva usklađivanje i koordinaciju svih aktivnosti na pripremi i izradi tehničke, projektne dokumentacije navedenih faza, a izračunava se na osnovu ukupne vrijednosti tehničke dokumentacije, u postotku koji iznosi 2%.

Troškovi operativne koordinacije u pripremanju građevinskog zemljišta iznose:	1.053,30 KM

3.1.4 Rekapitulacija troškova pripremanja građevinskog zemljišta

U slijedećoj tabeli, data je rekapitulacija troškova pripremanja građevinskog zemljišta:

Rekapitulacija troškova pripreme	
Pripremni radovi	39.805,00

Izrada tehničke dokumentacije – projekata za izvođenje	52.664,70
Operativna koordinacija u pripremi građevinskog zemljišta	1.053,30
UKUPNO:	93.523,00

3.2. Opremanje građevinskog zemljišta

Opremanje građevinskog zemljišta podrazumijeva sve radove na izgradnji planirane infrastrukture, te uređenje zelenih površina.

Prijedlogom troškova su tretirani zahvati na bazi idejnih rješenja, dok će stvarni troškovi biti poznati nakon izrade potrebne tehničke dokumentacije za projektovanje.

3.2.1 Izgradnja saobraćajne infrastrukture

Saobraćajna infrastruktura				
OPIS RADOVA	Jed. mjera	Kol.	Jed. Cijena (KM)	Iznos (KM)
Izgradnja kolskih saobraćajnica	m ²	3.216,72	100,00	321.672,00
Izgradnja pješačkih površina, popločanih površina i platoa	m ²	1.148,38	40,00	12.935,20
Izgradnja stacionarnih površina	m ²	1.649,20	50,00	82.460,00
Izgradnja manipulativnih površina	m ²	7.316,90	40,00	292.676,00
UKUPNO:				742.743,20

3.2.2 Izgradnja hidrotehničke infrastrukture

Hidrotehnička infrastruktura				
OPIS RADOVA	Jed. mjera	Kol.	Jed. Cijena (KM)	Iznos (KM)
Izrada novoprojektovanih instalacija vodovodne mreže Ø 100	m'	315,0	150,00	47.300,00
Izrada novoprojektovanih instalacija fekalne kanalizacione mreže DN 200	m'	130,0	150,00	19.500,00
Izrada novoprojektovanih instalacija fekalne kanalizacione mreže DN 400	m'	133,0	260,00	34.580,00
Izrada novoprojektovanih instalacija oborinske (zauljena) kanalizacione mreže DN 250	m'	500,0	200,00	100.000,00
Izrada novoprojektovanih instalacija oborinske (sa krovova) kanalizacione mreže DN 300	m'	325,0	220,00	71.500,00
Ugradnja separatora AC 6/60	kom	1	9.000,00	9.000,00
UKUPNO:				281.880,00

3.2.3 Izgradnja elektroenergetske i telekomunikacijske infrastrukture

Elektroenergetske i telekomunikacijske infrastrukture				
OPIS RADOVA	Jed. mjera	Kol.	Jed. Cijena (KM)	Iznos (KM)
Rekonstrukcija i izmještanje postojeće slobodnostojeće transformatorske stanice MBTS 10(20)/0,4 kV snage 630 kVA	kom	1	40.000,00	40.000,00
Nabavka i ugradnja slobodnostojeće transformatorske stanice MBTS 10(20)/0,4 kV snage 630 kVA	kom	1	90.000,00	90.000,00
Nabavka i polaganje napojnog 10(20) kV kabla XHE 49 – A 3 x (1 x 150/25 mm ²)	m'	174	40,00	6.960,00
Nabavka i polaganje NN razvodnih kablova određenog tipa i presjeka (kablovski rov, kabl, mehaničke zaštite, kablovski priključni ormari)	m'	600	60,00	36.000,00
Izgradnja DTK len kanalizacije (kablovski rov, PEHD cijevi, kablovska okna, pribor za montažu, ispitivanje i kalibracija DTK)	m'	350	40,00	14.000,00
Nabavka materijala i izrada ulične rasvjete na konusnim cjevastim vruće cinčanim stubovima dužine 6 do 10 m sa svjetiljkama i/ili odgovarajućom svjetiljkom na AB stubovima	kom	26	1.500,00	39.000,00
Nabavka i polaganje mreže javne rasvjete (kablovski rov, kabl, mehaničke zaštite, ormari javne rasvjete)	m'	900	50,00	45.000,00
UKUPNO :				270.960,00

3.2.4 Uređenje zelenih površina

Uređenje zelenih površina				
OPIS RADOVA	Jed. mjera	Kol.	Jed. cijena (KM)	Iznos (KM)
Ukupna površina zelenih ploha predviđenih za uređenje	m ²	2.761,80	2,50	6.904,50
Rad sa dendromaterijalom (formiranje drvoreda)	kom.	50	120,00	6.000,00
Rad sa dendromaterijalom (formiranje grupacije dendrofonda)	kom.	20	100,00	2.000,00
UKUPNO:				14.904,50

3.2.5 Stručni nadzor nad opremanjem građevinskog zemljišta

Stručni nadzor nad opremanjem građevinskog zemljišta, čije su pojedinačne stavke date i opisane ovim troškovnikom, a odnose se na potrebnu infrastrukturu i uređenje zelenih površina, odnosi se na kontrolu odgovarajuće tehničke dokumentacije, kontrolu izvođenja svih radova, kontrolu kvaliteta upotrijebljenih materijala, opreme i instalacija, obezbjeđenje izvedbenih detalja izvođaču radova, te davanje savjeta i uputstava.

Ovi troškovi se izračunavaju u odnosu na ukupnu investicionu vrijednost opremanja zemljišta (1.335.791,60 KM), od koje čine 2 %.

Troškovi vršenja stručnog nadzora nad opremanjem građevinskog zemljišta:	26.715,80 KM

3.2.6 Rekapitulacija troškova opremanja građevinskog zemljišta

Ukupni troškovi opremanja građevinskog zemljišta iznose:

Rekapitulacija troškova	
Izgradnja saobraćajne infrastrukture	742.743,20
Izgradnja hidrotehničke infrastrukture	281.880,00
Izgradnja elektroenergetske infrastrukture	270.960,00
Uređenje zelenih površina	14.904,50
Stručni nadzor nad opremanjem građevinskog zemljišta	26.715,80
UKUPNO:	1.337.203,50 KM

3.3. Investiciona ulaganja u uređenje građevinskog zemljišta

U proteklim tabelama, a prema fazama rada, prikazani su troškovi pripremanja i opremanja građevinskog zemljišta. Ukupna vrijednost tih radova je prikazana u slijedećim tabelama:

i. Troškovi pripremanja građevinskog zemljišta

Ukupni troškovi pripremanja građevinskog zemljišta:	93.523,00 KM

ii. Troškovi opremanja građevinskog zemljišta

Ukupni troškovi opremanja građevinskog zemljišta:	1.337.203,50 KM

iii. Troškovi uređenja građevinskog zemljišta

Troškovi su zbir pripremanja i opremanja građevinskog zemljišta i oni iznose:

UKUPNI TROŠKOVI UREĐENJA GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA:	1.430.726,50 KM

3.4. Naknada za uređenje građevinskog zemljišta u odnosu na planirane objekte

Na osnovu predviđenih troškova uređenja, bilo je moguće dobiti prosječnu visinu naknade za uređenje građevinskog zemljišta, odnosno, utvrđuje se učešće troškova uređenja građevinskog zemljišta u cijeni izgradnje 1 m² objekta.

Ovaj odnos se dobiva kao količnik ukupne vrijednosti uređenja i ukupne površine obuhvata. Iz tog odnosa proizilazi da su:

Troškovi naknade za uređenje građevinskog zemljišta po 1m ² površine objekata iznosi:	55,60 KM/m²

Međutim, kao što je već naglašeno, ovo su orijentacioni i okvirni troškovi, jer su svi proračuni rađeni na osnovu idejnih rješenja predloženih regulacionim planom, pa se u tom smislu, a radi približavanja stvarnoj vrijednosti, u koju će se ugraditi i ovdje nepredviđeni radovi, visina naknade za uređenje građevinskog zemljišta treba uvećati za 30%.

Troškovi naknade za uređenje građevinskog zemljišta po 1m ² površine objekata uvećani za neutvrđene radove iznosi:	72,30 KM/m²

III – ODLUKA O PROVOĐENJU REGULACIONOG PLANA ZA INDUSTRIJSKO-POSLOVNU ZONU 1 U SAPNI

Na osnovu člana 27. stav 1 alineja b, člana 28. stav 5 i člana 38. Zakona o prostornom uređenju i građenju Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 6/11, 4/13, 15/13, 3/15 i 2/16), člana 63. stav 1, alineja 3, i člana 66. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata ("Službene novine F BiH", broj: 63/04, 50/07 i 84/10), i članova 22. i 124. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“ broj 6/07, 8/09 i 3/12), Općinsko vijeće na sjednici održanoj _____ godine,
d o n o s i:

ODLUKU O PROVOĐENJU REGULACIONOG PLANA ZA INDUSTRIJSKO-POSLOVNU ZONU 1 U SAPNI

I – Opće odredbe

Član 1.

Odluka o provođenju Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1" u Sapni (u daljem tekstu Plan), važi za period od 10 godina, od dana donošenja.

Član 2.

Ovom Odlukom se utvrđuju uslovi korištenja, izgradnje, uređenja i zaštite prostora i način provođenja Regulacionog za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni, a naročito granice prostorne cjeline, urbanističko – tehnički uslovi za izgradnju građevina, uslovi za uređenje građevinskog zemljišta, uređenje zelenih i slobodnih površina, te odnosi prema postojećim objektima.

Član 3.

Plan je izrađen u analognom i digitalnom obliku i sastoji se od tekstualnog i grafičkog dijela.

Tekstualni dio Plana sačinjavaju:

- I. Izvod iz urbanističke osnove
- II. Projekcija izgradnje i uređenja prostorne cjeline
- III. Odluka o provođenju Regulacionog plana

Grafički dio Plana se sastoji od slijedećih 10 grafičkih priloga:

1. Geodetska podloga	R 1:1.000
2. Izvod iz plana višeg reda (Izvod iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona 2005-2025.)	R 1:5.000
3. Postojeće stanje fizičkih struktura - kategorizacija	R 1:1.000
4. Sintezni prikaz korištenja prostora	R 1:1.000
5. Postojeće stanje infrastrukture	R 1:1.000
6. Postojeća namjena površina	R 1:1.000
7. Vlasnička struktura	R 1:1.000
8. Plan uklanjanja	R 1:1.000

9. Planirana namjena površina	R 1:1.000
10. Razmještaj, namjena objekata i spratnost	R 1:1.000
11. Plan parcelacije	R 1:1.000
12. Građevinske i regulacione linije	R 1:1.000
13. Plan saobraćajs i nivelacija	R 1:1.000
14. Komunalna infrastruktura	R 1:1.000
15. Energetska infrastruktura	R 1:1.000
16. Plan hortikulturnog uređenja	R 1:1.000

Član 4.

Plan je javni dokument i može se dati na javni uvid pravnim i fizičkim licima, odnosno, građanima, a kod organa uprave nadležnog za poslove prostornog uređenja.

Plan se čuva u općinskim organima nadležnim za prostorno uređenje.

II – Granice prostorne cjeline

Član 5.

Granica obuhvata Plana određena je Odlukom o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni i Odlukom o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni, čiji je sastavni dio i grafički prilog granica obuhvata. Ukupna površina obuhvata Plana iznosi $P = 2,57$ ha.

Granica obuhvata industrijsko – poslovne zone 1 u sapni polazi od tromeđe parcela označenih sa k.č.br. 3527/1, 3527/3 i 3791/1 odnosno od tačke 1 koja je predstavljena na grafičkoj podlozi, od tačke 1 granica se pruža do tačke 2 u dužini od 53,00m u pravcu sjevera odnosno do Regionalnog puta Lopare- Karakaj, dalje nastavlja granicom pomenutog puta prema jugo – istoku u dužini od 57,00m odnosno do tačke 3, od tačke 3 granica se naglo lomi u pravcu sjevero – istoka u dužini od 10,00m do tačke 4 dalje granica se produžava istim pravcem u dužini od 150,00m do tačke 5 gdje se ponovo lomi prema jugo-istoku u dužini od 42,00m i dolazi do tačke 6, od tačke 6 granica se lomi u pravcu jugo-zapada u dužini od 15,00m do tačke 7, na tački 7 granica se lomi u pravcu jugo-istoka u dužini 69,50m i dolazi do tačke 8 gdje se ponovo lomi u pravcu zapada u dužini od 128,00m i dolazi do tačke 9 koja je ujedno i granica Regionalnog puta Lopare- Karakaj, kojeg presjeca u istom pravcu u dužini od 11,50m i ide to tačke 10, dalje granica produžava istim pravcem u dužini od 55,00m do tačke 11 koja čini tromeđu parcela označenih kao k.č.br. 3606,3610, 3791/1 granica na tački 11 mjenja pravac i ide uzvodno Rijekom Sapnom u dužini od 76,00 m do tačke 12, dalje granica produžava istim pravcem u dužini od 59,00m do tačke 1 gdje se i završava.

Granica obuhvata je predstavljena i na grafičkim priložima, koji su sastavni dio Plana, kao i prelomnim tačkama sa pripadajućim koordinatama, što je sastavni i punopravni dio ovog Plana i Odluke o provođenju.

RB.	X	Y
0	6580826,42	4927137,64

1	6580850,15	4927103,25
2	6580837,86	4927095,06
3	6580874,86	4927036,81
4	6580857,77	4927027,63
5	6580828,89	4927007,93
6	6580768,46	4926965,81
7	6580742,87	4926946,85
8	6580713,17	4926928,41
9	6580692,77	4926966,25
10	6580670,07	4926981,86
11	6580667,58	4926989,19
12	6580657,29	4927000,08
13	6580658,84	4927003,35
14	6580658,62	4927017,54
15	6580654,79	4927036,49
16	6580656,35	4927037,26
17	6580654,70	4927040,60
18	6580652,84	4927040,83
19	6580643,35	4927050,34
20	6580637,30	4927057,67
21	6580626,77	4927063,90
22	6580617,39	4927082,25
23	6580642,03	4927093,91
24	6580666,48	4927106,28
25	6580686,21	4927052,57
26	6580767,89	4927102,77
27	6580804,24	4927125,82

Član 6.

U sklopu površina obuhvaćenih granicama opisanim u članu 5. ove Odluke, definisana je jedinstvena zona pretežne namjene, Industrijsko - poslovna zona, sa površinom od 2,57 ha.

III – Urbanističko – tehnički uslovi za izgradnju građevina

Član 7.

Izgradnja građevina se može vršiti u skladu sa parametrima i urbanističko-tehničkim uslovima datim u ovoj Odluci, kao i u tekstualnim i grafičkim prilogima ovog Plana.

Član 8.

Urbanističko – tehnički uslovi utvrđuju: regulacionu i građevinsku liniju, veličinu i oblik parcele, koeficijent izgrađenosti, procenat izgrađenosti, tehničke pokazatelje građevine, nivelacijske kote prizemlja u odnosu na javni put, visinu i odstojanje građevine od susjednih parcela, odnos prema postojećim objektima, uslove arhitektonskog oblikovanja građevine i uslove uređenja zelenih, saobraćajnih i slobodnih površina.

Namjena građevina

Namjena građevina i njihov karakter (poslovni, poslovno-proizvodni) definisani su grafičkim i tekstualnim dijelom Plana, te se kao takvi ne smiju mijenjati.

Regulaciona linija i parcelacija

1. Regulacione linije su određene grafički i numerički na pripadajućim priložima ovog Plana
2. Regulacionom linijom su utvrđene pojedinačne građevinske parcele, te je odvojeno zemljište planirano za javne površine od zemljišta planiranog za druge namjene.
3. Građevinska parcela mora posjedovati površinu i oblik koji obezbjeđuju izgradnju građevina u skladu sa odredbama Plana
4. Građevinsko zemljište namijenjeno za izgradnju građevina, dijeli se na građevinske, odnosno urbanističke parcele. Građevinska parcela obuhvata jednu ili više katastarskih parcela ili njihovih dijelova
5. Svaka parcela mora imati mogućnost priključenja na javnu komunalnu mrežu, te mora ispunjavati uslove infrastrukturne opremljenosti
6. Planom je definisan pristup parcelama, na način da se rješava sa javne saobraćajnice, obrazovanjem pristupnog puta ili ustanovljavanjem trajnog prava služnosti prolaza, u minimalnoj širini od 3,0m, a prema grafičkim priložima Plana.
7. Građevinske parcele, ukoliko se radi o istom vlasniku, a zavisno od potrebe potencijalnih investitora, se mogu spajati u urbanističke cjeline, na način kako je to predviđeno Planom, pri čemu se ne može remetiti planirani saobraćajni kocept i utvrđena distanca građevinskih linija u odnosu na saobraćajnice
8. Građevinska parcela se može realizovati fazno, pod uslovom da svaka faza mora zadovoljiti kriterijume izgradnje date Planom.
9. Nadležna općinska Služba može formirati građevinsku parcelu u drugom obliku i veličini, od one prikazane u grafičkom prilogu Plana parcelacije u skladu sa vlasničkim i posjedovnim elementima kao i prema zahtjevima stranaka.
10. U gore navedenim slučajevima Služba može vršiti konsultacije, odnosno tražiti saglasnost od Nosioca izrade ovog Plana.

Građevinske linije

1. Građevinske linije su određene grafički i numerički na pripadajućim priložima ovog Plana
2. Građevinske linije označava liniju prema kojoj se gradi i koju objekat ne smije preći
3. Objekat se postavlja svojom uličnom fasadom na Planom utvrđenu građevinsku liniju, koja je najbliža javnoj saobraćajnici
4. Građevinska linija podzemne etaže može preći građevinsku liniju objekta, ako ova izgradnja ne ugrožava osnovnu funkciju komunalne infrastrukture i ne zahtijeva izmještanje njihovih vodova, te ne ugrožava objekte na susjednim parcelama

5. Pozicija i odstojanje građevinske linije od regulacione linije za planirane objekte definisana je Planom
6. Izuzetno od odredbi prethodnog stava, korisnici susjednih parcela se mogu međusobno sporazumjeti da odstojanje objekata od granice parcele može biti i manje od propisane udaljenosti. Predmetni sporazum mora biti sastavljen u pismenom obliku, ovjeren i dostavljen Službi nadležnoj za poslove prostornog uređenja.
7. Planom je dat prijedlog orijentacionih horizontalnih gabarita objekata, a kroz lokacijske uslove se daje detaljno pozicioniranje i određivanje gabarita građevine
8. Izmjenu, po veličini i formi, horizontalnih gabarita planiranih građevina, u odnosu na predložene gabarite prikazane na grafičkom prilogu Plana, pod uslovom da se ne ugrožavaju susjedne građevine ili otežava gradnja drugih planiranih građevina u susjedstvu, odobrava nadležni organ za prostorno planiranje i komunalne poslove općine Sapna.

Spratna visina i etaže objekata

Ukupna visina građevine mjeri se od konačno zaravnatog i uređenog terena na njegovom najnižem dijelu uz fasadu građevine do najviše tačke krova (sljemena).

1. Etaže objekata su: prizemlje (P), spratovi („1“, „2“, ...), suteran (S), Podrum (Po).
2. Kod izgradnje novih objekata, završna etaža može biti izvedena u formi ravnog ili kosog krova
3. Podrumom se smatra najniža etaža zgrade, koja je najmanje jednom polovicom volumena i sa svim stranicama ukopana u odnosu na uređen teren (> 50 %). Jedna ili više podrumskih etaža se mogu realizovati kod izgradnje planiranih građevina, pod uslovom da se osiguraju odgovarajuće tehničke mjere u cilju zaštite od podzemnih i površinskih voda, kao i stabilizacije terena.
4. Suteran je etaža djelomično ukopana u teren sa tri strane i slobodnim pročeljem, kao i etaža zgrade koja je ukopana u odnosu na uređen teren između jedne četvrtine do jedne polovine svog volumena (između 25 – 50 %)
5. Spratnost postojećih i planiranih objekata utvrđena je Planom i ne može se mijenjati, izuzetno je moguće po odobrenju nadležnog organa za prostorno planiranje općine Sapna ako za to postoje posebno opravdani razlozi.

Generalno govoreći, postojeći i planirani objekti unutar obuhvata Plana ne smiju biti viši od P+2, ali tako da ukupna visina ne premašuje 15 metara (mjereno od kote uređenog terena do kote vijenca). Za objekat pijace ukupna visina ne bi trebala premašiti 12,5 metara (mjereno od kote uređenog terena do kote vijenca).

Nivelacione kote objekata

Nivelacione kote poda prizemlja planiranih objekata (nule objekata) su utvrđene orijentaciono, u skladu s niveletama okolnog uređenog terena i planiranih saobraćajnica, definisanih rješenjem saobraćaja i nivelacije.

Definitivne kote poda prizemlja svih planiranih objekata i nivelete uređenih okolnih pješačkih površina, definisat će se Glavnim projektom uređenja terena, nakon zrade Glavnih projekata

objekata i provjere na terenu, a u odnosu na saobraćajnice trebaju biti uvećane za minimalno 15 cm.

Član 9.

Odlukom se utvrđuje tretman i moguće intervencije na izgrađenim objektima unutar granica Plana:

1. Postojeći objekti mogu se sanirati, redizajnirati, rekonstruisati, nadograditi, te izvršiti zamjena građevinskog fonda, u obimu građevinskih linija i urbanističko – tehničkih uslova u skladu sa postavkama Plana
2. Kod zamjene građevinskog fonda, novi objekti moraju poštovati utvrđenu građevinsku liniju, koja je definisana u grafičkim priložima ovog Plana
3. Proširenje prizemlja se ne može odobriti ukoliko dograđeni dio objekta prilazi susjednoj parceli na više od 3,0 m, osim ako vlasnici parcela ne postignu drugačiji dogovor, te se tada objekti mogu smještati na manjoj udaljenosti, pod uslovom da se obezbjeđe nesmetan pješački prolaz oko objekta i održavanje objekta
4. Na objektima koji su predviđeni za rušenje zbog zamjene građevinskog fonda, se ne mogu vršiti intervencije koje povećavaju materijalnu vrijednost objekta, dok je moguće odobriti intervencije u cilju redovnog održavanja objekta.

Član 10.

Koeficijent izgrađenosti i procenat zauzetosti definisani su Planom za tip građevine, koje se nalaze u obuhvatu Plana. Kod planiranja izgradnje novih i rekonstrukcije postojećih objekata koje se zadržavaju, treba primijeniti sljedeće uslove:

Procenat zauzetosti

1. minimalni procenat zauzetosti parcele za izgradnju poslovnih objekata iznosi 30%, dok se u slučajevima, gdje su ispoštovani ostali urbanističko tehnički uslovi, dozvoljava maksimalni procenat zauzetosti parcele do 60%.

Koeficijent izgrađenosti

1. koeficijent izgrađenosti parcele za izgradnju poslovnih objekata iznosi: minimum 1.00, maksimum 2.00.
2. koeficijent izgrađenosti parcela za građenje objekata od opšteg interesa može biti različit od prethodno navedenih.

Član 11.

Odstojanje građevine od susjednih građevina:

1. Odstojanja građevina definisana su Planom i prikazana na pripadajućem grafičkom prilogu Karta 12. Građevinske i regulacione linije.
2. Regulacija slobodnostojećih građevina treba biti u skladu sa udaljenostima utvrđenim u sklopu Plana.

Član 12.

Odnos prema postojećim građevinama

Građevine koje su Planom predviđene za uklanjanje, zadržavaju se do privođenja građevinskog zemljišta krajnjoj namjeni utvrđenoj Planom. Također, na navedenim građevinama ne mogu se vršiti intervencije koje povećavaju materijalnu vrijednost građevine kao niti promjenu postojeće namjene prostora, dok je moguće odobriti intervencije u cilju redovnog (tekućeg) održavanja građevine.

Dozvoljene intervencije u cilju redovnog (tekućeg) održavanja građevina predstavljaju:

1. tekuće održavanje objekata, uređaja, instalacija, pristupa i zemljišta koji služe građevini
2. dogradnju u cilju obezbjeđenja osnovnih higijenskih uslova (kupatilo i WC)
3. pregradnju koja nema karakter nove gradnje
4. konzervaciju građevine
5. izgradnju priključaka na komunalne instalacije
6. druge manje intervencije na građevini, uređajima i instalacijama, upravilu kao privremene, kojima se obezbjeđuje normalno korištenje građevine ili zemljišta koje se koristi uz istu, a neone moguće ili znatno neotežava realizacija planskog rješenja. Kao druge intervencije, usmislju prethodnog stava, ne smatraju se veće intervencije (rekonstrukcija, nadziđivanje jedne ili više etaža, rekonstrukcija ili zamjena krova sa podizanjem nadzitka, izgradnja novih građevina stalnog karaktera i sl.)
7. na parcelama na kojima su planirane zamjenske građevine umjesto postojećih, za postojeće građevine važe svi gore navedeni uslovi i to do momenta izgradnje novog objekta u planiranim, zamjenskim gabaritima.

Za postojeće objekte koji se zadržavaju Planom, a izgrađeni su preko utvrđene građevinske linije prema ulici, primjenjuje se mjera redovnog (tekućeg) održavanja.

Postojeće, izgrađene građevine, koje se zadržavaju ovim Planom, mogu se rekonstruisati, sanirati, dograditi i nadograditi, kao i izvršiti potpunu zamjenu građevinskog fonda, u obimu građevinskih linija (definisanih članom 9. ove Odluke) i urbanističko – tehničkih uslova u skladu sa postavkama Plana.

Nadogradnja postojećih građevina dozvoljava se u skladu sa odredbama Plana, a do dozvoljene maksimalne spratnosti definisane Planom, ali da se pritom ne ugrožavaju druge okolne građevine, odnosno pristupi istim i njihovo normalno funkcionisanje u smislu redovnog korištenja i održavanja građevine.

Član 13.

Projektovanje i arhitektonsko oblikovanje novih objekata

Unutar granica Plana, projektovanje i arhitektonsko oblikovanje novih objekata vrše se na način da:

1. Arhitektonsko oblikovanje i materijalizacija kod izgradnje novoplaniranih objekata mora biti prilagođena ambijentalnom izrazu i pretežnoj namjeni zone, te arhitektonsko – urbanističkom okruženju u kojem se objekat nalazi.
2. Kod izgradnje treba se slijediti savremen pristup, bez direktnog preuzimanja ili imitiranja tradicionalnih arhitektonskih izraza.
3. Novi objekti moraju svojim likovnim izrazom i predviđenim proporcijama, arhitekturom i odnosom masa, činiti oblikovnu cjelinu sa susjednim objektima ili zonom u cjelini. Za ove objekte moguća je primjena različitih arhitektonskih formi i elemenata kako po obliku, tako i primjenom različitog ali skladnog kolorita, a sve u cilju sprečavanja formiranja monotone neatraktivne poslovne zone.
4. U konstruktivnom i oblikovnom smislu moguća je primjena klasičnih i savremenih materijala. Za ove objekte neophodno je postići međusobno prožimanje eksternih i internih karakteristika, kao i uklapanje u okolni ambijent.
5. Prije izdavanja odobrenja za građenje i izrade glavnog projekta za izgradnju i određene vrste intervencija na postojećim objektima, obavezna je izrada Idejnog rješenja projekta izrađenog na osnovu Plana i uslova datih od strane nadležnog organa Općine.
6. Svi novoplanirani objekti moraju biti projektovani i izvedeni u skladu sa odredbama ovog Plana i u skladu sa važećim propisima i zakonskom regulativom.
7. Svaka parcela mora imati mogućnost priključenja na javnu komunalnu mrežu.
8. Obavezno je projektovanje brojila za sve vrste instalacija i njihovo ugrađivanje za potreba svakog potrošača.
9. Preporučuje se primjena jednostavnih krovnih formi, ravnih krovova, te kosih krovova sa prosječnim nagibom od 30° u cijelom obuhvatu Plana.
10. Ulazi u objekte se orijentišu prema pristupnoj saobraćajnici, a objekti mogu imati i izlaze u slučaju nužde na drugim stranama objekta. Prilazi za vozila se mogu izvesti do objekta sa pristupne saobraćajnice.

IV – Uređenje i korištenje zemljišta

Član 14.

Uređenje građevinskog zemljišta se mora izvesti u obimu i na način kako je to predviđeno Planom.

Izgradnja građevina se ne može započeti bez prethodnog minimalnog uređenja građevinskog zemljišta, pod čime se podrazumijeva obezbjeđenje saobraćajnog pristupa

parceli, priključenje na vodovodnu, kanalizacionu i elektroenergetsku mrežu, te eventualno izmiještanje vodova komunalne infrastrukture.

Izgradnja građevina se ne može započeti prije uklanjanja objekata predviđenih za rušenje. Izuzetno se ovi objekti mogu koristiti za potrebe gradilišta, ali se isti moraju ukloniti prije tehničkog prijema građevine.

Član 15.

Pod javnim urbanim prostorom (javnim površinama i javnim objektima), podrazumjeva se opće dobro, namjenjeno općem korištenju radi obavljanja različitih aktivnosti vezanih za taj prostor, za sadržaje u njemu i njegovoj neposrednoj okolini, u smislu obezbjeđivanja određenog nivoa urbanog standarda za sve građane i korisnike.

Javne površine (zelene površine, ulice, parkirališta, pločnici i sl.) su definisane odredbama Plana i mogu se mijenjati u skladu sa iskazanim potrebama poštujući odredbe Plana i poštujući važeće odredbe i propise BiH.

Nadležni organ za prostorno planiranje i komunalne poslove Općine, vrši razmještaj i izbor urbanog mobilijara i sličnih elemenata koji dopunjavaju urbani ambijent (skulpture, fontane i slično).

Postavljanje interne vanjske rasvjete, oglasnih ploča, klupa, korpi za otpatke, natpisa, reklama i sličnog mobilijara, nalaže i odobrava nadležni organ, na bazi odgovarajuće tehničke dokumentacije, koja treba biti u skladu sa trenutno važećim odredbama i propisima BiH.

Član 16.

Uslovi korištenja zemljišta u infrastrukturnim pojasevima

Uslovi projektovanja saobraćajnica i komunalne infrastrukture unutar obuhvata Plana, dati su u tekstualnom i grafičkom dijelu Plana.

Horizontalni gabariti saobraćajnica i saobraćajnih površina su, po pravilu, fiksni, dok nadležni organ za prostorno planiranje i komunalne poslove Općine, na osnovu definisanja detaljnih urbanističko-tehničkih uslova može odrediti minimalna odstupanja od tih gabarita, ako to zahtijevaju opravdani tehnički razlozi obrazloženi idejnim projektom, ili drugim opravdanim razlozima (fazna izgradnja saobraćajnice, fazno rješavanje imovinsko-pravnih odnosa i sl.).

Površina parking mjesta mora biti minimalno 5,0 x 2,5m, te mora biti povezana sa sistemom javnih pješačkih komunikacija.

Za potrebe parkiranja planiranih objekata, prema normativima, neophodno je obezbjediti jedno PM po stanu, odnosno, odgovarajući broj parking mjesta prema vrsti djelatnosti, koja se obavlja u objektu. U načelu, 1PM/60 m².

Interni saobraćaj u okviru građevinskih parcela realizuje sam investitor.

U zaštitnom pojasu regionalne saobraćajnice, nije dozvolja gradnja osim za objekte u službi ceste i to u pojasu od 10 m mjereno od ruba trupa ceste, s obje strane.

Poprečni profili saobraćajnica prikazani su na grafičkom prilogu Plana 13. Plan saobraćaj i nivelacija.

Zaštitni pojas vodotoka rijeke Sapne, koji neznatnim dijelom ulazi u obuhvat, prikazan je na grafičkim priložima ovog Plana.

Član 17.

Sistem vodosnabdijevanja u sklopu obuhvata riješiti u skladu sa idejnim rješenjem hidrotehničke infrastrukture prezentovanim kroz tekstualni dio Plana i na pripadajućem grafičkom prilogu Karta 14. Komunalna infrastruktura.

U skladu sa situacionim rješenjem snabdijevanje posmatranog lokaliteta sanitarnom/pitkom i protivpožarnom vodom iz gradskog vodovoda obezbijediti spajanjem na postojeću gradsku mrežu.

Član 18.

Hidrauličkim proračunom potrebno je izvršiti provjeru dodatnih količina vode u okviru Glavnog projekta vanjske vodovodne mreže i time konačno dimenzionisati potrebne profile i vrstu cijevi. Predlaže se da to budu daktilne ili polietilenske cijevi koje se polažu u kanalski rov sa minimalnim nadslojem zemlje od 1.20 m, a spajanje cijevi vršiti tzv. zaključanim spojnica, potrebnim fazonskim i armaturnim komadima.

Član 19.

Za zaštitu objekata od požara koji se gasi vodom, na vanjskoj vodovodnoj hidrantskoj mreži projektovati i izvesti potreban broj podzemnih protivpožarnih hidranata DN80 za gašenje požara čiji broj i raspored mora odgovarati uslovima koje propisuju važeći pravilnici iz oblasti protivpožarne zaštite.

Član 20.

Kanalizacijski sistem u području obuhvata potrebno je projektovati i izgraditi kao separatan sa zasebnim prikupljanjem, odvodom i ispuštanjem fekalnih voda u gradski glavni kolektor.

Za odvodnju kišnih voda s krovova, kolovoza ulica, parkinga i drugih uređenih površina, izgraditi potpuno novi separatan sistem kišne kanalizacijske mreže s odvodom i ispustom kišnice u planirani glavni kolektor oborinske kanalizacije, koji se planira paralelno uz kolektor fekalne kanalizacije.

Član 21.

Izgradnja novih fekalnih kanala i izmjene postojećih cjevovoda, planira se sa cijevima od savremenih materijala poput polipropilena, polivinilhlorida, daktila, centrifugiranog poliestera itd.

Prilikom izgradnje mreže, potrebno je težiti unifikaciji cijevnog materijala zbog dugoročno gledajući lakšeg održavanja mreže, samim tim i dugotrajnosti.

Prilikom projektovanja i izvođenja predvidjeti odgovarajuće podužne nagibe polaganja kanalizacijskih cijevi i primjenu mjera mehaničke zaštite cijevi u fazi eksploatacije.

Na mjestima ukrštanja krakova, lomova trase kanalizacione mreže, ili mjestima predviđenim za priključivanje pojedinih objekata, izvesti revizione šahtove u polumontažnoj izvedbi zajedno s ulaznim poklopcem od livenog željeza nosivosti 400kN.

Član 22.

U skladu sa Idejnim rješenjem elektrotehničke infrastrukture, u sklopu Regulacionog plana potrebno je izgraditi, a na postojećim izgrađenim dijelovima, izvršiti rekonstrukciju elektroenergetske mreže, javne rasvjete i telefonske kanalizacije.

Član 23.

U postupku projektovanja, izgradnje i korištenja svih objekata, u segmentu elektroenergetike potrebno se pridržavati preporuka i kriterija energetske efikasnosti, važećih elektrotehničkih propisa, Tehničkih preporuka JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo, BAS standarda i evropskih normi.

Član 24.

Sve elektroenergetske instalacije i telekomunikacione instalacije moraju se izvoditi kao podzemne, a za telekomunikacione instalacije obavezno je izvođenje kablovske kanalizacije.

Član 25.

Za potrebe snabdijevanja električnom energijom postojećih i planiranih objekata u granicama obuhvata Plana, potrebno je izvršiti premještanje i rekonstrukciju postojeće trafostanice "TS Sapna Pijaca Nova" prenosnog odnosa 10(20)/0,4kV i snage 630 kVA, te planirati dodatnu trafostanicu istih karakteristika.

Priključak na elektroenergetsku mrežu objekata treba realizovati kao niskonaponski podzemni priključak.

Član 26.

Dodatna trafostanice je planirana kao slobodnostojeća. Istu je potrebno pozicionirati u zelenoj površini, ali tako da je omogućen prilaz vozilima do lokacije trafostanice. Pri tome estetika objekta i prostora ne smije biti narušena.

Član 27.

Kompletan prostor Plana je potrebno osvijetliti javnom rasvjetom. Na istom konceptu, a prema evropskim normama i standardima, potrebno je projektovati i izvesti rasvjetu svih saobraćajnica, javnih površina, pješačkih zona, uređenih zelenih površina i kompleksa javno-društvene infrastrukture.

Član 28.

S aspekta energetske efikasnosti, štednje energije i smanjenja troškova za električnu energiju i održavanje, javnu rasvjetu je potrebno projektovati, izvesti i koristiti kao regulisanu javnu rasvjetu koristeći savremena tehnička rješenja.

Član 29.

Za sve objekte u sklopu Plana potrebno je obezbijediti telefonski priključak, koristeći savremena tehnološka rješenja i sisteme.

Član 30.

Uslovi uređenja zelenih, saobraćajnih i slobodnih površina

1. Javne površine, u koje se ubrajaju zelene površine, parkirališta, pločnici i sl., ne smiju se zaposjedati drugim građevinama i sadržajima.
2. Parkiranje se organizira na parking površinama uz pripadajuće komplekse, te na Planom utvrđenim javnim parking površinama.
3. Pješačka kretanja rješavati koridorski uz kolovoz saobraćajnica i pješačkim stazama, kroz uređenje slobodnih površina.
4. Za površinsku obradu planiranih javnih pješačkih površina, treba primjenjivati materijali koji su otporni na habanje, te pogodni za kretanje u zimskim uslovima.
5. Uređenje pješačkih površina podrazumijeva i jedinstven tretman urbanog mobilijata (korpe za otpatke, klupe, vizuelne komunikacije vezane za pješačka kretanja i sl.).
6. Pješačke i druge javne površine se ne mogu izdvajati postavljanjem barijera ili prepreka, koje će onemogućiti normalne pješačke tokove.
7. Unutar trokuta preglednosti saobraćajnica, ne mogu se graditi i smještati sadržaji koji ometaju preglednost raskrsnice, kao što su ograde, žive ograde, grmlje, stablašice, reklamni panoi, montažno – demontažni objekti, kiosci, štandovi i sl.
8. Saobraćajnice trebaju biti izvedene tako da imaju minimalnu širinu od 6,0 m, osim ako se radi o prilaznim putevima do pojedinačnih objekata, kada širina može biti manja, ali ne smije biti < 4,5 m. Trotoari se smještaju s obje strane saobraćajnice, u minimalnoj širini od 1,5 m, osim kod prilaznih puteva do pojedinačnih objekata, kada nije nužna gradnja trotoara, ali pod uslovom da prilazni put nema dužinu veću od 10 m.
9. Površine utvrđene kao zelene površine, ne mogu se koristiti za druge namjene, niti se mogu graditi građevine koje nisu u skladu sa funkcijom koju ta kategorija zelenila treba da ostvari.
10. Zadržava se postojeće kvalitetno drveće.
11. Koncept ozelenjavanja, osim estetsko – psihološke, treba da obezbjedi i druge funkcije, kao što su: stvaranje ugodnog ambijenta za rad, zaštitu od buke, prašine, izduvnih gasova itd.
12. Unutar građevinske parcele, kao segment vanjskog uređenja, investitor mora predvidjeti minimalno 30% zelenih površina, od ukupne površine parcele koja nije obuhvaćena građevinskim linijama.
13. Pri izboru biljnih vrsta voditi računa da nemaju bodlje, da nisu otrovne. Izbor vrsta treba da bude dovoljno raznovrstan, ne samo da bi bio dekorativan, već i da bi stanovnike upoznao sa biljnim bogatstvom. Posebno treba obratiti pažnju kod odabira biljnih vrsta, da one u određenim uslovima trebaju obezbjediti i zaštitu od buke, prašine i sl.

14. Linijsko zelenilo se formira duž novoplaniranih i postojećih saobraćajnica kao i riječnog korita, a prema prostornim mogućnostima. U ovom slučaju je potrebno zasaditi stablašice markantnih morfoloških iskaza, koje nemaju samo estetsko – dekorativnu, već i zaštitno – sanitarni karakter.
15. Koristiti sadni materijal odabranih vrsta dendroflora visokog kvaliteta, uz obavezan certifikat.
16. Tehnički prijem arhitektonskih i drugih građevina podrazumijeva i prijem izvedenih radova na uređenju slobodnih i zelenih površina.
17. Prilikom realizacije svih građevina, a prije iskopa temeljnih jama, obavezno je skidanje i deponovanje površinskog sloja zemljišta, a u dubini koja je ovisna o bonitetu poljoprivrednog zemljišta.

Član 31.

Privremeni objekti

Privremeni objekti se mogu postaviti na osnovu odobrenja nadležnog organa a u skladu sa odredbama važećeg Zakona o prostornom uređenju i građenju, ovom Odlukom i Odlukom o komunalnom redu, te ostalim važećim propisima koji se mogu odnositi na pojedine konkretne slučajeve.

Zbog svog privremenog karaktera, objekti iz prethodnog stava mogu biti postavljeni isključivo na način i od materijala koji omogućavaju jednostavnu demontažu i uklanjanje istog.

Član 32.

Sprječavanje nepovoljnih uticaja na okoliš

Prilikom izgradnje i korištenja građevine i površina potrebnih za normalno funkcionisanje građevine, potrebno je preduzeti sve mjere zaštite i unaprijeđenja životne sredine od zagađenja vode, zemljišta i vazduha, zaštite od buke, elementarnih nepogoda, požara, udara groma, zemljotresa i drugih pojava.

Na području obuhvaćenom granicama ovog Plana, mogu se obavljati djelatnosti koje ne ugrožavaju prirodnu sredinu i okolinu i ne utiču na kvalitet života u susjednim objektima.

Unutar obuhvata se ne mogu locirati građevine koje zahtijevaju deponovanje i primjenu biološko – hemijskih ili radioaktivnih materija, koji su izvori buke, zagađenja i proizvode vibracije, te koji mogu imati nepovoljan uticaj na kvalitet života stanovnika okolnih područja.

Obzirom da se u obuhvatu Plana nalazi planirana benzinska pumpa sa prostorima za pretakanje i uskladištavanje zapaljivih tečnosti, za istu je potrebno poduzeti sve potrebne mjere u cilju zaštite i očuvanja okoliša, kao i sigurnosti ljudi i materijalnih dobara, a sve u skladu sa važećom zakonskom i podzakonskom regulativom i praksom.

Član 33.

Normativi za osobe sa umanjenom sposobnošću kretanja

U toku razrade i sprovođenja Plana, potrebno je primjenjivati principe urbanističko – tehničkih uslova, prostornih standarda i normativa za sprječavanje stvaranja arhitektonsko – urbanističkih barijera za kretanje osoba sa umanjenom sposobnošću kretanja, a koja koriste tehnička i ortopedska pomagala.

Obzirom na prirodu terena, koji je uglavnom u nagibu, potrebno je uz pješačke koridore i stepeništa, planirati i rampe ili liftove, a koji će omogućiti pristup osobama sa smanjenim mogućnostima kretanja.

Nivelete pješačkih saobraćajnica, kao i prilazi i ulazi u sve objekte, moraju biti isprojektovani i izvedeni sa nagibima koji omogućavaju nesmetano kretanje osoba sa smanjenom sposobnošću kretanja, odnosno, neophodno je obezbjediti odgovarajuće rampe, držače, posebno obilježena parking mjesta i sl.

Osobe sa umanjnim tjelesnim sposobnostima ne smiju imati prepreke u kretanju javnim površinama.

Potrebno je obezbjediti dovoljan broj parking mjesta za lica sa umanjnim tjelesnim sposobnostima, a koja moraju biti smještena najbliže ulaznim particijama objekata, a u svim javno-društvenim, stambeno – poslovnim i drugim objektima koji imaju parking prostore. Javna parkirališta trebaju imati najmanje 5 % obezbjeđenih parking mjesta od ukupnog broja, koja su namijenjena licima sa umanjnom sposobnošću kretanja. Površina PM mora biti 5,0 x 3,75 m, te mora biti izvedena sa ukošenim rubnikom, minimalne širine 100 cm, kako bi se povezala sa sistemom javnih pješačkih komunikacija.

Površine namijenjene kretanju pješaka moraju imati minimalnu širinu od 1,5 m, a na mjestima gdje se invalidska kolica mimoilaze, širina trebati minimalno 1,8 m. Svi javni objekti, kao i objekti ugostiteljstva i usluga, trebaju imati toalet za invalide.

Osim svjetlosne signalizacije, sva prometna signalizacija (semafori), mora emitovati i zvučne signale.

Član 34.

Ograde

Dozvoljava se postavljanje ograde oko parcela sa objektima planirane poslovne namjene, kao i ograde gradilišta na kojima počinje nova gradnja, maksimalne visine 2,0 m a u skladu sa arhitektonskim rješenjem kompleksa.

U području obuhvata ove Odluke zabranjeno je postavljanje ograde od bodljikave žice.

Ograda se postavlja na liniju parcele na način da ograda, stubovi ograde i kapije budu smješteni na građevinskoj parceli koja se ograđuje.

Postavljanje ograde u dijelu gdje se građevinska parcela povezuje na javnu saobraćajnu površinu postaviti na način da se omogući nesmetan pristup površinama namijenjenim za parkiranje izvan kompleksa.

Član 35.

Uređaji i objekti za reklamiranje

Uređaji i objekti za reklamiranje sadržaja unutar mogu se odobriti na osnovu saglasnosti stručnih službi Općine na izrađeni program reklamiranja proizvoda ili djelatnosti, te informisanja korisnika.

Svi reklamni uređaji moraju biti locirani unutar građevinske parcele i propisno osvjetljeni, na način koji ne ometa sigurno odvijanje saobraćaja.

Postavljanje javne rasvjete, oglasnih ploča, klupa, korpi za otpatke, natpisa, reklama i slično, potrebno je definisati projektom urbanog mobilijara i vizuelnih komunikacija, ili stručnim mišljenjem nadležnog organa uprave.

Član 36.

Mjere zaštite stanovništva i materijalnih dobara

Uslovi izgradnje građevina za sklanjanje stanovništva i materijalnih dobara, kao i za druge potrebe odbrane i civilne zaštite na području koje je obuhvaćeno granicama utvrđenim u Članu 2., moraju biti obezbjeđeni u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, odredbama Uredbe o mjerilima, kriterijima i načinu izgradnje skloništa i drugim relevantnim propisima.

V - Prelazne i završne odredbe

Član 37.

Nadležni organ za prostorno planiranje Općine, zaduženo je za tumačenje Plana u skladu sa svojim ovlaštenjima.

Član 38.

Do privođenja površina planiranoj namjeni prema Planu, privremeno korištenje istih odredit će nadležni organ posebnom odlukom.

Član 39.

Izmjene Plana moguće je izvršiti pod slijedećim uslovima:

- Da se planom višeg reda (prostorni plan, urbanistički plan) utvrdi drugačiji način korištenja površina obuhvaćenih Planom.
- Ako općinski organ ocijeni da za određene zone obuhvaćene Planom ne postoji odgovarajući interes investitora, može podnijeti prijedlog Općinskom vijeću za pokretanje postupka Izmjena i dopuna Plana, a u skladu sa zakonom utvrđenim postupkom.
- Ako se utvrdi nakon prvog petogodišta, da razvoju ovog Plana nedostaju odgovarajuća sredstva za njegovu realizaciju, moguće je pristupiti korekcijama u skladu sa alinejom 2. ovog člana.
- Ako se javi investitor koji ima interes i može obezbjeđiti sredstva za realizaciju jedne ili više zona u cjelini, moguće je izvršiti Izmjene i dopune Plana, u skladu sa alinejom 2. ovog člana prema programom potencijalnog investitora s tim da troškove izmjene plana snosi sam investitor.

Član 40.

Ova Odluka stupa na snagu nakon 8 dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku općine Sapna.

Broj: _____
Sapna, _____ 2016. godine

Predsjedavajući
Općinskog vijeća Sapna

DIO 3. Grafički dio

1. Geodetska podloga	R 1:1.1000
2. Izvod iz plana višeg reda	R 1:5.000
3. (Izvod iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona 2005-2025.)	
3. Postojeće stanje fizičkih struktura - kategorizacija	R 1:1.000
4. Sintezni prikaz korištenja prostora	R 1:1.000
5. Postojeće stanje infrastrukture	R 1:1.000
6. Postojeća namjena površina	R 1:1.000
7. Vlasnička struktura	R 1:1.000
8. Plan uklanjanja	R 1:1.000
9. Planirana namjena površina	R 1:1.000
10. Razmještaj, namjena objekata i spratnost	R 1:1.000
11. Plan parcelacije	R 1:1.000
12. Građevinske i regulacione linije	R 1:1.000
13. Plan saobraćajs i nivelacija	R 1:1.000
14. Komunalna infrastruktura	R 1:1.000
15. Energetska infrastruktura	R 1:1.000
16. Plan hortikulturnog uređenja	R 1:1.000

DIO 4. Prilozi

1. Identifikacijski kartoni objekata
2. Izvještaj Nosioca pripreme i Nosioca izrade na podnesene primjedbe na Nacrt Plana
3. Koordinate prelomnih tačaka

1. Identifikacijski kartoni objekata

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3604/1, 3604/2, 3604/3,	/		1
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	pomoćni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	686,28m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	686,28m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	ne koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
sanacija konstrukcije, bravarije, izrada fasade		/	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 1.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	dio 3604/1 i dio parcele rijeke	/		2
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	pomoćni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	41,05m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	41,05m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	ne koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
neophodno ukloniti jer se nalazi na parceli vodotoka		/	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 4.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3602	/		3
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	pomoćni-u funkciji pijace	loše		1 voda
Spratnost objekta	P	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	32,62m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	32,62m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	ne koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
postavka krovnog pokrivača		/	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 5.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3601/2	/		4
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	pomoćni-u funkciji obrazovanja	loše		1 voda
Spratnost objekta	P	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	75,51m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	75,51m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	ne koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
		/	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 6.JPG	

2. Izvještaj Nosioca pripreme i Nosioca izrade plana o primjedbama na Nacrt Plana

Broj: 03-23-154-141/15
Sapna, 12.05.2016. godine

IZVJEŠTAJ NOSIOCA PRIPREME O PRIMJEDBAMA, ZAHTJEVIMA, PITANJIMA I SUGESTIJAMA
NA NACRT REGULACIONOG PLANA INDUSTRIJSKO – POSLOVNA ZONA 1 U SPANI USAGLAŠEN IZMEĐU NOSIOCA PRIPREME I
NOSIOCA IZRADE PLANA

PRIMJEDBE, PITANJA I SUGESTIJE IZNESENE NA NACRT REGULACIONOG PLANA INDUSTRIJSKO-POSLOVNA ZONA 1 U SAPNI, DOSTAVLJENE DO 08.04.2016. godine.		Odgovor Nosioca izrade	Smjernica/Odgovor pripreme	Nosioca
I	R/b	Primjedbe, sugestije i prijedlozi		
1.	Podnosilac primjedbe Dopis broj: 12/05-23- 8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Primjedbe, sugestije i prijedlozi Nacrt regulacionog plana za Industrijsko – poslovnu zonu 1 u Sapni dostavljen je u analognoj i digitalnoj formi sa identičnim sadržajem, tako da je naziv planskog dokumenta Regulacioni plan Industrijsko – poslovna zona „1“ u Sapni za period od 2015. do 2025. godine, što nije u skladu sa članom 1. i članom 3. naprijed navedene Odluke o pristupanju izradi... Naziv planskog dokumenta je potrebno ispraviti, odnosno usaglasiti sa Odlukom.	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
2.	Dopis broj: 12/05-23- 8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Nacrt planskog dokumenta u digitalnoj formi nije urađen na način kako je to propisano članom 78 Uredbe, odnosno na način da je moguća njegova upotreba u GIS-u (geoinformacionom sistemu) radi formiranja baze podataka i mogućnosti kompariranja podataka. Svi grafički prilozi dostavljeni u dwg formatu ne omogućavaju kompatibilnost sa drugim grafičkim programima, niti se mogu otvoriti u GIS softverskim paketima. Takođe, otvaranja podataka u Auto CAD-u nije moguće (snimljeno vjerovatno u nekom od novijih verzija softvera).	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
3.	Dopis broj: 12/05-23- 8536/16 Ministarstvo prostornog	Priprema, izrada i donošenje planskog dokumenta vrše se po postupku i na način predviđen članom 40. Zakona o prostornom uređenju i gradnji, te članom 57. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata. U vezi s navedenim se ističe, da je uvodni	Primjedba se prihvata.	Saglasni.

uređenja i zaštite okolice TK	dio planskog dokumenta (str. 16) uopšteno napisan, tako da iz njega nije moguće sagledati da li je dosadašnji postupak izrade proveden u skladu sa važećim propisima. Naime, ne zna se (nije navedeno) da li je urađena prva faza plana – Urbanistička osnova, da li je ista usvojena od strane nosioca pripreme, te da li je dostavljeni nacrt planskog dokumenta urađen u skladu sa usvojenom Urbanističkom osnovom.		
4. Dopis broj: 12/05-23-8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	U vezi sa usklađenosti nacrta dostavljenog planskog dokumenta sa važećim planskim dokumentima šireg područja - Prostornim planom za područje Tuzlanskog kantona za period 2005 – 2025. Godine, bitno je naglasiti da se u tekstualnom obrazloženju dostavljenog nacrta, poglavlje II. Izvod iz plana višeg reda (nalazi na strani 26., umjesto na početku), daje malo podataka iz planskog dokumenta koji je bio osnova za izradu regulacionog plana, te da je grafički prilog broj 2. neprecizan i u nedefinisanoj razmjeri. Sa druge strane, u poglavlju postojećeg stanja se kao izvor podataka navodi Prostorni plan Federacije BiH (nepotpuni naziv), koji pri tome nije usvojen planski dokument.	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
5. Dopis broj: 12/05-23-8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Tekstualni dio nacrta planskog dokumenta treba biti formiran tako da sadrži tri dijela: 1) Izvod iz urbanističke osnove, 2) projekcija izgradnje i uređenja prostorne cjeline, 3) odluka o provođenju regulacionog plana, dakle dostavljeni nacrt nije formiran po obliku i sadržaju u skladu sa članom 63. Uredbe.	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
6. Dopis broj: 12/05-23-8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Sadržaj nacrta planskog dokumenta (str. 13 i 14), kao i sadržaj planskog dokumenta (član 3. Odluke o provođenju regulacionog plana...) nisu usaglašeni, niti odgovaraju uvezanom tekstualnom i grafičkom dijelu plana.	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
7. Dopis broj:	U dostavljenom tekstualnom dijelu nedostaje Izvod iz	Primjedba se prihvata.	Saglasni.

12/05-23-8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Urbanističke osnove (član 64. Uredbe), pretpostavlja se da je tekstualno obrazloženje koje se odnosi na postojeće stanje, od 19. do 25. stranice preuzeto iz iste, ali je to potrebno i naglasiti, dopuniti nedostajućim sadržajima i sve usaglasiti (sadržaj, numeraciju pojedinih poglavlja, itd...). Posebno se ističe nedostatak obrazloženja komunalne i energetske infrastrukture, te inženjersko-geoloških karakteristika terena, što nije popraćeno niti odgovarajućim grafičkim priložima.	
8. Dopis broj: 12/05-23-8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Osim naprijed navedenog, u skladu sa Uredbom, u grafičkom dijelu nije dat prikaz postojećeg stanja iz Urbanističke osnove – Sintezni prikaz korištenja postora (na ažurnoj – snimljenoj geodetskoj podlozi), koji mora između ostalog, jasno definirati: postojeću namjenu površina, katastarske i vlasničke podatke o parcelama, fizičke strukture prostorne cjeline, saobraćajne površine (pješački i kolski saobraćaj), komunalnu i energetsku infrastrukturu (regulacija voda, vodovodna i kanalizaciona mreža, elektrodistribucija, telekomunikaciona mreža – katastar podzemnih i nadzemnih instalacija) i slično.	Primjedba se prihvata. Saglasni.
9. Dopis broj: 12/05-23-8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Svi grafički prilozi moraju biti urađeni na snimljenim geodetskim podlogama, u odgovarajućoj propisanoj razmjeri (na dostavljenim grafičkim priložima nije navedena razmjera grafičkih priloga, a visinske kote terena nisu prikazane ni na jednoj karti projekcije, uključujući i nivelaciju ???).	Primjedba se prihvata. Saglasni.
10. Dopis broj: 12/05-23-8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Projekcija izgradnje i uređenja prostora (str. 27. – 32.) nije urađena u potpunosti u skladu sa zakonskim propisima (član 65. Uredbe i član 37. Stav 5. Zakona o prostornom uređenju i gradnji), odnosno nedostaju detaljna obrazloženja za pojedine sadržaje, te je isto potrebno dopuniti. Posebno skrećeno pažnju na obrazloženja projekcije uređenja i izgradnje prostorne cjeline sa bitnim karakteristikama koja se odnose na rješenje saobraćajnica i saobraćajnih površina (nepotpuno), razmještaj objekata sa orijentacionim	Primjedba se prihvata. Saglasni.

		horizontalnim gabaritima i namjenama, utvrđivanje građevinskih i regulacionih linija, obrazloženje komunalne (vodovodna i kanalizaciona mreža), energetske i druge infrastrukture, bilanse površina po namjenama (nepotpuni), urbanističke pokazatelje (nepotpuni), troškove uređenja građevinskog zemljišta za tretiranu prostornu cjelinu, itd...		
11.	Dopis broj: 12/05-23-8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	U grafičkom dijelu dostavljenog nacerta planskog dokumenta, osim naprijed navedenih nedostajućih grafičkih priloga postojećeg stanja, nedostaju grafički prilozima projekcije izgradnje i to: plan nivelacije (na karti saobraćaja date su samo osnovne visinske kote dvije saobraćajnice), komunalna, energetska i telekomunikaciona infrastruktura, te tretman zelenih površina na nivou idejnih rješenja.	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
12.	Dopis broj: 12/05-23-8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Regulacione i građevinske linije nisu urađene u skladu sa članom 52. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH i u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i građenju TK (obavezno je definisanje istih grafički i numerički detaljnim planskim dokumentom, što u dostavljenom nacrtu nije urađeno na odgovarajući način).	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
13.	Dopis broj: 12/05-23-8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Odluka o provođenju regulacionog plana u mnogim svojim članovima nije usaglašena sa rješenjima datim u nacrtu tekstualnog i grafičkog dijela plana.	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
14.	Dopis broj: 12/05-23-8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i	U Odluci se, u članu 6. Navodi da se „Provođenje Plana vrši putem urbanističke saglasnosti...“, što se kasnije navodi i u drugim pojedinim članovima Odluke. Urbanistička saglasnost se izdaje na prostoru gdje ne postoji detaljni planski dokument za to područje (član 68. Zakona o prostornom uređenju i građenju). Skrećemo	Primjedba se prihvata.	Saglasni.

zaštite okolice TK	pažnju nosiocu izrade da je regulacioni plan detaljni planski dokument kojim se određuju lokacijski uvjeti koji definiraju namjenu, položaj, funkciju, veličinu i oblikovanje građevina (član 37. Zakona o prostornom uređenju i gradnji) i osnova je za izdavanje lokacijske informacije (član 65. i 66. Istog zakona), te stoga mora biti kvalitetno urađen na način kako je to propisano relevantnom važećom zakonskom regulativom.		
15. Dopis broj: 12/05-23- 8536/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Takođe, iz dostavljenog nacrta planskog dokumenta nije vidljivo da li su Nosilac pripreme i Nosilac izrade planskog dokumenta proveli postupak uključivanja javnosti u svim fazama pripreme i izrade planskog dokumenta kako je to definisano Zakonom o prostornom uređenju i gradnji i Uredbom, te članom 9. Odluke o pristupanju izradi navedenog Regulacionog plana.	Primjedba se prihvata. Saglasni.	Saglasni.
16. Dopis broj: 03-23-154- 139/15 JP Elektroprivre da BiH, Elektrodistri bucija Tuzla, akt broj. 03- 5-215- 4894/16 od 10.03.2016. godine	Plan ulaganja za period 2015 – 2025 g. (izgradnje novih elektroenergetskih objekata) dostavljen Vam je ranije. Koristimo priliku da Vas informišemo da mi nismo radili plan ulaganja do 2033 godine ali smo mišljenja da bi se u nact Regulacionog plana za industrijsko – poslovnu zonu 1 u Sapni za period 2013 – 2033 godina trebali uvrstiti planovi izgradnje sljedećih objekata: - Industrijska zona (lokalitet oko sportske hale Sapna) - postavljanje slobodnostojećeg razvodnog ormara sa 6 izlaza. Izgradnja TS sa priključnim DV 20 kV, - Industrijska zona (lokalitet nikolica luke Munjača) potrebno planirati izgradnju DV 20 kV u dužini oko 1 km, Trafostanicu od 250 kvA, - Izgradnja KABTS Sapna 2, snage 630 kVA sa priključnim DV 20 kV i NN raspлетom umjesto postojeće ŽTS Sapna 2, snage 160 kVA. Na industrijskoj zoni (lokalitet pijace) trenutno imamo KABTS 630 kVA i mislimo da može zadovoljiti potrebe, mada ne znamo koji su objekti planirani i sa koliko priključne snage.	Od nabrojane elektroenergetske infrastrukture, unutar obuhvata plana ulazi KABTS 630 kVA (lokalitet pijace). Pomenuta KABTS 630 kVA planom je zbog izgradnje saobraćajnice predviđena za izmještanje na lokaciju unutar obuhvata ovog plana. Izgradnja saobraćajnice je neophodna, obzirom da bi se sa iste vršio pristup planiranim industrijskim objektima, te postojećoj pijaci. Saglasni.	Saglasni.
17. Dopis broj:	Na grafičkim priložima i u tekstualnom dijelu plana	Primjedba se odbija. Saglasni.	Saglasni.

03-23-154-139/15 Gušić Enes iz Kraljevića – primjedba data za oba Regulatorna plana (primjedba upisana u svesku prilikom Javnog uvida)	potrebno je brisati „u Sapni“, odnosno naziv regulatornog plana treba da stoji „Industrijsko – poslovna zona 1“	Naziv plana (Industrijsko – poslovna zona 1 u Sapni) usklađen je sa Odlukom o pristupanju izradi Plana, te se kao takav ne može mijenjati.	

Nosilac pripreme

[Handwritten signature]

3. Koordinate prelomnih tačaka**Koordinate prelomnih tačaka granice obuhvata**

RB.	X	Y			
0	6580826,42	4927137,64	14	6580658,62	4927017,54
1	6580850,15	4927103,25	15	6580654,79	4927036,49
2	6580837,86	4927095,06	16	6580656,35	4927037,26
3	6580874,86	4927036,81	17	6580654,70	4927040,60
4	6580857,77	4927027,63	18	6580652,84	4927040,83
5	6580828,89	4927007,93	19	6580643,35	4927050,34
6	6580768,46	4926965,81	20	6580637,30	4927057,67
7	6580742,87	4926946,85	21	6580626,77	4927063,90
8	6580713,17	4926928,41	22	6580617,39	4927082,25
9	6580692,77	4926966,25	23	6580642,03	4927093,91
10	6580670,07	4926981,86	24	6580666,48	4927106,28
11	6580667,58	4926989,19	25	6580686,21	4927052,57
12	6580657,29	4927000,08	26	6580767,89	4927102,77
13	6580658,84	4927003,35	27	6580804,24	4927125,82

Koordinate prelomnih tačaka građevinskih linija

RB.	X	Y
0	6580654,00	4927100,46
1	6580668,46	4927071,22
2	6580688,81	4927029,90
3	6580710,87	4926994,79
4	6580742,18	4926946,38
5	6580776,51	4926971,78
6	6580742,71	4927021,96
7	6580843,02	4927086,83
8	6580842,53	4927115,10
9	6580729,30	4927041,87
10	6580712,00	4927068,48

Koordinate prelomnih tačaka regulacionih linija i parcelacije

RB.	X	Y			
0	6580617,39	4927082,25	6	6580653,36	4927060,03
1	6580666,48	4927106,28	7	6580640,33	4927053,66
2	6580672,84	4927085,91	8	6580637,46	4927056,75
3	6580649,76	4927069,89	9	6580626,77	4927063,90
4	6580653,44	4927063,09	10	6580654,17	4927039,25
5	6580652,19	4927062,42	11	6580658,36	4927018,42
			12	6580658,56	4927012,26

13	6580696,51	4927035,99	31	6580729,11	4927019,12
14	6580687,11	4927050,43	32	6580769,08	4927044,98
15	6580711,19	4927017,67	33	6580804,10	4926990,83
16	6580700,62	4927010,64	34	6580838,63	4927014,77
17	6580702,74	4927007,46	35	6580804,35	4927067,78
18	6580697,33	4927003,86	36	6580837,23	4927089,05
19	6580695,26	4927007,06	37	6580833,70	4927094,50
20	6580667,58	4926989,19	38	6580836,91	4927096,58
21	6580658,93	4927000,42	39	6580840,44	4927091,12
22	6580670,07	4926981,86	40	6580874,86	4927036,81
23	6580692,77	4926966,25	41	6580864,03	4927031,50
24	6580713,17	4926928,41	42	6580826,42	4927137,64
25	6580742,87	4926946,85	43	6580845,25	4927110,90
26	6580750,93	4926952,71	44	6580768,61	4927061,34
27	6580706,05	4927008,31	45	6580722,40	4927032,09
28	6580713,64	4927014,82	46	6580713,81	4927033,59
29	6580769,68	4926966,71	47	6580697,18	4927059,37
30	6580729,71	4927015,62	48	6580804,24	4927125,82

Na osnovu člana 27. stav 1 alineja b, člana 28. stav 5 i člana 38. Zakona o prostornom uređenju i građenju Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 6/11, 4/13, 15/13, 3/15 i 2/16), člana 63. stav 1, alineja 3, i člana 66. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata ("Službene novine F BiH", broj: 63/04, 50/07 i 84/10), i članova 22. i 124. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“ broj 6/07, 8/09 i 3/12), Općinsko vijeće na sjednici održanoj 05.08.2016. godine, d o n o s i:

ODLUKU O PROVOĐENJU REGULACIONOG PLANA ZA INDUSTRIJSKO-POSLOVNU ZONU 1 U SAPNI

I – Opće odredbe

Član 1.

Odluka o provođenju Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1" u Sapni (u daljem tekstu Plan), važi za period od 10 godina, od dana donošenja.

Član 2.

Ovom Odlukom se utvrđuju uslovi korištenja, izgradnje, uređenja i zaštite prostora i način provođenja Regulacionog za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni, a naročito granice prostorne cjeline, urbanističko – tehnički uslovi za izgradnju građevina, uslovi za uređenje građevinskog zemljišta, uređenje zelenih i slobodnih površina, te odnosi prema postojećim objektima.

Član 3.

Plan je izrađen u analognom i digitalnom obliku i sastoji se od tekstualnog i grafičkog dijela.

Tekstualni dio Plana sačinjavaju:

- I. Izvod iz urbanističke osnove
- II. Projekcija izgradnje i uređenja prostorne cjeline
- III. Odluka o provođenju Regulacionog plana

Grafički dio Plana se sastoji od slijedećih 10 grafičkih priloga:

1. Geodetska podloga	R 1:1.000
2. Izvod iz plana višeg reda (Izvod iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona 2005-2025.)	R 1:5.000
3. Postojeće stanje fizičkih struktura - kategorizacija	R 1:1.000
4. Sintezni prikaz korištenja prostora	R 1:1.000
5. Postojeće stanje infrastrukture	R 1:1.000
6. Postojeća namjena površina	R 1:1.000
7. Vlasnička struktura	R 1:1.000
8. Plan uklanjanja	R 1:1.000
9. Planirana namjena površina	R 1:1.000
10. Razmještaj, namjena objekata i spratnost	R 1:1.000
11. Plan parcelacije	R 1:1.000
12. Građevinske i regulacione linije	R 1:1.000
13. Plan saobraćajs i nivelacija	R 1:1.000

14. Komunalna infrastruktura	R 1:1.000
15. Energetska infrastruktura	R 1:1.000
16. Plan hortikulturnog uređenja	R 1:1.000

Član 4.

Plan je javni dokument i može se dati na javni uvid pravnim i fizičkim licima, odnosno, građanima, a kod organa uprave nadležnog za poslove prostornog uređenja.

Plan se čuva u općinskim organima nadležnim za prostorno uređenje.

II – Granice prostorne cjeline

Član 5.

Granica obuhvata Plana određena je Odlukom o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni i Odlukom o izmjeni Odluke o pristupanju izradi Regulacionog plana za Industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni, čiji je sastavni dio i grafički prilog granica obuhvata. Ukupna površina obuhvata Plana iznosi $P = 2,57$ ha.

Granica obuhvata industrijsko – poslovne zone 1 u sapni polazi od tromeđe parcela označenih sa k.č.br. 3527/1, 3527/3 i 3791/1 odnosno od tačke 1 koja je predstavljena na grafičkoj podlozi, od tačke 1 granica se pruža do tačke 2 u dužini od 53,00m u pravcu sjevera odnosno do Regionalnog puta Lopare- Karakaj, dalje nastavlja granicom pomenutog puta prema jugo – istoku u dužini od 57,00m odnosno do tačke 3, od tačke 3 granica se naglo lomi u pravcu sjevero – istoka u dužini od 10,00m do tačke 4 dalje granica se produžava istim pravcem u dužini od 150,00m do tačke 5 gdje se ponovo lomi prema jugo-istoku u dužini od 42,00m i dolazi do tačke 6, od tačke 6 granica se lomi u pravcu jugo-zapada u dužini od 15,00m do tačke 7, na tački 7 granica se lomi u pravcu jugo-istoka u dužini 69,50m i dolazi do tačke 8 gdje se ponovo lomi u pravcu zapada u dužini od 128,00m i dolazi do tačke 9 koja je ujedno i granica Regionalnog puta Lopare- Karakaj, kojeg presjeca u istom pravcu u dužini od 11,50m i ide to tačke 10, dalje granica produžava istim pravcem u dužini od 55,00m do tačke 11 koja čini tromeđu parcela označenih kao k.č.br. 3606,3610, 3791/1 granica na tački 11 mjenja pravac i ide uzvodno Rijekom Sapnom u dužini od 76,00 m do tačke 12, dalje granica produžava istim pravcem u dužini od 59,00m do tačke 1 gdje se i završava.

Granica obuhvata je predstavljena i na grafičkim priložima, koji su sastavni dio Plana, kao i prelomnim tačkama sa pripadajućim koordinatama, što je sastavni i punopravni dio ovog Plana i Odluke o provođenju.

RB.	X	Y
0	6580826,42	4927137,64
1	6580850,15	4927103,25
2	6580837,86	4927095,06
3	6580874,86	4927036,81
4	6580857,77	4927027,63
5	6580828,89	4927007,93

6	6580768,46	4926965,81
7	6580742,87	4926946,85
8	6580713,17	4926928,41
9	6580692,77	4926966,25
10	6580670,07	4926981,86
11	6580667,58	4926989,19
12	6580657,29	4927000,08
13	6580658,84	4927003,35
14	6580658,62	4927017,54
15	6580654,79	4927036,49
16	6580656,35	4927037,26
17	6580654,70	4927040,60
18	6580652,84	4927040,83
19	6580643,35	4927050,34
20	6580637,30	4927057,67
21	6580626,77	4927063,90
22	6580617,39	4927082,25
23	6580642,03	4927093,91
24	6580666,48	4927106,28
25	6580686,21	4927052,57
26	6580767,89	4927102,77
27	6580804,24	4927125,82

Član 6.

U sklopu površina obuhvaćenih granicama opisanim u članu 5. ove Odluke, definisana je jedinstvena zona pretežne namjene, Industrijsko - poslovna zona, sa površinom od 2,57 ha.

III – Urbanističko – tehnički uslovi za izgradnju građevina

Član 7.

Izgradnja građevina se može vršiti u skladu sa parametrima i urbanističko-tehničkim uslovima datim u ovoj Odluci, kao i u tekstualnim i grafičkim prilogima ovog Plana.

Član 8.

Urbanističko – tehnički uslovi utvrđuju: regulacionu i građevinsku liniju, veličinu i oblik parcele, koeficijent izgrađenosti, procenat izgrađenosti, tehničke pokazatelje građevine, nivelacijske kote prizemlja u odnosu na javni put, visinu i odstojanje građevine od susjednih parcela, odnos prema postojećim objektima, uslove arhitektonskog oblikovanja građevine i uslove uređenja zelenih, saobraćajnih i slobodnih površina.

Namjena građevina

Namjena građevina i njihov karakter (poslovni, poslovno-prozvodni) definisani su grafičkim i tekstualnim dijelom Plana, te se kao takvi ne smiju mijenjati.

Regulaciona linija i parcelacija

1. Regulacione linije su određene grafički i numerički na pripadajućim priložima ovog Plana
2. Regulacionom linijom su utvrđene pojedinačne građevinske parcele, te je odvojeno zemljište planirano za javne površine od zemljišta planiranog za druge namjene.
3. Građevinska parcela mora posjedovati površinu i oblik koji obezbjeđuju izgradnju građevina u skladu sa odredbama Plana
4. Građevinsko zemljište namjenjeno za izgradnju građevina, dijeli se na građevinske, odnosno urbanističke parcele. Građevinska parcela obuhvata jednu ili više katastarskih parcela ili njihovih dijelova
5. Svaka parcela mora imati mogućnost priključenja na javnu komunalnu mrežu, te mora ispunjavati uslove infrastrukturne opremljenosti
6. Planom je definisan pristup parcelama, na način da se rješava sa javne saobraćajnice, obrazovanjem pristupnog puta ili ustanovljavanjem trajnog prava služnosti prolaza, u minimalnoj širini od 3,0m, a prema grafičkim priložima Plana.
7. Građevinske parcele, ukoliko se radi o istom vlasniku, a zavisno od potrebe potencijalnih investitora, se mogu spajati u urbanističke cjeline, na način kako je to predviđeno Planom, pri čemu se ne može remetiti planirani saobraćajni kocept i utvrđena distanca građevinskih linija u odnosu na saobraćajnice
8. Građevinska parcela se može realizovati fazno, pod uslovom da svaka faza mora zadovoljiti kriterijume izgradnje date Planom.
9. Nadležna općinska Služba može formirati građevinsku parcelu u drugom obliku i veličini, od one prikazane u grafičkom prilogu Plana parcelacije u skladu sa vlasničkim i posjedovnim elementima kao i prema zahtjevima stranaka.
10. U gore navedenim slučajevima Služba može vršiti konsultacije, odnosno tražiti saglasnost od Nosioca izrade ovog Plana.

Građevinske linije

1. Građevinske linije su određene grafički i numerički na pripadajućim priložima ovog Plana
2. Građevinske linije označava liniju prema kojoj se gradi i koju objekat ne smije preći
3. Objekat se postavlja svojom uličnom fasadom na Planom utvrđenu građevinsku liniju, koja je najbliža javnoj saobraćajnici
4. Građevinska linija podzemne etaže može preći građevinsku liniju objekta, ako ova izgradnja ne ugrožava osnovnu funkciju komunalne infrastrukture i ne zahtijeva izmještanje njihovih vodova, te ne ugrožava objekte na susjednim parcelama
5. Pozicija i odstojanje građevinske linije od regulacione linije za planirane objekte definisana je Planom
6. Izuzetno od odredbi prethodnog stava, korisnici susjednih parcela se mogu međusobno sporazumjeti da odstojanje objekata od granice parcele može biti i manje

od propisane udaljenosti. Predmetni sporazum mora biti sastavljen u pismenom obliku, ovjeren i dostavljen Službi nadležnoj za poslove prostornog uređenja.

7. Planom je dat prijedlog orijentacionih horizontalnih gabarita objekata, a kroz lokacijske uslove se daje detaljno pozicioniranje i određivanje gabarita građevine
8. Izmjenu, po veličini i formi, horizontalnih gabarita planiranih građevina, u odnosu na predložene gabarite prikazane na grafičkom prilogu Plana, pod uslovom da se ne ugrožavaju susjedne građevine ili otežava gradnja drugih planiranih građevina u susjedstvu, odobrava nadležni organ za prostorno planiranje i komunalne poslove općine Sapna.

Spratna visina i etaže objekata

Ukupna visina građevine mjeri se od konačno zaravnatog i uređenog terena na njegovom najnižem dijelu uz fasadu građevine do najviše tačke krova (sljemena).

1. Etaže objekata su: prizemlje (P), spratovi („1“, „2“, ...), suteran (S), Podrum (Po).
2. Kod izgradnje novih objekata, završna etaža može biti izvedena u formi ravnog ili kosog krova
3. Podrumom se smatra najniža etaža zgrade, koja je najmanje jednom polovicom volumena i sa svim stranicama ukopana u odnosu na uređen teren (> 50 %). Jedna ili više podrumskih etaža se mogu realizovati kod izgradnje planiranih građevina, pod uslovom da se osiguraju odgovarajuće tehničke mjere u cilju zaštite od podzemnih i površinskih voda, kao i stabilizacije terena.
4. Suteran je etaža djelomično ukopana u teren sa tri strane i slobodnim pročeljem, kao i etaža zgrade koja je ukopana u odnosu na uređen teren između jedne četvrtine do jedne polovine svog volumena (između 25 – 50 %)
5. Spratnost postojećih i planiranih objekata utvrđena je Planom i ne može se mijenjati, izuzetno je moguće po odobrenju nadležnog organa za prostorno planiranje općine Sapna ako za to postoje posebno opravdani razlozi.

Generalno govoreći, postojeći i planirani objekti unutar obuhvata Plana ne smiju biti viši od P+2, ali tako da ukupna visina ne premašuje 15 metara (mjereno od kote uređenog terena do kote vijenca). Za objekat pijace ukupna visina ne bi trebala premašiti 12,5 metara (mjereno od kote uređenog terena do kote vijenca).

Nivelacione kote objekata

Nivelacione kote poda prizemlja planiranih objekata (nule objekata) su utvrđene orijentaciono, u skladu s niveletama okolnog uređenog terena i planiranih saobraćajnica, definisanih rješenjem saobraćaja i nivelacije.

Definitivne kote poda prizemlja svih planiranih objekata i nivelete uređenih okolnih pješačkih površina, definisat će se Glavnim projektom uređenja terena, nakon zrade Glavnih projekata objekata i provjere na terenu, a u odnosu na saobraćajnice trebaju biti uvećane za minimalno 15 cm.

Član 9.

Odlukom se utvrđuje tretman i moguće intervencije na izgrađenim objektima unutar granica Plana:

1. Postojeći objekti mogu se sanirati, redizajnirati, rekonstruisati, nadograditi, te izvršiti zamjena građevinskog fonda, u obimu građevinskih linija i urbanističko – tehničkih uslova u skladu sa postavkama Plana
2. Kod zamjene građevinskog fonda, novi objekti moraju poštovati utvrđenu građevinsku liniju, koja je definisana u grafičkim priložima ovog Plana
3. Proširenje prizemlja se ne može odobriti ukoliko dograđeni dio objekta prilazi susjednoj parceli na više od 3,0 m, osim ako vlasnici parcela ne postignu drugačiji dogovor, te se tada objekti mogu smještati na manjoj udaljenosti, pod uslovom da se obezbjede nesmetan pješački prolaz oko objekta i održavanje objekta
4. Na objektima koji su predviđeni za rušenje zbog zamjene građevinskog fonda, se ne mogu vršiti intervencije koje povećavaju materijalnu vrijednost objekta, dok je moguće odobriti intervencije u cilju redovnog održavanja objekta.

Član 10.

Koeficijent izgrađenosti i procenat zauzetosti definisani su Planom za tip građevine, koje se nalaze u obuhvatu Plana. Kod planiranja izgradnje novih i rekonstrukcije postojećih objekata koje se zadržavaju, treba primijeniti sljedeće uslove:

Procenat zauzetosti

1. minimalni procenat zauzetosti parcele za izgradnju poslovnih objekata iznosi 30%, dok se u slučajevima, gdje su ispoštovani ostali urbanističko tehnički uslovi, dozvoljava maksimalni procenat zauzetosti parcele do 60%.

Koeficijent izgrađenosti

1. koeficijent izgrađenosti parcele za izgradnju poslovnih objekata iznosi: minimum 1.00, maksimum 2.00.
2. koeficijent izgrađenosti parcela za građenje objekata od opšteg interesa može biti različit od prethodno navedenih.

Član 11.

Odstojanje građevine od susjednih građevina:

1. Odstojanja građevina definisana su Planom i prikazana na pripadajućem grafičkom prilogu Karta 12. Građevinske i regulacione linije.
2. Regulacija slobodnostojećih građevina treba biti u skladu sa udaljenostima utvrđenim u sklopu Plana.

Član 12.

Odnos prema postojećim građevinama

Građevine koje su Planom predviđene za uklanjanje, zadržavaju se do privođenja građevinskog zemljišta krajnjoj namjeni utvrđenoj Planom. Također, na navedenim građevinama ne mogu se vršiti intervencije koje povećavaju materijalnu vrijednost građevine kao niti promjenu postojeće namjene prostora, dok je moguće odobriti intervencije u cilju redovnog (tekućeg) održavanja građevine.

Dozvoljene intervencije u cilju redovnog (tekućeg) održavanja građevina predstavljaju:

1. tekuće održavanje objekata, uređaja, instalacija, pristupa i zemljišta koji služe građevini
2. dogradnju u cilju obezbjeđenja osnovnih higijenskih uslova (kupatilo i WC)
3. pregradnju koja nema karakter nove gradnje
4. konzervaciju građevine
5. izgradnju priključaka na komunalne instalacije
6. druge manje intervencije na građevini, uređajima i instalacijama, upravilu kao privremene, kojima se obezbjeđuje normalno korištenje građevine ili zemljišta koje se koristi uz istu, a neone moguće ili znatno neotežava realizacija planskog rješenja. Kao druge intervencije, usmislju prethodnog stava, ne smatraju se veće intervencije (rekonstrukcija, nadziđivanje jedne ili više etaža, rekonstrukcija ili zamjena krova sa podizanjem nadzitka, izgradnja novih građevina stalnog karaktera i sl.)
7. na parcelama na kojima su planirane zamjenske građevine umjesto postojećih, za postojeće građevine važe svi gore navedeni uslovi i to do momenta izgradnje novog objekta u planiranim, zamjenskim gabaritima.

Za postojeće objekte koji se zadržavaju Planom, a izgrađeni su preko utvrđene građevinske linije prema ulici, primjenjuje se mjera redovnog (tekućeg) održavanja.

Postojeće, izgrađene građevine, koje se zadržavaju ovim Planom, mogu se rekonstruisati, sanirati, dograditi i nadograditi, kao i izvršiti potpunu zamjenu građevinskog fonda, u obimu građevinskih linija (definisanih članom 9. ove Odluke) i urbanističko – tehničkih uslova u skladu sa postavkama Plana.

Nadogradnja postojećih građevina dozvoljava se u skladu sa odredbama Plana, a do dozvoljene maksimalne spratnosti definisane Planom, ali da se pritom ne ugrožavaju druge okolne građevine, odnosno pristupi istim i njihovo normalno funkcionisanje u smislu redovnog korištenja i održavanja građevine.

Član 13.

Projektovanje i arhitektonsko oblikovanje novih objekata

Unutar granica Plana, projektovanje i arhitektonsko oblikovanje novih objekata vrše se na način da:

1. Arhitektonsko oblikovanje i materijalizacija kod izgradnje novoplaniranih objekata mora biti prilagođena ambijentalnom izrazu i pretežnoj namjeni zone, te arhitektonsko – urbanističkom okruženju u kojem se objekt nalazi.
2. Kod izgradnje treba se slijediti savremen pristup, bez direktnog preuzimanja ili imitiranja tradicionalnih arhitektonskih izraza.
3. Novi objekti moraju svojim likovnim izrazom i predviđenim proporcijama, arhitekturom i odnosom masa, činiti oblikovnu cjelinu sa susjednim objektima ili zonom u cjelini. Za ove objekte moguća je primjena različitih arhitektonskih formi i elemenata kako po obliku, tako i primjenom različitog ali skladnog kolorita, a sve u cilju sprečavanja formiranja monotone neatraktivne poslovne zone.
4. U konstruktivnom i oblikovnom smislu moguća je primjena klasičnih i savremenih materijala. Za ove objekte neophodno je postići međusobno prožimanje eksternih i internih karakteristika, kao i uklapanje u okolni ambijent.
5. Prije izdavanja odobrenja za građenje i izrade glavnog projekta za izgradnju i određene vrste intervencija na postojećim objektima, obavezna je izrada Idejnog rješenja projekta izrađenog na osnovu Plana i uslova datih od strane nadležnog organa Općine.
6. Svi novoplanirani objekti moraju biti projektovani i izvedeni u skladu sa odredbama ovog Plana i u skladu sa važećim propisima i zakonskom regulativom.
7. Svaka parcela mora imati mogućnost priključenja na javnu komunalnu mrežu.
8. Obavezno je projektovanje brojila za sve vrste instalacija i njihovo ugrađivanje za potreba svakog potrošača.
9. Preporučuje se primjena jednostavnih krovnih formi, ravnih krovova, te kosih krovova sa prosječnim nagibom od 30° u cijelom obuhvatu Plana.
10. Ulazi u objekte se orijentišu prema pristupnoj saobraćajnici, a objekti mogu imati i izlaze u slučaju nužde na drugim stranama objekta. Prilazi za vozila se mogu izvesti do objekta sa pristupne saobraćajnice.

IV – Uređenje i korištenje zemljišta

Član 14.

Uređenje građevinskog zemljišta se mora izvesti u obimu i na način kako je to predviđeno Planom.

Izgradnja građevina se ne može započeti bez prethodnog minimalnog uređenja građevinskog zemljišta, pod čime se podrazumijeva obezbjeđenje saobraćajnog pristupa parceli, priključenje na vodovodnu, kanalizacionu i elektroenergetsku mrežu, te eventualno izmiještanje vodova komunalne infrastrukture.

Izgradnja građevina se ne može započeti prije uklanjanja objekata predviđenih za rušenje. Izuzetno se ovi objekti mogu koristiti za potrebe gradilišta, ali se isti moraju ukloniti prije tehničkog prijema građevine.

Član 15.

Pod javnim urbanim prostorom (javnim površinama i javnim objektima), podrazumjeva se opće dobro, namjenjeno općem korištenju radi obavljanja različitih aktivnosti vezanih za taj prostor, za sadržaje u njemu i njegovoj neposrednoj okolini, u smislu obezbjeđivanja određenog nivoa urbanog standarda za sve građane i korisnike.

Javne površine (zelene površine, ulice, parkirališta, pločnici i sl.) su definisane odredbama Plana i mogu se mijenjati u skladu sa iskazanim potrebama poštujući odredbe Plana i poštujući važeće odredbe i propise BiH.

Nadležni organ za prostorno planiranje i komunalne poslove Općine, vrši razmjestaj i izbor urbanog mobilijara i sličnih elemenata koji dopunjavaju urbani ambijent (skulpture, fontane i slično).

Postavljanje interne vanjske rasvjete, oglasnih ploča, klupa, korpi za otpatke, natpisa, reklama i sličnog mobilijara, nalaže i odobrava nadležni organ, na bazi odgovarajuće tehničke dokumentacije, koja treba biti u skladu sa trenutno važećim odredbama i propisima BiH.

Član 16.

Uslovi korištenja zemljišta u infrastrukturnim pojasevima

Uslovi projektovanja saobraćajnica i komunalne infrastrukture unutar obuhvata Plana, dati su u tekstualnom i grafičkom dijelu Plana.

Horizontalni gabariti saobraćajnica i saobraćajnih površina su, po pravilu, fiksni, dok nadležni organ za prostorno planiranje i komunalne poslove Općine, na osnovu definisanja detaljnih urbanističko-tehničkih uslova može odrediti minimalna odstupanja od tih gabarita, ako to zahtijevaju opravdani tehnički razlozi obrazloženi idejnim projektom, ili drugim opravdanim razlozima (fazna izgradnja saobraćajnice, fazno rješavanje imovinsko-pravnih odnosa i sl.).

Površina parking mjesta mora biti minimalno 5,0 x 2,5m, te mora biti povezana sa sistemom javnih pješačkih komunikacija.

Za potrebe parkiranja planiranih objekata, prema normativima, neophodno je obezbjediti jedno PM po stanu, odnosno, odgovarajući broj parking mjesta prema vrsti djelatnosti, koja se obavlja u objektu. U načelu, 1PM/60 m².

Interni saobraćaj u okviru građevinskih parcela realizuje sam investitor.

U zaštitnom pojasu regionalne saobraćajnice, nije dozvolja gradnja osim za objekte u službi ceste i to u pojasu od 10 m mjereno od ruba trupa ceste, s obje strane.

Poprečni profili saobraćajnica prikazani su na grafičkom prilogu Plana 13. Plan saobraćaj i nivelacija.

Zaštitni pojas vodotoka rijeke Sapne, koji neznatnim dijelom ulazi u obuhvat, prikazan je na grafičkim priložima ovog Plana.

Član 17.

Sistem vodosnabdijevanja u sklopu obuhvata riješiti u skladu sa idejnim rješenjem hidrotehničke infrastrukture prezentovanim kroz tekstualni dio Plana i na pripadajućem grafičkom prilogu Karta 14. Komunalna infrastruktura.

U skladu sa situacionim rješenjem snabdijevanje posmatranog lokaliteta sanitarnom/pitkom i protivpožarnom vodom iz gradskog vodovoda obezbijediti spajanjem na postojeću gradsku mrežu.

Član 18.

Hidrauličkim proračunom potrebno je izvršiti provjeru dodatnih količina vode u okviru Glavnog projekta vanjske vodovodne mreže i time konačno dimenzionisati potrebne profile i vrstu cijevi. Predlaže se da to budu daktilne ili polietilenske cijevi koje se polažu u kanalski rov sa minimalnim nadslojem zemlje od 1.20 m, a spajanje cijevi vršiti tzv. zaključanim spojnicama, potrebnim fazonskim i armaturnim komadima.

Član 19.

Za zaštitu objekata od požara koji se gasi vodom, na vanjskoj vodovodnoj hidrantskoj mreži projektovati i izvesti potreban broj podzemnih protivpožarnih hidranata DN80 za gašenje požara čiji broj i raspored mora odgovarati uslovima koje propisuju važeći pravilnici iz oblasti protivpožarne zaštite.

Član 20.

Kanalizacijski sistem u području obuhvata potrebno je projektovati i izgraditi kao separatan sa zasebnim prikupljanjem, odvodom i ispuštanjem fekalnih voda u gradski glavni kolektor.

Za odvodnju kišnih voda s krovova, kolovoza ulica, parkinga i drugih uređenih površina, izgraditi potpuno novi separatan sistem kišne kanalizacijske mreže s odvodom i ispustom kišnice u planirani glavni kolektor oborinske kanalizacije, koji se planira paralelno uz kolektor fekalne kanalizacije.

Član 21.

Izgradnja novih fekalnih kanala i izmjene postojećih cjevovoda, planira se sa cijevima od savremenih materijala poput polipropilena, polivinilhlorida, daktila, centrifugiranog poliestera itd.

Prilikom izgradnje mreže, potrebno je težiti unifikaciji cijevnog materijala zbog dugoročno gledajući lakšeg održavanja mreže, samim tim i dugotrajnosti.

Prilikom projektovanja i izvođenja predvidjeti odgovarajuće podužne nagibe polaganja kanalizacijskih cijevi i primjenu mjera mehaničke zaštite cijevi u fazi eksploatacije.

Na mjestima ukrštanja krakova, lomova trase kanalizacione mreže, ili mjestima predviđenim za priključivanje pojedinih objekata, izvesti revizione šahtove u polumontažnoj izvedbi zajedno s ulaznim poklopcem od livenog željeza nosivosti 400kN.

Član 22.

U skladu sa Idejnim rješenjem elektrotehničke infrastrukture, u sklopu Regulacionog plana potrebno je izgraditi, a na postojećim izgrađenim dijelovima, izvršiti rekonstrukciju elektroenergetske mreže, javne rasvjete i telefonske kanalizacione mreže.

Član 23.

U postupku projektovanja, izgradnje i korištenja svih objekata, u segmentu elektroenergetike potrebno se pridržavati preporuka i kriterija energetske efikasnosti, važećih elektrotehničkih propisa, Tehničkih preporuka JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo, BAS standarda i evropskih normi.

Član 24.

Sve elektroenergetske instalacije i telekomunikacione instalacije moraju se izvoditi kao podzemne, a za telekomunikacione instalacije obavezno je izvođenje kablovske kanalizacije.

Član 25.

Za potrebe snabdijevanja električnom energijom postojećih i planiranih objekata u granicama obuhvata Plana, potrebno je izvršiti premještanje i rekonstrukciju postojeće trafostanice "TS Sapna Pijaca Nova" prenosnog odnosa 10(20)/0,4kV i snage 630 kVA, te planirati dodatnu trafostanicu istih karakteristika.

Priključak na elektroenergetsku mrežu objekata treba realizovati kao niskonaponski podzemni priključak.

Član 26.

Dodatna trafostanice je planirana kao slobodnostojeća. Istu je potrebno pozicionirati u zelenoj površini, ali tako da je omogućen prilaz vozilima do lokacije trafostanice. Pri tome estetika objekta i prostora ne smije biti narušena.

Član 27.

Kompletan prostor Plana je potrebno osvijetliti javnom rasvjetom. Na istom konceptu, a prema evropskim normama i standardima, potrebno je projektovati i izvesti rasvjetu svih saobraćajnica, javnih površina, pješačkih zona, uređenih zelenih površina i kompleksa javno-društvene infrastrukture.

Član 28.

S aspekta energetske efikasnosti, štednje energije i smanjenja troškova za električnu energiju i održavanje, javnu rasvjetu je potrebno projektovati, izvesti i koristiti kao regulisanu javnu rasvjetu koristeći savremena tehnička rješenja.

Član 29.

Za sve objekte u sklopu Plana potrebno je obezbijediti telefonski priključak, koristeći savremena tehnološka rješenja i sisteme.

Član 30.

Uslovi uređenja zelenih, saobraćajnih i slobodnih površina

1. Javne površine, u koje se ubrajaju zelene površine, parkirališta, pločnici i sl., ne smiju se zaposjedati drugim građevinama i sadržajima.

2. Parkiranje se organizira na parking površinama uz pripadajuće komplekse, te na Planom utvrđenim javnim parking površinama.
3. Pješačka kretanja rješavati koridorski uz kolovoz saobraćajnica i pješačkim stazama, kroz uređenje slobodnih površina.
4. Za površinsku obradu planiranih javnih pješačkih površina, treba primjenjivati materijali koji su otporni na habanje, te pogodni za kretanje u zimskim uslovima.
5. Uređenje pješačkih površina podrazumijeva i jedinstven tretman urbanog mobilijata (korpe za otpatke, klupe, vizuelne komunikacije vezane za pješačka kretanja i sl.).
6. Pješačke i druge javne površine se ne mogu izdvajati postavljanjem barijera ili prepreka, koje će onemogućiti normalne pješačke tokove.
7. Unutar trokuta preglednosti saobraćajnica, ne mogu se graditi i smještati sadržaji koji ometaju preglednost raskrsnice, kao što su ograde, žive ograde, grmlje, stablašice, reklamni panoi, montažno – demontažni objekti, kiosci, štandovi i sl.
8. Saobraćajnice trebaju biti izvedene tako da imaju minimalnu širinu od 6,0 m, osim ako se radi o prilaznim putevima do pojedinačnih objekata, kada širina može biti manja, ali ne smije biti < 4,5 m. Trotoari se smještaju s obje strane saobraćajnice, u minimalnoj širini od 1,5 m, osim kod prilaznih puteva do pojedinačnih objekata, kada nije nužna gradnja trotoara, ali pod uslovom da prilazni put nema dužinu veću od 10 m.
9. Površine utvrđene kao zelene površine, ne mogu se koristiti za druge namjene, niti se mogu graditi građevine koje nisu u skladu sa funkcijom koju ta kategorija zelenila treba da ostvari.
10. Zadržava se postojeće kvalitetno drveće.
11. Koncept ozelenjavanja, osim estetsko – psihološke, treba da obezbjedi i druge funkcije, kao što su: stvaranje ugodnog ambijenta za rad, zaštitu od buke, prašine, izduvnih gasova itd.
12. Unutar građevinske parcele, kao segment vanjskog uređenja, investitor mora predvidjeti minimalno 30% zelenih površina, od ukupne površine parcele koja nije obuhvaćena građevinskim linijama.
13. Pri izboru biljnih vrsta voditi računa da nemaju bodlje, da nisu otrovne. Izbor vrsta treba da bude dovoljno raznovrstan, ne samo da bi bio dekorativan, već i da bi stanovnike upoznao sa biljnim bogatstvom. Posebno treba obratiti pažnju kod odabira biljnih vrsta, da one u određenim uslovima trebaju obezbjediti i zaštitu od buke, prašine i sl.
14. Linijsko zelenilo se formira duž novoplaniranih i postojećih saobraćajnica kao i riječnog korita, a prema prostornim mogućnostima. U ovom slučaju je potrebno zasadiiti stablašice markantnih morfoloških iskaza, koje nemaju samo estetsko – dekorativnu, već i zaštitno – sanitarni karakter.
15. Koristiti sadni materijal odabranih vrsta dendroflora visokog kvaliteta, uz obavezan certifikat.
16. Tehnički prijem arhitektonskih i drugih građevina podrazumijeva i prijem izvedenih radova na uređenju slobodnih i zelenih površina.

17. Prilikom realizacije svih građevina, a prije iskopa temeljnih jama, obavezno je skidanje i deponovanje površinskog sloja zemljišta, a u dubini koja je ovisna o bonitetu poljoprivrednog zemljišta.

Član 31.

Privremeni objekti

Privremeni objekti se mogu postaviti na osnovu odobrenja nadležnog organa a u skladu sa odredbama važećeg Zakona o prostornom uređenju i građenju, ovom Odlukom i Odlukom o komunalnom redu, te ostalim važećim propisima koji se mogu odnositi na pojedine konkretne slučajeve.

Zbog svog privremenog karaktera, objekti iz prethodnog stava mogu biti postavljeni isključivo na način i od materijala koji omogućavaju jednostavnu demontažu i uklanjanje istog.

Član 32.

Sprječavanje nepovoljnih uticaja na okoliš

Prilikom izgradnje i korištenja građevine i površina potrebnih za normalno funkcionisanje građevine, potrebno je preduzeti sve mjere zaštite i unaprijeđenja životne sredine od zagađenja vode, zemljišta i vazduha, zaštite od buke, elementarnih nepogoda, požara, udara groma, zemljotresa i drugih pojava.

Na području obuhvaćenom granicama ovog Plana, mogu se obavljati djelatnosti koje ne ugrožavaju prirodnu sredinu i okolinu i ne utiču na kvalitet života u susjednim objektima.

Unutar obuhvata se ne mogu locirati građevine koje zahtijevaju deponovanje i primjenu biološko – hemijskih ili radioaktivnih materija, koji su izvori buke, zagađenja i proizvode vibracije, te koji mogu imati nepovoljan uticaj na kvalitet života stanovnika okolnih područja.

Obzirom da se u obuhvatu Plana nalazi planirana benzinska pumpa sa prostorima za pretakanje i uskladištavanje zapaljivih tečnosti, za istu je potrebno poduzeti sve potrebne mjere u cilju zaštite i očuvanja okoliša, kao i sigurnosti ljudi i materijalnih dobara, a sve u skladu sa važećom zakonskom i podzakonskom regulativom i praksom.

Član 33.

Normativi za osobe sa umanjenom sposobnošću kretanja

U toku razrade i sprovođenja Plana, potrebno je primjenjivati principe urbanističko – tehničkih uslova, prostornih standarda i normativa za sprječavanje stvaranja arhitektonsko – urbanističkih barijera za kretanje osoba sa umanjenom sposobnošću kretanja, a koja koriste tehnička i ortopedska pomagala.

Obzirom na prirodu terena, koji je uglavnom u nagibu, potrebno je uz pješačke koridore i stepeništa, planirati i rampe ili liftove, a koji će omogućiti pristup osobama sa smanjenim mogućnostima kretanja.

Nivelete pješačkih saobraćajnica, kao i prilazi i ulazi u sve objekte, moraju biti isprojektovani i izvedeni sa nagibima koji omogućavaju nesmetano kretanje osoba sa smanjenom sposobnošću kretanja, odnosno, neophodno je obezbjediti odgovarajuće rampe, držače, posebno obilježena parking mjesta i sl.

Osobe sa umanjanim tjelesnim sposobnostima ne smiju imati prepreke u kretanju javnim površinama.

Potrebno je obezbjediti dovoljan broj parking mjesta za lica sa umanjanim tjelesnim sposobnostima, a koja moraju biti smještena najbliže ulaznim particijama objekata, a u svim javno-društvenim, stambeno – poslovnim i drugim objektima koji imaju parking prostore. Javna parkirališta trebaju imati najmanje 5 % obezbjeđenih parking mjesta od ukupnog broja, koja su namijenjena licima sa umanjenom sposobnošću kretanja. Površina PM mora biti 5,0 x 3,75 m, te mora biti izvedena sa ukošenim rubnikom, minimalne širine 100 cm, kako bi se povezala sa sistemom javnih pješačkih komunikacija.

Površine namijenjene kretanju pješaka moraju imati minimalnu širinu od 1,5 m, a na mjestima gdje se invalidska kolica mimoilaze, širina treba biti minimalno 1,8 m. Svi javni objekti, kao i objekti ugostiteljstva i usluga, trebaju imati toalet za invalide.

Osim svjetlosne signalizacije, sva prometna signalizacija (semafori), mora emitovati i zvučne signale.

Član 34.

Ograde

Dozvoljava se postavljanje ograde oko parcela sa objektima planirane poslovne namjene, kao i ograde gradilišta na kojima počinje nova gradnja, maksimalne visine 2,0 m a u skladu sa arhitektonskim rješenjem kompleksa.

U području obuhvata ove Odluke zabranjeno je postavljanje ograde od bodljikave žice.

Ograda se postavlja na liniju parcele na način da ograda, stubovi ograde i kapije budu smješteni na građevinskoj parceli koja se ograđuje.

Postavljanje ograde u dijelu gdje se građevinska parcela povezuje na javnu saobraćajnu površinu postaviti na način da se omogući nesmetan pristup površinama namijenjenim za parkiranje izvan kompleksa.

Član 35.

Uređaji i objekti za reklamiranje

Uređaji i objekti za reklamiranje sadržaja unutar mogu se odobriti na osnovu saglasnosti stručnih službi Općine na izrađeni program reklamiranja proizvoda ili djelatnosti, te informisanja korisnika.

Svi reklamni uređaji moraju biti locirani unutar građevinske parcele i propisno osvjetljeni, na način koji ne ometa sigurno odvijanje saobraćaja.

Postavljanje javne rasvjete, oglasnih ploča, klupa, korpi za otpatke, natpisa, reklama i slično, potrebno je definisati projektom urbanog mobilijara i vizuelnih komunikacija, ili stručnim mišljenjem nadležnog organa uprave.

Član 36.

Mjere zaštite stanovništva i materijalnih dobara

Uslovi izgradnje građevina za sklanjanje stanovništva i materijalnih dobara, kao i za druge potrebe odbrane i civilne zaštite na području koje je obuhvaćeno granicama utvrđenim u Članu 2., moraju biti obezbjeđeni u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, odredbama Uredbe o mjerilima, kriterijima i načinu izgradnje skloništa i drugim relevantnim propisima.

V - Prelazne i završne odredbe

Član 37.

Nadležni organ za prostorno planiranje Općine, zaduženo je za tumačenje Plana u skladu sa svojim ovlaštenjima.

Član 38.

Do privođenja površina planiranoj namjeni prema Planu, privremeno korištenje istih odredit će nadležni organ posebnom odlukom.

Član 39.

Izmjene Plana moguće je izvršiti pod slijedećim uslovima:

- Da se planom višeg reda (prostorni plan, urbanistički plan) utvrdi drugačiji način korištenja površina obuhvaćenih Planom.
- Ako općinski organ ocijeni da za određene zone obuhvaćene Planom ne postoji odgovarajući interes investitora, može podnijeti prijedlog Općinskom vijeću za pokretanje postupka Izmjena i dopuna Plana, a u skladu sa zakonom utvrđenim postupkom.
- Ako se utvrdi nakon prvog petogodišta, da razvoju ovog Plana nedostaju odgovarajuća sredstva za njegovu realizaciju, moguće je pristupiti korekcijama u skladu sa alinejom 2. ovog člana.
- Ako se javi investitor koji ima interes i može obezbjediti sredstva za realizaciju jedne ili više zona u cjelini, moguće je izvršiti Izmjene i dopune Plana, u skladu sa alinejom 2. ovog člana prema programom potencijalnog investitora s tim da troškove izmjene plana snosi sam investitor.

Član 40.

Ova Odluka stupa na snagu nakon 8 dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku općine Sapna

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj:02-02-1446-4/16
Sapna, 05.08.2016. godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

Općinsko vijeće Sapna na osnovu člana 16. i 29. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH („Službeni glasnik Federacije BiH“, broj 2/06, 72/07, 32,08, 4/10, 13/10 i 45/10), člana 28 i 34, Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 6/11, 4/13, 15/13 i 2/16) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), na sjednici održanoj dana 05.08.2016. godine donosi

ODLUKU
o usvajanju Regulatornog plana za Stambeno-poslovnu zonu u Sapni

Član 1.

Usvaja se Regulatorni plan za Stambeno-poslovnu zonu „Centar“ u Sapni.

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna.“

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj: 02-02-1446-5/16
Datum, 05.08.2016. godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

**TUZLANSKI KANTON
OPĆINA SAPNA**

**REGULACIONI PLAN ZA
STAMBENO-POSLOVNU ZONU "CENTAR" U SAPNI**

SARAJEVO, juli 2016. godine

Nosilac pripreme plana: SLUŽBA ZA URBANIZAM, STAMBENO-KOMUNALNE,
IMOVINSKO-PRAVNE I GEODETSKE POSLOVE
Općina Sapna
Ul. Viteške brigade bb
75411 Sapna

Nosilac izrade plana: IPSA INSTITUT d.o.o. SARAJEVO, BIH
Put života bb
71000 Sarajevo

Planska dokumentacija: REGULACIONI PLAN ZA STAMBENO-POSLOVNU
ZONU "CENTAR" U SAPNI

Radni tim :

Odgovorni planer i koordinatar: mr Lejla Hajro, dipl.ing.arh.

Saradnici : Jasmin Meškić, MA, dipl.ing.arh.
Ilma Begović, MA, dipl.ing.arh.
Adna Bećar, MA, dipl.ing.arh.
Elvir Alić, dipl.ing.građ.
Jasmina Marić, MA, dipl.ing.arh.
Selma Prutina, dipl.ing.el.

Direktor IPSA Instituta:

Enko Hubanić, dipl. ing.građ.

Sarajevo, juli 2016. godine

REGULACIONI PLAN ZA STAMBENO-POSLOVNU ZONU "CENTAR" U SAPNI

- DIO 1. Opći dio
- DIO 2. Tekstualni dio
- DIO 3. Grafički dio
- DIO 4. Prilozi

DIO 1. Opći dio

SADRŽAJ:

- Ovlaštenje Federalnog Ministarstva prostornog uređenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.
- Odluka o pristupanju izradi Regulacionog plana za Stambeno-poslovnu zonu „Centar“ u Sapni ("Službeni glasnik općine Sapna" broj: 4/11).

- **Ovlaštenje Federalnog ministarstva prostornog uređenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata**

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERAL MINISTRY OF PHYSICAL PLANNING

Broj: UPI-02-23-1-181/08 F.Š.
Sarajevo, 23.08.2013. godine

Federalno ministarstvo prostornog uređenja u Sarajevu rješavajući zahtjev poduzeća IPISA INSTITUT d.o.o. iz Sarajeva, ul. Put života b.b. za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata, na osnovu člana 3.i 4. Uredbe o posebnim uslovima koja moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08) i člana 200. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98 i 48/99), Federalni ministar za prostorno uređenje donosi

R J E Š E N J E

1. Daje se ovlaštenje poduzeću **IPISA INSTITUT d.o.o. iz Sarajeva, ul. Put života b.b.** sa rokom od pet godina od dana izdavanja istog, za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata
  - a) **Prostornih i urbanističkih planova,**
  - b) **Detaljnih planskih dokumenata (zoning planovi, regulacioni planovi i urbanistički projekti).**
2. IPISA INSTITUT d.o.o. Sarajevo je dužan da u roku od 15 dana od dana nastale promjene, zatraži izmjenu ovlaštenja ako su se naknadno promijenili podaci na temelju kojih je ovlaštenje dato.
3. IPISA INSTITUT d.o.o. Sarajevo može podnijeti zahtjev za produženje ovlaštenja najranije godinu dana a najkasnije dva mjeseca prije isteka roka važenja ovlaštenja.

O b r a z l o ž e n j e

Dana 04.04.2013. godine Federalno ministarstvo prostornog uređenja je zaprimilo zahtjev poduzeća IPISA INSTITUT d.o.o. Sarajevo za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.

Dana 15.04.2013. godine Federalno ministarstvo prostornog uređenja je zatražilo ispravku podneska - zahtjeva u skladu sa članom 3. i 4. Uredbe o posebnim uslovima koja moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08). U ostavljenom roku podnosilac zahtjeva je priložio tražene dokaze pojedinačno za svakog zaposlenog odnosno dostavio dokaz o uplati administrativne takse i naknade za izdavanje ovlaštenja.

Rješavajući zahtjev poduzeća IPISA INSTITUT d.o.o. Sarajevo za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata, Federalno ministarstvo prostornog uređenja je izvršilo uvid u zahtjev podnosioca te kompletan spis predmeta sa priloženim dokazima te nakon savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza pojedinačno i svih dokaza u međusobnoj uslovljenosti i povezanosti, utvrdilo da poduzeće IPISA INSTITUT d.o.o. Sarajevo ispunjava uslove za izdavanje ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.

Naime odredbom člana 3.i 4. Uredbe o posebnim uslovima koja moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08), propisano je da ovlaštenje za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata, na zahtjev privrednog ili drugog pravnog lica izdaje Federalno ministarstvo prostornog uređenja, ako isti ispunjava uslove u članu 3. i 4. Uredbe a koje se odnose na broj uposlenog kadra po strukama, na staž ostvaren u struci, položen stručni ispit te tehničku opremu i računarske programe kojim podnosilac zahtjeva raspolaže.

Kako je podnosilac zahtjeva dostavio ovom Federalnom ministarstvu ovjerenu dokumentaciju o broju uposlenih stručnih osoba, ovjerene kopije diploma, ovjerenu dokumentaciju o radnom stažu uposlenih stručnih osoba, te ostale dokaze propisane članom 3. i 4. Uredbe, to je donesena odluka da se zahtjevu podnosioca udovolji i izda rješenje kojim se daje ovlaštenje za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata.

Na temelju utvrđenog činjeničnog stanja a u skladu sa članom 26. stav 3. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/06 , 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10), članom 3. i 4. Uredbe o posebnim uslovima koje moraju ispunjavati privredna društva i druga pravna lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 71/08), i člana 200. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98 i 48/99) doneseno je rješenje kao u dispozitivu.

Taksa u iznosu 7,00 KM pada na teret podnosioca zahtjeva u smislu člana 3. i tarifnog broja 55. Zakona o Federalnim upravnim pristojbama i tarifi Federalnih upravnih pristojbi („Službene novine Federacije BiH“, broj 6/98 i 8/00).

Naknada za izdavanje ovlaštenja u iznosu 3000, 00 KM pada na teret podnosioca zahtjeva u skladu sa rješenjem Federalnog ministra za prostorno uređenje broj 05-14-3-341/09 od 04.03.2009. godine.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU

Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega nije dozvoljena žalba ali se može pokrenuti upravni spor, podnošenjem tužbe nadležnom sudu u roku od 30 dana od njegovog prijema.

MINISTAR
mr.sc. Đesnica Radivojević

Dostaviti :

1. IPSA INSTITUT d.o.o. Sarajevo,
ul. Put života b.b.
2. Evidenciji,
3. Arhivi.

- **Odluka o pristupanju izradi Regulacionog plana za Stambeno-poslovnu zonu „Centar“ u Sapni** ("Službeni glasnik općine Sapna" broj: 4/11).

26

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA SAPNA
Općinsko vijeće

Broj : 01-02-589/11
Saspna,29.06.2011.godine

Općinsko vijeće Sapna na osnovu člana 23. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10), člana 41. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona broj 6/11) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 6/07 i 9/08), na sjednici održanoj dana 29.06.2011.godine donijelo je

O D L U K U

o pristupanju izradi Regulacionog plana za Stambeno-poslovnu zonu „Centar“ u Sapni

Član 1.

Pristupa se izradi Regulacionog plana za Stambeno-poslovnu zonu „Centar“ u Sapni.

Član 2.

Granica obuhvata polazi od tačke 1. koja se nalazi oko 55 m jugoistočno od mosta u naselju Kraljevići pored puta Lopare Karakaj te se proteže sjeverozapadno do tačke 2. koja se nalazi na udaljenosti oko 100 m od tačke 1. i blago se lomi do tačke broj 3. tte nastavlja uz put Lopare-Karakaj sjeverno do tačke 4. koja je na dužini od 65 m od tačke 3 a nalazi se uz samu ivicu puta Lopare-Karakaj, zatim ide u pravcu sjevera do tačke 5 koja se nalazi kod mosta na rijeci Sapna (kod pošte) u dužini od 140 m. Zatim se lomi u pravcu sjeveroistoka preko rijeke Sapna do tačke 6 u dužini od 25 m, nakon čega se linija lomi u pravcu istoka do tačke 7 i nastavlja u pravcu sjevera do tačke 8 koja se nalazi na udaljenosti od 50 m od tačke 7. Zatim se lomi u pravcu istoka do tačke broj 9 u dužini od 100 m i nastavlja paralelno sa sjeveroistočnom stranom stadiona u Sapni. Na udaljenost 35 m od bočne strane stadiona u dužini od 105 m od tačke 8 nalazi se tačka 10 odakle se linija lomi u pravcu juga u dužini od 100 m do tačke 11 odakle nastavlja u pravcu juga u dužini od 100 m od tačke 11 i lomi se u pravcu jugoistoka, paralelno sa rijekom Sapna do tačke 12 koja je udaljena 95 m od tačke 11. Ovdje se linija blago lomi i ide u pravcu riječnog korita odnosno paralelno sa riječnim koritom do tačke 13 koja se nalazi na udaljenosti od 75 m od tačke 12 i od tačke 13. nastavlja do tačke 1.

Član 3.

Vremenski period za koji se donosi regulacioni plan je 10 godina računajući od dana stupanja na snagu istog.

Član 4.

Smjernice za izradu regulacionog plana su :

1. Usklađivanje planskih rješenja sa novim potrebama razvoja i uređenja ovog dijela urbanog područja
2. Definisane programskih smjernica, planskih odrednica i prostornih rješenja u cilju racionalnog korištenja i uređenja prostora
3. Pronalaženje rješenja za izgradnju novih kapaciteta sa već izgrađenim infrastrukturnim vodovima
4. Definisane odgovarajućih građevinskih i drugih parcela u odnosu na iskazane potrebe
5. Analiza postojećeg stanja i detaljno utvrđivanje planskih uslova i načina korištenja prostora sa aspekta nove namjene

Član 5.

Rok za izradu regulacionog plana je 6 mjeseci od stupanja na snagu ove Odluke.

Član 6.

Sredstva za izradu regulacionog plana obezbijedit će se u budžetu općine Sapna.

Član 7.

Nosilac pripreme za izradu regulacionog plana je Općinski načelnik a nosilac izrade regulacionog plana biće izabran putem javnog nadmetanja.

Član 8.

Nosilac izrade plana dužan je Plan izraditi u skladu sa Zakonom, propisima donesenim na osnovu zakona i u skladu sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja („Službene novine Federacije BiH“, broj 63/04, 50/07 i 84/10).

Član 9.

Nosilac izrade će na osnovu smjernica iz člana 4. ove Odluke izraditi Koncept Regulacionog plana i dostaviti ga Nosiocu pripreme na razmatranje. Nakon što Nosilac pripreme prihvati Koncept, Nosilac izrade će izraditi prednacrt Regulacionog plana na osnovu kojeg će Nosilac pripreme izraditi Nacrt Regulacionog plana koji će biti dostavljen Općinskom vijeću na razmatranje i stavljanje istog na javnu raspravu.

Član 10.

Nosilac pripreme sklapa ugovor sa nosiocem izrade, kojim se definišu obaveze ugovornih strana.

Nosilac izrade dostavlja nosiocu pripreme, prednacrt dokumenta prostornog uređenja prema jedinstvenom konceptu, odnosno u analognoj formi : tekstualni dio u 3 (tri) primjerka i grafički dio 3 (tri) primjerka, kao i u digitalnoj formi – cjelokupni sadržaj plana (tekstualni i grafički dio) najmanje 1 (jedan) primjerak (na računarskom mediju).

Nosilac izrade može dostaviti nosiocu pripreme veći broj primjeraka, ako je to utvrđeno ugovorom o izradi dokumenta prostornog uređenja.

Nosilac izrade obavezan je pripremiti skraćenu verziju tekstualnog i grafičkog dijela dokumenta prostornog uređenja u odgovarajućoj razmjeri, za potrebe uključivanja javnosti u postupak izrade plana. Skraćena verzija mora biti prezentirana na način da bude razumljiva svim korisnicima prostora.

Nosilac pripreme zauzima stav u pogledu dostavljenih primjedbi i sugestija, sa obrazloženjem i razlozima zbog kojih pojedine primjedbe i sugestije nisu prihvaćene i dostavlja ga nosiocu izrade plana.

Nosilac izrade plana dužan je i u tekstualnom i grafičkom dijelu prijedloga dokumenta prostornog uređenja izvršiti izmjene u skladu sa prihvaćenim primjedbama na nacrt dokumenta prostornog uređenja.

Član 11.

Sastavni dio ove Odluke je grafički prikaz granice obuhvata R 1:2500

Član 12.

Na zemljištu iz člana 2. ove Odluke utvrđuje se režim zabrane gradnje do donošenja regulacionog plana, a najduže u trajanju od dvije godine od stupanja na snagu ove Odluke.

Član 13.

U skladu sa članom 15. Zakona o eksproprijaciji („Službene novine Federacije BiH“, broj 70/07), za područje za koje je donesen regulacioni plan, javni interes za izgradnju objekta ili izvođenje drugih radova smatra se utvrđen tim planom.

Član 14.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Dostaviti:

1. Općinskom načelniku;
2. Općinskoj službi za PUGIPPIF;
3. U 23.RSOV.

Predstavljajući Općinskog vijeća

Amil Ahmetović

TUZLANSKOG KANTONA 2005-2025
PROJEKCIJA PROSTORNOG RAZVOJA
SINTEZNI PRIKAZ KORISTENJA PROSTORA

IZVOD R 1 : 25 000

Predmetna lokacija-općina SAPNA
Obuhvat Regulacionog plana
Stambeno-poslovne zone "Centar"

Legenda :

- Granica kantona
- Granica općine
- Granice naselja
- Granica urbanih područja
- Šume
- Poljoprivredno zemljište - agrozona 1
- Poljoprivredno zemljište - agrozona 2
- Poljoprivredno zemljište - agrozona 3
- Građevinsko zemljište
- Privredne zone
- Privremeno neupotrebljivo zemljište (mine)
- Sumnjive površine
- Klizišta
- Magistralni putevi planirani
- Regionalni putevi planirani
- Magistralni put
- Regionalni put
- Lokalni put
- Željeznička pruga
- Dalekovod 400kV
- Dalekovod 220 kV
- Dalekovod 110kV
- Vodotoci

MINISTARSTVO PROSTORNOG UREDJENJA
I ZAŠTITE OKOLICE TUZLANSKOG KANTONA

DIO 2. Tekstualni dio

SADRŽAJ

DIO 1. Opći dio	4
DIO 2. Tekstualni dio.....	12
1. UVOD	14
1.1. Metodologija izrade Plana.....	15
1.2. Korištena literatura	16
2. IZVOD IZ PLANA VIŠEG REDA	20
I - IZVOD IZ URBANISTIČKE OSNOVE	22
1. Opći podaci o prostornoj cjelini	22
1.1. Granice i položaj u širem području.....	22
2. Osnovni podaci o stanju u prostoru	22
2.1. Klima	22
2.2. Hidrografske , hidrogeološke i geološke karakteristike	23
2.3. Inženjersko-geološke karakteristike	23
3. Stvoreni uslovi	24
3.1. Namjena površina.....	24
3.2. Katastarske čestice i vlasnički podaci	25
3.3. Fizičke strukture prostorne cjeline	26
3.4. Infrastruktura	29
4. Bilans postojećih površina i urbanističko-tehnički parametri	32
5. Odnos izgrađenih objekata prema postojećoj planskoj dokumentaciji i katastarskim podlogama.....	32
6. Analiza i ocjena stanja prirodnih i stvorenih uslova, te organizacije prostora.....	33
II - PROJEKCIJA IZGRADNJE I UREĐENJA PROSTORNE CJELINE.....	34
1. Plan organizacije, uređenja i korištenja prostora.....	34
1.1. Osnovna namjena površina	34
1.2. Plan organizacije prostora	35
1.3. Građevinski fond	38
1.4. Sistem zelenih površina	40
1.5. Prirodno i kulturno – historijsko naslijeđe	41

1.6. Opći urbanističko-tehnički uslovi za izgradnju objekata	41
1.7. Parcelacija, građevinske i regulacione linije	43
1.8. Infrastruktura	44
1.9. Zaštita životne sredine.....	53
2. Planirani bilansi i urbanističko-tehnički parametri.....	54
3. Orientacioni troškovi uređenja građevinskog zemljišta	56
3.1. Pripremanje građevinskog zemljišta	56
3.2. Opremanje građevinskog zemljišta	58
3.3. Investiciona ulaganja u uređenje građevinskog zemljišta.....	60
3.4. Naknada za uređenje građevinskog zemljišta u odnosu na planirane objekte.....	61
III – ODLUKA O PROVOĐENJU REGULACIONOG PLANA ZA STAMBENO-POSLOVNU ZONU „CENTAR“ U SAPNI	62
I – Opće odredbe	62
II – Granice prostorne cjeline	63
III – Urbanističko – tehnički uslovi za izgradnju građevina.....	64
IV – Uređenje i korištenje zemljišta.....	70
V - Prelazne i završne odredbe	78
DIO 3. Grafički dio.....	80
DIO 4. Prilozi	81
1. Identifikacijski kartoni objekata	82
2. Izvještaj Nosioca pripremen i Nosioca izrade plana o primjedbama na Nacrt Plana.....	86
3. Koordinate prelomnih tačaka	98

1. UVOD

Općinsko vijeće Sapna 29.6.2011. godine donijelo je Odluku (br. 01-02-589/11) o pristupanju izradi Regulacionog plana za Stambeno – poslovnu zonu „Centar“ u Sapni ("Službeni glasnik općine Sapna" broj: 4/11). Ovom odlukom, pored ostalog, utvrđen je obuhvat Regulacionog plana, date su Smjernice za izradu Regulacionog plana, te je utvrđen vremenski period od 10 godina, računajući od dana stupanja na snagu istog.

Postupak izrade Regulacionog plana započeo je 28.10.2014. godine, potpisivanjem Ugovora o izradi Regulacionog plana za Stambeno–poslovnu zonu „Centar“ u Sapni između Nosioca pripreme / Općinskog načelnika i Nosioca izrade / IPSA Institut d.o.o. – Sarajevo.

Nakon potpisivanja Ugovora, pristupilo se izradi Urbanističke osnove na temelju prikupljene dokumentacije, odnosno snimka postojećeg stanja. Informaciono – dokumentaciona osnova je načinjena na osnovu raspoloživih podataka, dokumenata, projekata, planova višeg reda, zahtjeva dospjelih Nosiocu pripreme Plana, te drugih podataka, koji su dobiveni na osnovu snimanja postojećeg stanja na samom terenu.

Prema Planu i programu uključivanja javnosti u proces izrade Regulacionog plana za Stambeno-poslovnu zonu "Centar" u Sapni, uključivanje javnosti je provedeno u tri faze: na početku izrade Plana, zatim nakon izrade Urbanističke osnove i na kraju nakon usvajanja Nacrta Plana.

U prvoj fazi procesa izrade Plana, Služba za urbanizam, stambeno-komunalne poslove, movinsko-pravne i geodetske poslove općine Sapna izvršila je uključivanja javnosti na način da je vlasnicima odnosno posjednicima zemljišta koja su obuhvaćena Planom dostavila obavještenje o pokrenutom procesu izrade Plana, te da u vezi s tim isti dostave svoja mišljenja, sugestije, zahtjeve i prijedloge u pogledu korištenja njihove imovine, koja je Nosioc izrade Plana uzeo u razmatranje prilikom izrade Plana.

Dana 19.1.2015. godine dostavljena je Urbanistička osnova Nosiocu pripreme, koji je nakon razmatranja, a zbog neslaganja sa predloženim konceptom, istu vratio Nosiocu izrade na doradu.

Nakon formiranja Urbanističke osnove, ista je dostavljena Nosiocu pripreme na dalji postupak. Nakon razmatranja, prva faza – Urbanistička osnova je i usvojena od strane Nosioca pripreme 27.11.2015. godine (Zaključak br. 03-23-154-55-1/15).

Druga faza uključivanja javnosti predstavljala je uključivanje i obavještanje vlasnika/posjednika zemljišta i javnih institucija obuhvaćenih Planom o izradi Urbanističke osnove putem sredstava informisanja. Uvid u Urbanističku osnovu bio je omogućen u prostorijama Službe. Nakon završene druge faze, sva zaprimljena mišljenja, sugestije kao i zahtjevi i prijedlozi na Urbanističku osnovu dostavljeni su Nosiocu izrade na razmatranje.

Po usvajanju Urbanističke osnove, pristupilo se izradi Prednacrta Plana. Pristigle primjedbe, zahtjevi i sugestije koje su smatrane opravdanim su uvrštene u Prednacrt Plana. Ostale primjedbe, zahtjevi i sugestije su obrađene i data su obrazloženja. Prednacrt plana upućen je Nosiocu pripreme na razmatranje 15.12.2015. godine. Prednacrt je razmatran i usvojen od strane Nosioca pripreme 7.1.2016. godine (Zaključak br. 03-23-154-58-1/15).

Na osnovu dostavljenih primjedbi i sugestija na Prednacrt plana izrađen je Nacrt plana. Nacrt plana je dostavljen Nosiocu pripreme 19.1.2016. godine, koji je isti uputio na usvajanje Općinskom vijeću. Općinsko vijeće Sapna je dana 24.2.2016. godine, na redovnoj sjednici

razmatralo i usvojilo Nacrt Regulacionog plana za Stambeno–poslovnu zonu „Centar“ u Sapni.

Nakon usvajanja, faza Nacrta plana je izložena na javni uvid u trajanju od 30 dana do 24.3.2016. godine, kada je održana javna rasprava u zgradi Općine Sapna, što ujedno i predstavlja treću i završnu fazu uključivanja javnosti u proces izrade Plana. U periodu trajanja javnog uvida i na javnoj raspravi iznesen je određen broj pitanja, zahtjeva, sugestija i primjedbi, koje su sumirane i na koje su Nosilac izrade i Nosilac pripreme iznijeli svoje stavove.

Nakon usvajanja Nacrta, Nosioc pripreme je uputio zahtjev Ministarstvu prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona za dobivanje saglasnosti shodno Zakonu o prostornom uređenju i građenju Tuzlanskog kantona (“Službene novine Tuzlanskog kantona” broj:6/11, 4/13, 15/13 i 2/16). Nakon razmatranja Nacrta plana, dana 28.3.2016. godine Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK, dostavilo je obavijest kojom se ne može dati saglasnost na Nacrt Regulacionog plana za Stambeno-poslovnu zonu “Centar” u Sapni. U obavijesti su navedene primjedbe, koje je Nosilac izrade Plana usvojio i ugradio u dokument, te ponovo dostavio fazu Nacrta plana na dalji postupak.

Na Nacrt Plana Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona je dalo saglasnost (akt br.12/05-23-8534/16, dana 29.06.2016. godine), što je bio preduslov za završnu fazu Prijedloga Plana.

1.1. Metodologija izrade Plana

Metodologija izrade ovog Plana određuje se u svemu prema Uredbi o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata.

Vodeći se Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata Regulacioni plan, realizirat će se u dvije faze:

- a. Priprema i izrada Urbanističke osnove,
- b. Izrada prednacrt, nacrt i prijedloga Regulacionog plana.

Urbanistička osnova sadrži:

1. Izvod iz plana šireg područja (prostornih planova i/ili urbanističkog plana), koji je osnov za izradu regulacionog plana,
2. Prikaz postojećeg stanja, njegovu analizu i vrednovanje i ocjenu mogućnosti izgradnje i uređenja prostorne cjeline u granicama utvrđenim Odlukom o pristupanju izradi regulacionog plana,
3. Osnovnu koncepciju izgradnje i uređenja prostorne cjeline, urađenu na osnovu smjernica iz Odluke o pristupanju izradi Plana.

Prednacrt, Nacrt i Prijedlog plana se sastoje od tekstualnog i grafičkog dijela.

Tekstualni dio se formira tako da se sastoji od slijedećih dijelova:

1. Izvod iz urbanističke osnove
2. Projekciju izgradnje uređenja prostorne cjeline
3. Odluku o provođenju Regulacionog plana

Grafički dio prezentira se na odgovarajućem broju tematskih karata, u svemu prema Uredbi o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata.

Informaciono – dokumentaciona osnova je načinjena na osnovu raspoloživih podataka, dokumenata, planova višeg reda, regulacionih planova, urbanističkih projekata, zahtjeva dospjelih Nosiocu pripreme Plana, te drugih podataka, koji su dobiveni na osnovu snimanja postojećeg stanja na samom terenu. Podaci su analizirani, valorizovani, što je obrađeno u poglavlju Izvod iz urbanističke osnove, a u svemu prema Uredbi o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata.

1.2. Korištena literatura

Kao dokumentacionu osnovu za potrebe izrade Prostorne osnove, ali i daljih faza, Nosioc pripreme je Nosiocu izrade stavio na raspolaganje sljedeće:

- Granica obuhvata Plana
- Ažurna geodetska podloga sa vertikalnom projekcijom
- Urbanistički zavod BiH. Urbanističkog plana Sapna. Sarajevo. 1997.
- Popis parcela koje su obuhvaćene Regulacionim planom za Stambeno – poslovnu zonu „Centar“ u Sapni. Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove, broj 03-30-11-140/15-3 od 13.02.2015. godine
- GEA Agencija za geodetsko premjeravanje. Geodetski elaborat komunalnog uređaja – realizacija optičkog spojnog puta na dionici TS 35/10 kV Sapna – PJD Sapna. Banovići. 2013.
- ANGST GEOPREMJER d.o.o. Geodetski elaborat snimanja komunalnih uređaja – trasa dalekovoda 10(20) kV „Sapna“. Banja Luka. 2014.
- BNpro d.o.o. Geodetski elaborat snimanja komunalnih uređaja – Telekomunikaciona mreža. Sarajevo. 2012.
- Design&QC d.o.o. Sarajevo. Glavni projekat rekonstrukcije regionalnog puta R456 Sapna-Priboj, dionica od granice entiteta u Sapni do Skretanja za Vitlenicu. 2010.
- Javno preduzeće za vodoprivrednu djelatnost "Spreča" d.d. Tuzla. Glavni projekat primarnog kanalizacionog kolektora sanitarno-fekalnih otpadnih voda za centralni dio Općine Sapna. 2009.
- Situacija regionalnog puta R306
- Postojeće instalacije u granicama obuhvata Plana
- Megatest d.o.o. Elaborat o geomehaničkim ispitivanjima terena i konstrukcije postojećih (tri objekta) za uslove predviđene nadogradnje na lokalitetu Sapna – Centar. Tuzla 2004.
- Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli. Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna. Tuzla. 2015.
- Idejni projekat "Objekat iznad rijeke Spreče - Centar Sapna". Općina Sapna.

- **Saglasnost na Nacrt Regulacionog Plana od strane Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona**

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

TUZLANSKI KANTON
ТУЗЛАНСКИ КАНТОН
MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA I ZAŠTITE OKOLICE
МИНИСТАРСТВО ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ОКОЛИЦЕ

TUZLA CANTON
MINISTRY OF PHYSICAL PLANNING
AND ENVIRONMENT PROTECTION

Broj: 12/05 -23-8534/16
Tuzla, 29.06.2016.godine

TUZLANSKI KANTON
OPĆINA SAPNA

*Služba za urbanizam, stambeno-komunalne,
Imovinsko-pravne i geodetske poslove*

Predmet: Saglasnost na Nacrt Regulacionog plana za stambeno-poslovnu zonu „Centar“ u Sapni

Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona, rješavajući po zahtjevu općine Sapna – Službe za urbanizam, stambeno - komunalne, imovinsko - pravne i geodetske poslove broj: 03-23-154-61-1/16 od 25.05.2016. godine za davanje saglasnosti na Nacrt Regulacionog plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“ u Sapni, a u skladu sa članom 46. stav 10. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 6/11, 4/13, 15/13 i 2/16), izdaje

SAGLASNOST

kojom se potvrđuje da je Nacrt Regulacionog plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“ u Sapni, usklađen sa važećim planskim dokumentom šireg područja - **Prostornim planom za područje Tuzlanskog kantona 2005-2025. godine**, te da je isti urađen u skladu sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata.

Obrazloženje

Zahtjevom broj: 03-23-154-61-1/16 od 25.05.2016. godine općina Sapna – Služba za urbanizam, stambeno - komunalne, imovinsko - pravne i geodetske poslove zatražila je od Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice „shodno članu 46. stav 10. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 6/11, 4/13, 15/13, 3/15 i 2/16), saglasnost na Nacrt Regulacionog plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“ u Sapni, imajući u vidu činjenicu da za općinu Sapna nije donesen Prostorni plan općine“.

U prilogu zahtjeva dostavljeni su:

- Regulacioni plan za stambeno - poslovnu zonu „Centar“ u Sapni – Nacrt plana, nosilac izrade: IPSA Institut doo Sarajevo, maj 2016.godine – elaborat sa uvezanim tekstualnim i grafičkim dijelom (16 grafičkih priloga urađenih u razmjeri 1:1000) – analogna forma;

- DVD sa sljedećim sadržajem – Regulacioni plan za stambeno - poslovnu zonu „Centar“ u Sapni – Nacrt plana: tekstualni dio u word-u i pdf. formatu i grafički dio: 16 karata u dwg. i pdf. formatu, kao i pripadajuća GIS baza podataka.

U postupku izdavanja saglasnosti dostavljeni su i sljedeći akti:

- Saglasnost za pristupanje izradi Regulacionog plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“, općina Sapna izdata od strane Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoliša pod brojem: 12/05-23-6038-1/2011, 19.05.2011. godine;
- Zaključak Općinskog vijeća Sapna, broj: 02-02-387-5/16 od 24.02.2016. godine, o usvajanju Nacrta Regulacionog plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“, općina Sapna za period od 2015. do 2025. godine;
- Zaključak Općinskog vijeća Sapna, broj: 02-02-387-6/16 od 24.02.2016. godine, o usvajanju Nacrta Odluke o provođenju Regulacionog plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“, općina Sapna za period od 2015. do 2025. godine.

Nosilac pripreme Regulacionog plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“ u Sapni je Služba za urbanizam, stambeno- komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove općine Sapna, a Nosilac izrade je IPSA Institut d.o.o Sarajevo (priloženo rješenje Federalnog ministarstva prostornog uređenja kojim se daje ovlaštenje preduzeću IPSA Institut d.o.o Sarajevo za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata).

Zakonom o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 6/11, 4/13, 15/13, 3/15 i 2/16) članom 46. stav 10. utvrđeno je da o nacrtu detaljnog planskog dokumenta, ukoliko prostorni plan općine nije donesen, nosilac pripreme pribavlja saglasnost Ministarstva da je plan usklađen sa važećim planskim dokumentima šireg područja, u ovom slučaju sa Prostornim planom za područje Tuzlanskog Kantona 2005-2025.godine („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj: 09/06), te da je urađen u skladu sa Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 63/04, 50/07, 84/10).

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, te Prostorni plan za područje Tuzlanskog Kantona 2005-2025. godine, kao i važeću zakonsku regulativu, utvrđeno je sljedeće:

- Izradi regulacionog plana pristupilo se na osnovu Odluke o pristupanju izradi Regulacionog plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“ u Sapni, broj 01-02-589/11 koju je donijelo Općinsko vijeće Sapna na sjednici održanoj 29.06.2011.godine („Službeni glasnik općine Sapna“ broj: 4/11);
- Regulacioni plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“ u Sapni obuhvata područje u centralnom dijelu općine Sapna, odnosno u središtu urbanog područja Sapna, istočno od regionalnog putnog pravaca R-456 Priboj-Goduš-Sapna-Zvornik, na prostoru na kome je Prostornim planom za područje Tuzlanskog kantona utvrđeno građevinsko zemljište. Za navedeno područje propisan je režim građenja I stepena, što podrazumijeva da se izgradnja i uređenje istog vrši na osnovu detaljnog planskog dokumenta. Granice obuhvata detaljnih planskih dokumenata utvrđuju se odlukama općinskog vijeća (član 11. stav 4. Odluke o provođenju Prostornog plana), što je naprijed navedenom Odlukom i učinjeno (član 2. Odluke). Dakle, dostavljeni Nacrt Regulacionog plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“ usklađen je sa važećim planskim dokumentom šireg područja, odnosno sa Prostornim planom za područje Tuzlanskog kantona 2005 - 2025. godine;
- Postupak pripreme i izrade navedenog regulacionog plana proveden je u skladu sa članom 57. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata. Prva faza plana – Urbanistička osnova usvojena je od strane nosioca pripreme 27.11.2015.godine, (Zaključak broj 03-23-154-55-1/15), nakon čega je uslijedila druga faza, izrada prednacrti i nacrti

planskog dokumenta. Dakle, postupak pripreme i izrade Regulacionog plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“ u Sapni proveden je u skladu sa važećim zakonskim propisima;

- Nacrt Regulacionog plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“ u Sapni urađen je u skladu sa članom 37. Zakona o prostornom uređenju i građenju, te u skladu sa odredbama članova od 58.do 68. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata. U navedenom nacrtu regulacionog plana ispoštovan je sadržaj koji je propisan članovima od 63 do 68 Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata, kao i mjerila za izradu karata grafičkog dijela planskog dokumenta koja su utvrđena članovima 67. i 73. navedene Uredbe;
- Nacrt Regulacionog plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“ u Sapni urađen je u analognom i digitalnom obliku u skladu sa članom 74. navedene Uredbe kako slijedi: u analognom obliku: uvezani tekst sa svim grafičkim priložima u skladu sa članovima 75. i 76. Uredbe i u digitalnom obliku - DVD u skladu sa članom 78. Uredbe. Grafički dio projekta u digitalnoj formi prezentiran je u dwg. formatu u projekciji državnog koordinatnog sistema, takođe je dostavljen i u GIS formatu koji je kompatibilan za rad u drugim softverima, tako da je konstatovano da je isti urađen na način kako to propisuje Uredba;
- U postupku izrade Regulacionog plana za stambeno - poslovnu zonu „Centar“, osigurano je učešće javnosti u skladu sa zakonskim propisima, Odlukom o pristupanju izradi Regulacionog plana i Zaključkom Općinskog vijeća Sapna. Javna rasprava i javni uvid, obavljani su u trajanju od 30 dana, a centralna javna rasprava održana je 24.03. 2016.godine.

U skladu sa naprijed navedenim, s obzirom da su ispunjeni svi propisani uslovi, Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice izdaje traženu saglasnost.

DOSTAVITI:
1x Naslovu
1x Evidenciji
1x Arhivi

2. IZVOD IZ PLANA VIŠEG REDA

Za urbano područje Sapne, u sklopu kojeg se nalazi predmetni obuhvat, urađen je Urbanistički plan za period 1997 – 2007. godine¹. Obzirom da je u međuvremenu usvojem plan višeg reda, Prostorni plan Tuzlanskog kantona 2005 - 2025. godine, na osnovu kojeg je bilo potrebno izvršiti usklađivanje Urbanističkog plana, isto je izostalo. Shodno navedenom, planom višeg reda za predmetni regulacioni plan se smatra Prostorni plan Tuzlanskog kantona 2005 - 2025. godina ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj:09/06), kao jedini relevantni usvojeni i primjenjivi prostorni plan višeg reda. Ovo podrazumjeva da je u periodu do donošenja Prostornog plana Općine, obavezno pridržavanje smjernica za prostorni razvoj koje su date u Prostornom planu Tuzlanskog kantona.

U administrativnom pogledu, Sapna je Općinski centar, koji prema karakteru spada u grupaciju mješovitih naselja, dok u hijerarhijskoj strukturi sistema centara Tuzlanskog kantona spada u kategoriju IV – ostali centri. Ostali općinski centri, koji postaju manja razvojna žarišta, preuzimaju najznačajniju ulogu u teritorijalnom širenju procesa urbanizacije i da ubrzaju strukturalni preobražaj seoskih naselja. S tim u vezi, Plan ukazuje na slijedeće: *"Uravnoteženi sistem razvoja (policentrični sistem) urbanih centara različitog nivoa, kao i razvoj seoskih naselja, najveći efekat bi postigao kod ujednačavanja uslova života u manjim mjestima i podizanja urbanih obilježja na viši nivo. Gravitacioni uticaj ovih centara bi rastao i obezbjeđivao da se savremene uslužne djelatnosti disperzno razvijaju u prostoru i tako postaju dostupne cjelokupnoj populaciji Kantona.*

Kad je riječ o sadržajima društvene infrastrukture u okviru urbanih područja, oni su planirani u okviru društveno – opslužnih centara koji su predviđeni pretežno na mjestima gdje se već nalazi najveći broj značajnih objekata koji svojom funkcijom i sadržajem pripadaju društvenoj infrastrukturi i naravno na mjestima gdje raspoloživi prostor dozvoljava njihov dalji razvoj i širenje.

Ovi društveno–opslužni centri podrazumijevaju sadržaje trgovine (svakodnevno, periodično i vanperiodično snabdijevanje), ugostiteljstvo (ugostiteljski objekti), usluge i zanati (lične usluge, usluge održavanja, ostale usluge), kultura i administracija (javne službe, poslovni prostori i sl.).¹²

Uvidom u važeći plan višeg reda, područje obuhvata predmetnog Regulacionog plana nalazi se u centralnom dijelu općine Sapna, odnosno u samom središtu urbanog područja Sapna, istočno od regionalnog putnog pravca R-456 Priboj - Goduša - Sapna - Zvornik (Lopare - Karakaj), na prostoru na kojem je utvrđeno građevinsko zemljište. Za tretirano područje utvrđen je režim građenja I stepena, što podrazumjeva da se izgradnja i uređenje istog vrši na osnovu detaljnog dokumenta prostornog uređenja.

Centralnim dijelom ubuhvata, u pravcu sjever – jug prolazi rijeka Sapna. Obuhvat na zapadnoj strani tangira regionalna saobraćajnica R-456 Sapna - Priboj (dionica od granice entiteta u Sapni do skretanja za Vitnicu). Na predmetnom obuhvatu nisu evidentirana nikakva prirodna ograničenja, niti su planirani veći infrastrukturni zahvati koji bi predstavljali ograničavajući faktor u razvoju naselja.

¹ Urbanistički zavod BiH. (1998). Urbanistički plan Sapna 1997-2007. godina.

² Zavod za urbanizam Tuzla (2006). Prostorni plan Tuzlanskog kantona 2005-2025. Projekcija prostornog razvoja. str. 49-50

Za prihvat i odvođenje otpadnih voda cjelokupnog područja općine potrebno je definirati koncepciju prikupljanja, odvođenja i prečišćavanja otpadnih voda izradom odgovarajuće dokumentacije. Po usvojenom konceptu, utvrditi prioritete, te na osnovu istih pristupiti realizaciji kanalizacione i kolektorske mreže pojedinih naselja. Prva faza bi predstavljala izgradnja postrojenja ukupnog kapaciteta 10.000 ES, a do kraja planskog perioda realizirati zbrinjavanje otpadnih voda preostalih naselja na odgovarajući način.

Govoreći o društvenoj infrastrukturi, a prema opredjeljenjima Plana višeg reda, na području općine potrebno je:

- U djelatnosti kulture povećati broj i vrste ustanove i organizacije u oblasti kulture, kako bi se obezbijedila prostorna disperzija i decentralizacija ovih funkcija. U sjedištu općine planirati prostor za izgradnju nedostajućih objekata u kojima će se obavljati djelatnosti iz oblasti kulture.
- U oblasti fizičke kulture neophodno je postojeće sportske objekte (otvorene i zatvorene) kvalitetno renovirati i zaštititi, te planirati prostor za izgradnju sportskih dvorana i većih površina u urbanim sredinama za polivalentne sportske sadržaje (pješačke i biciklističke-rolerske staze, trim staze, parkove itd.).

I - IZVOD IZ URBANISTIČKE OSNOVE**1. Opći podaci o prostornoj cjelini****1.1. Granice i položaj u širem području**

Regulacionim planom posmatra se, valorizuje, te u konačnici i planira za budući razvoj područje od P=4,7 5ha, koje je smješteno u centralnom urbanom području Općine Sapna. Opis granica koje obuhvataju razmatrano područje, a u skladu sa Odlukom o pristupanju izradi Plana je sljedeći:

Granica obuhvata polazi od tačke 1. koja se nalazi oko 55 m jugoistočno od mosta u naselju Kraljevići pored putu Lopare - Karakaj, te se proteže sjeverozapadno do tačke 2. koja se nalazi na udaljenosti oko 100 m od tačke 1. i blago se lomi do tačke broj 3. te nastavlja uz put Lopare - Karakaj sjeverno do tačke 4. koja je na dužini od 65 m od tačke 3. a nalazi se uz samu ivicu puta Lopare - Karakaj, zatim ide u pravcu sjevera do tačke 5. koja se nalazi kod mosta na rijeci Sapna (kod pošte) u dužini od 140m. Zatim se lomi u pravcu sjeveroistoka preko rijeke Sapna do tačke 6. u dužini od 25 m, nakon čega se linija lomi u pravcu istoka do tačke 7. i nastavlja u pravcu sjevera do tačke 8. koja se nalazi na udaljenosti od 50 m od tačke 7. Zatim se lomi u pravcu istoka do tačke broj 9. u dužini od 100 m i nastavlja paralelno sa sjeveroistočnom stranom stadiona u Sapni. Na udaljenosti 35 m od bočne strane stadiona u dužini od 105 m od tačke 8. nalazi se tačka 10. odakle se linija lomi u pravcu juga u dužini od 100 m do tačke 11. odakle nastavlja u pravcu juga u dužini od 100 m od tačke 11. i lomi se u pravcu jugoistoka, paralelno sa rijekom Sapna do tačke 12. koja je udaljena 95 m od tačke 11. Ovdje se linija blago lomi i ide u pravcu riječnog korita odnosno paralelno sa riječnim koritom do tačke 13. koja se nalazi na udaljenosti od 75 m od tačke 12. i od tačke 13. nastavlja do tačke 1.

U narednoj tabeli su prikazane osnovne prostorne karakteristike obuhvata Plana:

Tabela 1 - Karakteristike prostornog obuhvata

Površina obuhvata (ha)	Obim obuhvata (m)	Prosječna širina obuhvata (m)	Dužina obuhvata (m)
4,75	1064	130	440

2. Osnovni podaci o stanju u prostoru**2.1. Klima**

Mikrolokacijska obilježja klime za područje obuhvata predmetnog plana nisu poznata, ali klimatske prilike Općine Sapna su u ovom slučaju relevantne i mogu se aplicirati na predmetnu lokaciju, te smatrati karakterističnim. Na području Općine Sapna vlada umjereno – kontinentalna klima sa jasno izražena četiri godišnja doba. Prosječna godišnja temperatura je oko 12 ° C, maksimalna oko 40° C, a minimalana od - 15 do - 20° C.

Godišnji termički režim je saglasan Cfb klimatu (umjereno topla klima sa toplim ljetima).

Prosječna godišnja količina padavina iznosi oko 964 mm vodenog taloga, a najveća količina se bilježi u periodu april – maj. U ovoj oblasti dominiraju vjetrovi iz pravca sjeverozapada.³

2.2. Hidrografske, hidrogeološke i geološke karakteristike

Mikrolokacijska obilježja iz predmetnih oblasti nisu poznata, te je potrebno izvršiti detaljnija istraživanja. Prema dostupnim podacima, u pogledu površinskih vodenih tokova, važno je pomenuti rijeku Sapnu, koja protiče kroz područje obuhvata, a ujedno predstavlja i najveći vodotok na području Općine. Na dionici rijeke Sapne koja prolazi kroz obuhvat Plana izvršena je regulacija korita.

2.3. Inženjersko-geološke karakteristike

Prema seizmološkoj karti, područje općine Sapna, a time i obuhvat Regulacionog plana, svrstani su u VI MCS oblast mogućeg intenziteta postresa.

Za potrebe prostornog planiranja na području općine Sapna urađen je od strane Rudarsko-geološko-građevinskog fakulteta u Tuzli "Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna". Kroz pomenuti Elaborat izvršeno je detaljno okonturivanje klizišta i nestabilnih zona, čiji su nalazi relevantni za obuhvat predmetnog Plana, preuzeti i prezentovani u ovoj tematskoj cjelini.

"Na prostoru općina Sapna registrovan je veliki broj klizišta i nestabilnih padina koje čini veliki problem za prostorno planiranje, projektovanje i građenje. Razvoj kliznih procesa doprinio je otežanju i uništenju brojnih objekata tokom majskog nevremena u 2014. godini. Zoniranje terena prema stepenu stabilnosti odnosno pogodnosti za građenje nam omogućava da racionalno iskoristimo prostor na kome će se graditi uzimajući u obzir da tehnogeni uticaj kao bitan element rizika svedemo na najmanju moguću mjeru."⁴

U toku izrade Elaborata izvršeno je prikupljanje i sređivanje rezultata svih dosadašnjih istraživanja i obavljeno detaljno inženjersko-geološko kartiranje terena. Prikupljeni podaci i rezultati su prezentovani na tematskim grafičkim priložima, uvidom u koje su dobiveni podaci o stabilnosti terena obuhvata predmetnog Plana.

Prema podacima iz navedenog Elaborata, teren unutar obuhvata Regulacionog plana procentualno najvećim dijelom (cca 97%) spada u kategoriju stabilnih terena, gdje ne postoje preduslovi za pojavu i razvoj geoloških procesa, izuzev ukoliko zbog morfogenetskih procesa dođe do radikalnih promjena u prirodnoj morfologiji. Na jugoistočnom dijelu obuhvata evidentirana je pojava nestabilnog terena u površini od 0,13 ha, što čini 3% ukupne površine obuhvata. Pored navedenog, na ažurnoj geodetskoj podlozi zabilježeno je klizište uz nogometni stadion, neposredno uz sjevernu granicu obuhvata Plana.

Na sljedećoj ilustraciji prikazan je izvod iz Karte stabilnosti - pogodnosti za građenje (R 1:25.000) za obuhvat Regulacionog plana.

³ Općina Sapna (2009). Strategija razvoja Općine Sapna 2009-2014. str 17.

⁴ Rudarsko-geološko-građevinski fakultet u Tuzli (2015). Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna. str.9

Ilustracija 1 - Stabilnost terena u granicama obuhvata Plana (Elaborat o izdvojenim klizištima i nestabilnim zonama na području općine Sapna)

Na osnovu "Elaborata o geomehničkim ispitivanjima terena i konstrukcije postojećih (tri objekta) za uslove predviđene nadogradnje na lokalitetu Sapna - Centar, Sapna"⁵ i izvršenog terenskog geomehničkog ispitivanja na teritoriji predmetnog obuhvata konstatovane su aluvijalne naslage: CH neorganske gline srednje do niske plastičnosti i to glina prašinasto-pjeskovita u proslojcima izmiješanim sa šljunkom (polu-čvrsto do čvrsto tlo). Šljunak je osnovna struktura aluvijalne naslage i zaliježe u sloju od 0,6 - 3,7 m dubine. Prema navedenim terenskim ispitivanjima, pojava podzemne vode nije konstatovana u istražnim bušotinama.

Prema ažurnom geodetskom snimku i uvidom stanja na terenu može se zaključiti da je teren unutar obuhvata uglavnom zaravnjen sa blagim padom od sjevernog prema južnom dijelu sa visinskom razlikom od cca 3 m i najvišom kotom 237,5 m.n.v. Istočni dio obuhvata je sa većim nagibima. Maksimalna visinska kota u ovom dijelu iznosi 250 m.n.v., a najniža 233 m.n.v.

3. Stvoreni uslovi

3.1. Namjena površina

Namjena zemljišta unutar obuhvata je utvrđena obilaskom terena, te zoniranjem obuhvata ukupne površine od 4,75 ha građevinskog zemljišta, u cilju boljeg razumijevanja i adekvatne obrade. U okviru predmetnog obuhvata registrovane su slijedeće površine/zone pretežne namjene:

⁵ Megatest Tuzla (2004). Elaborat o geomehničkim ispitivanjima terena i konstrukcije postojećih (tri objekta) za uslove predviđene nadogradnje na lokalitetu Sapna - Centar.

Tabela 2 - Postojeće površine/zone pretežne namjene

Namjena	Površina (ha)
Stambeno – poslovna zona	1,45 ha
Zona sporta i rekreacije 1	0,44 ha
Zona sporta i rekreacije 2	1,10 ha
Zona regulisanog korita vodotoka	0,42 ha
Zona zelenila	1,32 ha
Ukupno:	4,57 ha

3.1.1. Stambeno – poslovna zona

Površina je iskorištena za potrebe stambeno – poslovnih objekata. Analizom površina dolazi se do zaključka da je funkcija stanovanja znatno zastupljenija u odnosu na poslovne sadržaje. Stanovanje se javlja u vidu individualnih i kolektivnih objekata prosječne spratnosti P+2. Poslovni sadržaji zastupljeni su uglavnom u prizemljima kolektivnih stambenih objekata, dok su pojedinačni poslovni objekti rijetko zastupljeni. U okviru poslovnih objekata, pored uslužnih i trgovačkih djelatnosti, smješteni su i javni sadržaji - policija, banka, te ispostava pošte. Tlocrtnne površine objekata variraju od 45 – 240 m², iz čega se može zaključiti da je riječ o objektima manjih gabarita, obzirom da se radi o centralnoj gradskoj zoni. Obrada pješačkih i kolskih površina nije adekvatna, te su u najvećoj mjeri zastupljene makadamske neuređene površine koje se koriste uglavnom za parkiranje. Uređene zelene površine zastupljene su jedino u pojasu uz regionalnu cestu, te ih je kao takve potrebno i očuvati.

3.1.2. Zona sporta i rekreacije 1

U okviru ove zone smješten je objekat sportske dvorane spratnosti P+2, koja je u fazi izgradnje zajedno sa planiranim pratećim sadržajima. Zastupljenost zelenih površina je ocjenjena kao dovoljna, međutim ove površine nisu njegovane odnosno održavane.

3.1.3. Zona sporta i rekreacije 2

U okviru ove zone smješten je fudbalski stadion, sa manjim pomoćnim objektom. Obzirom da se radi o glavnom stadionu na prostoru Općine posebnu pažnju potrebno je posvetiti pristupu, koji se u postojećem stanju očituje kao neadekvatan. Zastupljenost zelenih površina je ocjenjena kao dovoljna, međutim ove površine nisu njegovane odnosno održavane. U neposrednom okruženju stadiona, na istočnoj strani evidentirano je klizište.

3.1.4. Zona regulisanog korita vodotoka

Ovu zonu karakteriše regulisano riječno korito. Korito je izvedeno kao trapezno, a površinska obrada je u kamenu. Zapadnom stranom korita izvedena je pješačka staza, što daje dodatni kvalitet ovom prostoru.

3.1.5. Zona zelenila

Unutar ove zone, izuzev dalekovoda, nisu evidentirane nikakve ostale fizičke strukture. Radi se o zoni sa značajnim nagibom terena i zemljištem obraslim samoniklim zelenilom. U ovoj zoni je evidentirano klizište, koje je potrebno sanirati, a prostor urediti na način da bude pogodan korištnju u skladu sa urbanim karakterom ostalih zona predmetnog Plana.

3.2. Katastarske čestice i vlasnički podaci

Detaljnim prikazom katastarskih čestica, dobiven je uvid u brojnost, površine, vlasništvo i način korištenja parcela, te su za tu potrebu izrađeni i opisni kartoni čestica, koji su dati u prilogu ovog Plana, dok je sumarni prikaz katastarskih čestica dat u slijedećoj tabeli:

Tabela 3 - Pregled katastarskih čestica u sklopu obuhvata Plana

Katastarska čestica	Katastarska općina	Način korištenja	Površina (m ²)	Vlasništvo
2745/1	Sapna	Pašnjak 2. klase	3275	Državno
2746	Sapna	Šuma 3. klase Kuća i zgrada	6842	Privatno
3017/1	Sapna	Šuma 3. klase Šuma 4. klase	184760	Privatno
3020	Sapna	Pašnjak 3. klase	1576	Privatno
3021	Sapna	Pašnjak 3. klase	718	Privatno
3022/1	Sapna	Njiva 6. klase	2262	Privatno
3022/2	Sapna	Njiva 6. klase	1009	Privatno
3022/3	Sapna	Ostalo neplodno zemljište	420	Privatno
3027	Sapna	Pašnjak 3. klase	4669	Državno
3045	Sapna	Njiva 3. Klase Poslovna zgrada u privredi Dvorište	4300	Državno
3046/1	Sapna	Njiva 3. Klase	2679	Državno
3046/2	Sapna	Njiva 3. Klase	758	Državno
3046/3	Sapna	Njiva 3. Klase	718	Državno
3046/4	Sapna	Njiva 3. Klase	1001	Državno
3047/1	Sapna	Kuća i zgrada Dvorište	255	Privatno
3047/2	Sapna	Dvorište	155	Državno
3048/1	Sapna	Kuća i zgrada Kuća i zgrada Dvorište	5377	Državno
3048/2	Sapna	Kuća i zgrada	136	Državno
3048/3	Sapna	Kuća i zgrada	128	Državno
3048/4	Sapna	Pašnjak 2. klase	250	Državno
3048/5	Sapna	Dvorište	250	Privatno
3048/6	Sapna	Kuća i zgrada	134	Državno
3048/7	Sapna	Kuća i zgrada	216	Državno
3048/8	Sapna	Kuća i zgrada Dvorište	265	Privatno
3049	Sapna	Pašnjak 6. klase	833	Državno
3050	Sapna	Šuma 4. klase	450	Državno
3051	Sapna	Poslovna zgrada u privredi -Zemljište uz privrednu zgradu	250	Privatno
3791/1	Sapna	Rijeka	80057	Državno
3799/1	Sapna	Nekategorisani put	18286	Državno

3.3. Fizičke strukture prostorne cjeline

U prostoru koji je definisan utvrđenim granicama su uvidom na terenu, te uz pomoć ažurnog geodetskog snimka postojećeg stanja, analizirane fizičke strukture prema namjeni, gabaritima i bonitetu, koje su prezentirane u kartonima za svaki objekat ponaosob. Ovi kartoni su sastvani dio dokumentacione osnove plana.

Analizom postojećeg stanja utvrđeno je da se dominantna spratnost objekata kreće od prizemlja (P) do P+4+Pk. Zastupljenost objekata prema spratnosti prikazuje se u narednoj tabeli.

Tabela 4 - Zastupljenost objekata prema spratnosti

Spratnost	P	P+Pk	P+1	P+1+Pk	P+2	P+4+Pk	Ukupno
Broj objekata	4	1	1	4	3	1	14

Prosječna spratnost na ukupnoj površini posmatranog prostora je 35 spratova/14 objekata = 2,5 odnosno u prosjeku P+2. Uočeno je da je, obzirom na značaj ovog prostora u gradskom tkivu, zastupljena relativno niska spratnost objekata, odnosno kvalitetno uređeno gradsko građevinsko zemljište nije adekvatno iskorišteno.

Brojnost i odnos zastupljenosti objekata po namjeni prikazan je u narednoj tabeli.

Tabela 5 - Pregled objekata po namjeni

Fizičke strukture	BGP (m ²)	Procentualno učešće (%)	Tlocrtna površina (m ²)	Procentualno učešće (%)	Broj objekata
Stambeni objekti	1.694	23,5	788	23,3	5
Stambeno – poslovni objekti	3.085	42,9	791	23,4	4
Poslovni objekti	170	2,4	74	2,2	3
Javno-društveni objekti	2.247	31,2	1.732	51,2	2
UKUPNO	7.196	100	3.385	100	14

Kategorizacija objekata prema bonitetnim kategorijama je izvršena na osnovu sljedećih kriterija:

- **I - Zgrade van kategorije:** objekti privremenog karaktera, kao i straćare, kuće od pletara, te ostale zgrade čiji je vijek trajanja kratak.
- **II - Zgrade od slabijih materijala:** zgrade od čerpića ili naboja, od čerpića ili opeke sa drvenim kosturom i drveniom stropovima, i zgrade od drvenih elemenata sa drvenim stropovima, i zgrade od drvenih elemenata sa drvenim stropovima i slabijom finalnom obradom.
- **III - Zgrade od mješovitih materijala:** građevine građene jednim dijelom od slabog materijala (nepečena opeka, bondruk, naboj, drvo..), a drugim dijelom od tvrdog materijala (opeka, beton, kamen ..), kao i zgrade od opeke i kamena, zidane blatnim malterom i sa međuspratnom drvenom konstrukcijom.
- **IV - Lake montažne prizemne i jednospratne zgrade:** stalne zgrade izgrađene po montažnim sistemima od drveta, metala i raznih izolacionih ploča sa kvalitetnom finalnom obradom.
- **V - Zgrade zidane od opeke ili kamena, sa drvenim ili sličnim međuspratnim konstrukcijama:** zidane od opeke ili kamena sa međuspratnim konstrukcijama od drveta, ili čeličnih nosača sa svodovima od opeke ili betona.
- **VI - Zidane i skeletne zgrade:** sa savremenim međuspratnim konstrukcijama.

Prema bonitetu, odnosno primjenjenoj kategorizaciji, unutar razrađenog prostora registrovana je slijedeća struktura:

Tabela 6 - Evidentirani objekti prema bonitetnim kategorijama

Bonitet	I	II	III	IV	V	VI	Ukupno
Broj objekata	1	-	4	1	3	5	14

Pregled bonitetnih kategorija ukazuje na zastupljenost relativno kvalitetnog građevinskog fonda. Detaljnijom analizom kartona može se ocjeniti da je građevinski fond u pravilu relativno dobro održavan.

3.3.1. Stanovanje

Broj stanovnika na posmatranom području utvrđen je procjenom na osnovu sljedećih kriterija:

- jedan individualni stambeni objekat u prosjeku sadrži 1,5 stan koji je naseljen porodicom koja broji u prosjeku 3 člana
- broj stanova u kolektivnom stambenom objektu jednak je ukupnom BGP koji se dijeli sa prosječnom veličinom stana od 54 m². Svaki stan je naseljen sa porodicom veličine 3 člana.
- Kod stambeno – poslovnih objekata od procjenjene ukupne BGP odbija se procjenjena BGP poslovnog dijela. Preostali dio BGP sačinjavaju stanovi čija je veličina u prosjeku 54 m², a nastanjeni su porodicom čiju veličinu čine 3 člana.

Na osnovu ovih kriterija procjenjen je ukupan broj stanovnika, što je prikazano u narednoj tabeli.

Tabela 7 - Procijenjeni broj stanovnika u sklopu obuhvata Plana

Stanovanje	Broj stanova	Broj članova porodice	Broj stanovnika
Individualno stanovanje	3	3	9
Kolektivno stanovanje	32	3	96
Kolektivno stanovanje sa poslovnim prostorom	32	3	96
Ukupno	67		201

Obzirom da se radi o procjeni usvojeni broj stanovnika na ovom području iznosi 201.

Struktura evidentiranih stambenih jedinica u sklopu obuhvata bilježi dominantno kolektivne stambene jedinice. Struktura stambenih jedinica predstavljena je u tabelarnom prikazu u nastavku.

Tabela 8 - Struktura stambenih jedinica u sklopu obuhvata Plana

Stambene jedinice	Broj stanova
Individualno stanovanje	3
Kolektivno stanovanje	64
Ukupno	67

3.3.2. Javno-društveni objekti

Obzirom da se radi o najužem centru naselja Sapna, koji je ujedno i općinski centar, na datom prostoru nalaze se objekti društvene infrastrukture i javnog korištenja općinskog nivoa: zgrada pošte, policije, sportska dvorana, te nogometni stadion. Prostorni kapaciteti ovih sadržaja, izuzev sportske dvorane i stadiona, ne zadovoljavaju narasle potrebe Općine i naselja Sapna. Pored navedenih, nedostaju i prostorni kapaciteti za sadržaje kulture.

Komercijalni sadržaji, kao trgovina, ugostiteljstvo, zanatstvo i financijsko poslovne i druge usluge takođe ne zadovoljavaju, kako svojom strukturom, tako ni svojim kapacitetima.

3.3.3 Prirodno i kulturno-historijsko naslijeđe

U sklopu predmetnog obuhvata nisu evidentirani objekti prirodnog i kulturno – historijskog naslijeđe. U pogledu namjene prostora, tretirani obuhvat ne ulazi u granice zaštićenih područja.

3.4. Infrastruktura

3.4.1 Saobraćajna infrastruktura

Analiza stanja saobraćajne infrastrukture u sklopu predmetnog obuhvata evidentira glavnu longitudinalnu saobraćajnicu koja egzistira kao dio regionalnog pravca R-456 Karakaj - Sapna - Priboj. Ozirom da se radi o regionalnoj saobraćajnici, potrebno je poštovati zaštitni koridor ceste u širini od 10 m obostrano od ruba saobraćajnice.

Ostale saobraćajnice nemaju jasno definisane koridore, te ih je moguće svrstati u rang internih saobraćajnica koje služe isključivo za pristup objektima. Isti je slučaj i sa pješačkim saobraćajem, tj. nema konkretnih povezivanja u jedinstvenu cjelinu.

Stacionarni saobraćaj se organizuje u maniri slobodne, neorganizovane strukture, koje ne zadovoljavaju potrebe.

Analizom postojećeg stanja evidentiran je nedostatak kolskih i pješačkih poveznica između dvije obale i sadržaja u sklopu istih.

3.4.2 Elektrotehnička infrastruktura

Elektroenergetsko napajanje - Opis postojećeg stanja

U sklopu tretiranog obuhvata nalazi se jedna trafo stanice. Prema podacima dobijenim od nadležne elektrodistribucije, trafostanica TS 10(20)/0,4 kV Sapna I ima instaliranu snagu 630kVA. Nadležna elektrodistribucija je dala određene podatke i o postojećoj nadzemnoj i podzemnoj SN i NN mreži.

Planiranim rješenjem predviđena je zamjena postojećeg građevinskog fonda, prvenstveno objekata koji se nalaze na trasama planiranih saobraćajnica i u okviru pojasa regulacije rijeke, objekata niže kategorije, te objekata koji se dispoziciono ne uklapaju u planirano rješenje. U skladu sa novim planom, planira se i rekonstrukcija elektro-energetske mreže. Postojeća trafo stanica se treba uskladiti sa novim zahtjevima za snagom.

U tretiranom obuhvatu je dio niskonaponske mreže izveden kao podzemni, ali se obzirom na rekonstrukciju saobraćajnica planira rekonstrukcija i nadogradnja mreže. Mreža se planira kao podzemna jer je kao takva bezbjedna u napajanju potrošača.

U tretiranom obuhvatu je i dio srednjenaponske mreže izveden kao nadzemni, ali se obzirom na rekonstrukciju i nadogradnju objekta na mjestu prelaska podzemne u nadzemnu mrežu planira izmještanje iste.

Prema podacima dobijenim od nadležne elektrodistribucije, na području tretiranog obuhvata Regulacionog plana izdata je prethodna elektroenergetska saglasnost za malu fotonaponsku elektranu mFE. Kako je ista planirana na krovu sportske dvorane u ovom dokumentu se planira povezivanje ove mFE u mrežu.

Potrebno je planirati ishodovanje saglasnosti od nadležne elektrodistributivne kompanije, na osnovu okvirnog planskog dimenzioniranja buduće elektroenergetske mreže.

Kroz predmetni Regulacioni plan obrađeno je elektroenergetsko napajanje, vanjska rasvjeta i telekomunikaciona mreža tretiranog obuhvata. Elaboratom je potrebno obraditi sljedeće:

- Omogućiti normalno i sigurno snabdijevanje električnom energijom svih potrošača
- Poštovati propisane kvalitete za isporučenu električnu energiju, odnosno dozvoljene padove napona
- Dati prognozu budućeg opterećenja po različitim kategorijama potrošača kao što su: stambene zgrade, poslovni objekti, javna rasvjeta i slično
- Na osnovu procjene vršnog opterećenja, a imajući u vidu postojeću energetska mrežu, izvršiti dogradnju i rekonstrukciju postojeće elektroenergetske mreže obuhvata
- Planirati razvojnu elektrodistributivnu mrežu uzimajući u obzir geografske, tehničke i ekonomske aspekte
- Za cijeli obuhvat planirati javnu rasvjetu sa odgovarajućim nivoom osvjetljenosti
- Za cijeli obuhvat planirati telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju.

Kao podloge za izradu Plana služile su:

- Prostorno planska dokumentacija višeg reda
- Postojeće stanje elektroenergetske mreže, vanjske rasvjete i telekomunikacione mreže
- Podaci dobijeni od planera ostalih faza planskog dokumenta
- Tehnički uslovi i tehničke preporuke za izradu Idejnog rješenja elektroenergetike i javne rasvjete, te usvojeni standardni presjeci SN 10(20) kV kablova i TS 10(20)/0.4 kV od JP Elektroprivrede BiH.

3.4.3 Hidrotehnička infrastruktura

Vodosnabdijevanje

Naselje Sapna sa okolnim zaseocima ima rješeno pitanje vodosnabdijevanja koje trenutno zadovoljava taj dio prostora općine. Vodosnabdijevanje je rješavano na različite načine, te različiti upravitelji upravljaju ovim sistemima. Prema podacima iz Strategije razvoja općine Sapna ukupna dužina izgrađene vodovodne mreže iznosi cca 20 km primarne i cca 60 km

sekundarne mreže. Potrebno je napomenuti da ove mreže nisu snimljene niti zavedene u katastar podzemnih instalacija.

U obuhvatu regulacionog plana postoji izgrađena vodovodna mreža, manjeg profila Ø3/4". Neposredno u blizini, cca 50 m' od obuhvata, nalazi se gradski vodovodni kolektor. Također, su izgrađeni i cjevovodi prečnika Ø2" od zgrade MUPa i Ø3" u parceli školskog dvorišta, u neposrednoj blizini planiranog autobusnog stajališta. Osnovni problem predstavlja činjenica da postojeća vodovodna mreža nije snimljena i uvrštena u katastar podzemnih instalacija. Nakon snimanja vodovodne mreže, potrebno je ustanoviti i analizirati stanje u odnosu na ovaj regulacioni plan, te izmjestiti sve instalacije koje dolaze u koliziju sa drugim instalacijama i planiranim objektima. Potrebno je istražiti mogućnost rekonstrukcije postojeće mreže i dovođenja većih količina vode, većim prečnikom cjevovoda obzirom na protivpožarne zahtjeve.

Sakupljanje i odvodnja otpadnih i oborinskih voda

Na području općine Sapna postoje prema projektnoj dokumentaciji urađene tri dionice kolektora, kao i izgrađena mreža od PVC ili PE cijevi na pojedinim dijelovima općine koja prikuplja otpadnu vodu i koja se ispušta na više mjesta u rijeku Sapni. Ova mreža prolazi kroz područje obuhvata. Izgrađeni kolektor je betonski DN500.

Glavnim projektom urađenim od strane projektanta „Spreča“ d.o.o. Tuzla, projektovan je separatan sistem odvodnje otpadnih i oborinskih voda, te je predviđeno da se oborinske vode najkraćim putem odvedu do rijeke Sapne koja je u ovom slučaju prirodni recipijent. Predmet glavnog projekta je bio samo kolektor odvodnje otpadnih voda. Glavni kolektor, zbog dužine i fazne izgradnje je podijeljen na pet dionica. Predmet obuhvata ovog regulacionog plana se u odnosu na glavni projekat odvodnje otpadnih voda nalazi u obuhvatu treće dionice.

Postojeći kolektor je kako je već prethodno navedeno izgrađen od betonskih cijevi DN500 i položen kroz centar općine. Pored otpadnih voda iz objekata u centru, kolektor prikupa vode iz naselja Potkojnica i Svrake. Ukupna dužina iznosi 744,94 m'.

Kada je riječ o prikupljanju i ispuštanju oborinskih voda, nema izgrađena mreža za prikupljanje, tretman i odvodnju oborinskih voda. Oborinske vode sa krovova, saobraćanica i ostalih površina se slijevaju na okolni teren.

4. Bilans postojećih površina i urbanističko-tehnički parametri

Postojeće stanje karakterišu sljedeći urbanističko – tehnički pokazatelji:

• Ukupna površina predmetnog obuhvata	4,75 ha
• Površina stambeno – poslovne zone	1,45 ha
• Površina zone sporta i rekreacije 1	0,44 ha
• Površina zone sporta i rekreacije 2	1,10 ha
• Površina zone regulisanog korita vodotoka	0,42 ha
• Površina zone zelenila	1,32 ha
• Ukupna BGP objekata	7.599,6 m ²
• Ukupna tlocrtna površina objekata	3.502,1 m ²
• Prosječna spratnost objekata	P+2
• Koeficijent izgrađenosti	Ki = 0,16

$$Ki = \frac{BGP}{Pu} = 0,16$$

• Procenat izgrađenosti	Pi = 7,4%

$$Pi = \frac{Ptl}{Pu} \times 100 = 7,4 \%$$

• Procjenjeni broj stanovnika	201
• Gustina naseljenosti	42 st/ha
• Ukupan broj stanova	67

5. Odnos izgrađenih objekata prema postojećoj planskoj dokumentaciji i katastarskim podlogama

Obzirom da predmetnom planu nije prethodio nijedan dokument detaljnog planskog uređenja, stanje postojeće izgrađenosti fizičkih struktura je komparirano u odnosu na ažurne katastarske podloge. Na osnovu navedenog, evidentno je da su svi izgrađeni objekti ucrtani u katastar.

Uvidom u stanje na terenu, stanje očuvanosti, bonitetnu kategorizaciju objekata te imajući u vidu planirane zahvate i prostorna opredjeljenja ka poboljšanju uslova i kvaliteta života unutar područja predmetnog Plana, za rušenje je predviđeno 9 objekata, uglavnom onih slabe bonitetne kategorije, kao i objekata koji su predviđeni za zamjenu građevinskog fonda, što čini ukupno cca P = 680 m² površine.

6. Analiza i ocjena stanja prirodnih i stvorenih uslova, te organizacije prostora

Unutar obuhvata Regulacionog plana za stambeno-poslovnu zonu „Centar“ nalazi se 14 izgrađenih objekata, u koje se uglavnom smještaju stambeni, poslovni i sportski sadržaji, što i odgovara karakteru gradske jezgre. Funkcija stanovanja prisutna je u većoj mjeri, a uglavnom je zastupljena zajedno sa poslovnom funkcijom u vidu poslovnih sadržaja u prizemljima.

Prilikom ocjene stanja objekata, od ukupno 14 snimljenih objekata, oko 70% je u građevniski dobrom stanju, te zahtjeva manje ili nikakve mjere sanacije, dok preostalih 30% zahtjeva rekonstrukciju. Spratnost objekata se kreće od P do P+4+Pk. Najzastupljeniji su prizemni objekti cca 28%, zatim slijede objekti spratnosti P+1+Pk cca 28%, te objekti spratnosti P+2 sa cca 21% učešća. Prosječna spratnost iznosi P+2, a maksimalna spratnost P+4+Pk.

Generalno, racionalnost korištenja građevinskog zemljišta nije adekvatna nivou centraliteta kakav je centar Sapna, što pokazuje i koeficijent izgrađenosti koji iznosi 0,14. Nedovoljno jasna parcelacija se očituje, kako kartografski tako i u prostoru, a kroz neuređene površine svih vrsta.

Uređene zelene površine zastupljene su u malom procentu, te se u narednom periodu trebaju obezbjeđiti odgovarajuće površine za urbano zelenilo.

U pogledu saobraćaja, najveći problem predstavlja regionalna cesta R-456 Sapna - Priboj, koja je trenutno i u funkciji gradske saobraćajnice. Rješenje problema prisustva tranzitnog saobraćaja moguće je jedino izmještanjem regionalne ceste van urbanog područja, što je zadatak planske dokumentacije višeg reda. Potrebe za parkiranjem nisu u potpunosti zadovoljene, tako da dolazi do parkiranja vozila na mjestima koja za to nisu predviđena, što i u pješačkoj zoni ugrožava kretanje pješaka.

II - PROJEKCIJA IZGRADNJE I UREĐENJA PROSTORNE CJELINE

1. Plan organizacije, uređenja i korištenja prostora

1.1. Osnovna namjena površina

Polazište za planiranje prostorne organizacije čini zatečeni stepen izgrađenosti prostora, stepen razvijenosti infrastrukturnih sistema, prvenstveno saobraćajne mreže, te način korištenja površina na dijelovima Plana za koje je Općina preuzela određene obaveze ili procjenjuje da je moguće za pojedine lokacije obezbjediti investicije od javnog/društvenog interesa. Obzirom da je prostor unutar obuhvata Plana skoro u potpunosti izgrađen, intervencije u prostoru su usmjerene na:

- interpolaciju pojedinačnih objekata na slobodnim lokacijama
- zamjenu građevinskog fonda
- redizajn, nadogradnju i dogradnju postojećih objekata.

Obzirom da se radi o prostoru koji je dio administrativnog centra, neophodno je locirati i odgovarajuće deficitarne kapacitete za pojedine funkcije. Planirani su prostorni kapaciteti za sadržaje kulture, komercijalni sadržaji u okviru slobodnostojećih objekata (zanatski centar) i prizemlja stambeno – poslovnih objekata (predviđeno je i pretvaranje postojećih stambenih prizemlja u poslovna), dok je nedostatak prostora za potrebe PTT saobraćaja i MUP-a riješen nadogradnjom i novom izgradnjom.

Iz navedenog se može zaključiti da formiranje novog koncepta prostorne organizacije koji je već zacrtan i zaživio u prostoru ne bi bilo racionalno, obzirom da je interes Općine da dijelom proširi područje posmatranja, da usaglasi novoizgrađene objekte sa prostornim elementima utvrđenim u predmetnom Planu, razriješi pitanje minimalnog opremanja područja saobraćajnom i komunalnom infrastrukturom, ostvari mogućnost što većeg prostora za parkiranje osobnih vozila, te eventualno uvede nove sadržaje za koje se javila potreba.

Prednje konstatacije su uslovile da se planirana organizacija i zoniranje prostora skoro u potpunosti potvrđuju već postojeće zoniranje u okviru evidentiranog postojećeg stanja predmetnog Plana. Eventualno manje korekcije uslovljene su predviđenim proširenjem sadržaja koje obuhvataju razmatrani prostor, uvažavanje postojećih vlasničkih odnosa i neophodnih korekcija trasa pojedinih saobraćajnica.

Navedeno je rezultiralo da prostornu organizaciju predmetnog obuhvata karakteriše pet planiranih zona pretežne namjene:

- stambeno-poslovna zona
- zona sporta i rekreacije 1
- zona sporta i rekreacije 2
- zona regulisanog korita vodotoka
- zona spomen parka.

1.2. Plan organizacije prostora

Konceptualno, prostor Centar, Sapna treba da se razvija na četiri „tačke“ u prostoru, longitudinalno pozicionirane duž regulisanog korita vodotoka koji se prostorno nalazi duž centralnog dijela obuhvata. Planirani koncept uspostavlja zasebni stambeno-poslovni centar u kojem se nadopunjuje nedostajući broj poslovnih, ali i javnih sadržaja, te dva značajna sportsko-rekreaciona centra koja povezuje i upotpunjava zona spomen parka u padinskom dijelu obuhvata.

Zoniranje površina unutar obuhvata Plana daje mogućnost pregleda osnovnih namjena, a što je i još važnije, govori o načinu „upravljanja“ i namjenama prostora, koje se mogu naći u određenoj cjelini – zoni. Na osnovu predloženog zoniranja može se pristupiti uređenju prostora, s tim da je izgradnja arhitektonskih i drugih objekata usmjerena u skladu sa mogućnostima i karakteristikama prostora u pojedinim zonama. Obuhvat je, kako je prethodno navedeno, podijeljen na 5 zona, koje se distribuiraju u slijedećim površinam:

Tabela 9 - Planirane površine/zone pretežne namjene

Namjena	Površina (ha)
Stambeno – poslovna zona	1,456
Zona sporta i rekreacije 1	0,441
Zona sporta i rekreacije 2	1,105
Zona regulisanog korita vodotoka	1,326
Zona spomen parka	0,426

Prethodno navedene planirane zone pretežne namjene adekvatno se opremaju infrastrukturnim sistemima, na način da obezbijede nesmetano funkcionisanje i korištenje svih sadržaja. Bitan akcent u prostornog organizaciji je stavljen na planiranje i organizovanje pješačkih, stacionarnih i kolskih kretnji, kao i sveukupnog parternog uređenja. Planiraju se dodatne veze u cilju međusobnog korespondiranja i olakšanog korištenja sadržaja na dvije obale rijeke, kao i generalno povezivanje predmetnog obuhvata sa ostalim dijelovima gradskog tkiva.

Tako postavljenim principom tretiranja prostora Centra, cjelokupno gradsko područje Sapne može imati veoma kvalitetan ambijent stanovanja, poslovanja, rekreacije i sl., tj. svega onoga što čovjek u toku jednog dana potrebuje.

1.2.1 Stambeno-poslovna zona

„Stambeno – poslovna zona“, sa ukupnom površinom 1,45 ha, obuhvata prostor između regionalne saobraćajnice koja tangira obuhvat, rijeke Sapne i kontaktne sportsko-rekreacione zone I (zona sa Sportskom dvoranom).

Površinski ova zona zauzima najveći dio prostora koji se obrađuje predmetnim Planom. Ovdje su smješteni poslovni sadržaji i stambene jedinice u objektima čija se spratnost kreće od P+1 do P+4. Sadržajno tu se zadovoljavaju potrebe svakodnevnog snabdjevanja zanatskih usluga, ugostiteljstva, poslovnih prostora, administracije i dr. Poslovni sadržaji dijelom su smješteni u prizemljima, dok se spratovi koriste za potrebe stanovanja. Ova zona sa svojim slobodnim prostorima predstavlja najveći potencijal za novu izgradnju.

U okviru ove zone planirano je:

- Izgradnja zamjenskih stambeno – poslovnih i poslovnih objekata za objekte predviđene za rušenje, a koji su na karti br. 3 (Postojeće stanje fizičkih struktura -

kategorizacija) označeni brojevima: 2 (a,b,c), 5, 7 i 13. Zamjena građevinskog fonda za objekte 2 (a,b,c), 5, 7 i 13 vrši se u vidu izgradnje novih stambeno – poslovnih objekata na novoformiranim parcelama predstavljenim na karti br. 11 (Plan parcelacije).

- Nadogradnja jedne etaže na postojećim objektima označenim brojevima 3 i 9.
- Izgradnja Doma kulture sa podzemnom garažom i ostalim pratećim sadržajima. Površina Doma kulture bi prema normativima trebala iznositi minimalno 1200 m² BGP (bez podzemne garaže), a u okviru predmetnog Plana planirana je sa 1.700 m² BGP (bez podzemne garaže) i sa minimalno 31 parking mjesto u okviru podzemne garaže.
- Izgradnja stambeno – poslovnog objekta spratnosti Po+P+4 sa podzemnom garažom u ulici Viteške brigade (do objekta dvorane). U okviru podzemne garaže moguće je obezbjediti minimum 25 parking mjesta.
- Izgradnja stambeno – poslovnog objekta spratnosti P+4 na istočnom dijelu zone, uz rijeku Sapnu.
- Formiranje trga sa fontanom, između ulice Viteške brigade i rijeke Sapne.
- Zadržavaju se postojeća „zelena ostrva“ uz regionalni put.
- Uvođenje nove sabirne saobraćajnice kroz centralni dio obuhvata.
- Formiranje pješačke šetnice, bez kolskog saobraćaja i saobraćaja u mirovanju, izuzev za prolazak interventnih vozila u dijelu ulice Viteške brigade od zgrade MUP-a do Pošte.

Na kraju planskog perioda, unutar prostora koji tretira predmetni Plan, a u skladu sa očekivanim stepenom izgradnje na slobodnim površinama, procjenjeno je da će se u odnosu na procijenjeni postojeći broj stanovnika od 201, povećati na 597 odnosno za 396 stanovnika. Nosioc izrade cijeni da je ovo maksimalan broj koji će biti smješten u ovom prostoru, što ne znači da će ova brojka biti dostignuta do kraja planskog perioda, već će se kretati usklađeno sa obimom izgradnje stambenih površina na razmatranom području, te kretanjima prosječne brojnosti porodice.

Danas standard stambene površine po glavi stanovnika iznosi 18 m² BGP u kolektivnim stambenim objektima. Očekuje se da će se u narednom periodu kultura stanovanja podići na veći nivo, a prostorni standard stambene jedinice podići na 21 m² po glavi stanovnika. Ovo podrazumjeva da življenje u ovakvim stanovima u pogledu tehnologije napreduje, posebno sa stanovišta novih mogućnosti u pogledu korištenja kućanskih aparata, obezbjeđenja energije i energetske efikasnosti. Spratnost stambeno – poslovnih objekata ne prelazi u prosjeku P+4, tako da se gradska struktura na taj način usaglašava sa kvalitetnim odnosom čovjeka i prostora. Uz to izgradnja se donekle pojeftinjuje obzirom da nije neophodno obezbjeđenje liftova kao vertikalnog transporta. Predviđena spratnost planiranih građevina, je pored ostalog, u skladu sa zatečenim stanjem u prostoru i u visinskom pogledu.

Unutar granica posmatranja očekivati je da će se do kraja planskog perioda značajne stambene površine, koja se planiraju u vidu kolektivnih stambeno – poslovnih objekata. Na ovaj način moguće je obezbjediti, u stambenim objektima 150 novih stanova, što iznosi godišnje 15 stanova do kraja planskog perioda.

1.2.2 Zona sporta i rekreacije

„Zona sporta i rekreacije 1“ zauzima površinu od 0,44 ha. Ova zona obuhvata prostor između Regionalnog puta, rijeke Sapne i „Stambeno – poslovne zone“. Ovu površinu karakteriše značajan gabarit sportske dvorane koja je u izgradnji.

Nakon izgradnje dvorane očekuje se kvalitetno uređenje parternih površina: trga, zelenih površina i formiranje odgovarajućeg broja parking mjesta.

U okviru ove zone planirano je:

- dogradnja sportske dvorane u nivou prizemlja,
- formiranje trga ispred dvorane i izgradnja parkinga u dijelu parcele prema rijeci.

„Zona sporta i rekreacije 2“ zauzima površinu od 1,10 ha. Ova zona obuhvata prostor između rijeke Sapne i zone „Spomen parka“, na drugoj obali obuhvata. Zonu odlikuje značajni gabarit gradskog stadiona, sa planiranim pratećim sadržajima kao što su tribine i objekat za potrebe funkcionisanja stadiona (smještaj garderoba, uprave i sl).

Na slobodnim površinama van granica stadiona predviđa se izgradnja zanatskog centra.

U okviru ove zone planirano je:

- formiranje stadiona dimenzija 64x100 m
- formiranje teniskog terena
- izgradnja tribina na sjevernoj strani stadiona kapaciteta cca 750 posjetilaca, uz prethodno saniranje klizišta
- izgradnja zamjenskog objekta spratnosti S+P, za smještaj svih pratećih sadržaja stadiona
- izgradnja objekta zanatskog centra spratnosti P+1
- uvođenje nove saobraćnice sa koje se obezbjeđuje pristup stadionu i zanatskom centru.

1.2.3 Zona regulisanog korita vodotoka

„Zona regulisanog korita vodotoka“ se planira na ukupnoj površini od 0,42 ha. Ova zona zauzima centralni dio obuhvata koja prostor fizički dijeli na dvije, približno jednake cjeline. U sklopu ove zone izvršena je regulacija korita rijeke Sapne, uz koju se planira zaštitni pojas u širini od 5 m obostrano, od kranjeg ruba regulacije.

U sklopu zaštitnog pojasa je predviđa sadnja drvoreda i izgradanja pješačkih staza, te dodatno opremanje adekvatnim urbanim mobilijarom.

U okviru ove zone planirano je:

- formiranje zaštitnog pojasa u širini od 5m (od kosine korita), u okviru kojeg se predviđa sadnja drvoreda i uređenje pješačkih staza
- izgradnja mosta za kolski saobraćaj prema rješenju saobraćajne infrastrukture
- izradnja dva pješačka mosta, s tim da se na mostu kod planiranog zanatskog centra planira izgradnja poslovnog objekta (privremenog karaktera)
- postojeći most na sjeveru obuhvata se zadržava.

Objekat na vodi je zamišljen kao privremeni objekat, montažno-demontažnog tipa. Po namjeni je definisan kao poslovni objekat, što omogućava organizovanje različitih sadržaja i djelatnosti, koje su kompatibilne pretežnoj namjeni cjelokupnog prostora, a koji se odlikuje urbanim karakterom i nosioc je razvoja glavnih funkcija centraliteta. Objekat je pogodan za organizovanje javnih manifestacija, ljetnih bašti, malih sajмова i prodajnih marketa, sl.

Objekat i pješački most, planiraju se kao "trg na vodi", gdje je pored planiranog objekta omogućemo okupljanje i cirkulacija pješaka, kojim je ovo najjednostavnija veza između sadržaja koji se nalaze na dvije obale.

Pješački most na koji se planira postavljanje ovakvog tipa objekta potrebno je dimenzionirati na način da statički odgovara potrebama objekta i budućih korisnika. Ovaj parametar će biti ograničavajući za izbor konstrukcije i sistema izgradnje.

1.2.4 Zona spomen parka

„Zona spomen parka“ se planira na ukupnoj površini od 1,32 ha. Ova zona zauzima istočni dio obuhvata, između lijeve obale rijeke Sapne i istočne granice obuhvata Plana. Formiranje spomenika sa pojasom zelenila u okviru ove zone uslovljeno je značajnim nagibom terena, na kojem bi bilo kakva gradnja bila ekonomski neopravdana. Predviđa se postavljanje pješačkih staza i hortikulturno uređenje, sa dodatnim opremanjem urbanim mobilijarom.

U okviru ove zone planirano je:

- formiranje spomen obilježja sa pristupnim pješačkim površinama i parking prostorom za posjetioce
- Saniranje klizišta evidentiranog uz granicu obuhvata.

1.3. Građevinski fond

U odnosu na zatečene fizičke strukture, projekcija izgradnje podrazumijeva izgradnju stambeno – poslovnih i poslovnih objekata, a čija bi funkcija i potrebe bile upotpunjene društvenom, administrativnom i poslovnom infrastrukturom zadovoljavajućeg nivoa.

U granicama predmetnog plana se planira uklanjanje 6 stambenih i 3 poslovna objekta, te izgradnja 8 novih objekata, od čega je 4 stambeno – poslovna, 2 poslovna objekta i 2 objekta javno-društvene namjene.

Na datom prostoru planirano je ukupno 22.602,6 m² bruto građevinske površine namjenjene stanovanju, poslovnim i javno-društvenim sadržajima. Pored postojećih kapaciteta od 6.537,8 m² BGP, planirano je 16.064,7 m² BGP novog prostora. U narednoj tabeli dat je prikaz planiranih i postojećih kapaciteta.

Tabela 10 - Postojeći i planirani građevinski fond

Postojeći objekti koji se zadržavaju						
Namjena objekata	Postojeće stanje		Intervencija		Ukupno	
	Ptl (m ²)	BGP (m ²)	Dogradnja (m ²)	Nadogradnja (m ²)	Ptl (m ²)	BGP (m ²)
Stambeno-poslovni objekti	1.131,2	4.333,1	-	563,6	1.131,2	4.896,7
Poslovni objekti	75,0	75,0	-	75,0	75,0	150,0
Javno-društveni objekti	1.614,70	2.129,7	241,0	-	1.855,7	2.370,7
					Σ	3.061,9
						7.417,4

Postojeći objekti koji se ruše		
Stambeni objekti	527,9	1.224,4
Poslovni objekti	234,95	315,3
Σ	763,0	1.539,7
Planirani objekti		
Stambeno-poslovni objekti	2.199,8	11.350,8
Poslovni objekti	472,5	945,0
Javno-društveni objekti	1.352,4	2.889,3
Σ	4.024,7	15.185,1
Postojeći objekti koji se zadržavaju + planirani objekti		
Stambeno-poslovni objekti	3.331,0	16.247,5
Poslovni objekti	547,5	1.095,0
Javno-društveni objekti	3.208,1	5.260,0
Σ	7.086,6	22.602,5

Planiranim rješenjem predviđena je zamjena postojećeg građevinskog fonda, prvenstveno objekata koji se nalaze na trasama planiranih saobraćajnica i u okviru pojasa regulacije rijeke, objekata niže kategorije, te objekata koji se dispoziciono ne uklapaju u planirano rješenje. Uklanjanjem cca 760 m² BGP omogućena je nova izgradnja stambenih, stambeno-poslovnih, poslovnih i objekata javno-društvene namjene ukupne BGP 15.185,1 m².

Predloženim urbanističkim konceptom data je mogućnost intervencija na postojećim objektima u vidu dogradnje, nadogradnje sprata, redizajna vanjskog izgleda objekta, kao i zamjene kompletnog građevinskog fonda, a sve u skladu sa Odlukom o provođenju Regulacionog plana za Stambeno-poslovnu zonu "Centar" u Sapni.

Promjena namjene prostora u prizemljima objekata iz stambene u poslovnu, moguća je ukoliko nova djelatnost ne utiče na kvalitet boravka u istim i susjednim objektima i ne ugrožava prirodnu sredinu i čovjekovu okolinu. Na postojećim objektima predviđenim za uklanjanje mogu se odobriti samo radovi tekućeg održavanja do uklanjanja istog.

Očekivati je da će, u planskom periodu značajna pažnja biti posvećena uređenju građevinskog zemljišta, posebno površina za parkiranje i površina namjenjenih uređenom gradskom zelenilu, te da će se redovno obezbjeđivati godišnji izvještaj o stanju u razmatranom prostoru. Isto tako moguće je da će Općina obezbjeđiti određena sredstva za potrebe studija i istraživanja, posebno kada je u pitanju stabilnost tla, demografski podaci, stanje prirodne sredine, kulturno – historijsko, graditeljsko i drugo nasljeđe. Navedene i druge studije i istraživanja mogu usloviti određene korekcije u okviru Plana koje su zacrtane projekcijom razvoja.

Društvena infrastruktura i sadržaji centra

Obzirom da za urbano područje Sapne ne postoji važeći urbanistički plan, kojim bi se jasno definisao prostorni razmještaj potrebnih kapaciteta društvenih djelatnosti, u okviru obuhvata predmetnog Regulacionog plana zadržani su postojeći sadržaji, te je uz smjernice nadležnih općinskih službi izvršena interpolacija novih sadržaja, koji trenutno ne egzistiraju na području općine Sapna.

Unutar obuhvata Plana, do kraja planskog perioda uz postojeće i dodatne planiraneprostorne kapacitete očekuje se slijedeći približni bilansi:

- komercijalne djelatnosti: 4.426,0m² BGP
- društvene djelatnosti: 5.260,0 m² BGP

- kultura: 2.172,5 m² BGP
- sport: 3.087,5 m² BGP.

1.4. Sistem zelenih površina

Planirano rješenje sistema zelenih površina oslanja se na činjenicu da će Sapna poprimiti potpuno urbani karakter, kao naselje, te će nastaviti sa svojom ulogom primarnog centra, u sistemu naselja općine Sapna. Zbog jedne takve odgovorne uloge u razvoju cjelokupnog prostora, sistem zelenih površina je formiran kao odgovor na urbanu matricu oko koje se razvija.

Zelenilo nema samo estetsku ulogu, već je direktno povezano sa očuvanjem fizičkog i mentalnog zdravlja korisnika, te se, također, smatra „odgovornim“ za očuvanje ambijentalne cjeline nekog područja, te ističe njegove prednosti. Na grafičkom prilogu br. 16. Plan hortikulturnog uređenja, koji prikazuje tretman zelenih površina u sklopu predmetnog Plana, primijetna je različita kategorizacija ovih površina, a koje će se pojedinačno objasniti u nastavku.

Javne zelene površine

Kao vrhunac tretmana javnih zelenih površina, formirat će se zona „Spomen parka“ u padinskom dijelu obuhvata. Također, javne zelene površine se planiraju uz objekte javno-društvene namjene, čime se formira mreža javnih zelenih površina. Osim tretmana zelenilom, ove cjeline trebaju biti opremljene i sadržajima za aktivnu i pasivnu rekreaciju za sve dobne skupine korisnika prostora, čime se ostvaruje urbani kvalitet življenja.

Na parcelama na kojima se planiraju nove uređene javne zelene površine, biološka komponenta treba da je zastupljena kroz visokoatraktivne vrste, sve tri vegetacione etaže. Zadržavajući postojeće kvalitetno drveće, na površinama svih kategorija zelenila može se odobriti uvođenje cvjetnih aplikacija, skulptura, fontana ili drugih elemenata za oblikovanje prostora.

U zavisnosti od potreba i prostornih mogućnosti uz objekte mogu se locirati stablašice sa adekvatnom površinskom obradom u nivou popločanja ili postavljati mobilne ili fiksne žardinjere upotpunjene sa cvjetno-perenskim formama, te elementi urbanog mobilijara – klupa, korpa, voda, rasvjeta, plohe dječijih igrališta, oglasni pano i sl.

U zoni „Spomen parka“, tretman zelenilom između ostalog ima zadatak konsolidacije terena i saniranja postojećeg klizišta. U kombinaciji sa zelenim površinama planiraju se kaskade u vidu pješačkih površina koje se opremaju urbanim mobilijarom, mobilijarom sa rekreaciju. Pomenute površine mogu se iskoristi za organizovanje različitih javnih, kulturnih i sportskih manifestacija.

Privatne zelene površine

Uz objekte stanovanja, predviđa se zelenilo privatnih parcela, a izazov uređenja ovih cjelina ogleda se upravo u činjenici da se radi o privatnom vlasništvu, te je korisnicima, odnosno, vlasnicima, prepušteno uređenje tih površina.

Kompozicija ovog tipa zelenila treba biti u skladu sa planiranim arhitektonskim izrazom objekata, pri čemu se treba poticati sadnja autohtnog zelenila područja, u što većem obimu. Ovo zelenilo se može organizovati na način da dvorište ima cvjetnjak i sa dekorativnim rastinjem, urbanim mobilijarom, drvećem.

Zelenilo ograničenog korištenja

„Sportsko – rekreativna zona 2“ je planirana kao zona zelenih površina ograničenog korištenja. Planirano zelenilo ovog tipa, po svojim karakteristikama uređenja ne odstupa od javnih zelenih površina, ali je prisutna razlika u načinu korištenja, jer se pristup ovoj zoni zelenila i ovim objektima uz koje se planira, u pravilu nadgleda i nije stalno omogućen.

Parkovske zelene površine

Kategorija parkovskog zelenila se planira u tampon zoni između regionalne ceste i „Stambeno-poslovne zone“, u kojoj se između ostalog planira spomen obilježje (poginulim braniteljima Armije BiH) uz pješačku šetnicu.

Ovu kategoriju zelenila tretirati kao javne zelene površine, uz dodatak spomen obilježja. Obilježje je planirano u vidu fontane, sa adekvatnim položenjem i pratećim urbanim mobilijarom. Konačan izgled i rješenje obilježja može biti predmeta javnog konkursa, uz uslov da isto ne narušava planska određenja i prostorne odnose.

Linijsko zelenilo

Okosnicu razvoja zelenih površina, nerijetko čine upravo drvoredi. Njihova geometrijska razvijenost, te mogućnost da nenametljivo povezuje sve zelene cjeline unutar nekog prostora, a pri tome dajući višestruku korist korisnicima i ambijentu, drvoredima daje prednost ispred svih drugih oblika hortikulturnog uređenja.

Pored estetskog, njihova glavna odlika je stvaranje hlada u zonama koje imaju povećan toplotni koeficijent, kao što su parkinzi, saobraćajnice, te zaštita od buke, koja se uz pravilan odabr vrsta, može gotovo anulirati.

Planirano rješenje predviđa sadnju drveća u jednostranim drvoredima uz šetnicu duž regulisanog korita rijeke Sapne. Ostali planirani drvoredi se smještaju na zelene, travnate površine, u sklopu javnih ili privatnih parcela. U cilju smanjenja toplotnih zona unutar trgova i parkinga, planirana je sadnja drvoreda, u zelenim ostrvima, ali i između parking mjesta, na način kako je to naznačeno na grafičkom prilogu br. 16 Plan hortikulturnog uređenja. Prilikom odabira vrsta, treba voditi računa o gustini i širini krošnje, te da osim estetsko – dekorativnog imaju i zaštitno – sanitarni karakter.

1.5. Prirodno i kulturno – historijsko naslijeđe

Unutar obuhvata Plana nema spomenika kulture ni arheoloških nalazišta. Obzirom na tu činjenicu, nikakve posebne mjere nije potrebno poduzimati u fazi izgradnje objekata u kontekstu zaštite kulturno – historijskog i arheološkog naslijeđa.

1.6. Opći urbanističko-tehnički uslovi za izgradnju objekata

Jedna od obaveza regulacije prostora je i definisanje relevantnih urbanističko – tehničkih elemenata za projektovanje i izgradnju objekata u predmetnom obuhvatu. Stoga, tekstualni i grafički prilozi dokumenta su obavezujući za sve subjekte koji učestvuju u realizaciji Regulacionog plana za Stambeno-poslovnu zonu “Centar” u Sapni.

Prije izrade arhitektonskog projekta objekata koji su Planom predviđeni, potrebno je izraditi detaljan projektni zadatak, koji će se pozivati i dosljedno usvajati sve podatke i zahtjeve koji su predviđeni predmetnim Planom.

- Namjeni objekta
- Horizontalnim i vertikalnim gabaritima
- Prostornom razmještaju fizičkih struktura i namjeni površina
- Orjentacione nivelacione kote
- Uslove za priključenje na saobraćajnu mrežu
- Maksimalnu izgrađenost i maksimalnu zauzetost parcele
- Uslove arhitektonskog oblikovanja objekta
- Uslove za uređenje slobodnih površina i javnih površina
- Uslove za priključenje objekta na infrastrukturnu mrežu
- Uslove zaštite.

Navedeni podaci se utvrđuju kao lokacijska informacija za svaki objekat pojedinačno ili za svaku prostorno – strukturalnu cjelinu, a sadrže i slijedeće:

1. Namjena objekata sa detaljnim razmještajem funkcionalnih cjelina, te opravdanosti predloženih gabarita objekta.
2. Maksimalne dimenzije horizontalnog gabarita objekta; vertikalni gabarit, koji se mjeri od buduće nivelete terena, sa brojem planiranih etaža.
3. Položaj objekta na građevinskoj parceli, orijentaciju ulaza i prilaza objektu, površinu i oblik osnove prizemlja, te spratova, kojima etaža nije karakteristična i izlazi iz gabarita prizemlja. Ovi podaci se prikazuju na grafičkom prilogu, dok se građevinske i regulacione linije i dodatno, pored grafičkog, označavaju očitanim koordinatama.
4. Niveleta poda prizemlja se određuje kao približna vrijednost, sa tačnošću ± 15 cm. Označava se kao apsolutna kota. Kod nekih objekata će se niveleta morati odrediti precizno.
5. Za određivanje nivelete referentna je nivelacija saobraćajnih površina, okolnog prostora, što je dato i na grafičkom prilogu ovog Plana.
6. Koeficijent izgrađenosti i procenat zauzetosti definisani su Planom za svaki tip građevine, koje se nalaze u obuhvatu Plana.
  - maksimalni procenat zauzetosti parcele za izgradnju stambenih i mješovito stambenih (stambeno-poslovnih) objekata iznosi 45%, dok se u slučajevima, gdje su ispoštovani ostali urbanističko tehnički uslovi, dozvoljava procenat zauzetosti parcele do 75%
  - maksimalni procenat zauzetosti parcele za izgradnju poslovnih i javno-društvenih objekata iznosi 70%, dok se u slučajevima, gdje su ispoštovani ostali urbanističko tehnički uslovi, dozvoljava procenat zauzetosti parcele do 90%.
  - koeficijent izgrađenosti parcele za mješovitu, individualno stambenu izgradnju iznosi: minimum 0,50, maksimum 1,60.
  - koeficijent izgrađenosti parcele za mješovitu, kolektivnu stambenu izgradnju iznosi: minimum 1,00, maksimum 4,00.

- koeficijent izgrađenosti parcele za izgradnju poslovnih i javno-društvenih objekata iznosi: minimum 1,00, maksimum 4,00.
  - koeficijent izgrađenosti parcela za građenje objekata od opšteg interesa i susjednih parcela koje imaju drugu namjenu može biti različit od prethodno navedenih.
7. Arhitektonsko oblikovanje je među najvažnijim projektantskim zadacima i vrlo je bitno za uspješno provođenje Plana. Od projektanta se traži da objekat uklapa i posmatra, prije svega, kao dio šireg prostora i ambijentalne cjeline, te da ne narušava stanje objekata koji su u njegovoj neposrednoj blizini. Materijalizacija objekata treba biti prilagođena klimatskim i drugim uslovima makrolokacije, ali određenih ograničenja u pogledu izbora materijala ne bi trebalo biti, već se taj aspekt prepušta projektantu na izbor.
  8. Slobodne površine trebaju biti tretirane na ozbiljnom i projektnom dokumentacijom popraćenom nivou. Tretman, oblikovanje i korištenje slobodnih i javnih površina od izuzetne je važnosti za korištenje i objekata i vanjskog prostora, te se te cjeline trebaju posmatrati, projektovati i izvoditi, kao sastavni dio objekata, na parceli na kojoj se tretman vanjskih površina vrši. Objekti ne mogu dobiti upotrebnu dozvolu bez izgradnje okolnih površina.
  9. Svi objekti moraju biti projektovani na način da odgovaraju savremenim zahtjevima struke za seizmičkom, protupožarnom sigurnosti, te da ni na koji način, u svom korištenju, ne ugrožavaju život i zdravlje korisnika.
  10. Dozvoljena je izgradnja podruma, ukoliko to uslovi na terenu dozvoljavaju. Podrumske etaže se ne mogu koristiti za stanovanje.
  11. U uslovima treba utvrditi i obavezu investitora za pribavljanje potrebnih geotehničkih podataka o tlu, putem neposrednih istražnih radova na mikrolokaciji.

1.7. Parcelacija, građevinske i regulacione linije

Prema Uredbi o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih planskih dokumenata, izvršena je parcelacija parcela namijenjenih gradnji, što je prikazano na pripadajućem grafičkom prilogu br. 11 Plan parcelacije.

Unutar Plana, a u najvećoj mjeri poštujući katastarske parcele i vlasničke odnose, definisano je 19 građevinskih parcela sa prijedlogom horizontalnih i vertikalnih gabarita. Prosječna veličina građevinske parcele iznosi $P=800 \text{ m}^2$, što je približno jednako utvrđenoj gradskoj građevinskoj parceli.

Parcele na kojima se planira gradnja poslovnih i stambeno – poslovnih objekata, privatnog su vlasništva, te je ograđivanje parcele dopušteno, prema urbanističko – tehničkim uslovima definisanim u Odluci o provođenju Plana.

Regulacionom linijom su utvrđene pojedinačne građevinske parcele, te je odvojeno zemljište planirano za javne površine od zemljišta planiranog za druge namjene.

Građevinskom linijom je definisana granica prema kojoj se gradi, odnosno iskoličava građevina.

Regulacione i građevinske linije su prezentovane na grafičkom prilogu br.12 Građevinske i regulacione linije. Prelomne tačke građevinskih i regulacionih linija su prikazane kao prilozi (Dio 4. Prilozi) i sastavni su dio Plana.

1.8. Infrastruktura

1.8.1 Saobraćajna infrastruktura

Osnovni cilj prilikom planiranja saobraćajne mreže, obuhvaćene ovim planom, jeste postizanje adekvatne klasifikacije saobraćajnica, povećanje bezbjednosti saobraćaja i pješaka u zoni saobraćajnica, te obezbjeđivanje pristupa planiranim objektima, uz poštovanje zatečenog stanja i prirodnih ograničenja.

Planom je predviđeno regulisanje postojeće Regionalne saobraćajnice i ulice Viteške brigade, unutar obuhvaćene zone, kako bi se osigurali uslovi propisani *Zakonom o osnovama sigurnosti saobraćaja u Bosni i Hercegovini*, kao i *Smjernicama za projektovanje, građenje, održavanje i nadzor na putevima*, u pogledu širine saobraćajne trake za oba smjera.

U okviru Plana predviđene su sljedeće kategorije saobraćajnica:

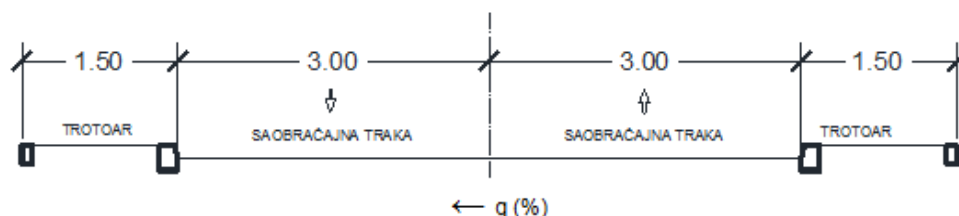
- Regionalna cesta (izvan obuhvata, ali bitna iz razloga što tangira obuhvat, potrebno je poštovati zaštitni koridor ceste u širini od 10 m obostrano od ruba saobraćajnice)
- Sabirne saobraćajnice unutar naselja
- Pristupne saobraćajnice.

Detaljni poprečni profili saobraćajnica predstavljani su na pripadajućem grafičkom prilogu, karta 13. Plan saobraćaja i nivelacije.

Sabirne saobraćajnice unutar naselja

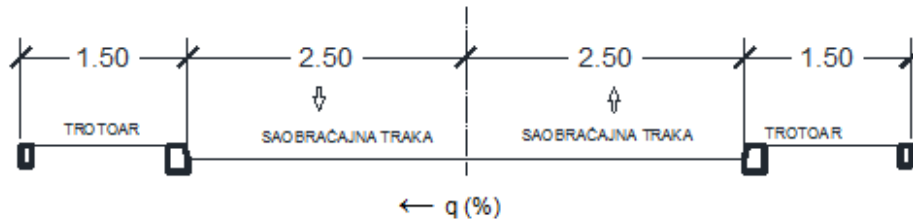
Unutar posmatranog prostora, predviđena je izgradnja nove sabirne saobraćajnice širine 6,0m i proširenje postojećih raskrsnica. Planirana sabirna saobraćajnica je spojena na regionalni put na dva mjesta, formirajući dvije trokake raskrsnice.

Iznad rijeke Sapne predviđena je izgradnja novog mosta na trasi pomenute saobraćajnice.

- Saobraćajne trake 2x3,00m'
- Pješačke staze obostrano u širini od 1,50m'
- Predstavljaju vezu između zona unutar obuhvata Plana, kao i priključak na regionalnu cestu.

Pristupne saobraćajnice

- Saobraćajne trake 2x2,50 (3,0)m'
- Pješačke staze obostrano u širini od 1,50m'
- Omogućuju pojedinačni pristup objektima unutar obuhvata.

Svi regulaciono - nivelacioni elementi saobraćajnica dati su na grafičkom prilogu 11. Plan saobraćaja i nivelacije.

Pješački saobraćaj

Pješački saobraćaj na prostoru naselja odvija se planiranim pješačkim stazama uz kolovoz čiji gabariti bi trebali biti najmanje 1,5m, odnosno ovisno o prostornim mogućnostima. U pogledu pješačkog saobraćaja, zadržano je postojeće stanje u dijelu ulice Viteške brigade od MUP-a do Pošte, gdje je planirano formiranje pješačke šetnice, bez kolskog saobraćaja i saobraćaja u mirovanju, izuzev za prolazak interventnih vozila i stanara stambenih objekata koji su pozicionirani uz šetnicu, i to na način i u vremenskim periodima koje nadležna služba Općine Sapna odredi.

Povezivanje preko korita rijeke omogućeno je izgradnjom tri nova mosta, od kojih su dva namjenjena isključivo za prolaz pješaka. Jedan od pješačkih mostova planiran je kao objekat/trg na vodi, sa otvorenim pješačkim prostorom i poslovnim objektom montažnog karaktera.

Uz regulisano korito rijeke Sapne, obostrano su predviđene šetnice sa drvoredima.

Stacionarni saobraćaj

Stacionarni saobraćaj rješava se u okviru postojećih kapaciteta, tj. na privatnim parcelama objekata i na javnim površinama predviđenim za parkiranje. Planom je obezbjeđeno 185 PM. Pored navedenog, u sklopu Doma kulture i jednog od planiranih stambeno – poslovnih objekata planirana je izgradnja podzemnih garaža za parkiranje kapaciteta cca 56 PM.

Tabela 11 - Potrebe za parking površinama

Sadržaj	Normativi	Potreban broj PM	Planirani broj PM		Deficit/suficit
			PM	PM invalidi	
Dom kulture	60/m ² BGP	29	29	2	+2
Sportska dvorana	60/m ² BGP	40	11	2	-27
Sportski stadion (750 gledalaca)	15 PM/100 gledalaca	113	12	2	-99
Stanovanje (150 stanova)	1 PM/stan	150	69	8	-73
Poslovanje	60/m ² BGP	74	-	-	-74
Ostale parking površine		-	46	4	+50
		Σ	167	18	-221

Analizirajući potreban broj parking mjesta u skladu sa normativima za svaki od zastupljenih sadržaja u sklopu obuhvata, ustanovljen je značajan deficit parking površina. Obzirom da se u obuhvatu nalaze objekti društvene infrastrukture (Dom kulture, sportska dvorana i gradski stadion), isti u značajnoj mjeri povećavaju potrebni broj parking mjesta. Za navedene objekte se može kalkulirati sa faktorom neravnomjernosti, što podrazumijeva da se u istom trenutku neće koristiti svi objekti, te da isti mogu računati na parking kapacitete jednog od drugih. Navedeno samo u određenoj mjeri doprinosi smanjenju deficita parking površina. Iskazani problem je trenutno problem skoro svakog gradskog centra jer isti ne mogu prostorno podmiriti potrebe za parking površinama. Obzirom da granica Plana obuhvata najuže gradsko jezgro, sa visokom koncentracijom najznačajnijih društvenih i stambeno-poslovnih sadržaja, rješenje je potrebno potražiti u dodatnim parking kapacitetima koji se nalaze neposredno izvan obuhvata Plana.

U odnosu na ukupan broj parking mjesta, za lica sa umanjenim tjelesnim sposobnostima, obezbjeđeno je 18 parking mjesta, a potrebno je 5%, odnosno 8 parking mjesta. Broj i poziciju ovih parking mjesta je moguće mijenjati u zavisnosti o potrebama, vodeći računa da se poštuje zadati minimum od 5%. Površina PM mora biti 5,0 x 3,75 m, te mora biti izvedena sa ukošenim rubnikom, minimalne širine 100 cm, kako bi se povezala sa sistemom javnih pješačkih komunikacija.

1.8.2 Elektrotehnička infrastruktura

Elektroenergetske podloge za dimenzioniranje sistema

Dimenzioniranje buduće elektroenergetske mreže Regulacionog plana za Stambeno-poslovnu zonu „Centar“ u Sapni temelji se na prognozi vršne snage budućeg plana razmatranog obuhvata. Razmatrano područje je prema namjeni podjeljeno na stambeni prostor, poslovni prostor, te javnu i društvenu infrastrukturu. Izgradnja novih objekata zahtjeva rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih elektroenergetskih kapaciteta.

Elektroenergetske podloge za dimenzioniranje sistema

Analizirajući praktičnost raspoloživih metoda za prognoziranje potrošnje električne energije opredjeljujemo se za analiziranje potreba električne snage potrošača koji će se pojaviti u perspektivi. Ove snage su mjerodavne za dimenzioniranje kapaciteta električnih postrojenja i vodova od primarnih izvora (110/10(20) kV) do priključka na niskonaponskoj mreži. Obzirom na karakter, određen procenat objekata u obuhvatu, koristiće električnu energiju kao energent za grijanje. Postojeće sadržaje kod izrade bilansa svodimo na raspoloživu snagu TS preko specifičnih opterećenja zavisno od vrste potrošača. Sprecificna opterećenja u odnosu na namjenu prostora data su u sljedećoj tabeli.

Tabela 12 - Specifična opterećenja u odnosu na namjenu prostora

Namjena prostora	Specifična potrošnja (W/m ²)
stanovanje	40-60
trgovine, hoteli, ugostiteljstvo	100-150
objekti kulture, zdravstva, socijalne zaštite (škole, domovi, zdravstvene ustanove)	50-80
industrijski, administrativni i poslovni objekti (kancelarije,banke)	50-120
zanatske usluge (servisi, zanatstvo)	80-100

Namjena prostora	Specifična potrošnja (W/m ²)
garaže, magazinski prostori	20-40
višenamjenska skloništa	40-80
učešće javne rasvjete	2000W/ha

Na osnovu podataka o specifičnoj potrošnji, te podataka o broju, namjeni i bruto građevinskoj površini planiranih objekata, dolazimo do bilansa elektroenergetskih potreba u tretiranom obuhvatu, koji je dat u sljedećoj tabeli. Na kraju tabele prikazana je ukupna instalisana snaga objekata. Jednovremena maksimalna (vršna) snaga planiranih objekata se dobija tako što se instalisana snaga množi sa faktorom istovremenosti. U našem slučaju, iskustveno je određeno da je faktor istovremenosti 0,6. Nakon toga, određena je maksimalna prividna snaga uz faktor snage $\cos \varphi = 0,95$, te ukupan broj potrebnih novih trafo stanica, nazivne snage 630kVA, uz pretpostavljenu rezervu 30%.

Tabela 13 - Bilans elektroenergetskih potreba u tretiranom obuhvatu

Rb.	Namjena	BGP (m ²)	Specifično opterećenje (W/m ²)	Ukupno opterećenje (kW)
1.	BGP stambeno-poslovni objekti	16.247,50	50	812,40
2.	BGP poslovni objekti	1.095,00	70	76,65
3.	BGP javno-društveni objekti	5.260,00	70	368,20
4.	Javna rasvjeta	4,75 ha	2000 W/ha	10
Ukupno:				1.267,25
Jednovremeno opterećenje $P_{max.} = P_{inst} \times 0,6$ (kW)				760,35
Maksimalna prividna snaga $S_{max.} = P_{max.}/0,95$ (kVA)				800,37
Potrebna instalisana snaga $S_{max} \times 1,3$				1.040,48
Ukupan broj potrebnih novih trafo stanica, nazivna snaga 630 kVA				2

Prijedlog budućeg stanja

Prema potrebama za električnom energijom iskazanim u prethodnom poglavlju, predmetnim Regulacionim planom za Stambeno-poslovnu zonu „Centar“ u Sapni, predlaže se:

Rekonstrukcija postojeće distributivne trafostanice TS 10-20/0,4 kV sa transformatorskom jedinicom od 630 kVA, i izgradnja nove trafostanice TS 10-20/0,4 kV sa transformatorskom jedinicom od 630 kVA. Postojeća trafostanica ostaje na trenutnoj poziciji. TS 10(20)/0,4 kV su slobodnostojeće. Svrha planiranja elektrodistributivnih objekata je u principu interpolacija novih transformatorskih stanica u postojeću distributivnu mrežu radi rasterećenja postojećih transformatorskih stanica, te povećanog broja izgrađenih stambenih i ostalih objekata. Faktori koji utječu na izbor tipa trafostanice za datu lokaciju su: naponski nivo, snaga potrošnje, stepen razvoja elektroenergetskog sistema i ekološki uslovi. Trafostanice moraju biti skladno uklopljene u postojeći urbani i prirodni ambijent, kroz svoju arhitektonsku formu i primjenu konstruktivnih i oblikovnih elemenata, kao i uređenje vanjskog prostora.

Pod TS planirati na nivou terena ili sa neznatnim odstupanjima. U TS planirati odvojeni prostor za transformator sa dvokrilnim vratima prema spoljnom terenu, a za razvode 10 kV i 0,4 kV zajednički ili zasebni prostor svako sa jednokrillnim vratima prema spoljnom terenu. Za planiranu TS predvidjeti kompleks površine 6x4m. Najmanja dopuštena udaljenost trafostanice od granice prema susjednim česticama iznosi 1 m, a prema kolniku najmanje 2m.

Lokacijama trafostanica treba biti osiguran direktan i neometan pristup. Lokacije trafostanica trebaju biti oslobođene od svih podzemnih instalacija (vodovod, kanalizacija, plin, toplovod, PTT i sl.), te od odrona zemlje, betonskog zida ili podzida, podzemnih voda i drugih elemenata koje mogu ugroziti sigurnost i stabilnost objekta. Sve kablovske veze, koje se ostvaruju van transformatorske stanice, moraju se uvesti u objekat kroz specijalno predviđene otvore u temelju objekta za izlaz kablova visokog i niskog napona.

Srednjenaponski razvod

Za povezivanje TS treba položiti tipizirani podzemni kabl XHE 49 – A 3 x 1 x 150/25 mm² (Tehničke preporuke JP Elektroprivrede BiH). Potrebno je položiti cca 286 m 10(20)kV mreže. Trase podzemnih vodova 10(20) kV treba smjestiti uz rubove saobraćajnica, u zelenom pojasu ili pločniku. Pri tom treba voditi računa o minimalnim udaljenostima kablova od ostalih elektroenergetskih i drugih komunalnih instalacija, što je određeno odgovarajućim tehničkim propisima.

Tabela 14 - Karakteristike srednjenaponskog razvoda

Naponski nivo	10(20) kV
Vrsta vodova	SN kablovski vod sastavljen od tri jednožilna kabla 12/20 kV, tip: XHE 49 – A 1 x 150/25 mm ²
Dužina trase	268 m
Dužina kablova	XHE 49 – A 1 x 150/25 mm ² – 900m

Niskonaponski razvod

Sve nove NN razvode električne energije u području centralnog dijela razmatranog obuhvata od trafostanica do krajnjih korisnika izvesti podzemnim kablovima (čime bi mreža bila neupadljiva, zaštićena od atmosferskih uticaja i ne bi se narušavao izgled prostora sa stubovima) upotrebom slobodnostojećih DRO-a koje treba locirati između ivica trotoara i granica parcela duž saobraćajnica. Gdje to nije tehno-ekonomski opravdano u zoni stanovanja dio mreže izvesti sa SKS-ima na AB stubovima.

Za magistralne vodove niskonaponske podzemne mreže koristi se tipski distributivni kabl XP00-A 4x150mm². Rasplet niskonaponske podzemne mreže za objekte sa većom angažovanom snagom treba izvršiti direktnom kablovskom vezom sa NN razvoda u TS 10(20)/0,4 kV ili za objekte sa manjom angažovanom snagom vezom sa NN razvoda u TS 10(20)/0,4 kV preko slobodnostojećeg ormara prema pojedinačnom objektu konzuma. Objekti sa manjom angažovanom snagom mogu se priključiti i sa tipskim distributivnim kablovima manjih presjeka (4x70mm² ili 4x35mm²).

Javna rasvjeta

Dobar kvalitet javne rasvjete je jedan bitan element društva, budući da javna rasvjeta ima za cilj da osvijetli javne površine i saobraćajnice u noćnim satima i to na što efikasniji način kako bi se doprinijelo socijalnoj sigurnosti, sigurnosti u saobraćaju i javnom životu. Na ovim

saobraćajnim cestovnim i pješačkim komunikacijama treba se instalirati određen broj rasvjetnih mjesta. Stubovi za svjetiljke cestovne rasvjete trebaju biti cijevni pocinčani visine 8-10m, a stubovi dekorativne rasvjete visine 2,5-3m.

Rasvjetu treba izvesti prema fotometrijskim proračunima u skladu sa važećim standardima i preporukama. Mrežu javne rasvjete izvesti podzemno, sa razvodnih ormara rasvjete, koje treba locirati izvan trafostanica. Kablovi za javnu rasvjetu trebaju biti tipizirani (predlaže se upotreba kabela za podzemno polaganje tip PP00 4x25mm²+1x2,5mm², sa aluminijumskim vodičima i dodatnom žilom koja služi za redukciju javne rasvjete. Mjerenje utroška električne energije predvidjeti lokalno u razvodnim ormarima rasvjete. Javna rasvjeta se izvodi rasvjetnim armaturama koje trebaju biti kvalitetne i estetski dizajnirane, a izvori svjetla savremeni i štedljivi (razmotriti upotrebu LED izvora svjetla). Upravljanje rasvjete izvesti ručno i automatski preko luxomata ili godišnjeg uklopnog sata. Koristiti svjetiljke koje omogućavaju blještanje i svjetlotehničko zagađenje (rasipanje svjetlosti prema horizontu). Za nošenje rasvjetnih tijela predviđaju se čelični cijevni vruće cinčani stubovi, visine 6-10m u zavisnosti od kategorizacije pojedinih saobraćajnica. Stubove temeljiti na temeljima samcima koji se grade u trotoaru ili u zelenim površinama, tako da omogućavaju nesmetan motorni i pješački saobraćaj.

Planirane podzemne vodove 10 kV i 0,4 kV mreže kao i javne rasvjete polagati u trotoaru i slobodnim površinama u rovu dubine 0,8 m. Ispod saobraćajnica i mesta gde se očekuju povećana mehanička opterećenja kablove polagati u kablovsku kanalizaciju prečnika cijevi 100 mm na dubini 1 m sa 100 % rezervom u broju cijevi za vodove 10 kV i 50 % rezerve za vodove 0,4 kV. Sve trase podzemnih vodova u trotoarima, ispod kolovoza i u slobodnim površinama obilježiti propisanim oznakama.

Telekomunikaciona infrastruktura

Za izgradnju planirane telekomunikacione infrastrukture uvažavati prostorne planove višeg reda i plan nadležnih telekomunikacionih preduzeća.

Tendencija u planovima razvoja telekom operatera je realizacija pasivne optičke mreže PON (Passive Optical Network) koja zahtjeva pasivnu infrastrukturu (distribucijsko-telekomunikacionu kanalizaciju, kablovska okna i optičku pristupnu mrežu do svake kuće ili stana).

Planskom dokumentacijom će se dati trase nove distribucijsko-telekomunikacione kanalizacije DTK kao i mjesta spajanja. Sekundarna DTK i Optička pristupna mreža nisu predmet planske dokumentacije.

Konačna saglasnost kao i tehnički uslovi su u nadležnosti telekom operatera i realizirat će se kroz naredne faze projektne dokumentacije.

Opće prihvaćeni trend razvoja telekomunikacione mreže je dovođenje optičke niti do svakog korisnika. U skladu sa tim u okviru obuhvata plana planira se kablovska kanalizaciju sa cijevima i kablovskim oknima za račvanje kablovske kanalizacije i izradu nastavka na kablovima.

Izgradnja DTK i nove mreže planira se uz nove saobraćajnice, a posebno do zona poslovne namjene i objekata kolektivnog stanovanja. Planirana distribucijska kablovska kanalizacija omogućit će elastično korištenje izgrađene telekomunikacione mreže, povećanje kapaciteta TK mreže, izgradnju mreže za kablovsku televiziju i uvođenje nove tehnologije prijenosa optičkim kablovima u pretplatničku mrežu bez naknadnih građevinskih radova.

Uvođenje optičkih kablova u pretplatničku mrežu omogućit će izgradnju širokopojasne TK mreže sa integrisanim uslugama u kojima će jedan priključak omogućavati korištenje novih usluga u telekomunikacijama, kao i prijenos radio i televizijskog signala.

Na osnovu planiranih sadržaja predmetnog obuhvata, kao i strategije razvoja uvođenja pasivne optičke mreže planirana DTK će biti izgrađena od PEHD cijevi ϕ 50mm. Konfiguracija DTK na novoj trasi je prosječno 2xPEHD ϕ 50mm. PEHD cijevi će služiti kod tehnologije "upuhivanja" kompresovanog zraka za polaganje optičkih kablova u cijev. Pritisak koji se postiže prilikom upuhivanja može biti do 10 bara. Debljina stjenki PEHD cijevi, kao i gustoća primjenjenog polietilena, moraju biti takvi da izdrže navedeni pritisak.

Prema tehničkim uslovima, dubina rova za polaganje cijevi kablovske kanalizacije u pješačkoj stazi je standardno 80 cm, pri čemu je uzeta u obzir debljina podloge od pijeska, te broj redova cijevi. Minimalna visina sloja iznad posljednjeg vrha cijevi je 50 cm.

Na mjestima gdje nema dovoljnog nadsloja, cijevi treba položiti u sloj mršavog betona (MB - 15) debljine 30 cm.

Za prolaz PEHD cijevi ispod ceste i asfaltiranih parkinga potrebno je da vrh cijevi bude na 1,2m od asfalta. Ako propisanu dubinu nije moguće ispoštovati predviđa se sljedeće:

- Polaganje zaštitne PVC cijevi $\text{Ø}125$ mm čiji je vrh na 0,8m od asfalta. Cijev se polaže u sloj mršavog betona od MB 15 debljine 30cm. Cijevi se polažu do kraja ivičnjaka sa obje strane.
- U zaštitne cijevi se uvlače PEHD cijevi kablovske distributivne kanalizacije.

Šahtovi se izrađuju od plastične mase (PP COPOLIMER). Dimenzije šahtova su definisane prema mjestu ugradnje i to:

- Na trasi nove DTK uz glavne saobraćajnice ugrađuju se šahtovi (80x80x80cm),
- Na sporednim saobraćajnicama sa individualnim stambenim objektima ugrađuju se šahtovi dimenzija 40x40x60cm za grananje sekundarnih kablova.

Svi šahtovi se ugrađuju u pješačkoj stazi ili u zelenoj površini.

Sve detalje za realizaciju TK mreže u predmetnom obuhvatu definisati u glavnom projektu. Planirane radove izvesti uz maksimalno poštivanje tehničkih uslova i preporuka nadležnih telekomunikacionih kompanija.

U cilju zaštite i očuvanja prostora te sprječavanja nepotrebnog zauzimanja novih površina težiti objedinjavanju vodova u potrebne koridore. Kod izrade projektne dokumentacije za građevinsku dozvolu, odnosno drugi ekvivalentni akt za građenje novih ili rekonstrukcije postojećih objekata, ove se trase mogu korigovati radi prilagođenja tehničkim rješenjima, imovinsko-pravnim odnosima i stanju na terenu. Za izgrađenu telekomunikacionu infrastrukturu za pružanje javnih telekomunikacionih usluga putem telekomunikacionih vodova, voditi računa o pravu zajedničkog korištenja od strane svih operatera koji posjeduju propisanu dozvolu za pružanje telekomunikacionih usluga.

1.8.3 Hidrotehnička infrastruktura

Vodosnabdijevanje

Vodosnabdijevanje općine Sapna je obezbjeđeno na različite načine. Osnovni problem predstavlja nepostojanje dokumentacije i katastra kada je u pitanju podzemna infrastruktura. Planirana vodovodna mreža na području obuhvata regulacionog plana snabdijeva se sa glavne gradske mreže. Potrebno je uraditi detaljnu analizu postojećeg glavnog gradskog vodovodnog cjevovoda kapaciteta, količina, pritiska i prečnika naročito sa aspekta protivpožarne zaštite.

Relevantni elementi za planiranje su:

- Broj stanovnika
- Broj zaposlenih – korisnika
- specifična potrošnja vode na dan po stanovniku q_{sp} [l/st/dan]
- specifična potrošnja vode na dan po zaposlenom q_{sp} [l/st/dan]
- koeficijent dnevne neravnomjernosti K_{dn}
- koeficijent satne neravnomjernosti K_h

Postavljanje cjevovoda se planira ispod trotoara ili u zelenom pojasu, te ispod planirane pješačke saobraćajnice u rovu sa minimalnim nadslojem zemlje od 1.20m, prilagođen nivelacionim elementima puta.

Plan razvoja vodovodne mreže obuhvata sljedeće korake:

- Izgradnja novih distributivnih cjevovoda u ukupnoj dužini od aproksimativno 1040 m'

Izgradnja novih vodovodnih linija planira se sa savremenim materijalima poput daktilnih ili polietilenskih cijevi, opremljeni sa dovoljnim brojem vodovodnih armatura, zatvarača i hidranata.

Prilikom izgradnje vodovodne mreže potrebno je težiti ka unificiranju cijevnog materijala zbog dugoročno gledajući lakšeg održavanja mreže, samim tim i dugotrajnosti.

Jedan od stalnih zadataka za planski period je i stalno ažuriranje katastra vodovodne mreže, sa utvrđivanjem tačnih pozicija svih vodovodnih armatura.

Pri izradi koncepta plana vodosnabdijevanja obuhvata Plana, uzeto je u obzir da planirana vodovodna mreža bude dimenzionirana na količine i profile potrebne za zaštitu prostora od požara.

Pri izradi plana hidrantke mreže moguće je pristupiti sa dva aspekta:

- Izgradnje zasebne hidrantske mreže, i
- Objedinjavanje sistema vodosnabdijevanja i hidrantke mreže u jedan sistem (sistem vodosnabdijevanja na koji su priključeni hidranti).

Zbog ekonomičnosti i efikasnosti sistema u ovom Planu usvojen je drugi princip zaštite obuhvata od požara i formiranja hidrantske mreže.

Sa tehničkog aspekta, da bi ovaj sistem bio prihvaćen, potrebno je obezbijediti minimalni prečnik vodovodnih cijevi DN80 koliko iznosi priključak hidranta, što je obezbjeđeno.

Dakle, na planiranu vodovodnu mrežu priključeni su hidranti, te se na ovaj način štiti obuhvat od požara. Hidranti su postavljeni tako da pokrivaju cjelokupan obuhvat, što je prikazano na pripadajućem grafičkom prilogu.

Sakupljanje i dispozicija otpadnih voda

Osnovne planirane mjere zasnivaju se na izgradnji novih kolektora na područjima koja nisu pokrivena projektovanom kanalizacionom mrežom. Svi kolektori se planiraju prema nivelaciji terena, priključuju se na postojeći glavni fekalni kolektor koji dalje otpadnu vodu odvodi do uređaja za prečišćavanje otpadnih voda i ispusta u rijeku Sapnu. Otpadna vode se trenutno ispušta direktno, bez prethodnog prečišćavanja.

Novi kanalizacioni vodovi su planirani sa minimalnim profilima Ø200 mm, položenim ispod planiranih saobraćajnica, prema pripadajućem nacrtu. Ukupna dužina planiranih cjevovoda odvodnje otpadnih voda iznosi cca DN 200 L=308 m' i DN 400 (izmjena projektovanog cjevovoda) L=362 m'.

Pored izgradnje novih vodova, planira se i rekonstrukcija i sanacija postojećih, dotrajalih vodova kanalizacione mreže, izmještanje postojećih kanala koji dolaze u koliziju sa planiranim objektima, te prije svega čišćenje postojeće kanalizacione mreže.

Rekonstrukcija i sanacija postojećih, dotrajalih vodova obuhvata i zamjenu dotrajalih i oštećenih revizionih okana.

Izgradnja novih fekalnih kanala i izmjene postojećih cjevovoda, planira se sa cijevima od savremenih materijala poput polipropilena, polivinilhlorida, daktila, centrifugiranog poliestera itd.

Prilikom izgradnje mreže, potrebno je težiti unifikaciji cijevnog materijala zbog dugoročno gledajući lakšeg održavanja mreže, samim tim i dugotrajnosti.

Odvođenje oborinskih voda

Odvođenje oborinskih voda u skladu sa koncepcijom separatnog sistema, planira se posebnim kolektorima, minimalnog profila DN250 mm za zauljene vode sa saobraćajnica, platoa i parking i DN300 mm za oborinske vode sa krovova i ostalih površina. Oborinske vode sa saobraćajnica, krovova i drugih površina se prihvataju sistemom rešetki, slivnika, te se će dalje voditi prema glavnom kolektoru oborinske kanalizacije paralelno uz postojeći kolektor fekalne kanalizacije. Oborinski kanali se planiraju u trupu saobraćajnice, sa uličnim slivnicima. Obzirom da ne postoji izvedena mreža odvodnje oborinskih voda, zahvati se svode na izgradnju mreže odvodnje oborinskih voda.

Ispuštanje oborinskih voda se planira u najbliži recipijent, rijeku Sapnu. Obzirom da su na obuhvatu planirani parking prostori, zbog zaštite voda, planira se i izgradnja dva separatora ulja i masti prije priključka na planiranu mrežu odvodnje oborinskih voda. Oborinske vode sa krovova i drugih površina koje nisu zauljene se mogu direktno priključiti na planirani kolektor.

Planira se da prikupljena oborinska voda prije ispuštanja prođe proces prečišćavanja odnosno, separator ulja i masti, i tek onda da se ispusti u recipijent.

Izgradnja novih oborinskih kanala planira se sa cijevima od savremenih materijala poput polipropilena, polivinilhlorida, centrifugiranog poliestera itd.

Elementi proračuna hidrauličkog opterećenja kišne kanalizacije su:

- Pripadajuća slivna površina - F [ha]
- Intenzitet mjerodavnih kiša za povratni period 2 godine i dužine trajanja 15 min - q_{mj} [l/s/ha]
- Koeficijent oticanja - ψ

Prema ovom proračunu, usvojeni su sljedeći profili:

- Za kolektore zauljene vode: $F=0,58$ ha, $q=170$ L/s/ha, $\psi=0,9 \rightarrow Q=89$ L/s, DN250
- Za kolektore oborinske vode sa krovova: $F=0,66$ ha, $q=170$ L/s/ha, $\psi=0,9 \rightarrow Q=100$ L/s, DN300.

Separator ulja i masti se usvaja na osnovu količine zauljene vode i to kapaciteta AC3/30 i AC 6/60.

Plan razvoja infrastrukture sa svim elementima, izmještanja, i izgradnje novih kolektora je obrađen na pripadajućem grafičkom prilogu.

Ukupna dužina planirane mreže odvodnje oborinskih zauljenih voda iznosi $L=910$ m', prečnika DN250, a oborinskih voda sa krovova $L=485$ m'

1.9. Zaštita životne sredine

1.9.1 Zaštita zraka

Jedna od preporuka u toku procesa unaprijeđenja kvalitete zraka, je, prije svega, osiguranje stalnog i adekvatnog monitoringa, na osnovu kojeg će se dobiti relevantni podaci i uspostaviti sistem upravljanja kvalitetom. Ovo se može postići kroz uvodjenje stacionarnih ili mobilnih mjernih stanica, koje će pratiti osnovne zagađujuće materije: SO_2 , NO_2 , CO, O_3 , $PM_{2,5}$. Obzirom da zagađenje zraka dolazi od rada industrijskih i drugih proizvodnih postrojenja, neadekvatnih sistema toplifikacije i saobraćajne infrastrukture, tako se prilikom dimenzioniranja i planiranja ovih struktura, trebaju provoditi mjere zaštite unaprijeđenja, koje su u skladu sa zakonskim propisima i modernim saznanjima o zaštiti kvalitete zraka.

Sadnja zelenila može u velikoj mjeri pomoći u ovoj problematici, a prelazak na ekološki prihvatljivije načine zagrijavanja domaćinstava, dovesti do drastičnih poboljšanja u ovom segmentu.

1.9.2 Zaštita vode

U toku provođenja ovog Plana, bit će završen planirani sistem kanalizacije, koji mora na pravilan način odgovoriti zahtjevima za razdvajanje atmosferskih i fekalnih voda, sa pratećim uređajem za prečišćavanje. Također, time će se otvoriti put ka čišćenju i regulacije rijeke Sapne na lokaciji, a za koji je planirana uloga u oplemenjivanju prostora i podizanju kvaliteta života i pasivne rekreacije korisnika. Sva rješenja koja se planiraju ovim dokumentom, moraju biti uskladjena sa važećim zakonskim propisima iz predmetne oblasti.

1.9.3 Upravljanje otpadom

U naselju Sapna, potrebno je unaprijediti sistem prikupljanja otpada, kroz postavljanje dovoljnog broja kontejnera u dijelovima namijenjenim stanovanju i poslovanju, a koji bi bili smješteni na površinama, koje će zadovoljiti sanitarne uslove i propise, a što će biti određeno urbanističko – tehničkim propisima. Također, za javne površine potrebno je postaviti dovoljan broj kanti za otpatke (uz šetnicu, sportsku dvoranu, trgove, društvene objekte,

saobraćajnicu). U procesu prikupljanja i upravljanja čvrstim otpadom, treba se voditi svim zakonskim mjerama, koje su predviđene u ovoj oblasti.

2. Planirani bilansi i urbanističko-tehnički parametri

Unutar granica obuhvata Plana, predloženim rješenjem ostvarene su površine sljedećih pretežnih namjena:

Tabela 15 - Planirane površine/zone pretežne namjene

Namjena	Površina (ha)
Stambeno – poslovna zona	1,456
Zona sporta i rekreacije 1	0,441
Zona sporta i rekreacije 2	1,105
Zona regulisanog korita vodotoka	1,326
Zona spomen parka	0,426

Detaljna namjena površina u planskom periodu je planirana kako slijedi:

Tabela 16 - Planirani bilansi namjene površina

Namjena	Površina (m ²)	Površina (ha)	Procentualno učešće u površini obuhvata (%)
Površina pod objektima	7.086,6	0,71	14,90
Saobraćajne kolske, pješačke i stacionarne površine	16.193,6	1,62	34,05
kolske površine	4.016,80	0,40	8,45
pješačke površine	9.961,60	0,99	20,95
stacionarne površine	2.215,20	0,22	4,65
Uređene zelene površine	13.655,7	1,36	28,70
Sportske plohe (stadion i tenis teren)	6.616,6	0,66	13,90
Regulisano riječno korito	3.987,5	0,39	8,40
Σ	47.540,0	4,75	100,00

Detaljna pregled zadržanog i planiranog građevinskog fonda u planskom periodu je kako slijedi:

Tabela 17 - Postojeći i planirani građevinski fond

Postojeći objekti koji se zadržavaju						
Namjena objekata	Postojeće stanje		Intervencija		Ukupno	
	Ptl (m ²)	BGP (m ²)	Dogradnja (m ²)	Nadogradnja (m ²)	Ptl (m ²)	BGP (m ²)
Stambeno-poslovni objekti	1.131,2	433,1	-	563,6	1.131,2	4.896,7
Poslovni objekti	75,0	75,0	-	75,0	75,0	150,0
Javno-društveni objekti	1.614,70	2.129,7	241,0	-	1.855,7	2.370,7
					Σ	3.061,9
						7.417,4
Postojeći objekti koji se ruše						
Stambeni objekti					527,9	1.224,4
Poslovni objekti					234,95	315,3
					Σ	763,0
						1.539,7

Planirani objekti		
Stambeno-poslovni objekti	2.199,8	11.350,8
Poslovni objekti	472,5	945,0
Javno-društveni objekti	1.352,4	2.889,3
Σ	4.024,7	15.185,1
Postojeći objekti koji se zadržavaju + planirani objekti		
Stambeno-poslovni objekti	3.331,0	16.247,5
Poslovni objekti	547,5	1.095,0
Javno-društveni objekti	3.208,1	5.260,0
Σ	7.086,6	22.602,5

Unutar granica obuhvata Plana, predloženim rješenjem dobiveni su sljedeći urbanističko – tehnički pokazatelji:

- Ukupna površina posmatranja	4,75 ha (47.500 m ²)
- Ukupna BGP objekata	22.602,5 m ²
- Ukupna tlocrtna površina objekata	7.086,6 m ²
- Prosječna spratnost objekata	P+2
- Procjenjen broj stanovnika	597
- Gusina naseljenosti	126 st/ha
- Koeficijent izgrađenosti	Ki = 0,48
- Procenat izgrađenosti	Pi = 14,9 %

3. Orientacioni troškovi uređenja građevinskog zemljišta

Predloženi troškovi uređenja predstavljaju orijentacioni podatak, te se tek izradom potrebne dokumentacije nižeg reda može utvrditi stvarna cijena uređenja građevinskog zemljišta. Međutim, potreba za ovim pregledom troškova se iskazuje iz kroz proces planiranja i etape realizacije projekta.

Također, na osnovu ovih podataka, moguće je napraviti plan finansiranja i modalitete izgradnje, te utvrditi prosječnu naknadu za uređenje građevinskog zemljišta po 1 m².

3.1. Pripremanje građevinskog zemljišta

3.1.1 Pripremni radovi

Površina objekata predviđenih za rušenje na prostornom obuhvatu prikazana je u tabelarnom prikazu koji slijedi:

Imovinsko – pravni odnosi				
OPIS RADOVA	Jed. mjera	Količina	Jed.cijena (KM)	Iznos (KM)
Troškovi uklanjanja postojećih objekata predviđenih za rušenje	m ²	763,00	50,00	38.150,00
UKUPNO:				38.150,00

3.1.2 Tehnička dokumentacija - projekti za izvođenje

Za potrebe opremanja građevinskog zemljišta svom potrebnom infrastrukturom, na način na koji je to regulisano Planom, potrebno je izraditi odgovarajuću projektnu dokumentaciju, čija se cijena određuje prema utvrđenoj vrijednosti pojedinačnih radova na ovoj infrastrukturi, te u omjeru koji je za određenu projektnu dokumentaciju dat.

i. Saobraćajna infrastruktura

Troškovi izrade predmetne tehničke dokumentacije utvrđuju se na osnovu investicione vrijednosti saobraćajne infrastrukture, a koji iznose 1.369.190,00 KM, te odgovarajućeg procenta od 2,5% koji je utvrđen za izradu projektnu dokumentacije ove faze Projekta.

Troškovi izrade tehničke dokumentacije za izgradnju saobraćajne infrastrukture	34.230,00 KM

ii. Hidrotehnička infrastruktura

Troškovi izrade predmetne tehničke dokumentacije utvrđuju se na osnovu investicione vrijednosti hidrotehničke infrastrukture, a koji iznose 615.620,00 KM, te odgovarajućeg procenta koji je utvrđen za izradu projektnu dokumentacije ove faze Projekta.

Troškovi izrade tehničke dokumentacije za izgradnju hidrotehničke infrastrukture	18.000,00 KM

iii. Elektroenergetska infrastruktura

Troškovi izrade predmetne tehničke dokumentacije utvrđuju se na osnovu investicione vrijednosti elektroenergetske infrastrukture, a koji iznose 428.120,00 KM, te odgovarajućeg procenta koji je utvrđen za izradu projektne dokumentacije ove faze Projekta.

Troškovi izrade tehničke dokumentacije za izgradnju elektroenergetske i telekomunikacijske infrastrukture	25.000,00 KM

iv. Hortikulturno uređenje

Troškovi izrade predmetne tehničke dokumentacije utvrđuju se na osnovu investicione vrijednosti hortikulturnog uređenja, a koji iznose 58.539,20 KM, te odgovarajućeg procenta od 4% koji je utvrđen za izradu projektne dokumentacije ove faze Projekta.

Troškovi izrade tehničke dokumentacije za hortikulturno uređenje	2.341,00 KM

v. Rekapitulacija troškova izrade tehničke dokumentacije – projekata za izvođenje

Ukupni troškovi izrade projekata za saobraćajnu, hidrotehničku i energetska infrastrukturu, hortikulturno uređenje, su slijedeći:

Tehnička dokumentacija	
Izgradnja saobraćajne infrastrukture	34.230,00
Izgradnja hidrotehničke infrastrukture	18.000,00
Izgradnja elektroenergetske infrastrukture	25.000,00
Izvođenje hortikulturnog uređenja	2.341,00
UKUPNO:	79.571,00 KM

3.1.3 Operativna koordinacija u pripremanju građevinskog zemljišta

Operativna koordinacija podrazumijeva usklađivanje i koordinaciju svih aktivnosti na pripremi i izradi tehničke, projektne dokumentacije navedenih faza, a izračunava se na osnovu ukupne vrijednosti tehničke dokumentacije, u postotku koji iznosi 2%.

Troškovi operativne koordinacije u pripremanju građevinskog zemljišta iznose:	1.591,00 KM

3.1.4 Rekapitulacija troškova pripremanja građevinskog zemljišta

U slijedećoj tabeli, data je rekapitulacija troškova pripremanja građevinskog zemljišta:

Rekapitulacija troškova pripreme	
Pripremni radovi	38.150,00
Izrada tehničke dokumentacije – projekata za izvođenje	79.571,00
Operativna koordinacija u pripremi građevinskog zemljišta	1.591,00
UKUPNO:	119.312,00

3.2. Opremanje građevinskog zemljišta

Opremanje građevinskog zemljišta podrazumijeva sve radove na izgradnji planirane infrastrukture, te uređenje zelenih površina.

Prijedlogom troškova su tretirani zahvati na bazi idejnih rješenja, dok će stvarni troškovi biti poznati nakon izrade potrebne tehničke dokumentacije za projektovanje.

3.2.1 Izgradnja saobraćajne infrastrukture

Saobraćajna infrastruktura				
OPIS RADOVA	Jed. mjera	Kol.	Jed. Cijena (KM)	Iznos (KM)
Izgradnja kolskih saobraćajnica	m ²	3.493,00	100,00	349.300,00
Rekonstrukcija kolskih saobraćajnica	m ²	523,80	70,00	36.666,00
Izgradnja mosta preko rijeke Sapne (jedan kolski i dva pješački)	m ²	316,00	1.500,00	474.000,00
Izgradnja parking površina	m ²	2.215,20	50,00	110.760,00
Izgradnja trotoara, popločanih površina i platoa	m ²	9.961,60	40,00	398.464,00
UKUPNO:				1.369.190,00

3.2.2 Izgradnja hidrotehničke infrastrukture

Hidrotehnička infrastruktura				
OPIS RADOVA	Jed. mjera	Kol.	Jed. Cijena (KM)	Iznos (KM)
Izrada novoprojektovanih instalacija vodovodne mreže Ø 100	m'	1040,0	150,00	156.000,00
Izrada novoprojektovanih instalacija fekalne kanalizacione mreže DN 200	m'	308,0	150,00	46.200,00
Izrada novoprojektovanih instalacija fekalne kanalizacione mreže DN 400	m'	362,0	260,00	94.120,00
Izrada novoprojektovanih instalacija oborinske (zauljena) kanalizacione mreže DN 250	m'	993,0	200,00	198.600,00
Izrada novoprojektovanih instalacija oborinske (sa krovova) kanalizacione mreže DN 300	m'	910,0	220,00	106.700,00
Ugradnja separatora AC 3/30	kom	1	5.000,00	5.000,00
Ugradnja separatora AC 6/60	kom	1	9.000,00	9.000,00
UKUPNO:				615.620,00

3.2.3 Izgradnja elektroenergetske i telekomunikacijske infrastrukture

Elektroenergetske i telekomunikacijske infrastrukture				
OPIS RADOVA	Jed. mjera	Kol.	Jed. Cijena (KM)	Iznos (KM)
Rekonstrukcija i izmještanje postojeće slobodnostojeće transformatorske stanice MBTS 10(20)/0,4 kV snage 630 kVA	kom	1	45.000,00	45.000,00
Nabavka i ugradnja slobodnostojeće transformatorske stanice MBTS 10(20)/0,4 kV snage 630 kVA	kom	1	110.000,00	110.000,00
Nabavka i polaganje napojnog 10(20) kV kabla XHE 49 – A 3 x (1 x 150/25 mm ²)	m'	858	40,00	34.320
Nabavka i polaganje NN razvodnih kablova određenog tipa i presjeka (kablovski rov, kabl, mehaničke zaštite, kablovski priključni ormari)	m'	600	60,00	36.000
Izgradnja DTK len kanalizacije (kablovski rov, PEHD cijevi, kablovska okna, pribor za montažu, ispitivanje i kalibracija DTK)	m'	820	40,00	32.800
Nabavka materijala i izrada ulične rasvjete na konusnim cjevastim vruće cinčanim stubovima dužine 6 do 10 m sa svjetiljkama i/ili odgovarajućom svjetiljkom na AB stubovima	kom	60	1.500,00	90.000,00
Nabavka i polaganje mreže javne rasvjete (kablovski rov, kabl, mehaničke zaštite, ormari javne rasvjete)	m'	1600	50,00	80.000
UKUPNO :				428.120,00

3.2.4 Uređenje zelenih površina

Uređenje zelenih površina				
OPIS RADOVA	Jed. mjera	Kol.	Jed. cijena (KM)	Iznos (KM)
Ukupna površina zelenih ploha predviđenih za uređenje	m ²	13.655,70	2,50	34.139,20
Rad sa dendromaterijalom (formiranje drvoreda)	kom.	120	120,00	14.400,00
Rad sa dendromaterijalom (formiranje grupacije dendrofonda)	kom.	100	100,00	10.000,00
UKUPNO:				58.539,20

3.2.5 Stručni nadzor nad opremanjem građevinskog zemljišta

Stručni nadzor nad opremanjem građevinskog zemljišta, čije su pojedinačne stavke date i opisane ovim troškovnikom, a odnose se na potrebnu infrastrukturu i uređenje zelenih površina, odnosi se na kontrolu odgovarajuće tehničke dokumentacije, kontrolu izvođenja svih radova, kontrolu kvaliteta upotrijebljenih materijala, opreme i instalacija, obezbjeđenje izvedbenih detalja izvođaču radova, te davanje savjeta i uputstava.

Ovi troškovi se izračunavaju u odnosu na ukupnu investicionu vrijednost opremanja zemljišta (2.471.469,20 KM), od koje čine 2 %.

Troškovi vršenja stručnog nadzora nad opremanjem građevinskog zemljišta:	49.429,00 KM

3.2.6 Rekapitulacija troškova opremanja građevinskog zemljišta

Ukupni troškovi opremanja građevinskog zemljišta iznose:

Rekapitulacija troškova	
Izgradnja saobraćajne infrastrukture	1.369.190,00
Izgradnja hidrotehničke infrastrukture	615.620,00
Izgradnja elektroenergetske infrastrukture	428.120,00
Uređenje zelenih površina	58.539,20
Stručni nadzor nad opremanjem građevinskog zemljišta	49.429,00
UKUPNO:	2.520.898,20 KM

3.3. Investiciona ulaganja u uređenje građevinskog zemljišta

U proteklim tabelama, a prema fazama rada, prikazani su troškovi pripremanja i opremanja građevinskog zemljišta. Ukupna vrijednost tih radova je prikazana u slijedećim tabelama:

i. Troškovi pripremanja građevinskog zemljišta

Ukupni troškovi pripremanja građevinskog zemljišta:	119.312,00 KM

ii. Troškovi opremanja građevinskog zemljišta

Ukupni troškovi opremanja građevinskog zemljišta:	2.520.898,20 KM

iii. Troškovi uređenja građevinskog zemljišta

Troškovi su zbir pripremanja i opremanja građevinskog zemljišta i oni iznose:

UKUPNI TROŠKOVI UREĐENJA GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA:	2.640.210,20 KM

3.4. Naknada za uređenje građevinskog zemljišta u odnosu na planirane objekte

Na osnovu predviđenih troškova uređenja, bilo je moguće dobiti prosječnu visinu naknade za uređenje građevinskog zemljišta, odnosno, utvrđuje se učešće troškova uređenja građevinskog zemljišta u cijeni izgradnje 1 m² objekta.

Ovaj odnos se dobiva kao količnik ukupne vrijednosti uređenja i ukupne površine obuhvata. Iz tog odnosa proizilazi da su:

Troškovi naknade za uređenje građevinskog zemljišta po 1m ² površine objekata iznosi:	55,50 KM/m²

Međutim, kao što je već naglašeno, ovo su orijentacioni i okvirni troškovi, jer su svi proračuni rađeni na osnovu idejnih rješenja predloženih regulacionim planom, pa se u tom smislu, a radi približavanja stvarnoj vrijednosti, u koju će se ugraditi i ovdje nepredviđeni radovi, visina naknade za uređenje građevinskog zemljišta treba uvećati za 30%.

Troškovi naknade za uređenje građevinskog zemljišta po 1m ² površine objekata uvećani za neutvrđene radove iznosi:	72,15 KM/m²

**III – ODLUKA O PROVOĐENJU REGULACIONOG PLANA ZA
STAMBENO-POSLOVNU ZONU „CENTAR“ U SAPNI**

Na osnovu člana 27. stav 1 alineja b, člana 28. stav 5 i člana 38. Zakona o prostornom uređenju i građenju Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 6/11, 4/13, 15/13, 3/15 i 2/16), člana 63. stav 1, alineja 3, i člana 66. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata ("Službene novine F BiH", broj: 63/04, 50/07 i 84/10), i članova 22. i 124. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“ broj 6/07, 8/09 i 3/12), Općinsko vijeće na sjednici održanoj _____ godine,
d o n o s i:

**ODLUKU O PROVOĐENJU
REGULACIONOG PLANA ZA STAMBENO-POSLOVNU ZONU "CENTAR" U SAPNI****I – Opće odredbe****Član 1.**

Odluka o provođenju Regulacionog plana za Stambeno-poslovnu zonu "Centar" u Sapni (u daljem tekstu Plan), važi za period od 10 godina, od dana donošenja.

Član 2.

Ovom Odlukom se utvrđuju uslovi korištenja, izgradnje, uređenja i zaštite prostora i način provođenja Regulacionog za Stambeno-poslovnu zonu "Centar" u Sapni, a naročito granice prostorne cjeline, urbanističko – tehnički uslovi za izgradnju građevina, uslovi za uređenje građevinskog zemljišta, uređenje zelenih i slobodnih površina, te odnosi prema postojećim objektima.

Član 3.

Plan je izrađen u analognom i digitalnom obliku i sastoji se od tekstualnog i grafičkog dijela.

Tekstualni dio Plana sačinjavaju:

- I. Izvod iz urbanističke osnove
- II. Projekcija izgradnje i uređenja prostorne cjeline
- III. Odluka o provođenju Regulacionog plana

Grafički dio Plana se sastoji od slijedećih 16 grafičkih priloga:

1. Geodetska podloga	R 1:1.000
2. Izvod iz plana višeg reda (Izvod iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona 2005-2025.)	R 1:5.000
3. Postojeće stanje fizičkih struktura - kategorizacija	R 1:1.000
4. Sintezni prikaz korištenja prostora	R 1:1.000
5. Postojeće stanje infrastrukture	R 1:1.000
6. Postojeća namjena površina	R 1:1.000
7. Vlasnička struktura	R 1:1.000
8. Plan uklanjanja	R 1:1.000

9. Planirana namjena površina	R 1:1.000
10. Razmještaj, namjena objekata i spratnost	R 1:1.000
11. Plan parcelacije	R 1:1.000
12. Građevinske i regulacione linije	R 1:1.000
13. Plan saobraćajs i nivelacija	R 1:1.000
14. Komunalna infrastruktura	R 1:1.000
15. Energetska infrastruktura	R 1:1.000
16. Plan hortikulturnog uređenja	R 1:1.000

Član 4.

Plan je javni dokument i može se dati na javni uvid pravnim i fizičkim licima, odnosno, građanima, a kod organa uprave nadležnog za poslove prostornog uređenja.

Plan se čuva u općinskim organima nadležnim za prostorno uređenje.

II – Granice prostorne cjeline

Član 5.

Granica obuhvata Plana određena je Odlukom o pristupanju izradi Regulacionog plana za Stambeno-poslovnu zonu "Centar" u Sapni, čiji je sastavni dio i grafički prilog granica obuhvata. Ukupna površina obuhvata Plana iznosi $P = 4,75\text{ha}$.

Granica obuhvata polazi od tačke 1. koja se nalazi oko 55 m jugoistočno od mosta u naselju Kraljevići pored putu Lopare-Karakaj, te se proteže sjeverozapadno do tačke 2. koja se nalazi na udaljenosti oko 100 m od tačke 1. i blago se lomi do tačke broj 3. te nastavlja uz put Lopare-Karakaj sjeverno do tačke 4. koja je na dužini od 65 m od tačke 3. a nalazi se uz samu ivicu puta Lopare-Karakaj, zatim ide u pravcu sjevera do tačke 5. koja se nalazi kod mosta na rijeci Sapna (kod pošte) u dužini od 140m. Zatim se lomi u pravcu sjeveroistoka preko rijeke Sapna do tačke 6. u dužini od 25 m, nakon dega se linija lomi u pravcu istoka do tačke 7. i nastavlja u pravcu sjevera do tačke 8. koja se nalazi na udaljenosti od 50 m od tačke 7. Zatim se lomi u pravcu istoka do tačke broj 9. u dužini od 100 m i nastavlja paralelno sa sjeveroistočnom stranom stadiona u Sapni. Na udaljenosti 35 m od bočne strane stadiona u dužini od 105 m od tadke 8. nalazi se tačka 10. odakle se linija lomi u pravcu juga u dužini od 100 m do tačke 11. odakle nastavlja u pravcu juga u dužini od 100 m od tačke 11. i lomi se u pravcu jugoistoka, paralelno sa rijekom Sapna do tačke 12. koja je udaljena 95 m od tadke 11. Ovdje se linija blago lomi i ide u pravcu riječnog korita odnosno paralelno sa riječnim koritom do tačke 13. koja se nalazi na udaljenosti od 75 m od tačke 12. i od tačke 13. nastavlja do tačke 1.

Granica obuhvata je predstavljena i na grafičkim priložima, koji su sastavni dio Plana, kao i prelomnim tačkama sa pripadajućim koordinatama, što je sastavni i punopravni dio ovog Plana i Odluke o provođenju.

RB.	X	Y
0	6580121,242	4928093,698
1	6580144,636	4928097,296
2	6580167,684	4928093,030
3	6580157,694	4928143,529
4	6580220,277	4928147,676
5	6580260,352	4928147,029

6	6580304,792	4928049,961
7	6580288,484	4927953,331
8	6580322,118	4927862,351
9	6580315,424	4927812,341
10	6580312,225	4927789,571
11	6580335,609	4927740,152
12	6580293,255	4927779,080
13	6580275,475	4927793,209
14	6580244,946	4927811,659
15	6580175,517	4927888,408
16	6580162,926	4927927,045
17	6580150,334	4927954,001
18	6580134,290	4928021,319

Član 6.

U sklopu površina obuhvaćenih granicama opisanim u članu 5. ove Odluke, definisane su zone pretežnih namjena, a kako slijedi:

Stambeno – poslovna zona	1,456 ha
Zona sporta i rekreacije 1	0,441 ha
Zona sporta i rekreacije 2	1,105 ha
Zona regulisanog korita vodotoka	1,326 ha
Zona spomen parka	0,426 ha
ukupno:	4,75 ha

III – Urbanističko – tehnički uslovi za izgradnju građevina

Član 7.

Izgradnja građevina se može vršiti u skladu sa parametrima i urbanističko-tehničkim uslovima datim u ovoj Odluci, kao i u tekstualnim i grafičkim prilogima ovog Plana.

Član 8.

Urbanističko – tehnički uslovi utvrđuju: regulacionu i građevinsku liniju, veličinu i oblik parcele, koeficijent izgrađenosti, procenat izgrađenosti, tehničke pokazatelje građevine, nivelacijske kote prizemlja u odnosu na javni put, visinu i odstojanje građevine od susjednih parcela, odnos prema postojećim objektima, uslove arhitektonskog oblikovanja građevine i uslove uređenja zelenih, saobraćajnih i slobodnih površina.

Namjena građevina

Namjena građevina i njihov karakter (stambeno-poslovni, poslovni, javno-društveni ili drugi) definisani su grafičkim dijelom Plana, te se kao takvi ne smiju mijenjati, osim u slučaju pretvaranja stambenog u poslovni prostor (što je dozvoljeno samo u prizemljima stambenih objekata).

Regulaciona linija i parcelacija

1. Regulacione linije su određene grafički i numerički na pripadajućim priložima ovog Plana
2. Regulacionom linijom su utvrđene pojedinačne građevinske parcele, te je odvojeno zemljište planirano za javne površine od zemljišta planiranog za druge namjene.
3. Građevinska parcela mora posjedovati površinu i oblik koji obezbjeđuju izgradnju građevina u skladu sa odredbama Plana
4. Građevinsko zemljište namijenjeno za izgradnju građevina, dijeli se na građevinske, odnosno urbanističke parcele. Građevinska parcela obuhvata jednu ili više katastarskih parcela ili njihovih dijelova
5. Svaka parcela mora imati mogućnost priključenja na javnu komunalnu mrežu, te mora ispunjavati uslove infrastrukturne opremljenosti
6. Planom je definisan pristup parcelama, na način da se rješava sa javne saobraćajnice, obrazovanjem pristupnog puta ili ustanovljavanjem trajnog prava služnosti prolaza, u minimalnoj širini od 3,0 m, a prema grafičkim priložima Plana.
7. Građevinske parcele, ukoliko se radi o istom vlasniku, a zavisno od potrebe potencijalnih investitora, se mogu spajati u urbanističke cjeline, na način kako je to predviđeno Planom, pri čemu se ne može remetiti planirani saobraćajni koncept i utvrđena distanca građevinskih linija u odnosu na saobraćajnice
8. Građevinska parcela se može realizovati fazno, pod uslovom da svaka faza mora zadovoljiti kriterijume izgradnje date Planom.
9. Nadležna općinska Služba može formirati građevinsku parcelu u drugom obliku i veličini, od one prikazane u grafičkom prilogu Plana parcelacije u skladu sa vlasničkim i posjedovnim elementima kao i prema zahtjevima stranaka.
10. U gore navedenim slučajevima Služba može vršiti konsultacije, odnosno tražiti saglasnost od Nosioca izrade ovog Plana.

Građevinske linije

1. Građevinske linije su određene grafički i numerički na pripadajućim priložima ovog Plana
2. Građevinske linije označava liniju prema kojoj se gradi i koju objekat ne smije preći
3. Objekat se postavlja svojom uličnom fasadom na Planom utvrđenu građevinsku liniju, koja je najbliža javnoj saobraćajnici
4. Nadležna općinska Služba može da pomjera građevinsku liniju ako za to postoje posebno opravdani razlozi, s tim da se građevinska linija ne može pomjerati bliže ulici.
5. Građevinska linija podzemne etaže može preći građevinsku liniju objekta, ako ova izgradnja ne ugrožava osnovnu funkciju komunalne infrastrukture i ne zahtijeva izmještanje njihovih vodova, te ne ugrožava objekte na susjednim parcelama
6. Pozicija i odstojanje građevinske linije od regulacione linije za planirane objekte definisana je Planom

7. Izuzetno od odredbi prethodnog stava, korisnici susjednih parcela se mogu međusobno sporazumjeti da odstojanje objekata od granice parcele može biti i manje od propisane udaljenosti. Predmetni sporazum mora biti sastavljen u pismenom obliku, ovjeren i dostavljen Službi nadležnoj za poslove prostornog uređenja.
8. Planom je dat prijedlog orijentacionih horizontalnih gabarita objekata, a kroz lokacijske uslove se daje detaljno pozicioniranje i određivanje gabarita građevine
9. Izmjenu, po veličini i formi, horizontalnih gabarita planiranih građevina, u odnosu na predložene gabarite prikazane na grafičkom prilogu Plana, pod uslovom da se ne ugrožavaju susjedne građevine ili otežava gradnja drugih planiranih građevina u susjedstvu, odobrava nadležni organ za prostorno planiranje i komunalne poslove općine Sapna.

Spratna visina i etaže objekata

Ukupna visina građevine mjeri se od konačno zaravnatog i uređenog terena na njegovom najnižem dijelu uz fasadu građevine do najviše tačke krova (sljemena).

1. Etaže objekata su: prizemlje (P), spratovi („1“, „2“, ...), potkrovlje (Ptk), podrum (Po)
2. Kod izgradnje novih objekata, završna etaža može biti izvedena u formi potkrovlja, ravnog ili kosog krova, u skladu sa ambijentom ili na način kako je to dato u tekstualnom obrazloženju Plana, ako je to izričito navedeno za pojedine objekte.
3. Nadogradnja potkrovlja ili mansarde završne etaže može biti realizirana u fazama
4. Podrumom se smatra najniža etaža zgrade, koja je najmanje jednom polovicom volumena i sa svim stranicama ukopana u odnosu na uređen teren (> 50 %). Jedna ili više podrumskih etaža se mogu realizovati kod izgradnje planiranih građevina, pod uslovom da se osiguraju odgovarajuće tehničke mjere u cilju zaštite od podzemnih i površinskih voda, kao i stabilizacije terena.
5. Suteran je etaža djelomično ukopana u teren sa tri strane i slobodnim pročeljem, kao i etaža zgrade koja je ukopana u odnosu na uređen teren između jedne četvrtine do jedne polovine svog volumena (između 25 – 50 %)
6. Spratnost postojećih i planiranih objekata utvrđena je Planom i ne može se mijenjati, izuzetno je moguće po odobrenju nadležnog organa za prostorno planiranje općine Sapna ako za to postoje posebno opravdani razlozi.

Generalno govoreći, stambeno-poslovni objekti unutar obuhvata Plana ne smiju biti viši od P+4, osim kod već postojećeg objekta na k.č. 3051 koji ima utvrđenu spratnosti P+4+Pk.

Poslovni i javno-društveni objekti se preporučuju sa maksimalnom spratnošću P + 2, ali tako da ukupna visina ne premašuje 10 metara (mjereno od kote uređenog terena do kote vijenca).

Nivelacione kote objekata

Nivelacione kote poda prizemlja planiranih objekata (nule objekata) su utvrđene orijentaciono, u skladu s niveletama okolnog uređenog terena i planiranih saobraćajnica, definisanih rješenjem saobraćaja i nivelacije.

Definitivne kote poda prizemlja svih planiranih objekata i nivelete uređenih okolnih pješačkih površina, definisat će se Glavnim projektom uređenja terena, nakon zrade Glavnih projekata objekata i provjere na terenu, a u odnosu na saobraćajnice trebaju biti uvećane za minimalno 15 cm.

Član 9.

Odlukom se utvrđuje tretman i moguće intervencije na izgrađenim objektima unutar granica Plana:

1. Postojeći objekti mogu se sanirati, redizajnirati, rekonstruisati, nadograditi, te izvršiti zamjena građevinskog fonda, u obimu građevinskih linija i urbanističko – tehničkih uslova u skladu sa postavkama Plana
2. Kod zamjene građevinskog fonda, novi objekti moraju poštovati utvrđenu građevinsku liniju, koja je definisana u grafičkim priložima ovog Plana
3. U sklopu postojećih stambenih objekata, moguće je odobriti promjenu namjene u dijelu prizemlja, za potrebe poslovnih sadržaja, a u iznimnim slučajevima se može odobriti i proširenje prizemnog dijela u obimu od 50% postojeće građevinske površine prizemlja
4. Proširenje prizemlja se ne može odobriti ukoliko dograđeni dio objekta prilazi susjednoj parceli na više od 3,0 m, osim ako vlasnici parcela ne postignu drugačiji dogovor, te se tada objekti mogu smještati na manjoj udaljenosti, pod uslovom da se obezbjeđe nesmetan pješački prolaz oko objekta i održavanje objekta
5. Na objektima koji su predviđeni za rušenje zbog zamjene građevinskog fonda, se ne mogu vršiti intervencije koje povećavaju materijalnu vrijednost objekta, dok je moguće odobriti intervencije u cilju redovnog održavanja objekta
6. Stambeni prostor se može pretvoriti u poslovni prostor, u prizemlju individualnih i kolektivnih stambenih objekata. Ovi poslovni prostori se mogu namijeniti za sadržaje koji svojom funkcijom ne ugrožavaju prirodnu sredinu ili izazivaju povećana opterećenja saobraćajnih i komunalnih uređaja, više nego što je to predviđeno Planom. Prenamjena prostora se ne može vršiti kod objekata predviđenih za rušenje.

Član 10.

Koeficijent izgrađenosti i procenat zauzetosti definisani su Planom za svaki tip građevine, koje se nalaze u obuhvatu Plana. Kod planiranja izgradnje novih i rekonstrukcije postojećih objekata koje se zadržavaju, treba primijeniti sljedeće uslove:

Maksimalni procenat zauzetosti

1. maksimalni procenat zauzetosti parcele za izgradnju stambenih i mješovito stambenih (stambeno-poslovnih) objekata iznosi 45%, dok se u slučajevima, gdje su ispoštovani ostali urbanističko tehnički uslovi, dozvoljava procenat zauzetosti parcele do 75%.

2. maksimalni procenat zauzetosti parcele za izgradnju poslovnih i javno-društvenih objekata iznosi 70%, dok se u slučajevima, gdje su ispoštovani ostali urbanističko tehnički uslovi, dozvoljava procenat zauzetosti parcele do 90%.

Maksimalni koeficijent izgrađenosti

1. koeficijent izgrađenosti parcele za mješovitu, individualno stambenu izgradnju iznosi: minimum 0,50, maksimum 1,60.
2. koeficijent izgrađenosti parcele za mješovitu, kolektivnu stambenu izgradnju iznosi: minimum 1,00, maksimum 4,00.
3. koeficijent izgrađenosti parcele za izgradnju poslovnih i javno-društvenih objekata iznosi: minimum 1,00, maksimum 4,00.
4. koeficijent izgrađenosti parcela za građenje objekata od opšteg interesa i susjednih parcela koje imaju drugu namjenu može biti različit od prethodno navedenih.

Član 11.

Odstojanje građevine od susjednih građevina:

1. Odstojanja građevina definisana su Planom i prikazana na pripadajućem grafičkom prilogu Karta 12. Građevinske i regulacione linije.
2. Regulacija slobodnostojećih građevina treba biti u skladu sa udaljenostima utvrđenim u sklopu Plana.

Član 12.

Odnos prema postojećim građevinama

Građevine koje su Planom predviđene za uklanjanje, zadržavaju se do privođenja građevinskog zemljišta krajnjoj namjeni utvrđenoj Planom. Također, na navedenim građevinama ne mogu se vršiti intervencije koje povećavaju materijalnu vrijednost građevine, dok je moguće odobriti intervencije u cilju redovnog (tekućeg) održavanja građevine.

Dozvoljene intervencije u cilju redovnog (tekućeg) održavanja građevina predstavljaju:

1. tekuće održavanje objekata, uređaja, instalacija, pristupa i zemljišta koji služe građevini
2. dogradnju u cilju obezbjeđenja osnovnih higijenskih uslova (kupatilo i WC)
3. pregradnju koja nema karakter nove gradnje
4. konzervaciju građevine
5. izgradnju priključaka na komunalne instalacije
6. druge manje intervencije na građevini, uređajima i instalacijama, u pravilu kao privremene, kojima se obezbjeđuje normalno korištenje građevine ili zemljišta koje se

koristi uz istu, a ne onemogućuje ili znatno ne otežava realizacija planskog rješenja. Kao druge intervencije, u smislu prethodnog stava, ne smatraju se veće intervencije (rekonstrukcija, nadzidivanje jedne ili više etaža, rekonstrukcija ili zamjena krova sa podizanjem nadzotka, izgradnja novih građevina stalnog karaktera i sl.)

7. na parcelama na kojima su planirane zamjenske građevine umjesto postojećih, za postojeće građevine važe svi gore navedeni uslovi i to do momenta izgradnje novog objekta u planiranim, zamjenskim gabaritima.

Za postojeće objekte koji se zadržavaju Planom, a izgrađeni su preko utvrđene građevinske linije prema ulici, primjenjuje se mjera redovnog (tekućeg) održavanja.

Postojeće, izgrađene građevine, koje se zadržavaju ovim Planom, mogu se rekonstruisati, sanirati, dograditi i nadograditi, kao i izvršiti potpunu zamjenu građevinskog fonda, u obimu građevinskih linija (definisanih članom 9. ove Odluke) i urbanističko – tehničkih uslova u skladu sa postavkama Plana.

Nadogradnja postojećih građevina dozvoljava se u skladu sa odredbama Plana, a do dozvoljene maksimalne spratnosti definisane Planom, ali da se pri tom ne ugrožavaju druge okolne građevine, odnosno pristupi istim i njihovo normalno funkcionisanje u smislu redovnog korištenja i održavanja građevine.

Član 13.

Projektovanje i arhitektonsko oblikovanje novih objekata

Unutar granica Plana, projektovanje i arhitektonsko oblikovanje novih objekata vrše se na način da:

1. Stambeni prostor se može pretvoriti u poslovni prostor, u prizemlju individualnih i kolektivnih stambenih objekata. Ovi poslovni prostori se mogu namijeniti za sadržaje koji svojom funkcijom ne ugrožavaju prirodnu sredinu ili izazivaju povećana opterećenja saobraćajnih i komunalnih uređaja, više nego što je to predviđeno Planom.
2. Podrumi se mogu realizirati kod izgradnje svih građevina, pod uslovom da se obezbijede odgovarajuće tehničke mjere, u cilju zaštite od podzemnih i površinskih voda.
3. Arhitektonsko oblikovanje i materijalizacija kod izgradnje novoplaniranih objekata mora biti prilagođena ambijentalnom izrazu i pretežnoj namjeni zone, te arhitektonsko – urbanističkom okruženju u kojem se objekat nalazi.
4. Novi objekti moraju svojim likovnim izrazom i predviđenim proporcijama, arhitekturom i odnosom masa, činiti oblikovnu cjelinu sa susjednim objektima ili zonom u cjelini. Sa aspekta kolorističke obrade fasade, treba izbjegavati jarke i intenzivne boje, te koristiti ublažene bijele nijanse i svijetle pastelne boje.
5. Prije izdavanja odobrenja za građenje i izrade glavnog projekta za izgradnju i određene vrste intervencija na postojećim objektima, obavezna je izrada lidejnog

rješenja projekta izrađenog na osnovu uslova datih od strane nadležnog organa Općine, a na osnovu odredbi Plana.

6. Svi novoplanirani objekti moraju biti projektovani i izvedeni u skladu sa odredbama ovog Plana i u skladu sa važećim propisima i zakonskom regulativom.
7. Svaka parcela mora imati mogućnost priključenja na javnu komunalnu mrežu.
8. Obavezno je projektovanje brojila za sve vrste instalacija i njihovo ugrađivanje za potreba svakog potrošača.
9. Na području Plana ne dozvoljavaju se intervencije na planiranim objektima, posebno na objektima kolektivnog stanovanja, a koje podrazumijevaju mijenjanje fasada objekata (ustakljivanje balkona, zaziđivanje ili probijanje otvora koji nisu predviđeni izvornom projektnom dokumentacijom). Dozvoljeno je montiranje pomičnih tendi na balkonima, kao i vanjskih žaluzina, a što treba u što je većoj mogućoj mjeri ujednačiti kod svih stambenih jedinica kolektivnog stanovanja.
10. Kod objekata sa dvije ili više kosih krovnih ravni, streha mora biti paralelna sa nagibom orjentisanim prema ulici. Krovovi kolektivnih stambenih objekata mogu biti kosi i ravni. Kod objekata sa koim krovom, a koji se nalaze na kosom terenu, jedna krovna ravan mora biti sa nagibom orjentisanim u smjeru pada terena, odnosno, strehom paralelnom izohipsama.
11. Preporučuje se primjena jednostavnih krovnih formi, ravnih krovova, te kosih krovova sa prosječnim nagibom od 30° u cijelom obuhvatu Plana.
12. U slučaju primjene kosih krovova, tavanski prostori se mogu koristiti za sadržaje koji su u funkciji primarne namjene objekta, odnosno, za proširenje postojećih ili uspostavu novih stambenih jedinica, ali bez realizacije krovnih badža, već se osvjetljenje prostora osigurava krovnim prozorima.
13. Pomoćni objekti poput drvarnica, ostava, ljetnih kuhinja, gospodarskih zgrada, vanjskih toaleta i sl. nisu dozvoljeni unutar obuhvata Plana.
14. Ulazi u objekte se orjentišu prema pristupnoj saobraćajnici, a objekti mogu imati i izlaze u slučaju nužde na drugim stranama objekta. Prilazi za vozila se mogu izvesti do objekta sa pristupne saobraćajnice.

IV – Uređenje i korištenje zemljišta

Član 14.

Uređenje građevinskog zemljišta se mora izvesti u obimu i na način kako je to predviđeno Planom.

Izgradnja građevina se ne može započeti bez prethodnog minimalnog uređenja građevinskog zemljišta, pod čime se podrazumijeva obezbjeđenje saobraćajnog pristupa

parceli, priključenje na vodovodnu, kanalizacionu i elektroenergetsku mrežu, te eventualno izmiještanje vodova komunalne infrastrukture.

Izgradnja građevina se ne može započeti prije uklanjanja objekata predviđenih za rušenje. Izuzetno se ovi objekti mogu koristiti za potrebe gradilišta, ali se isti moraju ukloniti prije tehničkog prijema građevine.

Član 15.

Pod javnim urbanim prostorom (javnim površinama i javnim objektima), podrazumjeva se opće dobro, namjenjeno općem korištenju radi obavljanja različitih aktivnosti vezanih za taj prostor, za sadržaje u njemu i njegovoj neposrednoj okolini, u smislu obezbjeđivanja određenog nivoa urbanog standarda za sve građane i korisnike.

Javne površine (uređene zelene površine, ulice, parkirališta, pločnici i sl.) su definisane odredbama Plana i mogu se mijenjati u skladu sa iskazanim potrebama poštujući odredbe Plana i poštujući važeće odredbe i propise BiH.

Nadležni organ za prostorno planiranje i komunalne poslove Općine, vrši razmještaj i izbor urbanog mobilijara i sličnih elemenata koji dopunjavaju urbani ambijent (skulpture, fontane i slično).

Postavljanje interne vanjske rasvjete, oglasnih ploča, klupa, korpi za otpatke, natpisa, reklama i sličnog mobilijara, nalaže i odobrava nadležni organ, na bazi odgovarajuće tehničke dokumentacije, koja treba biti u skladu sa trenutno važećim odredbama i propisima BiH.

Član 16.

Uslovi projektovanja saobraćajne infrastrukture unutar obuhvata Plana, dati su u tekstualnom i grafičkom dijelu Plana.

Horizontalni gabariti saobraćajnica i saobraćajnih površina su, po pravilu, fiksni, dok nadležni organ za prostorno planiranje i komunalne poslove Općine, na osnovu definisanja detaljnih urbanističko-tehničkih uslova može odrediti minimalna odstupanja od tih gabarita, ako to zahtijevaju opravdani tehnički razlozi obrazloženi idejnim projektom ili drugim opravdanim razlozima (fazna izgradnja saobraćajnice, fazno rješavanje imovinsko-pravnih odnosa i sl.).

Površina parking mjesta mora biti minimalno 5,0 x 2,5m, te mora biti povezana sa sistemom javnih pješačkih komunikacija.

Za potrebe parkiranja planiranih objekata, prema normativima, neophodno je obezbjediti jedno PM po stanu, odnosno, odgovarajući broj parking mjesta prema vrsti djelatnosti, koja se obavlja u objektu. U načelu, 1PM/60 m².

Interni saobraćaj u okviru građevinskih parcela realizuje sam investitor.

U zaštitnom pojasu regionalne saobraćajnice, nije dozvolja gradnja osim za objekte u službi ceste i to u pojasu od 10 m mjereno od ruba trupa ceste, s obje strane.

Poprečni profili saobraćajnica prikazani su na grafičkom prilogu Plana 13. Plan saobraćaja i nivelacije.

Član 17.

Sistem vodosnabdijevanja u sklopu obuhvata riješiti u skladu sa idejnim rješenjem hidrotehničke infrastrukture prezentovanim kroz tekstualni dio Plana i na pripadajućem grafičkom prilogu Karta 14. Komunalna infrastruktura.

U skladu sa situacionim rješenjem snabdijevanje posmatranog lokaliteta sanitarnom/pitkom i protivpožarnom vodom iz gradskog vodovoda obezbijediti spajanjem na postojeću gradsku mrežu.

Član 18.

Hidrauličkim proračunom potrebno je izvršiti provjeru dodatnih količina vode u okviru Glavnog projekta vanjske vodovodne mreže i time konačno dimenzionisati potrebne profile i vrstu cijevi. Predlaže se da to budu daktilne ili polietilenske cijevi koje se polažu u kanalski rov sa minimalnim nadslojem zemlje od 1.20 m, a spajanje cijevi vršiti tzv. zaključanim spojnicama, potrebnim fazonskim i armaturnim komadima.

Član 19.

Za zaštitu objekata od požara koji se gasi vodom, na vanjskoj vodovodnoj hidrantskoj mreži projektovati i izvesti potreban broj podzemnih protivpožarnih hidranata DN80 za gašenje požara čiji broj i raspored mora odgovarati uslovima koje propisuju važeći pravilnici iz oblasti protivpožarne zaštite.

Član 20.

Kanalizacijski sistem u području obuhvata potrebno je projektovati i izgraditi kao separatan sa zasebnim prikupljanjem, odvodom i ispuštanjem fekalnih voda u gradski glavni kolektor.

Za odvodnju kišnih voda s krovova, kolovoza ulica, parkinga i drugih uređenih površina, izgraditi potpuno novi separatan sistem kišne kanalizacijske mreže s odvodom i ispustom kišnice u planirani glavni kolektor oborinske kanalizacije, koji se planira paralelno uz postojeći kolektor fekalne kanalizacije.

Član 21.

Izgradnja novih fekalnih kanala i izmjene postojećih cjevovoda, planira se sa cijevima od savremenih materijala poput polipropilena, polivinilhlorida, daktila, centrifugiranog poliestera itd.

Prilikom izgradnje mreže, potrebno je težiti unifikaciji cijevnog materijala zbog dugoročno gledajući lakšeg održavanja mreže, samim tim i dugotrajnosti.

Prilikom projektovanja i izvođenja predvidjeti odgovarajuće podužne nagibe polaganja kanalizacijskih cijevi i primjenu mjera mehaničke zaštite cijevi u fazi eksploatacije.

Na mjestima ukrštanja krakova, lomova trase kanalizacione mreže, ili mjestima predviđenim za priključivanje pojedinih objekata, izvesti revizione šahtove u polumontažnoj izvedbi zajedno s ulaznim poklopcem od livenog željeza nosivosti 400kN.

Član 22.

U skladu sa Idejnim rješenjem elektrotehničke infrastrukture, u sklopu Regulacionog plana potrebno je izgraditi, a na postojećim izgrađenim dijelovima, izvršiti rekonstrukciju elektroenergetske mreže, javne rasvjete i telefonske kanalizacione mreže.

Član 23.

U postupku projektovanja, izgradnje i korištenja svih objekata, u segmentu elektroenergetike potrebno se pridržavati preporuka i kriterija energetske efikasnosti, važećih elektrotehničkih propisa, Tehničkih preporuka JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo, BAS standarda i evropskih normi.

Član 24.

Sve elektroenergetske instalacije i telekomunikacione instalacije moraju se izvoditi kao podzemne, a za telekomunikacione instalacije obavezno je izvođenje kablovske kanalizacije.

Član 25.

Za potrebe snabdijevanja električnom energijom postojećih i planiranih objekata u granicama obuhvata Plana, potrebno je izvršiti rekonstrukciju postojeće trafostanice "TS Sapna I" prenosnog odnosa 10(20)/0,4kV i snage 630 kVA, te planirati dodatnu trafostanicu istih karakteristika.

Priključak na elektroenergetsku mrežu objekata treba realizovati kao niskonaponski podzemni priključak.

Član 26.

Dodatna trafostanice je planirana kao slobodnostojeća. Istu je potrebno pozicionirati u zelenoj površini, ali tako da je omogućen prilaz vozilima do lokacije trafostanice. Pri tome estetika objekta i prostora ne smije biti narušena.

Član 27.

Kompletan prostor Plana je potrebno osvijetliti javnom rasvjetom. Na istom konceptu, a prema evropskim normama i standardima, potrebno je projektovati i izvesti rasvjetu svih saobraćajnica, javnih površina, pješačkih zona, uređenih zelenih površina i kompleksa javno-društvene infrastrukture.

Član 28.

S aspekta energetske efikasnosti, štednje energije i smanjenja troškova za električnu energiju i održavanje, javnu rasvjetu je potrebno projektovati, izvesti i koristiti kao regulisanu javnu rasvjetu koristeći savremena tehnička rješenja.

Član 29.

Za sve objekte u sklopu Plana potrebno je obezbijediti telefonski priključak, koristeći savremena tehnološka rješenja i sisteme.

Član 30.

Uslovi uređenja zelenih, saobraćajnih i slobodnih površina

1. Javne površine, u koje se ubrajaju zelene površine, parkirišta, pločnici i sl., ne smiju se zaposjedati drugim građevinama i sadržajima.
2. Parkiranje se organizira na pripadajućim parcelama objekata stanovanja u sklopu novih i postojećih objekata, te na Planom utvrđenim parking površinama.

3. Pješačka kretanja rješavati koridorski uz kolovoz saobraćajnica i pješačkim stazama, kroz uređenje slobodnih površina.
4. U zonama pješačkih kretanja, nije dozvoljeno parkiranje, ali se omogućava kretanje interventnih vozila.
5. Za površinsku obradu planiranih javnih pješačkih površina, treba primjenjivati materijali koji su otporni na habanje, te pogodni za kretanje u zimskim uslovima.
6. Uređenje pješačkih površina podrazumijeva i jedinstven tretman urbanog mobilijata (korpe za otpatke, klupe, vizuelne komunikacije vezane za pješačka kretanja i sl.).
7. Pješačke i druge javne površine se ne mogu izdvajati postavljanjem barijera ili prepreka, koje će onemogućiti normalne pješačke tokove.
8. Unutar trokuta preglednosti saobraćajnica, ne mogu se graditi i smještati sadržaji koji ometaju preglednost raskrsnice, kao što su ograde, žive ograde, grmlje, stablašice, reklamni panoi, montažno – demontažni objekti, kiosci, štandovi i sl.
9. Saobraćajnice trebaju biti izvedene tako da imaju minimalnu širinu od 6,0 m, osim ako se radi o prilaznim putevima do pojedinačnih objekata, kada širina može biti manja, ali ne smije biti < 4,5 m. Trotoari se smještaju s obje strane saobraćajnice, u minimalnoj širini od 1,5 m, osim kod prilaznih puteva do pojedinačnih objekata, kada nije nužna gradnja trotoara, ali pod uslovom da prilazni put nema dužinu veću od 10 m.
10. Ukoliko je za funkciju postojećih objekata potrebno izvesti radove na javnoj površini, kao što su uređenje površine ljetne bašte, izgradnja prilaznih stepenica ili rampe, isto se može odobriti uz rješavanje prava korištenja na istom zemljištu putem zakupa, ili na drugi način. Ovakvi zahvati ne smiju biti smetnja korištenju javnih površina prema usvojenom Planu.
11. Površine utvrđene kao zelene površine, ne mogu se koristiti za druge namjene, niti se mogu graditi građevine koje nisu u skladu sa funkcijom koju ta kategorija zelenila treba da ostvari.
12. Obodom zelenih površina se ne može odobriti postavljanje stalnih ili privremenih objekata.
13. Zadržava se postojeće kvalitetno drveće.
14. Parkovske površine potrebno je obraditi kroz konkursna rješenja ili projekte uređenja parkova, sa uvođenjem površina za aktivnu i pasivnu rekreaciju.
15. Na površinama svih kategorija zelenila može se odobriti uvođenje cvjetnih aplikacija, skulptura, fontana ili drugih elemenata za oblikovanje prostora.
16. Koncept ozelenjavanja, osim estetsko – psihološke, treba da obezbjedi i druge funkcije, kao što su: stvaranje ugodnog ambijenta za život i odmor, zaštitu od buke, prašine, izduvnih gasova itd.

17. Unutar građevinske parcele, kao segment vanjskog uređenja, investitor mora predvidjeti minimalno 30% zelenih površina, od ukupne površine parcele koja nije obuhvaćena građevinskim linijama.
18. Pri izboru biljnih vrsta voditi računa da nemaju bodlje, da nisu otrovne. Izbor vrsta treba da bude dovoljno raznovrstan, ne samo da bi bio dekorativan, već i da bi stanovnike upoznao sa biljnim bogatstvom. Posebno treba obratiti pažnju kod odabira biljnih vrsta, da one u određenim uslovima trebaju obezbjediti i zaštitu od buke, prašine i sl.
19. Linijsko zelenilo se formira duž novoplaniranih i postojećih saobraćajnica kao i regulisanog riječnog korita, a prema prostornim mogućnostima. U ovom slučaju je potrebno zasaditi stablašice markantnih morfoloških iskaza, koje nemaju samo estetsko – dekorativnu, već i zaštitno – sanitarni karakter.
20. Koristiti sadni materijal odabranih vrsta dendroflora visokog kvaliteta, uz obavezan certifikat.
21. Tehnički prijem arhitektonskih i drugih građevina podrazumijeva i prijem izvedenih radova na uređenju slobodnih i zelenih površina.
22. Prilikom realizacije svih građevina, a prije iskopa temeljnih jama, obavezno je skidanje i deponovanje površinskog sloja zemljišta, a u dubini koja je ovisna o bonitetu poljoprivrednog zemljišta.
23. Na parcelama na kojima se planiraju nove zelene površine, biološka komponenta treba da je zastupljena kroz visokoatraktivne vrste, na sve tri vegetacione etaže.

Član 31.

Privremeni objekti

Privremeni objekti se mogu postaviti na osnovu odobrenja nadležnog organa a u skladu sa odredbama važećeg Zakona o prostornom uređenju i građenju, ovom Odlukom i Odlukom o komunalnom redu, te ostalim važećim propisima koji se mogu odnositi na pojedine konkretne slučajeve.

Zbog svog privremenog karaktera, objekti iz prethodnog stava mogu biti postavljeni isključivo na način i od materijala koji omogućavaju jednostavnu demontažu i uklanjanje istog.

Ljetne bašte

Ljetne bašte se mogu odobriti uz postojeće ugostiteljske objekte, ukoliko to raspoloživi prostor omogućava. Na javnim površinama se može dopustiti postavljanje ljetnih bašti, dnevnih izloga, i sl. ukoliko je isto dopušteno Odlukom Općinskog vijeća. Ljetnje bašte se ne mogu zatvarati, u cilju stvaranja zimskih bašti.

Objekat na vodi

Na planiranom pješačkom mostu uz Zanatski centar i Dom kulture, omogućava se postavljanje objekta. Objekat na vodi je zamišljen kao privremeni objekat, montažno-demontažnog tipa. Po namjeni je definisan kao poslovni objekat, što omogućava organizovanje različitih sadržaja i djelatnosti, koje su kompatibilne pretežnoj namjeni cjelokupnog prostora.

Pješački most na koji se planira postavljanje ovakvog tipa objekta potrebno je dimenzionirati na način da statički odgovara potrebama objekta i budućih korisnika. Ovaj parametar će biti ograničavajući za izbor konstrukcije i sistema izgradnje.

Planirani objekat ni u kojoj mjeri ne smije narušvati vodno dobro vodotoka Sapna.

Režim postavljanja, korištenja i funkcionisanja objekta definisat će se Odlukom Općinskog vijeća

Član 32.

Zaštita standarda stanovanja i sprječavanje nepovoljnih uticaja na okoliš

Prilikom izgradnje i korištenja građevine i površina potrebnih za normalno funkcionisanje građevine, potrebno je preduzeti sve mjere zaštite i unaprijeđenja životne sredine od zagađenja vode, zemljišta i vazduha, zaštite od buke, elementarnih nepogoda, požara, udara groma, zemljotresa i drugih pojava.

U svrhu zaštite kvaliteta stanovanja, kod realizacije građevina treba preduzeti mjere zaštite od buke, vibracija i strukturnog zvuka stanova, te poslovnih prostora.

Na području obuhvaćenom granicama ovog Plana, mogu se obavljati djelatnosti koje ne ugrožavaju prirodnu sredinu i okolinu i ne utiču na kvalitet života u susjednim objektima.

Unutar obuhvata se ne mogu locirati građevine koje zahtijevaju deponovanje i primjenu biološko – hemijskih ili radioaktivnih materija, koji su izvori buke, zagađenja i proizvode vibracije, te koji mogu imati nepovoljan uticaj na kvalitet života stanovnika.

Član 33.

Normativi za osobe sa umanjenom sposobnošću kretanja

U toku razrade i sprovođenja Plana, potrebno je primjenjivati principe urbanističko – tehničkih uslova, prostornih standarda i normativa za sprječavanje stvaranja arhitektonsko – urbanističkih barijera za kretanje osoba sa umanjenom sposobnošću kretanja, a koja koriste tehnička i ortopedska pomagala.

Obzirom na prirodu terena, koji je uglavnom u nagibu, potrebno je uz pješačke koridore i stepeništa, planirati i rampe ili liftove, a koji će omogućiti pristup osobama sa smanjenim mogućnostima kretanja.

Nivelete pješačkih saobraćajnica, kao i prilazi i ulazi u sve objekte, moraju biti isprojektovani i izvedeni sa nagibima koji omogućavaju nesmetano kretanje osoba sa smanjenom sposobnošću kretanja, odnosno, neophodno je obezbjediti odgovarajuće rampe, držače, posebno obilježena parking mjesta i sl.

Osobe sa umanjenim tjelesnim sposobnostima ne smiju imati prepreke u kretanju javnim površinama.

Potrebno je obezbjediti dovoljan broj parking mjesta za lica sa umanjenim tjelesnim sposobnostima, a koja moraju biti smještena najbliže ulaznim particijama objekata, a u svim javno-društvenim, stambeno – poslovnim i drugim objektima koji imaju parking prostore.

Javna parkirališta trebaju imati najmanje 5 % obezbjeđenih parking mjesta od ukupnog broja, koja su namijenjena licima sa umanjenom sposobnošću kretanja. Površina PM mora biti 5,0

x 3,75 m, te mora biti izvedena sa ukošenim rubnikom, minimalne širine 100 cm, kako bi se povezala sa sistemom javnih pješačkih komunikacija.

Površine namijenjene kretanju pješaka moraju imati minimalnu širinu od 1,5 m, a na mjestima gdje se invalidska kolica mimoilaze, širina treba biti minimalno 1,8 m. Svi javni objekti, kao i objekti ugostiteljstva i usluga, trebaju imati toalet za invalide.

Osim svjetlosne signalizacije, sva saobraćajna signalizacija (semafori), mora emitovati i zvučne signale.

Član 34.

Ograde

Ograde se mogu postavljati oko parcela namijenjenih stambenoj gradnji, ali ne smiju prelaziti visinu od 1 m ako su izrađene od čvrstih materijala ili transparentnih materijala. Prirodne ograde od različitih tipova vegetacije i rastinja ne smiju prelaziti visinu od 1,2 m. Ograde od čvrstih materijala ne smiju koloritom biti upadljive, već trebaju biti obrađene svijetlim bojama, preporučljivo u bijeloj ili pastelnim nijansama ili prirodnim tonovima materijala od kojeg se izrađuju. Kombinacija čvrstih materijala i vegetacije je dozvoljena, a u tom slučaju visina je jednaka visini ograde od rastinja, odnosno, ne smije prelaziti 1,2 m.

Ograde oko objekata ugostiteljstva se smiju postaviti sa tri strane objekta, dok pročelje objekta treba ostati slobodno. Za materijalizaciju ograda vrijede uslovi kao i za ograde oko stambenih objekata.

Ograde oko parcele sa specifičnim namjenama, kao i ograde gradilišta na kojima počinje nova izgradnja, mogu biti visoke do 2 m i od punog materijala. U području obuhvata ove Odluke zabranjeno je postavljanje ograde od bodljikave žice.

Obzirom na karakter kompleksa, Ograde se dozvoljavaju u okviru sportsko – rekreacione zone 2, na parceli nogometnog stadiona. Građevinske parcela nogometnog stadiona može se ograđivati transparentnom ogradom visine maksimalno do 2.2m, odnosno prema uslovima koje odredi nadležni organ. Maksimalna visina zidanog dijela transparentne ograde je 0,5m.

Ograda se postavljaju na liniju parcele na način da ograda, stubovi ograde i kapije budu smješteni na građevinskoj parceli koja se ograđuje.

Postavljanje ograde u dijelu gdje se građevinska parcela povezuje na javnu saobraćajnu površinu postaviti na način da se omogućí nesmetan pristup površinama namijenjenim za parkiranje izvan kompleksa.

Vrata i kapije na uličnoj ogradi ne mogu se otvarati van regulacione linije.

Član 35.

Uređaji i objekti za reklamiranje

Uređaji i objekti za reklamiranje sadržaja unutar mogu se odobriti na osnovu saglasnosti stručnih službi Općine na izrađeni program reklamiranja proizvoda ili djelatnosti, te informisanja korisnika.

Svi reklamni uređaji moraju biti locirani unutar građevinske parcele i propisno osvjetljeni, na način koji ne ometa sigurno odvijanje saobraćaja.

Postavljanje javne rasvjete, oglasnih ploča, klupa, korpi za otpatke, natpisa, reklama i slično, potrebno je definisati projektom urbanog mobilijara i vizuelnih komunikacija, ili stručnim mišljenjem nadležnog organa uprave.

Član 36.

Mjere zaštite stanovništva i materijalnih dobara

Uslovi izgradnje građevina za sklanjanje stanovništva i materijalnih dobara, kao i za druge potrebe odbrane i civilne zaštite na području koje je obuhvaćeno granicama utvrđenim u Članu 2., moraju biti obezbjeđeni u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, odredbama Uredbe o mjerilima, kriterijima i načinu izgradnje skloništa i drugim relevantnim propisima.

V - Prelazne i završne odredbe

Član 37.

Nadležni organ za prostorno planiranje Općine, zaduženo je za tumačenje Plana u skladu sa svojim ovlaštenjima.

Član 38.

Do privođenja površina planiranoj namjeni prema Planu, privremeno korištenje istih odredit će nadležni organ posebnom odlukom.

Član 39.

Izmjene Plana moguće je izvršiti pod slijedećim uslovima:

- Da se planom višeg reda (prostorni plan, urbanistički plan) utvrdi drugačiji način korištenja površina obuhvaćenih Planom.
- Ako općinski organ ocijeni da za određene zone obuhvaćene Planom ne postoji odgovarajući interes investitora, može podnijeti prijedlog Općinskom vijeću za pokretanje postupka Izmjena i dopuna Plana, a u skladu sa zakonom utvrđenim postupkom.
- Ako se utvrdi nakon prvog petogodišta, da razvoju ovog Plana nedostaju odgovarajuća sredstva za njegovu realizaciju, moguće je pristupiti korekcijama u skladu sa alinejom 2. ovog člana.
- Ako se javi investitor koji ima interes i može obezbjeđiti sredstva za realizaciju jedne ili više zona u cjelini, moguće je izvršiti Izmjene i dopune Plana, u skladu sa alinejom 2. ovog člana prema programom potencijalnog investitora s tim da troškove izmjene plana snosi sam investitor.

Član 40.

Ova Odluka stupa na snagu nakon 8 dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku općine Sapna.

Broj: _____
Sapna, _____ 2016. godine

Predsjedavajući
Općinskog vijeća Sapna

DIO 3. Grafički dio

1. Geodetska podloga	R 1:1.1000
2. Izvod iz plana višeg reda (Izvod iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona 2005-2025.)	R 1:5.000
3. Postojeće stanje fizičkih struktura - kategorizacija	R 1:1.000
4. Sintezni prikaz korištenja prostora	R 1:1.000
5. Postojeće stanje infrastrukture	R 1:1.000
6. Postojeća namjena površina	R 1:1.000
7. Vlasnička struktura	R 1:1.000
8. Plan uklanjanja	R 1:1.000
9. Planirana namjena površina	R 1:1.000
10. Razmještaj, namjena objekata i spratnost	R 1:1.000
11. Plan parcelacije	R 1:1.000
12. Građevinske i regulacione linije	R 1:1.000
13. Plan saobraćajs i nivelacija	R 1:1.000
14. Komunalna infrastruktura	R 1:1.000
15. Energetska infrastruktura	R 1:1.000
16. Plan hortikulturnog uređenja	R 1:1.000

DIO 4. Prilozi

1. Identifikacijski kartoni objekata
2. Izveštaj Nosioca pripreme i Nosioca izrade na podnesene primjedbe
3. Koordinate prelomnih tačaka

1. Identifikacijski kartoni objekata

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3045	/	1	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	objekat u funkciji sporta	loše		1 voda
Spratnost objekta	P i P+2	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	1614,72m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	2129,77m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
izrada fasade		koristi se javna parking površina	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 8.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3046/4	/	2a	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	kolektivni stambeni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P+1+Pk	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	63,03m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	157,58m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
sanacija fasade		ispred objekta	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 10.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3046/4	/	2b	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	kolektivni stambeni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P+1+Pk	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	68,93m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	172,33m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
sanacija fasade		ispred objekta	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 10.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3046/4	/	2c	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	kolektivni stambeni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P+1+Pk	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	69,08m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	172,7m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
sanacija fasade		ispred objekta	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 10.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3046/2	/	3	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	kolektivni stambeni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P+1+Pk	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	261,13m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	652,83m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
sanacija fasade		oko objekta	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 11.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3048/8	/	4	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	kolektivni stambeno-poslovni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P+2	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	167,16m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	501,48m ²	odlično		4 plin
BGP stambenog dijela	334,32m ²	u izgradnji		5 centr. grijanje
BGP druge namjene	167,16m ²	ne koristi se stambeni dio		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
/		na javnoj parking površini	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 12.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3048/3	/	5	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	kolektivni stambeni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P+1	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	130,5m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	261m ²	odlično		4 plin
/		u izgradnji		5 centr. grijanje
/		koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
sanacija fasade		na javnoj parking površini	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 16.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3048/7	/	6	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	kolektivni stambeno-poslovni	loše		1 voda
Spratnost objekta	Po+P+2+Pk	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	234,65m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	821,28m ²	odlično		4 plin
BGP stambenog dijela	586,63m ²	u izgradnji		5 centr. grijanje
BGP druge namjene	234,65m ²	koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
sanacija fasade		na javnoj parking površini	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 14.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3048/1	/	7	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	individualni stambeni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	114,27m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	114,27m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
objekat za uklanjanje		/	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 17.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
temeljna ploča	3047/1	/	8	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	poslovni	loše		1 voda
Spratnost objekta	Su+P	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	74,65m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	149,3m ²	odlično		4 plin
/		u izgradnji		5 centr. grijanje
/		ne koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu		Parking prostor:	Slika objekta:	
/		na javnoj parking površini	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 18.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3048/6	/	9	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	kolektivni stambeno-poslovni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P+2	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	151,12m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	453,36m ²	odlično		4 plin
BGP stambenog dijela	302,24m ²	u izgradnji		5 centr. grijanje
BGP druge namjene	151,12m ²	koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
		na javnoj parking površini	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 19.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3051	/	10	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	kolektivni stambeno-poslovni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P+4+Pk	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	238,05m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	1309,28m ²	odlično		4 plin
BGP stambenog dijela	833,18m ²	u izgradnji		5 centr. grijanje
BGP druge namjene	476,1m ²	koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
/		na javnoj parking površini	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 20.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3048/1	/	11	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	individualni stambeni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P+1	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	82,03m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	164,06m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
sanacija fasade		na javnoj parking površini	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 21.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3048/5	/	12	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	poslovni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	75,06m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	75,06m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
sanacija fasade		na vlastitoj parceli	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 23.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	ZONA:
	3048/4	/	13	A
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	poslovni	loše		1 voda
Spratnost objekta	P+Pk	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	43,03m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	64,55m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
/		na javnoj parking površini	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 24.JPG	

OPISNI KARTON OBJEKTA	k.č.	k.o.	ŠIFRA OBJEKTA: (OZNAKA NA KARTI)	
	3017/1	/	14	
Podaci o objektu		Stanje objekta	Bonitet objekta	Priključci
Namjena objekta	u funkciji sporta i rekreacije	loše		1 voda
Spratnost objekta	P	dobro		2 struja
Tlocrtna površina	117,34m ²	vrlo dobro		3 telefon
BGP	117,34m ²	odlično		4 plin
/	0	u izgradnji		5 centr. grijanje
/	0	koristi se		6 ind. ložište
Moguće intervencije na objektu:		Parking prostor:	Slika objekta:	
izrada fasade i nadogradnja		P.M.	FOTODOKUMENTACIJA\SLIKA 25.JPG	

2. Izvještaj Nosioca pripreme i Nosioca izrade plana o primjedbama na Nacrt Plana

Broj: 03-23-154-142/15
Sapna, 12.05.2016. godine

IZVJEŠTAJ NOSIOCA PRIPREME O PRIMJEDBAMA, ZAHTJEVIMA, PITANJIMA I SUGESTIJAMA
NA NACRT REGULACIONOG PLANA ZA STAMBENO-POSLOVNU ZONU „CENTAR“ U SAPNI USAGLAŠEN IZMEĐU NOSIOCA
PRIPREME I NOSIOCA IZRADE PLANA

PRIMJEDBE, PITANJA I SUGESTIJE IZNESENE NA NACRT REGULACIONOG PLANA ZA STAMBENO-POSLOVNU ZONU „CENTAR“ U SAPNI, DOSTAVLJENE DO 08.04.2016. godine.		Odgovor Nosioca izrade	Smjernica/Odgovor Nosioca pripreme	
R/b	Podnosilac primjedbe	Primjedbe, sugestije i prijedlozi		
1.	Dopis broj: 12/05- 23-8534/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliše TK	Nacrt Regulacionog plana za stambeno-poslovnu zonu „Centar“ u Sapni dostavljen je u analognoj i digitalnoj formi, međutim, uvidom u digitalnu formu (dwg format) konstatovano je da se dio grafičkih priloga (postojeće stanje – karte od 1-6) mogu otvoriti i samo pregledati, dok drugi dio grafičkih priloga nije bilo moguće otvoriti. Dakle, nacrt planskog dokumenta nije urađen na način kako je to propisano članom 78 Uredbe, odnosno na način da je moguća njegova upotreba u GIS-u (geoinformacionom sistemu) radi formiranja baze podataka i mogućnosti kompariranja podataka. Svi grafički prilozima dostavljeni u dwg formatu ne omogućavaju kompatibilnost sa drugim grafičkim programima, niti se mogu otvoriti u GIS softverskim paketima. Prilikom otvaranja podataka u Auto CAD-u, podacima je onemogućena interoperabilnost (slojevi samo za čitanje), dok GIS uopšte ne postoji. Priprema, izrada i donošenje planskog dokumenta vrše se po postupku i na način predviđen članom 40. Zakona o prostornom uređenju i gradnji, te članom 57. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata. U vezi s navedenim se ističe, da je uvodni dio planskog dokumenta (str. 14) uopšteno napisan, tako da iz njega nije moguće sagledati da li je dosadašnji postupak izrade proveden u skladu sa važećim propisima. Naime, ne zna se (nije navedeno) da li je urađena prva faza plana – Urbanistička osnova, da li je ista usvojena od strane nosioca pripreme, te da li je dostavljeni nacrt planskog dokumenta urađen u skladu sa usvojenom Urbanističkom osnovom.	Primjedba se prihvata. Nacrt će biti dostavljen u formatu koji se može otvoriti u GIS –u.	Saglasni.
2.	Dopis broj: 12/05- 23-8534/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliše TK		Primjedba se prihvata.	Saglasni.

3.	Dopis broj: 12/05-23-8534/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	I pored naprijed navedenog, ističemo da je uvidom u važeću plansku dokumentaciju – Prostorni plan Tuzlanskog kantona za period 2005 – 2025. godine utvrđeno da se područje koje je obuhvaćeno naprijed navedenim Načrtom regulacionog plana nalazi u centralnom dijelu općine Sapna, odnosno u središtu urbanog područja Sapna, istočno od regionalnog putnog pravca R-456 Priboj – Goduš – Sapna – Zvornik, na prostoru na kome je utvrđeno građevinsko zemljište. Za navedeno područje propisan je režim gradnja i stepena, što podrazujeva da se izgradnja i uređenje istog vrši na osnovu detaljnog planskog dokumenta. Dakle, dostavljeni Načrt Regulacionog plana za stambeno – poslovnu zonu „Centar“ usklađen je sa važećim planskim dokumentom šireg područja, odnosno sa Prostornim planom za područje Tuzlanskog kantona za period 2005 – 2025. godine, te je isto potrebno i obrazložiti u tekstualnom i grafičkom dijelu nacrta regulacionog plana (izvod iz plana šireg područja – iz urbanističke osnove).	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
4.	Dopis broj: 12/05-23-8534/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Tekstualni dio nacrta planskog dokumenta treba biti formiran tako da sadrži tri dijela: 1) Izvod iz urbanističke osnove, 2) projekcija izgradnje i uređenja prostorne cjeline, 3) odluka o provođenju regulacionog plana, dakle dostavljeni načrt nije formiran po obliku i sadržaju u skladu sa članom 63. Uredbe.	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
5.	Dopis broj: 12/05-23-8534/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Sadržaj nacrta planskog dokumenta (str. 11 i 12), kao i sadržaj planskog dokumenta (član 3. Odluke o provođenju regulacionog plana...) nisu usaglašeni, niti odgovaraju uvezanom tekstualnom i grafičkom dijelu plana.	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
6.	Dopis broj: 12/05-23-8534/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	U dostavljenom tekstualnom dijelu nedostaje Izvod iz Urbanističke osnove (član 64. Uredbe), prepostavlja se da je tekstualno obrazloženje koje se odnosi na postojeće stanje, od 16. do 26. stranice preuzeto iz iste, ali je to potrebno i naglasiti, dopuniti nedostajućim sadržajima i sve usaglasiti (sadržaj, numeraciju pojedinih poglavlja, itd...). Posebno se ističe nedostatak obrazloženja komunalne i energetske infrastrukture, te inženjersko-geoloških karakteristika terena, što nije popraćeno niti odgovarajućim grafičkim priložima.	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
7.	Dopis broj: 12/05-23-8534/16	Osim naprijed navedenog, u skladu sa Uredbom, u grafičkom dijelu nije dat prikaz postojećeg stanja iz Urbanističke osnove – Sintezni prikaz	Primjedba se prihvata.	Saglasni.

	Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	korštenja postora (na ažurnoj – snimljenoj geodetskoj podlozi), koji mora između ostalog, jasno definisati: postojeću namjenu površina, katastarske i vlasničke podatke o parcelama, fizičke strukture prostorne cjeline, saobraćajne površine (pješački i kolski saobraćaj), komunalnu i energetska infrastrukturu (regulacija voda, vodovodna i kanalizaciona mreža, elektrodistribucija, telekomunikaciona mreža – katastar podzemnih i nadzemnih instalacija) i slično.		
8.	Dopis broj: 12/05-23-8534/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Svi grafički prilozi moraju biti urađeni u odgovarajućoj propisanoj razmjeri (na dostavljenim grafičkim prilogima nije navedena razmjera grafičkih priloga).	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
9.	Dopis broj: 12/05-23-8534/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Projekcija izgradnje i uređenja prostora (str. 27. – 35.) nije urađena u potpunosti u skladu sa zakonskim propisima (član 65. Uredbe i član 37. Stav 5. Zakona o prostornom uređenju i gradnji), odnosno nedostaju detaljna obrazloženja za pojedine sadržaje, te je isto potrebno dopuniti. Posebno skrećemo pažnju na obrazloženja projekcije uređenja i izgradnje prostorne cjeline sa bitnim karakteristikama koja se odnose na rješene saobraćajnica i saobraćajnih površina (nepotpuno), razmjernij objekata sa orijentacionim horizontalnim gabaritima i namjenama, utvrđivanje gradevinskih i regulacionih linija, obrazloženje komunalne (vodovodna i kanalizaciona mreža), energetske i druge infrastrukture, bilanse površina po namjenama (nepotpuni), urbanističke pokazatelje (nepotpuni), troškove uređenja gradevinskog zemljišta za tretiranu prostornu cjelinu, itd...	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
10.	Dopis broj: 12/05-23-8534/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	U grafičkom dijelu dostavljenog nacrta planskog dokumenta, osim naprijed navedenih nedostajućih grafičkih priloga postojećeg stanja, nedostaju grafički prilozi projekcije izgradnje i to: komunalna, energetska i telekomunikaciona infrastruktura, te tretman zelenih površina na nivou idejnih rješenja.	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
11.	Dopis broj: 12/05-23-8534/16 Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	Regulacione i gradevinske linije nisu urađene u skladu sa članom 52. Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH i u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji (obavezno je definisanje istih grafički i numerički detaljnim planskim dokumentom, što u dostavljenom nacrtu nije urađeno na odgovarajući način).	Primjedba se prihvata.	Saglasni.
12.	Dopis broj: 12/05-23-8534/16	Takode, iz dostavljenog nacrta planskog dokumenta nije vidljivo da li su Nosilac pripreme i Nosilac izrade planskog dokumenta proveli postupak	Primjedba se prihvata.	Saglasni.

Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice TK	uključivanja javnosti u svim fazama pripreme i izrade planskog dokumenta kako je to definisano Zakonom o prostornom uređenju i građenju i Uredbom, te članom 9. Odluke o pristupanju izradi navedenog Regulacionog plana.	Saglasni.
Dopis broj: 03-23-154-139/15 JP Elektroprivreda BiH, Elektrodistribucija Tuzla, akt broj: 03-5215-4894/16 od 10.03.2016. godine	Plan ulaganja za period 2015 – 2025 g. (izgradnje novih elektroenergetskih objekata) dostavljen Vam je ranije. Koristimo priliku da Vas informišemo da mi nismo radili plan ulaganja do 2033 godine ali smo mišljenja da bi se u naer Regulacionog plana za industrijsko – poslovnu zonu 1 u Sapni za period 2013 – 2033 godina trebali uvrstiti planovi izgradnje sljedećih objekata: - Industrijska zona (lokalitet oko sportske hale Sapna) postavljanje slobodnostojećeg razvodnog ormara sa 6 izlaza. Izgradnja TS sa priključnim DV 20 kV, - Industrijska zona (lokalitet nikočila luke Munjača) potrebno planirati izgradnju DV 20 kV u dužini oko 1 km, Trafostanicu od 250 kVA, - Izgradnja KABTS Sapna 2, snage 630 kVA sa priključnim DV 20 kV i NN raspletom umjesto postojeće ŽTS Sapna 2, snage 160 kVA. Na industrijskoj zoni (lokalitet pijace) trenutno imamo KABTS 630 kVA i mislimo da može zadovoljiti potrebe, mada ne znamo koji su objekti planirani i sa koliko priključne snage.	Prema zahtjevu, objekat pošte se zadržava u postojećim gabaritima, međutim obzirom da objekat pošte ulazi u vododržajni pojas rijeke Sapne, na objektu su dozvoljeni samo radovi u službi tekućeg održavanja. Dakle nije dozvoljena nikakva dogradnja, ili nadogradnja objekta, a u slučaju rekonstrukcije objekta, novi gabariti objekta se moraju uskladiti sa planom definisanim građevinskim linijama, koje ne ulaze u vododržajni pojas rijeke Sapne.
13.	14.	Nosilac pripreme smatra da objekat pošte nezadovoljava arhitektonske standarde imajući u vidu gabarit i spratnost objekta odnosno lokaciju na kojoj je isti izgrađen. Mišljenja smo da objekat treba tretirati kao što je tretiran u Urbanističkoj osnovi navedenog plana.

15. Dopis broj: 03-23-154-139/15 Samir Junuzović iz Kobilica, općina Sapna – primjedba data za objekat označen kao k.č. broj 3048/3, (vlasnik stana planiranog za rušenje)	neposrednoj blizini objekat P+1. Smatramo svojom obavezom, u cilju zaštite svojih prava, da ponovo iskazemo svoje nezadovoljstvo ovakvim pristupom, tačnije da izrazimo svoj stav da nismo saglasni da se postojeći objekat počte ruši, zbog činjenice da isti namjeravamo u 2016. godini adaptirati i uložiti značajna sredstva, za što se provode završne aktivnosti. Takođe smo dužni skrenuti vam pažnju da uklanjanje ovog objekta može izazvati velike troškove, o čemu treba posebno voditi računa, jer su u objektu smješteni uređaji i oprema telekomunikacijske infrastrukture sa antenskim stubom uz objekat za cijelo područje Općine Sapna, što je vlasništvo BH Telecom-a d.d. Sarajevo – Direkcija Tuzla, te je i njihov stav o mogućnosti uklanjanja ovog objekta veoma bitan. Eventualno izmještanje pomenutih uređaja i opreme (koje je jako zahtjevno i skupo), ako bi se i dobila saglasnost za isto, išlo bi na teret investitora potencijalnog novog objekta. Za slučaj da se u cilju viših interesa ipak dovedemo u situaciju da objekat u našem vlasništvu bude uklonjen zahtijevat ćemo adekvatnu kompenzaciju za vrijednost objekta i zemljišta i visine sredstava koje namjeravamo uložiti u adaptaciju za prostor u jednom od stambeno – poslovnih ili poslovnih objekata definisanom kroz regulacioni plan. U tom slučaju, takođe zahtijevamo da prizemlje jednog od objekata, prilikom izrade detaljnih dokumenata, kroz namjenu bude jasno definisano kao namjena „POŠTA“, a pri izradi glavnog projekta (za konkretan objekat sa namjenom pošta), uvažavanje naših zahtjeva u funkcionalnom i estetskom smislu.	Primjedba se odbija. Osnovni razlozi za donošenje regulacionog plana sadržani su u smjernicama za izradu plana i odnose se na razvoj centralnih funkcija i definisanje centra općine adekvatnog savremenim uslovima stanovanja i rada. U skladu sa ovim smjernicama predviđena je izgradnja novog objekta koji će biti centar društvenih aktivnosti (dom kulture) sa unapređenjem postojećih komunikacionih veza. Izgradnja centra primjerenog savremenom korištenju prostora ne smije imati nedostataka koji se odnose na efikasnost i protok saobraćaja,	Saglasni.

	neadekvatne i nepravilne pristupne sekvence objekata, neuređen raspored arhitektonskih masa i slično. Ovakve potrebe uslovile su rješenje koje unapređuje postojeće saobraćajne tokove izgradnjom kružne (ciklacijske) komunikacije (sa jasno definisanim koridorima saobraćajnica) i adekvatnim povezivanjem značajnih sadržaja društvenog značaja (spomenik-nogometni stadion- dom kulture-policajska stanica). Pomenuta dispozicija ima za cilj formiranje prostorne sekvence koja će biti prepoznatljiva po funkcijama centraliteta i dostojno prezentovati (funkcionalno i oblikovno) centar općine. Nedostatak prezentovane prostorne dispozicije zahtijeva uklanjanje postojećeg stambenog objekta. Analizom postojećeg stanja ovaj stambeni objekat ocjenjen je kroz kriterij uslovnosti objekta (loše) i kriterij bonitetne vrijednosti objekta (III kategorija – zgrade od mješovitih materijala). Nosilac izrade plana smatra da prezentovano oblikovanje prostora ima širi društveni značaj i da nadilazi nedostatke koji se ogledaju u uklanjanju stambenog objekta. U skladu sa ovim principima primjedba se smatra nedovoljno opravdanom. Pored navedenog, planom je u neposrednom okruženju predviđena izgradnja novih stambeno – poslovnih objekata kojim bi se nadomjestio deficit stambenog prostora, do kojeg bi došlo uklanjanjem predmetnog stambenog objekta.

16.	Dopis broj: 03-23-154-139/15 Tima Seferović iz Sapne, ul. Žravora genocida u Srebrenici bb – primjedbe, sugestije i prijedlozi dati za stambeni objekat koji se nalazi doo objekta označenog kao k.č. broj 305 I, (vlasnik stana planiranog za rušenje)	Molim vas da uzmete u obzir da sam se morala iseliti iz kuće zbog klizišta 17.05.2014.godine i zbog tog dešavanja mi je zdravlje dosta narušeno. Jer sam morala sama tražiti smještaj za bolesnu staru i nepokretnu majku. Mnogi od rukovodilaca koji su bili zaduženi za rješavanje smještaja za ugrožene od elementarnih nepogoda su se oglasili o svemu što nas je zadesilo. Pa sam bila prinuđena uzeti kredit i kupiti stan u zgradi koja je ovim planom obuhvaćena za rušenje. Ako tražite moje mišljenje odgovor je da sam protiv rušenja i borim se za svoja prava ako treba i do suda u Srazbutu za ljudska prava. Zato što ja moram plaćat kredit za moj stan još sedam godina. Ako se kome nesvrda izgled zgrade nek je popravlja meni je u mom stanu dobro koji je 1/1 moje vlasništvo. Pa vas molim još jednom ovim dopisom da o rušenju ove zgrade još jednom razmislite i nadete rješenje povoljno za sve.	Nosilac pripreme smatra da stambeni objekat u kojem Seferović Tima ima stan nezadovoljava arhitektonske standarde imajući u vidu gabarit i spratnost objekta odnosno lokaciju na kojoj je isti izgrađen, te stanje objekta. Mišljenja smo da objekat treba tretirati kao što je tretiran u Urbanističkoj osnovi navedenog plana.	Primjedba se prihvata.	7
17.	Dopis broj: 03-23-154-139/15 Mirsad Delić iz Kraljevića, općina Sapna – primjedba data na objekat označen kao k.č. broj 3048/3, (vlasnik stana planiranog za rušenje)	Ne slažem se sa Regulacionim planom za Stambeno poslovnu zonu „Centar“ u Sapni, jer ne želim da svoju privatnu imovinu u vidu stana koji posjedujem u zgradi kao i dijelu zemlje koja je ispod zgrade mijenjam za bilo koju drugu lokaciju. Smatram da se Regulacioni plan može drugačije uraditi vodeći računa o poštovanju privatne imovine čijeg dijela sam vlasnik, pri čemu se moja privatna imovina neće dovesti u pitanje. Takođe smatram da nema nikakve ekonomske opravdanosti rušenja zgrade u kojoj posjedujem stan. Pri tome smatram da bih Dom Kulture trebao da bude pored lokacije sportskog centra a spomenik bih po mom mišljenju trebao da bude na zelenoj površini uz glavni put a ulica koja prolazi 30 cm od zgrade dabude zatvorena i da se napravi alternativni prilaz parking prostoru koji se nalazi iz zgrade za sva vozila osim za vozila stanara zgrade.	Osnovni razlozi za donošenje regulacionog plana sadržani su u smjernicama za izradu plana i odnose se na razvoj centralnih funkcija i definisanje centra općine adekvatnog savremenim uslovima stanovanja i rada. U skladu sa ovim smjernicama predviđena je izgradnja novog objekta koji će biti centar društvenih aktivnosti (dom kulture) sa unapređenjem postojećih komunikacionih veza. Izgradnja centra primjerenog savremenom korištenju prostora ne smije imati nedostataka koji se odnose na efikasnost i protok saobraćaja, neadekvatne i nepravilne pristupne arhitektonskih masa i slično. Ovakve potrebe uslove su rješenje koje unapređuje postojeće saobraćajne tokove izgradnjom kružne	Primjedba se odbija. Osnovni razlozi za donošenje regulacionog plana sadržani su u smjernicama za izradu plana i odnose se na razvoj centralnih funkcija i definisanje centra općine adekvatnog savremenim uslovima stanovanja i rada. U skladu sa ovim smjernicama predviđena je izgradnja novog objekta koji će biti centar društvenih aktivnosti (dom kulture) sa unapređenjem postojećih komunikacionih veza. Izgradnja centra primjerenog savremenom korištenju prostora ne smije imati nedostataka koji se odnose na efikasnost i protok saobraćaja, neadekvatne i nepravilne pristupne arhitektonskih masa i slično. Ovakve potrebe uslove su rješenje koje unapređuje postojeće saobraćajne tokove izgradnjom kružne	Saglasni.

18.	Dopis broj: 03-23-154-139/15 Sead Sarajlić iz Sapne,	Nisam saglasan sa predloženim regulacionim planom (Urbanističkom osnovom) jer smatram da se plan može i drugačije koncipirati poštujući pri tome prava svih stanara na području za koje se Plan i usvaja.	(cirkulacijske) komunikacije (sa jasno definisanim koridorima saobraćajnica) i adekvatnim povezivanjem značajnih sadržaja društvenog značaja (spomenik-nogometni stadion- dom kulture-polijska stanica). Pomenuta dispozicija ima za cilj formiranje prostorne sekvence koja će biti prepoznatljiva po funkcijama centraliteta i dostojno prezentovati (funkcionalno i oblikovno) centar općine. Nedostatak prezentovane prostorne dispozicije zahtijeva uklanjanje postojećeg stambenog objekta. Analizom postojećeg stanja ovaj stambeni objekat ocjenjen je kroz kriterij uslovnosti objekta (loše) i kriterij bonitetne vrijednosti objekta (III kategorija – zgrade od mješovitih materijala). Nosilac izrade plana smatra da prezentovano oblikovanje prostora ima širi društveni značaj i da nadilazi nedostatke koji se ogledaju u uklanjanju stambenog objekta. U skladu sa ovim principima primjedba se smatra nedovoljno opravdanom. Pored navedenog, planom je u neposrednom okruženju predviđena izgradnja novih stambeno – poslovnih objekata kojim bi se nadomjestio deficit stambenog prostora, do kojeg bi došlo uklanjanjem predmetnog stambenog objekta.	Saglasan.

ul. Žrtava genocida u Srebrenici bb, - primjedbe, sugestije i prijedlozi dati za objekat označen kao k.č. br. 3/048/3 (vlasnik stana planiranog za rušenje)	Smatram da plan nije najadekvatnije predložen posmatrajući ekonomski aspekt plana kao i obezbjeđivanje sredstava za realizaciju istog vodeći pri tome računa o dosadašnjim mogućnostima kao i predikciji istih u narednom periodu. Prijedlozi: Dom kulture postaviti uz Sportski centar cime bi se formirala kulturno obrazovna cjelina na jednom prostoru sa neposrednim prilazom sa glavne saobraćajnice, napraviti šetalište iza grade sa osvijetljenjem, spomenik postaviti na adekvatnu lokaciju do glavnog puta (zelena površina u centru Sapne), izgraditi centralni sistem grijanja kao globalno rješenje za sve zgrade u centru Sapne, Osvijetliti prostor između zgrada, Riješiti pitanje skupljanja i odvoda voda u centru Sapne.	regulacionog plana sadržani su u smjernicama za izradu plana i odnose se na razvoj centralnih funkcija i definisanje centra općine adekvatnog savremenim uslovima stanovanja i rada. U skladu sa ovim smjernicama predviđena je izgradnja novog objekta koji će biti centar društvenih aktivnosti (dom kulture) sa unapređenjem postojećih komunikacionih veza. Izgradnja centra primjerenog savremenom korištenju prostora ne smije imati nedostataka koji se odnose na efikasnost i protok saobraćaja, neadekvatne i nepravilne pristupne sekvence objekata, neuređen raspored arhitektonskih masa i slično. Ovakve potrebe uslove su rješenje koje unapređuje postojeće saobraćajne tokove izgradnjom kružne (ciklacijske) komunikacije (sa jasno definisanim koridorima saobraćajnica) i adekvatnim povezivanjem značajnih sadržaja društvenog značaja (spomenik-nogometni stadion- dom kulture- policijska stanica). Pomenuta dispozicija ima za cilj formiranje prostorne sekvence koja će biti prepoznatljiva po funkcijama centraliteta i dostojno prezentovati (funkcionalno i oblikovno) centar općine. Nedostatak prezentovane prostorne dispozicije zahtijeva uklanjanje postojećeg stambenog objekta. Analizom postojećeg stanja ovaj stambeni objekat ocjenjen je kroz kriterij uslovnosti objekta (loše) i kriterij bonitetne vrijednosti objekta (III kategorija – zgrade od mješovitih materijala).

			Nosilac izrade plana smatra da prezentovano oblikovanje prostora ima širi društveni značaj i da nadilazi nedostatke koji se ogledaju u uklanjanju stambenog objekta. U skladu sa ovim principima primjedba se smatra nedovoljno opravdanom. Pored navedenog, planom je u neposrednom okruženju predviđena izgradnja novih stambeno – poslovnih objekata kojim bi se nadomjestio deficit stambenog prostora, do kojeg bi došlo uklanjanjem predmetnog stambenog objekta.	
19. Dopis broj: 03-23-154-139/15 Edisa Salihović iz Sapne, ul. Žrtava genocida u Srebrenici bb – primjedbe, sugestije i prijedlozi dati za objekat označen kao k.č. broj 3048/3 (vlasnik stana planiranog za rušenje)	Ne slažem se sa Regulacionim planom za Stambeno poslovnu zonu „Centar“ u Sapni jer ne želim da mijenjam lokaciju, na kojoj je izgrađena zgrada i u kojoj živim. Tražim od općinskog načelnika da omogući nadogradnju, na istoj zgradi molim da put koji ste omogućili izgradnja kotlovnice. Isto tako Vas molim da put koji ste omogućili pored same zgrade imjeste jer ugrožavate nesmetano kretanje stanara, tako što time dovodite u pitanje našu sigurnost.	Primjedba se odbija. Osnovni razlozi za donošenje regulacionog plana sadržani su u smjernicama za izradu plana i odnose se na razvoj centralnih funkcija i definisanje centra općine adekvatnog savremenim uslovima stanovanja i rada. U skladu sa ovim smjernicama predviđena je izgradnja novog objekta koji će biti centar društvenih aktivnosti (dom kulture) sa unapređenjem postojećih komunikacionih veza. Izgradnja centra primjerenog savremenom korištenju prostora ne smije imati nedostataka koji se odnose na efikasnost i protok saobraćaja, neadekvatne i nepravilne pristupne sekvence objekata, neuređen raspored arhitektonskih masa i slično. Ovakve potrebe uslovlje su rješenje koje unapređuje postojeće saobraćajne tokove izgradnjom kružne (ciklacijske) komunikacije (sa jasno definisanim koridorima saobraćajnica) i adekvatnim povezivanjem značajnih	Saglasni.	10

			sadržaja društvenog značaja (spomenik-nogometni stadion- dom kulture-policajska stanica). Pomenuta dispozicija ima za cilj formiranje prostorne sekvence koja će biti prepoznatljiva po funkcijama centraliteta i dostojno prezentovati (funkcionalno i oblikovno) centar općine. Nedostatak prezentovane prostorne dispozicije zahtijeva uklanjanje postojećeg stambenog objekta. Analizom postojećeg stanja ovaj stambeni objekat ocjenjen je kroz kriterij uslovnosti objekta (loše) i kriterij bonitetne vrijednosti objekta (III kategorija – zgrade od mješovitih materijala). Nosilac izrade plana smatra da prezentovano oblikovanje prostora ima širi društveni značaj i da nadilazi nedostatke koji se ogledaju u uklanjanju stambenog objekta. U skladu sa ovim principima primjedba se smatra nedovoljno opravdanom. Pored navedenog, planom je u neposrednom okruženju predviđena izgradnja novih stambeno – poslovnih objekata kojim bi se nadomjestio deficit stambenog prostora, do kojeg bi došlo uklanjanjem predmetnog stambenog objekta.	
20.	Dopis broj: 03-23-154-139/15 Samir Husić iz Sapne, ul. Žrtava genocida u Srebrenici bb – primjedba data za objekat označen kao k.č. broj	Predvidjeti parkiralište za službena vozila policijske stanice i stanara neposredno uz zgradu S.P.O. policijska stanica.	Primjedba se prihvata.	Saglasni.

(3048/7, (vlasnik stana, primjedba upisana u svesku prilikom Javnog uvida)	Primjedba se odbija. Naziv plana (Stambeno – poslovna zona "Centar" u Sapni) usklađen je sa Odlukom o pristupanju izradi Plana, te se kao takav ne može mijenjati.	Na grafičkim priložima i u tekstualnom dijelu plana potrebno je brisati „u Sapni“, odnosno naziv regulacionog plana treba da stoji „Stambeno-poslovna zona Centar“.	Saglasni.
21. Dopis broj: 03-23-154-139/15 Gušić Enes iz Kraljevića – primjedba data za oba Regulaciona plana (primjedba upisana u svesku prilikom Javnog uvida)	Smjernica se prihvata	Ovim putem daje se smjernica ispred općinskog načelnika i nosioca pripreme Regulacionih planova da se u dijelu zelene površine koja se nalazi uz neposrednu blizinu objekta Policijske stanice predvidi izgradnja spomen obilježja (spomenika) poginulim braniteljima Armije BiH zadržavajući i predviđeni spomen park predviđen Nactrom Regulacionog plana za stambeno – poslovnu zonu „Centar“.	Saglasni.

Nosilac pripreme

3. Koordinate prelomnih tačaka**Koordinate prelomnih tačaka granice obuhvata**

RB.	X	Y
0	6580118,53	4928093,67
1	6580144,63	4928097,29
2	6580167,68	4928093,03
3	6580260,37	4928146,03
4	6580220,27	4928147,67
5	6580260,37	4928146,03
6	6580305,42	4928049,96
7	6580289,11	4927953,33
8	6580322,74	4927862,35
9	6580315,42	4927812,34
10	6580312,22	4927789,57
11	6580336,23	4927740,15
12	6580293,25	4927779,08
13	6580275,47	4927793,20
14	6580244,15	4927812,03
15	6580176,14	4927888,41
16	6580162,92	4927927,04
17	6580149,71	4927954,00
18	6580134,29	4928021,31

Koordinate prelomnih tačaka građevinskih linija

BR.	X	Y	BR.	X	Y
0	6580128,13	4928071,89	19	6580170,21	4928021,29
1	6580135,92	4928075,01	20	6580174,03	4928010,97
2	6580137,58	4928070,85	21	6580187,66	4928016,02
3	6580152,02	4928051,48	22	6580217,96	4927986,94
4	6580152,86	4928051,80	23	6580196,13	4927969,48
5	6580158,74	4928036,06	24	6580184,98	4927963,63
6	6580144,15	4928030,69	25	6580169,76	4927958,02
7	6580173,63	4928036,21	26	6580213,34	4927963,73
8	6580181,58	4928044,52	27	6580226,10	4927975,58
9	6580185,92	4928040,37	28	6580261,00	4927887,88
10	6580177,97	4928032,06	29	6580243,64	4927881,48
11	6580183,00	4928054,14	30	6580194,05	4927952,97
12	6580188,23	4928056,59	31	6580174,97	4927945,33
13	6580170,57	4928094,38	32	6580203,42	4927866,66
14	6580227,06	4928025,83	33	6580223,94	4927874,22
15	6580241,51	4928011,94	34	6580279,20	4927831,29
16	6580275,30	4928041,88	35	6580246,20	4927869,07
17	6580272,97	4928047,48	36	6580227,38	4927862,14
18	6580149,29	4928013,58	37	6580221,52	4927856,39

BR.	X	Y	BR.	X	Y
38	6580223,31	4927846,18	40	6580271,45	4927799,39
39	6580254,87	4927810,04			

Koordinate prelomnih tačaka regulacionih linija i linije parcela

BR.	X	Y	BR.	X	Y
0	6580157,69	4928143,53	38	6580196,97	4927967,64
1	6580186,34	4928144,22	39	6580210,64	4927977,76
2	6580220,28	4928147,68	40	6580220,14	4927986,20
3	6580242,64	4928147,32	41	6580177,01	4928027,45
4	6580287,40	4928051,52	42	6580176,34	4928026,74
5	6580234,09	4928005,27	43	6580212,05	4927967,23
6	6580188,42	4928048,96	44	6580224,72	4927978,26
7	6580174,11	4928063,12	45	6580246,09	4927927,41
8	6580148,63	4928096,69	46	6580263,51	4927885,60
9	6580167,68	4928093,03	47	6580244,68	4927878,67
10	6580161,13	4928124,91	48	6580229,04	4927921,13
11	6580181,53	4928044,47	49	6580195,72	4927956,60
12	6580173,65	4928036,23	50	6580185,48	4927951,92
13	6580177,97	4928032,06	51	6580175,43	4927947,31
14	6580185,87	4928040,32	52	6580174,50	4927945,18
15	6580159,02	4928034,94	53	6580178,67	4927933,86
16	6580143,53	4928029,24	54	6580201,06	4927942,11
17	6580136,81	4928047,12	55	6580210,15	4927917,45
18	6580132,88	4928057,02	56	6580187,75	4927909,20
19	6580130,57	4928062,54	57	6580204,46	4927863,85
20	6580126,97	4928061,60	58	6580226,85	4927872,10
21	6580124,46	4928074,33	59	6580168,21	4927924,93
22	6580136,65	4928077,84	60	6580171,80	4927926,31
23	6580144,29	4928067,55	61	6580173,89	4927920,63
24	6580140,82	4928066,36	62	6580170,31	4927919,31
25	6580151,04	4928052,72	63	6580205,50	4927861,03
26	6580152,13	4928051,52	64	6580264,67	4927882,83
27	6580152,87	4928051,78	65	6580279,69	4927846,79
28	6580166,32	4928023,05	66	6580282,14	4927816,76
29	6580147,22	4928015,94	67	6580278,82	4927809,98
30	6580153,38	4927999,40	68	6580270,14	4927797,52
31	6580172,48	4928006,44	69	6580246,16	4927813,32
32	6580180,70	4927984,08	70	6580229,31	4927827,84
33	6580161,71	4927977,10	71	6580211,20	4927847,98
34	6580168,79	4927958,02	72	6580208,82	4927852,01
35	6580171,37	4927957,11	73	6580208,17	4928030,50
36	6580188,21	4927963,70	74	6580176,82	4928097,39
37	6580188,52	4927963,05			

Na osnovu člana 27. stav 1 alineja b, člana 28. stav 5 i člana 38. Zakona o prostornom uređenju i građenju Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 6/11, 4/13, 15/13, 3/15 i 2/16), člana 63. stav 1, alineja 3, i člana 66. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za izradu planskih dokumenata ("Službene novine F BiH", broj: 63/04, 50/07 i 84/10), i članova 22. i 124. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“ broj 6/07, 8/09 i 3/12), Općinsko vijeće na sjednici održanoj 05.08.2016.godine, d o n o s i:

ODLUKU O PROVOĐENJU REGULACIONOG PLANA ZA STAMBENO-POSLOVNU ZONU "CENTAR" U SAPNI

I – Opće odredbe

Član 1.

Odluka o provođenju Regulacionog plana za Stambeno-poslovnu zonu "Centar" u Sapni (u daljem tekstu Plan), važi za period od 10 godina, od dana donošenja.

Član 2.

Ovom Odlukom se utvrđuju uslovi korištenja, izgradnje, uređenja i zaštite prostora i način provođenja Regulacionog za Stambeno-poslovnu zonu "Centar" u Sapni, a naročito granice prostorne cjeline, urbanističko – tehnički uslovi za izgradnju građevina, uslovi za uređenje građevinskog zemljišta, uređenje zelenih i slobodnih površina, te odnosi prema postojećim objektima.

Član 3.

Plan je izrađen u analognom i digitalnom obliku i sastoji se od tekstualnog i grafičkog dijela.

Tekstualni dio Plana sačinjavaju:

- I. Izvod iz urbanističke osnove
- II. Projekcija izgradnje i uređenja prostorne cjeline
- III. Odluka o provođenju Regulacionog plana

Grafički dio Plana se sastoji od slijedećih 16 grafičkih priloga:

1. Geodetska podloga	R 1:1.000
2. Izvod iz plana višeg reda (Izvod iz Prostornog plana Tuzlanskog kantona 2005-2025.)	R 1:5.000
3. Postojeće stanje fizičkih struktura - kategorizacija	R 1:1.000
4. Sintezni prikaz korištenja prostora	R 1:1.000
5. Postojeće stanje infrastrukture	R 1:1.000
6. Postojeća namjena površina	R 1:1.000
7. Vlasnička struktura	R 1:1.000
8. Plan uklanjanja	R 1:1.000
9. Planirana namjena površina	R 1:1.000
10. Razmještaj, namjena objekata i spratnost	R 1:1.000
11. Plan parcelacije	R 1:1.000
12. Građevinske i regulacione linije	R 1:1.000
13. Plan saobraćajs i nivelacija	R 1:1.000

14. Komunalna infrastruktura	R 1:1.000
15. Energetska infrastruktura	R 1:1.000
16. Plan hortikulturnog uređenja	R 1:1.000

Član 4.

Plan je javni dokument i može se dati na javni uvid pravnim i fizičkim licima, odnosno, građanima, a kod organa uprave nadležnog za poslove prostornog uređenja.

Plan se čuva u općinskim organima nadležnim za prostorno uređenje.

II – Granice prostorne cjeline

Član 5.

Granica obuhvata Plana određena je Odlukom o pristupanju izradi Regulacionog plana za Stambeno-poslovnu zonu "Centar" u Sapni, čiji je sastavni dio i grafički prilog granica obuhvata. Ukupna površina obuhvata Plana iznosi $P = 4,75\text{ha}$.

Granica obuhvata polazi od tačke 1. koja se nalazi oko 55 m jugoistočno od mosta u naselju Kraljevići pored puta Lopare-Karakaj, te se proteže sjeverozapadno do tačke 2. koja se nalazi na udaljenosti oko 100 m od tačke 1. i blago se lomi do tačke broj 3. te nastavlja uz put Lopare-Karakaj sjeverno do tačke 4. koja je na dužini od 65 m od tačke 3. a nalazi se uz samu ivicu puta Lopare-Karakaj, zatim ide u pravcu sjevera do tačke 5. koja se nalazi kod mosta na rijeci Sapna (kod pošte) u dužini od 140m. Zatim se lomi u pravcu sjeveroistoka preko rijeke Sapna do tačke 6. u dužini od 25 m, nakon dega se linija lomi u pravcu istoka do tačke 7. i nastavlja u pravcu sjevera do tačke 8. koja se nalazi na udaljenosti od 50 m od tačke 7. Zatim se lomi u pravcu istoka do tačke broj 9. u dužini od 100 m i nastavlja paralelno sa sjeveroistočnom stranom stadiona u Sapni. Na udaljenosti 35 m od bočne strane stadiona u dužini od 105 m od tačke 8. nalazi se tačka 10. odakle se linija lomi u pravcu juga u dužini od 100 m do tačke 11. odakle nastavlja u pravcu juga u dužini od 100 m od tačke 11. i lomi se u pravcu jugoistoka, paralelno sa rijekom Sapna do tačke 12. koja je udaljena 95 m od tačke 11. Ovdje se linija blago lomi i ide u pravcu riječnog korita odnosno paralelno sa riječnim koritom do tačke 13. koja se nalazi na udaljenosti od 75 m od tačke 12. i od tačke 13. nastavlja do tačke 1.

Granica obuhvata je predstavljena i na grafičkim priložima, koji su sastavni dio Plana, kao i prelomnim tačkama sa pripadajućim koordinatama, što je sastavni i punopravni dio ovog Plana i Odluke o provođenju.

RB.	X	Y
0	6580121,242	4928093,698
1	6580144,636	4928097,296
2	6580167,684	4928093,030
3	6580157,694	4928143,529
4	6580220,277	4928147,676
5	6580260,352	4928147,029
6	6580304,792	4928049,961
7	6580288,484	4927953,331
8	6580322,118	4927862,351
9	6580315,424	4927812,341
10	6580312,225	4927789,571

11	6580335,609	4927740,152
12	6580293,255	4927779,080
13	6580275,475	4927793,209
14	6580244,946	4927811,659
15	6580175,517	4927888,408
16	6580162,926	4927927,045
17	6580150,334	4927954,001
18	6580134,290	4928021,319

Član 6.

U sklopu površina obuhvaćenih granicama opisanim u članu 5. ove Odluke, definisane su zone pretežnih namjena, a kako slijedi:

Stambeno – poslovna zona	1,456 ha
Zona sporta i rekreacije 1	0,441 ha
Zona sporta i rekreacije 2	1,105 ha
Zona regulisanog korita vodotoka	1,326 ha
Zona spomen parka	0,426 ha
ukupno:	4,75 ha

III – Urbanističko – tehnički uslovi za izgradnju građevina

Član 7.

Izgradnja građevina se može vršiti u skladu sa parametrima i urbanističko-tehničkim uslovima datim u ovoj Odluci, kao i u tekstualnim i grafičkim prilogima ovog Plana.

Član 8.

Urbanističko – tehnički uslovi utvrđuju: regulacionu i građevinsku liniju, veličinu i oblik parcele, koeficijent izgrađenosti, procenat izgrađenosti, tehničke pokazatelje građevine, nivelacijske kote prizemlja u odnosu na javni put, visinu i odstojanje građevine od susjednih parcela, odnos prema postojećim objektima, uslove arhitektonskog oblikovanja građevine i uslove uređenja zelenih, saobraćajnih i slobodnih površina.

Namjena građevina

Namjena građevina i njihov karakter (stambeno-poslovni, poslovni, javno-društveni ili drugi) definisani su grafičkim dijelom Plana, te se kao takvi ne smiju mijenjati, osim u slučaju pretvaranja stambenog u poslovni prostor (što je dozvoljeno samo u prizemljima stambenih objekata).

Regulaciona linija i parcelacija

1. Regulacione linije su određene grafički i numerički na pripadajućim prilogima ovog Plana
2. Regulacionom linijom su utvrđene pojedinačne građevinske parcele, te je odvojeno zemljište planirano za javne površine od zemljišta planiranog za druge namjene.

3. Građevinska parcela mora posjedovati površinu i oblik koji obezbjeđuju izgradnju građevina u skladu sa odredbama Plana
4. Građevinsko zemljište namijenjeno za izgradnju građevina, dijeli se na građevinske, odnosno urbanističke parcele. Građevinska parcela obuhvata jednu ili više katastarskih parcela ili njihovih dijelova
5. Svaka parcela mora imati mogućnost priključenja na javnu komunalnu mrežu, te mora ispunjavati uslove infrastrukturne opremljenosti
6. Planom je definisan pristup parcelama, na način da se rješava sa javne saobraćajnice, obrazovanjem pristupnog puta ili ustanovljavanjem trajnog prava služnosti prolaza, u minimalnoj širini od 3,0 m, a prema grafičkim prilogima Plana.
7. Građevinske parcele, ukoliko se radi o istom vlasniku, a zavisno od potrebe potencijalnih investitora, se mogu spajati u urbanističke cjeline, na način kako je to predviđeno Planom, pri čemu se ne može remetiti planirani saobraćajni koncept i utvrđena distanca građevinskih linija u odnosu na saobraćajnice
8. Građevinska parcela se može realizovati fazno, pod uslovom da svaka faza mora zadovoljiti kriterijume izgradnje date Planom.
9. Nadležna općinska Služba može formirati građevinsku parcelu u drugom obliku i veličini, od one prikazane u grafičkom prilogu Plana parcelacije u skladu sa vlasničkim i posjedovnim elementima kao i prema zahtjevima stranaka.
10. U gore navedenim slučajevima Služba može vršiti konsultacije, odnosno tražiti saglasnost od Nosioca izrade ovog Plana.

Građevinske linije

1. Građevinske linije su određene grafički i numerički na pripadajućim prilogima ovog Plana
2. Građevinske linije označava liniju prema kojoj se gradi i koju objekat ne smije preći
3. Objekat se postavlja svojom uličnom fasadom na Planom utvrđenu građevinsku liniju, koja je najbliža javnoj saobraćajnici
4. Nadležna općinska Služba može da pomjera građevinsku liniju ako za to postoje posebno opravdani razlozi, s tim da se građevinska linija ne može pomjerati bliže ulici.
5. Građevinska linija podzemne etaže može preći građevinsku liniju objekta, ako ova izgradnja ne ugrožava osnovnu funkciju komunalne infrastrukture i ne zahtijeva izmještanje njihovih vodova, te ne ugrožava objekte na susjednim parcelama
6. Pozicija i odstojanje građevinske linije od regulacione linije za planirane objekte definisana je Planom
7. Izuzetno od odredbi prethodnog stava, korisnici susjednih parcela se mogu međusobno sporazumjeti da odstojanje objekata od granice parcele može biti i manje od propisane udaljenosti. Predmetni sporazum mora biti sastavljen u pismenom obliku, ovjeren i dostavljen Službi nadležnoj za poslove prostornog uređenja.

8. Planom je dat prijedlog orijentacionih horizontalnih gabarita objekata, a kroz lokacijske uslove se daje detaljno pozicioniranje i određivanje gabarita građevine
9. Izmjenu, po veličini i formi, horizontalnih gabarita planiranih građevina, u odnosu na predložene gabarite prikazane na grafičkom prilogu Plana, pod uslovom da se ne ugrožavaju susjedne građevine ili otežava gradnja drugih planiranih građevina u susjedstvu, odobrava nadležni organ za prostorno planiranje i komunalne poslove općine Sapna.

Spratna visina i etaže objekata

Ukupna visina građevine mjeri se od konačno zaravnatog i uređenog terena na njegovom najnižem dijelu uz fasadu građevine do najviše tačke krova (sljemena).

1. Etaže objekata su: prizemlje (P), spratovi („1“, „2“, ...), potkrovlje (Ptk), podrum (Po)
2. Kod izgradnje novih objekata, završna etaža može biti izvedena u formi potkrovlja, ravnog ili kosog krova, u skladu sa ambijentom ili na način kako je to dato u tekstualnom obrazloženju Plana, ako je to izričito navedeno za pojedine objekte.
3. Nadogradnja potkrovlja ili mansarde završne etaže može biti realizirana u fazama
4. Podrumom se smatra najniža etaža zgrade, koja je najmanje jednom polovicom volumena i sa svim stranicama ukopana u odnosu na uređen teren (> 50 %). Jedna ili više podrumskih etaža se mogu realizovati kod izgradnje planiranih građevina, pod uslovom da se osiguraju odgovarajuće tehničke mjere u cilju zaštite od podzemnih i površinskih voda, kao i stabilizacije terena.
5. Suteran je etaža djelomično ukopana u teren sa tri strane i slobodnim pročeljem, kao i etaža zgrade koja je ukopana u odnosu na uređen teren između jedne četvrtine do jedne polovine svog volumena (između 25 – 50 %)
6. Spratnost postojećih i planiranih objekata utvrđena je Planom i ne može se mijenjati, izuzetno je moguće po odobrenju nadležnog organa za prostorno planiranje općine Sapna ako za to postoje posebno opravdani razlozi.

Generalno govoreći, stambeno-poslovni objekti unutar obuhvata Plana ne smiju biti viši od P+4, osim kod već postojećeg objekta na k.č. 3051 koji ima utvrđenu spratnosti P+4+Pk.

Poslovni i javno-društveni objekti se preporučuju sa maksimalnom spratnošću P + 2, ali tako da ukupna visina ne premašuje 10 metara (mjereno od kote uređenog terena do kote vijenca).

Nivelacione kote objekata

Nivelacione kote poda prizemlja planiranih objekata (nule objekata) su utvrđene orijentaciono, u skladu s niveletama okolnog uređenog terena i planiranih saobraćajnica, definisanih rješenjem saobraćaja i nivelacije.

Definitivne kote poda prizemlja svih planiranih objekata i nivelete uređenih okolnih pješačkih površina, definisat će se Glavnim projektom uređenja terena, nakon zrade Glavnih projekata objekata i provjere na terenu, a u odnosu na saobraćajnice trebaju biti uvećane za minimalno 15 cm.

Član 9.

Odlukom se utvrđuje tretman i moguće intervencije na izgrađenim objektima unutar granica Plana:

1. Postojeći objekti mogu se sanirati, redizajnirati, rekonstruisati, nadograditi, te izvršiti zamjena građevinskog fonda, u obimu građevinskih linija i urbanističko – tehničkih uslova u skladu sa postavkama Plana
2. Kod zamjene građevinskog fonda, novi objekti moraju poštovati utvrđenu građevinsku liniju, koja je definisana u grafičkim priložima ovog Plana
3. U sklopu postojećih stambenih objekata, moguće je odobriti promjenu namjene u dijelu prizemlja, za potrebe poslovnih sadržaja, a u iznimnim slučajevima se može odobriti i proširenje prizemnog dijela u obimu od 50% postojeće građevinske površine prizemlja
4. Proširenje prizemlja se ne može odobriti ukoliko dograđeni dio objekta prilazi susjednoj parceli na više od 3,0 m, osim ako vlasnici parcela ne postignu drugačiji dogovor, te se tada objekti mogu smještati na manjoj udaljenosti, pod uslovom da se obezbjeđe nesmetan pješački prolaz oko objekta i održavanje objekta
5. Na objektima koji su predviđeni za rušenje zbog zamjene građevinskog fonda, se ne mogu vršiti intervencije koje povećavaju materijalnu vrijednost objekta, dok je moguće odobriti intervencije u cilju redovnog održavanja objekta
6. Stambeni prostor se može pretvoriti u poslovni prostor, u prizemlju individualnih i kolektivnih stambenih objekata. Ovi poslovni prostori se mogu namijeniti za sadržaje koji svojom funkcijom ne ugrožavaju prirodnu sredinu ili izazivaju povećana opterećenja saobraćajnih i komunalnih uređaja, više nego što je to predviđeno Planom. Prenamjena prostora se ne može vršiti kod objekata predviđenih za rušenje.

Član 10.

Koeficijent izgrađenosti i procenat zauzetosti definisani su Planom za svaki tip građevine, koje se nalaze u obuhvatu Plana. Kod planiranja izgradnje novih i rekonstrukcije postojećih objekata koje se zadržavaju, treba primijeniti sljedeće uslove:

Maksimalni procenat zauzetosti

1. maksimalni procenat zauzetosti parcele za izgradnju stambenih i mješovito stambenih (stambeno-poslovnih) objekata iznosi 45%, dok se u slučajevima, gdje su ispoštovani ostali urbanističko tehnički uslovi, dozvoljava procenat zauzetosti parcele do 75%.
2. maksimalni procenat zauzetosti parcele za izgradnju poslovnih i javno-društvenih objekata iznosi 70%, dok se u slučajevima, gdje su ispoštovani ostali urbanističko tehnički uslovi, dozvoljava procenat zauzetosti parcele do 90%.

Maksimalni koeficijent izgrađenosti

1. koeficijent izgrađenosti parcele za mješovitu, individualno stambenu izgradnju iznosi: minimum 0,50, maksimum 1,60.

2. koeficijent izgrađenosti parcele za mješovitu, kolektivnu stambenu izgradnju iznosi: minimum 1,00, maksimum 4,00.
3. koeficijent izgrađenosti parcele za izgradnju poslovnih i javno-društvenih objekata iznosi: minimum 1,00, maksimum 4,00.
4. koeficijent izgrađenosti parcela za građenje objekata od opšteg interesa i susjednih parcela koje imaju drugu namjenu može biti različit od prethodno navedenih.

Član 11.

Odstojanje građevine od susjednih građevina:

1. Odstojanja građevina definisana su Planom i prikazana na pripadajućem grafičkom prilogu Karta 12. Građevinske i regulacione linije.
2. Regulacija slobodnostojećih građevina treba biti u skladu sa udaljenostima utvrđenim u sklopu Plana.

Član 12.

Odnos prema postojećim građevinama

Građevine koje su Planom predviđene za uklanjanje, zadržavaju se do privođenja građevinskog zemljišta krajnjoj namjeni utvrđenoj Planom. Također, na navedenim građevinama ne mogu se vršiti intervencije koje povećavaju materijalnu vrijednost građevine, dok je moguće odobriti intervencije u cilju redovnog (tekućeg) održavanja građevine.

Dozvoljene intervencije u cilju redovnog (tekućeg) održavanja građevina predstavljaju:

1. tekuće održavanje objekata, uređaja, instalacija, pristupa i zemljišta koji služe građevini
2. dogradnju u cilju obezbjeđenja osnovnih higijenskih uslova (kupaćilo i WC)
3. pregradnju koja nema karakter nove gradnje
4. konzervaciju građevine
5. izgradnju priključaka na komunalne instalacije
6. druge manje intervencije na građevini, uređajima i instalacijama, u pravilu kao privremene, kojima se obezbjeđuje normalno korištenje građevine ili zemljišta koje se koristi uz istu, a ne onemogućuje ili znatno ne otežava realizacija planskog rješenja. Kao druge intervencije, u smislu prethodnog stava, ne smatraju se veće intervencije (rekonstrukcija, nadziđivanje jedne ili više etaža, rekonstrukcija ili zamjena krova sa podizanjem nadzitka, izgradnja novih građevina stalnog karaktera i sl.)
7. na parcelama na kojima su planirane zamjenske građevine umjesto postojećih, za postojeće građevine važe svi gore navedeni uslovi i to do momenta izgradnje novog objekta u planiranim, zamjenskim gabaritima.

Za postojeće objekte koji se zadržavaju Planom, a izgrađeni su preko utvrđene građevinske linije prema ulici, primjenjuje se mjera redovnog (tekućeg) održavanja.

Postojeće, izgrađene građevine, koje se zadržavaju ovim Planom, mogu se rekonstruisati, sanirati, dograditi i nadograditi, kao i izvršiti potpunu zamjenu građevinskog fonda, u obimu građevinskih linija (definisanih članom 9. ove Odluke) i urbanističko – tehničkih uslova u skladu sa postavkama Plana.

Nadogradnja postojećih građevina dozvoljava se u skladu sa odredbama Plana, a do dozvoljene maksimalne spratnosti definisane Planom, ali da se pri tom ne ugrožavaju druge okolne građevine, odnosno pristupi istim i njihovo normalno funkcionisanje u smislu redovnog korištenja i održavanja građevine.

Član 13.

Projektovanje i arhitektonsko oblikovanje novih objekata

Unutar granica Plana, projektovanje i arhitektonsko oblikovanje novih objekata vrše se na način da:

1. Stambeni prostor se može pretvoriti u poslovni prostor, u prizemlju individualnih i kolektivnih stambenih objekata. Ovi poslovni prostori se mogu namijeniti za sadržaje koji svojom funkcijom ne ugrožavaju prirodnu sredinu ili izazivaju povećana opterećenja saobraćajnih i komunalnih uređaja, više nego što je to predviđeno Planom.
2. Podrumi se mogu realizirati kod izgradnje svih građevina, pod uslovom da se obezbijede odgovarajuće tehničke mjere, u cilju zaštite od podzemnih i površinskih voda.
3. Arhitektonsko oblikovanje i materijalizacija kod izgradnje novoplaniranih objekata mora biti prilagođena ambijentalnom izrazu i pretežnoj namjeni zone, te arhitektonsko – urbanističkom okruženju u kojem se objekat nalazi.
4. Novi objekti moraju svojim likovnim izrazom i predviđenim proporcijama, arhitekturom i odnosom masa, činiti oblikovnu cjelinu sa susjednim objektima ili zonom u cjelini. Sa aspekta kolorističke obrade fasade, treba izbjegavati jarke i intenzivne boje, te koristiti ublažene bijele nijanse i svijetle pastelne boje.
5. Prije izdavanja odobrenja za građenje i izrade glavnog projekta za izgradnju i određene vrste intervencija na postojećim objektima, obavezna je izrada Idejnog rješenja projekta izrađenog na osnovu uslova datih od strane nadležnog organa Općine, a na osnovu odredbi Plana.
6. Svi novoplanirani objekti moraju biti projektovani i izvedeni u skladu sa odredbama ovog Plana i u skladu sa važećim propisima i zakonskom regulativom.
7. Svaka parcela mora imati mogućnost priključenja na javnu komunalnu mrežu.
8. Obavezno je projektovanje brojila za sve vrste instalacija i njihovo ugrađivanje za potreba svakog potrošača.
9. Na području Plana ne dozvoljavaju se intervencije na planiranim objektima, posebno na objektima kolektivnog stanovanja, a koje podrazumijevaju mijenjanje fasada

objekata (ustakljivanje balkona, zaziđivanje ili probijanje otvora koji nisu predviđeni izvornom projektnom dokumentacijom). Dozvoljeno je montiranje pomičnih tendi na balkonima, kao i vanjskih žaluzina, a što treba u što je većoj mogućoj mjeri ujednačiti kod svih stambenih jedinica kolektivnog stanovanja.

10. Kod objekata sa dvije ili više kosih krovnih ravni, streha mora biti paralelna sa nagibom orjentisanim prema ulici. Krovovi kolektivnih stambenih objekata mogu biti kosi i ravni. Kod objekata sa koim krovom, a koji se nalaze na kosom terenu, jedna krovna ravan mora biti sa nagibom orjentisanim u smjeru pada terena, odnosno, strehom paralelnom izohipsama.
11. Preporučuje se primjena jednostavnih krovnih formi, ravnih krovova, te kosih krovova sa prosječnim nagibom od 30° u cijelom obuhvatu Plana.
12. U slučaju primjene kosih krovova, tavanski prostori se mogu koristiti za sadržaje koji su u funkciji primarne namjene objekta, odnosno, za proširenje postojećih ili uspostavu novih stambenih jedinica, ali bez realizacije krovnih badža, već se osvjetljenje prostora osigurava krovnim prozorima.
13. Pomoćni objekti poput drvarnica, ostava, ljetnih kuhinja, gospodarskih zgrada, vanjskih toaleta i sl. nisu dozvoljeni unutar obuhvata Plana.
14. Ulazi u objekte se orjentišu prema pristupnoj saobraćajnici, a objekti mogu imati i izlaze u slučaju nužde na drugim stranama objekta. Prilazi za vozila se mogu izvesti do objekta sa pristupne saobraćajnice.

IV – Uređenje i korištenje zemljišta

Član 14.

Uređenje građevinskog zemljišta se mora izvesti u obimu i na način kako je to predviđeno Planom.

Izgradnja građevina se ne može započeti bez prethodnog minimalnog uređenja građevinskog zemljišta, pod čime se podrazumijeva obezbjeđenje saobraćajnog pristupa parceli, priključenje na vodovodnu, kanalizacionu i elektroenergetsku mrežu, te eventualno izmiještanje vodova komunalne infrastrukture.

Izgradnja građevina se ne može započeti prije uklanjanja objekata predviđenih za rušenje. Izuzetno se ovi objekti mogu koristiti za potrebe gradilišta, ali se isti moraju ukloniti prije tehničkog prijema građevine.

Član 15.

Pod javnim urbanim prostorom (javnim površinama i javnim objektima), podrazumijeva se opće dobro, namijenjeno općem korištenju radi obavljanja različitih aktivnosti vezanih za taj prostor, za sadržaje u njemu i njegovoj neposrednoj okolini, u smislu obezbjeđivanja određenog nivoa urbanog standarda za sve građane i korisnike.

Javne površine (uređene zelene površine, ulice, parkirališta, pločnici i sl.) su definisane odredbama Plana i mogu se mijenjati u skladu sa iskazanim potrebama poštujući odredbe Plana i poštujući važeće odredbe i propise BiH.

Nadležni organ za prostorno planiranje i komunalne poslove Općine, vrši razmještaj i izbor urbanog mobilijara i sličnih elemenata koji dopunjavaju urbani ambijent (skulpture, fontane i slično).

Postavljanje interne vanjske rasvjete, oglasnih ploča, klupa, korpi za otpatke, natpisa, reklama i sličnog mobilijara, nalaže i odobrava nadležni organ, na bazi odgovarajuće tehničke dokumentacije, koja treba biti u skladu sa trenutno važećim odredbama i propisima BiH.

Član 16.

Uslovi projektovanja saobraćajne infrastrukture unutar obuhvata Plana, dati su u tekstualnom i grafičkom dijelu Plana.

Horizontalni gabariti saobraćajnica i saobraćajnih površina su, po pravilu, fiksni, dok nadležni organ za prostorno planiranje i komunalne poslove Općine, na osnovu definisanja detaljnih urbanističko-tehničkih uslova može odrediti minimalna odstupanja od tih gabarita, ako to zahtijevaju opravdani tehnički razlozi obrazloženi idejnim projektom ili drugim opravdanim razlozima (fazna izgradnja saobraćajnice, fazno rješavanje imovinsko-pravnih odnosa i sl.).

Površina parking mjesta mora biti minimalno 5,0 x 2,5m, te mora biti povezana sa sistemom javnih pješačkih komunikacija.

Za potrebe parkiranja planiranih objekata, prema normativima, neophodno je obezbjediti jedno PM po stanu, odnosno, odgovarajući broj parking mjesta prema vrsti djelatnosti, koja se obavlja u objektu. U načelu, 1PM/60 m².

Interni saobraćaj u okviru građevinskih parcela realizuje sam investitor.

U zaštitnom pojasu regionalne saobraćajnice, nije dozvolja gradnja osim za objekte u službi ceste i to u pojasu od 10 m mjereno od ruba trupa ceste, s obje strane.

Poprečni profili saobraćajnica prikazani su na grafičkom prilogu Plana 13. Plan saobraćaja i nivelacije.

Član 17.

Sistem vodosnabdijevanja u sklopu obuhvata riješiti u skladu sa idejnim rješenjem hidrotehničke infrastrukture prezentovanim kroz tekstualni dio Plana i na pripadajućem grafičkom prilogu Karta 14. Komunalna infrastruktura.

U skladu sa situacionim rješenjem snabdijevanje posmatranog lokaliteta sanitarnom/pitkom i protivpožarnom vodom iz gradskog vodovoda obezbijediti spajanjem na postojeću gradsku mrežu.

Član 18.

Hidrauličkim proračunom potrebno je izvršiti provjeru dodatnih količina vode u okviru Glavnog projekta vanjske vodovodne mreže i time konačno dimenzionisati potrebne profile i vrstu cijevi. Predlaže se da to budu daktilne ili polietilenske cijevi koje se polažu u kanalski rov sa minimalnim nadslojem zemlje od 1.20 m, a spajanje cijevi vršiti tzv. zaključanim spojnica, potrebnim fazonskim i armaturnim komadima.

Član 19.

Za zaštitu objekata od požara koji se gasi vodom, na vanjskoj vodovodnoj hidrantskoj mreži projektovati i izvesti potreban broj podzemnih protivpožarnih hidranata DN80 za gašenje požara čiji broj i raspored mora odgovarati uslovima koje propisuju važeći pravilnici iz oblasti protivpožarne zaštite.

Član 20.

Kanalizacijski sistem u području obuhvata potrebno je projektovati i izgraditi kao separadni sa zasebnim prikupljanjem, odvodom i ispuštanjem fekalnih voda u gradski glavni kolektor.

Za odvodnju kišnih voda s krovova, kolovoza ulica, parkinga i drugih uređenih površina, izgraditi potpuno novi separadni sistem kišne kanalizacijske mreže s odvodom i ispuštanjem kišnice u planirani glavni kolektor oborinske kanalizacije, koji se planira paralelno uz postojeći kolektor fekalne kanalizacije.

Član 21.

Izgradnja novih fekalnih kanala i izmjene postojećih cjevovoda, planira se sa cijevima od savremenih materijala poput polipropilena, polivinilhlorida, daktila, centrifugiranog poliestera itd.

Prilikom izgradnje mreže, potrebno je težiti unifikaciji cijevnog materijala zbog dugoročno gledajući lakšeg održavanja mreže, samim tim i dugotrajnosti.

Prilikom projektovanja i izvođenja predvidjeti odgovarajuće podužne nagibe polaganja kanalizacionih cijevi i primjenu mjera mehaničke zaštite cijevi u fazi eksploatacije.

Na mjestima ukrštanja krakova, lomova trase kanalizacione mreže, ili mjestima predviđenim za priključivanje pojedinih objekata, izvesti revizione šahtove u polumontažnoj izvedbi zajedno s ulaznim poklopcem od livenog željeza nosivosti 400kN.

Član 22.

U skladu sa Idejnim rješenjem elektrotehničke infrastrukture, u sklopu Regulacionog plana potrebno je izgraditi, a na postojećim izgrađenim dijelovima, izvršiti rekonstrukciju elektroenergetske mreže, javne rasvjete i telefonske kanalizacione mreže.

Član 23.

U postupku projektovanja, izgradnje i korištenja svih objekata, u segmentu elektroenergetike potrebno se pridržavati preporuka i kriterija energetske efikasnosti, važećih elektrotehničkih propisa, Tehničkih preporuka JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo, BAS standarda i evropskih normi.

Član 24.

Sve elektroenergetske instalacije i telekomunikacione instalacije moraju se izvoditi kao podzemne, a za telekomunikacione instalacije obavezno je izvođenje kablovske kanalizacione mreže.

Član 25.

Za potrebe snabdijevanja električnom energijom postojećih i planiranih objekata u granicama obuhvata Plana, potrebno je izvršiti rekonstrukciju postojeće trafostanice "TS Sapna I"

prenosnog odnosa 10(20)/0,4kV i snage 630 kVA, te planirati dodatnu trafostanicu istih karakteristika.

Priključak na elektroenergetsku mrežu objekata treba realizovati kao niskonaponski podzemni priključak.

Član 26.

Dodatna trafostanice je planirana kao slobodnostojeća. Istu je potrebno pozicionirati u zelenoj površini, ali tako da je omogućen prilaz vozilima do lokacije trafostanice. Pri tome estetika objekta i prostora ne smije biti narušena.

Član 27.

Kompletan prostor Plana je potrebno osvijetliti javnom rasvjetom. Na istom konceptu, a prema evropskim normama i standardima, potrebno je projektovati i izvesti rasvjetu svih saobraćajnica, javnih površina, pješačkih zona, uređenih zelenih površina i kompleksa javno-društvene infrastrukture.

Član 28.

S aspekta energetske efikasnosti, štednje energije i smanjenja troškova za električnu energiju i održavanje, javnu rasvjetu je potrebno projektovati, izvesti i koristiti kao regulisanu javnu rasvjetu koristeći savremena tehnička rješenja.

Član 29.

Za sve objekte u sklopu Plana potrebno je obezbijediti telefonski priključak, koristeći savremena tehnološka rješenja i sisteme.

Član 30.

Uslovi uređenja zelenih, saobraćajnih i slobodnih površina

1. Javne površine, u koje se ubrajaju zelene površine, parkirišta, pločnici i sl., ne smiju se zaposjedati drugim građevinama i sadržajima.
2. Parkiranje se organizira na pripadajućim parcelama objekata stanovanja u sklopu novih i postojećih objekata, te na Planom utvrđenim parking površinama.
3. Pješačka kretanja rješavati koridorski uz kolovoz saobraćajnica i pješačkim stazama, kroz uređenje slobodnih površina.
4. U zonama pješačkih kretanja, nije dozvoljeno parkiranje, ali se omogućava kretanje interventnih vozila.
5. Za površinsku obradu planiranih javnih pješačkih površina, treba primjenjivati materijali koji su otporni na habanje, te pogodni za kretanje u zimskim uslovima.
6. Uređenje pješačkih površina podrazumijeva i jedinstven tretman urbanog mobilijata (korpe za otpatke, klupe, vizuelne komunikacije vezane za pješačka kretanja i sl.).
7. Pješačke i druge javne površine se ne mogu izdvajati postavljanjem barijera ili prepreka, koje će onemogućiti normalne pješačke tokove.

8. Unutar trokuta preglednosti saobraćajnica, ne mogu se graditi i smještati sadržaji koji ometaju preglednost raskrsnice, kao što su ograde, žive ograde, grmlje, stablašice, reklamni panoi, montažno – demontažni objekti, kiosci, štandovi i sl.
9. Saobraćajnice trebaju biti izvedene tako da imaju minimalnu širinu od 6,0 m, osim ako se radi o prilaznim putevima do pojedinačnih objekata, kada širina može biti manja, ali ne smije biti < 4,5 m. Trotoari se smještaju s obje strane saobraćajnice, u minimalnoj širini od 1,5 m, osim kod prilaznih puteva do pojedinačnih objekata, kada nije nužna gradnja trotoara, ali pod uslovom da prilazni put nema dužinu veću od 10 m.
10. Ukoliko je za funkciju postojećih objekata potrebno izvesti radove na javnoj površini, kao što su uređenje površine ljetne bašte, izgradnja prilaznih stepenica ili rampe, isto se može odobriti uz rješavanje prava korištenja na istom zemljištu putem zakupa, ili na drugi način. Ovakvi zahvati ne smiju biti smetnja korištenju javnih površina prema usvojenom Planu.
11. Površine utvrđene kao zelene površine, ne mogu se koristiti za druge namjene, niti se mogu graditi građevine koje nisu u skladu sa funkcijom koju ta kategorija zelenila treba da ostvari.
12. Obodom zelenih površina se ne može odobriti postavljanje stalnih ili privremenih objekata.
13. Zadržava se postojeće kvalitetno drveće.
14. Parkovske površine potrebno je obraditi kroz konkursna rješenja ili projekte uređenja parkova, sa uvođenjem površina za aktivnu i pasivnu rekreaciju.
15. Na površinama svih kategorija zelenila može se odobriti uvođenje cvjetnih aplikacija, skulptura, fontana ili drugih elemenata za oblikovanje prostora.
16. Koncept ozelenjavanja, osim estetsko – psihološke, treba da obezbjedi i druge funkcije, kao što su: stvaranje ugodnog ambijenta za život i odmor, zaštitu od buke, prašine, izduvnih gasova itd.
17. Unutar građevinske parcele, kao segment vanjskog uređenja, investitor mora predvidjeti minimalno 30% zelenih površina, od ukupne površine parcele koja nije obuhvaćena građevinskim linijama.
18. Pri izboru biljnih vrsta voditi računa da nemaju bodlje, da nisu otrovne. Izbor vrsta treba da bude dovoljno raznovrstan, ne samo da bi bio dekorativan, već i da bi stanovnike upoznao sa biljnim bogatstvom. Posebno treba obratiti pažnju kod odabira biljnih vrsta, da one u određenim uslovima trebaju obezbjediti i zaštitu od buke, prašine i sl.
19. Linijsko zelenilo se formira duž novoplaniranih i postojećih saobraćajnica kao i regulisanog riječnog korita, a prema prostornim mogućnostima. U ovom slučaju je potrebno zasaditi stablašice markantnih morfoloških iskaza, koje nemaju samo estetsko – dekorativnu, već i zaštitno – sanitarni karakter.
20. Koristiti sadni materijal odabranih vrsta dendroflora visokog kvaliteta, uz obavezan certifikat.
21. Tehnički prijem arhitektonskih i drugih građevina podrazumijeva i prijem izvedenih radova na uređenju slobodnih i zelenih površina.

22. Prilikom realizacije svih građevina, a prije iskopa temeljnih jama, obavezno je skidanje i deponovanje površinskog sloja zemljišta, a u dubini koja je ovisna o bonitetu poljoprivrednog zemljišta.
23. Na parcelama na kojima se planiraju nove zelene površine, biološka komponenta treba da je zastupljena kroz visokoatraktivne vrste, na sve tri vegetacione etaže.

Član 31.

Privremeni objekti

Privremeni objekti se mogu postaviti na osnovu odobrenja nadležnog organa a u skladu sa odredbama važećeg Zakona o prostornom uređenju i građenju, ovom Odlukom i Odlukom o komunalnom redu, te ostalim važećim propisima koji se mogu odnositi na pojedine konkretne slučajeve.

Zbog svog privremenog karaktera, objekti iz prethodnog stava mogu biti postavljeni isključivo na način i od materijala koji omogućavaju jednostavnu demontažu i uklanjanje istog.

Ljetne bašte

Ljetne bašte se mogu odobriti uz postojeće ugostiteljske objekte, ukoliko to raspoloživi prostor omogućava. Na javnim površinama se može dopustiti postavljanje ljetnih bašti, dnevnih izloga, i sl. ukoliko je isto dopušteno Odlukom Općinskog vijeća. Ljetnje bašte se ne mogu zatvarati, u cilju stvaranja zimskih bašti.

Objekat na vodi

Na planiranom pješačkom mostu uz Zanatski centar i Dom kulture, omogućava se postavljanje objekta. Objekat na vodi je zamišljen kao privremeni objekat, montažno-demontažnog tipa. Po namjeni je definisan kao poslovni objekat, što omogućava organizovanje različitih sadržaja i djelatnosti, koje su kompatibilne pretežnoj namjeni cjelokupnog prostora.

Pješački most na koji se planira postavljanje ovakvog tipa objekta potrebno je dimenzionirati na način da statički odgovara potrebama objekta i budućih korisnika. Ovaj parametar će biti ograničavajući za izbor konstrukcije i sistema izgradnje.

Planirani objekat ni u kojoj mjeri ne smije narušavati vodno dobro vodotoka Sapna.

Režim postavljanja, korištenja i funkcionisanja objekta definisat će se Odlukom Općinskog vijeća

Član 32.

Zaštita standarda stanovanja i sprječavanje nepovoljnih uticaja na okoliš

Prilikom izgradnje i korištenja građevine i površina potrebnih za normalno funkcionisanje građevine, potrebno je preduzeti sve mjere zaštite i unaprijeđenja životne sredine od zagađenja vode, zemljišta i vazduha, zaštite od buke, elementarnih nepogoda, požara, udara groma, zemljotresa i drugih pojava.

U svrhu zaštite kvaliteta stanovanja, kod realizacije građevina treba preduzeti mjere zaštite od buke, vibracija i strukturnog zvuka stanova, te poslovnih prostora.

Na području obuhvaćenom granicama ovog Plana, mogu se obavljati djelatnosti koje ne ugrožavaju prirodnu sredinu i okolinu i ne utiču na kvalitet života u susjednim objektima.

Unutar obuhvata se ne mogu locirati građevine koje zahtijevaju deponovanje i primjenu biološko – hemijskih ili radioaktivnih materija, koji su izvori buke, zagađenja i proizvode vibracije, te koji mogu imati nepovoljan uticaj na kvalitet života stanovnika.

Član 33.

Normativi za osobe sa umanjenom sposobnošću kretanja

U toku razrade i sprovođenja Plana, potrebno je primjenjivati principe urbanističko – tehničkih uslova, prostornih standarda i normativa za sprječavanje stvaranja arhitektonsko – urbanističkih barijera za kretanje osoba sa umanjenom sposobnošću kretanja, a koja koriste tehnička i ortopedska pomagala.

Obzirom na prirodu terena, koji je uglavnom u nagibu, potrebno je uz pješačke koridore i stepeništa, planirati i rampe ili liftove, a koji će omogućiti pristup osobama sa smanjenim mogućnostima kretanja.

Nivelete pješačkih saobraćajnica, kao i prilazi i ulazi u sve objekte, moraju biti isprojektovani i izvedeni sa nagibima koji omogućavaju nesmetano kretanje osoba sa smanjenom sposobnošću kretanja, odnosno, neophodno je obezbjediti odgovarajuće rampe, držače, posebno obilježena parking mjesta i sl.

Osobe sa umanjenim tjelesnim sposobnostima ne smiju imati prepreke u kretanju javnim površinama.

Potrebno je obezbjediti dovoljan broj parking mjesta za lica sa umanjenim tjelesnim sposobnostima, a koja moraju biti smještene najbliže ulaznim particijama objekata, a u svim javno-društvenim, stambeno – poslovnim i drugim objektima koji imaju parking prostore.

Javna parkirališta trebaju imati najmanje 5 % obezbjeđenih parking mjesta od ukupnog broja, koja su namijenjena licima sa umanjenom sposobnošću kretanja. Površina PM mora biti 5,0 x 3,75 m, te mora biti izvedena sa ukošenim rubnikom, minimalne širine 100 cm, kako bi se povezala sa sistemom javnih pješačkih komunikacija.

Površine namijenjene kretanju pješaka moraju imati minimalnu širinu od 1,5 m, a na mjestima gdje se invalidska kolica mimoilaze, širina treba biti minimalno 1,8 m. Svi javni objekti, kao i objekti ugostiteljstva i usluga, trebaju imati toalet za invalide.

Osim svjetlosne signalizacije, sva saobraćajna signalizacija (semafori), mora emitovati i zvučne signale.

Član 34.

Ograde

Ograde se mogu postavljati oko parcela namijenjenih stambenoj gradnji, ali ne smiju prelaziti visinu od 1 m ako su izrađene od čvrstih materijala ili transparentnih materijala. Prirodne ograde od različitih tipova vegetacije i rastinja ne smiju prelaziti visinu od 1,2 m. Ograde od čvrstih materijala ne smiju koloritom biti upadljive, već trebaju biti obrađene svijetlim bojama, preporučljivo u bijeloj ili pastelnim nijansama ili prirodnim tonovima materijala od kojeg se izrađuju. Kombinacija čvrstih materijala i vegetacije je dozvoljena, a u tom slučaju visina je jednaka visini ograde od rastinja, odnosno, ne smije prelaziti 1,2 m.

Ograde oko objekata ugostiteljstva se smiju postaviti sa tri strane objekta, dok pročelje objekta treba ostati slobodno. Za materijalizaciju ograda vrijede uslovi kao i za ograde oko stambenih objekata.

Ograde oko parcele sa specifičnim namjenama, kao i ograde gradilišta na kojima počinje nova izgradnja, mogu biti visoke do 2 m i od punog materijala. U području obuhvata ove Odluke zabranjeno je postavljanje ograde od bodljikave žice.

Obzirom na karakter kompleksa, Ograde se dozvoljavaju u okviru sportsko – rekreacione zone 2, na parceli nogometnog stadiona. Građevinske parcela nogometnog stadiona može se ograđivati transparentnom ogradom visine maksimalno do 2.2m, odnosno prema uslovima koje odredi nadležni organ. Maksimalna visina zidanog dijela transparentne ograde je 0,5m.

Ograda se postavlja na liniju parcele na način da ograda, stubovi ograde i kapije budu smješteni na građevinskoj parceli koja se ograđuje.

Postavljanje ograde u dijelu gdje se građevinska parcela povezuje na javnu saobraćajnu površinu postaviti na način da se omogući nesmetan pristup površinama namijenjenim za parkiranje izvan kompleksa.

Vrata i kapije na uličnoj ogradi ne mogu se otvarati van regulacione linije.

Član 35.

Uređaji i objekti za reklamiranje

Uređaji i objekti za reklamiranje sadržaja unutar mogu se odobriti na osnovu saglasnosti stručnih službi Općine na izrađeni program reklamiranja proizvoda ili djelatnosti, te informisanja korisnika.

Svi reklamni uređaji moraju biti locirani unutar građevinske parcele i propisno osvijetljeni, na način koji ne ometa sigurno odvijanje saobraćaja.

Postavljanje javne rasvjete, oglasnih ploča, klupa, korpi za otpatke, natpisa, reklama i slično, potrebno je definisati projektom urbanog mobilijara i vizuelnih komunikacija, ili stručnim mišljenjem nadležnog organa uprave.

Član 36.

Mjere zaštite stanovništva i materijalnih dobara

Uslovi izgradnje građevina za sklanjanje stanovništva i materijalnih dobara, kao i za druge potrebe odbrane i civilne zaštite na području koje je obuhvaćeno granicama utvrđenim u Članu 2., moraju biti obezbjeđeni u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, odredbama Uredbe o mjerilima, kriterijima i načinu izgradnje skloništa i drugim relevantnim propisima.

V - Prelazne i završne odredbe

Član 37.

Nadležni organ za prostorno planiranje Općine, zaduženo je za tumačenje Plana u skladu sa svojim ovlaštenjima.

Član 38.

Do privođenja površina planiranoj namjeni prema Planu, privremeno korištenje istih odredit će nadležni organ posebnom odlukom.

Član 39.

Izmjene Plana moguće je izvršiti pod slijedećim uslovima:

- Da se planom višeg reda (prostorni plan, urbanistički plan) utvrdi drugačiji način korištenja površina obuhvaćenih Planom.
- Ako općinski organ ocijeni da za određene zone obuhvaćene Planom ne postoji odgovarajući interes investitora, može podnijeti prijedlog Općinskom vijeću za pokretanje postupka Izmjena i dopuna Plana, a u skladu sa zakonom utvrđenim postupkom.
- Ako se utvrdi nakon prvog petogodišta, da razvoju ovog Plana nedostaju odgovarajuća sredstva za njegovu realizaciju, moguće je pristupiti korekcijama u skladu sa alinejom 2. ovog člana.
- Ako se javi investitor koji ima interes i može obezbjediti sredstva za realizaciju jedne ili više zona u cjelini, moguće je izvršiti Izmjene i dopune Plana, u skladu sa alinejom 2. ovog člana prema programom potencijalnog investitora s tim da troškove izmjene plana snosi sam investitor.

Član 40.

Ova Odluka stupa na snagu nakon 8 dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku općine Sapna.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski Kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj:02-05-1446-6/16
Sapna, 05.08.2016. godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

Općinsko vijeće Sapna, na osnovu člana 13. stav 2. alineja 5. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 49/06 i 51/09), člana 22. Statuta općine Sapna ("Službeni glasnik općine Sapna", broj 6/07, 8/09 i 3/12) i člana 3. Pravilnika o uslovima i načinu dodjele stipendija redovnim studentima sa prostora općine Sapna i učenicima generacije Osnovne škole Sapna i Mješovite srednje škole Sapna broj : 02-02-970-7/15 od 11.6.2015. godine, na sjednici održanoj dana 05.08.2016. godine, donosi

O D L U K U

o stipendiranju redovnih studenata sa prostora općine Sapna i učenika generacije Osnovne škole Sapna i Mješovite srednje škole Sapna u akademskoj/školskoj 2015/2016. godini

I

Dodjeljuje se 17 (sedamnaest) stipendija za redovne studente sa prostora općine Sapna i učenike generacije Osnovne škole Sapna i Mješovite srednje škole Sapna u akademskoj/školskoj 2015/2016. godini u mjesečnom iznosu od po 100,00 KM (stotinu) i to:

- 3 stipendije za redovne studente I godine studija,
- 3 stipendije za redovne studente II godine studija,
- 5 stipendija za redovne studente III godine studija,
- 4 stipendije za redovne studente IV i viših godina studija,
- 1 stipendija učeniku generacije Osnovne škole Sapna i
- 1 stipendija učeniku generacije Mješovite srednje škole Sapna.

II

Novčana sredstva za isplatu stipendija, u iznosu od 17.000,00 KM (sedamnaest hiljadak konvertibilnih maraka) će se obezbjediti iz planiranih sredstava u budžetu općine Sapna, stavka "stipendije" i "stipendije za nadarene studente i učenike generacije srednje i osnovne škole".

III

Stipendije se dodjeljuju za 10 (deset) mjeseci akademske/školske 2015/2016. godine

IV

Dodjela stipendija izvršit će se na osnovu Konkursa koji će raspisati Općinski načelnik, a postupak provođenja konkursa i utvrđivanje listi za dodjelu stipendija izvršit će Komisija koju imenuje Općinski načelnik.

V

Komisija će na bazi kriterija koje definira Pravilnik o uslovima i načinu dodjele stipendija redovnim studentima sa prostora općine Sapna i učenicima generacije Osnovne škole Sapna i Mješovite srednje škole Sapna broj : 02-02-970-7/15 od 11.6.2015. godine izvršiti postupak provođenja konkursa i utvrditi liste za dodjelu stipendija.

VI

Ukoliko sredstva za stipendiranje ne budu u cjelosti dodijeljena kao što je navedeno u članu I ove Odluke, vršit će se preraspodjela istih prema redoslijedu utvrđenom na sačinjenim rang listama, na sljedeći način:

- u slučaju ostatka sredstava za stipendiranje učenika generacije ista se preusmjeravaju za stipendiranje redovnih studenata IV i viših godina studija, a u slučaju neutroška istih u ovoj kategoriji preostala sredstva se dalje preusmjeravaju za stipendiranje redovnih studenata sljedećim redoslijedom : studentima III, II, I godine studija,
- u slučaju ostatka sredstava za stipendiranje studenata I godine studija ista se preusmjeravaju za stipendiranje redovnih studenata IV i viših godina studija, a u slučaju neutroška istih u ovoj kategoriji preostala sredstva se dalje preusmjeravaju za stipendiranje redovnih studenata sljedećim redoslijedom : studentima III, II godine studija,
- u slučaju ostatka sredstava za stipendiranje studenata II godine studija ista se preusmjeravaju za stipendiranje redovnih studenata IV i viših godina studija, a u slučaju neutroška istih u ovoj kategoriji preostala sredstva se dalje preusmjeravaju za stipendiranje redovnih studenata sljedećim redoslijedom : studentima III, I godine studija,
- u slučaju ostatka sredstava za stipendiranje studenata III godine studija ista se preusmjeravaju za stipendiranje redovnih studenata IV i viših godina studija, a u slučaju neutroška istih u ovoj kategoriji preostala sredstva se dalje preusmjeravaju za stipendiranje redovnih studenata sljedećim redoslijedom : studentima II, I godine studija,
- u slučaju ostatka sredstava za stipendiranje studenata IV i viših godina studija ista se preusmjeravaju za stipendiranje redovnih studenata sljedećim redoslijedom : studentima III, II, I godine studija.

VII

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku općine Sapna".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj:02-02-1446-7/16
Sapna, 05.08.2016. godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

Na osnovu člana 19. u vezi sa članom 3. stav 1. tačka 1. Zakona o komunalnoj djelatnosti („Službebe novine Tuzlanskog kantona“ broj: 11/05, 7/07, 8/12 i 14/13), i člana 22. u vezi sa članom 9. stav 1. tačka 10. i 11. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 6/07, 8/09 i 3/12), Općinsko vijeće Sapna, na sjednici održanoj dana 05.08.2016. godine donosi

ODLUKU
o davanju potpore Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna za izgradnju komunalne infrastrukture

Član 1.

Ovom Odlukom utvrđuje se komunalna infrastruktura te vrsta, visina i način davanja potpore Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna.

Član 2.

Komunalnu infrastrukturu koju je potrebno izgraditi u Mjesnoj zajednici Goduš čini sekundarna vodovodna mreža mjesnog vodovoda Goduš („Orlov potok 1“ – stari vodovod izgrađen 1989. godine) odnosno šahtovi za vodomjere i vodomjeri.

Sredstva koja se daju na ime potpore odnosno sufinansiranja, koristit će se za nabavku vodomjera i materijala za izgradnju šahtova dok troškovi montaže vodomjera i izgradnje šahtova padaju na teret Javnog komunalnog preduzeća „Sapna“ d.o.o. Sapna.

Izgradnjom šahtova i montažom vodomjera stiču se uslovi za normalno funkcionisanje mjesnog vodovoda.

Član 3.

Na ime potpore Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna odobrava se izdvajanje sredstava u iznosu od 5.000,00 KM (pethiljadakonvertibilnihmaraka) iz Budžeta općine Sapna za 2016. godinu, sa računa „Investicije“ (taksa za priključak na općinski vodovod).

Sredstva iz stava 1. ovog člana isplatiti sa pozicije 518220 ekonomski kod 613900 Finansiranje programa komunalne djelatnosti zajedničke potrošnje.

Član 4.

Zadužuje se Javno komunalno preduzeće „Sapna“ d.o.o. Sapna da dostavi izvještaj sa dokumentacijom o utrošku odobrenih sredstava iz člana 3. ove Odluke.

Član 5.

Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u Službenom glasniku općine Sapna.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski Kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj:02-02-1446-8 /16
Sapna,05.08.2016. godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

Općinsko vijeće Sapna na osnovu člana 6. i člana 8. Zakona o komunalnim djelatnostima („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 11/05, 7/07, 8/12 i 14/13) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 6/07, 8/09 i 3/12), na sjednici održanoj dana 05.08.2016.godine donosi

O D L U K U
o izmjenama i dopunama Odluke o povjeravanju komunalnih djelatnosti
Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna

Član 1.

U članu 2. stav 1. tačka 3. Odluke o povjeravanju komunalnih djelatnosti Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 3/15) iza riječi „poledice sa javnih površina“ dodaje se „(održavanje putnih pravaca shodno Odluci o održavanju putnih pravaca u zimskom periodu)“.

Član 2.

U članu 3. stav 1. tačka 19. briše se riječ „Goduš“ i riječ „Handelići“.

Član 3.

U članu 5. stav 1. iza riječi „općine Sapna“ dodaju se riječi „kao i Primarni kanalizacioni kolektor sanitarno-fekalnih voda za naselja Novo naselje, Grabovci i Bešići, te Primarni kanalizacioni kolektor sanitarno-fekalnih voda za naselje Dekići i Durakovići, u Mjesnoj zajednici Međeđa“.

U članu 5. stav 2. iza riječi „općine Sapna“ dodaju se riječi „kao i nad Primarnim kanalizacionim kolektorom sanitarno-fekalnih voda za naselja Novo naselje, Grabovci i Bešići te Primarnim kanalizacionim kolektorom sanitarno-fekalnih voda za naselje Dekići i Durakovići, u Mjesnoj zajednici Međeđa“.

U istom članu dodaje se novi stav 3. koji glasi: „Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna smatrat će se povjerenim na upravljanje, korištenje i održavanje i svi ostali sistemi za javnu odvodnju otpadnih voda koji se izgrade nakon stupanja na snagu ove Odluke, a čiji je investitor ili suinvestitor općina Sapna.“

Član 4.

U ostalom dijelu, Odluka o povjeravanju komunalnih djelatnosti Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 3/15), ostaje nepromjenjena.

Član 5.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku općine Sapna.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj :02-02-1446-9/16
Datum, 05.08.2016. godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

Općinsko vijeće Sapna na osnovu člana 12. stav 3. Zakona o vodama („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj 11/08), člana 2. stav 1. tačka 1. Odluke o povjeravanju komunalnih djelatnosti Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 3/15) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 6/07, 8/09 i 3/12), na sjednici održanoj dana 05.08.2016.godine donosi

ODLUKU
o povjeravanju na upravljanje i korištenje mjesnih vodovoda Goduš i Handelići

Član 1.

Ovom Odlukom se vrši povjeravanje mjesnih vodovoda Goduš i Handelići Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna, s ciljem obezbjeđenja organizovanog upravljanja, korištenja i održavanja navedenih mjesnih vodovoda.

Član 2.

Mjesni vodovod Goduš (stari vodovod izgrađen 1989. godine) i Mjesni vodovod Handelići sastoje se iz sljedećih objekata:

- rezervoar Goduš,
- rezervoar Handelići,
- vodozahvat „Orlov potok“,
- vodozahvat „Spahićka voda“,
- primarne i sekundarne mreže mjesnih vodovoda i
- svi drugi manji objekti koji su sastavni dijelovi mjesnih vodovoda.

Gore navedeni mjesni vodovodi služiti će za vodoopskrbu stanovništva naselja Goduš i Handelići.

Član 3.

Mjesni vodovodi iz člana 2. ove Odluke daju se na upravljanje, korištenje i održavanje Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna.

Član 4.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u Službenom glasniku općine Sapna.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj 02-05-1446-10/16
Sapna, 05.08.2016.godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

Općinsko vijeće Sapna na osnovu člana 6. i člana 8. Zakona o komunalnim djelatnostima („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 11/05, 7/07, 8/12 i 14/13) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 6/07, 8/09 i 3/12), na sjednici održanoj dana 05.08.2016.godine donosi

O D L U K U
o izmjenama i dopunama Odluke o povjeravanju komunalnih djelatnosti
Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna

Član 1.

U članu 2. stav 1. tačka 3. Odluke o povjeravanju komunalnih djelatnosti Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 3/15) iza riječi „poledice sa javnih površina“ dodaje se „(održavanje putnih pravaca shodno Odluci o održavanju putnih pravaca u zimskom periodu)“.

Član 2.

U članu 3. stav 1. tačka 19. briše se riječ „Goduš“ i riječ „Handelići“.

Član 3.

U članu 5. stav 1. iza riječi „općine Sapna“ dodaju se riječi „kao i Primarni kanalizacioni kolektor sanitarno-fekalnih voda za naselja Novo naselje, Grabovci i Bešići, te Primarni kanalizacioni kolektor sanitarno-fekalnih voda za naselje Dekići i Durakovići, u Mjesnoj zajednici Međeđa“.

U članu 5. stav 2. iza riječi „općine Sapna“ dodaju se riječi „kao i nad Primarnim kanalizacionim kolektorom sanitarno-fekalnih voda za naselja Novo naselje, Grabovci i Bešići te Primarnim kanalizacionim kolektorom sanitarno-fekalnih voda za naselje Dekići i Durakovići, u Mjesnoj zajednici Međeđa“.

U istom članu dodaje se novi stav 3. koji glasi: „Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna smatrat će se povjerenim na upravljanje, korištenje i održavanje i svi ostali sistemi za javnu odvodnju otpadnih voda koji se izgrade nakon stupanja na snagu ove Odluke, a čiji je investitor ili suinvestitor općina Sapna.“

Član 4.

U ostalom dijelu, Odluka o povjeravanju komunalnih djelatnosti Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 3/15), ostaje nepromjenjena.

Član 5.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku općine Sapna.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj :02-02-1446-9/16
Datum, 05.08.2016. godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

Na osnovu člana 22. i 124. Statuta Općine Sapna („Sl.glasnik Općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), te člana 100. i 107. Poslovnika Općinskog vijeća („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 7/07 i 9/08), Općinsko vijeće Sapna na sjednici održanoj dana 05.08. 2016.godine, razmatrajući prijedlog Odluke o određivanju prostora za mirno okupljanje bez prijave, donijelo je

ZAKLJUČAK

I.

Općinsko vijeće Sapna povlači sa dnevnog reda Prijedlog Odluke o određivanju prostora za mirno okupljanje bez prijave.

II.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku Općine Sapna“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj: 02-02-1446-11/16
Datum, 05.08.2016. godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

Na osnovu člana 22. i 124. Statuta Općine Sapna („Sl.glasnik Općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), te člana 100. i 107. Poslovnika Općinskog vijeća („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 7/07 i 9/08), Općinsko vijeće Sapna na sjednici održanoj dana 05.08. 2016.godine, razmatrajući Informaciju o radu Općinskog suda Kalesija za 2015.godinu, donijelo je

ZAKLJUČAK

I.

Usvaja se Informacija o radu Općinskog suda Kalesija za 2015.godinu.

II.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku Općine Sapna“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj: 02-02-1446-12/16
Datum, 05.08.2016. godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

Na osnovu člana 22. i 124. Statuta Općine Sapna („Sl.glasnik Općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), te člana 100. i 107. Poslovnika Općinskog vijeća („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 7/07 i 9/08), Općinsko vijeće Sapna na sjednici održanoj dana 05.08.2016.godine, razmatrajući Zaključak Gradskog vijeća Grada Tuzla broj: 01-05-1551/16 od 29.03.2016.godine, donijelo je

ZAKLJUČAK

I.

Općinsko vijeće Sapna ne podržava inicijativu Gradskog vijeća Grada Tuzla za izmjenu i dopunu Zakona o porezu na imovinu, naslijeđe i poklon, a koja se odnosi na oporezivanje fizičkih i pravnih lica koji su vlasnici poslovnih prostora, a koji nisu izdati u zakup.

II.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku Općine Sapna“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinsko vijeće

Broj: 02-02-1446-13/16
Datum, 05.08.2016. godine

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Mirnes Gušić s.r.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA SAPNA
Općinski načelnik

Broj; 01-34-1359/16
Datum; 27.06.2016 .godine

Na osnovu člana 29. Zakona o ustanovama ("Službeni list RBiH" broj 6/92, 8/93 i 13/94), člana 41. Statuta općine Sapna ("Službeni glasnik općine Sapna, broj 6/07 i 8/09)), na zahtjev Upravnog odbora JU Centar za socijalni rad Sapna, Općinski načelnik općine Sapna, donosi:

O D L U K U

o davanju saglasnosti za imenovanje v.d. direktora JU Centar za socijalni rad Sapna

I

Daje se saglasnost Upravnom odboru JU Centar za socijalni rad Sapna za imenovanje ALIĆ EMINE iz Sapne za v.d. direktora Javne ustanove Centar za socijalni rad Sapna, do okončanja procedure izbora direktora po konkursu koji je objavljen 08.06.2016.godine.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku općine Sapna".

Dostaviti:

1. JU Centar za socijalni rad Sapna,
2. U "Službeni glasnik" općine Sapna,
3. a/a

Općinski načelnik

Ismet Omerović, dipl.ing.maš.s.r.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA SAPNA
Općinski načelnik

Broj; 01-34-1376/16
Datum; 30.06.2016 .godine

Na osnovu člana 29. Zakona o ustanovama ("Službeni list RBiH" broj 6/92, 8/93 i 13/94), člana 41. Statuta općine Sapna ("Službeni glasnik općine Sapna, broj 6/07 i 8/09)), na zahtjev Upravnog odbora JU Centar za socijalni rad Sapna, Općinski načelnik općine Sapna, donosi:

O D L U K U
o davanju saglasnosti za imenovanje direktora JU Centar za socijalni rad Sapna

I

Daje se saglasnost Upravnom odboru JU Centar za socijalni rad Sapna za imenovanje OMEROVIĆ SALIHA iz Sapne za direktora Javne ustanove Centar za socijalni rad Sapna, na period od četiri godine.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku općine Sapna".

Dostaviti:

1. JU Centar za socijalni rad Sapna,
2. U "Službeni glasnik" općine Sapna,
3. a/a

Općinski načelnik

Ismet Omerović, dipl.ing.maš.s.r.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA SAPNA
Općinski načelnik

Broj: 01-44-1451/16
Sapna, 01.08 2016. godine

Na osnovu člana 15. Zakona o principima lokalne samouprave („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 49/06), člana 22. Statuta Općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna, broj 6/07, 8/09 i 3/12), člana 6. Pravilnika o utvrđivanju kriterija, postupka i dokumentaciji neophodnoj za ostvarivanje prava za pomoć u obnovi i izgradnji stambenih objekata, uništenih i oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području Općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 5/2014), Općinski načelnik na prijedlog Službe civilne zaštite i Službe za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove, donosi

O D L U K U

o raspisivanju javnog konkursa za dodjelu sredstava za pomoć u obnovi stambenih objekata fizičkim licima čiji su stambeni objekti oštećeni u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području općine Sapna

Član 1.

Ovom odlukom utvrđuje se tačan termin objavljivanja javnog konkursa za dodjelu sredstava za pomoć u obnovi stambenih objekata fizičkim licima čiji su stambeni objekti oštećeni u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području općine Sapna.

Član 2.

Javni konkurs za dodjelu sredstava, iz člana 1. ove Odluke, objavit će se na dan 02.08. 2016. godine.

Javni konkurs se objavljuje u „Službenom glasniku općine Sapna“, službenoj web stranici općine Sapna i oglasnoj ploči općine Sapna.

Datum objave javnog konkursa na oglasnoj ploči općine Sapna je datum od kojeg se računaju rokovi propisani konkursom.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Općinski načelnik
Ismet Omerović, dipl. ing. maš.s.r.

Dostavljeno:

1. Službi civilne zaštite,
2. Službi za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove,
3. U „Službeni glasnik Općine Sapna“ i
4. A/a

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA SAPNA
Općinski načelnik

Broj: 01-14-1097/16

Datum: 06.09.2016. godine

Na osnovu člana 60. Zakona o budžetima u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 102/13, 9/14, 13/14, 8/15 i 91/15), 41. Statuta Općine Sapna (“Službeni glasnik Općine Sapna”, br: 6/07 , 8/09 i 3/12) i člana 12. stav 2. Odluke o izvršenju budžeta Općine Sapna za 2016. godinu, (“Službeni glasnik općine Sapna”, br: 1/16), rješavajući po zahtjevu Zajedničko pravobranilaštvo za općine Čelić, Teočak, Sapna I Doboj Istok, Sapna broj: 01-10-54/16 od 29.08.2016. godine, Općinski načelnik općine Sapna, donosi

O D L U K U

o odobravanju izdvajanja sredstava iz tekuće budžetske rezerve Budžeta općine Sapna za 2016. godinu

I

Odobrava se izdvajanje sredstava u iznosu od 30,00 KM, iz Budžeta općine Sapna za 2016. godinu, na ime troškova objavljivanja oglasa u Službenim novinama Federacije BiH i Službene novina TK-a.

Službenim novinama Federacije BiH iznos **15,00 KM** na žiro račun broj:3383202200005211, otvoren kod Zagrebačke banke BH dd.

Službene novina TK-a iznos **15,00 KM** na žiro račun broj:1321000256000080 vrsta peihod 722631.

II

Sredstva iz tačke I ove Odluke isplatiti sa pozicije potrošačka grupa 510001, ekonomski kod 614817, Budžeta općine Sapna za 2016. Godinu.

III

Za realizaciju ove Odluke zadužuje se Služba za privredu. budžet i finansije.

IV

Odluka stupa na snagu danom donošenja, a bit će objavljena u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Dostaviti:

Općinski načelnik

1. Zajedničko pravobranilaštvo za općine Čelić, Teočak, Sapna I Doboj Istok,
2. Služba za privredu, budžet i finansije
3. U „Službeni glasnik općine Sapna“,
4. A/a.

Ismet Omerović, dipl.ing.maš.s.r.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinski načelnik

Broj: 01-44-1813/16
Sapna, 27.10.2016. godine

Na osnovu člana 14. stav 1. i 2. Pravilnika o utvrđivanju kriterija, postupaka i dokumentaciji neophodnoj za ostvarivanje prava za pomoć u obnovi i izgradnji stambenih objekata, uništenih i oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 5/14), Općinski načelnik općine Sapna nakon razmatranog nacrta, usvaja

ODLUKU

o odabiru korisnika sredstava i iznosima dodjeljenih sredstava za pomoć u obnovi stambenih objekata, oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području općine Sapna

Član 1.

Ovom odlukom, a na osnovu konačne rang liste za oštećene objekte vrši se odabir korisnika sredstava i utvrđuje iznos dodjeljenih sredstava u ukupnom iznosu od 32.725,69 KM za pomoć u obnovi stambenih objekata, oštećenih u klizištima i poplavama usljed prirodne nesreće.

Član 2.

Sredstva iz člana 1. ove Odluke usmjeravaju se za pomoć u obnovi stambenih objekata za potrebe porodica čiji su stambeni objekti oštećeni, kako slijedi:

R.broj	Prezime (očevo ime) i ime	Iznos procjenjene štete u KM	Iznos dodjeljenih sredstava u KM
1.	Memić (Nedžib) Fehrat	4.910,00	1.720,63
2.	Selimović (Zečo) Nurija	18.660,00	6.539,11
3.	Dropić (Fetija) Ibrahim	1.170,00	410,00
4.	Poljaković (Osman) Ferhat	2.550,00	893,61
5.	Omerović (Džemal) Mersudin	1.860,00	651,81
6.	Jukić (Ahmet) Suljo	6.515,00	2.283,08
7.	Suljkanović (Muharem) Musto	5.460,00	1.913,37
8.	Omerović (Mustafa) Zulfo	6.782,00	2.376,65
9.	Rahmanović (Redžo) Mumin	2.955,00	1.035,53
10.	Mustafić (Bego) Ramiza	2.225,00	779,72
11.	Ibrahimović (Fejzo) Omer	3.354,00	1.175,36
12.	Ramić (Džemal)Džemila	4.270,00	1.496,36
13.	Halilović (Sulejman)Rašid	2.625,00	919,90
14.	Memić (Ahmet) Mehmed	3.060,00	1.072,33
15.	Poljaković (Arif) Ariz	2.350,00	823,52
16.	Arifović (Mustafa) Ifeta	1.420,00	497,62
17.	Smajlović (Šerif) Mujo	3.295,00	1.154,68

18.	Selimović (Džafer) Muhamed	2.640,00	925,15
19.	Suljkanović (Husejin) Nurija	875,00	306,63
20.	Rahmanović (Mustafa) Musto	1.000,00	350,43
21.	Omerović (Lutvo) Mehmed	2.270,00	795,49
22.	Ahmetović (Mustafa) Šaha	880,00	308,38
23.	Osmanović (Ismet) Salih	5.050,00	1.769,70
24.	Ibrahimović (Nezir) Taiba	1.940,00	679,84
25.	Gušić (Husejn) Sejid	4.730,00	1.657,56
26.	Poljaković (Šalko) Šemsudin	540,00	189,23
	UKUPNO:	93.386,00	32.725,69

Član 3.

Sa korisnicima sredstava iz člana 2. ove Odluke potpisat će se ugovor o korištenju sredstava.

Korisnici sredstava dužni su prije potpisivanja ugovora dostaviti ovjerenu izjavu kojom se obavezuju da će dodjeljena sredstva namjenski iskoristiti u skladu sa njihovom namjenom i u roku određenom u Ugovoru o korištenju sredstava, odnosno ovjerenu izjavu da su odobrena sredstva iskoristili u skladu sa njihovom namjenom za lica koja su vlastitim sredstvima izvršila obnovu objekta prije usvajanja ove Odluke.

Član 4.

Općina će sredstva dodjeljena krajnjem korisniku isplaćivati na način da 80% dodjeljenih sredstava isplati po dostavljenom predračunu, a 20% na račun krajnjeg korisnika.

Član 5.

Kontrolu namjenskog utroška dodjeljenih sredstava vršit će posebna stručna komisija koju će imenovati Općinski načelnik.

Član 6.

Ova odluka je konačna i protiv nje se ne može izjaviti žalba ili neki drugi pravni lijek.

OPĆINSKI NAČELNIK

Ismet Omerović, dipl.inž.maš.s.r.

Dostaviti:

1. Imenovanim korisnicima,
2. Na oglasnu tablu,
3. U „Službeni glasnik općine Sapna“ i
4. a/a

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinski načelnik

Broj: 01-23-1750/16
Sapna, 31.10-2016

Na osnovu člana 15. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 49/06 i 51/09), člana 5. stav 2. tačka a) i člana 8. stav 1. tačka a) Zakona o komunalnim djelatnostima („Službene novine TK“, broj 11/05, 7/07, 8/12 i 14/13), člana 41. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), člana 2. stav 1. tačka 3. Odluke o povjeravanju komunalnih djelatnosti JKP „Sapna“ d.o.o. Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“ broj 3/15) i člana 133. Odluke o komunalnom redu („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 1/12 i 5/15), Općinski načelnik općine Sapna na prijedlog JKP „Sapna“ d.o.o. Sapna, a po pribavljenom mišljenju Službe za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove, donosi

ODLUKU

o usvajanju Programa zimskog održavanja lokalnih i nekategorisanih puteva na području općine Sapna u zimskom periodu 2016.-2017. godine

I

Usvaja se Program zimskog održavanja lokalnih i nekategorisanih puteva na području općine Sapna u zimskom periodu 2016.-2017. godine.

II

Za realizaciju ovog Programa zadužuje se JKP „Sapna“ d.o.o. Sapna i Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove, svako iz svoje nadležnosti.

III

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenom glasniku Općine Sapna“.

Općinski načelnik

Ismet Omerović, dipl. ing. maš. s.r.

Dostaviti:

1. Službi za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove,
2. Službi za privredu, budžet i finansije,
3. JKP „Sapna“ d.o.o. Sapna,
4. U „Službeni glasnik Općine Sapna“,
5. Arhivi.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinski načelnik

Broj: 01-14-2-81/16
Sapna, 15.11.2016.godine

Na osnovu člana 41. Statuta općine Sapna ("Službeni glasnik općine Sapna", broj 6/07, 8/09 i 3/12), Općinski načelnik donosi:

O D L U K U
o izmjeni spesimena deponovanih potpisa osoba ovlaštenih za potpisivanje naloga na žiro-račune općine Sapna

Član 1.

Ovom Odlukom se imenuju osobe koje su ovlaštene za potpisivanje naloga za žiro-račune općine Sapna i to:

Općina Sapna – Budžet.....	132290-0309208559
Općina Sapna – Investicije.....	132290-0309347269
Općina Sapna – Civilna zaštita.....	132140-2002968508
Općina Sapna – Izgradnja i održavanje skloništa.....	132140-2004384029
Općina Sapna – Pomoć za sanaciju štete od prirodnih i drugih nesreća...	132140-2014217889
Općina Sapna – Naknada za eksproprisano zemljište.....	132290-0311464779

Općina Sapna – Devizni račun Valuta: EURO:

- 100869403 IBAN BA39 1321 410086940360 TBTUBA 22

Općina Sapna Devizni račun Valuta CHF: - Pomoć za sanaciju šteta od prirodnih i drugih nesreća:

- 105241780 IBAN: BA39 1320 0105 2417 8018 TBTUBA22.

Član 22.

Novčanim sredstvima na računima iz člana 1. Raspolagaće osobe ovlaštene za punovažno potpisivanje pojedinačno i to:

1. Zudin Mahmutović (JMBG 2608971183891) – Načelnik Općine i
2. Nusret Hamidović (JMBG 0602961183936) – Pomoćnik Općinskog načelnika.

Član 3.

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje primjena ranijih akata i spesimena potpisa za potpisivanje naloga na žiro-račune općine Sapna.

Član 4.

Sastavni dio ove Odluke čine kartoni spesimena potpisa ovlaštenih osoba za raspolaganje novčanim sredstvima sa žiro-računa iz člana 1. ove Odluke.

Član 5.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i može se objaviti u "Službenom glasniku općine Sapna".

Općinski načelnik

Zudin Mahmutović s.r.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinski načelnik

Broj: 01-23-1750-1/16
Sapna, 22.11.2016. godine

Na osnovu člana 15. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 49/06 i 51/09), člana 5. stav 2. tačka a) i člana 8. stav 1. tačka a) Zakona o komunalnim djelatnostima („Službene novine TK“, broj 11/05, 7/07, 8/12 i 14/13), člana 41. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), člana 2. stav 1. tačka 3. Odluke o povjeravanju komunalnih djelatnosti JKP „Sapna“ d.o.o. Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“ broj 3/15) i člana 133. Odluke o komunalnom redu („Službeni glasnik Općine Sapna“, broj 1/12 i 5/15), Općinski načelnik općine Sapna na prijedlog JKP „Sapna“ d.o.o. Sapna, a po pribavljenom mišljenju Službe za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove broj 03-23-1750-1/16 od 16.11.2016. godine, donosi

O D L U K U

o usvajanju Izmjena i dopuna Programa zimskog održavanja lokalnih i nekategorisanih puteva na području općine Sapna u zimskom periodu 2016.-2017. godine

I

Usvajaju se Izmjene i dopune Programa zimskog održavanja lokalnih i nekategorisanih puteva na području općine Sapna u zimskom periodu 2016.-2017. godine broj 03-01-09-1960/16 od 15.11.2016. godine.

II

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna“.

OPĆINSKI NAČELNIK

Zudin Mahmutović s.r.

Dostaviti:

6. Službi za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove,
7. Službi za privredu, budžet i finansije,
8. JKP „Sapna“ d.o.o. Sapna,
9. U „Službeni glasnik Općine Sapna“ i
10. a/a

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA SAPNA
Općinski načelnik

Broj: 01-14-1942/16
Datum: 01.12.2016. godine

Na osnovu člana 41. Statuta općine Sapna ("Službeni glasnik Općine Sapna", br: 6/07 , 8/09 i 3/12) i člana 12. Odluke o izvršenju budžeta općine Sapna za 2016. godinu, ("Službeni glasnik općine Sapna", br: 1/16), Općinski načelnik općine Sapna, donosi

O D L U K U
o odobravanju izdvajanja sredstava iz tekuće budžetske rezerve Budžeta općine Sapna za 2016. godinu

I

Odobrava se izdvajanje sredstava u iznosu od 30,00 KM, iz tekuće budžetske rezerve Budžeta općine Sapna za 2016. godinu, na ime troškova objavljivanja oglasa u Službenim novinama Federacije BiH i Službene novina TK-a.

Službenim novinama Federacije BiH iznos **15,00 KM** na žiro račun broj:3383202200005211, otvoren kod Zagrebačke banke BH dd.

Službene novina TK-a iznos **15,00 KM** na žiro račun broj:1321000256000080 vrsta prihoda 722631.

II

Sredstva iz tačke I ove Odluke isplatiti sa pozicije 512000 „Budžetska rezerva“, ekonomski kod 613900, Budžeta općine Sapna za 2016. godinu.

III

Za realizaciju ove Odluke u skladu sa članom 42.Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 6/07,8/09 i 3/12), zadužuje se Služba za privredu. budžet i finansije.

IV

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Dostaviti:

- 1.Zajedničko pravobranilaštvo za općine Čelić, Teočak, Sapna I Doboj Istok,
- 2.Služba za privredu, budžet i finansije
- 3.U „Službeni glasnik općine Sapna“,
- 4.a/a.

Općinski načelnik
Zudin Mahmutović s.r.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA SAPNA
Općinski načelnik

Broj: 01-44-907/16
Sapna, 03.08.2016.godine

Na osnovu člana 15. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/06 i 51/09), i člana 41. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj: 6/07, 8/09 i 3/12), te člana 9. Pravilnika o utvrđivanju kriterija, postupka i dokumentaciji neophodnoj za ostvarivanje prava za pomoć u obnovi i izgradnji stambenih objekata, uništenih i oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području Općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 5/2014) , Općinski načelnik donosi

R J E Š E N J E

o imenovanju Prvostepene komisije za provođenje javnog konkursa za ostvarivanje prava za pomoć u obnovi stambenih objekata, oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području Općine Sapna

I

Ovim Rješenjem imenuje se Prvostepena komisija za provođenje javnog konkursa za ostvarivanje prava za pomoć u obnovi stambenih objekata, oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području Općine Sapna (u daljem tekstu: Komisija), u sastavu:

1. Ćamil Ahmetović, predsjednik, dipl.ing. rudarstva
2. Fehrudin Selimović, član, dipl. ing. građevine
3. Husein Jusić, član, dipl. ing. geologije
4. Hamid Omerović, član, dipl. ing. tehnologije
5. Ljubinka Bodiroga, član, dipl. pravnik

II

Komisije iz tačke I ovog Rješenj, postupa u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju kriterija, postupka i dokumentaciji neophodnoj za ostvarivanje prava za pomoć u obnovi i izgradnji stambenih objekata, uništenih i oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području Općine Sapna.

III

Članovi Komisije iz tačke I ovog rješenja ne ostvaruju pravo na naknadu za rad u Komisiji.

IV

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna“.

OPĆINSKI NAČELNIK

Ismet Omerović, dipl.ing.maš.s.r

Dostavljeno:

- 1.Članovima komisije 5x,
- 2.Službi civilne zaštite,
3. u „ Službeni glasnik općine Sapna“ i
4. A/a

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA SAPNA
Općinski načelnik
Broj: 01-44-908/16
Sapna, 04.08.2016. godine

Na osnovu člana 15. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/06 i 51/09), i člana 41. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj: 6/07, 8/09 i 3/12), te člana 12. Pravilnika o utvrđivanju kriterija, postupka i dokumentaciji neophodnoj za ostvarivanje prava za pomoć u obnovi i izgradnji stambenih objekata, uništenih i oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području Općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna broj: 5/14), Općinski načelnik, donosi

R J E Š E N J E

o imenovanju Drugostepene komisije za rješavanje prigovora na objavljene rang liste za ostvarivanje prava za pomoć u obnovi stambenih objekata, oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području Općine Sapna

I

Ovim Rješenjem imenuje se Drugostepena komisije za rješavanje prigovora na objavljene rang liste za ostvarivanje prava za pomoć u obnovi stambenih objekata, oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području Općine Sapna (u daljem tekstu: Komisija), u sastavu:

1. Enes Omerović, dipl.pravnik,predsjednik
2. Fatima Gušić, mr. ekonomskih nauka , član
3. Hasidin Hodžić, dipl.ing.polj.,član

II

Drugostepena Komisije iz tačke I ovog Rješenj, postupa u skladu sa članom 12. Pravilnikom o utvrđivanju kriterija, postupka i dokumentaciji neophodnoj za ostvarivanje prava za pomoć u obnovi i izgradnji stambenih objekata, uništenih i oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području Općine Sapna.

III

Članovi Komisije iz tačke I ovog rješenja ne ostvaruju pravo na naknadu za rad u Komisiji.

IV

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna“.

OPĆINSKI NAČELNIK

Ismet Omerović dipl.ing.maš.s.r.

Dostaviti:

1. Članovima Komisije 3x,
2. Službi civilne zaštite,
3. u „Službeni glasnik općine Sapna“ i
4. A/a

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinski načelnik

Broj: 01-30-937/16

Datum: 11.08.2016.godine

Na osnovu člana 70. stav 2. Zakona o organizaciji organa uprave u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 35/05 i 24/13), člana 15. Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 49/06 i 51/09), člana 46. Zakona o premjeru i katastru zemljišta („Službeni list SR BiH“, broj 14/78, 12/87, 12/89 i 26/90) i člana 41. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), Općinski načelnik općine Sapna dana 11.08.2016. godine donosi

R J E Š E N J E

o imenovanju Komisije za izlaganje na javni uvid podataka premjera i katastarskog klasiranja zemljišta izgrađenog dijela katastarske općine Međeđa u površini od 102 ha

I

Imenuje se Komisija za izlaganje na javni uvid podataka premjera i katastarskog klasiranja zemljišta izgrađenog dijela katastarske općine Međeđa u površini od 102 ha, u sastavu:

1. Safet Pehratović, predsjednik – Ferida Žigić, zamjenik predsjednika
2. Vrabac Zijad, član – Mulaosmanović Aldin, zamjenik člana
3. Muharemović Senad, član – Hodžić Selmo, zamjenik člana

II

Zadatak komisije iz tačke I ovog rješenja je da izvrši izlaganje na javni uvid podataka premjera i katastarskog klasiranja zemljišta izgrađenog dijela katastarske općine Međeđa u površini od 102 ha, za kojeg se vrši obnova premjera, a u skladu sa Zakonom o premjeru i katastru zemljišta („Službeni list SR BiH“, broj 14/78, 12/87, 12/89 i 26/90).

III

Komisija počinje sa radom od dana prijema obavještenja o početku rada Komisije od strane nadležne općinske službe i ima okončati sve poslove iz tačke II do 01.12.2016. godine.

IV

Komisija ima pravo na naknadu koja će biti određena posebnom odlukom.

V

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Općinski načelnik

Ismet Omerović, dipl. ing. maš.s.r.

Dostaviti:

1. Imenovanim članovima 1-3,
2. Službi za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove,
3. U „Službeni glasnik općine Sapna“,
4. Evidenciji i
5. a/a

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinski načelnik

Broj: 01-30-938/16

Datum: 11.08.2016.godine

Na osnovu člana 70. stav 2. Zakona o organizaciji organa uprave u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 35/05 i 24/13), člana 15. Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 49/06 i 51/09), člana 41. Zakona o premjeru i katastru zemljišta („Službeni list SR BiH“, broj 14/78, 12/87, 12/89 i 26/90) i člana 41. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), Općinski načelnik općine Sapna dana 11.08.2016. godine donosi

R J E Š E N J E

o imenovanju Komisije za katastarsko klasiranje zemljišta izgrađenog dijela katastarske općine Međeđa u površini od 102 ha

I

Imenuje se Komisija za katastarsko klasiranje zemljišta izgrađenog dijela katastarske općine Međeđa, u sastavu:

1. Hodžić Hasidin, predsjednik – Ahmetović Senaid, zamjenik predsjednika
2. Žilić Amel, član – Pljevljak Enes, zamjenik člana
3. Ahmetović Mevludin, član – Hamidović Ibro, zamjenik člana

II

Zadatak komisije iz tačke I ovog rješenja je da izvrši katastarsko klasiranje zemljišta izgrađenog dijela katastarske općine Međeđa za koji se vrši obnova premjera, a u skladu sa Zakonom o premjeru i katastru zemljišta („Službeni list SR BiH“, broj 14/78, 12/87, 12/89 i 26/90) i Pravilnikom o katastarskom klasiranju zemljišta („Službeni list SR BiH“, broj 3/91).

III

Komisija počinje sa radom od dana prijema obavještenja o početku rada Komisije od strane nadležne općinske službe i ima okončati sve poslove iz tačke II u roku od 30 dana od dana početka rada.

IV

Komisija ima pravo na naknadu koja će biti određena posebnom odlukom.

V

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Općinski načelnik

Ismet Omerović, dipl. ing. maš.s.r.

Dostaviti:

1. Imenovanim članovima 1-3,
2. Službi za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove,
3. U „Službeni glasnik općine Sapna“,
4. Evidenciju i
5. a/a

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA SAPNA
Općinski načelnik

Broj: 01-38-1493/16
Sapna, 12.08.2016.godine

Na osnovu člana 70. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), člana 41. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj: 6/2007, 8/2009 i 3/2012), te člana IV Odluke o stipendiranju redovnih studenata sa prostora općine Sapna i učenika generacije Osnovne škole Sapna i Mješovite srednje škole Sapna u akademskoj/školskoj 2015/2016. godini, broj: 02-02-1446-7/16 od 5.8.2016. godine, Općinski načelnik donosi

R J E Š E N J E

o imenovanju Komisije za provođenje konkursa i utvrđivanje listi za dodjelu stipendija redovnim studentima sa prostora općine Sapna i učenicima generacije Osnovne škole Sapna i Mješovite srednje škole Sapna u akademskoj/školskoj 2015/2016.godini

I

Ovim Rješenjem imenuje se Komisija za provođenje konkursa i utvrđivanje listi za dodjelu stipendija redovnim studentima sa prostora općine Sapna i učenicima generacije Osnovne škole Sapna i Mješovite srednje škole Sapna u akademskoj/školskoj 2015/2016. godini, u sastavu:

1. Enes Omerović, predsjednik,
2. Edina Musić, član i
3. Mirhat Halilović, član.

II

Zadatak Komisije iz tačke I ovog Rješenja je:

1. Provesti konkurs i utvrditi listu za dodjelu stipendija u skladu sa odredbama Pravilnika o uslovima i načinu dodjele stipendija redovnim studentima sa prostora općine Sapna i učenicima generacije Osnovne škole Sapna i Mješovite srednje škole Sapna broj : 02-02-970-7/15 od 11.6.2015. godine.
2. Po ukazanoj potrebi preduzeti druge radnje i aktivnosti u vezi sa provođenjem konkursa.

III

Za izvršenje posla iz tačke II ovog Rješenja odgovorni su predsjednik i članovi Komisije i isti su dužni realizaciji posla pristupiti odmah.

IV

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna“.

OPĆINSKI NAČELNIK

Ismet Omerović, dipl. ing. maš.s.r.

Dostaviti:

1. članovima Komisije 3X,
2. Općinskoj službi za opću upravu, društvene djelatnosti i boračka pitanja
3. za „Službeni glasnik općine Sapna“ i
4. a/a.

Obradivač :
Hanifa Selamović

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinski načelnik**

Broj: 01-23-980/16
Sapna, 17.08.2016.godine

Na osnovu člana 70. stav 2. Zakona o organizaciji organa uprave u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 35/05 i 24/13), člana 15. Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 49/06 i 51/09), člana 41. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12) i člana 4. Odluke o preuzimanju mjesnih vodovoda Goduš i Handelići („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 6/15), Općinski načelnik općine Sapna dana 17.08.2016. godine donosi

R J E Š E N J E

o imenovanju Komisije za izvršenje primopredaje mjesnih vodovoda Goduš i Handelići

I

Imenuje se Komisija za izvršenje primopredaje mjesnih vodovoda Goduš i Handelići u sastavu:

1. Fahrudin Smajlović (JKP „Sapna“ Sapna), predsjednik
2. Senad Smajlović (JKP „Sapna“ Sapna)
3. Selima Ahmetović, član
4. Bejto Sejdinović, član
5. Sejfudin Suljić, član

II

Zadatak Komisije iz tačke I ovog rješenja je da izvrši popis stanja na postojećim vodomjerima, popis svih dijelova i objekata sistema vodosnabdijevanja, da izvrši preuzimanje građevinske i druge dokumentacije vezane za sistem vodosnabdijevanja ukoliko ista nije dostavljena nadležnoj službi organa uprave i da izvrši faktičko preuzimanje mjesnih vodovoda.

III

Komisija iz tačke I ovog rješenja će o svom radu sačiniti Zapisnik o izvršenoj primopredaji mjesnih vodovoda (koji će predstavljati dokaz o faktičkom preuzimanju mjesnih vodovoda) i Izvještaj o obavljenom poslu te iste dostaviti Općinskom načelniku općine Sapna.

Komisija počinje sa radom 22.08.2016. godine i ima okončati sve poslove iz tačke II u roku od 20 dana.

IV

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Općinski načelnik

Ismet Omerović, dipl. ing. maš.s.r.

Dostaviti:

1. Imenovanim članovima 1-5,
2. Službi za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove,
3. U „Službeni glasnik općine Sapna“,
4. Evidenciju i
5. a/a

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Općina Sapna
Općinski načelnik

Broj: 01-44-1341/16
Sapna, 07.11.2016. godine

Na osnovu člana 15. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/06 i 51/09), i člana 41. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj: 6/07, 8/09 i 3/12), te člana 16. Pravilnika o utvrđivanju kriterija, postupka i dokumentaciji neophodnoj za ostvarivanje prava za pomoć u obnovi i izgradnji stambenih objekata, uništenih i oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreće na području općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 5/14), Općinski načelnik općine Sapna, donosi

R J E Š E N J E

o imenovanju Komisije za kontrolu namjenskog utroška dodjeljenih sredstava Odlukom o odabiru korisnika sredstava i iznosima dodjeljenih sredstava za pomoć u obnovi stambenih objekata, oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreća na području Općine Sapna broj 01-44-1813/16 od 27.10.2016. godine

I

Imenuje se Komisija za kontrolu namjenskog utroška dodjeljenih sredstava o imenovanju Komisije za kontrolu namjenskog utroška dodjeljenih sredstava Odlukom o odabiru korisnika sredstava i iznosima dodjeljenih sredstava za pomoć u obnovi stambenih objekata, oštećenih u klizištima i poplavama u vrijeme prirodne nesreća na području Općine Sapan broj 01-44-1813/16 od 27.10.2016. godine (u daljem tekstu: Komisija), u sastavu:

1. Ahmetović Ćamil, predsjednik
2. Hasanović Muhamed, član
3. Suljić Sejfudin, član

II

Komisija iz tačke I ovog rješenja, ima zadatak da:

- Vršiti kontrolu namjenskog utroška dodjeljenih sredstava,
- Putem pisanog akta potvrđuje namjenski utrošak ukupnih novčanih sredstava,
- Pripremi izvještaj sa kompletnom dokumentacijom o utrošku sredstava radi podnošenja istog Federalnom štabu civilne zaštite.

III

Članovi Komisije iz tačke I ovog rješenja ne ostvaruju pravo na naknadu za rad u Komisiji.

IV

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna“.

Dostaviti:

1. Članovima Komisije 3x1,
2. Službi civilne zaštite-ovdje,
3. u „Službeni glasnik općine Sapna“ i
4. a/a.

Općinski načelnik

Ismet Omerović, dipl. ing. maš.s.r.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA SAPNA
Općinski načelnik

Broj: 01-34-1371/16
Sapna, 14.11.2016.godine

Na osnovu člana 63. stav 4. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/05), člana 59. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 6/07, 8/09 i 3/12), člana 25. Odluke o organizaciji Općinskih službi za upravu općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 4/14), člana 20. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Općinskih službi za upravu općine Sapna broj 01-05-1060/14 od 08.08.2014. godine i Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Općinskih službi za upravu općine Sapna broj 01-05-486/16 od 26.02.2016. godine, Općinski načelnik općine Sapna, donosi

R J E Š E N J E **o imenovanju Savjetnika Općinskog načelnika**

Član 1.

Za Savjetnika Općinskog načelnika, za oblast lokalnog ekonomskog razvoja i kapitalnih ulaganja, imenuje se Omerović Ismet iz Vitinice bb, općina Sapna, dipl.inž.maš., sa 14.11.2016. godine, a najduže do isteka mandata Općinskog načelnika.

Član 2.

Prava iz radnog odnosa imenovani ostvaruje u skladu sa važećim Zakonima i podzakonskim propisima.

Član 3.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna“.

OPĆINSKI NAČELNIK

Zudin Mahmutović s.r.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA SAPNA
Općinski načelnik

Broj: 01-34-1386/16
Sapna, 18.11.2016.godine

Na osnovu člana 63. stav 4. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/05), člana 59. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 6/07, 8/09 i 3/12), člana 25. Odluke o organizaciji Općinskih službi za upravu općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“ broj 4/14), člana 20. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Općinskih službi za upravu općine Sapna broj 01-05-1060/14 od 08.08.2014. godine i Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Općinskih službi za upravu općine Sapna broj 01-05-486/16 od 26.02.2016. godine, Općinski načelnik općine Sapna, donosi

R J E Š E N J E **o imenovanju Savjetnika Općinskog načelnika**

Član 1.

Za Savjetnika Općinskog načelnika, za normativno-pravne, stručne i administrativne poslove, imenuje se Latifović Benam iz Vitinice bb, općina Sapna, dipl. pravnik, sa 21.11.2016. godine, a najduže do isteka mandata Općinskog načelnika.

Član 2.

Prava iz radnog odnosa imenovani ostvaruje u skladu sa važećim Zakonima i podzakonskim propisima.

Član 3.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Službenom glasniku općine Sapna“.

OPĆINSKI NAČELNIK

Zudin Mahmutović